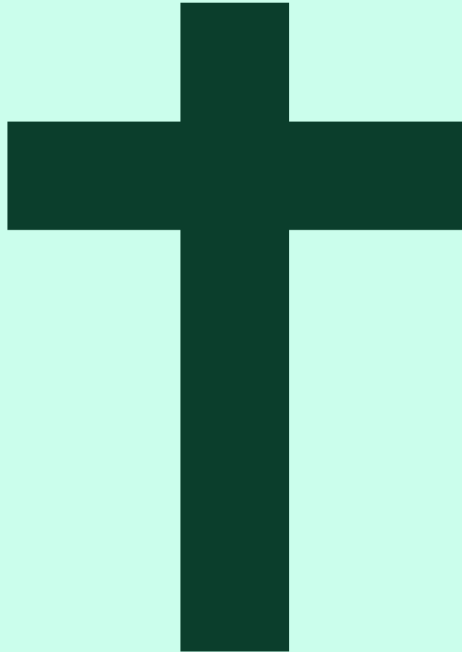

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea

Ireclota Mene
The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Copyright © 1993 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Bine

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0b7e6c06-9d83-54ea-bc99-bd2fbdf2dfe4

Contents

FRT	1
Matayo	3
Mareko	68
Luuka	107
Yoane	178
Apostolo	225
Rooma	288
1 Korinito	319
2 Korinito	345
Galatiya	363
Epeso	375
Pilipi	385
Kolose	392
1 Tesalonika	399
2 Tesalonika	405
1 Timoti	409
2 Timoti	417
Taitus	422
Pilimon	426
Heberu	428
Yakobu	450
1 Peteru	458
2 Peteru	467
1 Yoane	472
2 Yoane	479
3 Yoane	480
Yuuda	482
Apokalupo	485

Ireclota Mene
The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
 [bon]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1993, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication 1993 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Ireclota Mene

MATAYO ME MIIJI MENE

Yeesu Keriso me Kaakesaare Gemi (Luuka 3:23-38)

- ¹ Ai lui Yeesu Keriso me kaakesaare bime ngii gemi. Yeesu lui Daawida me kaakesaare ge, Daawida lui Abrahamo me kaakesaare ge.
- ² Abrahamo lui Isacako me Babe ge,
Isacako lui Yakobu me Babe ge,
Yakobu lui Yuuda piiyepu teeme naniganewaleyame bime babe ge,
- ³ Yuuda lui Perese naabi Sera bime babe ge, teeme mage lui Tamara tage.
Perese lui Hesoroma me babe ge,
Hesoroma lui Arama me babe ge,
- ⁴ Arama lui Aminadaba me babe ge,
Aminadaba lui Naasona me babe ge,
Naasona lui Salamona me babe ge,
- ⁵ Salamona lui Boasa me babe ge, teeme mage lui Rahaba tage.
Boasa lui Obeda me babe ge, teeme mage lui Ruuta tage.
Obeda lui Yese me babe ge,
- ⁶ Yese lui Daawida me babe ge, lui te mope biname me äbituji.
Daawida lui Solomona me babe ge, teeme mage lui Uriya me coga tage.
- ⁷ Solomona lui Rehoboamo me babe ge,
Rehoboamo lui Abiya me babe ge,
Abiya lui Asa me babe ge,
- ⁸ Asa lui Yosepata me babe ge,
Yosepata lui Yorama me babe ge,
Yorama lui Osiya me babe ge,
- ⁹ Osiya lui Yotama me babe ge,
Yotama lui Ahasa me babe ge,
Ahasa lui Hesekiya me babe ge,
- ¹⁰ Hesekiya lui Manasa me babe ge,
Manasa lui Amona me babe ge,
Amona lui Yosiya me babe ge,
- ¹¹ Yosiya lui Yekoniya naabibime babe ge. Pui padare cabu Yosiya liba teeme bägrä bine jepänimuji, Babloniya biname cina Israela biname bine joomläjimujisi teeme cewe me waadename.
- ¹² Israela biname cina liba Babloniya je icrajimuji,
piba Yekoniya Salatiyelu ne jepänuji.
Salatiyelu lui Serubabelu me babe ge,
- ¹³ Serubabelu lui Abyuda me babe ge,
Abyuda lui Eliyakima me babe ge,
Eliyakima lui Asora me babe ge,
- ¹⁴ Asora lui Sadoka me babe ge,
Sadoka lui Akima me babe ge,
Akima lui Elyuda me babe ge,
- ¹⁵ Elyuda lui Eliyasara me babe ge,
Eliyasara lui Matana me babe ge,
Matana lui Yakobu me babe ge,

¹⁶ Yakobu lui Yoosepa me babe ge, lui Mariya me rooriye ge. Mariya te Yeesu ne jirnguji, lui ne Keriso ca einenisi.

¹⁷ Yoo siige, footin kaakesaare gemi Abrahamo ca ngälu Daawida ne oomlaname, cuta nuuja footin gemi Daawida cabu ca ngälu Israela biname bine liba ewadimujisi Babloniya cewe me, cuta puma cita ca nuuja footin gemi ngälu Keriso ne oomlana, biname bine niiya cabu ca lui te cire yääsecräremepi.

*Yeesu Keriso me Aplimla
(Luuka 2:1-7)*

¹⁸ Yeesu Keriso me aplimla apu gyene: teeme mage Mariya lui Yoosepa me ciweloooloyame ge. Teepi camuge atejäclmuta, Mariya liba umle äbitige, egä tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene.

¹⁹ Teeme ciweloooloyame Yoosepa epu biname ge, lui te iyeta mule bine Moose me Cotre ibi jaawenimuge, yepä tabe singi lica ge Mariya ne biname bime sobe cabu teeme mäpumäpu poto cidi me aitnejame, pui Cotre te lipu jiiicenige wawenname, yepä tabe singi ge teebine ogä ägyime.

²⁰ Tabe liba ngene jotwananige teebine ägyime, Yageyame me mename seemo te wama cabu piba taboclomtige teeme bau me, jejige egä, “Yoosepa, Daawida me kaakesaare, wälu gone läbitute Mariya ne coga me acatame, inge tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene.

²¹ Tabe bägrä ne pa jäärngepi, maane ngii einepi Yeesu, inge tabe te teeme binamewale bine teeme niiya cabu ca cirege äsecrä.”

²² Siige, ai mule cina äbitininisi naace täapume toraca me äbitame Yageyame me yepä mename biname te lipu teeme mene jeitnäjuji egä,

²³ “Camu tääpe cama ngulebägrä te mäpumäpu cirege, siige bägrä ne cire jääpänepi. Teebine Emanuwela ca cire yaainepesi.” Emanuwela lui egä ‘Acejiyame pisi nyene mine cama.’

²⁴ Siige Yoosepa liba arpinantige, tabe Mariya ne coga me jowenige, Yageyame me mename seemo te teebine lipu jejige.

²⁵ Yepä teepi magebi rooriye bime mule lica jaawenäsi, ngälu Mariya bägrä ne jirngige, siige Yoosepa ngii ecäriige Yeesu.

2

Biname cina Secluji Bimu Acita Gome ca Yeesu ne Päpäname

¹ Heroda lui padare cabu mope biname me enajuji, Yeesu piba aplimluji Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Pui ingwe gaabe ca lui cina labiberäjininusi wale poto cidi me, seclige bimu acita gome ca Yerusalema me,

² biname bine puma itemläjemisi egä, “Kirece bägrä ärngeji luci yene, lui te cirege Israela biname bime mope biname me äbita? Cine teeme wale ne jääpänepesi, bimu acita gome ca liba tacitepi, siige cine naclige teeme gome kokorare ca äpednerame.”

³ Mope biname Heroda liba itecijige ai mene, tabe mage ngenecu mäpu me äbitige cuta iyeta Yerusalema biname piiyepu.

⁴ Tabe ala tesoglicmige iyeta modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname bine, siige itemlimige egä, “Keriso lui te biname bine niiya cabu ca cirege äsecrä, tabe luma cire laplimlepi?”

⁵ Teepi Heroda ne jejisi egä, “Tabe cire laplimlepi Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Cine umle apu gemi, inge Acejiyame me mename biname te ituge oogära ai poto cidi me apu egä,

⁶ ‘Betelehema cewe Yuudea gawe cabu,
maane papa cewe lica gäte nuuja Yuudea cewe cabu ca,
ingele mäame cabu ca cirege mope biname otni,

lui te căme Israela biname bine cire yaawademepi.' ”

⁷ Heroda liba ai mene itecijige, tabe piba ogä ala tesoglecmige bimu acita gome ca lui cina seclumi Yerusalema me, siige itemlimige egä, “Weene liba jääpänepeye wale ne acita?”

⁸ Heroda liba umle äbitige, wale te liba tacitepi, peei ingwe gaabe ca tabe piba pui biname bine jityepimige Betelehema me apu mene cama egä, “Äte naaclege cängena bägrä ne ärngime. Liba jepänepeye, piba täcnäripeye cebine umle wawename. Cane cuta piba pa lädepene kokorare ca äpednutame teeme gome.”

⁹⁻¹⁰ Siige teepi eclige, gaabegabe jepänisi pui yepä wale ne, teepi lui ne jääpänanepesi bimu acita gome ca. Teepi liba jepänisi, siige mage gege ecisi. Wale te teeme niinäce me äbitige, ngälu emä bojä jegige, bägrä te luma enajige.

¹¹ Teepi mete bora me ebäcnisi, siige bägrä ne liba jepänisi teeme mage Mariya cama, teepi kokorare ca ipednemalimisi teeme gome teebine opo gaabe me acitame. Puma cita ca teepi baiko bine jepatnimisi, isemisi gol, miijirage lengo pauda uubudera täapume piyepu miijirage lengo uli ngedo ngii miira, siige ecärisi bägrä matikäli ne.

¹² Pui ingwe gaabe ca teepi teeme cewe me nuuja gaabe cabu äcnäriige, ingle Acejiyame te teebibine wama ca umle jewenimige egä, “Weene gone läcnärininuye Heroda ne umle wawename.”

Mariya Yoosepa naabi Uucräsä Aikupito me

¹³ Bimu me acita gome ca lui biname cina saaclepi, liba äcnäriige teeme cewe me, piba Yageyame me mename seemo te taboclomtige Yoosepa bau me, wama secäriige egä, “Arpinanti, bägrä ne ecati teeme mage cama, uucratnäneye Aikupito me. Puma inajäpi, ngälu cane te pa jijipene weene äcnärame. Weene ai ne naace name pi wawename, ingle Heroda bägrä ne pa jäärngepi budre me aglime.”

¹⁴ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, bägrä ne ecatige mage cama, siige ciye Betelehema ne sebmalänisi Aikupito me otnime.

¹⁵ Teepi puga aanajänige, ngälu Heroda budre äbitige. Ai mule te naace täapume äbitige ibibi äbitame mename biname te lipu Yageyame me mene jeitnäjuji egä, “Aikupito ca cane căme bägrä ne ituge ala asogleca.”

Bägrä bine Eglecimisi Betelehema je

¹⁶ Heroda liba umle äbitige, egä bimu acita gome ca lui biname cina saaclepi teebine sengletnäjumesi, siige tabe caapocapo claabe te joomlige. Tabe jejemige neeneni kämäge cama imäbägrä bine coo piyepu teeme iganewale bine iyeta budre me aglecame Betelehema cewe ngalebora je piyepu teeme wajwa je lui cewe cabu ta. Tabe neeneni kämäge cama imäbägrä bine piyepu teeme ingwe ca lui imäbägrä bine aglecame naace popi jejemige, ingle bimu acita gome ca lui cina saaclepi, tabe teeme bau ca umle läbitepi, egä neeneni kämäge ngalebora teepi pui wale ne jääpänanepesi.

¹⁷ Apu toraca me äbitige mename biname Yeremiya lipu niinäce gaabe me itu jiiujuji egä,

¹⁸ “Teepi Raama cewe ca ala itecijenemige piyepu ngenecu bora babo ele. Raakela ele ongenige teeme bägrä bime täapume, tabe singi lica teebine owe äswime, ingle teepi opo puma lica gemi.”

Yoosepa naabi Aikupito ca Täcnäränisi

¹⁹ Heroda liba budre äbitige, piba Yageyame me mename seemo te taboclomtige Yoosepa bau me Aikupito je, wama secäriige egä,

²⁰ “Arpinanti, bägrä ne ecati teeme mage cama, äcnäräneye Israela gawe cabu me, ingle lui cina bägrä ne aglime jaawenanepesi, budre gemi.”

²¹ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, mage bägrä bine aacatige, äcnäränisi Israela me.

²² Yoosepa liba itecijige, egä Arkela teeme babe Heroda me puupu itu jaacatepi, mope biname me itu läbitepi Yuudea probins ngalebora, siige tabe wälu äbitige Yuudea me acnenutame. Puma cita ca Acejiyame te cuta nuuja wama secäriige tabe otnime Galilaya probins cabu me, siige tabe piiyeme ädige.

²³ Teepi puga aanajänige cewe ngii Nasareta je. Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname bime mene egä, “Teebine Nasareta biname ca cire yaainepesi.”

3

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Mene Jejananemige (Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Pui padare cabu Yoane niiye ca äciseja biname te tädige, gije abacitige mene jajanename daapo taatu cewe cabu je Yuudea gawe ngalebora.

² Tabe apu jiiemige egä, “Weene niiya mule cabu ca atatrongärineye, ingle Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.”

³ Yoane peese nyene pui biname, Acejiyame me mename biname Isaya lui poto cidi me itu jiiucuji egä,

“Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jiiucepi egä,

‘Gaabe ne emaceträjeye Yageyame tääpume,

weeme mule bine conocäco jenenemeye teeme otni tääpume!’ ”

⁴ Yoane me cäbletääpe lui kamela me ngäli ca wawenäneji ge, piiyepu tabe kamela tääpe baagi ca asigräneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yäärngäjimuge piiyepu uri niiye yäänäjuge.

⁵ Biname cina saacluge teeme bau me Yerusalema ca, iyeta poto ta Yuudea gawe cabu ca piiyepu Yoridana baduge neeneneni poto ca.

⁶ Tabe piba teebibine niiye ca jicisäjemige Yoridana baduge cabu, teepi liba teeme niiya mule bine jewabudnäjimisi.

⁷ Yoane liba jepänimige bucurage Parisea sigu biname piiyepu Sadukea sigu biname cina otni teeme bau me niiye ca äciseja tääpume, tabe jejemige egä, “Weene cobyame pana angletne-jayame biname gemi! Weene apu jingenininige, egä weebibine liba niiye ca birige äciseja, weene siige piba cire uucratnipeye mäpu daremu cabu ca, Acejiyame te lui ne cire täätyepepi.

⁸ Weene eei mule bine jenenemepeye, lui cina jiwabininusi, egä weene siige bii tatatrongärininiiye niiya mule cabu ca.

⁹ Piyyepu cuta weene apu gone jingenininige egä, ‘Ingle Abrahamo lui cime kaakesaare gyene, peei name pi cine mäpu daremu ne lica cirege päpäna Acejiyame bau ca.’ Cane weebibine jjenininine, egä Acejiyame liba singi gyene, tabe ibibi gyene ai kula bine atepplengäjame Abrahamo me kaakesaare tääpume.

¹⁰ Yäpä acitäneji gyene uli maape. Lui uli cina miijirage kuu lica yäayemuge, yaargawimusi, uliobo cabu me yiisabimusi.

¹¹ Cane weebibine niiye ca jicisäjeninine awabame, egä weene siige bii tatatrongärininiiye weeme niiya mule cabu ca. Yepä laati te pa tädepi cäme ingwe ca, tabe weebibine Aceji Seemo ca piyyepu uliobo ca page jicisäjipi. Uliobo te lipu domäji bine yaabemuge, tabe pepu pagege weeme cabu ca jugijugi mule bine äciseja. Tabe baborage gyene, cane matikäli gäne. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea iibirame.

¹² Teeme pisi nyene wiiti kuu ämleceja gwidape wiiti kuu mälwä cama maramara me wawename. Tabe kuu bine teeme mete cabu me cire yaawademepi, mälwä bine ätuma cäco uliobo cabu me cire yiisabemepi ayi tääpume.”

*Yoane te Yeesu ne Niiye ca Jicisäjige
(Mareko 1:9-11; Luuka 3:21-22)*

¹³ Piba Yeesu tädige Galilaya gawe cabu ca Yoridana baduge me Yoane te teebine niiye ca puma äcisejame.

¹⁴ Yepä Yoane singi ge Yeesu me ngenecu atatrongtame, siige tabe jejige egä, “Maane te cebine miiji niiye ca äciseja, peei name pi maane ngeno me tädite cäme bau me niiye ca äciseja täöpume?”

¹⁵ Yeesu jejige egä, “Ai taje maane jeweni, cane ngena täöpume naajenine. Apu mule ca mine jewenenago, Acejiyame ngena täöpume singi.” Yoane Yeesu me mene jecatige, siige teebine niiye ca jicisäjige.

¹⁶ Yeesu ne liba niiye ca jicisäjige, tabe piba tarpatige niiye cabu ca. Piba taatu cabucewe te iitnige teeme täöpume, siige tabe jepänige Acejiyame me Seemo te äina je gimäe ele pana teeme papa cabu me.

¹⁷ Puma cita ca tagepogogo te tädige cabucewe ca egä, “Ai lui cäme ngenecurage bägrä gyene. Cane baborage ngenecu miiji gäne teeme täöpume.”

4

*Satani te Yeesu ne Epicetneräjige
(Mareko 1:12-13; Luuka 4:1-13)*

¹ Puma cita ca Aceji Seemo te Yeesu ne ecanige daapo taatu cewe cabu me Satani te teebine puma apicetnäräjame.

² Tabe liba footi bimu footi ciiey cama deedei cäco enajige puma, piba loolomecewe te joomlige.

³ Puma cita ca Satani te teeme bau me tädige, jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula bine jejemi buluduu me atepplengame.”

⁴ Yeesu jejige egä, “Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yäacärimuge biname bine, yepä iyeta mene Acejiyame lui jiicemuge.’ ”

⁵ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo cewe Yerusalema me, Acejiyame täöpume mara me lui cewe wawenäneji ge, siige teebine puga etecwantige iiwäreja mete toro cabu caburage je,

⁶ jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacamti gawe me, ingle Oogäräneji mene te jiicenige egä,

‘Acejiyame te teeme mename seemo bine cire jaajemepi mäame poto cidi me;

siige teepi meebine teeme ime cabu cire naacanepesi,
piba maane mäame ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’ ”

⁷ Yeesu Satani ne jejige egä, “Oogäräneji mene te cuta jiicenige egä, ‘Maane dupe päpäname määmamu gone läbitute Yageyame mäame Acejiyame ne apicetnärame, egä tabe kälyä nawenuge.’ ”

⁸ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo podo caburage me, puma teebine jewabäjige maramara mope biname bime gawe piyepu teeme iyeta lijaliya gwidape,

⁹ siige jejige egä, “Iyeta ai cane meebine näacärenine, maane liba kokorare ca ääpednutenite cebine awejename.”

¹⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Satani, äyebtingti cäme bau ca, ingle Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, ‘Yageyame, mäame Acejiyame ne yaawewanuye, cuta teeme taatu singi ne jwenepi.’ ”

¹¹ Siige Satani te Yeesu ne ecmalige; Acejiyame me mename seemo cina piba seclige teebine ätityerame.

*Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu
(Mareko 1:14-15; Luuka 4:14-15)*

¹² Yeesu liba itecijige, egä Yoane ne krokeciye mete me bisinglantisi, tabe acnenutige Galilaya probins cabu me.

¹³ Tabe Nasareta cewe je lica enajige, yepä tabe ädige Kaprenauma cewe je lenajame, lui tage Galilaya sawa gome Seblona Napatali naabime gawe cabu.

¹⁴ Apu toraca me äbitige mename biname Isaya me mene egä,

¹⁵ “Seblona piyepu Napatali naabime gawe piyepu lui gawe Meditarenia malu gome, piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca lui gawe piyepu Galilaya gawe, Acejiyame umle cäco biname cina luma icrajinige;

¹⁶ ai maramara gawe cabu, lui biname cina krokeciye cabu icrajinige, teepi babo apacllyera ne cirege päpäna.

Cuta lui biname cina wäluwälu icrajinige budre mule name pi, apacllyera te teeme cabu me cire luungepmalepi.”

¹⁷ Yeesu lui padare acnenutige Galilaya me, tabe gije abacitige mene jajanename egä, “Tatatröngärineye weeme niiya mule cabu ca, ingle Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.”

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglicmige (Mareko 1:16-20; Luuka 5:1-11)

¹⁸ Yeesu liba ädige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpänige nanigane wäsi bine, Simona (lui ne einenisi Peteru ca) piyepu teeme igane Andrea. Teepi net bine yiisabäjemäsi sawa bora me, ingle teepi cibubade biname ge.

¹⁹ Yeesu teebibine jaajige egä, “Siclege cane cama otnime cäme abiberäja bägrä lenajame. Weene niinäce lipu cibi bine toomläjenanemumeye, page cane weebibine ibiberäjinine biname bine cäme bau me pepu waadename.”

²⁰ Piba taatu teepi teeme net bine ebmalemäsi Yeesu cama yepä otnime.

²¹ Puma cita ca cerämu tabe ädige, cuta nuuja nanigane wäsi bine jääpänige, Yakobu naabi Yoane Jebedayo me bägrä. Teepi teeme poo cabu jage teeme babe Jebedayo cama, net bine emacetnäjemäsi. Yeesu Yakobu Yoane naabibine ala taasoglicige teta cama otnime.

²² Teepi piba taatu teeme babe ne ebmaläsi poo cabu, Yeesu cama aaclige.

Yeesu Biname bine Ebiberäjimige, Mene Jejananemige, Pita cabu ca Miiji Jewenanemige (Luuka 6:17-19)

²³ Yeesu Galilaya probins cabu iyeta poto ta waatnetnäjuge. Tabe biname bine yaabiberäjimuge teeme abasecretna mete cabu ta, Miiji Mene jaajananemuge, egä Acejiyame te biname bine pagege waadena, piyepu cuta tabe biname bine maramara pita cabu ca miiji me jaawenanemuge.

²⁴ Yeesu ne idre jecenanisi iyeta poto ta Suriya gawe cabu. Pipu pi teeme bau me biname bine sewadäjemisi, lui cina cewe loocananinusi maramara pita coo mäpu name pi, naace niyarage cable teeme trupa cabu, oonina pita piyepu tääpe nuuja poto budre. Yeesu iyeta teebibine miiji me jewenanemige.

²⁵ Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe sicwisi Galilaya gawe cabu ca, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ca, Yerusalema ca, Yuudea gawe cabu ca piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca.

5

Ngenecu Miiji Laati Bemi? (Luuka 6:20-23)

¹ Yeesu biname tomi bine liba jepänimige, tabe piba jegelige podo cabu me, puga adnatige. Teeme abiberäja bägrä cina jewaclomtisi teebine,

² siige tabe gije jecitige teebibine abiberäjame egä,

³ “Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi owecumete seemo ireclota ngalebora;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

⁴ Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi ele yaangenetnemuge;
Acejiyame te teebibine owe yääswemuge.

⁵ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi Acejiyame taatu cabu me ire;
teepi jääpänimusi Acejiyame ngena täápume ituge iicana.

⁶ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi baborage singi wawename Acejiyame me singi;
teeme peei singi te toraca me läbituge.

⁷ Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi poto biname bine owecu jaawenimusi;
teepi cuta owecu ne jääpänusi teeme täápume.

⁸ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi yepä taatu ngene atwana cama;
teepi Acejiyame ne jääpänusi.

⁹ Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi poode wawenetnäja biname;
teebibine Acejiyame me bägräwale ca birige aina.

¹⁰ Ngenecu miiji eei gemi,
biname cina lui bine sabe jaawenanemusi,
ingle naace popi teepi Acejiyame me singi ne jaawenusi;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

¹¹ Weene ngenecu miiji gemi, biname cina liba niiya mene jüicemusi weeme poto cidi me, sabe jiwenninusi piyepu walya jicamininusi cämiji pi.

¹² Weene miiji baborage ngenecu miiji piyepu gege, inge weene cabucewe je baborage daremu ne cire jepänepewe. Acejiyame me mename biname lui cina weeme niinäce gaabe itu secluji, teebibine cuta pepu ituge sabe wawena.”

*Yeesu me Binamewale Epu Pana Gemi Caapereniye coo Apaclyera Liyepu
(Mareko 9:50; Luuka 14:34-35)*

¹³ “Weene caapereniye pana gemi gawecewe biname bime täápume. Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepä teeme mite te liba lapiruge, weene ingwe ca äblicäco caapereniye ne cuta mite me wawena. Mite cäco caapereniye nuuja miiji lica gyene, peei name pi gaabe cabu yaajarusi, biname cina siige ernge ca jääbrecäjusi.

¹⁴ Weene apaclyera pana gemi gawecewe biname bime täápume. Babo cewe te podo papa cabu äblicäco ämlitäneji lenajame.

¹⁵ Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yaacwabuge, yepä cabu me yaatecwantuge, siige puma cita ca biname bine saapaclyäremuge mete ngalebora.

¹⁶ Weene pepu cuta biname bine yaapaclyäremuye, egä teepi liba weeme miijimiji mule bine jääpänanemusi, siige piba eso yääcärusi weeme Babe ne, cabucewe je lui te enajenige.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cotre poto cidi me

¹⁷ “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine Moose me Cotre mene bine piyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene bine sabe wawename. Eewe, cane tädujine peei mene bine toraca me wawename.

¹⁸ Cane toraca jijenininine, egä cabucewe piiyepu gawecewe liba taatu aanajenige, licarage nuuja leta ne coo matikolä maaku ne cirege äyebingta Cotre mene cabu ca, ngälu lui mule poto cidi me jicenenemige, cirege äbita.

¹⁹ Pipu pi laati te liba jaatropangtuge yepä cotre ne, ngänu gyene matikolä cotre, piiyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe matikali gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge. Yepä laati te cotre bine yäcwetnimuge piiyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe baborage gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge.

²⁰ Cane toraca mene jijenininine: weeme conocäco mule cina liba lica itucärenenemisi Parisea sigu biname piiyepu cotre abiberäja biname bime conocäco mule bine, siige Acejiyame te piba weebibine lica iwadininuge.”

Yeesu me Abiberäja Mene Claabe Äbita poto cidi me

²¹ “Weene ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Gone nuuja biname ne budre me yaagluye. Laati te liba yaagluge biname ne budre me, teebine cirege ablawa.’

²² Yepä cane te jijenininine weebibine, egä laati te liba claabe läbituge nuuja ätrunga biname täapume, teebine miiji birige ablawa. Coo laati te liba teebine jaajuge egä, ‘Maane papa biname gäte,’ siige pui biname ne miiji yaacanusu mutre biname cina ablawame. Coo piiyepu laati te liba nuuja ätrunga biname ne jaajuge egä, ‘Maane Acejiyame umle cäco biname gäte,’ tabe epu niyarage gyene, egä tabe miiji uliobo puupu cabu me otni.

²³ Peei name pi maane liba yaacanute owecu gwidape ne Acejiyame me mete cabu iiwäreja dade cabu acitame, siige maane puma ngene jwaatwute egä, ‘Nuuja ätrunga biname te claabe gyene cäme täapume,’

²⁴ maane owecu gwidape ne ebmalepi iiwäreja dade opo gaabe, ädepi poode wawename mäame biname cama, piba tacnenutepi owecu gwidape Acejiyame ne ceerame.

²⁵ Laati te liba naaitnäjuge, siige singi birige ablaweja puupu cabu me acaname, maane gaabegabe teebine watawata poode me jaawenute, weene liba cäro camu ge ablaweja puupu cabu me atyaramta. Maane liba poode wawena cäco, cije tabe ablaweja biname me ime cabu naacituge, siige tabe te teeme ätityera biname bine jaajemuge meebine acaname krokeciye mete cabu acitame.

²⁶ Cane toraca mene naajenine: maane lica tasatute, ngälu iyeta daremu yaapirute.”

Yeesu me Abiberäja Mene Magebi piiyepu Ngulebägrä Ero poto cidi me

²⁷ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Sargi ero mule gone.’

²⁸ Yepä cane toraca jijenininine, egä laati te magebi ne coo ngulebägrä ne singisingi jwääpänuge ten cama ero mule wawename, tabe teeme ngenecu bora uja ero jwaawenuge.

²⁹ Mäame camu poto irecu te liba naawenuge singi ädrime maane niiya mule wawename, maane miiji watatarage mäame peei ngene atwana ne äyebingta, epu pana irecu ne lipu juungyatute, siige yaajarute. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niiya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni.

³⁰ Mäame camu poto ime te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane miiji pui ngene atwana ne watatarage äyebingta, epu pana ime ne lipu joopotute, yaajarute mäame bau ca. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niiya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni.”

Yeesu me Abiberäja Mene Coga Ägyi poto cidi me (Matayo 19:9; Mareko 10:11-12; Luuka 16:18)

³¹ “Biname bine cuta ituge abiberäja egä, ‘Rooriye te liba singi teeme coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teeme coga ne.’

³² Yepä cane te jijenininine: lui rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge poto ingle name pi yepä lica sargi ero mule name pi, siige tabe teebine jwaawenuge ero wawename, tabe liba nuuja rooriye ne yaacatuge. Cuta nuuja rooriye lui te teebine waacatuge, tabe ero jwaawenuge.”

Yeesu Ngena Ebiberäjimige Mene Atropengta poto cidi me

³³ “Weene cuta ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Maane gone mäame mene atropengta, yepä jewenepi maane Acejiyame me ngii cabu ngena ituge jaji wawename.’

³⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä weene liba mene iicema je, weene gone nuuja me ngii cama iicana pui mene ne atropengta cäco me wawename. Weene gone cabucewe me ngii cama iicana, ingle Acejiyame me lenaja puupu gyene.

³⁵ Cuta gone gawecewe me ngii cama iicana, ingle teeme ernge acita gawe gyene; cuta piyepu Yerusalema me ngii cama gone iicana, ingle babo mope biname me cewe gyene.

³⁶ Mäame mope me ngii cama cuta gone jiiicute, ingle maane äblicäco gäte yepä matikäli edingäli ne bulubulu me coo cäsäcäsä me wawena.

³⁷ Weene gone nuuja mene jiiicuye, yepä ‘yoo’ taatu jiiicuye, weene liba singi ngena wawename, cuta ‘lica’ taatu jiiicuye, weene liba singi lica. Nuuja mene cerämu weene liba jiiicuye, peei lui Satani me bau ca gyene.”

Yeesu me Abiberäja Mene Daremu Wawena poto cidi me (Luuka 6:29-30)

³⁸ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Biname te liba nuuja biname me irecu ne sabe jaawenuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme irecu ne sabe wawename. Piiyepu biname te liba nuuja biname me giricu jääglecnutuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme giricu ne äglecnutame.’

³⁹ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä nuuja biname me niiya mule gone daremu wawena. Biname te liba camu poto lakace cabu noororuge, maane latatrongtute tabe meebine säwäci poto lakace cabu cuta oororame.

⁴⁰ Piiyepu biname te liba naacanuge ablaweja puupu cabu me, ingle tabe singi läbituge mäame soto täapume, maane miiji cuta mäame acwaba gwidape yääcärute.

⁴¹ Piiyepu biname te liba näädretnicuge maane teeme gwidape bine waadename yepä kilomiita pana padare me, maane neeneni kilomiita pana padare me ewademepi.

⁴² Biname te liba ngena täapume näätinäruge, maane miiji ecärepä. Coo tabe liba singi mäame gwidape watawata acatame, gone läbwäricute.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me (Luuka 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Weene weeme biname bime täapume singi inajin- inge, yepä lui cina weebibine jimugitninusi, weene cuta teebibine jäämugetnemuye.’

⁴⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä lui cina weebibine jimugitninusi, weene teeme täapume singi inajipi, piyepu lui cina sabe jiwenninusi, weene teeme täapume irecu ätumutipeye,

⁴⁵ weene piba päbitipeye weeme Babe me bägräwale me, cabucewe je lui te enajenige. Tabe yepärage bimu ne jaawenuge acitame niiya biname bime täapume coo miiji biname bime täapume. Tabe cuta ngupe säacärimuge, lui cina conocäco mule jaawenimusi cuta lui cina conocono mule jaawenimusi.

⁴⁶ Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme täapume singi. Niiyarage täks rarekaake uutecrena biname cina cuta pepu jaawenusi.

⁴⁷ Piiyepu weene liba weeme binamewale bine taatu jaawablimuye, weene peei lui nuuja mara gwidape ne lica jaawenuye. Acejiyame umle cäco biname cina cuta pepu jaawenusi.

⁴⁸ Weene miiji epucäco lenaja, weeme Babe te lipu cabucewe je epucäco gyene.”

6

Yeesu me Abiberäja Mene Ceera poto cidi me

¹ “Weene miiji cängena ire, egä weene gone miijimiji mule bine wawenetnäja biname bime sobe cabu naace täapume teepi päpäname. Weene liba apu läbitininuye, weene nuuja daremu ne lica cirege päpäna weeme Babe bau ca, cabucewe je lui te enajenige.

² Pipu pi maane liba owecumete biname bine yäacäranemute gwidape, gone cabucabu yäacäranemute, walya biname cina lipu läbitininusi abasecretna mete cabu ta piyepu gaabe cabu ta. Teepi apu naace name pi läbitininusi egä biname cina teebibine awepy-eräjame. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna.

³ Yepä maane liba ngena owecumete biname bine yäacäranemute, ogä jewenemepi epu, camu poto ime te liba ngena jaawenuge, säwäci poto ime te umle cäco.

⁴ Piba biname cina umle lica birige mäame miijirage mule. Yepä mäame Babe lui te iyeta gwidape täapume umle, tabe meebine miiji daremu cire näacärepil.”

Yeesu me Abiberäja Mene Ireçu Ätumuta poto cidi me (Luuka 11:2-4)

⁵ “Weene liba ireçu lätumutinuye, weene gone läbitininuye walya biname bime pana. Teepi liba ireçu lätumutinusil, teepi singi birige aclajutame abasecretna mete cabu coo piyepu gaabe cube cabu, ingle teepi singi biname cina päpäname. Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna.

⁶ Yepä maane liba ireçu lätumutute, maane miiji mete bora me abacitepi, grana sermepi, siige piba ireçu ätumutepi mäame Babe bau me, lui te päpäna cäco gyene. Maane ngena ne ogä jaawenute, mäame Babe te näapänuge, siige daremu näacäruge.

⁷ Weene liba ireçu lätumutinuye, weene gone bucurage papapapa mene iicema Acejiyame umle cäco biname liiyepu, lui cina apu jaangemuge egä, ‘Acejiyame te nitecjinininige, ingle mime ireçu ätumuta lui lecarage gyene.’

⁸ Weene teeme pana gone läbitininuye, ingle weene liba yäätinäruye, tabe weeme Babe te uja umle bäbitige, weene singi ngena tääpu memi.

⁹ Weene apu ireçu ätumutipeye:

Cime Babe cabucewe je,
mäame miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

¹⁰ Maane te biname bine ewademepi.
Mäame singi ne gawecewe cabu jaawenesi,
cabucewe je lipu jewenenisi.

¹¹ Page nicäranini cime bimu gaabegabe deedei.

¹² Maane gone cime niiya mule bine yaawadimute,
cine lipu lica yaawadimusi biname cina lui niiya mule niwenininusi cibibine.

¹³ Maane gone cibibine niwadininute mäpurage apicetnära cabu me,
yepä niwärimtipi niiya te oomlana wälu pi.

¹⁴ Weene liba weemeweme niiya mule bine lica yaawadimuye, piba weeme Babe te cabucewe je weeme niiya mule bine lica yaawadimuge.

¹⁵ Yepä weene liba weemeweme niiya mule bine yaawadimuye, piba cuta weeme Babe cabucewe je weeme niiya mule bine yaawadimuge.”

Yeesu me Abiberäja Deedei cäco Lenaja poto cidi me

¹⁶ “Weene liba Acejiyame ne awejena name pi deedei cäco inajininuge, weene gone owecumete opo inajininuge walya biname cina liiyepu. Teepi naace name pi owecumete opo yaacrajuge, inge teepi singi biname cina päpäname, egä teepi deedei cäco icrajinige Acejiyame ne awejename. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jääpänusi biname bime bau ca, peei lui teeme daremu birige. Teeme nuuja daremu lica cirege.

¹⁷ Yepä maane liba deedei cäco naanajuge inge Acejiyame ne awejena name pi, miiji maane opo läcisäjute, mope oil ca laganute.

¹⁸ Pipu pi nuuja te umle lica birige, egä maane deedei cäco naanajuge, yepä mäame Babe, lui te päpäna cäco gyene, tabe taatu umle birige. Tabe te daremu cire näcärepä, inge tabe umle gyene, maane ogä ngena ne jaawenute.”

Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawecewe cabu (Luuka 12:33-34)

¹⁹ “Weene gone miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täapume ai gawecewe cabu, potäte cina luma gwidape bine sabe jaawenimusi, liiya te luma joomlemuge, cuta piyepu eromaame cina liiyeme saacluge ero me.

²⁰ Yepä weene jewenemepeye miijimiji mule bine. Peei lui epu pana gyene, egä weene miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täapume cabucewe je, potäte cina luma sabe lica jaawenimusi, coo liiya te lica joomlemuge coo piyepu eromaame cina äblicäco äbäcna ero me.

²¹ Mäame miijimiji gwidape cina luma, mäame ngenecu te cuta puma.”

Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi (Luuka 11:34-36)

²² “Irecu lui tääpe täapume lampa gegi. Mäame irecu cina liba miiji birige, mäame tääpe te iyeta apaclyera taatu birige.

²³ Yepä mäame irecu cina liba niiya birige, mäame tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge. Siige mäame cabu lui apaclyera liba krokeciye birige, piba mäame krokeciye lipu baborage gyene.”

Yeesu me Umle Mene Acejiyame piyepu Rarekaake poto cidi me (Luuka 16:13, 12:22-31)

²⁴ “Biname te äblicäco neeneni modamoda biname bine acenena. Tabe nuuja ne jäägyuge, nuuja täapume singi läbituge. Tabe nuuja ne opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca säacelyäruge. Peei name pi weene äblicäco gemi neeneni bine acenena, Acejiyame ne piyepu rarekaake ne.

²⁵ Cane peei name pi jijenininine, egä weene ngenecu gone, egä weene ngena jaarwuye, ngena yaanuye, coo piyepu weene ngena lasigrärinuye. Egäsu ireclota lui baborage gyene, deedei piyepu niye papa gemi; piyepu tääpe lui baborage gyene, cäbletääpe lui papa gemi.

²⁶ Jepänemeye, cabu je lui ele cina uujanandinisi, teepi gije lica yäätëmusi, lica yäärucnimusi, deedei cumä lica yaacranimusi, yepä weeme Babe cabucewe je tabe te teebibine cängena ire jetwenenemige. Egäsu weene modamoda gemi, ele lui papa gemi.

²⁷ Weene nää miiji gemi weeme ireclota bine ngenecu mäpu ca lecaleca me wawename?

²⁸ Piiyepu weene ngena name pi ngenecu mäpu cäbletääpe poto cidi me? Weene jepänemeye baace popo cina lipu uutenininisi. Teepi kaakesea lica jaawenimusi, cuta asigrera gwidape bine lica yaaterutäjimusi.

²⁹ Yepä cane weebibine jijenininine, egä ngänu gyene, mope biname Solomona puu miijirage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liiyepu.

³⁰ Acejiyame te liba apu yaabasogärimuge baace bine, page lui cina ireclota gemi, ciyeciye siige uliobo cabu me yisabimusi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi!

³¹ Weene miiji mäpu ngene atwanena bine abmaläcemame deedei, niiye piiyepu cäbletääpe poto cidi me.

³² Acejiyame umle cäco biname teepi te jäärngemusi ai gwidape bine, yepä weeme Babe cabucewe je tabe uja umle gyene, egä ai weeme singi gwidape gemi.

³³ Pätä weene miiji niinäce äbitipeye Acejiyame te weebibine waadename piiyepu weene wawename, tabe ngena täapume singi, siige Acejiyame te piba icärininuge iyeta weeme singi gwidape.

³⁴ Pipu pi weene ciyeciye täapume ngenecu mäpu gone; ciyeciye me mäpu lui teeme yene. Ai bimu me mäpu ibibi gyene ai bimu täapume.”

7

Yeesu me Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me (Luuka 6:37-38, 41-42)

¹ “Weene gone biname bine jaatranimuye, piba weebibine lica cirege atrana.

² Ingle naace popi weene lipu teebibine jaatranimuye, weebibine cuta pepu cirege atrana. Weene luma ngine yaatonäremuye biname bine, weebibine cuta puma ngine birige atonera.

³ Peei name pi gone mäame nuuja ätrunga biname me irecu cabu pläpu ne ire jaatwanute, maane liba uli pargi ne lica jääpänute mäame irecu cabu.

⁴ Baborage uli pargi liba pisi nyene mäame irecu cabu, maane miiji lica gäte mäame biname ne jaji egä, ‘Cane mäame irecu cabu ca pläpu ne jaacatene.’

⁵ Maane walya biname gäte! Maane miiji niinäce uli pargi ne mäame irecu cabu ca acata, piba maane cängenarage jepänenite mäame biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.

⁶ Lui gwidape ne mara me ituge wawena Acejiyame täapume, weene drego bine gone yääcärimuye, teepi cije tatatrongärininusi weeme bau me, tuusasemalininusi. Piiyepu cuta weeme kusa bine gone yisabimuye blome bime bau me, teepi cije jääbrecäjemusi.”

Weene Itinäreye, Jirngeye, Eyäjeye (Luuka 11:9-13)

⁷ “Itinäreye, piba pagege weebibine ceera: jirngeye, weene piba pagege päpäna; eyäjeye, piba pagege weeme täapume iitnana.

⁸ Iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yääcärimusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; lui cina yäyäjusi, teeme täapume jiiitnusi.

⁹ Bägrä te liba yäätinäruge teeme babe ne deedei täapume, tabe kula lica yääcäruge.

¹⁰ Coö tabe bägrä te liba cibi täapume yäätinäruge, tabe niyarage cobyame lica yääcäruge.

¹¹ Weene puu niiya biname gemi, yepä weene umle gemi miijimiji gwidape weeme bägrä bine ceera. Egäsu nata weeme Babe lui cabucewe je enajenige, tabe cuta piba yääcäranemuge miijimiji gwidape, lui cina teebine yäätinärusi.

¹² Weene singi biname cina ngena wawename weeme täápume, weene miiji pepu wawena teeme täápume. Ai abiberäja lui Moose me Cotre cabu pisi nyene piijepu Acejiyame me mename biname cina apu ebiberäjimujisi.”

*Lui Gaabe te Ädenige Iyeteta Ireclota cabu me
(Luuka 13:24)*

¹³ “Weene susurage grana cabu me ebäcneye, inge lui grana gyene uliobo puupu cabu me, daamle gyene pui grana, piijepu lui gaabe te ädenige pui grana cabu me plowa gyene, siige bucurage cina piiyeme otneninisi.

¹⁴ Yepä lui grana gyene iyeteta ireclota puupu cabu me, susu gyene pui grana, piijepu lui gaabe te piiyeme ädenige mäpu gyene, siige nesae taatu cina pui gaabe ne jepänanenisi.”

*Yeesu me Abiberäja Mene Uli piijepu Teeme Kuu poto cidi me
(Luuka 6:43-44)*

¹⁵ “Weene ireire inajipi walya mename biname bime täápume. Teepi weeme bau me saacluge maamoi bime opo pana, yepä teepi teeme ngenecu bora agliyame wulp pana birige.

¹⁶ Weene lipu uli ne opo yaawatnuye teeme kuu cabu ca, weene cuta teebibine pepu opo yaawatnimuye teeme mule cabu ca. Pägepäge seeasea cina waina kuu lica yäâyemuge, cuta gargale cina lica piigi kuu yäâyemuge.

¹⁷ Miijirage uli lui miijimiji kuu yäâyuge; niyarage uli lui niiyaniya kuu yäâyuge.

¹⁸ Miijirage uli te äblicäco niyarage kuu äyi; niyarage uli te äblicäco miijirage kuu äyi.

¹⁹ Iyeta uli lui cina niiyaniya kuu yäâyemuge, yaargawimusi, uliobo cabu yiisabimusi.

²⁰ Yoo, weene walya mename biname bine cuta teeme mule cabu ca opo yaawatnimuye.”

*Mene Atrana Bimu poto cidi me
(Luuka 13:25-27)*

²¹ “Iyeta lui cina najananusi egä, ‘Yageyame, Yageyame,’ teepi iyeteta ireclota ne lica cirege päpäna Acejiyame cama cabucewe je, yepä eei taatu cina cirege päpäna, lui cina jaawenimusi cäme Babe cabucewe je ngena täápume singi.

²² Atrana bimu liba cirege, piba bucurage cina cire najanepesi egä, ‘Yageyame, Yageyame, cine nata mäáme ngii cabu Acejiyame me tagepogogo mene jaajananemusi, cuta mäáme ngii cabu niiyaniya cable bine yäâyecräjemusi piijepu bucurage ciitaca mule bine jaawenanemusi.’

²³ Puma cita ca cane pui biname bine cire jaajemepene egä, ‘Cane umle cäco gäne weene. Weene niiya mule biname gemi, äyebengäjineye cäme bau ca.’ ”

*Yeesu me Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Luuka 6:47-49)*

²⁴ “Iyeta biname lui cina yäätacijemuge cäme ai mene, siige pui mene ibi jaawenimusi, teepi umle biname pana birige, lui te mete ne kula papa cabu erangige.

²⁵ Tabe lui mete ne erangige, siige ngupe te piba secirige, igi cama tädige, cuta babo buuwe te tipwäjige, yepä mete te lica itramige, inge kula papa cabu jage.

²⁶ Iyeta biname lui cina yäätacijemuge cäme ai mene, yepä pui mene ibi lica jaawenimusi, teepi buduma biname pana birige, lui te mete ne koriyo papa cabu je erangige.

²⁷ Ngupe te secirige, igi cama tädige, babo buuwe te tipwäjige, siige pui mete te iyeta peega ecirige.”

²⁸ Yeesu liba teeme ai mene iicema epirige, biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja mene name pi,

²⁹ Ingle teeme abiberäja mene epu lica ge cotre abiberäja biname bime liiyepu. Pätä tabe epu ebiberäjimige, lui biname me conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawenname.

8

Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige (Mareko 1:40-45; Luuka 5:12-16)

¹ Yeesu liba täinige podo cabu ca, bucurage biname cina teebine ingwe sicwisi.

² Piba yepä lepera pita biname te tädige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, jejige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena.”

³ Yeesu ime uutige teeme bau me, joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!” Piba taatu tabe miiji me äbitige teeme lepera pita cabu ca.

⁴ Yeesu puma cita ca teebine jejige egä, “Maane näätecijege, gone nuuja biname bine umle jaawenimute, cane lipu meebine miiji naawenine. Yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe te mäame tääpe pa naawatnäjepi. Moose lui owecu gwidape jüücüji Acejiyame ne iiwärejame, maane piba pui ecärepi teebine tabe iiwärejame. Biname cina piba umle pa läbitipesi, egä maane miiji gäte.”

Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige (Luuka 7:1-10)

⁵ Yeesu liba abacitige Kaprenauma cewe me, cubu mope biname, lui te Israela biname lica ge, piba tädige teeme bau me, itemlige teebine ätityerame.

⁶ Tabe Yeesu ne apu jejige egä, “Babo biname, cäme kaakesea bägrä te ätwtäneji enajenige mete cabu. Tabe pita name pi naabe cewe oocaninige, äblicäco ge arpinenta.”

⁷ Yeesu jejige egä “Cane tädenine teebine miiji wawenname.”

⁸ Yepä tabe pui cubu mope biname te jejige egä, “Oo babo biname, cane nuuja miiji lica gäne! Cäme mete me gone tädute. Maane yepä mene taatu jiicepi cäme kaakesea bägrä te miiji äbitame.

⁹ Cäme cuta piti nemi niinäce gaabe biname piiyepu ingwe gaabe biname. Cane liba cäme ingwe gaabe biname ne jaajune egä, ‘Ädi,’ tabe läduge. Nuuja ne liba jaajune egä, ‘Tädi,’ tabe täduge. Cuta piiyepu cane liba cäme kaakesea bägrä ne jaajune ngena wawenname, tabe jaawenuge.”

¹⁰ Yeesu liba teeme mene jitecijige, tabe mutäcäco äbitige, siige teeme ingwe äcwiyame biname bine jejemige egä, “Toraca gyene, cane nuuja Israela biname ne apu ätrunga cama lica ituge päpäna.

¹¹ Cane weebibine jijenininine: bucurage cina cire saaclepi bimu acita gome ca piiyepu bimu äpula gome ca, siige cire ladnatärepi Abrahamo, Isacako, Yakobu cama cabucewe je Acejiyame me soriyomu cabu.

¹² Yepä lui cina miiji cirege pui soriyomu cabu äbäcna, teebibine cire yiisabemepesi krokeciye cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.”

¹³ Siige puma cita ca Yeesu pui cubu mope biname ne jejige egä, “Äte, acnenuti mete me. Maane ngena ne jitrungenite, peei te läbitege.” Siige teeme kaakesea bägrä te puirage padare cabu miiji äbitige.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige (Mareko 1:29-34; Luuka 4:38-41)

¹⁴ Yeesu ädige, Peteru me mete me abacitige. Tabe teeme gite ne puma jopänige gebale cama ätwtäneji.

¹⁵ Yeesu teebine ime gome jwoomlige, siige gebale te obmalige. Tabe puma cita ca arpinantige, Yeesu ne mogobi jewenige.

¹⁶ Liba mämleteca ge, piba biname cina bucurage biname bine sewadanemisi Yeesu bau me, lui bime trupa cabu niiyaniya cable puga ge. Yeesu iyeta cable bine mene ca iyecräjemige piyepu iyeta pita biname bine miiji me jewenanemige.

¹⁷ Tabe ai ne naace popi jewenige mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egä, “Taba cime pita bine teeme cabu icranige, tabe cime tääpe mäpu bine ewadimige.”

*Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Luuka 9:57-62)*

¹⁸ Yeesu liba bucurage biname bine jepänimige teebine awaclomta je, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige teepi sawa nuuja poto doro me uuraname.

¹⁹ Teepi ingwe yuurisi, niinäce yepä cotre abiberäja biname te tädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname, ngänu gyene, maane liiyeme ädenite, cane mäame ingwe ädenine.”

²⁰ Yeesu jejige egä, “Poks bime bora piti nemi lenaja täापume piyepu ele bime mete piti nemi, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme täापume puupu lica gyene cäme mope acitame.”

²¹ Puma cita ca lui biname cina Yeesu ne jitrungisi, teeme yepä te jejige egä, “Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme babe ne gape acitame?”

²² Yeesu jejige egä, “Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teepi te teeme budre biname bine gape cabu me yaacranimusi. Maane cebine ingwe näcwi.”

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Mareko 4:35-41; Luuka 8:22-25)*

²³ Yeesu poo cabu me acenutige, teeme abiberäja bägrä cina teta cama acetnärige.

²⁴ Teepi liba eclige, baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu, siige uule kuu cina poo ne itrugärisi. Yepä Yeesu ute ge.

²⁵ Abiberäja bägrä cina eclige, teebine elotnantisi, jejisi egä, “Yageyame, nitityärini! Mine labumitninago!”

²⁶ Yeesu jejemige egä, “Weene wälu ngeno memi? Weeme ätrunga matikolärage gyene.” Tabe abujängtige, kokre cama buuwe piyepu uule kuu bine mene jejemige, siige piba bulubulu mataru te enajige.

²⁷ Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi, jiicisi egä, “Ai biname Laasi nyene? Buuwe piyepu uule cina teeme mene jitecijisi.”

*Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Biname bine Niiya Cable cama
(Mareko 5:1-20; Luuka 8:26-39)*

²⁸ Yeesu sawa nuuja poto doro me yuurige, atyaramtige Gadara gawe cabu me, siige neeneni rooriye cina tewacletnäjäsi teebine puma. Kula waja cabu lui gape gemi, teepi pui cabu ca tasatäsi. Teeme trupa ngalebora puga ge niyarage cable. Teepi mage girigale ge, peei name pi nuuja biname te singi lica ge pui gaabe cabu otnime, teepi luma aanajenanige.

²⁹ Siige teepi liba Yeesu ne jepänäsi, ala abayäsi egä, “Acejiyame me Bägrä, maane singi ngena wawename cime täापume? Maane watrangepa je tädite cibibine sabe wawename.”

³⁰ Seeji cudecewe padare puga ge baborage ngeerangera blome tomi, deedei täापume yuunguretnäjimisi.

³¹ Puma cita ca cable cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane liba singi gäte cibibine äyecrejame, nityepini blome bime trupa cabu me.”

³² Yeesu jejemige egä, “Yoo, naaclege!” Siige teepi aabmalisi pui neeneni biname bine, eclige, blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Iyeta blome tomi te podo cabu ca uuwamitnige gawe me, sawa cabu me uupletnäridge, siige abumitnige.

³³ Blome ire atwi biname cina uucratnige, eclige babo cewe me. Puma teepi biname bine jebaitnemisi iyeta, ngena cina bäbitininisi niiya cable cama lui neeneni biname bime tääpume.

³⁴ Puma cita ca iyeta biname pui babo cewe cabu ca eclige Yeesu ne päpäname, siige liba jepänisi, jejisi teeme gawe ne abmalame.

9

Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja poto Budre Biname ne (Mareko 2:1-12; Luuka 5:17-26)

¹ Yeesu poo cabu acenutige, sawa ne yuurige, atyaramtige teeme cewe me.

² Biname cina waaku cabu secanisi tääpe nuuja poto budre biname ne. Yeesu liba jepänimige, egä teepi baborage ätrunga cama gemi, tabe pui pita biname ne jejige egä, “Cäme biname, wälu gone! Maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca!”

³ Yeesu gome puga ge cotre abiberäja biname. Teepi teemämu jitransisi egä, “Ai biname te Acejiyame me ngii ne sabe jewenige, ingle tabe taatu gyene biname ne kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.”

⁴ Yepä Yeesu umle äbitige teeme ngene atwanena, siige tabe jejemige egä, “Weene ngeno memi niiya ngene atwanena cama?”

⁵ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi.’

⁶ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.” Siige puma cita ca tabe pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Arpinanti, abujängti, mäame waaku ne ecati, mete me ädi!”

⁷ Puma cita ca pita biname te arpinantige, mete me ädige.

⁸ Lui biname cina jepänisi, teepi cälu te jitemige, Acejiyame ne eso ecärisi, tabe biname bine lipu kokre ituge ceera.

Yeesu Matayo ne Ala Tesoglicige (Mareko 2:13-17; Luuka 5:27-32)

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige. Tabe liba ädige, tabe täks rarekaake uutecrena biname ngii Matayo ne jepänige. Tabe adnatäneji enajige teeme kaakesea mete cabu, siige Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.” Matayo abujängtige, teta cama ädige.

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba deedei äbitige Matayo me mete cabu, bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname teepi seclige deedei äbitame Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä cama.

¹¹ Parisea sigu biname cina liba jepänisi Yeesu teta cama deedei äbita je, teepi teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weeme abiberäja biname te lipulipu deedei äbitenige täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname cama?”

¹² Yeesu jitecijemige, jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi dokta tääpume singi lica, yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta tääpume.

¹³ Weene miiji umle äbitineye, ai mene ngena tääpume myene egä, ‘Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi nuuja biname bine owecu wawenecame.’ Cane lica tädujine ala asoglecame lui cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Mareko 2:18-20; Luuka 5:33-35)*

¹⁴ Yoane niiye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ai lipu gyene, egä cine piyepu Parisea sigu biname jäje deedei ärwäja cäco ninajininuge Acejiyame ne awejename, yepä mäame abiberäja bägrä cina umle cäco gemi pipu äbita?”

¹⁵ Yeesu jejemige egä, “Atejächmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, biname cina owecumete opo lica birige, mamye rooriye te liba teta cama pisi nyene. Yepä, padare te cire tädepi liba mamye rooriye ne cire yaacatepesi, teepi piba cire yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.”

*Ngene ca Agli Mene Kirece piyepu Sasa Mule Aweceja poto cidi me
(Mareko 2:21-22; Luuka 5:36-39)*

¹⁶ “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletääpe pläsu ne sasa cäbletääpe bora cabu lica yääswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletääpe ne liba jääcisäjuge, pui kirece cäbletääpe pläsu te lacalomluge, siige sasa cäbletääpe ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletääpe cabu ca, siige bora te babo läbituge.

¹⁷ Piyepu nuuja te kirece waina niiye ne lica yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niiye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge. Siige waina niiye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Kirece waina niiye ne miiji kirece gwidape cabu ängära, piba teepi ibibi laanajuge.”

*Babo Biname me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Mareko 5:21-43; Luuka 8:40-56)*

¹⁸ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, piba yepä Israela babo biname te teeme bau me tädige. Tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe, jejige egä, “Cäme ngulebägrä budre häbitige page ai padare cabu. Maane tädi ime acitame teeme papa cabu, tabe piba budre cabu ca arpinantenige.”

¹⁹ Yeesu abujängtige, teebine ingwe icwige teeme abiberäja bägrä cama.

²⁰ Teepi liba eclige, Yeesu me kaake poto ca yepä magebi te piba toclige, lui twelb kämäge ngalebora uudi apira pita cama tonajenäjumi. Tabe Yeesu me cäbletääpe pepyämu ne joomlige ogä,

²¹ inge tabe ngene jotwananige egä, “Cane liba Yeesu me cäbletääpe pepyämu taatu joomlenine, cäme ai pita te piba nabma-lenige cebine.”

²² Yoo siige, tabe liba joomlige, Yeesu piba tatatrongtige, teebine jopänige, jojige egä, “Bägrä, wälu gone! Mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige.” Siige peeirage padare cabu magebi te miiji äbitige.

²³ Puma cita ca Yeesu liba pui babo biname me mete cabu me atyaramtige, lui me bägrä te budre äbitige, tabe jepänige, biname cina dobidobi bine jecnäjimisi piyepu papa me äbitininisi bägrä me budre name pi.

²⁴ Tabe jejemige egä, “Pääye, äyebengäjineye ama cita ca. Bägrä te budre lica gwene, tabe ute gwene.” Teepi teebine ngange ecwänisi.

²⁵ Puma cita ca biname bine liba iyecräjemisi mete cabu ca, Yeesu piba abacitige bägrä me ute puupu cabu me, ime jwoomlige, siige bägrä budre cabu ca arpinantige.

²⁶ Teepi idre ecenanisi iyeta pui gawe cabu, egä Yeesu ngena mule ne jewenige.

Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Ireku Määsumäsu Biname bine

²⁷ Yeesu pui cewe ne sebmalige. Tabe liba ädige, neeneni irecu määsumäsu biname cina teebine ingwe icwäsi. Teepi ala abayäsi egä, “Daawida me kaakesaare, maane owecu cime tääpumel!”

²⁸ Yeesu liba mete bora me abacitige, pui neeneni irecu määsumäsu biname cina piba taaclige teeme bau me. Yeesu äätemlige egä, “Weene nää toraca nätrungeniye, egä cane miiji gäne weebibine irecu miiji wawename?” Teepi jejäsi egä, “Yoo, babo biname.”

²⁹ Puma cita ca Yeesu teeme irecu papa cabu ime bine aacitige, jaajige egä, “Weeme ätrunga te ibibi läbitege.”

³⁰ Siige teeme irecu cina aasatäsi. Puma cita ca Yeesu kokre cama mene jaajige egä, “Gone biname bine ai poto cidi me umle jaawenimuye.”

³¹ Yepä teepi mete ne sebmäläsi, aaclige, Yeesu ne idre jecanenäsi iyeta pui gawe cabu ta.

Yeesu Miiji Jewenige Mene Iicema cäco Biname ne

³² Pui neeneni biname cina liba baaclige, piba biname cina Yeesu bau me secanisi mene iicema cäco biname ne, lui me trupa cabu puga ge niiya cable.

³³ Yepä Yeesu liba niiya cable ne iyecräjige, pui biname te piba taatu gije abacitige mene iicemame. Biname cina mutäcäco äbitininisi, jiicisi egä, “Cine niinäce lica ituge Israela gawe cabu apu mule ne päpäna.”

³⁴ Yepä Parisea sigu biname cina jiicisi egä, “Niiya cable bime mopeyame te Yeesu ne kokre yäacäruge tabe niiya cable bine äyecrejame.”

Yeesu Owecu Ge Biname bime täapume

³⁵ Yeesu puma cita ca otnetnäjige iyeta modamoda piiyepu matimati cewe cabu ta. Tabe biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu ta piiyepu Miiji Mene jejananemige egä, “Acejiyame te pagege biname bine waadena.” Tabe cuta biname bine miiji jewanemige iyeta maramara pita cabu ca.

³⁶ Tabe liba bucurage biname tomi bine jepänimige, tabe owecu äbitige, inge teepi mage ngenecu mäpu cama ge piiyepu ätityera täapume singi ge epu pana maamoi, lui bime ire atwi biname lica ge.

³⁷ Yeesu puma cita ca teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Ärucna lui baborage gyene, yepä nesae taatu kaakesea bägrä gemi atomle-came,

³⁸ peei name pi weene miiji irecu ätumutame ärucna Yageyame bau me tabe poto kaakesea bägrä bine ätyepame teeme ärucna täapume.”

10

Yeesu me Twelb Ätyepäneji Biname bime Ngii

(Mareko 3:13-19; Luuka 6:12-16)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, ecärimige kokre niiyarage cable bine äyecrejame piiyepu iyeta maramara pita bine äyebhengäjame.

² Age tema pui twelb ätyepäneji biname bime ngii: niinäceyame lui Simona, lui ne einenisi Peteru ca, piiyepu teeme igane Andrea; cuta Yakobu teeme igane Yoane lui Jebedayo me bägrä gegi;

³ cuta Pilipo naabi Bartoloma; Tooma piiyepu täks rarekaake uutecra biname ngii Matayo; cuta Yakobu Alaba me bägrä piiyepu Tadeus;

⁴ cuta Simona lui Kanana sigu biname gyene piiyepu Yuuda Isakariyota lui Yeesu ne budre täapume awaba biname gyene.

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige

(Mareko 6:7-13; Luuka 9:1-6)

⁵ Yeesu ai twelb biname bine apu umle mene cama jityepimige kaakesea wawename egä, “Gone biname bime bau me naacluge lui Israela biname lica gemi. Cuta gone naacluge nuuja cewe cabu me Samariya gawe cabu je.

⁶ Yepä weene Israela biname bime bau me naacluge, lui cina epu pana gemi apersejäneji maamoi cina liiyepu.

⁷ Weene teebibine jejananemepeye egä, ‘Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.’

⁸ Weene pita biname bine miiji jewenemepeye, budre biname bine erpineräjemepeye, lepera pita biname bine miiji jewenemepeye piyepu niyaniya cable bine iye-cräjemepeye. Weene kokre ne daremu cäco ituge acata ai mule bine wawenecame, peei name pi weene miiji daremu cäco cuta biname bine itityeräjemepeye.

⁹ Weene gone gol, silba piyepu rarekaake bine yaawadimuye weene cama.

¹⁰ Gone diiba yaawadimuye, coo tuwängle cäbletääpe piyepu ernge gwidape coo piyepu otnetneja suru, inge kaakesea bägrä ne miiji teeme singi gwidape ceera.

¹¹ Weene liba lui babo cewe cabu me coo piyepu matikolä cewe cabu me latyarinin-uye, weene miiji ärngi, egä laati te singi weebibine teeme mete cabu me äbäcname, siige weene teta cama inajininuge, ngälu weene peei cewe ne saabmaluye.

¹² Weene liba mete cabu me yäbäcnuye, jiicuye egä, ‘Poode!’

¹³ Pui mete cabu biname cina liba weebibine jiwablininusi, weeme poode te miiji yaanajuge puma. Yepä teepi liba lica jiwablininusi, weeme poode te lacnenutuge weeme bau me.

¹⁴ Poto mete coo piyepu cewe cabu ta liba weebibine lica jiwablininusi coo weeme mene lica jitecijninusi, weeme ernge cabu ca teeme tuuwe bine jääglubäjemuye, siige saabmaluye pui mete ne coo cewe ne.

¹⁵ Cane toraca jijenininine, Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma piyepu Gomora cewe biname cina lui niyarage daremu ne cirege päpäna, matikäli cirege. Lui cewe biname cina lica pa jiwablipesi weebibine, teeme niya daremu lui baborage cirege.”

Mäpu te Tädenige

(Mareko 13:9-13; Luuka 21:12-17)

¹⁶ “Cane weebibine jityepininine biname bime bau me, epu pana maamoi cina lipu yaacluge wulp bime sigu cabu me. Weene miiji cobyame bime pana umleumle inajipi piyepu gimäe bime pana niya wawena cäco inajipi.

¹⁷ Weene ireire inajipi, inge biname peeci nemi, lui cina weebibine joomlinininusi ablaweja mete me waadename. Piyepu teepi teeme abasecretna mete bora ta weebibine itemeläjininusi.

¹⁸ Teepi cämiji pi iwadininusi modamoda biname bime piyepu gawe mope biname bime opo gaabe me weene teebibine piyepu gawe maramara biname bine Miiji Mene jajanename.

¹⁹ Yoo, weebibine liba ablaweja täapume iwadininusi, ngenecu niya gone, egä weene ngena jiicuye coo lipulipu jiicuye. Liba padare te tatyaramtuge weene mene iicename, weebibine piba mene birige ceera iicema täapume.

²⁰ Weene lui mene cire jiicemepeye, peei lui weeme mene lica cirege, yepä weeme Babe me Seemo te ngene atwanena cire icäripi weene ngena iicaname.

²¹ Poto biname cina teeme naniganewale bine budre me cirege äyemela. Babe cina peeirage mule cire jaawenepesi teeme bägrä bime täapume. Cuta bägrä cina cire latatrongäripesi teeme mage babe bine budre me äyemelame.

²² Iyeta biname cina weebibine jimugitninusi cäme singi pi, yepä laati te kokre cama cire jaaclajutepi ngälu ngälugaabe me, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna.

²³ Teepi liba yepä cewe cabu weeme täapume claabe läbitininusi, weene miiji nuuja cewe me uucratna. Cane toraca jijenininine, weene cäro camu Miiji Mene jajanena ne cire epirepeye Israela modamoda cewe cabu ta, cane Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, niinäce cire tacnenutepene.

²⁴ Abiberäja bägrä te baborage lica birige teeme abiberäja biname bau ca, coo piyepu aletnäneji biname te baborage lica birige teeme babo biname bau ca.

²⁵ Pipu pi abiberäja bägrä te bojä jaaguge, tabe liba teeme abiberäja biname cama ibibi läbituge. Cuta aletnäneji biname te bojä jaaguge, tabe liba teeme babo biname cama ibibi läbituge. Yoo, biname cina liba cebine, lui weeme mope biname gäne, nainusi Beelsebul ca, siige piba teepi weebibine, lui cina căme ingle biname gemi, cuta mage niyaniya ngii ca iyinininusi.”

Laati täápume Miiji Wälu
(Luuka 12:2-7)

²⁶ “Yoo, weene biname bime täápume wälu gone! Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita. Ngena gemi ogä, pagege awabudnäja.

²⁷ Cane krokeciye cabu ngena täápume jijenininine, weene miiji bimu cabu cääri jajanena; weene siiyä mene ca ngena itecijenininige, weene miiji cabucabu pagege jajanena, epu pana mete toro cabu ca lipu mene tiicemusi.

²⁸ Wälu gone eei bime täápume, tääpe ne lui cina budre me yaaglusi, yepä teepi äblicäco seemo ne budre me agli. Pätä miiji weene Acejiyame täápume wälu, ingle tabe miiji gyene tääpe piyepu seemo bine niya puupu cabu me acraname.

²⁹ Puu matimati ele cina papa gemi: yepä rarekaake ca neeneni bine jaaletnusi, yepä teeme yepä te lica gawe cabu me saatramuge weeme Babe me umle cäco.

³⁰ Cuta weene piyepu, Acejiyame iyeta umle gyene weeme poto cidi me. Tabe umle gyene, egä weeme lija matimati edingäli gemi.

³¹ Peei name pi weene gone wälu! Weene modamoda gemi, ele cina matimati gemi.”

Yeesu ne Jaaitnusi piyepu Jaainusi
(Luuka 12:8-9)

³² “Laati te biname bime sobe cabu naitnuge, egä tabe umle gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je căme Babe me opo gaabe je cire jaaitnepene.

³³ Yepä laati te biname bime sobe cabu nainuge, egä tabe umle lica gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je căme Babe me opo gaabe je cire jaainepene.”

Gawe cabu je Poode Lica Gyene yepä Cubu
(Luuka 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine ai gawecewe cabu me poode ne acaname. Cane lica itu tädujine poode ne acaname yepä cubuturikä ne secanujine.

³⁵ Imäbägrä te teeme babe bau me claabe läbituge cämiji pi piyepu ngulebägrä te teeme mage bau me, cuta cnaatete cina teemeteme claabe läbitininusi cämiji pi.

³⁶ Biname me binamewale cina cirege teeme cubuyame me äbita cämiji pi.

³⁷ Lui te baborage singi birige teeme mage babe täápume, yepä matikäli singi căme täápume, tabe ibibi lica gyene căme abiberäja bägrä me lenajame. Coo lui te teeme bägrä bime täápume baborage singi birige, yepä căme täápume matikäli singi, pipu biname te cuta ibibi lica gyene căme abiberäja bägrä me lenajame.

³⁸ Laati te liba teeme baarge uli ne palace cabu lica yaacanuge căme pana, siige cebine ingwe näcwuge, tabe ibibi lica gyene căme abiberäja bägrä me lenajame.

³⁹ Laati te singi lica gyene teeme ireclota ne mäpu cabu acitame cämiji pi, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi. Yepä lui te singi gyene cämiji pi teeme ireclota ne mäpu cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi.”

Yeesu me Mene Daremu poto cidi me
(Mareko 9:41)

⁴⁰ “Laati te liba weebibine jiwablininuge, tabe cebine nawabluge. Piyepu laati te liba cebine nawabluge, tabe cuta jaawabluge teebine, cebine lui te nätyepuji.

⁴¹ Laati te liba Acejiyame me mename biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe mename biname bime pana daremu ne cire jääpänepi. Laati te liba conocäco

biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe teeme pana daremu ne cire jääpänepi.

⁴² Piiyepu laati te liba ai ngii cäco biname yepä ne gwidape yääcäruge, ngänu gyene puu gäbu niye, ingle tabe cäme ingwe äcwi biname gyene, Acejiyame te teebine daremu cire yääcärepi.”

11

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca (Luuka 7:18-35)

¹ Yeesu liba teeme twelb abiberäja bägrä bine umle mene jajanena ne epirige, tabe pui cewe ne piba sebmalige, ädige poto mametamameta cewe me biname bine puma abiberäjame piiyepu mene jajanename.

² Yoane niye ca äciseja biname lui krokeciye mete cabu jage, tabe puga itecijige, egä Keriso ngena jewenige. Puma cita ca Yoane teeme abiberäja bägrä bine jityepimige Yeesu bau me.

³ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine miiji nuuja ne awagrija?”

⁴ Yeesu jejemige egä, “Weene Yoane bau me acnenuteye, teebine jejepeye, weene ngena jepänanemeniye piiyepu ngena itecijanininige:

⁵ naace irecu määsumäsu biname cina cängena jääpänanemusi, ernge niiyaniya biname cina miiji waatninusi, lepera pita biname cina miiji läbitininusi, tablame budubuduma biname cina cängena yäätecijanimumuge, budre biname cina larpineräjininusi, cuta owecumete biname bine Miiji Mene jaajananemusi.

⁶ Ngenecu miiji eei gemi, laati bemi ätrunga ne lica yaapesarusi cäme bau.”

⁷ Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina liba äcnärige, Yeesu piba gije abacitige biname bine jajanename Yoane poto cidi me egä, “Weene liba Yoane bau me läsipeye daapo taatu cewe cabu me, weene teebine lipu jääpänepeye? Weene baace ingle pana biname ne lica jääpänepeye, buuwe te lui ne yaajodnäjepi.

⁸ Cuta piiyepu weene cängena abasogäräneji biname ne lica jääpänepeye, teeme bau me liba läsipeye, ingle abasogäräneji biname cina gawe mope biname bime mete cabu yaacrajuge.

⁹ Najeye, weene Yoane ne lipu jääpänepeye, weene liba teeme bau me läsipeye? Weene nää Acejiyame me mename biname ne jääpänepeye? Toraca gyene, yepä Yoane lui baborage gyene iyeta poto Acejiyame me mename biname bime bau ca.

¹⁰ Yoane pui gyene, Oogäräneji mene te lui poto cidi me jiičenige egä, ‘Cane Acejiyame cäme mename biname ne määme niinäce gaabe me cire jäätyepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi määme otni tääpume.’

¹¹ Cane toraca jijenininine, egä Yoane lui baborage gyene iyeta biname bime cabu ca, lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname. Yepä page ai kirece padare cabu eei cabu ca lui te matikäli gyene, Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.

¹² Pui padare cabu ca, Yoane niye ca äciseja biname te liba bääirmi jaagednemepi, ngälu airage bimu cabu Acejiyame me waadena mule te kokre cama ituge otni. Piiyepu biname piti nemi lui cina kokre läbitininusi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname.

¹³ Moose teeme Cotre cabu piiyepu iyeta Acejiyame me mename biname cina ngälu Yoane me padare oomlaname, teepi niinäce gaabe me jiicemujisi, egä Acejiyame te biname bine cire yaawademepi.

¹⁴ Weene liba singi teeme mene ätrungame, weene miiji umle äbita, egä Yoane lui Eliya sine, lui me otni poto cidi me teepi niinäce gaabe me jiicemujisi.

¹⁵ Weene liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame.

¹⁶ Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine, page lui cina ireclota gemi? Teepi epu pana gemi matimati bägrä, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletna puupu cabu, siige teemeteme ala labayaninusi egä,

¹⁷ ‘Cine dobidobi jääcnäjimusi,
yepä weene giire lica jääwäjuye.
Cine owecumete uupera yaatangusi,
yepä weene singi lica ele me.’

¹⁸ Yoo, Yoane te tädepi. Tabe deedei cäco yaanajepi piyepu waina niye lica yäänäjemepi. Yepä biname cina singi lica teeme mule täapume, siige jiicusi egä, ‘Yoane me niya cable pisi nyene.’

¹⁹ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane yäärwäjune, yäänäjune, yepä biname cina cuta singi lica ge cäme mule täapume, siige teepi jiicusi egä, ‘Jepäneye ai biname ne, mage loलयame gyene piyepu waina niye änäjäyame gyene. Tabe täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname bime biname gyene.’ Mine liba jääpänusi, egä Acejiyame bau ca lui mule te ngena jaawenuge, mine peei cabu ca opo yaawatnusi, egä Acejiyame me umle toraca gyene.”

*Ätrunga cäco Cewe poto cidi me
(Luuka 10:13-15)*

²⁰ Yeesu gije abacitige cewe biname bine ablawejame, lui cina lica ituge atatrongära teeme niya mule cabu ca, ngänuge tabe bucurage ciitaca mule bine itu jaawenanemepi puma.

²¹ Tabe jejemige egä, “Oo Korasine piyepu Betesaida cewe biname, lipu babo ni-iyarage cirege weeme täapume! Cane lui ciitaca mule bine ituge weeme cabu wawena, liga cire jaawenemejine Turo piyepu Sidona cewe cabu, biname cina puma ragre cire lasigrärinejisi piyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabame, egä teepi teeme niyaniya mule bine ituge abmaläcema Acejiyame bau me atatrongärame.

²² Korasine piyepu Betesaida cewe biname, cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Turo piyepu Sidona cewe biname cina teepi plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca.

²³ Cuta weene Kaprenauma cewe biname! Weene nää apu jingenininige, egä weebibine awepenta cabu me Acejiyame bau me? Eewe, weebibine niyarage puupu cabu me cire iyäripesi. Sodoma cewe biname cina liga cire jääpänemejisi ciitaca mule bine, weene lui bine ituge päpäna, pui cewe te page cerämu cire yaanajeji.

²⁴ Kaprenauma cewe biname, cane jijenininine weebibine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma cewe biname plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca.”

*“Ayo Naaclege Cäme bau me Diibe Oocaname.”
(Luuka 10:21-22)*

²⁵ Peei padare cabu Yeesu jiicige egä, “Babe, maane lui Yageyame gäte gawecewe piyepu cabucewe täapume, cane meebine eso nääcärenine, egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu miijimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja.

²⁶ Babe, ai lui määme miijirage singi gyene.

²⁷ Cäme Babe te iyeta gwidape bine itu saabmalemepi cäme ime cabu. Nuuja te umle lica gyene Bägrä, yepä Babe taatu umle gyene; cuta nuuja te umle lica gyene Babe, yepä Bägrä taatu umle gyene piyepu eei biname cina umle gemi Babe, Bägrä te lui bime täapume singi aboclomta teebine.

²⁸ Naaclepi cäme bau me, lui cina gloose gemi mäpu biijabija bine waadename. Cane weebibine diibe oocana pa icäripene.

²⁹ Gone jäägyemuye lui mäpu bine jääpänimuye cämiji pi piyepu cäme bau ca labiberäjininuye, ingle cane owelaamelame biname gäne piyepu cane awepyeräja umle cäco gäne, siige weene piba poode ne pa jepänepeye.

³⁰ Cämiji pi lui mäpu bine jääpänimuye, plowa birige, piyepu cane ngena bine liba yaacranimune weeme cabu, mäpu lica birige.”

12

Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me (Mareko 2:23-28; Luuka 6:1-5)

¹ Pui padare yepä Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe cabu ädige. Abiberäja bägrä loolomecewe te joomlemige. Teepi puma cita ca wiiti mope bine ecrecimisi, kuu bine erwäjimisi.

² Parisea sigu biname cina jepänimisi, teepi ngena jewenisi, siige Yeesu ne jejisi egä, “Jepänimi! Määme abiberäja bägrä cina mime Sabade cotre ne bii jetropangtisi, teepi lui mule becnisi.”

³ Yeesu jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema, mope biname Daawida lui mule ne jewenuji, tabe piyepu teta cama lui biname teepi liba loolo me icrajuji, yepä teeme deedei lica.

⁴ Tabe iiwäreja mete cabu me abacituji, buluduu ne sisatuji, buluduu lui Acejiyame täapume acitäneji ge, siige ecäranemuji teta cama lui biname bine, siige teepi erwäjujisi. Teepi pui lui cotre ne jetropangtujisi, ingle iiwäreja biname taatu cina miiji gemi pui buluduu ne loolo.

⁵ Egäsu weene cuta Moose me Cotre mene cabu ituge acnema, egä iiwäreja biname cina Sabade bimu cabu miiji yaacluge iiwäreja mete me kaakesea wawename. Teepi cuta pui lui Sabade* cotre ne jaatropangtusi, yepä teepi kälyä birige.

⁶ Cane jijenininine weebibine: cane säne baborage, iiwäreja mete matikäli gyene.

⁷ Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi biname bine owecu wawename.’ Weene liga toraca umle cirege, egä ai mene ngeno myene, weene piba lica cire jaatranemejiye, lui biname cina niija mule bine lica jaawenimusi.

⁸ Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme conocäco pisi nyene jajime Sabade bimu cabu ngena wawename.”

Duudemu Ime cama Biname (Mareko 3:1-6; Luuka 6:6-11)

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige, yepä abasecretna mete cabu me abacitige.

¹⁰ Biname puga ge, lui me ime duudemu ge. Poto biname puga ge, lui cina singi ge ingle ne päpäname Yeesu ne aitnejame, siige teepi teebine itemlisi egä, “Nää Cotre ibi mule gyene Sabade bimu cabu pita biname ne miiji wawename?”

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weeme yepä me liba maamoi pisi nyene, siige Sabade bimu cabu cupicu bora me yaatramuge, egäsu weene saarpatuye?”

¹² Maamoi matikäli gyene, biname baborage gyene, peei name pi nuuja cotre lica gyene biname täapume miiji mule wawena Sabade bimu cabu.”

¹³ Piba Yeesu pui pita biname ne jejige egä, “Määme ime tuuti!” Tabe ime uutige Yeesu bau me, piba siige teeme ime te miiji äbitige epu pana nuuja ime liiyepu.

¹⁴ Yepä Parisea sigu biname cina puma cita ca eclige, siige mene jitranisi Yeesu ne budre me acitame.

Acejiyame me Kaakesea Bägrä Lipu Gemi?

* **12:5:** Sabade cotre: Sabade cotre te jiicenige, egä biname te gone lecaleca padare otni Sabade bimu cabu.

15 Yeesu itecijige, egä Parisea sigu biname cina mene jitransi teebine aglime, siige tabe pui cewe ne sebmalige, nuuja gome me äyebtingtige. Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi. Laati bemi pita cama, tabe iyeta teebibine miiji jewenanemige.

16 Puma cita ca tabe teebibine giri jicranimige, egä teebine gone awabudni-ta.

17 Yeesu lui mule jewenige, ibibi äbitige mename biname Isaya me mene cama egä,

18 “Age sena, cane lui kaakesea bägrä ne ituge jaji.

Tabe cäme singi biname gyene, cane teeme täápume ngenecu miiji gäne.

Cane cäme Seemo ne teeme cabu me cire yaacitepene.

Tabe te biname bine umle cire jaawenemepi cäme atrana poto cidi me.

19 Tabe lica cirege mene abaja coo claabe cama ala abayena.

Teeme tagepogogo ne lica cirege gaabe cabu ta ätecijana.

20 Tabe ajodnäneji sogo ne lica cirege ägäbuta,

cuta ätuma mameta lampa ne lica cirege ätuma.

Tabe apu cire läbitanepi, ngälu biname cina Acejiyame me cotre bine cire jaawenemepesi.

21 Iyeta maramara gawe biname cina teeme ngene atwanena bine cire yaacranemepesi teeme bau me.”

*Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi
(Mareko 3:20-30; Luuka 11:14-23)*

22 Biname cina yepä biname ne secanisi Yeesu bau me, lui te irecu mäasumäsu piyepu mene iicema cäco ge, ingle teeme niiya cable puga ge. Yeesu teebine miiji jewenige, siige tabe mene jiiemige piyepu tabe irecu aasatige.

23 Biname tomi cina mutäcäco äbitininisi. Teepi ätemläjinisi egä, “Nää, tabe pama mope biname Daawida me kaakesaare gyene?”

24 Parisea sigu biname cina liba ai mene itecijemige, teepi jiiicisi egä, “Tabe naace popi niiya cable bine yääyecräjemuge, ingle Beelsebul lui niiya cable bime mopeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niiya cable bine äyecrejame.”

25 Yeesu umle äbitige teeme ngene atwana poto cidi me, siige jejemige egä, “Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watata lapirininusi. Cuta piyepu babo cewe biname coo ingle biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi lica birige lenaja.

26 Siige Satani lui bine yaawadimuge, teeme yepä tomi te liba nuuja tomi cama cubu jiiicäsi, teepi siige uja maramara me läbitininusi, cije Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja?

27 Yoo, weene jiiiceniye egä Beelsebul, lui ne Satani ca cuta einenisi, tabe te cebine kokre näcärüge cane teeme niiya cable bine äyecrejame. Peei toraca lica gyene, ingle Beelsebul singi lica gyene teeme niiya cable bine biname cabu ca äyecrejame. Yoo, poto weeme abiberäja bägrä cina niiya cable bine cuta yääyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne waweneme? Lica Beelsebul bau ca. Peei name pi weemerage abiberäja bägrä cina jaawabudnitusi weeme conocono mene, egä cäme kokre cable bine äyecrejame lui Beelsebul bau ca gyene.

28 Eewe, cäme kokre lui teeme bau ca lica gyene, yepä Acejiyame me Seemo te kokre näcärüge cane niiya cable bine äyecrejame, siige weene peei name pi umle gemi, egä Acejiyame me waadena mule te weeme cabu me ituge atyaramta.

29 Nuuja te äblicäco abacita kokre biname me mete cabu me teeme gwidape bine waadename, tabe liba teebine niinäce lica jäätäyuge. Yepä tabe liba teebine niinäce jäätäyuge, tabe piba labacituge teeme mete me gwidape waadename.

30 Laati te cäme biname lica gyene, tabe cebine näcisärmutuge. Laati te cäme bau me lica taabasecretnimuge, tabe yaaplidnäremuge.

³¹ Peei name pi cane jijenininine, egä laati te liba ngena niyaniya mene jüicemuge coo ngena nuuja niya mule bine jaawenimuge, tabe miiji gyene kälyä äbitame pui niya cabu ca. Yepä laati te liba niyarage mene jüicemuge Aceji Seemo poto cidi me, teeme peei niya te iyeteta yaanajuge.

³² Laati te liba näcisärmütuge cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, tabe miiji gyene kälyä äbitame teeme peei niya mule cabu ca. Yepä laati te Aceji Seemo ne yäacisärmütuge, teeme peei niya te iyeteta yaanajuge.”

*Uli piyepu Teeme Kuu
(Luuka 6:43-45)*

³³ “Uli liba miiji birige, teeme kuu cuta piyepu miiji birige. Yepä, uli liba niya birige, teeme kuu cuta niya birige. Weene uli ne opo yaawatnuye teeme kuu cabu ca.

³⁴ Weene cobyame pana gemi! Biname me ngenecu liiyepu, teeme mene cuta piyepu. Weene lipulipu miijirage mene iicema, ingle weene niyarage gemi?

³⁵ Miiji biname te teeme miiji ngenecu cabu ca miiji mule bine saaboclomäjimuge, niya biname te teeme niya ngenecu cabu ca niya mule bine saaboclomäjimuge.

³⁶ Cane jijenininine weebibine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu biname cina miiji cire yaaboclomäjemepesi, egä ngena ingle cabu teepi papa kuu cäco mene ituge iicema.

³⁷ Weeme mene cabu ca weebibine atrana cirege, egä weene miiji biname gemi coo niya biname gemi.”

*Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Mareko 8:11-12; Luuka 11:29-32)*

³⁸ Poto cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine singi gemi maane ciitaca mule ne wawename cime päpäname.”

³⁹ Yeesu jejemige egä, “Weene lipu niyarage ätrunga cäco biname gemi, page ai padare cabu lui cina ireclota gemi! Weene singi gemi cäme bau ca ciitaca mule ne päpäname, yepä weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä Acejiyame me mename biname Yoona me ciitaca mule ne taatu pa jepänepeye.

⁴⁰ Yoona lipu babo cibi me camuge bora enajuji nesae bimu nesae ciye cama, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta piyepu gawe bora pagege lenaja nesae bimu nesae ciye cama.

⁴¹ Atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cire talotnäripesi budre cabu ca weene cama gigri atrana täapume. Teepi weebibine cirege aitneja, ingle teepi teeme niya mule bine itu ebmalimujisi Yoona me bäärmu mene name pi. Siige cane age säne baborage Yoona bau ca, yepä weene cebine lica ituge ätrunga.

⁴² Cuta Siiba gawe mope magebi te atrana bimu cabu weene cama gigri cire tarpinan-tepi siige tabe weebibine cirege aitneja, ingle tabe cudecewe cewe ca tocluji Solomona me umle mene äteciame. Siige cane age säne baborage Solomona bau ca, yepä weene singi lica gemi cebine äteciame.”

*Yeesu me Mene Niya Cable Acnenuta poto cidi me
(Luuka 11:24-26)*

⁴³ “Niya cable te liba biname me trupa ne yaabmaluge, tabe waatnetnäjuge niye cäco cewe cabu ta, puupu ne jäärnguge ngene oocaname.

⁴⁴ Liba lica jääpänuge, tabe jüicuge egä, ‘Cane acnenine piyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’ Tabe siige lacnuge, jääpänuge mete ne apretnäjeji piyepu miijirage acranäneji.

⁴⁵ Tabe piba läduge poto seben mage niyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname me trupa cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige iyeta mage niyarage me läbituge. Pui yepä mule te cirege äbita ai niyarage biname bime täapume, lui cina ireclota gemi page.”

Yeesu me Ingle Biname Laati Bemi?
(Mareko 3:31-35; Luuka 8:19-21)

⁴⁶ Yeesu liba camu biname bine mene jajanena cabu jage, teeme mage piyepu iganewale cina piba tatyarige. Teepi puutucu je imyemutäjimige, biname bine itemlim-isi Yeesu cama mene me.

⁴⁷ Puma cita ca yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Määme mage piyepu iganewale puutucu je ete nemä. Teepi singi gemi maane cama mene iicemame.”

⁴⁸ Yeesu pui biname ne itemlige egä, “Maane lipu ngene jotwa-nenite, laatu nwene cäme mage cuta laati bemi cäme naane igane?”

⁴⁹ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägrä bine teeme ime ca jewabimige, jiiicige egä, “Ire, cäme mage piyepu cäme naane igane age tema.

⁵⁰ Laati te liba jaawenuge cäme Babe cabucewe je teeme singi ne, tabe lui cäme naane, cäme igane, cäme ngule, cäme mage.”

13

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Mareko 4:1-9; Luuka 8:4-8)

¹ Peeirage bimu cabu Yeesu mete ne sebmalige, ädige, sawa ligi cabu adnatige.

² Bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, teebine jewaclomtisi, siige tabe poo cabu acenutige, adnatige. Biname cina sawa ligi cabu imyemutäjimige.

³ Yeesu ngene ca agli mene ca jejemige bucurage mule poto cidi me. Tabe jiiicige egä, “Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame.

⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige, siige ele cina seclige, erwäjimisi pui kuu gije bine.

⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma pape ge. Gije cina watata äpletnärinisi, inge gawe poone lica gyene.

⁶ Bimu te liba tacitige, nuunu te iplatnimige mamye gije bine, siige teepi piba iglumetnemige, inge teeme braju cina sungabe me lica ebäcnisi.

⁷ Poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete cabu, siige pägepäge cina uutinisi, gije bine jetäyimisi.

⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, siige miijirage uutinisi. Teepi jeciretnemige, kuu jepänimisi: poto lui yepä hanred, poto lui siksti, poto lui teeti.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, itecijinege umle äbitame.”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca
(Mareko 4:10-12; Luuka 8:9-10)

¹⁰ Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi maane biname bine jejananemite ngene ca agli mene ca?”

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weebibine umle ituge wawena, egä Acejiyame lipulipu biname bine waadena, yepä teebibine lica ituge umle wawena pui poto cidi me, pui name pi cane ngene ca agli mene ca jejananemine teebibine.

¹² Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu umle ceera, siige teeme umle te babo pa läbitepi. Yepä lui biname te singi lica gyene umle täapume, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi teeme lui matikäli umle pisi nyene.

¹³ Cane naace name pi biname bine ngene ca agli mene jaajananemune, inge teepi ngene jwaatwananinusi, yepä ngene ca lica yaaglusi; teepi yäatecijemuge, yepä teepi äblicäco ätecija piyepu opo awatna.

¹⁴ Teeme cabu ibibi äbitenige Acejiyame me mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jiiicemuji egä,

‘Weene itecijinuge cuta itecijinuge, yepä weene lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye, ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpänuye.

15 Ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi,
teepi tablame budubuduma gemi,
teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,
teepi piba teeme irecu ca jääpänimusi,
tablame ca yäatecijemuge,
ngene atwana ca opo yaawatnusi,

siige tatatrongärininusi căme bau me cane Acejiyame te teebibine miiji wawename.'

16 Weene gege gemi, ingle weene weeme irecu ca jääpänuye, tablame ca itecijinuge, siige opo egäcäro yaawatnuye căme mene ingle ne.

17 Cane jijenininine weebibine, egä bucurage Acejiyame me mename biname pi-iyepu conocăco biname, teepi baborage singi ituge ire me, weene lui gwidape bine jääpănanemepeye, yepă teepi lica ituge păpăna. Teepi singi ituge ätecijame, weene lui itecijanipi, yepă teepi lica ituge ätecija."

*Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Mareko 4:13-20; Luuka 8:11-15)*

18 Yeesu abiberăja băgră bine jejemige egă, "Weene itecijinege, ngena tääpu myene ngene ca agli mene kuu gije iisabeja poto cidi me.

19 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene yäatecijemuge Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me, yepă teepi opo lica yaawa-tnusi pui mene ne. Puma cita ca Satani te täduge, pui mene bine yäasecrăremuge epu pana, ele cina lipu kuu gije bine yäärwăjimusi.

20 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene liba yäatecijemuge, gege cama watawata joomlusi.

21 Yepă teepi matikolă padare taatu jäätrungusi, ingle teepi epu pana braju căco gije liiyepu. Teepi liba măpu ne jääpănusi coo teeme poto cidi me liba jiietnăjemusi, ingle teepi pui Miiji Mene ne jäätrungusi, teepi piba taatu teeme ätrunga bine yaabmalimusi.

22 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge pägepäge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, yepă măpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me, cuta singi rarekaake piyepu poto gwidape täapume, teepi peei Mene ne jäätăyusi pägepäge mete pana, siige kuu căco läbituge.

23 Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miiji gawe cabu me, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu yepă hanred kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu teeti kuu."

Ngene ca Agli Mene Găli poto cidi me

24 Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egă, "Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Calwacupi yageyame te puga ge. Tabe lăduge, miiji gije bine yäatemuge teeme calwacupi cabu.

25 Biname cina ute liba waagraruge, calwacupi yageyame me cubu biname te täduge, baace popo bine yiisabăjemuge calwacupi cabu me, siige luucruge.

26 Gije cina luutinusi, teeme mope cabu ca lăsinusi kuu. Teepi găli cina cuta luutinusi.

27 Puma cita ca calwacupi yageyame me kaakesea băgră cina saacluge teeme bau me, jaajusi egă, 'Babo biname, năă peei miiji gije lica gemi, maane lui sitemumete măăme calwacupi cabu? Luma cita ca găli cina saacluge?'

28 Tabe jaajemuge egă, 'Peei lui cubu biname gyene, lui te baace popo bine sewadimumi, siige seyărăjemumi căme calwa-cupi cabu.' Teepi yäatemlusi egă, 'Năă, maane singi gâte cine otnime găli amingejame?'

²⁹ Tabe calwacupi yageyame te jaajemuge egä, ‘Gone naacluge, ingle weene liba gäli jaa-mingäjemuye, poto gije bine cuta yuutemuye.

³⁰ Ebmalemepeye, luutipesi gigri ngälu ire acita padare, piba cane ärucna biname bine cire täätyepemepene gäli bine niinäce uutemame, sigu wawename, siige iisabame uliobo cabu me. Piba teepi kuu bine cire yaatomlecmepesi cäme mete cabu me waadename acrana täöpume.’ ”

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Mareko 4:30-32; Luuka 13:18-19)*

³¹ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te mastad kuu gije ne ecatige, siige jecnige teeme calwacupi cabu.

³² Pui kuu gije lui matikäli birige iyeta kuu gije cabu ca, yepä liba luutuge, babo läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, piba ele cina saacluge teeme mete bine arangejame teeme ciipe cabu.”

*Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me
(Mareko 4:32-34; Luuka 13:20-21)*

³³ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä magebi te nesae diiba bine saawaduge bulu cama, jaaglemeläjimuge yepä kuke bora, uutneca gwidape ne saacatuge, yaacranimuge, siige jaama-nguge. Puma cita ca iyeta pui buluduu te tuutnecuge.”

³⁴ Iyeta ai maramara mene Yeesu ngene ca agli mene ca biname bine jejananemige. Tabe nuuja mene ca teebibine lica yaabiberäjimuge yepä ngene ca agli mene ca.

³⁵ Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname me mene egä, “Cane cirege ngene ca agli mene iicema. Cane cirege jajanena mule poto cidi me, lui cina ämletnäreji gemi agedna cabu ca.”

Yeesu Eboclomtige Ngene ca Agli Mene ne Gäli poto cidi me

³⁶ Yeesu biname bine sebmalmige, mete bora me abacitige. Teeme abiberäja bägrä cina seclige teeme bau me, jejisi egä, “Maane seboclomti cime täöpume ngene ca agli mene lui jüicite gäli poto cidi me calwacupi je.”

³⁷ Yeesu puma cita ca gije abacitige pui mene ne aboclomtame. Tabe jejemige egä, “Biname lui te miijirage gije bine itemige, peei lui tabe sine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji.

³⁸ Calwacupi lui ai gawecewe gyene. Miijirage gije eei biname gemi, Acejiyame te lui bine ewadenemige; gäli eei biname gemi, Satani te lui bine ewadenemige.

³⁹ Cubu biname lui te gäli uutana täöpume baace popo bine calwacupi cabu me yiisabäjemige, tabe lui Satani sine. Ire acita lui gawecewe me ngälugaabe padare gyene. Ärucna biname lui Acejiyame me mename seemo gemi.

⁴⁰ Gäli bine lipu tomi jebenimisi ayime, pepu pana cirege ai padare me ngälugaabe je äbita.

⁴¹ Piba Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe teeme mename seemo bine cire täätyepemepi teeme binamewale bime cabu ca eei bine waadename, lui cina biname bine opo jaawenimusi niiyaniya mule bine wawenecame, piyepu nuuja niiyaniya mule waweneca biname bine.

⁴² Teepi teebibine cire yiisabäjemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Puma teepi ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.

⁴³ Piba conocäco biname cina bimu apaclyera pana cirege, teeme Babe te liba cire yaawademepi teebibine. Weeme liba tablame piti nemi äteciyame, itecijinege umle äbitame.”

Nesae Ngene ca Agli Mene Acejiyame te Biname bine Waadena poto cidi me

⁴⁴ “Apu gyene, Acejiyame te biname bine liba yaawadimuge. Yepä biname te babo daremuyame miijirage gwidape ne jääpänuge, lui te gawe ca äclidnäneji ge. Tabe siige cääri cuta jääclidnuge, gege cama läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Rarekaake bine liba jääpänimuge, ingwe ca piba läduge, peei gawe ne jaaletnuge.

⁴⁵ Cuta apu gyene Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te kusa bine jäärngemuge.

⁴⁶ Tabe liba yepä jamyacurage ne jääpänuge, tabe läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Pui rarekaake ca siige pui jamyacu kusa ne jaaletnuge.

⁴⁷ Cuta apu birige, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Cibubade biname cina net sigu ne jaadadnäjusi malu cabu, siige tabe maramara cibi bine joomläjicmuge.

⁴⁸ Liba tapanuge, cibubade biname cina yäälädñusi doro me, ladnatäruge, cibi bine jaatranimusi maramara acraname. Miijiyame bine diiba bora me yäabäcnimusi, ni-iyaniya bine yiisabimusi.

⁴⁹ Apu mule te ai padare me ngälugaabe je cirege äbita. Acejiyame me mename seemo cina cire saaclepi niyya mule biname bine waadename miiji mule biname bime cabu ca,

⁵⁰ siige cire yiisabemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.”

⁵¹ Siige Yeesu teeme abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Nää, weene opo bewatnimiye iyeta ai ngene ca agli mene bine?” Teepi ‘yoo’ mene jejisi.

⁵² Yeesu puma cita ca jejemige egä, “Cotre abiberäja biname, laati te umle gyene mime cotre bine, tabe liba Acejiyame ne conocäco yäacäruge teebine acaname, tabe mete yageyame pana birige, lui te kirece piiyepu sasa gwidape bine sääsemuge teeme cumä cabu ca.”

Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi

(Mareko 6:1-6; Luuka 4:16-30)

⁵³ Yeesu liba iyeta ai ngene ca agli mene jajanena bine epirimige, tabe pui cewe ne sebmalige,

⁵⁴ acnenutige teemerage cewe me. Tabe puma biname bine ebiberäjimige abasecretna mete cabu. Lui cina jitecijisi, teepi mage mutäcäco äbitininisi, siige ätemläjinisi egä, “Tabe luma cita ca ituge ai umle ne acata? Cuta luma cita ca kokre ne itu jääpänanepi ciitaca mule bine wawenecame.

⁵⁵ Tabe pui mete raranga biname me bägrä gyene. Mariya teeme mage gwene piiyepu Yakobu, Yoosepa, Simona, Yuuda naabi teeme iganewale gemi.

⁵⁶ Teeme ngulewale cuta ama piti nemi. Cije tabe luma cita ca umle äbitanenige iyeta ai mule bine wawenecame?”

⁵⁷ Siige teepi Yeesu ne jigyisi.

Yeesu puma cita ca jejemige egä, “Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu piiyepu teemerage binamewale cina.”

⁵⁸ Tabe puma bucurage ciitaca mule bine lica jebenimige, ingle teepi ätrunga lica ge teeme täapume.

14

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Budre

(Mareko 6:14-29; Luuka 9:7-9)

¹ Pui padare cabu Galilaya probins mope biname ngii Heroda te Yeesu poto cidi me itecijige.

² Tabe puma cita ca teeme ingwe gaabe biname bine jejemige egä, “Tabe lui Yoane niiye ca äciseja biname gyene. Tabe budre cabu ca itu tarpinantumi, peei name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame.”

³ Heroda ai mene jiiçige, ingle tabe sine biname, laati te tejemimumi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete bora me äsinglentame. Tabe ai mule ne tewenumi ingle Herodiyas name pi, lui teeme igane Pilipo me coga ge, yepä Heroda te juutecrepi, siige teeme coga me jwaawenepi.

⁴ Puma cita ca Yoane te Heroda ne jaajananepe egä, “Peei lui miiji mule lica gyene maane mäame igane me coga ne acatame.”

⁵ Heroda tabe peei name pi singi ge Yoane ne budre me aglime, yepä tabe wälu ge biname name pi, ingle teepi ngene totwananimesi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname gyene. Peei name pi tabe wata lica seglumi, yepä krokeciye mete bora me secitumi.

⁶ Yoo, Yoane niiye ca äciseja biname me budre gaabe apu gyene: liba Heroda me ärngi bimu te tatyaramtigi, tabe soriyomu ne jewenige. Pui padare cabu puga ge Herodiyas me beecma bägrä. Tabe giire jewäjige soriyomu biname bime opo gaabe. Heroda mage gege äbitige teeme giire name pi,

⁷ siige jojige egä, “Cane Acejiyame me opo gaabe je naajenine, egä maane ngena täapume liba nätinärenite, cane nääcärenine.”

⁸ Ngulebägrä me mage te jojige tabe Heroda ne apu jajime egä, “Cane singi gäne Yoane niiye ca äciseja biname ne aglime, piba teeme mope ne pleito cabu acaname cäme bau me päpäna täapume, egä tabe budre gyene.” Siige tabe ngulebägrä te ai mene jejige Heroda ne.

⁹ Heroda ngenecu mäpu me äbitige, yepä tabe lui Acejiyame me ngii cabu mene jojige teeme soriyomu biname bime opo gaabe je, peei name pi tabe teeme kaakesea bägrä ne jejige ngulebägrä me singi wawename.

¹⁰ Kaakesea bägrä te ädige, Yoane me mope ne teläcnutige krokeciye mete cabu,

¹¹ mope ne secanige pleito cabu, siige ngulebägrä ne ocäriige. Tabe teeme mage ne ocäriige.

¹² Yoane me abiberäja bägrä cina seclige, teeme budrekaake ne isatise mete cabu ca, gape cabu ecitisi. Puma cita ca teepi äcnäriige, Yeesu ne jejisi, egä ngena mule cina bäbitinisi Yoane poto cidi me.

Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige

(Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)

¹³ Yeesu liba Yoane me budre poto cidi me itecijige, tabe pui cewe ne sebmaliige, poo gaabe ädige biname cäco cewe me ten taatu. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu bädige, teepi siige teeme cewe bine sebmäläcemisi, ernge ta eclige pui puupu cabu me Yeesu liiyeme ädige.

¹⁴ Teepi niinäce atyarige, Yeesu me poo te ingwe sipyige. Yeesu liba poo cabu ca arpatige, tabe bucurage biname bine jepänimige. Tabe owecu äbitige teeme täapume, siige pita biname bine miiji jewenanemige.

¹⁵ Pui mämleteca cabu je abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Bimu te mage bädige. Biname cäco cewe gyene ai, peei name pi biname bine jityepimi mameta lui cewe gemi, teepi puma cita ca deedei aletname teeme täapume.”

¹⁶ Yepä Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Teepi nuuja singi lica gemi otnime, ingle weene te teebibine deedei ecäremeye.”

¹⁷ Teepi jejisi egä, “Cime nata nuujarage deedei ama lica gemi, yepä faib buluduu gemi piiyepu neeneni cibi bumate gegi.”

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Sewademeye aima cäme bau me.”

¹⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige baace papa cabu adnaterame. Tabe piba faib buluduu neeneni cibi cama sewadimige, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäriige. Piba tabe buluduu bine itrecimige cibi cama, abiberäja bägrä bine ecärimige, teepi siige biname bine ecäranemisi.

²⁰ Iyeta biname cina ibibi erwäjimisi. Abiberäja bägrä cina buluduu pacupacu bine etomlicmisi, jengärimisi, twelb diiba cina tapanininisi.

²¹ Lui rooriye cina erwäjisi pui deedei, teepi faib tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Mareko 6:45-52; Yoane 6:15-21)*

²² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetne-rame, niinäce gaabe me äwäcame sawa nuuja poto doro me, tabe liba biname bine jityepäjemige.

²³ Siige tabe biname bine liba niinäce jityepäjemige, tabe piba jegelige podo cabu me irecu ätumulame. Mämleteca me liba, Yeesu ten taatu puga ge podo cabu.

²⁴ Poo te sawa kuukälu cabu jage. Uule kuu cina poo ne eboclomäjisi, ingle buuwe te magerage opopo tipwäjige.

²⁵ Paulo ala me Yeesu piba täinige podo cabu ca, niiye papa cabu ta ädige teeme bau me.

²⁶ Abiberäja bägrä cina teebine liba tepänisi niiye papa cabu otni je, teepi siige mage wälu ge. Teepi apu jüicisi egä, “Tabe lui dadrange gyene,” siige wälu ala abayininisi.

²⁷ Yepä Yeesu jejemige egä, “Wälu gone, cane sänel!”

²⁸ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, liba toracarage maane säte, maane naji cane uuplaname niiye papa cabu mäame bau me otnime.”

²⁹ Yeesu jejige egä, “Tädi!” Peteru puma cita ca tuuplige poo cabu ca, gije abacitige niiye papa cabu Yeesu bau me otnime.

³⁰ Yepä tabe liba jepänige, buuwe te kokre cama titwige, tabe wälu äbitige, siige abumame äbitige. Tabe ala abayige egä, “Yageyame, nätinyäri!”

³¹ Piba taatu Yeesu ime uutige, joomlige teebine, jejige egä, “Mäame ätrunga matikäli gyene. Maane ngeno me neeneni ngene atwana cama gäte?”

³² Teepi liba acenutäsi poo cabu me, buuwe te piba ärputige, siige mataru te enajige.

³³ Abiberäja bägrä cina poo cabu kokorare ca ipednäremisi Yeesu täapume, jejisi egä, “Toraca, maane Acejiyame me Bägrä gäte.”

*Yeesu Pita Biname bine Mijji Jewenemige Genesareta Gawe cabu
(Mareko 6:53-56)*

³⁴ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba sawa ne yuurisi, teepi atyarige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige.

³⁵ Puma cita ca pui gawe biname cina liba Yeesu ne opo ewatnisi, teepi idre jecananisi cewe gaabegabe ta, siige biname cina iyeta pita biname bine sewadanemisi Yeesu bau me.

³⁶ Teepi teebine itemlisi egä, “Pita biname cina lipu gemi mäame cäbletääpe pepyämu taatu oomlaname?” Siige iyeta lui cina joomläjisi, teepi mijji äbitaninisi.

15

*Saarewale bime Abiberäja
(Mareko 7:1-13)*

¹ Poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina seclige Yeesu bau me Yerusalema ca.

² Teepi itemlisi egä, “Lipu pi mäame abiberäja bägrä cina mime saarewale bime mule bine lica jaawenimusi? Teepi deedei loolo niinäce gaabe me ime lica läcisäjinusi cude gwidape cabu ca kälyä äbitame.”

³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene weemämu ngeno me Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule wawena ca?”

⁴ Acejiyame te itu tiicuji egä, 'Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita' cuta piiyepu egä, 'Laati te liba teeme mage babe bime poto cidi me niiyarage mene jiicemuge, teebine miiji budre me acita.'

⁵ Yepä weene jiicuye, egä biname me liba gwidape pisi nyene mage babe bine ätityerame, yepä tabe liba jiicuge egä, 'Ai gwidape lui Acejiyame tääpume myene,'

⁶ siige tabe teeme peei mene name pi kälyä bäbitige teeme mage babe bine ätityerame pui gwidape ca. Apu pi weene Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye naace tääpume weene saarewale bime abiberäja ne äcwetname.

⁷ Weene walya biname gemi! Toraca gyene Acejiyame me mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jiicuji weeme poto cidi me egä,

⁸ 'Ai biname cina cebine nawepyeräjusi teeme tage miipe ca, yepä teeme ngene atwanena cudeceworage gyene cäme bau ca.

⁹ Teepi nuuja miiji lica gemi cebine awepyeräjame, ingle teepi biname bine yaabiberäjimusi cotre bine äcwetname, lui cäme cotre lica gemi.' "

Lui Gwidape cina Biname ne Niiya me Jaawenusi

(Mareko 7:14-23)

¹⁰ Yeesu biname bine ala tesoglicmige, jejemige egä, "Cängena itecijinege, umle äbitinineye ai mene!

¹¹ Biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, pui te niiya me lica jaawenuge, yepä teeme tage cabu ca ngena te tasatuge, pui te teebine niiya me jaawenuge."

¹² Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, "Nää, maane umle gäte, egä Parisea sigu biname cina niiyarage basicnantinisi mäame mene name pi?"

¹³ Yeesu jejemige egä, "Iyeta gije, cäme Babe cabu je lui bine lica sitemimumi, miiji uutema braju cama.

¹⁴ Weene ngenecu mäpu gone Parisea biname bime name pi. Teepi epu pana gemi irecu mäasumäsu biname, lui cina otnime opo jaawenimusi poto irecu mäasumäsu biname bine. Liba irecu mäasumäsu biname te otnime opo jaawenuge nuuja teeme pana ne, teepi iyeta cupicu bora me laatramuge."

¹⁵ Puma cita ca Peteru Yeesu ne itemlige teeme mene ne aboclomtame.

¹⁶ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Nää, weene cuta buduma camu gemi?"

¹⁷ Weene nää umle lica bäbitininiye, egä biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, camuge bora me labacituge, siige puma cita ca tasatuge.

¹⁸ Yepä ngena cina täsuge tage cabu ca, peei lui ngenecu bora ca saacluge. Peei cina biname ne niiya me jaawenusi.

¹⁹ Teeme ngenecu bora ca täsuge niiyarage ngene atwanena cina, lui cina teebine jaawenusi tabe nuuja biname ne budre me aglime, sargi mule wawename, gwidape ero me, walya mene otromame, niyaniya mene iicetnejame.

²⁰ Ai cina biname ne niiya me jaawenusi, yepä tabe liba ime äciseja cäco deedei yäärwäjimuge, pui te teebine niiya me lica jaawenuge."

Yepä Magebi me Ätrunga

(Mareko 7:24-30)

²¹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige Turo piiyepu Sidona gawe cabu me.

²² Yepä Kanana cewe magebi, lui te pui gawe cabu tonajenäjumi, tabe Yeesu bau me toclige, ala abayige egä, "Babo biname Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni! Cäme bägrä niiyarage gwene. Teeme trupa cabu pisi nyene niiyarage cable."

²³ Yepä Yeesu nuuja mene lica ge.

Puma cita ca abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, "Peei magebi ne uyecräji, ingle tabe ala tabayanenige mime kaake poto ca!"

²⁴ Yeesu jejemige egä, “Cebine ituge ätyepa Israela biname bime bau me taatu, lui cina epu pana gemi apeseräjäneji maamoi liiyepu.”

²⁵ Yepä pui magebi liba utecijige, tabe toclige, Yeesu me ernge gome utramige, jejige egä, “Babo biname, näityäri!”

²⁶ Yeesu ngene ca agli mene ca teebine jojige egä, “Peei lui miiji lica gyene cane bägrä bime deedei iisabejame drego plongo bime bau me.”

²⁷ Magebi te Yeesu me ngene ca agli mene jewe-cnistige, jejige egä, “Toraca babo biname, yepä drego plongo cina nata yäärwäjimusi lui pläpupläpu cina saatrametnemuge bägrä bime dade cabu ca gawe me.”

²⁸ Yeesu jojige egä, “Magebi, mäame ätrunga lui baborage gyene! Mäame singi te ibibi läbitege.” Peerage padare cabu teeme bägrä te miiji äbitige.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji Jewenimige

²⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, Galilaya sawa ligi me ädige. Tabe puga podo ne jegelige, siige adnatige.

³⁰ Bucurage biname cina seclige teeme bau me, sewadimisi otnetneja cäco biname bine, irecu määsumäsu biname bine, ernge ime niyaniya biname bine, mene cäco biname bine cuta bucurage poto maramara pita biname bine. Teebibine icranimisi Yeesu me opo gaabe, tabe siige miiji jewanemige.

³¹ Biname cina mutäcäco äbitininisi, teepi liba jepänimisi mene cäco biname cina lui mene jücemisi, ernge ime niyaniya biname cina lui iyeta miiji äbitaninisi, otnetneja cäco biname cina lui cängena otninisi, irecu määsumäsu biname cina lui irecu aasataninisi. Teepi puma cita ca eso ecärisi Israela biname bime Acejiyame ne.

Yeesu Foa Tausen Biname bine Engärimige

(Mareko 8:1-10)

³² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane owecu gäne ai biname bime täapume, inge teepi nesae bimu cama cane cama sicrajimumi, siige page teeme nuuja deedei lica gemi ärwäjame. Cane singi lica gäne teebibine deedei cäco ätyepame, inge teepi gaabe je cable jaalocnimuge.”

³³ Abiberäja bägrä cina itemlisi egä, “Mine luma jepänenemisi ibibi deedei ai daapo taatu cewe cabu teebibine ngeerame?”

³⁴ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben buluduu gemi piyepu nesae matimati cibi.”

³⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame.

³⁶ Tabe seben buluduu piyepu cibi bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecimige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige teepi biname bine ecäranemisi.

³⁷ Teepi iyeta erwäjisi, ngälu ibibi äbitininisi. Puma cita ca abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben diiba bine jengärimisi.

³⁸ Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi fooa tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi.

³⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jityepimige, poo cabu acenutige, Magadan gawe cabu me ädige.

16

Parisea piyepu Sadukea Biname cina Singi Ciitaca Mule Pöpäname

(Mareko 8:11-13; Luuka 12:54-56)

¹ Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me teebine apicetnärame. Teepi jejisi egä, “Maane ciitaca mule jeweni cine pöpäname, egä Acejiyame me kokre mäame cabu pisi nyene.”

² Yepä Yeesu jejemige egä, “Bimu te liba läpulyärüge, weene liba jääpänimuye carbe uudi, weene piba apu jiicuye egä, ‘Ciיעיעיye mage bimu te ebenige, ingle carbe lui uudi gemi.’

³ Krokerage weene liba jääpänimuye, egä carbe uudi gemi piyepu cäsä gemi, piba weene jiicuye egä, ‘Page ngupe te secirenige, ingle carbe uudi piyepu cäsä gemi.’ Weene carbe cabu ca bimu ne opo yaawatnuye, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitininisi, teepi ngena tääpu memi.

⁴ Weene ätrunga cäco niyarage biname gemi page. Weene cebine nätemliye ciitaca mule wawename. Weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä lui ciitaca mule te Yoona tääpume äbituji.” Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmige, nuuja gome me äyeblingtige.

*Parisea piyepu Sadukea Biname bime Uutneca Gwidape
(Mareko 8:14-21)*

⁵ Yeesu piyepu abiberäja bägrä cina liba yuurisi sawa nuuja poto doro me, abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu bine waadename.

⁶ Puma cita ca Yeesu teebibine ngene ca agli mene ca jejemige egä, “Weene ireire inajipi Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname bime uutneca gwidape tääpume.”

⁷ Abiberäja bägrä cina teemeteme jitranisi egä, “Tabe naace popi ai mene nijinige, ingle mine buluduu bine lica sewadimisi.”

⁸ Yeesu umle äbitige, egä teepi ngena tääpume jitranisi, siige tabe itemlimige egä, “Weene ngena name pi jitraniye, egä weeme buluduu lica gyene? Weeme ätrunga lipu matikolä gwene.

⁹ Weene nää camu gemi umle äbita? Weene nää uja ngene ituge ätrimela, cane lipu faib buluduu bine sitrecimumene faib tausen rooriye bime tääpume. Weene nää lija diiba bine tengärimumeye pacupacu deedei ca?

¹⁰ Coo piyepu weene nää uja ngene ituge ätrimela seven buluduu lipu ibibi ge fooma tausen rooriye bime tääpume. Lija modamoda diiba bine weene tengärimumeye deedei pacupacu ca?

¹¹ Äi, lipu pi weene umle lica bäbitininiiye, egä cane buluduu tääpume lica bii jijinine. Yoo, cane cääri jijenininine, egä weene ireire inajipi Parisea piyepu Sadukea biname bime uutneca gwidape tääpume.”

¹² Abiberäja bägrä cina teepi siige opo ewatni-si, egä tabe teebibine lica jejemige ireire lenajame uutneca gwidape tääpume, yepä Parisea piyepu Sadukea biname bime abiberäja mene tääpume.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Tabe Keriso Sine
(Mareko 8:27-30; Luuka 9:18-21)*

¹³ Yeesu ädige Kesarea Pilipo babo cewe mameta lui gawe cabu me. Tabe puma abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Biname cina lipu jiicusi, egä cane laasi näne, Acejiyame bau ca lui te biname me äbitujine?”

¹⁴ Teepi jejisi egä, “Poto cina jiicenisi, egä maane Yoane niiye ca äciseja biname gäte. Poto cina jiicenisi, egä maane Eliya säte; poto cina egä maane Yeremiya säte coo nuuja Acejiyame me mename biname gäte.”

¹⁵ Yeesu itemlimige egä, “Cije weene, weene lipu jiiceniye egä cane laasi näne?”

¹⁶ Simona Peteru te Yeesu ne jejige egä, “Maane lui Keriso säte, biname bine lui te niija cabu ca pagege äsecrera. Maane ireclota Acejiyame me Bägrä gäte!”

¹⁷ Yeesu Peteru ne jejige egä, “Simona, Yoona me bägrä, maane gege gäte. Nuuja biname te peei ngene atwana lica nääcäriige meebine, yepä peei lui cäme Babe bau ca gyene, cabucewe je lui te enajenige.

¹⁸ Cane naajenine meebine Peteru, egä mäame ngii lui 'Kula' gyene. Piiyepu maane lui mene bii jicite cäme poto cidi me cuta kula pana gyene, siige ai kula cabu cane cäme ätrunga inge ne pa yaacitepene. Tabe epu kokre pa yaanajepi, egä budre te äblicäco apremela teebine.

¹⁹ Cane meebine kii pa nääcärepene Acejiyame bau lui gaabe ne iitnaname piiyepu armime. Maane ngena mule täapume gaabe ne jiiitnute, Acejiyame te yaacatuge, cuta maane ngena mule täapume gaabe ne yaarmute, Acejiyame te yaacatuge."

²⁰ Puma cita ca Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Gone biname bine umle jaawenimuye, egä cane Keriso säne, lui te biname bine niya cabu ca pa yäasecräremepene."

*Yeesu Jiicemige Teeme Cewe Oocanena piiyepu Budre poto cidi me
(Mareko 8:31-9:1; Luuka 9:22-27)*

²¹ Pui padare cabu Yeesu gije abacitige abiberäja bägrä bime täapume pajecu me wawenime, egä tabe miiji Yerusalema me pa lädepi. Tabe puma pagege mäpurage gwidape bine päpäna modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname bime bau ca. Teebine pagege budre cabu acita, yepä nesae me lui bimu tabe piba pagege arpinenta.

²² Puma cita ca Peteru Yeesu ne ecanige taatu cewe me, kokre cama mene jejige egä, "Eewe, babo biname! Acejiyame te owecu naawenepi! Peei mule te gone läbituge mäame täapume!"

²³ Yeesu tatatrongtuge, Peteru ne jejige egä, "Satani, äyebingti cäme opo gaabe ca! Maane cebine liga iirbutame nawenite. Maane biname bime pana ngene jotwananente, lica Acejiyame pana."

²⁴ Siige Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Biname te liba singi gyene cane cama yepä otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe äcwi.

²⁵ Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmaläcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera, yepä laati te singi teemerage singi bine abmaläcemame cämiji pi, tabe iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.

²⁶ Biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä teeme ireclota ne yaapesaruge. Nuuja gwidape lica gyene biname te teeme ireclota daremu me ceerame.

²⁷ Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe teeme Babe me jamyacu apacljera cabu teeme mename seemo cama cire tädepi. Siige tabe biname bine piba daremu cire yäacäranemepi teeme mule ibi.

²⁸ Cane toraca mene jijenininine, egä ama poto lui cina jeclajutäjenemige, teepi lica cirege budre äbita, ngälu teepi teebine cire jääpänepesi mope biname täapume otni."

17

*Yeesu Mara Opo me Äbitige
(Mareko 9:2-13; Luuka 9:28-36)*

¹ Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanänige Peteru piiyepu nanigane wäsi Yakobu naabi Yoane, siige opo jaawenänige podo caburage me ten taatu.

² Podo cabu je Yeesu mara opo me äbitige abiberäja bägrä bime irewale je. Teeme opo te epu oplacmeläjige bimu iredäri pana, piiyepu teeme cäbletääpe cina äbitininisi bulu taatu me, apacljera pana.

³ Piba Moose naabi Eliya taboclomtäsi teeme cabu me, siige Yeesu cama mene jiicemäsi.

⁴ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cine miijirage gämi ama. Maane liba singi gäte, cane aarangenänine nesae matimati mete bine, yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.”

⁵ Peteru liba camu mene iicema cabu je, piba carbe te apacllyera cama tädige, iyeta teebibine aacwabänige. Puma cita ca tagepogogo te tasatige carbe bora ca egä, “Ai lui cäme ngenecurage Bägrä gyene. Cane teeme täapume babo ngenecu miiji gäne. Weene teebine jitecijeye!”

⁶ Abiberäja bägrä cina liba itecijemige tagepogogo, teepi mage wälu äbitininisi, oweowe itrametnemige gawe cabu me.

⁷ Yeesu teeme bau me tädige, joomlänige, jääjänige egä, “Abujengäneye, wälu gone!”

⁸ Teepi puma cita ca mope ewejengänisi, yepä Yeesu taatu ne jepänisi.

⁹ Siige teepi liba täinetnänige podo cabu ca, Yeesu abiberäja bägrä bine jääjänige egä, “Gone biname bine umle jaawenanemuye, weene lui mule ne bii jepäniye, ngälu cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, pagege budre cabu ca arpinenta.”

¹⁰ Puma cita ca abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngeno me cotre abiberäja biname cina jiicenisi, egä Eliya te miiji niinäce gaabe me otni, piba ingwe ca Keriso, biname bine niija cabu ca äsecrera biname te cire tädepi?”

¹¹ Yeesu teebibine jääjänige egä, “Toraca gyene, egä Eliya te miiji niinäce otni iyeta gwidape bine teeme puupu cabu acraname.

¹² Cane toraca mene jijenänine, egä Eliya uja ituge otni, yepä biname cina opo lica yaawatnepesi, pui name pi teepi teebine jaawenepesi, teepi lipu ituge singi. Cuta piiyepu cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane pagege biname bime bau ca mäpu ne päpäna.”

¹³ Siige abiberäja bägrä cina umle äbitänisi, egä Yeesu lui Yoane niije ca äciseja biname poto cidi me bii jääjänige.

*Yeesu Miiji Jewenige Niija Cable cama Bägrä ne
(Mareko 9:14-29; Luuka 9:37-43)*

¹⁴ Yeesu teeme nesae abiberäja bägrä cama liba podo cabu ca täinetnänige biname bime cabu me, piba yepä biname te Yeesu bau me tädige, kokorare ääpednutige,

¹⁵ jejige egä, “Babo biname, maane cäme bägrä ne owecu jeweni. Tabe naabe äbitanenige oonina pita cabu ca, siige yaatramanuge uliobo cabu piiyepu niije cabu.

¹⁶ Cane mäame abiberäja bägrä bime bau me secanine, yepä teepi äblicäco ge teebine miiji me wawena.”

¹⁷ Yeesu jiicige egä, “Weene lipu ätrunga cäco gemi, niiyarage biname gemi! Luma ngine padare cama cane miiji weene cama lenaja? Luma ngine padare cama cane miiji weeme ätrunga cäco mule päpäna? Secaneye bägrä ne cäme bau me.”

¹⁸ Puma cita ca Yeesu niija cable ne jejige asatame, siige tabe asatige. Puirage padare cabu bägrä te miiji äbitige.

¹⁹ Abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, ogä jejisi egä, “Cine lipu pi niija cable äyecreja cäco äbitininago?”

²⁰ Tabe jejemige egä, “Weeme ätrunga matikäli gyene. Cane toraca mene jijenininine, weeme ätrunga liba pisi nyene, ngänu gyene epu pana duuwe baace kuu matikolärage, weene miiji gemi ai podo ne jaji egä, ‘Awetänti ama cita ca piiyeme!’ siige tabe lawetäntuge. Weeme liba ätrunga pisi nyene, iyeta gwidape ibibi gemi weeme täapume.

²¹ Yepä apuyame ne weene äblicäco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca piiyepu pui irecu ätumuta padare cabu weene miiji deedei cäco lenaja.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Mareko 9:30-32; Luuka 9:43-45)*

²² Abiberäja bägrä cina liba iyeta abasecretnige Galilaya me, Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene biname bime ime cabu acita.

²³ Teepi cebine pa naglepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba page larpinantepene budre cabu ca.” Abiberäja bägrä cina mage ngenecu mäpu me äbitininisi.

Täks Rarekaake Atomleca Acejiyame me Iiwäreja Mete täöpume

²⁴ Yeesu liba atyaramtige Kaprenauma me teeme abiberäja bägrä cama, biname lui cina yaatomlicmusi Acejiyame me iiwäreja mete täöpume täks rarekaake, teepi piba seclige Peteru ne ätemla-me egä, “Nää, mäame abiberäja biname te täks rarekaake yaacranuge iiwäreja mete täöpume?”

²⁵ Peteru jejemige teebibine egä, “Ngenä pi, yaacranuge.” Tabe liba mete bora me abacitige, Yeesu niinäce me puma mene jiicige, Peteru ne itemlige egä, “Simona, maane lipu ngene jotwanenite, ai gawe cabu lui mope biname teepi nää luma cita ca täks rarekaake bine yaatomlicmusi teeme täöpume, teeme bägrä bime bau ca coo nuuja biname bime bau ca?”

²⁶ Peteru jejige egä, “Nuuja biname bime bau ca, lica teeme bägrä bime bau ca.” Yeesu jejige egä, “Yoo siige, cane cuta kälyä gäne Acejiyame me mete täöpume täks rarekaake acrana cabu ca, inge cane teeme Bägrä gäne.

²⁷ Yepä mine gone teebibine ngenecu mäpu me jaawenemago. Äte ädi, edigiricu jepetäji sawa cabu. Maane niinäce lui cibi ne irpatenite, tage jipälutepi, siige maane yepä rarekaake ne jepänenite puma. Maane pui ne ecatepi, ecäremepi mime täks täöpume.”

18

Laasi Nyene Baborage?

(Mareko 9:33-37; Luuka 9:46-48)

¹ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemla-me egä, “Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, laasi nyene baborage?”

² Yeesu yepä matikolä bägrä ne tesoglicige, jejige teeme cole je aclajutame,

³ piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene liba lica weeme ngene atwanena bine yaatrongärimuye bägrä pana ätrungame, piba weene miiji lica gemi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname.

⁴ Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teeme cabu ca eei te baborage yaana-juge, lui te teemämu matikolä läbituge ai bägrä pana.

⁵ Laati te cäme ngii cabu jaawabluge yepä apu pana bägrä ne, tabe cuta nawabluge cebine.”

Owe Äswana Niiya Mule täöpume

(Mareko 9:42-48; Luuka 17:1-2)

⁶ “Ai matimati bägrä lui cina cebine nätrungusi, laati te liba teeme yepä ne jaawenuge niiya mule wawenname, pui biname te mäpu ne cire jääpänepi Acejiyame bau ca. Teeme singicace gome liba jaaglotusi baborage kula ne, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca tabe lui ne cire jääpänepi.

⁷ Mage niyarage gyene, egä ai gawecewe cabu piti nemi gwidape, lui cina biname bine jaawenimusi niiya mule wawenecame. Iyeta padare pipu gwidape cina saacluge, yepä babo niyarage gyene biname täöpume, lui te biname bime cabu me pui gwidape bine saawadimuge.”

⁸ Siige Yeesu puma cita ca teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Mäame ime te coo ernge te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawenname, maane miiji pui ngene atwana ne watatarage iyebtingtepi, epu pana ime ne coo ernge ne lipu

jääläcnutute, yaajarute. Miiji gyene maane yepä ernge coo ime cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane iyeta piicwa cama otni iyeteta uliobo cabu me.

⁹ Cuta mäame irecu te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane miiji watatarage peei ngene atwana ne iyebtingtepi, irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepä irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni.”

*Ngene ca Agli Mene Gyene Apesera Maamoi poto cidi me
(Luuka 15:3-7)*

¹⁰ “Jepäneye, egä weene ai matimati bägrä bime yepä ne gone äseblecäja. Cane jijenininine weebibine, egä teeme mename seemo cina cabucewe je iyeta padare cabu cäme Babe me opo ne jepänanenisi.

¹¹ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane naace täapume tädujine, egä lui cina apesareji gemi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

¹² Weene lipu ngene jotwanininiye, biname te ngena jaawenuge teeme liba yepä hanred maamoi piti nemi, siige yepä te liba lapesaruge? Tabe yaabmalimuge naintinain bine podo cabu, siige läduge ärngime, lui te lapesaruge.

¹³ Tabe gege birige naintinain maamoi täapume, lui cina apesareji lica gemi. Yepä cane toraca jijenininine, egä tabe mage gege birige apesareji maamoi ne liba jääpänuge.

¹⁴ Cuta pepu gyene, weeme Babe cabucewe je tabe singi lica gyene apu matimati bägrä yepä te cäme bau ca apeserame.”

Mene Ätrunga Biname poto cidi me Lui te Niiya Mule Jaawenuge

¹⁵ “Mäame nuuja ätrunga biname te liba niiya mule yaacnuge mäame täapume, maane ädepi, ogä eblawäjepi. Tabe liba näatecijuge, maane teebine bii sewecnistite.

¹⁶ Yepä tabe liba lica näatecijuge, maane piba yepä coo neeneneni biname cama ädepi teeme bau me. Maane miiji ai ne naace popi wawena, inge Oogäräneji mene te jiicenige, egä maane biname ne liba jaaitnäjute, neeneneni coo nesae biname cina miiji peema aitneja täapume.

¹⁷ Tabe liba teebibine cuta lica jäätecijemuge, siige piba ätrunga inge biname bine umle jenenemepi. Yepä tabe liba cuta teebibine ätecija cäco, siige maane teebine epu jenenepi Acejiyame umle cäco biname ne liiyepu coo täks rarekaake uutecrena biname ne liiyepu.

¹⁸ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene ngena mule täapume gaabe ne yaarmuye, Acejiyame te yaacatuge, cuta weene ngena mule täapume gaabe ne jiitnuye, Acejiyame te yaacatuge.

¹⁹ Cane cerämu poto jijenininine, egä weene neeneneni cina liba gawecewe cabu yepä ngene atwana ne yaacituye weene ngena täapume irecu ätumutame, cäme Babe cabucewe je tabe pa icärepi.

²⁰ Inge naace popi neeneneni coo nesae cina liba cäme ngii cabu labasecretnänsi, cane pisi näne teta cama.”

Ngene ca Agli Mene Owecu cäco Kaakesea Bägrä poto cidi me

²¹ Peteru tädige, Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, cäme biname te niiya mule liba nawenanuge, lija gääbu cane miiji teeme niiya mule ngene ätrimelame? Nää, seben gääbu?”

²² Yeesu jejige egä, “Lica seben gääbu, yepä sebenti gääbu seben!”

²³ Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, tabe epu läbituge gawe mope biname pana, laati te singi ire me teeme kaakesea bägrä cina lipu ire jaatwemusi teeme rarekaake bine.

²⁴ Tabe liba gije abacitige ai kaakesea wawename, piba yepä kaakesea bägrä ne teeme bau me secanisi, lui te yepä milyon rarekaake itu yaawademepi teeme bau ca.

²⁵ Ingle pui kaakesea bägrä me rarekaake lica ge daremu aglime, peei name pi babo biname te jejemige teeme coga bägrä, iyeta teeme gwidape piyepu tabe, teebibine waadename aletname piba pui rarekaake ca daremu aglime.

²⁶ Siige pui kaakesea bägrä te teeme babo biname me opo gaabe kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi. Padare näcärepä, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’

²⁷ Babo biname te teebine owecu jewenige, jejige egä, ‘Daremu gone saawecnimute,’ siige tabe teebine jityepige.

²⁸ Yepä pui kaakesea bägrä te liba asatige, tabe teeme keege kaakesea bägrä ne jepänige, lui te yepä hanred rarekaake bine itu sewadimumi teeme bau ca, siige singicace gome teebine jejecletnäjige claabe cama, jejige egä, ‘Maane rarekaake daremu nawecnisti.’

²⁹ Teeme keege te kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi! Padare näcärepä, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’

³⁰ Yepä tabe owecu lica ge, siige teebine ijarige krokeciye mete bora me, ngälu tabe cirege daremu awecnema.

³¹ Babo biname me poto kaakesea bägrä lui cina jepänisi, teepi cälu te jitemige piyepu teepi mage ngenecu mäpu ge. Teepi babo biname bau me eclige, iyeta jejananisi ai poto cidi me.

³² Puma cita ca babo biname te ala tesoglicige teeme niinäce kaakesea bägrä ne, jejige egä, ‘Maane niiyarage kaakesea bägrä gäte. Ingle maane nawejanite, cane ngene nätrimalige mäame daremu bine awecna-me.

³³ Maane cuta miiji owecu jaawenejite mäame keege ne, cane lipu meebine owecu naawenine.’

³⁴ Tabe babo biname te mage claabe me äbitige, siige jityepige teebine krokeciye mete me, ngälu tabe cirege iyeta pui daremu bine awecna.

³⁵ Apu cirege cäme Babe cabu je iyeta weebibine wawena, weene liba weeme ngenecu ca lica ngene jitrimalinuge, weeme nuuja ätrunga biname te ngena niya mule jaawenuge.”

19

Mene Coga Ägyi poto cidi me (Mareko 10:1-12)

¹ Yeesu liba mene iicema siigesige äbitige, tabe Galilaya gawe ne sebmalige, Yoridana baduge ne yuurige nuuja poto doro me Yuudea gawe cabu me.

² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige tabe pita biname bine miiji jewenanemige puma.

³ Poto Parisea sigu biname cina seclige Yeesu ne apicetnärame. Teepi itemlisi egä, “Nää Cotre ibi mule gyene rooriye te teeme coga ne liba ägyi papa ingle cabu ca?”

⁴ Yeesu jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te lipu jiicenige, egä agedna cabu ca Acejiyame te biname bine jaawenuji rooriye me piyepu magebi me,

⁵ siige jiicuji egä, ‘Peei name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.’

⁶ Teepi siige piba neeneni lica gegi, yepä teepi yepä taatu gegi. Peei name pi biname te gone maramara me wawena, Acejiyame te laati bine laatejäclmutuge.”

⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Cije ngena name pi piba Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene, egä rooriye te liba singi birige coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi ingle poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teebine?”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Moose naace name pi weebibine conocäco icärininuji weene coga ne ägyime, ingle weene ätecija cäco biname gemi. Yepä agedna cabu ca pepu lica ituge.

⁹ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä rooriye lui te teeme coga ne jwäägyuge, yepä tabe teeme coga te nuuja ero lica ituge wawena, siige tabe liba nuuja coga ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge.”

¹⁰ Abiberäja bägrä cina puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Ai liba gaabe gyene coga rooriye bime täápume, atejäclmuta cabu ca miiji gyene coga rooriye cäco lenajame.”

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Ai abiberäja lui iyeta biname bime täápume lica gyene, yepä eei bime täápume taatu Acejiyame lui bime täápume singi teepi pepu lenajame.

¹² Maramara ingle piti nemi biname cina atejäclmuta cäco lenajame. Poto cina teeme ärngi cabu ca epu gemi egä teepi äblicäco atejäclmuta; poto bine biname cina pepu me ituge wawena; poto cina teemämu pepu me ituge äbita, ingle teepi singi gemi Acejiyame taatu te teebibine waadename. Laati te miiji gyene ai abiberäja ne acatame, tabe jaawenepi.”

*Yeesu Ime Aacitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täápume
(Mareko 10:13-16; Luuka 18:15-17)*

¹³ Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me naace me tabe ime acitame teeme papa cabu me piyepu irecu ätumutame teeme täápume. Yepä abiberäja bägrä cina jicnecimisi teebibine.

¹⁴ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jibemuye, ingle ai bägrä pana ätrunga cama lui biname teebibine Acejiyame te yaawadimuge.”

¹⁵ Puma cita ca Yeesu teeme ime aacitanige bägrä bime papa cabu me teeme miiji täápume, siige ai ingwe gaabe ca tabe piba ädige.

*Mamye Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Mareko 10:17-31; Luuka 18:18-30)*

¹⁶ Yepä biname te tädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Abiberäja biname, cane ngena miiji mule ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

¹⁷ Yeesu jejige egä, “Maane ngeno me nätemlite, egä ngena gyene miiji? Nuuja gwidape te miiji lica gyene, yepä Acejiyame taatu gyene miiji. Maane liba singi gäte iyeteta ireclota ne päpäname, maane miiji cotre bine äcwetna.”

¹⁸ Pui biname te Yeesu ne itemlige egä, “Lui cotre bine?” Yeesu jejige egä, “Biname ne gone budre me agli; sargi mule gone; gwidape ero gone; walya aitneja gone;

¹⁹ mage babe bine miiji opo gaabe me acitena; maane miiji nuuja biname täápume epu singi äbitena, maane lipu mäame täápume singi läbitanute.”

²⁰ Puma cita ca mamye biname te jejige egä, “Cane ituge iyeta ai cotre bine wawenetnäja. Cerämu cane miiji ngena ne wawena?”

²¹ Yeesu jejige egä, “Maane liba singi gäte epucäco lenajame, maane ädi, iyeta mäame gwidape bine aletname ewademepi, rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, siige tädepi cane cama yepä otnime, piba maane miijimiji gwidape bine cabucewe je cire jepänemepi.”

²² Mamye biname te liba itecijige, tabe ngenecu mäpu cama äyebingitige, ingle tabe babo dogwe biname ge.

²³ Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Toraca gyene, dogwe biname täápume mäpurage birige Acejiyame me cabucewe waadana cabu äbäcname!”

²⁴ Cane cerämu jijenininine, egä peei lui mäpu birige kamela te nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogwe biname te Acejiyame me waadana cabu abacitame.”

²⁵ Abiberäja bägrä cina liba itecijemige, teepi siige iyeta mutäcäco äbitininisi, itemlisi egä, “Laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁶ Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname te ibibi lica gyene pui ne wawenname, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

²⁷ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta gwidape bine itu saabmalemepesi maane cama yepä otnime, cine siige ngena miiji ne cirege päpäna?”

²⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jjenininine: ai padare te liba cirege apira, kirece padare te liba cirege atyaramta, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba jamyacu apaclyera cama cäme babo adnata puupu cabu ca biname bine cire yaawademepene. Weene, cäme ingwe äcwiyame biname, cuta piba cire adnatäripeye twelb babo adnata puupu cabu twelb Israela ingle bine atraname.

²⁹ Iyeta lui cina ituge abmala teeme mete bine, teeme naane igane bine, teeme ngule bine, teeme mage babe coo bägrä bine coo piiyepu teeme gawe bine cäme name pi, teepi cirege päpäna tuwängle yepä hanred gäabu cuta piiyepu teebibine iyeteta ireclota cirege ceera.

³⁰ Yepä bucurage biname page lui cina niinäce gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu ingwe gaabe me cire täcnäripesi. Cuta piiyepu laati bemi page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu niinäce gaabe me cire läbitipesi.”

20

Waina Calwacupi cabu Kaakesea Bägrä Gemi

¹ “Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, peei lui epu pana ge, calwacupi yageyame te lipu ädige krokerage biname bine jananenname daremu cama kaakesea wawenname teeme waina calwacupi cabu.

² Teepi mene conocäco jebenisi tabe kaakesea bägrä bine yepä bimu me camlecamle daremu ceerame, siige tabe jityepäjemige teeme waina calwacupi cabu kaakesea wawenname.

³ Yageyame te cääri asatige krokebimu me, ädige, jepänimige poto biname cina papa ämyemuteji icrajige aletna puupu gome.

⁴ Tabe jejemige egä, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea wawenname, cane piba weebibine icärininine, ngena daremu gyene miiji.’

⁵ Siige teepi eclige. Puma cita ca bimu duusa cabu yageyame te cääri kaakesea bägrä bine jityepimige teeme calwacupi me, cuta cääri mämlebimu me.

⁶ Mämleteca me yageyame te liba cuta ädige aletna puupu me, tabe puma jepänimige poto biname papa ämyemuteji icrajige. Puma cita ca tabe itemlimige egä, ‘Weene ama bimu lecaleca ngeno me inaji-ninige, padare te papa ädenige?’

⁷ Teepi jejisi egä, ‘Ingle nuuja biname te cibibine lica biiri nijinige kaakesea tääpume.’ Yageyame te jejemige egä, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea wawenname.’

⁸ Mämlestage me kaakesea te liba apirige, yageyame te teeme kaakesea ire atwi biname ne jejige egä, ‘Kaakesea bägrä bine ala tesoglicmi, teebibine daremu ecäranemi. Niinäce eei bine ecäranemi, lui cina ceräcerägääburage kaakesea me eclige, piiyepu lui cina niinäcerage eclige kaakesea tääpume, pui bine ingwerage ecäranemepi.’

⁹ Biname lui cina kaakesea jagednimisi mämleteca me, teepi camlecamle bimu me daremu ne ecatisi.

¹⁰ Puma cita ca biname lui cina niinäcerage me eclige kaakesea me, teepi apu jengenemige, egä teepi baborage daremu ne ecatenisi, yepä teebibine yepä ibi daremu ecäranemisi.

¹¹ Teepi teeme daremu bine ewademisi, siige calwacupi yageyame ne jiyingäjisi.

¹² Teepi teebine jejisi egä, ‘Lui biname bine ingweraage ca jejemite, teepi matikäli padare cabu taatu kaakesea jewenisi; cine te magerage kaakesea jewenisi bimü nuunu cabu, yepä maane teebibine cine cama yepä ibi daremu becäranemite!’

¹³ Yageyame te teeme yepä ne jejige egä, ‘Cäme biname, maane näätecijege! Cane lica naangletnäjine meebine, ingle cane nääcärine, mine lipu täapume mene conocäco bii jewenisi.

¹⁴ Määme daremu ne ecati, acnenuti cewe me. Lui biname ne ingweraage jejine kaakesea me otnime, cane singi gäne teebine maane cama yepä ibi daremu ceerame.

¹⁵ Egäsu cäme conocäco pisi nyene cäme rarekaake ca wawename cane ngena täapume singi. Maane nää ire patre eglenenemite, lui cina matikäli padare cabu kaakesea jewenisi, yepä cane camle-camle daremu bii becäranemine.’

¹⁶ Apu pi ingwe gaabe je lui cina, teepi niinäce gaabe me cire läbitipesi; niinäce gaabe je lui cina, teepi ingwe gaabe me cire täcnäripesi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Mareko 10:32-34; Luuka 18:31-34)*

¹⁷ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe biname sobe cabu ca mara me äbitige teeme twelb abiberäja bägrä cama teebibine gaabe cabu mene jajanename.

¹⁸ Tabe jejemige egä, “Iteciijinege, mine aga naclenige Yerusalema me. Puma pagege cebine ceera, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bime ime cabu me. Teepi mene pa jaatranepesi cebine budre me aglime,

¹⁹ siige pa näcärepesi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me. Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, pa nadnanepesi, baarge uli cabu pa näbyecrepesi. Yepä nesae me lui bimü liba pa joomlepi, cane piba cuta budre cabu ca pa larpinantepene ireclota me.”

*Yakobu Yoane naabime Ätemla
(Mareko 10:35-45)*

²⁰ Jebedayo me coga te teeme neeneni bägrä cama toclige Yeesu bau me, kokorare ca ipednemalige teeme opo gaabe, itinärige teeme singi ne wawename.

²¹ Yeesu utemlige egä, “Maane ngena tääpu mäte singi?” Magebi te jejige egä, “Maane toraca tiicepi, egä cäme ai neeneni bägrä cina cirege adnata määme camu poto ca piyepu säwäci poto ca, maane liba biname bine cire ewademepi.”

²² Yeesu Yakobu naabine Yoane jaajige egä, “Weene umle lica gegi, weene ngena täapume najiye. Weene nää ibibi gegi epu mäpu cabu lenajame, cane lui mäpu ne mameta gäne päpäna?” Teepi jejäsi egä, “Cine ibibi gegi.”

²³ Yeesu jaajige, “Weene cire inajepi mäpu cabu cäme pana, yepä cäme conocäco lica gyene jajime, egä laati te cire ladnatepi cäme camu poto ca piyepu säwäci poto ca. Cäme Babe te pui puupu bine ituge amacetnäja, tabe lui bime täapume singi teepi puma adnaterame.”

²⁴ Nuuja ten abiberäja bägrä cina liba iteciijemige, teepi claabe me äbitininisi pui nanigane wäsi bime täapume.

²⁵ Puma cita ca Yeesu iyeta teebibine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Weene umle gemi, egä laatibi Acejiyame umle cäco biname bine yaawadimusi, teeme conocäco pisi nyene jajime teepi ngena wawename. Teeme ingwe gaabe lui modamoda biname teeme cuta kokre pisi nyene biname bine mene jajanename.

²⁶ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe miiji nuuja bime täapume kaakesea wawena;

²⁷ cuta weeme yepä te liba singi niinäce me äbitame, tabe miiji weeme täapume epu matikäli me äbita aletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame täapume.

²⁸ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica tädujine biname cina cäme täapume kaakesea wawename, yepä cane te teeme täapume kaakesea

wawename piiyepu cäme ireclota ne ceerame daremu täápume teebibine kälyä wawename.”

*Yeesu Mijji Jaawenige Neeneni Ireclu Määsumäsu Biname bine
(Mareko 10:46-52; Luuka 18:35-43)*

²⁹ Teepi liba Yeriko ne sebmalisi, baborage biname sange te tädige Yeesu me ingwe poto ca.

³⁰ Gaabe wajwa je puga ge adnatäneji neeneni ireclu määsumäsu biname. Teepi äätecijige egä, “Yeesu cibibine nisuplingtenige.” Teepi puma cita ca gije abacitäsi ala abayenime egä, “Babo biname, mope biname Daawida me kaakesaare, maane owecu cibibine niwenepi!”

³¹ Biname cina liga jiiibanansi teebibine, teepi babo tage ca cuta ala abayenäsi egä, “Mope biname Daawida me kaakesaare, maane cibibine owecu niwenepi!”

³² Yeesu imyemutige, siige teebibine ala taasoglicige, äätemlige egä, “Weene singi cane ngena wawename weeme täápume?”

³³ Teepi jejäsi egä, “Babo biname, cine singi gegi maane cime ireclu asatame.”

³⁴ Yeesu owecu jaaglige, teeme ime bine aarpenutige teeme ireclu cabu me. Piba taatu teepi ireclu aasatäsi, siige Yeesu ne ingwe icwäsi.

21

*Yeesu Dongki papa cabu Yerusalema me Abacitige
(Mareko 11:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yerusalema ne oomlaname. Teepi liba Yerusalema ne mameta me jewenisi oomla-name, teepi atyarecanige cewe ngii Betepage me lui Olibi Uli podo cabu jage. Puma cita ca Yeesu teeme neeneni abiberäja bägrä bine niinäce gaabe me jäätyepige

² apu mene cama egä, “Weene iclege weeme niinäce gaabe me lui cewe peese nyene. Weene puma jepäneniye yepä dongki ne seea ca ägräräneji gyene, teeme cuta bägrä pisi nyene teeme gome. Jiitnepeye, taacanepeye cäme bau me.

³ Biname te liba nuuja mene jaji je, weene apu jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene ai dongki täápume teeme bägrä cama, cuta tabe watawata pa taawecnistepi.’ ”

⁴ Ai mule te äbitige Acejiyame me mename biname me mene te ibibi äbitame egä,
⁵ “Weene jejemepeye Siiyona podo cabu lui babo cewe cabu biname cina icrajenige egä, ‘Ire, weeme mope biname te peega tädenige weeme bau me!

Tabe awamla cäco tädenige mamye

dongki papa cabu, dongki me bägrä papa cabu.’ ”

⁶ Puma cita ca abiberäja bägrä cina aalige, jewenäsi, Yeesu ngena täápume jaajige.

⁷ Teepi dongki ne teeme bägrä cama taacansi Yeesu bau me, cäbletääpe bine teeme papa cabu seretne-mäsi, siige Yeesu acenutige.

⁸ Bucurage biname cina teeme cäbletääpe bine gaabe cabu eretnimisi. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi gaabe cabu aretname.

⁹ Yeesu me niinäce gaabe, ingwe gaabe lui biname cina teepi ala abayaninisi egä, “Daawida me kaakesaare ne yaawepyeräjesi!

Acejiyame te mijji meebine naawenege lui te Yageyame me ngii cabu tädenite!

Mine yaawepyeräjesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige!”

¹⁰ Yeesu liba Yerusalema me atyaramtige, biname cina calu te jitemige. Teepi teemeteme ätemläjinisi egä, “Baa, laasi nyene ai biname?”

¹¹ Yeesu cama lui biname cina seclige, teepi jejemisi egä, “Tabe Acejiyame me mename biname Yeesu sine, Nasareta ceweyame gyene Galilaya probins cabu ca.”

*Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me
(Mareko 11:15-19; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)*

¹² Yeesu iiwäreja mete caale bora me abacitige, siige teebibine iyecräjemige, lui cina saawadanemusi gwidape bine aletname piiyepu lui cina jaaletnimusi. Tabe rarekaake äbasuwäja biname bime dade bine eboclomäjimige cuta eei bime adnatera dade bine, gimäe ele bine lui cina saawadanemusi aletname.

¹³ Tabe jejemige egä, “Acejiyame te jiicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca yaainusi,’ yepä weene te itu setatrongärumeye epu puupu me, eromaame cina luma lämletne-räjininusi.”

¹⁴ Irece määsumäsu biname, ernge niiyaniya biname cina seclige Yeesu bau me iiwäreja mete caale bora je, siige tabe teebibine miiji jewenanemige.

¹⁵ Modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname cina claabe me äbitininisi, liba jepänisi, Yeesu lipu miijirage mule bine jewenemige piiyepu teepi liba itecijemige, bägrä cina iiwäreja mete cabu lipu ala abayaninisi egä, “Mope biname Daawida me kaakesaare ne ewepyeräjeyel!”

¹⁶ Siige teepi Yeesu ne jejisi egä, “Maane nää lica näätecijenige teepi ngena jiicenenemisi? Maane ngena name pi lica jiiibenemite teebibine?” Yeesu jejemige egä, “Yoo, cane nätecijenige. Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene egä, ‘Maane bägrä piiyepu ngame meeramera bägrä bine ituge wawena meebine epucäco awepyeräjame.’ ”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmige, siige Yerusalema ca asatige, Betaniya cewe me ädige. Tabe ciiye puga enajige.

*Yeesu Piigi Uli ne Mene ca Eglige
(Mareko 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Krokerage Yeesu liba acnenutige babo cewe Yerusalema me, gaabe cabu cubrowe te joomlige.

¹⁹ Tabe piigi uli ne jepänige gaabe wajwa je, ädige, teeme gome jeclajutige, yepä laame taatu jepänimige, kuu lica. Tabe puma cita ca uli ne jejige egä, “Maane ingwe ca lica page nääyepi kuu päpänime.” Yeesu ai mene liba jejige, uli te piba taatu laame jedacromtige, siige budre äbitige.

²⁰ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, teepi cälu te jitemige, jejisi egä, “Lipu pi ai piigi uli te jedacromtige watatarage?”

²¹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene liba yepä ngene atwana cama ätrunga birige, weene ibibi gemi apu wawena, cane ai piigi uli ne lipu jewenine. Cuta ai taatu lica, yepä weene cuta ibibi gemi ai podo ne jajime egä, ‘Awetänti, malu cabu me ajari,’ siige pui mule te pa läbitepi.

²² Weene liba Acejiyame ne ngena tääpume yäätinäruye tabe icärininuge, weene liba jäätrunguye egä, ‘Tabe nicärininige.’ ”

*Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame
(Mareko 11:27-33; Luuka 20:1-8)*

²³ Yeesu liba acnenutige iiwäreja mete caale bora me biname bine abiberäjame, piba modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me, itemlisi egä, “Määme ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Määme conocäco laati bau ca gyene?”

²⁴ Yeesu jejemige egä, “Cane weebibine yepä taatu mene itemlininine, siige weene liba cäme mene nawecnisteniyee, cane piba weebibine jijenininine, cäme ngena conocäco gyene ai mule bine wawenecame.

²⁵ Yoo, weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yäacärepi tabe biname bine niiye ca äcisejame, Acejiyame te coo nää biname cina?”

Teepi siige teemeteme mene jitranisi apu egä, “Mine ngena daremu mene jewecnistenisi? Mine liba jejenisi egä, ‘Acejiyame te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niiye ca äcisejame,’ tabe piba nijenininige egä, ‘Cije weene ngena name pi piba teebine lica jäätrungepeye?’

²⁶ Yepä mine liba apu jejenisi egä, ‘Biname cina Yoane ne conocäco yääcärepesi tabe niiye ca biname bine äcisejame,’ mine piba miiji wälu biname bime täapume, ingle teepi iyeta jitrungenisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.”

²⁷ Siige teepi Yeesu ne mene jewecnistisi egä, “Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niiye ca äcisejame.” Yeesu jejemige egä, “Cane cuta weebibine lica jijenininine, egä cebine laati te conocäco näcärepi cane ai mule bine wawenecame.”

Ngene ca Agli Mene Nanigane wäsi poto cidi me

²⁸ Yeesu ngene ca agli mene jejemige egä, “Weene lipu ngene jotwanininiye ai poto cidi me? Yepä biname puga ge teeme neeneneni imäbägrä cama. Tabe niinäceyame ne jejige egä, ‘Cäme bägrä, page ädi waina calwacupi cabu me kaakesea wawename.’

²⁹ Bägrä te jejige egä, ‘Cane singi lica gäne,’ yepä ingwe ca tabe ngenecu etatrongtige, siige ädige kaakesea wawename.

³⁰ Puma cita ca babe te ädige teeme nuuja bägrä bau me, cuta peei yepä mene jejige. Pui bägrä te jejige egä, ‘Yoo, cane ädenine,’ yepä tabe lica ädige.

³¹ Siige lui bägrä te teeme babe me singi jecatige, jewenige?” Biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Niinäceyame te teeme babe me singi jewenige!” Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: peei bägrä lipu niinäce beswa äbitige teeme babe me singi wawename, yepä ingwe ca ngenecu etatrongtige, cuta pepu pana gyene täks rarekaake uutecrena biname piiyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi weebibine itucärenininisi Acejiyame ne acatame teeme mope biname me.

³² Yoane niiye ca äciseja biname te tädepi, weebibine toraca gaabe jiwabipi, yepä weene lica jäätrungepeye teebine, yepä täks rarekaake uutecrena biname piiyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi te jäätrungepesi Yoane ne. Ngänuge puu weene ai mule ne jääpänepeye, yepä weene ingwe lica ngenecu yaatatrongärepeye Yoane ne ätrungame.”

Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me (Mareko 12:1-12; Luuka 20:9-19)

³³ Yeesu jiiçige egä, “Iteciçinege nuuja ngene ca agli mene. Puga ge gawe yageyame biname. Tabe cotäri ne erangige, waina gije itemige, cupicu ne juurige waina kuu ämulecame waina niiye wawena täapume, siige cabucabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe biname bine calwacupi ecärimige daremu wawename, siige ädige cudecewe cewe me.

³⁴ Padare te liba tatyaramtige waina kuu ärucname, tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige teemanu kupae ne acatame.

³⁵ Daremu wawenena biname cina yageyame me kaakesea bägrä bine joomläjeczisi, siige yepä ne etemeläjisi, nuuja ne budre tama eglisi, cuta nuuja ne kula ca jibyecrisi.

³⁶ Cuta cääri yageyame te poto kaakesea bägrä bine jityepimige teeme bau me, bucurage bine niinäce cabu ca. Cuta teepi yepä mule ne jepänisi daremu wawenena biname bime bau ca.

³⁷ Ceräcerägääburage me tabe teemerage bägrä ne jityepige. Tabe jiiçige egä, ‘Toraca, teepi pama cäme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi.’

³⁸ Yepä lui biname cina daremu jewenanisi, teepi liba teeme bägrä ne jepänisi, teepi jiiçisi egä, ‘Ai lui yageyamerage me bägrä gyene. Biiri naclege, yaaglesi, mine piba ai calwacupi ne ecatenisi!’

³⁹ Siige puma cita ca teepi teebine joomlisi, isatise calwacupi kaake poto cidi me, puma budre me eglisi.”

⁴⁰ Yeesu itemlimige egä, “Waina calwacupi yageyame te liba cire tacnenutepi, tabe ngena cire jaawenepi pui calwacupi daremu wawenena biname bime täápume?”

⁴¹ Lui biname cina itecijemige, jejisi egä, “Tabe pui niyarage biname bine budre me cire yaaglecemepi, siige epu biname bine calwacupi cire yääcäremepi, lui cina yageyame ne teemanu kupae cire yääcärepesi ärucna padare cabu.”

⁴² Yeesu teebibine jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te ngena jiicenige căme poto cidi me egä,

‘Lui kula ne raranga biname cina jigysi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.

Ai lui Acejiyame miji wawenäneji gyene;
cuta lipu miijirage gyene mime täápume.’

⁴³ Cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame te cire lätecitepi weebibine waadename, siige eei bine pa yaawademepi, lui cina miijirage mule bine cire jaawenemepesi.

⁴⁴ Laati te liba ai kula cabu yaatramuge, tabe laglemaluge. Yepä ai kula te liba biname cabu saatramuge, iyeta yäämulicuge.”

⁴⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina lui itecijemige ai nгене ca agli mene, teepi opo ewatnisi, egä Yeesu teeme poto cidi me biiri jiicemige.

⁴⁶ Teepi singi ge teebine oomlaname, yepä teepi wälu ge biname bime name pi, ingle teepi apu nгене jotwanininisi, egä Yeesu Acejiyame me mename biname gyene.

22

Ngene ca Agli Mene Atejäclmuta Soriyomu poto cidi me (Luuka 14:15-24)

¹ Yeesu biname bine cerämu ebiberäjimige ngene ca agli mene ca.

² Tabe apu jiicige egä, “Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, pui lui epu pana ge mope biname, lui te teeme bägrä täápume atejäclmuta soriyomu ne jewenige.

³ Tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige ala asogläcneji biname bine jajanename soriyomu täápume otnime, yepä teepi äbwäricinisi otnime.

⁴ Puma cita ca tabe nuuja kaakesea bägrä bine cuta jityepimige teeme bau me apu mene cama egä, ‘Cane soriyomu ne biiri jewenine. Kau piyepu teeme plongo bine betweclimisi, iyeta gwidape siige amacetrnäjäneji gemi. Naaclege atejäclmuta soriyomu täápume!’

⁵ Yepä ala asogläcneji biname cina singi lica ge, siige teeme gaabe cabu otninisi. Yepä te teeme calwacupi me ädige, nuuja te teeme aletna mete me ädige.

⁶ Poto cina kaakesea bägrä bine joomläjecmisi, etemeläjimisi, budre me eglecimisi.

⁷ Mope biname te claabe me äbitige. Tabe teeme cubu biname bine jityepimige budre me aglecame pui biname bine, lui cina teeme kaakesea bägrä bine budre tama eglecimisi, piyepu teeme babo cewe ne uubuderame.

⁸ Puma cita ca tabe teeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, ‘Căme bägrä me atejäclmuta soriyomu amacetrnäjäneji gyene, yepä ala asogläcneji biname miiji lica gemi ai soriyomu täápume.

⁹ Peei name pi weene naaclege gaabe cube gome me, laati bine opopa jewenenemiye, ala tesogle-cmeyer soriyomu täápume.’

¹⁰ Siige kaakesea bägrä cina eclige gaabe cube gome me, jebasecretnimisi, lui bine opopa jewenanemisi, niyaniya biname coo miijimiji biname, iyeta. Teepi eclige, siige soriyomu puupu te iyeta tapanige.

¹¹ Mope biname te tabacitige, biname bine ire jetwananemige, siige yepä biname ne jepänige, lui te soriyomu cäbletääpe căco tädige.

¹² Tabe teebine jejige egä, ‘Cäme biname, maane lipulipu soriyomu cäbletääpe cäco tabacitite?’ Yepä tabe pui biname te nuuja mene lica.

¹³ Siige tabe mope biname te teeme kaakesea bägrä bine jejemige egä, ‘Teeme ernge ime jetäyemeye, puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabe puma ele pa yaangenanege, giricu pa yaatebecmege.’ ”

¹⁴ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Bucurage biname bine ala asogläcneji gemi, nesae bine äjäcräneji gemi.”

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Mareko 12:13-17; Luuka 20:20-26)*

¹⁵ Parisea sigu biname cina eclige teemämu mene atraname egä, “Mine Yeesu ne lipu itemläjenisi teebine teeme mene cabu ca oomlaname?”

¹⁶ Puma cita ca teepi poto teeme abiberäja bägrä bine jityepimisi Heroda me sigu biname cama Yeesu bau me. Teepi Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca biname gäte piyepu cängena ebiberäjenemite Acejiyame me gaabe poto cidi me. Maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwanininusi mäame poto cidi me, ingle maane teebibine opo gaabe je lica yaacranimute teeme ngii name pi.

¹⁷ Yoo siige, maane nijini, maane lipu ngene jotwanenite, nää mime Cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma gawe mope biname Siisa ne?”

¹⁸ Yepä Yeesu uja umle äbitige, egä teepi singi gemi teebine teeme mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, “Weene walya biname gemi! Weene ngena name pi cebine cäme mene cabu ca oomlaname naweniniye?”

¹⁹ Baa rarekaake nawabeye täks täapume.” Teepi rarekaake ne secanisi.

²⁰ Tabe puma cita ca itemlimige egä, “Laati me opo piyepu ngii gemi ai rarekaake cabu?”

²¹ Teepi jejisi egä, “Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene.” Yeesu jejemige egä, “Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.

²² Teepi liba itecijemige, mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi, siige teepi Yeesu ne ebmalisi, eclige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Mareko 12:18-27; Luuka 20:27-40)*

²³ Puirage bimu cabu poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei biname gemi, lui cina ätrunga lica, egä budre cabu ca arpinenta pisi nyene.

²⁴ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, Moose itu ebiberäjemuji, egä biname te liba bägrä cäco budre läbituge, teeme igane te miiji cuubla ne acata siige bägrä wawena teeme naane me ngii täapume.

²⁵ Siige nuuja taje puga ge seben naniganewaleyame. Teepi aga yaacrajanemepi. Uge te coga ne waacatepi, bägrä cäco budre läbitepi, siige teeme cuubla ne twaabmalepi teeme gomecayame igane täapume.

²⁶ Cuta peeirage mule te läbitepi teeme täapume, cuta teeme gome ca lui igane täapume, cuta iyeta pui seben naniganewaleyame bime täapume.

²⁷ Ceräcerägäabu cuubla te budre läbitepi.

²⁸ Tabe laati me coga cire waanajepi, budre biname cina liba cire larpinäripesi, ingle tabe iyeta pui seben naniganewaleyame bime coga gwene?”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Ingle weene umle lica gemi Oogäräneji mene piyepu Acejiyame me kokre, weene pei name pi betäjiye.

³⁰ Biname cina liba budre cabu ca cire larpinäripesi, teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liyepu. Teepi atejäclmuta lica cirege.

³¹ Egäsu weene ituge acnema Acejiyame te ngena itu jijinuji budre biname bime arpinera poto cidi me. Tabe apu jiicuji egä,

³² ‘Cane lui Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’ Siige tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi.”

³³ Lui biname cina itecijemige, teepi mutäcäco äbitininisi Yeesu me abiberäja mene name pi.

Lui Cotre Gyene Baborage

(Mareko 12:28-34; Luuka 10:25-28)

³⁴ Parisea sigu biname cina liba itecijemige, egä Yeesu Sadukea sigu biname bine mene cäco me jwenimige, teepi tomi yootisi.

³⁵ Puma cita ca teeme yepä te, lui cotre abiberäja biname ge, tabe singi Yeesu ne mene cabu ca oomlaname. Tabe itemlige egä,

³⁶ “Abiberäja biname, Moose lui Cotre nicärininuji, lui gyene baborage?”

³⁷ Yeesu jejige egä, “ ‘Weene miiji singi äbitena Yageyame, weeme Acejiyame täöpume, siige ai ne aboclomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngene atwanena ca.’

³⁸ Ai cotre lui niinäcegaabe cotre gyene, piyepu baborage gyene.

³⁹ Pui gomecayame baborage cotre lui age sena: ‘Weene miiji biname bime täöpume singi lenaja, weene lipu weeme täöpume singi birige.’

⁴⁰ Ai neeneneni cotre cabu peete nemi iyeta Moose me Cotre mene piyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene.”

Keriso Laasi Nyene?

(Mareko 12:35-37; Luuka 20:41-44)

⁴¹ Poto Parisea sigu biname cina liba yepä cewe me tabasecre-tnige, Yeesu teebibine itemlimige egä,

⁴² “Weene lipu ngene jotwanininiye, egä Keriso biname bine lui te niiya cabu ca cire yääsecräremepi, tabe laati me kaakesaare gyene?”

⁴³ Teepi jejisi egä, “Tabe mope biname Daawida me kaakesaare gyene.” Yeesu puma cita ca itemlimige egä, “Cije piba ngena name pi Aceji Seemo te Daawida ne ngene atwana ecäruji tabe Keriso ne Yageyame ca ainame? Tabe Daawida apu jiicuji egä,

⁴⁴ ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidi ca ngälu cane mäáme cubuyame bine

mäáme ernge gawe me cire yaacranemepene.’

⁴⁵ Cije piba Keriso lipu gyene Daawida me kaakesaare, Daawida liba teebine Yageyame ca einuji?”

⁴⁶ Nuuja biname te äblicäco Yeesu ne daremu mene awecnistame, siige pui padare cabu ca niinäce gaabe me teepi wälu icrajimige Yeesu ne ätemlejame.

23

Yeesu Umla Mene Jejananemige Cotre Abiberäja piyepu Parisea Sigu Biname bime Mule poto cidi me

(Mareko 12:38-39; Luuka 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Puma cita ca Yeesu biname bine piyepu abiberäja bägrä bine jejemige egä,

² “Cotre abi-beräja biname piyepu Parisea sigu biname bime conocäco pisi nyene Moose me Cotre mene bine aboclomäjame.

³ Peei name pi weene miiji ätrunga piyepu äcwetna, teepi ngena täöpume jijinusi wawename, yepä weene gone teebibine jäätutanemuye, inge teepi teeme abiberäja mene ibi lica läbitininusi.

⁴Piti nemi bucurage mäpurage cotre. Teepi singi gemi biname cina pui bine äcwetname, yepä teepi nuuja gwidape ne lica jaawenusi biname bine ätityerame pui cotre bine äcwetname.

⁵Teepi iyeta gwidape bine jaawenimusi biname cina päpäna taatu name pi. Teeme puga ge matimati boks Moose me Cotre mene äbäcname, siige mangace piyepu ime cabu seea ca jäätäyimus. Teepi peei boks bine daamledamle jaawenimusi biname cina päpäname. Teepi cuta teeme cäbletääpe foomut tre cabu lecaleca wul seea sigu bine yaaterutäjimusi.

⁶Soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi miijimiji puupu cabu ladnatärüge, cuta abasecretna mete cabu piyepu teepi niinäce gaabe me ladna-tärüge.

⁷Teepi baborage singi birige aletna puupu cabu biname cina teebibine cängenarage awablame piyepu abiberäja biname ca ainame.

⁸Yepä weebibine gone abiberäja biname ca aina, ingle weeme yepä taatu abiberäja biname gyene, piyepu weene iyeta naniganewaleyame gemi.

⁹Weene gone ai gawecewe cabu weemeweme babe ca lainininuye, ingle weeme yepä taatu Babe pisi nyene cabucewe je.

¹⁰Cuta weene gone weeme nuuja ne babo biname ca yaainuye, ingle cane Keriso lui weeme yepä taatu babo biname gäne.

¹¹Laasi nyene weeme baborage, tabe miiji birige weeme kaakesea bägrä lenaja.

¹²Laati te teemämu babo me läbituge, teebine matikolä me birige wawena; laati te teemämu matikäli me läbituge, teebine babo me birige wawena.”

*Yeesu Umle Mene Jejananemige Walya Biname bime poto cidi me
(Mareko 12:40; Luuka 11:39-42, 44, 52, 20:47)*

¹³“Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene gaabe ne yaarmuye biname cina Acejiyame bau me otnime. Weene lica yäabäcnuye piyepu cuta jiihemuye lui cina singi gemi äbäcname.

¹⁴Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene lui walya biname gemi! Weene niinäce cuublacubla bime gwidape bine angletneja mule ca yaawadimuye, piba sinäme lecaleca irecu lätumutinuye, ingle weene singi gemi weeme peei angletneja mule ne acwabame. Peei name pi weeme daremu niyarage gyene poto biname bime daremu cabu ca.

¹⁵Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene walya biname gemi! Weene iyeta poto ta waatnetnäjinuye, malu cabu ta piyepu doro cabu ta, naace täapume biname ngänu gyene tabe puu yepä, teebine atatrongtame weeme mule cabu me. Tabe liba weeme mule cabu me labacituge, weene teebine weeme cabu ca neeneneni gääbu niyarage me jaawenuye, siige tabe uliobo puupu cabu me cirege otni weene liiyepu.

¹⁶Lipu mäpu cirege weeme täapume weene irecu mäasumasu gaabe awabeja biname! Weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba iiwäreja mete me ngii cama mene jii cemuge, papa gyene tabe peei mene ne atropengta. Yepä laati te liba iiwäreja mete cabu lui gol, pui me ngii cama mene jii cemuge, pui mene ne tabe äblicäco atropengta.

¹⁷Weene irecu mäasumasu buduma biname gemi! Egäsu gol matikäli birige, yepä iiwäreja mete lui te pui gol ne Acejiyame täapume mara me jaawenuge, tabe baborage birige.

¹⁸Cuta weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba mene jii cemuge iiwäreja mete cabu lui iiwäreja dade, teeme ngii cama, papa gyene tabe pui mene ne atropengta. Yepä laati te liba mene jii cemuge owecu gwidape me ngii cama, lui pui iiwäreja dade papa cabu, pui mene ne tabe äblicäco atropengta.

¹⁹ Weene irecu määsumäsu biname gemi! Egäsu owecu gwidape matikäli gyene, yepä dade lui te pui owecu gwidape ne Acejiyame me täápume mara me jaawenuge, tabe baborage gyene.

²⁰ Yoo, laati te liba mene jii cemuge iiwäreja dade me ngii cama, tabe cuta iyeta owecu gwidape bime ngii cama jii cemuge, lui pui dade papa cabu.

²¹ Cuta laati te liba mene jii cemuge iiwäreja mete me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me ngii cama jii cemuge, puma lui te enajenige.

²² Coo laati te liba mene jii cemuge cabucewe me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me adnata puupu me ngii cama jii cemuge cuta piiyepu teeme ngii cama, lui te enajenige puma.

²³ Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene Acejiyame ne yepä yäacäruye weeme iyeta ten deedei mite wawena gwidape ngii minti, dili, kumina cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä weene lica jaawenimuye conocäco mule, owecu mule piiyepu toraca mule, Cotre cabu lui cina modamoda mule gemi. Weene miiji ai modamoda mule bine wawenetnäja, cuta gone ngene ätrimela poto matimati mule bine wawenetnäjame.

²⁴ Weene irecu määsumäsu gaabe awabeja biname gemi! Weene matimati cotre bine cängena yäacwetnimuye, yepä modamoda cotre bine jaatropengäjimuye. Weeme peei mule lui epu pana gyene, egä iidreba lui matikäli jugi gwidape gyene, weene weeme nani niye ne sobläbi cabu yaapaduruye pui te ätyepurame, yepä weene kamela ne yäärmituye, lui baborage jugi gwidape gyene.

²⁵ Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kaapo piiyepu pleito bine kaakepoto ca taatu jääcisäjemuye, yepä ngalebora ca weene jäängärimuye angletneja mule ca piiyepu ceera cäco mule ca.

²⁶ Ireku määsumäsu Parisea biname, weene niinäce miiji jicisäjemeye kaapo bora ngena jugi piti nemi, piba cuta kaakepoto ca jugi cäco yaanajuge.

²⁷ Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene epu pana gemi, kula bora gape lui owe poto bulu ca yaaganusi, siige kaake poto ca opo lacityge, yepä ngalebora apanäneji gyene budre biname bime kaake ca piiyepu poto jugijugi gwidape ca.

²⁸ Cuta pepu gyene, biname cina weebibine jipänininusi, egä weene miiji biname gemi, yepä weeme ngalebora pisi nyene walya piiyepu niya mule.”

Yeesu Niinäce Gaabe Mene Jii cemige Pui Biname bime Niya Daremu poto cidi me (Luuka 11:47-51)

²⁹ “Lipu mäpu cirege weeme täápume weene cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kula gape bine yaarangimuye Acejiyame me mename biname bime täápume piiyepu conocäco biname bime ngene ape-cna kula bine yaabasogärimuye.

³⁰ Weene jii cemuye egä, ‘Sasa cine liba cire ninajineji cime saarewale cama, cine lica cire yaaglecemejisi budre me Acejiyame me mename biname bine teepi liiyepu.’

³¹ Yepä apu pi weene awabudnäjininiye, egä weene teeme kaakesaare gemi, lui cina Acejiyame me mename biname bine budre me eglecimujisi.

³² Yoo, weene jimlitäjepeye weeme saarewale cina lui gije itu jebacitujisi mename biname bine aglecame!

³³ Weene cobyame gemi, cobyame bime bägrä gemi! Weene äblicäco uucratna atrana cabu ca, yepä weebibine cirege atrana uliobo puupu cabu me otnime!

³⁴ Cane mename biname bine, umleumle biname bine piiyepu cotre abiberäja biname bine cire jäätyepemepene weeme bau me. Weene poto bine budre me cire eglecemepeye,

poto bine baarge uli cabu cire jibyecremepeye, poto bine cire etemeläjemepeye weeme abasecretna mete cabu ta piyepu cire iyecräjemepeye yepä cewe ca nuuja cewe me.

³⁵ Pipu pi iyeta niiya daremu cina conocäco biname bime agleca name pi weeme bau me cire saaclepi, conocäco biname Abela me agli cabu ca ngälu Baraki me bägrä Sakariya teeme agli cabu me, weeme kaakesaare cina lui ne budre me eglujisi iiwäreja mete puutucu cabu iiwäreja dade gome.

³⁶ Cane toraca mene jijenininine, page lui biname cina icrajinige, teepi te iyeta agleca daremu ne cire jääpänesi.”

*Yeesu Yerusalema ne Owecu Jewenige
(Luuka 13:34-35)*

³⁷ “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene te Acejiyame me mename biname bine budre me yaaglecimuye piyepu cuta Acejiyame me ätyepäneji biname bine kula ca jääbyecrimuye. Bucurage gääbu cane singi ituge weebibine căme bau me abasecretna, epu pana paulo te teeme plongo bine lipu taabasecretnimuge teeme taame ca ätrugerame, yepä weene singi lica ituge.

³⁸ Ingle weene cebine nägyuye, peei name pi weeme cewe piyepu Acejiyame me mete cirege kaake lenaja.

³⁹ Cane jijenininine weebibine, egä weene ingwe ca cebine căari lica cire năpänepeye, ngälu weene liba cire najepeye egä, ‘Maane lui te tädenite Yageyame me ngii cabu, Acejiyame te meebine miiji mule naawenege!’

24

*Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me
(Mareko 13:1-2; Luuka 21:5-6)*

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne ebmalige, siige ädige, abiberäja bägrä cina piba seclige teebine awabetnärame poto kula ca rarangäneji mete, lui iiwäreja mete caale bora jage.

² Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene ire iyeta ai nema! Cane weebibine toraca jijenininine, egä lica yepä kula ne cirege abmala teeme puupu cabu ai mete cabu. Iyeta bine cirege äyära gawe me.”

*Mäpu cina Lipu Cirege Otni
(Mareko 13:3-13; Luuka 21:7-19)*

³ Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli podo cabu je ten taatu, abiberäja bägrä cina seclige, itemlisi egä, “Nijini cibibine, egä maane lui gwidape täapume nijinite, liba cire läbitipesi. Ngena cina cirege äbitena awabame, egä maane tacnenite piyepu ai padare me ngälugaabe te joomlenige?”

⁴ Yeesu jejemige egä, “Weene ireire inajipi! Gone ire taatu acrana weebibine angletnejame.

⁵ Bucurage biname cina cire saaclepi căme ngii cabu, siige cire jicemepesi egä, ‘Cane age säne Keriso, biname bine lui te niiya cabu ca pa yäasecräremepene,’ siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

⁶ Weene mameta cubu ala cirege ätecijana piyepu weene idre cire itecijanipi cubu poto cidi me cudecewe je, yepä wälu gone läbitininuye. Pepu gwidape cina miiji cire läpletnicipesi, yepä căro padare me ngälugaabe camu gyene.

⁷ Yepä gawe biname cina cubu cire jicepesi nuuja gawe biname cama. Yepä babo mope biname te nuuja cama cubu cire jicepi. Iyeta poto ta gane piyepu ocneja cirege.

⁸ Yepä ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngi täapume.

⁹ Pui mäpu padare cabu weebibine cire joomläjipesi, siige cire icäripesi mäpu cabu lenajame piyepu budre me aglecame. Iyeta biname cina cämiji pi cire jimugetnipesi weebibine.

¹⁰ Bucurage biname cina piba teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi. Teepi teemeteme cire laitnäjipesi, cire lämugetnäjipesi.

¹¹ Bucurage walya mename biname cina cire saaclepi, teepi siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

¹² Ingle naace popi conocono mule te daamledamle cire läbitepi, peei name pi biname cina singi cäco cire läbitipesi cäme täápume.

¹³ Yepä laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngälu ngälugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna.

¹⁴ Iyeta poto ta ai gawecewe cabu biname bine cirege jajanena Miiji Mene Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me. Pipu pi iyeta maramara gawe biname cirege ätecija, piba ai padare me ngälugaabe cire tädepi.”

Baborage Mäpu

(Mareko 13:14-23; Luuka 21:20-24)

¹⁵ “Acejiyame me mename biname Daniyela lui niyarage wälumeteyame poto cidi me jiicuji, weene liba cire jepänepeye aclajuteji puupu cabu, Acejiyame täápume lui puupu ne mara me ituge wawena,” (acnema biname tabe miiji umle ai ngena täápume myene),

¹⁶ “piba lui biname cina cire yaacrajepi Yuudea probins cabu, teepi miiji podo cabu me uucratna.

¹⁷ Lui biname te mete toro cabu lui puupu cabu cire yaanajepi, tabe miiji lica cirege mete bora me abacita gwidape waadename.

¹⁸ Lui biname te calwacupi je, tabe miiji lica cirege acnenuta teeme cäbletääpe acatame.

¹⁹ Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piyepu bägrä ngame meeramera magebi.

²⁰ Irece ätumutipeye, egä weene gäbu padare cabu coo Sabade bimu cabu lica cirege uucratna,

²¹ Ingle pui padare cabu lui mäpu cirege, epu baborage cirege, egä niinäce pepu mäpu ne lica ituge päpäna ai gawecewe me agedna cabu ca ngälu page ai taje piyepu ingwe ca cääri lica cirege päpäna.

²² Yoo, Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui mäpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabe liga pepu lica cire jaaweneji, biname cina ireclota lica cire yaacrajemepi. Yepä tabe pui padare ne tuube me cire jaaweneji teeme äjäcräneji biname bime name pi.

²³ Siige pui padare cabu laati te liba cire jijipi egä, ‘Keriso age sena,’ coo egä ‘Tabe peese nyene,’ weene gone ätrunga.

²⁴ Walya Keriso piyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piyepu cälu te äti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me äjäcräneji biname bine angletne-jame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename.

²⁵ Weene ngene gone jitrimalinuge, egä cane ai mule poto cidi me niinäce gaabe me ituge jajanena.

²⁶ Biname cina liba weebibine cirege jaji egä, ‘Keriso lui daapo taatu cewe cabu sine,’ gone naacluge piyeme. Coo teepi liba cirege jaji egä, ‘Tabe mete cabu ämlitäneji enajenige,’ gone jäätrunguye.

²⁷ Cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, paamlepamle pana cire tacnepene, lui te twaaplacmeläjuge carbe cabu bimu acita gome ca bimu äpula gome me.

²⁸ Budrekaake luma, sändäyame cina piyeme labasecretnuge.”

*Yeesu me Acnenuta poto cidi me
(Mareko 13:24-27; Luuka 21:25-28)*

²⁹ “Pui mäpu padare ingwe gaabe ca piba taatu bimu te krokeciye me cire läbitepi, mabye te lica cire saapaclyärepä, wale cina cabu ca cire saatrametnemepi piyepu dume cabu lijaliya nuuja gwidape gemi, teepi teeme otnetneja gaabe cabu ca cire läyebhengäjpesi.

³⁰ Piba cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme cewecu te cire taboclomtepi carbe cabu, siige iyeta maramara gawe biname cina ele cire yaangenetnemepi, teepi liba cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, cire näpänepesi carbe cabu äina baborage kokre piyepu jamyacu apaclyera cama.

³¹ Baborage moole te liba cire saange-nepi, cane cäme mename seemo bine cire jäätjepemepene Acejiyame me äjäcräneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

*Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me
(Mareko 13:28-31; Luuka 21:29-33)*

³² “Weene abiberäjineye piigi uli cabu ca. Teeme ciipe cina liba migi ca tapanininusi, ngänglä laame liba taawenimuge, weene piba umle gemi, egä kämäge mameta gyene.

³³ Pepu gyene, weene liba ai gwidape bine cire jepänanemepeye, weene umle gemi, egä cäme otni lui mameta gyene. Cane grana gome säne.

³⁴ Cane toraca mene jijenininine, egä biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi.

³⁵ Dume piyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

*Nuuja te Umle Lica Bimu coo Padare Yeesu me Äina tääpume
(Mareko 13:32-37; Luuka 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Nuuja biname te umle lica gyene lui bimu coo padare cabu cane cire täinepene. Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je umle lica gemi, cane Bägrä te umle lica gäne, yepä tabe Babe taatu umle gyene.

³⁷ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane liba cire täinepene, pui padare lui epu pana cirege Nooa me padare liiyepu.

³⁸ Igi me niinäce gaabe biname cina piba yäärwäjimusi, yäänäjimusi, lawadricninusi ngälu puirage bimu, Nooa liba acenutuji baborage buto cabu me.

³⁹ Teepi nuuja umle lica ge, egä ngena te äbitinige, ngälu igi te liba tädige, iyeta teebibine yiisibreemige. Pepu cirege äbita, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, liba cire tacne-nutepene.

⁴⁰ Pui padare cabu neenenä rooriye cina kaakesea cire jaawenepäsi calwacupi cabu; nuuja ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.

⁴¹ Neenenä magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jäämulecemepäsi; nuuja ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi.

⁴² Weene amacetnäjäneji inajipi, inge weene umle lica gemi, lui bimu cabu weeme Yageyame te cire tädepi.

⁴³ Mete yageyame te liba umle je, egä eromaame te liba tädenige, tabe piba ireclota yaanajuge. Tabe ire taatu lica jaacituge eromaame te teeme mete me abacita.

⁴⁴ Mete yageyame te lipu ireclota yaanajuge inge eromaame te abacita wälu, weene miiji cuta pepu amacetnäjäneji lenaja, inge cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane weeme umle cäco padare cabu cire tädepene.”

*Miiji Kaakesea Bägrä piyepu Niija Kaakesea Bägrä
(Luuka 12:41-48)*

⁴⁵ “Laasi nyene toraca ngenecu piyepu umle cama kaakesea bägrä? Tabe peese nyene, teeme babo biname te lui ne ituge acita teeme nuuja kaakesea bägrä bine ire atwime, egä teepi toraca padare cabu deedei yaawadanemusi.

⁴⁶ Pui kaakesea bägrä te lipu gege birige, teeme babo biname te liba tacnenutuge, siige jääpänuge, egä tabe cängena kaakesea jaawenuge.

⁴⁷ Cane toraca jijenininine, egä teeme babo biname te jaajuge tabe iyeta gwidape bine ire atwemame.

⁴⁸ Yepä tabe liba niyarage kaakesea bägrä birige, tabe lajuge egä, ‘Cäme babo biname te wata lica tacnenutenige,’

⁴⁹ siige puma cita ca gije jaacranimuge poto kaakesea bägrä bine aglecame piyepu ärwäjame, änäjame poto nänäja biname cama.

⁵⁰ Puma cita ca teeme babo biname te tacnenutuge tabe lui padare cabu lica jaawagrijuge,

⁵¹ siige teebine mage yaagluge. Tabe nuuja walya biname bime cama yepä ibi daremu ne yaacatuge: tabe teta cama läduge uliobo puupu cabu me, ele puma yaangenanenuge piyepu giricu yaatebicumuge.”

25

Ngene ca Agli Mene Ten Ngulebägrä poto cidi me

¹ “Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi lui ten ngulebägrä pana cirege, lui cina lampa cama eclige teeme ciwelooyame ne awacletnäjame.

² Poto faib lui buduma ge, poto faib lui umleumle ge.

³ Buduma ngulebägrä cina teeme lampa bine ewadimisi, yepä teepi tuwängle niiye bine lica ewadimisi.

⁴ Umleumle ngulebägrä cina, teepi teeme lampa bine ewadimisi cuta tuwängle niiye.

⁵ Ciwelooyame te däägurage täbitige, peei name pi ngulebägrä cina ute me jicriranemige, siige ograrige.

⁶ Ciiye duusa liba joomlige, teepi ala itecijemige egä, ‘Ciwelooyame te tädenige! Naaclege teebine awacletnäjame!’

⁷ Puma cita ca iyeta ngulebägrä cina arpineräjininisi, lampa bine emacetnäjimisi, jebotanemisi.

⁸ Buduma ngulebägrä cina jejemisi umleumleyame bine egä, ‘Cime niiye nicärineye, ingle cime lampa cina siige ätumetnenige.’

⁹ Umleumle ngulebägrä cina jejemisi egä, ‘Cine äblicäco gemi weebibine ceera, ingle ibibi lica gemi weene piyepu cine. Äte aletna mete me naaclege weeme täápume aletname.’

¹⁰ Siige buduma ngulebägrä cina eclige aletname. Teepi liba puga ge, piba ciwelooyame te tatyaramtigi. Siige lui cina amacetnäjäneji ge, teepi teta cama eclige, ebäcnisi atejäclmuta soriyomu täápume, siige grana te tarmige.

¹¹ Ingwe ca buduma ngulebägrä cina tatyarige, jicisi egä, ‘Babo biname, babo biname, cine yäábäcnesi!’

¹² Ciwelooyame te puma cita ca teebibine tejemige egä, ‘Cane toraca jijenininine, egä cane umle lica gäne weene.’ ”

¹³ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Peei name pi weene ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi padare coo bimu cäme acnenuta täápume.”

Ngene ca Agli Mene Nesae Kaakesea Bägrä poto cidi me

(Luuka 19:11-27)

¹⁴ “Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi yepä babo biname me nesae kaakesea bägrä pana gemi. Yoo, pui

babo biname te otnime äbitige cudecewe cewe me. Tabe teeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmi-ge, jejemige teeme gawe piyepu gwidape bine ire atwemame.

¹⁵ Tabe rarekaake yepäyepä ecäranemige teeme ngene atwanena ibi teepi pui ca kaakesea wawename ingwe ca awecna tääpume. Tabe yepä ne faib tausen rarekaake ecäridge, cuta nuuja ne neeneni tausen rarekaake ecäridge, cuta nuuja ne yepä tausen rarekaake ecäridge, siige tabe abyemäridge otnime.

¹⁶ Lui kaakesea bägrä te faib tausen rarekaake ewadimige, tabe piba taatu kaakesea jwenimige pui rarekaake ca, siige nuuja faib tausen jepänimige.

¹⁷ Pipu pana mule te äbitige neeneni tausen rarekaake bine lui kaakesea bägrä te ewadimige, tabe cuta jepänimige nuuja neeneni tausen.

¹⁸ Yepä lui kaakesea bägrä te yepä tausen rarekaake bine ewadimige, tabe ädige, gawe ne juurige, imletnige teeme babo biname me rarekaake bine.

¹⁹ Lecaleca padare ingwe ca babo biname te piba tacnenutige, ala taasogläcnige teeme kaakesea bägrä bine teebine awabame, egä teepi luma ngälu kaakesea ituge wawena teeme rarekaake ca.

²⁰ Lui kaakesea bägrä te yaawademepi faib tausen rarekaake, tädige, nuuja faib tausen sewadimige, jejige egä, 'Babo biname, maane faib tausen rarekaake näcärepete. Age sena nuuja faib tausen, cane lui bine ituge päpäna.'

²¹ Babo biname te jejige egä, 'Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä gäte, cängena lipu ire tetwumete matikäli rarekaake ne, siige cane naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tädi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!'

²² Puma cita ca lui kaakesea bägrä te neeneni tausen rarekaake bine yaawademepi, tädige, babo biname ne jejige egä, 'Babo biname, maane cebine neeneni tausen rarekaake näcärepete. Age sena nuuja neeneni tausen, cane lui bine ituge päpäna.'

²³ Teeme babo biname te jejige egä, 'Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä gäte, cängena lipu ire tetwumete matikäli rarekaake ne, siige cane meebine naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tädi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!'

²⁴ Cuta lui kaakesea bägrä te yaawademepi yepä tausen rarekaake bine, tädige babo biname bau me, jejige egä, 'Babo biname, cane umle gäne, egä maane owelale biname lica gäte. Maane emä yäärucnimute, maane luma lica yäatemimute; maane emä taabasecretnimute, kuu gije bine luma lica yiisabäjemute.

²⁵ Cane wälu ge, peei name pi lädepene, määme rarekaake gawe bora yäämletnepene. Siige age sena, maane lui näcärepete.'

²⁶ Tabe babo biname te jejige egä, 'Maane niyarage durau kaakesea bägrä gäte. Maane umle ge, egä cane emä yäärucnimune, luma lica yäatemimune piyepu emä taabasecretnimune, luma kuu gije bine lica yiisabäjemune.

²⁷ Maane căme rarekaake cire yaacranejite rarekaake ire atwi mete cabu, siige căme acnenuta padare cabu cane cerämu cire jääpänemejine niinäce rarekaake me kaakesea cabu ca.

²⁸ Ewademeye peei rarekaake bine teeme bau ca, ecäreye laati me ten tausen rarekaake piti nemi.

²⁹ Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu ceera, siige teeme umle te babo läbituge. Yepä lui biname me umle lica gyene, piyepu tabe singi lica abiberäjame, teeme tääpume nuuja gaabe lica gyene tabe umle ne päpäname.

³⁰ Ai niyarage kaakesea bägrä ne puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabe puma ele cire yaangenanepi, giricu cire yaatebecmepi.' "

Ceräcerägäabu Atrana Bimu

³¹ "Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane liba cabucewe cabu ca cire täinepene căme jamyacu apaclyera cama piyepu căme mename seemo cama, cane piba căme babo adnata puupu cabu cire ladnatepene biname bine atraname.

³² Iyeta gawe maramara biname bine cirege abasecretna cäme opo gaabe me. Cane teebibine cire jaabelanemepene neeneni sigu wawename, maamoi ire atwi biname te lipu maamoi piyepu gouti bine jaabelanemuge maramara sigu me.

³³ Cane piba maamoi bine cäme camu poto cidi me cire yaacranemepene piyepu gouti bine cäme säwäci poto cidi me.

³⁴ Piba cane mope biname te cire jaajemepene cäme camu poto cidi ca biname bine egä, 'Cäme Babe te weebibine miiji itu jiwenaninuji, siige naaclege iyeteta ireclota cabu me. Tabe peei ne weeme täapume ituge amacetnäja, tabe lui padare cabu gawecewe ne yootonutuji.

³⁵ Cane loolomecewe ge, weene deedei näcärujiye; niyemecewe ge, weene niye näcärujiye. Cane ciitaca biname ge, weeme cewe me tatyaramtujine, weene nawablujije, weeme mete me nacanujiye.

³⁶ Cane cuutacuta ge, weene cäbletääpe nasigrujiye; cane pita cama ge, weene nängrärujiye. Cane krokeciye mete cabu liba, weene nädärujiye.'

³⁷ Cäme camu poto cidi ca conocäco biname cina teepi piba cebine cire najepesi egä, 'Yageyame, cine liba meebine nääpänujisi loolomecewe, siige deedei näcärujisi; coo piyepu niyemecewe, siige niye näcärujisi?

³⁸ Cine liba nääpänujisi ciitaca biname, siige naawablujisi, cine mete me naacanjisi, coo cuutacuta je cäbletääpe naasigrujisi?

³⁹ Cine liba nääpänujisi pita jajwi je, siige nängrärujisi, coo piyepu krokeciye mete cabu liba, siige cine meebine nädärujisi?'

⁴⁰ Puma cita ca cane babo mope biname te teebibine cire jaajemepene egä, 'Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene ngena jewenujiye cäme ai papa biname yepä täapume, peei lui weene cäme täapume jewenujiye.'

⁴¹ Puma cita ca cane cire jaajemepene cäme säwäci poto cidi biname bine egä, 'Acejiyame te weebibine niya daremu cire icäripi. Äyebengäjinineye cäme bau ca ngälu cäco uliobo cabu me, lui amacetnäjäneji gyene Diyabolo piyepu teeme mename seemo bime täapume.

⁴² Cane loolomecewe ge, yepä weene deedei lica näcärujiye. Cane niyemecewe ge, weene niye lica näcärujiye.

⁴³ Cane ciitaca biname ge, weene lica nawablujije, weeme mete me lica nacanujiye. Cane cuutacuta ge, weene cäbletääpe lica nasigrujiye. Cane pita cama ge piyepu krokeciye mete cabu jage, yepä weene lica nängrärujiye.'

⁴⁴ Piba teepi cebine cire najepesi egä, 'Yageyame, liba cine meebine loolomecewe nääpänujisi coo piyepu niyemecewe coo ciitaca biname, cuutacuta biname, piyepu pita cama biname, krokeciye mete cabu biname, siige cine piba meebine lica näätityärujisi?'

⁴⁵ Cane teebibine cire jaajemepene egä, 'Weene liba cäme ai papa biname yepä ne ätityera cäco ituge, peei lui weene cebine ätityera cäco ituge.'

⁴⁶ Teepi siige niyarage daremu ne cire jääpänepesi, lui iyeteta gyene; yepä conocäco biname, teepi cire jääpänepesi iyeteta ireclota ne."

26

Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime

(Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Yeesu liba teeme abiberäja mene bine epirimige, tabe teeme abiberäja bägrä bine jecijemige egä,

² "Weene umle gemi, egä neeneni bimu niinäce gaabe äsuplengta trii te liba pa yaanajepi, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine piba pa nacitepesi biname bime ime cabu teepi cebine baarge uli cabu äbyecrame."

³ Puma cita ca modamoda iiwäreja biname piyepu poto modamoda biname cina abasecretnige iiwäreja mope biname ngii Kayapa me mete cabu me.

⁴ Teepi mene jwenisi Yeesu ne ogä oomlaname siige budre me acitame.

⁵ Teepi jicisi egä, “Mine trii padare cabu gone jaawenusi, cije biname cina mibibine cubu me niweninusi.”

*Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Mareko 14:3-9; Yoane 12:1-8)*

⁶ Yeesu Betaniya cewe jage yepä biname ngii Simona me mete cabu, lui te niinäce lepera pita cama ge.

⁷ Yeesu liba deedei cabu jage, yepä magebi te piba toclige mararage lengo oil cama, lui ne baborage daremu ca jaaletnusi. Tabe pui oil ne secanige karpu cabu, lui alabasta kula ca wawenäneji ge, siige epadurige Yeesu me mope cabu.

⁸ Abiberäja bägrä cina liba ai mule ne jepänisi, teepi claabe me äbitininisi, jicisi egä, “Ngeno me ai oil ne papa bepadurige?”

⁹ Mijji cire yaacanejisi babo daremu ca aletname, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yäcäranemejisi!”

¹⁰ Yeesu umle äbitige, teepi ngena täapume jicemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngeno me ai magebi ne jwiicetniniye, ngenecu mäpu me joweniniye? Tabe ai lui babo mijirage mule ne biiri jwenige cäme täapume.”

¹¹ Owecumete biname cina iyeteta pa yaacrajepi weene cama, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja.

¹² Tabe liba ai oil ca naganige cebine, tabe cäme täape ne beganige gape cabu me acitame.

¹³ Cane toraca mene jijenininine, egä Mijji Mene luma cirege iicema ai gawecewe cabu, teeme ngene apecname cirege iicema, tabe lui mule ne bii jwenige cäme täapume.”

*Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täapume
(Mareko 14:10-11; Luuka 22:3-6)*

¹⁴ Puma cita ca twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me,

¹⁵ jejemige egä, “Weene cebine ngena näcäreniye, cane liba Yeesu jiwabininine wee-bibine?” Teepi teeti silba rarekaake ecnemisi, teebine ecärisi.

¹⁶ Puma cita ca Yuuda mijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Mareko 14:12-21; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

¹⁷ Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemlame egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame täapume?”

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Äte naaclege pui yepä biname bau me babo cewe je, teebine jejepeye egä, ‘Abiberäja biname te jicenige egä cäme budre padare mameta gyene atyaramta. Cane cäme abiberäja bägrä cama tädenine mäame mete me äsuplengta deedei äbitame.’”

¹⁹ Abiberäja bägrä cina jwenisi, Yeesu lipu jejemige. Teepi äsuplengta deedei ne emacetnäjisi.

²⁰ Liba mämleteca ge, Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä cama adnatige deedei loolo me.

²¹ Teepi liba deedei äbitininisi, Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, weeme yepä te cebine pa nawabepi budre me aglime.”

²² Abiberäja bägrä cina ngenecu mäpu me äbitininisi, siige teepi yepäyepä teebine jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.”

²³ Yeesu jejemige egä, “Laati te buluduu ne yiiglenutenige disi cabu cane cama, tabe sine pui biname.

²⁴ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, Oogäräneji mene te lipu jiicenige, cane pepu budre äbitenine. Yepä lipu niyarage gyene, lui te cebine nawabenige budre me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine. Pui biname tääpume miiji cirege, tabe liba lica cire laplimleji.”

²⁵ Puma cita ca Yuuda Yeesu ne budre me awaba biname te jejige egä, “Abiberäja biname, cane lica.” Yeesu jejige egä, “Maane peese näte lui te jiicite egä, ‘Cane lica.’”

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Mareko 14:22-26; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 11:23-25)*

²⁶ Teepi liba erwäjsi, Yeesu buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige jejemige egä, “Ecateye, erweye. Ai lui cäme tääpe gyene.”

²⁷ Puma cita ca tabe kwäye ne ecatige waina niiye cama, Acejiyame ne eso ecäriige, siige teebibine ecärimige, jejemige egä, “Weene iyeta eneye.

²⁸ Ai lui cäme uudi gyene; klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecreraame; bucurage biname bime tääpume tapirenige teeme niiya mule bine iisibrecame.

²⁹ Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane ingwe ca lica cirege waina niiye ne nani, ngälu pui bimu cabu liba kirece waina niiye ne weene cama cire yaanepene, mine liba cirege abasecretna cäme Babe me puupu cabu cabucewe je.”

³⁰ Puma cita ca teepi uupera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli podo cabu me.

*Yeesu piyepu Peteru
(Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)*

³¹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Page ai ciye cabu weene uucratnininiye, cebine nabmaliniye, inge Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te maamoi ire atwi biname ne eglenige budre me, siige maamoi tomi te maramara äbitenige.’

³² Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene.”

³³ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene liba iyeta poto cina meebine abmala, yepä cane licarage naabmalenine meebine.”

³⁴ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, egä ai ciye cabu paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gäabu cebine nainenite.”

³⁵ Peteru jejige egä, “Ngänu gyene teepi cebine maane cama budre me agli, yepä cane meebine licarage naainenine.” Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

*Yeesu Ireçu Ätumutige Getesemane je
(Mareko 14:32-42; Luuka 22:39-46)*

³⁶ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige cewe ngii Getesemane me. Puma tabe teebibine jejemige egä, “Ama adnatärineye, cane liba ädenine eeyeme ireçu ätumutate.”

³⁷ Tabe teta cama aacanänige Peteru piyepu Jebedayo me neeneni bägrä bine. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige.

³⁸ Tabe teebibine jääjänige egä, “Cane budre pana ngenecu mäpu gäne. Weene cane cama ireclota sinajänege.”

³⁹ Puma cita ca tabe matikäli padare abotäntige, oweowe ajarige gawe cabu me, ireçu ätumutige egä, “Cäme Babe, liba miiji gyene, maane ai mäpu ne cäme bau ca iyebtingti. Yepä maane cäme singi ne gone jaawenute, mäame singi ne jewenepi.”

⁴⁰ Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu äädäränige. Tabe Peteru ne jejige egä, “Nää, weene kokre lica gämi matikäli padare ireclota lenajame cane cama?”

⁴¹ Ireclota sinajänege irecu ätumutame, weene piba lica pagege atrametna apicetnära padare cabu. Weeme seemo cina singi gämi cäme singi ne wawename, yepä weeme tääpe cina kokre cäco gämi.”

⁴² Yeesu cuta cääri acnige irecu ätumutame. Tabe jiicige egä, “Cäme Babe, maane liba toraca singi gäte cane ai mäpu cabu lenajame, yoo siige mäame singi te läbitege.”

⁴³ Tabe liba tacne-nutige, tabe cääri teebibine ute cabu äädäränige. Teepi äblicäco ge irecu aasatäneji lenaja.

⁴⁴ Puma cita ca Yeesu teebibine cääri taabmalänige, nesae me ädige irecu ätumutame yepä mene iicemame.

⁴⁵ Tabe liba tacnenutige abiberäja bägrä bime bau me, tabe jääjänige egä, “Weene ute camu gämi. Diibe oocenäniye. Padare te biiri tatyaramtige, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine ceerame conocono biname bime ime cabu me.

⁴⁶ Abujengäneye, biiri wääjene! Ire, lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene!”

Yeesu ne Joomlisi

(Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)

⁴⁷ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda twelb abiberäja bägrä bime yepä te piba tatyaramtige. Modamoda iiwäreja biname piyepu poto Israela modamoda biname cina teta cama tityepimisi bucurage biname bine cubu turikä piyepu gabagaba cama.

⁴⁸ Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii becitige pui biname bime täöpume egä, “Cane lui biname ne jetecnenine, peese nyene weene lui täöpume singi. Joomlepeye!”

⁴⁹ Yoo siige, Yuuda liba tatyaramtige, tabe conocäco ädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname, poode!” siige jetecni-ge teebine.

⁵⁰ Yeesu jejige egä, “Cäme biname, maane wata jeweni, maane ngena täöpume tädite!” Puma cita ca lui biname cina Yuuda cama seclige, teepi Yeesu ne jewaclomtisi, kokr-erage joomli-si.

⁵¹ Yeesu cama lui biname cina, teeme yepä te teeme cubu turikä ne suusuratige, iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä me tablame ne iyeta jeläcnutige.

⁵² Yeesu jejige egä, “Isinglanti mäame turikä ne siiti bora, ingle laatibi cubu turikä ca larnginusi, teebibine cubu turikä te budre me yaaglecimuge.

⁵³ Nää, maane apu naangeninige, egä cane äblicäco gäne cäme Babe ne ätinera cebine ätityerame? Cane liba ätinera je, tabe piba taatu mage twelb mename seemo sange bine ätyepa cäme ätityera täöpume.

⁵⁴ Yepä pepu liba äbita je, piba lipu toraca me page läbitepi, lui mene oogäräneji gyene, egä ai mule te miiji äbita.”

⁵⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene cubu turikä piyepu gabagaba cama naaclige cebine oomlaname epu pana, egä cane cubucubu biname gäne. Bimu gaabegabe cane iiwäreja mete cabu ladnatune, puga yaabiberäjimune, weene ngena name pi piba cebine lica noomlepeye.

⁵⁶ Yepä iyeta ai cina bäpletnärige Acejiyame me mename biname bime oogäräneji mene cina toraca me äbitame.”

Piba taatu iyeta abiberäja bägrä cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Mareko 14:53-65; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Lui cina Yeesu ne joomlisi, teepi teebine ecanisi iiwäreja mope biname ngii Kayapa me mete me. Cotre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina uja piyeme biiri tabasecretnige.

⁵⁸ Peteru Yeesu ne cudecewe ca ingwe icwige iiwäreja mope biname me mete puutucu cabu me. Tabe puga kaakesea bägrä cama adnatige ireme, egä baa lipu äbitininisi iyeta ai mule cina Yeesu täöpume.

⁵⁹ Modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta mutre biname cina, teepi liga walya aitneja ne jirngisi Yeesu ne atraname budre täöpume,

⁶⁰ yepä teepi äblicäco nuuja ne päpäna, ngänuge puu bucurage biname cina seclige teebine walya aitnejame. Ceräcerägääburage neeneni biname cina taaclige,

⁶¹ siige jiiçäsi egä, “Ai biname te itu jiiçepi egä, ‘Cane miiji gäne Acejiyame me iiwäreja mete ne iigarecame cuta nesae bimu cama cääri raranga-me.’ ”

⁶² Iiwäreja mope biname te abujängtige, Yeesu ne jejige egä, “Teepi meebine bii naitnisi. Määme nuuja daremu mene lica gyene?”

⁶³ Yepä Yeesu bojäcu enajige. Puma cita ca iiwäreja mope biname te cääri teebine jejige egä, “Ireclota Acejiyame me ngii cabu maane nijini, maane liba Keriso säte, Acejiyame me Bägrä.”

⁶⁴ Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiiçite. Yepä cane jijenininine weebibine, egä cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, ai padare cabu ca niinäce gaabe me weene cebine pa näpänepeye babo kokrerage Acejiyame me camu poto cidi ca adnatäneji piyepu cuta cire näpänepeye, cane carbe cabu liba cire täinepene.”

⁶⁵ Puma cita ca iiwäreja mope biname te teemanu cäbletääpe ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyametë jepänige, siige jiiçige egä, “Tabe Acejiyame me ngii ne sabe bii jewenige. Mine nuuja singi lica gemi nuuja aitneja täöpume. Weene siige peega bitecjinige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe jewenige.

⁶⁶ Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi jejisi egä, “Tabe conocono biname gyene. Tabe miiji budre.”

⁶⁷ Puma cita ca teepi gije jecitisi teebine mote ca ätyewame opo cabu piyepu oororename. Poto cina teebine lakace cabu jidnanisi,

⁶⁸ jiiçisi egä, “See Keriso, baa maane nijini, egä laati te noororige meebine.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Mareko 14:66-72; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peteru Kayapa me mete puutucu je adnatäneji enajige. Puma cita ca yepä kaakesea ngulebägrä te toclige, teebine jejige egä, “Maane cuta peese näte nuuja, Yeesu Galilaya biname cama lui te waatnute.”

⁷⁰ Yepä Peteru biname bime sobe cabu jeinige, jojige pui ngulebägrä ne egä, “Cane umle lica gäne maane ngena täöpume jiiçenite.”

⁷¹ Puma cita ca tabe asatige caale grana gome me. Piba nuuja kaakesea ngulebägrä te Peteru ne jepänige, biname bine puma jejemige egä, “Ai biname te Yeesu Nasareta biname cama waatnuge.”

⁷² Peteru cääri jeinige, jiiçige egä, “Cane Acejiyame me ngii cabu jiiçenine, egä cane umle lica gäne peei biname.”

⁷³ Matikäli padare ingwe gaabe ca lui biname cina puga aclajuteji icrajige, seclige Peteru bau me, jejisi egä, “Toraca, maane peese näte teeme yepä. Määme tagepogogo te niwabininige, egä maane ten cama yepä ceweyame gäte.”

⁷⁴ Puma cita ca Peteru mene kokre cama jiiçige egä, “Acejiyame me ngii cabu cane jijenininine, egä cane umle lica gäne peei biname. Acejiyame niiya daremu näcäruge, cäme mene liba toraca lica.” Piba taatu paulo te ala sengenige.

⁷⁵ Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu jejige egä, “Paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gääbu cebine nainenite.” Peteru asatige, agli pana ele engenige.

27

Yeesu ne Pilato bau me Ecanisi (Mareko 15:1; Luuka 23:1-2; Yoane 18:28-32)

¹ Krokerage iyeta modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina mene jitranisi Yeesu ne budre me aglime.

² Teepi seea ca teebine jetäyisi, siige ecanisi Pilato bau me, lui Rooma gabmani babo biname ge pui gawe ne ire atwime.

Yuuda me Budre (Apostolo 1:18-19)

³ Yuuda Yeesu ne budre me awabayame biname te liba itecijige, egä Yeesu ne budre me bii jitranisi, tabe niyarage asicnantige, pei teeti silba rarekaake bine ewecnimige, modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname bine ecärimige.

⁴ Tabe jejemige egä, “Cane niya mule ne bii becnine, conocäco biname lipu bicärininine budre me agli täapume.” Yepä teepi jejisi egä, “Cine ngeno me pa yaaratepesi. Määme mule gyene pei.”

⁵ Puma cita ca Yuuda rarekaake bine eyärimige iiwäreja mete cabu, ädige, ete aglotige.

⁶ Modamoda iiwäreja biname cina rarekaake bine etomlecmisi, jüicisi egä, “Ingle naace popi ai rarekaake uudi me daremu gyene, pei name pi cotre gyene acraname, iiwäreja mete täapume luma rarekaake yaacranimusi.”

⁷ Teepi mene jitranisi, egä lui biname te disi bine gawe ca jaawenimuge, pui rarekaake ca teeme bau ca gawe ne jeletnisi idne biname bime gapecewe täapume.

⁸ Ingle naace popi pui gawe ne lui uudi daremu rarekaake ca jeletnisi, pei name pi einenisi Uudi Gawe ca ngälu page ai taje.

⁹ Ai te ibibi äbitige Acejiyame me mename biname Yeremiya me mene cama egä, “Teepi teeti silba rarekaake bine ewadimisi, Israela biname cina luma ngälu me singi äbitininisi teebine daremu wawename,

¹⁰ siige pui rarekaake ca eei biname bau ca gawe ne jeletnisi, lui biname te disi bine jaawenimuge gawe ca, Yageyame te lipu cebine ituge jaji wawename.”

Pilato Yeesu ne Itemläjige (Mareko 15:2-5; Luuka 23:3-5; Yoane 18:33-38)

¹¹ Yeesu Rooma gabmani babo biname Pilato me opo gaabe jeclajutige. Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane peega bii jüicite.”

¹² Modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina liba teebine jeitnäjisi, tabe nuuja mene lica.

¹³ Puma cita ca Pilato jejige egä, “Nää, maane lica näatecijenige, meebine lui naaitnäjenisi?”

¹⁴ Yepä Yeesu daremu mene lica jewecnistige, pei name pi Pilato mage cälu te jitige.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige (Mareko 15:6-15; Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)

¹⁵ Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplengta trii ne jaawenusi, piba Rooma gabmani babo biname te krokeciye mete cabu ca yaasatuge yepä biname ne, teepi lui täapume birige singi.

¹⁶ Peeirage padare cabu krokeciye mete bora biname puga ge ngii Baraba, lui täapume biname cina baborage umle.

¹⁷ Biname cina liba tomi yootisi, Pilato itemlimige egä, “Weene singi cane lui ne asatame krokeciye mete cabu ca, Baraba ne coo nää Yeesu ne, Keriso ca lui ne einenisi.”

18 Pilato apu naace popi itemlimige, ingle tabe umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina naace popi Yeesu ne secanisi teeme bau me, ingle teepi teebine ire patre eglisi.

19 Pilato liba adnatäneji enajige atrana puupu cabu, teeme coga te piba mene jityepige egä, “Gone nuuja gwidape ne jaawenute peei conocäco biname täápume, ingle cane wama cabu mage cewe boocananine temiji pi.”

20 Modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina biname bine tii jewenanemisi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame Yeesu ne budre me aglime.

21 Siige Pilato itemlimige egä, “Ai neeneni cabu ca weene singi gemi cane laati ne isatinine?” Teepi jejisi egä, “Baraba ne!”

22 Pilato teebibine itemlimige egä, “Cane piba ngena jewenenine Yeesu täápume, Keriso ca lui ne einenisi?” Teepi iyeta jiicisi egä, “Teebine baarge uli cabu jibyecreye!”

23 Pilato jejemige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niiya ne ituge wawena?” Yepä biname cina mage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye!”

24 Pilato jepänige, egä ai lui niyarage me äbitenige, cije cubu te läpletnutuge, siige tabe niiye siitige, ime äcisäjige biname bime opo gaabe, jiicige egä, “Cane yageyame lica gäne ai biname me budre täápume. Peei lui weeme bau sine.”

25 Iyeta biname cina gigri ala tabayaninisi egä, “Cine piyepu cime bägräwale cama, cine temi yageyame teeme budre täápume. Cine te cirege daremu acata teeme budre name pi!”

26 Puma cita ca Pilato Baraba ne sisatige, cubu biname bine jejemige Yeesu ne adnaname, siige jityepige baarge uli cabu äbyecrame.

*Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi
(Mareko 15:16-20; Yoane 19:2-3)*

27 Pilato me cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me. Teepi ala tesoglicmisi teta cama lui yepä sange cubu biname bine, siige teepi Yeesu ne jewaclomtisi.

28 Teepi teeme cäbletääpe bine jiirecimisi, ududi cäbletääpe ca esigrisi ätutename, egä tabe mope biname gyene.

29 Teepi pägepäge seeasea ne jemle-maltisi krauni täápume, siige teeme mope cabu ecitisi. Teeme camu poto ime cabu suru ecärisi, siige kokorare ca ipednanemisi teeme opo gaabe je. Teepi ai ne ätutena pana jewenisi, egä tabe babo mope biname gyene. Puma cita ca teepi jewablisi teebine, jejisi egä, “Sebore Israela biname bime mopeyame!”

30 Teepi teebine mote ca ityewäjisi, lui suru ne ecitisi teeme ime cabu, pui ca eglisi mope gome.

31 Teepi liba ätecitinisi teebine apu ätutena pana wawename, ududi cäbletääpe jiiremutisi, teemerage cäbletääpe ca esigrisi, siige ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

*Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi
(Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)*

32 Teepi liba äsige, gaabegabe je Simona Kurene cewe biname ne jepänisi, jejisi Yeesu me baarge uli ne acaname, siige tabe ecanige.

33 Teepi atyarige cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä ‘Mopekaake Cewe’.

34 Puga teepi Yeesu ne caapocapo waina niiye ecärisi nanime, lui traci gwidape cama alengläciteji teeme pita diibe ceerame, yepä mite agli ingwe gaabe ca tabe singi lica nanime.

35 Teepi teebine baarge uli cabu jibyecrisi. Puma cita ca teepi matimati kula cabu teeme ngii bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

³⁶ Peei ingwe ca teepi puga adnatäriige, Yeesu ne ire jetwisi.

³⁷ Teeme mope gome me mene ne ecitisi teeme budre ingle poto cidi me egä, AI LUI YEESU SINE, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME.

³⁸ Piba teepi neeneneni cubucubu biname bine baarge uli cabu jääbyecrisi Yeesu me wajwa je, nuuja te camu poto ca, nuuja te säwäci poto ca.

³⁹ Laatibi teebibine ääsuplengäjänisi, teepi mope akocnäjinisi, Yeesu ne jisädanisi.

⁴⁰ Teepi jiicisi egä, “Maane peese näte, iiwäreja mete ne lui te yiigarecenite, cuta cääri nesae bimu cama erange-nite. Maane miiji äbiti, maane liba Acejiyame me Bägrä gäte. Täini baarge uli cabu ca!”

⁴¹ Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja modamoda biname cina teebine cuta pipu jisädanisi,

⁴² jiicisi egä, “Tabe nuuja biname bine miiji tewenanemumi, yepä tabe äblicäco teemämu miiji äbita. Cije tabe Israela mope biname lica gyene? Tabe liba baarge uli cabu ca täinenige, cine piba teebine jitrungenisi.

⁴³ Tabe teeme ngene atwanena bicranige Acejiyame bau me, piyepu teeme Bägrä ca ainenige. Yoo siige mine jääpänesi, egä Acejiyame liba singi teebine miiji wawename.”

⁴⁴ Piyepu peei neeneneni cubucubu biname, lui bine teeme gome jääbyecrisi, teepi cuta pepu jejananisi teebine.

Yeesu me Budre

(Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

⁴⁵ Bimu duusa me krokeciye te cewe ne iyeta icwabige, siige nesae awa pepu enajige.

⁴⁶ Piba mämle bimu cabu Yeesu mage ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani.” Peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?”

⁴⁷ Poto biname lui cina aclajuteji puga ge, jitecijisi, jiicisi egä, “Tabe Eliya ne ala tesoglecenige.”

⁴⁸ Teeme yepä te piba taatu tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne yiiglenutige caapocapo waina niye cabu, suru ca jigadige, siige cabu me ewepäntige tabe nanime.

⁴⁹ Poto cina jiicisi egä, “Cäro, mine jääpänesi, egä Eliya liba tädenige teebine miiji wawename.”

⁵⁰ Yeesu cääri mage ala abayige, ceräcerägäabu buuwe mope bine yiisabimige, siige teeme ireclota ecäriige.

⁵¹ Iiwäreja mete cabu Acejiyame me puupu ne lui cäbletääpe te jilyengenige biname bime puupu cabu ca, pui cäbletääpe te äderäriige cabu ca ngälu gawe me. Ocneja puga ge, modamoda kula cina äplegicininiisi,

⁵² gape cina iitnetnäjinisi, siige bucurage Acejiyame me biname laatibi budre, teepi tarpineräjininiisi ireclota me.

⁵³ Teepi teeme gape bine sebmalmisi. Yeesu liba budre cabu ca tarpinantige, teepi piba Yerusalema me eclige, puga aboclomäjininiisi bucurage biname bime bau me.

⁵⁴ Cubu mope biname piyepu teeme ingwe gaabe biname laatibi Yeesu ne ire jetwisi, liba jepänisi ocneja ne piyepu iyeta ngena cina äbitiniisi, teepi mage wälu äbitiniisi, jiicisi egä, “Tabe toracarage Acejiyame me Bägrä gyene.”

⁵⁵ Puga ge bucurage magebi cudecewe ca ire. Teepi Yeesu cama Galilaya probins cabu ca seclumi teebine ätityerame.

⁵⁶ Teeme sigu cabu Mariya Magadala cewe magebi piyepu Yakobu Yoosepa naabime mage ngii Mariya cuta Jebedayo me coga.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

⁵⁷ Liba mämleteca ge, yepä dogwe biname ngii Yoosepa te Arimatea cewe cabu ca piba tatyaramtige. Tabe cuta nuuja Yeesu me abiberäja bägrä ge.

⁵⁸ Tabe Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake täápume ätinerame. Pilato jejemige budrekaake Yoosepa ne ceerame,

⁵⁹ siige tabe budrekaake ne baarge uli cabu ca sitrungamtige, kirece bulubulu cäbletääpe ca tope etnige,

⁶⁰ ecanige, teeme Yoosepa me täápume lui gape ne cemacema tuurumesi baborage kula bora, pui ngalebora me ecitige. Tabe baborage kula ne epetrengäjige gape grana armi täápume, siige acnenutige.

⁶¹ Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya, teepi puga adnatäneji aana-jige, opire gape cabu mage.

Awamuta Biname cina Gape Gome

⁶² Nuuja bimu cabu lui Sabade bimu ge, modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina Pilato bau me eclige,

⁶³ jejisi egä, “Babo biname, cine ngene jotwinago, egä pui walya biname liba ireclota senajumi, tabe tiicumi egä, ‘Cane nesae bimu ingwe gaabe ca budre cabu ca pa larpinantepene.’

⁶⁴ Jejemi gape ne cängena awamutame nesae bimu ngalebora, piba teeme abiberäja bägrä cina äblicäco otni teebine ero ca acatame, puma cita ca jajanename egä, ‘Tabe budre cabu ca tarpinantige.’ Apu liba äbita je, teeme ai ingwe ca walya te niyarage cirege teeme niinäce walya cabu ca.”

⁶⁵ Pilato jejemige egä, “Awamuta biname bine ewademeye, naaclege, gape ne jewa-muteye, weene lipu miiji gemi.”

⁶⁶ Siige, teepi Pilato ne ebmalisi, eclige gape gome me. Teepi gape grana cabu lui kula ne etengäcitisi, awamuta biname bine puga sebmalmisi.

28

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Mareko 16:1-10; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu me ingwe ca Sande baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya teepi aacliche gape ängrärame.

² Puma cita ca babo kokre ocneja te tädige. Yageyame me mename seemo te cabucewe ca täinige, kula ne epetrengäjige Yeesu me gape grana cabu ca, siige pui kula papa cabu adnatige.

³ Teeme opo paamlepamle pana ge, cäbletääpe lui toraca bulurage ge.

⁴ Awamuta biname cina babo wälu äbitininisi, jelonecmige, siige gawe cabu itrametnemige budre biname pana.

⁵ Mename seemo te magebi bine jaajige egä, “Wälu gone läbituye. Cane umle gäne, egä weene Yeesu ne jirngeniye, baarge uli cabu lui ne tibyecrumesi.

⁶ Tabe ama lica gyene. Tabe barpi-nantige, tabe lipu itu tiicumi. Siclege, jepäneye tabe luma ätwitäneji senajumi.

⁷ Äte watata iclege, teeme abiberäja bägrä bine jejemepeye, egä tabe budre cabu ca barpinantige, siige Galilaya me pa lädepi teeme niinäce gaabe me; teepi teebine puma pa jääpänepesi. Ngene gone jitrimaluge, cane lipu bii jijine.”

⁸ Magebi cina watatarage gape ne sebmäläsi. Teepi nuuja poto wälu nuuja poto gege ge, siige uuwamäsi Yeesu me abiberäja bägrä bine jajime, ngena te bäbitige.

⁹ Puma cita ca Yeesu teebibine opopa jaawenige, jaajige egä, “Poode weeme bau me!” Teepi teeme bau me taacliche, ernge gome joomläsi, siige ngenecu miiji cama teebine jepänäsi.

¹⁰ Yeesu jaajige egä, “Wälu gone läbituye! Iclege, cäme naane igane bine jejemeye teepi Galilaya me otnime. Teepi cebine puma pa näpänepesi.”

Awamuta Biname bime Aitneja Mene

¹¹ Magebi cina liba gaabe cabu jage, lui cubu biname cina gape ne jewamutisi, teeme poto cina äcnärige babo cewe me, modamoda iiwäreja biname bine jejemisi, ngena te bii bäbitige.

¹² Modamoda iiwäreja biname cina nuuja modamoda biname bime cama yepä cewe me abasecretinige mene atraname. Teepi baborage rarekaake cubu biname bine ecäremisi,

¹³ jejemisi egä, “Weene miiji biname bine jajanename egä, ‘Teeme abiberäja bägrä cina ciye seclige, teeme budrekaake ne ero ca becatisi, cine liba ute ge.’

¹⁴ Siige Pilato liba ai poto cidi me ätecija je, cine te teebine miiji ngenecu me pa jaawenepesi. Weene nuuja singi lica gemi ngenecu mäpu äbitame.”

¹⁵ Awamuta biname cina rarekaake ewadimisi, jwenisi, teepi lipu jejemisi. Ai mene ne Israela biname cina ecenanenisi ngälu page pisi nyene.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me

(Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

¹⁶ Lebin abiberäja bägrä cina eclige podo cabu me Galilaya je, Yeesu liiyeme tejemumi teepi otnime.

¹⁷ Teepi liba teebine jepänisi, siige ngenecu miiji me äbitininisi, yepä poto cina toracarage lica jitrungisi, egä Yeesu sine.

¹⁸ Yeesu teeme gome tädige, jejemige egä, “Cebine iyeta kokre ituge ceera cabucewe je piyepu gawecewe cabu.

¹⁹ Naaclege, iyeta maramara gawe biname bine jwenemepeye cäme abiberäja bägrä täapume. Niiye ca jicisäjemepeye Babe, Bägrä, Aceji Seemo teeme ngii cabu,

²⁰ piyepu ebiberäjemepeye teepi ätecijame iyeta cane lui täapume itu jijananipene. Cane weene cama pagege iyeta padare ngälu ai padare me ngälugaabe me.” Mene ngälu peese.

MAREKO ME MIIJI MENE

Yoane Niiye ca Äciseja Biname

(Matayo 3:1-12; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Ai lui Miiji Mene me agedna gyene Yeesu Keriso, Acejiyame me Bägrä poto cidi me.

² Acejiyame me mename biname ngii Isaya yoogäruji, Acejiyame te teeme Bägrä ne lipu jejuji egä,

“Cane cäme mename biname ne cire täätyepene mäáme niinäce gaabe me mäáme täápume gaabe amacetnäjame.

³ Tabe daapo taatu cewe cabu babo tagepogogo ca cire jüicepi egä, ‘Gaabe ne emacetnäjeye Yageyame täápume, weeme mule bine conocäco jewenemeye teeme otni täápume.’ ”

⁴ Isaya lui mene soogäruji, toraca me äbitige Yoane liba taboclomtige daapo taatu cewe cabu, biname bine niiye ca jicisäjemige piyepu mene jejananemige egä, “Weene weeme niiya mule cabu ca atatrongärineye, cane piba weebibine niiye ca jicisäjeninine, siige Acejiyame te weeme niiya mule bine piba pa yiisibrecmepi.”

⁵ Bucurage biname babo cewe Yerusalema ca piyepu nuuja maramara cewe Yuudea probins ngalebora ca totni-nisi Yoane ne ätecijame. Teepi teeme niiya mule bine liba jewabudnäjimisi, piba Yoane te teebibine niiye ca jicisäjemige Yoridana baduge cabu.

⁶ Yoane me cäbletääpe lui kamela me ngäli ca wawenäneji ge piyepu tabe kamela tääpe ca wawenäneji baagi ca asigräneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yäärngäjimuge piyepu uri niiye bine yäänäjimuge.

⁷ Tabe biname bine jejananemige egä, “Cäme ingwe ca lui biname te pa tädepi, tabe baborage gyene, cane matikäli gäne. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea iibirame.

⁸ Cane weebibine niiye ca jicisäjenininine, yepä tabe te weebibine pagege Aceji Seemo ca äciseja.”

Yeesu me Niiye ca Äciseja piyepu Apicetnära

(Matayo 3:13-4:11; Luuka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Yoane lui padare cabu biname bine mene jejananemige, Yeesu piba tädige babo cewe Nasareta cabu ca lui Galilaya probins ngalebora, siige Yoane te teebine niiye ca jicisäjige Yoridana baduge cabu je.

¹⁰ Tabe liba niiye cabu ca tarpatige, tabe piba taatu jepänige, cabucewe te iitnige, cuta jepänige Aceji Seemo te lipu täinige gimäe ele pana teeme papa cabu me.

¹¹ Puma cita ca tagepogogo te cabucewe ca tädige egä, “Maane lui cäme ngenecurage Bägrä gäte. Cane baborage ngenecu miiji gäne mäáme täápume.”

¹² Piba watata Acejiyame me Seemo te Yeesu ne jityepige daapo taatu cewe me.

¹³ Tabe puma enajige footi bimu cama, siige Satani te teebine puga epicetneräjige. Glunubora girigale gwidape cuta puga ge, yepä Acejiyame me mename seemo cina seclige teebine ätityerame.

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige

(Matayo 4:12-22; Luuka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yoane ne liba niinäce krokeciye mete bora me ecitisi, pui ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige Galilaya probins cabu me, siige Acejiyame bau ca lui Miiji Mene, tabe puma jejananemige.

¹⁵ Tabe apu jiiicige egä, “Ingle Acejiyame te lui padare ne secituji, bii tatyaramtige, siige mameta gyene tabe biname bine waadena, peei name pi atatrongärineye weeme niiya mule cabu ca, Miiji Mene ne jitrungeye.”

¹⁶ Yeesu liba otnefnäijige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpänige nanigane wäsi bine ngii Simona piiyepu Andrea. Teepi net bine yisabäjemäsi sawa cabu je, ingle teepi cibubade biname ge.

¹⁷ Puma cita ca Yeesu jaajige egä, “Ayo, siclege cane cama otnime. Cane jiwennenine weebibine biname bine waadename cäme bau me, epu pana weene lipu niinäce cibi bine toomläjenanemumeye.”

¹⁸ Piba taatu teepi sebmalemäsi teeme net bine, siige Yeesu cama aaclige.

¹⁹ Teepi liba matikäli padare ujige, Yeesu cuta piba nuuja nanigane wäsi bine jääpänige. Teepi lui Jebedayo me bägrä ge, ngii Yakobu piiyepu teeme igane Yoane. Teepi teeme poo cabu net bine iswärenemujäsi.

²⁰ Piba taatu Yeesu teebibine cuta ala taasoglicige. Teepi teeme babe Jebedayo piiyepu teeme kaakesea bägrä bine poo cabu sebmalemäsi, siige Yeesu cama aaclige.

Yeesu Niiya Cable ne Iyecräjige

(Luuka 4:31-37)

²¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama Kaprenauma cewe me atyaramtige. Nuuja Sabade cabu Yeesu abasecretna mete cabu me ädige, siige gije abacitige biname bine abiberäjame.

²² Teepi mutäcäco äbitininisi teeme abiberäja mene name pi, ingle tabe epu ebiberäjimige, lui me conocäco pisi nyene abiberäjame lica cotre abiberäja biname bime pana, lui cina nuuja biname bime ngene atwanena bine yaawadäjemusi.

²³ Puma cita ca biname te tabacitige, lui me trupa ngalebora puga ge niiya cable. Tabe niiya ala abayige, jiiicige egä,

²⁴ “Yeesu Nasareta ceweyame, maane nää singi ngena wawenname cime tääpume? Maane nää tädite cibibine sabe wawenname? Cane umle gäne maane laasi näte, maane Acejiyame me conocäcorage Bägrä gäte.”

²⁵ Puma cita ca Yeesu niiya cable ne kokre cama jejige egä, “Maane bojä naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!”

²⁶ Cable te teebine kokre cama itretnutige, niiya ala isatige, siige tasatige teeme trupa cabu ca.

²⁷ Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, siige ätemläjinisi egä, “Ai lui baa ngena gyene? Nää kirece abiberäja gyene? Teeme conocäco pisi nyene niiyaniya cable bine mene jajanenname, siige teepi jätəcijusi teebine.”

²⁸ Teepi piba taatu Yeesu ne idre watata jecananisi Galilaya probins cabu iyeta poto ta.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige

(Matayo 8:14-17; Luuka 4:38-41)

²⁹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama abasecretna mete ne ebmalisi. Cuta Yakobu naabi Yoane teta cama ge. Teepi eclige, ebäcnisi Simona Andrea naabime mete cabu me.

³⁰ Puga Simona me gite molyege gebale cama ätwitäneji ge, siige teepi piba taatu Yeesu ne umle jwenisi teeme poto cidi me.

³¹ Tabe teeme bau me ädige, ime gome jwoomlige, owejängtige. Gebale te teebine obma-lige, siige tabe teebibine mogobi jwenimige.

³² Pui mämleteca, bimu me äpula ingwe gaabe ca Yeesu bau me sewadimisi iyeta pita biname bine piiyepu laati bage niiyaniya cable cama,

³³ pui name pi bucurage biname cina pui babo cewe cabu ca tabasecretnige pui mete gaabe gome me, Yeesu luma enajige.

³⁴ Yeesu miiji me jewenimige bucurage maramara pita cama biname bine piyepu bucurage niyaniya cable bine iyecräjemige teeme trupa cabu ca. Tabe padare lica ecärimige niyaniya cable cina mene icemame teeme poto cidi me, ingle teepi umle ge, egä tabe laasi nyene.

*Yeesu Mene Jejananemige Galilaya Probins cabu je
(Luuka 4:42-44)*

³⁵ Nuuja bimu krokerage baani te liba camu ge äpli, Yeesu Simona naabibime mete ne ebmalige, taatu cewe me ädige, puma irecu ätumutige.

³⁶ Simona piyepu teta cama lui biname, teepi teebine jirngisi ngälu jepänisi,

³⁷ siige jejisi egä, “Iyeta biname cina meebine näärngenis.”

³⁸ Yepä Yeesu jejemige egä, “Biiri naclege poto mametamameta cewe me cane cuta puma mene jajanename, ingle cane bucurage biname bime tääpume tädujine ai gawecewe cabu me.”

³⁹ Puma cita ca tabe otnetnäjige iyeta Galilaya gawe cabu ta. Tabe lui cewe me läduge, tabe puma abasecretna mete cabu mene jaajemuge piyepu niyaniya cable bine yäyecräjemuge.

*Yeesu Miiji me Jewenige Lepera Pita Biname ne
(Matayo 8:1-14; Luuka 5:12-16)*

⁴⁰ Yepä lepera pita biname te tädige Yeesu bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, ewejanige egä, “Maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena.”

⁴¹ Yeesu babo owecu äbitige teeme tääpume, siige ime uutige, joomlige, jejige egä, “Cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!”

⁴² Piba taatu lepera pita te teebine ebmalige, siige tabe miiji me äbitige.

⁴³ Yeesu teebine kokre cama umle mene jejige, piba ingwe ca jityepige teeme mete me.

⁴⁴ Tabe apu jejige egä, “Näatecijege, gone nuuja biname ne umle jaawenute ai poto cidi me, yepä maane conocäco ädepi iiwäreja biname bau me tabe mäame tääpe ne awatnejame. Cuta Moose me Cotre ibi maane ecanepi teeme bau me cibi ne tabe pui ca Acejiyame ne iiwärejame biname cina piba umle äbitame, egä maane siige miiji gäte.”

⁴⁵ Yepä tabe liba ädige, tabe gije abacitige ai mule poto cidi me idre acenename iyeta poto ta, peei name pi Yeesu äblicäco ge otni nuuja cewe me biname bime irewale je. Miiji päta tabe biname cäco cewe cabu yaanajuge, siige biname cina iyeta poto ca twaatninusi teeme bau me.

2

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Luuka 5:17-26)*

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca Yeesu acnenutige Kaprenauma cewe me, siige biname cina itecijemige, egä tabe mete cabu jage.

² Puma cita ca epu bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, egä mete te tapanige, cuta nuuja puupu lica ge gaabe gome. Yeesu liba teebibine Acejiyame me mene jejemige,

³ piba fooma biname cina tatyarige, waaku cabu pita biname ne secanisi, lui me nuuja poto tääpe budre ge.

⁴ Teepi äblicäco ge Yeesu mameta me otni bucurage biname name pi, peei name pi mete toro cabu me jegelisi, toro cabu bora ne jwenisi Yeesu me tuumeji, siige pui bora cabu ca waaku ne siyini, pita biname te lui cabu ätwitäneji ge.

⁵ Yeesu liba jepänimige, egä teepi babo ätrunga cama gemi, tabe jejige pita biname ne egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte mäame niya mule cabu ca.”

⁶ Poto cotre abiberäja biname cina puga adnatäreji icrajige. Teepi ngene jotwaninisi egä,

⁷ “Ai biname te baa ngena name pi ai mene jiicenige? Tabe Acejiyame me ngii ne sabe jewenenige, inge nuuja te äblicäco gyene biname ne kälyä wawena teeme niiya mule cabu ca yepä Acejiyame taatu.”

⁸ Piba taatu Yeesu teeme ngenecu bora umle äbitige, teepi lipu ngene jotwaninisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi peei ngene jotwanininiye?

⁹ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca’ coo ‘Arpinanti, abujängti, mäame waaku ne ecati, siige äte ädi.’

¹⁰ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape ne ama jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.” Puma cita ca tabe pui pita biname ne jejige egä,

¹¹ “Cane meebine naajenine, arpinanti, abujängti, waaku ne ecati, mäame mete me ädi.”

¹² Piba taatu tabe arpinantige, teeme waaku ne ecatige, asatige biname bime irewale je. Teepi mutäcäco äbitininisi, Acejiyame ne eso ecärisi, jiicisi egä, “Cine apu mule ne niinäce lica ituge päpäna.”

*Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige
(Matayo 9:9-13; Luuka 5:27-32)*

¹³ Yeesu cääri acnenutige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina teeme bau me seclige, siige tabe teebibine ebiberäjimige.

¹⁴ Puma cita ca tabe liba ädige, yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige ngii Leebi Alaba me bägrä. Tabe adnatäneji enajige täks rarekaake uutecrena mete cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Maane tädi cane cama otnime.” Leebi abujängtige, teta cama ädige.

¹⁵ Ai mule ingwe gaabe ca Yeesu deedei äbitige Leebi me mete cabu. Puga ge cuta bucurage täks rarekaake uutecrena biname piiyepu cotre atropengäja biname. Teepi Yeesu piiyepu teeme abiberäja bägrä cama deedei erwäjisi. Ai lui cälu te äti lica gyene, inge bucurage biname cina iyeta padare cabu Yeesu cama waatni-nusi.

¹⁶ Puma cita ca cotre abiberäja biname, lui cina Parisea sigu biname gemi, teepi liba jepänisi, egä Yeesu deedei äbitige täks rarekaake uutecrena biname cama piiyepu cotre atropengäja biname cama, teepi teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Tabe baa ngena name pi pepu biname cama deedei erwäjinige?”

¹⁷ Yeesu liba ai mene itecijige, tabe jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi singi lica dokta täapume. Yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täapume. Cane lica tädujine ala asoglecame lui biname cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco gemi; yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Luuka 5:33-39)*

¹⁸ Yepä padare cabu Yoane niiye ca äciseja biname me abiberäja bägrä piiyepu Parisea sigu biname cina deedei ärwäja cäco icrajige Acejiyame ne awejename. Puma cita ca poto biname seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi Yoane me abiberäja bägrä piiyepu Parisea biname bime abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge, yepä mäame abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi?”

¹⁹ Yeesu jejemige egä, “Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge, tabe liba pisi nyene teta cama.

²⁰ Yepä padare te pa tädepi, liba mamye rooriye ne pa yaacatesi, piba teepi deedei cäco pagege lenaja teeme owecu name pi.”

21 Yeesu cuta jejemige egä, “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletääpe pläsu ne sasa cäbletääpe bora cabu lica yääswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletääpe ne liba jääcisäjuge, pui kirece pläsu te lalacumluge, siige sasa cäbletääpe ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletääpe cabu ca, siige bora te babo läbituge.

22 Piiyepu nuuja te lica kirece waina niiye ne yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niiye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge, siige waina niiye te gawe me lapaduruge piiyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Pätä kirece waina niiye miiji apadura kirece ängära gwidape cabu.” Ai neenenenigene ca agli mene Yeesu naace popi jejemige, tabe singi biname cina umle äbitame, egä teepi liba singi Acejiyame me mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna.

*Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Matayo 12:1-8; Luuka 6:1-5)*

23 Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe, pui cabu ädige. Teepi liba eclige, abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime cabu mälwä bine jimlecäjemisi, kuu bine erwäjemisi.

24 Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane ire, määme abiberäja bägrä cina baa ngena name pi jewenenisi lui cotrerage gyene Sabade bimu cabu wawename?”

25 Yeesu teebibine jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema, Daawida ngena jewenuji, tabe piiyepu teta cama lui biname teepi liba cubrowe icrajuji deedei cäco.

26 Tabe abacituji iiwäreja mete cabu. Puga ge Acejiyame tääpume ceereji deedei. Puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Abita pui deedei Daawida ne ecäruji. Tabe erwuji cuta ecärimuji teta cama lui biname bine. Ai lui Daawida te cotre ne jetropangtuji, inge pui deedei loolo lui cotre ge iyeta biname bime tääpume yepä lica iiwäreja biname bime tääpume.”

27 Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Acejiyame te biname bine niinäce jwenimuji, piba ecituji Sabade bimu ne teeme diibe oocaname. Tabe lica niinäce ecituji Sabade bimu ne, piba jwenimuji biname bine Sabade cotre bine äcwetname.

28 Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta Yageyame gäne Sabade bimu tääpume. Cäme conocäco pisi nyene iicaname, ngena ne miiji wawena ai bimu cabu.”

3

*Biname Lui me Nuuja Poto Ime Duudemu Ge
(Matayo 12:9-14; Luuka 6:6-11)*

1 Yeesu cääri abacitige abasecretna mete cabu me. Yepä biname puga ge, lui me nuuja poto ime duudemu ge.

2 Poto biname cina puma iregalerage icrajige päpäname, egä Yeesu liba ai biname ne miiji jewenenige Sabade bimu cabu, inge teepi singi ge inge ne päpäname teebine aitname, egä tabe cotre ne bii jetropangtuge.

3 Yeesu pita biname ne jejige abujengtame niinäce gaabe me otnime,

4 piba biname bine itemlimige egä, “Mime cotre te lipu nijenininige Sabade bimu cabu ngena wawename, miiji mule wawename coo niiya mule wawename; biname ne ätityerame ireclota me coo teeme ireclota ne sabe wawename?”

Yepä teepi nuuja mene lica ge.

5 Yeesu claabe cama teeme bau me ire acitige piiyepu tabe ngenecu mäpu ge, inge teepi owecu cäco ge pui biname tääpume. Puma cita ca tabe teebine jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe teeme ime uutige, siige cääri miiji me äbitige pui ime te.

⁶ Puma cita ca Parisea sigu biname cina äsecrärige, piba taatu abasecretnige Heroda me sigu biname cama, siige teepi mene jitransi Yeesu ne budre me aglime.

Bucurage Biname Sawa Ligi je

⁷⁻⁸ Yeesu abiberäja bägrä cama ädige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina Galilaya probins cabu ca teebine ingwe icwisi. Bucurage biname cina cuta seclige babo cewe Yerusalema ca piyepu nuuja cewe cabu ca Yuudea probins ngalebora piyepu Idumea probins cabu ca cuta Yoridana baduge nuuja poto doru ca piyepu cewe maramara cabu ca, lui gemi Turo piyepu Sidona modamoda cewe mameta. Teepi naace name pi totninisi, ingle teepi ituge ätecija, Yeesu ngena mule bine tewenimumi.

⁹ Biname bucurage name pi Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo te amacetrnäjäneji lenajame teeme täapume tabe acenutame piba teepi teebine lica äjwejeräja.

¹⁰ Ingle tabe bucurage biname bine miiji me tewenanemumi, peei name pi iyeta pita biname cina lätyepacäjininusi Yeesu bau me teeme täape ne oomlaname.

¹¹ Lui biname bime trupa cabu niyaniya cable puga ge, teepi liba Yeesu ne jääpänusi, teepi teeme opo gaabe je yaatrametnemuge, ala labayaninusi egä, “Maane lui Acejyame me Bägrä gäte.”

¹² Yepä Yeesu cable bine kokre cama jaajemuge egä, “Aitneja gone, egä cane laasi näne.”

Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäcrimige (Matayo 10:1-4; Luuka 6:12-16)

¹³ Yeesu puma cita ca podo cabu me jegelige, ala tesoglicmige, tabe lui biname täapume singi ge, teepi siige eclige teeme bau me.

¹⁴ Tabe twelb bine jejäcrimige teta cama otnetnejame piyepu tabe teebibine ingwe ca ätyepame Miiji Mene jajanename

¹⁵ cuta niyaniya cable bine äyecrejame.

¹⁶ Age tema pui biname: Simona, Yeesu lui ne einige Peteru ca;

¹⁷ Yakobu piyepu teeme igane Yoane, Jebedayo me bägrä, Yeesu lui bine aainige Boargenes ca, peei lui egä, ‘Maadubi me bägrä’;

¹⁸ poto lui Andrea, Pilipo, Bartoloma, Matayo, Tooma, Yakobu Alapeus me bägrä, Tadeus, Simona Kanana sigu biname

¹⁹ piyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre me jewabuji.

Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Cuta Lui ne Einenisi (Matayo 12:22-32; Luuka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yeesu teeme mete me acnenutige. Cääri bucurage biname cina abasecretnige teeme bau me, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame.

²¹ Yeesu me inglewale cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi eclige teebine oomlaname, ingle biname cina jicisi egä, “Tabe buduma te bii joomlige.”

²² Poto cotre abiberäja biname lui cina Yerusalema ca itu seclumi, teepi apu jicisi egä, “Yeesu me trupa cabu pisi nyene niya cable bime mopeyame ngii Beelsebul. Tabe teeme kokre ca niya cable bine yääyecräjemuge.”

²³ Puma cita ca Yeesu teebibine tesoglicmige, ngene ca agli mene ca jejemige egä, “Satani te baa lipu yääyecräjemuge niya cable bine?”

²⁴ Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watawata lapirininusi.

²⁵ Cuta yepä ingle te liba labelanuge teemeteme cubu me, pui ingle te lica birige lenaja.

²⁶ Yepä pana gyene, Satani piyepu tabe lui bine yaawadimuge teepi liba labelaninusi teemeteme cubu me, teeme Satani me kokre te peega lapiruge, siige tabe yaatramuge.

²⁷ Pätä laati te liba singi birige kokre biname me mete me abacita teeme gwidape bine waadename, tabe miiji niinäce teebine ätäya. Piba tabe labacituge teeme mete me, yaawadimuge teeme ngena yaacrajuge puma.

²⁸ Cane toraca mene jijeninine: biname cina liba lijaliya niiya mule bine jaawen-
imusi coo lipu bucurage niyaniya mene jiiemus, teepi miiji gemi kälyä äbitame pui
niiya cabu ca.

²⁹ Yepä laati te liba Aceji Seemo poto cidi me niyaniya mene jiiemuge, pui niiya cabu
ca tabe kälyä lica läbituge, ingle pui lui iyeteta niiya gyene.”

³⁰ Yeesu ai mene naace popi jiiige, ingle poto biname cina lipu jiiisi egä, “Teeme
trupa ngalebora pisi nyene niyarage cable. Pui te kokre yäacäruge tabe niiya cable bine
äyecrejame.” Teepi opo lica ewatnisi, egä Aceji Seemo name kokre gyene ai.

*Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Luuka 8:19-21)*

³¹ Yeesu me mage piyepu iganewale cina tatarige mete gome, Yeesu luma enajige.
Teepi puutucu je jeclajutemige, mene jityepisi teeme bau me, egä teepi singi teebine
päpäname.

³² Bucurage biname cina adnatäreji puga ge, Yeesu ne jewaclomtisi, siige teepi jejisi
egä, “Eei, mäame mage piyepu iganewale ete nemä puutucu je. Teepi singi mäame
täapume.”

³³ Yeesu jejemige egä, “Laatu nwene cäme mage piyepu laati bemi cäme naane igane?”

³⁴ Tabe piba ire acitanige biname bime cabu me, lui cina adnatäreji icrajige, teebine
jewaclomtisi, siige jejemige egä, “Ire, age tema cäme mage piyepu cäme naane igane.

³⁵ Laati te liba Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe lui cäme naane, cäme igane,
cäme ngule, cäme mage.”

4

*Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Matayo 13:1-9; Luuka 8:4-8)*

¹ Yeesu cääri gije abacitige abiberäjame Galilaya sawa ligi je. Bucurage biname cina
abasecretlige, teebine jewaclomtisi, tabe peei name pi poo cabu acenutige, adnatige,
siige poo ne jityepäntisi. Biname cina sawa ligi je icrajimige.

² Yeesu teebibine ngene ca agli mene ca ebiberäjimige bucurage mule poto cidi me.
Tabe apu jiiige egä,

³ “Itecijinege! Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame.

⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige, siige
ele cina seclige, erwäjimisi.

⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma papele gyene. Ingle
gawe poone lica gyene, peei name pi gije cina watata tuupletnäriige.

⁶ Yepä, bimu te liba nuunu täbitige, gije bine ebemimige, siige jedacromtemige, ingle
teeme braju gawe ngalebora me lica ebäcnisi.

⁷ Cuta poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete bora. Pägepäge cina uutinisi,
gije bine jetäyemisi, siige kuu lica jepänimisi.

⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, tuupletnäriige, uutinisi,
jeciretnemige, siige kuu jepänimisi. Poto cina lui jepänimisi teeti kuu, poto cina lui siksti
kuu, poto cina lui yepä hanred kuu.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene iteciijinege umle äbitame.”

*Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca
(Matayo 13:10-17; Luuka 8:9-10)*

¹⁰ Yeesu taatu liba enajige, poto lui cina teta cama waatne-tnäjinusi, teepi abiberäja bāgrā cama seclige teeme bau me, siige itemlisi ngene ca agli mene ne aboclomtame.

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weeme bau me ituge aboclomta, Acejiyame te lipu biname bine waadena, yepä lui cina camu ge teeme mule oomlana, teeme bau me ngene ca agli mene taatu ituge iicema.

¹² Peei name pi toraca gyene, Acejiyame me mename biname lipu ituge iicana teeme poto cidi me egä,

‘Teepi puu jääpänusi cane ngena jaawenune,
yepä teepi umle lica ngena tääpu myene.

Cuta teepi puu yäatecijemuge cane lui mene jiiicune,
yepä teepi opo lica yaawatnusi.

Peei name pi teepi lica tatatrongärininusi

Acejiyame te teebibine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.’ ”

*Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Matayo 13:18-23; Luuka 8:11-15)*

¹³ Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene liba lica ngene ca begliye căme mene kuu gije iisabeja poto cidi me, weene cuta piba ngene ca lica peglemepeye poto ngene ca agli mene bine? Yoo siige, cane eboclomtenine.

¹⁴ Lui biname te kuu gije bine yiisabäjemuge, tabe Acejiyame me Mene jaajanane-muge.

¹⁵ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene liba yäatecijemuge, piba Satani te täduge, yäasecräremuge pui mene bine.

¹⁶ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina liba Miiji Mene yäatecijemuge, siige gege cama watata joomlusi.

¹⁷ Yepä teepi matikäli padare taatu jäätrungusi, ingle teepi epu pana braju căco gije liiyepu. Teepi liba mäpu ne jääpänusi coo teeme poto cidi me liba jiiicetnäjemusi, ingle teepi pui Miiji Mene ne jäätrungusi, teepi piba taatu teeme ätrunga bine yaabmalicmusi.

¹⁸ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge pägepäge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge,

¹⁹ yepä mäpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me cuta singi rarekaake piiyepu poto gwidape täapume, teepi peei Mene ne jäätäyusi pägepäge seeasea pana, siige kuu căco läbituge pui mene te.

²⁰ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miijirage gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu teeti kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu yepä hanred kuu.”

*Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me
(Luuka 8:16-18)*

²¹ Yeesu cuta nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yäatrugäruge coo lica yaacituge dade lolebora me, yepä cabu je yaatecwantuge mete ne apaclyerame.

²² Cuta pepu gyene, page biname bime bau ca ngena ämlitäneji gyene, pajecu me pagege äbita teeme täapume, piiyepu page teepi lui mule umle lica gemi, teepi pagege umle äbita.

²³ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege umle äbitame.”

²⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ngena itecijinuge, weeme mope cabu eciteye. Weene luma ngälu yäacärimuye biname bine, weebibine cuta puma ngälu birige ceera, cuta poto cerämu weebibine birige ceera.

²⁵ Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu ceera. Yepä lui biname umle cäco gyene, ingle tabe singi lica gyene umle tääpume, Acejiyame te teeme bau ca pa yaacatepi, teeme lui matikäli umle pisi nyene.

Ngene ca Agli Mene Gije Uutana poto cidi me

²⁶ Yeesu jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te kuu gije bine yiisabäjemuge teeme calwacupi cabu.

²⁷ Tabe ciieye cabu ute waagruge, bimu cabu ireclota yaanajuge, cuta ciieye je waa-gruge. Peei padare cabu gije cina täpletnäruge, siige luutinus, yepä tabe umle lica birige, egä ai mule te lipu läbituge.

²⁸ Gawe te teemämu jaawenimuge gije bine uutaname, kuu wawename. Niinäce ingle cina luutinus, puma cita ca mope, siige ingwe ca kuu cina täsuge mope cabu ca.

²⁹ Kuu cina liba ngade läbitininusi, tabe ingle bine jaaclanimuge, ingle ärucna padare te bii tatyaramtige.”

Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me

(Matayo 13:31-32, 34; Luuka 13:18-19)

³⁰ Yeesu jejemige egä, “Mine ngena mule ca yaatonärusi Acejiyame te biname bine lipu waadana? Mine pui mule ne lipu ngene ca agli mene ca yaaboclomtusi?

³¹ Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije, lui te matikälrage iyeta poto kuu gije bau ca. Liba jaacnuge gawe ngalebora me,

³² täpletnutuge, luutuge, siige baborage läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, modamoda ciipe bine jaawenimuge, siige ele cina saacluge, mete bine pui uuwa cabu yaarangäjemusi.”

³³ Bucurage apu pana ngene ca agli mene ca Yeesu biname bine ebiberäjemige. Teepi luma ngälu ibi ge umle äbitame, tabe pui ibi jejananemige.

³⁴ Tabe biname bine ngene ca agli mene taatu ca jejananemige, yepä tabe liba teeme abiberäja bägrä cama taatu enajige, tabe piba iyeta pui ngene ca agli mene bine eboclomäjimige teeme bau me.

Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige

(Matayo 8:23-27; Luuka 8:22-25)

³⁵ Pui bimu mämleteca Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biiri naclege, yuuresi sawa nuuja poto doro me.”

³⁶ Puma cita ca abiberäja bägrä cina biname bine sebmalmisi, acetnärige poo cabu me, Yeesu luma enajige, siige teepi teta cama abyemärinisi. Nuuja poo cina teebibine ingwe icwemimisi.

³⁷ Puma cita ca kokre buuwe te titwige, uule kuu cina tacetneräjininisi poo cabu me, siige poo te mameta ge niieye ca apana.

³⁸ Yeesu lui waapo jage ute, mope pila papa cabu jage. Puma cita ca abiberäja bägrä cina teebine elotnantisi, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane nää owecu lica gäte, egä mine mameta gemi abumetna?”

³⁹ Siige tabe abujängtuge, kokre cama buuwe ne jejige piyepu uule kuu bine jejemige egä, “Siige! Bojä jiginege!” Puma cita ca buuwe te äjutige, siige bulubulu mataru te enajige.

⁴⁰ Tabe jejemige egä, “Miiji lica gyene weene wälu äbita. Nää, weene cäro camu gemi cebine ätrunga?”

⁴¹ Teepi mage wälu me äbitininisi, ätemläjinisi egä, “Baa laasi nyene ai biname? Buuwe piyepu uule cina teeme mene jitecijisi.”

5

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Biname ne
(Matayo 8:28-34; Luuka 8:26-39)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama yuurige Galilaya sawa nuuja poto doro me Gerasene gawe cabu me.

² Tabe liba poo cabu ca arpatige, tabe opopa eyige biname cama, lui tasatige kula waja cabu ca, budre biname bine luma gape yaacranimusi. Pui biname me trupa ngalebora puga ge niyyarage cable,

³ siige tabe kula waja cabu lui gape gemi, pui cabu yaanajuge. Nuuja te äblicäco ge teebine seea ca ätäya.

⁴ Bucurage gääbu teeme ernge piyepu ime ituge ätäya ayana ca piyepu seea ca, yepä iyeta padare cabu tabe seea bine jijweclimuge, ayana bine yaagabicmuge. Nuuja te kokre lica ge teebine iibaname.

⁵ Tabe iyeta padare, ciye bimu, kula waja gape cabu ta piyepu podo cabu ta diibe cäco waatnetnäjuge. Tabe niiya ala yaasatuge, kula ca däcu läcäranuge.

⁶ Tabe cudecewe pana ge, Yeesu ne liba jepänige, siige uuwamige teeme bau me, teeme opo gaabe je kokorare ca ääpednu-tige.

⁷⁻⁸ Yeesu jejige egä, “Niiya cable, ai biname cabu ca tasati!” Tabe babo ala abayige egä, “Yeesu, caburage Acejiyame me Bägrä, maane singi ngeno mäte cäme täapume? Cane Acejiyame me ngii cabu naawejanenine, gone sabe nawenute cebine.”

⁹ Yeesu itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?” Tabe jejige egä, “Cane ngii lui Sange gäne, ingle cine bucurage gemi.”

¹⁰ Tabe Yeesu ne ewejanige egä, tabe teebibine lica yääyecräjemuge peei gawe cabu ca.

¹¹ Baborage ngeerangera blome tomi puga ge teeme mameta, podo wajwa cabu deedei täapume yuunguretnäjemisi.

¹² Siige niiya cable cina Yeesu ne ewejanisi egä, “Cibibine nityepini blome bime trupa bora äbäcname,”

¹³ siige Yeesu jejemige teepi otnime. Puma cita ca niiya cable cina täsecräriige pui biname me trupa cabu ca, siige blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Pui blome tomi lui neeneni tausen pana ge, podo wajwa ta uuwamitnige, sawa cabu me uupletnärige, siige abumetnige.

¹⁴ Blome ire atwi biname cina uucratnige, idre ecenanisi babo cewe cabu me piyepu teeme gome lui poto cewe piti nemi. Biname cina eclige päpäname, egä ngena te bäpletnutige.

¹⁵ Teepi liba atyarige Yeesu bau me, teepi jepänisi biname ne, lui te niinäce niiya cable bine sewadenanemumi. Tabe puga ge adnatäneji, cäbletääpe asigräneji ge, miijirage ngene atwanena cama ge, siige teepi wälu me äbitininisi.

¹⁶ Lui cina jepänisi ai mule ne, teepi biname bine jejananemisi, ngena te bäpletnutige niiya cable cama biname täapume piyepu blome bime täapume.

¹⁷ Siige teepi Yeesu ne jejisi teeme gawe ne abmalame.

¹⁸ Yeesu liba biiri poo cabu me acenutige, niiya cable cina lui biname ne secenenanumesi, tabe Yeesu ne jejige teta cama otnime.

¹⁹ Yepä Yeesu äbwäricige, jejige egä, “Acnenuti mäame binamewale bime bau me, jejemepi, mäame Yageyame te ngena miiji bii naawenige piyepu tabe lipu owecu ge mäame täapume.”

²⁰ Pui biname te siige abyemärige, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta otnetnäjige, jejananemige, Yeesu ngena ituge wawena teeme täapume. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi.

*Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Matayo 9:18-26; Luuka 8:40-56)*

²¹ Yeesu sawa ne yuurige, poo cabu ca arpatige, siige bucurage biname cina teeme bau me tabasecretnige, teebine jewaclomtisi sawa ligi je.

²² Yepä rooriye te cuta tädige ngii Yairus, lui yepä babo biname gyene pui cewe me abasecretna mete täöpume. Tabe Yeesu ne liba jepänige, ajarige teeme opo gaabe ernge gome,

²³ ewejanige egä, “Cäme matikäli bägrä budre mameta gwene. Tädi mäame ime acitame teeme papa cabu me teebine miiji wawename, siige tabe piba ireclota ne jepäninige.”

²⁴ Puma cita ca Yeesu teta cama ädige. Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige jidudnecäjisi iyeta poto ta.

²⁵ Puga ge cuta yepä magebi, lui te uudi apira pita cama ge twelb kämäge ngalebora.

²⁶ Tabe magerage mäpu cabu waanajenanepi, liba maramara dokta bime bau me waatnanepi. Tabe puu iyeta teeme rarekaake bine yaaswemepi dokta bime bau me, yepä teepi äblicäco ge teebine ätityera, yepä teeme pita te baborage me läbitepi.

²⁷⁻²⁸ Tabe Yeesu poto cidi me ituge ätecija, siige ngene jotwanige egä, “Cane liba teeme cäbletääpe taatu joomlenine, cane pama miiji äbitenine.” Puma cita ca tabe biname bime sobe cabu oclige Yeesu me kaake poto cidi ca,

²⁹ teeme cäbletääpe ne joomlige, siige pita te piba taatu apirige. Tabe asicnantige egä, “Cane miiji bäbitine!”

³⁰ Yepä Yeesu piba taatu umle äbitige, egä kokre te basatige teeme cabu ca. Tabe biname bime sobe cabu atatröngtige, jejemige egä, “Cäme cäbletääpe ne laati te bii noomli-ge?”

³¹ Teeme abiberäja bägrä cina jejisi egä, “Maane jepänenemite biname cina lipu näädudnecäjini, pei name pi maane ngeno me pepu nijinite, egä laati te cäme cäbletääpe noomlige.”

³² Yepä Yeesu ire acitanige biname bime bau me umle äbitame, egä laati te cebine bii noomlige.

³³ Siige pui magebi, lui te umle ge Yeesu ngena jebenige teeme täöpume, tabe wälu piyepu aloneca cama toclige Yeesu bau me. Tabe teeme opo gaabe je ernge gawe me ajarige, jejige iyeta ngena cina bäbitininisi teeme täöpume.

³⁴ Yeesu jojige egä, “Bägrä, mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, maane ocli ngenecu poode cama. Mäame pita te ingwe ca meebine lica pa noomlepi.”

³⁵ Yeesu liba magebi cama camu mene iicema cabu, Yairus me mete cabu ca mene secanisi teeme bau me egä, “Mäame bägrä siige budre gwene. Maane ngeno me cerämu jewagrijenite abiberäja biname ne maane cama otnime.”

³⁶ Yeesu liba itecijige, tabe Yairus ne jejige egä, “Wälu gone, miiji ätrunga taatu.”

³⁷ Siige puma cita ca tabe ädige teeme mete me. Tabe nuuja biname ne padare lica ecäriige teta cama otnime yepä Peteru piyepu Yakobu teeme igane Yoane cama.

³⁸ Teepi liba atyarige, Yeesu jepänige, biname cina lipu papa me äbitininisi, ele jolwisi.

³⁹ Tabe mete cabu abacitige, biname bine jejemige egä, “Weene ngena guugla gemi? Weene ngena ele gemi? Bägrä budre lica gwene, tabe ute gwene.”

⁴⁰ Yepä teepi Yeesu ne ngange ecwänisi, siige tabe teebibine puutucu me isemige. Piba tabe abacitige bägrä me mage, babe piyepu teeme nesae abiberäja bägrä cama puupu cabu me, bägrä luma ätwitäneji ge.

⁴¹ Tabe ime gome jwoomlige, jojige egä, “Talita kuum,” lui egä, “Matikäli ngulebägrä, arpinanti!”

⁴² Tabe piba taatu arpinantige, siige gije abacitige otnetnejame. Tabe lui twelb kämäge ge. Lui cina ai mule ne jepänisi, teepi mutäcäco äbitininisi.

⁴³ Yeesu kokre cama mene jejemige egä, “Gone biname bine jaajananemuye ai potoci di me,” yepä tabe jejemige bägrä ne deedei ceerame.

6

Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi (Matayo 13:53-58; Luuka 4:16-30)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama pui cewe ne sebmalige, teemerage cewe me tacnenutige.

² Sabade bimu cabu tabe gije abacitige abiberäjame abasecretna mete cabu. Bucurage biname puga ge teeme mene itecijemige. Teepi mutäcäco äbitininisi, jicisi egä, “Ai biname te luga tabiberäjumi iyeta ai? Tabe luma cita ca ai mule ne secatumi? Tabe lipulipu kokre cama mule bine jewenenemige?”

³ Egäsu tabe pui mete raranga biname gyene, Mariya me bägrä, Yakobu Yoose Yuuda Simona naabibime naane gyene. Teeme ngulewale aga icrajenanemige mine cama.” Puma cita ca teepi teebine jigysi.

⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, ‘Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta potota, yepä lica teemerage cewe cabu je, teemerage inglewale cina piyepu teeme mete biname cina.”

⁵ Tabe puu teeme ime aacitige nesae biname bime papa cabu me, siige teebibine miiji me jewenimige, yepä tabe bucurage ciitaca mule äblicäco ge wawena puma, ingle biname cina ätrunga cäco ge.

⁶ Tabe mutäcäco ge teeme ätrunga cäco mule name pi.

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige (Matayo 10:5-15; Luuka 9:1-6)

Puma cita ca Yeesu otnetnäjige mameta cewe gaabegabe ta, biname bine ebiberäjimige.

⁷ Tabe pui twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmige, neeneni neeneni jityepäjemige kaakesea wawename. Tabe kokre ecärimige niya cable bine äyecrejame,

⁸ piyepu jejemige egä, “Weeme otnetneja cabu je weene nuuja gwidape bine gone yaawadimuye yepä otnetneja suru taatu bine. Gone yaawadimuye deedei coo diiba coo rarekaake.

⁹ Weene ernge gwidape asigräripeye, yepä gone yaawadimuye tuwängle cäbletääpe.”

¹⁰ Tabe cuta jejemige egä, “Weene liba lui cewe me naacluge, inajininuge biname cama, lui cina iwadininusi teeme mete me, ngälu weene pui cewe ne liba saabmaluye.

¹¹ Yepä lui cewe cabu biname cina liba weebibine lica jiwablininusi coo lica jitecjinusi, teeme tuuwe bine jääglubäjemuye weeme ernge cabu ca, siige saabmaluye pui cewe ne. Teepi ai cabu ca umle läbitininusi, egä teepi pagege niya daremu ne päpäna.”

¹² Siige puma cita ca abiberäja bägrä cina otnetnäjinisi, biname bine jejananemisi, egä teepi miiji teeme niya mule cabu ca atatröngärame.

¹³ Teepi bucurage niya cable bine iyecräjemisi biname bime trupa cabu ca piyepu pita biname bine oil ca eganimisi, siige teepi miiji äbitininisi.

Yoane Niye ca Äciseja Biname me Budre (Matayo 14:1-12; Luuka 9:7-9)

¹⁴ Galilaya probins mope biname Heroda te itecijige Yeesu potoci di me, ingle teeme ngii babo äbitige. Poto biname cina jicisi egä, “Yeesu lui Yoane niye ca äciseja biname sine. Acejiyame te teebine budre cabu ca yaarpinantepi, pui name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame.”

¹⁵ Poto cina jicisi egä, “Tabe lui Eliya sine,” poto cina egä, “Tabe lui Acejiyame me yepä mename biname gyene, epu pana teeme sasa mename biname cina liyepu.”

¹⁶ Yepä Heroda liba itecijige Yeesu poto cidi me, tabe jiicige egä, “Tabe Yoane sine, cane lui täapume jaajemepene mope äläcnutame. Tabe te tacnenutumi ireclota me.”

¹⁷⁻¹⁸ Heroda apu jiicige, ingle tabe teeme igane Pilipo me coga Herodiyas ne itu waacatepi. Yoane Heroda ne itu jaajananepi egä, “Peei lui conocono gyene maane mäame igane me coga uutecra.” Puma cita ca Herodiyas te Heroda ne jaajepi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete cabu me acitame, siige Heroda te teeme singi ibi jaawenepi.

¹⁹ Herodiyas Yoane ne jäämugetnepi teeme mene name pi. Tabe singi ge teebine budre me acitame, yepä tabe äblicäco ge Heroda name pi.

²⁰ Heroda lui wälu ge Yoane täapume, ingle tabe opo yaawatnepi, egä Yoane lui miijirage conocäco biname gyene, tabe siige cängenarage ire jaatwepi. Tabe singi ge teeme mene ätecijame, ngänuge tabe puu ngenecu mäpu me läbitanuge, tabe liba jäätecijanuge.

²¹ Siige Herodiyas te miiji padare ne jääpänepi, Heroda liba soriyomu ne jaawenepi teeme ärngi bimu täapume. Tabe ala taasoglecmepi teeme ingwe gaabe ca lui modamoda biname bine, cubu mope biname bine piyepu nuuja Galilaya ngii biname bine.

²² Teepi liba deedei cabu jage, Herodiyas me beecma bägrä te piba tabacitige, gi-ire jewäjige, siige Heroda piyepu soriyomu biname bime ngenecu gege jewenimige. Heroda ngulebägrä ne jojige egä, “Naji, maane singi ngeno mäte? Cane nääcärenine.

²³ Cane Acejiyame me ngii cabu naajenine, egä maane liba ngena täapume nätinärenite, cane nääcärenine, ngänu gyene puu cäme gawe cebocebo.”

²⁴ Puma cita ca ngulebägrä te oclige mage ne ätemlame egä, “Cane ngena täapume itinärenine?” Mage te jojige egä, “Jejepi Yoane niiye ca äciseja biname me mope täapume.”

²⁵ Ngulebägrä te piba taatu acnenutige Heroda bau me, jejige egä, “Cane singi gäne maane cebine watata ceerame Yoane niiye ca äciseja biname me mope. Pleito cabu secanepi cäme bau me päpäna täapume egä tabe budre.”

²⁶ Ai mene te puu Heroda ne ngenecu mäpu me jewenige, yepä tabe äblicäco ge ngulebägrä me singi ne kaake me wawename, ingle tabe lui mene jojige soriyomu biname bime opo gaabe je.

²⁷ Siige tabe piba taatu yepä awamuta biname ne jityepige Yoane me mope ne äläcnutame, acaname. Awamuta biname te ädige krokeciye mete me, Yoane me mope ne jeläcnutige,

²⁸ pleito cabu secanige soriyomu puupu cabu me, siige ngulebägrä ne ocäriige. Ngulebägrä te ocäriige teeme mage ne.

²⁹ Yoane me abiberäja bägrä cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi seclige, teeme budrekaake ne ecatisi, siige gape cabu me ecitisi.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige
(Matayo 14:13-21; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)*

³⁰ Yeesu me ätyepäneji biname cina täcnäriige teeme bau me, jejisi, iyeta teepi ngena ituge wawena piyepu abiberäja.

³¹ Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Mine min taatu naclege taatu cewe me. Weene puma matikolä padare ngene pocineye.” Tabe apu naace popi jejemige, ingle bucurage biname cina iyeta padare cabu teeme bau me twaatninusi, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame.

³² Siige teepi taatu eclige poo gaabe biname cäco cewe me.

³³ Yepä bucurage biname cina jepänimisi, teepi liba abyemärinisi, siige teepi opo ewatnimisi teebibine. Puma cita ca teepi iyeta maramara cewe cabu ca ernge ta uuwamitnige, niinäce puupu ne joomlisi, Yeesu lui puupu cabu me teeme abiberäja bägrä cama ädige.

³⁴ Teepi liba atyarige, Yeesu poo cabu ca arpatige, siige baborage biname tomi ne edäridge. Tabe baborage owecu jeglemige teebibine, ingle teepi epu pana icrajige maamoi liiyepu, lui bime ire atwi biname lica gyene. Siige tabe gije abacitige teebibine abiberäjame bucurage mule poto cidi me.

³⁵ Liba mämle bimu me äbitige, abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Siige mämle gyene, cuta ai lui biname cäco cewe gyene,

³⁶ peei name pi ai biname bine jityepimi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teepi deedei aletname.”

³⁷ Yepä Yeesu jejemige egä, “Weene te deedei ecäremeye teeme loolo me.” Teepi itemlisi egä, “Cije cine lipulipu teebibine engärenemisi? Mine liba singi gemi teebibine ngeerame, mine miiji neeneni hanred silba rarekaake ca deedei aletna.”

³⁸ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi? Äte, naaclege päpäname!” Teepi jepänimisi, jejisi egä, “Cime faib buluduu gemi piyepu neeneni cibi bumate gegi.”

³⁹ Yeesu puma cita ca abiberäja bägrä bine jejemige biname bine abelename mara-mara tomi wawenname siige adnaterame baace cabu,

⁴⁰ siige teepi maramara tomi cabu adnatäridge. Poto tomi lui fifti biname ge, poto cerämu ngälu yepä hanred oomlaname.

⁴¹ Puma cita ca Yeesu pui faib buluduu bine sewadimige neeneni cibi cama, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäridge, itrecimige, siige abiberäja bägrä bine ecärimige biname bine ceeraname. Tabe cuta pui neeneni cibi bine jaabelanige biname bine ceeraname.

⁴² Teepi erwäjimisi, ngene jeglemige.

⁴³ Abiberäja bägrä cina etomlicmisi lui deedei cibi cina cebo abamutini, jengärimisi, siige twelb diiba cina tapaninisi.

⁴⁴ Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi faib tausen ge.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Matayo 14:22-33; Yoane 6:15-21)*

⁴⁵ Piba taatu Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetnerame teeme niinäce gaabe otnime sawa nuuja poto doro me uuraname Betesaida cewe me, piba tabe pui padare cabu biname bine jityepäjemige.

⁴⁶ Yeesu liba biname bine yewo jewenanemige, pui ingwe gaabe ca tabe ädige podu cabu me irecu ätumutame.

⁴⁷ Liba ciye tumlige, poo lui sawa cunäcäpu jage, Yeesu teeme taatu doro cabu jage.

⁴⁸ Tabe liba jepänige, egä teeme abiberäja bägrä cina niiya ne bii jepänisi poo äwäca cabu, ingle buuwe te opoporage tipwäjige, tabe sewali mameta me teeme bau me ädige niiye papa cabu ta. Tabe singi ge teebibine äsuplengame,

⁴⁹ yepä abiberäja bägrä cina teebine jepänisi niiye papa cabu otni je. Teepi apu jengemige, egä dadrange ge, siige teepi niiya ala abayinisi.

⁵⁰ Teepi iyeta teebine jepänisi, siige babo wälu me äbitinisi.

Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Wälu gone läbitininuye. Cane säne.”

⁵¹ Puma cita ca tabe poo cabu acenutige, siige buuwe te äjutige. Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitinisi temiji pi.

⁵² Teepi puu jepänisi, Yeesu buluduu piyepu cibi bine bucurage me lipu jewenimige, yepä teepi opo lica ewatnisi teeme kokre ne, ingle teeme ngene atwanena tuuborage ge.

*Yeesu Pita Biname bine Miiji Jewenimige Genesareta Gawe cabu
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama sawa ne yuurige, atyaramtige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige.

⁵⁴ Teepi liba poo cabu ca ärpige, biname cina Yeesu ne piba taatu opo ewatnisi,

⁵⁵ siige uuwamitnige, cewe gaabegabe ta idre ecenanisi. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu luci yene, teepi siige pita biname bine piyeme waaku cabu ewadanemisi.

⁵⁶ Iyeta poto ta Yeesu luma waatnetnäjuge: modamoda cewe, matimati cewe piyepu calwacupi cewe cabu ta, puupu luma pajecu ge, piyeme pita biname bine yaawadane-musi. Teepi Yeesu ne yaawejanusi pita biname cina teeme cäbletääpe pepyämu taatu oomlaname. Iyeta lui cina joomläjusi, miiji läbitininusi.

7

Saarewale bime Abiberäja (Matayo 15:1-9)

¹ Parisea sigu biname piyepu Yerusalema ca lui poto cotre abiberäja biname cina seclumi, teepi abasecretnige Yeesu bau me.

²⁻³ Teepi jepänisi, egä teeme abiberäja bägrä cina ime äciseja cäco deedei erwäjemisi. Teepi peei lui saarewale bime mule ne lica jaawenusi Parisea biname piyepu nuuja Israela biname bime pana, lui cina deedei lica loolo, teepi liba conocäcorage mule ca niinäce ime lica lääcisäjimuside cude gwidape cabu ca kälyä äbitame.

⁴ Cuta teepi liba täcnäruge aletna puupu cabu ca deedei cama, teepi pui deedei lica yäärwäjimusi, liba niinäce lica jääcisäjemuside. Piti nemi cuta bucurage poto saarewale bime mule, teepi lui bine jaawenimuside, naace teepi lipu conocäcorage mule ca jääcisäjemuside kaapo, pani, piyepu lijaliija ängära gwidape bine cuta piyepu ute gwidape bine.

⁵ Siige pui Parisea biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne itemlisi egä, “Ngena name pi mäame abiberäja bägrä cina saarewale bime mule bine lica yääcwetnimusi, yepä teepi äciseja cäco ime ca deedei loolo?”

⁶ Yeesu jejemige egä, “Toraca gyene, mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jiicuji weeme poto cidi me. Weene walya biname gemi, tabe lipu soogäruji egä, ‘Ai biname cina cebine, lui Acejiyame gäne, teeme tage miipe ca nawepyeräjusi, yepä teeme ngene atwanena cudeceworage gyene cäme bau ca.

⁷ Nuuja miiji lica gyene teepi cebine opo gaabe me acitame, ingle teepi biname bine yaabiberäjimuside cotre bine äcwetname, lui cäme cotre lica gemi.’ ”

⁸ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene läbwäricinuye wawenecame, Acejiyame te ngena jijinuge, yepä weene saarewale bime mule bine jaawenimuye.

⁹ Weene mage umle gemi Acejiyame me Mene ägyi saarewale bime mule bine cängenarage äcwetname.

¹⁰ Moose te jiicuji egä, ‘Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita,’ piyepu egä, ‘Laati te liba teeme mage babe poto cidi me niiyarage mene jiicemuge, teebine miiji budre me acita.’

¹¹ Yepä weene te yaabiberäjimuye, egä laati te liba teeme mage babe bine jaajuge egä, ‘Cane äblicäco gäne weebibine ätityera, ingle cane lui gwidape ca ätityerame weebibine, cane itu secitumene Acejiyame tääpume,’

¹² siige tabe kälyä läbituge teeme mage babe bine ätityera cabu ca.

¹³ Weene Acejiyame me Mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule ca, weene lui yaabiberäjimuye. Piti nemi bucurage apu pana mule, weene lui bine jaawenimuye.”

Lui Gwidape cina Biname ne Niiya me Jaawenusi (Matayo 15:10-20)

¹⁴ Yeesu biname bine cääri tesoglicmige teeme bau me, jejemige egä, “Weene iyeta cebine nätecijeje, umle äbitinineye.

¹⁵ Lui gwidape te labacituge biname me trupa ngalebora me, pui te äblicäco gyene teebine niiya me wawename. Yepä lui te tasatuge teeme ngenecu cabu ca, pui te teebine niiya me jaawenuge.

¹⁶ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege.”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu biname bine sebmalmige, mete me abacitige. Puma teeme abiberäja bägrä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene ne aboclomtame.

¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Baa weene cuta umle lica gemi! Weene nää lica jepäneniye, egä ngena te labacituge biname me trupa cabu me, peei te äblicäco teebine niiya me wawename,

¹⁹ inge lica labacituge teeme ngenecu bora me yepä teeme came cabu me, siige ingwe ca tasatuge teeme cabu ca.” Ai icema cabu Yeesu jüicige, egä nuuja deedei cibi cude lica gemi.

²⁰ Puma cita ca tabe jüicige egä, “Lui te tasatuge biname me ngalebora ca, peei te teebine niiya me jaawenuge.

²¹ Ngalebora ca, biname me ngenecu bora ca saacluge niyarage ngene atwanena cina. Puma cita ca cuta saacluge singi sargi ero mule wawename, singi gwidape ero me, budre me aglime,

²² mule wawename biname cama lui te teeme coga coo rooriye lica birige. Ngenecu bora ca cuta saacluge gwidape singisingi cina, piyepu singi nuuja maramara niiya mule bine wawenetnäjame, angletnejame, ajiri cama mule wawename, ire patre aglime, niyaniya mene icetnejame, teemämu awepyeräjame, budubuduma mule wawenecame.

²³ Iyeta ai niiya singisingi cina, lui ngalebora ca saacluge, biname ne niiya me jaawenusi.”

Yepä Magebi me Ätrunga (Matayo 15:21-28)

²⁴ Puma cita ca Yeesu abyemärige, ädige babo cewe Turo gawe cabu me. Tabe yepä mete cabu me abacitige, siige tabe singi lica ge nuuja biname te umle äbitame, egä tabe pisi nyene mete cabu, yepä tabe äblicäco ge ämlitäneji lenaja.

²⁵ Yepä magebi, lui me ngulebägrä niiya cable cama ge, liba utecijige Yeesu poto cidi me, tabe piba taatu teeme bau me toclige, siige ajarige teeme opo gaabe je ernge gome.

²⁶ Ai magebi lui Israela biname lica gwene, tabe Griik menyame magebi gwene. Tabe Poenikiya babo cewe je aplimlujü Suriya gawe cabu je. Siige tabe Yeesu ne ewejanige niiya cable ne asatame teeme bägrä me trupa cabu ca.

²⁷ Yepä Yeesu ngene ca agli mene ca jojige egä, “Miiji niinäce bägrä bine deedei ceera. Niiya gyene teeme deedei acata, drego plongo bime tääpume iisaba.”

²⁸ Magebi te Yeesu ne teeme ngene ca agli mene jewecnistige, jejige egä, “Toraca babo biname, yepä dade gawe me lui drego plongo cina lätwitaninusi, teepi yäärwäjimusi pläpupläpu bine, bägrä bime bau ca lui cina saatrametnemuge.”

²⁹ Yeesu jojige egä, “Maane miijirage mene ca nawecnistite. Äte ocli mete me. Niiya cable te bii tasatige mäame bägrä me trupa cabu ca.”

³⁰ Magebi te acnenutige teeme mete me, puma bägrä ne jopänige ätwitäneji ge ute puupu cabu, siige umle äbitige, egä cable te bii basatige.

Yeesu Mene Icema cäco Tablame Buduma Biname ne Miiji Jewenige

³¹ Yeesu ebmalige babo cewe Turo gawe ne, Sidona babo cewe ta ädige piyepu Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta, ngälu Galilaya sawa ne joomlige.

³² Puma teeme bau me ecanisi tablame buduma biname ne, lui te mene cängena lica jüicemuge. Teepi Yeesu ne ewejanisi teeme tääpe ne oomlaname.

³³ Yeesu teebine ecatige biname bime sobe cabu ca, taatu cewe me ecanige. Puma tabe teeme ime kukluta aacitige teeme tablame bora me, piba mote eblemutige teeme ime kukluta cabu me, siige joomlige teeme wätä ne.

³⁴ Piba tabe ire acitige cabu me, ngenecu mäpu äbitige owecu name pi, siige jejige Aramea mene ca egä, “Epata” lui egä, “Iitneye”.

³⁵ Piba taatu teeme tablame cina iitnäsi, siige tabe cängenarage mene itecijige piyepu teeme wätä te apinicige, tabe siige piba mene cängena jicemige.

³⁶ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige, egä teepi gone ai poto cidi me mene jajanena. Ngänuge, tabe puu jiihanemige, yepä teepi jejananemisi.

³⁷ Siige iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, jicisi egä, “Iyeta mule tabe lui itu tewenetnäjimumi, babo miihirage gemi. Tabe cuta tablame buduma biname bine jaawenimuge mene ätecijame piyepu mene iicema cäco biname bine jaawenimuge mene iicemame.”

8

Yeesu Foa Tausen Biname bine Engärimige (Matayo 15:32-39)

¹ Pui padare cabu bucurage biname cina cääri tabasecretnige Yeesu bau me. Teeme liba nuuja deedei lica abmalige loolo me, Yeesu abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä,

² “Cane baborage owecu gäne ai biname bime täöpume, inge teepi cane cama ituge lenaja nesae bimu cama, siige teeme deedei bämlige.

³ Cane liba loolomecewe jityepenemine teeme cewe me, teepi gaabegabe cije irecu laboclomäjininusi, inge poto cina cudecewe cewe ca seclumi.”

⁴ Abiberäja bägrä cina Yeesu ne mene jewecnistisi egä, “Mine äblicäco gemi ama ai daapo taatu cewe cabu ai biname bine ängära.”

⁵ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben gemi.”

⁶ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame. Piba tabe pui seben buluduu bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecimige, ecärimige abiberäja bägrä bine teepi biname bine ceeraname, siige teepi ecäranemisi.

⁷ Teeme cuta puga ge nesae matimati cibi bumate. Yeesu eso ecäriige cibi täöpume, jejemige abiberäja bägrä cina biname bine ceeraname.

⁸⁻⁹ Iyeta biname cina erwäjimisi, siige ngene jeglemige. Teepi lui foa tausend biname ge. Abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben modamoda diiba bine jengärimisi, siige teepi tapanininisi. Puma cita Yeesu biname bine jityepimige teeme cewe me.

¹⁰ Pui ingwe gaabe ca tabe piba taatu acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi eclige Dalmanuta gawe cabu me.

Parisea Sigu Biname cina Itemlisi Ciitaca Mule täöpume (Matayo 16:1-4)

¹¹ Poto Parisea sigu biname cina seclige, gije abacitinisi Yeesu cama äcelame. Teepi singi teebine apicetnärame, siige jejisi ciitaca mule wawenime pui ca awabame, egä Acejiyame te teebine ituge ätyepa.

¹² Yeesu ngenecu mäpu me äbitige, jejemige egä, “Weene puu tepänanemimuye cane lui ciitaca mule bine tewenanemumene, yepä weene nätemläjeniyee cane cerämu wawenime. Cane toraca jijenininine: cane licarage nuuja ciitaca mule ne wawena weene päpäname.”

¹³ Puma cita ca tabe teebibine sebmalmige, acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi sawa ne yuurisi nuuja poto doro me.

*Parisea Sigu Biname bime piyepu Heroda me Uutneca Gwidape
(Matayo 16:5-12)*

¹⁴ Abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu waadename, peei name pi teeme yepä taatu buluduu puga ge poo cabu.

¹⁵ Yeesu teebibine umle mene jejemige Heroda piyepu Parisea sigu biname bime poto cidi me. Tabe ngene ca agli mene ca apu jüicige egä, “Weene cängena ire Parisea biname bime piyepu Heroda me uutneca gwidape täöpume.”

¹⁶ Teepi mene opo lica ewatnisi, siige teemeteme jitranisi egä, “Taba pama apu nijeninige, inge mime buluduu lica gemi.”

¹⁷ Yeesu umle äbitige, teepi ngena täöpume jüicemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi jitraniniye, egä weeme buluduu lica gemi? Weene nää camu gemi cäro opo awatna coo umle äbita? Weeme ngene atwanena nää tuuberage gemi?”

¹⁸ Weeme puu tablame piti nemi, yepä weene lica itecijinuge, piyepu weeme puu irecu piti nemi, yepä weene lica jääpänimuye. Weene nää ngene lica jotwiniye,

¹⁹ cane liba faib buluduu bine yäätrecemepene faib tausen biname bime täöpume, weene lija diiba apanäneji jäängärepepe deedei pacupacu ca?” Teepi jejisi egä, “Twelb diiba.”

²⁰ Taba cuta itemlimige egä, “Cane liba seben buluduu bine sitrecimumene fooma tausen biname bime täöpume, lija modamoda diiba apanäneji weene tengärimumeye deedei pacupacu ca?” Teepi jejisi egä, “Seben diiba.”

²¹ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Weene cäro camu gemi umle äbita cäme poto cidi me.”

Yeesu Ireku Määsumäsu Biname ne Miiji Jewenige Betesaida je

²² Teepi atyarige cewe ngii Betesaida me. Puma biname cina irecu määsumäsu biname ne secanisi Yeesu bau me, siige ewejanisi teeme tääpe oomlaname.

²³ Yeesu teebine ime gome joomlige, ecanige taatu cewe me. Taba teeme irecu bine mote ca äättywäriige, ime aacitige teeme papa cabu me, itemlige egä, “Nää, maane gwidape bine jepänenemite?”

²⁴ Taba ire acitanige, jüicige egä, “Yoo, cane biname bine jepänenemine, yepä teepi epu pana gemi uli, lui cina otneninisi.”

²⁵ Yeesu cääri ime aacitige teeme irecu cabu me. Puma cita ca pui biname te kokre cama ire acitanige, siige teeme irecu cina aasatäsi, piba taba iyeta gwidape bine cängena jepänanemige.

²⁶ Yeesu teebine jityepige cewe me apu mene cama egä, “Gone loclomute cewe me biname bine jajanename ai poto cidi me, yepä gaabe ta ädepi määme mete me.”

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige, egä Taba Keriso Sine
(Matayo 16:13-20; Luuka 9:18-21)*

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Kesarea Pilipo gawe cabu lui cewe gemi, pui cewe cabu ta otnetnejame. Gaabegabe Yeesu teebibine itemlimige egä, “Biname cina lipu jüicusi, egä cane laasi näne?”

²⁸ Teepi jejisi egä, “Poto cina lui jüicusi, egä maane Yoane niiye ca äciseja biname säte. Poto cina jüicusi, egä maane Acejiyame me mename biname Eliya säte; poto cina egä, maane teeme nuuja mename biname gäte.”

²⁹ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Cije weene, weene lipu jüiceniye, egä cane laasi näne?” Peteru jejige egä, “Maane Keriso säte, biname bine lui te niiya cabu ca pa yääsecräremepi.”

³⁰ Yeesu kokre cama jejemige, egä teepi nuuja biname bine gone jajanena teeme poto cidi me.

*Yeesu Jiicemige Teeme Mäpu Ngalebora Lenaja piyepu Budre poto cidi me
(Matayo 16:21-28; Luuka 9:22-27)*

³¹ Yeesu gije abacitige abiberäja bägrä bine abiberäjame. Tabe jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane miiji mäpurage gwidape bine pagege päpäna piyepu Israela modamoda biname, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina pagege cebine ägyi. Cebine budre me pagege acita, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.”

³² Tabe pajecurage jiicige ai poto cidi me. Puma cita ca Peteru Yeesu ne taatu cewe me ecanige, gije jebacitige teeme mene name pi ablawejame.

³³ Yepä Yeesu atatrongtige, teeme abiberäja bägrä bine cabu me ire acitige, siige Peteru ne kokre cama mene jejige egä, “Satani, cäme opo gaabe ca äyebingti. Määme ngene atwanena lui Acejiyame bau ca lica gyene, yepä biname bine cabu ca gyene.”

³⁴ Puma cita ca Yeesu biname bine piyepu teeme abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe äcwi.

³⁵ Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmaläcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera. Yepä, laati te singi ge teemerage singi bine abmaläcemame inge cane piyepu Miiji Mene name pi, tabe toraca ireclota ne cirege päpäna.

³⁶ Biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä teeme ireclota ne yaapesaruge.

³⁷ Nuuja gwidape lica gyene ceerame teeme ireclota awecnista daremu me.

³⁸ Laati te liba cebine nägyenige piyepu cäme mene ibi lica äbitenige ai padare cabu, biname cina liba niiya mule bine jaawenimusi piyepu sargi mule yaacnemusi, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta teebine cirege ägyi, cane liba Babe me jamyacu apacyera cama piyepu teeme mename seemo cama cire tacnepene ai gawecewe cabu me.”

9

¹ Tabe cuta jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: ama poto lui cina jeclajutäjenemige, budre lica cire läbitipesi, ngälu teepi niinäce cire jääpänepesi Acejiyame te biname bine waadena kokre cama.”

*Yeesu Mara Opo me Äbitige
(Matayo 17:1-13; Luuka 9:28-36)*

² Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanänige Peteru, Yakobu piyepu Yoane teta cama, teebibine opo jaawenänige baborage podo cabu me, siige teepi puma taatu ge. Podo cabu abiberäja bägrä bine opo gaabe je Yeesu mara opo me äbitige,

³ piyepu teeme cäbletääpe äbitininisi aiyai me, epu bulu me, egä nuuja te äblicäco gyene äciseja pepu bulu me.

⁴ Puma cita ca Eliya naabi Moose taboclomtäsi iyeta teeme bau me, siige teepi mene jiicemäsi Yeesu cama.

⁵ Peteru Yeesu ne jejige, “Abiberäja biname, cine miijirage gämi ama. Cine nesae matimati mete bine aarange-nänogo: yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.”

⁶ Peteru umle lica ge, ngena nuuja mene iicana, inge teepi iyeta pipu wälu ge.

⁷ Piba carbe te tädige, teebibine aacwabänige. Carbe cabu ca tagepogogo te tädige egä, “Ai lui cäme ngenecurage Bägrä gyene. Weene teebine jitecijeye.”

⁸ Abiberäja bägrä cina liba wata ire acranänisi, teepi yepä Yeesu ne jepänisi.

⁹ Teepi liba podo cabu ca täinetnänisi, Yeesu jääjänige egä, “Weene lui mule ne bii jepäniye, gone biname bine jajanena, ngälu cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre cabu ca pagege arpinenta.”

10 Teepi puu teeme mene jitecijänisi, yepä teemeteme jitranänisi, egä teeme budre cabu ca arpinenta baa ngena gyene?

11 Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngena name pi cotre abiberäja biname cina jiicusi, egä Eliya cirege otni Keriso me niinäce gaabe me?”

12-13 Yeesu Yoane niiye ca äciseja biname poto cidi me jääjänige egä, “Peei toraca gyene, egä Eliya miiji niinäce otni iyeta gwidape amacetrnäjame. Cuta cane jijenininine, egä tabe uja itu tädepi, yepä biname cina teebine epu jaawenepesi, teepi lipu singi ituge, Oogäräneji mene te teeme poto cidi me lipu jiicenige. Yepä Oogäräneji mene te ngena name pi jiicenige cäme poto cidi me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, egä cane miiji mäpu cabu lenaja piiyepu biname cina cebine pagege ägyi?”

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Bägrä ne
(Matayo 17:14-21; Luuka 9:37-43a)*

14 Teepi liba nuuja abiberäja bägrä bime bau me täcnäränisi, teepi jepänimisi bucurage biname cina teebibine jewaclomtemisi piiyepu poto cotre abiberäja biname cina jicelisi teta cama.

15 Egäcäro biname cina Yeesu ne jepänisi, teepi cälu te jitemige, piba taatu uuwamitnige teebine awablame.

16 Yeesu abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene teta cama ngeno me jiceliniye?”

17 Siige biname bime sobe cabu ca yepä te jejige egä, “Abiberäja biname, cane cäme bägrä ne secanine mäame bau me, ingle niiya cable te teebine mene iicema cäco me jaawenuge.

18 Liba teebine joomluge, gawe me yaajaruge, siige tage cabu ca bulubulu mote cina täsuge, tabe giricu bine yaatebicumuge cuta duudemu te yaagluge. Cane puu mäame abiberäja bägrä bine jejemine cable ne äyecrejame, yepä teepi äblicäco ge wawena.”

19 Yeesu teebibine jejemige egä, “Oo weene ätrunga cäco biname gemi! Luma ngälu padare cane miiji weene cama lenaja? Luma ngälu padare cane miiji weeme ätrunga cäco mule päpäna? Peei bägrä ne secaneye.”

20 Puma cita ca teepi teebine Yeesu bau me ecanisi. Cable te liba Yeesu ne jepänige, tabe bägrä ne came jedenutäjige, siige bägrä te itramige gawe me, adimlicige, bulubulu mote cina täsige teeme tage cabu ca.

21 Yeesu babe ne itemlige egä, “Tabe luma ngälu padare ituge apu lenaja?” Tabe jewecnistige egä, “Matikäli bägrä cabu ca.

22 Cable te cuta teebine yaajaräjuge uliobo cabu me piiyepu niiye cabu me teebine budre me acitame. Maane cibibine owecu niweni, nitityäri, liba ibibi gäte.”

23 Yeesu jejige egä, “Maane ngeno me najite, egä cane liba ibibi gäne. Lui me ätrunga pisi nyene, tabe miiji gyene iyeta gwidape wawenetrnäja.”

24 Piba babe te babo tage ca jiicige egä, “Cäme ätrunga pisi nyene, yepä näitivityäri cane cerämu ätrungame!”

25 Yeesu liba jepänige, egä biname cina tuuwamitnige teeme bau me, tabe cable ne kokre cama mene jejige egä, “Niiya cable, lui te ai bägrä ne jewenenite tablame buduma me piiyepu mene iicema cäco me, cane naajenine, maane tasati teeme trupa cabu ca piiyepu ingwe ca gone labacitute.”

26 Cable te babo ala isatige, bägrä me came kokre cama jedenutäjige, siige ebmalige teebine. Bägrä te apineca cäco enajige budre pana, siige bucurage biname cina jiicisi egä, “Tabe budre gyene.”

27 Yepä Yeesu teebine ime gome joomlige, erpinantige, siige tabe jeclajutige.

28 Yeesu liba mete bora me abacitige, abiberäja bägrä cina ogä itemlisi egä, “Cine ngena name pi äblicäco ge niiya cable ne äyecreja?”

29 Tabe jejemige egä, “Apuyame ne weene äblicäco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Luuka 9:43b-45)*

³⁰ Teepi pui gawe ne sebmalisi, otnetnäjini Galilaya gawe cabu ta. Yeesu singi lica ge nuuja biname te umle äbitame, egä teepi puga ge,

³¹ ingle tabe abiberäja bägrä bine ebiberäjimige. Tabe jejemige egä, “Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji pagege acita biname bime ime cabu, siige teepi pa yaacitepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cabu tabe piba pagege arpinenta budre cabu ca ireclota me.”

³² Teepi ai mene ne opo lica ewatnisi, yepä teepi wälu ge Yeesu ne ätemlame.

*Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Luuka 9:46-48)*

³³ Teepi atyarige Kaprenauma cewe me, siige mete me ebäcnisi. Puma Yeesu abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene gaabegabe ngena tääpume titraniye?”

³⁴ Yepä teepi bojä ge, ingle teepi gaabegabe je titranisi, egä teeme cabu ca laasi nyene baborage.

³⁵ Yeesu adnatige, twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmi-ge, jejemige egä, “Laati te liba singi niinäce gaabe me äbitame, tabe müji teemämu ceräcerägäabu me äbita piiyepu iyeta biname bime ätityera biname lenajame.”

³⁶ Puma cita ca tabe bägrä ne ecatige, abiberäja bägrä bime cole je ecitige, jejecletnäjige, jejemige egä,

³⁷ “Laati te apu bägrä yepä ne jaawabluge cäme ngii cabu, tabe cebine nawabluge; piiyepu laati te cebine nawabluge, tabe cebine taatu lica nawabluge, yepä pui ne jaawabluge, lui te cebine nätyepuji.”

*Laati te Mibibine Lica Nicisärmutininuge, Tabe Mime tääpu Myene
(Matayo 10:42; Luuka 9:49-50)*

³⁸ Yoane te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cine biname ne jepänisi, lui te niiya cable bine yäyecräjemuge mäame ngii cabu. Cine jejisi tabe pui mule ne abmalame, ingle tabe mime yepä lica gyene.”

³⁹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene teebine gone iibana, ingle lui biname te kokre mule ne jaawenuge cäme ngii cabu, tabe äblicäco watata cäme poto cidi me niiya mene iicana.

⁴⁰ Laati te liba lica nicisärmutininuge, tabe lui mime tääpu myene.

⁴¹ Cane toraca mene jijenininine, laati te liba icärininuge niiye nanime cäme ngii cabu, ingle weene Keriso me abiberäja bägrä gemi, tabe cirege teeme müji daremu ne päpäna.”

*Yeesu Mene Jiicige Angletneja poto cidi me
(Matayo 18:6-9; Luuka 17:1-2)*

⁴² “Ai matimati bägrä lui cina cebine nätrungusi, laati te liba teeme yepä ne jaawenuge niiya mule wawename, pui biname te mäpu ne cirege päpäna Acejiyame bau ca. Teeme singicace cabu liba jaaglotusi mäpu kula ne siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca, tabe lui ne cirege päpäna.

⁴³ Peei name pi mäame ime te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage yäyeblyngtute pui ngene atwana ne, epu pana ime ne lipu jääläcñutute. Müji gyene, maane yepä ime cama otni iyeteta ireclota cabu me, yepä niiya gyene maane neeneni ime cama otni niiya puupu cabu me, uliobo luma ätuma cäco gyene.

⁴⁴ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piiyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cäco cirege.

⁴⁵ Piiyepu mäame ernge te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yäyeblyngtute, epu pana ernge ne lipu

jääläcnutute. Miiji gyene maane yepä ernge cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneni ernge cama uliobo puupu cabu me otni.

⁴⁶ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cäco cirege.

⁴⁷ Cuta piyepu määme irecu te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yääyeblyngtute, epu pana irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepä irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni.

⁴⁸ Puma lui cuple cina teebibine yäärngäjimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cäco cirege.

⁴⁹ Mäpu cabu lenaja lui weebibine jugi cäco me jiwenninusi Acejiyame täapume, epu pana uliobo te lipu domäji bine yaabemuge piyepu iiwäreja cibi bine lipu caapere niye ca yaamacetnäjimusi Acejiyame me täapume.

⁵⁰ Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepä liba teeme mite ne apesera, weene ingwe ca äblicäco wawena caapereniye mite me. Weene cuta miiji caapereniye pana mitemite lenaja. Cuta weene miiji weemeweme poode cama lenaja.” 9 0 9 0

10

Yeesu Ebiberäjimige Coga Rooriye Ägyi poto cidi me (Matayo 19:1-12; Luuka 16:18)

¹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, Yuudea probins cabu me ädige, siige Yoridana baduge ne yuurige. Bucurage biname cina cääri tabasecretnige teeme bau me, teebine jewaclomtisi, siige tabe teebibine ebiberäjimige teeme mule liiyepu.

² Puma cita ca poto Parisea sigu biname cina seclige teebine apicetnärame. Teepi itemlisi egä, “Nää, Cotre ibi gyene rooriye te teeme coga ne ägyi?”

³ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Moose lipu itu jijinuji weene wawename?”

⁴ Teepi jejisi egä, “Moose te rooriye ne conocäco ecäruji peba ne oogärame ägyi ingle poto cidi me, siige piba pui peba cama coga ne jwäätyepute.”

⁵ Yeesu jejemige egä, “Ingle weene ätecija cäco gemi, peei name pi Moose pui mene yoogäruji weeme täapume.

⁶ Yepä agedna padare cabu Acejiyame te liba biname bine jwenimuji, tabe magebi me piyepu rooriye me jwenimuji.

⁷ Pui name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala teeme coga cama atejäclmutame,

⁸ siige teepi neeneni cina yepä me läbitäsi. Teepi page neeneni lica gegi, teepi yepä gegi.

⁹ Peei name pi lui coga cama Acejiyame te rooriye ne yaatejäclmutuge, nuuja biname te gone teebibine mara me wawena.”

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba teeme abiberäja bägrä cama mete cabu jage, teepi cääri itemlisi ai poto cidi me.

¹¹ Tabe jejemige egä, “Rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge, nuuja ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge.

¹² Cuta coga te liba teeme rooriye ne jäägyuge, nuuja ne yaacatuge, tabe cuta ero mule ne jaawenuge.”

Yeesu piyepu Bägrä Matimati (Matayo 19:13-15; Luuka 18:15-17)

¹³ Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me tabe ime acitame teeme papa cabu me, yepä abiberäja bägrä cina teebibine jicnecimisi.

¹⁴ Yeesu liba jepänige, abiberäja bägrä cina ngena jebenisi, tabe claabe ge, siige jejemige egä, “Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jiihemuye, ingle bägrä pana ätrunga cama biname bine Acejiyame te yaawadimuge.

¹⁵ Cane toraca jijenininine: laati te bägrä pana lica yaacatuge Acejiyame ne teeme mopeyame me lenajame, pui biname ne Acejiyame te äblicäco acana.”

¹⁶ Puma cita ca tabe bägrä bine jejecletnäjimige, teeme ime aacitanige teeme papa cabu me teeme miiji täapume.

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Matayo 19:16-30; Luuka 18:18-30)*

¹⁷ Yeesu liba asatige gaabe cabu me, abyemäriige, yepä biname te piba uuwamige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

¹⁸ Yeesu jejige egä, “Maane ngena name pi miijirage ca bii nainite cebine? Acejiyame taatu gyene miijirage, nuuja cina miijirage lica gemi.

¹⁹ Yoo siige, maane umle gäte Moose me ten cotre poto cidi me: ‘Gone biname ne budre me agli; sargi mule gone wawena; gone gwidape ero; walya aitneja gone; angletneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’”

²⁰ Pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.”

²¹ Yeesu ire acitige teeme bau me ngenecu miiji cama, siige jejige egä, “Yepä gwidape pisi nyene, maane lui ne lica ituge wawena. Äte ädi, mäame iyeta gwidape bine ewademepi aletname, rarekaake ecäranemepi owecumete biname bine, siige maane cabucewe je miijimiji gwidape bine cire jepänemepi. Piba tädepi cane cama otnime.”

²² Tabe liba ai mene itecijige, teeme opo te mara opo me äbitige, siige tabe ngenecu mäpu cama ädige, ingle tabe babo dogwe biname ge.

²³ Puma cita ca Yeesu ingwe gaabe me ire jetwige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Dogwe biname bime täapume mäpu gyene Acejiyame me biname bine waadena cabu äbäcname.”

²⁴ Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi. Yepä Yeesu cerämu jejemige egä, “Cäme binamewale, mäpu gyene biname bime täapume Acejiyame me biname bine waadena cabu äbäcname.

²⁵ Kamela täapume mäpu birige nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogweyame biname te Acejiyame me waadena cabu abacita.”

²⁶ Abiberäja bägrä cina mutäcäco ge, teepi ätemläjinisi egä, “Baa laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁷ Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname cina äblicäco teemämu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine waweneca.”

²⁸ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi, ingle cine iyeta gwidape bine itu saabmalempesi maane cama otnetneja name pi.”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine; laati te liba saabmaluge teeme mete ne, saabma-limuge teeme naane igane bine, ngule bine, mage babe bine, bägrä bine coo gawe bine cäme name pi piyepu Miiji Mene name pi,

³⁰ tabe yepä hanred gääbu tuwängle jääpänimuge mete bine, naane igane bine, ngule bine, mage bine, bägrä bine, cuta gawe bine, piyepu peei cama biname cina teebine jäägyusi, yepä tabe ciige padare cabu cirege iyeteta ireclota ne päpäna.

³¹ Yepä bucurage biname lui cina page niinäce gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu ingwe gaabe me cire täcnäripesi; piyepu bucurage biname lui cina page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu niinäce gaabe me cire täbitipesi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Luuka 18:31-34)*

³² Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yerusalema me. Tabe teeme niinäce gaabe me ädige. Abiberäja bägrä cina mutäcäco ge piyepu lui cina ingwe icwemisi, teepi wälu ge. Yeesu abiberäja bägrä bine biname bime sobe cabu ca mara me ewadimige, cääri jejemige, ngena te pa läpletnutepi teeme täöpume.

³³ Tabe jejemige egä, “Siige mine biiri naclenige Yerusalema me. Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine puma pagege ceera modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bime ime cabu me. Teepi budre me pa natranepesi, siige pa näcärepesi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me.

³⁴ Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, mote ca pa nätyewepesi, pa nadnanepesi, budre me pa naglepesi. Yepä nesae me lui bimü cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.”

*Yakobu Yoane naabime Ätemla
(Matayo 20:20-28)*

³⁵ Puma cita ca Yakobu naabi Yoane, Jebedayo me bägrä cina Yeesu bau me taacliche, jejäsi egä, “Abiberäja biname, cine singi gegi maane wawename, cine ngena täöpu megi singi.”

³⁶ Yeesu äätenglige egä, “Weene singi cane ngena ne wawename weeme täöpume?”

³⁷ Teepi jejäsi egä, “Maane liba biname bine cirege waadena, maane conocäco nicärepi cine babo äbitame siige nuuja te adnatame mäame camu poto me, nuuja te mäame säwäci poto me.”

³⁸ Yepä Yeesu jaajige egä, “Weene umle lica gegi, weene ngena täöpume nätemleniye. Nää, weene miiji gegi cäme pana mäpu cabu lenajame piyepu cäme pana budre äbitame?”

³⁹ Teepi jejäsi egä, “Cine miiji gegi.” Yeesu jaajige egä, “Toraca gyene, weene cäme pana mäpu cabu pagege lenaja piyepu cäme pana budre cirege äbita.

⁴⁰ Yepä peei lui cäme bau lica gyene jajime, lui te cirege cäme camu poto ca piyepu säwäci poto ca adnata. Pui puupu lui teeme täöpu memi, Acejiyame lui bime täöpume ituge amacetnäja.”

⁴¹ Nuuja ten abiberäja bägrä cina liba itecijemige Yakobu Yoane naabime mene, teepi claabe me äbitininisi.

⁴² Puma cita ca Yeesu iyeta abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä, “Weene umle gemi, egä lui cina mope biname me yaacrajuge Acejiyame umle cäco biname bime täöpume, teepi teebibine jaawenimusi teeme singi gaabe cabu otnetnejame. Piyepu teeme modamoda biname bime conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawename.

⁴³ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe miiji nuuja biname bime ätityera biname me lenajame;

⁴⁴ piyepu weeme yepä te liba singi niinäce gaabe me äbita, tabe miiji weeme täöpume epu matikäli me äbita, äletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame täöpume.

⁴⁵ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica itu tädujine biname cina cäme täöpume kaakesea wawename, ceewe, yepä cane te teeme täöpume kaakesea wawename piyepu cäme ireclota ne ceerame daremu täöpume teebibine kälyä wawename.

*Yeesu Miiji Jewenige Ireçu Määsumäsu Biname ne Ngii Bartima
(Matayo 20:29-34; Luuka 18:35-43)*

⁴⁶ Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä cina seclige Yeriko cewe me. Teepi liba puma cita ca abyemärinisi, bucurage biname cina teebibine ingwe icwemisi. Gaabe wajwa je yepä ireçu määsumäsu biname ngii Bartima, Tiima me bägrä, te adnatäneji enajige, gwidape täöpume yäätineräjimuge.

⁴⁷ Tabe liba itecijige, egä Yeesu Nasaretayame te näsuplingtenige, tabe piba gije abacitige ala abayame egä, “Yeesu Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!”

⁴⁸ Biname cina liga teebine jībisi tabe bojā agime, yepā tabe cerāmu baborage ala abayige egā, “Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!”

⁴⁹ Puma cita ca Yeesu gaabe cabu imyemutige, jejemige egā, “Tesogleceye teebine.” Siige teepi teebine tesoglicisi, jejisi egā, “Wālu gone! Abujāngti, tabe meebine ala naasoglicige.”

⁵⁰ Tabe teeme acwaba cābletāāpe ne ijarige, ādige Yeesu bau me.

⁵¹ Yeesu itemlige egā, “Maane singi cane ngena wawename määme täápume?” Tabe jejige egā, “Babo biname, cane singi cāāri irecu asatame.”

⁵² Yeesu jejige egā, “Āte ādi! Määme ātrunga te miiji bii naawenige meebine.” Piba taatu teeme irecu cina aasatāsi, siige tabe Yeesu ne ingwe icwige gaabe cabu.

11

Yeesu Yerusalema me Abacitige

(Matayo 21:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)

¹ Yeesu teeme abiberāja bāgrā cama liba Yerusalema ne mameta me jewenisi oomlaname, teepi piba atyarige Olibi Uli Podo cabu me. Pui podo cabu puga ge cewe ngii Betepage piyepu cewe ngii Betaniya. Yeesu teeme neeneni abiberāja bāgrā bine jāatyepige

² apu mene cama egā, “Weene iclege weeme niināce gaabe ca lui cewe peese nyene, siige liba atyaramteniye, weene jepāneniye mamye dongki ne seea ca āgrārāneji gyene. Nuuja biname te camu ge teeme papa cabu adnata. Jiibirepeye teebine, secanepeye aima.

³ Laati te liba itemlenige weebibine egā, ‘Ngena täápume peei ne jeweneniye,’ jejepeye egā, ‘Yageyame te singi gyene teeme täápume, yepā tabe watata pa saawecnistepi.’”

⁴ Puma cita ca teepi aaclige, jepānāsi mamye dongki ne babo gaabe cabu seea ca āgrārāneji ge yepā mete grana gome, siige jiibirāsi.

⁵ Poto biname lui cina puga icrajige, teebibine āātemlisi egā, “Weene ngena name pi peei dongki ne jiibireniye?”

⁶ Teepi jejemāsi, Yeesu lipu bii jaajige teepi jajime, siige pui biname cina ire taatu jaatwisi teepi dongki ne acaname.

⁷ Abiberāja bāgrā cina dongki ne ecanāsi Yeesu bau me, teeme cābletāāpe bine eretnemāsi teeme papa cabu, siige Yeesu acenutige, ādige.

⁸ Bucurage biname cina cābletāāpe bine eretnimisi gaabe cabu. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi, gaabe cabu eretnimisi.

⁹ Lui biname cina teeme niināce gaabe eclige piyepu lui cina ingwe ca sicwisi, teepi ala abayaninisi egā,

“Acejiyame ne yaawepyerājesi!

Maane lui tādenite Yageyame me ngii cabu, tabe miiji naawenege meebine!

¹⁰ Lui te tādenite mime kaakesaare Daawida pana biname bine waadename, Acejiyame te miiji naawenege meebine!

Mine yaawepyerājesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige.”

¹¹ Puma cita ca Yeesu atyaramtige babo cewe Yerusalema me, siige abacitige iiwāreja mete cabu me. Tabe ire ecananemige gwidape bine, yepā māmle bimu name pi tabe acnenutige teeme twelb abiberāja bāgrā cama Betaniya me.

Yeesu Kokre Mene Jejige Piigi Uli ne

(Matayo 21:18-19)

¹² Nuuja bimu cabu Yeesu liba abiberāja bāgrā cama Betaniya ne sebmalige, tabe loolomecewe te joomlige.

¹³ Tabe cudecewe ca piigi uli ne jepänige laame cama, ädige uli gome me kuu ireme. Yepä tabe liba atyaramtige, laame taatu jepänimige, inge kuu padare cäro camu ge.

¹⁴ Tabe uli ne jejige egä, “Nuuja biname te mäame cabu ca lica pagege kuu loolo.” Teeme abiberäja bägrä cina itecijemige, tabe ngena jiicige.

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-17; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)

¹⁵ Teepi atyarige Yerusalema me, siige Yeesu ädige iiwäreja mete caale bora me. Puma tabe gije abacitige biname bine äyecrejame, lui cina piyeme gwidape bine yaawadane-musi aletna-me piyepu lui cina jaaletnimusi. Tabe rarekaake äbasuwäja biname bime dade bine eboclomäjimige. Lui biname cina gimäe ele bine yaawadanemusi aletname, tabe cuta teeme adnatera dade bine eboclomäjimige.

¹⁶ Piyepu lui cina gwidape bine yaawadanemusi, tabe padare lica ecärimige teepi Acejiyame me mete caale cabu argemelame.

¹⁷ Tabe piba biname bine ebiberäjimige, jiicige egä, “Acejiyame te jiicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca cirege aina, luma iyeta maramara gawe biname cina cirege irecu ätumuta,’ yepä weene itu setatrongärumeye epu puupu me, eromaame cina luma lämletneräjininusi.”

¹⁸ Modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina teeme mene liba jitecijisi, teepi siige gaabe ne jirngisi Yeesu ne budre me acitame. Teepi wälu ge teeme täapume, inge iyeta biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja name pi.

¹⁹ Liba tumlige mämleteca me, Yeesu abiberäja bägrä cama Yerusalema ne sebma-lisi.

Piigi Uli me Abiberäja

(Matayo 21:20-22)

²⁰ Nuuja bimu krokerage Yeesu liba abiberäja bägrä cama gaabe cabu ädige, egäcäro pui piigi uli ne jepänisi, tabe lui cabu ca nuuja kuu ne lica tepänumi. Teeme laame jedacromtige piyepu braju cina iyeta acalomlinisi, siige budre ge.

²¹ Peteru ngene jotwige, ngena te täpletnutumi, siige tabe Yeesu ne jejige egä, “Ire abiberäja biname, maane lui uli ne mene ca seglumete, siige budre gyene.”

²² Yeesu teebibine jejemige, “Weene miiji Acejiyame bau ca ätrunga ne joomleye.

²³ Cane toraca mene jijenininine, laati te liba jaajuge ai podo ne egä, ‘Awetänti, malu cabu me ajari,’ piyepu tabe liba lica neeneni ngene atwana cama, yepä jäätrunguge, egä tabe ngena täapume jaajuge, pa läbitepi, siige peei te pagege äbita teeme täapume.

²⁴ Peei name pi cane jijenininine, egä weene irecu ätumuta cabu liba ngena täapume yäätinäruye, siige jäätrunguye, egä weene uja ituge päpäna, siige weene piba jääpänyue.

²⁵ Weene liba labujengäjininuye irecu ätumutame, weene miiji ngene ätrimela weeme täapume lui niiya mule jiwenininusi, piba weeme Babe cabucewe je weeme niiya mule ngene jäätrimaluge.

²⁶ Yepä weene liba lica birige ngene ätrimela poto biname bime niiya mule bine, piba weeme Babe cabucewe je cuta lica birige ngene ätrimela weeme niiya mule bine.”

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame

(Matayo 21:23-27; Luuka 20:1-8)

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama cääri acnenutige babo cewe Yerusalema me. Egäcäro Yeesu otnetnäjiige iiwäreja mete caale bora modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me,

²⁸ itemlisi egä, “Mäame ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene mäame conocäco?”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Cane yepä gwidape poto cidi me itemlininine. Weene liba nawecnisteniyee, cane piba jijenininine, laati te conocäco näcärepi cane ai mule bine wawenecame.

³⁰ Weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo biname cina?”

³¹ Teepi teemeteme jitranisi egä, “Mine liba jewecnistenisi egä, ‘Acejiyame te Yoane ne conocäco yääcärepi,’ tabe piba apu nijeninige egä, ‘Cije weene piba ngena name pi teebine lica jäätrungepeye?’

³² Cuta mine äblicäco gemi iicana egä, ‘Biname cina Yoane ne conocäco yääcärepsi.’ ” Teepi apu naace popi jüicisi, ingle teepi biname bime täöpume wälu ge, ingle iyeta biname cina ngene jotwananeninisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.

³³ Siige teepi Yeesu ne jejisi egä, “Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yääcärepi biname bine niye ca äcisejame.” Yeesu jejemige egä, “Cane cuta piba lica jijeninine, laati te cebine conocäco näcärepi ai mule bine wawenecame.” 11

12

Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me (Matayo 21:33-46; Luuka 20:9-19)

¹ Yeesu biname bine ngene ca agli mene ca jejemige, teepi ngena ituge wawena Acejiyame me mename biname bime täöpume. Tabe apu jüicige egä, “Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe cotäri ne erangige, cupicu ne juurige waina kuu ämulecame, piiyepu cabucabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe calwacupi ecärimige biname bine ire atwime siige kuu padare cabu teepi yageyame ne poto kuu ceerame daremu täöpume. Puma cita ca tabe cewe ne sebmalige, ädige cudecewe cewe me.

² Kuu padare cabu tabe teeme kaakesea bägrä ne jityepige calwacupi ire atwi biname bime bau me poto kuu bine waadename.

³ Teepi teebine joomlisi, etemeläjisi, jityepisi ime ta.

⁴ Yageyame te cuta nuuja kaakesea bägrä ne jityepige. Teepi dupe ecärisi mope cabu, ajiri me jewenisi.

⁵ Ingwe ca tabe cuta cääri jityepige nuuja ne, yepä teepi budre me eglisi. Teepi bucurage bine pepu jewenanemisi, poto bine etemeläjimisi, poto bine eglecimisi budre me.

⁶ Siige Yageyame me bägrä taatu te abmalige, teeme ngenecurage bägrä. Ceräcerägäabu tabe teebine jityepige teeme bau me, ingle tabe apu jengige, egä teepi pama cäme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi.

⁷ Yepä calwacupi ire atwi biname cina liba yageyame me bägrä ne jepänisi, teepi teemeteme jitranisi egä, ‘Ai yageyame me bägrä gyene. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Biiri naclege, yaaglesi, siige calwacupi mime yene.’

⁸ Teepi teebine ecatisi, eglisi, budrekaake ne ijarisi cotäri sici me.

⁹ Cane jijeninine weebibine, calwacupi yageyame te ngena cirege wawena. Tabe cirege otni budre me aglecame pui calwacupi ire atwi biname bine piiyepu calwacupi cire yääcärempi nuuja biname bine ire atwime.

¹⁰ Weene ituge acnema Oogäräneji mene egä,
‘Lui kula ne raranga biname cina jigyisi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.

¹¹ Yageyame te ai ne bii jewenige
piiyepe babo miijirage gyene mine päpänime.’ ”

¹² Siige Israela modamoda biname cina Yeesu ne oomlaname äbitininisi, ingle teepi opo ewatnisi, egä tabe teeme poto cidi me bii jüicige. Yepä teepi wälu ge bucurage biname name pi, siige teepi teebine ebmalisi, eclige.

Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me (Matayo 22:15-22; Luuka 20:20-26)

¹³ Modamoda biname cina jityepimisi poto Parisea sigu biname piyepu Heroda me sigu biname bine Yeesu bau me teebine mene cabu ca oomlaname.

¹⁴ Teepi seclige, jejisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca mene jiicenemite piyepu maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwananinusi mäame poto cidi me, inge maane nuuja ne lica yaacatute teeme ngii name pi, yepä maane toracarage yaabiberäjimute Acejiyame me gaabe poto cidi me. Siige maane toraca nijini, nää mime cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma mope biname Siisa ne?”

¹⁵ Yepä Yeesu opo ewatnige, egä teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, “Weene inge ne jirngeniye cebine oomlaname. Rarekaake ne secaneye, cane jääpänene.”

¹⁶ Teepi secanisi, siige tabe itemlimige egä, “Laati me opo gyene piyepu ngii gyene ai rarekaake cabu?” Teepi jejisi egä, “Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene.”

¹⁷ Yeesu jejemige egä, “Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.” Teepi mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Luuka 20:27-40)*

¹⁸ Poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei gemi, lui cina jiicusi, egä biname cina budre cabu ca lica arpinera. Teepi Yeesu ne jejisi egä,

¹⁹ “Abiberäja biname, Moose te cotre ne soogäruji mime täapume, egä biname te liba budre läbituge, coga ne bägrä cäco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bägrä wawenname teeme naane me ngii täapume.

²⁰ Yoo, nuuja taje puga ge seven naniganewaleyame. Uuge te coga ne ocatige, siige bägrä cäco budre äbitige.

²¹ Teeme gomecayame igane te cuubla ne ocatige. Tabe cuta budre äbitige bägrä cäco. Cuta pepu äbitige puma cita ca gomeyame täapume

²² piyepu iyeta teeme iganewale bime täapume. Iyeta seven naniganewaleyame peei yepä magebi ne ocananisi, siige budre äbitininisi bägrä cäco. Inge ca magebi te cuta budre äbitige.

²³ Siige liba pui seven naniganewaleyame budre cabu ca cirege arpinera, tabe piba laati me coga cirege?”

²⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene betäjiye, inge weene umle lica gemi Oogäräneji mene piyepu weene umle lica gemi Acejiyame me kokre.

²⁵ Budre biname cina liba cirege arpinera, teepi coga rooriye lica awadrecä, yepä teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liiyepu.

²⁶ Egäsu weene Moose miji Oogäräneji mene cabu ituge acnema, Acejiyame Moose ne ngena jejuji budre cabu ca arpinera poto cidi me. Moose liba aclajuteji enajuji ayeji uli gome, Acejiyame te jejuji egä, ‘Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’

²⁷ Tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi. Weene mage betäjiye, egä budre biname cina lica cirege ireclota me arpinera.”

*Lui Cotre Gyene Baborage
(Matayo 22:34-40; Luuka 10:25-28)*

²⁸ Yepä cotre abiberäja biname te liba itecijige Yeesu piyepu Sadukea sigu biname cina lipu jicelisi, piyepu tabe liba jepänige, egä Yeesu teebibine lipu miiji mene ca jewecnimige, tabe piba ädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Lui cotre gyene baborage?”

²⁹ Yeesu jejige egä, “Age sena lui baborage cotre: ‘Israela biname weene itecijinege! Yageyame, lui sine mime Acejiyame, tabe yepä taatu Yageyame gyene.

³⁰ Weene miiji singi äbita Yageyame, weeme Acejiyame täápume, siige pui ne abo-clomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngene atwanena ca piiyepu iyeta weeme kokre ca.’

³¹ Pui gomecayame babo cotre lui age sena: ‘Maane miiji biname bime täápume singi lenaja, maane lipu mäáme täápume singi birige.’ Nuuja apu baborage cotre lica gyene ai neeneni cina liiyepu.”

³² Piba pui cotre abiberäja biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, maane miiji jüicite. Maane toraca jüicite, egä Acejiyame lui yepä taatu gyene, nuuja Acejiyame lica gyene.

³³ Cuta biname te miiji singi Acejiyame täápume, siige pui ne yaaboclomtuge teeme iyeta owecu mule ca, teeme iyeta ngene atwanena ca piiyepu teeme iyeta kokre ca, cuta tabe miiji singi biname bime täápume, tabe lipu singi teeme täápume. Ai lui baborage gyene iyeta iiwäreja cibi cabu ca, lui bine juubudäremusi Acejiyame täápume, piiyepu nuuja iiwäreja gwidape cabu ca.”

³⁴ Yeesu lui opo ewatnige, egä tabe umle mene ca jewecnistige, siige tabe jejige egä, “Maane mameta gäte biname me äbita, Acejiyame lui ne yaacanuge.” Ai ingwe gaabe ca biname cina wälu ge Yeesu ne cerämu ätemlejame.

Keriso Laasi Nyene

(Matayo 22:41-46; Luuka 20:41-44)

³⁵ Yeesu liba iiwäreja mete caale bora je ebiberäjimige, tabe jüicige egä, “Peei lipu gyene, egä cotre abiberäja biname cina jüicenisi, egä Keriso lui Daawida me kaakesaare gyene.

³⁶ Aceji Seemo te Daawida ne ngene atwana ecäruji Keriso poto cidi me iicaname egä, ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Maane adnati cäme camu poto cidi ca,
ngälu cane mäáme cubuyame bine
mäáme ernge gawe me cire yaacranemepene.’

³⁷ Siige tabe Daawida te liba Keriso ne einuji teeme Yageyame ca, cije tabe piba lipu gyene Daawida me kaakesaare?” Biname cina jitecijisi gege cama Yeesu me mene.

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me

(Matayo 23:1-36; Luuka 20:45-47)

³⁸ Yeesu teeme abiberäja mene cabu apu jüicige egä, “Weene ire cängena cotre abiberäja biname bime täápume, lui cina singi gemi lecaleca cäbletäape cama otnetnejame naace me awabame, egä teepi umlerage biname gemi, piiyepu lui cina singi gemi biname cina teebibine aletna puupu cabu cängena awablame.

³⁹ Abasecretna mete cabu teepi singi ngii biname bime puupu cabu adnaterame, piiyepu soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi ladna-tärüge miijirage puupu cabu.

⁴⁰ Teepi cuublacubla bime gwidape bine yaawadimusi piiyepu sinäme lecaleca padare irecu lätumutanininusi. Peei name pi teepi Acejiyame bau ca mäpurage daremu ne cirege päpäna.”

Cuubla me Owecu Gwidape

(Luuka 21:1-4)

⁴¹ Yeesu liba adnatäneji enajige iiwäreja mete caale bora rarekaake acrana gwidape gome, tabe ire ca ewadanemige biname cina lipu rarekaake ebäcnisi. Bucurage dogwe biname cina ebäcnisi mage rarekaake bine.

⁴² Puma cita ca yepä owecumete cuubla te toclige, neeneni matimati rarekaake aacitige.

⁴³ Yeesu abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, ai owecumete cuubla te magerage becitige, poto cina matimati bicranimisi.

⁴⁴ Naace, teepi matimati rarekaake bine bicranimisi teeme bucurage cabu ca, yepä cuubla te iyeta becitige, teeme lui pisi nyene lenaja täápume.”

13

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me
(Matayo 24:1-2; Luuka 21:5-6)

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne sebmalige, teeme yepä abiberäja bägrä te jejige egä, “Abiberäja biname, maane ire lipu modamoda kula gemi piyepu lipu modamoda mete gemi!”

² Yeesu jejige egä, “Maane jepänenemite ai modamoda mete bine. Ai iyeta iigareca cirege, siige lica yepä kula ne abmala nuuja kula me tumeca.”

Mäpu cina Lipu Cirege Otni
(Matayo 24:3-14; Luuka 21:7-19)

³ Pui ingwe gaabe ca Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli Podo cabu, iiwäreja mete cabu opire enajige, piba Peteru Yakobu Yoane Andrea naabi tujige teeme bau me, siige ogä itemlänisi egä,

⁴ “Nijini ai mule cina liba cire läbitipesi. Ngena cewecu cina cirege awaba, egä padare te bii tatyaramtige ai mule cina äpletnecame?”

⁵ Yeesu jääjänige egä, “Weene miiji cängena ire, cije nuuja te weebibine ingletnäjinuge.

⁶ Bucurage biname cina cire saaclepi cäme ngii cabu, cire jicemepesi egä, ‘Cane Keriso säne’, siige teepi bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi.

⁷ Cuta weene liba cire itecijanipi cubu ala mameta piyepu liba idre cire itecijanipi cubu poto cidi me cudecewe je, weene cälu te gone jitinuge, ingle ai te miiji cire läbitepi. Yepä ai padare me ngälugaabe cäro camu gyene.

⁸ Yepä gawe biname cina cirege cubu iicana nuuja gawe biname cama, cuta yepä gawe mope biname te nuuja gawe mope biname cama. Cuta ocneja cina cirege maramara cewe cabu ta, piyepu gane cirege. Ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu pana mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngime.

⁹ Pui padare cabu weene ire cängena biname bime täápume. Teepi weebibine cirege oomlana ablaweja puupu cabu waadename piyepu weebibine abasecretna mete cabu ta cirege atemeläja. Weene cirege aclajuta gawe mope biname bime opo gaabe je cämiji pi naace täápume teebibine Miiji Mene jajanenname.

¹⁰ Miiji Mene miiji niinäce acenena iyeta cewe gaabegabe ta, ingwe ca piba ai padare me ngälugaabe te cire tädepi.

¹¹ Weebibine liba cire iwadipesi ablaweja puupu me, weene niinäce gaabe me ngenecu gone, egä weene ngena cire jicemepeye, yepä weene eei mene jicuye Acejiyame te ngena mene icärininuge peei padare cabu. Peei lui weeme mene lica cirege, yepä Aceji Seemo te ngene atwana cire icäranipi.

¹² Cuta piyepu biname cina cirege teeme naane igane bine budre me ceera piyepu babe cina teeme bägrä bine. Bägrä cina teeme mage babe bine cirege äingeja piyepu budre me ceera.

¹³ Iyeta biname cina weebibine cire jimugitnipesi cämiji pi. Yepä laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngälu ngälugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.”

Baborage Mäpu
(Matayo 24:15-28; Luuka 21:20-24)

¹⁴ Yeesu abiberäja bägrä bine cerämu jejemige egä, “Weene liba niiyarage wälumeteyame ne cire jepänepeye aclajuteji puupu cabu, lui teeme täápume cude gyene,”

(acnema biname tabe miiji umle ai ngena tääpu myene) “piba Yuudea gawe cabu lui biname cina miiji uucratna podo cabu me.

¹⁵ Lui cina mete toro cabu lui puupu cabu diibe loocinusi, mete me gone äbäcna gwidape waadename,

¹⁶ piiyepu lui cina calwacupi cabu, teepi gone äcnära cewe me cäbletääpe waadename, yepä teepi iyeta miiji watata uucratna.

¹⁷ Ogi nemi eei magebi, lui cina mäpumäpu cirege pui padare cabu piiyepu lui cina ngame meeramera bägrä cama.

¹⁸ Ireçu ätumutipeye, egä pui mule te gone läpletnutuge gäbu padare cabu,

¹⁹ ingle pui padare cabu lui mäpu baborage gyene iyeta poto mäpu cabu ca, lui cina ituge äpletnuta ai gawecewe me agedna cabu ca ngälu ai taje, cuta ingwe ca lica cirege äpletnuta.

²⁰ Yepä Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui mäpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabe liga pepu lica cire jaaweneji, nuuja te ireclota lica cire yaanajepi, pui mule cina liba cire läpletneräjipesi. Yepä teeme äjäcräneji biname bime name pi tabe ngene itu jotwananuji pui padare ne tuube me wawename.

²¹ Pui padare cabu liba nuuja te cire jijipi egä, ‘Ire, age sena Keriso,’ coo egä, ‘Tabe isino,’ gone jäätrunguye.

²² Walya Keriso piiyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piiyepu cälu te äti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me äjäcräneji biname bine angletnejame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename.

²³ Weene ireire inajipi, ingle cane niinäce gaabe me weebibine ituge umle mene jajanena.”

Yeesu me Acnenuta poto cidi me

(Matayo 24:29-31; Luuka 21:25-28)

²⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Pui mäpu padare me ingwe gaabe ca bimu te krokeciyiye me cire läbitepi, piiyepu mabye te lica cire saapaclyärepi.

²⁵ Wale cina cabu ca cire saatrametnemepi, piiyepu lijaliya nuuja gwidape gemi puma, teepi teeme otnetneja gaabe cabu ca cirege äyebhengäja.

²⁶ Piba biname cina cire näpänepesi cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, carbe cabu cirege äina baborage kokre piiyepu jamyacu apaclyera cama.

²⁷ Puma cita ca cane mename seemo bine cire jäätyepemepene Acejiyame me äjäcräneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me

(Matayo 24:32-35; Luuka 21:29-33)

²⁸ “Weene labiberäjininuye piigi uli cabu ca. Teeme ciipe liba migi ca tapanininusi, ngänglä laame tucu taawenimuge, siige weene umle gemi, egä kämäge mameta gyene.

²⁹ Cuta weene liba cirege päpäna, cane lui mule poto cidi me bii jijininine, weene piba umle cire äbitipeye, egä cäme acnenuta padare mameta gyene. Cane grana gome säne.

³⁰ Cane toraca mene jijenininine, biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi.

³¹ Dume piiyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

Nuuja Biname te Umle Lica Bimu coo Padare

(Matayo 24:36-44)

³² “Yepä nuuja biname te umle lica gyene bimu coo padare, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme acnenuta tääpume. Cabucewe je lui Acejiyame me mename seemo teepi umle lica gemi, cuta cane Acejiyame me Bägrä cane cuta umle lica gäne, yepä Babe taatu umle gyene.

³³ Peei name pi weene miiji cängena ire, ireclota inajipi, ingle weene umle lica gemi ai mule cina liba cire läbitipesi.

³⁴ Ai lui epu pana gyene, lui biname te cewe ne saabmaluge, läduge cudecewe cewe me. Tabe teeme mete piiyepu iyeta gwidape bine saabmalimuge teeme kaakesea bägrä bime ime cabu. Tabe teeme yepäyepä bine maramara kaakesea yäacäranemuge. Grana ire atwi biname ne tabe jaajuge ireire lenajame.

³⁵ Yepä pana weene cuta miiji ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi mete yageyame te liba tacnenige. Ai lui pama mämleteca me, coo ciye duusa me, coo sewali mameta me, coo bimu acitame.

³⁶ Weene ireire inajipi! Tabe liba bojäcu tädenige, niiya gyene tabe weebibine ute cabu ädära.

³⁷ Cane aga ngena bii jijenininine weebibine, ai lui iyeta biname bime tääpu myene. Weene ireire inajipi!”

14

Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime (Matayo 26:1-5; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Neeneni bimu ingwe gaabe ca biname cina äsuplengta trii ne jewenisi piiyepu uutneca cäco buluduu bine erwäjanemisi seben bimu ngalebora ngenec name, teeme saarewale bine liba sisemujisi Aikupito ca. Pui padare cabu modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne lipulipu ogä oomlaname siige budre me aglime.

² Teepi jiiicisi egä, “Mine äblicäco teebine oomlana trii biname bime irewale, cije teepi cubu jaagednusi mine cama.”

Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je (Matayo 26:6-13; Yoane 12:1-8)

³ Pui padare cabu Yeesu Simona me mete cabu jage Betaniya je. Simona lui lepera pita cama ge niinäce. Yeesu deedei liba äbitige, yepä magebi te tabacitige alabasta kula karpu cama. Karpu ngalebora puga ge miijirage lengo nardus oil, lui ne baborage daremu ca jaaletnusi. Tabe karpu ne etebicige, oil ne epadurige Yeesu me mope cabu.

⁴ Poto biname cina claabe me äbitininisi, ajanininisi egä, “Niiyarage gyene ai oil ne pepu papa apadura.

⁵ Miiji cire yaacanejisi aletname trii hanred rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yäacäremejisi.” Siige teepi teebine ujäclisi.

⁶ Yepä Yeesu jejemige egä, “Obmaleye teebine. Weene ngenoc me ngenecu mäpu me joweneniye? Tabe miijirage mule ne bii jewenige cäme tääpume.

⁷ Iyeta padare cabu owecumete biname cina weene cama yaacrajimuge, siige weene miiji gemi teebibine ätityerame weene lui padare cabu singi, yepä cane weene cama lica pagege iyeta padare cabu lenaja.

⁸ Peei name pi miiji gyene, egä tabe jewenige, tabe lui mule ne ibibi ge wawena. Tabe cäme tääpe ne niinäce gaabe me bii beganige gape me acitame.

⁹ Cane toraca mene jijenininine, biname cina luma Miiji Mene ne yaacenanusi ai gawecewe cabu ta, teepi cirege jajanena ai magebi me ngenec name tääpume, tabe ngena ne bii jewenige cäme tääpume.”

Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre tääpume (Matayo 26:14-16; Luuka 22:3-6)

¹⁰ Yeesu me twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me, jejemige tabe Yeesu ne awabame agli tääpume.

11 Teepi liba itecijemige, teepi gege ecisi, siige jejisi Yuuda ne teebine daremu ceerame. Puma cita ca tabe miiji gaabe ne jirngige Yeesu ne awabame teeme budre täápume.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Matayo 26:17-25; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

12 Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu, teepi liba maamoi bine yaaglecimusi äsuplengta deedei täápume, Yeesu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame täápume?”

13 Tabe teeme neenenä abiberäja bägrä bine apu mene cama jäätjepige egä, “Weene iclege babo cewe me. Weene puma opopa eyeniye rooriye cama, lui te niije karpu ne secanenige,

14 siige teebine ingwe icwepeye tabe lui mete cabu abacitenige. Jejepeye mete yageyame ne egä, ‘Abiberäja biname te singi umle äbitame, egä lese nyene puupu, tabe luma teeme abiberäja bägrä cama äsuplengta deedei äbitenige?’

15 Tabe weebibine jiwabenige baborage cabu puupu ne. Pui puupu cabu piti nemi iyeta gwidape, siige puma emacetnäjepeye deedei mime täápume.”

16 Abiberäja bägrä cina abyemeräsi, aacliche babo cewe me, jepänemäsi iyeta gwidape Yeesu me mene ibi. Teepi äsuplengta deedei puma emacetnäjäsi.

17 Liba mämleteca ge, Yeesu atyaramtige teeme twelb abiberäja bägrä cama pui mete cabu me.

18 Teepi liba deedei äbitininisi, Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, weeme yepä lui te deedei äbitenige cane cama, cebine budre me pa nawabepi.”

19 Teepi ngenecu mäpu me äbitininisi, siige yepäyepä jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.”

20 Yeesu jejemige egä, “Ai lui weene twelb bime yepä gyene, lui te buluduu ne yiiglenutenige cane cama disi cabu.

21 Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre pa läbitepene, Oogäräneji mene te lipu jiicenige cäme poto cidi me. Yepä oge yene pui biname, cebine lui te nawabenige budre täápume. Teeme täápume miiji cirege tabe liba lica cire laplimleji.”

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Matayo 26:26-30; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 1:23-25)*

22 Teepi liba deedei erwäjisi, Yeesu piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, jejemige egä, “Ecateye. Ai lui cäme tääpe gyene.”

23 Tabe cuta kwäye ne waina niije cama ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, ecärimige teebibine, siige teepi iyeta pui kwäye cabu ca enisi.

24 Yeesu jejemige egä, “Ai lui cäme uudi gyene, lui te mameta gyene apira bucurage biname bime täápume piiyepu lui te klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niija cabu ca äsecerame.

25 Cane toraca mene jijenininine, cane cääri waina niije lica cirege nani ngälu pui padare cabu, cane liba kirece waina niije cire yaanepene Acejiyame me puupu cabu cabucewe je.”

26 Puma cita ca teepi uupera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli Podo cabu me.

*Yeesu piiyepu Peteru
(Matayo 26:31-35; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)*

27 Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene page iyeta cebine nabmaleniye, uucratnininiye, ingle mene oogäräneji gyene cäme poto cidi me egä, ‘Acejiyame te

maamoi ire atwi biname ne budre me cire yaaglepi, siige maamoi cina maramara cire yaaplidnärepesi.

²⁸ Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene.”

²⁹ Peteru Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene liba iyeta poto cina meebine abmala, cane licarage naabmalenine meebine.”

³⁰ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, airage ciiye cabu maane cebine niinäce nesae gäabu nainenite, piba paulo te neeneni manu ala sengenenige.”

³¹ Peteru kokre cama jejige egä, “Ngänu gyene teepi cebine maane cama budre me agli, yepä cane licarage naainenine meebine.” Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

*Yeesu Ireçu Ätumutige Getesemane je
(Matayo 26:36-46; Luuka 22:39-46)*

³² Teepi eclige cewe ngii Getesemane me. Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene ama adnatärineye, cane lädene ireçu ätumutame.

³³ Tabe Peteru Yakobu Yoane naabibine aacanänige teta cama. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige piyepu wälu te joomlige,

³⁴ siige tabe jääjänige egä, “Ai baborage ngenecu mäpu te cebine budre pana nawenenige. Weene ama ireclota sinäjänege, cebine nawagrijeje.”

³⁵ Puma cita ca tabe matikäli padare abotäntige, oweowe ajarige gawe cabu me, ireçu ätumutige, egä liba miiji gyene ai mäpu padare te teebine äsuplengtame.

³⁶ Tabe apu jiiçige egä, “Cäme Babe, maane miiji gäte iyeta gwidape bine wawenecame. Maane ai mäpu ne cäme bau ca iyebingti. Yepä gone cäme singi ne jaawenute, mäame singi ne jewenepi.”

³⁷ Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu täädäränige. Tabe Peteru ne jejige egä, “Simona, maane nää ute gäte? Maane nää äblicäco gäte ireclota lenaja matikäli padare?”

³⁸ Weene ireclota inajänege piyepu ireçu ätumutäneye, piba apicetnära padare cabu weene lica itrametnenänige. Weeme seemo cina singi gemi cäme singi ne wawename, yepä weeme tääpe cina kokre cäco gemi.”

³⁹ Tabe cuta cääri acnenutige, pepu pana mene ca ireçu ätumutige niinäce liiyepu.

⁴⁰ Tabe liba tacnenutige, cuta ute cabu cääri teebibine täädäränige, ingle teeme ireçu mäpurage ge. Teepi liba alotneränisi, teepi umle lica ge teebine ngena mene jajime.

⁴¹ Yeesu nesae me abotäntige ireçu ätumutame, siige tabe liba tacnenutige, abiberäja bägrä bine jääjänige egä, “Weene ute camu gämi, ngene oocenäniye. Siige, padare te bii tatyaramtige. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene ceera conocono biname bime ime cabu me.

⁴² Arpineräneye, biiri wääjene. Lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene.”

*Yeesu ne Joomlisi
(Matayo 26:47-56; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)*

⁴³ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda teeme twelb abiberäja bägrä bime yepä te piba tatyaramtige. Teta cama biname cina seclige cubu turikä piyepu gabagaba cama. Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu poto Israela modamoda biname cina jityepimisi teebibine.

⁴⁴ Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii beçitige pui biname bime tääpume egä, “Cane lui biname ne jetecnenine, peese nyene weene lui tääpume singi gemi. Joomlepeye, weeme ire atwi ngalebora ecanepeye.”

45 Yuuda liba tatyaramtige, tabe piba conocäco ädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname,” siige jetechnige teebine.

46 Biname cina piba Yeesu ne kokre cama joomlisi.

47 Lui cina aclajuteji puga icrajige, teeme yepä te cubu turikä ne sisatige, yoororige, siige yepä biname me tablame ne iyeta jeläcnutige. Pui lui iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä ge.

48 Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene naaclige cubu turikä piiyepu gabagaba cama cebine oomlaname epu pana, egä cane cubucubu biname gäne.

49 Iyeta bimu gaabegabe cane weene cama ge, iiwäreja mete cabu yaabiberäjimune, weene piba cebine lica noomluye. Apu gyene, inge lui mene oogäräneji gyene cäme poto cidi me, miiji toraca me äbita.”

50 Puma cita ca iyeta abiberäja bägrä cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

51 Yepä manye biname te Yeesu ne ingwe icwige. Tabe yepä taatu cäbletääpe ca asigräneji ge. Biname cina liga teebine joomli-si,

52 tabe cäbletääpe ne sebmaliige, siige cuutacuta uucrige.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Matayo 26:57-68; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)

53 Yeesu ne ecanisi iiwäreja mope biname me mete me, liiyeme iyeta modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina abasecretnuji.

54 Peteru seeji cude padare ca Yeesu ne ingwe icwige, siige abacitige iiwäreja mope biname me mete caale bora me. Tabe puga adnatige awamuta biname bime cama, gäbu jemajige uliobo gome.

55 Modamoda iiwäreja biname piiyepu iyeta mutre biname teepi biname bine jirngemisi Yeesu ne aitnejame budre me agli täapume, yepä teepi nuuja ne lica jepänisi.

56 Bucurage biname cina puu Yeesu ne walya jeitnäjis, yepä teeme mene yepä lica ge.

57 Piba poto biname cina abujengäjige, walya jeitnäjis egä,

58 “Cine jiteciji tabe iicana je egä, ‘Cane ai iiwäreja mete ne yiigarecenine, biname cina lui ne erangujisi, piba nesae bimu cama cääri cuta pa yaarangepene nuuja ne, lui biname biji arangäneji mete lica ge.’ ”

59 Yepä ai biname bime mene cuta yepä ibi lica gemi.

60 Iiwäreja mope biname te biname bime opo gaabe abujängtige, Yeesu ne itemlige egä, “Baa, mäame nuuja daremu mene lica gyene, teepi lipu meebine naitnäjenisi.”

61 Yepä tabe bojäcu enajige. Iiwäreja mope biname te cääri itemlige egä, “Nää, maane Keriso säte, biname bine niya cabu ca lui te isecrärenemite, cine lui me ngii ne yaawepyeräjusi, teeme Bägrä?”

62 Yeesu jejige egä, “Yoo, cane säne. Cuta weene cebine pagege päpäna, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, kokre Acejiyame me camu poto ca adnatäneji piiyepu carbe cabu äina gawe me.”

63 Iiwäreja mope biname te teeme cäbletääpe ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyamete jepänige, siige jiicige egä, “Mine nuuja singi lica gemi cerämu poto biname cina teebine aitnejame,

64 inge weene bii bitecijinige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe bii jenenige, teeme bägrä ca lipu bainige. Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi iyeta jiicisi egä, “Teeme niya pisi nyene, pui name pi teebine miiji budre me agli.”

65 Piba teeme poto cina gije abacitinisi teebine mote ca ätywame. Teepi cäbletääpe ca teeme opo icwabisi, yoororisi, jejisi egä, “Nijini, laati te noororige?” Awamuta biname cina cuta teebine yoororisi.

*Peteru Yeesu ne Jeinige**(Matayo 26:69-75; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Peteru liba puga ge pui mete puutucu je, iiwäreja mope biname me kaakesea ngulebägrä te toclige,

⁶⁷ teebine jepänige gäbu amaja je uliobo gome. Tabe cängena ire acitige teeme bau me, jejige egä, “Maane cuta totnetnäjumete Yeesu Nasareta biname cama.”

⁶⁸ Yepä tabe ainige, jojige egä, “Cane umle lica gäne maane ngena poto cidi me jiicenite.” Tabe puma cita ca awetäntige, ädige caale grana wajwa me, siige paulo te ala sengenige.

⁶⁹ Pui kaakesea ngulebägrä te cuta cääri jepänige teebine, jejemige lui biname cina puga aclajuteji icrajige egä, “Ai biname lui teeme yepä gyene.”

⁷⁰ Yepä Peteru cääri ainige. Matikäli padare ingwe ca lui cina aclajuteji puga ge Peteru ne jejisi egä, “Toraca gyene, maane teeme yepä gäte, ingle maane Galilaya biname gäte.”

⁷¹ Peteru jejemige, “Cane Acejiyame me ngii cabu jijenininine, egä cane umle lica gäne pui biname, weene lui poto cidi me jiicenenemiye.”

⁷² Piba taatu paulo te neeneni me ala sengenige. Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu teebine jejige egä, “Maane cebine niinäce nesae gäabu nainenite, piba paulo te neeneni manu ala sengenenige.” Siige tabe ele jiplecmalige.

15*Yeesu Pilato me Opo Gaabe je**(Matayo 27:1-2, 11-14; Luuka 23:1-5; Yoane 18:28-38)*

¹ Liba kroke sewalige, piba taatu modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname, piiyepu nuuja modamoda Israela biname, iyeta lui mutre biname, cina mene jitranisi Yeesu täapume ngena wawename. Teepi teebine seea ca jetäyisi, Pilato bau me ecanisi.

² Siige, tabe Yeesu ne itemlige egä, “Maane nää Israela biname bime mope biname gäte?” Tabe jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiiците.”

³ Modamoda iiwäreja biname cina Yeesu ne bucurage gwidape poto cidi me jeitnäjisi,

⁴ siige Pilato Yeesu ne cääri itemlige egä, “Nää, määme nuuja daremu mene lica gyene? Egäsu maane näätecijenige, teepi lipu meebine bucurage gwidape poto cidi me naaitnäjenisi.”

⁵ Yepä Yeesu bojäcu enajige, daremu mene lica jewecnistige, siige Pilato cälu te jitige.

*Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige**(Matayo 27:15-26, Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)*

⁶ Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplengta soriyomu ne jaawenusi, Pilato piba krokeciye mete cabu ca yaasatuge teepi lui biname täapume birige singi.

⁷ Pui padare cabu puga ge krokeciye mete cabu biname ngii Baraba. Tabe poto biname cama cubu itu jiicananepi Rooma modamoda biname bime täapume. Teepi biname ne itu yaaglepesi budre me teeme cubu ngalebora, siige krokeciye mete bora yaacranemepesi.

⁸ Siige, biname cina eclige, Pilato ne itemlisi yepä biname ne krokeciye mete cabu ca asatame, tabe lipu jaawenuge pui padare cabu iyeta kämäge gaabegabe.

⁹ Pilato itemlige egä, “Nää, weene singi gemi cane Israela mope biname ne asatame weeme täapume?”

¹⁰ Pilato umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina teebine Yeesu bii becärisi, ingle teepi teebine ire patre jeglisi.

¹¹ Puma cita ca modamoda iiwäreja biname cina biname bine giri jicranimige teepi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame lica Yeesu ne.

¹² Siige Pilato biname bine cääri itemlimige egä, “Cije cane piba ngena jewenenine teeme täápume weene lui ne yaainuye Israela biname bime mopeyame ca?”

¹³ Teepi ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!”

¹⁴ Pilato itemlimige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niya ne itu tewenumi?” Yepä teepi baborage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!”

¹⁵ Pilato singi ge biname bime ngenecu miiji me wawename, siige tabe Baraba ne sisatige krokeciye mete cabu ca teeme täápume. Puma cita ca tabe jejemige Yeesu ne adnaname, siige biname bine ecärimige teepi baarge uli cabu äbyecrame.

*Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi
(Matayo 27:27-31; Yoane 19:2-3)*

¹⁶ Puma cita ca Rooma cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me, siige ala tesoglicmisi lui cina yepä sange teta cama.

¹⁷ Teepi Yeesu ne ciriyäciryä cäbletääpe esigrisi, pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täápume. Teepi ai ne ätutena pana jwenisi, egä tabe babo mope biname gyene.

¹⁸ Puma cita ca teepi jewablisi teebine, jejisi egä, “Sebore Israela biname bime mopeyame!”

¹⁹ Teepi teebine suru ca yoororanisi mope gome, mote ca ityewäjisi, siige sinäme kokorare ca ipednanemisi teebine opo gaabe me acitame.

²⁰ Teepi teebine apu ätutena pana jwenisi, piba ciriyäciryä cäbletääpe ne jiremutisi, teemerage cäbletääpe esigrärisi. Puma cita ca teepi teebine ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

*Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi
(Matayo 27:32-44; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)*

²¹ Puga ge yepä rooriye ngii Simona. Tabe lui Kurene cewe biname gyene, Aleksanda Ropus naabime babe. Tabe calwacupi cewe ca tacnige, siige cubu biname cina giri jecitisi Yeesu me baarge uli ne acaname.

²² Puma cita ca teepi Yeesu ne ecanisi cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä, ‘Mopekaake Cewe’.

²³ Teepi teebine liga ecärisi miira traci cama alengläciteji waina niye, yepä tabe lica enige.

²⁴ Piba teepi teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Siige puma cita ca teepi matimati kula cabu teeme ngii bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

²⁵ Peei lui krokebimu ge, teepi liba teebine baarge uli cabu jibyecrisi.

²⁶ Yeesu me mope gome oogäräneji ge teeme budre inge poto cidi me egä, ISRAELA BINAME BIME MÖPE BINAME.

²⁷ Teepi cuta neeneneneni cubucubu biname bine jääbyecrisi baarge uli cabu. Yepä lui Yeesu me camu poto ca, nuuja lui teeme säwäci poto ca.

²⁸ Apu mule ca ai Oogäräneji mene te toraca me äbitige egä, “Teebine cubucubu biname pana jwenisi.”

²⁹ Lui biname cina Yeesu ne isuplengäjisi, teepi jisädanisi, mope akocnäjinisi, jejisi egä, “Baa, maane age säte, iiwäreja mete ne lui te yiigarecenite, siige nesae bimu ngalebora cääri erangenite.

³⁰ Maane määmamu miiji äbiti, baarge uli cabu ca täini.”

³¹ Cuta modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne pepu jisädanisi. Teepi ajanininisi egä, “Tabe poto bine miiji jaawenanemuge, yepä tabe äblicäco teemämu miiji äbita.

³² Tabe Keriso ca lainuge, biname bine lui te niiya cabu ca birige äsecrera, piyepu Israela biname bime mope biname ca, siige tabe täinege baarge uli cabu ca cine päpäname, cine piba jitrunge-nisi teebine.” Lui bine jääbyecrisi teeme gome, teepi cuta teebine jisädenäsi.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

³³ Liba bimu duusa ge, krokeciye te cewe ne iyeta icwabige nesae awa cama.

³⁴ Mämle bimu me Yeesu babo tagepogogo ca ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani,” peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?”

³⁵ Poto lui cina aclajuteji icrajige teeme gome, jitecijisi, jiicisi egä, “Iteciijinege, tabe Eliya ne ala tesoglecenige.”

³⁶ Puma cita ca yepä te tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne caapocapo waina niye cabu yiiglenutige, suru ca jigadige, isinglantige Yeesu me tage cabu me, jiicige egä, “Mine jääpänesi, Eliya liba tädenige teebine ätrungentame.”

³⁷ Piba Yeesu baborage tagepogogo ca ala abayige, siige budre äbitige.

³⁸ Iiwäreja mete cabu lui baborage cäbletääpe adadnäneji ge, äderäriige cabu ca ngälu gawe me.

³⁹ Cubu biname bime mope biname, lui te aclajuteji enajige Yeesu me opo gaabe, liba jepänige tabe lipu budre äbitige, tabe jiicige egä, “Toraca, ai biname lui Acejiyame me Bägrä gyene.”

⁴⁰ Magebi puga ge cudecewe ca ire. Teeme yepä lui Mariya Magadala cewe magebi tage, nuuja lui Mariya tage lui iganerage Yakobu piyepu Yoose naabime mage, yepä lui Salome tage.

⁴¹ Teepi Yeesu cama jage, tabe liba Galilaya je waatnetnäjuge, teebine yäätityeräjusi. Cuta poto cerämu magebi puga ge, lui cina saaclepi Yeesu cama Yerusalema me.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Mämleteca liba mameta ge, Yoosepa Arimatea cewe biname te tatyaramtige. Tabe yepä miijirage mutre biname ge, lui te padare ne jewagriige Acejiyame te biname bine waadename. Ingle peei lui Fraide ge, Sabade bimu me amacetnäja bimu ge, tabe tii ecanige, Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake tääpume.

⁴⁴ Pilato cälu te jitige äteciyame, egä Yeesu uja budre bäbitige. Tabe jejige ala asoglecame cubu mope biname ne, siige itemlige egä, “Yeesu nää uja budre bäbitige.”

⁴⁵ Tabe liba umle äbitige cubu mope biname bau ca, egä Yeesu budre ge, tabe Yoosepa ne jejige teeme budrekaake ne acatame.

⁴⁶ Puma cita ca Yoosepa ädige, bulubulu cäbletääpe ne jeletnige, Yeesu ne sitru-ngamtige, cäbletääpe ca tope etnige, siige gape cabu me ecitige, lui gape ne ituge uurana baborage kula ngalebora. Piba tabe baborage kula ne epetrengäjige gape grana armime.

⁴⁷ Mariya Magadala cewe magebi piyepu Mariya Yoose me mage teepi jepänäsi, tabe Yeesu ne luma ecitige.

16

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Matayo 28:1-8; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu liba apirige, Mariya Magadala cewe magebi, Mariya Yakobu me mage, piyepu Salome, teepi miijirage lengo ngängye bine jeletnemänisi Yeesu me budrekaake ne aganame.

² Sande krokerage, bimu te liba tacitige, teepi ujige gape gome me.

³ Gaabe cabu teepi ajanänisi egä, “Laati te pui kula ne epeträngtenige gape grana cabu ca mime tääpume?”

⁴ Teepi apu ajanänisi, ingle kula lui baborage ge. Siige teepi liba atyaräninisi, ire acranänisi, siige jepänänisi, egä kula lui apeträngteji ge.

⁵ Teepi gape cabu me ebäcnänisi, mamye biname ne jepänänisi bulubulu lecaleca cäbletääpe ca asigräneji ge, camu poto cidi ca adnatäneji ge, siige magebi cina cälu te jäätänige.

⁶ Tabe teebibine jääjänige egä, “Gone cälu te jitänuge. Weene Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngenäneniye, lui ne baarge uli cabu tibyecrumesi. Tabe ama lica gyene. Acejiyame te teebine budre cabu ca berpinantige. Weene ire! Agesa lui puupu cabu teebine sitwitumesi.

⁷ Äte ujeye! Peteru naabibine jejemeye, egä tabe teeme niinäce gaabe me ädenige Galilaya me. Puma teepi opopa eyenisi teta cama, tabe lipu itu jaajemepi teebibine.”

⁸ Magebi cina äsänisi gape cabu ca, siige uucratnänisi, ingle teepi mage cälu te jäätänige piiyepu jaalocnänige wälu name pi. Teepi nuuja biname ne lica jejisi ai poto cidi me, ingle teepi wälu ge.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me

(Matayo 28:9-10, 16-20; Luuka 24:13-53; Yoane 20:11-18; 20:19-23; Apostolo 1:6-11)

⁹ Sande bimu krokerage Yeesu budre cabu ca liba arpinantige, tabe aboclomtige niinäce Mariya Magadala cewe magebi bau me, lui me trupa cabu ca tabe itu yääsecräremepi seven niya cable bine.

¹⁰ Tabe oclige abiberäja bägrä bime bau me, lui cina Yeesu ne ele jelwisi, jejemige ai poto cidi me.

¹¹ Yepä teepi liba itecijemige, egä Yeesu barpinantige piiyepu tabe teebine bii jepänige, teepi lica jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu aboclomtige mara opo ca neeneni abiberäja bägrä bime bau me, teepi liba gaabe cabu aacliche babo cewe kaake poto cidi ca.

¹³ Siige teepi babo cewe me acnenutäsi poto abiberäja bägrä bime bau me, jejemäsi, egä teepi Yeesu ne bii jepänäsi, yepä teepi lica jäätrungisi teebibine.

¹⁴ Ingwe ca Yeesu aboclomtige lebin abiberäja bägrä bime bau me, teepi liba deedei cabu jage. Tabe teebibine jicnecimige teeme ätrunga cäco piiyepu ätecija cäco mule name pi, ingle teepi lica pui biname bine titrungimumesi, lui cina teebine tepänanumesi, egä tabe budre cabu ca itu tarpinantumi.

¹⁵ Tabe teebibine jejemige egä, “Äte naaclepi, iyeta cewe gaabegabe ta Miiji Mene ne ecananepeye iyeta biname bime bau me ai gawecewe cabu.

¹⁶ Laati te liba Miiji Mene ne jäätrunguge piiyepu teebine liba niiye ca cuta jääcisäjuye, tabe cirege iyeteta ireclota ne päpäna. Laati te liba lica jäätrunguge, teeme niya mule cina yaacrajuge, siige teebine cirege atrana.

¹⁷ Lui biname cina Miiji Mene jäätru-ngusi, teepi ai ciitaca mule bine pagege waweneca: teepi cäme ngii cabu niya cable bine pagege äyecreja biname bime trupa cabu ca, piiyepu teepi teeme umle cäco mene ca pagege iicema.

¹⁸ Teepi liba cobyame bine joomlemusi coo piiyepu budre niiye liba yaanusi, pui cina äblicäco teebibine sabe wawena. Teepi pagege teeme ime acrana pita biname bime papa cabu me, siige teepi miiji läbitininusi.”

¹⁹ Yeesu Yageyame te liba ai mene teebibine jejananemige, pui kaake poto cidi ca Acejiyame te teebine ecanige cabucewe me, siige tabe Acejiyame me camu poto cidi ca adnatige.

²⁰ Abiberäja bägrä cina ecluji, Miiji Mene ne ecananujisi iyeta poto ta. Yageyame te kokre ecärimuji teepi ciitaca mule bine wawenecame naace tääpume awabame, egä Miiji Mene toraca gyene.

LUUKA ME MIIJI MENE

Niinäce Mene

¹ Yoo, Babo biname Teopilo, maane umle gäte egä bucurage biname cina ituge gije abacita mene oogärame pui modamoda mule poto cidi me lui cina cime gome täbitenäjimesi.

² Cine peei poto cidi me mene ituge ätecija biname bau ca lui cina teemämu ituge päpäna iyeta peei mule teeme agedna cabu ca, piba peei poto cidi me jaajananemepesi.

³ Yoo, ai name pi cane iyeta pui mule poto cidi me cängenarage itu yaabiberäjemepene, cane jitranine cängena mene oogärame mäame täapume,

⁴ maane ai cabu ca toraca umle äbitame pui mule poto cidi me teepi meebine lui itu naabiberäjepesi.

Umla Mene Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

⁵ Ai mene ne gije jebacitenine Heroda liba Mopeyame täapume enajuji Israela gawe cabu. Puga ge yepä Acejiyame me iiwäreja biname teeme ngii Sakariya. Tabe yepä iiwäreja babo biname ngii Abija me sange cabu kaakesea jaawenuge. Teeme coga ngii Elisabeta cama teepi neeneni lui Aarona me kaakesaare geji.

⁶ Teepi miijirage laanajuge Acejiyame me opo gaabe je, iyeta mime Yageyame me singi piiyepu cotre conocäco jaawenäsi.

⁷ Yepä teepi bägrä cäco ge, ingle Elisabeta äblicäco bägrä päpäna, cuta piiyepu teepi moda molyege ge.

⁸ Nuuja taje teeme padare cabu Sakariya teeme iiwäreja kaakesea jewenanuji Acejiyame täapume.

⁹ Yoo, pui iiwäreja biname bime mule apu ge: teepi matimati kula bine teeme ngii cama yiisabäjemusii teeme maramara kaakesea peema cita ca päpäname. Pui bimu cabu Sakariya lui kaakesea jepänige pui kula yiisabeja cabu ca miijimiji lengo gwidape Acejiyame täapume uubuderame. Uubudera padare te tatyaramtige, tabe piba Acejiyame me iiwäreja mete ngalebora me abacitige,

¹⁰ bucurage biname cina liba tabasecretnige pui mete caale bora me irecu ätumutame.

¹¹ Piba Acejiyame me mename seemo te Sakariya bau me taboclomtige, pui miiji lengo gwidape uubudera dade camu poto ca jeclajutige.

¹² Sakariya liba jepänige teebine, cälu te jitige, wälu te joomlige.

¹³ Yepä, mename seemo te jejige egä, "Sakariya, wälu gone! Acejiyame te mäame awejena ne secatumi; mäame coga Elisabeta imäbägrä ne pa jääpänepi. Maane teebine ngii ecärepi Yoane ca.

¹⁴ Maane ngenecu miiji piiyepu gege pa äbitepi, piiyepu bucurage biname cina babo gege pa läbitipesi teeme aplimla name pi.

¹⁵ Tabe babo cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je. Tabe gone waina niiye, coo nuuja sice pana niiye nänäja. Teeme aplimla cabu ca Aceji Seemo teeme trupa cabu babo pa läbitepi.

¹⁶ Tabe bucurage Israela biname bine pa yaatrongäremepi Acejiyame mime Yageyame bau me.

¹⁷ Teeme otni lui mime Yageyame me niinäce gaabe myene. Teeme seemo ireclota piiyepu kokre mename biname Eliya pana pagege äbita. Yoo, tabe te babe bime ngenecu pa yaatrongäremepi teeme bägrä bime bau me, piiyepu ätecija cäco biname bime ngene atwanena pa yaatrongäremepi toraca conocäco mule wawename. Tabe Yageyame me biname bine pa yaamacetnäjemepi teeme otni täapume."

¹⁸ Siige, Sakariya piba mename seemo ne mene jejige egä, “Cane lipu ai mene toraca umle äbita? Cane moda gäne; cäme coga cuta molyege gwene.”

¹⁹ Mename seemo te jejige egä, “Cane Gabriyela säne, Acejiyame me opo gaabe naclajutuge. Tabe te cebine nätyepige ai miijirage mene meebine jajime.

²⁰ Yepä, maane cäme mene lica nacatite, peei name pi maane buduma pana äbitenite mene iicemame. Maane bojäcu naanajepi, ngälu pui bimu cabu cäme mene te liba toraca me pa läbitepi. Yoo, peei te teeme padare cabu toraca me pa läbitepi.”

²¹ Siige, iiwäreja mete caale bora je biname cina Sakariya ne jewagrijiisi egä, “Ngena te bäbitige mete ngalebora je? Mage leca padare, tabe ngena name pi enajenige, lica tasatenige?”

²² Siige, tabe liba tasatige, äblicäco teebibine mene jaji. Teepi puma cita ca umle äbitininisi egä tabe pama apaclyera gwidape ne bii jepänige puma. Mene cäco tabe ime ca teebibine umle jebenemige.

²³ Siige teeme pui kaakesea padare liba apirige, Sakariya acnenutige cewe me.

²⁴ Pui ingwe ca teeme coga Elisabeta mäpumäpu äbitige. Tabe mete gome waanajuge faib maybe cama, jiicige egä,

²⁵ “Yageyame te cebine nätityärumi apu äbitame. Ingwe ca cane lica nuuja biname cama ajiri pana lenaja bägrä cäco.”

Umle Mene Yeesu me Aplimla poto cidi me

²⁶ Elisabeta liba siks maybe mäpumäpu cama onajige, pui padare cabu Acejiyame teeme mename seemo Gabriyela ne jityepige Nasareta cewe Galilaya probins cabu me.

²⁷ Teeme mene puga ge yepä ngulebägrä täapume, ngii Mariya. Teeme ciwelooyame ngii Yoosepa, tabe sasa Mopeyame Daawida me ingle biname ge.

²⁸ Yoo, Gabriyela Mariya bau me ädige, jojige egä, “Sebore Mariya! Acejiyame maane cama gyene. Tabe babo singi gyene mäame täapume meebine miiji ceerame.”

²⁹ Mariya liba peei mene utecijige, tabe ngenecu joclönige, mage ngene jotwananige pui mene ngena täapume.

³⁰ Puma cita ca mename seemo teebine jojige egä, “Mariya, wälu gone, ingle Acejiyame te babo ngenecu miiji gyene mäame täapume.”

³¹ Maane mäpumäpu pa äbitepi, imäbägrä ne pa jepänepi. Teebine ngii ecärepi Yeesu.

³² Tabe lui baborage cirege; Caburage Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi. Yageyame Acejiyame teebine mopeyame me cire jaawenepi epu pana teeme kaake-saare Daawida lipu mopeyame itu enajuji.

³³ Tabe te Yakobu me kaakesaare bine iyeteta cire yaawademepi, ingle teeme waadena lui ngälu cäco gyene.

³⁴ Mariya mename seemo ne itemlige egä, “Cane mäpumäpu lipu äbita, ingle camu gäne rooriye cama atejälmuta?”

³⁵ Mename seemo te jojige egä, “Aceji Seemo te mäame bau me pa tädepi, piba Caburage Acejiyame me kokre mäame cabu pa yaanajepi, peei name pi peei bägrä maane lui ne pa eplimlepi tabe Acejiyame tääpu myene, piyepu Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi.

³⁶ Yoo, mäame ingle biname Elisabeta cuta imäbägrä pa jääpänepi. Teebine lui täapume biname cina jwaajusi egä “äblicäco bägrä päpäna,” ngänu gwene page molyege, tabe siks maybe cama mäpumäpu gwene.

³⁷ Iyeta gwidape Acejiyame täapume ibibi gemi wawena.”

³⁸ Siige, Mariya piba jejige egä, “Cane Acejiyame me biname gäne teeme singi wawe-name. Iyeta miiji gyene cäme täapume äbita maane lui mene bii najite.” Siige, mename seemo piba teebine obmalige.

Mariya Elisabeta ne Ongrärige

³⁹ Yoo, pui mene ingwe ca, Mariya gwidape emacetrnäjjige, wata oclige yepä cewe Yuudea doru gawe cabu me.

⁴⁰ Tabe Sakariya me mete me puga abacitige, Elisabeta ne sebore jowenige.

⁴¹ Yoo, Elisabeta liba Mariya me mene utecijige, teeme bägrä te piba apinyarige came bora ätni diiba cabu, piyepu Aceji Seemo Elisabeta me trupa cabu babo äbitige.

⁴² Tabe babo tage ca Mariya ne jojige egä, “Acejiyame te meebine babo miiji naawenige iyeta magebi cabu ca, piyepu maane lui bägrä ne pa eplimlepi, tabe Acejiyame me babo miiji cama gyene.

⁴³ Cane ngeno me ai miiji ne päpäna, cäme Yageyame me mage te cebine nädärenige!

⁴⁴ Cane liba mäame sebore mene näteciijige, piba taatu bägrä te gege cama apinyarige cäme came bora ätni diiba cabu.

⁴⁵ Maane ngenecu gege gäte, ingle mime Yageyame me mene maane jaatrungepete egä mäame poto cidi me pagege äbita.” Siige.

Ai Lui Mariya me Uupera Mene Acejiyame täapume

⁴⁶ Mariya jiicige egä,

“Cane Acejiyame ne ewepyeräjenine iyeta cäme ngenecu cama.

⁴⁷ Cäme seemo te gege äbitenige Acejiyame täapume, lui te cebine niiya cabu ca cirege asata.

⁴⁸ Tabe owecu cama cebine näpänumi, cane lui teeme matikolä kaakesea bägrä gäne.

Ama cita ca iyeta biname cina cebine pa nainepesi “gege gwene,”

⁴⁹ peei modamoda gwidape name pi Acejiyame lui bine teeme kokre ca itu tewenemumi cäme täapume.

Teeme ngii lui jamyacu conocäco gyene.

⁵⁰ Bägrä bime padare cabu ca piyepu maramara kaakesaare bime padare cabu ca, tabe biname bine owecu jaawenemuge,

lui cina teebine opo gaabe me yaacitusi.

⁵¹ Tabe kokre mule bine ime ca itu jaawenemepi;

biname lui cina ngenecu bora teemeteme babo me läbituge, teebibine jaawenemepi maramara me aplidnerame.

⁵² Tabe modamoda mope biname bine gawe me itu yaajaremepi teeme miijimiji puupu cabu ca,

yepä matimati biname bine ituge awepenta.

⁵³ Deedei cäco biname bine tabe yäängäremepi miijimiji deedei ca,

yepä dogwe biname bine deedei cäco yääyecräjemepi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Tabe cängena jaawenemepi lui mene mime kaakesaare bine ituge jaji;

mibibine itu nitityäripi lui gemi teeme kaakesea bägrä ngii Israela cabu ca.

Tabe teeme mene lica ngene jäätrimalepi, owecu wawenname Abrahamo piyepu teeme kaakesaare bine iyeteta.”

⁵⁶ Siige, Mariya Elisabeta cama onajige nesae mabye cama, piba acnenutige teeme cewe me.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

⁵⁷ Yoo, Elisabeta me padare liba tatyaramtige, tabe imäbägrä ne eplimlige.

⁵⁸ Siige, teeme inglewale piyepu cewe mameta lui biname cina liba mene itecijemige Yageyame te lipu Elisabeta ne babo owecu jowenige, teepi ten cama gege äbitininisi.

⁵⁹ Imäbägrä te liba eit bimu joomlige, teeme binamewale cina seclige Acejiyame me cewecu acita mule wawenname täape matikolä iirputa ca. Teepi singi bägrä ne babe me ngii ceerame, Sakariya,

⁶⁰ yepä teeme mage te jejemige egä, “Eewe! Teeme ngii lui Yoane.”

⁶¹ Teepi mage me mene jowecnistisi egä, “Peei ngii weeme ingle cabu lica gyene.”

⁶² Teepi puma cita ca babe ne ime ca jebenisi teebine ätemlame egä, “Maane ngena ngii tääpume singi bägrä ceerame?”

⁶³ Sakariya oogära gwidape tääpume jejige, peei cabu yoogäriige egä, “Teeme ngii lui Yoane.” Biname cina cälu te jitemige.

⁶⁴ Piba taatu Sakariya me wätä te miiji me äbitige, piyepu teeme tagepogogo te tasatige. Tabe mene me gije abacitige Acejiyame ne awepyeräjame.

⁶⁵ Cewe mameta biname cina wälu äbitininisi; peema cita ca idre ecenanisi Yuudea podo gawe cabu iyeta poto ta.

⁶⁶ Iyeta lui cina peei mene itecijemige, mage ngene jotwa-nanininisi, ätemläjinisi egä, “Ai bägrä tääpume lipu äbitenige?” Yoo, Biname bime tääpume pajecu ge egä Acejiyame me kokre ime pugä ge pui bägrä cama.

Sakariya te Acejiyame me Tagepogogo Mene Jiicige

⁶⁷ Aceji Seemo te Yoane me babe Sakariya me trupa cabu me babo äbitige; tabe Acejiyame me tagepogogo mene jiicemige egä,

⁶⁸ “Acejiyame mime Israela biname bime Yageyame ne mine pa yaawepyeräjesi, ingle tabe mibibine bii ningrärininige piyepu mime niija cabu ca äsecrera gaabe bii nicärininige.

⁶⁹ Tabe mime tääpume kokre äsecrera biname ne bii tityepige, lui teeme kaakesea bägrä Daawida me kaakesaare gyene.

⁷⁰ Ujarage, tabe teeme conocäco mename biname bime tagepogogo ca jiicuji egä,

⁷¹ tabe mibibine cire niyebingipi mime cubuyame bau ca, piyepu teeme ime cabu ca lui cina mibibine nimugetninininusi.

⁷² Tabe te jiicuji egä tabe mime kaakesaare bine owecu wawename, piyepu teeme conocäco jajeji mene tabe lica ngene ätrimelame.

⁷³ Tabe mime kaakesaare Abrahamo ne teeme kokre ngii cabu jejuji

⁷⁴ egä mibibine cirege äsecrera cubuyame me ime cabu ca, mine piba teeme tääpume kaakesea wälu cäco wawenecame,

⁷⁵ piyepu ngenecu epucäco conocäco lenajame teeme opo gaabe je iyeta mime ireclota ngalebora.

⁷⁶ Yoo, cäme bägrä, biname cina meebine pa naainepesi mename biname ca mime Caburage Acejiyame tääpume,

Ingle maane niinäce pa ädepi gaabe amacetnäjame Yageyame tääpume,

⁷⁷ teeme biname bine umle wawename egä äsecrera gaabe pisi nyene, teepi liba kälyä jääpänemusi Acejiyame bau ca teeme niija mule tääpume.

⁷⁸ Mime Acejiyame lui baborage owecu piyepu owelaamelame cama;

teeme äsecrera biname te bimu me ajara pana, cabucewe ca mime bau me pa tädepi,

⁷⁹ saapacyärepi biname cabu lui cina krokeciye mule cabu icrajinige, piyepu teeme budre mule name pi wälu gemi.

Tabe cuta mibibine pa niwadipi poode ireclota gaabe cabu otnime.”

⁸⁰ Yoo siige, pui bägrä te uutige, babo me äbitige, cuta teeme seemo kokre me äbitige. Tabe daapo taatu cewe cabu enajige, ngälu pui bimu tabe liba teeme kaakesea gije jebacitige Israela biname bime tääpume.

2

Yeesu me Aplimla poto cidi me (Matayo 1:18-25)

¹ Pui padare cabu, Rooma Babo Mopeyame Siisa Augusto te mene jityepäjemige iyeta cewe cabu ta egä iyeta biname cina miiji otni teeme ngii acranecame biname acnema tääpume.

² Yoo, biname ngii Kwairiniyus tabe Suriya probins Mopeyame ge pui mule te liba äbitige.

³ Iyeta biname cina otninisi teeme saare bime cewe me teeme ngii acranecame.

⁴ Yoo, biname ngii Yoosepa tabe ädige Nasareta cewe cabu ca, piba Galilaya probins ne sebmalige, Yuudea probins abacitige, ädige Betelehema cewe me, sasa Israela Mopeyame Daawida luma aplimluji, ingle tabe Daawida me kaakesaare ge.

⁵ Yoo, teeme ciwelooyame Mariya ten cama oclige ngii acitame. Mariya mäpumäpu gwene.

⁶ Egäcäro teepi liba Betelehema cewe cabu puga ge, piba teeme padare te tatyaramtige iigyärame.

⁷ Tabe teeme niinäce bägrä ne jepänige, imäbägrä, teebine cäbletääpe ca etnige, kau bime deedei acrana puupu cabu ecwanige, ingle teepi kau mete cabu aanajige. Teeme täapume puupu lica ge otnetneja biname bime ute mete cabu.

Mename Seemo piyepu Maamoi Ire Atwi Biname

⁸ Yoo, pui cewe mameta puga ge maamoi ire atwi biname lui cina baace cewe cabu uta cama icrajige teeme maamoi bine cängena ire atwime.

⁹ Mime Yageyame me mename seemo te teeme bau aboclomtige, piba taatu mime Yageyame me jamyacu apacljera te teeme gome tuungepmalige. Babo wälu te teebibine joomlemige,

¹⁰ piba pui mename seemo te jejemige egä, “Wälu gone! Cäme babo miijirage mene agha weeme täapume. Peei mene te iyeta biname bine baborage ngenecu gege me pa jaawenemepi.

¹¹ Page ai ciye imäbägrä te aplimlige Daawida me cewe cabu je. Tabe weeme niya cabu ca äsecrera biname pagege äbita; tabe Keriso sine weeme Yageyame.

¹² Yoo, weene ai cabu ca umle pa äbitineye cäme mene toraca gyene: weene bägrä ne jepäneniye cäbletääpe ca tope atneji gyene, siige kau bime deedei acrana puupu cabu acwanäneji gyene.”

¹³ Piba taatu bucurage mename seemo cina aboclomäjininisi pui niinäce mename seemo gome. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi egä,

¹⁴ “Jamyacu apacljera lui mime caburage Acejiyame tääpu myene.

Gawe cabu biname cina ngenecu poode pa läbitipesi, tabe lui bime täapume ngenecu miiji gyene.”

¹⁵ Siige, pui mename seemo cina liba teeme bau ca cabucewe me äcnärige, piba maamoi ire atwi biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Biiri naclege Betelehema me ai mule ne päpäname Yageyame te lui poto cidi me mibibine nijinige.”

¹⁶ Siige, puma cita ca teepi watawata eclige, Mariya Yoosepa naabibine jääpänisi piyepu teeme bägrä ne jepänisi pui kau bime deedei acrana puupu cabu.

¹⁷ Liba bägrä ne jepänisi, piba biname bine pui mene jejananemisi, mename seemo te lipu jejemige teebibine ai bägrä poto cidi me.

¹⁸ Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige pui maamoi ire atwi biname bime mene poto cidi me,

¹⁹ yepä Mariya teeme ngenecu bora icranemige iyeta pui mene bine. Tabe baborage ngene jotwananige peei poto cidi me.

²⁰ Pui maamoi ire atwi biname cina piba äcnärige teeme cewe me. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi iyeta gwidape täapume teepi lui itecijemige piyepu jepänemisi. Yoo, iyeta pepu äbitige mename seemo te lipu itu tejemumi. Siige.

Teepi Ngii Einäsi Yeesu

²¹ Eit bimu ingwe ca padare te tatyaramtige bägrä täapume Acejiyame me cewecu mule wawenname tääpe matikolä iirputa ca. Teepi teebine ngii einäsi Yeesu. Peese nyene pui

ngii mename seemo te lui Mariya ne jwaajepi tabe mäpumäpu piba lica ge pui padare cabu.

Yeesu ne Ecanäsi Babo Iiwäreja Mete me

²² Yoo, padare te piba tatyaramtige Yoosepa naabi Mariya Acejiyame me cotre mule cängena wawename, Moose lui ne itu soogäruji marnga äyebingta poto cidi me. Teepi pui yepä padare cabu bägrä ne ecanäsi Yerusalema me teebine Yageyame täapume mara me wawename.

²³ Yoo, mime Yageyame me Oogäräneji Mene pisi nyene egä iyeta niinäce aplimläneji imäbägrä bine miiji Acejiyame täapume mara me wawename, cuta piyepu niinäce aplimläneji rooriye ngeerangera cibi plongo bine miiji Acejiyame Yageyame täapume mara me wawename.

²⁴ Siige, puga Yeesu me mage babe cina teeme owecu gwidape Acejiyame ne ecärsi iiwärejame marnga äyebingta mule apirame, ingle mime Yageyame me Cotre Mene jiicenige egä miiji neeneni giwi ele, coo neeneni gimäe plongo ca iiwäreja pui mule me apira täapume.

²⁵ Yoo, puga ge Yerusalema babo cewe cabu yepä biname ngii Simeona. Tabe miijirage biname ge; Acejiyame bau irecu lätumutanuge. Tabe Acejiyame me padare ne jewagrijenige Israela biname bine teeme niiya cabu ca äsecerame. Aceji Seemo lui teeme cabu yaanajuge,

²⁶ teebine ituge jaji egä, “Maane lica budre päpäna ngälu maane Yageyame me biname ne cire jepänepi, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.”

²⁷ Yoo, pui bimu cabu tabe iiwäreja mete caale bora abacitige. Piba Yeesu me mage babe cina bägrä ne ecanäsi pui mete puupu cabu me, Cotre Mene teeme poto cidi me cängena wawename.

²⁸ Simeona bägrä ne teeme ime ca ecatige, Acejiyame ne piba eso ecäriige egä,

²⁹ “Oo, Yageyame, cane mäame kaakesea bägrä ngenecu poode cama budre pagege, ingle maane lui mene cebine itu najujite page toraca me bäbitige.

³⁰ Cane irecu ca bii jepänine mäame biname, cibibine lui te cirege niiya cabu ca äsecerame,

³¹ maane lui poto cidi me ituge jaji tabe aboclomtenige iyeta biname bime opo gaabe.

³² Tabe ngale pana pagege äbita gaabe ceerame maramara gawe biname bine niiya cabu ca äsecerame,

piyepu jamyacu apacljera ne acaname mäame Israela biname bime bau me.”

³³ Siige, bägrä me mage babe cina cälu te jätige Simeona me mene täapume.

³⁴⁻³⁵ Simeona teebibine miiji jaawenänige teeme mene ca, piba bägrä me mage Mariya ne umle mene jojige egä, “Maane ngenecu mäpu cirege päpäna, epu pana turikä te mäame ngenecu lipu cire naatrapepi, ingle bucurage Israela biname cina ai bägrä ne cire jäägyepesi piba peei cabu ca teeme mäpu daremu päpäname. Yepä, nuuja cina babo miiji teeme bau ca cirege päpäna. Yoo, Acejiyame teebine pa yaaboclomtepi Israela biname bime täapume, piyepu lui cina teebine jäsädusi, teepi teeme niiya ngene atwanena pepu yaaboclomäjemusi.”

³⁶ Siige, cuta puga ge yepä Acejiyame me mename biname, magebi gwene, teeme ngii Ana tune. Teeme babe me ngii Panuela, Asera me ingle cabu ca. Tabe molyege gwene, lui te teeme mamye cabu rooriye ne ecatige, ten cama seben kämäge taatu onajige,

³⁷ piba tabe cuubla waanajepi ngälu pui padare eitifooa kämäge oomlaname. Tabe lica nuuja gome waacluge, yepä iiwäreja mete caale bora waanajuge ciye bimu, Acejiyame me ngii ne yaawepantuge irecu ätumuta ca cuta piyepu deedei cäco lenaja ca.

³⁸ Tabe mameta me toclige, pui padare Simeona mene jiicemige. Tabe Acejiyame ne eso ecäriige teeme Bägrä täapume, piba mene pui bägrä poto cidi me jejananemige iyeta

biname bine, Yerusalema ngalebora lui cina Acejiyame me padare ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

Teepi Äcnäränisi Nasareta Cewe me

³⁹ Teepi liba iyeta pui cotre mule epiremäsi, lui Yageyame me Oogäräneji Mene cabu, piba Galilaya gawe cabu teeme cewe Nasareta me äcnäränisi.

⁴⁰ Bägrä te uutige, kokre äbitige. Tabe babo umle cama äbitige, piyepu Acejiyame te teebine babo miiji me jewenanige.

Yeesu Liba Imäbägrä Jage, Tabe Iiwäreja Mete me Ädige

⁴¹ Yoo, iyeta kämäge gaabegabe Yeesu me mage babe cina Yerusalema me waatnetnejäsi Äsuplengta trii täöpume, Israela biname bime äsecerera Aikupito cabu ca ngene apecname.

⁴² Yeesu liba twelb kämäge joomlige, tabe teeme mage babe cama pui trii täöpume ädige, teeme mule lipu ge.

⁴³ Yoo, iyeta pui trii mule liba apirinini, teeme mage babe liba gaabe cabu aalige cewe me acnenutame, teeme bägrä Yeesu lui Yerusalema je puma enajige, yepä mage babe nuuja umle lica ge peei poto cidi me.

⁴⁴ Teepi apu jaangige egä tabe niinäce gaabe me biname cama bädige, peei name pi pui bimu teepi papa aalige ngälu mämliteca me, piba gije jecitäsi teebine ärngime teeme binamewale bau ca, piyepu gaabe cabu lui nuuja teeme biname cina otninisi teeme bau ca.

⁴⁵ Yepä, teepi teebine lica jepänäsi, peei name pi acnenutäsi Yerusalema me teebine puma ärngime.

⁴⁶ Neeneni bimu ingwe ca teepi teebine iiwäreja mete caale bora je jepänäsi, poto abiberäja biname cama adnatäneji ge. Tabe teebibine itemläjemige piyepu teeme mene cängena jitecijemige.

⁴⁷ Iyeta biname lui cina teeme mene jitecijisi, cälu te jitemige teeme miiji daremu mene piyepu teeme umle poto cidi me.

⁴⁸ Teeme mage babe cina cälu te jäätige liba teebine puma jepänäsi. Mage te jejige egä, “Cäme bägrä, maane ngeno me cibibine pepu niwenite? Määme babe cama cine mage ngenecu mäpu cama meebine näärngenago.”

⁴⁹ Tabe teebibine mene jaajige egä, “Weene ngena täöpume cebine närngeniye? Baa, weene umle lica gegi egä cane miiji cäme Babe me mete cabu nanajenige?”

⁵⁰ Yepä, teepi teeme mene ne opo lica ewatnäsi.

⁵¹ Yoo, Yeesu ten cama acnenutige Nasareta cewe me. Tabe teeme mene iyeta padare cängena yäatecijanuge. Teeme mage te iyeta pui mule bine ngenecu bora icranemige.

⁵² Siige, Yeesu babo äbitige, piyepu toraca umle cama äbitige. Biname cina teeme täöpume ngenecu miiji me äbitininisi; Acejiyame cuta piyepu ngenecu miiji ge teeme täöpume.

3

*Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Mene Jejananemige
(Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Yoane 1:19-28)*

¹ Yoo, padare apu ge: Fiftin kämäge cama Babo Mopeyame Tiberiyu pui gawe ire jetwige Rooma cewe cabu ca. Poto teeme mameta biname ai fooa cina ai gawe maramara ire jetwemisi. Pontiyo Pilato te Yuudea gawe ne ire jetwige, Heroda te Galilaya gawe ne ire jetwige, teeme naane Pilipo te Iturea piyepu Trakoniti gawe bine ire jaatwige, piyepu Lusaniya te Abilene gawe ne ire jetwige.

² Pui padare cabu Anas piyepu Kayapa lui iiwäreja mope biname ge. Yoo, pui padare cabu Acejiyame me mene te tatyaramtige Sakariya me bägrä Yoane bau me. Tabe lui puga ge daapo taatu cewe cabu je.

³ Tabe piba otneinäjige iyeta cewe maramara Yoridana baduge wajwa ta, biname bine jejananemige egä, “Weene weeme niiya mule cabu ca atamongärineye Acejiyame bau me, niiye ca äciseja ne ecateye weeme kirece mule ne awabudnitame, siige Acejiyame te weeme niyaniya mule bine pa yäyebhengemepi.”

⁴ Yoo, mename biname Isaya te mene itu soogäremuji Yoane poto cidi me egä, “Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jii cepi egä, ‘Yageyame me gaabe emacetnäjeye, weeme mule bine conocäco jenenemeye teeme otni täapume.

⁵ Iyeta payapaya bine miiji äclidna, piyepu iyeta dorodoro gawe bine miiji ämuleca. Cubecube gaabe bine miiji conocäco waweneca, piyepu dräcudräcu gaabe bine miiji lale wawena.

⁶ Piba iyeta biname cina pa jääpänesipi Acejiyame me niiya cabu ca äsecreta teeme täapume.’ ”

⁷ Siige, bucurage biname cina Yoane bau totninisi niiye ca äciseja täapume. Tabe teebibine jejemige egä, “Weeme angletneja lui cobyame pana gyene! Weene ai äciseja mule ca singi ucraname niiya mule cabu ca, piba muye puupu cabu me lica otni, yepä weene lica toraca Acejiyame bau me latamongäriininuye.

⁸ Weene miiji pui mule bine waweneca lui cina yaaboclomäjininusi egä weene niiya mule cabu ca ituge atamongära. Gone weemeweme lajananinuye egä, ‘Cine Abrahamo me kaakesaare gemi, peei name pi miiji gemi. Cane jijenininine egä Acejiyame ibibi gyene nuuja bägrä Abrahamo täapume wawena ai kula cabu ca, tabe liba singi gyene.

⁹ Weene epu pana gemi uli liyepu. Yäpä acitäneji gyene uli maape je. Iyeta uli lui cina miijirage kuu lica, yäyemepesi, pa yaargawemepesi, muye cabu me pa yiisabepesi ayime.”

¹⁰ Siige, biname cina teebine itemlisi egä, “Cine ngena ne miiji wawena?”

¹¹ Tabe teebibine jejemige egä, “Laati te neenenen cäbletääpe cama, miiji gyene yepä ceera biname ne lui teeme cäbletääpe lica gyene, piyepu lui cina deedei cama yaacra-juge, miiji gyene pacupacu ätreca.”

¹² Poto täks rarekaake atomleca biname cina cuta teeme bau otninisi niiye ca äciseja täapume, siige itemlisi egä, “Abiberäja biname, cine te cuta ngena miiji wawena?”

¹³ Tabe teebibine jejemige egä, “Gone rarekaake papa uutecrena, yepä weene biname bime toraca täks rarekaake taatu yaawadanemuye.”

¹⁴ Piba poto cubu biname cina teebine itemlisi egä, “Cine cuta lipu? Cine ngena ne miiji wawena?”

Taba cuta teebibine jejemige egä, “Gone nuuja biname bime rarekaake juutecranemuye, coo rarekaake walya äitneja cabu ca gone yaacatuye, yepä weeme kaakesea daremu pui rarekaake ibibi yaawadanemuye. Gone cerämu poto täapume singi.”

¹⁵ Yoo, iyeta Israela biname cina niiya cabu ca äsecreta biname ne jewagrijenisi. Teepi liba Yoane me umle mene itecijemige, piba ngene jotwananinisi egä pama tabe sine.

¹⁶ Piba Yoane teebi-bine jejemige egä, “Cane weebibine niiye ca jicisäjenininine Acejiyame me ngii cabu, yepä lui biname te tädenige, tabe cäme bau ca epu baborage gyene egä cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea bine iibirame. Tabe weebibine Aceji Seemo ca piyepu muye ca pa jicisäjipi.

¹⁷ Teeme padare cudecewe lica gyene miiji mule biname piyepu niiya mule biname bine abelename. Tabe epu pana gyene calwacupi biname liyepu lui teeme wiiti kuu

ämleceja gwidape pisi nyene ime cabu. Tabe miiji kuu bine pa jaabalodnemepi, piba pa yaawademepi mete me, yepä mälwä pa juubudäremepi ätuma cäco muye cabu.”

¹⁸ Yoo, bucurage mene ca Yoane te biname bine cängena yaablawäjemuge, teebibine miiji mene jaajananemuge.

¹⁹ Tabe cuta Mopeyame Heroda ne eblawäjige, inge Heroda teeme naane me coga Herodiyas juutecrige, teeme coga me jowenige, piyepu bucurage nuuja niiya mule bine jaawenemuge.

²⁰ Piba Heroda nuuja niyarage mule ne jowenige, tabe liba Yoane ne krokeciye mete bora ecitige.

*Yeesu Niiye ca Äciseja Mule ne Ecatige Yoane bau ca
(Matayo 3:13-17; Mareko 1:9-11)*

²¹ Iyeta biname liba Yoane bau me seclige, tabe te teebibine niiye ca äcisejame Acejiyame me ngii cabu, cuta Yeesu äciseja ne becatige Yoane bau ca. Egäcäro Yeesu Acejiyame bau irecu ätumutige, cabucewe te äplige,

²² piyepu Aceji Seemo te täinige teeme papa cabu me gimäe ele pana opo cama. Siige, tagepogogo te cabucewe ca tiicige egä, “Maane cäme ngenecurage bägrä gäte. Cane baborage ngenecu miiji gäne mäame tääpume.”

*Yeesu me Kaakesaare poto cidi me
(Matayo 1:1-17)*

²³ Yeesu liba gije jebacitige teeme abiberäja kaakesea wawenname, tabe piba teeti kämäge cama ge. Biname cina apu jengemige tabe Yoosepa me bägrä ge. Yoosepa me babe lui Heli sine; Heli me babe lui Matat sine;

²⁴ Matat me babe lui Leebi sine; Leebi me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Yanai sine; Yanai me babe lui Yoosepa sine;

²⁵ Yoosepa me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Aamos sine; Aamos me babe lui Nahuma sine; Nahuma me babe lui Cesili sine; Cesili me babe lui Nagai sine; Nagai me babe lui Maati sine;

²⁶ Maati me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Semei sine; Semei me babe lui Yoseka sine; Yoseka me babe lui Yooda sine;

²⁷ Yooda me babe lui Yoanan sine; Yoanan me babe lui Reesa sine; Reesa me babe lui Serubabelu sine; Serubabelu me babe lui Salatiyelu sine; Salatiyelu me babe lui Neeri sine;

²⁸ Neeri me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Aadi sine; Aadi me babe lui Kosam sine; Kosam me babe lui Elmada sine; Elmada me babe lui Cera sine;

²⁹ Cera me babe lui Yosuwa sine; Yosuwa me babe lui Eliyesa sine; Eliyesa me babe lui Yorim sine; Yorim me babe lui Matat sine; Matat me babe lui Leebi sine;

³⁰ Leebi me babe lui Simeona sine; Simeona me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yoosepa sine; Yoosepa me babe lui Yoonam sine; Yoonam me babe lui Eliyakima sine;

³¹ Eliyakima me babe lui Melea sine; Melea me babe lui Mena sine; Mena me babe lui Matata sine; Matata me babe lui Natana sine; Natana me babe lui Daawida sine;

³² Daawida me babe lui Yese sine; Yese me babe lui Obeda sine; Obeda me babe lui Boasa sine; Boasa me babe lui Salamona sine; Salamona me babe lui Naasona sine;

³³ Naasona me babe lui Aminadaba sine; Aminadaba me babe lui Arama sine; Arama me babe lui Hesoroma sine; Hesoroma me babe lui Perese sine; Perese me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yakobu sine;

³⁴ Yakobu me babe lui Isacako sine; Isacako me babe lui Abrahamo sine; Abrahamo me babe lui Teera sine; Teera me babe lui Nahora sine; Nahora me babe lui Seruge sine;

³⁵ Seruge me babe lui Reeu sine; Reeu me babe lui Pelege sine; Pelege me babe lui Ebere sine; Ebere me babe lui Seela sine;

³⁶ Seela me babe lui Kainan sine; Kainan me babe lui Arpasada sine; Arpasada me babe lui Seem sine; Seem me babe lui Nooa sine; Nooa me babe lui Laameke sine;

³⁷ Laameke me babe lui Metusela sine; Metusela me babe lui Eenoka sine; Eenoka me babe lui Yaarede sine; Yaarede me babe lui Mahalalel sine; Mahalalel me babe lui Kainan sine;

³⁸ Kainan me babe lui Enosa sine; Enosa me babe lui Seeta sine; Seeta me babe lui Adamu sine; piyepu Adamu me babe lui Acejiyame sine.

4

Satani te Yeesu ne Epicetnärige (Matayo 4:1-11; Mareko 1:12-13)

¹ Yeesu liba acnenutige Yoridana Baduge gome ca, Aceji Seemo te babo äbitige ten cabu, teebine ecanige daapo taatu cewe me.

² Puga Satani te teebine mage epicetneräjige footi bimu cama. Iyeta pui padare tabe nuuja deedei lica erwige, peei name pi pui footi bimu liba apirininisi, tabe baborage loolomecewe ge.

³ Satani piba teebine jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula ne jeji buluduu me atepengtame.”

⁴ Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yäcärimuge biname bine.’”

⁵ Piba Satani teebine caburage me ecanige, wata jewabäjige iyeta maramara mope biname bime gawe,

⁶ jejige egä, “Cane meebine yageyame pa naawenepene iyeta ai gawecewe täöpume, piyepu iyeta teeme biname piyepu iyeta teeme jamyacu gwidape bine mäame ime cabu pa yaacranemepene, inge cane te iyeta ituge waadena, peei name pi cane laati ne singi ceera, cane miiji gäne teebine ceerame.

⁷ Maane liba kokorare ca ääpednutenite cäme täöpume cebine awejename, piba ai gwidape iyeta lui mäami nemi.”

⁸ Siige, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige, ‘Yageyame mäame Acejiyame ne yaawejanuye, cuta teeme taatu singi ne jewenepi.’”

⁹ Puma cita ca Satani teebine Yerusalema me ecanige, iiwäreja mete caburage toro cabu etecwantige, puma jejige egä, “Maane liba Acejiyame me bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacanti gawe me,

¹⁰ inge Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te teeme mename seemo bine pa jaajemepi meebine cängena ire atwime.

¹¹ Teepi meebine teeme ime cabu pa naacanepesi, piba maane mäame ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’”

¹² Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Maane gone läbitute Yageyame mäame Acejiyame ne apicetnärime.’”

¹³ Siige, Satani liba iyeta epirige Yeesu ne apicetnära, tabe piba teebine ebmalige, ingwe padare ne jewagrijenige.

Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu (Matayo 4:12-17; Mareko 1:14-15)

¹⁴ Puma cita ca Yeesu acnenutige Galilaya probins me; Aceji Seemo me kokre lui ten cama ge. Teeme poto cidi me idre mene ecanisi pui gawe iyeta poto ta.

¹⁵ Tabe biname bine ebiberäjemige teeme maramara abasecretna mete cabu, piyepu iyeta biname cina teebine ewepyeräjisi.

Nasareta Cewe Biname cina Yeesu ne Jigyisi (Matayo 13:53-58; Mareko 6:1-6)

16 Yeesu ädige Nasareta cewe me, tabe luma babo me äbituji. Israela biname bime Sabade bimu cabu, tabe abasecretna mete me ädige, teeme mule liiyepu. Tabe puma abujängtige Oogäräneji Mene acnemame.

17 Teepi peba ecärisi Isaya lui ne soogäruji. Tabe peba ne jiiitnige, jepänige ai mene luma oogäräneji ge, siige ecnemige egä,

18 “Yageyame me Seemo pisi nyene cäme cabu.

Tabe peei name pi cebine itu najepi teeme Miiji Mene owecu mete biname bine jajanename.

Tabe cebine itu nätyepipi krokeciye mete biname bine mene jajanena teeme äsecrera poto cidi me,

piiyepu irecu määsumäsu biname bine jajanena egä teepi teeme irecu ca cängena cirege päpänenä.

Tabe cebine itu nätyepipi biname bine ätityerame teeme mäpu ireclota cabu ca äsecrera,

19 piiyepu iicemame egä, ‘Yageyame me ätityera padare lui age sena.’ ”

20 Siige, Yeesu piba peba ne iclubicige, kaakesea biname bau me ewecnistige, adnatige. Iyeta biname pui abasecretna cabu teebine ire jetwisi.

21 Tabe teebibine jejemige egä, “Page ai Oogäräneji Mene te toraca me äbitenige weeme ätecija cabu.”

22 Siige, teepi iyeta singi ge teeme mule tääpume, cälu te jitemige, inge babo miijirage mene täsige teeme tage cabu ca. Piba teemeteme ätemläjinisi egä, “Nää, ai lui Yoosepa me bägrä gyene?”

23 Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne weene singi cebine mime sasa mene jajime egä, ‘Dokta maane määmämu miiji me äbiti!’ Weene cuta singi cebine jajime egä, ‘Cine mene nitecijinige egä maane ciitaca mule ne Kaprenauma cewe cabu tewenemumete. Maane peei bine ama jebenemi määmerage cewe cabu!’

24 Cane weebibine jijenininine egä ngänu gyene nuuja cewe biname cina mename biname tääpume singi, teemerage cewe biname cina teeme mene lica jaacatusi.

25 Yoo, weene mename biname Eliya me padare poto cidi me ngene jotwananineye. Puga ngupe te lica seciruji nesae kämäge cebo cama, piiyepu gane te täduji iyeta poto ta. Cane weebibine jijenininine egä cuubla bucurage ge pui padare Israela gawe cabu,

26 yepä Acejiyame te lica Eliya ne jityepuji teeme yepä ne ätityerame. Eewe, Acejiyame teebine jityepuji Sidona gawe cabu, Sarepata cewe me, puga tabe yepä cuubla ne utityäruji.

27 Yoo, weene ngene jotwananineye cuta nuuja mename biname Elisa me padare poto cidi me. Piba puga ge Israela gawe cabu bucurage biname niyarage tääpe pita cama, yepä lica teeme yepä te miiji ne jepänuji, yepä Nacamano lui Suriya gawe biname ge, tabe taatu miiji ne jepänuji. Yoo, pui sasa mename biname cina ätrunga ne jepänäsi nuuja gawe cabu, yepä lica teeme Israela biname bime bau ca.”

28 Pui abasecretna biname cina liba Yeesu me mene itecijemige, baborage claabe te teebibine joomlemige.

29 Teepi abujänginisi, teebine iyecräjis cewe cabu ca, ecanisi pui podo papa cabu, teeme cewe lui podo wajwa cabu jage, siige teepi singi teebine puma cita ca ajarama,

30 yepä Yeesu teeme ngalebora ädige, siige ebmalemige teebibine.

Yeesu Niya Cable ne Iyecräjige (Mareko 1:21-28)

31 Yeesu puma cita ca Kaprenauma cewe me ädige, lui gyene Galilaya Probins ngalebora. Tabe biname bine ebiberäjemige Sabade bimu cabu.

32 Teepi iyeta mutäcäco äbitininisi teeme abiberäja mene name pi, inge teeme mene kokre piiyepu conocäco cama ge.

³³ Abasecretna mete cabu puga ge yepä biname niiya cable te lui ne yaacananuge. Tabe babo tage ca jejige egä,

³⁴ “Yeesu Nasareta ceweyame, maane singi ngena wawename cime tääpume? Maane cibibine sabe wawename? Cane umle gäne maane laasi näte: maane lui Acejiyame me conocäcorage Bägrä gäte!”

³⁵ Yeesu niiya cable ne kokre cama jejige egä, “Maane bojä naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!” Niiya cable te pui biname ne gawe cabu ijarige, iyeta biname bime opo gaabe piba tasatige teeme cabu ca, yepä teebine lica nuuja niiya jewenige.

³⁶ Iyeta peei biname mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai lipu mene gyene? Teeme conocäco piyepu kokre pisi nyene niiya cable bine mene jajime, siige teepi täsigel!”

³⁷ Siige, teeme poto cidi me idre ecanisi pui gawe iyeta poto ta.

*Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenemige
(Matayo 8:14-17; Mareko 1:29-34)*

³⁸ Yeesu piba abasecretna mete ne sebmilige, Simona me mete me ädige. Simona me gite molyege puga ge gebale cama ge. Pita name pi teepi Yeesu ne jejisi teebine ätityerame.

³⁹ Tabe ädige teeme ute puupu gome jeclajutige, teeme gebale pita ne jejige teeme bau ca äyeblyngtame. Siige, pita te obmalige teebine, tabe piba taatu abujängtige, teebibine mogobi jewenemige.

⁴⁰ Yoo, bimu äpula ingwe ca, iyeta biname cina teeme pita biname bine sewademisi Yeesu bau me. Tabe ime ecitanige teeme papa cabu, iyeta miiji me jewenemige.

⁴¹ Niiya cable cina poto pui biname bine sebmalemisi. Teepi babo tage ca jicemisi egä, “Maane Acejiyame me Bägrä gäte!”

Yeesu teebibine bojä jewenemige, ingle teepi umle ge egä tabe Keriso sine, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

*Yeesu Mene Jejananemige Maramara Abasecretna Mete cabu je
(Mareko 1:35-39)*

⁴² Baani liba siplige, Yeesu pui cewe ne sebmilige, ädige biname cäco cewe me. Siige, biname cina gije abacitinisi teebine ärngime, siige liba jepänisi, jejisi egä, “Gone cibibine nibmalininute!”

⁴³ Yepä, tabe jejemige egä, “Ai Miiji Mene Acejiyame te biname bine Waadena poto cidi me, cane miiji cuta nuuja cewe maramara cabu jajanena, ingle Acejiyame peei tääpume cebine itu nätyepuji.”

⁴⁴ Piba Yeesu biname bine mene jejananemige teeme maramara abasecretna mete cabu Yuudea gawe iyeta poto ta.

5

*Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige
(Matayo 4:18-22; Mareko 1:16-20)*

¹ Nuuja taje Yeesu liba Genesareta* Sawa ligi je jeclajutige, biname cina seclige, teebine jewaclomtisi, teeme mameta me ätyepecäjininisi Acejiyame me mene teeme bau ca äteciame.

² Tabe piba neeneneni poo bine jääpänige doru cabu, cibi bade biname lui bine aabmalisi net äcisejame.

³ Yeesu piba acenutige yepä pui poo cabu, pui lui Simona me poo ge, siige teebine itemlige poo ne matikolä atyepetame niye cabu me. Yeesu poo cabu adnatige, piyepu puma cita ca biname bine cängena ebiberäjemige.

* **5:1:** Genesareta: Genesareta lui nuuja ngii gyene Galilaya sawa tääpume.

⁴ Tabe liba mene jajanena siige, Simona ne jejige egä, “Piiyeme ai poo ne jewetänti uugle niiye cabu me. Weeme net bine niiye bora icranemeye cibü oomläjecame.”

⁵ Simona piba teebine jejige egä, “Babo biname, cine ciiye baborage kaakesea jewenisi ngälu sewalige, piiyepu nuuja cibü bine lica joomlemisi, yepä mäame mene name pi, cane net bine icranenenine.”

⁶ Teepi peei jewenisi, piba bucurage cibü bine joomläjemisi, net te mameta ädereca cibü mäpu name pi.

⁷ Teepi teeme cibubade binamewale nuuja poo cabu ca ime ca tewenemisi, teebibine ätityerame. Teepi aaclige, piba neeneni poo bine cibü ca gigri jäängärisi ngälu poo cina mameta abuma.

⁸ Yoo, Simona Peteru liba peei mule ne jepänige, kokorare ääpednutige Yeesu gome, teebine jejige egä, “Yageyame, cäme bau ca äyebingti, ingle cane conocono mule biname gäne!”

⁹ Tabe peei mene jiicige, ingle tabe teeme biname cama iyeta mutäcäco äbitininisi cibü lipu bucurage jepänemisi.

¹⁰ Cuta teeme nuuja cibubade binamewale Yakobu piiyepu Yoane, Jebedayo me bägrä, teepi cuta mutäcäco äbitäsi. Yeesu piba Simona ne jejige egä, “Wälu gone! Weene ingwe ca lica cibü bine joomlemuye, yepä biname bine pa joomlemepeye cäme bau waadename.”

¹¹ Teepi poo neeneni aatecwamtisi doro cabu, piba iyeta gwidape sebmalemisi Yeesu cama otnime.

*Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige
(Matayo 8:1-4; Mareko 1:40-45)*

¹² Nuuja taje Yeesu liba yepä cewe cabu jage, biname puga ge lepera pita cama. Tabe liba Yeesu ne jepänige, teemämu gawe cabu ajarige Yeesu gome, teebine itinärige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena!”

¹³ Yeesu ime uutige, teebine joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!” Piba taatu pui lepera pita te teebine ebmalige.

¹⁴ Yeesu piba teebine kokre cama jejige egä, “Gone nuuja biname bine ai poto cidi me jaajananemute, yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe meebine ire pa naatwanäjepi egä maane miiji gäte. Piba mäame owecu gwidape teebine ecäri tabe Acejiyame ne iiwärejame, Moose lipu mule ne ebiberäjemuji. PEEI ne jewenepi, piba biname cina umle pa läbitipesi egä mäame pita siige.”

¹⁵ Yepä, Yeesu poto cidi me idre ecananisi iyeta poto ta. Bucurage biname cina piba teeme bau me saacluge teeme mene äteciyame piiyepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame.

¹⁶ Yepä, tabe liba padare bine jääpänanemuge, piba biname cäco cewe me waat-netnäjuge Acejiyame ne puma awejename.

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Mareko 2:1-12)*

¹⁷ Nuuja bimu Yeesu liba biname bine ebiberäjemige, poto Parisea sigu biname piiyepu poto cotre abiberäja biname puga adnatäreji ge. Teepi ituge abasecretna iyeta cewe Galilaya Probins cabu ca piiyepu Yuudea Probins cabu ca cuta poto lui babo cewe Yerusalema ca. Siige, mime Yageyame me kokre puga ge pita biname bine miiji me wawenecame.

¹⁸ Yoo, poto biname cina piba waaku cabu secanisi biname ne lui me tääpe nuuja poto budre ge. Teepi liga teebine ecanisi mete ngalebora Yeesu me opo gaabe je acitame,

¹⁹ biname ca mete tapanige, peei name pi äblicäco teebine äsinglenta piiyeme. Yoo, teepi piba teebine ecanisi mete toro cabu me, puma bora cängena jewenisi, teebine

waaku cabu puma cita ca siyinisi mete bora biname tomi ngalebora me, Yeesu me opo gaabe je ecitisi.

²⁰ Yoo, Yeesu liba jepänemige egä teepi baborage ätrunga cama gemi, piba tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte mäame niiyaniya mule cabu ca.”

²¹ Siige, pui Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Luma cita ca gyene ai biname, lui te Acejiyame me ngii pepu jiseblecäjenige? Nuuja biname te ibibi lica ge biname bime niiya mule äyebhengame, yepä Acejiyame taatu ibibi gyene peei ne wawename.”

²² Yeesu teeme ngene atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, “Weene ngeno me pepu ngene jotwananiniye weeme ngenecu bora je?”

²³ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gate mäame niiya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi?’

²⁴ Cane weeme täöpume aboclomtenine egä cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme conocäco pisi nyene ai gawecewe cabu biname bime niiya mule äyebhengame.” Tabe piba pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cane meebine naajenine, abujängti, mäame waaku ne ecati, mete me ädi!”

²⁵ Piba taatu peei biname te iyeta biname bime opo gaabe abujängtige, teeme waaku ne ecatige, gege cama mete me ädige. Tabe Acejiyame ne ewepyeräjenige.

²⁶ Biname iyeta mutäcäco äbitininisi. Wälu cama teepi Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Mararage ciitaca mule ne cine page bii jepänisi!”

*Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige
(Matayo 9:9-13; Mareko 2:13-17)*

²⁷ Peei mule ingwe ca Yeesu asatige sawa ligi me, puga babo gaabe gome yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige, ngii Leebi. Tabe adnatäneji ge kaakesea puupu cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.”

²⁸ Piba Leebi abujängtige, teeme kaakesea iyeta gwidape cama ebmalemige Yeesu cama otnime.

²⁹ Siige, Leebi babo soriyomu jewenige Yeesu täöpume. Bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu nuuja biname cina puga ten cama deedei äbitininisi.

³⁰ Puma cita ca poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname lui cina teeme yepä sigu cabu, teepi Yeesu me abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngeno me deedei äbitinininiye täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname cama?”

³¹ Yeesu pui mene itecijige, teebibine jejemige egä, “Biname lui cina miiji birige, teepi singi lica dokta täöpume, yepä biname lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täöpume.”

³² Yoo, cane lica tädujine biname bine ala asoglecame lui cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine teeme ngenecu atrongärame Acejiyame bau me.

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Mareko 2:18-22)*

³³ Poto biname cina Yeesu ne mene jejisi egä, “Yoane niiye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge poto bimu cabu Acejiyame ne awejename, piyepu Parisea sigu biname bime abiberäja bägrä cina cuta peei yepä mule ne jaawenusi, yepä mäame abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi iyeta bimu gaabegabe.”

³⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge.”

³⁵ Yepä, padare te pa tatyaramtepi liba mamye rooriye ne pa yaacatepesi. Teepi piba pa yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.

³⁶ Yeesu ngene ca agli mene jejemige, neeneni mule bine aaboclomtige. Tabe jejemige egä, “Biname te licarage pläsu ne yääderärüge kirece cäbletääpe cabu ca sasa cäbletääpe bora cabu acitame, inge peei mule te neeneni cäbletääpe bine sabe jaawenuge: kirece cäbletääpe piba äderera birige, piyepu sasa cäbletääpe miiji opo lica birige kirecerage pläsu cama.” Yeesu pepu jejemige, naace popi tabe singi biname cina umle äbitame egä teepi liba singi Acejiyame me kirece mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna.

³⁷ Tabe piba jejemige egä, “Piyepu nuuja te kirece waina niye ne lica yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye teeme kokre te sasa tääpe ca wawenäneji gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge. Siige, waina niye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge.

³⁸ Eewe! Umle biname te kirece waina niye kirece tääpe cabu jäängärüge.

³⁹ Yoo, nuuja biname te lica kirece waina niye tääpume singi, tabe liba sasa ne yaapicnantuge, yepä jiicuge egä, ‘Sasa lui miijirage gyene.’” Siige, Yeesu peei mene biname bine jejemige aboclomtame egä biname cina singi lica sasa mule ne abmalame kirece mule tääpume.

6

Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me (Matayo 12:1-8; Mareko 2:23-28)

¹ Israela biname bime Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora gaabe cabu ädige. Teeme otni cabu abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime ca mälwä bine jimlecäjemisi, kuu taatu bine erwäjemisi, gaabe cabu otnetneja biname bime mule lipu ge.

² Poto Parisea biname cina piba abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngena ne jeweniye? Mime cotre pisi nyene pepu kaakesea wawena Sabade bimu cabu!”

³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Nää, weene lica mene ituge acnema Daawida teeme biname cama ngena itu jewenuji, teepi liba loolomecewe icrajuji?”

⁴ Tabe Acejiyame me iiwäreja mete me abacituji, buluduu ne ecatuji, lui Acejiyame tääpume iiwäräneji ge, peei ne erwuji, piyepu lui biname ten cama teebibine ecäremuji teeme deedei tääpume. Yoo, mime tääpume cotre gyene buluduu puma cita ca acata loolo me, yepä iiwäreja biname taatu peei bine yäärwäjimusi.”

⁵ Siige, Yeesu piba jejemige egä, “Yoo, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane Yageyame gäne Sabade bimu tääpume. Cäme conocäco pisi nyene jajime ai bimu cabu ngena wawename.”

Biname Lui me Camu Poto Ime Duudemu Ge (Matayo 12:9-14; Mareko 3:1-6)

⁶ Cuta nuuja taje Sabade bimu cabu, Yeesu abasecretna mete me abacitige biname bine ebiberäjemige. Biname puga ge lui me camu poto ime duudemu ge.

⁷ Poto cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina singi inge ne päpäname Yeesu ne aitnejame. Teepi peei name pi Yeesu ne cängena ire jetwisi egä tabe pama pui biname ne miiji me jewenige Sabade bimu cabu.

⁸ Yepä, Yeesu teeme ngene atwanena umle ge, pui biname lui me ime duudemu ge, teebine jejige egä, “Abujängti, tädi aima niinäce gaabe me.” Puma cita ca pui biname te abujängtige, Yeesu gome jeclajutige.

⁹ Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Yoo, cäme ätemla pisi nyene weeme tääpume. Cotre mene te lipu jiicenige, mine ngena miiji ge wawena Sabade bimu cabu: biname ne

miiji wawena, coo biname ne niiya wawena? Biname ne ätityera ireclotame, coo biname me ireclota ne sabe wawena?”

¹⁰ Tabe iyeta biname bine cängena ire jetwemige, piba peei ime duudemu biname ne jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe pepu jewenige, siige teeme ime te miiji me äbitige.

¹¹ Yepä, pui cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname teepi iyeta mage claabe te joomlemige, teemeteme ätemläjinisi egä, “Mine ngena jewenenisi ai biname täapume?”

*Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäremige
(Matayo 10:1-4; Mareko 3:13-19)*

¹² Nuuja taje Yeesu podo cabu me jegelige irecu ätumutame.

¹³ Tabe iyeta pui ciie puma enajige Acejiyame bau irecu ätumutanige. Bimu te liba tacitige, tabe teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglecmige teeme bau otrime, piba twelb bine jejäremige pui tomi cabu ca teeme ätyepäneji biname täapume äbitame.

¹⁴ Age tema pui twelb biname: Simona tabe lui ne einige Peteru ca, piyepu teeme igane Andrea; Yakobu piyepu Yoane; Pilipo piyepu Bartoloma;

¹⁵ Matayo piyepu Tooma; Yakobu Alapeus me bägrä piyepu Simona, lui Kanana sigu biname ge;

¹⁶ Yuuda, lui nuuja Yakobu me bägrä ge, piyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre täapume awaba biname äbitige.

*Yeesu Biname bine Ebiberäjemige piyepu Pita cabu ca Miiji me Jewenemige
(Matayo 4:23-25)*

¹⁷ Yeesu pui biname cama täinige podo cabu ca, jeclajutige gawe miiji cabu. Bucurage teeme abiberäja bägrä puga ge ten cama, piyepu bucurage biname lui cina teeme bau me seclige iyeta Yuudea gawe cabu ca, piyepu babo cewe Yerusalema cabu ca, cuta piyepu neeneneni malu cewe Turo piyepu Sidona cabu ca.

¹⁸ Teepi seclige teeme mene äteciyame piyepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame. Lui bine niiyaniya cable cina niyarage ngene atwanena cama yaawadane-musi, teepi cuta miiji me äbitininisi.

¹⁹ Yoo, iyeta biname cina singi teebine oomlaname, ingle kokre te teeme cabu ca tasatenige teebibine iyeta miiji me wawename.

*Ngenecu Miiji piyepu Ngenecu Mäpu
(Matayo 5:1-12)*

²⁰ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ire jetwemige, jejemige egä, “Weene lui owecumete pana inajininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene Acejiyame me waadena cabu itu yäbäcnepeye.

²¹ Weene lui loolomecewe gemi page, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene camuge cirege päpäna.

Weene page lui cina ele ingenininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene ngange gege cama cirege.

²² Ngenecu miiji äbitineye biname cina liba weebibine jimugetninus, jigynusi, jicnecinus, coo piyepu weeme ngii sabe jiwenninusi, ai name pi ingle weene cebine nätrunguye, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine.

²³ Yoo, piba ngenecu miiji me äbitineye piyepu gege cama uuplatäjineye, ingle miijirage daremu pisi nyene weeme täapume cabucewe je. Yoo, teepi lui cina weebibine niiya jiwenninusi, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewennanemumesi Acejiyame me mename biname bime täapume.

²⁴ Yepä, weene lui cina dogwe biname pana inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitineye, ingle weeme lui plowa pana ireclota ituge päpäna, siige cirege apira.

²⁵ Weene lui cina camuge apanininiye page, ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene loolomecewe cirege lenaja.

Piiyepu weene lui cina ngange cama inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene ele cire ingenitnipi.

²⁶ Ngenecu mäpu me äbitipeye, weene lui bine iyeta biname cina jäje iwepyeräjininusi. Yoo, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewenenanemumesi walya mename biname bime tääpume.”

*Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me
(Matayo 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Yeesu cääri biname bine mene jejemige egä, “Cäme mene piti nemi weeme tääpume lui cina cebine nätecijeniye egä weeme cubuyame bime tääpume singi inajipi. Lui biname cina weebibine jimuggetninusi, weene teebibine cuta yäätityeräjemuye.

²⁸ Lui biname cina weebibine mene ca niiya me jiwenininusi, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji tääpume. Cuta teeme tääpume irecu lätumutinuye lui cina weeme ireclota mäpu me jiwenininusi.

²⁹ Yoo, biname te liba weeme nuuja ne yoororuge lakace cabu, tabe miiji cuta atatrongta nuuja poto lakace ne ceerame. Biname te liba weeme nuuja me ätrugera gwidape ne yaacatuge, gone teebine iibana cuta soto ne acata.

³⁰ Lui biname te weebibine liba itinärinuge, weene teeme singi gwidape yäacäruye, piiyepu biname te liba weeme gwidape ne yaacatuge, gone teebine jaajuye peei ne awecnistame.

³¹ Yoo, weene singi biname cina ngena wawename weeme tääpume, weene miiji pepu wawena teeme tääpume.

³² Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme tääpume singi, ingle cuta niiya mule biname cina pepu jaawenemusi.

³³ Piiyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bine taatu miiji jaawenemuye lui cina weebibine miiji niwenininuge. Cuta niiya mule biname cina pepu jaawenemusi.

³⁴ Piiyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bine taatu gwidape watawata yäacäremuye lui cina weebibine gwidape pagege awecnista. Cuta niiya mule biname cina teeme gwidape nuuja niiya mule biname bine yäacäremusi, teepi liba yepä pana gwidape teeme bau ca pagege päpäna.

³⁵ Pepu mule lica ge ibibi, yepä weene weeme cubuyame bime tääpume singi inajipi, teebibine miiji jaawenemuye, piiyepu gwidape liba watawata yäacäremuye biname bine, gone awagrija peei awecnista tääpume. Acejiyame te piba weebibine babo daremu cire icäripi, piiyepu Caburage Acejiyame me bägrä pagege weene lenaja. Ingle tabe cuta niiya mule biname bine owecu jaawenemuge, piiyepu eei bine lui cina eso mene umle cäco iicana.

³⁶ Yoo, weene iyeta biname bine epu pana owecu jaawenemuye, mime Babe Cabu je biname bine owecu lipu jeweniniginige.”

*Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me
(Matayo 7:1-5)*

³⁷ “Weene gone biname bine jaatranemuye, piba Acejiyame weebibine lica cirege atrana; gone singi nuuja biname te mäpu daremu ne päpäname, piba Acejiyame weebibine lica mäpu daremu cirege ceera. Nuuja biname bine niiya mule bine weeme ngene atwanena cabu ca yääyecräjemuye, piba Acejiyame weeme niiya mule bine cirege äyecreja.

³⁸ Nuuja biname bine gwidape yäacäremuye, piba Acejiyame weebibine gwidape pa icäripi. Yoo, tabe bucurage ätityera weebibine pa icäripi. Epu pana diiba te deedei ca lipu

tapanuge, weeme ime ibibi lica birige iyeta teeme miiji oomlana, weeme ireclota cuta pa tapanepi teeme miiji ca. Yoo, weene liba nuuja biname ne matimati yäätityäruye coo baborage yäätityäruye, Acejiyame te yepä ibi weebibine pagege ätityera.”

³⁹ Yeesu cuta ngene ca agli mene jiicige egä, “Yepä, irecu mäasumasu biname te äblicäco nuuja irecu mäasumasu biname ne gaabe cabu awecluja. Tabe liba peei ne jaawenuge, siige teepi iyeta cäsu cabu me laatramuge.

⁴⁰ Yoo, abiberäja bägrä te lica ge baborage teeme abiberäja biname cabu ca, yepä iyeta abiberäja bägrä lui cina iyeta cängena labiberäjininusi, piba teepi teeme abiberäja biname pana pagege äbita.

⁴¹ Weene ngeno me singi matikolä conocono weeme nuuja biname me ireclota cabu päpäname, yepä baborage conocono weeme ireclota cabu weene lica päpäna?

⁴² Peei lui epu pana mäame irecu cabu baborage uli pargi liba pisi nyene piyepu maane liba mäame biname ne jaji egä, ‘Cäme biname, cane mäame irecu cabu ca pläpu ne jaacatene!’ Weene walya biname gemi! Weene miiji niinäce uli pargi ne weeme irecu cabu ca acata, piba weene cängenarage jepäneniye weeme biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.”

*Abiberäja Mene Uli piyepu Teeme Kuu poto cidi me
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Yeesu piba jiicige egä, “Miijirage uli te lica yäayuge niiyarage kuu cama; cuta piyepu niiyarage uli te lica miijirage kuu cama yäayuge.

⁴⁴ Yoo, weene iyeta uli bine opo yaawatnemuye teeme kuu cabu ca: weene äblicäco miijirage kuu epu piigi kuu bine äwäcuta gaalegale seea cabu ca, coo waina kuu bine äwäcuta käkäco mete cabu ca.

⁴⁵ Yoo pepu pana gemi, biname lui me miijimiji ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piyepu teeme mene cuta miijirage gemi. Yepä, biname lui me niyaniya ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piyepu teeme mene cuta niiyarage gemi. Ingle biname bime tage cabu ca lui mene cina täsuge, peei lui teeme ngenecu bora cabu ca saacluge.”

*Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Matayo 7:24-27)*

⁴⁶ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ngenome cebine nainuye ‘Yageyame’ ca, yepä cäme singi mene lica jaawenuye?

⁴⁷ Yoo, iyeta biname lui cina cäme bau me saacluge, cäme mene yäatecijemuge, piba cuta yaacatusi ibi wawename,

⁴⁸ teepi lui epu pana biname liyepu lui te miijirage mete ne erangige. Tabe gawe ngalebora me juurige kula luma birige, piba cängena caage bine jermecimige, mete ne peei cabu erangige. Siige, igi te tädige, pui mete ne irmitige, yepä lica apinicige, ingle kokrerage caage cabu rarangäneji ge.

⁴⁹ Yepä, lui biname te cäme mene papa yäatecijuge, yepä lica jaawenuge, tabe lui epu pana biname liyepu lui te caage bine tumerage je jermecimige, cuta peei cabu mete ne erangige. Igi liba tädige, pui mete ne ijarige, mete te itramige, siige iyeta sabe äbitige.”

7

*Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige
(Matayo 8:5-13)*

¹ Yeesu liba iyeta peei mene epiremige biname bine jajanename, piba tabe Kapre-nauma cewe me abacitige.

² Pui cewe cabu puga ge yepä Rooma cabu ca cubu mope biname. Teeme ngenecurage kaakesea bägrä baborage pita cama ge budre mameta.

³ Pui Rooma cubu mope biname te liba mene itecijige Yeesu poto cidi me, tabe poto Israela modamoda biname bine Yeesu bau me jityepemige teebine ätemlame teeme kaakesea bāgrā ne miiji wawename.

⁴ Pui Israela modamoda biname cina seclige, Yeesu ne owecu cama itineräjisi egä, “Maane miiji teebine ätityerame, inge tabe miiji biname gyene.

⁵ Tabe babo owecu mime biname bime täápume, piyepu cime abasecretna mete ne eranguji teeme rarekaake ca.”

⁶ Yoo, Yeesu piba ten cama ädige. Tabe teeme mete mameta me liba atyaramtige, piba pui Rooma cubu mope biname te poto teeme binamewale bine tityepemige Yeesu bau me mene cama egä, “Babo Biname, gone mäpu me läbitute cäme täápume. Cane ibibi lica gäne maane abacitame cäme mete me,

⁷ peei name pi cane lica otni mäáme opo gaabe me. Maane mene taatu jiici, piba cäme kaakesea bāgrā te miiji pa läbitege.

⁸ Yoo, cane umle gäne mene lipu kokre gyene. Cane miiji cäme babo biname bime mene ätecija, piyepu cäme ire atwi cabu piti nemi cubu biname. Cane yepä ne jaajune, ‘Ädi,’ siige tabe läduge; cane nuuja ne jaajune, ‘Tädi,’ siige tabe täduge. Cane cäme kaakesea bāgrā ne jaajune, ‘Ai jeweni,’ siige tabe peei ne jaawenuge. PEEI name pi cane umle gäne egä mäáme mene cabu kokre pisi nyene.”

⁹ Yeesu mutäcäco äbitige, pui mene liba itecijige. Tabe ingwe gaabe me tatadrongtige, ten cama lui biname cina seclige, teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä apu baborage ätrunga ne cane lica ituge päpäna Israela biname bime cabu ca, yepä ai biname cabu taatu jepänine.”

¹⁰ Pui mename biname cina liba äcnärige Rooma cubu mope biname me mete me, siige teepi pui kaakesea bāgrā ne miiji jepänisi.

Yeesu Budre Biname ne Erpinantige

¹¹ PEEI ingwe ca Yeesu ädige yepä matikolä cewe me, ngii Naina. Teeme abiberäja bāgrā piyepu bucurage nuuja biname cina ten cama eclige.

¹² Tabe liba pui cewe grana gome atyaramtige, biname cina yepä budre biname ne secanisi cewe cabu ca. Tabe mamye biname ge, teeme mage me japurage imäbāgrā; cuta mage lui cuubla ge. Bucurage pui cewe biname cina ten cama seclige.

¹³ Yageyame liba teebine jopänige, tabe baborage owecu äbitige teeme täápume, jojige egä, “Ele gone!”

¹⁴ Tabe piba awetäntige, budre biname me keeso kaake ne joomlige. Pui keeso acana biname cina piba imyemutemige, siige Yeesu pui budre biname ne jejige egä, “Mamye biname, cane meebine naajenine arpinanti!”

¹⁵ Siige, pui budre biname te arpinantige, piba gije abacitige mene me. Yeesu teeme mage ne ocärige.

¹⁶ Iyeta biname cina wälu me äbitininisi, Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Acejiyame me baborage mename biname te mime bau me tädige!” Teepi cuta jiicisi egä, “Acejiyame bii tädige teeme biname bine ätityerame.”

¹⁷ Yeesu ne idre jecenanisi Yuudea gawe iyeta poto ta piyepu cuta poto gawe mameta cabu ta.

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca (Matayo 11:2-19)

¹⁸ Yoane iyeta peei mule poto cidi me itecijige teeme äbiberäja bāgrā bime bau ca. Tabe piba ala taasoglicige teeme neeneneni abiberäja bāgrā,

¹⁹ teebibine Yageyame bau me jäätyepige, teebine ätemlame egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine miiji nuuja ne awagrija?”

²⁰ Pui neeneni biname cina Yeesu bau me liba atyaramtäsi, jejäsi egä, “Yoane niiye ca äciseja biname te cibibine mäame bau me nityepige meebine ätemlame egä, ‘Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine pama miiji nuuja ne awagrija?’”

²¹ Puirage padare cabu Yeesu bucurage biname bine miiji me jewenemige maramara pita cabu ca, piyepu niiya cable bine iyecräjemige, piyepu bucurage irecu mäasumäsu biname bine miiji me jewenemige.

²² Pui neeneni biname lui Yoane bau ca tabe teebibine mene jaawecnistige egä, “Weene Yoane bau me acne-nuteye, teebine jejepeye weene ngena ituge päpäna piyepu ätecija naace irecu mäasumäsu biname cina cängena jääpänanemusi; ernge niiyaniya biname cina miiji waatninusi; lepera pita biname cina miiji me läbitininusi; tablame buduma biname cina cängena yäatecijanemuge; budre biname cina larpineräjininusi ireclota me; cuta piyepu owecumete biname bine Miiji Mene jaajananemusi.

²³ Yoo, ngenecu miiji eei gemi laati bemi ätrunga ne lica yaapesarusi cäme bau.”

²⁴ Pui biname Yoane bau ca liba acnenutäsi teeme bau me, Yeesu gije abacitige biname bine mene Yoane poto cidi me jajanename. Tabe teebibine itemlemige egä, “Weene liba daapo taatu cewe me läsipeye, weene singi puma ngena päpäname? Weene lica otni duuwe baace päpäname buuwe te papa yaacenange.

²⁵ Liba peei lica, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene lica otni biname ne päpäname, lui te labasogäruge miijimiji cäbletääpe cama, inge pepu pana biname cina modamoda biname bime mete cabu yaacrajuge luma miijimiji gwidape birige.

²⁶ Cebine najeye, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene nää Acejiyame me mename biname ne singi päpäname? Yoo, cane weebibine jijenininine egä weene baborage mename biname ne puga ituge päpäna.

²⁷ Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Yoane poto cidi me jiicenige egä, ‘Cane cäme mename biname ne mäame niinäce gaabe me cire jäätyepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi mäame otni tääpume.’ ”

²⁸ Yeesu piba jejemige, “Cane weebibine jijenininine egä Yoane lui baborage gyene iyeta ai gawecewe biname bime cabu ca lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname, yepä page ai kirece padare cabu, eei cabu ca lui te matikäli gyene Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.”

²⁹ Yoo, iyeta biname piyepu cuta täks rarekaake uutecrena biname cina liba Yeesu me mene yäatecijemepi, piba jiicepesi egä, “Acejiyame me gaabe toraca conocäco gyene,” siige teepi peei name pi äciseja mule ne ituge acatena Yoane bau ca.

³⁰ Yepä, Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yoane me äciseja mule ne jäägyusi, pepu pi teepi cuta Acejiyame me teeme tääpume singi gaabe ne jäägyusi.

³¹ Siige, Yeesu jiicige egä, “Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine page lui cina ireclota gemi?”

³² Teepi epu pana gemi matimati bägrä liiyepu, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletnaletna puupu cabu, siige teemeteme ala abayaninusi egä, ‘Cine dobidobi bine jääcnäjemusi, yepä weene giire lica jääwäjuye. Cine owecumete uupera yaatangusi, yepä weene singi lica ele me.’

³³ Yoo, Yoane niiye ca äciseja biname te tädepi piyepu poto bimu deedei cäco yaanajuge piyepu waina niiye lica yäänäjuge. Weene singi lica teeme mule tääpume, teeme poto cidi me jiicemuye egä, ‘Niiya cable te teebine ecanenige.’

³⁴ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba tädepene. Cane deedei läbitune piyepu niiye yäänäjune, yepä weene cuta singi lica cäme mule tääpume, cäme poto cidi me jiicemuye egä, ‘Jepäneye ai biname ne! Tabe mage looloyame

gyene piyepu waina niiye änäjäyame! Täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname teepi lui teeme biname gemi!

³⁵ Yoo, weene pepu jicemuye, yepä lui biname cina yaacatusi Acejiyame me singi mule bine, teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame lui umlerage gyene.”

Parisea Sigu Biname te Yeesu ne Tesoglicige Teeme Mete me

³⁶ Yepä Parisea sigu biname ngii Simona tabe Yeesu ne ala tesoglicige ten cama deedei äbitame. Yeesu ädige teeme mete me, puga adnatige deedei me.

³⁷ Puga ge pui cewe cabu yepä eroero magebi. Tabe liba mene utecijige egä Yeesu deedei äbitenige pui Parisea biname me mete cabu, tabe piba matikolä karpu ne miiji lengo ngedo cama ecatische, peei cama oclige Simona me mete me.

³⁸ Puga tabe Yeesu me kaake poto ca joclajutige teeme ernge gome. Tabe ele ongenige piyepu teeme ele mäcu cina sitrametnemige Yeesu me ernge cabu. Tabe pui ele mäcu bine jicisäjemige, teeme lecaleca edingäli ca, teeme ernge jetcnige, piba pui miiji lengo cama ngedo ne ernge cabu epadurige.

³⁹ Yoo, pui Parisea biname lui te Yeesu ne ala tesoglicige, tabe liba peei mule ne jepänige, teeme ngenecu bora jicige Yeesu poto cidi me egä, “Ai biname liba toraca mename biname gyene, tabe piba umle cama gyene ai magebi poto cidi me, lui te teebine joomlemige, egä teeme ireclota lui magerage conocono gyene!”

⁴⁰ Piba Yeesu pui Parisea biname ne jejige egä, “Simona, cane singi gäne meebine matikolä mene jajime.”

Simona jejige egä, “Abiberäja biname, ngena mene gyene?”

⁴¹ Yeesu ngena ca agli mene teebine jejige egä, “Neeneni biname cina rarekaake ituge waadena yepä rarekaake ire atwi biname bau ca. Pui yepä biname te faib hanred rarekaake yaawademepi piyepu nuuja te fifti taatu rarekaake yaawademepi. Yoo, yepä pui rarekaake me ibi lui daremu gyene yepä bimu me kaakesea täapume.

⁴² Siige, ingwe ca pui neeneni äblicäco ge pui rarekaake awecnistame, peei name pi rarekaake ire atwi biname te teebibine jaajige egä, ‘Ngänu gyene peei bine awecnista. Cane weeme ngii ituge äyebtingta daremu oogäräneji peba cabu ca.’ Yoo, Simona cane meebine näätelenine egä pui neeneni cabu ca laasi nyene baborage singi pui rarekaake ire atwi biname täapume?”

⁴³ Simona teebine jejige egä, “Pama pui biname lui me baborage daremu ne ituge äyebtingta.”

Yeesu jejige, “Yoo, mäame mene toraca gyene.”

⁴⁴ Tabe piba pui magebi bau me atatrongäriige, Simona ne jejige egä, “Jopäni ai magebi? Cane liba mäame mete me abacitine, maane cebine niiye lica näcärite ernge äciseja täapume, mime mule lipu gyene, yepä ai magebi cäme ernge teeme ele mäcu ca näcisäjige, piba nebo jicisäjige teeme edingäli ca.

⁴⁵ Maane cebine lica natecnite awablame, mime mule liiyepu, yepä cäme abacita cabu ca ai magebi te cäme ernge jäje natecnanige.

⁴⁶ Maane cäme mope olibi migi ca lica napyacite, mime mule liiyepu, yepä tabe te cäme ernge miijimiji ngedo ca bii napyacige.

⁴⁷ Cane meebine naajenine egä teeme bucurage conocono mule bine ituge äyebtingta, peei name pi teeme owecu baborage gyene cäme täapume. Yepä, lui biname me nesae taatu niiya mule ituge äyebtingta, teeme matikolä singi taatu pisi nyene.”

⁴⁸ Yeesu puma cita ca magebi ne jojige egä, “Mäame niiyaniya mule bine ituge äyebtingta.”

⁴⁹ Piba pui nuuja biname lui cina pui dade gome adnatäreji gemi, teepi teemämu ätemläjinisi egä, “Laasi nyene ai biname lui te cuta biname bime niiyaniya mule bine yäyebtinggemuge?”

⁵⁰ Yeesu piba magebi ne jojige egä, “Acejiyame te meebine näätityärige mäame niiya mule cabu ca asatame, ingle maane cebine nätrungite. Äte, ngenecu poode cama ocli.”

8

Poto Magebi cina Yeesu ne Yäätityärusi

¹ Peei padare ingwe ca Yeesu modamoda cewe piyepu matimati cewe cabu ta otnetnäjige, puga Miiji Mene biname bine jejananemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me. Teeme twelb abiberäja bägrä cina ten cama otninisi.

² Cuta ten cama puga ge poto magebi, Yeesu lui bine pita cabu ca miiji me itu jaawenemepi piyepu niiya cable bine itu yääyecräjemepi teeme poto cabu ca. Teeme poto ngii age temi: Yepä lui Mariya, teeme nuuja ngii Magadala tage, Yeesu lui me trupa cabu ca seben niiya cable bine itu yääyecräjemepi.

³ Nuuja teeme ngii Yoana tage. Tabe lui Kusa me coga gwene, Kusa lui te Mopeyame Heroda me mete piyepu gwidape bine ire jaatwemuge. Cuta nuuja teeme ngii Susana tage, cuta piyepu bucurage nuuja magebi cina ten cama puga ge. Teepi Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä bine yäätityäremusi teemerage rarekaake piyepu gwidape cabu ca.

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me

(Matayo 13:1-9; Mareko 4:1-9)

⁴ Biname cina Yeesu bau me totninisi maramara cewe cabu ca. Liba bucurage biname cina abasecretnege, tabe ai ngene ca agli mene jebaitnemige egä:

⁵ “Yepä biname te äduji calwacupi me kuu gije bine iisabejame. Egäcäro tabe kuu bine gweeti cabu yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige. Puga biname cina kuu bine jibrecäjemisi piyepu ele cina erwäjemisi.

⁶ Poto kuu cina itrametnemige kula gawe cabu. Kuu cabu ca gije liba tuupletnäridge, teepi maaje me äbitininisi, ingle pui kula gawe cabu niiye lica ge.

⁷ Poto kuu cina itrametnemige pägepäge mete bora me. Pägepäge cina gije cama uutinisi, siige gije bine jetäyemisi.

⁸ Poto kuu cina itrametnemige miijirage gawe cabu. Pui cabu ca gije cina tuupletnäridge, uutinisi, kuu jepänemisi, nuuja cina yepä hanred kuu jepänemisi.”

Yeesu peei mene jejemige, piba babo tage ca jiiçige egä, “Weeme liba tablame piti nemi äteçijame, iteciçinege umle äbitame!”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca

(Matayo 13:10-17; Mareko 4:10-12)

⁹ Ingwe ca Yeesu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene me aboclomta poto cidi me.

¹⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Lui umle niinäce aboclomtäneji lica ge, egä Acejiyame te lipu biname bine waadena, weebibine umle ituge ceera. Yepä nuuja biname bime bau me cane ngene ca agli mene ca jiiçune, ai name pi ‘puu ire acita cabu, teepi lica jääpänusi, piyepu puu äteçija cabu, teepi lica umle läbitininusi.’ ”

Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtuge Kuu Gije Iisabeja poto cidi me

(Matayo 13:18-23; Mareko 4:13-20)

¹¹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane kuu gije iisabeja poto cidi me mene ne eboclomtenine: Pui kuu lui epu pana Acejiyame me mene liiyepu.

¹² Lui kuu cina gaabe cabu itrametnemige, pui gawe epu pana biname lui cina Miiji Mene yäateçijemuge, yepä Satani te läduge, pui mene ne wata yääyebliingtuge teeme ngenecu bora ca, ingle tabe singi lica ge teepi pui mene ätrungame, piba teeme niiya cabu ca äseçerame.

¹³ Lui kuu cina kula gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, gege cama yaacatusi, yepä epu pana gije me braju te äblicäco kula gawe bora abacitame, pui mene te äblicäco teeme ngenecu bora me abacitame. Matikolä padare teepi jäätrungusi, yepä apicetnära te liba täduge, teepi piba teeme ätrunga ne yaabmalusi.

¹⁴ Lui kuu cina pägepäge mete cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, yepä teeme ngenecu mäpu, coo teeme bucurage gwidape, coo piyepu teeme singi ai ireclota me gege mule täapume, peei cina pägepäge seeasea pana Miiji Mene ne jäätäyusi. Peei name pi teeme ireclota cabu pui mene te äblicäco nuuja kuu wawename.

¹⁵ Lui kuu cina miiji gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina miijirage piyepu toraca ngenecu cama Miiji Mene yäatecijemuge, ngenecu cabu cängena joomlusi, piyepu durau cäco miijimiji mule bine jaawenemusi kuu täapume.”

*Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me
(Mareko 4:21-25)*

¹⁶ “Nuuja biname te lampa ne lica jaabotuge, piba diiba ca yäätrugäruge coo yaacituge dade lolebora me. Yepä, tabe lampa ne cabu je yaatecwantuge, piba biname lui cina mete me yääbäcnusi, teepi lampa apaclyera ne jääpänusi.

¹⁷ Pepu pana ge page biname bime bau ca ngena ämlitäneji gyene, pajecu me pagege äbita teeme täapume, piyepu lui mule biname cina umle lica gemi page, teepi pagege umle äbita.

¹⁸ Peei name pi weene cängena ngene jotwananineye lipulipu ätecijame, inge lui biname me umle pisi nyene, Acejiyame teebine cerämu pa yääcärepi; piyepu lui biname me umle lica gyene, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi lui matikäli umle tabe apu angi egä pisi nyene.”

*Mene Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Mareko 3:31-35)*

¹⁹ Yeesu me mage piyepu iganewale cina teeme bau seclige, yepä teepi äblicäco teeme mameta me otni biname tomi name pi.

²⁰ Yepä biname te Yeesu ne piba jejige egä, “Määme mage piyepu iganewale mete kaake poto je jeclajutemige. Teepi singi mäame täapume.”

²¹ Yeesu piba iyeta biname bine jejemige egä, “Lui cina Acejiyame me mene jäätecijusi piyepu yaacatusi wawename, teepi cäme täapume epu pana mage piyepu iganewale liiyepu.”

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Matayo 8:23-27; Mareko 4:35-41)*

²² Nuuja bimu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama acetnäriige poo cabu me, teebibine jejemige egä, “Mine sawa ne yuuresi nuuja poto doro me,” siige teepi abyemärinisi.

²³ Poo te liba niiye cabu ädige, Yeesu ute ogrige. Piba baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu. Pui poo cabu uule kuu cina taticweräjénisi, poo te mameta abuma.

²⁴ Puma cita ca Yeesu me abiberäja bägrä cina awetenäjininisi teeme mameta me, teebine elotnantisi ute cabu ca, jejisi egä, “Abiberäja biname, mine labumetninago!”

Yeesu abujängtige, buuwe piyepu uule kuu bine kokre mene ca jiiibemige, siige sawa te bulubulu mataru enajige.

²⁵ Tabe piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Lese nyene weeme ätrunga?”

Teepi wälu piyepu mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai biname tabe laasi nyene? Tabe mene jejemige buuwe piyepu uule bine, siige teepi jitecijisi teeme mene!”

*Yeesu Niiya Cable cama Biname ne Itityäriige
(Matayo 8:28-34; Mareko 5:1-20)*

²⁶ Teepi poo cabu eclige ngälu atyarininisi Gerasene* biname bime gawe cabu. Pui gawe lui Galilaya sawa nuuja poto doro ca.

²⁷ Yeesu liba poo cabu ca arpatige doro me, yepä pui cewe biname te opopa eyige ten cama, lui biname ne niiya cable cina yaacananusi. Leca padare cama tabe cäbletääpe cäco waatnetnäjuge, singi lica ge mete cabu lenajame, yepä kula waja cabu yaanajuge, cewe biname cina luma teeme budre biname bine gape yaacranemusi.

²⁸ Pui biname te Yeesu ne liba jepänige, ala abayige, teeme bau me piba itramige, babo tage ca jejige egä, “Yeesu, maane lui Caburage Acejiyame me Bägrä gäte, maane singi gäte cäme täöpume ngena wawenname? Cane meebine naawejanenine, maane cebine gone sabe nawenute!”

²⁹ Yoo, tabe peei mene jejige, inge Yeesu niiya cable ne bii jejige asatame peei biname ne abmalame. Yoo, bucurage padare pui niiya cable te pui biname ne joomlananuge, ngänuge tabe ätäyäneji yaanajuge ayana seea teeme ime piyepu ernge cama, pepu padare cabu tabe ayana seea bine yaagabicmuge, siige cable te piba teebine yaacanuge daapo taatu cewe cabu me.

³⁰ Yoo, Yeesu teebine itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?”

Taba jejige egä, “Cane ngii lui Sange,” inge bucurage niiya cable teeme trupa cabu yaacrajuge.

³¹ Pui cable cina Yeesu ne jejisi egä, “Gone cibibine nityepininute piyemrage cupicu cabu me.

³² Puga ge teeme mameta je baborage ngeerangera blome tomi lui cina podo wajwa cabu deedei täöpume yuunguretnäjemisi. Pui niiya cable cina Yeesu ne jejisi teebibine ätyepame blome bime trupa ngalebora me; siige tabe teebibine piyeme jityepemige.

³³ Yoo, cable cina pui biname ne ebmalisi, blome cabu me ebäcnisi, siige iyeta pui blome cina podo cabu ca uuwametnige, sawa niye bora uupletnäriige, puga abumitnige, siige.

³⁴ Pui blome ire atwi biname cina liba peei ne jepänisi, teepi cewe me uuwametnige, idre ne ecanenisi matimati cewe cabu ta piyepu pui babo cewe cabu me.

³⁵ Cewe biname cina äsecrärige pui mule ne päpäname. Teepi liba Yeesu bau me eclige, piba pui niiya cable cama biname ne jepänisi Yeesu gome adnatäneji ge, cäbletääpe asigräneji ge, piyepu miiji ngene atwanena cama ge. Teepi piba iyeta wälu äbitininisi.

³⁶ Lui biname cina peei mule ne jepänisi, teepi nuuja biname bine jejemisi Yeesu lipu peei biname ne miiji me jewenige.

³⁷ Puma cita ca iyeta pui Gerasene gawe biname cina Yeesu ne jejisi teeme bau ca äyebtingtame, inge teepi mage wälu gemi. Peei name pi Yeesu poo cabu ca acenutige otnime.

³⁸ Piba pui biname, cable cina lui ne ebmalisi, tabe Yeesu ne jejige egä, “Nää, lipu gäne cane maane cama otnime?”

Yepä, Yeesu teebine jityepige apu mene cama egä,

³⁹ “Maane ama. Cewe me acenuti biname bine jajanenname Acejiyame te ngena miiji mäame täöpume bii naawenige.”

Pui biname te puma cita ca iyeta pui cewe cabu otnetnäjige, biname bine jejananemige Yeesu ngena ne teeme täöpume jewenige.

*Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Matayo 9:18-26; Mareko 5:21-43)*

⁴⁰ Yeesu liba atyaramtige sawa nuuja poto doro me, biname tomi puga ge teebine jewablisi, inge teepi iyeta teeme acnenuta täöpume jewagrijenisi.

* **8:26:** Gerasene: Gerasene piyepu Gadara biname lui yepä biname gemi.

⁴¹ Piba biname ngii Yairus te teeme bau me atyaramtige. Tabe lui yepä babo biname gyene kui cewe me abasecretna mete täápume. Tabe teemämu gawe me ajarige Yeesu me ernge gome, teebine ewejanige teeme mete otnime,

⁴² ingle teeme bägrä mameta ge budre. Teeme lui yepä taatu bägrä, twelb kämäge cama gwe, ngulebägrä gwe.

Yoo, Yeesu liba abyemärige Yairus me mete otnime, biname bucurage ge tomi cabu, teepi teebine gaabe cabu jityepäjisi.

⁴³ Puga ge biname tomi cabu yepä magebi lui te uudi apira pita cama ge twelb kämäge ngalebora. Tabe iyeta teeme rarekaake ituge apira dokta bime bau otnetnejame, yepä teepi äblicäco teebine miiji me wawena.

⁴⁴ Tabe Yeesu me kaake poto ca toclige, teeme cäbletääpe pepyämu ne joomlige, siige piba taatu ätecitige teeme uudi pita te.

⁴⁵ Yeesu biname bine itemlemige egä, “Laati te cebine noomlige?”

Iyeta biname cina liba aininisi, Peteru piba jejige egä, “Abiberäja biname, biname piti nemi iyeta poto ta, meebine naawaclomtisi, teepi te iyeta näädudnecäjisi.”

⁴⁶ Yepä, Yeesu jiicige egä, “Yepä biname te cebine bii noomlige. Cane asicnantine egä căme kokre te basatige.”

⁴⁷ Kui magebi liba ngena ca beglige egä tabe äblicäco ge ämlita, ngena te teeme täápume bäbitige, tabe piba aloneca cama oclige, Yeesu me opo gaabe utramige. Tabe piba biname bime sobe cabu teebine jejige ngena name pi teeme cäbletääpe ne joomlige, piyepu tabe lipu wata miiji me bäbitige.

⁴⁸ Yeesu teebine piba jojige egä, “Bägrä, mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, ngenecu poode cama ocli.”

⁴⁹ Egäcäro Yeesu peei mene jiicige, biname te mene cama tädige kui babo biname me mete cabu ca. Tabe Yairus ne jejige egä, “Mäame ngulebägrä te budre gwene. Gone Abiberäja Biname ne papa yaacanute.”

⁵⁰ Yepä, Yeesu liba peei mene itecijige, Yairus ne jejige egä, “Wälu gone, yepä cebine nätrungi. Mäame ngulebägrä te miiji pa läbitepi.”

⁵¹ Yeesu liba Yairus me mete me atyaramtige, tabe biname bine jibemige puutucu je, yepä Peteru, Yoane, Yakobu, piyepu kui ngulebägrä me mage babe taatu ten cama abacitige.

⁵² Iyeta biname cina ele engenetnemige kui ngulebägrä täápume. Yeesu teebibine ele jibemige, jejemige egä, “Ele gone! Bägrä te budre lica, yepä ute gwene.”

⁵³ Teepi teebine ngange ewäcnisi, ingle teepi umle gemi egä peei ngulebägrä toraca budre gwene.

⁵⁴ Yeesu piba ngulebägrä ne ime gome jwoomlige, babo tage ca jojige egä, “Bägrä, arpinanti!”

⁵⁵ Tabe ireclota jepänige, ingle seemo te tacnenutige, siige wata abujängtige. Siige, Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Ngulebägrä ne deedei ocäreyel!”

⁵⁶ Teeme mage babe cina mutäcäco äbitäsi. Yeesu teebibine jaajige egä, “Gone nuuja biname bine jaajanenemuye ai poto cidi me.”

9

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige (Matayo 10:5-15; Mareko 6:7-13)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine teeme gome tebasecretnemige, teebibine kokre piyepu conocäco ecäranemige iyeta niija cable bine äyecrejame piyepu maramara pita bine äyebengäjame.

² Tabe piba teebibine jityepäjemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me mene jajaneneme piyepu pita biname bine miiji me wawenecame.

³ Tabe teebibine jejemige egä, “Weene gone nuuja gwidape bine yaawademuye weeme otni tääpume. Gone yaawademuye otnetneja suru piyepu diiba. Rarekaake piyepu deedei gone yaawademuye, cuta tuwängle cäbletääpe gone yaawademuye.

⁴ Lui biname cina weebibine jiwablininusi, teeme mete cabu inajininuge ngälu weene pui cewe ne saabmaluye.

⁵ Cewe biname cina liba weebibine lica awabla, pui cewe ne liba saabmaluye, tuuwe bine jääglubäjemuye weeme ernge cabu ca. Teepi ai mule cabu ca umle läbitininusi egä teepi pagege niyya daremu ne päpäna.”

⁶ Siige, abiberäja bägrä cina Yeesu ne puga ebmalisi, teepi otnininisi iyeta pui cewe cabu ta, biname bine Miiji Mene jejananemisi piyepu pita biname bine miiji me jewenanemisi iyeta poto ta.

*Mopeyame Heroda te Ngenecu Wälu pana Äbitige
(Matayo 14:1-12; Mareko 6:14-29)*

⁷ Yoo, Galilaya probins mope biname Heroda te mene itecijige iyeta Yeesu me waweneca poto cidi me. Pajecu lica ge teeme tääpume ngena cina äbiteninisi, ingle biname bime mene maramara ge. Poto biname cina jiiicusi egä, “Pama Yoane pui niyye ca äciseja biname te budre cabu ca tarpinantige!”

⁸ Nuuja cina jiiicusi egä, “Pama Eliya te taboclomtige.” Piyepu nuuja cina jiiicusi egä, “Pama yepä sasa mename biname te budre cabu ca tarpinantige.”

⁹ Heroda piba jiiicige egä, “Peei lui lica ge Yoane, ingle cane te itu jaajemepene teeme mope ne äläcnutame; tabe budre ge. Peei biname tabe baa laasi nyene, cane lui poto cidi me mene nätecijige?” Tabe peei name pi äbitenige Yeesu ne päpäname.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engäremige
(Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Yoane 6:1-14)*

¹⁰ Yoo, ätyepäneji biname cina täcnärininisi, Yeesu ne jejisi iyeta teepi ngena ituge wawena. Tabe piba teebibine ewademige, siige teepi taatu eclige yepä cewe me, ngii Betesaida,

¹¹ yepä biname cina liba umle äbitininisi, teepi Yeesu ne ingwe icwisi. Tabe iyeta teebibine jewablimige, mene jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge, piyepu pita biname bine miiji me jewenemige.

¹² Mämle bimu me liba, teeme twelb abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, teebine jejisi egä, “Maane biname bine jityepemi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teeme deedei piyepu ute puupu bine päpäname, ingle biname cäco cewe gyene ai.”

¹³ Yepä, Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene te teebibine deedei ecäremeye.”

Teepi puma cita ca jejisi egä, “Cime nuuja deedei lica gyene, yepä ai faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi taatu gemi. Baa, maane singi cine otni deedei aletname ai bucurage biname tääpume?”

¹⁴ Yoo, puga ge pama faib tausen rooriye, magebi bägrä cama.

Yeesu teeme abiberäja bägrä bine piba jejemige egä, “Weene biname bine jejemeye adnaterame maramara tomi cabu, fifti pana biname yepäyepä tomi cabu.”

¹⁵ Abiberäja bägrä cina pepu jewenemisi Yeesu me singi liiyepu. Iyeta biname cina liba adnatärininisi,

¹⁶ Yeesu piba ewademige pui faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi bine. Tabe cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäriige, pui deedei cibi bine itrecimige, abiberäja bägrä bine piba ecäremige biname bime bau awadename.

¹⁷ Iyeta biname cina teeme ibi jepänisi liba erwäjisi. Piba abiberäja bägrä cina deedei pacupacu diiba bora ebäcnemisi, siige twelb diiba cina tapanininisi.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Tabe Keriso Sine
(Matayo 16:13-20; Mareko 8:27-30)*

¹⁸ Nuuja taje Yeesu liba ten taatu Acejiyame bau irecu ätumutige, piyepu teeme abiberäja bägrä puga ge teeme gome, tabe piba teebibine itemlemige egä, “Nää, biname cina lipu jiiicusi egä cane laasi näne?”

¹⁹ Teepi jejisi egä, “Poto cina jiiicusi egä maane niiye ca äciseja biname Yoane säte. Nuuja cina jiiicusi egä maane Eliya säte. Piiyepu nuuja cina jiiicusi egä maane yepä sasa mename biname gäte lui te budre cabu ca tarpinantumete.”

²⁰ Tabe itemlemige egä, “Cije weene, weene lipu jiiiceniye egä cane laasi näne?”

Peteru jejige teebine egä, “Maane Keriso säte, Acejiyame lui ne ituge ätyepa biname bine niiya cabu ca äsecreraame.

*Yeesu Mene Jiiicemige Teeme Mäpu Padare piyepu Budre poto cidi me
(Matayo 16:20-28; Mareko 8:30-9:1)*

²¹ Piba Yeesu teeme abiberäja bägrä bine kokre cama jejemige egä, “Ai poto cidi me gonerage nuuja biname ne jaji.

²² Tabe cuta jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane miiji mäpurage gwidape bine pagege päpäna. Yoo, Israela modamoda biname, piyepu modamoda iiwäreja biname, piyepu cotre abiberäja biname, teepi cebine pa nägyepesi, budre me pa nawenepesi, yepä cane ireclota me pa larpinantepene nesae bimu ingwe ca.”

²³ Yeesu puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu bimu gaabegabe acanena, siige cebine ingwe äcwi.

²⁴ Ingle lui biname te ai gawecewe ireclota căme täapume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi, yepä lui te ai gawecewe ireclota täapume wälu cama ire jaatwuge piyepu singi lica căme ime cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi.

²⁵ Yoo, biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä peei cabu ca teeme ireclota ne yaapesaruge.

²⁶ Yoo, biname te liba ajiri birige căme täapume piyepu căme mene täapume, piba cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane teebine cire jäägyepene pui padare cane liba jamyacu apaclyera cama cire tacnenutepene ai gawecewe me. Yoo, pui padare cabu Aceji Babe me jamyacu apaclyera piyepu iyeta mename seemo bime jamyacu apaclyera cane cama cirege lenaja.

²⁷ Cane toraca mene weebibine jijenininine egä ama poto lui cina jeclajutäjenemige, teepi lica pagege budre äbita, ngälu teepi pa jääpänepesi Acejiyame te lipu biname bine yaawademusi.”

*Yeesu Mara Opo me Äbitige
(Matayo 17:1-8; Mareko 9:2-8)*

²⁸ Yoo, pama eit bimu ingwe ca Yeesu liba peei mene jaajemepi, tabe Peteru, Yoane, Yakobu naabibine aacanänige podo cabu me irecu ätumutame.

²⁹ Egäcäro tabe irecu ätumutige, teeme opo te piba mara me äbitige piyepu teeme cäbletääpe bulubulurage äbitige, paamlepamle pana.

³⁰⁻³¹ Piba taatu neeneni biname cina cabucewe apaclyera cama puga teeme gome taboclomtäsi. Teepi sasa mename biname Moose naabi Eliya tage. Teepi Yeesu cama mene jiiicemäsi egä teeme padare mameta ge budre päpäname Yerusalema babo cewe cabu je, tabe lipu Acejiyame me singi pa jaawenepi biname bine ätityerame.

³² Yoo, Peteru piyepu ten cama lui biname teepi ute opo pana aanajänige. Liba peei cabu ca cängena alotneränänisi, piba Yeesu ne jamyacu apaclyera cama jepänänisi, piyepu peei neeneni biname bine jääpänanisi lui ten cama jeclajutäsi.

³³ Pui neeneni liba mameta gegi Yeesu ne abmala, Peteru te piba Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cine miijirage gämi cama. Cine nesae matimati mete bine pa yaarangemesi: yepä mäame täapume, yepä Moose täapume, piyepu yepä Eliya täapume.” Yoo, Peteru cängena umle lica ge tabe ngena mene jicemige.

³⁴ Tabe liba mene cabu jage, carbe te piba tädige, teebibine aacwabänige. Abiberäja bägrä cina wälu me äbitininisi carbe te liba icwabemige teebibine.

³⁵ Piba carbe cabu ca tagepogogo te tädige egä, “Ai lui cäme bägrä gyene, cane teebine jejujine cäme kaakesea wawena täapume. Weene teebine jitecijeye!”

³⁶ Liba apirige pui tagepogogo te, teepi Yeesu ne taatu jepänänisi. Yoo, abiberäja bägrä cina peei poto cidi me bojä me äbitininisi. Pui padare cabu teepi lica nuuja biname ne jaji ngena ne bii jepänisi.

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Bägrä ne
(Matayo 17:14-18; Mareko 9:14-27)*

³⁷ Nuuja bimu teepi liba podo cabu ca täinetnänige, bucurage biname cina ten cama opopa eyisi.

³⁸ Biname tomi cabu ca yepä biname te babo tage cama Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cäme bägrä ne jepäni. Tabe lui cäme yepä taatu imäbägrä gyene.

³⁹ Niiya cable te teebine liba joomluge ala abayename jaawenuge, piba tabe uumanu-mana me läbituge, teeme tage cabu ca mote acwe cina täsuge. Cable te teebine jäje joomlanuge, teeme tääpe ne iyeta sabe jaawenuge.

⁴⁰ Cane mäame abiberäja bägrä bine liga jaajemune pui cable ne äyebtingtame, siige teepi äblicäco ge.”

⁴¹ Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene ätrunga cäco biname gemi, weeme mule lui niyarage gyene! Luma ngälu padare cane miiji weene cama lenaja? Luma ngälu padare cane miiji weeme ätrunga cäco mule päpäna?” Tabe piba pui biname ne jejige egä, “Bägrä ne secani!”

⁴² Egäcäro bägrä te tädige, cable te teebine ijarige gawe cabu, tabe juumemige. Yeesu piba niiya cable ne jejige äyebtingtame, imäbägrä ne miiji me jewenige, piba teeme babe bau me ewecnistige.

⁴³ Siige, iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi Acejiyame me babo kokre name pi.

*Yeesu Cääri Mene Jicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Mareko 9:30-32)*

Yoo, biname cina mage ngene jotwananinisi Yeesu me mara mule poto cidi me,

⁴⁴ piba Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene cängena ngene jotwananiniye ai mene poto cidi me: Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, teepi cebine biname bime ime cabu pa nacitepesi.”

⁴⁵ Yepä, abiberäja bägrä cina teeme mene ne opo lica ewatnisi, ingle teeme täapume ämlitäneji pana ge pui mene, peei name pi teepi cängena umle lica ge, piyepu teepi wälu ge teebine ätemlame.

*Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Mareko 9:33-37)*

⁴⁶ Abiberäja bägrä cina gije jebacitisi atraname egä laati te teeme cabu ca baborage pagege äbita.

⁴⁷ Yeesu teeme ngene atwanena umle ge, peei name pi bägrä matikolä ne ala tosoglicige teeme opo gaabe je aclajutame.

⁴⁸ Tabe piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biname lui te apu matikolä bägrä ne jaawabluge cäme ngii cabu, tabe cuta nawabluge cebine; piyepu biname lui te cebine nawabluge, tabe Acejiyame ne cuta jaawabluge lui te cebine nätyepuji. Yoo, weeme cabu

ca lui te matikolä gyene biname bime opo gaabe, tabe sine baborage Acejiyame me opo gaabe.”

*Lui te Mibibine Lica Nicisärmutininuge, Tabe Lui Mime tääpu Myene
(Mareko 9:38-40)*

⁴⁹ Yoane te piba jejige egä, “Abiberäja biname, cine biname ne jepänisi lui te niiya cable bine yäayecräjemuge määme ngii cabu. Cine teebine jejisi peei mule ne abmalame, ingle tabe lica mine cama labasutuge.”

⁵⁰ Yeesu piba Yoane piyepu nuuja abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Teebine gone jiiibuye, ingle biname lui te mibibine lica nicisärmutininuge, tabe lui mime tääpu myene.”

Yepä Cewe Samariya Gawe cabu, Puma Biname cina Yeesu ne Jigyisi

⁵¹ Yoo, Yeesu me acnenuta padare cabucewe me seeji mameta me täbitige, tabe ngene piba jotwige Yerusalema me otnime, siige abyemäriige.

⁵² Tabe biname bine niinäce gaabe me jityepemige Samariya gawe cabu yepä cewe me teeme lenaja puupu ne amacetnäjame.

⁵³ Yepä, pui cewe biname cina singi lica ge teebibine puupu ceerame, ingle teepi umle ge egä tabe mara iiwäreja mule tääpume Yerusalema me ädenige.

⁵⁴ Yoo, abiberäja bägrä Yakobu naabi Yoane liba peei ägyi mule ne jepänäsi, teepi claabe cama jejäsi egä, “Yageyame, nää maane singi gäte cine Acejiyame ne awejename muye ne ätyepame ai biname bine aglecame?”

⁵⁵ Yepä, Yeesu atadrengtuge, teeme abiberäja bägrä bine jejemige pepu mene gone iicemame.

⁵⁶ Puma cita ca teepi iyeta abyemärinisi nuuja cewe otnime.

*Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Matayo 8:19-22)*

⁵⁷ Teepi liba teeme gaabe cabu otninisi, yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene maane liiyeme ädenite, cane määme ingwe ädenine!”

⁵⁸ Yeesu teebine jejige egä, “Poks bime bora piti nemi lenaja tääpume, piyepu ele bime mete uli cabu piti nemi, yepä cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme tääpume puupu lica gyene cäme mope acitame. Nää, maane singi gäte pepu otnetnejame cane cama ireclota tääpume?”

⁵⁹ Yeesu piba nuuja biname ne jejige egä, “Tädi, cane cama otnime,”

Yepä, pui biname te jejige egä, “Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme babe ne gape acitame?”

⁶⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teeme tääpume ebmalepi budre biname bine gape cabu acraname; yepä maane ädi, biname bine jajanenname Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.”

⁶¹ Nuuja biname te jejige, “Babo biname, cane maane cama ädenine, yepä cane niinäce cäme binamewale bine yewo tawenemene.”

⁶² Yeesu teebine jejige egä, “Lui biname te gije labacituge gawe ängwädname cooso piyepu ängwädna gwidape cama, piba latadrengtuge ingwe gaabe ireme, tabe miiji biname lica birige Acejiyame me biname bine waadena kaakesea tääpume.”

10

Yeesu Sebentituu Biname bine Jityepäjemige

¹ Yoo, peei ingwe ca Yeesu sebentituu biname bine jejäcemige, neeneneni neeneneni jityepäjemige niinäce otnime iyeta cewe tabe liiyeme singi ingwe ca otnime.

² Tabe teebibine jejemige egä, “Ai padare lui epu pana calwacupi gyene liiyepu, deedei luma bucurage, yepä kaakesea biname nesae gemi pui deedei waadename. Miiji

Yageyame ne awejena egä tabe kaakesea biname bine pa jäätyepemepi biname bine teeme bau me waadename.

³ Äte naaclege! Cane weebibine maamoi plongo pana jityepininine, girigale drego pana biname cina luma icrajenige.

⁴ Gone rarekaake waadena, cuta diiba piyepu ernge gwidape gone waadena. Awabla je gone aclajutame gaabe cabu.

⁵ Weene lui mete me labacitinuye, niinäce jicuye egä, 'Poode yaanajege iyeta ai mete biname cabu.'

⁶ Yoo, biname liba pisi nyene lui te singi poode cama lenajame, pui poode te piba teeme bau yaanajuge, yepä liba puma pepu biname lica gyene, peei poode te piba pa tacnenutepi weeme cabu me.

⁷ Weene pui yepä mete cabu pa inajipi, gone mete maramara cabu waatninuye. Lipu deedei piyepu niye bine teepi icärininusi, weene miiji gemi peei bine ärwäja piyepu änäja, inge biname miiji gemi daremu ne päpäna teeme kaakesea cabu ca.

⁸ Yoo, weene liba nuuja cewe me labacitinuye, piyepu pui cewe biname cina weebibine jiwablininusi, teepi lipu deedei icärininusi, peei bine yäärwäjuye.

⁹ Pita biname bine miiji me jaawenemuye pui cewe cabu, piyepu biname bine jaajemuye egä, 'Acejiyame mameta gyene weebibine waadename.'

¹⁰ Yepä, weene liba cewe me labacitinuye, piyepu cewe biname cina liba lica jiwablininusi, piba cewe gaabe cabu jiclajutinuge, piba jaajemuye egä,

¹¹ 'Cine weeme cewe tuuwe bine jiglubäjenemisi cime ernge cabu ca awabame egä pepu ätecija cäco mule lui miiji lica gyene. Yepä, weene ngene gone ätrimela egä Acejiyame mameta ge weebibine waadename, yepä weene peei ne bii jigyiye.'

¹² Siige, cane weebibine umle jiwenininine egä atrana bimu cabu Acejiyame me daremu pui cewe täapume mäpurage cirege äbita Sodoma cewe me daremu cabu ca."

*Ätrunga cäco Cewe poto cidi me
(Matayo 11:20-24)*

¹³ "Korasine cewe biname, babo niyarage cirege weeme täapume! Betesaida cewe biname cuta piyepu, babo niyarage cirege weeme täapume! Cane lui ciitaca mule bine ituge wawena weeme bau me, liba peei bine Turo piyepu Sidona cewe biname bime bau me cire jaawenemeyine, teepi teeme niya mule bine cire yaabmalecmejisi, cäme bau cire tatatrongärinejisi. Teepi ragre cire lasigrärinejisi, piyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabudnitame egä teepi ituge abmaläcema teeme niya mule bine. Puu weene te ciitaca mule bine ituge päpäna, yepä weene licarage cäme bau me tatatrongäripeye.

¹⁴ Yoo, atrana bimu cabu Acejiyame me owecu Turo piyepu Sidona cewe biname bime täapume baborage cirege äbita, teeme owecu cabu ca Korasine piyepu Betesaida cewe biname bime täapume.

¹⁵ Cuta weene Kaprenauma cewe biname, nää weene toraca apu jingenininige egä Acejiyame te weebibine cabu me jiwenininine? Eewe, weene gawerage me cirege otni, niya puupu cabu me, weeme ätrunga cäco mule name pi."

¹⁶ Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Yoo, lui cina weeme mene jitecijnusi, teepi cuta cebine nätecijusi, piyepu weebibine lui cina jigynusi, teepi cuta cebine nägyusi, cuta piyepu lui cina cebine nägyusi, teepi cuta teebine jäägyusi lui te cebine itu nätyepuji."

Sebentituu Biname cina Täcnärininisi

¹⁷ Siige, pui sebentituu biname Yeesu lui bine jäätyepemepi, teepi ngenecu gege cama täcnärininisi, Yeesu ne jejisi egä, "Niya cable cina biname bime cabu ca läyebinginusi, cine liba teebibine mäame ngii cama jaajemusi!"

¹⁸ Yeesu teebibine jejemige egä, "Yoo, cane Satani ne jääpänepene, tabe paamlepamle pana saatramepi cabucewe cabu ca.

¹⁹ Näteciye, cane weebibine kokre ituge ceera uutrutame mime cubuyame Satani cabu ca. Weene ibibi gemi cobyame piyepu potetagetage cabu otni; nuuja gwidape te äblicäco weebibine niiya wawena.

²⁰ Yoo, weene gege gemi, ingle weeme mene te niiya cable bine yääyebblendemuge, yepä nuuja gwidape baborage gyene peei cabu ca. Weene miiji baborage ngenecu gege läbitininuye, ingle naace gyene weeme ngii oogäräneji piti nemi cabucewe je Acejiyame bau.”

*Yeesu Eso Ecärige Teeme Cabucewe Babe ne
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Yoo, pui padare cabu Aceji Seemo te babo ngenecu gege me jewenige Yeesu ne. Yeesu jejige egä, “Cäme Babe, maane lui Yageyame gäte cabucewe piyepu gawecewe täapume. Cane meebine babo eso näcärenine naace täapume egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu miijimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja. Yoo, Babe, peei lui mäame miijirage singi gyene.”

²² Yeesu puma cita ca biname bine jejemige egä, “Cäme Babe te iyeta gwidape itu saabmalemepepi cäme ime cabu me. Nuuja biname te umle lica gyene cäme täapume, cane lui Aceji Bägrä gäne, yepä Babe taatu umle gyene. Piyepu nuuja biname te umle lica gyene Aceji Babe täapume, yepä cane teeme Bägrä taatu umle gäne, cuta piyepu lui biname täapume cane singi teebine aboclom-ta, teepi taatu umle gemi.”

²³ Yeesu piba atatrongtuge teeme abiberäja bägrä bime bau me, teebibine taatu jejemige egä, “Babo ngenecu miiji weeme täapume lui cina ai gwidape bine irecu ca jepänenemiye.

²⁴ Cane weebibine jijenininine egä sasa cabu ca bucurage mename biname piyepu mope biname cina babo singi ge päpäname, weene page lui mule bine jepänenemiye, yepä teepi lica itu jepänemujisi, piyepu teepi babo singi ge äteciyame weene page lui mene itecijenenge, yepä lica itu itecijinuji.”

Ngene ca Agli Mene Samariya Biname me Miiji Mule poto cidi me

²⁵ Yepä cotre abiberäja biname te Yeesu gome jeclajutige. Tabe singi Yeesu me abiberäja ne apicetnerame, peei name pi itemlige egä, “Abiberäja biname, cane miiji ngena ne wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁶ Yeesu teebine jejige egä, “Oogäräneji Mene te lipu jiicenige? Maane ngena mene bine peei cabu yaacnemute?”

²⁷ Pui biname te jejige egä, “ ‘Biname te miiji Acejiyame teeme Yageyame täapume singi iyeta teeme ngenecu cama, iyeta teeme seemo cama, iyeta teeme kokre cama, piyepu iyeta teeme ngene atwanena cama,’ piyepu, ‘biname te miiji teeme nuuja biname ne yepä pana singi cama jaawenuge tabe lipu singi cama teemämu lasicnantuge.’ ”

²⁸ Yeesu jejige egä, “Mäame mene conocäco gyene. Peei ne liba jaawenute, maane piba iyeteta ireclota cire jepänepi.”

²⁹ Yepä, pui cotre abiberäja biname te singi teeme mene conocäco me wawename biname bime opo gaabe, peei name pi tabe Yeesu ne cääri itemlige egä, “Cane miiji lui biname täapume pepu wawena?”

³⁰ Yeesu teebine ngene ca agli mene ca umle jewenige apu egä, “Yoo, yepä biname te äduji Yerusalema ca Yeriko me. Gaabe cabu ero biname cina teebine joomlisi, iyeta teeme gwidape bine jiirecimisi, teebine eglisi, gaabe gome ebmalisi ejijejija.

³¹ Yepä iiwäreja biname te pui gaabe cabu ädige, liba biname ne jepänige ätwitäneji, gaabe nuuja poto ca ädige.

³² Cuta yepä iiwäreja biname me ätitye-rayame te ädige, pui biname ne liba jepä-nige, mameta me ädige ireme, piba gaabe ne jeclänu-tige, nuuja poto ca ädige.

³³ Puma cita ca yepä Samariya gawe biname te pui gaabe cabu cuta ädige, liba pui bina-me ne dupe cama jepänige, siige babo owecu me äbitige.

³⁴ Tabe teeme bau me ädige, olibi migi piyepu waina niye dupe cabu icranemige, piba cäbletäape pläsu ca jetäyemige dupe bine. Tabe piba pui dupe biname ne teeme dongki cabu etecwamtige, otnetneja biname bime mete me ecanige. Tabe puga teebine ire jetwige.

³⁵ Nuuja bimu tabe neeneni silba rarekaake bine aasatige, pui otnetneja mete ire atwi biname ne ecäriige, jejige, 'Peei biname ne cängena ire jetwepi! Ai rarekaake liba ibibi lica gyene, cane cerämu meebine pa nääcärepene, cane liba ai gaabe cabu pagege acnenuta.' ”

³⁶ Siige, Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname ne itemlige egä, “Lipu gyene mäame ngene atwanena? Pui nesae biname cabu ca laati te dupe biname ne toraca biname me jewenige?”

³⁷ Cotre abiberäja biname te jejige egä, “Pui biname lui te teebine owecu cama itityäriige.”

Yeesu jejige egä, “Maane ädi, pepu pana mule bine jaawenemute!”

Yeesu Maareta Mariya naabibine Äädäriige

³⁸ Yoo, Yeesu teeme abiberäja bägrä cama gaabe cabu liba eclige, yepä cewe me atyarige. Puga yepä magebi ngii Maareta teebine teeme mete cabu jewablige.

³⁹ Teeme maade Mariya puga ge. Tabe Yeesu gome adnatige, iyeta teeme abiberäja mene cängena utecijige.

⁴⁰ Yepä, Maareta iyeta teeme maramara mete kaakesea name pi ngenecu mäpu me äbitige, puma cita ca Yeesu bau me oclige, jejige egä, “Yageyame, maane lica jepänite egä cäme maade te iyeta kaakesea cäme bau me sebmalemige? Teebine joji cebine ätityerame!”

⁴¹ Siige, Yageyame teebine jojige egä, “Maareta, Maareta, bucurage gwidape cina meebine ngenecu mäpu me naawenenisi,

⁴² yepä pisi nyene yepä taatu baborage gwidape. Mariya peei miiji gwidape bii jepänige, siige peei ne lica gyene teeme bau ca uutecra.”

11

Yeesu me Abiberäja Ireku Ätumuta poto cidi me (Matayo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Nuuja taje Yeesu Acejiyame bau me irecu ätumutige yepä cewe cabu. Teeme irecu ätumuta liba siige, yepä teeme abiberäja bägrä te teebine jejige egä, “Yageyame, nibiberäjinini cibibine irecu ätumutame, Yoane teeme abiberäja bägrä bine lipu itu sebiberäjemumi.”

² Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Weene liba irecu lätimutinuye, apu jiiicemuye egä: ‘Babe,

Mäame miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

Maane tädepi biname bine waadename.

³ Cime bimu gaabegabe dedei nicäranipi.

⁴ Cime niiya mule bine yääyebngemute.

Iyeta nuuja biname bime niiya mule cime täapume cine cuta iyebngemepi cime ngene atwanena cabu ca.

Cuta gone cibibine niwadininute mäpurage apicetnära cabu me.’ ”

⁵ Siige, Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine ngene ca agli mene jejemige egä, “Pama weeme yepä te teeme biname bau me läduge ciye duusa, teebine jaajuge egä, ‘Cäme biname, maane nesae buluduu watata näcäri.

⁶ Cäme yepä biname te teeme gaabe cabu ca bii tatyaramtige. Cäme nuuja deedei lica gemi teebine ceerame.'

⁷ Yoo, mäame biname te mete cabu ca piba meebine naajuge egä, 'Gone cebine sabe nawenute, ingle cime grana armeji gyene; cine iyeta bägrä cama ute puupu cabu temi. Cane äblicäco gäne arpinenta mäame singi gwidape ceerame.'

⁸ Yoo, ngänu gyene tabe teeme biname ge, tabe singi lica ciiye duusa arpinentame buluduu ceerame, yepä cane weebibine jijenininine egä, tabe pa larpinantege iyeta teeme singi gwidape ceerame, pui nuuja te liba ajiri lica teebine jäje ätineräja.

⁹ Yoo, peei name pi cane weebibine jijenininine: Acejiyame ne itinäreye, tabe pa icäripi; jirngeye, weene pa jepänepeye; eyäjeye, piba Acejiyame te gaabe pa jiiitnepi weeme täapume.

¹⁰ Ingle iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yäacäremusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; piyepu lui cina yäyäjusi, gaabe teeme täapume jiiitnusi.

¹¹ Yoo, weene lui babe gemi, weeme bägrä cina liba cibi täapume jaji, weeme nuuja te licarage teeme bägrä ne niyarage cobyame ne ceera.

¹² Coo, tabe liba paulo kuu täapume jaji, weeme nuuja te licarage potetagetage ne ceera.

¹³ Toraca gyene, weene miiji biname lica gemi, yepä weene umle gemi miiji gwidape taatu bägrä bine ceera. Siige, mime Babe cabucewe je lui miijirage gyene iyeta biname cabu ca, tabe Aceji Seemo toraca pa täätyepipi teeme bau me lui cina teebine yäätineräjusi.

*Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi
(Mataya 12:22-30; Mareko 3:20-27)*

¹⁴ Yeesu te yepä niiya cable ne biname cabu ca iyecräjige. Pui cable te äblicäco mene iicana, peei name pi liba asatige, tabe pui biname te piba gije abacitige mene iicaname. Tomi cabu lui biname cina mutäcäco äbitininisi,

¹⁵ yepä poto cina walya mene jiiicisi egä, "Beelsebul lui niiya cable bime mopeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niiya cable bine äyecrejame."

¹⁶ Yoo, nuuja biname cina singi Yeesu me kokre ne apicetne-rame, peei name pi teebine jejisi mara ciitaca mule wawename, awabame teeme kokre liba Acejiyame bau ca täduge.

¹⁷ Yepä, Yeesu teeme ngene atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, "Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi wata lapirininusi, cuta piyepu ingle biname cina liba teemeteme labelaninusi cubu me, peei ingle te wata lapiruge.

¹⁸ PEEI name pi Satani me niiya cable cina liba maramara tomi cabu läbitininusi, teemeteme laglinusi, Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja? Yoo, weene apu jiiicemuye egä Beelsebul, lui ne Satani ca yaainusi, tabe te cebine kokre näcäruge teeme niiya cable bine äyecrejame. PEEI toraca lica gyene, ingle Satani singi lica gyene teeme niiya cable bine biname cabu ca äyecrejame.

¹⁹ Yoo, poto weeme abiberäja bägrä cina niiya cable bine cuta yäyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne wawename? Licarage Beelsebul bau ca. PEEI name pi weemerage abiberäja bägrä cina jaawabudnitusi egä weeme mene cäme poto cidi me lui conocono gyene.

²⁰ Eewe, cäme kokre lui Beelsebul, coo Satani, bau ca lica gyene. Cäme kokre niiya cable bine äyecrejame lui Acejiyame me ime cabu ca gyene. PEEI kokre te jaawabudnituge egä Acejiyame me biname bine waadena mule te ituge atyaramta weeme bau me.

²¹ "Yoo, Satani te apu pana gyene kokre biname, lui te teeme cubu gwidape cama teeme mete gome ire cama yaanajuge, siige iyeta teeme gwidape cängena yaacrajuge,

²² yepä cane lui te teeme cabu ca kokre gyene, cane liba teebine joomlune, cubu cama yuutrutune, iyeta teeme cubu gwidape bine piba juutecrune, tabe lui bine jäätrungemuge, siige teeme ero ca awadäneji gwidape bine piba jaabelanemune.

²³ “Yoo, laati te căme biname lica gyene, tabe cebine näcisärmütuge; piyepu laati te căme bau me lica taabasecretni-muge, tabe yaaplidnäremuge.

*Yeesu me Mene Niiya Cable me Acnenuta poto cidi me
(Matayo 12:43-45)*

²⁴ “Yoo, niiya cable te liba biname cabu ca lasatuge, tabe niiye căco cewe cabu ta waatnetnäjuge, puupu ne jäärnguge ngene oocaname. Liba lica jääpänuge, tabe jüicuge egä, ‘Cane acnenine piyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’

²⁵ Tabe siige lacnuge, mete ne jääpänuge lui apretnäneji piyepu cängena acranäneji ge.

²⁶ Tabe piba läduge seben mage niyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige mage niyarage me läbituge.”

Toraca Gege

²⁷ Yeesu liba pui mene bine jüicemige, biname tomi cabu ca yepä magebi te babo tage ca jejige egä, “Gege gwene pui magebi lui te meebine itu naplimluji, ngame näcäranuji!”

²⁸ Yeesu teebine jojige egä, “Teepi toraca gege gemi lui cina Acejiyame me mene cängena yäatecijemuge piyepu jaawenusi.”

*Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Matayo 12:38-42)*

²⁹ Biname cina Yeesu gome liba tomi yootisi, tabe piba teebibine jejemige egä, “Weene lipu niyarage biname gemi page ai padare cabu lui cina ireclota gemi! Weene singi gemi căme bau ca ciitaca mule ne päpäname, yepä weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä taatu Acejiyame me mename biname Yoona täapume lipu mule te äbituji, peei ne pa jääpänepesi.

³⁰ Yoo, Yoona täapume lipu ituge äbita, peei te Ninewa biname bime täapume itu jewabudnituji egä teeme mene lui Acejiyame bau ca ge. Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, căme täapume lipu pagege äbita, peei te pa jaawabudnitepi egä căme mene ai padare cabu lui Acejiyame bau ca gyene.

³¹ Yoo, atrana bimu cabu Siiba gawe mope magebi lui sasa padare cabu onajuji, teebine liba weene cama cire twaarpinantepi atrana täapume, tabe weebibine cire jiwabipi egä weene ätecija căco biname gemi, ingle tabe mage cudecewe ca tocluji uule poto ca Solomona me umle mene ätecijame. Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane age säne baborage Solomona cabu ca.

³² Yoo, atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cirege abujenga, weebibine cire jiwabipesi egä weene ätecija căco gemi, ingle teepi te niiya mule cabu ca itu tatatrongärininujisi, liba Yoona me mene itecijemuji. Yoo, cane age säne baborage Yoona cabu ca, yepä weene singi lica gemi căme mene ätecijame!”

*Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi
(Matayo 5:15; 6:22-23)*

³³ Nuuja biname te lica lampa ne jaabotuge piba yäämlituge, coo diiba ca yäätrugäruge, yepä tabe cabu me yaatecwantuge. Piba biname cina apaclyera ne jääpänusi mete cabu me, liba yääbäcnusi.

³⁴ Yoo, irecu lui lampa pana gegi tääpe täapume. Määme irecu liba miiji birige, määme tääpe te, iyeta apaclyera taatu birige, yepä määme irecu liba niiya birige, määme tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge.

³⁵ Yoo, cängena ire egä määme cabu lui apaclyera te lica krokeciye gyene.

³⁶ Siige, mäame cabu apaclyera te liba babo läbituge, piyepu mäame cabu nuuja krokeciye liba lica birige, piba mäame ireclota iyeta lui apaclyera cabu birige, epu pana apaclyera te lampa cabu ca meebine lipu naapaclyäruge.

Parisea Sigu Biname piyepu Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me (Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)

³⁷ Yeesu pui mene bine liba epiremige, yepä Parisea sigu biname te teebine ala tesoglicige ten cama matikolä deedei äbitame. Siige, Yeesu teeme mete me abacitige, deedei täapume adnatige.

³⁸ Pui Parisea sigu biname älu te jitige, liba jepänige egä Yeesu lica bäcisäjige ingwe ca piba deedei äbitame, Parisea biname bime mule liiyepu.

³⁹ Peei name pi Yageyame teebine jejige egä, “Yoo, weene Parisea biname cina weeme tääpe cängena jääcisäjemuye, piyepu weeme niiye kwäye piyepu deedei kwäye liiyepu kaakepoto bine jääcisäjemuye, yepä weeme trupa ngalebora niiya singisingi piyepu conocono piti nemi.

⁴⁰ Weene buduma gemi! Acejiyame lui te weeme tääpe bine ituge wawena, tabe cuta weeme trupa bine ituge wawena.

⁴¹ Yepä, weeme kwäye ngalebora ngena piti nemi, ecäremepeye owecumete biname bine, siige iyeta jugi cäco pa läbitepi weeme täapume.

⁴² Yoo, Parisea biname, mage mäpu cirege weeme täapume! Weene Acejiyame ne yepä yääcäruye weeme iyeta ten deedei mite wawena laame ngii minti, ruu, piyepu lija nuuja laame cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä, weene lica jaawenemuye lui Cotre mule modamoda gemi apu egä iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye, piyepu toraca singi läbitininuye Acejiyame täapume. Weene miiji ai modamoda mule bine wawenetnäja, cuta gone ngene ätrimela poto matimati mule bine wawenetnäjame.

⁴³ Parisea biname, mage mäpu cirege weeme täapume! Weene singi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecre-tna mete cabu, piyepu weene singi gemi biname cina weebibine awablame aletna puupu cabu.

⁴⁴ Weene mäpu cirege päpäna, inge weene epu pana gemi gape liiyepu lui gawe cabu ämlitäneji yaanajuge. Lui biname cina peei cabu waatninusi, teepi nuuja umle lica gemi egä ocwäwäneji gwidape pisi nyene gawe bora. Pepu pana, biname lui cina weeme mameta me otni, teepi nuuja umle lica gemi egä ngalebora weene niiya gemi.”

⁴⁵ Puma cita ca yepä cotre abiberäja biname te jejige egä, “Abiberäja biname, mäame mene te cuta cibibine ngenecu mäpu me niwenininige!”

⁴⁶ Yeesu jejemige teebibine egä, “Yoo, cotre abiberäja biname, weene cuta piyepu mage mäpu cirege päpäna. Weene biname bine mäpu me jaawenemuye weeme bucurage cotre liba teebibine owecu cäco yääcäremuye, yepä weene singi lica teebibine ätityerame peei cotre bine cängena wawenecame.

⁴⁷ Yoo, mage mäpu cirege weeme täapume! Weene miijimiji kula caale bine yaarange-muye Acejiyame me sasa mename biname bine ngene apecname, puirage mename biname weeme kaakesaare cina lui bine itu eglecimujisi.

⁴⁸ Page weeme mule mara lica gyene weeme kaakesaare bime cabu ca. Teepi mename biname itu eglecimujisi, cuta page weene pui mename biname bime ngene apecna kula bine jaawenemuye.

⁴⁹ Yoo, Acejiyame umle cama itu jiicemuji egä, ‘Cane maramara mename biname bine teeme bau pa jäätyepemepene. Poto bine teepi niiya pa jaawenemepesi; poto bine budre me pa yaaglecemepesi.’

⁵⁰ Yoo, weene lui gemi ireclota cama page, weene pui mäpu daremu cirege päpäna iyeta mename biname bime agleca täapume piyepu teeme uudi apira täapume agedna padare cabu ca ngälu page.

⁵¹ Abela lui niinäce biname ge lui ne budre egluji, siige puma cita ca agleca mule te enajuji ngälu Sakariya ne budre me eglujisi iiwäreja mete piyepu iiwäreja dade cole puupu cabu je. Yoo, cane weebibine jijenininine egä page lui biname cina icrajinige, teepi te iyeta ai agleca täápume daremu ne cire jääpänesi!

⁵² Yoo, cotre abiberäja biname, mage mäpu cirege weeme täápume! Weene gaabe ne ituge armi biname cina Acejiyame me singi toraca umle äbitame. Weene weemämu lica umle äbita, piyepu weene biname bine jibemuye lui cina singi gemi umle äbitame!”

⁵³ Siige, teeme mene liba epiremige, Yeesu pui mete ne sebma-lige. Cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina teebine jimugetni. Pui padare cabu ca teepi bucurage maramara gwidape poto cidi me itemläjisi,

⁵⁴ Ingle teepi singi teebine giri acita yepä conocono mene iicaname, piba pui cabu ca teebine oomlaname.

12

Yeesu Mene Jejemige Walya Biname poto cidi me (Matayo 10:26-27)

¹ Pui padare cabu bucurage tausen biname cina abasecretnige; teepi tomi cabu ädudnecäjininisi. Siige, Yeesu niinäce teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene walya mule gone, ai Parisea sigu biname liiyepu. Uutneca gwidape te buluduu ne lipu joomluge, siige iyeta poto ta juutnecuge, pepu pana walya mule te biname me ireclota ne iyeta joomluge.

² Weene äblicäco walya mule cabu iyeteta lenaja. Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita; ngena gemi ogä, pagege awabudnäja.

³ Yoo, lui mene bine weene krokeciye cabu jicemuye, biname cina bimu cabu pa yäatecijemepi, piyepu mete bora weene siiyä mene ca biname me tablame cabu ngena ituge jaji, mete toro cabu ca pagege jajanena.”

Laati täápume Miiji Wälu (Matayo 10:28-31)

⁴ “Cäme binamewale, cane weebibine jijenininine egä, “Wälu gone biname täápume. Biname te nuuja biname ne yaagluge, yepä budre ingwe ca tabe äblicäco pui biname ne nuuja niiya wawena.

⁵ Pätä, weene miiji Acejiyame täápume wälu, ingle teeme kokre pisi nyene biname me budre ingwe gaabe ca teeme seemo ne cuta niiya puupu cabu me ajarame. Yoo, peei name pi cane weebibine jijenininine egä weene miiji Acejiyame täápume wälu.

⁶ Yoo, faib matimati ele bine biname cina jaletnemusi neeneneni cäsäcäsä rarekaake ca, yepä Acejiyame te lica yepä pui ele poto cidi me ngene jäätrimaluge.

⁷ Yoo, tabe cuta weeme poto cidi me iyeta umle gyene; tabe umle weeme edingäli lija gemi. Peei name pi weene wälu gone, ingle Acejiyame me singi weeme täápume lui baborage gyene teeme ele täápume singi cabu ca.”

Wälu Gone Keriso poto cidi me Mene Jajanename (Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane weebibine jijenininine egä lui biname te biname bime sobe cabu jaajemuge egä, ‘Cane Yeesu Keriso me biname gäne,’ cane te Acejiyame me mename seemo bine pa jaajemepene pui biname poto cidi me egä, ‘Tabe cäme biname gyene.’

⁹ Yepä, lui biname te cebine biname bime sobe cabu nainuge, cane cuta teebine pa jaainepene Acejiyame me mename seemo bime opo gaabe je.

¹⁰ Yoo, lui biname te cebine näcisechräjuge, cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, Acejiyame pui niiya ne cirege äyeblyngta, yepä lui biname te niyarage mene jicemuge Aceji Seemo poto cidi me, peei niiya ne lica cirege äyeblyngta.

¹¹ Yoo, weebibine liba ablaweja täapume iwadininusi abasecre-tna mete cabu me, coo nuuja mope biname bime opo gaabe je, piba bucurage ngene atwanena gone egä, ‘Cane ngena mene pa jaajemepene?’ coo, ‘Cane lipu gäne daremu mene awecnistame?’

¹² Ingle naace gyene Aceji Seemo pui padare cabu meebine mene pa icäripi iicemame.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Buduma Mule Dogwe Biname poto cidi me

¹³ Tomi cabu ca yepä biname te piba jejige egä, “Abiberäja biname, cäme naane ne jeji cäme täapume abelename cime babe te lui gwidape bine itu saabmalemepi!”

¹⁴ Yeesu teebine jejige egä, “Nuuja biname te lica cebine najepi weeme ablaweja biname coo atrana biname me äbitame. Gone cebine najute gwidape bine abelename weeme täapume.”

¹⁵ Tabe puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Cängena ire, gone singisingi läbitininuye bucurage maramara gwidape täapume, ingle biname me ireclota baborage gyene gwidape cabu ca, ngänu gemi teeme peei gwidape lipu bucurage.”

¹⁶ Tabe piba teebibine jejemige ai ngene ca agli mene egä, “Yepä gwidape dogwe biname te yaanajepi. Teeme gawe cabu bucurage deedei cina luutipesi.

¹⁷ Tabe ngene jwaatwananepi egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene, ingle cäme cumä täapume mete ibibi lica gemi iyeta ai deedei bine äbäcname?’

¹⁸ Tabe piba jicige egä, ‘Cane apu pa jaawenene! Cane cumä täapume mete bine pa jiiitnemepene, piba cuta modamoda bine pa yaarangemepene. Iyeta cäme calwa-cupi deedei piyepu cäme nuuja gwidape bine peei cabu pa yäbäcnemepene cumä täapume.

¹⁹ Piba cane cämämu pa jicepene egä, “Cäme gwidape bucurage gemi, ibibi gemi poto kämäge täapume. Cane ngene pa loocepene, deedei äbitame, niye nanime, gege taatu lenajame.”

²⁰ Yepä, Acejiyame teebine jejige, ‘Maane buduma gäte! Ai ciye cabu mäame ireclota te apirenige. Iyeta gwidape maane lui mäame täapume tomitomi tewenemumete, baa laati te pa yaawademepi?’ ”

²¹ Yeesu pui mene ne epirige egä, “Pepu pana pa läbitepi teeme täapume lui cina gwidape tomitomi äbitininisi, yepä gwidape singisingi name pi, teeme padare lica gyene Acejiyame täapume.

Acejiyame ne Jäätrunguye Weeme Bimu Gaabegabe Deedei piyepu Gwidape täapume (Matayo 6:25-34)

²² Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo, peei name pi ngenecu mäpu gone läbitininuye weeme ireclota täapume ngena jaarwuye, coo weeme täape täapume ngena lasigrärinuye.

²³ Ingle naace gyene weeme ireclota lui baborage gyene deedei cabu ca, piyepu weeme täape baborage gyene cäbletääpe cabu ca.

²⁴ Yoo, sändäyame bine jepänemeye. Teepi gije lica yäatemusi, lica yäärucnemusi, teeme nuuja puupu lica ge deedei cumä täapume acraname, yepä Acejiyame te teebibine cängena ire jetwenenemige. Yoo, ele cabu ca weene modamoda gemi Acejiyame me ngene atwanena cabu!

²⁵ Nää, weene ibibi gemi weeme ireclota yepä bimu cerämu leca me wawena weeme bucurage ngene atwanena cabu ca? Weene äblicäco!

²⁶ Yoo, weeme bucurage ngene atwanena liba ibibi lica ai matikolä gwidape wawename, piba ngeno me bucurage ngene atwanena iyeta nuuja gwidape poto cidi me?

²⁷ Baace popo bine jepänemeye teepi lipu uutinininisi miijirage. Teepi kaakesea lica jaawenemusi, coo piyepu cäbletääpe lica yaaterutäjemusi. Yepä, cane weebibine

jijenininine egä ngänu gyene mope biname Solomona puu jamyacurage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liiyepu.

²⁸ Acejiyame te liba apu yaabasogäremuge baace bine, lui cina page luutinski, ciyeciye siige muye cabu me yiisabemusi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi!

²⁹ Weeme ngenecu gone deedei piyepu niye cabu me yaacranemuye; gonerage ngenecu mäpu me äbita.

³⁰ Acejiyame umle cäco biname teepi te jäärngemusi iyeta ai gwidape bine, yepä weeme Cabucewe je Babe te umle gyene egä weeme singi piti nemi ai gwidape täapume.

³¹ Pätä weene miiji äbitipeye tabe te weebibine waadename, siige tabe cuta weeme singi gwidape bine pa icäranipi.”

*Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawecewe cabu
(Matayo 6:19-21)*

³² Yeesu jejemige egä, “Weene lui epu pana matikolä maamoi tomi, yepä wälu gone, ingle weeme Babe gege gyene weebibine piyeme waadename.

³³ Weene gwidape bine yaacranemuye aletna täapume, siige pui cabu ca lui rarekaake owecumete biname bine yäacäremuye. Yoo, rarekaake äbäcna diiba cina sasa me läbitininusi; ai gawecewe gwidape cina lämlenininusi. Peei name pi miijimiji gwidape cabucewe je puupu cabu yaacranemuye. Weene liba miiji mule jaawenemuye, peei lui apu gyene weene miijimiji gwidape bine cabucewe je cumä täapume acraname. Puma teepi lica lämlenininusi, ingle ero biname te äblicäco gyene waadena, piyepu potäte cina lica jaatecimusi.

³⁴ Yoo, mäame miijimiji gwidape luma, mäame ngenecu cuta puma birige.”

Amacetnäjäneji Inajininuge Mime Yageyame me Acnenuta täapume

³⁵ Yeesu jejemige egä, “Amacetnäjäneji inajininuge, cäbletääpe labasogärininuye, piyepu weeme lampa bine abotäneji yaacranemuye.

³⁶ Weene epu pana läbitininuye kaakesea bägrä liiyepu, lui cina teeme babo biname ne jaawagriji soriyomu cabu ca liba acnenutame. Tabe liba tädige, grana cabu soororäjuge, siige teepi grana ne wata jiiitnusi teeme täapume.

³⁷ Babo miijirage teeme täapume lui bine teeme babo biname te ireclota cama amacetnäjäneji jääpänemuge teeme acnenuta padare cabu. Cane weebibine toraca jijenininine egä, tabe cäbletääpe pa lasigrepi kaakesea me, teebibine deedei täapume pa yaawednetäjemepi, teebibine cängena ire pa jaatwemepi.

³⁸ Yoo, babo miijirage pui kaakesea biname bime täapume, teeme babo biname liba ciyedusa tädige, coo sewali mameta liba tädige, yepä teebibine cuta ireclota cama jääpänemuge.

³⁹ Cuta ai poto cidi me ngene jwaatwa-naninuye. Mete yageyame liba ero biname me otni padare poto cidi me umle ge, tabe piba ero biname ne jiiibuge teeme mete cabu abacitame.

⁴⁰ Yoo, weene miiji amacetnäjäneji lenaja, ingle cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane lica weeme singi padare cabu acnenuta, yepä weene nuuja umle lica gemi cäme otni padare.”

*Miiji Kaakesea Bägrä piyepu Niya Kaakesea Bägrä
(Matayo 24:45-51)*

⁴¹ Peteru Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane peei ngene ca agli mene, nää cime täapume taatu jiiicemite, coo iyeta biname bime täapume jiiicemite?”

⁴² Yageyame teebine jejige egä, “Cäme mene lui iyeta toraca ngenecu piyepu umle cama biname bime täapume. Teepi lui epu pana gemi kaakesea bägrä liiyepu, teeme

babo biname te lui ne mete ire atwi kaakesea pa yääcärepi teeme nuuja kaakesea bägrä bine teeme deedei kupae toracarage padare cabu ceerame.

⁴³ Tabe babo biname te piba nuuja cewe me pa lädepi. Yoo, babo miiji, babo gege pui kaakesea bägrä täapume, teeme babo biname lui ne cängenarage kaakesea cabu pa jääpänepi teeme acnenuta padare cabu.

⁴⁴ Yoo, cane weebibine jijenininine egä pui babo biname te piba teebine pa jaajepi iyeta teeme gwidape bine ire atwemame.

⁴⁵ Yepä, pui kaakesea bägrä te liba lajuge egä, 'Cäme babo biname te pama lica wata pa tacnenutepi,' piba nuuja kaakesea ngulebägrä imäbägrä bine pa yaatemeläjepi, bucurage deedei pa läbitepi, sice pa yäänäjepi, siige sice buduma pa läbitepi.

⁴⁶ Yoo, pui babo biname te liba pa tatyaramtepi, kaakesea bägrä piba cälu te pa jäätepi, ingle tabe teeme acnenuta padare umle lica ge. Babo biname te piba teebine pa yaaglepi, pa yaajarepi muye puupu cabu me, mene ätecija cäco biname cina luma cirege lenaja.

⁴⁷ Yoo, lui kaakesea bägrä te umle ge teeme babo biname ngena kaakesea täapume singi tabe wawename, yepä tabe lica amacetnäjige pui kaakesea wawename, babo biname te teebine mäpu cmecme ca pa yaatemeläjepi.

⁴⁸ Yepä, kaakesea bägrä lui te umle lica ge teeme babo biname ngena kaakesea täapume singi tabe pui ne wawename, piba teeme umle cäco name pi tabe buduma mule jaawenuge, lui täapume teebine miiji ge atemeläja, piba teeme babo biname teebine däägu pa yaatemeläjepi. Yoo, lui biname ne bucurage gwidape ituge ceera, bucurage gwidape cuta teeme bau ca pa saacwetnemepi, piyepu lui biname ne ire atwi kaakesea täapume itu jaajepi, tabe miiji teeme kaakesea mage cängenarage wawename."

*Poode Lica Gyene Ai Gawecewe täapume
(Matayo 10:34-36)*

⁴⁹ Yeesu cuta jejemige egä, "Cane tädujine ai gawecewe ne muye ca abotame. Cane baborage singi egä pui muye te gije tabacitumi ayime.

⁵⁰ Yepä, niinäce gaabe cane miiji mäpurage padare cabu abacitame, epu pana abacita biname liyepu lui te niiye bora liiglenutuge äcisejame, peei name pi cane ngenecu mäpu cama nanajenige page, ngälu peei mäpu cabu ca pa lasatepene.

⁵¹ Nää, weene apu jingenininige egä cane tädujine poode ne ai gawecewe cabu acaname? Eewe, cane weebibine jijenininine egä cane lica poode ne secanujine, yepä biname cina maramara me pagege äbita cäme name pi.

⁵² Yoo, ai padare cabu ca, biname lui cina cebine nätrungenisi piyepu teeme ätrunga cäco binamewale, teepi maramara pa läbitipesi. Faib biname yepä mete cabu ca teepi neeneneni tomi pa jaawenemepesi: nesae cina mara me pagege äbita nuuja neeneneni cabu ca, piyepu neeneneni cina mara me pagege äbita pui nesae cabu ca.

⁵³ Babe cina mara me pa läbitipesi teeme imäbägrä cabu ca, piyepu mage cina mara me pa läbitipesi teeme ngulebägrä cabu ca, cuta piyepu cnaatete cina teepi maramara me pa läbitipesi."

*Ai Padare me Aboclomta poto cidi me
(Matayo 16:2-3)*

⁵⁴ Yeesu biname bine jejemige egä, "Weene liba cäsäcäsä carbe ne jääpänuye ciye poto ca tädenige, weene piba jiicuye egä, 'Ngupe te tädenige aimopo,' siige pepu läbituge.

⁵⁵ Piyepu weene liba uule buuwe jääpänuye, weene piba jiicuye egä, 'Bimu nuunu me pa läbitege,' siige pepu läbituge.

⁵⁶ Weene walya umleumle biname gemi! Weene umle gemi gawe piyepu dume cabu ca bimu ne opo awatname, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitininisi, teepi ngena tääpu memi."

*Weeme Conocono bine Weemämu Yaablawäjuye
(Matayo 5:25-26)*

⁵⁷ “Weene ngenome lica weemämu atranineye ngena mule gemi conocäco wawename?”

⁵⁸ Yoo, nuuja biname te liba singi weeme yepä ne ablaweja puupu cabu me acaname, pui neeneni liba gaabe cabu otni, tabe miiji apicetnera pui nuuja ne puma gaabe cabu je poode wawename. Piba pui biname te lica teebine yaacanuge ablaweja biname me opo gaabe me, cuta piba ablaweja biname te teebine teeme ätityera biname me ime cabu lica yaacituge krokeciye mete bora äsinglentame.

⁵⁹ Cane weebibine jijenininine egä tabe liba krokeciye mete me labacituge, tabe peema cita ca lica tasatuge, ngälu iyeta pui rarekaake yäacäruge lui teeme conocono mule me daremu.”

13

Weene Niiya Mule cabu ca Latatrongärininuye

¹ Pui padare cabu puga ge poto biname lui cina Yeesu ne umle jwenisi yepä mäpu mule poto cidi me. Teepi jejisi egä Mopeyame Pilato te poto Israela biname bine Galilaya probins cabu ca eglecimige iiwäreja mete caale bora je, teepi liba yiiwäjisi Acejiyame ne.

² Yeesu piba teebibine itemlemige egä, “Weene lipu ngene jotwananiniye, nää peei Galilaya biname cina baborage niiya itu tewenumesi nuuja Galilaya biname bime cabu ca, inge teepi pepu budre ne tepänumesi? Eewe pepu lica ge.

³ Cane weebibine jijenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye.

⁴ Piiyepu, weene pui eitn Siloama cewe biname bime poto cidi me ngene jotwananineye, lui cina budre ne itu jääpänepesi cabu me lecarage mete te teeme cabu liba itu saatramepi. Nää, weene apu jingenininige egä teepi niiyarage biname gemi iyeta nuuja biname cabu ca lui cina Yerusalemä babo cewe cabu icrajenige?

⁵ Eewe, teeme niiya baborage lica ge weeme cabu ca. Cane weebibine jijenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Uli poto cidi me

⁶ Yeesu piba jii cemige ai ngene ca agli mene biname bine umle wawename egä Acejiyame te matikolä padare taatu ecärenemige teepi teeme ireclota cängena amacetnäjame. Teeme mene apu ge, “Yepä biname teeme piigi uli puga ge teeme calwacupi cabu je. Yoo, nuuja taje tabe piigi kuu täapume ädige, yepä kuu lica jepänige.

⁷ Tabe puma cita ca teeme calwacupi kaakesea biname ne jejige egä, ‘Ai uli jepäni! Cane liba aima twaatnepene nesae kämäge cama, kuu bine jäärngemepene, yepä lica jääpänemepene. Ai uli ne irgi! Miiji lica ai gawe cabu papa kuu cäco lenajame!’

⁸ Yepä, calwacupi kaakesea biname te jejige egä, ‘Babo biname, ai yepä kämäge täapume ebmali. Cane ai gome gawe calwacalwa pa jaawenepene, piiyepu kau bime liiya ca pa jääsicnepene uli inge ne.

⁹ Ai liba kuu bine pa jääpänemepi nuuja kämäge, piba babo miiji gyene, yepä liba kuu cäco pa yaanajepi, piba pagege ärgi.’ ”

Sabade Bimu cabu Yeesu Magebi ne Miiji me Jowenige

¹⁰ Yepä Sabade bimu cabu, Yeesu biname bine ebiberäjemige teeme abasecretna mete cabu je.

¹¹ Puga ge yepä magebi lui te niiya cable cama waanajenanepi eitn kämäge cama. Tabe äpednu-teji uuwe kukuku totnäjumi, inge tabe äblicäco conocäco aclajuta.

12 Yeesu liba teebine jopänige, tosoglicige teeme bau otnime, piba jojige egä, “Magebi, maane pita cabu ca miiji bäbitite!”

13 Tabe ime bine teeme papa cabu aacitige, siige magebi te piba taatu conocäco joclajutige, Acejiyame ne piba ewepyeräjige.

14 Yepä, pui abasecretna mete babo biname te claabe me äbitige, ingle Yeesu lipu magebi ne omacetnäjige Sabade bimu cabu. Tabe abasecretna biname bine jejemige egä, “Mime siks bimu piti nemi kaakesea täápume; weene miiji pui bimu cabu weeme tääpe amacetnäja täápume otnime, yepä Sabade bimu cabu gone!”

15 Yageyame teebine jejige egä, “Maane walya biname gäte! Weene umle gemi weeme kau piyepu dongki bine iibira piyepu waadena niiye nänäjame Sabade bimu cabu.

16 Yoo, age tuna weeme biname, Abrahamo me kaakesaare gwene, Satani te lui ne eitn kämäge cama tocenenäjumi. Nää, cane miiji gäne Sabade bimu cabu peei pita cabu ca teebine miiji me wawename?”

17 Iyeta Yeesu me cubuyame cina ajiri me äbitininisi, teeme mene liba jitecijisi, yepä bucurage biname cina gege äbitininisi iyeta miijirage gwidape name pi tabe lui bine jewenanemige.

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Matayo 13:31-32; Mareko 4:30-32)*

18 Yeesu itemlemige egä, “Acejiyame me mule biname bine waadena täápume lipu pana gyene? Cane lipu peei mule ne etonärenine weeme täápume?”

19 Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije liiyepu, biname te lui ne ecatige teeme calwacupi cabu jecnige. Pui gije uutige, uli pana äbitige, siige ele cina ciipe cabu teeme mete bine yaarangemusi. Pepu pana gyene Acejiyame me waadena mule, lui mastad kuu pana matikolärage, peei cabu ca uli pana babo me läbituge.”

*Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me
(Matayo 13:33)*

20 Yeesu cääri itemlemige egä, “Yoo, cane lipu Acejiyame me biname bine waadena mule weeme täápume etonärenine?”

21 Peei lui epu pana gyene uutneca gwidape liiyepu, magebi te lui ne ecatige, baborage bulu cama elenglecäjige, ngälu siige peei iyeta te tuutnecuge.”

*Grana Susu Gyene Iyeteta Ireclota cabu Abacitame
(Matayo 7:13-14, 21-23)*

22 Yeesu liba gaabe cabu ädige Yerusalema me, tabe cewe yepäyepä cabu biname bine ebiberäjemige.

23 Nuuja taje gaabe cabu yepä biname te teebine itemlige egä, “Babo biname, nää Acejiyame te nesae taatu biname bine niiya cabu ca pa yäasecräremepi?”

Yeesu biname bine piba jejemige egä,

24 “Weene kokre äbitipeye susurage grana cabu me äbäcname, ingle cane weebibine jijenininine egä bucurage biname cina naabe äbitininisi äbäcname.

25 Padare te cire tädepi, mete yageyame te grana ne liba cire saarmepi. Piba weene liba mete kaakepoto ca cire inajipi, grana ne cire seyäjepeye, cire jejepeye egä, ‘Babo biname, grana ne tiitni cime täápume!’ Yepä, tabe weebibine cire jiwecnistipi egä, ‘Cane umle lica gäne weene. Weene luma cita ca gemi?’

26 Weene piba cire jejepeye egä, ‘Cine ituge deedei äbita piyepu niiye nänäja maane cama. Maane cime cewe cole puupu cabu itu nibiberäjipete.’

27 Tabe puma cita ca cire jijipi egä, ‘Cane umle lica gäne weeme täápume, weene luma cita ca gemi! Weene niiya mule biname, iyeta äyebingineye cäme bau ca!’

²⁸ Weene piba ele cire ingenitnipi piyepu giricu cire etebecmepeye, liba Abrahamo, Isacako, Yakobu, piyepu iyeta sasa mename biname bine cire jepänemepeye Acejiyame me waadena cabu ge, yepä weene äyeblingeji gemi.

²⁹ Yoo, biname cina cire saaclepi bimu acita gome ca piyepu bimu äpula gome ca, piyepu kämäge poto ca piyepu uule poto ca. Teepi cire ladnatärepi soriyomu täápume Acejiyame me waadena padare cabu je.

³⁰ Yoo, poto biname lui ingwe gaabe biname gemi page, teepi niinäce gaabe me cire läbitipesi pui padare cabu, cuta piyepu poto lui niinäce gaabe biname gemi page, teepi ingwe gaabe me cire läbitipesi.”

*Yeesu Owecu Ge Yerusalema täápume
(Matayo 23:37-39)*

³¹ Puirage padare poto Parisea sigu biname cina Yeesu bau me seclige, jejisi egä, “Maane ama cita ca äyebingti, nuuja gome ädi, ingle ai Probins Mopeyame Heroda singi meebine aglime.”

³² Yeesu teebibine jejemige egä, “Naclege, pui angletneja biname ne jejeje egä, ‘Cane cäme kaakesea jewenenine: niiya cable bine iyecräjenenemine piyepu pita biname bine emaceträjenemine page piyepu ciyeciye, piba nesae bimu ingwe ca ai kaakesea ne pa yaapirepene.’

³³ Yoo, cane miiji cäme kaakesea gaabe cabu otni ai poto bimu cama, siige Yerusalema ne piba oomlaname, ingle iyeta Acejiyame me mename biname cina Yerusalema je teepi budre jääpänanusi.”

³⁴ Yeesu piba ngenecu mäpu cama jüicige egä, “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene lui cina Acejiyame me mename biname bine yaaglecimuye, piyepu kula ca jääbyecremuye lui bine weeme bau me ätyepäneji gemi! Bucurage padare cama, cane singi ituge weeme biname bine yepä gome waadena, epu pana paulo te lipu teeme plongo bine yepä gome jaabasecretnimuge taame ca ätrugerame, yepä weene singi lica ge.

³⁵ Ire, weeme iiwäreja mete lui abmaläneji gyene Acejiyame bau ca. Cane weebibine page jijenininine egä weene cebine ingwe ca lica päpäna ngälu pui padare weene liba pa jüicepeye egä, ‘Miiji pa läbitege lui te Yageyame me ngii cabu tädenige.’ ”

14

Yeesu Pita Biname ne Miiji me Jewenige

¹ Yepä Sabade bimu cabu, yepä Parisea sigu babo biname te Yeesu ne teeme mete me ala tesoglicige deedei täápume. Puga iyeta biname cina teebine ire jetwanisi,

² ingle puga ge teeme opo gaabe yepä biname lui me ime piyepu ernge ädreji ge.

³ Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname bine itemlemige egä, “Mime cotre mene te lipu jüicenige, nää miiji gyene pita biname ne miiji me wawena Sabade bimu cabu, coo liiyepu?”

⁴ Yepä, teepi nuuja mene lica jejisi. Yeesu piba pui pita biname ne ecatige, teebine miiji me jewenige, siige jityepige.

⁵ Tabe piba peei biname bine jejemige egä, “Sabade bimu cabu weeme yepä me bägrä te, coo kau te, uugle cupicu bora me liba yaatramuge, tabe pui bimu cabu wata cuta saarpatuge, nää toraca?”

⁶ Siige, teepi äblicäco nuuja mene teebine jaji.

Umle Mene Ädärena Biname bime poto cidi me

⁷ Yeesu biname bine jepänemige egä pui mete cabu lui cina deedei täápume adnatäreji ge, teepi singi ge modamoda biname bime puupu cabu lenajame. Tabe peei name pi ai ingene ca agli mene teebibine jejemige egä,

⁸ “Yoo, biname te liba weebibine soriyomu täápume ala tisoglicinuge, gone modamoda biname bime puupu cabu adnatera, ingle pama soriyomu ire atwi biname te nuuja biname ne cuta ala taasoglicuge, lui ge baborage weeme cabu ca.

⁹ Tabe piba weeme yepä ne pa jaajepi egä, ‘Agesa babo biname, teebine ai miijirage puupu ecäri.’ Piba weeme yepä te ajiri cama puupu ne saabmaluge, läduge papa biname cina luma yaacrajuge.

¹⁰ Yepä, weebibine liba ala tisoglicinisi soriyomu täápume, weene papa biname bime puupu cabu ladnatärinuye. Piba soriyomu ire atwi biname te weebibine pa jijipi egä, ‘Ayo, cäme biname, ai miiji puupu cabu adnatame.’ Piba weene miiji opo pa päbitipeye nuuja biname bime opo gaabe.

¹¹ Siige, lui biname te singi teeme ngii babo me wawename, tabe matikolä me pa läbitepi, piyepu lui biname te teeme ngii ne teemämu matikolä me jaawenuge, tabe babo ngii ne pagege päpäna.”

¹² Piba Yeesu te pui mete yageyame ne jejige egä, “Maane liba biname bine ala tasoglecemute mäáme mete me niye nänäjame, coo deedei äbitame, gone mäáme binamewale, coo dogwe biname taatu ala tasoglecemute, ingle teepi piba meebine cuta pagege ala asogleca mäáme mule ne awecnistame.

¹³ Yepä, maane liba biname bine babo deedei täápume ala tasoglecemute, maane miiji owecumete biname piyepu tääpe niyaniya biname, irecu mäasumäsu biname, cuta piyepu ernge niya biname ala tasoglecemute.

¹⁴ Pepu biname cina äblicäco mäáme miiji mule ne daremu wawena. Piba maane Acejiyame bau ca miiji daremu ne cire jääpänepete, tabe liba conocäco biname bine budre cabu ca cire yaarpinärepi.”

*Ngene ca Agli Mene Babo Soriyomu poto cidi me
(Matayo 22:1-10)*

¹⁵ Yepä te, pui biname cabu ca lui cina Yeesu cama deedei äbitininisi, Yeesu me ngene ca agli mene liba itecijige, teebine piba jejige egä, “Babo miijirage gyene teeme täápume lui cina cabucewe je cire ladnatäripesi deedei täápume Acejiyame luma biname bine yaawademuge.”

¹⁶ Yeesu teebine ai nuuja ngene ca agli mene piba jejige egä, “Yepä, biname te babo soriyomu ne jewenige. Tabe bucurage biname bine ala tesoglecmige pui soriyomu cabu otnime.

¹⁷ Iyeta liba amacetnäjäneji ge soriyomu täápume, tabe piba teeme kaakesea biname ne jityepige ala asogläcneji biname bine jajanenname egä, ‘Weene iyeta naaclege, cane bamacetnäjine soriyomu täápume.’

¹⁸ Yepä, iyeta lui bine ituge ala asogleca, teepi yepäyepä gije abacitinisi teeme singi gaabe bine aboclomäjame. Niinäce biname te mene jityepige pui kaakesea biname cama soriyomu yageyame bau me egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane gawe ne bii jeletnine. Page cane miiji otni peei ne päpäname.’

¹⁹ Nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane ten kau bine bii jeletnemine cäme kaakesea wawename. Cane page ädenine teeme kokre apicetnärame!

²⁰ Cuta nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane coga ne bii bocatine.’

²¹ Yoo, pui kaakesea biname te tacne-nutige, iyeta pui mene teeme babo biname ne jejige. Puma cita ca pui mete yageyame te claabe me äbitige, teeme kaakesea biname ne piba jejige egä, ‘Maane wata ädi ai babo cewe iyeta gaabe cabu ta, siige puma cita ca biname bine sewademepi aimopo: owecumete biname piyepu tääpe niya biname, ernge niya biname, irecu mäasumäsu biname iyeta sewademepi.’

²² Matikolä padare ingwe ca pui kaakesea biname te tacnenutige, jejige egä, 'Babo biname, cine mäame singi ne bii jewenisi, yepä puupu cuta pisi nyene.'

²³ Soriyomu yageyame te piba teebine jejige egä, 'Maane cewe cabu ca asati iyeta gaabe cabu ta, biname bine jejemepi cewe äbäcname, siige cäme mete te piba tapanenige.'

²⁴ Cane meebine naajenine egä pui niinäce ala asogläcneji biname bime cabu ca, nuuja te lica cäme deedei pa läbitepi! "

*Yeesu me Ätrunga Binamewale Mijji Teebine Niinäce Gaabe me Acita
(Matayo 10:37-38)*

²⁵ Bucurage biname cina Yeesu cama otninisi. Tabe teeme bau me atatrongtige, jejemige egä,

²⁶ "Biname te liba cäme bau otni, tabe mijji teeme mage babe, coga bägrä, nanigane, cuta piyepu teemämu, iyeta ingwe me acrana, tabe liba singi cäme biname me äbitame.

²⁷ Tabe mijji teeme nuuja singi bine abmalame. Yoo, cane baarge uli cabu budre lipu pagege päpäna, tabe cuta mijji amacetnäjäneji lenaja mäpu cämiji pi päpäname. Lui te singi lica cebine pepu pana ingwe äcwime, tabe äblicäco cäme abiberäja bägrä me lenajame.

²⁸ Yoo, niinäce cängena ngene jotwanani weeme yepä te, liba singi gyene cäme abiberäja bägrä me äbitame. Pui lui epu pana gyene biname liiyepu, lui te singi cabu me lecarage mete ne rarangame. Tabe niinäce ladnatuge, rarekaake poto cidi me mage ngene jwaatwananuge liba teeme rarekaake ibibi gyene pui mete ne ämlitame.

²⁹ Tabe umle ge egä teeme rarekaake liba ibibi lica ge, tabe mijji mete kaake ne abmala. Piba iyeta biname lui cina päpäna, teepi teebine ngange pa yäacwäcnepesi egä,

³⁰ 'Ai biname te mete ne gije jebacitige rara-ngame, yepä tabe ibibi lica gyene ämlitame!'

³¹ Yoo, pepu pana gyene gawe mope biname te liba singi cubu iicaname nuuja gawe mope biname cama. Tabe niinäce ladnatuge, mage ngene jwaatwananuge egä teeme ten tausen cubu biname liba ibibi gemi cubu iicaname nuuja twenti tausen cubu biname cama lui cina saaclenuge.

³² Tabe liba ngene jwaatwananuge egä, 'Cine äblicäco gemi!' piba mename biname bine pa jäätyepemepi pui nuuja mope biname bau me, tabe liba cudecewe gyene, teebine ätemlame egä, 'Mine mijji conocäco ngene atwanena pa jääpänago, piba poode ne wawename.'

³³ Yoo, pepu pana gyene weeme täapume. Weene mijji cängena ngene atwanena niinäce gaabe me egä weene nää toraca singi gemi iyeta abmalame cäme täapume? Weene liba singi lica gemi, weene piba äblicäco cäme abiberäja bägrä me lenajame."

*Ätrunga Biname te Liba Gege cäco me Läbituge
(Matayo 5:13; Mareko 9:50)*

³⁴ "Yoo, ätrunga biname bime mijjirage kaakesea pisi nyene ai gawecewe cabu, cuta caapereniye täapume mijji kaakesea pisi nyene, yepä teeme mite te liba lapiruge, siige ingwe ca äblicäco caapereniye ne wawena mite me.

³⁵ Piba mite cäco teeme nuuja kaakesea lica birige, cuta gawe täapume teeme kaakesea lica. Biname cina papa yaajarusi. Weeme liba tablame piti nemä äteciame, iteciijinege umle äbitame."

15

*Ngene ca Agli Mene Apesareji Maamoi poto cidi me
(Matayo 18:12-14)*

¹ Nuuja padare bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu nuuja conocono mule biname cina abasecretnege Yeesu me mene äteciame.

² Piba Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina mudru mene jiiemisi egä, “Ai biname te babo singi gyene conocono biname cama lenajame cuta piyepu deedei äbitame ten cama!”

³ Peei name pi Yeesu ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä,

⁴ “Weeme yepä me hanred maamoi liba piti nemi, piyepu yepä maamoi te liba lapesaruge, tabe ngena jaawenuge? Tabe teeme nuuja naintinain maamoi bine yaab-malemuge baace cewe cabu, piba waatnetnäjuge pui yepä ne ärngime ngälu päpäname.

⁵ Liba jääpänuge, baborage gege cama saatecwantuge teeme palace cabu,

⁶ saacanuge cewe me. Piba teeme binamewale bine ala tasogle-cmuge, teebibine jaajemuge egä, ‘Agesa căme maamoi lui te tapesarumi, siige bii jepänine teebine. Mine gege pa läbitipago.’

⁷ Yoo, yepä pana mule pisi nyene cabucewe je luma gege baborage birige yepä taatu conocono mule biname täapume, lui teeme niya mule cabu ca latatrongtuge. Cane weebibine jijenininine egä peei gege baborage birige nuuja gege cabu ca naintinain conocăco biname täapume, lui bime singi lica gyene atatrongärame.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Rarekaake poto cidi me

⁸ “Yoo, magebi me liba ten silba rarekaake piti nemi, siige yepä ne liba pa yaapesarepi, tabe ngena jaawenuge? Tabe lampa ne jaabotuge, mete ne yaapretnäjuge, iyeta poto ta cängena jäärnguge, ngälu siige jääpänuge.

⁹ Liba jääpänuge, teeme binamewale bine gege cama ala taasoglecmuge, jaajemuge egä, ‘Agesa căme rarekaake lui ne sepesarumene, bii jepäninel!’

¹⁰ Yoo pepu pana, cane weebibine jijenininine egä cabucewe je Acejiyame me mename seemo babo gege me läbitusi, yepä conocono mule biname te liba niya mule cabu ca latatrongtuge.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Imäbägrä poto cidi me

¹¹ Yeesu cuta ai mene jejemige: “Yepä, biname teeme neeneni imäbägrä puga ge.

¹² Iganeyame te babe ne jejige egä, ‘Căme babe, määme lui gwidape bine jebelanemi, căme poto năcări!’ Puma cita ca teeme babe te gwidape jebelanemige teeme neeneni bägrä täapume.

¹³ Nesae bimu ingwe ca, igane te teeme gwidape tomi iyeta aletna täapume ewademige, pui rarekaake cama piba abyemäriige otnime cudecewe gawe cabu me. Tabe cudecewe me ädige, puma teeme rarekaake iyeta papapapa jimlemige.

¹⁴ Liba teeme rarekaake bine epiremige, mage gane padare te pui gawe cabu me tatyaramtuge. Tabe gwidape căco enajige,

¹⁵ peei name pi kaakesea jepänige yepä pui gawe biname bau ca. Tabe teebine blome bime lenaja puupu me jityepige, blome bine ire atwime.

¹⁶ Loolomecewe name pi tabe singi blome bime deedei ärwäjame; yepä, nuuja biname te teebine lica nuuja gwidape yäacäruge.

¹⁷ Piba taatu teeme ngene atwanena te tatyaramtuge, tabe jiiicige egä, ‘Iyeta căme babe me kaakesea bägrä bime deedei bucurage gemi, yepä cane budre mameta gäne deedei căco!’

¹⁸ Cane abyemärenine, căme babe bau ädenine, teebine pa jaajepene egä, ‘Căme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täapume piyepu määme täapume.

¹⁹ Cane äblicăco gäne määme bägrä me cuta äbita, yepä määme kaakesea bägrä me cebine naweni.’

²⁰ Yoo, tabe piba abujängtige babe bau me acnenutame.

Cudecewe ca teeme babe te teebine gaabe cabu tepänige. Tabe baborage owecu äbitige, teeme bägrä bau me uuwamige, teebine jejecletnäjige, lakace cabu jetcnige.

²¹ Puma cita ca bägrä te babe ne jejige egä, ‘Cäme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täápume piyepu mäáme täápume. Cane äblicäco gäne mäáme bägrä me cuta äbita.’

²² Yepä, babe te kaakesea bägrä bine ala tesoglecmige, jejemige egä, ‘Wata, kirece miihirage cäbletääpe secaneye teeme asigrame. Oplacmeläja pana gwidape teeme ime kukluta cabu esigreye, cuta piyepu ernge gwidape esigreye.

²³ Piba mime ngeerangera kau plongo ne secaneye aglime. Mine soriyomu ne gege name pi pa jaawenesi!

²⁴ Ingle ai bägrä te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lapesarepi, yepä page bii jepänisi.’ Siige, teepi soriyomu jewenisi.

²⁵ Pui padare cabu naane te calwacupi cabu jage. Tabe liba tacnenutige, mete mameta liba tatyaramtige, siige giire uupera itecijige puma.

²⁶ Tabe puma cita ca yepä kaakesea bägrä ne ala tesoglicige, itemlige egä, ‘Teepi ngena ne jewenenisi?’

²⁷ Pui kaakesea bägrä te jejige egä, ‘Mäáme igane te tatyaramtige page. Mäáme babe te nijinige ngeerangera kau plongo ne aglime, ingle teeme bägrä cängengarage bii tacnenutige.’

²⁸ Siige, naane te claabe me äbitige, lica mete cabu me abacitige. Piba babe te tasatige, teebine jejige abacitame.

²⁹ Naane te babe ne jejige egä, ‘Maane näatecijege! Iyeta kämäge gaabegabe cane baborage kaakesea mäáme täápume jaawenune, iyeta mäáme singi cabu waatnune. Maane cäme täápume ngena ituge wawena? Maane cebine gouti plongo licarage itu näcärepete cane soriyomu ne cäme cegecege cama wawename!’

³⁰ Yepä, mäáme ai bägrä lui te mäáme gwidape bine papa itu yaapeseräjemepi eroero magebi cama, teeme rarekaake liba apirininisi, piba tacnenutige. Siige, maane ngeerangera kau plongo ne cuta teeme täápume eglite!’

³¹ Babe te jejige egä, ‘Cäme bägrä, maane cane cama naanajenige, iyeta cäme gwidape lui mäáme nemi.

³² Yepä, mine miiji gemi ai soriyomu wawena gege äbitame, ingle mäáme igane te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lämlitepi, page bii tacnenutige.’ ”

16

Ngene ca Agli Mene Angletnejayame Ire Atwi Biname poto cidi me

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Yepä dogwe biname me kaakesea bägrä puga ge teeme gwidape bine ire atwime. Tabe mene itecijige egä peei ire atwi kaakesea bägrä te teeme gwidape bine papa yaajaremuge.

² Tabe pui kaakesea bägrä ne tesoglicige, jejige egä, ‘Cane ngena ne nätecijumi egä maane cäme gwidape bine papa me tewenumumete. Iyeta mäáme peba bine rarekaake piyepu gwidape poto cidi me emaceträjemi cäme ire me, ingle cane singi lica gäne maane cäme gwidape bine ingwe ca ire atwime.’

³ Pui kaakesea biname teemämu jejige egä, ‘Cäme babo biname te cebine pa näyebingtepi; cane ngena pa jaawenene? Cäme kokre ibibi lica gyene kaakesea wawename cäsu bine äplegecame, piyepu cane ajiri gäne papa ätineräjame.

⁴ Yoo, cane umle gäne ngena ne wawename! Cane liba ai ne cängena jewenenine, cebine liba näyebingtepi cäme ire atwi kaakesea cabu ca, piba cäme piti nemi binamewale cebine teeme mete cabu me nacananusi.’

⁵ Puma cita ca tabe iyeta biname bine tesoglecmige lui bime ngii piti nemi teeme peba cabu gwidape coo rarekaake awecna poto cidi me. Tabe niinäceyame ne itemlige egä, ‘Maane lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremu camu gäte ceera?’

⁶ Biname te jejige egä, 'Yepä hanred dram olibi migi cama itu yaawademepene.' Pui ire atwi biname te piba teebine jejige egä, 'Yoo, agesa peba pui acnema cama. Maane adnati wata yoogäri fifiti taatu peei hanred me puupu cabu.'

⁷ Pui ire atwi biname te cuta nuuja ne itemlige egä, 'Maane cuta lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremu camu gäte ceera?' Pui biname te jejige egä, 'Yepä tausen wiiti kuu baiko.' Ire atwi biname te jejige, 'Yoo, peba agesa pui acnema cama, eit hanred yoogäri peei tausen me puupu cabu!'

⁸ Yoo, ingwe ca pui dogwe biname te teeme conocono kaakesea bägrä poto cidi me jiicige egä, 'Mage umle gyene pui conocono biname te!' Siige, peei conocono biname me mule cabu ca mine opo ewatneye egä ai gawecewe biname cina umle ge lipu nuuja teeme pana biname bine binamewale me wawename, yepä biname lui cina Acejiyame me apacllyera cabu yaacrajuge, nuuja taje teepi umle lica gemi nuuja biname bine teeme binamewale me wawena."

⁹ Yeesu cuta jejemige egä, "Cane peei name pi weebibine jijenininine egä nuuja biname bine itityeräjemeye ai gawecewe me gwidape piyepu rarekaake ca, teebibine binamewale me wawena weeme conocäco mule ca. Piba ai gawecewe iyeta teeme gwidape cama liba cirege apira, weeme puupu pisi nyene cabucewe je lenajame iyeteta ngälu cäco.

¹⁰ Yoo, biname lui te matimati gwidape cängena ire jaatwemuge, tabe cuta modamoda gwidape cängena ire jaatwemuge; cuta piyepu biname lui te angletneja umle ge matimati gwidape poto cidi me, tabe cuta angletneja umle ge modamoda gwidape poto cidi me.

¹¹ PEEI name pi biname lui te ai gawecewe me gwidape bine cängenarage conocäco lica ire jaatwemuge, tabe cuta lipu Acejiyame me toraca gwidape bine cängenarage ire atwema.

¹² Cuta piyepu biname te liba nuuja biname me gwidape bine cängena lica ire jaatwemuge, nuuja te lica teebine teemerage gwidape pa yäacärepi.

¹³ Yoo, kaakesea biname te äblicäco neeneni babo biname täapume kaakesea wawena yepä padare cabu. Tabe yepä ne jäägyuge; nuuja täapume singi läbituge. Tabe yepä ne opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca säacelyäruge. Weene äblicäco neeneni bine acenena: Acejiyame piyepu rarekaake."

*Yeesu Poto Umle Mene Jiicemige
(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Mareko 10:11-12)*

¹⁴ Parisea sigu biname cina Yeesu me mene itecijemige, siige teebine ngange ecwänisi, ingle teepi baborage singi rarekaake täapume.

¹⁵ Yeesu teebibine jejemige egä, "Weene peete nemi lui babo singi gemi biname cina weebibine päpäname egä, 'conocäco biname,' yepä Acejiyame umle gyene weeme ngenecu lipu gemi. Weene awepyeräja ne biname bau ca jääpänuye sinäme miiji mule name pi, yepä Acejiyame pui mule ne jäägyuge.

¹⁶ Moose lui Cotre Mene itu soogäremuji, piyepu mename biname cina lui mene ituge oogära, peei mene cina weebibine ituge waadena ngälu Yoane niiye ca äciseja biname te tatyaramtuge. Teeme padare cabu ca Miiji Mene jejananemisi egä Acejiyame te biname bine yaawademuge, siige iyeta biname cina kokre me äbitenininiisi teeme waadena mule cabu me äbäcname.

¹⁷ Yepä, Cotre Mene me kaakesea cuta pisi nyene page, lica ituge äyeblyngta; iyeta matimati cotre piti nemi page. Yoo, gawecewe piyepu cabucewe teeme lenaja lipu lecarage, Acejiyame me Cotre Mene me lenaja pepu lecarage gyene.

¹⁸ Page cuta pisi nyene cotre egä biname lui te coga ne jwäägyuge, piba nuuja coga ne waacatuge, tabe sargi ero mule ne jaawenuge; cuta pepu gyene biname lui te pui ägyeji magebi ne waacatuge, tabe cuta sargi ero mule ne jaawenuge."

Ngene ca Agli Mene Yepä Dogwe Biname piyepu Lajaro poto cidi me

¹⁹ “Puga ge yepä dogwe biname lui te mararage ududi piyepu bulubulu cäbletääpe bine lasigreräjuge. Tabe iyeta teeme singi gwidape iyeta bimu gaabegabe yaawadane-muge.

²⁰ Cuta puga ge yepä owecumete biname, teeme ngii Lajaro, droobodrobo tääpe cama ge. Biname cina teebine yaacanusu pui dogwe biname me mete grana gome,

²¹ ingle tabe singi deedei pacupacu ärwäja, lui cina dogwe biname me dade cabu ca saatrametnemuge. Yoo, drego cina waatninusi teeme gome teeme tääpe droobo aclotejame.

²² Siige, pui owecumete biname te budre äbitige. Acejiyame me mename seemo cina piba teeme seemo ne ecanisi cabucewe me Abrahamo gome me. Pui dogwe biname te cuta budre äbitige, siige gape cabu ecitisi.

²³ Tabe muye puupu cabu yaanajuge baborage pita cama. Puma cita ca tabe ire cabu me acitige, Abrahamo ne jepänige cudecewe ca, piyepu Lajaro teeme gome puga ge.

²⁴ Tabe babo tage ca jejige egä, ‘Cäme Babe Abrahamo! Cebine owecu naweni! Lajaro ne tityepi teeme ime kukluta niiye cabu iiglenutame cäme wätä ne gäbu wawename, ingle cane babo pita gäne ai muye puupu cabu!’

²⁵ Yepä, Abrahamo jejige egä, ‘Cäme bägrä, maane ngene jepecni mäame gawecewe ireclota padare poto cidi me. Maane miijimiji gwidape cama naanajuge, yepä Lajaro me ireclota puga niyarage ge. Page teeme lenaja miijirage gyene, yepä maane niiya cabu naanajenge.

²⁶ Cuta piyepu, pisi nyene mime cole je baborage cäsu, biname te peei name pi ama cita ca äblicäco peeyeme otni, cuta peema cita ca biname cuta piyepu äblicäco aimopo otni.’

²⁷ Piba pui dogwe biname te cuta jejige egä, ‘Yoo, cäme babe, cane naajenine, owecu, Lajaro ne gawecewe cabu me jityepi cäme babe me mete me.

²⁸ Cäme faib iganewale puma piti nemi. Lajaro ne jityepi teebibine umle mene jajime, teepi piba lica ai muye puupu cabu me otni.’

²⁹ Abrahamo jejige egä, ‘Oogäräneji Mene piti nemi mäame iganewale täapume, Moose piyepu sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Mäame iganewale miiji gemi teeme peei mene ätecija.’

³⁰ Yepä, tabe jejige egä, ‘Cäme babe Abrahamo, peei mene taatu ibibi lica gyene, yepä biname te liba budre cabu ca teeme bau acnenutame, teepi piba teeme niiya mule cabu ca pa latatrongäripesi.’

³¹ Yepä, Abrahamo jejige egä, ‘Teepi liba singi lica Moose piyepu mename biname bime oogäräneji mene ätecijame, teepi cuta piyepu biname ne lica ätecija tabe liba budre cabu ca acnenuta teebibine mene jajime.’ ”

17

*Gone Biname ne Acana Niiya Mule cabu me
(Matayo 18:6-7; Mareko 9:42)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo, maramara gwidape cina saacluge lui biname bine jaawenemusi niiya mule wawenecame, yepä babo niyarage gyene biname täapume lui te pui gwidape bine saawademuge.

² Pepu biname mäpu kula ne liba teeme singicace cabu jaaglotusi, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca tabe lui ne cirege päpäna liba ai matimati bägrä yepä ne niiya mule cabu yaacanuge.

³ Peei name pi cängena inajininuge!”

*Weeme Binamewale bime Niiya Mule poto cidi me
(Matayo 18:21-22)*

“Yoo, mäame biname te liba niiya mule jaawenuge, maane teebine umle mene jaajute. Tabe liba tatatrongtuge pui niiya cabu ca, maane miiji teeme niiya mule äyebtingta mäame ngene atwanena cabu ca.

⁴ Yoo, tabe liba meebine niiya naawenanuge cuta seben gääbu yepä bimu cabu, cuta seben gääbu mäame bau me liba lacnenutanuge, naajanuge egä, ‘Cäme ngenecu te batatrongtuge,’ piba maane miiji iyeta teeme niiya äyebtingta mäame ngene atwanena cabu ca.”

Mene Kokre Ätrunga poto cidi me

⁵ Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina Yageyame Yeesu ne jejisi egä, “Cime ätrunga babo me jeweni!”

⁶ Tabe Yageyame te jejemige egä, “Weeme ätrunga liba epu pana baborage gyene ai matikolä mastad kuu gije liiyepu, weene piba ibibi gemi ai uli ne jaji egä, ‘Määmämu ai gawe cabu ca äpäcuti iyeta braju cama, piba malu cabu acni määmämu!’ Siige, ai uli te weeme mene piba pa jaawenepi.”

Kaakesea Bägrä bime Mule poto cidi me

⁷ “Weeme yepä me kaakesea bägrä liba pisi nyene, teebine liba jäätyepuge calwa wawename, coo nuuja taje maamoi ire atwime, tabe liba kaakesea cabu ca mete me tiinuge, teeme babo biname te lica teebine piba jaajuge egä, ‘Määme deedei agesa.’

⁸ Yepä, tabe teebine jaajuge egä, ‘Cäme deedei nawenemi, piba määmämu amacetnäji cäme deedei piyepu niye ceerame. Peei ingwe ca, maane mäame deedei äbiti piyepu niye nani.’

⁹ Nää, pui babo biname teeme kaakesea bägrä ne eso pa jaajepi liba teeme mene cängena jaawenemuge? Eewe, pama lica!

¹⁰ Weene pepu pana kaakesea bägrä gemi. Weene liba iyeta Acejiyame me singi kaakesea cängena ituge wawena, piba gone singi awepyeräja teeme bau ca päpäname, yepä apu jicuye egä, ‘Cine kaakesea bägrä gemi; cine cime kaakesea taatu bine jaawenemusi.’ ”

Yeesu Ten Tääpe Niiyaniya Biname bine Miiji me Jewenemige

¹¹ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe Galilaya piyepu Samariya gawe teeme ngälugaabe cabu ädige.

¹² Tabe liba yepä cewe me atyaramtuge, ten biname bine opopa jewenemige lui cina niyarage tääpe pita, lepera pita, cama ge. Teepi cudecewe ca imyemutenige,

¹³ puma cita ca babo tage ca jejisi egä, “Yeesu, Babo Biname, cibibine owecu niwenini!”

¹⁴ Yeesu teebibine jepänemige, jejemige egä, “Naaclege modamoda iiwäreja biname bime bau me teepi weeme tääpe awatnejame egä miiji.”

Siige, gaabe cabu teepi liba eclige, teeme tääpe iyeta miiji me äbitininisi.

¹⁵ Teeme yepä te liba jepänige egä teeme tääpe miiji ge, piba tacnenutige Yeesu bau me, Acejiyame ne babo tage ca ewepyeräjige.

¹⁶ Tabe teemämu gawe cabu ajarige Yeesu me ernge gome, teebine baborage eso ecäriige. Pui biname lica Israela biname, yepä Samariya gawe biname ge.

¹⁷ Yeesu biname bine itemlemige egä, “Cane ten biname bine miiji me jewenemine, cije nain cina lete nemi?”

¹⁸ Nää, nuuja biname te lica tacnige Acejiyame ne awepyeräjame, yepä ai catecewe biname taatu?”

¹⁹ Siige, Yeesu teebine jejige egä, “Abujängti, ädi mäame gaabe cabu. Määme ätrunga te meebine miiji me bii naawenige.”

Acejiyame me Biname bine Waadena Padare te Lipulipu Tatyaramtuge (Matayo 24:23-28, 37-41)

²⁰ Yoo, poto Parisea sigu biname cina Yeesu ne itemlisi egä Acejiyame me biname bine waadena padare te liba pa tatyaramtepi? Tabe jejemige egä, “Yoo, biname cina äblicäco Acejiyame me biname bine waadena padare ne irecu ca päpäna egä tatyaramtenige.

²¹ Biname cina äblicäco apu iicana egä, ‘Ire, age sena!’, coo ‘Peese nyene!’, ingle Acejiyame te weebibine iwadininige weeme ngenecu cabu.”

²² Tabe piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Padare te pa tädepi weene piba babo singi cane cama lenajame yepä bimu taatu, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane ama lica pagege pui bimu cabu.

²³ Biname cina piba weebibine pa jijipesi egä, “Taba peese,’ coo ‘Taba age sena,’ yepä teeme ingwe ca gone naacluge cebine ärngime,

²⁴ ingle cäme acnenuta te liba cire tatyaramtepi, weene piba cängena umle cire äbitipeye. Yoo, pamlepamle te dume cabu lipu tuungepmeläjuge, iyeta poto yaapaclyeräjuge, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme acnenuta te cuta pepu pana cire läbitepi.

²⁵ Yepä, peei te cäro camuge äbita; cane miiji niinäce babo mäpurage padare ne päpäna, piyepu ai padare me biname cina cebine pa nägyepesi.

²⁶ Yoo, ujarage Nooa me padare cabu lipu itu äbituji, pepu pana cäme acnenuta padare cabu cirege äbita.

²⁷ Pui padare iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niiye senäjenäjemumesi, piyepu biname cina tawadrecanimumesi, ngälu pui bimu cabu Nooa liba baborage buto cabu me acenutuji. Siige, babo igi te piba täduji iyeta biname bine eglecimuji.

²⁸ Yoo, Loota me padare cabu lipu itu äbituji, cuta pepu pana cäme acnenuta padare cabu cirege äbita. Iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niiye senäjenäjemumesi, gwidape teletne-mäjemumesi, gije sitememäjumesi, piyepu mete bine serangemäjumesi,

²⁹ ngälu pui bimu Loota te Sodoma cewe ne liba sebmaluji. Piba muye wiiryere piyepu matimati nuunurage kula cina cabucewe ca sitrametnemuji, siige iyeta biname bine eglecimujisi.

³⁰ Yoo, biname cina pepu pana mule cire jaawenemepesi cäme acnenuta bimu cabu, teepi liba iyeteta umle cire läbitipesi egä cane Acejiyame bau ca gäne.

³¹ Pui bimu cabu, lui biname te mete toro cabu, lui puupu cabu yaanajuge, tabe miiji lica mete me abacita teeme gwidape äsecerame, cuta piyepu biname lui te calwacupi cabu gyene, tabe miiji lica cewe me acnenutame.

³² Loota me coga poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu teeme ingwe gaabe me ire acituji. Yoo, pui bimu cabu gone pepu pana äbita!

³³ Lui biname te singi teeme ai gawecewe ireclota ne teemämu ire atwime, ingle tabe wälu ge teeme ireclota ne apeserame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi; yepä, lui biname te teeme ireclota ne cäme täapume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi.

³⁴ Yoo, cane weebibine jijinininine egä cäme acnenuta padare cabu, ciiye padare liba, neeneni biname cina piba yepä puupu cabu ute wagräsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.

³⁵ Bimu padare liba, neeneni magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jäämulecemepäsi, yepä ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi.

³⁶ Neeneni rooriye cina babo calwacupi cabu kaakesea cire jaawenemepäsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.”

³⁷ Siige, abiberäja bägrä cina piba teebine itemlisi egä, “Yageyame peei te luma cire läbitepi?”

Yeesu teebibine jejemige egä, “Budrekaake luma, sändäyame cina piyeme labasecret-nuge. Pepu pana pui padare te liba cire tatyaramtepi, weene piba umle cire äbitipeye.”

18

Ngene ca Agli Mene Cuubla piyepu Ablaweja Biname poto cidi me

¹ Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige ai ngene ca agli mene umle ceerame egä teepi durau gone äbita Acejiyame ne awejename.

² Tabe apu jiicige egä, “Yepä cewe cabu puga ge ablaweja biname lui te nuuja singi lica ge Acejiyame täapume, cuta piyepu nuuja singi lica ge biname bime täapume.

³ Cuta puga ge cuubla, lui te ablaweja biname bau me jäje waatnuge jajanenname egä, ‘Cebine näitivityäri cäme cubuyame cabu ca uutrutame.’

⁴ Siige, leca padare cabu pui ablaweja biname te singi lica teebine ätityerame, yepä ingwe ca tabe teemämu jiicige egä, ‘Cane nuuja singi lica gäne biname bime täapume, coo piyepu Acejiyame täapume,

⁵ yepä ai magebi te cebine mage tii nawenenige, peei name pi cane teebine pa wäätityärepenne. Cane liba lica utityärenine, tabe jäje pa twacnepi aima, ngälu siige gloose te cebine pa noomlepi.’ ”

⁶ Siige, Yageyame piba jejemige egä, “Yoo, weene pui conocono ablaweja biname me mene jitecijeye. Weene lipu ngene jotwa-naniniye?”

⁷ Pui conocono biname te liba cuubla ne utityäriige teeme tii name pi, Acejiyame lui conocäco gyene, tabe piba teemerage binamewale bine pa yäätityäremepi lui cina teebine ciye bimu cama yaawejanusi? Nää, tabe weebibine wata lica pa itityäripi?

⁸ Cane weebibine jijenininine egä tabe wata pa itityäripi conocäco päpänname. Yepä, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane liba cire tacnenutepene, nää cane biname bine ätrunga cama cire jääpänemepene, coo lica?”

Parisea Sigu Biname piyepu Täks Rarekaake Uutecrena Biname

⁹ Yeesu cuta ngene ca agli mene biname bine jejemige lui cina apu jaangemuge egä teepi conocäco biname gemi, cuta peei name pi iyeta nuuja biname bine gawe me yaapremalemusi.

¹⁰ Tabe apu jiicige egä, “Neeneni biname cina iiwäreja mete me aaluji irecu ätumutame. Yepä lui Parisea sigu biname ge, cuta nuuja lui täks rarekaake uutecrena biname ge.

¹¹ Parisea sigu biname te jeclajutige, teeme poto cidi me irecu ätumutige egä, ‘Acejiyame, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica nuuja biname bime pana gäne, lui cina biname bime gwidape juutecranemusi, nuuja conocono mule jaawenemusi, coo piyepu sargi mule jaawenemusi. Yoo, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica gäne ai täks rarekaake uutecrena biname pana.

¹² Iyeta wiik ngalebora cane neeneni bimu cama deedei cäco nanajuge; piyepu iyeta cäme ten rarekaake cabu ca cane yepä nääcärune, siige.’

¹³ Yepä, pui täks rarekaake uutecrena biname te matikolä cudecewe padare cuta jeclajutige. Tabe cabu me lica ire äbitige, yepä ergo ecirige irecu ätumutame, cuta jejige egä, ‘Acejiyame, cebine owecu nawenepi, ingle cane conocono biname gäne.’

¹⁴ Yoo siige, cane weebibine jijenininine egä pui täks rarekaake uutecrena biname te Acejiyame bau ca kälyä jepänige teeme niyaniya mule cabu ca, siige pui conocäco cama acnenutige mete me, yepä pui nuuja te kälyä ne lica jepänige. Ai ingle naace gyene lui biname te teemämu babo me läbituge, tabe matikolä me pagege äbita, cuta piyepu lui biname te teemämu matikolä pana me läbituge, tabe babo me pagege äbita.”

Yeesu Ime Aacitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täapume (Matayo 19:13-15; Mareko 10:13-16)

¹⁵ Poto biname cina teeme matimati bägrä bine Yeesu bau me sewademisi tabe ime teeme papa cabu acitenname bägrä bime miiji täapume. Yepä, abiberäja bägrä cina peei mule ne liba jepänisi, teepi piba biname bine jicnecimisi.

¹⁶ Yepä, Yeesu te bägrä bine teeme bau me ala tesoglecmige, cuta abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Bägrä cina saaclege căme bau me. Gone jiihemuye, ingle lui biname bime ätrunga ai matimati bägrä pana me, Acejiyame teebibine yaawademuge.

¹⁷ Cane weebibine toraca jijenininine egä lui biname te singi lica gyene Acejiyame me waadena ne matikolä bägrä pana yaacatuge, tabe licarage abacitame.”

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Matayo 19:16-30; Mareko 10:17-31)*

¹⁸ Yepä Israela babo biname te Yeesu ne itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

¹⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Maane ngenome cebine nainite miijirage ca? Acejiyame taatu miijirage gyene, nuuja cina miijirage lica gemi.

²⁰ Maane cotre mene umle gäte egä: ‘Sargi mule gone; gone biname ne budre me agli; gone gwidape ero; walya aitneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’ ”

²¹ Siige, pui biname te jejige egä, “Cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.”

²² Siige, Yeesu liba teeme mene itecijige, teebine piba jejige egä, “Yoo, mäame yepä gwidape pisi nyene wawename. Mäame gwidape iyeta ewademepi aletna täapume, pui rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, maane peema cita ca miijimiji gwidape bine cirege päpäna cabucewe je. Piba tädepi cane cama otnime.”

²³ Yepä, peei biname te liba Yeesu me mene itecijige, tabe babo ngenecu mäpu me äbitige, ingle tabe babo dogwe biname ge. Tabe singi lica ge teeme gwidape bine abmaläcema Yeesu cama otnime.

²⁴ Yeesu jepänige egä tabe babo ngenecu mäpu ge, piba jiicige egä, “Mage mäpu gyene dogwe biname cina Acejiyame me waadena cabu äbäcname!

²⁵ Baborage gwidape kamela cibi pana, tabe äblicäco matikolä gaabe epu pana nilo bora me abacita, siige asata, yepä mäpurage gyene cuta peei cabu ca dogwe biname te Acejiyame me waadena cabu abacitame.”

²⁶ Biname lui cina peei mene itecijemige, teepi piba Yeesu ne itemlisi egä, “Piba laati te miiji gyene teeme niiya cabu ca asata iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁷ Yeesu jejemige egä, “Biname cina äblicäco teemämu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

²⁸ Peteru piba jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta ituge abmala maane cama otnime.”

²⁹ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, cane toraca mene jijenininine egä lui biname te cewe ne saabmaluge piiyepu coga, bägrä, mage, babe, naane, iganewale saabmaläcemuge Acejiyame me biname bine waadena name pi,

³⁰ pui biname bucurage cerämu tuwängle pa jääpänemepi ai padare cabu, cuta piiyepu ciige padare cabu iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Mareko 10:32-34)*

³¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine biname bime sobe cabu ca mara me ewademige, jejemige egä, “Itecijinege, mine Yerusalema cewe me naclenige. Puma iyeta mene sasa mename biname cina lui ituge oogära căme poto cidi me toraca me pa läbitipesi. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine,

³² cebine nuuja gawe cabu ca biname bime ime cabu pa nacitepesi. Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, pa näcnecepesi, piiyepu mote ca pa nätyewepesi.

³³ Teepi cebine pa nadnanepesi, cuta budre me pa naglepesi, yepä nesae me lui bimu cabu cane pa larpinantepene cääri ireclota me.”

³⁴ Siige, abiberäja bägrä cina cängena lica opo ewatnisi iyeta peei mene bine, ingle teeme aboclomta lui ämlitäneji ge teeme bau ca, peei name pi teeme täápume pajecu lica ge.

Yeesu Ireçu Määsumäsu Biname ne Ireçu Asatame Jewenige
(*Matayo 20:29-34; Mareko 10:46-52*)

³⁵ Yeesu liba Yeriko cewe mameta me atyaramtige, gaabe wajwa je yepä ireçu määsumäsu biname adnatäneji enajige, gwidape piyepu rarekaake täápume yääätineräjemuge.

³⁶ Pui biname te liba biname guugla itecijige, itemlemige egä, “Ngena te äbitenige?”

³⁷ Biname cina teebine jejisi egä, “Yeesu Nasareta ceweyame te mime cewe ne isuplingtenige.”

³⁸ Tabe puma cita ca babo tage ca jejige egä, “Yeesu, Daawida me Kaakesaare, cebine owecu nawenepi!”

³⁹ Niinäce gaabe biname cina teebine eblawisi, jejisi bojä agime. Yepä, tabe cuta baborage tage ca jejige egä, “Daawida me Kaakesaare, cebine owecu nawenepi!”

⁴⁰ Yeesu imyemutige, mene jejemige ireçu määsumäsu biname ne teeme bau me acaname. Tabe liba teeme mameta me tädige, Yeesu teebine itemlige egä,

⁴¹ “Maane ngeno mäte singi cane mäame täápume waweneme?”

Tabe jejige egä, “Babo Biname, cane singi cääri ireçu asatame.”

⁴² Yeesu piba teebine jejige egä, “Ireçu aasati! Määme ätrunga te miiji bii naawenige meebine.”

⁴³ Piba taatu tabe ireçu aasatige päpäname. Tabe piba Yeesu ne ingwe icwige, Acejiyame ne eso ecäranige. Siige, biname cina jepänisi, piba iyeta Acejiyame ne ewepyeräjisi.

19

Yeesu Sakaiyo ne Edäriige

¹ Yeesu peema cita ca Yeriko cewe me abacitige, piyepu gaabe ta isuplingtenige.

² Cewe cabu puga ge täks rarekaake uutecrena babo biname, ngii Sakaiyo, tabe lui mage dogwe biname ge.

³ Yoo, Sakaiyo baborage singi Yeesu ne ireçu ca päpäname, yepä äblicäco ge, biname tomi name pi, ingle tabe tuube biname ge, piyepu pui niinäce gaabe biname cina teebine jilyengisi.

⁴ Tabe peei name pi niinäce gaabe me uuwamige, sukumuro piigi uli ne jegelige Yeesu ne puma cita ca päpäname, tabe peei gaabe cabu liba tädige.

⁵ Yeesu liba teeme mameta me atyaramtige, cabu me ire acitige, jepänige, piba jejige egä, “Sakaiyo, wata täini! cane mäame mete cabu page nanajenige.”

⁶ Siige, Sakaiyo wata täinige, babo gege cama teebine teeme mete me ecanige.

⁷ Iyeta biname liba peei ne jepänisi, Yeesu ne jicetnisi egä, “Ai biname te singi conocono biname ne ädärame. Tabe teeme mete cabu me cuta abacitenige!”

⁸ Mete je Sakaiyo abujängtige, Yageyame ne jejige egä, “Babo biname, cebine näteciji. Cane cebo iyeta cäme gwidape cabu ca pa yääcäremepene owecumete biname bine, cuta piyepu cane liba nuuja biname bime rarekaake angletneja mule ca itu yaawadane-mepene, cane foom rarekaake bine pa yaawecnepene tuwängle me iyeta yepäyepä täápume.”

⁹ Piba Yeesu teebine jejige egä, “Yoo, Acejiyame te ai mete biname bine teeme niiya cabu ca page bisecräremige, ingle Sakaiyo lui Abrahamo me kaakesaare lui ituge apesera, yepä page bii tacnenutige teeme ingle cabu me.

¹⁰ Yoo, cane lui Acejiyame bau ca ätyepäneji gäne biname me äbitame, cane ai tääpume tädujine: apesäreji biname bine ärngemame teeme niiya mule cabu ca äsecreraame, piba Acejiyame bau me waadename.”

*Ngene ca Agli Mene Gol Rarekaake poto cidi me
(Matayo 25:14-30)*

¹¹ Siige, gaabe cabu biname cina Yeesu me mene itecijemige. Tabe mameta ge atyaramta Yerusalema cewe cabu me, piyepu biname cina apu jengemige egä Acejiyame me biname bine waadena padare mametarage gyene gije abacitame. Tabe singi biname bine umle wawename egä waadena padare te camurage gyene, yepä kaakesea pisi nyene ai awagrija padare cabu wawename.

¹² Tabe peei name pi ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä, “Yoo, yepä babo biname te enajuji. Tabe abyemäriige cudecewe gawe me otnime mope biname me ngii puma cita ca päpäname, piba teeme gawe me acnenutame.

¹³ Camuge abyemera, tabe ten kaakesea bägrä bine tesoglecemige, teebibine yepäyepä gol rarekaake ecäranemige, jejemige egä, ‘Cane liba biiri, cäme looye cabu je weene kaakesea tewenepeye ai rarekaake babo me wawename.’

¹⁴ Yoo, teeme gawe biname cina teebine mage jimugetnisi, peei name pi poto teeme biname bine teeme ingwe jityepemisi mene cama egä, ‘Cine singi lica ai biname te cime mopeyame tääpume lenajame.’

¹⁵ Peei mene ngänuge, tabe mopeyame ngii ne jepänige, piba tacnenutige. Teeme atyaramta ingwe ca tabe wata mene jejemige pui kaakesea bägrä bine, lui cina teeme ten gol rarekaake bine itu sewademumesi, teepi teeme bau otnime. Tabe singi teeme bau ca umle äbitame pui niinäce rarekaake ca teepi lija rarekaake bine bii tepänemumesi.

¹⁶ Yoo, niinäce kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane ten gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä cabu ca.’

¹⁷ Babo biname teebine jejige egä, ‘Maane miiji tewenumete. Maane miiji kaakesea bägrä gäte! Ai ingle naace gyene maane kaakesea cängena tewenumete matikolä gwidape ire atwime, peei name pi page cane ten cewe bine mäame ire atwi cabu pa yaacranemepene.’

¹⁸ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane faib gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä rarekaake ca maane lui itu näcärepete.’

¹⁹ Babo biname pui kaakesea bägrä ne jejige egä, ‘Yoo miiji, cane piba faib cewe bine mäame ire atwi cabu pa yaacranemepene.’

²⁰ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, agesa mäame gol rarekaake. Cane cumä tääpume cäbletääpe cabu yäämlitune.

²¹ Cane wälu ge mäame tääpume, pui name pi cäbletääpe pläsu ngalebora simlitumene. Cane umle gäne maane mage kokre babo biname gäte. Maane ime kaakesea lica jaawenemute, yepä maane gwidape yaawadanemute nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu maane calwacupi deedei yaawademute maane te luma gije lica ätema.’

²² Babo biname te teebine jejige egä, ‘Maane niyarage kaakesea bägrä gäte! Määmerage mene te meebine naaitnäjige! Maane umle gäte egä cane kokre cama babo biname gäne, lui te gwidape yaawadanemune nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu calwacupi deedei bine yaawademune cane te luma gije lica yäätumene.

²³ Yoo, maane piba ngena name pi cäme rarekaake lica acita rarekaake ire atwi mete cabu? Piba cane cerämu rarekaake cire jääpänejine pui niinäce rarekaake me kaakesea cabu ca.’

²⁴ Babo biname te piba teeme gome kaakesea bägrä bine jejemige egä, ‘Peei gol rarekaake ne teeme bau ca juutecreye, teebine ecäreye lui te ten gol rarekaake cama gyene.’

²⁵ Kaakesea bāgrā cina teebine jejisi egä, ‘Babo biname, pui biname me ten gol rarekaake piti nemi!’

²⁶ Babo biname te jejige egä, ‘Cane weebibine jijenininine egä biname lui teeme kaakesea cabu ca kuu piti nemi, teebine cuta gaabe pa yääcārepene cerāmu kuu waadename, yepä biname lui me kaakesea kuu cāco gyene, cuta teeme lui matimati gwidape piti nemi, pei bine teeme bau ca pa yääyebingemepene.

²⁷ Yoo, cāme cubuyame poto cidi me, lui cina singi lica cane teeme mope biname täapume lenaja, teebibine aima sewademeye, eglecemeye cāme opo gaabe!’ ”

Yeesu Yerusalema me Abacitige

(Matayo 21:1-11; Mareko 11:1-11; Yoane 12:12-19)

²⁸ Yeesu pei mene jejemige, piba teeme niināce gaabe me ädige Yerusalema gaabe cabu.

²⁹ Tabe liba mameta atyaramta neeneni matimati cewe cabu me, ngii Betepage piiyepu Betaniya, lui puga ge Olibi Uli podo cabu jage, teeme neeneni abiberāja bāgrā bine niināce gaabe me jäätyepige.

³⁰ Camuge ätyepa tabe teebibine jaajige egä, “Äte, iclege niināce gaabe me, lui cewe peese. Weene liba abaciteniye, piba jepāneniye mamye dongki ne ägrārāneji gyene, pui papa cabu biname te camu ge adnata. Pei ne tiibirepeye, aima secanepeye.

³¹ Biname te liba weebibine itemlenige egä, ‘Ngenome jiihireniye?’ piba teebine jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene teeme täapume.’ ”

³² Siige, teepi aaclige, iyeta gwidape bine ibibi jepānemāsi Yeesu lipu jaajige.

³³ Egä cāro teepi pui mamye dongki ne jiihirāsi, dongki yageyame cina teebibine äätēmlisi egä, “Weene dongki ne ngeno me jiihireniye?”

³⁴ Teepi piba jejemāsi egä, “Yageyame te singi gyene teeme täapume.”

³⁵ Siige, teepi mamye dongki ne Yeesu bau me ecanāsi, teeme cābletāape bine papa cabu eretnemāsi, Yeesu ne piba itityārāsi acenutame mamye dongki papa cabu.

³⁶ Yeesu liba ädenige, biname cina teeme cābletāape bine gaabe cabu eretnemisi teeme otni täapume.

³⁷ Tabe liba Yerusalema mameta me tatyaramtige Olibi Uli podo cabu ca, gaabe te luma täinige Yerusalema abacitame, puga teeme bucurage abiberāja bāgrā cina gije abacitinisi Acejiyame ne eso ceerame gege cama, piiyepu teebine babo tage ca ewepyerājisi iyeta miihirage ciitaca mule täapume, teepi lui bine ituge pāpāna Yeesu bau ca.

³⁸ Teepi jiiicemisi egä, “Acejiyame te cime mope biname miiji naawenege lui te Yageyame me ngii cabu tädenite! Mime poode pisi nyene cabucewe je. Acejiyame lui caburage gyene, jamyacu apacljera te täduge teeme cabu ca.”

³⁹ Piba poto Parisea sigu biname pui tomi cabu ca Yeesu ne jejisi egä, “Abiberāja Biname, määme bāgrā bine jejemi bojā agime!”

⁴⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä ai biname liba bojā äbitininisi, piba gaabe wajwa lui kula cina ala pa labayipesi!”

Yeesu Ele Engenige Yerusalema Cewe Biname bime täapume

⁴¹ Yeesu babo cewe Yerusalema mametarage me ädige, cewe ne liba jepānige, tabe owecu cama ele engenige pui cewe biname cina lipu mäpu ne ciige cirege pāpāna.

⁴² Tabe jiiicemige egä, “Yerusalema cewe biname, miiji page weene umle cama icrajeji lipu gyene poode ne pāpāname, yepä page ämlitāneji gyene weeme pāpāna cabu ca!

⁴³ Yoo, bimū cina cire saaclepi weeme cubuyame cina piba weebibine cire jiwa-clomtipesi; teepi gawe ca caale cire jaawenepesi, iyeta poto ta pepu weeme bau me cire saaclenepi.

⁴⁴ Teepi weeme cewe ne pa jiiyagecepesi cuta piiyepu iyeta biname bine cewe caale ngalebora lui cina yaacrajuge; licarage yepä raranga kula ne teeme puupu cabu cire

yaabmalepesi, ingle weene padare ne lica opo ewatneniye Acejiyame liba weeme bau me otni weebibine niiya cabu ca äsecreraame.”

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-17; Mareko 11:15-19; Yoane 2:13-22)

⁴⁵ Yeesu ädige iiwäreja mete caale ngalebora me, puma gije abacitige aletnaletna biname bine äyecrejame,

⁴⁶ teebibine jejemige egä, “Acejiyame te jüicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete lui irecu ätumuta mete täapume cirege lenaja,’ yepä weene te itu setatrongärumeyepu puupu me eromaame cina luma lämletneräjininusi!”

⁴⁷ Yoo, piba iyeta bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjemuge iiwäreja mete caale bora puutucu je. Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname, piyepu nuuja mope biname cina singi ge teebine aglime,

⁴⁸ yepä teepi padare ne lica jepänisi peei ne wawename, ingle iyeta biname cina baborage singi teeme mene ätecijame.

20

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabu Mule bine Wawenecame

(Matayo 21:23-27; Mareko 11:27-33)

¹ Nuuja bimu, Yeesu liba puga ge iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjemige piyepu Miiji Mene jejananemige, piba modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina nuuja modamoda biname cama teeme bau me seclige,

² jejisi egä, “Cibibine nijini, mäame ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene mäame conocäco?”

³ Yeesu jejemige egä, “Yoo, cäme ätemla cuta pisi nyene weeme täapume. Cebine najeye,

⁴ laati te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niiye ca äcisejame, Acejiyame te coo näa biname bine?”

⁵ Siige, teepi teemeteme mene jitranisi egä, “Mine lipu jejenisi? Mine liba jejenisi egä, ‘Yoane me conocäco lui Acejiyame bau ca gyene,’ tabe piba nijeninige egä, ‘Cije weene ngena name pi piba Yoane ne lica jäärungepeye?”

⁶ Yepä, mine liba apu jejenisi egä, ‘Yoane me conocäco lui biname bime cabu ca gyene,’ piba ai biname tomi te mibibine kula ca nibyecrininisi, ingle teepi jitru-ngenisigi egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.”

⁷ Siige, teepi Yeesu ne jejisi egä, “Cine umle lica gemi laati te Yoane ne conocäco yääcärepi biname bine niiye ca äcisejame.”

⁸ Yeesu teebibine jejemige egä, “Piba cane cuta weebibine lica jijenininine laati te cebine conocäco näcärepi ai mule bine wawenecame.”

Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me

(Matayo 21:33-46; Mareko 12:1-12)

⁹ Yeesu piba biname bine ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe kaakesea biname bime ime cabu ecitige ire atwime, kämäge gaabegabe teepi te poto kuu teebine ceeraname. Tabe piba teeme gawe ne sebmaliige leca padare cama.

¹⁰ Yoo, padare liba tatyaramtigi waina kuu ngade awacame, tabe pui yageyame te kaakesea bägrä ne jityepige teeme poto kuu bine waadena calwacupi ire atwi biname cabu ca. Yepä, pui calwacupi ire atwi biname cina pui kaakesea bägrä ne etemeläjisi, piba ime taatu jityepisi teeme babo biname bau me.

11 Calwacupi yageyame te piba nuuja kaakesea bägrä ne cuta jityepige, siige calwacupi ire atwi biname cina cuta teebine etemeläjisi, ajiri me jewenisi, piba cuta ime taatu jityepisi.

12 Calwacupi yageyame cuta nuuja kaakesea bägrä ne jityepige; siige, pui calwacupi ire atwi biname cuta teebine niiya jewenisi, calwacupi cabu ca piba iyecräjisi.

13 Piba calwacupi yageyame te jiicige egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene? Cäme ngenecurage bägrä ne pama miiji cane ätyepa. Teepi pama teebine opo gaabe me ecitenisi.’

14 Yepä, calwacupi ire atwi biname cina yageyame me bägrä ne liba jepänisi, piba teemeteme ajananinisi egä, ‘Age sena yageyame me bägrä. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Mine pa yaaglesi, siige calwacupi mime yene.’

15 Siige, teepi puma cita ca pui bägrä ne calwacupi cabu ca iyebtingtisi, piba budre me eglisi.”

Yeesu piba itemlemige egä, “Siige, Pui calwacupi yageyame te ngena ne pa jaawenepi calwacupi ire atwi biname bime tääpume?”

16 Tabe pa tädepi, pui biname bine budre me pa yaaglecemepi, piba teeme calwacupi ne nuuja biname bine pa jaajemepi ire atwime.”

Siige, biname cina liba peei mene itecijemige, jiicisi egä, “Peei te pepu gone äbita!”

17 Yeesu piba teebibine ire jetwemige, itemlemige egä, “Piba ngena gyene ai Oogäräneji Mene me aboclomta? Mene egä: ‘Lui kula ne raranga biname cina jigiyisi,

baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.’

18 Cane säne pui kula piiyepu iyeta biname lui cina cäme papa cabu pa yaatrametnemepesi, teepi cuta pa laglemeläjipesi. Cäme kokre te liba yepä biname cabu kula pana pa saatramepi, pui biname te secre pana pa lapliweräjepi.”

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Matayo 22:15-22; Mareko 12:13-17)*

19 Siige, cotre abiberäja biname piiyepu modamoda iiwäreja biname cina singi Yeesu ne puirage padare cabu oomlaname, ingle teepi opo ewatnisi egä peei ngene ca agli mene lui teeme poto cidi me. Yepä teepi biname tääpume wälu ge, ingle peei biname tomi te singi ge Yeesu tääpume.

20 Teepi peei name pi teebine ire ca ecananisi, piiyepu teeme poto biname bine jityepemisi Yeesu bau me sinäme abiberäjame. Teepi singi Yeesu ne teeme mene cabu ca oomlaname, piba Rooma cabu ca mope biname me kokre ime cabu acitame.

21 Peei name pi pui sinäme abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi mäame mene piiyepu abiberäja lui conocäco gyene. Cine umle gemi egä iyeta biname lui yepä pana gemi mäame opo gaabe je, lica nuuja te baborage, yepä maane iyeta biname bine toraca mene yaabiberäjemute Acejiyame me gaabe poto cidi me.

22 Yoo, maane cibibine nijini, nää miiji gyene cine täks rarekaake Rooma Babo Mope Biname Siisa ne ceerame, coo miiji lica gyene ceera?”

23 Yepä, Yeesu opo ewatnige egä teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige teebibine jejemige egä,

24 “Yepä bulubulu rarekaake secani! Laati me opo piiyepu laati me ngii, laati me cewecu pisi nyene ai rarekaake cabu?”

Teepi jejisi egä, “Siisa teemi yene.”

25 Yeesu piba jejemige egä, “Yoo, lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui, piiyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.”

26 Siige, teepi äblicäco teebine teeme mene cabu ca oomlana puma biname bime sobe cabu. Siige, teepi mutäcäco äbitininisi Yeesu me mene name pi, bojä jegemige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Mareko 12:18-27)*

²⁷ Piba poto Sadukea sigu biname cina Yeesu bau me seclige. Yoo, Sadukea biname cina apu jüicusi egä, “Biname cina lica budre cabu ca cirege arpinera.” Yoo, teepi Yeesu ne itemlisi egä,

²⁸ “Abiberäja biname, Moose te cotre ne mime täápume soogäruji egä, ‘Biname te liba budre läbituge, coga ne bägrä cäco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bägrä wawename teeme naane me ngii täápume.’

²⁹ Yoo, seben naniganewale icrajuji. Naane te coga ne ocatige, siige bägrä cäco budre äbitige.

³⁰ Piba teeme gomecayame igane te pui cuubla ne ocatige, siige bägrä cäco cuta budre äbitige.

³¹ Pepu cuta äbitige puma cita ca gomeyame täápume, piiyepu iyeta teeme iganewale bime täápume, iyeta seben teepi budre äbitininisi bägrä cäco.

³² Ingwe ca pui magebi te cuta budre äbitige.

³³ Yoo, pui bimu cabu budre biname cina liba cirege arpinera ireclotame, piba tabe laati me coga cirege lenaja, inge iyeta pui seben nanigane cina teebine ocananisi teeme coga täápume?”

³⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, ai gawecewe ireclota cabu magebi rooriye cama lawadrininusi.

³⁵ Yepä, pui magebi rooriye lui cina ibibi gemi cirege arpinera ciige ireclota cabu lenajame, teepi puma lica awadrecä,

³⁶ cuta puma biname cina lica budre cirege äbita. Teeme ireclota lui Acejiyame me mename seemo pana budre cäco. Teepi Acejiyame me bägrä gemi, tabe lui bine ituge budre cabu ca arpinera ten cama iyeteta lenajame.

³⁷ Yoo, Oogäräneji Mene, Moose lui itu soogäruji, peei cabu mene cuta pisi nyene budre biname me arpinera poto cidi me. Pui padare cabu Moose te jeclajutuji ayeji uli gome, tabe mime Yageyame me mene itecijuji, ingwe ca yoogäruji egä, ‘Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’

³⁸ Yoo, Acejiyame lui ireclota cama biname bime Acejiyame gyene; tabe lica budre biname bime Acejiyame, inge biname cina lica iyeteta budre, yepä iyeta biname täápume ireclota cuta pisi nyene.”

³⁹ Puma cita ca poto cotre abiberäja biname cina jejisi egä, “Abiberäja biname, maane miiji tiicite!”

⁴⁰ Yoo, pui padare cabu ca biname cina singi lica teebine cääri ätemlejame.

*Keriso Laasi Nyene
(Matayo 22:41-46; Mareko 12:35-37)*

⁴¹ Yeesu teebibine jejemige egä, “Biname cina lipu jiiemusii egä, ‘Keriso biname bine lui te niija cabu ca cire yääsecräremepi, tabe Daawida me inge cabu ca pa tädepi?’

⁴² Yepä, Daawida teemämu jiiicenige Salamo uupera peba cabu egä, ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Maane adnati cäme camu poto cidi ca,

⁴³ ngälu cane mäame cubuyame bine
mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.’

⁴⁴ Yoo, Daawida teebine einuji teeme Yageyame ca. Cije Keriso te piba lipu Daawida me kaakesaare gyene?”

*Yeesu Umle Mene Jejanaanemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me
(Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)*

⁴⁵ Iyeta biname cina liba Yeesu me mene jitecijisi, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä,

⁴⁶ “Cängena ire cotre abiberäja biname bime täöpume. Teepi singi gemi teeme lecaleca cäbletääpe cama otnelejame, piyepu biname bime bau ca awabla piyepu awepyeräja päpäna aletna puupu cabu. Teepi singi gemi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecretna mete cabu, cuta piyepu soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi ladna-täruge miijirage puupu cabu.

⁴⁷ Teepi cuublacubla bine baborage rarekaake ngälu yäacäremusi, pepu pi teeme gwidape piyepu mete iyeta jäämlemusi, piba teepi lecaleca irecu ätumuta jaawenemusi biname bime sobe cabu. Yoo, teepi teeme mage mäpu daremu ne cirege päpäna!”

21

Cuubla me Owecu Gwidape (Mareko 12:41-44)

¹ Yeesu ire acitige, jepänemige dogwe biname bine lui cina rarekaake ebäcnemisi iiwäreja mete rarekaake acrana gwidape cabu.

² Tabe piba yepä owecumete cuubla ne jopänige lui te neeneni matimati rarekaake ääsinglantige pui rarekaake acrana gwidape cabu.

³ Siige, tabe abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, ai owecumete cuubla te baborage becitige iyeta pui nuuja biname cabu ca.

⁴ Pui nuuja biname bime rarekaake lui bucurage gemi, piyepu peei cabu ca teepi poto bine ecärisi, yepä cuu-bla te becitige iyeta teeme lui pisi nyene lenaja täöpume.”

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me (Matayo 24:1-2; Mareko 13:1-2)

⁵ Poto abiberäja bägrä cina mene abaitninisi iiwä-reja mete poto cidi me egä pui mete me opo jamyacu ge, oplacmeläja kula ca rarangä-neji ge, piyepu biname cina miijimiji gwidape Acejiyame ne ituge ceera peei mete cängena waweneme. Yeesu piba teebibine jejemige egä,

⁶ “Weene ire iyeta ai miiji-miji gwidape, padare te cirege atyaramta liba iyeta ai kula bine teeme puupu cabu ca cirege äyebenga. Yoo, iyeta cirege iisabeja.”

Mäpu cina Lipu Cirege Otni (Matayo 24:3-14; Mareko 13:3-13)

⁷ Abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Abiberäja biname, ai mule te liba pagege äbita? Mine lipu peei padare ne pagege opo awatna?”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Cängena ire! Piba nuuja te lica weebibine ingletnäjinuge, inge bucurage biname cina cäme ngii cabu pa twaatnipesi, mene pa jicemepesi egä, ‘Cane age säne tabe!’ coo piyepu, ‘Padare bii tatyaramtige!’ Yepä, pepu biname bime mene gone jäätecijemuye.

⁹ Cuta piyepu, weene liba idre pa itecijanipi egä, ‘Biname cina teeme mopeyame ne cubu cama iyebingtisi,’ coo, ‘Biname cina cubu jicenisii,’ piba wälu gone läbitininuye. Pepu mule pa läbitipesi, yepä ai padare me ngälugaabe cäro camu gyene.”

¹⁰ Tabe piba jejemige egä, “Yepä gawe biname cina nuuja gawe biname cama cubu cire jiicepesi, piyepu yepä mope biname te nuuja mope biname cama cubu cire jiicepäsi.

¹¹ Modamoda ocneja piyepu gane padare cina cewe maramara cabu ta cire twaatnipesi. Niiya pita cina cire twaatnipesi biname bine oomläjecame. Wälu cama cewecu gwidape dume cabu cirege aboclomäja.

¹² Yepä, ai mule cina liba camu ge äbitena, peei niinäce gaabe me, biname cina weebibine pa joomläjicipesi, mäpu cabu pa icranipesi. Teepi weebibine maramara abasecretna mete cabu pa iwadipesi atrana täöpume, piba krokeciye mete bora pa

ibäcnipesi. Weene mope biname piyepu nuuja modamoda biname bime opo gaabe pa jiclajutipi cäme ngii name pi.

¹³ Piba peese nyene weeme padare Miiji Mene teebibine jajanename.

¹⁴ Yoo, weeme ngene atwanena yaacituye, piba bucurage maramara ngene atwanena gone pui padare cabu egä ngena mene teebibine awecnistame,

¹⁵ Ingle cane te umle piyepu mene pa icäripene. Piba iyeta weeme cubuyame cina äblicäco pui mene aina, coo äseblecäja.

¹⁶ Yoo, weeme ätrunga cäco inglewale piyepu binamewale cina weebibine weeme cubuyame bime ime cabu pa icäripesi, lui cina weeme poto bine cuta budre me pa yaaglecemepesi.

¹⁷ Iyeta biname weebibine pa jimugetnipesi weeme cäme bau ätrunga name pi.

¹⁸ Yepä, teepi äblicäco weeme ireclota papa acata Acejiyame liba singi lica weeme budre täapume. Teeme kokre epu baborage gyene egä tabe ibibi cuta iyeta weeme edingäli cängena ire atwime.

¹⁹ Peei name pi weeme ätrunga cabu cängena jiclajutinuge ngälu weene iyeteta ireclota cabu äbäcname.”

Yeesu Cerämu Mene Jejemige Yerusalema ne Iigareca poto cidi me

(Matayo 24:15-21; Mareko 13:14-19)

²⁰ Yeesu jejemige egä, “Yoo, weene liba bucurage cubu biname bine cire jepänemepeye Yerusalema cewe ne jewaclomäjensis, piba weene umle gemi egä padare te mameta me täbitenige pui cewe ne iigarecame.

²¹ Piba pui biname lui cina Yuudea gawe cabu icrajininige, teepi miiji podo cabu me uucratna; piyepu lui cina babo cewe cabu icrajininige, teepi miiji cewe abmala; piyepu lui cina babo cewe kaake poto je icrajininige, teepi miiji lica cewe me äbäcname, yepä cudecewe me miiji uucratna.

²² Ingle pui padare cabu Yerusalema cewe biname cina mäpu daremu cirege päpäna, piba Oogäräneji Mene te ibibi me cire läbitepi.

²³ Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piyepu bägrä ngame meeramera magebi. Mage mäpu padare cire tädepi ai gawecewe cabu me; ai biname cina mäpu daremu cire jääpänepesi.

²⁴ Cubuyame cina poto bine cubu turikä ca cire yaaglecemepesi, piyepu nuuja bine ätäyäneji cire jäätyepäjemepesi iyeta gawe maramara cabu me. Siige, nuuja gawe biname cina Yerusalema cewe ne cire yiglicnäjepesi, piyepu pui gawe ire jaatwepesi, ngälu pui biname bime padare cire lapirepi.”

Yeesu me Acnenuta poto cidi me

(Matayo 24:29-31; Mareko 13:24-27)

²⁵ Yeesu piba jejemige egä, “Maramara cewecu cina cire tateplengäjipesi bimu cabu, piyepu mabye, wale cabu je. Ai gawecewe cabu, maramara gawe biname cina ngenecu niiya cire läbitipesi. Teepi wälu name pi cuta mutäcäco cire läbitipesi, malu te liba uule mumwämu cama cire tädepi, cuta piyepu gobe gotäte te babo uule kuu ne cire saacanepi.

²⁶ Yoo, poto biname cina irecu cire laboclomäjipesi wälu name pi, teepi liba cire jääpänanepesi lui niiya cina totninisi gawecewe iyeta poto ta. Ingle dume cabu lijali kokre gwidape piti nemi, pui bine teeme otnetneja gaabe cabu ca cire yääyecräjemepi.

²⁷ Piba cane säne lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane piba carbe cabu cire tänepene baborage kokre piyepu jamyacu apacljera cama.

²⁸ Yoo, ai mule cina liba cire gije labacitipesi, piba weene abujängipeye, piyepu mope ewepengäjemepeye, ingle weeme äsecrera piba mameta gyene Acejiyame bau otnime.”

Ngene ca Agli Mene Püigi Uli poto cidi me

(Matayo 24:32-35; Mareko 13:28-31)

²⁹ Yeesu teebibine piba ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Jepänemeye piigi uli piiyepu iyeta nuuja uli bine.

³⁰ Kirece laame cina liba täsuge, weene piba umle egä kämäge mameta birige.

³¹ Pepu pana weene liba pui mäpu mule bine cire jääpänemepeye, weene piba umle cirege äbita egä Acejiyame me biname bine waadena padare te mameta gyene.

³² Cane weebibine toraca jijenininine egä biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi.

³³ Yoo, dume piiyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

Yeesu Jejemige egä Ireire Lenajame

³⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ireire inajipi! Miiji lica cäme acnenuta bimu te weebibine buduma mule cabu oomlaname. Weeme ngene atwanena gone acrana singisingi mule cabu, coo sice nänäja cabu, coo piiyepu ngenecu mäpu cabu ai gawecewe me gwidape poto cidi me. Piba pui bimu te weebibine lica buduma mule cabu ädära mage, cuta piba dici pana weebibine pa jibrecipi.

³⁵ Ingle pui bimu te cire tädepi iyeta biname bime bau me lui cina ai gawecewe cabu yaacrajuge.

³⁶ Peei name pi ire cama cängena inajipi, piiyepu Acejiyame ne yaawejanuye kokre ceerame iyeta pui gwidape cabu ca cängena äsecreraame, piba cäme opo gaabe je aclajutäjame, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine.”

³⁷ Siige, pui poto bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjemuge iiwäreja mete caale bora je. Ciiye liba, tabe babo cewe cabu ca tasatuge Olibi Podo cabu lenajame.

³⁸ Kroke gaabegabe, iyeta biname cina iiwäreja mete me cuta yaacluge teeme mene ätecijame.

22

Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime

(Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Trii padare mameta ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjemus, lui deedei teepi Äsuplengta Trii ca yaainusi.

² Yoo, iiwäreja babo biname piiyepu cotre abiberäja biname cina singi gaabe ne päpäname Yeesu ne aglime, yepä biname bime name pi wälu, teepi singi ogä oomlaname.

Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täapume

(Matayo 26:14-16; Mareko 14:10-11)

³ Yuuda lui yepä ge Yeesu me twelb abiberäja bägrä cabu ca, teeme nuuja ngii Isakariyota. Satani te Yuuda me ngalebora me abacitige.

⁴ Tabe piba modamoda iiwäreja biname piiyepu iiwäreja mete awamuta mope biname bime bau me ädige, ten cama mene jüicemige lipulipu Yeesu ne teeme ime cabu acitame.

⁵ Siige, teepi gege ge teeme ätityera täapume, mene jejisi rarekaake daremu teebine ceerame.

⁶ Yuuda teeme mene ecatige, miijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame, biname sobe liba lica ge.

Yeesu Teeme Neeneni Abiberäja Bägrä bine Jäätyepige Äsuplengta Trii Wawename

⁷ Teepi uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimus, seben bimu ngalebora, siige pui padare me niinäce bimu te tädige teepi liba maamoi plongo bine yaaglecimusi Äsuplengta Trii deedei wawename.

⁸ Yeesu te Peteru naabi Yoane jaajige egä, “Weene iclege mime deedei amacetnäjame Äsuplengta Trii täapume.”

⁹ Teepi teebine itemläsi egä, “Maane singi cine ai deedei ne luma wawename?”

¹⁰ Tabe jaajige egä, “Cängena näteciye. Weene liba babo cewe me abaciteniye, piba weene biname ne jepäneniye niiye iitana cabu ca lui te tacnenige. Weene teebine ingwe icwepeye, tabe lui mete me abacitenige, weene peei mete me cuta abacitepeye,

¹¹ pui mete yageyame ne jejepeye egä, ‘Cime mene pisi nyene Abiberäja Biname bau ca egä: Puupu lese nyene cane cäme abiberäja bägrä cama Äsuplengta deedei äbitame?’

¹² Tabe piba baborage cabu puupu ne jiwabenige lui iyeta gwidape cama gyene. Weene puma deedei emaceträjemepye!”

¹³ Siige, teepi aalige, iyeta gwidape ibibi jepänemäsi Yeesu lipu teebibine jaajige. Teepi puga äsuplengta deedei ne emaceträjäsi.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Matayo 26:26-30; Mareko 14:22-26; 1 Korinito 11:23-25)*

¹⁴ Yoo, padare liba tatyaramtige, Yeesu dade gome adnatige teeme twelb ätyepäneji biname cama.

¹⁵ Tabe teebibine jejemige egä, “Cane baborage singi ai Äsuplengta deedei weene cama äbitame. Cane ebä jepänenine mäpu padare ne, yepä niinäce cane weene cama deedei äbitenine.

¹⁶ Cane weebibine jijenininine egä cane ai äsuplengta deedei ne ingwe ca lica pa jaarwepene ngälu teeme aboclomta toraca me cire läbitepi, cane liba biname bine niiya cabu ca äsecerame, Acejiyame me waadena cabu äbäcname.

¹⁷ Yeesu kwäye ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, piba jejemige egä, “Weene ecateye, iyeta eneye.

¹⁸ Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane waina niiye ne cuta cääri lica pa yaanepene ngälu padare te cire tatyaramtepi Acejiyame te biname bine waadename.”

¹⁹ Tabe piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, teebibine ecäremige, jejemige egä, “Ai lui cäme tääpe gyene lui weeme tääpume budre äbitenine. Erweye, cebine ngene apecname.”

²⁰ Deedei ingwe ca, tabe yepä pana mule ca kwäye ne ecatige, jejemige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige weeme tääpume Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecerame, cäme uudi liba tapirenige.

²¹ Yepä, ire! Biname lui te cebine cäme cubuyame bime bau me nawabenige, tabe age sena mine cama ai dade cabu.

²² Yoo, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane budre me ädenine, ingle Acejiyame te singi gyene cane peei ne wawenime. Yepä, mage mäpu gyene teeme tääpume lui te cebine cubuyame bime tääpume nawabenige!”

²³ Siige, abiberäja bägrä cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Mime tomi cabu ca laasi nyene, lui te peei ne jewenenige?”

Toraca Babo Biname Lipu Gyene

²⁴ Abiberäja bägrä cina jicelisi egä teeme cabu ca lui te babo biname me pagege äbita.

²⁵ Yeesu peei name pi jejemige egä, “Ai gawecewe mope biname cina teeme biname bine babo kokre cama ire jaatwemusi, piyepu biname cina teebibine yaainemusi ‘Babo Ätityera Biname.’

²⁶ Yepä, gone teeme pana mule ne yaacatuwe. Eewe, weeme cabu ca laasi nyene baborage, tabe miiji matikolä pana äbita, piyepu weeme babo biname tabe miiji kaakesea bägrä pana lenajame.

²⁷ Yoo, laasi nyene baborage ai neeneni cabu ca, nää biname lui te ladnatuge deedei äbitame, coo biname lui te deedei teeme bau me yaawaduge? Yoo, tabe sine baborage lui te ladnatuge, yepä cane lui weeme tääpume epu pana gäne weeme kaakesea bägrä liyepu.

²⁸ Yoo, weene cebine lica ituge abmala mine liba mäpu bine jääpänanemepesi,

²⁹ cuta epu pana cäme Babe te lipu cebine conocäco ituge ceera cane biname bine waadename, cane cuta pepu weebibine conocäco cirege ceera weene biname bine waadename.

³⁰ Weene piba cabucewe je cäme dade cabu deedei cirege äbita piyepu niye nänäja cäme waadena padare cabu. Weene babo puupu cabu cire adnatäripeye Israela biname bime twelb ingle biname bine atraname.”

Yeesu piyepu Peteru

(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Yoane 13:36-38)

³¹ Yeesu jejige egä, “Simona, Simona, cebine näteciji! Satani teeme singi bii jepänige weebibine iyeta apicetnerame, epu pana calwacupí biname te kuu bine mälwä lipu jäämlecäjemuge miiji kuu taatu waadename.

³² Yepä, Simona, cane cuta mäame täapume ituge awejena egä maane lica mäame ätrunga ne abma-lame. Maane liba pui apicetnera cabu ca pa tacnenutepete, piba maane mäame binamewale bine cuta ngenecu kokre jewenemepi.”

³³ Peteru jejige egä, “Yageyame, cane amacetnäjäneji gäne maane cama otnime krokeciye mete cabu me, coo budre äbitame.”

³⁴ Yeesu piba jejige egä, “Peteru, cane meebine naajenine egä maane cebine nesae gäabu nainenite, paulo te ingwe ca ala sengenenige.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Umle Mene Jejemige egä Äsädeca te Teeme bau me Pa Tädepi

³⁵ Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine itemlemige egä, “Pui niinäce padare cabu, cane liba weebibine jityepäjipene rarekaake cäco, bulu diiba cäco, cuta piyepu ernge gwidape cäco, nää weeme singi puga ge nuuja gwidape täapume?”

Teepi jejisi egä, “Cine singi lica ge nuuja gwidape täapume.”

³⁶ Yeesu jejemige egä, “Yepä, page laati me bulu diiba piyepu rarekaake piti nemi, tabe miiji ten cama waadena. Piyepu cuta laati te cubu turikä cäco gyene, tabe miiji aletname teeme acwaba cäbletääpe ca.

³⁷ Cane weebibine jijenininine egä Oogäräneji Mene te cäme poto cidi me miiji ibibi äbitame egä, “Teebine ecitenisi conocono biname cama yepä.’ Yoo, ngena mene cäme poto cidi me oogäräneji gyene, toraca me äbitenige.”

³⁸ Abiberäja bägrä cina piba jejisi egä, “Yageyame, age tegi neeneneneni cubu turikä.”

Tabe jejemige egä, “Siige, ibibi gyene!”

Yeesu Olibi Uli Podo cabu Irecu Ätumutige

(Matayo 26:36-46; Mareko 14:32-42)

³⁹ Yeesu piba cewe ne sebmilige, Olibi Uli podo cabu me ädige, teeme bimu gaabegabe mule lipu ge. Teeme abiberäja bägrä cina teeme ingwe ca eclige.

⁴⁰ Tabe liba teeme singi puupu ne joomlige, piba teebibine jejemige egä, “Acejiyame ne ewejaneye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna.”

⁴¹ Tabe piba matikolä äyebtingtige teeme bau ca, epu pana kula me ajara leca liiyepu. Tabe kokorare ääpednutige, Acejiyame ne ewejanige egä,

⁴² “Cäme babe, maane liba singi gäte, ai mäpu ne iyebtingti cäme bau ca, yepä gone jaawenute cäme singi ne, mäame singi ne jewenepi.”

⁴³ Piba mename seemo te cabucewe ca teeme bau me taboclomtige teebine kokre ceerame.

⁴⁴ Yeesu baborage ngenecu mäpu cama ewejanige. Teeme mlage cina uudi ipecu pana sitrametnemige gawe cabu.

⁴⁵ Tabe liba abujängtige teeme irecu ätumuta cabu ca, teeme abiberäja bägrä bime bau me liba ädige, teebibine ute cabu jepänemige, ingle teepi mage ngenecu mäpu ge.

⁴⁶ Tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngena ute gemi? Arpinärineye, Acejiyame ne ewejaneye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna.”

*Yeesu ne Joomlisi**(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Yoane 18:3-11)*

⁴⁷ Yeesu liba peei mene cabu jage, piba taatu biname sange te tatyaramtige. Pui biname, ngii Yuuda, lui yepä ge twelb abiberäja bägrä cabu ca, tabe te opo jewenemige teebibine. Tabe Yeesu gome ädige teebine lakace cabu atecname, teeme awabla mule liiyepu ge.

⁴⁸ Yepä, Yeesu jejige egä, “Yuuda, cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, nää maane cebine nawabenite budre me atecna cabu ca?”

⁴⁹ Yoo, Yeesu cama lui abiberäja bägrä cina liba jepänemisi ngena te pa läbitege, teepi jejisi egä, “Yageyame, nää cine miiji agleca cubu turikä ca?”

⁵⁰ Puma cita ca teeme yepä te iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä ne jedomäntige turikä ca, camu poto tablame ne jeläcnutige.

⁵¹ Yepä, Yeesu jejemige egä, “Siige ai mule!” Tabe ime ne ecitige pui kaakesea bägrä me tablame cabu, teebine miiji me jewenige.

⁵² Piba pui modamoda iiwäreja biname piyepu poto iiwäreja mete awamuta mope biname, piyepu poto Israela modamoda biname bine, iyeta lui cina seclige Yeesu ne oomlaname, tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngenome cubu turikä piyepu gabagaba cama naaclige, epu pana egä cane cubucubu biname gäne?”

⁵³ Yoo, cane weene cama liba nanajuge iiwäreja mete caale bora bimu gaabegabe, weene piba singi lica cebine oomlaname. Yepä, ai lui weeme padare gyene, krokeciye te liba weebibine joomlinige waadename.”

*Peteru Yeesu ne Jeinige**(Matayo 26:57-58, 69-75; Mareko 14:53-54, 66-72; Yoane 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Siige, teepi Yeesu ne joomlisi, teebine ecanisi iiwäreja Mope Biname me mete me. Peteru cudecewe pana teebine ingwe icwige.

⁵⁵ Poto biname cina muye yuungisi cole puupu cabu puutucu je, puga adnatäreji icrajige, cuta Peteru teeme gome adnatige.

⁵⁶ Yepä mete kaakesea ngulebägrä te teebine jepänige, muye apaclyera cabu adnatäneji ge. Tabe teebine cängena ewatnäjjige, piba jiicige egä, “Ai biname te ten cama waatnuge!”

⁵⁷ Yepä, Peteru ainige, jojige egä, “Ngulebägrä, cane umle lica gäne tabel!”

⁵⁸ Matikolä ingwe ca, nuuja biname te teebine jepänige, jejige egä, “Maane cuta yepä teeme tomi cabu ca gäte!”

Yepä, Peteru jejige egä, “Eewe, cane lica!”

⁵⁹ Yepä awa ingwe ca cuta nuuja biname te kokre cama jiicige egä, “Toraca gyene, ai biname ten cama waatnetnäjuge, ingle tabe Galilaya biname gyene.”

⁶⁰ Yepä, Peteru te jejige egä, “Maane lui täöpume jiicenente, cane umle lica gäne!”

Tabe liba camu peei mene iicema cabu jage, piba taatu paulo te ala sengenige.

⁶¹ Yageyame te tatatrongtige, Peteru ne conocäco ire jetwige, siige Peteru piba ngene jotwige Yageyame lui mene teebine bii jejige egä, “Page paulo te ingwe ca ala sengenenige, niinäce maane nesae gäabu cebine nainenite.”

⁶² Siige, Peteru asatige, mage ele engenige.

*Awamuta Biname cina Yeesu ne Niiya Bääclena me Jewenisi**(Matayo 26:67-68; Mareko 14:65)*

⁶³ Lui biname cina Yeesu ne jewamutisi, teepi teebine niiya bääclena me jewenisi, piyepu jidnänenisi.

⁶⁴ Teepi teeme irecu icwabisi cäbletääpe ca, piba jejisi egä, “Nijini, laati te meebine noororige?”

⁶⁵ Teepi cuta bucurage nuuja niiya mene ca teebine jicnecisi.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je
(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Yoane 18:19-24)

⁶⁶ Bimu te liba tacitige, Israela mutre biname, epu egä modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname, teepi abasecretnige, piba Yeesu ne ecanisi teeme opo gaabe je aclajutame,

⁶⁷ teebine jejisi egä, “Nijini, nää maane Acejiyame bau ca Keriso säte?”

Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane liba weebibine jijenininine, weene lica căme mene ätrunga,

⁶⁸ cuta piyepu, cane liba weebibine itemlăjinine, weene lica daremu mene awecnista.

⁶⁹ Yepä, ai padare cabu ca cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, cane Kokre Acejiyame me camu poto ime cabu pa ladnatepene.”

⁷⁰ Teepi iyeta piba itemlisi egä, “Nää maane jicite apu egä maane Acejiyame me Bägrä gäte?”

Tabeteebibine jejemige egä, “Yoo, weene toraca jicemiye egä cane tabe säne.”

⁷¹ Teepi piba ajananinisi egä, “Ngänuge mime nuuja aitneja biname. Cine bii niteci-jinige tabe lipu teemämu taitnige!” Siige.

23

Yeesu Pilato me Opo Gaabe je
(Matayo 27:1-2, 11-14; Mareko 15:1-5; Yoane 18:28-38)

¹ Siige, pui abasecretnäneji biname iyeta abujängige, Yeesu ne ecanisi Rooma ca Mope Biname Pilato bau me.

² Puga teepi teebine aitnejame gije abacitinisi egä, “Cine ai biname ne jepänisi cime biname bine conocono abiberäja cabu ewademige. Tabe teebibine apu jejemige egä täks rarekaake gone ceera Babo Mope Biname Siisa ne, cuta piyepu jejemige egä tabe lui nuuja mope biname gyene, lui me ngii Keriso.”

³ Pilato teebine itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname säte?”

Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jicite.”

⁴ Puma cita ca Pilato te modamoda iiwäreja biname piyepu tomi cabu lui biname bine jejemige egä, “Cane lica nuuja ingle ne jepänine ai biname ne mäpu cabu acitame.”

⁵ Yepä, teepi kokre cama Pilato ne jejisi egä, “Teeme mara abiberäja cabu ca Yuudea gawe iyeta poto ta tabe biname bine giri jaacranimuge teeme singi acatame. Tabe mene jajanename gije itu labacitepi Galilaya gawe cabu, cuta puma cita ca tädumi aimopo.”

Yeesu Mope Biname Heroda me Opo Gaabe je

⁶ Pilato liba peei mene itecijige, piba itemlemige egä, “Ai, nää Galilaya biname gyene?”

⁷ Tabe liba umle äbitige egä Yeesu lui Galilaya probins cabu ca ge, Heroda luma mope biname täapume enajenige, piba teebine Heroda bau me jityepige, ingle pui padare Heroda cuta Yerusalema cewe cabu enajige.

⁸ Yoo, Heroda te gege äbitige Yeesu ne päpäname, ingle tabe mene ituge ätecija Yeesu poto cidi me, peei name pi leca padare cama tabe singi ge teebine päpäname. Tabe babo singi ciitaca mule päpäname Yeesu bau ca,

⁹ siige teebine bucurage mene ca itemlăjige, yepä Yeesu nuuja daremu mene lica jewecnistige.

¹⁰ Yoo, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina abujängisi, teebine mage kokre mene ca jeitnäjisi.

¹¹ Heroda teeme cubu biname cama piba Yeesu ne niyarage bääclena me jebenisi piyepu niyaniya mene jicemisi teeme poto cidi me. Teepi mope biname me sasa căbletääpe ca esigrisi, teebine pui cama sewecnistisi Pilato bau me.

¹² Yoo, pui bimu cabu Heroda naabi Pilato biname me äbitäsi. Peei niinäce gaabe me teepi cubuyame ge.

*Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige
(Matayo 27:15-26; Mareko 15:6-15; Yoane 18:39-19:16)*

¹³ Piba Pilato te modamoda iiwäreja biname, mope biname, piyepu iyeta biname bine ala tesoglecemige abasecretname,

¹⁴ teebibine jejemige egä, “Weene ai biname ne secaniye cäme bau me, piyepu cebine najiye egä tabe biname bine niiya mule bine yaabiberäjemuge lui gemi cotre kaake poto ca. Cane teeme ireclota bii jirngine weeme opo gaabe, yepä lica jepänine nuuja niiya ne teeme bau ca iyeta weeme aitneja mene cabu ca.

¹⁵ Cuta Heroda piyepu, tabe nuuja niiya ne lica jepänige teeme cabu, peei name pi teebine cuta sewecnistige. Ai biname te nuuja niiya ne lica ituge wawena lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame.

¹⁶ Cane peei name pi cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba asatame.”

¹⁷ Yoo, Pilato iyeta kämäge gaabegabe apu läbitanuge, tabe yepä biname ne krokeciye mete cabu ca saasatuge äsuplengta trii padare cabu, Israela biname cina lui biname täapume singi.

¹⁸ Siige, iyeta biname cina pui tomi cabu ala abayaninisi egä, “Ai biname ne budre me eglepi! Baraba ne sisati cime täapume!”

¹⁹ Yoo, pui biname Baraba te cubu ituge iicana Yerusalema cewe ngalebora cewe mope biname me kaakesea biname cama, cuta piyepu tabe nuuja biname ne ituge agli, peei name pi krokeciye mete bora me itu yaacitepi.

²⁰ Siige, Pilato te singi ge Yeesu ne asatame, peei name pi biname bine cääri jejemige peei poto cidi me,

²¹ yepä teepi jäje ala abayanenisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye; baarge uli cabu jibyecreye!”

²² Yepä, Pilato teebibine nesae me jejemige egä, “Tabe ngena niiya ne ituge wawena? Cane teeme cabu nuuja niiya ne lica jepänine lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame! Cane cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba pa yaasatene.”

²³ Yepä, pui biname cina ala abayaninisi egä teebine baarge uli cabu toto ca äbyecrame. Siige, teeme kokre mene te ibibi äbitige,

²⁴ Pilato piba mene jejemige biname bime singi wawename Yeesu ne budre me acitame.

²⁵ Teepi lui biname täapume singi, tabe teebine isatige, lui ne cubu name pi piyepu biname agli name pi krokeciye mete bora me acitäneji ge. Tabe Yeesu ne piba teeme ime cabu ecitige teepi teeme singi ne wawename teeme täapume.

*Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi
(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Yoane 19:17-27)*

²⁶ Siige, Rooma cubu biname cina Yeesu ne liba ecanisi cewe cabu ca, teepi piba opopa eyisi yepä biname cama, teeme ngii Simona. Tabe Kurene cewe biname ge, lui te babo cewe me tabacitenige calwacupi cewe cabu ca. Yoo, cubu biname cina Simona ne joomlisi, Yeesu me baarge uli ne teeme palace cabu ecitisi, teebine jejisi Yeesu me ingwe ca acaname.

²⁷ Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe icwisi. Puga ge poto magebi pui biname tomi cabu lui cina mage ele engenetnemige teeme täapume.

²⁸ Yeesu teeme bau me tatatrongtuge, jejemige egä, “Yerusalema magebi, ele gone cäme täapume, yepä weene miiji ele weeme täapume piyepu weeme bägrä bime täapume.

²⁹ Ingle naace gyene padare te cire tatyaramtepi, biname cina piba cire jicemepesi egä, ‘Lipu gege gemi peei magebi lui cina bägrä cäco gemi, lui cina bägrä bine lica

jäärngecusi piyepu bägrä bine lica ngame meeramera, teepi page cuta lica teeme bägrä bime mäpu jepänanemisi.

³⁰ Pui mäpu padare cabu biname cina podo bine cire jaajemepesi egä, 'Cibibine nitrugärineye!' piyepu doru bine cire jaajemepesi egä, 'Cibibine nicwabärineye!'

³¹ Yoo, teepi cebine liba apu nawenenisi, cate uli pana närgenisi, teepi piba weebibine lipu cire jiwenipesi, weene lui cina maaje uli pana gemi?"

³² Rooma cubu biname cina cuta nuuja neeneni biname bine aacanisi Yeesu cama yepä padare cabu budre me wawename, yepä pui neeneni lui niyarage mule biname ge.

³³ Teepi iyeta liba pui puupu cabu me atyarige, ngii Mopekaake, puga Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi. Teepi pui neeneni niiya mule biname bine cuta uli cabu jääbyecrisi, yepä biname Yeesu me camu poto ca, cuta nuuja teeme säwäci poto ca.

³⁴ Yeesu jejige egä, "Cäme Babe, ai niiya mule ne iyebtingti mäame ngenene atwanena cabu ca, inge teepi toraca umle lica gemi teepi ngena ne tewenenisi."

Rooma cubu biname cina matimati kula cabu teeme ngii bine yoogäremisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

³⁵ Yoo, biname cina ire täapume imyemutemige. Israela mope biname cina teebine niiya bääclena me jewanenisi, jejisi egä, "Taba nuuja biname bine niiya cabu ca yäasecräremuge, taba miiji cuta teemämu ai niiya cabu ca asata, taba liba toraca Acejiyame bau ca jajeji gyene Keriso täapume!"

³⁶ Rooma cubu biname cina teebine cuta niiya bääclena me jewanenisi. Teepi teeme mameta me eclige, caapocapo waina niye singi ge ceerame,

³⁷ piba jejisi egä, "Maane mäamämu ai niiya cabu ca asati, maane liba nää toraca Israela biname bime mopeyame gäte!"

³⁸ Yoo, ai oogära mene teepi ecitisi Yeesu me baarge uli cabu mope gome egä, "Ai biname lui Israela biname bime mopeyame gyene."

³⁹ Siige, yepä pui niiya biname lui Yeesu me wajwa je acitäneji ge, taba cuta teebine jicnecige egä, "Maane lui Acejiyame me Keriso gäte, nää? Piba ai niiya cabu ca asati, cuta piyepu cibibine nisati!"

⁴⁰ Yepä, pui nuuja te niinäceyame ne eblawäjige egä, "Nää, maane wälu lica gäte Acejiyame täapume? Mine iyeta yepä pana daremu cabu temi.

⁴¹ Mime daremu lui conocäco gyene, mime niiya mule ibibi gyene, yepä taba, nuuja niiya mule ne lica ituge wawena.

⁴² Taba puma cita ca Yeesu ne jejige egä, "Maane cäme täapume ngenene totwepi, maane liba biname bine waadename cire twaatnepi!"

⁴³ Yeesu teebine jejige egä, "Cane meebine naajenine, maane page cane cama naanenige Acejiyame me jamyacu lenaja puupu cabu."

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Yoane 19:28-30)

⁴⁴ Yoo, bimu duusa liba äbitige, bimu te gawe me lica sepa-clyärige, krokeciye te iyeta gawe ne sicwabige nesae awa cama.

⁴⁵ Pui padare cabu baborage cäbletääpe lui iiwäreja mete cabu atecwanteji ge, pui te äderärige, siige neeneni pargi äbitäsi.

⁴⁶ Yeesu piba babo ala abayige egä, "Cäme Babe, cäme seemo ne mäame ime cabu ecitenine!" Taba peei mene jiicige, siige budre äbitige.

⁴⁷ Yoo, Rooma cubu biname bime mope biname te liba peei mule ne jepänige, Acejiyame ne ewepyeräjige egä, "Toraca, ai lui conocäco biname ge!"

⁴⁸ Yoo, iyeta lui biname cina abasecretnige puma ireme, teepi liba peei mule ne jepänisi, iyeta piba dare adnaninisi, ngenecu mäpu cama äcnärige mete me.

⁴⁹ Yepä, iyeta lui cina umlerage gemi Yeesum täápume, cuta piyepu lui magebi cina ten cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi cudecewe pana amyemuteji icrajige peei mule bine päpäname.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Yoane 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Puga ge yepä biname ngii Yoosepa, lui Israela biname bime matikolä cewe cabu ca, ngii Arimatea. Tabe conocäco, miiji biname ge lui Acejiyame me biname bine waadena padare ne jewagrijenige. Tabe Israela mutre biname bime abasecretna cabu ge, yepä singi lica ge teeme atrana piyepu waweneca Yeesu poto cidi me.

⁵² Tabe Pilato bau ädige, Yeesu me budrekaake täápume itinärige.

⁵³ Tabe piba Yeesu me budrekaake baarge uli cabu ca sitrungamtige, lecaleca cäbletääpe ca tope etnige, piba gape cabu isinglantige, puupu cabu ecitige. Pui gape lui kula uureji ge, kirece wawenäneji ge, piyepu lica ituge nuuja biname ne acita puma.

⁵⁴ Bimu lui Fraide ge, Sabade bimu me amacetrnäja bimu, piyepu teeme Sabade bimu mameta ge atyaramta.

⁵⁵ Pui magebi lui cina Yeesu cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi Yoosepa cama eclige, gape ne engrärisi, ewatnäjisii Yeesu me budrekaake lipu ge acitäneji puma.

⁵⁶ Teepi piba mete me äcnärige, miiji lengo ngängye bine emacetrnäjemisi teeme tääpe ne ingwe ca piba apyacame.

Yepä, Israela biname bime Sabade bimu cabu teepi ngene oocinisi teeme cotre lipu jicusi.

24

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Matayo 28:1-10; Mareko 16:1-8; Yoane 20:1-10)

¹ Sande krokerage, pui magebi cina lui miiji lengo gwidape bine tewenimumesi, teepi pui cama gape me eclige.

² Teepi puma jepänisi egä kula te apeträngteji ge gape gaabe cabu ca,

³ siige ebäcnisi, yepä Yageyame Yeesu me budrekaake ne lica jepänisi.

⁴ Teepi puga jeclajutemige maramara ngene atwanena cama, piba taatu neeneni biname cina apacljäreji cäbletääpe cama teeme gome jaclajutige.

⁵ Magebi cina wälu name pi ergo eciretnemige gawe me. Pui neeneni cina teebibine jejemäsi egä, "Weene ngenome gape cabu ireclota biname ne jirngeniye?"

⁶ Tabe ama lica gyene; tabe barpinantige ireclota me! Yoo, weene ngene jotwineye tabe lui mene weebibine ituge jaji weene liba Galilaya je egä,

⁷ 'Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane miiji niyaniya mule biname bime ime cabu lenajame. Teepi cebine baarge uli cabu pa näbyecrepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cane pa larpinantepene ireclota cama.' "

⁸ Magebi cina pui mene piba ngene jotwinisi,

⁹ gape cabu ca täcnärininisi, peei mule ne jeitnäjisii pui lebin abiberäja bägrä bime bau me piyepu iyeta bime bau me lui cina ten cama ge.

¹⁰ Pui magebi lui Mariya Magadala, Yoana, naabi Mariya Yakobu me mage, cuta piyepu poto lui ten cama ge. Yoo, teepi peei mule poto cidi me ätyepäneji biname bine jejemisi,

¹¹ yepä pui magebi bime mene teepi lica jitrungemisi, ingle apu jengemige egä walya mene ge.

¹² Yepä, Peteru te abujängtige, gape gome me uuwamige. Puga gape cabu me äcupige, apepmeläjige, cäbletääpe taatu bine jepänemige lui ca teeme tääpe ne tope setnumesi. Tabe piba mete me acnenutige, mage ngene jotwananige ngena te bii bäbitige.

*Yeesu Neeneni Biname cabu me Aboclomtige Emaus Gaabe cabu
(Mareko 16:12-13)*

¹³ Pui yepä bimu cabu, neeneni Yeesu me biname cina Emaus cewe me aaclige. Peei lui cebocebo bimu me otni ge Yerusalema cabu ca.

¹⁴ Teepi mene abaitnenäsi iyeta gwidape poto cidi me lui cina pui nesae bimu cabu täbitimesi.

¹⁵ Egäcäro teepi liba mene ajana piiyepu ätemleja cabu ge, Yeesu piba mameta me tädige, piiyepu ten cama gaabe cabu ädige.

¹⁶ Yepä, teepi biname taatu jepänäsi, äblicäco teebine opo awatna.

¹⁷ Yeesu teebibine ääte-mlige egä, “Weene ngena poto cidi me jiicenemiyee gaabe cabu?”

Teepi puma cita ca ngenecu mäpu cama äämyemutige.

¹⁸ Teeme yepä te, ngii Kleopa, teebine jejige egä, “Maane pama yepä taatu biname gäte Yerusalema cabu ca lui te umle lica ngena mule cina täbitimesi ai nesae bimu ngalebora!”

¹⁹ Tabe äättmlige egä, “Ngena mule?”

Teepi jejemige egä, “Pui mule cina Yeesu Nasareta ceweyame täápume lui cina täbitimesi. Pui biname te Acejiyame me mename biname ge. Tabe kokre ciitaca mule bine jaawenemuge, piiyepu kokre cama mene jaajanemuge. Iyeta biname cina teeme kokre ne opo sewatnumesi egä Acejiyame bau ca ge.

²⁰ Cime modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja mope biname cina teebine Rooma ca mope biname me ime cabu secitumesi budre täápume. Piba Rooma cubu biname cina teebine baarge uli cabu tibyecrumesi.

²¹ Yoo, cine cime ngene atwana teeme cabu itu yaacitepesi egä tabe pama peese nyene biname Israela biname bine niiya cabu ca äsecrerame. Cuta peei taatu lica, page lui nesae me bimu gyene peei mule ingwe ca.

²² Page poto magebi cime tomi cabu ca teepi cibibine mutäcäco me niwenininisi. Teepi liba krokerage gape gome eclige,

²³ teeme budrekaake ne lica jepänisi puma. Siige, teepi täcnärige, cibibine nijinininisi egä neeneni mename seemo bine jääpänsi lui cina teebibine jejemäsi egä Yeesu ireclota gyene.

²⁴ Yoo, piba poto cime tomi cabu ca gape ne engrärisi. Teepi iyeta gwidape bine pepu jepänemisi magebi cina lipu jicemisi, yepä teepi Yeesu ne lica jepänisi.”

²⁵ Yeesu piba teebibine jaajige egä, “Weene lipu pi umle cäco gegi? Weene däägudägurage joomleniye sasa mename biname bime mene!

²⁶ Weene cire umle läbitejiye egä biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpurage padare ne päpäna, piba peei cabu ca jamyacu apacliyera padare cabu me abacitame.”

²⁷ Puma cita ca Yeesu teeme täápume eboclomäjige iyeta mene lui teeme poto cidi me oogäräneji gemi. Tabe giye abacitige mene cabu ca Moose lui bine itu soogäremuji, puma cita ca teeme mene te otnige iyeta sasa mename biname bime cabu ca.

²⁸ Siige, teepi lui cewe me singi otni, pui mameta me atyaränisi, piba Yeesu tabe otni taatu äbitige,

²⁹ yepä teepi teebine jiiibecläsi, jejäsi egä, “Maane cine cama naanajege! Bimu te mameta gyene äpula, krokeciyye me äbitenige.” Peei name pi tabe teeme mete me abacitige ten cama lenajame.

³⁰ Tabe ten cama dade cabu adnatige, buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäridge, piba itrecige, äcäridge teebibine.

³¹ Teeme irecu piba pajecu me äbitininisi, siige teebine opo ewatnäsi, yepä tabe puma cita ca teeme bau ca äyeblyngtige.

³² Teepi piba teemeteme ajanäsi egä, “Toraca, mime ngenecu cina niclonige gaabe cabu, tabe liba mene nijanige piyepu Oogäräneji Mene bine mime tääpume ebo-clomäjemige!”

³³ Teepi dade gome ca wata abujengtäsi, Yerusalema cewe me acnenutäsi, puga edäremäsi pui lebin abiberäja bägrä bine piyepu ten cama lui biname cina abasecret-nige.

³⁴ Puma iyeta jaajisi teebibine egä, “Yageyame te toraca barpinantige! Tabe Simona bau bii taboclomtige!”

³⁵ Piba pui neeneni cina teebibine jejemäsi teeme tääpume ngena te äbitige gaabe cabu, piyepu teepi lipu Yageyame ne opo ewatnäsi, tabe liba buluduu ne itremantige.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me

(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)

³⁶ Teepi liba peei mene cabu jage, piba taatu Yageyame Yeesu te teeme gome jeclajutige, teebibine jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!”

³⁷ Teepi cälu te jitemige wälu name pi, ingle teepi apu jenge-mige egä, “Cable gyene ail!”

³⁸ Yepä, tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngenome ngenecu jiclonininige? Ngenome neeneni ngene atwanena cama gemi?”

³⁹ Jepänemeye cäme ime piyepu cäme ernge. Cane säne! Cebine noomleye, piba umle äbitininiye, ingle cable te lica mäju piyepu kaake cama ge, weene cebine lipu näpäneniye tääpe cama.”

⁴⁰ Tabe peei mene jejemige, teeme ime ernge jewabemige.

⁴¹ Siige, teepi camuge cängena ätrunga, ingle teepi mutäcäco äbitininisi gege name pi. Tabe peei name pi teebibine itinärige egä, “Nää, deedei pisi nyene?”

⁴² Teepi teebine toce cibi ecärisi,

⁴³ tabe ecatige, siige teeme opo gaabe je erngige.

⁴⁴ Tabe piba teebibine jejemige egä, “Age tema pui mule cane lui poto cidi me weebibine ituge jaji liba weene cama nanajepi. Yoo, cane apu jijipene egä iyeta Oogäräneji Mene cäme poto cidi me miiji ibibi me äbita; apu ge pui mene Moose lui itu soogäremuji, piyepu mename biname lui mene soogäremujisi, cuta piyepu iyeta Salamo uupera cabu lui mene.”

⁴⁵ Tabe piba teeme ngene atwanena jiiitnemige Oogäräneji Mene cängena umle äbitame.

⁴⁶ Tabe teebibine jejemige egä, “Apu mene oogäräneji ge egä, Keriso, Israela biname bime niya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpu piyepu budre päpäna, piba nesae bimungwe ca cirege arpinenta budre cabu ca.

⁴⁷ Cuta apu oogäräneji ge egä, biname cina miiji ai mene jajanena iyeta mene maramara biname bine. Pui kaakesea miiji Yerusalema cewe cabu gije abacitame, piba cuta jajanena iyeta poto ta. Teepi miiji biname bine jajanena egä biname lui cina niya mule cabu ca latatrongärininusi piyepu cebine nätrungusi, Acejiyame teeme niya mule bine pa yääyebingemepi teebibine teeme biname me wawenecame.

⁴⁸ Weene lui ire arbi biname gemi iyeta ai mule poto cidi me.

⁴⁹ Yoo, cane weeme bau me pa tätyepene cäme Babe te lui ne ituge jaji weebibine ceerame, peei lui Aceji Seemo gyene. Yepä, weene ama ai babo cewe cabu inajininige ngälu teeme kokre te cabucewe ca pa täinepi weeme cabu me.”

Yeesu ne Ecatige Cabu me

(Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ewademige Yerusalema cabu ca Betaniya cewe mameta me. Puma tabe ime aawepäntige miiji ne acitame teeme cabu me.

⁵¹ Egäcäro teebibine miiji ecäremige, tabe teebibine sebmalemige. Acejiyame me kokrete teebine cabu me ewepäntige.

⁵² Abiberäja bägrä cina teebine ewepyeräjisi, piba babo gege piyepu ngenecu miiji cama äcnärige Yerusalema cewe me.

⁵³ Teepi iiwäreja mete caale bora yaacrajuge, puga Acejiyame ne eso yäcäranusi. Siige mene ngälu peese.

YOANE ME MIIJI MENE

Mene Lui Biname Gyene

¹ Gawecewe te cäro camu ge aci, Mene te uja ge. Mene te Acejiyame cama ge, tabe Acejiyame ge.

² Agedna me niinäce gaabe me tabe lui Acejiyame cama ge.

³ Iyeta gwidape bine Acejiyame teeme cabu ca jwenimuji; teeme cäco je nuuja gwidape te lica äbituji.

⁴ Teeme cabu ireclota puga ge; pui ireclota lui apaclyera ge biname bime täápume.

⁵ Pui apaclyera te krokeciiye cabu me tuungepmalenige, yepä biname lui cina krokeciiye cabu je, teepi opo lica ituge awatna pui apaclyera ne.

⁶ Acejiyame te tityepuji biname ngii Yoane ne

⁷ pui apaclyera ne aitnejame naace täápume iyeta biname cina teebine ätecijame piyepu ätrungame.

⁸ Tabe te lica ge pui apaclyera, tabe yepä jeitnäjuji teebine.

⁹ Toraca apaclyera, lui te iyeta biname bine saapaclyäremuge, täduji gawecewe cabu me.

¹⁰ Tabe gawecewe cabu jage, Acejiyame lui ne teeme cabu ca jwenuji, yepä biname cina teebine opo lica ewatnujisi.

¹¹ Tabe teemerage gawe cabu me täduji, yepä teemerage biname cina teebine lica ecaturjisi.

¹² Yepä lui cina teebine ecaturjisi piyepu jitrungujisi, tabe teebibine conocäco ecärimuji Acejiyame me bägräwale täápume.

¹³ Teepi Acejiyame me bägräwale me epu lica äbitininujisi, biname bime cabu ca lipu laplimlininusi binamerage babe me bägrä me, yepä tabe Acejiyamerage te jwenimuji teeme bägräwale me.

¹⁴ Yoo, Mene te äbituji biname me, mine cama senajenäjumi. Tabe lui Babe me japurage Bägrä ge. Mine jepänujisi kokre ne, Babe te lui secäruji teebine. Tabe lui toraca piyepu owecu biname ge.

¹⁵ Yoane te teebine jeitnäjuji, ala abyanuji egä, “Age sena, cane lui täápume jüicepene egä: Cäme ingwe poto ca lui te pa tädepi, baborage gyene cäme bau ca, ingle cane liba camu ge aplimla, tabe piba Babe cama jage.”

¹⁶ Tabe baborage owecu mime täápume, peei name pi tabe bucurage miijimiji mule bine tewenemäjumi mime täápume. Tabe iyeta padare cabu miiji niwenenanimi.

¹⁷ Acejiyame te Cotre mene secäruji Moose ne, yepä Yeesu Keriso te taacanuji owecu mule ne piyepu toraca mule ne.

¹⁸ Nuuja te lica ituge Acejiyame ne päpäna, yepä teeme japurage Bägrä, lui te Acejiyame cama yepä gyene, piyepu lui te Babe gome enajenige, tabe te teebine biname bime cabu me seboclomtuji.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Yeesu ne Jeitnäjige (Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18)

¹⁹ Israela biname cina Yerusalema ca jityepimisi iiwäreja biname bine piyepu Leebi me ingle cabu ca biname bine Yoane bau me teebine ätemlame egä, “Maane laasi näte?”

²⁰ Yoane lica ainige, yepä tabe cängenarage awabudnitige egä, “Cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepame tiicuji biname bine niiya cabu ca äsecerame. Cane pui lica gäne.”

²¹ Teepi piba itemlisi egä, “Cije maane laasi näte? Maane nää Acejiyame me mename biname Eliya säte?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane Eliya lica gäne.” Teepi cuta itemlisi egä, “Nää, maane pui mename biname gäte, cine lui ne jewagrijenisi?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane tabe lica gäne.”

²² Teepi puma cita ca jejisi egä, “Nijini toracarage, maane laasi näte, cine piba daremu mene jewecnistenemisi, lui cina cibibine nityepinisi. Maane lipu ngene jotwananenite, egä maane laasi näte?”

²³ Yoane jejemige teebibine mename biname Isaya me mene ca egä, “Cane age säne pui biname, lui te ala abayanenine daapo taatu cewe cabu ca egä, ‘Gaabe ne conocäcorage emacetnäjeye Yageyame me otni tääpume!’ ”

²⁴ Pui biname cina seclige Yoane bau me, ingle Parisea sigu biname cina tityepimisi.

²⁵ Yoo siige, teepi cuta teebine itemlisi egä, “Cije maane piba ngena tääpume biname bine niye ca jääcisäjemute, maane liba Keriso lica gäte, coo liba Eliya lica gäte coo piiyepu pui Acejiyame me mename biname, cine lui ne jewagrijenisi?”

²⁶ Puma cita ca Yoane teebibine jejemige egä, “Cane niye ca biname bine jicisäjenenemine, yepä weene cama pisi nyene nuuja biname, weene lui tääpume umle lica gemi.

²⁷ Tabe cäme ingwe gaabe ca teeme kaakesea ne tegedninige, yepä tabe baborage gyene cäme cabu ca. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea bine iibirame.”

²⁸ Ai mule te äpletnutige Betaniya cewe je Yoridana baduge me bimu acita gome ca, Yoane luma biname bine niye ca jicisäjemige.

Acejiyame me Maamoi

²⁹ Nuuja bimu cabu Yoane jepänige Yeesu ne otni je teeme bau me, siige tabe jiicige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene, gawecewe me niya ne lui te pa yaacatepi.

³⁰ Tabe sine pui biname, cane lui tääpume tiicumene egä, ‘Cäme ingwe gaabe ca biname te pa tädepi, yepä tabe baborage gyene cäme bau ca, ingle cane liba camu ge aplimla, tabe uja Babe cama jage.’

³¹ Cane cuta niinäce umle lica ge, tabe laati tage, yepä cane puu gije labacitepene Israela biname bine niye ca äcisejame teepi umle äbitame teeme poto cidi me.”

³² Puma cita ca Yoane Yeesu ne jeitnäjige egä, “Cane jepänine Aceji Seemo ne äina je cabucewe ca gimäe ele pana siige teeme papa cabu lenaja je.

³³ Cane umle lica ge tabe, yepä Acejiyame lui te cebine nätyepipi biname bine niye ca äcisejame, tabe najepi egä, ‘Maane lui me papa cabu pa jepänepi Aceji Seemo te äina je siige teeme papa cabu lenaja je, tabe peese nyene, lui te biname bine Aceji Seemo ca pagege äciseja.’

³⁴ Cane siige ai mule ne tepänumene, siige jeitnäjenine, egä tabe peese nyene Acejiyame me Bägrä.”

Yeesu me Niinäce Abiberäja Bägrä

³⁵ Nuuja bimu cabu Yoane niye ca äciseja biname cääri cuta puga ge teeme neeneni abiberäja bägrä cama.

³⁶ Tabe liba Yeesu ne jepänige teebibine äsuplengta je, tabe jaajige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene!”

³⁷ Teeme neeneni abiberäja bägrä cina liba äätecijige tabe apu iicana je, teepi Yeesu me ingwe poto ca aaclige.

³⁸ Yeesu tatatrongtige, jääpäniige teeme bau me otni je, äätemlige egä, “Baa, weene ngena ne jirngeniye?” Teepi jejäsi egä, “Raabi, maane luma naanajinige?” (Raabi me aboclomta mene lui ‘Abiberäja biname.’)

³⁹ Tabe jaajige egä, “Siclege päpäname.” Teepi aaclige, siige jepänäsi teeme lenaja puupu ne. Ai mule te äbitige mämle bimu me, siige teepi pui bimu ne epiräsi Yeesu cama lenaja je.

⁴⁰ Yoo, Yoane me mene lui neeneni biname cina äätecijige, siige Yeesu cama aaclige, teeme yepä lui Andrea tage. Andrea lui Simona Peteru me igane ge.

⁴¹ Teeme otni ingwe ca ge, tabe niinäce teeme naane Simona ne jirngige, jejige egä, “Cine Mesaya ne bii jepänago. Tabe peese nyene biname, lui te biname bine niiya cabu ca cirege äsecrera.” (Mesaya me aboclomta lui yepä gyene Keriso cama.)

⁴² Siige Andrea te Simona ne Yeesu bau me ecanige. Yeesu ire acitige teeme cabu me, jejige egä, “Maane lui Simona säte, Yoane me bägrä. Cane meebine ngii naainenine Keepa ca.” (Keepa Griik mene ca lui Peteru, lui me aboclomta mene egä ‘Kula’.)

Yeesu Ala Taasoglicige Pilipo naabine Natanaela

⁴³ Nuuja bimu Yeesu ngene jotwanige Galilaya probins me otnime. Puma cita ca tabe Pilipo ne jepänige, jejige egä, “Tädi cane cama otnime!”

⁴⁴ Pilipo lui Betesaida ceweyame ge, Andrea naabi Simona luma cita ca ge.

⁴⁵ Pilipo Natanaela ne jepänige, jejige egä, “Cine pui biname ne jepänisi, Moose lui poto cidi me ituge Cotre cabu mene iicana, piyepu cuta Acejiyame me mename biname cina lui poto cidi me ituge oogära. Tabe lui Yeesu sine, Yoosepa me bägrä Nasareta babo cewe cabu ca.”

⁴⁶ Natanaela Pilipo ne itemlige, “Nää, nuuja miiji gwidape miiji gyene pepu papa cewe ca otni Nasareta liiyepu?” Pilipo jejige egä, “Maane tädi aima päpäname!”

⁴⁷ Yeesu liba jepänige Natanaela ne teeme bau me otni je, tabe jiicige teeme poto cidi me egä, “Ai biname lui toraca Israela biname gyene. Teeme cabu nuuja walya lica gyene.”

⁴⁸ Natanaela Yeesu ne itemlige egä, “Maane lipu umle gäte cane?” Yeesu jejige egä, “Cane niinäce meebine nääpänine piigi uli gawe je, Pilipo ingwe ca ala naasoglicige.”

⁴⁹ Puma cita ca Natanaela teebine jejige egä, “Abiberäja biname, maane Acejiyame me Bägrä gäte! Maane Israela biname bime mope biname gäte!”

⁵⁰ Yeesu Natanaela ne jejige, “Maane naace name pi cebine nätrungenite, inge cane lipu naajine, egä cane meebine nääpänine piigi uli gawe je. Ai puu matikäli mule gyene, yepä ebä pagege maane modamoda mule bine päpäna.

⁵¹ Cane toraca jijenine weebibine, egä weene cabucewe ne pagege päpäna iitneji, siige Acejiyame me mename seemo cina page yaaclepi cabu me cuta puma cita ca page täinetnepi biname cabu me, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji.”

2

Atejäclmuta Soriyomu Kaana Cewe je

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca atejäclmuta soriyomu puga ge Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Yeesu me mage puga ge,

² cuta Yeesu ne teeme abiberäja bägrä cama ituge ala asogleca.

³ Biname cina liba deedei loolo cabu jage, waina niiye te piba apirige. Puma cita ca Yeesu me mage te teebine jejige egä, “Teeme waina niiye lica gyene.”

⁴ Yeesu teeme mage ne jojige, “Magebi, maane cebine gone jaji cane ngena wawename. Cäme padare te lica bii tatyaramtige.”

⁵ Yepä mage te kaakesea bägrä bine jejemige egä, “Weene jeweneye, Yeesu ngena täapume jijenininige.”

⁶ Teeme Israela biname bime cotre puga ge teepi lipulipu äcisejame cude gwidape oomlana cabu ca. Ai inge name pi pui mete cabu puga ge kula ca wawenäneji siksi modamoda niiye ängärena gwidape; teepi iyeta ibibi ge yepä hanred liita niiye täapume.

⁷ Puma Yeesu kaakesea bägrä bine jejemige, “Weene ai bine niye jengäremeyel!” Teepi siige jengärimisi, ngälu tapananinisi.

⁸ Piba tabe teebibine jejemige, “Weene niye siiteye ängära gwidape cabu ca, ecaneye deedei ire atwi biname bau me.” Siige kaakesea bägrä cina ängära gwidape cabu ca niye siitisi, ecanisi deedei ire atwi biname bau me.

⁹ Tabe liba mite eglige, niye te uja waina niye me bäbitige. Laatibi siitisi niye ne, teepi umle ge, egä waina niye luma cita ca gyene, yepä deedei ire atwi biname te tabe umle lica ge. Peei name pi tabe ala tesoglicige mamye rooriye ne,

¹⁰ jejjige egä, “Mime mule gyene soriyomu biname bine miiji waina niye niinäce ceera, siige teepi liba bucurage yäänäjimusi, ingwe ca piba yääcāranemusi papa waina niye. Maane lipulipu miijirage waina niye ne ewetnite ceräcerägäabu ceerame?”

¹¹ Yeesu ai teeme niinäcerage ciitaca mule ne jewenige Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Apu pi tabe teeme kokre ne eboclomtige, siige teeme abiberäja bägrä cina teebine jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu ädige Kaprenauma cewe me teeme mage, iganewale piyepu abiberäja bägrä cama. Teepi puga icrajige nesae bimu cama.

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-13; Mareko 11:15-17; Luuka 19:45-46)

¹³ Israela biname bime äsuplengta soriyomu padare te liba mameta ge Yeesu piba ädige Yerusalema me.

¹⁴ Puma tabe abacitige iiwäreja mete caale bora me, siige jepänimige biname bine kau, maamoi piyepu gimäe ele bine aletnena je iiwäreja täapume. Tabe cuta jepänimige rarekaake äbasuwäja biname adnatäreji ge teeme dade gome.

¹⁵ Puma cita ca tabe seea bine sigu jewenimige, siige teebibine teeme kau piyepu maamoi cama iyecräjemige iiwäreja mete caale bora ca. Piba tabe rarekaake äbasuwäja biname bime rarekaake bine jeglemeläjimige gawe cabu me piyepu teeme dade bine eboclomäjimige.

¹⁶ Gimäe bine lui cina aletname saawadanemusi, tabe teebibine jejemige egä, “Gimäe bine isemeye! Weene cāme Babe me mete ne gone jeweneniye aletnaletna puupu me!”

¹⁷ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, Yeesu ngena jewenige, teepi ngene jotwinisi mene lipu oogäräneji gyene egä, “Cāme ngenecu nabenige Acejiyame me mete täapume.”

¹⁸ Israela modamoda biname cina liba jepänisi Yeesu ngena jewenige, teepi itemlisi egä, “Maane ngena ciitaca mule ne jewenenite cine päpāname, egä määme conocāco pisi nyene ai mule ne wawenime?”

¹⁹ Yeesu jejemige egä, “Ai iiwäreja mete ne yügarecepeye. Cane te nesae bimu cama cääri pa yaarangepene.”

²⁰ Teepi teeme mene ingle ne opo lica ewatnisi, siige jejisi egä, “Ai iiwäreja mete ne lui footisiks kāmäge ngalebora erangujisi. Nää, maane te nesae bimu cama pa perangepi?”

²¹ Yepä Yeesu pui iiwäreja mete poto cidi me lica jiicuji, yepä tabe teeme täape poto cidi me jiicuji.

²² Ingwe gaabe ca tabe liba budre cabu ca arpinantuji, teeme abiberäja bägrä cina piba ngene jotwinujisi teeme ai mene, siige teepi jitrungujisi lui mene oogäräneji gyene, cuta teepi jitrungujisi Yeesu ngena ituge iicana.

Yeesu Umle Gyene Biname cina Lipu Gemi

²³ Yeesu liba Yerusalema je puga ge äsuplengta trii padare cabu, bucurage biname cina teebine jitrungisi, teepi lipu jepänisi tabe lui ciitaca mule bine jewenimige.

²⁴ Yepä Yeesu lica awabudni-tige biname bime bau me, ingle tabe umle ge, teepi iyeta lipu gemi.

²⁵ Yeesu singi lica ge nuuja te teebine umle wawename, egä biname lipu gemi, ingle tabe iyeta umle ge teeme poto cidi me.

3

Yeesu piyepu Nikodemo

¹ Puga ge yepä Parisea sigu biname ngii Nikodemo. Tabe Israela biname bime yepä mutre biname ge.

² Ciiye cabu tabe Yeesu bau me ädige, jejige egä, “Raabi, cine umle gemi, egä Acejiyame te meebine näatyepuji abiberäjame. Nuuja te äblicäco gyene apu ciitaca mule bine wawenena maane lui bine jewenenemite, liba Acejiyame lica gyene teta cama.”

³ Yeesu teebine jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba kirece lica laplimluge, tabe äblicäco äbita biname me, Acejiyame lui ne yaacanuge.”

⁴ Yepä Nikodemo Yeesu me mene opo lica ewatnige, siige itemlige egä, “Babo biname te lipulipu cääri laplimluge? Tabe äblicäco mage me came bora me abacita cuta cääri aplimla tääpume!”

⁵ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba lica birige aplimla niiye piyepu Aceji Seemo cabu ca, Acejiyame te lica teebine acana.

⁶ Biname me tääpe laplimluge mage cabu ca, yepä Acejiyame me Seemo te teeme seemo ne ireclota yääcäruge.

⁷ Peei name pi cälu te gone näätuge, cane lipu naajine, egä weene miiji kirece aplimla.

⁸ Buuwe te singi liiye yene, tabe piyeme jääpwäjuge. Weene mumwämu itecijinuge, yepä weene umle lica gemi, luma cita ca tädenige coo liiyeme ädenige. Pepu gyene biname bime tääpume, lui cina Aceji Seemo cabu ca laplimli-ninusi.”

⁹ Nikodemo Yeesu ne itemlige, “Peei lipu gyene?”

¹⁰ Yeesu jejige egä, “Maane Israela biname bime abiberäja biname gäte, maane lipulipu umle lica gäte ai poto cidi me!

¹¹ Cane toraca naajenine meebine, egä cine jücemusi, cine lui tääpume umle, cuta jaaitnimusi cine lui bine jääpänimusi, yepä weene lica yaacatuye cime mene ne.

¹² Weene cebine lica nätrunguye, cane liba jijananinune ai gawecewe me mule poto cidi me; weene piba lipulipu cije ätrunga cebine, cane liba jijananinune cabucewe me mule poto cidi me.

¹³ Nuuja te lica ituge otni cabucewe me, yepä Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe taatu ge.

¹⁴ Moose te daapo taatu cewe cabu cobyame ne ewepäntuji cabu me. Lui cina pui cobyame cabu me ire acranininujisi, teepi ireclota icrajuji. Cuta pepu pana pagege baarge uli cabu awepenta teebine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji,

¹⁵ siige iyeta lui cina teebine jäätrungusi, teepi iyeteta ireclota ne birige päpäna.

¹⁶ Acejiyame te epu babo singi ge biname bime tääpume, egä tabe teeme japurage Bägrä ne tityepuji, siige laati te liba teebine jäätrunguge, tabe lica birige apesera yepä tabe iyeteta ireclota ne päpäna.

¹⁷ Acejiyame te lica teeme Bägrä ne tityepuji ai gawecewe cabu me biname bine atraname niiya puupu cabu me otnime, yepä tabe naace tääpume tityepuji tabe teebibine niiya cabu ca äsecerame.

¹⁸ Laati te teebine jäätrunguge, Acejiyame te lica pui biname ne jaatranuge. Yepä laati te lica jäätrunguge teebine, pui biname ne uja ituge atrana, ingle tabe lica ituge ätrunga acita Acejiyame me japurage Bägrä me ngii cabu me.

¹⁹ Teepi atranäneji gemi, ingle apacyera te itu täduji ai gawecewe cabu me, yepä teepi singi lica ge apacyera tääpume; teepi krokeciye tääpume singi, ingle teeme mule lui niyarage gemi.

²⁰ Iyeta lui cina niiyaniya mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera ne jäägyusi. Teepi lica saacluge apaclyera cabu me, cije apaclyera te teeme mule bine jaawabudnemuge.

²¹ Yepä laatibi toraca mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera cabu me saacluge, siige apaclyera te jaawabudne-muge, egä teepi lui mule bine jaawenimusi, Acejiyame me singi ibi gemi.”

Yeesu piyepu Yoane Niiye ca Äciseja Biname

²² Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yuudea probins cabu me. Tabe puga teta cama enajige matikolä padare cabu, biname bine niiye ca jicisäjemige.

²³ Yoane cuta niiye ca biname bine jicisäjemige cewe ngii Aenona je lui Salima cewe mameta ge, ingle baborage niiye puga ge, siige biname cina totninisi Yoane bau me niiye ca äciseja täapume.

²⁴ Yoane ne camu ge pui padare cabu krokeciye mete cabu me äsinglenta.

²⁵ Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina gije abacitinisi yepä Israela biname cama äcelame teeme Israela biname bime äciseja mule poto cidi me, teepi lipulipu cude gwidape cabu ca kälyä läbitaninusi.

²⁶ Siige teepi seclige Yoane bau me, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane cama lui biname tage Yoridana baduge nuuja poto doro ca, maane lui ne teitnäjumete, tabe cuta page biname bine niiye ca jicisäjenenemige, siige bucurage cina piyeme otneninisi teeme bau me.”

²⁷ Yoane jejemige egä, “Nuuja biname te äblicäco pepu mule ne acata, Acejiyame te liba lica yäacäruge teebine.

²⁸ Weene weemämu ituge ätecija, cane lipu itu jüicepene, egä cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepa biname bine niiya cabu ca äsecerame, yepä cebine teeme niinäce gaabe me ituge ätyepa.

²⁹ Mamye magebi lui mamye rooriye tääpu mwene. Yepä mamye rooriye me biname lui te jaaclajutuge teeme gome, teeme mene jäätecijuge, tabe gege birige teeme tage-pogogo ätecijame. Yeesu lui mamye rooriye pana gyene, peei name pi cane babo gege gäne teeme täapume.

³⁰ Tabe miiji baborage me äbita, cane matikolä me äbita.

³¹ Lui te cabucewe ca täduji, tabe sine baborage iyeta bime cabu ca. Lui te gawecewe cabu ca gyene, tabe gawecewe tääpu myene, siige gawecewe mule poto cidi me jicemimuge. Yepä cabucewe ca lui te täduji, tabe baborage gyene iyeta poto bime bau ca.

³² Tabe eei bine jeitnäjenenemige, tabe lui bine ituge päpänenä piyepu tabe lui poto cidi me ituge ätecijana, yepä biname cina lica ecatisi teeme äitneja ne.

³³ Yepä laati te liba yaacatuge teeme mene ne, tabe jaawabudnituge, egä Acejiyame lui toraca gyene.

³⁴ Acejiyame lui ne tityepuji, tabe Acejiyame me Mene jicemimuge, ingle Acejiyame te teebine Aceji Seemo iyeta teeme kokre cama ituge ceera.

³⁵ Babe te singi gyene teeme Bägrä täapume, siige iyeta gwidape ituge acrana teeme ime cabu.

³⁶ Laati te Bägrä ne jäätrunguge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Yepä laati te Bägrä ne lica jäätrunguge, tabe pui ireclota ne lica jääpänuge, yepä Acejiyame me claabe te yaanajuge teeme cabu.”

4

Yeesu piyepu Samariya Magebi

¹ Parisea sigu biname cina itecijemige, egä Yeesu bucurage biname bine niiye ca jicisäjemige, Yoane nesae bine; cuta teeme abiberäja bägrä bucurage ge, Yoane me nesae ge.

² Puu Yeesurage te biname bine lica jicisäjemige yepä teeme abiberäja bāgrā cina.

³ Yeesu liba umle äbitige, egä Parisea sigu biname cina umle bäbitininisi ai poto cidi me, tabe Yuudea probins ne ebmalige, ädige Galilaya probins cabu me.

⁴ Tabe miiji ge Samariya probins cabu ta otni Galilaya probins ne oomlaname.

⁵ Tabe liba ädige, tabe atyaramtige yepä Samariya cewe ngii Suuka me. Pui cewe lui calwacupi mameta gyene, Yakobu lui calwacupi teeme bāgrā Yoosepa ne ecāruji.

⁶ Yakobu me niiye cupicu cuta puga ge. Yeesu worāmu te joomlige, ingle lecaleca padare lipu otnige, siige tabe adnatige cupicu gome. Pui lui bimu duusa ge.

⁷ Puma cita ca yepä Samariya magebi te toclige niiye iitaname. Yeesu jojige egä, “Cāme niiye niiti nanime!”

⁸ Abiberäja bāgrā puga lica ge. Teepi cewe me beclige deedei aletname.

⁹ Siige magebi te Yeesu ne jejige egä, “Maane lui Israela biname gāte, maane lipulipu najite cane Samariya magebi te määme niiye iitaname?” Tabe naace popi apu jejige, ingle Israela biname piyepu Samariya biname teepi cude padare ge. Teepi gigri deedei gwidape bine lica jābāmuyājimusi.

¹⁰ Yeesu magebi ne jojige egä, “Maane liba umle cirege, egä Acejiyame te ngena bine miiji gyene ceera piyepu cane laasi nāne lui te meebine niiye täapume näätinārīne, maane nätinārejite, cane ireclota niiye näcārejine meebine.”

¹¹ Magebi te jejige, “Babo biname, cupicu lui uuglerage gyene, cuta määme iitana gwidape lica gyene; luma cita ca pui ireclota niiye ne siitenite?”

¹² Nää, maane baborage gāte mime kaakesaare Yakobu bau ca, ai cupicu ne lui te nicārinuūji? Tabe ama cita ca niiye ne senajenājumi, cuta teeme bāgrā cina piyepu cuta teeme ngeerangera cibi cina.”

¹³ Yeesu jojige egä, “Iyeta, lui cina ai niiye ne enenisi, pagege cāari niyemecewe jajwi.

¹⁴ Yepä laati te yaanuge, cane lui niiye yācārune, tabe ingwe ca lica pagege niyemecewe jajwi. Cane lui niiye yācārune, teeme cabu waja me läbituge, siige tuudruge iyeteta ireclota täapume.”

¹⁵ Piba magebi te jejige, “Babo biname, nācāri pui niiye! Piba ingwe ca cane lica pagege niyemecewe jajwi, cuta lica pa twaatnepene aima niiye iitanenime.”

¹⁶ Yeesu jojige egä, “Äte, määme rooriye ne serwojuti!”

¹⁷ Tabe jejige egä, “Eewe, cāme rooriye lica gyene.” Yeesu jojige egä, “Toraca gyene, maane lipu najite, egä määme rooriye lica gyene.

¹⁸ Maane niinäce faib rooriye bine yaawadanemepete, page lui rooriye ne ecananenite, määmerage rooriye lica gyene peei. Maane peei toraca najite.”

¹⁹ Magebi te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, cane ngene ca naagline, egä maane Acejiyame me menime biname gāte.

²⁰ Cine Samariya biname bime kaakesaare cina ai podo cabu irecu lätumutanininusi Acejiyame bau me, yepä weene Israela biname cina jiicuye, egä Acejiyame ne miiji Yerusalema taatu je awejena. Maane lipu ngene jotwananenite ai poto cidi me?”

²¹ Yeesu jowecnistige egä, “Cāme mene nacati, padare te pa tädepi, biname cina liba lica Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta ai podo cabu coo Yerusalema je.

²² Weene Samariya biname toraca umle lica gemi, weene laati bau me irecu lätumutanininuue, yepä cine Israela biname cina umle gemi, cine laati bau me irecu lätumutanininago, ingle Israela biname bime cabu ca gyene biname, lui te pagege biname bine niiya cabu ca äsecrera.

²³ Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtige – liba toraca irecu ätumuta biname cina Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngene atwanena cama. Apu irecu ätumuta biname täapume Acejiyame singi gyene.

²⁴ Acejiyame lui Seemo gyene, siige laatibi teeme bau me irecu lätumutanininusi, teepi miiji irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngene atwana cama.”

²⁵ Puma cita ca magebi te Yeesu ne jejige egä, “Cane nata umle gäne, egä Mesaya, lui ne yaainusi Keriso ca, pagege otni, siige tabe te iyeta gwidape bine mime bau me pagege aboclomäja.”

²⁶ Yeesu jojige egä, “Cane age säne pui biname, lui te mene naajanenine.”

Abiberäja Bägrä cina Täcnärige

²⁷ Puirage padare cabu abiberäja bägrä cina tatyarige, cälu te jitemige, liba Yeesu ne jepänisi magebi cama mene iicema je. Yepä nuuja te lica itemlige, egä tabe ngena täöpume singi, cuta magebi cama ngena täöpume mene jiicemenige.

²⁸ Puma cita ca magebi te teeme niiye iitana gwidape ne ebmalige cupicu gome, oclige babo cewe me, siige biname bine jejemige puma egä,

²⁹ “Naaclege biname ne päpäname, lui te umle gyene iyeta, cane ngena ituge wawenetnäja. Nää pama Keriso sine, Acejiyame te lui ne ätyepame biname bine äsecerame niiya cabu ca?”

³⁰ Siige teepi babo cewe ne sebmalisi, Yeesu bau me seclige.

³¹ Magebi te liba babo cewe jage, abiberäja bägrä cina piba Yeesu ne jejisi egä deedei äbitame.

³² Yepä tabe jejemige egä, “Cäme piti nemi deedei loolo me, weene lui täöpume umle cäco gemi.”

³³ Abiberäja bägrä cina teemeteme jitranisi, egä nuuja biname te pama bii tewadimige deedei teeme loolo me.

³⁴ Yeesu piba jejemige egä, “Cäme deedei lui eei gyene, cane teeme singi ne wawename lui te cebine itu nätyepuji piyepu ämlitejame tabe lui kaakesea itu näcäruji cane wawename.

³⁵ Weene jiiceniye egä, ‘Cerämu fooma mabye piti nemi piyeme ärucna padare oomlaname.’ Yepä cane jiicenine, egä calwacupi bine jepänemeye! Iyeta gwidape kuu cama gemi ärucna täöpume.

³⁶ Siige ärucna biname te page daremu ne jepänenige, kuu bine etomlecnemige iyeteta ireclota täöpume. Siige ätema biname piyepu ärucna biname teepi gigri gege äbitenäsi.

³⁷ Ai iicana lui toraca gyene egä, ‘Nuuja te yäätémuge, nuuja te yäärucnimuge.’

³⁸ Cane weebibine itu jityepipene ärucname, weene luma kaakesea lica ituge wawena. Poto cina ituge puma kaakesea wawena, weene yepä ärucna taatu memi.”

³⁹ Bucurage biname pui Samariya cewe cabu Yeesu ne jitru-ngisi, inge pui magebi te lipu teebine jeitnäjige egä, “Tabe umle gyene iyeta cane lui bine ituge wawenetnäja.”

⁴⁰ Puma cita ca Samariya biname cina liba eclige Yeesu bau me, teepi jejisi teta cama lenajame, siige tabe puma enajige neeneni bimu cama.

⁴¹ Cerämu bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige teeme mene.

⁴² Teepi pui magebi ne jojisi egä, “Siige page cine cerämu mäame mene name pi taatu teebine lica jitrunge-nisi, inge cine cinerage te bii nitecijinige teeme mene. Cine siige umle gemi, egä peese nyene biname, lui te biname bine pa yääsecremepi niiya cabu ca.”

Yeesu Mijji Jewenige Babo Biname me Bägrä ne

⁴³ Neeneni bimu ingwe gaabe ca Yeesu Samariya probins ne sebmalige Galilaya probins cabu me ädige, teemerage cewe luma.

⁴⁴ Tabe apu ituge iicana egä, “Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta potota, yepä lica teemerage cewe cabu je.”

⁴⁵ Yepä ai taje tabe liba Galilaya probins cabu me ädige, biname cina miijirage jewablisi, inge teepi niinäce itu yaaclepi Yerusalema babo cewe me äsuplengta bimu ne ngene apecname; siige teepi puga jääpänesi, Yeesu ngena mule bine jaawenemepi.

⁴⁶ Puma cita ca Yeesu Kaana cewe me acnenutige lui Galilaya probins cabu jage. Peese nyene pui cewe, tabe luma niinäce niyerage ne waina niiye täápume yaateplingtepi. Galilaya probins cabu Kaprenauma cewe je yepä Rooma gabmani babo biname puga ge, lui me bägrä pita cama ge.

⁴⁷ Tabe liba itecijige, egä Yeesu Yuudea probins cabu ca tacnige Galilaya probins cabu me, tabe ädige, siige jejige tabe Kaprenauma cewe me otnime teeme bägrä, lui te budre mameta ge, teebine pita cabu ca miiji wawename.

⁴⁸ Yeesu teebine jejige, “Weene liba ciitaca mule piyepu kokre mule bine lica jääpänimuye, weene ätrunga lica birige.”

⁴⁹ Yepä tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, tädi watata, cije cäme bägrä te budre läbituge.”

⁵⁰ Yeesu jejige egä, “Äte acnenuti, mäame bägrä te ireclota gyene!” Siige tabe Yeesu me mene jecatige, acnenutige teeme cewe me.

⁵¹ Tabe liba acnenutige, teeme kaakesea bägrä cina teebine potera jebenisi gaabe lamlecu je, jejisi egä, “Mäame bägrä ireclota gyene.”

⁵² Siige tabe itemlimige, egä lui padare cabu tabe gije abacitige miiji äbitame. Teepi jejisi egä, “Birice bimu duusa kaake poto cidi ca gebale te piba sebmalmi teebine.”

⁵³ Babe te ngene jotwige, egä puirage padare cabu Yeesu piba najumi egä, “Mäame bägrä ireclota gyene.” Siige tabe teeme binamewale cama Yeesu ne jitrungige.

⁵⁴ Ai lui neeneni manu ciitaca mule gyene Yeesu wawename, tabe liba Yuudea probins cabu ca Galilaya probins cabu me tacnenutige.

5

Yeesu Yepä Biname ne Miiji Jewenige Beteseda Cupicu Gome

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Yerusalema babo cewe me ädige Israela biname bime yepä soriyomu täápume.

² Yerusalema lui kula ca atreji ge. Teeme yepä grana ne yaainusi Maamoi grana ca. Pui grana gome cupicu puga ge, lui awaclomteji ge faib caagecage toro mete ca. Heberu mene ca pui cupicu me ngii lui Beteseda.

³ Mete gawe me bucurage pita biname ge ätwitäneji: irecu määsumäsu biname, ernge niyaniya biname, nuuja poto tääpe budre biname. Teepi jaawagrijiusi niiye apineca padare ne,

⁴ ingle nuuja taje Yageyame me mename seemo te täinuge niiye ne iibricname. Lui pita biname te niinäce läglenutuge niiye cabu me, niiye te liba lapinucige, tabe miiji läbituge teeme pita cabu ca.

⁵ Yepä biname puga ge, lui te pita cama senajenäjumi teetieit kämäge ngalebora.

⁶ Yeesu teebine jepänige ätwitäneji puma, siige tabe umle ge, egä tabe lecaleca padare pita cama itu senajenäjumi. Tabe puma cita ca itemlige egä, “Nää, maane singi gäte miiji äbitame?”

⁷ Pita biname te jejige egä, “Babo biname, nuuja biname lica gyene cebine ätityerame cupicu cabu me acaname, niiye te liba tuudruge. Cane liga cäme ca otnime läbitune, nuuja te uja luupluge.”

⁸ Yeesu jejige egä, “Arpinanti, mäame waaku ne ecati, siige ädi!”

⁹ Tabe piba taatu miiji äbitige, teeme waaku ne ecatige, siige ädige.

Yepä pui lui Sabade bimu ge.

¹⁰ Israela biname cina jejisi, lui te miiji äbitige egä, “Ai lui Sabade bimu ge. Egäsu cotre gyene maane waaku ne acaname.”

¹¹ Tabe jejemige egä, “Lui biname te miiji nawenige, tabe te najige cane waaku ne acatame siige otnime.”

¹² Teepi itemlisi egä, “Laasi nyene pui biname, lui te naajige maane waaku ne acatame siige otnime?”

¹³ Yepä lui te miiji äbitige, tabe umle lica ge, egä laati tage, ingle bucurage biname puga ge, piiyepu Yeesu puma cita ca nuuja gome me uja äyebtingtuji.

¹⁴ Ingwe ca Yeesu liba teebine jepänige iiwäreja mete caale bora je, tabe jejige egä, “Maane siige miiji gäte page. Ingwe ca niiya mule gone jaawenute, cije maane baborage niiya ne jääpänute.”

¹⁵ Puma cita ca pui biname te ädige, Israela biname bine jejemige egä, “Pui lui Yeesu tage, lui te cebine miiji nawenige.”

¹⁶ Siige puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne sabe wawename, ingle tabe Sabade bimu cabu pita biname ne miiji jewenige.

¹⁷ Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, “Cäme Babe te iyeta padare cabu kaakesea jewenenige, cane cuta piiyepu miiji kaakesea wawena.”

¹⁸ Yeesu me ai mene name pi Israela biname cina magerage singi äbitininisi teebine budre me aglime, ingle tabe Sabade cotre taatu ne lica jetropangtige, yepä tabe Acejiyame cama yepä me äbitige, teebine lipu Babe ca einige.

Acejiyame me Bägrä me Conocäco Pisi Nyene Gwidape bine Wawename

¹⁹ Yeesu Israela biname bine jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä Bägrä te nuuja gwidape teemerage singi ca lica jaawenuge, yepä tabe ngena ne jääpänuge Babe te wawena je, tabe cuta pui ne jaawenuge. Babe te ngena ne jaawenuge, cuta Bägrä te pui ne jaawenuge.

²⁰ Babe te singi gyene Bägrä täapume, siige jaawabuge iyeta gwidape, tabe lui bine jaawenimuge. Weene jepäniye Bägrä te pita biname ne lipu miiji jewenige, yepä Babe te teebine cerämu poto modamoda kaakesea pagege awaba tabe wawenecame, weene lui cabu ca cälu te pa jitäjipi.

²¹ Babe te lipu biname bine budre cabu ca cirege arpinera siige ireclota ceera teebibine, Bägrä te cuta piiyepu biname bine pagege ireclota ceera, tabe lui bime täapume singi ceerame.

²² Babe te nuuja biname ne lica atrana, yepä tabe Bägrä ne ituge conocäco ceera atrana täapume

²³ naace täapume biname cina teebine cuta opo gaabe me acitame, Babe ne lipu opo gaabe me yaacitusi. Laati te Bägrä ne opo gaabe me lica yaacituge, cuta Babe ne piiyepu opo gaabe me lica yaacituge, lui te Bägrä ne tityepuji.

²⁴ Cane toraca mene jijenininine, egä laati te cäme mene yäätecijuge, siige jäätrunguge teebine, lui te nätyepuji cebine, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Pui biname ne lica pagege atrana, ingle tabe uja ituge budre gaabe ne abmala, siige ireclota gaabe cabu ädenige.

²⁵ Cane toraca jijenininine, egä padare te tädenige – siige uja biiri tatyaramtige – budre biname cina liba Acejiyame me Bägrä me tagepogogo ätecija. Laatibi yäätecijemuge, teepi ireclota ne pa jääpänepesi.

²⁶ Babe te Bägrä ne yepä kokre ituge ceera, teeme lui pisi nyene biname bine ireclota ceerame.

²⁷ Cuta tabe Bägrä ne conocäco ituge ceera atrana täapume, ingle tabe Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji.

²⁸ Cälu te gone jitinuge, egä padare te cire tädepi budre biname cina teeme tagepogogo ne ätecijame teeme gape bora ca,

²⁹ siige cire täsipesi puma cita ca. Laatibi miijimiji mule ituge waweneca, teepi ngälu cäco ireclota cabu me cire tarpinärepi. Yepä laatibi niyaniya mule bine ituge waweneca, teepi atrana täapume cire tarpinärepi teeme mule ibi daremu ne päpäname.”

Yeesu ne Aitneja

³⁰ “Cane căme singi ca äblicăco găne nuuja mule ne wawena. Cane jaatranimune, Babe te lipu najuge. Căme atrana lui conocăco gyene, ingle cane căme singi ne lica jaawenune yepă teeme singi ne jaawenune, cebine lui te nätyepuji.

³¹ Cane liba cămämu laitnäjune, căme aitneja lui toraca lica birige.

³² Yepä pisi nyene nuuja biname, lui te cebine naitnäjenige. Cane umle găne, egä teeme aitneja căme poto cidi me lui toraca gyene.

³³ Yoo, weene biname bine täätyepemepeye Yoane niiye ca äciseja biname bau me teeme mene ätecijame. Lui toraca gyene, tabe peei ne jaaitnäjepi.

³⁴ Cane nuuja singi lica găne biname me aitneja täápume, yepä cane ai ne naace name pi jiicenine, egä weene pagege ireclota ne päpäname.

³⁵ Yoane lui epu pana ge lampa liiyepu, lui te layenuge, siige yaapaclyäruge. Weene singi ge teeme apaclyera cabu matikolä padare lenajame.

³⁶ Tabe cebine naitnäjepi, yepä nuuja aitneja cuta pisi nyene, lui baborage gyene. Babe te lui kaakesea itu näcäruji cane wawename, siige cane lui kaakesea jewenenemine, pui cina naitnäjenisi cebine, egä Babe te cebine itu nätyepuji.

³⁷ Cuta piyepu Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige. Weene teeme tagepogogo lica ituge ätecija piyepu teeme opo lica ituge päpäna.

³⁸ Teeme mene te weeme cabu lica yaanajuge, ingle weene lica jäätrunguye Babe te lui ne ituge ätyepa.

³⁹ Weene Oogäräneji mene cabu ca abiberäjininiye, siige apu jingenininige, egä weene iyeteta ireclota ne peema cita ca jääpänuye. Yepä weene ngene ca lica egleniye, egä căme poto cidi me jiicenige.

⁴⁰ Weene äbwäricinininiye căme bau me otnime ireclota ne päpäname.

⁴¹ Cane nuuja singi lica găne biname cina cebine awepyeräjame.

⁴² Yepä cane umle găne weeme poto cidi me; cane umle găne, weeme ngenecu bora nuuja singi lica gemi Acejiyame täápume.

⁴³ Cane itu tädepene căme Babe me ngii cabu, yepä weene lica itu nawablepeye cebine. Nuuja te liba täduge teemerage ngii cabu, teebine weene jaawabluye.

⁴⁴ Cuta weene lipulipu ätrungame, ingle weemeweme awepyeräja ne jäärnguye, yepä weene eei awepyeräja ne lica jäärnguye, yepä taatu Acejiyame bau ca lui te täduge.

⁴⁵ Weene gone apu jinginuge, egä cane te cirege weebibine Babe me opo gaabe je aitneja. Eewe, weeme aitneja biname lui Moose sine, weene lui cabu me weeme ngene atwanena singi bine ituge acrana.

⁴⁶ Weene liga toraca cire jäätrungejiye teebine, weene cuta cebine piba nätrungejiye, ingle tabe căme poto cidi me ituge oogära.

⁴⁷ Yepä ingle weene teeme oogäräneji mene ne lica jitrungeniye, peei name pi weene lipulipu ätrungame căme mene ne.”

6*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige**(Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17)*

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya sawa ne yuurige, Tiberiya sawa ca lui ne cuta einenisi.

² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, ingle teepi itu jääpänanepesi tabe teeme kokre ca pita biname bine miiji wawenena.

³ Yeesu podo cabu me teeme abiberäja bägrä cama jegelige, siige puga adnatige.

⁴ Pui padare Israela biname bime äsuplengta trii padare mameta ge.

⁵ Yeesu ire acitige, jepänige bucurage biname cina teeme bau me otni je. Tabe puma cita ca Pilipo ne jejige egä, “Mine ai biname bime ibibi deedei luma jeletnenemisi?”

⁶ Tabe ai lui naace täápume jüicige Pilipo ne apicetnärame, yepä tabe umle ge, tabe ngena ne jewenenige.

⁷ Pilipo Yeesu ne jejige egä, “Mine puu neeneni hanred silba rarekaake ca buluduu bine liba aletna je, poto cina erwäjinisi, poto cina abamutenisi.”

⁸ Piba teeme nuuja abiberäja bägrä, Simona Peteru me igane Andrea te Yeesu ne jejige egä,

⁹ “Ama pisi nyene yepä bägrä, lui me piti nemi faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi, yepä puu ibibi lica gemi iyeta ai biname bime täápume.”

¹⁰ Pui cewe cabu puga ge babo baace. Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biname bine jejemeye adnateräjame baace papa cabu,” siige teepi adnateräjige. Teepi iyeta lui faib tausen rooriye ge.

¹¹ Yeesu buluduu bine ewadimige, Acejiyame ne eso ecäridge, siige biname bine ecäremige, lui cina adnatäreji icrajimige puma. Tabe cuta cibi ecäremige, siige teepi erwäjimisi, teepi luma ngälu singi ge.

¹² Teepi liba iyeta ngene jeglemige, Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Deedei, cibi pacupacu etomle-cmeyer iyeta, nuuja ne gone yaabmaluye.”

¹³ Teepi siige etomlecmisi, lui deedei pacupacu abmalininisi pui faib buluduu cabu ca, biname cina liba erwäjimisi, siige twelb diiba bine jengärimisi apaname.

¹⁴ Biname cina liba jepänisi ai ciitaca mule ne, Yeesu lui jewenige, teepi jüicisi egä, “Toraca, ai lui Acejiyame me pui mename biname gyene, mine lui ne jewagrijenisi otnime.”

¹⁵ Yeesu umle ge egä, “Teepi teeme singi ca cebine acitame naweninisi mope biname täápume, yepä cäme singi lica ge.” Siige tabe cääri taatu ädige podo cabu me.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Matayo 14:22-33; Mareko 6:45-52)*

¹⁶ Liba mämleteca me, abiberäja bägrä cina piba podo cabu ca täinitnige, sawa ligi me eclige,

¹⁷ poo cabu me acetnäridge, siige sawa ne yuurisi Kaprenauma cewe me äcnärame. Teepi liba sawa cabu jage, ciie te piba tumlige, yepä Yeesu cäro camu ge teeme bau me atyaramta.

¹⁸ Buuwe te kokre cama tipwäjige, siige uule kuu cina modamoda me äbitininisi.

¹⁹ Abiberäja bägrä cina liba poo ne biiri ewäcisi faib kilomiita pana padare me doro cabu ca, teepi puma cita ca jepänisi Yeesu ne niiye papa cabu otni je poo gome me, siige teepi mage wälu ge.

²⁰ Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, “Wälu gone, cane säne!”

²¹ Piba teepi singi ge teebine acenutame, siige piba taatu poo te doro ne joomlige, teepi liiyeme singi ge otnime.

Biname cina Yeesu ne Jirngisi

²² Nuuja bimu cabu lui biname cina sawa nuuja poto doro cabu itu tabmalimesi, teepi umle äbitininisi egä, “Yepä taatu poo lui te birice aga ge, abiberäja bägrä cina pui gaabe suurumesi sawa nuuja poto doro me, cuta Yeesu teta cama lica tädumi.”

²³ Piba poto poo cina seclige Tiberiya cewe cabu ca eeyeme, teepi luma deedei bine serwäjimumesi, Yageyame te lui deedei täápume Acejiyame ne eso secärumi.

²⁴ Lui cina puga ge piyepu lui cina seclige, teepi liba umle äbitininisi egä, “Yeesu ama lica gyene, cuta abiberäja bägrä lica gemi,” teepi poo cabu me acetneräjininisi, Kaprenauma cewe me yuurisi Yeesu ne ärngime.

Yeesu Lui Ireclota Deedei Gyene

²⁵ Lui biname cina Yeesu ne jirngisi, teepi teebine puma jepänisi sawa nuuja poto doro je, siige itemlisi egä, “Abiberäja biname, maane cuta liba tädite aima?”

²⁶ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene cebine naace name pi lica nārngeniye, ingle weene ciitaca mule bine itu tepānanemumeye cāme bau ca. Yepä weene naace popi nārngeniye, ingle weene ibibi deedei bine serwājimumeye.

²⁷ Weene gone watata deedei bine jäärngemuye, yepä eei deedei ne jirngepeye, lui te iyeteta ireclota biname bine yääcāranemuge. Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji, tabe te pa icāripi weebibine pui deedei, ingle Aceji Babe te teebine ituge conocāco ceera peei ne wawename.”

²⁸ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Cine miiji ngena wawena, egä cine Acejiyame me kaakesea bine jaawenimusi?”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Peei lui Acejiyame me kaakesea gyene weeme cabu, egä weene cebine nātrungeniye, tabe lui ne nätyepuji.”

³⁰ Teepi jejisi egä, “Maane ngena ciitaca mule ne jewenenite cine pāpāname siige cine piba meebine ātrungame? Maane ngena jewenenite?”

³¹ Maane lipu gāte cibibine maana deedei ceerame, cime kaakesaare cina lui deedei bine serwājenanemumesi daapo taatu cewe cabu je. Oogārāneji mene te jiićenige ai potoci me egä, ‘Acejiyame te cabucewe ca teebibine deedei secāranemuji.’ ”

³² Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine, egä Moose cabucewe ca weebibine deedei lica icāraninuju, yepä cāme Babe te toracarage deedei cabucewe ca sicāraninuge.

³³ Acejiyame me deedei lui tabe sine, cabucewe ca lui te täduji biname bine ireclota ceerame.”

³⁴ Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Babo biname, maane pui deedei iyeta padare cabu nicāranipi.”

³⁵ Yeesu jejemige egä, “Cane sāne pui ireclota deedei. Lui te cāme bau me täduge, tabe lica pagege loolomecewe jajwi. Cuta lui te cebine nātrunguge, tabe lica pagege niyemecewe jajwi.

³⁶ Yepä cane weebibine ituge jaji, egä weene itu nāpānanumeye cebine, yepä weene ātrunga lica gemi.

³⁷ Iyeta lui cāme Babe te nācāranuge, teepi cāme bau me saacluge, piiyepu laati te cāme bau me täduge, cane lica yāāyecrājune.

³⁸ Cane cabucewe ca lica tädujine cāme singi ne wawename, yepä cane tädujine teeme singi ne wawename, lui te cebine nätyepuji.

³⁹ Piiyepu lui te cebine nätyepuji, tabe singi gyene, egä cane nuuja ne lica apesera tabe lui cebine ituge ceera, yepä cane teebibine ireclota cabu me cire yaarpināremepene cerācerägāābu bimu cabu je.

⁴⁰ Cāme Babe te singi gyene, egä iyeta lui cina nāpānusi cane teeme Bägrā ne piyepu nātrungusi, teepi iyeteta ireclota ne cire jāāpānepesi piiyepu cane teebibine cire yaarpināremepene cerācerägāābu bimu cabu je.”

⁴¹ Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne äingejame, ingle tabe lipu jiićige egä, “Cane sāne deedei, lui te cabucewe ca tädujine.”

⁴² Teepi jiićisi egä, “Cije ai lui Yeesu lica gyene, Yoosepa me bāgrā. Cine umle gemi teeme mage babe. Cije tabe piba lipulipu jiićenige, egä tabe cabucewe ca itu täduji.”

⁴³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene peei äingeja mene ne ebmaleye!”

⁴⁴ Nuuja te äblicāco cāme bau me otni, liba Babe lui te cebine nätyepuji, teebine lica taawenuge cāme bau me otnime, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinante-pene cerācerägāābu bimu cabu je.

⁴⁵ Acejiyame me mename biname cina itu yoogārujisi egä, ‘Acejiyame te iyeta biname bine pagege abiberāja.’ Iyeta lui cina Babe ne jäätecijusi, teeme bau ca labiberājininusi, teepi cāme bau me saacluge.

⁴⁶ Ai lui naace täāpume lica gyene, egä nuuja te ituge Babe ne pāpāna, yepä tabe taatu lui te Babe bau ca täduji, tabe te teebine ituge pāpāna.

47 Cane toraca jijenininine: laati te birige ätrunga, tabe ireclota ne jääpänuge.

48 Cane lui ireclota deedei gäne.

49 Weeme kaakesaare cina daapo taatu cewe cabu puu maana deedei ne serwäjenanemumesi, yepä teepi budre täbitenäjimesi.

50 Yepä laati te liba jaarwuge cabucewe ca lui deedei te täduge, tabe budre ne lica jääpänuge.

51 Cane age säne pui ireclota deedei, cabucewe ca lui te tädujine. Laati te liba ai deedei jaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge. Cane lui deedei ceera, căme tääpe gyene, cane lui ne pagege äyemela biname cina iyeteta ireclota ne päpäname.”

52 Puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi teemeteme atraname egä, “Tabe lipulipu mibibine teeme tääpe ceera mine arwime?”

53 Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine: weene liba căme tääpe ne lica jaarwuye, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piyepu liba lica căme uudi ne yaanuye, weeme cabu ireclota lica birige.

54 Yepä laati te căme tääpe ne jaarwuge piyepu căme uudi ne yaanuge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinantepene ceräcerägäabu bimü cabu je.

55 Căme tääpe lui toraca deedei gyene, căme uudi lui toraca niye gyene.

56 Laati te căme tääpe ne jaarwuge, căme uudi ne yaanuge, tabe căme cabu yaanajuge, cane teeme cabu nanajuge.

57 Ireclota Babe te cebine nätyepuji, siige cane teeme cabu ca ireclota ituge päpäna. Pipu pi laati te căme tääpe ne jaarwuge, tabe căme bau ca ireclota ne jääpänuge.

58 Ai pui deedei gyene, cabucewe ca lui ituge otni. Ai lui epu deedei lica gyene, weeme kaakesaare cina lui ne serwanenanumesi, yepä teepi äblicăco ge budre cabu ca uucratna. Yepä laati te ai deedei jaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge.”

59 Yeesu iyeta ai mene jicemige Kaprenauma cewe je, tabe liba biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu.

Mene Iyeteta Ireclota tääpume

60 Yeesu ne lui cina ingwe icwisi, teepi liba itecijemige ai mene, teeme bucurage cina jicisi egä, “Ai abiberäja lui mage mäpurage gyene. Laati te miiji gyene ai ne acatame?”

61 Nuuja te Yeesu ne lica jejige, yepä tabe umle äbitige, teepi ngena poto cidi me jitransi, siige tabe itemlimige egä, “Năă, căme abiberäja te weebibine niya opo me jiwenininige?”

62 Cije piba lipu gyene, weene liba äpäna je Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji acnenuta cabucewe me, tabe luma niinäce ituge.

63 Aceji Seemo te biname bine ireclota me jaawenimuge, teepi teeme ca äblicăco nuuja gwidape wawena. Cane lui mene bii jijanininine, Aceji Seemo piyepu ireclota cama.

64 Yepä weene poto cina cebine lica nätrungeniye.” Yeesu ai mene naace name pi jicige, ingle tabe ujarage umle äbituji, laati bemi lica teebine ätrunga piyepu laati te teebine budre me pa jaawabepi.

65 Puma cita ca tabe cääri jicige egä, “Ai ingle name pi cane bii jijinine weebibine, egä nuuja te äblicăco gyene căme bau me otni, Babe te liba lica teebine jaawenuge otnime.”

66 Yeesu me ai mene name pi bucurage teeme ingwe ca äcwi biname cina teebine ebmalisi, siige teta cama lica otninisi.

67 Piba Yeesu teeme twelb abiberäja băgră bine itemlimige egä, “Weene năă cuta singi gemi cebine abmalame?”

68 Simona Peteru te jewecnistige teeme mene egä, “Yageyame, cije cine ingwe ca laati bau me otni? Măäme piti nemi mene iyeteta ireclota tääpume!

⁶⁹ Cine siige näätrungenisi piyepu umle gemi, egä maane peese näte, Acejiyame te lui ne mara me ituge wawena teeme täápume.”

⁷⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weene twelb bine puu iyeta itu jijäcripene, yepä weeme yepä cabu pisi nyene Satani.”

⁷¹ Yeesu Yuuda, Simona Isakariyota me bägrä täápume jicige. Ngänuge, tabe puu teeme twelb abiberäja bägrä cabu ca yepä ge, tabe te teebine budre me pa jaawabepi.

7

Yeesu piyepu Teeme Iganewale

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya probins cabu ta otnetnäjige. Tabe singi lica ge cääri cuta Yuudea probins me otnime, ingle Israela biname cina puma padare ne jirngisi teebine budre me acitame.

² Padare te mameta me äbitige Israela biname bime Wäbuyaga mete trii täápume.

³ Siige iganewale cina Yeesu ne jejisi egä, “Ai cewe ne ebmali, Yuudea me ädi, piba mäame ingwe äcwiyame biname cina jepänenemisi maane lui mule bine jewenenemite,

⁴ ingle laati te singi birige biname cina teeme poto cidi me umle äbitame, tabe nuuja mule ne ogä lica jaawenuge. Yoo, ingle maane apu mule bine jaawenanemute, maane miiji pajecu me äbita biname cina mäame poto cidi me umle äbitame.”

⁵ Teeme iganewale cina naace popi ai mene jicisi, ingle cuta teepi teebine lica jitrungisi.

⁶ Yeesu jejemige egä, “Iyeta padare cabu weeme täápume papa gyene otni, yepä cäme padare te camu gyene atyaramta.

⁷ Ai gawecewe biname bime nuuja ingle lica gyene weebibine ämugetname, yepä teepi cebine nämuetnusi, ingle cane jeitnäjenenemine, egä teeme mule lui niyarage gemi.

⁸ Äte naaclege weene ai trii täápume. Cane lica ädenine, ingle cäme täápume miiji padare lica gyene otnime.”

⁹ Tabe apu jicige, siige Galilaya je enajige.

Yeesu Wäbuyaga Mete Trii cabu

¹⁰ Yepä iganewale cina liba beclige trii täápume, Yeesu teeme ingwe ca piba ogä ädige, ingle tabe singi lica ge biname cina umle äbitame teeme otni poto cidi me.

¹¹ Yerusalema je puma Israela biname cina teebine trii biname bime sobe cabu jirngisi. Teepi biname bine itemläjemisi egä, “Lese nyene pui biname?”

¹² Biname cina siiyä mene ca ajananinisi teeme poto cidi me. Poto cina jicisi egä, “Tabe lui miiji biname gyene.” Poto cina jicisi egä, “Eewe, tabe miiji biname lica gyene. Tabe biname bine yaangletnäjemuge.”

¹³ Yepä teepi cabucabu lica jicemisi teeme poto cidi me, ingle teepi wälu ge Israela biname bime täápume.

¹⁴ Trii padare lamlecu je Yeesu iiwäreja mete me abacitige biname bine abiberäjame.

¹⁵ Israela biname cina cälu te jitemige, jicisi egä, “Tabe lipulipu baborage umle gyene. Tabe nuuja abiberäja cabu me lica ituge otni.”

¹⁶ Yeesu jejemige egä, “Cäme abiberäja lui cäme lica gyene, yepä Acejiyame myene, lui te cebine itu nätyepuji.

¹⁷ Laasi nyene liba singi Acejiyame me singi ne wawename, tabe umle pa läbitepi, egä cäme abiberäja lui Acejiyame te itu näcäruji coo cane nää cämerage mene jicemenine.

¹⁸ Laati te liba teemerage ngene atwanena mene jicemuge, tabe teeme täápume awepyeräja ne jäärnguge. Yepä laati te teeme täápume awepyeräja ne jäärnguge, teebine lui te itu tityepuji, tabe lui conocäco gyene piyepu teeme cabu nuuja walya lica gyene.

¹⁹ Egäsu Moose nata weebibine Cotre icärininu, yepä weeme nuuja te lica Cotre bine yäacwetnimuge. Weene ngena name pi cebine aglime naweniniye?”

²⁰ Biname cina teebine jejisi egä, “Eewe, cine meebine aglime lica naawenenisi. Määme niiya cable pisi nyene!”

²¹ Yeesu jejemige egä, “Weene cälu te jitipi, cane lipu yepä gääbu Sabade bimu cabu kaakesea jaawenepene.

²² Moose te cotre icärinujuji weene weeme tääpe matikolä iirputame Acejiyame me cewecu acata tääpume. (Puu toraca Moose te lica ge, yepä mime kaakesaare cina jegednu-jisi pui mule ne.) Siige weene pui cewecu bägrä ne jaawenuye tääpe iirputa ca, ngänu gyene liba Sabade bimu.

²³ Yoo siige, weene liba bägrä me tääpe cabu cewecu jaawenuye Sabade bimu cabu naace tääpume Moose me cotre ne äcwetname, weene piba ngeno memi claabe, cane liba biname ne iyeta miiji jaawenepene Sabade bimu cabu.

²⁴ Ätecitipeye papapapa atrana mule, miiji weene niinäce cängena inge ne ärngi, piba atrana.”

Yeesu nää Keriso Sine?

²⁵ Poto Yerusalema biname cina jiicisi egä, “Cije ai lui pui biname lica gyene, teepi lui ne aglime jewenenisi?”

²⁶ Weene jepäneye, tabe lipu pajecurage jiicemenige, yepä teepi nuuja mene lica ge! Ire taatu jetwisi! Pama modamoda biname cina umle bäbitininisi, egä toraca tabe Keriso sine biname bine niiya cabu ca äsecreraame?

²⁷ Yepä tabe äblicäco gyene Keriso lenaja, inge mine umle gemi, egä tabe luma cita ca gyene. Keriso te liba otni, nuuja biname te umle lica gyene, egä tabe luma cita ca gyene.”

²⁸ Yeesu iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjimige. Tabe baborage tagepogogo ca jiicemige egä, “Yoo, weene umle gemi cane, piyepu weene umle gemi cane luma cita ca gäne. Yepä cane cäme singi ca lica itu tädujine. Lui te cebine itu nätyepuji, tabe sine toraca, yepä weene umle lica gemi tabe.

²⁹ Cane umle gäne tabe, inge cane teeme bau ca itu tädujine. Tabe te cebine nätyepuji.”

³⁰ Piba teepi singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu me, inge teemerage padare te camu ge atyaramta.

³¹ Bucurage biname cina teebine jitrungisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Keriso liba cire tädepi, nää tabe pama cerämu apu poto ciitaca mule bine cire jaawenemepi ai biname te lipu jewenenemige?”

Iiwäreja Mete Awamuta Biname bine Jityepimisi Yeesu ne Oomlaname

³² Parisea sigu biname cina itecijemige, biname cina lipu siiyā mene ca jiicemisi Yeesu poto cidi me, siige teepi modamoda iiwäreja biname cama poto iiwäreja mete awamuta biname bine jityepimisi Yeesu ne oomlaname.

³³ Yeesu biname bine jejemige egä, “Cane matikāli padare cerämu nanajinige weene cama, piba cane teeme bau me pa lacnenuwepene, cebine lui te nätyepuji.

³⁴ Weene piba cebine pa närngepeye, yepä weene lica pa näpänepeye, inge weene äblicäco gemi otni, cane lui puupu cabu me pa lädepene lenajame.”

³⁵ Puma cita ca Israela modamoda biname cina teemeteme jitransisi egä, “Tabe baa liiyeme otnime äbitinige, siige piba mine äblicäco teebine päpäna? Nää, tabe pama ngene jotwanenige Griik gawe cabu me otnime, Israela biname cina luma icrajinige, siige puma Griik biname bine abiberäjame?”

³⁶ Ngena tääpume tabe apu jiicige egä, ‘Weene cebine pa närngepeye, lica pa näpänepeye,’ cuta egä ‘Cane liiyeme pa lädepene lenajame, weene äblicäco piiyeme otni.’ Tabe ngena tääpume pepu jiicige?”

Ireclota Niiye

³⁷ Trii padare me ngälugaabe bimu lui baborage gyene. Yeesu piba abujängtige, baborage tagepogogo ca jiicige egä, “Laati te liba niyemecewe, tabe miiji căme bau me otni niye nanime!

³⁸ Mene oogäräneji gyene, egä laati te cebine nätrunguge, ireclota niye te teeme ngenecu cabu ca tuudruge.”

³⁹ Yeesu ai mene Aceji Seemo poto cidi me jiicige. Laatibi Yeesu ne jäätrungusi, teepi pagege Aceji Seemo ne päpäna. Pui padare cabu teebine căro camu ge ätyepa, ingle Yeesu camu ge acnenuta cabucewe me teeme apaclyera cabu me.

Biname cina Abelaninisi Yeesu name pi

⁴⁰ Laatibi Yeesu me ai mene itecijemige, teeme poto cina jiicisi egä, “Toraca, ai biname lui pui mename biname gyene, mine lui ne jewagrijenisi.”

⁴¹ Poto bime ngene atwanena apu ge egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame te lui ne cirege ätyepa biname bine niya cabu ca äsecerame. Yepä poto cina jiicemisi egä, “Keriso äblicăco Galilaya probins cabu ca otni,

⁴² ingle Oogäräneji mene te jiicenige egä tabe Daawida me kaakesaare gyene, siige tabe Daawida me cewe Betelehema cabu ca cire tädepi.”

⁴³ Puma cita ca biname cina abelaninisi Yeesu miiji pi.

⁴⁴ Poto cina singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu.

Israela Modamoda Biname Ätrunga căco Ge

⁴⁵ Iiwäreja mete ne lui cina jaawamutusi, modamoda iiwäreja biname piiyepu Parisea sigu biname cina lui bine jityepimisi Yeesu ne oomlana täápume, siige teepi ime taatu äcnärige. Lui cina teebibine jityepimisi, teepi itemlimisi egä, “Weene ngena name pi teebine lica secaniye aima?”

⁴⁶ Awamuta biname cina jejemisi egä, “Cine nuuja biname ne niinäce lica ituge ätecija apu mene iicema cabu je.”

⁴⁷ Piba Parisea sigu biname cina jejemisi egä, “Oo siige, tabe cuta weebibine bingletnäjiginige?

⁴⁸ Weene nää ituge ätecija, egä Parisea biname bime yepä te coo modamoda biname bime yepä te teebine jitrungenige?

⁴⁹ Yepä ai papa biname, lui bime cabu Acejiyame me claabe pisi nyene, ingle teepi umle lica gemi Moose me Cotre, teepi te jitrungenisi teebine.”

⁵⁰ Nikodemo, lui pui Parisea biname bime cabu ca yepä ge piiyepu lui te Yeesu ne niinäce yäädärepä ciiye cabu je, tabe jejemige egä,

⁵¹ “Mime Cotre te nijeniniginige, egä mine äblicăco biname ne papa atrana. Mine miiji niinäce teebine ätecija piiyepu umle äbita, egä tabe ngena ne ituge wawena.”

⁵² Puma cita ca teepi jejisi egä, “Cuta maane peese näte nuuja Galilaya biname! Maane Oogäräneji mene miiji abiberäjepi umle äbitame, egä Acejiyame me nuuja mename biname te Galilaya probins cabu ca lica cire tädepi.”

⁵³ Siige puma cita ca teepi iyeta mete me etengläjisi.

8

Sargi Magebi

¹ Yeesu Olibi Uli podo cabu me ädige.

² Nuuja bimu krokerage tabe cuta cääri acnenutige iiwäreja mete cabu me. Biname cina abasecretnige teeme bau me, siige tabe adnatige, gije abacitige teebibine abiberäjame.

³ Puma cita ca cotre abiberäja biname piiyepu Parisea sigu biname cina yepä magebi ne tocanisi, lui ne jwoomlisi sargi mule wawena cabu, biname sobe cabu ocitisi,

⁴ Siige Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine ai magebi ne sargi mule wawena cabu twoomlisi.

⁵ Moose me Cotre te apu nijinininige, egä apu muleyame biname bine miiji kula ca äbyecra budre me aglime. Maane lipu ngene jotwanenite ai poto cidi me?”

⁶ Teepi ai mene naace name pi jejisi, ingle teepi singi ge teebine mene cabu oomlaname, siige ingle ne päpäname teebine aitnejame. Yeesu äcupige, ime kukluta ca mene yoogäridge gawe cabu.

⁷ Teepi liga teebine tii jewananisi, tabe jeclajutige, jejemige egä, “Weeme cabu liba biname pisi nyene, lui te umle cäco niiya mule wawena, tabe te niinäce kula ne yaajarege teeme cabu me.”

⁸ Tabe cuta cääri äcupige, gawe cabu ngii yoogäridge.

⁹ Teepi liba Yeesu me mene itecijemige, teepi ngene ca eglisi egä cime niiya mule piti nemi. Siige teepi gije abacitinisi yepäyepä atenglejame, modamoda biname cabu ca ngälu matimati biname, ngälu Yeesu taatu te ityepurige pui magebi cama, teeme opo gaabe je lui te joclajutige.

¹⁰ Piba Yeesu jeclajutige, utemlige egä, “Magebi, lete nemi teepi, lui cina meebine naacanisi aima kula ca äbyecrame? Cije teepi lica jewanisi peei mule ne?”

¹¹ Tabe jejige egä, “Eewe babo biname.” Puma cita ca Yeesu jojige egä, “Cane cuta meebine kula ca lica naacnenine. Äte ocli, ingwe ca niiya mule gone jaawenute!”

Yeesu Apaclyera Gyene Biname bime tääpume

¹² Yeesu liba biname bine cääri ebiberäjimige, tabe jejemige apu egä, “Cane age säne apaclyera ai gawecewe tääpume. Laati te cebine ingwe näcwuge, tabe krokeciie cabu lica waatnuge, ingle tabe apaclyera ne jääpänuge teeme ireclota tääpume.”

¹³ Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane määmämu aitnäjenite, pipu pi määme aitneja lui toraca lica gyene.”

¹⁴ Yeesu jejemige egä, “Cane puu cämämu aitnäjenine, yepä cäme aitneja lui papa me lica äbitenige, ingle cane umle gäne, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine. Yepä weene nuuja umle lica gemi, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine.

¹⁵ Weeme atrana lui biname bime pana gyene. Cane nuuja biname ne licarage pa jaatranepene.

¹⁶ Yepä cane liba atrana je, cäme atrana lui conocäcorage ge, ingle cane taatu lica gäne. Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cane cama gyene.

¹⁷ Nata weeme Cotre mene te cuta jiićenige, egä neeneni biname bime aitneja lui ibibi birige.

¹⁸ Yoo siige, cane cämämu aitnäjenine piyepu Babe, lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige cebine.”

¹⁹ Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Baa, lese nyene määme babe?” Yeesu jejemige egä, “Weene umle lica gemi cane piyepu cäme Babe. Weene liga umle cirege cane, weene cuta piba umle cirege tabe.”

²⁰ Yeesu ai mene jiićemige, tabe liba biname bine ebiberäjimige iiwäreja mete caale bora je rarekaake acrana puupu gome. Siige nuuja te teebine lica joomlige, ingle teeme padare te camu ge atyaramta.

“Weene Äblicäco Gemi Otni, Cane Liiyeme Ädenine”

²¹ Yeesu biname bine cääri mene jejanemige. Tabe apu jiićige egä, “Cane ama cita ca äyebtingtenine. Weene pa närngepewe cebine, yepä weene weeme niiya mule cabu budre cire äbitipeye. Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme ädenine.”

²² Puma cita ca Israela biname cina jiićisi egä, “Nää, tabe pama teemämu aglime pa läbitepi, ingle tabe jiićige egä, ‘Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme pa lädepene?’ ”

²³ Yeesu jejemige egä, “Weene lui gawecewe cabu ca gemi, yepä cane lui cabucewe cabu ca gäne. Weene ai gawecewe tääpu memi, yepä cane lica gäne ai gawecewe tääpume.

²⁴ Cane jijinine, egä weene budre läbitininuye weeme niiya mule cabu. Weene liba ätrunga lica birige, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jiicenemine, weene toraca budre cire äbitipeye.”

²⁵ Teepi puma cita ca teebine itemlisi, “Baa, maane laasi näte?” Yeesu jejemige egä, “Cane uja weebibine lipu ituge jaji?”

²⁶ Cäme bucurage mene piti nemi weeme poto cidi me iicemame piyepu weebibine ablawejame. Yepä cane peei taatu mene jaajanemune biname bine, cane lui mene nätecijanuge teeme bau ca, cebine lui te nätyepuji. Tabe lui toraca gyene.”

²⁷ Teepi opo lica ewatnisi, egä Yeesu Babe poto cidi me jiicige.

²⁸ Puma cita ca Yeesu teebibine cuta cääri jejemige egä, “Weene liba pa nawepäntepeye cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piba weene umle pa äbitipeye, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jiicemimune. Cane nuuja gwidape ne cäme singi ca lica jaawenune, yepä Babe te ngena ituge abiberäja cebine, cane peei poto cidi me taatu jiicemimune.

²⁹ Lui te cebine nätyepuji, tabe pisi nyene cane cama. Tabe cebine taatu lica ituge abmala, ingle cane ngena bine jaawenetnäjimune, peei cina teebine ngenecu miiji me jaawenusi.”

³⁰ Bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige tabe apu iicema je.

Laati Bemi Toraca Abrahamo me Bägräwale

³¹ Lui Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi, tabe teebibine jejemige egä, “Weene liba cäme abiberäja ne kokre cama joomle-niye, weene cäme toracarage abiberäja bägrä gemi piba.

³² Piba weene umle läbitininuye, toraca ngena gyene, siige pui toraca te weebibine kälyä jiwenininuge.”

³³ Teepi opo lica jewatnisi, Yeesu ngena tääpume jejemige, siige teepi jejisi egä, “Cine lui Abrahamo me kaakesaare gemi. Cine nuuja biname me aletnäneji biname lica gemi, cije maane ngena name pi nijinite cine kälyä äbitame?”

³⁴ Yeesu jejemige egä, “Cäme mene nacateye: iyeta lui cina niiya mule bine yaacnemusi, pui niiya mule cina teebibine kokre joomle-musi epu pana, aletnäneji biname ne teeme yageyame te lipu kokre joomluge.

³⁵ Aletnäneji* biname te iyeteta lica yaanajuge teeme babo biname me mete cabu. Yepä bägrä te iyeteta teeme babe me mete cabu yaanajuge.

³⁶ Siige Bägrä te liba weebibine kälyä jiwenininuge niiya mule cabu ca, weene piba toraca kälyä birige.

³⁷ Yoo, cane umle gäne, egä weene Abrahamo me kaakesaare gemi. Yepä weene cebine aglime naweniniye, ingle weene singi lica gemi cäme mene ätecijame.

³⁸ Cane jijananinune, cane ngena ituge päpäna Babe me gome. Weene cuta piyepu jaawenimuye, weeme babe te ngeno me jijananinuge weebibine.”

³⁹ Teepi jejisi egä, “Cime babe Abrahamo sine.” Yeesu jejemige egä, “Weene liga Abrahamo me bägrä cirege, weene epu mule bine cire jaawenemejiye tabe liiyepu.

⁴⁰ Yepä weene siige cebine aglime naweniniye, ingle cane toraca mene poto cidi me ituge jajanena, Babe bau ca cane lui mene ituge ätecijana. Abrahamo weeme pana lica äbituji.

* **8:35:** aletnäneji biname: Nuuja taje cuta nuuja te jaaletnuge pui biname ne coo yageyame te jaajuge egä, “Maane siige cäme cabu ca, mäame singi gaabe ädepi.”

⁴¹ Weene weemerage babe ne jitudaneniye.” Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Cine babe cäco biname lica gemi. Cime yepä taatu Babe pisi nyene. Tabe lui Acejiyame sine.”

⁴² Yeesu jejemige egä, “Liga Acejiyame weeme Babe cirege, weene piba cäme täapume singi cirege, inge cane teeme bau ca tädujine, siige cane page age säne. Cane cäme singi ca lica tädujine, yepä tabe te cebine nätyepuji.

⁴³ Weene ngena name pi cäme mene umle lica gemi? Weene naace name pi umle lica gemi cäme mene, inge weeme tablame bermemiye cäme mene ätecija wälu name pi.

⁴⁴ Satani peese nyene weeme babe, siige weene weeme babe me singi bine jaawen-emuye. Tabe lui agliyame gyene agedna cabu ca ngälu page. Tabe toraca mene ne jigyenige, inge teeme bau ca cude padare gyene. Tabe liba walya waatromuge, tabe teemerage mule ne jaawenuge; tabe walya biname gyene, babe gyene iyeta walya täapume.

⁴⁵ Cebine weene pui name pi lica nätrunguye, inge cane jiiemimune, ngena gyene toraca.

⁴⁶ Baa, weeme nuuja te jaawabudnitege, egä cane ngena niiya ne ituge wawena. Cane liba toraca mene poto cidi me jiiemune, weene piba ngena name pi lica cebine nätrunguye.

⁴⁷ Laati te Acejiyame bau ca gyene, tabe te teeme mene jäätecijuge. Yepä weene Acejiyame me bägräwale lica gemi, peei name pi weene lica teebine jäätecijuye.”

Yeesu piyepu Abrahamo

⁴⁸ Israela biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Cime mene pama toraca gyene, egä maane Samariya biname gäte, cuta mäame niiya cable pama pisi nyene?”

⁴⁹ Yeesu teebibine icisäremige egä, “Eewe, cane niiya cable cama lica gäne. Cane cäme Babe ne opo gaabe me ecitenine, yepä weene cebine opo gaabe me lica naciteniye.

⁵⁰ Cane singi lica gäne cäme ngii te babo äbitame. Nuuja te pisi nyene, lui te singi ge cäme ngii te babo äbitame. Tabe te biname bine cirege atrana.

⁵¹ Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe budre lica läbituge.”

⁵² Puma cita ca Israela biname cina jejisi egä, “Siige cine aga toraca umle bäbitininago, egä mäame niiya cable pisi nyene. Abrahamo uja budre äbituji, piyepu Acejiyame me mename biname cina uja budre äbitininujisi, siige maane piba cije lipu jiiemite, egä laati te liba mäame mene yäätecijuge, tabe budre lica läbituge.

⁵³ Nata maane baborage lica gäte mime kaakesaare Abrahamo bau ca, lui te budre itu läbitepi. Piyepu mename biname cina budre ituge äbita. Maane lipu ngene jotwaninite, egä maane baa laasi näte?”

⁵⁴ Yeesu teebibine jejemige, “Cane liba cämämu babo läbitune, peei lui toraca lica ge. Yepä Babe te cäme ngii ne babo jaawenuge, weene lui ne weeme Acejiyame ca eineniye.

⁵⁵ Weene lica ituge umle äbita teeme poto cidi me, yepä cane umle gäne tabe. Cane liba iicana je, egä cane umle lica gäne tabe, cane piba weeme pana walya biname gäne. Yepä cane umle gäne tabe piyepu teeme mene jäätecijune.

⁵⁶ Weeme kaakesaare Abrahamo gege ge, inge tabe umle ge, egä tabe cebine cirege päpäna. Tabe näpänuji, siige mage gege äbituji.”

⁵⁷ Israela biname cina jejisi egä, “Maane camu gäte fifti kämäge oomlana, maane piba cije lipu pi jiiemite, egä maane Abrahamo ne ituge päpäna?”

⁵⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane uja ge, Abrahamo ingwe ca aplimluji.”

⁵⁹ Puma cita ca Israela biname cina kula bine ewadimisi teebine äbyecrame, yepä Yeesu ämlitige, siige iiwäreja mete ne sebmaliige.

9

Yeesu Miiji Jewenige Irecu Määsumäsu Biname ne

¹ Yeesu otni cabu irecu määsumäsu biname ne jepänige, lui te pepu ärngeji ge.

² Abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, laati me niiya mule name pi tabe apu gyene, teeme coo teeme mage babe bime?”

³ Tabe jejemige egä, “Tabe irecu määsumäsu ärngeji lica gyene teeme niiya mule ingle name pi coo teeme mage babe bime niiya mule name pi. Tabe naace name pi irecu määsumäsu gyene egä Acejiyame me kokre ne teeme cabu ca päpäname.

⁴ Bimu apaclyera te liba enajenige, mine miiji teeme kaakesea wawena, cebine lui te nätyepuji. Ciiye te tädenige, piba nuuja te äblicäco kaakesea wawena.

⁵ Cane liba gawecewe cabu säne, cane apaclyera gäne gawecewe tääpume.”

⁶ Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu mote ne eclemutige gawe cabu me, gawe cama elengläcitige, siige pui ngate ne ecatige, teeme irecu bine aaganige.

⁷ Piba tabe jejige egä, “Äte ädi, opo äcisäji Siloama cupicu cabu.” (Siloama me aboclomta lui ‘Ätyepäneji’.) Tabe ädige, opo äcisäjige, siige irecu aasatäneji tacnige.

⁸ Puma cita ca lui biname cina teeme gome icrajige, cuta lui cina teebine niinäce ituge päpänena ätinera je, teepi ätemläjinisi egä, “Nää, age sena pui biname, mine lui ne ätinera je jääpänanusi?”

⁹ Poto cina jiicisi egä, “Yoo, tabe sine,” poto cina egä, “Eewe, tabe lica gyene, yepä teeme opo pui biname me pana gyene.” Yepä tabe pui biname te teemämu jiicige egä, “Cane age säne pui biname.”

¹⁰ Teepi itemlisi egä, “Määme irecu cina lipulipu baasatäsi?”

¹¹ Tabe jejemige egä, “Biname ngii Yeesu, tabe te mote ne elengläcitige gawe cama, siige pui ngate ca naganige cäme irecu, nätyepige Siloama cupicu cabu cane opo äcisejame. Cane liba ädine, siige jicisäjine, piba cäme irecu cina aasatäsi.”

¹² Teepi teebine itemlisi egä, “Lese nyene tabe?” Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gäne.”

Parisea Sigu Biname cina Itemläjisi Lui Irecu Määsumäsu Biname te Miiji Äbitige

¹³ Lui irecu määsumäsu biname te miiji bäbitige, teebine ecanisi Parisea sigu biname bime cabu me.

¹⁴ Lui bimu cabu Yeesu gawe ne mote cama elengläcitige, siige teeme irecu bine miiji jaawenige, pui lui Sabade bimu ge.

¹⁵ Puma cita ca Parisea sigu biname cina teebine itemlisi egä, “Määme irecu lipulipu miiji bäbitäsi?” Tabe jejemige egä, “Pui biname, tabe gawe ne teeme mote cama elengläcitige, pui ngate ca cäme irecu naganige. Cane opo äcisäjine, siige page cane gwidape bine jepänenemine.”

¹⁶ Piba poto Parisea sigu biname cina apu jiicisi egä, “Lui biname te pepu mule ne jewenige, tabe äblicäco ge Acejiyame bau ca otni, ingle Sabade cotre ne jetropangtige.” Yepä poto cina jiicisi egä, “Lipu miiji gyene conocono biname te apu ciitaca mule bine waweneca?” Siige teepi yepä ngene atwana lica ge Yeesu poto cidi me.

¹⁷ Parisea sigu biname cina cuta cääri itemlisi pui biname ne egä, “Maane lipu ngene jotwaninite pui biname poto cidi me, meebine lui te miiji naawenige?” Tabe jejemige egä, “Cane apu ngene jotwaninine, egä tabe lui Acejiyame me mename biname gyene.”

¹⁸ Yepä Israela biname cina ätrunga lica ge, egä tabe irecu määsumäsu ärngeji ge, siige page jepänenemige, peei name pi teepi teeme mage babe bine ala taasoglicisi,

¹⁹ äätemlisi egä, “Nää, ai lui weeme bägrä gyene? Lipu, tabe irecu määsumäsu ärngeji ge? Tabe page siige lipulipu jepänenemige?”

²⁰ Mage babe cina jejemäsi egä, “Yoo, cine umle gegi egä tabe cime bägrä gyene, cuta irecu määsumäsu ärngeji ge,

21 yepä cine nuuja umle lica gegi, tabe lipulipu irecu bii baasatige coo laati te miiji bii jewenige teebine. Weene teebine itemleye. Tabe baborage gyene weebibine daremu mene jajime.”

22 Teepi naace popi apu jiiçäsi, ingle teepi wälu ge Israela modamoda biname bime täapume. Israela biname cina apu ituge iicana, egä laati te jaawabudnituge Yeesu ne, egä tabe Keriso sine, Acejiyame lui ne cirege ätyepa biname bine niiya cabu ca äsecerame, piba pui biname ne yääyeblyngtusi teeme irecu ätumuta cabu ca.

23 Peei name pi teeme mage babe cina jiiçäsi egä, “Tabe baborage gyene. Teebine itemleye.”

24 Puma cita ca Parisea sigu biname cina cuta cääri ala tesoglicisi irecu määsumäsu ärngeji biname ne, jejisi egä, “Cine umle gemi, egä lui biname te meebine miiji naawenige, tabe conocono biname gyene. Maane lipu ngene jotwaninite teeme poto cidi me? Maane ngene gone näätrimaluge, egä Acejiyame te näätecijenige, peei name pi maane toraca mene nijini.”

25 Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gäne, egä tabe conocono biname gyene coo liiyepu, yepä cane umle gäne, cane irecu määsumäsu ge niinäce, siige page jepänenemine.”

26 Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Tabe ngena jewenige mäame irecu cabu? Tabe lipulipu meebine irecu miiji naawenige?”

27 Tabe jejemige egä, “Cane uja bii jijinine, yepä weene lica bitecijinige. Weene ngena täapume singi gemi peei yepä gwidape täapume cääri ätecijaname? Pama weene singi gemi cuta teeme abiberäja bägrä me äbitame!”

28 Parisea biname cina teebine jisädisi, jejisi egä, “Maane peese näte teeme abiberäja bägrä. Cine Moose me abiberäja bägrä gemi.”

29 Cine umle gemi, egä Acejiyamerage te Moose ne jejanuji, yepä cine peei biname poto cidi me umle lica gemi, egä tabe luma cita ca gyene.”

30 Pui biname te jejemige, “Tabe cäme irecu bii napatnige, yepä weene umle lica gemi, tabe laasi nyene. Cane cälu te nätige wemiji pi.

31 Mine umle gemi, egä Acejiyame te conocono biname ne lica jäätecijuge, yepä tabe eei biname ne jäätecijuge, lui te teebine opo gaabe me yaacitanuge piyepu teeme singi ibibi jaawenimuge.

32 Agedna cabu ca ngälu page nuuja biname te lica ituge ätecija, egä biname te irecu määsumäsu ärngeji biname me irecu bine jaapatnige.

33 Acejiyame te peei biname ne liga lica cire täätyejeji, tabe ibibi lica gyene apu mule bine wawenecame.”

34 Parisea biname cina jejisi teebine egä, “Maane niyarage biname gäte mäame aplimla cabu ca ngälu page. Maane ngena miiji gäte cibibine abiberäjame!” Siige teepi teebine teeme abasecretna mete cabu ca ijarisi.

Seemo Ireclota Ngalebora Lui Ireclu Määsumäsu Gemi

35 Yeesu itecijige, egä tabe lui biname ne miiji jewenige, teebine sijarisi abasecretna mete cabu ca. Tabe liba teebine jepänige, tabe jejige egä, “Maane nää jitrungenite Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji?”

36 Tabe pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, naji cebine, tabe laasi nyene, cane teebine piba jitrungenine?”

37 Yeesu jejige egä, “Maane uja biiri jepänite teebine. Tabe page maane cama mene jiiçemenige.”

38 Tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cane näätrungenine meebine.” Piba tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je.

39 Yeesu puma cita ca jiiçige egä, “Cane naace täapume ai gawecewe cabu me itu tädujine biname bine atraname siige piba irecu määsumäsu cina päpänename, cuta lui cina jääpänanemusi teepi irecu määsumäsu me äbitame.”

⁴⁰ Poto Parisea sigu biname lui cina teta cama puga ge, itecijemige Yeesu ai mene iicema je, siige teepi teebine itemlisi egä, “Nää, maane apu naangeninige, egä cine cuta irecu määsumäsu gemi?”

⁴¹ Yeesu jejemige egä, “Weene liba toraca irecu määsumäsu lenaja je, piba nuuja te äblicäco weebibine niiya mule poto cidi me aitneja; yepä weene jiiceneniye, egä weene cängena jepänenemiye, siige weebibine cirege atrana, ingle weeme niiya mule piti nemi.”

10

Ngene ca Agli Mene Maamoi poto cidi me

¹ Yeesu jicemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä lui biname te maamoi caale bora me lica labacituge grana cabu, yepä tabe jaageluge caale nuuja poto ca, tabe lui eromaame birige piyepu cuta agliyame birige.

² Yepä lui biname te labacituge caale granarage cabu, tabe peese nyene maamoi ire atwi biname.

³ Teeme täapume grana ire atwi biname te grana ne jiiitnuge, piyepu maamoi cina umle gemi teeme tagepogogo, siige tabe teemerage maamoi bine ngiirage ca jääjäcrimuge, caale cabu ca yääsemuge.

⁴ Tabe liba teebibine yääsemuge, tabe niinäce gaabe me läduge. Maamoi cina teebine ingwe yääcwusi, ingle teepi umle birige teeme tagepogogo.

⁵ Teepi idne biname ne ingwe lica yääcwusi. Teepi teeme bau ca luucratnuge, ingle teepi umle lica birige teeme tagepogogo.”

⁶ Yeesu teebibine ai ngene ca agli mene jejemige, yepä teepi opo lica ewatnisi, egä ngena tääpu myene.

Miijirage Maamoi Ire Atwi Biname

⁷ Yeesu cääri jicemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane age säne grana maamoi bime täapume.

⁸ Iyeta lui cina cäme niinäce gaabe ca itu saaclepi, teepi lui eromaame gemi piyepu aglecayame gemi, yepä maamoi cina teebibine lica jäätecijemusi.

⁹ Cane age säne grana. Laati te cäme cabu ca tabacituge, tabe ireclota ne jääpänuge. Tabe tabacituge caale ngalebora me, cuta lasatuge, siige tabe jääpänimuge baace loolo me.

¹⁰ Eromaame te yepä täduge acatame, sabe wawenname piyepu budre me aglime. Yepä cane te tädujine naace täapume egä maamoi cina toraca miijirage ireclota ne päpäname.

¹¹ Cane age säne miijirage maamoi ire atwi biname, lui te teeme ireclota ne yääyemaluge maamoi name pi.

¹² Liba daremu cama biname te maamoi bine ire jaatwemuge, lui te toraca ire atwi biname lica birige piyepu lui me maamoi lica birige, tabe liba jääpänuge wulp ne otni je, tabe maamoi bine yaabmalimuge, luucruge. Puma cita ca wulp te maamoi bine jäängecreräjimuge, maamoi cina maramara yaaplidnärusi.

¹³ Daremu cama lui ire atwi biname te luucruge, ingle teeme toracarage ngenecu lica gyene maamoi bime täapume.

¹⁴ Cane säne miijirage maamoi ire atwi biname. Cane umle gäne cäme maamoi, teepi umle gemi cane,

¹⁵ epu pana Babe te lipu umle gyene cane, cane lipu umle gäne tabe. Cane cäme ireclota ne pa yääyemalepene maamoi name pi.

¹⁶ Cäme piti nemi poto maamoi ai caale cabu lui lica gemi. Cane cuta miiji teebibine awecetnära, siige teepi cäme tagepogogo cire nätecijepesi. Siige yepä maamoi tomi cirege, cuta teeme täapume yepä ire atwi biname cirege.

17 Babe te singi gyene căme tääpume, ingle cane singi găne căme ireclota ne äyemelame naace tääpume cuta căări pöpäname.

18 Nuuja biname te lica pagege cebine teeme singi ca agli, yepä cane cămămu pagege căme ireclota ceera budre tääpume. Căme conocăco pisi nyene căme ireclota ceerame cuta căări pöpäname. Căme Babe te apu ituge jaji cane wawename.”

19 Yeesu me ai mene te Israela biname bine cuta căări maramara ngene atwanena me jebenimige.

20 Teeme bucurage cina jicisi egă, “Teeme niiya cable pisi nyene. Tabe buduma biname gyene. Weene teebine ngeno me jitecijeniyē?”

21 Yepä poto cina jicisi egă, “Niiya cable cama biname te äblicăco apu mene iicema. Ingle naace gyene, niiya cable cama biname te lipulipu irecu määsumăsu biname bine jaawenimuge teepi pöpänename.”

Israela Biname cina Yeesu ne Jigyisi

22 Padare te tatyaramtigel Yerusalema je iiwăreja mete ne ngene apecname. Pui lui găbu padare ge.

23 Yeesu liba ädige Solomona me caagecage toro mete gawe cabu Acejiyame me iiwăreja mete caale bora je,

24 piba Israela biname cina teebine jewaclomtisi, jejisi egă, “Maane lipu lecaleca padare naanajinige cibibine jaji căco, egă maane laasi năte? Nijini conocăco, maane liba Keriso săte, Acejiyame te lui ne ätyepame tiicuji biname bine măpu cabu ca äsecerame.”

25 Yeesu jejemige, “Cane uja ituge jaji weebibine, yepä weene lica itu nătrungepeye cebine. Cane lui ciitaca mule bine ituge waweneca căme Babe me ngii cabu je, pui cina cebine naitnăjenisi.

26 Yepä weene lica nătrungeniye cebine, ingle weene căme maamoi lica gemi.

27 Căme maamoi cina căme tagepogogo nătecijusi, siige cane umle găne teepi. Teepi căme ingwe poto ca saacluge.

28 Nuuja te äblicăco teebibine căme bau ca äsecerera, yepä cane teebibine iyeteta ireclota cire yăăcăremepene, siige teepi budre ne lica cire jăăpănepesi.

29 Căme Babe lui te ituge cebine ai maamoi ceera, tabe sine baborage. Nuuja te äblicăco gyene teebibine Babe me ime cabu ca äsecerera.

30 Cine Babe cama yepä gegi.”

31 Piba Israela biname cina cuta căări kula bine etomlicmisi Yeesu ne äbyecrame.

32 Yeesu teebibine jejemige egă, “Cane weeme opo gaabe bucurage miijimiji mule ituge waweneca, Babe te lui tääpume ituge jaji. Lui mule name pi weene cebine kula ca äbyecrame naweniniye?”

33 Israela biname cina jejisi egă, “Cine määme miiji mule name pi kula ca äbyecrame lica naaweninisi, yepä maane lipu Acejiyame me ngii ne sabe itu tewenumete. Maane binamerage găte, yepä maane Acejiyame me äbitenite!”

34 Yeesu jejemige egă, “Weeme Cotre cabu oogărăneji gyene, egă Acejiyame te jiiucuji, ‘Weene acejiyame gemi!’

35 Mine umle gemi, egă Oogărăneji mene te ngena jiiiceniye, iyeteta toraca enajeniye. Siige Acejiyame te liba acejiyame ca einemuji pui biname bine, Acejiyame me Mene lui bine ecăremujisi,

36 cije weene piba ngena name pi najeniye cebine, Babe te lui ne teeme tääpume mara me nawenuji, siige gawecewe cabu me nătyepuji, egă cane Acejiyame me ngii ne sabe jaawenune, teeme Băgră ca liba lainune.

37 Cane liba căme Babe me kaakesea bine lica jaawenimune, piba weene gone cebine nătrunguye.

³⁸ Yepä cane liba jaawenimune, weene miiji cäme kaakesea poto cidi me ätrunga, ngänu gyene liba weene cebine lica nätrunguye. Piba weene umle läbitininuye, egä Babe te cäme cabu pisi nyene, cane Babe cabu pisi näne.”

³⁹ Israela biname cina cuta cääri äbitininisi Yeesu ne oomla-name, yepä tabe uucrige.

⁴⁰ Puma cita ca Yeesu cääri acnenutige Yoridana baduge nuuja poto doro me, pui puupu cabu me, Yoane luma niinäce biname bine niiye ca jääcisäjemepi, siige tabe puga enajige.

⁴¹ Bucurage biname cina totninisi teeme bau me. Teepi jiicisi egä, “Yoane nuuja ciitaca mule ne lica itu jaawenepi, yepä tabe lui mene jiicemepi ai biname poto cidi me, toraca gyene.”

⁴² Bucurage biname cina Yeesu ne puma jitrungisi.

11

Lajaro me Budre

¹ Yepä biname ngii Lajaro pita cama ge. Tabe Betaniya cewe je enajige teeme neeneni ngule cama Maareta piyepu Mariya.

² Age tona pui Mariya, lui te miiji lengo oil ne yaapadurepi Yageyame me ernge cabu, siige teeme edingäli ca jääcisäjepi. Teeme wate Lajaro tage, lui te pita cama ge.

³ Siige ngule cina mene jityepäsi Yeesu bau me egä, “Yageyame, mäame miijirage biname te pita cama gyene.”

⁴ Yeesu liba peei mene itecijige, tabe jiicige egä, “Ai pita te Lajaro ne budre me lica pa jaawenepi, yepä biname bine pa jaawenemepi Acejiyame me jamyacu apaclyera ne awepyeräjame. Piiyepu ai cabu ca Acejiyame me Bägrä me jamyacu apaclyera ne pa jääpänepesi.”

⁵ Yeesu babo singi ge Maareta teeme maade cama piyepu teeme wate Lajaro täapume.

⁶ Yoo, Yeesu liba itecijige, egä Lajaro pita cama ge, tabe cäro camu puga enajige neeneni bimu cama.

⁷ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige, “Biiri naclege Yuudea probins cabu me.”

⁸ Teepi jejisi egä, “Abiberäja biname, cemasema Israela biname cina meebine kula ca puga liga nääbyecrinumesi budre me, nää maane cuta piyeme otnime äbitinite?”

⁹ Yeesu jejemige egä, “Cije bimu me ngalebora twelb awa lica gemi kroke cabu ca ngälu mämlteca oomlaname? Laati te bimu apaclyera cabu läduge, tabe lica yaatramuge, inge tabe ai gawecewe me apaclyera ne jääpänuge.”

¹⁰ Yepä ciye cabu laati te liba läduge, tabe yaatramuge, inge teeme cabu nuuja apaclyera lica birige.”

¹¹ Puma cita ca tabe abiberäja bägrä bine jejemige, “Mime biname Lajaro ute gyene, yepä cane ädenine teebine alotnentame.”

¹² Teepi jejisi egä, “Yageyame, tabe liba ute ogrenige, miiji äbitenige teeme pita cabu ca.”

¹³ Yeesu ai mene Lajaro me budre poto cidi me jiicige, yepä abiberäja bägrä cina apu jengemige, egä papa ute me jiicige.

¹⁴ Piba Yeesu pajecurage jejemige teebibine egä, “Lajaro budre gyene.

¹⁵ Cane wemiji pi gege gäne, egä cane puga lica ge, tabe lui padare cabu budre täbitumi, inge peei cabu ca weene umle päbitipeye cebine ätrungame. Biiri naclege teeme bau me!”

¹⁶ Puma cita ca Tooma, ‘Päädepäde’ ca lui ne einenisi, nuuja abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo siige, mine biiri naclege iyeta Yeesu cama budre me.”

Yeesu Lui Ireclota Ceera Biname Gyene

¹⁷ Yeesu liba Betaniya me atyaramtuge, tabe umle äbitige, egä Lajaro ne uja secitumesi, siige gape ngalebora fooa bimu cama senajumi.

¹⁸ Betaniya lui trii kilomiita padare ge Yerusalema ca.

¹⁹ Bucurage Israela biname cina itu tabasecretnumi Maareta Mariya naabi bau me sigita täapume teeme wate me budre name pi.

²⁰ Maareta liba utecijige, egä Yeesu biiri tädenige, tabe oclige teebine awacletnäjame, yepä Mariya mete cabu je onajige.

²¹ Maareta liba Yeesu ne jepänige, tabe jejige egä, “Yageyame, maane liga ama cirege, căme wate te budre lica cire läbiteji.

²² Yoo, tabe puu budre gyene, yepä cane umle gäne, egä Acejiyame te näacärenige, maane ngeno me jejenite.”

²³ Yeesu Maareta ne jojige, “Määme wate te budre cabu ca alotnantenige ireclota me.”

²⁴ Tabe jejige egä, “Yoo, cane umle gäne, egä ceräcerägäabu bimu cabu iyeta biname cina liba budre cabu ca ireclota me cire larpinäripesi, tabe cuta piba cirege arpinenta.”

²⁵ Yeesu jojige egä, “Cane age säne budre cabu ca lui te biname bine cirege arpinera piiyepu ireclota ceera. Laati te cebine nätrunguge, ngänuge tabe puu budre gyene, yepä tabe ireclota gyene.

²⁶ Piiyepu laati te ai ireclota cabu nätrunguge cebine, tabe iyeteta budre ne lica jääpänuge. Nää, maane căme mene nätrungenite?”

²⁷ Tabe jejige egä, “Yoo Yageyame, cane näätrungenine, egä maane Keriso säte, Acejiyame lui ne itu näätyepuji biname bine äsecrera me mäpu cabu ca. Maane lui Acejiyame me Bägrä gäte, lui ne jewagrijenisi otnime.”

Yeesu Ele Engenige

²⁸ Puma cita ca Maareta Yeesu ne ebmalige, acnenutige cewe me, teeme igane Mariya ne ogä jojige egä, “Abiberäja biname te bii tädige, tabe määme täapume nätemlige cebine.”

²⁹ Mariya liba utecijige, tabe watatarage mete cabu ca asatige, oclige teebine päpäname.

³⁰ Yeesu cäro camu ge cewe ngalebora me abacita, yepä tabe camu puga ge Maareta luma teebine niinäce edäriige.

³¹ Sigita me lui Israela biname cina seclumi, teepi liba jopänisi Mariya ne abujengta je watatarage asata je, siige teepi teebine ingwe ucwisi, inge teepi apu jengemige, egä tabe gape cabu me oclenige ele me.

³² Mariya liba pui puupu cabu me atyaramtige, Yeesu luma enajige, siige teebine liba jepänige puma, tabe teeme opo gaabe je utramige, jejige egä, “Yageyame, maane ama liga cirege, căme wate te budre lica cire läbiteji.”

³³ Yeesu liba jopänige teebine ele angena je cuta liba jepänimige teta cama lui Israela biname cina seclige ele angenetna je, tabe ngenecu mäpu me äbitige.

³⁴ Tabe itemli-mige egä, “Weene teebine luma secitumeye?” Teepi jejisi egä, “Yageyame, maane tädi ire me.”

³⁵ Puma cita ca Yeesu ele enge-nige.

³⁶ Israela biname cina jiicisi egä, “Jepäneye, tabe lipu baborage singi ge teeme täapume!”

³⁷ Yepä poto cina jiicisi egä, “Tabe irecu mäasumasu biname ne miiji jaawenepi. Tabe ama liga cirege, tabe pama Lajaro me budre gaabe ne cuta cire yaarmeji.”

Yeesu Lajaro ne Budre cabu ca Erpinantige

³⁸ Yeesu cääri ngenecu mäpu me äbitige, siige ädige gape gome me. Pui gape lui kula bora uureji ge. Grana kula ca armeji ge.

³⁹ Yeesu biname bine jejemige kula ne apetrengtame. Puma cita ca budre biname me ngule Maareta te jejige egä, “Yageyame gone, tabe niiyarage lengo cama gyene, inge fooa bimu cama gape bora senajumi!”

⁴⁰ Yeesu jojige, “Egäsu nata cane naajine meebine, egä maane liba ätrunga cama gäte, maane Acejiyame me kokre ne jepänenite.”

⁴¹ Puma cita ca teepi kula ne epeträngtisi. Yeesu piba cabu me ire acitige, jiicige egä, “Babe, cane eso nääcärenine, egä maane cebine nätecijenite.

⁴² Cane umle gäne, egä maane iyeta padare cabu cebine nätecijanute, yepä cane ai mene biname bime name pi jiicenine piba teepi ätrungame, egä maane te cebine itu nätyepujite.”

⁴³ Ai mene iicana ingwe gaabe ca tabe baborage tagepogogo ca ala abayige egä, “Lajaro, tasati peema cita ca!”

⁴⁴ Siige tabe tasatige gape cabu ca, teeme ime ernge cäbletääpe ca tope atneji ge piyepu opo cäbletääpe ca acwabäneji ge. Yeesu piba biname bine jejemige, “Jiibiremeye, siige lädege tabe.”

*Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime
(Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2)*

⁴⁵ Mariya bau me lui Israela biname cina sigita me saaclepi, teepi jepänisi Yeesu ngena mule ne jebenige, siige teeme bucurage cina jitrungisi teebine.

⁴⁶ Yepä teeme nesae cina äcnäriige Parisea sigu biname bime bau me, teebibine jejemisi, Yeesu ngena mule ne jebenige.

⁴⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname piyepu modamoda iiwäreja biname cina, teepi iyeta mutre biname bine ala tesoglicmisi mene atraname, siige jejemisi egä, “Mine ngena ne jebenenisi? Ai biname te bucurage ciitaca mule bine jewenetnäjenemige.

⁴⁸ Mine liba ire taatu jecitenisi tabe apu mule wawenecame, piba iyeta biname cina teebine jitrungenisi, siige teeme bau me eclenige. Piba Rooma cubu biname cina pa saaclepi iiwäreja mete ne sabe waweneme piyepu cuta iyeta biname bine sabe waweneme, ingle Rooma gabmani* te singi lica gyene nuuja biname te mope me äbitame.”

⁴⁹ Teeme yepä te ngii Kayapa, lui tage iiwäreja mope biname pui padare cabu, jejemige egä, “Weene lipu buduma gemi!

⁵⁰ Nää, weene umle lica gemi, egä yepä biname te miiji budre äbita iyeta biname bime täöpume, lica iyeta biname cina?”

⁵¹ Ai lui teeme ngene atwanena mene lica ge. Yepä pui padare cabu tabe tage iiwäreja mope biname, siige Acejiyame te piba ngene atwanena ecäriige, egä Yeesu te miiji budre äbita iyeta Israela biname bime täöpume.

⁵² Cuta tabe teeme taatu täöpume lica budre yepä iyeta Acejiyame me bägräwale bime täöpume, lui cina aplidnäreji gemi ai gawecewe cabu iyeta poto ta, naace name pi teebibine yepä gome me abasecretname.

⁵³ Pui padare cabu ca Israela mutre biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne budre me acitame.

⁵⁴ Peei ingwe gaabe ca Yeesu cabucabu lica otnetnäjiige Yuudea probins cabu. Tabe pui gawe ne piba sebmilige, ädige yepä cewe me ngii Eperema, lui daapo taatu cewe gome jage. Tabe puga teeme abiberäja bägrä cama enajige.

⁵⁵ Israela biname bime äsuplengta trii mameta ge, siige bucurage biname cina abasecretnige cewe maramara cabu ca Yerusalema me. Trii padare camuge, teepi niinäce eclige naace täöpume cude gwidape cabu ca kälyä äbitame piba ingwe ca trii cabu me äbäcname.

⁵⁶ Teepi puma Yeesu ne jirngisi, siige iiwäreja mete cabu ätemläjinisi egä, “Weene lipu ngene jotwanininiye, nää tabe pama tädenige ai trii padare täöpume coo lica?”

* **11:48:** Rooma gabmani: Rooma gabmani te Yeesu me padare cabu Israela gawe ne ecenanige.

⁵⁷ Modamoda iiwäreja biname piiyepu Parisea sigu biname cina jiiçisi egä, “Laati te liba päpäna je, egä tabe luma enajenige, pui biname te miiji cibibine umle wawename, cine piba teebine oomlana.”

12

Mariya te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je (Matayo 26:6-13; Mareko 14:3-9)

¹ Piiyeme siks bimu ge äsuplengta trii padare oomlaname, Yeesu piba Betaniya cewe me ädige, Lajaro luma senajenäjumi, tabe lui ne budre cabu ca jaarpenantepi.

² Yeesu ne deedei puga ecärisi. Lajaro pui bime yepä ge, lui cina teta cama deedei äbitininisi. Maareta mogobi jewenimige.

³ Piba Mariya ecatige miiji lengo camlecamle nardus oil karpu ne, babo daremu ca lui oil ne jaaletnusi, epadurige Yeesu me ernge cabu, piba edingäli ca jicisäjige. Miijirage lengo te mete ne iyeta joomlige.

⁴ Yeesu me yepä abiberäja bägrä ngii Yuuda Isakariyota, lui te teebine pagege budre me awaba, tabe Yeesu ne jejige egä,

⁵ “Ngena name pi mine ai oil ne acata cäco aletname trii hanred silba rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine ceerame?”

⁶ Tabe ai mene naace name pi lica jiiçige, egä tabe owecumete biname bime täöpume owecu ge, yepä tabe naace popi jiiçige, inge tabe eromaame ge. Tabe te teeme iyeta bime rarekaake ire jaatwemuge, siige peema cita ca yaawadimuge rarekaake bine teeme singi gaabe wawenetnäjame.

⁷ Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Obmali teebine. Tabe ewetnenige teeme lui oil cebo pisi nyene cebine gape cabu acita bimu täöpume.

⁸ Owecumete biname cina weene cama iyeteta pa yaacrajepi, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja.”

Mene Jewenisi Lajaro ne Aglime Budre me

⁹ Bucurage Israela biname cina itecijemige, egä Yeesu Betaniya sine. Puma cita ca teepi eclige Betaniya cewe me lica Yeesu taatu name pi, yepä teepi cuta singi Lajaro ne päpäname, Yeesu lui ne budre cabu ca itu jaarpinantepi.

¹⁰ Siige modamoda iiwäreja biname cina gläämu jicrajige Lajaro ne cuta budre me aglime,

¹¹ inge temiji pi bucurage Israela biname cina Yeesu me poto cidi me äbitininisi, teebine jitrungisi.

Yeesu Yerusalema me Abacitige

¹² Nuuja bimu cabu äsuplengta trii täöpume lui biname cina itu tabasecretnumi, teepi itecijemige, egä Yeesu biiri tädenige Yerusalema me.

¹³ Teepi uli ciipe bine icnapimisi, eclige teebine awacletnäjame. Teepi baborage tagepogogo ca abayininisi egä,

“Acejiyame ne yaawepyeräjesi!

Yageyame me ngii cabu lui te tädenite, tabe miiji naawenege meebine!

Acejiyame te Israela mope biname ne miiji naawenege!”

¹⁴ Yeesu mamye dongki ne jepänige, siige acenutige teeme papa cabu me. Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene, lui te jiiçenige egä,

¹⁵ “Babo cewe lui Siiyona podo cabu, maane wälu gone!

Määme mope biname te aga tädenige mamye dongki papa cabu.”

¹⁶ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina ai mule ne opo lica ewatnujisi, yepä Acejiyame te liba Yeesu ne budre cabu ca erpinan-tuji, teepi piba ngene jotwinujisi, egä apu oogäräneji gyene teeme poto cidi me, cuta teepi apu ituge wawena teeme täöpume.

17 Lui biname cina jääpänepesi Yeesu lipu Lajaro ne gape cabu ca ala taasoglecepi, siige budre cabu ca yaarpinantepi ireclota me, teepi biname bine umle jaawenanemepesi.

18 Siige biname cina seclige Yeesu ne awacletnäjame, ingle teepi peei ciitaca mule potocidi me ituge ätecija.

19 Puma cita ca Parisea sigu biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Jepäneye! Mine äblicäco gemi nuuja mule ne wawena! Iyeta biname cina teebine ingwe icwenisi!”

Poto Griik Biname cina Yeesu ne Jirngisi

20 Poto Griik biname cina cuta puga ge pui biname bime sobe cabu, lui cina Yerusalema me seclumi äsuplengta trii padare cabu Acejiyame ne awejename.

21 Teepi Pilipo bau me seclige. Tabe lui Betesaida cewe biname ge, lui cewe Galilaya probins ngalebora jage. Teepi Pilipo ne jejisi egä, “Babo biname, cine singi gemi Yeesu ne päpäname.”

22 Puma cita ca Pilipo ädige, Andrea ne jejige, siige teepi gigri aaclige Yeesu ne umle wawename.

23 Yeesu teebibine jaajige egä, “Padare te bii tatyaramtuge Acejiyame te awabudnitame, egä teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe lipu jamyacu apacljera cama gyene.

24 Cane toracarage jijenine weebibine: wiiti kuu te liba gawe cabu me lica yaatramuge, siige budre liba lica läbituge, teeme cabu ca äblicäco nuuja gwidape te agi. Yepä liba budre läbituge, siige bucurage kuu cina täpletnäruge.

25 Laati te teeme ireclota täöpume singi yaanajuge, tabe teeme ireclota ne yaape-saruge. Yepä laati te liba teeme ireclota täöpume singi lica birige ai gawecewe cabu, tabe teeme ireclota ne yaamacetnäjuge iyeteta ireclota täöpume.

26 Laati te liba singi cäme kaakesea wawename, tabe cane cama tädenige naace name pi egä cäme kaakesea bägrä te emä lenajame cane luma. Cäme Babe te eei ne opo gaabe me yaacituge, lui te cäme kaakesea ne jaawenuge.”

Yeesu Teeme Budre poto cidi me Jiicenige

27 “Page cäme ngenecu mäpu gyene, siige cane miiji ngena iicaname! Nää, cane apu irecu lätumutene egä, ‘Babe, lui mäpu te tädenige cäme niinäce gaabe me, maane iyebtingtepi.’ Eewe, cane äblicäco pepu irecu ätumuta, ingle cane aima tädujine ai mäpu cabu cewe oocaname.

28 Babe, määme ngii me jamyacu apacljera ne seboclomtepi!” Puma cita ca tage-pogogo te cabucewe ca tädige egä, “Cane cäme ngii me jamyacu apacljera ne ituge aboclomta, cuta cane pagege cääri aboclomta!”

29 Lui biname cina puma aclajuteji icrajige, teepi liba ai tagepogogo itecijemige, teepi jiicisi egä, “Maadubi ala ge pama,” yepä poto cina jiicisi egä, “Acejiyame me mename seemo te mene tejige teebine.”

30 Yeesu puma cita ca teebibine jejemige egä, “Ai tagepogogo te lica tädige cäme name pi, yepä weeme name pi.

31 Siige page padare gyene ai gawecewe ne atraname. Ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine iyebtingtenisi page.

32 Cebine liba gawe cabu ca atecwenta cabu me, cane iyeta biname bine pa saawademepene cäme bau me.”

33 Ai mene iicema ca tabe eboclomtuge, tabe lipulipu gaabe cabu budre pa läbitepi.

34 Puma cita ca biname cina jejisi teebine egä, “Mime Cotre te nijenininige, egä Keriso, biname bine mäpu cabu ca lui te cirege äsecrera, tabe iyeteta lenaja myene. Maane cije piba lipulipu jiicite, egä Acejiyame bau ca lui te otni biname me äbitame, teebine miiji cabu me atecwenta? Laasi nyene ai, lui te Acejiyame bau ca cirege otni biname me äbitame?”

³⁵ Yeesu jejemige egä, “Apaclyera te cerämu matikolä padare weene cama pa yaana-jepi. Weene otni-neye, apaclyera liba taatu camu pisi nyene weene cama, cije krokeciye te itrugärinuge weebibine. Krokeciye cabu lui te waatnuge, tabe umle lica gyene liiyeme otni.

³⁶ Weene ätrunga eciteye apaclyera cabu me, tabe liba pisi nyene weene cama, piba weene apaclyera cama biname birige.”

Israela Biname cina Ätrunga cäco Gemi

Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige, ämlitige biname bime bau ca.

³⁷ Yeesu puu bucurage ciitaca mule bine ituge waweneca Israela biname bime irewale je, yepä teepi lica jitrungisi teebine

³⁸ naace täapume Acejiyame me mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egä,

“Yageyame, biname cina ätrunga cäco ituge cime mene poto cidi me, piyepu teepi umle cäco mäame kokre.”

³⁹ Teepi naace popi äblicäco ge ätrungame, ingle Isaya cuta itu jiicuji egä,

⁴⁰ “Acejiyame te teeme irecu bine iredärime me jebenimuji, egä teepi cije cängena jääpänusi.

Tabe teebibine mopemuli cäco me jebenemuji,

egä teepi cije umle läbitininusi,

piyepu cuta tatatrongärüge cäme bau me lui Acejiyame gäne

naace name pi egä cane teebibine miiji waweneme.”

⁴¹ Isaya ai mene jiicuji, ingle tabe niinäce gaabe me Yeesu me kokre ne jepänuji, peei name pi tabe teeme poto cidi me apu jiicuji.

⁴² Ngänuge puu iyeta ai mule cina äpletnera, yepä cuta bucurage modamoda Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi. Yepä Parisea sigu biname bime wälu name pi teepi cabucabu lica jitrungisi, cije teebibine äyebengäja mage teeme irecu ätumuta cabu ca.

⁴³ Teepi singi biname cina teeme täapume miijirage ngene atwana cama lenajame, yepä lica Acejiyame te.

Yeesu Mene Jiicige Atrana poto cidi me

⁴⁴ Yeesu baborage tagepogogo ca jiicemige egä, “Laati te nätrunguge cebine, tabe cebine taatu lica nätrunguge, yepä cuta teebine jäätrunguge, cebine lui te nätyepuji.

⁴⁵ Laati te cebine näpänuge, tabe cuta jääpänuge eei ne, cebine lui te nätyepuji.

⁴⁶ Cane tädujine ai gawecewe cabu biname bine apaclyera täapume, egä iyeta lui cina cebine nätrungusi, teepi krokeciye cabu lica page yaacrajemepi.

⁴⁷ Laati te yäatecijuge cäme mene, yepä lica yaacatuge, cane teeme atrana biname lica gäne, ingle cane lica itu tädujine aima biname bine atraname yepä niija cabu ca äsecerame.

⁴⁸ Atrana pisi nyene pui biname täapume, lui te cebine nägyuge piyepu cäme mene jäägyemuge. Cane lui mene bine ituge iicema, pui cina teebine cirege atrana.

⁴⁹ Cane cämerage ngii cabu lica ituge iicema, yepä Babe lui te cebine nätyepuji, tabe te ituge ajanena cane ngena jajanename piyepu iicemame.

⁵⁰ Cuta cane umle gäne, egä Acejiyame lui mene jiicemimuge, iyeteta ireclota yäacaranemuge biname bine pui mene te. Yoo siige, cane jiicemimune, Babe te ngena ituge jajanena cebine.”

13

Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä bime Ernge Jicisäjemige

¹ Äsuplengta trii liba nuuja bimu ge, Yeesu tabe umle ge, egä teeme padare te bii tatyaramtuge ai gawecewe ne abmalame siige Babe bau me acnenutame. Tabe iyeta

padare singi ituge pui bime täapume, ai gawecewe cabu lui teemi nemi. Teeme budre te liba mameta me täbitige, tabe lica teebibine jigymige, yepä tabe singi ge teeme täapume ngälu ngälugaabe oomlaname.

² Yeesu teeme abiberäja bāgrā cama liba deedei cabu jage, Satani te uja ngene atwana ecāruji Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bāgrā ge, tabe Yeesu ne awabame budre me aglime.

³ Yeesu umle ge, egä Babe te iyeta kokre teebine ituge ceera. Tabe cuta umle ge, egä tabe Acejiyame bau ca itu täduji cuta teeme bau me acnenutenige.

⁴ Siige tabe abujāngtige deedei loolo dade cabu ca, teeme cābletāāpe ne iyebtingtige, taweli ca amlimaltigi ibi cabu.

⁵ Piba tabe niye ne disi cabu epadurige, siige gije abacitige abiberäja bāgrā bine ernge äcisejame. Liba yepä ne jääcisājuge, pui taweli ca cuta nebo jääcisājuge, lui te teeme ibi cabu amlimalteji ge.

⁶ Tabe liba Simona Peteru gome tädige teeme ernge äcisejame, Peteru jejige egä, “Yageyame, nää maane te äbitenite cāme ernge äcisejame?”

⁷ Yeesu jejige egä, “Maane page umle lica gāte, cane ai lui ngena ne jewenenine, yepä maane ingwe ca umle pagege äbita.”

⁸ Peteru jejige egä, “Eewe, pipu padare te lica tädenige egä maane cāme ernge äcisejame!” Yeesu jejige egä, “Cane liba määme ernge lica nääcisājenine, maane piba cāme abiberäja bāgrā lica gāte.”

⁹ Simona Peteru te jejige egä, “Yageyame, piba cāme ernge taatu gone näcisājute, yepä ime piyepu mope cama näcisājepi!”

¹⁰ Yeesu jejige egä, “Laati te liba gooni loowanguge, tabe nuuja gwidape täapume singi lica, yepä tabe ernge taatu jääcisājuge, siige tabe piba jugi cāco birige. Weene jugi cāco gemi, yepä weeme iyeta cina lica.”

¹¹ Yeesu umle ge, egä laati te teebine budre me pa jaawabepi, peei name pi tabe jiiige, egä teepi iyeta jugi cāco lica gemi.

¹² Yeesu liba apirige abiberäja bāgrā bine ernge äciseja ca, tabe teeme cābletāāpe asigrige, acnenutige teeme puupu cabu me adnatame, piba abiberäja bāgrā bine itemlimige egä, “Weene nää umle bābitininiye, cane ngena bii jewenine weeme täapume?”

¹³ Weene naininiye Abiberäja biname ca piyepu Yageyame ca. Weene peei lui toraca mene jiiiceniye, ingle cane pipu gāne.

¹⁴ Siige liba cane, weeme Yageyame piyepu Abiberäja biname te weeme ernge bii jicisājemine, weene cuta miiji pepu weemeweme ernge äcisejana.

¹⁵ Cane ai ne naace täapume bii jewenine weene cebine ätutename.

¹⁶ Cane toraca jijenininine, egä kaakesea bāgrā te lica birige baborage teeme babo biname bau ca, cuta mename biname te babo lica birige teeme bau ca, teebine lui te jäätyepuge.

¹⁷ Weene aga umle bābitininiye ai mule poto cidi me, siige lipu gege gemi weene, liba apu läbitininuye.

¹⁸ Cane weeme iyeta poto cidi me ai mene lica jiiiceniye, ingle cane umle gāne weene lipu biname gemi, cane lui bine ituge äjācra. Oogärāneji mene te lipu jiiiceniye egä, ‘Lui te cane cama deedei äbitenige, tabe cebine pa näcisārmutepi,’ ai mene te miiji toraca me äbitame.

¹⁹ Cane ai mene naace name pi niinäce gaabe me jijenininine weebibine, egä ai mule te liba pa läbitepi weene piba ätrungame, egä cane pui biname gāne, lui täapume cane jijanininune weebibine.

²⁰ Cane toraca jijenininine, egä laati te yaacatuge, cane lui ne jäätyepune, tabe cebine nacatuge. Piiyepu laati te cebine nacatuge, tabe cuta teebine yaacatuge, cebine lui te nätyepuji.”

*Yeesu piyepu Yuuda**(Matayo 26:20-25; Mareko 14:17-21; Luuka 22:21-23)*

²¹ Ai mene iicema ingwe gaabe ca Yeesu mage ngenecu mäpu me äbitige, pajecurage jiicige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weeme yepä te page nawabenige cebine budre täapume!”

²² Abiberäja bägrä cina teemeteme ire atwananinisi umle cäco, egä tabe laati poto cidi me jiicige ai mene.

²³ Abiberäja bägrä bime yepä te, Yeesu lui täapume babo singi, tabe teeme gome adnatäneji ge.

²⁴ Simona Peteru teebine irecu cubu ca jewenige Yeesu ne ätemlame, egä tabe laati poto cidi me jiicige peei mene.

²⁵ Siige pui abiberäja bägrä te äbyenutige Yeesu bau me, itemlige egä, “Yageyame, maane laati täapume jiicite peei mene?”

²⁶ Yeesu teebine jejige egä, “Cane liba buluduu pacu ne yiiglenutenine jurä cabu me, siige liba laati ne ecärenine, peese nyene pui biname.” Siige tabe buluduu pacu ne ecatige, yiiglenutige, ecäriige Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bägrä ge.

²⁷ Liba Yuuda buluduu ne juutecrige, piba taatu Satani te abacitige teeme trupa cabu me. Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Maane ngena wawena mäte singi, watawata jeweni.”

²⁸ Nuuja abiberäja bägrä cina nuuja umle lica ge, egä Yeesu ngena täapume teebine apu jejige.

²⁹ Ingle Yuuda lui teeme rarekaake ire atwi biname ge, poto abiberäja bägrä cina apu jengemige, egä Yeesu teebine jejige ai soriyomu täapume gwidape aletname coo owecumete biname bine rarekaake ceerame.

³⁰ Siige Yuuda liba buluduu pacu juutecrige, tabe piba taatu asatige. Pui lui ciye ge.

Kirece Cotre

³¹ Yuuda liba asatige, Yeesu piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Siige Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme jamyacu apacljera ne page jepänenisi, cuta Acejiyame me jamyacu apacljera ne jepänenisi teeme cabu ca.

³² Siige Acejiyame me jamyacu apacljera ne liba jepänenisi teeme cabu ca, piba Acejiyame te teeme Acejiyamerage cabu ca pajecu me jewenenige pui me jamyacu apacljera ne, teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji. Tabe peei ne watatarage jewenenige.

³³ Cäme miijirage bägräwale, cane matikäli padare taatu cerämu nanajinige weene cama. Weene cebine pa närngepeye, yepä cane peei yepä mene jijenininine weebibine, cane lipu Israela biname bine ituge jaji, egä cane liiyeme ädenine, weene peeyeme äblicäco gemi otni.

³⁴ Cane weebibine kirece cotre icärininine: weene miiji weemeweme singi äbitena. Cane lipu weeme täapume singi ituge, weene cuta miiji pepu weemeweme singi äbitena.

³⁵ Weene liba weemeweme singi läbitaninuye, pui cabu ca biname cina umle birige, egä weene cäme abiberäja bägrä gemi.”

*Yeesu piyepu Peteru**(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34)*

³⁶ Simona Peteru te Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane liiyeme ädenite?” Yeesu jejige egä, “Page maane äblicäco gäte cane cama otni, cane liiyeme ädenine, yepä maane ingwe ca cire tädepi.”

³⁷ Peteru jejige egä, “Yageyame, ngena name pi cane äblicäco gäne page maane cama otnime? Cane bamacetnäjine mämiji pi budre äbitame.”

³⁸ Yeesu jejige egä, “Maane nää toraca bamaceträjäite cämiji pi budre äbitame? Cane toraca mene naajenine, airage ciye cabu maane niinäce cebine nesae gäabu nainenite, paulo te ingwe ca ala piba sengenenige.”

14

Yeesu Gaabe Gyene Babe bau me

¹ “Weene ngenecu mäpu gone! Acejiyame ne jitrungeye cuta cebine nätrungeye.

² Cäme Babe me mete cabu bucurage puupu piti nemi, siige cane ädenine weeme tääpume amaceträjäame. Puupu liga lica cirege, cane piba weebibine apu lica cire jijinejine.

³ Cane puu niinäce ädenine weeme tääpume puupu ne amaceträjäame, cane cuta cire tacnepene weebibine arwojame cäme bau me. Weene puma cire inajipi, cane luma.

⁴ Weene umle gemi gaabe, pui puupu cabu me lui gaabe te ädenige, cane luma pagege lenaja.”

⁵ Tooma Yeesu ne jejige, “Yageyame, cine umle lica gemi, maane liiyeme ädenite, cine piba lipulipu pagege umle äbita gaabe piyeme otnime?”

⁶ Yeesu Tooma ne jejige egä, “Cane age säne gaabe, cane age säne toraca, cane age säne ireclota. Nuuja gaabe lica gyene Babe bau me otni me, yepä cane säne gaabe.

⁷ Weene liba toraca umle cirege cane, weene piba cuta umle cirege Babe. Siige page ama cita ca weene umle gemi tabe; weene ituge teebine päpäna.”

⁸ Pilipo Yeesu ne jejige, “Yageyame, Babe niwabini cibibine! Cine peei taatu memi singi.”

⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Pilipo, maane nää toraca umle cäco gäte cane, ngänuge cane puu lecaleca padare weene cama itu nanajenanumi. Laati te liba cebine näpänuge, tabe cuta Babe ne jääpänuge, peei name pi maane lipulipu jicite egä, ‘Babe niwabini cibibine.’

¹⁰ Maane nää ätrunga lica gäte, egä cane pisi näne Babe cabu, Babe pisi nyene cäme cabu. Cane cäme ngenene atwana mene lica jicemimune, yepä Babe te cäme cabu sine, siige cäme cabu ca kaakesea jewenenige.

¹¹ Weene miiji ätrunga, egä cane Babe cabu säne, Babe cäme cabu sine. Weene liba nuuja ingle name pi lica birige ätrunga, weene miiji cäme kaakesea miji pi ätrunga.

¹² Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe epu mule bine jaawenimuge cane liiyepu. Cuta cerämu poto jaawenimuge, ingle cane Babe bau me ädenine.

¹³ Iyeta weene lui tääpume yäätumluye cäme ngii cabu, cane jaawenune weeme tääpume naace name pi biname cina piba Bägrä cabu ca päpäname Babe me jamyacu apaclyera ne.

¹⁴ Weene liba ngena tääpume yäätumluye cäme ngii cabu, cane icärininune.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Jejemige Aceji Seemo ne Ätyepame

¹⁵ “Weene liba singi cäme tääpume, weene cäme mene ibi jaawenimuye.

¹⁶ Cane Babe ne itemlenine, tabe te nuuja Ätityerayame pa sicäripi weebibine. Pui te weene cama iyeteta pa yaanajepi. Tabe lui Seemo gyene, lui te saaboclomtuge, ngena gyene toraca.

¹⁷ Ätrunga cäco biname cina äblicäco teebine acata, ingle teepi äblicäco teebine päpäna coo teeme poto cidi me umle äbita. Yepä weene umle gemi tabe, ingle tabe weene cama enajenige piyepu tabe weeme cabu pagege lenaja.

¹⁸ Cane weebibine taatu lica pa sibmalipene, yepä cane cuta pa tacnenutepene weeme bau me.

¹⁹ Matikäli padare ingwe gaabe ca ätrunga cäco biname cina cebine lica pa näpänepesi, yepä weene pa näpänepeye. Ingle naace popi cane ireclota nanajinige, weene cuta ireclota pinajipi.

²⁰ Pui bimu cabu weene umle page äbitipeye, egä cane Babe cabu säne, weene cäme cabu temi, cane weeme cabu säne.

²¹ Laati te cäme mene ne yaacatuge, siige yäacwetnuge, tabe peese nyene biname, lui te cäme täapume singi. Laati te cäme täapume singi, cäme Babe te teeme täapume singi birige. Cane cuta singi gäne teeme täapume, siige teeme bau me pa laboclomtepenene.”

²² Yuuda, lica Isakariyota me bägrä yepä nuuja Yuuda, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, peei lipu gyene, egä maane cime bau me pa taboclomtepi, lica ätrunga cäco biname bime bau me?”

²³ Yeesu Yuuda ne jejige, “Laati te liba cäme täapume singi, tabe cäme abiberäja mene bine yäacwetnimuge. Cäme Babe te teeme täapume singi, siige cine cäme Babe cama pa niclepi teeme bau me teeme cabu lenajame.

²⁴ Yepä laati te liba cäme täapume singi lica, tabe cäme abiberäja mene bine lica yäacwetnimuge. Weene lui abiberäja mene bine ituge ätecija, cäme lica gemi, yepä cäme Babe memi, lui te cebine nätyepuji.

²⁵ Cane ai mene bii jijanininine weebibine, page cane liba weene cama camu pisi näne.

²⁶ Yepä Aceji Seemo, Acejiyame te lui ne cäme ngii cabu pagege ätyepa weebibine ätityeraname, tabe te iyeta mule poto cidi me pa sibiberäjipi piiyepu cääri umle pa tiwenanipi, cane ngena poto cidi me itu jijaninipene.

²⁷ Cane poode ne sebmalenine weeme bau me. Cane cämerage poode icärinininine weebibine, peei name pi ngenecu mäpu gone, wälu gone! Pepu pana poode ne weene äblicäco päpäna ai gawecewe cabu ca.

²⁸ Weene bii nätecijiye cane iicana je egä, ‘Cane weebibine page sibmalipene, cuta page tacnenutepene weeme bau me.’ Weene liba cäme täapume toraca singi gemi, weene gege gemi, egä cane Babe bau me ädenine, ingle tabe baborage gyene cäme bau ca.

²⁹ Cane aga niinäce gaabe me iyeta bii jijanininine weebibine naace täapume, egä ai cina liba pa läbitipesi, weene piba pagege ätrunga.

³⁰ Cane äblicäco gäne cerämu weene cama mene iicema, ingle ai gawecewe ne lui te ecaninige, tabe te tädenige. Tabe nuuja kokre lica gyene cäme täapume,

³¹ yepä ätrunga cäco biname cina miiji gemi umle äbita, egä cane singi gäne Babe täapume piiyepu jaawenimune iyeta, tabe ngena täapume cebine ituge jaji.

Abujängineye! Biiri läsinago, naclege ama cita ca.”

15

Waina Uli piiyepu Teeme Ciipe

¹ “Cane age säne toraca waina uli, piiyepu cäme Babe te calwacupi ire atwiyame gyene.

² Tabe cäme cabu ca yaacnapimuge iyeta ciipe bine, lui cina kuu cäco gemi. Yepä lui ciipe cina kuu cama birige, tabe cängenarage yaamacetnäjimuge, jugi bine jääglubäjemuge naace täapume teepi cerämu kuu päpäname.

³ Cäme mene te uja weebibine jugi cäco me ituge wawena.

⁴ Inajinege cäme cabu, piba cane cuta weeme cabu pagege lenaja. Ciipe te liba lica uli mage cabu birige lenaja, tabe äblicäco kuu päpäna. Pepu gemi weene cuta äblicäco kuu päpäna, weene liba cäme cabu lica birige lenaja.

⁵ Cane waina uli gäne, weene ciipe gemi. Laati te cäme cabu yaanajuge, cane lui me cabu nanajuge, tabe bucurage kuu jääpänimuge. Cäme cäco je weene nuuja gwidape ne äblicäco wawena.

⁶ Laati te cäme cabu lica yaanajuge, teebine yaajarusi uli ciipe ne liiyepu, siige maaje me läbituge. Maaje ciipe bine yaatomli-cmusi, uliobo cabu me yüisabimusi, siige teepi puma layinusi.

⁷ Weene liba cäme cabu inajininuge piyepu cäme mene te liba weeme cabu pisi nyene, piba weene jääpänimuye iyeta, weene lui täapume cebine nätinäruye.

⁸ Weene liba bucurage kuu bine jääpänimuye, peei cabu ca cäme Babe me jamyacu apacyera te babo läbituge, siige weene lawabudnitininuye, egä weene cäme abiberäja bägrä gemi.

⁹ Cäme Babe te lipu singi gyene cäme täapume, cane cuta pipu singi gäne weeme täapume. Weene cäme singi cabu inajipi.

¹⁰ Weene liba cäme mene bine yäacwetnimuye, cäme singi te weeme cabu yaanajuge, epu pana cane lipu cäme Babe me mene bine yäacwetnimune, siige teeme singi te cäme cabu yaanajuge.

¹¹ Cane ai mene naace täapume jijanininine egä cäme gege te weeme cabu lenajame, cuta weeme gege te babo äbitame.

¹² Cane weebibine jijenininine, egä weene weemämu singi äbitanipeye, cane lipu weeme täapume singi ituge.

¹³ Eei gyene baborage singi, biname te liba teeme ireclota ne yäayemaluge budre me teeme binamewale bime täapume.

¹⁴ Weene liba cäme mene ibi jaawenimuye, weene cäme binamewale gemi.

¹⁵ Cane ingwe ca lica iyinininine weebibine kaakesea bägrä ca, ingle kaakesea bägrä te umle cäco teeme babo biname te ngena jewenenige. Yepä cane iyinininine cäme binamewale ca, ingle cane ituge weebibine jajanena iyeta, cane cäme Babe bau ca ngena ituge ätecijana.

¹⁶ Weene te cebine lica itu noomlepeye, yepä cane te weebibine itu joomlipene. Cane weebibine joomlipene, jijipene otnime bucurage kuu bine päpäname, pepu kuu lui cina iyeteta gemi. Piba Babe te page icäripi iyeta gwidape, weene lui täapume yäätinäruye cäme ngii cabu.

¹⁷ Ai lui cäme singi gyene, egä weene miiji weemämu singi äbitanipeye.”

Ätrunga cäco Biname cina Jäägyemusi Yeesu me Binamewale bine

¹⁸ “Liba ätrunga cäco biname cina weebibine jimugitninusi, weene gone ngene jitrimalinuge, egä teepi cebine niinäce pepu ituge ämugetna.

¹⁹ Weene liga ai gawecewe biname cama yepä cirege, teepi piba singi cirege weeme täapume, teepi lipu singi teeme täapume. Yepä weene teta cama yepä lica gemi, ingle cane te ituge weebibine teeme cabu ca oomlana, peei name pi teepi weebibine jimugitninusi.

²⁰ Weene ngene gone jitrimalinuge, cane lipu jijininine egä, ‘Kaakesea bägrä te baborage lica gyene teeme babo biname bau ca.’ Peei name pi cebine liba ituge sabe wawena, cuta weebibine piba pagege sabe wawena. Biname cina liba cäme mene ituge ätecija, teepi cuta weeme mene piba pepu pagege ätecija.

²¹ Yepä teepi weebibine iyeta ai pa jiwenanipesi cämiji pi, ingle teepi umle lica gemi tabe, cebine lui te nätyepuji.

²² Cane liga lica cire tädejine teebibine mene jajanename, piba teepi umle lica cirege, egä teepi niiya mule biname gemi. Yepä page teepi äblicäco ücana, egä teepi niiya mule biname lica gemi.

²³ Laati te cebine nämugitnuge, tabe cuta cäme Babe ne jäämugetnuge.

²⁴ Cane liga biname bime sobe cabu epu mule lica cire jaawenemejine, lui bine nuuja te lica ituge waweneca, teepi piba umle lica cirege, egä teepi niiya mule biname gemi. Yepä teepi ituge päpäna, cane ngena ituge wawenena, siige teepi nimugetnusi cibibine Babe cama.

²⁵ Apu ibibi äbitenige teeme Cotre mene te egä, 'Teepi papa taatu cewe je cebine nämugetnusi.'

²⁶ Cane pa täätyepene weeme bau me Aceji Seemo ne weebibine ätityeräjame piyepu aboclomtame, ngena gyene toraca. Tabe Babe bau ca pa tädepi, siige cebine pa naitnäjepi.

²⁷ Weene cuta pagege cebine aitneja, ingle weene cane cama ituge lenaja căme kaakesea agedna cabu ca."

16

¹ "Cane naace täápume ai mene jijanininine egä weene ätrunga ne lica apesera.

² Israela biname cina weebibine teeme irecu ätumuta cabu ca pagege äyecreja. Cuta padare te page tädepi, liba lui cina weebibine budre me pa iglecipesi, teepi apu pa jaangemepi egä, 'Cine miiji mule ne jebenisi Acejiyame täápume.'

³ Teepi naace name pi apu pagege wawena, ingle teepi umle lica ituge Babe piyepu cane.

⁴ Yepä cane ai mene naace täápume jijanininine egä weene căme mene ngene apename, ai cina liba liba pagege äbita."

Aceji Seemo me Kaakesea

"Cane niinăce ai poto cidi me lica jijipene weebibine, ingle cane weene cama ge.

⁵ Siige page cane teeme bau me ädenine, lui te cebine itu nätyepuji; yepä weeme nuuja te lica nätemlenige egä, 'Maane liiyeme ädenite?'

⁶ Siige page cane lipu jijanininine weebibine, pui name pi weene ngenecu măpu gemi.

⁷ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä ai lui miiji gyene cane weeme bau ca äyebtingtame, ingle cane liba lica äyebtingtenine, piba Aceji Seemo te lica pagege weeme bau me otni weebibine ätityerame. Yepä cane liba äyebtingtenine, cane pa täätyepene teebine weeme bau me.

⁸ Siige Ätityerayame te liba pa tädepi, tabe te pagege awabudnäja ai gawecewe biname bime täápume niya mule piyepu ngena gyene conocăco piyepu Acejiyame te lipu biname bine atrana.

⁹ Teepi cāngena umle lica gemi, niya mule ngena gyene, ingle teepi cebine lica nätrungenisi.

¹⁰ Teepi cāngena umle lica gemi, ngena gyene conocăco, ingle cane ädenine Babe bau me, siige weene cebine ingwe ca lica pa năpănepeye.

¹¹ Piyepu teepi atrana poto cidi me cāngena umle lica gemi, ingle ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine uja ituge atrana.

¹² Căme bucurage mene piti nemi weebibine jajanename, yepä page weene ibibi lica gemi umle äbitame.

¹³ Yepä Aceji Seemo, lui toraca gyene, liba pagege otni, tabe te pa sibiberäjipi iyeta ngena gyene toraca. Tabe teemerage ngii cabu lica pagege iicema, yepä tabe eei mene pa jicemepi, tabe ngena ituge ätecija. Tabe ciige gwidape poto cidi me pa jijananiipi.

¹⁴ Tabe te weeme täápume pagege awaba, egä cane lipu jamyacu apacljera cama găne, ingle tabe căme bau ca ngena mene pa yăătecijanepi, pui mene pa jijananiipi weebibine.

¹⁵ Iyeta lui cina căme Babe memi, teepi cuta cămi nemi. Peei name pi cane apu jicene, egä Aceji Seemo te pa yaacatepi, cane teebine ngena pagege ceera, siige piba weebibine pa jijananiipi."

Măpu Ngene Atwana te Pa Lateplingtepi Gege Me

¹⁶ "Matikăli padare ingwe gaabe ca weene cebine lica page năpănepeye. Cuta puma cita ca matikăli padare ingwe gaabe ca weene cuta căări cebine page năpănepeye."

¹⁷ Poto abiberăja băgră cina teemeteme ätemlăjinisi egä, "Tabe baa ngena täápume nijinige egä, 'Matikolă padare ingwe gaabe ca weene lica page năpănepeye cebine. Cuta

puma cita ca matikolä padare ingwe gaabe ca weene cääri cuta page näpänepeye cebine.'
 Tabe cuta jiiçige egä, 'Apu gyene, ingle cane Babe bau me ädenine.'

¹⁸ Ngena gyene ingle teeme ai 'matikäli padare ingwe gaabe ca' mene tääpume. Mine umle lica gemi, tabe ngena tääpume jiiçenige."

¹⁹ Yeesu umle äbitige, egä teepi singi peei poto cidi me ätemlame, siige tabe jejemige egä, "Weene nää pui poto cidi me ngene jotwanininiye, cane lipu jijininine egä, 'Matikäli padare ingwe gaabe ca weene lica cebine pa näpänepeye. Cuta puma cita ca matikäli padare ingwe gaabe ca weene cuta cääri cebine pa näpänepeye.'

²⁰ Cane toraca jijenininine, egä weene ele pingeni-tnipi, yepä ätrunga cäco biname cina gege pagege. Weene ngenecu mäpu cama pinajipi, yepä weeme peei ngenecu mäpu te gege me pa lateplingtepi.

²¹ Magebi te liba bägrä ärngime läbituge, tabe ngenecu mäpu birige, ingle pui padare cabu baborage pita ne jaasicnantuge. Yepä liba bägrä ne jäärnguge, tabe pita ngene jwäätrimaluge, ingle tabe gege birige, bägrä te lipu laplimluge ai gawecewe cabu me.

²² Cuta pepu gyene weeme tääpume, weene page ngenecu mäpu cama gemi, yepä cane weebibine cääri pa jipänipene. Piba weene gege taatu pinajipi, siige nuuja te äblicäco gyene weebibine pui gege uutecra.

²³ Pui padare cabu weene cebine lica pagege ätemla nuuja gwidape poto cidi me. Cane toraca jijenininine, egä weene liba ngena tääpume yäätinäruye Babe ne cäme ngii cabu, tabe icärininuge.

²⁴ Weene Babe ne lica ituge ätinera nuuja gwidape tääpume cäme ngii cabu ngälu page. Itinärepeye, siige weene pa jepänepeye piba weeme gege te babo pa läbitepi."

Yeesu Gawecewe Mule bine Epremalemige

²⁵ "Cane ngene ca agli mene ca bii jijanininine weebibine ai mule poto cidi me. Yepä padare te pa tädepi, cane liba ngene ca agli mene ca lica pagege jajanena weebibine yepä cane pajecurage page jijanipene cäme Babe poto cidi me.

²⁶ Pui padare cabu weene weemämu irecu pa pätumutanipeye Babe bau me cäme ngii cabu; siige cane lica jijenininine, egä cane pagege weeme tääpume irecu ätumuta Babe bau me,

²⁷ ingle Babe te teemämu singi gyene weeme tääpume. Tabe naace popi singi gyene weeme tääpume, ingle weene singi ituge cäme tääpume piyepu weene ituge ätru-nga, egä cane Acejiyame bau ca tädujine.

²⁸ Cane Babe bau ca tädujine ai gawecewe cabu me, siige page cane ai gawecewe ne sebmalenine, acnenutenine Babe bau me."

²⁹ Puma cita ca abiberäja bägrä cina Yeesu ne jejsi egä, "Maane siige page pajecurage jiiçenenemite, lica ngene ca agli mene ca.

³⁰ Page cine siige umle häbitinago, egä maane umle gäte iyeta gwidape. Maane niinäce umle läbitute biname cina singi ngena tääpume ätemlame. Peei name pi cine siige jitrungenisi, egä maane Acejiyame bau ca itu tädujite."

³¹ Yeesu jejemige teebibine egä, "Weene siige page jitrungeniye.

³² Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtuge – weene liba eplidnäreniye weeme yepäyepä bime mete me, cebine taatu nabmaleniye. Yepä cane taatu lica gäne, cäme Babe pisi nyene cane cama.

³³ Cane naace name pi weebibine iyeta ai mene bii jijanininine egä weene cäme cabu ca poode ne päpäname. Ai gawecewe cabu weene mäpu bine jääpänanemuye, yepä wälu gone äbita, cane gawecewe mule bine ituge apremela."

17

Yeesu Ireçu Ätumutenige Abiberäja Bägrä bime tääpume

¹ Yeesu liba mene iicema iyeta apirige, tabe ire acitige cabucewe me, jiicige egä, “Babe, cäme padare te biiri tatyaramtige. Maane biname bime bau me eboclomtepi, egä cane mäame Bägrä lipu jamyacu apaclyera cama gäne piba cane biname bime cabu me pagege aboclomta, egä maane lipu jamyacu apaclyera cama gäte.

² Maane cebine conocäco itu näcärepete iyeta biname bine waadename naace täapume cane iyeteta ireclota ceerame iyeta eei biname bine, maane lui ituge ceera cebine.

³ Lui cina umle gemi maane, lui säte yepä taatu toraca Acejiyame piyepu cuta lui cina umle gemi cane, Yeesu Keriso, maane lui ne ai gawecewe cabu me nätyepujite, teepi uja iyeteta ireclota cabu me bebäcnisi.

⁴ Babe, cane mäame jamyacu apaclyera ne ituge aboclomta ai gawecewe cabu, ingle cane siige bepirine, maane lui kaakesea itu näcärepete cane te wawename.

⁵ Babe, mäame opo gaabe je maane pui yepä jamyacu apaclyera näcärepi, cäme lui apaclyera puga ge, cane liba maane cama jage agedname niinäce gaabe me.

⁶ Cane ai biname bine umle ituge wawena mäame poto cidi me, maane lui ituge äjäcra cäme täapume ai gawecewe cabu ca. Teepi lui mäame biname ge, yepä cebine itu näcärepete maane. Teepi mäame mene ituge ätrunga,

⁷ siige page teepi umle gemi, egä iyeta maane lui ituge ceera cebine, mäame bau ca gemi.

⁸ Maane lui mene itu näcärepete cebine, cane teebibine ituge jajanena, siige teepi becatisi. Teepi umle gemi, egä toraca gyene, egä cane mäame bau ca itu tädujine. Teepi jitrungenisi, egä maane te cebine itu nätyepujite.

⁹ Cane irecu ätumutenine teeme täapume. Cane lica irecu ätumutenine biname bime täapume, lui cina icrajenige gawecewe mule cabu, yepä cane ai bime täapume irecu ätumutenine, maane lui ituge cebine ceera, ingle teepi mäami nemi.

¹⁰ Iyeta lui cina cämi nemi, cuta mäami nemi; piyepu lui cina mäami nemi, cuta cämi nemi. Biname cina teeme cabu ca jääpänusi, egä cane lipu jamyacu apaclyera cama gäne.

¹¹ Babe, cane siige page mäame bau me ädenine. Cane ai gawecewe cabu lica pa nanajepi, yepä teepi ama pagege. Miijirage Babe, maane miiji mäame ngii me kokre ca ire atwemame teebibine, lui ngii maane ituge cebine ceera, piba teepi yepä äbitame, mine liiyepu yepä gegi.

¹² Cane liba taatu aga ge teta cama, cane teebibine cängena ire jaatwemune mäame ngii me kokre ca, maane lui ngii cebine ituge ceera. Cane ituge cängenarage teebibine ire atwema, siige nuuja te lica ituge apesera, yepä pui taatu gyene, lui te miiji otni niiya puupu cabu me naace täapume Oogäräneji mene te toraca me äbitame.

¹³ Babe, cane page ädenine mäame bau me. Cane ai mene naace täapume jiicenenemine, cane liba taatu ai gawecewe cabu je, egä cäme gege te teeme cabu babo äbitame.

¹⁴ Cane mäame mene ituge jajanena teebibine, siige ai gawecewe muleyame biname cina teebibine jäämugetnemusi, ingle teepi gawecewe me lica gemi epu pana, cane lipu ai gawecewe me lica gäne.

¹⁵ Cane lica naawejanenine maane teebibine äsecreraime ai gawecewe cabu ca, yepä cane naawejanenine maane teebibine awecetnärame Satani te oomlana wälu pi.

¹⁶ Teepi ai gawecewe me lica gemi cane liiyepu.

¹⁷ Mäame mene ca lui toraca gyene, maane teebibine mara me jewenemepi mäame täapume.

¹⁸ Maane cebine lipu itu nätyepujite ai gawecewe cabu me, cane cuta piyepu teebibine ituge ätyepa ai gawecewe cabu me.

¹⁹ Cane temiji pi cäme ireclota ecitenine mäame ime cabu naace täapume teepi cuta toracarage mara me äbitame mäame täapume.”

Yeesu Ireçu Ätumutenige Iyeta Ätrunga Biname bime täapume

²⁰ “Cane ai abiberäja bägrä bime täápume taatu irecu lica ätumutenine, yepä cane cuta irecu ätumutenine eei bime täápume, lui cina cebine pa nätrungepesi teeme äitneja name pi.

²¹ Cane irecu ätumutenine naace täápume teepi yepä me äbitame epu pana maane Babe te lipu căme cabu, cuta cane liiyepu määme cabu. Cane irecu ätumutenine, egä teepi cuta mine cama yepä me äbitame naace täápume ai gawecewe muleyame biname cina piba ätrungame, egä maane te nätyepujite cebine.

²² Cane teebibine yepä jamyacu apaclyera ituge ceera, maane lui năcărüjite cebine, naace täápume teepi yepä me äbitame mine lipu yepä gegi.

²³ Cane teeme cabu pisi näne, maane căme cabu pisi näte teepi piba toraca yepä äbitame. Siige piba ai gawecewe muleyame biname cina umle äbitininisi, egä maane te itu nätyepujite cebine piyepu maane te singi ituge teeme täápume, maane lipu singi ituge căme täápume.

²⁴ Babe, maane cebine ai abiberäja bägrä itu năcärepete, siige cane singi gäne teepi cane cama lenajame, cane luma pagege lenaja, cuta cane singi gäne teepi päpäname jamyacu apaclyera ne, maane lui cebine ituge ceera, ingle maane niinăce singi ituge căme täápume, ingwe ca ai gawecewe ne jewenujite.

²⁵ Conocăco Babe, ai gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi maane, yepä cane umle gäne maane piyepu ai cina umle gemi, egä maane te cebine itu nätyepujite.

²⁶ Cane meebine ituge awabudnita teeme bau me, cuta cerămu naawabudnăjinine naace name pi, egä määme lui singi pisi nyene căme täápume teeme cabu cuta lenajame cuta cane teeme cabu lenajame.”

18

Yeesu ne Joomlisi

(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53)

¹ Ai irecu ätumuta mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi Kidrona calame ne yuurisi. Calame nuuja poto doro ca puga ge calwacupi cewe. Yeesu abiberäja bägrä cama piyeme ädige.

² Teeme budre me awaba biname Yuuda, tabe cuta umle ge pui cewe, ingle Yeesu teeme abiberäja bägrä cama bucurage gääbu labasecretnininusi puma.

³ Puma cita ca Yuuda tädige pui calwacupi cabu me. Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina teta cama jityepimisi yepä sange cubu biname bine piyepu poto iiwäreja mete awamuta biname bine. Teepi lampa piyepu ngale bine ewadimisi. Teeme cuta cubu gwidape puga ge.

⁴ Yeesu umle ge ngena te äbitenige teeme täápume, peei name pi tabe niinăce gaabe me awetântige, jejemige egä, “Weene laati ne jirngeniye?”

⁵ Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngenisii.” Yeesu jejemige egä, “Cane age sâne.”

Pui biname bime sobe cabu cuta Yuuda puga ge, Yeesu ne budre täápume awabayame biname te.

⁶ Yeesu liba apu jejemige egä, “Cane age sâne,” teepi ingwe gaabe me äsinininisi, siige itrametne-malemige gawe cabu me.

⁷ Yeesu cääri itemlimige egä, “Weene laati ne jirngeniye?” Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngenisii.”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane nata uja bii jijinine, egä cane age sâne. Yoo, weene liba cebine nărngeniye, weene ire taatu jicranemeye ai cina otnime.”

⁹ Apu toraca me băbitige teeme niinăce gaabe mene te egä, “Cane nuuja ne lica ituge apesera, maane lui ituge cebine ceera.”

¹⁰ Simona Peteru me cubu turikä puga ge, siige tabe sisatige, jeläcnutige yepä biname me camu poto tablame ne iyeta. Tabe lui iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä, ngii Malkus tage.

¹¹ Yepä Yeesu Peteru ne jejige egä, “Isinglanti cubu turikä ne siiti bora me. Nää, maane apu naangenenige, egä cane singi gäne uucraname ai mäpu cabu ca, cäme Babe te lui mäpu cebine ituge ceera?”

Yeesu ne Ecanisi Anas bau me Ätemleja täöpume

¹² Cubu biname, teeme mope biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname, teepi Yeesu ne joomlisi, seea ca jetäyisi,

¹³ siige ecanisi Anas bau me. Anas lui sasa mope iiwäreja biname ge, Kayapa me gite ge. Kayapa tage pui kämäge cabu iiwäreja mope biname.

¹⁴ Tabe peese nyene biname, lui te Israela biname bine jejemige egä, “Ai lui miiji gyene yepä biname te budre äbitame iyeta biname bime täöpume.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:69-70; Mareko 14:66-68; Luuka 22:55-57)

¹⁵ Simona Peteru piyepu nuuja abiberäja bägrä, teepi Yeesu ne ingwe icwäsi. Iiwäreja mope biname te umle ge pui nuuja abiberäja bägrä, peei name pi tabe Yeesu cama abacitige iiwäreja mope biname me mete caale ngalebora me.

¹⁶ Peteru caale kaake poto ca imyemutige. Puma cita ca pui nuuja abiberäja bägrä, iiwäreja mope biname te lui poto cidi me umle ge, tabe tacnenutige, grana ire atwi ngulebägrä ne jojige, siige Peteru ne sisinglantige caale ngalebora me.

¹⁷ Puma cita ca pui grana ire atwi ngulebägrä te Peteru ne itemlige egä, “Nää, maane pui biname me abiberäja bägrä yepä gäte?” Peteru jojige egä, “Eewe, cane lica.”

¹⁸ Pui lui gäbu padare ge. Kaakesea bägrä piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina uliobo yuungisi, siige gäbu jemajimige. Peteru cuta puga ge teeme sobe cabu gäbu jemajige.

Iiwäreja Mope Biname te Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Luuka 22:66-71)

¹⁹ Iiwäreja mope biname te Yeesu ne itemläjige teeme abiberäja bägrä poto cidi me piyepu teeme abiberäja mene poto cidi me.

²⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Cane pajecurage biname bine jaajananemune piyepu yaabiberäjimune abasecretna mete cabu ta piyepu iiwäreja mete cabu, iyeta Israela biname cina liiyeme labasecretnaninusi. Cane nuuja mene ogä lica ituge iicana.

²¹ PEEI name pi maane ngeno me cebine nätemlite? Pui bine itemlimi, lui cina yäatecijanimuge, cane ngena ituge jajanena. Teepi umle gemi, cane ngena ituge iicema.”

²² Yeesu ai mene liba jiicige, yepä awamuta biname lui tage teeme gome, ime ca maapace gome yoororige, jejige egä, “Iiwäreja mope biname gyene tabe. Maane lipulipu mene jejite teebine!”

²³ Yeesu jejige egä, “Cane liba niiyaniya jiicine, nawabudniti, ngena gyene niiya. Yepä cane liba conocäco jiicine, maane piba ngeno me cebine noororite?”

²⁴ Piba Anas Yeesu ne ätäyäneji jityepige iiwäreja mope biname Kayapa bau me.

Peteru Cääri Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:71-75; Mareko 14:69-72; Luuka 22:58-62)

²⁵ Simona Peteru camu aclajuteji ge puga uliobo gome, gäbu jemajige. Lui biname cina aclajuteji ge teta cama, jejisi egä, “Nää, maane age säte nuuja teeme abiberäja bägrä?” Yepä tabe jeinige, jejemige egä, “Eewe, cane lica.”

²⁶ Iiwäreja mope biname me kaakesea biname bime yepä te, pui me ingle biname Peteru lui me tablame jeläcnutige, tabe Peteru ne itemlige egä, “Cije cane meebine lica nääpänine teta cama calwacupi je?”

²⁷ Peteru cääri jeinige, siige piba taatu paulo te ala sengenige.

Pilato Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 27:1-2; Mareko 15:1-5; Luuka 23:1-5)

²⁸ Yeesu ne iiwäreja mope biname Kayapa me mete cabu ca isatise, Rooma gabmani babo biname ngii Pilato bau me ecanisi. Pui lui krokerage ge. Israela biname cina lica ebäcnisi Pilato me mete cabu me, ingle teeme tääpume cude gyene äsuplengta deedei loolo, teepi liba yäabäcnusi biname me mete cabu me, lui Israela biname lica ge.

²⁹ Siige Pilato asatige mete cabu ca teeme bau me, itemlimige egä, “Weene ai biname ne ngeno me secaniye cäme bau me? Tabe ngena niiya ne ituge wawena?”

³⁰ Teepi jejisi egä, “Tabe liga conocäco cirege, cine piba mäame bau me lica cire saacanejisi.”

³¹ Pilato jejemige egä, “Yoo siige, weene ecaneye, weemämu eblawäjepeye weeme cotre ibi.” Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, “Cime conocäco lica gyene biname ne budre me acitame.”

³² Ai te naace tääpume äbitige Yeesu me niinäce gaabe mene teeme budre gaabe potoci di me toraca me äbitame.

³³ Piba Pilato acnenutige teeme mete cabu me, Yeesu ne ala tesoglicige teeme bau me otnime, siige itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?”

³⁴ Yeesu jejige egä, “Maane nää mäame ngenene atwanena mene jüicite, coo nuuja cina bii naajisi meebine?”

³⁵ Pilato jejige egä, “Ebägä cane Israela biname gäne. Peei lui weemerage biname piiyepu teeme modamoda iiwäreja biname, lui cina naacanisii meebine cäme bau me. Maane ngena niiya ne itu tewenumete?”

³⁶ Yeesu jejige Pilato ne egä, “Cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne. Cane liga teeme pana cirege, cäme kaakesea bägrä cina cire larnginejisi, cebine lica cire nabmalejisi Israela biname bime ime cabu. Yepä cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne.”

³⁷ Piba Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää siige toraca gyene, egä maane mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane nata peega bii najite egä, ‘Maane mope biname gäte’. Cane aplimlujine piiyepu ai gawecewe cabu me naace tääpume tädujine biname bine jajanename, egä ngena gyene toraca. Laatibi toraca mene ibi yaacrajuge, teepi nätecijusi cebine.”

³⁸ Pilato Yeesu ne jejige egä, “Ngena gyene toraca?”

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige

(Matayo 27:15-31; Mareko 15:6-20; Luuka 23:13-25)

Puma cita ca Pilato asatige mete cabu ca biname bime bau me, jejemige egä, “Cane nuuja ingle ne lica jepänine teebine budre me atraname.

³⁹ Yepä ai lui mule gyene egä cane äsuplengta soriyomu padare cabu yepä biname ne asatame krokeciye mete cabu ca weeme tääpume. Weene nää singi gemi cane Israela biname bime mope biname ne asatame?”

⁴⁰ Biname cina ala abayaninisi egä, “Eewe, tabe lica! Cine singi maane Baraba ne asatame!” Baraba lui cubucubu biname ge.

19

¹ Piba Pilato jejemige Yeesu ne acaname adnana tääpume.

² Cubu biname cina pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täapume piyepu ciriyäciriyä cäbletääpe ca esigreräjisi. Teepi ai ne ätutena pana jewenisi, egä tabe babo mope biname gyene.

³ Piba teepi seclige teeme bau me, jewablisi egä, “Sebore Israela biname bime mope biname,” siige ime ca yoororisi.

⁴ Puma cita ca Pilato cuta cääri asatige teeme mete cabu ca, biname bine puutucu je jejemige egä, “Weene ire! Cane teebine sisatenine weene päpäname, egä cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine atraname budre täapume.”

⁵ Puma cita ca Yeesu tasatige. Pägepäge seeasea puga ge teeme mope cabu piyepu pui ciriyäciriyä cäbletääpe cama ge tabe. Pilato jejemige egä, “Jepäneye, age sena biname!”

⁶ Liba modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina teebine jepänisi, teepi ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye! Baarge uli cabu jibyecreye!” Pilato teebibine jejemige egä, “Weene weemämu ecaneye teebine, baarge uli cabu jibyecreye. Cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine budre me acitame.”

⁷ Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, “Cime cotre te jiicenige, egä tabe miiji budre äbita, ingle tabe itu tainanumi Acejiyame me Bägrä ca.”

⁸ Pilato liba itecijige ai mene, tabe baborage wälu äbitige,

⁹ abacitige mete bora me. Tabe puga Yeesu ne itemlige, “Maane luma cita ca gäte?” Yepä Yeesu bojäcu ge, nuuja mene lica jiicige.

¹⁰ Pilato jejige egä, “Nää, maane singi lica gäte cäme mene awecnistame? Cije maane umle lica gäte, egä cäme conocäco pisi nyene meebine asatame coo baarge uli cabu acitame?”

¹¹ Yeesu jejige egä, “Määme conocäco ebä lica cirege, Acejiyame te liba lica cire näacäreji meebine, peei name pi laati te cebine nacitige mäame ime cabu, teeme niija lui baborage gyene.”

¹² Pilato liba ai mene itecijige, tabe naabe liga äbitanige Yeesu ne asatame, yepä Israela biname cina ala abayaninisi egä, “Maane liba teebine sisatenite, maane Rooma gawe babo mope biname Siisa me biname lica gäte. Lui biname te lainuge mope biname ca, tabe Siisa ne yääcisärmutuge.”

¹³ Pilato liba itecijige biname cina apu ala abayena je, tabe puma cita ca Yeesu ne sisatige, ädige, adnatige emä, biname bine luma jaatranimusi. Pui puupu lui kula ca acwabäneji ge, peei name pi einenisi ‘Kula Puupu’ ca. Heberu mene ca lui egä ‘Gabata’.

¹⁴ Ai mule te äpletnutige bimu duusa poto cidi me, äsuplengta trii bimu me niinäce gaabe ca lui bimu ge. Pilato Israela biname bine jejemige egä, “Peese nyene weeme mope biname.”

¹⁵ Teepi ala abayaninisi Pilato bau me egä, “Budre me egli, budre me egli! Baarge uli cabu jibyecreye!” Pilato teebibine itemlimige egä, “Cije weene singi gemi cane weeme mope biname ne baarge uli cabu me äbyecrame?” Modamoda iiwäreja biname cina jejisi egä, “Cime nuuja mope biname lica gyene, yepä Siisa sine!”

¹⁶ Puma cita ca Pilato Yeesu ne ecitige teeme ime cabu teepi teebine baarge uli cabu acitame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43)

Puma cita ca teepi Yeesu ne ecanisi.

¹⁷ Tabe teeme baarge uli ne teemämu ecanige. Teepi atyarige cewe me lui ne einenisi ‘Mopekaake Cewe’ ca, Heberu mene ca lui ‘Gologota’.

¹⁸ Teepi puga teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Neeneni biname bine cuta puga jääbyecrisi teeme gome, yepä lui nuuja poto ca cuta yepä lui nuuja poto ca, siige Yeesu teeme cole je.

¹⁹ Pilato jejemige oogärame egä, YEESU NASARETA CEWEYAME, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME, siige pui mene äbyecrame baarge uli cabu Yeesu me mope gome.

²⁰ Bucurage Israela biname cina ecnemisi pui mene bine, ingle lui puupu cabu jibyecrisi, cudecewe lica ge babo cewe gome ca. Pui mene lui oogäräneji ge Heberu mene ca, Latin mene ca, Griik mene ca.

²¹ Modamoda iiwäreja biname cina jejisi Pilato ne, “Maane ngeno me yoogärite egä, ‘Israela biname bime mope biname.’ Maane cire yoogärejite egä ‘Ai biname te teemämu lainuge Israela biname bime mope biname ca.’ ”

²² Pilato jejemige egä, “Cane ngena bii byoogärine, pepu yaanajepi!”

²³ Cubu biname cina liba Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi, peei ingwe gaabe ca teepi teeme cäbletääpe bine jewadimisi, jebelanemisi, fooma tomi bine jewenimisi, ingle teepi fooma biname ge. Puga ge nuuja cäbletääpe, lui mucmucu ge, äswäräneji deedi lica ge, Yeesu lui asigräneji yaacananuge ngalebora ca.

²⁴ Teepi jicisi egä, “Mine ai ne gone yäädéricusi, yepä mine ngii cama kula bine yisabäjenemisi päpäname, egä laati te ecatenige.” Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene te egä, “Teepi cäme cäbletääpe bine jebelanemisi, piyepu bääclena äbäclaninisi cäme yepä cäbletääpe täapume.” Yoo, cubu biname cina pepu jewenisi.

²⁵ Yeesu me baarge uli gome jeclajutemige teeme mage, piyepu teeme mage me maade, cuta Kloopa me coga Mariya piyepu Mariya Magadala ceweyame magebi.

²⁶ Yeesu liba jopänige teeme mage ne ämyemuteji teeme baarge uli gawe me pui abiberäja bägrä cama, tabe lui täapume babo singi, siige tabe teeme mage ne piba jojige egä, “Yääye, ire mäame bägrä peese nyene mäame gome!”

²⁷ Piba tabe pui abiberäja bägrä ne jejige, “Ire, mäame mage peeto nweni!” Peema cita ca pui abiberäja bägrä te ocanige Yeesu me mage ne teeme mete me lenajame.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49)

²⁸ Yeesu umle ge, egä teeme kaakesea ne bepirige. Naace täapume Oogäräneji mene te toraca me äbitame tabe jicige egä, “Cane niye mäne.”

²⁹ Caapocapo waina niye puga ge. Puma cita ca yepä biname te waarpopale pana gwidape ne yiiglenutige pui waina niye cabu me, cusopi suru ca jigadige, ewepäntige, Yeesu me tage cabu ecitige,

³⁰ siige tabe enige. Piba ingwe ca tabe jicige egä, “Iyeta cäme kaakesea bine siige biiri bepirimine.” Piba teeme mope te ergo ecirige, siige tabe budre äbitige.

Yeesu ne Drawace Gome Jigadisi

³¹ Pui lui Israela biname bime Sabade amacetnäja bimu ge, peei name pi teepi eclige Pilato ne jajime, egä lipu gyene baarge uli cabu lui nesae biname bime pupuwace kaake bine acnapecame piyepu budrekaake bine ätrungame. Teepi singi lica Sabade bimu te puma wawename budrekaake bine atacwäneji baarge uli cabu, ingle pui Sabade lui baborage bimu ge teeme täapume.

³² Puma cita ca cubu biname cina eclige, Yeesu cama lui neeneni biname bine jääbyecrisi, teepi teeme pupuwace kaake bine icnapimisi.

³³ Teepi liba seclige Yeesu bau me, teepi teebine jepänisi budre, peei name pi teeme pupuwace kaake bine lica ääcnäputisi.

³⁴ Piba teeme yepä te kalaku ca jigadige teebine drawace gome. Pui dupe cabu ca uudi piyepu niye cina tapiräsi.

³⁵ Yoo lui te ai ne jepänuji, tabe jeitnäjenige naace täapume weene cuta piba ätrungame. Tabe ngena jeitnäjenige, toraca gyene. Tabe umle gyene, egä tabe toraca mene jicenige.

³⁶ Peei cina äbitininisi ai Oogäräneji mene te ibibi äbitame egä, “Teeme nuuja kaake ne lica pagege ägäbuta.”

³⁷ Cuta nuuja gome jiicenige egä, “Teepi teebine ire jetwenisi, kalaku ca lui ne drawace gome jigadisi.”

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56)

³⁸ Ai ingwe gaabe ca yepä biname ngii Yoosepa, Arimatea cewe biname, te ädige Pilato bau me. Tabe cuta peese nyene yepä Yeesu me abiberäja bägrä. Yepä tabe cabucabu lica jitrungige, ingle tabe wälu ge Israela modamoda biname bime täöpume. Tabe Pilato ne itinärige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame. Pilato teebine ‘yoo’ mene jejige, siige Yoosepa ädige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame.

³⁹ Yepä biname ngii Nikodemo, tabe peese nyene Yeesu ne lui te ciye cabu yäädärepä, tabe cuta tädige piyeme. Tabe secanige teeti kilo miiirage lengolengo ngängye, lui wawenäneji ge miira uli ngedo ca piyepu aloe uli migi ca.

⁴⁰ Teepi Yeesu ne itrungentäsi, cäbletääpe bine ipyacemäsi pui ngängye ca, siige tope etnäsi. Israela biname cina apu jaawenimusi teeme budrekaake bine gape cabu acraname.

⁴¹ Pui puupu gome Yeesu ne luma baarge uli cabu ecitisi, calwacupi puga ge. Pui calwacupi cabu kula bora uureji ätruna cäco gape puga ge.

⁴² Ingle Sabade bimu me amacetnäja bimu ge, peei name pi teepi puma ecitisi, ingle pui gape lui teeme budre puupu mameta ge.

20

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Matayo 28:1-8; Mareko 16:1-8; Luuka 24:1-12)

¹ Sande krokerage baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi te piba oclige gape ängräräme, siige jepänige, egä baborage kula te apeträngteji gyene gape grana gome ca.

² Puma cita ca tabe uuwamenamena oclige Simona Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägrä bau me, Yeesu lui täöpume baborage singi, siige jaajige egä, “Teepi mime Yageyame ne becatisi gape cabu ca. Cine umle lica gemi, teebine luma bii becatisi?”

³ Piba Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägrä aacliche gape cabu me.

⁴ Teepi niinäce yepä ibi uuwamäsi, yepä pui nuuja abiberäja bägrä te Peteru ne itucäridge, siige niinäce atyaramtige gape gome me.

⁵ Tabe äcupige, apepmalige gape bora me, bulubulu cäbletääpe bine jepänimige, yepä tabe lica abacitige.

⁶ Teeme ingwe ca Simona Peteru te tädige, siige gaabe ta abacitige gape bora me. Tabe jepänimige bulubulu cäbletääpe bine puma, Yeesu ne lui ca tope setnumesi,

⁷ cuta cäbletääpe ne jepänige, teeme mope ne lui ca tope setnumesi. Pui cäbletääpe lui mara gome enajige, lica poto cäbletääpe luma. Pepu tope enajige, Yeesu me mope ne lipu setnumesi.

⁸ Piba pui nuuja abiberäja bägrä, lui te niinäce atyaramtige, tabe cuta abacitige. Tabe liba jepänige iyeta, siige tabe piba jitrungige.

⁹ Teepi camu umle cäco aanajige, Oogäräneji mene te lipu jiicenige, egä tabe budre cabu ca cirege arpinenta.

¹⁰ Puma cita ca abiberäja bägrä cina acnenutäsi mete me.

Yeesu Aboclomtige Mariya Magadala Ceweyame Magebi bau me

(Matayo 28:9-10; Mareko 16:9-11)

¹¹ Mariya puga ge ele cama aclajuteji gape grana gome. Tabe liba ele cabu camu ge, tabe piba apepmalige gape cabu me,

¹² neeneni Acejiyame me mename seemo bine jääpäniige adnatäneji ge pui puupu cabu, Yeesu ne luma secitumesi. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge. Nuuja te lui mopingle jage, nuuja te lui ernge gome jage, siige teepi Mariya ne jojäsi egä,

¹³ “Magebi, maane ngeno mäte ele?” Tabe jaajige egä, “Teepi cäme Yageyame ne becatisi. Cane umle lica gäne baa luma becitisi.”

¹⁴ Ai mene ingwe gaabe ca tabe atatrongtige, jepänige Yeesu ne aclajuteji, yepä tabe teebine opo lica ewatnige.

¹⁵ Yeesu utemlige egä, “Magebi, maane ngeno mäte ele? Laati ne jirngenite?” Mariya apu jongige, egä calwacupi ire atwi biname ge, peei name pi tabe jejige egä, “Babo biname, maane liga Yageyame ne becatite, cebine naji, maane luma bii becitite, cane piba oclenine acatame.”

¹⁶ Yeesu jojige teebine egä, “Mariya!” Piba Mariya cääri atatrongtige, teebine jejige Heberu mene ca egä, “Raboni.” PEEI lui egä ‘Abiberäja biname.’

¹⁷ Yeesu Mariya ne jojige egä, “Gone cebine noomlute, ingle cane camu gäne cäro Babe bau me otni. Maane äte ocli cäme abiberäja bägrä bime bau me, jejemepi, egä cane ädenine teeme bau me, lui sine cäme Babe piyepu teeme Babe, cäme Acejiyame piyepu teeme Acejiyame.”

¹⁸ Piba Mariya Magadala cewe magebi te oclige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane Yageyame ne bii jepänine,” piyepu tabe jejemige Yeesu teebine ngena jojige.

*Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me
(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49)*

¹⁹ Pui Sande mämleteca me abiberäja bägrä cina abasecretnige yepä mete cabu me, siige gaabe armeji ge Israela modamoda biname bime wälu name pi. Yeesu puma cita ca tädige, teeme cole je jeclajutige, jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!”

²⁰ Ai mene iicema ingwe gaabe ca tabe teeme ime aaboclomtige teeme bau me cuta drawace ne eboclomtige. Abiberäja bägrä cina babo gege ge, teepi lipu Yageyame ne jepänisi.

²¹ Piba Yeesu cääri jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege! Cäme Babe te lipu cebine nätyepuji, cane pepu jityepininine weebibine.”

²² Puma cita ca tabe buuwemope ne jipwälutige teeme bau me, jejemige egä, “Aceji Seemo ne ecateye!”

²³ Weene liba biname ne jaajuye egä ‘Määme niiya mule äcisäjeji gemi,’ siige tabe kälyä läbituge. Yepä weene liba jaji cäco peei mene, tabe piba kälyä lica läbituge.”

Tooma me Ätrunga cäco Mule

²⁴ Tooma, twelb abiberäja bägrä bime yepä, lui ne einenisi ‘Päädepäde’ ca, tabe potu abiberäja bägrä cama lica ge pui tomi cabu, Yeesu liba teeme bau me aboclomtige.

²⁵ Teepi Tooma ne jejisi egä, “Cine Yageyame ne biiri jepänisi.” Tooma jejemige egä, “Cane ebä jitrungininine weebibine, cane liba toto dupe bine jääpänenine teeme ime cabu, piyepu ime kukluta aacitenine piyeme, cuta liba ime ecitenine teeme drawace cabu.”

²⁶ Seben bimu ingwe gaabe ca abiberäja bägrä cina cääri abasecretnige yepä mete me. Tooma cuta puga ge. Gaabe armeji ge, yepä Yeesu abacitige, jeclajutige teeme cole je, jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!”

²⁷ Puma cita ca tabe Tooma ne jejige egä, “Maane ire cäme ime cabu me! Määme ime kukluta taaciti ama cäme ime dupe cabu, cuta drawace cabu määme ime seciti. Gone ätrunga cäco naanajuge, yepä maane miiji ätrunga!”

²⁸ Tooma Yeesu ne jejige, “Cäme Yageyame, cäme Acejiyame!”

²⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Maane ätrunga gäte page, maane lipu näpänite cebine. Gege gemi eei biname, päpäna cäco je lui cina ätrunga.”

Ai Peba me Ingle Ngena Gyene

³⁰ Yeesu bucurage poto ciitaca mule bine jebenimige teeme abiberäja bägrä bime irewale je, yepä teepi oogäräneji lica gemi ai peba cabu.

³¹ Ai bine ituge oogäretnäja weene piba ätrungame, egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame me Bägrä gyene, siige weene liba birige ätrunga, weene piba iyeteta ireclota ne jääpänuye.

21

Yeesu Aboclomtige Seben Abiberäja Bägrä bime bau me

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bime bau me cääri aboclomtige Tiberiya sawa gome. Peei mule lui apu gyene:

² Simona Peteru piyepu Tooma, lui ne 'Päädepäde' ca einenisi, piyepu Natanaela Kaana cewe biname Galilaya probins cabu ca piyepu Jebedayo me bägrä neeneneni, cuta nuuja abiberäja bägrä neeneneni, iyeta teepi puga ge.

³ Simona Peteru poto bine jejemige egä, "Cane cibubade me lädene." Teepi jejisi egä, "Cine cuta naclenige maane cama." Piba teepi eclige, poo cabu me acetnäriige, yepä pui ciye cabu teepi nuuja cibi ne lica joomlisi.

⁴ Krokerage bimute liba tajarige, Yeesu niye ligiligi jeclajutige, yepä abiberäja bägrä cina opo lica ewatnisi teebine.

⁵ Piba tabe itemlimige egä, "Cäme binamewale, cibi bine weene lica bii joomlemiye?" Teepi jejisi egä, "Eewe, cime nuuja gwidape lica gyene."

⁶ Tabe jejemige egä, "Weeme net ne ijareye poo camu poto cidi ca, piba weene cibi bine joomlenenemiye," siige teepi net ne pui poto cidi me ijarisi piyeme. Mäpu name pi teepi äblicäco ge net ne aswecla poo cabu me acenutame, ingle bucurage cibi bine joomlemige.

⁷ Puma cita ca pui abiberäja bägrä, Yeesu lui täapume babo singi ge, Peteru ne jejige egä, "Ai lui Yageyame sine." Simona Peteru liba itecijige, egä Yageyame sine ai, tabe cäbletääpe ca amlemaltige, ingle tabe cäbletääpe bine iirecäneji ge, siige piba niye cabu me uuplige doro atwangame.

⁸ Poto abiberäja bägrä cina poo ne sewäcisi doro me, net ne cuta selädnisi teeme cibi cama, ingle teepi cudecewe lica ge doro cabu ca, yepä hanred miita pana padare ge doro oomlaname.

⁹ Teepi liba poo cabu ca ärpige, teepi jepänisi egä cibi muye wiiryere cabu puga ge piyepu buluduu cuta puga ge.

¹⁰ Yeesu jejemige egä, "Sewademeye poto cibi, weene lui bine joomlemiye."

¹¹ Yoo, poo liba doro jage, Simona Peteru acenutige poo cabu me, net ne piba selädnige doro me bucurage modamoda cibi cama. Pui lui yepä hanred fiftitri cibi ge. Ngänuge puu bucurage cibi, yepä net te lica äderäriige.

¹² Yeesu jejemige egä, "Naaclege deedei äbitame." Abiberäja bägrä cina wälu ge ätemlame egä, "Maane laasi näte?" ingle teepi umle ge, egä ai lui Yageyame sine.

¹³ Puma cita ca Yeesu ädige, buluduu sewadige, teebibine ecäranemige piyepu cibi ecäranemige.

¹⁴ Ai lui Yeesu nesae me aboclomtige abiberäja bägrä bime bau me, tabe liba budre cabu ca arpinantige.

Yeesu piyepu Peteru

¹⁵ Teepi liba deedei äbita siige, piba Yeesu Simona Peteru ne itemlige, "Simona Yoane me bägrä, mäame singi cäme täapume nää baborage gyene ai poto bime singi cabu ca?" Tabe jejige egä, "Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täapume." Yeesu teebine cuta jejige, "Maane cäme maamoi bine cängena engäremepi!"

¹⁶ Puma cita ca tabe neeneni me itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte cäme täápume?” Peteru jejige, “Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume.” Yeesu jejige, “Maane cäme maamoi bine ire natwemepi.”

¹⁷ Puma cita ca tabe nesae gääbu me cuta itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte cäme täápume?” Peteru ngenecu mäpu me äbitige, ingle Yeesu lipu nesae gääbu teebine itemläjige yepä mene ca. Puma cita ca tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, maane umle gäte iyeta gwidape, cije maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume!” Yeesu jejige teebine, “Cäme maamoi bine engäremepi.

¹⁸ Cane toraca naajenine, maane liba mamye biname ge, maane lamacetnäjute, siige lädute maane liiyeme singi otnime. Yepä maane liba moda je cirege, maane ime cire uutepi, siige nuuja te cire naamacetnäjepi otnime, cire naacanepi, maane liiyeme singi lica gäte otnime.”

¹⁹ Ai iicema ca Yeesu eboclomtige Peteru lipulipu gaabe ca cirege budre päpäna Acejiyame me ngii ne awepentame. Piba Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cebine ingwe näcwepi!”

Yeesu piiyepu Nuuja Abiberäja Bägrä

²⁰ Puma cita ca Peteru atatrongtige ingwe gaabe me, pui nuuja abiberäja bägrä ne jepänige, Yeesu lui täápume babo singi ge. Tabe peese nyene, lui te Yeesu cabu me läbyenutepi, teepi liba deedei äbita cabu jage, yäätlemlepi egä, “Yageyame, laati te meebine naawabenige budre me?”

²¹ Yoo siige, Peteru liba teebine jepänige, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, ai biname täápume ngena te cire läbitepi?”

²² Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene. Maane cebine yepä ingwe näcwepi!”

²³ Siige mene te iyeta otnetnäjige eei biname bime cabu me, Yeesu ne lui cina jitrungenisi, egä ai abiberäja bägrä te lica budre cire läbitepi. Yepä Yeesu lica jiicige, egä tabe budre lica cire läbitepi, yepä tabe jiicige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene.”

²⁴ Tabe sine pui abiberäja bägrä, lui te jeitnäjemige iyeta ai mule bine, cuta tabe te yoogäremige iyeta ai mene bine. Mine umle gemi, egä tabe ngena jiicemige, toraca gyene.

²⁵ Yeesu bucurage poto mule bine jewenimige. Iyeta peei bine liba oogära je yepäyepä, cane apu ngena jotwanenine, egä puupu ibi lica gyene ai gawecewe cabu iyeta peei peba bine acraname. Cäme mene ngälu peese nyene.

APOSTOLO: YEESU ME ÄTYEPÄNEJI BINAME BIME KAAKESSEA POTO CIDI ME

¹ Yoo Teopilo, cane niinäce lui mene ne itu yogärepenne, pui cabu puga ge mene Yeesu me kaakessea piyepu abiberäja poto cidi me, teeme kaakessea me giije abacita cabu ca

² ngälu Acejiyame te teebine cabucewe me ecatuji. Yeesu camuge cabucewe me otni, tabe lui biname bine ituge jäjäcra teeme ätyepäneji biname me äbitame, teebibine bäärmi jegednemige Aceji Seemo me kokre ca.

³ Yoo, teeme budre ingwe ca, Yeesu lui footi bimu ngalebora bucurage padare cabu awabudnitange teeme opo gaabe, pipu pi teepi toraca umle äbitininisi egä tabe lui ireclota ge. Teepi teebine jepänanisi, tabe mene teebibine jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.

⁴ Tabe liba ten cama enajige, jejemige teebibine egä, “Gone saabmaluye Yerusalema ne, yepä puma jewagrijepeye Babe te lui ätityera poto cidi me umle ituge wawena, piyepu cane lui poto cidi me jijipene.

⁵ Yoo, Yoane niye yaacituge biname bime cabu teeme niya mule äcisejame, yepä nesae pana bimu ingwe ca Acejiyame pa yaacitepi Aceji Seemo weeme yepäyepä trupa cabu me.

Yeesu Ädige Cabucewe me

⁶ Yeesu me ätyepäneji biname cina ten cama liba abasecretnige, teebine itemlisi egä, “Yageyame, nää maane ai padare cabu Israela biname cääri padare nicärininite cimyägämu ire atwime?”

⁷ Yeesu teebibine jejemige egä, “Peei lui weeme cabu lica gyene umle äbitame Babe te lui bimu piyepu lui padare ituge acrana, inge iyeta mule lui teeme ime cabu temi.

⁸ Yepä, Aceji Seemo liba pa tädepi weeme yepäyepä trupa cabu me, weene piba kokre ne pa jepänepewe teeme bau ca, siige mene pa jüicemepeye cebine aitnejame Yerusalema cewe ngalebora, piyepu iyeta Yuudea gawe cabu ta, Samariya gawe cabu ta, cuta piyepu iyeta gawecewe cabu ta.”

⁹ Ai mene liba siige, Acejiyame te Yeesu ne ecatige cabu me teeme ätyepäneji biname bime opo gaabe je. Carbe te teebine piba icwabige teeme päpäna ca.

¹⁰ Yoo, tabe liba ädige cabu me, teepi ire ca ecanisi. Piba taatu neeneni biname bulubulu cäbletääpe cama tawabudnitäsi, jaaclajutige teeme gome,

¹¹ jejemäsi egä, “Galilaya biname, weene ngena tääpume aclajuteji gemi ire cabu me? Peei Yeesu lui Acejiyame becatige weeme bau ca, tabe cire tacnenutepi yepä pana mule ca weene lipu jepäniye tabe otni cabu me.”

Biname Lui te Yuuda me Kaakessea Puupu ne Jecatige

¹² Siige, piba Yeesu me ätyepäneji biname cina Olibi Uli podo cabu ca äcnärige Yerusalema me. Peei podo lui babo cewe mameta ge.

¹³ Teepi liba atyarige babo cewe cabu me, yepä mete cabu puupu cabu me eclige, teepi luma icrajinige: Peteru, Yoane, Yakobu piyepu Andrea, Pilipo piyepu Tooma, Bartoloma piyepu Matayo, Yakobu lui Alapeus me bägrä, Simona lui Kanana sigu biname ge, piyepu Yuuda lui nuuja Yakobu me bägrä ge.

¹⁴ Teepi jäje labasecretnuge yepä gome irecu ätumutame, cuta ten cama puga ge poto magebi piyepu Yeesu me mage Mariya piyepu Yeesu me iganewale.

¹⁵ Poto bimu ingwe ca Yeesu bau me ätrunga biname cina abasecretnige, iyeta lui pama yepä hanred twenti biname ge. Puma cita ca Peteru abujängtige mene jajanenname. Tabe jejemige egä,

16 “Cäme binamewale, Acejiyame me Oogäräneji Mene te ibibi bäbitige, Aceji Seemo lui mene jücuji Daawida me tage cabu ca ciige ngena cire läbitepesi Yuuda poto cidi me, lui Yeesu ne jaawabepi cubuyame bau me.

17 Yuuda mime tomi cabu ge, inge Yeesu teebine itu ecatuji mime gigri kaakesea wawename.”

18 Yoo, Yuuda lui rarekaake ecatuji teeme niiya kaakesea täapume, tabe peei ca yepä gawe ne jeletnuji. Puga pui gawe cabu tabe itramuji, camuge ipluji, came iyeta täsuji, siige budre äbituji.

19 Iyeta biname lui cina icrajuji Yerusalema cabu je, mene itecijemuji peei poto cidi me. Peei name pi teepi pui gawe ne teeme mene ca einujisi Akeladama ca, peei me aboclomta lui Uudi Gawe.

20 Siige, Peteru puma cita ca jejemige egä, “Salamo uupera peba cabu mene pisi nyene Yuuda poto cidi me egä,

‘Teeme mete te kaake läbitege;

nuuja te puma gone yaanajuge.’

Cuta nuuja mene egä:

‘Nuuja te teeme kaakesea puupu ne yaacatege.’

21-22 Siige, pepu pi miiji nuuja biname te mine cama abasuta mene iicaname Yeesu me arpinenta poto cidi me. Miiji yepä ne acata mime tomi cabu ca; yepä lui te mine cama waatnetnäjuge iyeta pui padare cabu, Yageyame Yeesu liba mine cama ge. Pui padare ne gije jebacituji, Yoane liba niiye ca äciseja mene jücemuji; siige pui padare teeme ngälu gaabe gyene, Yeesu liba lädepi mime bau ca cabucewe me.”

23 Teepi puma cita ca jaajisi neeneni rooriye bine ngii: Yoosepa lui ne yaainusi Barsaba ca, teeme nuuja ngii lui Yuustus sine. Tabe yepä biname gyene, cuta nuuja biname ngii lui Matiya sine.

24 Teepi piba irecu ätumutinisi egä, “Yageyame, maane umle gäte iyeta biname bime ngene atwanena, peei name pi ai neeneni biname cabu ca niwabinini, maane lui ne ituge jaji.

25 Nää, maane singi laati te ai ätyepäneji biname me kaakesea pa yaacatege Yuuda lui ne itu saabmalepi, tabe liba budre täbitumi, niyyarage puupu cabu me tädumi?”

26 Yoo siige, teepi peei neeneni biname ngii bine yoogärisi matimati kula cabu. Matiya me kula te yuutrutige, siige teebine ecitisi pui lebin ätyepäneji biname cama abasutame.

2

Aceji Seemo me Otni poto cidi me

1 Pentikos bimu liba tädige, iyeta Yeesu bau me ätrunga biname cina abasecretnige yepä mete cabu me.

2 Teepi piba taatu itecijemige babo mumwämu carbe cabu ca. Pui mumwämu lui babo kokre buuwe pana ge, mete iyeta ngalebora tabacitige teepi luma icrajige.

3 Teepi puma cita ca jepänisi muye wädräji pana gwidape bine lui cina äpletnärige, otninisi iyeta biname bime mope papa cabu.

4 Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa ngalebora iyeta poto cabu lenajame. Teepi mene maramara jücemisi. Aceji Seemo te lui mene ecäremige, teepi papa jücemisi.

5 Puga ge Yerusalema je Israela biname lui cina itu saaclepi iyeta gawe maramara cabu ca. Teepi iyeta Acejiyame ne yaawejanusi.

6 Bucurage biname cina abasecretnige peei mene maramara liba itecijemige. Teepi iyeta ngenecu jelonecmige mene ätecijame, inge Yeesu bau me ätrunga biname cina mene jücemisi pui biname bime yepäyepä tagepogogo ca.

⁷ Teepi mutäcäco äbitininisi, piba jüicemisi egä, “Lui biname cina mene jüicenenemisi, teepi iyeta Galilaya biname gemi!

⁸ Peei lipu gyene egä mine teebibine jitecijenemisi mimerage cewe mene iicema cabu ca?

⁹ Mine Partiya gawe cabu ca, Mediya cabu ca, piyepu Elama cabu ca; Mesopotamiya gawe cabu ca, Yuudea piyepu Kapadokiya gawe cabu ca gemi; Pontus piyepu Asiya cabu ca gemi;

¹⁰ Pirugiya piyepu Pampuliya cabu ca gemi; cuta piyepu Aikupito cabu ca, piyepu poto Libiya cewe cabu ca gemi, lui Kurene cewe mameta gyene. Poto mine lui Rooma cabu ca gemi;

¹¹ cuta piyepu pui tomi cabu ca poto lui Israela biname gemi, poto lui Israela biname lica gemi, yepä mine iyeta Israela biname bime mule jäätrungemusi; cuta piyepu poto mine lui Krete curä cabu ca piyepu Arabiya gawe cabu ca gemi; yepä mine iyeta jitecijemisi teepi mimerage mene maramara ca jüicetnäjemisi. Teeme mene lui peei babe miiji mule poto cidi me Acejiyame lui bine itu jaawenemepi.”

¹² Yoo siige, biname cina mutäcäco äbitininisi piyepu maramara ngene atwanena jepänemisi, piba teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai ngena mule gyene?”

¹³ Yepä, poto cina ätrunga biname bine bääclena me jewenemisi, jüicemisi egä, “Ai biname lui sice buduma gemi!”

Peteru me Mene

¹⁴ Peteru puma cita ca jeclajutige pui lebin ätyepäneji biname cama, piyepu babo tage ca gije abacitige mene jajaneneme biname bine egä, “Israela biname piyepu weene iyeta lui cina Yerusalemä cabu je inajininige, cäme mene nätecijeye! Cane weebibine umle jiwennininine ai mule lui ngena tääpu myene.

¹⁵ Ai biname sice buduma lica gemi, weene lipu jüiceninije, inge bimu lui nain oklok kroke gyene. Peei lui sice nänäja padare lica gyene.

¹⁶ Yepä, ai mule lui eei tääpu myene Acejiyame me mename biname Yoele lipu itu jüicuji egä,

¹⁷ ‘Acejiyame jüicige: Age sena mene cane ngena cire jaawenepene ceräcerägäabu padare cabu.

Cane cäme Seemo ne cire yaacitepene iyeta biname bime trupa cabu.

Weeme imäbägrä piyepu ngulebägrä cina cäme tagepogogo mene cirege iicema;
weeme mamyee rooriye cina maramara mule bine wama pana cirege päpäna;
piyepu weeme moda cina wama bine cirege päpäna.

¹⁸ Yoo, cäme kaakesea biname, rooriye cuta magebi piyepu,
pui padare cabu cäme Seemo cane cire yaacitepene teeme yepäyepä trupa cabu.

Teepi cuta piyepu cäme tagepogogo mene cirege iicema.

¹⁹ Cane owowä gwidape cirege wawena dume cabu,
piyepu kokre mule gwidape cirege wawena gawe cabu.

Uudi, muyemuye, piyepu waaniwaniba kloka weene cirege päpäna;

²⁰ bimu te cäsä me cirege äbita,
cuta mabye te uudi pana uududi me cirege äbita.

Iyeta ai mule cina niinäce cirege äbita,
piba ingwe ca mime Yageyame me babo ceräcerägäabu bimu te cire tädepi.

²¹ Siige, iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawejanusi,
tabe teebibine niya cabu ca cire yäasecräremepi. Siige.

²² Israela biname, ai mene itecijinege! Acejiyame ciitaca mule, cälu täti gwidape, piyepu owowä gwidape bine cängena jaawabäjemepi weeme opo gaabe; tabe pui bine Yeesu Nasaretayame cabu ca jaawenanemepi. Weene pui umle gemi, inge weeme

gome jaawenanemepi. Tabe pepu pi singi weebibine umle wawename egä Yeesu lui ätyepäneji ge teeme bau ca.

²³ Acejiyame teeme singi ca itu iyemaluji Yeesu ne weeme bau me ätyepame. Tabe pui padare umle ge ngena cirege äbita. Weene teebine piba budre me jaawenepeye, liba niiya mule biname bine giri jaacranemepye teebine baarge uli cabu äbyecrame.

²⁴ Yepä, Acejiyame teebine budre cabu ca yaarpinantepi, teeme budre mäpu cabu ca yääyebtingtepi, ingle naace gyene budre te teebine äblicäco cängena gawe me apremela.

²⁵ Yoo, Daawida te mene jiicuji teeme poto cidi me egä,
'Iyeta padare cane Yageyame ne jääpänune cäme niinäce gaabe je;
cane niiya päpäna äblicäco gäne, ingle tabe iyeta padare cane cama gyene.

²⁶ Peei name pi cane ngenecu miiji gäne, piiyepu gege cama mene jiicune.

Yoo, Acejiyame, cane budre cire läbitepene, yepä cane mäame trämä papa nanajenige,

²⁷ ingle maane licarage cäme seemo ne cire nabmalepi biname bime cable cewe cabu je,
cuta piiyepu lica cirege cäme trupa ne abmala gape cabu ocwäwame, cane lui mäame
miijirage kaakesea biname gäne.

²⁸ Maane ireclota gaabe itu nawabepete;
piiyepe cane mäame gome gege cama nanajenige.' "

²⁹ Siige, Peteru piba jejemige, "Cäme binamewale, lui mene mime kaakesaare Daawida poto cidi me, cane miiji weeme täapume pajecu me wawena. Tabe budre ge, gape cabu ecitujisi; teeme gape pisi nyene ama mime gome.

³⁰ Tabe Acejiyame me mename biname ge. Tabe umle ge Acejiyame lui mene teeme kokre ngii cama teebine ituge jaji egä, 'Yepä mäame kaakesaare cane mope biname ne cire jaawenepene maane liiyepu.'

³¹ Siige, Daawida ngene ca egluji Acejiyame ngena singi cirege wawena, peei name pi tabe mene jiicuji Keriso me arpinenta poto cidi me egä,
'Acejiyame teebine lica ebmalige biname bime cable cewe cabu je;
teeme trupa te lica gape cabu ocwäwige.'

³² Siige, ai mene lui Yeesu poto cidi me. Acejiyame teebine yaarpinantepi budre cabu ca. Cine iyeta teebine tepänanumesi ireclota ge.

³³ Acejiyame liba teebine yaarpinantepi, puupu teeme gome yäacärepi, piba teebine Aceji Seemo cuta yäacärepi, teeme Babe te lipu itu jejuji wawename. Yoo, page weene lui bine jepänemiye piiyepu lui maramara mene itecijenininige, peei iyeta lui Yeesu bau ca gyene.

³⁴ Siige, Daawida lica Yeesu pana äduji cabucewe me, yepä tabe apu mene jiicuji egä,
'Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidi ca,

³⁵ ngälu cane mäame cubuyame bine mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.'

³⁶ Yoo, Israela biname iyeta, weene miiji cängena umle egä peese nyene pui Yeesu weene lui ne itu yaacitepeye baarge uli cabu. Acejiyame teebine itu jaawenepi Yageyame piiyepu Keriso."

Cine Ngena ne Miiji Wawena

³⁷ Siige, biname cina Peteru me mene liba itecijemige, teepi mage ngenecu mäpu äbitininisi teeme conocono mule name pi. Teepi Peteru piiyepu nuuja ätyepäneji biname bine itemlemisi egä, "Binamewale, cine ngena ne miiji wawena?"

³⁸ Peteru teebibine jejemige egä, "Atatrongärineye weeme niiyaniya mule cabu ca, piiyepu niiye ca äciseja ne ecateye Yeesu Keriso me ngii cabu. Piba Acejiyame te weebibine niiya cabu ca pa isecräripi, cuta teeme miijirage owecu gwidape pa täätyepipi weeme bau me, peei lui Aceji Seemo gyene.

³⁹ Peei mene Acejiyame bau ca lui weeme täapume, piiyepu weeme bägrä, weeme saarewale täapume, cuta piiyepu iyeta biname bime täapume lui cina cudecewe cabu

icrajenige, iyeta biname Acejiyame mime Yageyame lui bine cire taasoglecmepi teeme bau otnime.”

⁴⁰ Peteru jegednemige peei bääirmi, piyepu bucurage nuuja mene ca teebibine sewadanemige egä, “Täsecrâripeye conocono mule cabu ca, ingle mäpu daremu te tädenige ai niyarage biname bime bau me!”

⁴¹ Bucurage biname cina ätrunga ca ecatisi teeme mene ne, piyepu niye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu. Pui yepä bimu cabu pama trii tausen biname cina ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi.

⁴² Bucurage padare teepi singi ge Yeesu me ätyepäneji biname bime bau ca mene abiberäjame. Teepi labasecretninusi mene abaitname, deedei gigri läbitininusi, piyepu cuta Acejiyame bau gigri irecu lätumutinus.

Ätrunga Biname bime Mule

⁴³ Acejiyame me ätyepäneji biname cina bucurage ciitaca mule piyepu kokre mule gwidape Acejiyame me kokre ca jaawenemusi. Biname iyeta mutäcäco läbitaninusi.

⁴⁴ Iyeta lui cina Yeesu ne jitrungisi, teepi yepä gome labasecretnuge piyepu teeme gwidape lui gigri.

⁴⁵ Teepi poto gwidape piyepu gawe bine aletnename jaawenemusi, siige rarekaake jääpänemusi. Lui bime singi piti nemi, teeme täapume jaabelanemusi.

⁴⁶ Iyeta bimu teepi labasecretnuge Acejiyame me iiwäreja mete caale ngalebora, puma cita ca toraca gege cama yaacluge teeme mete me deedei gigri äbitame.

⁴⁷ Teepi eso yääcärusi egä, “Acejiyame lui babo miiji gyene!” Iyeta biname teeme ngenecu miiji ge pui ätrunga biname bime bau me. Iyeta bimu gaabegabe Yageyame Yeesu te biname bine yääbäcnanemuge teeme tomi cabu me, lui cina niya cabu ca äsecräreji gemi.

3

Ernge Niyaniya Biname te Miiji Äbitige

¹ Nuuja bimu Peteru Yoane naabi aaclige Acejiyame me iiwäreja mete me teeme mämle irecu ätumuta padare trii oklok.

² Puga ge iiwäreja mete caale cabu yepä grana, ngii Jamyacu. Cuta puga ge peei grana gaabe gome yepä rooriye lui me ernge niyaniya ge. Tabe otnetneja äblicäco, ingle pepu ärngeji ge. Iyeta bimu gaabegabe biname cina teebine yaacananusi, peei grana gome yaabmalusi biname bine rarekaake täapume ätineräjame, lui cina yääbäcnusi iiwäreja mete caale ngalebora me.

³ Tabe liba Peteru Yoane naabibine jääpänige abacita je, teebibine äätinäruji rarekaake täapume.

⁴ Teepi ire acitäsi teeme bau me, Peteru piba jejige, “Ire cime bau me!”

⁵ Tabe puma cita ca ire jaatwige teebibine, teemämu ngene jotwanige egä, “Teepi pama ceera me singi gegi.”

⁶ Peteru jejige, “Cäme rarekaake licarage gyene, yepä cäme lui pisi nyene, cane pa nääcärene: Yeesu Keriso Nasareta ceweyame me ngii cabu, cane meebine naajenine egä abujängti otnime!”

⁷ Tabe teeme camu poto ime ca joomlige, teebine ewejängtige. Piba taatu pui biname me ernge dugulace kokre äbitige.

⁸ Tabe piba abujängtige, jeclajutige teeme ernge ca, piba gije abacitige otnetnejame. Tabe ten cama iiwäreja mete caale ngalebora me abacitige. Tabe otnetnäjige, uuplatäjige, piyepu Acejiyame ne ewepyeräjige.

⁹ Biname cina teebine jepänisi otni je piyepu Acejiyame ne awepyeräja je.

¹⁰ Teepi liba umle äbitininisi egä pui ätineräja biname peese nyene, lui te ladnatuge iiwäreja mete caale grana ngii Jamyacu gome, teepi cälu te jitemige, lui miiji te tädige teeme bau me.

Peteru te Mene Jejemige Iiwäreja Mete Puutucu je

¹¹ Pui ernge niiyaniya biname egäcäro Peteru Yoane naabibime ime joomlige, iyeta biname ngenecu alongeca cama tuuwametnige teeme bau me. Teepi iiwäreja mete caale ngalebora pui puupu cabu jage, lui ne ngii yaainusi “Solomona me Caagecage Toro Mete” ca.

¹² Peteru te liba biname bine jepänemige, jejemige egä, “Israela biname, weene ngena name pi cälu te jitemige? Weene ngena täapume cime bau me ire sinajininige? Nää, weene apu jinge-nininige egä cime kokre ca, coo cime miiji mule ca, ai biname ne otnetnejame jewenago? Licarage!

¹³ Acejiyame peese nyene lui ne Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejanusi; Acejiyame peese lui ne mime sasa kaakesaare cina yaawejanusi. Tabe te peei ne bii jewenige, teeme miiji kaakeseyame Yeesu ne jamyacu apaclyera ceerame. Yoo, weene Yeesu ne yäacärepeye Israela modamoda biname bime bau me, piyepu teebine jäägyepeye Pilato me opo gaabe, ngänu gyene tabe itu ngene jwaatwanepi teebine asatame.

¹⁴ Yeesu lui mara conocäco biname gyene, yepä weene teebine jäägyepeye, Pilato ne jaajepeye cubucubu biname weebibine ceerame, lica Yeesu.

¹⁵ Weene pepu pi teebine budre me jaawenepeye, lui te biname bine ireclota gaabe jaawabäjemuge, yepä Acejiyame teebine yaarpinatepi budre cabu ca. Cine ire arbi biname gemi peei poto cidi me.

¹⁶ Peei Yeesu me ngii te ai biname ne kokre becäriige. Yoo ai biname weene lui ne jepäneniye piyepu sasa umle gemi, teeme ernge dugulace kokre bäbitige teeme ätrunga ca Yeesu me ngii cabu. Yeesu bau ätrunga te teebine miiji bii jewenige weeme opo gaabe je.

¹⁷ Yoo cäme binamewale, cane umle gäne, weene liba Yeesu ne niiya jaawenepeye, weene umle lica gemi weene ngena jaawenepeye. Weeme modamoda biname piyepu, teepi umle lica gemi.

¹⁸ Yepä, peei mule ca Acejiyame te teeme sasa mene ibibi itu jaawenepi. Sasa cabu ca iyeta teeme mename biname cina peei mene jaaitnäjusi egä teeme Keriso mage mäpu cire jääpänepi.

¹⁹ Yoo, ebmaleye page weeme niiyaniya ngene atwanena Yeesu poto cidi me, atrongärineye Acejiyame bau me. Tabe piba weeme niiyaniya mule pa yääyeb lengemepi. Peei jewenepeye,

²⁰ piba ngenecu plowa pa tädepi Yageyame bau ca, piyepu tabe cire täätyepipi Yeesu Keriso, lui ne ituge jaji weeme bau ätyepame.

²¹ Page tabe miiji cabucewe je yaanajuge, ngälu pui padare te cire tädepi Acejiyame liba iyeta gwidape bine kirece me cire jaawenemepi. Ujarage Acejiyame te mene jücuji peei poto cidi me, piyepu teeme miiji mename biname cina jaaitnäjusi pui mene bine.

²² Moose jücenige Oogäräneji Mene cabu egä, ‘Acejiyame weeme Yageyame te nuuja mename biname cire täätyepipi, cebine liiyepu itu nätyepuji. Tabe lui weeme biname cabu ca cirege otni. Weene iyeta teeme mene miiji jewenepeye.

²³ Laati te teeme mene lica yaacatuge, teebine yääyeb lingtusi Acejiyame me biname bime bau ca iyeteta.’

²⁴ Iyeta mename biname, Samwela piyepu iyeta teeme ingwe ca lui cina secluji, iyeta lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jücemusi, teepi mene jücemujisi ngena cina täbitimesi ai padare cabu.

²⁵ Acejiyame me sasa mename biname cina jeitnujisi tabe ngena cire jaawenepi. Teeme pui mene lui weeme tääpu myene. Cuta piyepu weeme tääpu myene ai nuuja mene, Acejiyame te weeme sasa kaakesaare bine lui ecäranemuji, tabe liba Abrahamo ne jejuji egä, ‘Cane iyeta biname bine ai gawecewe cabu je miiji cire jaawenemepene mäame ingwe kaakesaare cabu ca.’

²⁶ Yoo, Acejiyame liba teeme kaakesea bägrä Yeesu ne yaarpinantepi, siige teebine tityepipi niinäce weeme bau me weebibine miiji ceerame, tabe liba weebibine iyeta pa itatrongäripi weeme niiya mule cabu ca.”

4

Peteru Yoane naabi Israela Modamoda Biname bime Opo Gaabe je Jaaclajutige

¹ Peteru Yoane naabi liba mene jejemäsi biname bine, poto Acejiyame tääpume iiwäreja biname, piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, cuta piyepu poto Sadukea sigu biname, teepi iyeta piba atyarininisi.

² Teepi ngenecu niiya cama itecijemige Peteru naabi Yoane biname bine ebiberäjemäsi egä, “Yeesu lui budre cabu ca itu larpinantepi, peei name pi teeme kokre pisi nyene cuta biname bine budre cabu ca arpinerame.”

³ Yoo, pui biname cina singi lica teeme peei mene ätecijame, peei name pi Peteru Yoane naabibine joomlisi. Mämmlerage ge, peei name pi krokeciye mete bora me ääsinglantisi ngälu nuuja kroke.

⁴ Yepä, bucurage biname cina lui Peteru Yoane naabibime mene itecijemige, teepi peei mene jitrungisi, siige ätrunga biname cina bucurage äbitininisi, faib tausen joomlige.

⁵ Nuuja bimu cabu, poto Israela mope biname, nuuja modamoda biname, piyepu cotre abiberäja biname cina yepä gome me abasecretnige Yerusalema cewe cabu je.

⁶ Teepi mene ajananinisi iiwäreja babo biname Anas cama piyepu Kayapa cama, Yoane piyepu Aleksanda cama, cuta piyepu Anas me poto inge biname cama.

⁷ Teepi piba Peteru Yoane naabibine taasoglicisi teeme opo gaabe je aclajutame, piba teebibine äätemlisi egä, “Weene peei biname ne lipu miiji tewenumeye? Näa, ngena kokre ca piyepu laati me ngii cama tewenumeye?”

⁸ Siige, Aceji Seemo te babo äbitige Peteru me trupa cabu. Tabe puma cita ca teebibine jejemige egä, “Mope biname piyepu nuuja modamoda biname,

⁹ weene näa cibibine nitemleniye pui mule poto cidi me lui te täbitumi ernge niyaniya biname tääpume? Näa, weene singi umle äbitame cine lipu tewenumago peei mule ne?

¹⁰ Weene iyeta miiji umle äbita, piyepu Israela biname iyeta miiji umle, egä Yeesu miiji kokre te ai biname ne iyeta miiji me tewenumi, lui biname te aclajuteji gyene weeme opo gaabe je. Yeesu Keriso Nasareta ceweyame peese nyene, weene lui ne baarge uli cabu itu yaatecwamtepeye. Acejiyame teebine budre cabu ca itu yaarpinantepi.

¹¹ Tabe peese nyene lui poto cidi me Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Lui kula ne weene raranga biname cina jigyisi, baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.’

¹² Siige, Yeesu peese nyene lui taatu ibibi gyene biname bine niiya cabu ca äsecerame. Ai gawecewe cabu Acejiyame te nuuja biname me ngii lica ituge ceera lui te ibibi gyene mibibine niiya cabu ca äsecerame.”

¹³ Siige, pui mutre biname cina mutäcäco äbitininisi Peteru naabibine Yoane päpäname egä teepi lui wälu umle cäco gegi, cuta umle äbitame egä teepi papa biname gegi, sukulu cäco. Teepi puma cita ca umle äbitininisi Peteru naabi Yoane Yeesu cama cuta waatnetnejäsi.

¹⁴ Yepä, teepi nuuja mene äblicäco ge iicana, inge teepi ernge niyaniya biname ne jepänisi Peteru Yoane cama aclajuteji ge, lui ne miiji me tewenumäsi.

¹⁵ Siige, teepi Peteru Yoane naabibine jaajisi pui mutre biname tomi äyebhengame puutucu me asatame puma awagrijame. Puma cita ca teemeteme mene ajananinisi egä,

16 “Mine ngena ne jaawenesi ai neeneni biname poto cidi me? Iyeta biname Yerusalema cabu umle gemi egä teepi peei mara ciitaca mule ne tewenumäsi. Mine äblicäco peei ne aina.

17 Yepä, mine singi lica ai mene te otnetnejame, peei name pi mine miiji teebibine ablawejame egä, ‘Ingwe ca gone Yeesu me ngii cabu nuuja biname ne mene jaji.’ ”

18 Siige, teepi Peteru Yoane naabibine cääri taasoglecisi, jaajisi egä, “Gone Yeesu me ngii cabu mene jaajanemuye, coo biname bine yaabiberäjimuye!”

19 Yepä, Peteru naabi Yoane jejemäsi egä, “Weene weemämu atranineye egä Acejiyame me opo gaabe je lui gyene conocäco, nää weebibine ätrungame, coo Acejiyame ne ätrungame.

20 Cine ngena ituge päpäna piyepu ätecija, cine äblicäco bojä lenaja peei poto cidi me.”

21 Puma cita ca pui mutre biname cina teebibine kokre mene cama aablawäjisi, siige jäätjepisi. Teepi äblicäco teebibine niya cabu acita, inge biname täapume wälu ge. Biname iyeta Acejiyame me ngii ne ewepyeräjisi pui gwidape täapume lui cina ituge äbita.

22 Lui biname te ciitaca mule cabu ca miiji me täbitumi, tabe footi kämäge cama senajumi piyepu cerämu poto.

Ätrunga Biname cina Ireçu Ätumutini Acejiyame bau me

23 Peteru naabi Yoane liba tasatäsi, teepi acnenutäsi teeme ätrunga binamewale bime bau me, teebibine jeitnemäsi ngena mene modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname cina bii jaajisi teebibine.

24 Ätrunga biname cina teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta ireçu ätumutini Acejiyame bau me egä, “Yageyame, maane lui tewenemujite cabucewe, gawecewe, malu, piyepu iyeta lui peei cabu temi, maane mene itu jejujite mäame kaakesea biname, cime kaakesaare Daawida ne.

25 Tabe piba Aceji Seemo me ätityera ca peei mene jeitnuji apu egä, ‘Ngena name pi maramara gawe biname cina babo claabe gemi?

Teepi ngena name pi gläamu bine papapa jwenemisi?

26 Gawe maramara mope biname cina cubu gwidape bine emacetrnäjenemisi.

Modamoda biname cina yepä gome abasecretnenige cubu agedname Yageyame piyepu teeme jaji biname Keriso cama.’

27 Siige, ai mene te ibibi läbitepi Heroda piyepu Pontiyo Pilato liba ai cewe ngalebora nuuja gawe biname piyepu poto Israela biname cama labasecretnipesi mäame conocäco kaakeseyame Yeesu ne äciseräjame, maane lui ne ituge jaji biname bine niya cabu ca äsecreraame.

28 Teepi labasecretnepi iyeta mäame singi wawename, maane lipu uja ngene jotwanujite Yeesu bau ngena te äbitame.

29 Yoo, Yageyame, cuta page maane mene bii näätecijige, teepi lipu opo cabu nirmäjininisi. Gone ätecija taatu, yepä maane mäame kaakesea bägrä bine nitityäripi mäame mene wälu cäco iicemame.

30 Mäame kokre niwabinini pita biname bine miiji me wawenecame, piyepu owowä piyepu ciitaca mule bine wawenecame Yeesu mäame conocäco kaakeseyame me ngii cabu.”

31 Teeme ireçu ätumuta mene liba siige, piba taatu pui mete teepi luma tabasecretnige, peei te akocnäjige. Aceji Seemo te babo äbitige iyeta teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi gije abacitinisi Acejiyame me mene wälu cäco iicemame.

Ätrunga Biname cina Jebelanemisi Gwidape bine

32 Iyeta ätrunga biname teeme ngenecu piyepu teeme singi lui yepä ge. Nuuja biname te lica jicige egä, “Cäme gwidape lui cämi nemi,” yepä teepi iyeta teemeteme jebelanemisi.

³³ Yeesu me ätyepäneji biname cina babo kokre cama ire jerbisi Yageyame Yeesu me arpinenta poto cidi me, piyepu Acejiyame me baborage miiji ten cama ge.

³⁴ Teeme tomi cabu nuuja biname lica ge lui te singi cama enajige bimu gaabegabe gwidape täapume. Laatibi yageyame ge gawe coo mete täapume, teepi aletname jaawenimusi, aletna rarekaake saawecnemusi,

³⁵ piba ätyepäneji biname bine yääcäremusi. Teepi peei rarekaake jaabelanemusi teeme yepäyepä laati bemi gwidape cäco.

³⁶ Biname ngii Yoosepa pepu jewenige. Tabe Leebi me ingle cabu ca ge; teeme aplimla puupu lui Kupro curä cabu. Ätyepäneji biname cina teebine yaainusi Banaba ca, peei me aboclomta lui kokre ne ceerayame biname ge.

³⁷ Yoosepa poto gawe aletname jewenige, gawe aletnäneji rarekaake bine ewademige, puma cita ca ätyepäneji biname bime ime cabu icranemige.

5

Ananiya naabi Sapira

¹ Yepä, puga ge rooriye ngii Ananiya lui teeme coga Sapira cama poto teeme gawe aletname jewenäsi.

² Yepä, tabe poto aletnäneji rarekaake mara gome icranemige teeme täapume, poto taatu ecäremige ätyepäneji biname bine, engletnäjemige egä, “Camle-camle daremu gyene ai pui gawe täapume.” Teeme coga iyeta umle ge peei poto cidi me.

³ Peteru rooriye ne jejige, “Ananiya, maane ngenome ire taatu jecitite Satani te meebine acaname. Maane angletneja mule bii jewenite Aceji Seemo bau me, maane liba poto gawe aletna rarekaake ne cumä tewenumete.

⁴ Pui gawe liba aletna cäco ge, määme yene piba, cuta peei gawe täapume lui rarekaake sewademumete, määmi nemi iyeta. Pui name pi maane ngenome ngene totwananumete peei angletneja mene iicemame? Maane walya mene lica jicite biname bau me, yepä maane Acejiyame bau me walya bii jicite!”

⁵ Ananiya liba peei mene itecijige, puiage padare cabu budre tama itramige. Siige, iyeta lui cina itecijemige peei poto cidi me, teepi mage wälu.

⁶ Mamye rooriye cina mete ne sebäcnisi, Ananiya me budrekaake ne etnisi, ecanisi, gape piba ecitisi.

⁷ Matikolä padare ingwe gaabe ca, Sapira te peei mete me tabacitige, yepä tabe umle lica ge ngena te bäbitige teeme rooriye poto cidi me.

⁸ Peteru teebine utemlige egä, “Cebine naji, nää ai rarekaake lui camlecample daremu gyene, maane piyepu määme rooriye lui secatumeye weeme gawe täapume?” Tabe jejige egä, “Yoo, camlecample daremu peese nyene.”

⁹ Siige, Peteru jojige teebine, “Maane piyepu määme rooriye weene ngenome mene tewenumeye Aceji Seemo ne walya mene ca apicentame? Pui biname cina lui määme rooriye ne gape me becitisi, age tema mete grana gome, cuta meebine naasatenisi!”

¹⁰ Piba taatu tabe utramige Peteru me ernge gome, siige budre äbitige. Pui mamye rooriye cina mete ne sebäcnisi, jopänisi budre, puma cita ca teebine usatisi, cuta gape ocitisi teeme rooriye gome.

¹¹ Iyeta Yeesu bau ätrunga biname piyepu iyeta nuuja biname lui ai mule poto cidi me itecijemige, teepi iyeta mage wälu äbitininisi.

Ciitaca Mule Gwidape poto cidi me

¹² Yeesu me ätyepäneji biname cina bucurage owowä mule piyepu ciitaca mule bine jaawenemusi biname sobe cabu. Ätrunga biname iyeta yepä gome labasecretnuge iiwäreja mete caale ngalebora me, Solomona me Caagecage Toro Mete cabu je.

¹³ Nuuja laatibi ätrunga biname lica, teepi wälu ge ten cama abasecretname, ngänu gyene iyeta biname cina miiji mene taatu jiiusi teeme poto cidi me.

¹⁴ Yepä bucurage magebi piyepu rooriye cina mime Yageyame Yeesu ne jäätrungusi, piyepu ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi.

¹⁵ Ätyepäneji biname bime ätityera mule name pi, biname cina pita biname bine yaawademusi babo gaabe gome, waaku coo tiire cabu yaabmalemusi, ingle naace popi teepi singi Peteru me cege teebibine awabame, tabe liba peei pita biname bine yäasuplingtemuge.

¹⁶ Bucurage biname lui yaacrajemuge Yerusalema mameta, cewe matimati cabu, teepi babo cewe me yäabäcnusi ätyepäneji biname bime bau me yaacluge, pita biname yaawademusi piyepu poto biname lui niya cable cama gemi. Siige, teepi iyeta miiji me läbitininusi.

Ätyepäneji Biname cina Mäpu Padare Jepänisi

¹⁷ Iiwäreja babo biname piyepu iyeta lui cina ten cama ge, teepi iyeta lui Sadukea sigu biname ge. Teepi claabemete jepänanemisi, ingle biname cina babo singi ätyepäneji biname bime täapume. Teepi peei claabe name pi mene jitranisi ätyepäneji biname bine niya wawename.

¹⁸ Teepi teebibine joomlemisi, babo cewe krokeciye mete cabu me ebäcnemisi.

¹⁹ Yepä, mime Yageyame me mename seemo te peei ciye cabu tädige, krokeciye mete gaabe ne jiiitnige, ätyepäneji biname bine pui mete cabu ca ewademige, teebibine piba jejemige egä,

²⁰ “Weene biiri, naaclege iiwäreja mete me. Puma jiclajutipi, biname bine ebiberäjemepeye iyeta mene ai kirece ireclota poto cidi me.”

²¹ Ätyepäneji biname cina peei ne jewenisi. Bimu liba tacitige, teepi iiwäreja mete me ebäcnisi, gije abacitinisi biname bine abiberäjame.

Pui iiwäreja babo biname piyepu teeme binamewale tesoglecimisi iyeta Israela modamoda biname cina abasecretname mutre biname tomi täapume. Teepi piba teeme ätityera biname bine krokeciye mete me jityepemisi ätyepäneji biname bine teeme bau me waadename.

²² Yepä, pui biname cina liba atyarige, teepi lica krokeciye mete cabu jepänemisi teebibine, peei name pi cuta äcnärige, abasecretna biname bime bau jeitnemisi egä,

²³ “Cine liba krokeciye mete me atyarinago, gaabe jepänisi armeji ge, iyeta awamuta biname gaabe bine jewamutemisi, yepä cine liba gaabe jiiitnisi, mete ngalebora pui biname bine lica jepänemisi!”

²⁴ Modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, teepi liba peei itecijemige, cälu te jitemige egä, “Baa, ngena te bäbitige? Lete nemi pui biname?”

²⁵ Puma cita ca yepä biname te tabacitige, teebibine jejemige egä, “Cäme mene näteciye! Peei rooriye weene lui bine krokeciye mete me sebäcnimumeye, teepi iiwäreja mete cabu temi, biname bine puma ebiberäjenemisi!”

²⁶ Pui awamuta mope biname te piba ädige teeme ätityera biname cama, ätyepäneji biname bine sewademisi, yepä teepi ime ca lica joomlemisi, ingle teepi wälu ge egä biname cina pama teebibine kula ca äbyecra mage, ai name pi teepi owecu gemi ätyepäneji biname bime täapume.

²⁷ Teepi ätyepäneji biname bine ebäcnemisi mutre biname bime opo gaabe je aclajutame. Iiwäreja babo biname te piba teebibine jejemige egä,

²⁸ “Cine weebibine uja itu jijanipago kokre mene ca egä, ‘Gone peei biname me ngii cabu yaabiberäjemuye,’ yepä weene cime mene lica ituge ätecija, siige iyeta biname bine Yerusalema ngalebora je ebiberäjänemiye, piyepu weene singi cibibine aitna-me egä cine te Yeesu ne budre me itu yaacitepsi.”

²⁹ Peteru piiyepu nuuja Acejiyame me ätyepäneji biname cina mene jewecnistisi egä, “Cine miiji Acejiyame me singi wawena, lica biname bime singi ne.

³⁰ Acejiyame peese nyene laati ne mime sasa kaakesaare cina yaawejanusi. Tabe te Yeesu ne budre cabu ca yaarpinantepi, weene liba teebine budre me itu yaacitepeye baarge uli cabu.

³¹ Acejiyame teebine itu yaarpinantepi teeme camu poto me, teebine biname bine Waadena Biname piiyepu niiya cabu ca Äsecrera Biname me itu jaawenepi. Yoo, tabe singi Israela biname bine padare ceerame teeme niiya mule abmaläcemame piiyepu pui niiya cabu ca äsecrera.

³² Cine ire arbi biname gemi peei gwidape poto cidi me, cuta Aceji Seemo piiyepu, Acejiyame lui ne täätyepuge biname bime cabu me, laatibi teeme singi jaawenusi.”

Gamaliya te Mutre Biname bine Bäärmi Jegednemige

³³ Siige, peei mutre biname cina ai mene liba itecijemige, teepi mage claabe ge, singi ge ätyepäneji biname bine budre me wawename.

³⁴ Yepä, puga ge yepä Parisea biname teeme ngii Gamaliya. Tabe cotre abiberäja biname ge, lui te baborage ge iyeta biname bime ngene atwanena cabu. Tabe abujängtige pui mutre biname bime sobe cabu, jejemige egä ätyepäneji biname bine miiji äsime puutucu me.

³⁵ Siige, tabe piba mutre biname bine bäärmi jegednemige egä, “Cäme Israela biname-wale, weene miiji cängena ngene jotwananineye weene singi peei biname poto cidi me ngena wawename.

³⁶ Weene ngene jepecneye biname ngii Tiyudas poto cidi me. Poto kämäge niinäce gaabe me tabe täduji, biname bine jejemuji egä, ‘Cane babo biname gäne.’ Pama foom hanred rooriye cina ten cama abasutinujisi. Yepä, tabe budre jepänuji, teeme biname cina piba maramara äbitininujisi, siige wata apiruji teeme sigu te.

³⁷ Tiyudas me ingwe ca, biname bime ngii acnema padare cabu, Yuuda Galilaya ceweyame te piba täduji. Tabe cuta bucurage biname ewademuji ten cama otnetnejame, yepä tabe cuta budre jepänuji, siige teeme biname cina maramara äbitininujisi.

³⁸ Yoo, peei name pi ai biname bime poto cidi me cane weebibine jijenininine, gone teebibine niiya jaawenemuye, yepä ebmalemepeye! Liba biname bau ca gyene teeme ngene atwanena piiyepu teeme waweneca, piba peei te papa me pagege äbita,

³⁹ yepä liba Acejiyame bau ca gyene, weene äblicäco teebibine iibana. Weene piba Acejiyame cama pa aglipeye!”

Siige, mutre biname cina Gamaliya me mene jecatisi.

⁴⁰ Teepi tesoglecemisi ätyepäneji biname bine, teebibine etemeläjemisi, piba jejemisi, “Gone mene cääri jicemuye Yeesu me ngii cabu,” siige teebibine jityepemisi.

⁴¹ Ätyepäneji biname cina peei mutre biname bine ebmalemisi gege cama, ingwe naace popi Acejiyame ngene jotwanige egä teepi miiji ge Yeesu me ngii name pi mäpu päpäname.

⁴² Iyeta bimu teepi iiwäreja mete cabu piiyepu biname bime mete maramara cabu mene jaajanemusi, biname bine yaabiberäjemusi Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me.

6

Seben Ätityera Biname poto cidi me

¹ Ingwe ca Yeesu me ätrunga biname cina liba bucurage äbitininisi, Israela biname lui cina Griik mene jicemusi, teepi jicnecimisi Heberu mene biname bine egä, “Teepi liba cuublacubla bine rarekaake yääcäranemusi, cime cuublacubla bine kupae lica jaawenemusi.”

² Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina tesoglecemisi iyeta ätrunga biname bine yepä gome abasecretna-me, jejemisi teebibine egä, “Miiji lica gyene cine liba Acejiyame me bäärmu mene jajanena kaakesea ne abmalame rarekaake ire atwi täápume.

³ Cime binamewale, peei name pi weeme cabu ca jejäcremeye seben rooriye bine, lui cina umle biname gemi, piyepu Aceji Seemo ne cängena jäätrungusi, cuta piyepu iyeta biname cina lui täápume ngenecu miiji gemi. Cine teebibine rarekaake ire atwi kaakesea pa yääcäremepesi.

⁴ Siige, cine piba iyeta padare irecu ätumuta piyepu bäärmu kaakesea cabu pa lacranipago.”

⁵ Siige, iyeta ätrunga biname singi ge pepu wawename. Teepi seben rooriye bine ngii jejäcremisi. Age temi teeme ngii: Setepano lui me ätrunga baborage ge piyepu lui me trupa cabu Aceji Seemo te baborage ge, cuta Pilipo, Prokora, Nikano, Timona, Parmenas, piyepu Nikolas lui Antiyoka ceweyame ge. Tabe Israela biname lica, yepä tabe Israela biname bime irecu ätumuta mule ne ituge acata.

⁶ Siige, ätrunga biname cina teebibine ewademisi ätyepäneji biname bime bau me. Teepi irecu ätumutini piyepu ime etacwe-misi peei seben biname bime papa cabu.

⁷ Siige, Acejiyame me Miiji Mene te otnetnäjige iyeta poto ta. Yeesu bau ätrunga biname cina ablinisi Yerusalema ngalebora, cuta piyepu bucurage Acejiyame täápume iiwäreja biname cina peei Miiji Mene ne jitrungisi.

Israela Modamoda Biname cina Setepano ne Joomlisi

⁸ Setepano lui te baborage ätityera piyepu kokre jääpänuge Acejiyame bau ca, tabe ciitaca mule piyepu owowä mule bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca biname bime opo gaabe je.

⁹ Yepä, poto biname cina Setepano cama mene abajininisi. Teepi lui Israela biname bime yepä abasecretna mete cabu ca, pui mete ngii yaainusi egä ‘abasecretna mete asatäneji biname bime täápume.’ Puga ge pui abasecretna cabu Israela biname lui Kurene piyepu Aleksandriya cewe cabu ca gemi, piyepu poto nuuja Israela biname Kilikiya piyepu Asiya Probins cabu ca. Teepi iyeta gije abacitinini Setepano cama mene abajame.

¹⁰ Yepä, Aceji Seemo te Setepano ne babo umle ecäriige. Peei umle cama tabe liba mene jiiemuge, teepi äblicäco daremu mene iicana.

¹¹ Teepi peei name pi poto biname bine ogä rarekaake ecäremisi walya mene jajime. Teepi apu jiiçisi egä, “Cine Setepano ne jitecijisi, tabe Moose me cotre mene bine jiseblecäjemige, cuta piyepu Acejiyame ne jiseblecäjige.”

¹² Pepu pana teepi ngenecu alonecame jenenemisi biname bine, piyepu modamoda biname, cuta piyepu cotre abiberäja biname. Teepi Setepano ne joomlisi, ecanisi mutre biname bime opo gaabe me.

¹³ Teepi piba poto biname bine ebäcnemisi walya mene iicaname Setepano poto cidi me. Pui cina jejemisi egä, “Ai biname te jääseblecäjemuge ai cudege iiwäreja mete poto cidi me piyepu Moose me cotre mene poto cidi me.

¹⁴ Cine ituge ätecija tabe jaji je egä Yeesu pui Nasareta ceweyame te ai iiwäreja mete ne pagege iibyageca, piyepu mime sasa mule lui Moose bau ca gyene, peei ne mara me pagege wawena!”

¹⁵ Iyeta lui cina mutre biname tomi cabu adnatärenige, teepi ire jetwa-nanisi Setepano ne, jepänisi egä teeme opo lui mename seemo pana ge.

7

Setepano me Mene

¹ Iiwäreja babo biname te Setepano ne itemlige egä, “Nää, teeme mene toraca gyene mäame poto cidi me?”

² Setepano jejemige egä, “Cäme babewale, binamewale, cäme mene nätecijey! Ujarage mime kaakesaare Abrahamo liba camuge Harana cewe me otni, Acejiyame lui jamyacu apaclyera cama ge, tabe teemämu aboclomtuji Abrahamo bau. Pui padare tabe Mesopotamiya gawe cabu enajuji.

³ Acejiyame teebine jejige egä, ‘Ebmalemi mäame inglewale bine, piyepu mäame gawecewe ne ebmali, nuuja gawe cabu me ädi, cane lui gawe ne pagege awaba mäame täapume.’

⁴ Siige, Abrahamo piba ebmaluji Kaladea gawe ne, äduji Harana cewe me lenajame. Liba Abrahamo me babe budre äbituji, Acejiyame piba teebine jityepuji otnime ai Kanana gawe cabu me, weene page luma inajininige.

⁵ Yepä, pui padare Acejiyame te yepä gawe matikolä lica ecäruji Abrahamo ne teemerge gawe lenaja täapume, yepä Acejiyame teebine mene jejuji gawe ceera teeme täapume piyepu teeme kaakesaare täapume ingwe ca. Yoo, pui padare Acejiyame liba peei mene jejuji, Abrahamo bägrä cäco enajuji.

⁶ Age Acejiyame me mene teeme bau me: ‘Mäame ingwe kaakesaare cina cirege otni mage cudecewe me nuuja biname bime gawe cabu lenajame, puma mäpurage daremu cäco kaakesea cirege wawena. Teeme ireclota mäpu cirege fooa hanred kämäge cama.

⁷ Yepä, pui gawe biname lui bime täapume teepi mäpurage kaakesea cire jaawenepesi, cane teebibine teeme mäpu daremu cirege ceera. Ingwe ca mäame kaakesaare cirege äsecrera peei gawecewe cabu ca. Teepi cäme bau piba cirege awejena airage gawe cabu.’

⁸ Siige liba peei mene apiruji, Acejiyame piba Abrahamo ne jejuji teeme cewecu acitame teeme tääpe matikolä iirputa ca. Peei cewecu ca Abrahamo te Acejiyame me jajeji mene ecatuji teeme täapume teeme biname me äbitame. Pui name pi Abrahamo, Isacako te liba aplimluji, teeme tääpe matikolä jiiirputuji seben bimu teeme aplimla ingwe ca; piyepu ingwerage Isacako teeme bägrä Yakobu me tääpe matikolä cuta jiiirputuji. Yakobu me padare liba, tabe cuta teeme twelb imäbägrä bime tääpe matimati cuta jiiirpeclimuji pui cewecu acitame. Pui twelb imäbägrä cina kaakesaare me äbitininujisi mime twelb ingle lenajame.

⁹ Pui bägrä cina claabemete jepänujisi Yoosepa ne lui teeme yepä ge, siige teebine aletname ecanujisi daremu cäco kaakesea wawename Aikupito gawe cabu je. Yepä, Acejiyame puga ge ten cama,

¹⁰ teebine cängena isatuji iyeta teeme peei mäpu cabu ca. Yoosepa liba jeclajutuji Aikupito gawe Mopeyame Parao me opo gaabe je, Acejiyame te Parao ne ngenecu miiji jewenuji Yoosepa täapume, piyepu Yoosepa ne babo umle ecäruji. Parao piba Yoosepa ne ecituji Aikupito gawe piyepu iyeta Parao me mete bine ire atwime.

¹¹ Gane padare piba täduji Aikupito piyepu Kanana gawe cabu iyeta; biname cina mage loolo me cewe icrajuji. Mime kaakesaare licarage nuuja deedei bine jepänemujisi.

¹² Peei name pi Yakobu liba itecijuji egä deedei puga ge Aikupito je, tabe teeme bägräwale, lui gemi mime kaakesaare, teebibine jityepemuji teeme niinäce gaabe me piyeme.

¹³ Ingwe ca teepi liba cääri äcnäruji, Yoosepa teeme naniganewale bime bau aboclomtuji. Parao pui padare cabu umle äbituji Yoosepa me ingle biname poto cidi me.

¹⁴ Yoosepa piba mene jityepuji teeme babe Yakobu te otnime teeme inglewale cama Aikupito me. Teepi iyeta lui sebenti faib biname ge.

¹⁵ Puma cita ca Yakobu äduji Aikupito me. Tabe puga ge budre, cuta teeme bägrä iyeta budre puga ge.

¹⁶ Ingwe ca teeme kaakesaare cina pui saarewale bime budrekaake ewademujisi Kanana gawe cabu me cewe ngii Sekem me, puga kaake bine gape jerbemujisi, lui gapecewe ne Abrahamo te rarekaake ca itu jeletnuji Hamora biname bime bau ca.”

¹⁷ Setepano mene jicemige egä, “Acejiyame me padare liba mameta ge atyaramta teeme jajeji mene toraca me äbitame, lui mene Abrahamo ne itu jejuji, mime biname cina piba Aikupito gawe cabu bucurage itu ablinujisi.

¹⁸ Pui padare cabu kirece mope biname te gije abacituji Aikupito gawe ne ire atwime; tabe umle lica ge Yoosepa poto cidi me.

¹⁹ Pui mopeyame piyepu teeme biname cina mime biname bine engletnäjemuji, mime kaakesaare bime ireclota mäpu me jebenemuji. Teepi teebibine giri jicranemuji teeme engäbägrä bine puutucu abmalame budre äbitame.

²⁰ Siige, Moose pui padare cabu aplimluji; tabe jamyacu bägrä ge. Nesae mabye teeme mage babe cina teebine mete cabu ire jetwujäsi.

²¹ Moose ne liba nuuja puupu cabu me imlitäsi, pui Parao me ngulebägrä te teebine esicrutuji, joomluji teeme bägrä täapume.

²² Aikupito umleumle biname cina Moose ne ebiberäjujisi. Tabe babo me äbituji teeme mene piyepu teeme waweneca cabu.

²³ Moose liba footi kämäge joomluji, tabe ngene jotwananuji teeme Israela biname-wale bine ädärame.

²⁴ Tabe jepänuji Aikupito biname te yepä Israela biname ne egluji. Moose pui ne itityäruji, Aikupitoyame ne daremu jewecnistuji, budre tama egluji, siige.

²⁵ Moose apu jengenuji egä teemerage Israela biname cina umle ge egä Acejiyame te teebine pa jaajepi teebibine äsecreraame teeme mäpu ireclota cabu ca, yepä Israela biname umle lica ge peei poto cidi me.

²⁶ Nuuja bimu tabe jääpänuji neeneni Israela biname arngi cabu jage. Moose singi teeme claabe ne agawame, jaajuji egä, ‘Siige, weene yepä biname gegi. Weene ngenome weemämu arngeniye?’

²⁷ Yepä, lui te nuuja ne egluji, tabe Moose ne iyebingäjuji, teebine itemluji egä, ‘Meebine laati te bii naajige cime ire atwi biname piyepu ablaweja biname äbitame?’

²⁸ Wää, maane singi cebine agli mäte, maane lipu birice Aikupito biname yepä ne seglumete?’

²⁹ Siige, Moose liba peei mene itecijuji, tabe Aikupito gawe cabu ca äyebingtuji cudecewe me, siige Midiyan gawe cabu gije abacituji lenajame. Puga teeme coga te neeneni imäbägrä bine aaplimluji.”

Setepano cerämu cuta jicemige egä,

³⁰ “Footi kämäge liba apirininujisi, Moose piba Sinai podo wajwa je daapo taatu gawe cabu enajuji, siige Acejiyame me mename seemo te teeme bau taboclomtuji. Uli te puga ayige, pui wädräji cabu peei mename seemo ne jepänuji.

³¹ Moose cälu te jituji peei uli ne liba jepänuji ayi je, äduji mameta me cängena ireme. Tabe piba Acejiyame me tagepogogo itecijuji egä,

³² ‘Cane Acejiyame säne, lui ne mäame kaakesaare Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejänusi.’ Moose me täape te wälu name pi jeclonuji, tabe wälu ge ireme.

³³ Acejiyame teebine jejuji, ‘Mäame ernge gwidape yiirecimi, ingle maane aclajuteji gäte cude puupu cabu.

³⁴ Yoo, cane jääpänemune cäme biname bime ireclota Aikupito je lui mage mäpurage ge. Cane teeme mäpu cabu cewe oocanena nätecijanuge; cane bii täinine teebibine mäpu cabu ca äsecreraame. Ayo, cane meebine Aikupito me pa näatyepene.’

³⁵ Siige, Moose peese Israela biname cina lui ne itu jigyuji, teebine jejujisi egä, ‘Laati te meebine naajige cibibine ire atwime piyepu ablawejaame?’ Yepä, Moose peese nyene lui ne Acejiyame te itu tityepuji Israela biname bine ire atwime piyepu teebibine teeme mäpu ireclota cabu ca äsecreraame. Pui mename seemo lui te ayeji uli cabu taboclomtuji, tabe Moose ne itityäruji.

³⁶ Moose peese nyene lui te biname bine ewademuji Aikupito gawe cabu ca. Footi kāmäge cama tabe ciitaca gwidape bine jewanemuji Aikupito ngalebora piyepu Uududi Malu gome piyepu pui daapo taatu cewe cabu.

³⁷ Moose peese nyene lui te Israela biname bine jejemuji egä, ‘Acejiyame nuuja mename biname ne cire täätyepipi, tabe cebine liyepu itu nätyepuji. Tabe weeme cabu ca yepä cirege.’

³⁸ Siige, Moose peese nyene lui puga ge Israela biname cama pui daapo taatu cewe cabu je. Tabe puga ge mime sasa kaakesaare cama piyepu pui mename seemo cama, lui teebine mene jejuji Sinai Podo cabu je. Tabe puga sewademuji Acejiyame miji ireclota mene mibibine jajanename.

³⁹ Yepä, mime kaakesaare cina äbwäricninujisi teeme mene äteciyame, siige Moose ne jigyujsi. Teepi singi ge cuta Aikupito me äcnärame.

⁴⁰ Peei name pi teepi Moose me naane Aarona ne jejujisi egä, ‘Mime uuje bine jewanemi mime niinäce gaabe otnime. Mine nuuja umle lica gemi ngena te itu täbitumi Moose täapume podo cabu je, lui te mibibine Aikupito gawe cabu ca niwadipi.’

⁴¹ Teepi puma cita ca uuje ne jewenujsi awejename, teeme opo lui kau plongo pana ge. Teepi peei ne yiwäräjujisi, babo deedei jewenujsi, lui teeme ime ca wawenäneji gwidape ge.

⁴² Peei name pi Acejiyame te kaake ca icelyäremuji teebibine, ire ta jicranemuji teeme peei singi gaabe cabu otnime dume piyepu wale bine iiwärejame. Mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu Acejiyame me mename biname bime bau ca egä,

‘Israela biname, peei lui cäme täapume lica gyene

weene lui footi kāmäge cabu cibucibu gwidape yaaglecimuye, yiwäräjemuye pui daapo taatu cewe cabu je.

⁴³ Yepä, Moloko uuje täapume weene cäbletääpe ca mete ne erangujiye, pui ne ecanujiye, cuta piyepu weeme uuje Rapana, teeme ämyeji wale ne ecanujiye.

Teepi lui ime ca wawenäneji gwidape ge iiwäreja täapume.

Cane peei name pi weebibine cudecewe me cirege ätyepa Babloniya nuuja poto me.’

⁴⁴ Siige, mime kaakesaare bime iiwäreja mete puga ge pui daapo taatu cewe cabu je. Peei watata rarangäneji mete lui cäbletääpe ca wawenäneji ge. Peei lui Acejiyame me mete ge biname cama lenajame. Teepi peei ne cängena jewenujsi epu pana Acejiyame te Moose bau me lipu eboclomtuji mene taatu ca mete raranga täapume.

⁴⁵ Ingwe ca teepi peei mete teeme bägrä bine ecäremujisi. Teeme bägrä cina pui mete ne piba ecanujisi ten cama, teepi liba Yosua cama ecluji ai Kanana gawe bine waadename, Acejiyame te teeme niinäce gaabe ca liba iyecräjemuji maramara biname bine. Pui mete te ten cama enajuji ngälu Daawida me padare.

⁴⁶ Yoo, Acejiyame ngenecu miji ge Daawida täapume. Tabe Acejiyame ne itemluji tabe te meterage wawename Acejiyame täapume, lui ne iyeta mine Yakobu me kaakesaare cina yaawejanusi.

⁴⁷ Yepä, Daawida me bägrä Solomona te peei mete ne eranganuji.

⁴⁸ Yepä, Caburage Acejiyame tabe lica yaanajuge mete cabu lui ne biname cina yaarangusi, teeme mename biname te lipu jiiuji egä,

⁴⁹ ‘Yageyame te jiiicenge: cäme puupu gyene cabucewe je, cane biname bine puma cita ca ire pa taatwemepene.

Gawecewe lui cäme ernge acita puupu gyene.

Lipu mete ne weene singi cäme täapume rarangame?

Lese nyene puupu cäme lenajame?

⁵⁰ Cije cane iyeta gwidape cämämu lica jewanemujine?’ ”

⁵¹ Siige, puma cita ca Setepano cuta jejemige egä, “Weene ätrunga cäco gemi. Weene ngene atwana Acejiyame bau lica gemi. Weene Acejiyame me mene äteciya cäco gemi.

Weeme sasa kaakesaare liiyepu weene pepu gemi. Teepi lipu singi lica Aceji Seemo ne äteciame, weene cuta piyepu.

⁵² Wää, nuuja mename biname puga ge weeme kaakesaare cina lui ne niiya lica jaawenusi? Eewe, teepi niiya jaawenemusi iyeta mename biname bine! Teepi Acejiame me mename biname bine budre me jaawenemusi lui cina mene jeitnäjujisi teeme Conocäco Kaakeseayame Yeesu me otni poto cidi me. Siige, ai padare weene walya mule ca teebine budre me itu yaaglepeye.

⁵³ Weene peete nemi lui cina Acejiame me cotre mene ewademujiye, mename seemo cina lui cotre weebibine icärininujisi, yepä weene lica peei cotre bine jaawenemuye!”

Biname cina Setepano ne Kula ca Jibyecrisi

⁵⁴ Siige, pui mutre biname cina liba Setepano me mene itecijemige, teepi claabemete jepänisi, giricu bine etebecmisi teeme claabe name pi.

⁵⁵ Yepä, Aceji Seemo Setepano me trupa cabu baborage ge. Setepano cabu me ire acitige, Acejiame me jamyacu apaclyera ne jepänige piyepu Yeesu ne jepänige aclajuteji ge Acejiame me camu poto ca.

⁵⁶ Tabe jiicige, “Ire cabu me! Cane jepänenine dume äpäcuteji ge piyepu teebine, lui Acejiame bau ca täduji biname me äbituji, tabe aclajuteji ge Acejiame me camu poto ime je!”

⁵⁷ Baborage ala cama pui mutre biname cina teeme tablame bine ime ca ermemisi, piba taatu Setepano bau me tuuwametnige,

⁵⁸ teebine babo cewe cabu ca wata iyeblyngtisi, kula ca jibyecrisi. Teepi teeme acwabeja cäbletäape ebmalemisi yepä mamye biname gome je, teeme ngii Saulo.

⁵⁹ Teepi Setepano ne jäje jibyecranisi, siige tabe mime Yageyame ne jejige egä, “Yageyame Yeesu, nacati cäme seemo!”

⁶⁰ Tabe kokorare ca ääpednutige, piba babo tage ca jejige egä, “Yageyame, gone ngene taapecnute teeme poto cidi me ai niiya mule ne.” Tabe ai mene jiicige, siige budre äbitige.

8

¹ Yoo, Saulo singi ge Setepano me budre tääpume.

Saulo te Ätrunga Biname bine Mage Niiya Jaawenanemuge

Puirage bimu cabu poto biname cina gije abacitinisi ätrunga inge biname bime ire-clota mäpurage wawename Yerusalema je. Teepi iyeta ätrunga biname bine iyecräjemisi, siige teepi uocratni-ge cewe maramara me Yuudea piyepu Samariya probins ngalebora me. Ätyepäneji biname taatu icrajige Yerusalema je.

² Poto cängena ätrunga biname cina Setepano ne gape me ecitisi, mage ele ewäyisi.

³ Yepä, Saulo gije abacitige ätrunga biname bine äyeblyngame. Tabe mete yepäyepä ngalebora abacitanige, ätrunga biname bine sisecräjemige, siige magebi rooriye bine icranemige krokeciye mete bora me.

Samariya Cewe cabu ta Miiji Mene Jaajanemusi

⁴ Lui ätrunga biname bine iyecräjemisi, teepi otninisi cewe gaabegabe ta, Miiji Mene iyeta poto ta jejananemisi.

⁵ Pilipo ädige babo cewe Samariya me, puga biname bine umle jewenemige Keriso poto cidi me, lui te biname bine niiya cabu ca yäsecremuge.

⁶ Bucurage biname tomitomi cabu teepi cängena itecijemige Pilipo ngena mene jejananemige. Teepi iyeta teeme mene jitecijanisi, piyepu ciitaca mule bine jepänemisi, tabe lui bine jewenemige.

⁷ Niiya cable cina mage ala cama äsinisi bucurage biname cabu ca; piyepu biname lui bime ime ernge apineca cäco ge, piyepu biname lui eepanepana otni, teepi miiji me äbitininisi.

⁸ Yoo, peei name pi baborage gege puga ge Samariya cewe cabu je.

⁹ Pui babo cewe cabu yepä biname ngii Simona te enajige. Mage padare cama tabe Samariya biname bine cälu te ätime jaawenemuge teeme piiseba mule ca. Tabe jiicemige egä tabe babo biname ge.

¹⁰ Iyeta biname pui babo cewe Samariya cabu, matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi teeme mene jäätecijusi, jiicusi egä, “Tabe peese nyene biname lui Acejiyame me kokre cama gyene, lui ne yaainusi Babo Kokreyame ca.”

¹¹ Lecaleca padare cama teeme piiseba mule name pi biname cina mutäcäco läbitinusi, peei name pi teeme mene jäätecijanusi.

¹² Yepä, teepi liba Pilipo me mene jitecijisi, Miiji Mene Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me piyepu Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba niiye ca äciseja ne ecatisi, rooriye magebi iyeta.

¹³ Simona cuta peei mene liba itecijige, teebine cuta niiye ca jicisäjisi Yeesu me ngii cabu. PEEI INGWE GAABE CA, tabe Pilipo me mameta je enajige, piba cälu te jitige kokre mule gwidape piyepu ciitaca mule bine liba jepänemige, Pilipo lui bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca.

¹⁴ Yerusalema cabu lui ätyepäneji biname cina liba itecijemige egä Samariya biname cina itu yaacatepesi Acejiyame me mene ne, siige teepi piba Peteru Yoane naabibine jäätyepisi teeme bau me.

¹⁵ Teepi liba atyaramtäsi, Acejiyame ne puma ewejenäsi pui ätrunga biname bime täapume egä Aceji Seemo te pa labacitanenge teeme yepäyepä trupa cabu me,

¹⁶ Ingle naace popi Aceji Seemo te camuge abacitana teeme nuuja biname cabu, yepä teepi niiye ca äciseja taatu itu yaacatepesi mime Yageyame Yeesu me ngii cabu.

¹⁷ Puma cita ca Peteru naabi Yoane ime icranemäsi teeme papa cabu, siige Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu abacitanige.

¹⁸ Simona liba jepänige egä Aceji Seemo te ätrunga biname bime trupa cabu babacitanige, ätyepäneji biname cina liba ime icranemäsi teeme papa cabu, tabe piba singi rarekaake ceerame Peteru Yoane naabibine,

¹⁹ Jaajige teebibine egä, “Cuta cebine näcäreye peei kokre, egä cane lui biname cabu cäme ime laacitune, Aceji Seemo te piba labacituge teeme cabu me.”

²⁰ Yepä, Peteru teebine jejige egä, “Maane äte, mäame rarekaake cama ädi ngälu cäco niiya puupu me, ingle naace popi maane ngene bii jotwanite Acejiyame me owecu gwidape ne aletname rarekaake ca!

²¹ Maane äblicäco gäte cine cama gigri kaakesea waweneme, ingle mäame ngene atwana conocono gyene Acejiyame me opo gaabe.

²² Ebmali page ai niiya mule ne, Acejiyame ne ewejani mäame niiya ngene atwanena poto cidi me. Tabe pama meebine kälyä pa naawenege.

²³ Cane nääpänenine egä maane niiya claabe gäte cime kokre poto cidi me. Mäame niiya mule te meebine bii noomlige.”

²⁴ Puma cita ca Simona te Peteru Yoane naabibine jaajige egä, “Owecu, weene Yageyame ne ewejaneyeye cäme täapume egä nuuja peei niiya gwidape te, weene lui poto cidi me bii najiye, lica pagege äbita cäme täapume.”

²⁵ Siige, Peteru naabi Yoane Yeesu me ireclota poto cidi me liba jiicemäsi, piyepu Yageyame me mene liba jejananemäsi, teepi peei ingwe ca acnenutäsi Yerusalema me. Cuta gaabe cabu liba aaclige, Miiji Mene jejananemäsi Samariya gawe biname yepäyepä cewe cabu ta.

Pilipo Miiji Mene Jejige Yepä Etiyopiya Gawe Biname ne

²⁶ Acejiyame me mename seemo te Pilipo ne jejige, “Maane amacnepi, uule poto me ädi, ngälu gaabe cabu atyaramtepi, lui gaabe gyene Yerusalema ca Gaasa me.” Yoo, ai taje biname lica waatnetnäjinusi peei gaabe cabu.

²⁷⁻²⁸ Siige, Pilipo amacetnäjige, abyemärige. Yepä Etiyopiya gawe ngii biname puga ge gaabe cabu teeme cewe otnime. Tabe lui rarekaake ire atwi mope biname ge magebi tääpume lui te Etiyopiya gawe ne ire jaatwuge. Tabe itu lädepi Yerusalema me Acejiyame ne iiwärejame; tabe tacne-nutenige cewe me teeme älädnalädna gwidape cabu. Gaabegabe liba tädige, tabe Oogäräneji Mene bine secnemige, Acejiyame me menameyame Isaya lui bine soogäruji.

²⁹ Aceji Seemo te Pilipo ne jejige egä, “Ädi älädnalädna gwidape gome me.”

³⁰ Puma cita ca Pilipo uuwamige Etiyopiya biname mameta me, teebine jitecijige Isaya me Oogäräneji Mene acnema cabu. Tabe teebine itemlige egä, “Nää, iyeta umle gäte ai mene lui ecnenenemite maane?”

³¹ Etiyopiya biname te jejige egä, “Cane lipu umle äbita; nuuja biname liba lica pisi nyene cebine abiberäjame?” Tabe piba Pilipo ne jejige, “Tacenuti älädnalädna gwidape cabu, cäme gome adna-ti!”

³² Age peei neeneni Oogäräneji Mene pargi Yeesu poto cidi me tabe lui bine aacnenige: “Tabe epu maamoi pana, aglime lui ne ecanisi.

Tabe maamoi plongo pana, lui te bojäcu yaanajuge teeme ngäli liba jaacanimusi. Tabe nuuja mene lica.

³³ Teepi ajiri me jewenisi teebine, yepä äwärimta biname lica ge teeme tääpume.

Nuuja biname te äblicäco mene iicana teeme ingwe kaakesaare poto cidi me, ingle naace popi teeme ireclota ai gawecewe cabu ngälu bii joomlige.”

³⁴ Siige, pui biname te Pilipo ne jejige, “Cebine naji, laati ne peei mename biname te jeitnenige? Teeme tääpume äitnäjenige, coo nuuja biname ne jeitnäjenige?”

³⁵ Pilipo piba gije abacitige mene me. Tabe jegednige peeirage mene pargi cabu ca, piba teebine jejanige Miiji Mene Yeesu poto cidi me.

³⁶ Teepi liba gaabe cabu aacliche, niieye gome atyaramtäsi, piba pui biname te jejige egä, “Agesa niieye. Nää, maane lipu gäte cebine niieye ca äcisejame Yeesu me ngii cabu?”

³⁷ Pilipo te jejige teebine egä, “Yoo, cane miiji gäne meebine niieye ca äcisejame määme ngenecu bora liba ätrunga pisi nyene.” Tabe jejige egä, “Yoo, cane jitrungenine egä Yeesu Keriso lui Acejiyame me bägrä gyene.”

³⁸ Pui biname liba mene jejige teeme kaakeseayame te älädnalädna gwidape iibaname, piba Pilipo piyepu Etiyopiya biname niieye cabu me äglenutäsi, siige Pilipo piba Yeesu me ngii cabu jicisäjige teebine.

³⁹ Teepi liba tarpatäsi niieye cabu ca, mime Yageyame me Seemo te Pilipo ne ecatige. Pui biname te teebine ingwe ca lica jepänige; yepä, gege cama teeme gaabe cabu ädige.

⁴⁰ Pilipo piba jepänige egä tabe lui babo cewe ngii Asotus cabu jage. Puma cita ca tabe ädige, iyeta cewe cabu ta Miiji Mene jejanemige, ngälu siige Kesarea cewe me atyaramtige.

9

Saulo Ätrunga Biname me Äbitige

¹ Peei padare cabu Saulo te biname bine drämä ca jewenemige egä tabe singi Yageyame me ätrunga biname bine budre me aglecame. Tabe iiwäreja mope biname bau me ädige,

² teebine itemlige peba ceerame egä tabe peei peba cama miiji gyene Israela biname bime abasecretna mete yepäyepä cabu me abacitaname, lui cina babo cewe Damaseko ngalebora jage. Saulo singi ge peei peba bine naace tääpume päpäname, egä tabe liba biname bine jääpänemuge lui cina Yageyame me gaabe cabu waatninusi, magebi piyepu rooriye, siige peei peba te conocäco yääcärüge oomlemame, Yerusalema me waadename.

³ Saulo liba babo cewe Damaseko mameta atyaramtigi, piba taatu apaclyera te carbe cabu ca teebine tuungepmalige.

⁴ Tabe itramige gawe cabu me, tagepogogo piba itecijige egä, “Saulo, Saulo, maane ngenome cebine niiya nawenenite?”

⁵ “Babo Biname, baa maane laasi näte?”

“Cane Yeesu säne, maane lui ne niiya nawenenite.

⁶ Abujängti, ädi babo cewe me, cane puma mene pa naajene maane ngena wawename.”

⁷ Saulo cama lui biname cina eclige, teepi imyemutemige mene cäco. Teepi tagepogogo itecijemige, yepä nuuja biname ne lica jepänisi.

⁸ Siige, Saulo gawe cabu ca abujängtigi, irecu aasatige, yepä äblicäco ge päpäna gwidape bine. Teepi peei name pi teeme ime joomlisi, eweclujisi, Damaseko cewe me ecanisi.

⁹ Nesae bimu ngalebora tabe äblicäco ge päpäna. Pui padare cabu tabe deedei piiyepu niiye cäco enajige.

¹⁰ Puga ge Damaseko cewe je yepä ätrunga biname ngii Ananiya. Yageyame teebine wama pana jejige egä, “Ananiya!”

Tabe jejige, “Yageyame, cane age säne.”

¹¹ Yageyame piba teebine jejige egä, “Abujängti, ädi yepä gaabe cabu me, pui gaabe ngii Conocäco ge. Puma Yuuda me mete cabu je maane itemlepi yepä Taasu cewe biname täapume, teeme ngii Saulo. Tabe irecu ätumutenige.

¹² Tabe Saulo te wama pana yepä biname ne bii jepänige, ngii Ananiya, teeme mete me lui te tabacitige, ime aacitige teeme papa cabu, piba tabe cääri irecu aasatige.”

¹³ Ananiya jejige, “Eewe, Yageyame! Bucurage biname cebine itu najanepesi ai biname poto cidi me, tabe lipu baborage niiya jaawenemuge mäame biname bine Yerusalema ngalebora je.

¹⁴ Tabe peba cama Damaseko me tädumi, cuta peei peba cabu conocäco pisi nyene modamoda iiwäreja biname bime bau ca iyeta biname bine oomläjecame Acejiyame me ngii lui cina yaawejanusi.”

¹⁵ Puma cita ca Yageyame te jejige, “Maane äte, teeme bau me ädi, ingle naace popi cane teebine itu jaajepene cäme kaakesea wawename, cäme ngii aitnejame nuuja gawe biname bime bau me, piiyepu maramara gawecewe mope biname bime bau me, cuta piiyepu Israela biname bime bau me.

¹⁶ Cane cämämu teebine pa jaawabepene iyeta mäpu tabe lui pagege päpäna cämiji pi.”

¹⁷ Siige, Ananiya ädige, pui mete me abacitige, piba ime aacitige Saulo me papa cabu. Tabe jejige egä, “Cäme biname Saulo, Yageyame Yeesu lui mäame bau me taboclomtumi gaabe cabu maane liba aima tädumete, tabe te cebine bii nätyepige, ingle naace täapume maane cääri päpäname piiyepu Aceji Seemo te mäame trupa cabu abacitame.”

¹⁸ Piba taatu cibi idre pana gwidape cina taatramige Saulo me irecu cabu ca. Tabe piba irecu aasatige ireme. Tabe abujängtigi; piba Ananiya teebine niiye ca jicisäjige Yeesu me ngii cabu.

¹⁹ Tabe liba deedei äbitige, teeme kokre te cääri piba tacnenutige.

Saulo te Mijji Mene Jejananemige poto Damaseko Abasecretna Mete cabu je

Nsae bimu cama Saulo ätrunga biname cama enajige Damaseko cewe je.

²⁰ Tabe conocäco ädige poto abasecretna mete me, gije abacitige mene jajanenname egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene.

²¹ Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige, teemeteme ätemläjini egä, “Baa, agesa tabe lui te Yerusalema je pui biname bine yaaglecimuge lui cina Yeesu me ngii yaawejanusi? Tabe pama aima tädumi, ingle naace popi tabe singi ätrunga biname bine oomläjecame modamoda iiwäreja biname bime bau waadename!”

²² Yepä, Saulo me mene kokrerage äbitige. Tabe toraca conocäco Yeesu ne jewabudnitige, jejemige egä, “Tabe peese nyene lui ne Israela biname cina jewagrijanisi teebibine niiya cabu ca äsecrame.” Siige, Damaseko cewe je lui Israela biname, teepi äblicäco ge teeme mene awecnista.

²³ Bucurage bimu ingwe ca, poto Israela biname cina abasecre-tnige, mene jitranisi Saulo ne aglime.

²⁴ Yepä, nuuja biname te teebine jejige teepi ngena mene jitranisi. Ciiye bimu teepi cewe grana gome ire jetwisi teebine aglime.

²⁵ Yepä, ciiye cabu Saulo me binamewale cina teebine ecanisi cewe kula caale gome me. Puma cita ca teebine baborage diiba ngalebora isinglantisi, kula gaga cabu ca iynisi gawe me.

Saulo Yerusalema Ngalebora je

²⁶ Saulo piba Yerusalema me ädige. Tabe singi ätrunga biname cama alenglecäjame, yepä teepi Saulo me mene lica jecatisi egä tabe lui toraca ätrungayame gyene. Teepi iyeta wälu ge teeme tääpume.

²⁷ Puma cita ca Banaba teebine itityäriige, ecanige ätyepäneji biname bime bau me. Banaba teebibine jejananemige Saulo lipu mime Yageyame ne itu jääpänepi Damaseko gaabe cabu, piyepu Yageyame te ngena mene itu jaajepi teebine. Tabe cuta piyepu jeitnige Saulo te mene Yeesu me ngii cabu lipu wälu cäco jaajanemepi Damaseko cewe cabu je.

²⁸ Saulo peei name pi ten cama enajige piyepu Yerusalema ngalebora ta otnetnäjige. Tabe mene wälu cäco jii cemige mime Yageyame me ngii cabu.

²⁹ Puga ge Israela biname lui Griik mene ca jii cemusi. Tabe ten cama mene jii cemige, teebibine jiseblecäjemige, yepä teepi singi ge teebine aglime.

³⁰ Ätrunga biname liba umle äbitininisi ai poto cidi me, teepi Saulo ne ecanisi Kesarea malu cewe me, puma cita ca teebine jityepisi Taasu cewe me.

³¹ Siige, piba iyeta ätrunga inge biname cina Yuudea, Galilaya, piyepu Samariya gawe cabu poode jepänanisi. Teepi kokre äbitininisi, piyepu bucurage me äbitininisi Aceji Seemo me ätityera name pi, piyepu Yageyame me opo gaabe je teepi cängenarage icrajige.

Peteru Ädige Cewe Neeneni Luuda piyepu Yoopa me

³² Peteru iyeta cewe ta otnetnäjige. Nuuja taje tabe ädige Luuda me, Acejiyame me biname bine puma engräjemige.

³³ Puga tabe biname ne jepänige ngii Aenea lui me ime ernge apineca cäco ge. Eit kämäge ngalebora tabe äblicäco ge teeme ute puupu cabu ca arpinenta.

³⁴ Peteru teebine jejige egä, “Aenea, Yeesu Keriso te meebine miiji naawenenige. Arpinanti, mäame ute gwidape emacetnäjemi!” Siige, Aenea piba taatu arpinantige.

³⁵ Iyeta biname cina lui Luuda piyepu Saron cewe ngalebora icrajige, Aenea ne jepänisi. Teepi piba mime Yageyame bau tatatrongäraninisi.

³⁶ Puga ge Yoopa cewe cabu yepä magebi ngii Tabita lui ätrunga biname gwene. Yoo, teeme Griik ngii lui Dooka, peei me aboclomta lui diiya. Iyeta padare tabe miijimiji kaakesea jaawenemuge, owecumete biname bine yäätityäremuge.

³⁷ Peei padare cabu teebine pita te jwoomlige, siige budre äbitige. Teepi teeme budrekaake ne jucisäjisi, cabu je lui mete puupu, pui cabu ocitisi.

³⁸ Yoopa cewe cudecewe lica ge Luuda cewe ca. Peei name pi Yoopa je ätrunga biname liba umle äbitininisi egä Peteru lui Luuda cewe cabu jage, teepi neeneni biname bine jäätypisi teeme bau me mene cama egä, “Owecu, wata tädepi cime bau me.”

³⁹ Siige, Peteru piba amacetnäjige, ten cama ädige. Tabe liba Yoopa me atyaramtuge, teepi ecanisi pui cabu puupu me. Iyeta cuublacubla cina teebine jowaclomtisi, ele

jolwisi, maramara asigreräja gwidape Peteru ne piba jewabäjisi, Dooka lui bine itu yaaterutäjemepi tabe liba ireclota ge.

⁴⁰ Siige, Peteru iyeta biname bine iyebngemige peei puupu cabu ca, kokorare ca piba äpednu-tige Acejiyame bau irecu ätumutame. Puma cita ca tabe atrongtuge budrekaake bau me, jojige teebine egä, “Tabita, arpinanti!” Tabe irecu aasatige, Peteru ne liba jepänige, piba adnatige.

⁴¹ Peteru teebine ime ca jwoomlige, owejängtige. Tabe piba tesoglecemige ätrunga biname bine cuta cuublacubla bine iyeta, teebibine jewabemige egä Tabita ireclota gwene.

⁴² Iyeta Yoopa ngalebora biname cina itecijemige ai poto cidi me, siige bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi.

⁴³ Peteru poto bimu cama Yoopa je enajige, biname ngii Simona teeme mete cabu. Simona me kaakesea lui cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge maramara kaakesea tääpume.

10

Koroneliyo te Peteru ne Ala Tesoglige

¹ Puga ge Kesarea cewe je yepä biname ngii Koroneliyo lui ge mope biname Rooma cubu biname bime yepä sange tääpume. Pui sange ne yaainusi ‘Italiya Sange’ ca.

² Tabe babo singi irecu ätumuta mule tääpume. Tabe piyepu teeme inge biname iyeta Acejiyame ne yaawejanusi. Teeme ätityera baborage ge Israela owecumete biname bime tääpume, piyepu tabe jäje irecu lätumutanuge Acejiyame bau me.

³ Yoo, yepä mämlebimu me trii oklok poto cidi me, tabe wama pana pajecurage jepänige mename seemo ne, lui tädige, teebine jejige egä, “Koroneliyo!”

⁴ Tabe pui mename seemo ne wäluwälu ire jetwige, piba jejige egä, “Yageyame, ngena gyene?”

Mename seemo te jejige egä, “Acejiyame te ngenecu miiji gyene mäame irecu ätumuta tääpume piyepu mäame owecu mule tääpume. Tabe singi ge meebine miiji mene jajime.

⁵ Page Yoopa me mäame biname bine jityepimi yepä biname ne ärngime teeme ngii Simona Peteru.

⁶ Nuuja biname ngii Simona lui te cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge, tabe teeme mete cabu enajenige. Pui mete lui malu ligi jage.”

⁷ Siige, mename seemo te liba peei mene teebine bii jejige, piba abyemäridge. Puma cita ca Koroneliyo ala taasoglicige teeme neeneni mete kaakesea biname bine piyepu yepä cubu biname ne, lui tage teeme miiji kaakeseyame, cuta lui te Acejiyame ne yaawejanuge.

⁸ Koroneliyo teebibine jääjänige ngena te bii bäbitige, siige piba Yoopa me jäätyepänige.

Peteru Babo Gwidape ne Wama pana Jepänige

⁹ Nuuja bimu teepi liba gaabe cabu jage Yoopa cewe mameta atyara, peei padare Peteru piba jegelige mete toro cabu lui puupu cabu me irecu ätumutame. Bimu duusa mameta ge.

¹⁰ Peteru loolo me cewe te joomlige, tabe singi deedei tääpu mage. Deedei gädnäja trämä, tabe wama pana jepänige,

¹¹ dume te iitnige, puma cita ca yepä gwidape te gawe me täinige, lui babo daamledamle cäbletääpe pana ge; teeme foomutre ca siyini gawe me.

¹² Puga ge pui gwidape papa cabu maramara cibi piyepu biicwale piyepu glunubora ele.

¹³ Piba tagepogogo te jejige teebine egä, “Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemi!”

¹⁴ Yepä, Peteru jejige, “Eewe, Yageyame, cude gemi! Cane umle cäco gäne gwidape ärngäja lui gemi cude cime tääpume, coo piyepu lui gemi cibucibu lica.”

¹⁵ Pui tagepogogo te cuta jejige, “Maane gone gwidape bine yaainemute cude ca, Acejiyame lui bine cibi me itu jaawenemepi!”

¹⁶ Nesae gääbu liba pepu äbitige, peei cäbletääpe ne gwidape cama piba cabu me ewecnistisi.

¹⁷ Peteru mage ngene jotwananige teeme wama pana mule me aboclomta poto cidi me. Puirage padare lui biname bine Koroneliyo itu täätyepämi, teepi Simona me mete ne jepänänisi, siige mete gaabe gome jaaclajutänige.

¹⁸ Teepi ala abayänisi, biname ne itemlänisi egä, “Pisi nyene, nää, biname ngii Simona Peteru?”

¹⁹ Peteru te liba ngene jotwananenige peei wama pana mule me aboclomta poto cidi me, Aceji Seemo te piba teebine jejige egä, “Ire! Nesae biname age tämi, meebine näärngenänisi.

²⁰ Maane amacetrnäji, äini, gone däägudägu läbitute ten cama otnime, inge cane te bii jäätyepänine teebibine.”

²¹ Siige, Peteru äinige, pui biname bine jejemige, “Cane age säne weene lui biname ne jirngeniye. Weene ngenome tujiye?”

²² Teepi jejänisi egä, “Cubu mope biname Koroneliyo te nityepämi. Tabe miijirage biname gyene, lui te umle gyene Acejiyame ne awejena, piyepu iyeta Israela biname ngenecu miiji gemi teeme poto cidi me. Acejiyame me conocäco mename seemo te Koroneliyo ne tejumi meebine asoglecame teeme mete me otnime, naace täapume tabe mäame mene äteciyame.”

²³ Siige, Peteru pui biname bine mete me äasinglentänige yepä ciye cama ute me.

Peteru Atyaramtige Koroneliyo me Mete me

Nuuja bimu tabe amacetrnäjige, siige ten cama ädige. Poto ätrunga biname Yoopa cewe cabu ca ten cama eclige.

²⁴ Yepä bimu ingwe ca, Peteru atyaramtige Kesarea cewe me, Koroneliyo luma teebine jewagriijige. Koroneliyo cama puga ge teeme inglewale piyepu poto binamewale, tabe lui bine tesoglecemige.

²⁵ Peteru liga mete me abacitige, Koroneliyo teeme bau ädige, kokorare ca teeme gome äpednutige,

²⁶ yepä, Peteru teebine ewejängtige, jejige egä, “Abujängti! Cane cuta biname gäne.”

²⁷ Peteru Koroneliyo ne mene jejanige egäcäro teepi mete me abacitäsi. Tabe puma pui biname bine jepänemige.

²⁸ Tabe jejemige egä, “Weene umle gemi egä cime Israela biname bime cotre pisi nyene egä, cine lica ädära coo abasuta nuuja gawe biname cama. Yepä, Acejiyame cebine nabiberäjumi egä: ‘Gone nuuja biname ne jäägyuye, gone teebine cude me jaawenuye.’

²⁹ Peei name pi maane liba cebine nasoglumete, cane tädine meebine ädärame, ngänu gyene maane Israela biname lica gäte. Siige, cane page näätetlenine, maane cebine ngenome nasoglumete?”

³⁰ Koroneliyo jejige, “Nesae bimu liba bapirige, cane piba mämlebimu me trii oklok poto cidi me, page liyepu ge, cäme mete cabu irecu tätumutanumene. Piba taatu yepä biname te, lui me cäbletääpe apaclyäreji cama ge, cäme opo gaabe teclajutumi,

³¹ najumi egä, ‘Koroneliyo, Acejiyame te mäame irecu ätumuta mene bii biteciijige, cuta nääpäniige maane owecumete biname bine lipu yäätityäremute.

³² Maane Yoopa me mäame biname bine jityepemepi, yepä biname ngii Simona Peteru bau me. Tabe lui nuuja Simona me mete cabu jage, lui te cibi tääpe yaamacetrnäjemuge. Teeme mete lui malu ligi jage.’

³³ Puma cita ca cane biname bine tityepemumene meebine lowejutame, siige baborage eso maane lipu tädite. Page cine age temi Acejiyame me opo gaabe je, meebine

naawagrijenisi maane cibibine umle wawename Yageyame te ngena mene naajumi jajime.”

Peteru me Mene

³⁴ Siige, Peteru Koroneliyo naabibine mene jejemige egä, “Cane page umle bäbitine lipu toraca gyene egä Acejiyame te yepä pana ire nitwenininige.

³⁵ Tabe singi iyeta gawecewe biname bime täápume, lui cina teeme ngii yaawejanusi piyepu miiji taatu mule bine jaawenemusi.

³⁶ Weene umle gemi Acejiyame lui mene Israela biname bime bau itu jityepuji egä poode pisi nyene Acejiyame cama Yeesu Keriso name pi. Tabe Yageyame gyene iyeta biname bime täápume.

³⁷ Weene umle gemi ngena itu äbituji Galilaya je piyepu iyeta poto Israela gawe cabu ta pui padare ingwe gaabe ca, Yoane liba mene jejemuji niye ca äciseja poto cidi me.

³⁸ Weene umle gemi Yeesu Nasareta ceweyame poto cidi me, Acejiyame te lipu teeme cabu Aceji Seemo ne ecituji cuta kokre ne ecituji. Yeesu iyeta poto ta waatnetnäjuge, miijimiji mule jaawenemuge, piyepu iyeta biname bine miiji me jaawenemuge lui cina Satani me kokre cabu yaacrajuge, inge Acejiyame lui ten cama ge.

³⁹ Cine ire arbi biname gemi iyeta mule täápume Yeesu lui bine itu jebenemuji Israela biname bime gawe cabu cuta piyepu Yerusalema ngalebora je. Teepi teebine budre me jewenujisi baarge uli cabu äbyera ca.

⁴⁰ Yepä, nesae bimu ingwe gaabe ca Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji, piyepu cuta eboclomtuji,

⁴¹ lica iyeta biname bime bau me, yepä cime bau me. Cine ire arbi biname gemi, tabe lui bine itu nijinuji ai kaakesea täápume. Yeesu me budre piyepu arpinenta ingwe ca cine ten cama deedei erwäujisi cuta piyepu niye enujisi.

⁴² Yeesu cibibine nijinuji biname bine Miiji Mene jajanename, piyepu aitnejame egä tabe peese nyene Acejiyame lui ne atrana biname me jewenuji ireclota biname piyepu budre biname bime täápume.

⁴³ Iyeta sasa mename biname cina mene jeitnujisi teeme poto cidi me, jicemuji egä iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, Acejiyame teeme niyaniya mule cabu ca kälyä cire jaawenemepi Yeesu me kokre name pi.”

Aceji Seemo te Nuuja Gawe Biname bime Yepäyepä Trupa cabu Abacitanige

⁴⁴ Peteru liba mene iicema cabu je, Aceji Seemo te abacitanige iyeta lui cina teeme mene jitecijisi.

⁴⁵ Israela ätrunga biname lui cina Peteru cama seclige Yoopa ca, teepi cälu te jitemige Acejiyame liba teeme ätityerayame Aceji Seemo ne cuta nuuja gawe biname bime cabu ecitanige.

⁴⁶ Teepi teebibine jitecijemisi maramara tagepogogo ca iicema je piyepu Acejiyame me kokre ne awepyeräja je. Peteru piba jejemige egä,

⁴⁷ “Aceji Seemo te ai biname bime cabu babacitige tabe uja lipu tabacitanuji mime cabu me. Nää, miiji gyene nuuja biname te teebibine iibaname, teepi liba niye ca äciseja ne acatame Yeesu me ngii cabu?”

⁴⁸ Tabe puma cita ca Koroneliyo naabibine jejemige Yeesu Keriso me ngii cabu niye ca äciseja acatame. Teepi pui kaake poto ca Peteru ne jejisi poto bimu cama ten cama lenajame.

11

Peteru Mene ne Jeitnige Yerusalema Ätrunga Biname bime bau me

¹ Yuudea gawe cabu ta ätyepäneji biname piyepu iyeta ätrunga biname cina itecijemige egä nuuja gawe biname cina Acejiyame me Miiji Mene ne itu secatumesi.

² Peteru liba ädige Yerusalema me, puga ge poto ätrunga biname lui singi gemi nuuja gawe biname cina Acejiyame me cewecu ne acatame, teeme tääpe matikolâ iirputa ca Israela biname pana äbitame. Teepi peei name pi Peteru ne jiyingäjisi egä,

³ “Maane lipulipu labacitepete nuuja gawe biname me mete cabu me, lui Israela biname lica gyene piiyepu lui me tääpe ne lica ituge iirputa mime pana. Maane cuta piiyepu deedei teta cama läbitepete? Maane peei lui mime cotre ne jaatropangtepete!”

⁴ Peei äingeja mene name pi Peteru teebibine jejananemige iyeta lui itu läbitesepi pui mule me agedna cabu ca. Tabe apu jiiicige egä:

⁵ “Yoo, cane liba Yooa cewe cabu irecu lätumutepene, cane piba yepä gwidape ne wama pana jääpänepene. Peei gwidape lui daamledamle cäbletääpe pana ge, teeme fooa mutre ca säinesepi gawe me, siige cäme mameta me liibepi.

⁶ Cane piba ngalebora me cängena ire jaatwananepene. Puga cibi gwidape bine piiyepu cibi cäco gwidape, biicwale, glunubora ele bine jääpänepene.

⁷ Cane puma cita ca tagepogogo nätecijepi, cebine lui najepi egä, ‘Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemi!’

⁸ Yepä, cane jaajepene, ‘Eewe, Yageyame, cane umle cäco gäne nuuja cude cibi piiyepu cibi cäco gwidape cäme tage cabu acita.’

⁹ Pui tagepogogo mene cabucewe ca piba neeneni me najepi, ‘Gone yaainute cibi cäco gwidape ca Acejiyame lui ne cibi me jaawenuge.’

¹⁰ Nesae gääbu pepu läbitepi, siige piba pui gwidape bine iyeta yaawecnemepi cabu me.

¹¹ Puirage padare nesae biname lui bine cäme bau täätyepämepi Kesarea cewe cabu ca, teepi mete me tataräpesi, cane lui mete cabu nanajepi.

¹² Aceji Seemo te cebine najepi pui biname cama wata otnime. Siige, ai siks ätrunga biname cina Yooa ca cane cama yaaclepi Kesarea me. Puga cine iyeta Koroneliyo me mete me yääbäcnepesi.

¹³ Koroneliyo piba cibibine nijipi tabe lipu mename seemo ne jääpänepi, teeme mete cabu lui aclajuteji, jaajepi teebine egä, ‘Maane biname bine jityepemepi Yooa me yepä biname ne arwojutame, teeme ngii Simona-Peteru.

¹⁴ Tabe meebine mene pa naajepi maane piiyepu mäame inglewale lipulipu niiya mule cabu ca äsecerame.’

¹⁵ Siige, cane liba gije labacitepene mene me, Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu me labacitanepi, ai ätrunga mule agedna cabu je mime trupa cabu lipu abacitanuji.

¹⁶ Cane piba mime Yageyame me mene ngene jaapecnepene tabe lipu tiicuji egä, ‘Yoane lipu niiye yaacituge biname bime papa cabu niiye ca äciseja tääpume, Acejiyame te pepu Aceji Seemo weeme trupa cabu pa yaacitanepi.’

¹⁷ Cäme tääpume pajecu gyene egä Acejiyame pui nuuja gawe biname bime trupa cabu yepä pana Ätityerayame ne yaacitanepi tabe lui ne mime cabu itu ecitanuji, mine liba Yageyame Yeesu Keriso ne niinäce jitrungujisi. Nää, cäme kokre pisi nyene Acejiyame ne iibaname teeme Ätityerayame ne ceerame? Eewe, äblicäco!”

¹⁸ Siige, ätrunga biname cina Peteru me mene liba jitecijisi, teepi pui äingeja mule ne piba ebmalisi, Acejiyame me ngii ewepäntisi, jiiicisi egä, “Acejiyame padare cuta yääcäremepi nuuja gawe biname bine atatröngärame teeme niiyaniya mule cabu ca toraca ireclota ne päpäname lui ngälu cäco gyene.”

Mene Antiyoka Ätrunga Ingle Biname bime poto cidi me

¹⁹ Ätrunga biname cina Yerusalema cabu ca uucratnuji maramara gawe cabu me, teeme mäpu ireclota name pi Setepano me budre ingwe ca. Poto cina cudecewe me eclige Poenikiya, Kupro, piiyepu Antiyoka me. Teepi Israela biname taatu bine Miiji Mene jejananemisi.

²⁰ Yepä, poto ätrunga biname cina Kupro curä piiyepu Kurene gawe cabu ca cuta Antiyoka cewe me eclige. Teepi puga mene jejananemisi biname bine lui Israela biname lica gemi, teebibine umle jebenemisi Miiji Mene mime Yageyame Yeesu poto cidi me.

²¹ Mime Yageyame me kokre ten cama ge, peei name pi bucurage biname cina mime Yageyame bau me tatatrongärininisi, teebine jitrungisi.

²² Idre ecanisi peei mule poto cidi me Yerusalema ätrunga biname bime bau me. Teepi puma cita ca Banaba ne Antiyoka cewe me jityepisi.

²³ Siige, Banaba liba atyaramtige Antiyoka me, jepänige Acejiyame te biname bine lipu miiji itu jaawenemepi. Tabe Banaba te piba gege äbitige, teebibine iyeta bäärmii jegednemige mime Yageyame ne toraca ätrungame, teeme gome cängena lenajame.

²⁴ Yoo, Banaba miijirage biname ge, teeme ätrunga baborage, piiyepu Aceji Seemo me kaakesea te teeme cabu babo äbitige. Siige, bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi teeme mene name pi.

²⁵ Banaba puma cita ca Taasu cewe me ädige Saulo ne ärngime,

²⁶ liba jepänige teebine, ecanige Antiyoka cewe me. Yepä kämäge ngalebora teepi puga ätrunga biname cama abasutinisi, bucurage biname bine ebiberäjemäsi. Antiyoka je teepi Keriso me binamewale bine ciitacarage einemisi egä 'Kristiyan'.

²⁷ Pui padare poto Acejiyame me mename biname cina Yerusalema ca eclige Antiyoka me.

²⁸ Teeme yepä te ngii Agabu abujängtige, Aceji Seemo me kokre ca mene jiiicige egä, "Gane padare mameta gyene otni iyeta gawe cabu ta." Yoo, pui gane padare te täduji Klaudiyus liba enajuji Rooma Mopeyame täapume.

²⁹ Ätrunga biname cina mene jitransisi rarekaake ätyepame teeme biname bine Yuudea gawe cabu ätityerame. Laatibi rarekaake cama, teepi yootonisi. Bucurage rarekaake cama biname cina, teepi bucurage icranemisi; rarekaake cäco biname lui, teepi nesae icranemisi.

³⁰ Siige, pui rarekaake jityepemisi Banaba piiyepu Saulo cama Yuudea ätrunga ingle mutre biname bime bau me.

12

Heroda te Ätrunga Biname bine Mäpu cabu Icranemige

¹ Pui padare Mope Biname Heroda gije abacitige poto ätrunga biname bine mäpu cabu acranecame.

² Tabe cubu biname bine jejemige Yoane me naane Yakobu ne budre me aglime cubu turikä ca.

³ Heroda liba umle äbitige egä poto Israela biname cina singi ge pepu agleca mule täapume, tabe piba cuta Peteru ne joomlige. Pui te äbitige Israela biname bime trii padare ngalebora, teepi liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjusi.

⁴ Yoo, Peteru ne liba joomlisi, teepi piba teebine krokeciye mete cabu me isinglantisi, awamuta biname bime ime cabu ecitisi. Yoo, puga ge fooma sigu awamuta biname; yepä sigu lui fooma biname cama, cuta iyeta nuuja sigu piiyepu. Siige, Heroda ngene jotwanige Peteru ne atraname biname sobe cabu Israela biname bime Äsuplengta trii ingwe poto ca.

⁵ Siige, Peteru krokeciye mete cabu enajige, yepä ätrunga biname cina Acejiyame ne jäje yaawejanusi teeme poto cidi me.

Peteru Krokeciye Mete cabu ca Tasatige

⁶ Lui bimu cabu Heroda singi ge Peteru ne acaname krokeciye mete cabu ca biname sobe cabu atraname, pui bimu me niinäce gaabe ciye cabu, Peteru ute ogrige neeneni awamuta biname bime cole je. Tabe ätäyäneji ge neeneni ayana seea ca, piiyepu cuta poto awamuta biname puga ge krokeciye mete grana gome.

⁷ Piba taatu Yageyame me mename seemo puga aclajuteji ge Peteru mameta gome, piyepu apacyera te tuungepmalige puupu cabu me tabe luma enajige. Pui mename seemo te Peteru ne palace gome joomlige, elotnicige arpinentame, jejige egä, “Wata arpinanti!” Puirage padare ayana seea cina aatramige Peteru me ime cabu ca.

⁸ Mename seemo piba jejige, “Määme baagi ca amlemalti, ernge gwidape aasigräri!” Peteru pui jaawenige, siige mename seemo piba jejige, “Määme acwabeja cäbletääpe ca ätrugäri, cane cama tädi!”

⁹ Peteru teebine ingwe icwige krokeciye mete cabu ca, yepä tabe umle lica ge egä mename seemo te ngena jewenenige, nää toraca gyene coo lipu. Tabe apu jengenige egä, “Cane pama wama ogrenine.”

¹⁰ Teepi niinäce sigu awamuta biname bine sisuplengemäsi, puma cita ca nuuja sigu ne sisuplengemäsi, siige ceräcerägääbu tatyaramtäsi ayana grana gome me cewerage abacitame. Pui gaabe te teemämu äpäcutige, siige teepi asatäsi, mete me otni gaabe cabu aaclige, piba taatu mename seemo te Peteru ne ebmalige.

¹¹ Peema cita ca Peteru toraca umle äbitige ngena te bäbitige teeme tääpume. Tabe jiicige egä, “Ai lui toraca ge! Yageyame te teeme mename seemo ne tityepige, cebine Heroda me ime cabu ca nasatige piyepu iyeta niiya gwidape cabu ca Israela biname cina lui singi gemi cäme bau wawenime.”

¹² Peteru pui ingwe ca ädige Yoane-Mareko me mage Mariya teeme mete me. Bucurage biname puga tabasecretnumi, irecu ätumutanisi.

¹³ Peteru puutucu gaabe ne seyäjige, piba mete kaakesea ngulebägrä ngii Rooda toclige ireme.

¹⁴ Tabe liba Peteru me tagepogogo opo ewatnige, tabe gege name pi uuwamige, puutucu gaabe ne lica jiiitnige, yepä mete me cääri abacitige, jejemige egä, “Peteru pisi nyene puutucu je.”

¹⁵ Teepi jojisi egä, “Buduma gäte maane!” Yepä, Rooda jejemige, “Ai lui toraca mene gyene!” Puma cita ca teepi jowecnistisi, “Peei lui pama teeme mename seemo gyene!”

¹⁶ Iyeta pui padare Peteru gaabe ne seyäjänige. Siige, teepi liba gaabe ne jiiitnisi, cälu te jitemige Peteru ne päpänime.

¹⁷ Peteru teebibine ime ca bojä jewenemige, jejemige Yageyame te lipu teebine sisatige krokeciye mete cabu ca. Peteru piba jejemige egä, “Yakobu* naabibine jejemepeye ai mule poto cidi me.” Siige, tabe teebibine ebmalemige, nuuja gome me ädige.

¹⁸ Krokerage liba, awamuta biname cina mage teemeteme äcnecininiisi egä, “Peteru liiyeme bädige?”

¹⁹ Piba Heroda teebibine jejemige Peteru ne ärngime, yepä teepi lica jepänisi. Puma cita ca Heroda awamuta biname bine itemlemige, siige teeme cubu biname bine jejemige pui awamuta biname budre me acraname.

Pui ingwe gaabe ca, Heroda Yuudea gawe cabu ca ädige Kesarea gawe cabu me puma matikolä lenajame.

Heroda me Budre poto cidi me

²⁰ Heroda mage claabe ge Turo piyepu Sidona cewe biname cama, peei name pi teepi gigri otninisi Heroda cama mene me. Teepi Heroda me mete ire atwiyame ngii Blasto bau me niinäce seclige, teebine teeme biname me jewenisi. Siige, piba Heroda bau me eclige, teebine itemlisi poode ten cama äbitame, inge naace popi teepi teeme deedei gwidape yaawadanemusi Heroda me gawecewe cabu ca.

* **12:17:** Yakobu: Pui Yakobu lui Yeesu me igane gyene. Ire Matayo 13:55.

²¹ Puma cita ca Heroda bimu ne ecitige, siige teeme mararage cäbletääpe ne pui bimu cabu asigräriige, adnatige teeme atrana puupu cabu, puma cita ca biname bine mene jejananemige.

²² Biname cina ala cama jiiemisi egä, “Biname pana mene lica gyene peei, yepä uuje gyene!”

²³ Piba taatu Yageyame te mename seemo ne tityepige. Tabe Heroda ne budre pita ecäriige, inge naace popi Heroda singi lica ge Acejiyame ne opo gaabe me acitame, yepä biname bime awepyeräja bine tabe ewademige teeme täöpume. Cuple cina teeme tääpe erwisi, budre me itwitisi.

²⁴ Yoo siige, iyeta padare bucurage biname cina Acejiyame me Miiji Mene yäätacijemuge, Yeesu ne piba jäätrungusi.

²⁵ Banaba naabi Saulo rarekaake waadena ne liba epiräsi, teepi Yerusalema ca tacnenutäsi, mamye biname ngii Yoane-Mareko ne ten cama secanäsi.

13

Antiyoka Ätrunga Biname cina Banaba Saulo naabibine Kaakesea täöpume Jäätyepisi

¹ Puga ge Antiyoka ätrunga biname cama poto Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname piyepu abiberäja biname: Banaba; Simeona, lui yaainusi cäsäcäsä tääpe biname ca; Lukiyus, lui Kurene ceweyame ge; Manena, lui Mopeyame Heroda me keege ge teepi liba bägrä je; cuta piyepu Saulo.

² Teepi liba Yageyame ne ewepyeräjisi piyepu deedei cäco icrajige Acejiyame ne ngene apecname, Aceji Seemo piba teebibine jejemige egä, “Weene Banaba Saulo naabibine cäme gome tääyeblyngteye kaakesea wawename cane lui täöpume teebibine ituge jaji.”

³ Peei ingwe ca teepi iyeta deedei cäco cuta cääri icrajige, irecu ätumutanininisi, piba ime icranemisi Banaba Saulo naabibime papa cabu, piba jäätyepisi teebibine.

Kupro Curä je

⁴ Aceji Seemo te Banaba Saulo naabibine jäätyepige. Teepi asatäsi Selukiya malu cewe me, puma cita ca poo gaabe aaclige Kupro curä me.

⁵ Teepi liba pui curä cabu Salami cewe me atyaramtäsi, teepi puga Acejiyame me mene Israela biname bime abasecretna mete cabu jejananemäsi. Puga ge ten cama Yoane-Mareko teeme kaakesea cabu ätityerame.

⁶ Teepi curä ne piba jeclänutäsi nuuja poto malu me, Paapos cewe me atyaramtäsi. Teepi puga opopa jewenäsi yepä piiseba biname lui me ngii Bar-Yeesu. Tabe Israela biname ge lui te walya jiiicuge egä, “Cane Acejiyame me mename biname gäne.”

⁷ Bar-Yeesu lui curä Mopeyame Sargiyu-Paulu me biname ge. Mopeyame Sargiyu-Paulu lui mage ngene atwanena biname ge. Tabe Banaba Saulo naabibine taasoglicige teeme opo gaabe otni-me, inge naace popi tabe singi Acejiyame me mene äteciame.

⁸ Yepä, pui piiseba biname, teeme nuuja ngii Griik mene ca lui Eluma, tabe singi Saulo Banaba naabibime mene iibaname, cuta singi Mopeyame Sargiyu-Paulu me gaabe armime Yeesu bau ätrungame.

⁹ Saulo lui teeme nuuja ngii Paulo, Aceji Seemo me kokre te babo äbitige teeme cabu. Paulo piba pui piiseba biname conocäco ire jetwige,

¹⁰ jejige egä, “Maane Satani me bägrä gäte! Maane cubuyame gäte iyeta conocäco mule täöpume. Määme angletneja mule bucurage gemi. Maane singi gäte cime Yageyame me toraca mene aboclomtame walya mene me!”

¹¹ Yageyame te teeme ime yaacitege määme cabu me, siige määme irecu cina määsumäsu page läbitäsi. Teeme singi padare ngalebora maane bimu apacliyera ne lica pa jepänanepi.”

Siige, piba taatu krokeciye pana klokakloka te teeme irecu aacwabige. Tabe ot-netnäjige biname ne ärngime teebine ime ca aweclujame.

¹² Mopeyame Sargiyu-Paulu liba peei ne jepänige, Paulo me mene jitrungige. Tabe ngenecu jelonicige mime Yageyame poto cidi me abiberäja name pi.

Antiyoka Cewe Pisidiya Gawe cabu je

¹³ Paulo piyepu ten cama lui biname, teepi Paapos cewe ca poo gaabe eclige cewe ngii Perga me, lui Pampuliya gawe cabu. Puga teeme ätityerayame Yoane-Mareko teebibine taabmalige, Yerusalema me acnenutige.

¹⁴ Teepi Perga cewe ca doro gaabe aaclige, Antiyoka cewe me atyaramtäsi, lui Pisidiya gawe cabu. Sabade bimu cabu teepi abasecretna mete me abacitäsi, adnatäsi.

¹⁵ Puga biname cina poto cotre mene ecnemisi Oogäräneji Mene cabu ca, Moose lui mene sogäremuji, cuta piyepu poto Oogäräneji Mene mename biname cina lui sogäremujisi. Peei liba siige, abasecretna mete modamoda biname cina piba mene jityepisi Paulo Banaba naabibime bau me egä, “Cime biname, cine singi weene biname bine bäärmii agedname, weeme mene liba pisi nyene cibibine kokre ceerame.”

¹⁶ Puma cita ca Paulo jeclajutige, ime ewejängtige, piba gije abacitige mene jajane-name. Agesa teeme mene:

Paulo me Mene Israela biname bime tääpume

“Ama lui Israela biname piyepu iyeta nuuja gawecewe biname lui cina Acejiyame bau me irecu lätumutanininusi, weene cäme mene nätecijeye!

¹⁷ Acejiyame lui ne Israela biname cina yaawejanusu, mime sasa kaakesaare bine jejäcremuji, teebibine piba ablime jebenemuji pui padare cabu teepi liba säärpe biname icrajuji Aikupito gawe cabu je. Acejiyame teeme babo kokre ca teebibine Aikupito cabu ca sewademuji.

¹⁸ Footi kämäge ngalebora Israela biname ätecija cäco icrajuji, yepä tabe teebibine cängena ire jetwemuji pui daapo taatu cewe cabu je.

¹⁹ Tabe seben maramara biname tomi bine Kanana gawe cabu ca iyecräjemuji, piba teeme Israela biname bine yageyame me jebenemuji Kanana gawe tääpume.

²⁰ Tabe pama fooma hanred fifti kämäge ngalebora peei bine epiremuji.

Pui padare ingwe ca tabe ablaweja biname ecäranemuji Israela biname bine teeme ire atwime, ngälu mename biname Samwela me padare te tatyaramtuji.

²¹ Siige, teepi liba Acejiyame ne mope biname tääpume itinärujisi, tabe piba Saulo teeme mopeyame tääpume ecäremuji. Saulo lui Kiisa me bägrä ge Benjamina me ingle cabu ca. Tabe Israela biname bime mopeyame enajuji footi kämäge cama,

²² siige Acejiyame teebine iyebliingtuji, piba Daawida ne mopeyame me jewenuji. Age Acejiyame me mene Daawida poto cidi me: ‘Cane asicnantine Yese me bägrä Daawida lui cäme singirage biname gyene, lui te iyeta cäme singi jaawenemuge.’

²³ Yepä Daawida me kaakesaare Yeesu peese nyene, Acejiyame lui ne jewenuji Israela biname bine niiya mule cabu ca äsecrera, tabe lipu itu jücuji.

²⁴ Yeesu liba camuge gije abacita teeme kaakesea, piba Yoane niiye ca äciseja biname te iyeta Israela biname bine bäärmii mene jegednemuji teeme niiyaniya mule cabu ca atatrongärame piyepu niiye ca äciseja ne acatame.

²⁵ Yoane teeme kaakesea ne apirame liba äbitige, tabe biname bine jejemuji egä, ‘Weene lipu ngene jotwaniniye egä cane laasi näne? Weene lui ne jewagrieniye, cane tabe lica gäne. Yepä, weene ire! Tabe tädenige cäme ingwe poto ca. Cane miiji lica gäne teeme ernge gwidape iirecame teeme ernge cabu ca.’ Siige.

²⁶ Yoo, cäme binamewale, weene lui Abrahamo me kaakesaare gemi, piyepu weene lui cina Acejiyame ne yaawejanuye, yepä Abrahamo me kaakesaare lica gemi, mime tääpume Acejiyame te mene tityepuji egä äsecrera pisi nyene niiyaniya mule cabu ca.

²⁷ Peei mene lui mime tääpume, ingle naace gyene Israela biname lui cina Yerusalema ngalebora icrajenige piiyepu teeme mutre biname, teepi umle lica ge egä Yeesu peese nyene pui biname teebibine niiya cabu ca äsecrerame. Cuta piiyepu teepi cängena umle lica ge mename biname bime mene, teepi lui Oogäräneji Mene cabu yaacnemusi iyeta Sabade bimu cabu. Yepä, teepi pui mename biname bime mene toraca me jewenemujisi, teepi liba Yeesu ne jigyuujisi.

²⁸ Ngänu gyene teepi äblicäco toraca ingle ne päpäna Yeesu me agli tääpume, yepä teepi Pilato ne itemlujisi teebine budre me acitame.

²⁹ Teepi liba iyeta mene ibibi jewenemujisi, lui piti nemi sasa Oogäräneji Mene cabu Yeesu poto cidi me, piba teebine baarge uli cabu ca itrungantujisi, gape me ecitujisi.

³⁰ Yepä, Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji,

³¹ siige bucurage bimu cabu tabe taboclomtanuji teeme bau me, lui cina Galilaya ca itu ecluji ten cama Yerusalema me. Pui cina page ire arbi biname gemi teebine aitname mime Israela biname bine umle wawename.

³²⁻³³ Cine age temi page, ai mene cuta weeme bau acaname egä Acejiyame lui mene mime kaakesaare bine jejemuji tabe pagege wawena, tabe mime padare cabu itu jewenuji mime tääpume, lui teeme kaakesaare gemi, tabe liba Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji. Pui poto cidi me mene pisi nyene Salamo uupera peba poce neeneni cabu egä,

‘Maane cäme bägrä gäte;

cane page mäame Babe me häbitine.’

³⁴ Cuta agesa nuuja mene Acejiyame lui jiiuujisi Yeesu me budre cabu ca arpinanta piiyepu teeme tääpe ocwäwa cäco poto cidi me egä,

‘Cane weebibine toraca cängena miiji cire jiwenipene, cane lipu mene Daawida ne jejujine.’

³⁵ Daawida peei mene jeitnuuji egä,

‘Maane cäme trupa ne licarage cirege abmala gape cabu ocwäwame, cane lui mäame miijirage kaakesea biname gäne.’

³⁶ Daawida lui padare cabu ireclota enajuji, tabe Acejiyame me singi jewenemuji, piba budre äbituji. Teepi gape me teebine ecitujisi teeme kaakesaare gome, siige teeme tääpe gape cabu ocwäwuji.

³⁷ Yepä, pepu lica äbituji teeme tääpume Acejiyame lui ne budre cabu ca erpinantuji. Peei lui Yeesu sine.

³⁸⁻³⁹ Yoo, cäme binamewale, weene iyeta miiji toraca umle egä peei lui Yeesu me cabu ca gyene cane weebibine jijenininine ai Miiji Mene niiyaniya mule cabu ca kälyä äbita poto cidi me. Weene miiji umle egä iyeta biname lui cina Yeesu ne jäätrungusi, teepi iyeta äseji gemi teeme niiyaniya mule cabu ca, lui mule cabu ca Moose me cotre äblicäco weebibine äsecrera.

⁴⁰⁻⁴¹ Oogäräneji Mene te apu jiiicenige egä,

‘Ire, weene laatibi Acejiyame ne jäägyuye!

Cäro, weene cälu te pa jitipi, piba budre päbitipeye,

ingle naace popi page cane ngena jewenenine, weene lica jitrungeniye,

ngänu gyene cuta nuuja te liba weebibine ibiberäjininuge!’

Yoo, weene cängena inajininige, piba peei mename biname bime sasa mene weeme bau lica pa läbitepi!’

⁴² Siige mene, Paulo naabi Banaba liba abasecretna mete ne sebmäläsi, biname cina teebibine jaajisi acnenutame nuuja Sabade cabu teebibine cuta cerämu abiberäjame peei mene poto cidi me.

⁴³ Ingwe ca biname cina abasecretna mete ne liba sebmälisi, poto Israela biname piiyepu poto nuuja gawe biname lui cina Israela biname bime irecu ätumuta mule itu yaacatepesi, teepi Paulo Banaba naabibine ingwe ääcwisi. Peei neeneni ätyepäneji

biname piba teebibine mene jejemäsi piyepu bääirmi jegednemäsi teepi Acejiyame me baborage miiji cabu cängena lenajame.

Paulo piyepu Banaba bime Mene Acejiyame Umle cäco biname bime täapume

⁴⁴ Nuuja Sabade bimu cabu, pama iyeta biname pui cewe cabu tabasecretnige mime Yageyame poto cidi me mene ätecijame.

⁴⁵ Yepä, poto Israela biname cina biname tomi ne liba jepänisi, teepi ire patre eglemisi egä, “Cime biname bine bewadimige,” piba Paulo me mene jeclanisi, teebine jicnecisi.

⁴⁶ Yepä, Paulo naabi Banaba wälu cäco jejemäsi egä, “Miiji ge cine Acejiyame me mene niinäce weeme bau iicana, yepä ingle weene jigyeniyee peei mene ne, apu egä weene ibibi lica gemi iyeteta ireclota täapume, peei name pi cine weebibine ibmalininago, nuuja gawe biname bime bau me niclenige.

⁴⁷ Cine apu jewenenago, ingle Yageyame cibibine ituge jaji egä, ‘Cane weebibine apaclyera pana icitenine nuuja gawe biname bime täapume, toraca ireclota gaabe iyeta gawecewe biname bine awabame.’ ”

⁴⁸ Siige, nuuja gawe biname liba peei mene jitecijisi, teepi gege ge, Yageyame me mene ewepyeräjisi. Laati bine Acejiyame ituge jäjäcra toraca ireclota lui ngälu cäco päpäname, teepi Yeesu ne jitrungisi.

⁴⁹ Bucurage biname lui cina Antiyoka cewe mameta icrajige, mime Yageyame me mene itecijemige.

⁵⁰ Yepä, poto Israela biname cina cewe modamoda biname bine ngenecu alongecame jewenemisi, cuta piyepu poto dogwe magebi bine ngenecu alongecame jewenemisi, lui cina Acejiyame ne yaawejanusi. Pui Israela biname piba gije abacitinisi Paulo Banaba naabibine mäpu cabu acitame, siige teeme gawe cabu ca ääyecräjisi.

⁵¹ Pui neeneneni ätyepäneji biname cina teeme ernge cabu ca secre äglubejäsi. Teepi singi pepu mule ca awabame egä biname bime ätrunga cäco mule name pi teepi cewe ne sebmäläsi. Teepi puma cita ca Ikoniya cewe me aaclige.

⁵² Siige, Paulo me mene name pi Antiyoka ätrunga biname cina mage gege cama icrajige, piyepu Aceji Seemo me kokre ten cama ge.

14

Ikoniya Cewe je

¹ Peei yepä mule te äbitige Ikoniya cewe je. Paulo naabi Banaba aaclige Israela biname bime abasecretna mete cabu me, puga mene jejananemäsi kokre cama. Siige, bucurage Israela biname piyepu nuuja gawe biname piba Yeesu ne jitrungisi.

² Yepä, poto Israela biname lui cina singi lica ge Yeesu ne ätrungame, teepi poto nuuja gawe biname bine ngenecu alongecame jewenemisi, niia mene ca teeme ngene atwanena jetatrongtemisi ätrunga biname bime bau ca.

³ Yoo, Paulo naabi Banaba puga aanajige lecaleca padare cama. Teepi mene wälu cäco jejananemäsi Yageyame poto cidi me. Tabe te kokre ääcäriige teebibine ciitaca mule bine wawename. Tabe pepu jewenige awabame egä teeme mene lui toraca ge, egä Acejiyame owecu gyene biname bime täapume cuta singi teebibine ätityerame.

⁴ Ikoniya cewe biname cina äplinisi: poto cina singi Israela modamoda biname bime täapume; poto cina singi pui neeneneni ätyepäneji biname bime täapume.

⁵ Puma cita ca poto Israela biname piyepu poto nuuja gawe biname teeme modamoda biname cama mene jitransisi ätyepäneji biname bine niia wawename piyepu kula ca budre me äbyecrame.

⁶ Paulo naabi Banaba peei poto cidi me liba umle äbitäsi, teepi uucräsi Lukaniya gawe cabu me, luga ge neeneneni cewe ngii Lustra piyepu Derbe cuta piyepu poto matimati cewe.

⁷ Teepi puga Miiji Mene biname bine jejananemäsi.

Lustra Cewe piyepu Derbe Cewe je

⁸ Puga ge Lustra cewe je yepä biname lui teeme ernge niiyaniya ge. Tabe pepu aplimläneji ge, äblicäco otnetneja.

⁹ Tabe adnatäneji ge, Paulo me mene jitecijige. Paulo teebine opo ewatnige egä tabe teeme mene jitrungenige, siige peei ätrunga name pi tabe miiji ge miiji me äbita. Paulo piba teebine conocäco ire jetwige,

¹⁰ babo tage ca jejige, “Abujängti, mäame ernge ca conocäco naaclajutege!” Peei rooriye te wata abujängtige, siige otnetnäjige.

¹¹ Biname cina jepänisi Paulo lui ne jewenige, teepi piba ala abayisi teeme Lukaniya gawe mene ca egä, “Cabucewe uuje cina ai gawecewe biname pana me bateplengtäsi, täinäsi mime bau me!”

¹² Teepi Banaba ne ngii ecärisi Jeeu piyepu Paulo ne ngii ecärisi Hermes, ingle Paulo te mene jiicige. Teepi apu jewenisi, ingle teepi jengemige egä cabu je piti nemi neeneni uuje Jeeu piyepu Hermes.

¹³ Yoo, Jeeu me iiwäreja mete puga ge cewe wajwa je. Siige, Jeeu täapume iiwäreja biname te rooriye kau bine piyepu uli popo sewadige cewe grana gome me. Piba pui iiwäreja biname piyepu biname tomi cina singi kau aglime ätyepäneji biname bine iiwärejame, ingle teepi apu jengemige egä Paulo piyepu Banaba lui Jeeu piyepu Hermes naabi tegi.

¹⁴ Banaba naabi Paulo biname bime mene liba äatecijige, teepi ngenecu mäpu name pi teeme cäbletäape iderecmäsi piyepu uuwamäsi biname tomi cabu me, siige baborage tage ca mene jëjemisi egä,

¹⁵ “Biname, weene ngena jeweneniye? Cine ai gawe biname gegi, weene liiyepu! Cine age tegi Miiji Mene aitname, weebibine ai walya gwidape cabu ca atatröngärame Acejiyame bau me opire wawename, tabe lui toraca ireclota gyene. Peese nyene Acejiyame lui te cabucewe, gawecewe, piyepu malu bine jewenemuji iyeta teeme gwidape cama.

¹⁶ Sasa cabu ca tabe biname bine ire ta jaacitanemuge teepi biname cina teeme singi gaabe cabu otnetnejame.

¹⁷ Yepä, iyeta padare tabe teemämu conocäco taboclomtuge teeme miiji ätityera mule cabu. Tabe ngupe ne weeme bau me täätyepuge dume cabu ca, piyepu gije bine jaawenemuge kuu wawenecame teeme maramara äyi padare cabu kämäge ngalebora. Tabe pepu weebibine deedei icäraninuge weeme ngenecu ne gege wawename.”

¹⁸ Paulo ai mene ca jïibemige biname bine lui cina singi teebibine kau ca iiwärejame, yepä plowa lica ge teebibine iibaname peei mule cabu ca.

¹⁹ Piba seclige poto Israela biname cina Pisidiya gawe Aniyoka cewe cabu ca piyepu Ikoniya cewe cabu ca. Teepi biname bine giri jecitanemisi teeme singi wawename. Teepi Paulo ne kula ca jibyecrisi, piba teebine elädnisi pui babo cewe Lustra cabu ca. Teepi apu jengemige tabe budre ge.

²⁰ Yepä, ätrunga biname cina liba seclige, Paulo ne jewaclomtisi, tabe piba arpinantige, acne-nutige pui cewe me. Siige, nuuja bimu Paulo naabi Banaba aacliche Derbe cewe me.

Paulo naabi Banaba Suriya Gawe Antiyoka Cewe me Acnenutäsi

²¹ Paulo naabi Banaba Derbe cewe biname bine Miiji Mene jejananemäsi. Puga bucurage biname teeme mene jitrungisi. Teepi piba acnenutäsi Lustra cewe me, puma cita ca Ikoniya cewe me, puma cita ca matikolä Antiyoka cewe me Pisidiya gawe cabu.

²² Iyeta peei cewe cabu teepi ätrunga biname bine ngenecu kokre ecäremäsi piyepu teebibine bäarmi jegednemäsi conocäco Yeesu bau ätrungame. Teepi biname bine ebiberäjemäsi egä, “Ai ireclota cabu mine iyeta bucurage mäpu cabu ca täsinago, ingwe ca piba Acejiyame me biname bine waadena cabu me cire yäabäcnepesi.”

²³ Ätrunga ingle yepäyepä cabu Paulo naabi Banaba biname bine jejäcremäsi mope biname me äbitame ätrunga biname bine waadename. Iyeta cewe cabu teepi irecu ätumutanäsi piiyepu deedei cäco aanajige Acejiyame ne ngene apecname, piba pui cewe ätrunga biname bine mime Yageyame me ime cabu icranemäsi, teepi lui bau me teeme ngenecu ituge acita.

²⁴ Pisidiya gawe liba jeläcnutäsi, teepi cääri atyaramtäsi Pampuliya gawe cabu me.

²⁵ Teepi Miiji Mene Perga cewe cabu jejananemäsi, puma cita ca Ataliya cewe me aaclige.

²⁶ Teepi puma cita ca poo gaabe abyemeräsi Antiyoka babo cewe otnime, luma ätrunga biname cina teebibine Acejiyame me miiji ire atwi cabu ituge acita peei kaakesea täápume, page lui ne bii jimlitäsi.

²⁷ Teepi liba Antiyoka babo cewe me atyaramtäsi, ätrunga biname bine tebasecret-nemäsi, jejanemäsi iyeta Acejiyame te ten cabu ca lui itu jaawenemepi, piiyepu tabe gaabe ne lipu itu jiiitnepsi gawe maramara biname bime täápume Yeesu ne ätrungame.

²⁸ Siige, teepi leca padare cama Antiyoka ätrunga biname cama aanajige.

15

Babo Abasecretna Puga Ge Yerusalema je

¹ Poto biname Yuudea ca seclige Antiyoka me, puga gije abacitinisi ätrunga biname bine walya abiberäjame egä, “Weene äblicäco weeme niiya mule cabu ca äsi weene liba lica acata Israela biname bime cotre Moose lui sogäremuji, egä imäbägrä bime tääpe matikolä iirpeclame Acejiyame me cewecu acitame.”

² Siige, Paulo naabi Banaba pui Yuudea ca biname bime mene jisädemäsi, ten cama mage äciseräjininisi tääpe iirputa mule poto cidi me. Siige, teepi iyeta mene jitranisi Paulo Banaba naabibine piiyepu poto nuuja Antiyoka ätrunga biname bine Yerusalema me ätyepame, puma ätyepäneji biname piiyepu nuuja ätrunga mope biname cama mene atraname tääpe iirputa cotre poto cidi me egä lui biname cina miiji acatame.

³ Siige, ätrunga biname piba teebibine jityepemisi Yerusalema me otnime. Teepi gaabe cabu eclige, Poenikiya piiyepu Samariya gawe liba ääsuplangtisi, gaabegabe ätrunga biname bine jejemisi egä, “Gawe maramara biname cina Acejiyame bau me ituge atatrongära.” Ai mene te babo ngenecu gege me jewenemige iyeta ätrunga biname bine.

⁴ Teepi liba atyarige Yerusalema me, ätyepäneji biname piiyepu nuuja mope biname, piiyepu iyeta ätrunga ingle biname cina teebibine jewacletnäjemisi. Teepi teebibine jeitnemisi iyeta Acejiyame te ten cabu ca ngena bine ituge wawena.

⁵ Yepä, poto ätrunga biname lui Parisea sigu biname gemi, teepi jeclajutemige, jejemige egä, “Cuta nuuja gawe ätrunga biname miiji teeme tääpe matikolä iirpecla. Weene miiji teebibine jaji iyeta Moose me cotre mene wawename.”

⁶ Ätyepäneji biname piiyepu nuuja ätrunga mope biname cina piba abasecretnige mene atraname pui tääpe iirputa cotre poto cidi me.

⁷ Lecarage padare teepi mene äciseräjininisi.

Peteru me Mene

Peei ingwe ca Peteru abujängtige, jejemige egä, “Cäme ätrunga binamewale, weene umle gemi egä ujarage Acejiyame te cebine weeme cabu ca nätränutuji Miiji Mene Yeesu poto cidi me jajaname nuuja gawe biname bine teepi äteciyame piiyepu ätrunga-me.

⁸ Acejiyame lui iyeta biname bime ngene atwanena umle gyene. Tabe Aceji Seemo ne jityepuji cuta nuuja gawe biname bime bau me, tabe teebine mime bau me lipu itu tityepuji. Tabe pepu jewabuji egä, cuta nuuja gawe biname miiji gemi teeme bau otnime.

⁹ Tabe nuuja mara lica jewenemuji cime täápume piiyepu teeme täápume. Tabe cuta teeme ngenecu cabu ca niiya mule iyebhengemuji teeme ätrunga name pi.

¹⁰ Yoo siige, weene page ngenome singi gemi Acejiyame ne apicetnäráme? Lui ätrunga biname Israela biname lica gemi, teeme palace cabu weene cotre bine icranemeye, lui bine mine piyepu mime kaakesaare äblicäco ge wawena.

¹¹ Pepu gone! Mine jäätrungusi egä pui lui Yeesu Keriso me owecu piyepu miijirage ätityera miji pi mine niyaniya mule cabu ca läsecrärinago, teepi liyepu, lica cotre wawena name pi.”

¹² Siige, teepi iyeta bojäcu piba icrajige Banaba Paulo naabibime mene äteciyame, teepi liba mene jeitnemäsi iyeta ciitaca mule piyepu kokre mule gwidape poto cidi me, Acejiyame lui bine ten cabu ca itu jewenemuji nuuja gawe biname bime täápume.

Yakobu me Mene

¹³ Teeme mene liba siige, Yakobu piba abujängtige mene me egä, “Cäme ätrunga binamewale, cäme mene näteciyeye!

¹⁴ Simona-Peteru bii nijinige, Acejiyame teeme owecu niinäce lipu jewabemuji pui biname bine lui Israela biname lica gemi, teeme poto bine liba sewademuji teeme biname me äbitame.

¹⁵ Ai Simona-Peteru me mene ibibi gyene Acejiyame me sasa mename biname bime mene cama, ingle Oogäräneji Mene cabu pisi nyene egä,

¹⁶ ‘Yageyame te Daawida me ingle ne mete ca etonärige, jiicige egä: Ingwe ca cane liba cire tacnepene,

cane piba Daawida me atramäneji mete cire yaawejängtepene;

poto pui sasa pargi cama cääri cire yaarangepene;

kokrerage me cire jaawenepene.

¹⁷ Piba iyeta nuuja biname cäme bau cire saaclepi, iyeta lui Israela biname lica gemi, cane lui bine ituge äjäcra cäme biname me äbitame.

¹⁸ Apu jiicenige Yageyame te, lui ujarage biname bine umle jewenemuji ai poto cidi me.’ ”

¹⁹ Siige, Yakobu piba jejemige ätrunga biname bine egä, “Cäme ngene atwanena apu egä mine miiji lica ngenecu mäpu ceera pui biname bine lui Israela biname lica gemi, lui cina Acejiyame bau tatatrongärininisi.

²⁰ Yepä, mine miiji mene oogära teeme bau teebibine jajime egä: Gone deedei yäärwäjimuye lui cude ge, ingle iiwäräneji ge uuje bine; piyepu gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piyepu gone uudi yäänäjuye; cuta piyepu sargi mule gone wawena.

²¹ Siige, teepi miiji ai cotre bine wawena, ingle naace popi bucurage kämäge ngalebora biname cina Moose me Cotre bine yaacnemusi iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu iyeta Sabade bimu, cuta piyepu Moose me Cotre mene jajanäneji ge iyeta cewe cabu ta.”

Teepi Nuuja Gawe Ätrunga Biname bime bau Mene Jityepemisi

²² Siige, pui ätyepäneji biname piyepu nuuja ätrunga mope biname cina iyeta ätrunga ingle biname cama mene jitranisi poto biname bine äjäcrame teeme cabu ca, teebibine ätyepame Antiyoka cewe me Paulo naabi Banaba cama otnime. Teepi neeneni biname bine jaajisi: yepä lui Yuuda, lui ne yaainusi Barsaba ca, cuta nuuja lui Siila. Pui neeneni cina lui modamoda ätrunga biname gegi.

²³ Teepi apu leta ne yoogärisi, ten cama jityepisi egä:

“Ätrunga biname lui Israela biname lica gemi, lui cina icrajenige Antiyoka babo cewe cabu, piyepu Suriya, Kilikiya gawe cabu je, cine weebibine sebore jiweninago. Cine weeme biname gemi, ätyepäneji biname piyepu nuuja mope biname.

²⁴ Cine mene nitacijinige egä cime poto biname weeme bau me itu saaclepi, lui cina teeme kokre mene ca weebibine ngenecu mäpu itu icäripesi. Yepä, teepi cime bau ca lica mene jääpänesi peei ne wawename.

²⁵ Yoo, cine pui name pi yepä gome tabasecretninago. Cine yepä ngene atwanena cama mename biname bine jaajisi weeme bau ätyepame. Teepi Banaba naabi Paulo cama aaclenige, lui cime ngenecurage biname gegi,

²⁶ lui cina mäpu ireclota jepänanujäsi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

²⁷ Yoo, cine Yuuda naabi Siila jäätyepenisi weeme bau me. Teepi weeme opo gaabe pa jiicepäsi cine lui mene ne yoogärenago.

²⁸ Cine Aceji Seemo cama mene jitranisi nuuja mäpu cotre lica weebibine ceerame, yepä ai taatu cotre egä:

²⁹ Gone deedei yäärwäjimuye lui iiwäräneji ge uuje bine; gone uudi yäänäjuyeye; gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piyepu sargi mule gone jaawenuye. Siige, weene miiji pagege lenaja, weene liba ai cotre bine cängena jaawenemuye.

Mene peese. Äto.”

³⁰ Yerusalema ätrunga biname puma cita ca Yuuda Siila naabibine pui mene cama jäätyepisi Antiyoka me. Puga teepi iyeta ätrunga biname bine jebasecretnemäsi, teebibine pui oogäräneji mene ecäremäsi.

³¹ Antiyoka ätrunga biname pui mene liba ecne-misi, teepi mage gege ge, inge naace popi peei mene te teeme ngene atwanena plowa me jewenemige.

³² Yuuda naabi Siila lui Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gegi, teepi leca padare cama ten cama mene jiiicemäsi teebibine kokre piyepu miiji ngenecu ceerame.

³³ Teepi poto bimu ten cama liba aanajige, piba Antiyoka ätrunga biname cina teebibine aawecnistisi poode cama. Teepi teeme bau me acnenutäsi lui cina teebibine ituge ätyepa.

³⁴ Yepä, Siila ngene jotwanige puma lenajame Antiyoka cewe cabu je.

³⁵ Paulo naabi Banaba poto mabye cama aanajige Antiyoka je. Teepi piyepu poto nuuja ätrunga biname teta cama mene jejananemisi piyepu biname bine ebiberäjemisi Yageyame Yeesu poto cidi me.

Paulo naabi Banaba Maramara me Äbitäsi

³⁶ Poto mabye ingwe ca Paulo jejige Banaba ne egä, “Mine biiri, lacnenutago, mime ätrunga biname bine yäängräremago iyeta cewe cabu ta, mine luma mene tejanemumago mime Yageyame Yeesu poto cidi me. Mine miiji umle äbita teepi page lipu icrajenige.”

³⁷ Siige, Banaba singi Yoane, teeme nuuja ngii Mareko, ten cama otnime.

³⁸ Yepä, Paulo ngene jotwanige egä miiji lica gyene teebine acana, inge pui niinäce otni cabu Yoane-Mareko lica ten cama enajuji teeme kaakesea ngälu gaabe oomlaname, yepä tabe atatrongtuji, teebibine aabmaluji Pampuliya gawe cabu je.

³⁹ Paulo naabi Banaba mene äciseräjäsi, siige maramara me äbitäsi. Banaba Mareko cama poo gaabe Kupro curä me ädige.

⁴⁰ Paulo Siila ne jejige, siige ten cama abyemärige. Antiyoka ätrunga biname teebibine mime Yageyame me ime cabu aacitisi teebibine ire atwime.

⁴¹ Paulo doro ta ädige, Suriya piyepu Kilikiya gawe cabu ta otnige, ätrunga inge bine kokre me jewenemige.

16

Timoti te Paulo naabi Siila cama Otnetnäjige

¹ Paulo puma cita ca ädige Derbe piba Lustra cewe me. Puga ge Lustra cewe cabu yepä ätrunga biname ngii Timoti. Teeme mage cuta ätrunga magebi gwene, piyepu Israela cabu ca gwene, yepä teeme babe lui Griik biname gyene.

² Iyeta ätrunga biname Lustra piyepu Ikoniya cewe cabu miiji taatu mene jiiicusi Timoti poto cidi me.

³ Paulo singi ge Timoti ten cama otnime, tabe peei name pi Timoti me tääpe ne matikolä jiiirputige Acejiyame me cewecu acitame. Tabe peei ne jewenige, ingle iyeta Israela biname lui cina icrajinige pui cewe maramara cabu, teepi umle ge egä Timoti me babe lui Griik biname gyene.

⁴ Teepi liba otnänisi cewe gaabegabe ta, Paulo naabi Siila ätrunga biname bine ecäremäsi pui cotre lui poto cidi me ätyepäneji biname piyepu ätrunga mope biname cina Yerusalema je itu jaatranepesi. Teepi biname bine jejemäsi pui cotre bine ätrungame.

⁵ Yoo, ätrunga ingle cina peei ätityera name pi ätrunga kokre äbitininisi, piyepu iyeta bimu cerämu poto biname sebäcnisi peei ingle yepäyepä ngalebora me.

Trooasi Cewe je Paulo Wama Ogrige

⁶ Teepi Pirugiya piyepu Galatiya gawe cabu ta aaclige, ingle naace popi Aceji Seemo teebibine lica jäätyepige Asiya Probins ngalebora Miiji Mene puma iicemame.

⁷ Teepi liba atyaramtäsi Musiya gawemutre, Bituniya Probins liga abacitäsi, Yeesu me Seemo te gaabe äbäclige teeme otni tääpume.

⁸ Peei name pi teepi gaabe ta aaclige Musiya gawe cabu, ngälu malu cewe Trooasi ne joomläsi.

⁹ Peei ciye cabu Paulo wama ogrige, lui wama cabu yepä Makedoniya gawe biname ne jepänige. Tabe jeclajutige, teebine itinärige egä, “Tädi Makedoniya gawe cabu me cibibine ätityerame!”

¹⁰ Paulo liba peei wama ogrige, cine* piba taatu amacetnäjinago poo gaabe otnime Makedoniya me, ingle naace popi cine mene jitranisi egä Acejiyame pui wama cabu nijinige Miiji Mene puma iicemame.

Pilipi Cewe je: Ludiya te Ätrungayame me Äbitige

¹¹ Cine Trooasi ne sebmalisi, poo gaabe conocäco naclige Samotrake curä cabu me, puma cita ca nuuja bimu naclige, ärpınago malu ligi cewe Neapoli me.

¹² Cine puma cita ca doro ta naclige Pilipi cewe me. Yoo, Makedoniya Probins me pui cube cabu Pilipi cewe lui niinäce gaabe cewe gyene. Pilipi cudecewe gyene Rooma cabu ca, yepä Rooma biname cina itu jewenujisi peei cewe ne, piyepu cewe mopeyame cina lui Rooma ca tacluji. Siige, cine nesae bimu cama Pilipi cewe cabu ninajige.

¹³ Sabade bimu cine cewe cabu ca naclige baduge ligi me. Cine apu ningenininige egä Israela biname bime irecu ätumuta puupu pisi nyene puma. Cine puga adnatärinago, mene abaitninago magebi cama lui cina babasecretnige baduge ligi me irecu ätumutame.

¹⁴ Teeme yepä lui te cibibine nitecijeninige Ludiya tage. Tabe Tiyatira cewe magebi gwene, lui aletname yaawademuge mage daremu cama ciriyäciryä ududi cäbletääpe bine. Ai magebi te Acejiyame ne yaawejanuge Israela biname bime mule ca. Yageyame te teebine ngene atwana tocäriige Paulo me mene ätecijame piyepu ätrunga-me.

¹⁵ Tabe piyepu teeme mete biname cina niye ca äciseja liba ecatisi Yeesu me ngii cabu, tabe piba cibibine nisoglicninige egä, “Naclege cime mete cabu lenajame, weene liba ngene jotwa-naniniye egä cane lui Yageyame ne toraca jäätrungune.” Siige, cine teeme singi ne becatisi, teeme mete me naclige.

Pilipi je Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu Aanajige

¹⁶ Yepä bimu cine pui irecu ätumuta puupu me liba naclige, cine kaakesea tääpume aletnäneji ngulebägrä cama opopa oyisi, lui me cabu niya cable puga ge. Peei cable te teebine mene iicemame jwaawenuge ciige gwidape poto cidi me. Teeme yageyame cina bucurage rarekaake jääpänemusi teeme pui mule cabu ca.

* **16:10:** cine: Luuka puma Paulo cama abasutige.

17 Siige, pui ngulebägrä te Paulo cama cibibine ingwe nicwenige, ala abayige egä, “Age tema biname lui cina Caburage Acejiyame me kaakesea jaawenusi! Teepi mene jiicenemisi niiyaniya mule cabu ca äsecrera poto cidi me!”

18 Tabe bucurage bimu pepu mule tewenäjumi, ngälu Paulo babo ngenecu mäpu äbitige teeme poto cidi me. Tabe atatröngtige, niiya cable ne jejige egä, “Yeesu Keriso me ngii cabu cane meebine naajenine egä tasati ai ngulebägrä cabu ca!” Siige, niiya cable te peeirage padare cabu asatige.

19 Ngulebägrä me yageyame cina liba umle äbitininisi egä teeme rarekaake päpäna gaabe lui sabe bäbitige, teepi Paulo Siila naabibine joomlisi, äälädniisi neeneneni cewe mope biname bime bau me cole puupu cabu me.

20 Teepi liba teebibine aacanisi pui neeneneni cewe mope biname bime cabu me, jaajisi egä, “Ai biname lui Israela biname gegi. Teepi niiya bii jewenäsi mime cewe cabu.

21 Teepi biname bine mule ebiberäjemäsi lui cotre gemi mime täöpume. Mine lui Rooma biname gemi, mine teeme mule äblicäco acata piyepu wawena.”

22 Biname tomi cabu teebibine claabe cama joomlisi, piba cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jejemisi Paulo Siila naabibime cäbletääpe äderecame, teebibine adnaname.

23 Teepi Paulo Siila naabibine oräre jaadna-nisi, piba krokeciye mete awamuta biname ne jejisi teebibine cängena ireme.

24 Awamuta biname peei mene liba itecijige, tabe teebibine aacanige mete cole puupu me, borabora uli cabu ernge ääsinglantige, siige jäätäyige.

Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu ca Asatäsi

25 Ciiye duusa mameta Paulo naabi Siila irecu ätumutäsi piyepu uupera etangäsi Acejiyame bau me. Nuuja krokeciye mete biname cina jäätecijisi teebibine.

26 Piba taatu babo ocneja te krokeciye mete me kula caage bine jekocnäjemige. Puirage padare cabu iyeta grana cina iitnetnäjinisi, piyepu ayana seea cina gawe me itrametnemige iyeta krokeciye mete biname cabu ca.

27 Awamuta biname te ute cabu ca arpinantige. Tabe liba jepänemige mete grana bine iitnemäneji, tabe apu jengenige egä krokeciye mete biname iyeta buucratnige. Siige, tabe teeme cubu turikä ne isatige teemämu aglime, ingle naace popi peei krokeciye mete biname cina liba uucratna, piba teebine pa yaaglepesi.

28 Yepä, Paulo babo tage ca jejige, “Gone laglute maane! Cine iyeta age tema!”

29 Puma cita ca pui awamuta biname te ngale täöpume ala abayige, puupu cabu me wata abacitige, tääpe aloneca cama kokorare ääpednutige Paulo Siila naabibime ernge gome.

30 Tabe piba teebibine taasatige, äätenglige egä, “Babo biname, cane miiji ngena ne wawena cäme niiya mule cabu ca asatame?”

31 Teepi jewecnistäsi egä, “Jitrungi Yageyame Yeesu ne, piba niiya cabu ca pa asatepi, maane piyepu mäame mete biname cama.”

32 Teepi piba Yageyame poto cidi me mene jejanemäsi teebine piyepu iyeta biname bine lui teeme mete cabu puga ge.

33 Pui padare ciiye cabu, krokeciye mete awamuta biname te Paulo Siila naabibine nuuja puupu cabu me aacanige teeme adnana dupe äcisejame. Siige, Paulo naabi Siila pui awamuta biname piyepu iyeta teeme mete biname bine niiye ca jicisäjemäsi Yeesu me ngii cabu.

34 Puma cita ca tabe Paulo Siila naabibine aacanige teeme mete cabu me, teebibine deedei ääcäriige loolome. Tabe teeme mete biname cama mage gege ge, ingle teepi pui ciiye cabu Acejiyame ne jitrungisi. Siige, deedei kaake poto ca Paulo naabi Siila cääri abacitäsi krokeciye mete bora me.

³⁵ Nuuja krokerage pui neeneni cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jityepemäsi krokeciye mete awamuta biname bau me mene cama egä, “Peei neeneni biname bine aasatepi!”

³⁶ Puma cita ca awamuta biname te Paulo ne jejige egä, “Cewe mope biname cina mene tityepäsi cäme bau me maane Siila cama asatame. Weene miiji asateye, siige poode cama laaclege.”

³⁷ Yepä, Paulo pui cubu biname bine jejemige egä, “Birice cibibine nuuja niiya cabu lica nipänumesi, yepä atrana cäco cibibine sobe cabu mage nidnanumesi, ngänu gyene cine Rooma ngii cama biname gegi. Teepi miiji cibibine cängena ire atwi iyeta nuuja Rooma ngii cama biname bine liiyepu, yepä teepi cibibine nisinglantumesi krokeciye mete bora me. Nää, page teepi singi cibibine ogä ätyepame? Eewe, äblicäco! Cewe mope biname cina miiji teepirage te otni cibibine asatame.”

³⁸ Siige, cubu biname cina Paulo me mene jeitnisi cewe mope biname bime bau me. Teepi liba äätecijige egä Paulo naabi Siila lui Rooma ngii cama biname gegi, teepi wälu ge, ingle naace gyene teeme cotre pisi nyene egä Rooma ngii cama biname ne atrana cäco gone niiya jaawenuye.

³⁹ Teepi peei name pi Paulo Siila naabi bau me aaclige poode mene jajime. Teepi piba teebibine aasatäsi krokeciye mete cabu ca, teebibine äätemlisi cewe ne gomalame.

⁴⁰ Siige, Paulo naabi Siila krokeciye mete cabu ca piba asatäsi, aaclige Ludiya me mete me. Puga teepi ätrunga biname bine edäremäsi, mene jejemäsi cängena ätrungame Yeesu ne, siige cewe ne ebmaläsi.

17

Tesalonika Cewe je

¹ Paulo naabi Siila neeneni cewe Amapipoli piyepu Apoloniya tääsuplichtäsi, aaclige Tesalonika cewe me, luga ge Israela biname bime abasecretna mete.

² Paulo ädige pui abasecretna mete cabu me, ingle teeme mule pepu ge. Puga nesae Sabade bimü cabu tabe biname cama mene äciseräjige Oogäräneji Mene cabu ca.

³ Tabe pui mene teebibine ebiberäjemige, piyepu pui cabu ca eboclomtige egä Keriso te miiji mäpu padare piyepu budre päpäna, piba budre cabu ca arpinenta. Paulo jejemige egä, “Ai Yeesu cane lui poto cidi me jijenininine, tabe peese nyene Keriso, biname bime niiya cabu ca äsecrerayame.”

⁴ Poto pui biname cina Paulo me mene jecatäsi piyepu Paulo naabi Siila cama abasutinini. Bucurage Griik biname lui cina Acejiyame bau irecu lätmutinini piyepu bucurage mope magebi teepi cuta Paulo me mene jecatäsi.

⁵ Yepä poto Israela biname cina ire patre jeglisi, ingle bucurage biname Paulo bau me otnini. Teepi jebasecretnemisi poto kaakesea umle cäco niiya biname bine gaabe gome ca, tomi jebenisi. Teepi cewe biname bine giri jecitemisi, piba Yasona me mete me claabe cama eclige, ebäcnisi. Teepi singi Paulo Siila naabibine oomlaname, biname tomi cabu me acaname,

⁶ yepä lica jääpänsi teebibine. Teepi piba Yasona piyepu poto nuuja ätrunga biname bine oomleji ewademisi babo cewe mope biname bime bau me, piyepu babo tage ca jiicemisi egä, “Peei biname Paulo naabi Siila, lui cina mage niiya mule jaawenemepäsi iyeta poto ta, teepi mime cewe me taaclumi.

⁷ Siige, Yasona te teebibine ire jaatwenige teeme mete cabu. Teepi iyeta cina Rooma Mopeyame me cotre bine jetropengäjenemisi, jiicenemisi egä kirece mope biname pisi nyene, teeme ngii Yeesu sine.”

⁸ Siige, biname tomi piyepu cewe mope biname ai mene liba itecijemige, teepi ngenecu niiya me äbitinini.

⁹ Siige, cewe mope biname cina asata rarekaake bine etomlecmisi Yasona piiyepu ten cama lui biname teeme bau ca, piba teebibine jityepemisi.

Berea Cewe je

¹⁰ Ciiye te liba tuumlige, piba taatu Tesalonika cewe ätrunga biname cina Paulo Siila naabibine jäätyepisi Berea cewe me claabeclabe biname wälu name pi. Teepi liba atyaramtäsi Berea cewe me, Israela biname bime abasecretna mete me aaclige.

¹¹ Berea cewe cabu lui Israela biname teepi lica Tesalonika cewe cabu Israela biname pana ätecija cäco ge. Teepi babo singi Paulo me mene äteciame, piiyepu iyeta bimu teepi Acejiyame me Oogäräneji Mene labiberäjininusi umle äbitame egä Paulo me mene liba toraca ge.

¹² Teeme bucurage cina teeme mene jitrungi-si, cuta piiyepu bucurage dogwe Griik magebi piiyepu bucurage Griik rooriye.

¹³ Yepä, Tesalonika cewe cabu lui Israela biname, teepi liba itecijemige egä Paulo Acejiyame me mene jicemuge Berea cewe cabu je, teepi piyeme eclige, puga biname bine ngenecu jelonecmisi piiyepu tomi cabu lui biname bine claabe me jewenemisi Paulo täapume.

¹⁴ Siige, Berea cewe ätrunga biname cina Paulo ne wata jityepisi malu me, yepä Siila naabi Timoti Berea je aanajige.

¹⁵ Lui ätrunga biname cina Paulo ne malu me jewecitisi, teepi ten cama poo gaabe eclige ngälu Atena babo cewe me atyarige. Puma cita ca teepi Berea me täcnäriige Paulo me mene cama egä Siila naabi Timoti miiji wata teeme bau otnime.

Atena Babo Cewe je

¹⁶ Paulo liba jaawagriige Siila Timoti naabibine Atena cewe cabu je, tabe ngenecu mäpu äbitige, liba jepänemige ime ca wawenäneji uuje, biname cina lui bine yaawejanusi piiyepu yiwäräjemusi. Tabe ngenecu mäpu gyene, inge pui gwidape lui bucurage ge Atena cewe ngalebora je.

¹⁷ Tabe mene läciseräjuge Israela biname cama piiyepu nuuja gawe biname cama lui cina Acejiyame ne yaawejanusi, tabe liba Israela biname bime abasecretna mete cabu. Cuta piiyepu iyeta bimu gaabegabe tabe eei biname cama mene läciseräjuge cewe cole puupu cabu, lui cina piyeme yaacluge.

¹⁸ Poto abiberäja biname lui cina Epikuro sigu cabu piiyepu poto lui cina Stowika sigu cabu, teepi Paulo cama mene äciseräjininisi. Poto cina jicisi egä, “Ai biname te ngena buduma mene singi iicaname?”

Yepä, nuuja cina jicisi egä, “Teeme mene lui nuuja gawe biname bime uuje poto cidi me.” Teepi naace name pi pepu jicemisi, inge Paulo lui Yeesu poto cidi me jicige, cuta piiyepu teeme budre cabu ca alotnenta poto cidi me.

¹⁹ Teepi puma cita ca Paulo ne ecanisi Atena cewe modamoda biname bime abasecretna cabu me Areo podo cabu me. Puga teepi Paulo ne jejisi egä, “Cine singi umle me ai kirece abiberäja maane lui jicenenemenite.

²⁰ Poto mäame mene cine lui nitecijinige, mara opo gemi cime täapume. Cine singi umle me teeme aboclomta lipu ge.”

²¹ Yoo, iyeta Atena cewe biname piiyepu ten cama lui catecewe biname, teepi singi iyeta padare mene iicaname piiyepu äteciame ciitaca kirece ngene atwanena poto cidi me.

Paulo me Mene Cewe Modamoda Biname bime Abasecretna cabu

²² Paulo jeclajutige cewe modamoda biname bime abasecretna cabu, teebibine jejemige egä, “Atena cewe biname, cane jepänemine egä weeme uuje iiwäreja mule nesae lica gemi.

²³ Cane liba totnumene weeme cewe cabu piiyepu weeme uuje iiwäreja puupu bine sengräräjemumene, cane yepä iiwäreja dade tepänumene apu oogäräneji mene cama egä,

MINE LUI BABO BINAME POTO CIDI ME CAMUGE UMLE ÄBITA, TEEME TÄÄPUME AI DADE. Yoo, weene lui ne yiwäräjuye, yepä lui poto cidi me weene camu gemi umle äbita, cane page umle jiwenininine.

²⁴ Acejiyame lui te gawecewe ne tewenuji iyeta teeme gwidape cama, tabe peese nyene Yageyame cabucewe piyepu gawecewe täöpume. Tabe lica yaanajuge uuje iiwäreja mete cabu, biname cina lui ne yaarangusi.

²⁵ Cuta piyepu tabe nuuja singi lica ge gwidape täöpume biname cina lui teeme ime ca yäcärusi, inge tabe peese nyene lui te iyeta biname bine yäcäremuge teeme ireclota, piyepu buuwemope, piyepu iyeta nuuja gwidape.

²⁶ Tabe yepä biname cabu ca iyeta tääpe maramara biname bine jenenemuji, siige eplidnärujisi iyeta gawe maramara cabu lenajame. Camuge biname bine wawena, tabe ngene ca egluji lui padare piyepu lui gawe cabu teepi cirege lenaja.

²⁷ Tabe apu jenuuji naace täöpume iyeta biname cina teebine ärngime piyepu teeme bau me awetentame, teepi piba pama teebine päpäname. Yepä, toraca gyene egä Acejiyame cudecewe lica gyene mime yepäyepä cabu ca,

²⁸ yepä biname te lipu jiicuji egä:

‘Mine teeme kokre cabu ninajininige, otnetnäjininago, piyepu ireclota jepäninisi.’

Yoo, poto weeme oogära biname cina ai poto cidi me jiicujisi egä,

‘Cuta mine teeme bägrä gemi.’

²⁹ Yoo, inge naace popi mine Acejiyame me bägrä gemi, mine miiji lica gemi apu angi egä tabe lui gol, silba, coo kula ca wawenäneji uuje pana ge, lui bine biname cina yootonutemusi, cängena jäämyeremusi.

³⁰ Yoo, lui padare cabu biname cina umle cäco Acejiyame poto cidi me, tabe piba teeme niyaniya mule bine lica yaacnemuge, yepä page tabe iyeta biname bine iyeta poto ta jejananemige teeme niya mule cabu ca atatröngärame,

³¹ inge naace popi tabe bimu ne ngene ca itu egluji, lui cabu tabe iyeta gawecewe biname bine cirege conocäco atrana. Tabe peei täöpume teeme biname ne ituge jaji, cuta peei biname ne itu eboclomäjuji iyeta biname bime täöpume, tabe liba teebine budre cabu ca erpinantuji.”

³² Siige, teepi liba Paulo me mene itecijemige biname budre cabu ca arpinenta poto cidi me, poto cina teebine jitutanisi, yepä poto cina teebine jejisi egä, “Cine singi cääri ätecijame ai poto cidi me nuuja padare cabu.”

³³ Siige, puma cita ca Paulo peei abasecretna ne sebmalige.

³⁴ Poto biname cina ten cama abasutanininisi, teeme mene jitrungisi. Teeme yepä, ngii Diyonisius, lui peei modamoda biname bime abasecretna cabu ca, cuta nuuja lui magebi gwene, teeme ngii Damari, cuta piti nemi cerämu poto biname.

18

Korinito Babo Cewe je

¹ Peei ingwe ca Paulo Atena cewe ne sebmalige, ädige Korinito babo cewe me.

² Puga tabe jepänige yepä Israela biname ngii Akwila, lui me ärngi gawe Pontus ge. Tabe Rooma babo cewe Italiya gawe cabu ca piba taatu tädige coga ngii Prisila cama, inge Rooma Mopeyame Klaudiyus mene itu jiicepi iyeta Israela biname cina Rooma babo cewe ne gomalame. Yoo, Paulo teebibine äädäriige,

³ siige ten cama enajanige, kaakesea ten cama jenenemige, inge naace popi Paulo teeme rarekaake jääpänuge yepä kaakesea cabu ca Akwila naabi Prisila lui kaakesea jaawenäsi. Teepi kokre cäbletääpe bine yaaterutäjemus watawata mete wawena täöpume.

⁴ Iyeta Sabade bimu gaabegabe, Paulo ädige Israela biname bime abasecretna mete me, puga mene iciseräjemige. Tabe singi ge Israela piyepu Griik biname cina teeme mene acatame.

⁵ Siila naabi Timoti Makedoniya gawe cabu ca liba taacliche, tatyaramtäsi Korinito cewe me, Paulo pui rarekaake täapume kaakesea ne sebmalige, piba iyeta padare Miiji Mene jaajananemuge, Israela biname bine cängena yaabiberäjemuge egä Yeesu peese nyene Keriso, teepi lui ne jewagrijenisi otnime teebibine niiya cabu ca äsecerame.

⁶ Israela biname cina liba teeme mene lica jecatisi piyepu teebine jelwisi, tabe teeme cäbletääpe bine jiglubäjemige, piba teebibine kokre mene ca jejemige egä, “Weene Acejiyame bau ca liba cudecewe läbitininuye, peei lui weeme niiya birige. Weene liba cäme mene täapume ätecija cäco läbitininuye, peei lui cäme inge lica ge! Page cabu ca cane ädenine nuuja gawe biname bime bau me.”

⁷ Siige, tabe pui abasecretna mete ne ebmalige, ädige nuuja mete cabu lenajame, lui peei abasecretna mete wajwa jage. Pui mete yageyame, ngii Titiyu-Yuustus, tabe Israela biname lica ge, yepä nuuja gawe biname, lui te Acejiyame ne yaawejanuge.

⁸ Yepä Israela biname ngii Krispo, lui pui abasecretna mete mope biname ge, tabe piyepu iyeta teeme inge biname cina Yageyame ne jitrungisi. Cuta piyepu bucurage nuuja Korinito cewe biname lui cina Miiji Mene itecijemige puga, teepi jitrungisi, piba niiye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu.

⁹ Nuuja ciiye Yageyame te Paulo ne wama ca jejjige egä, “Wälu gone läbitute, yepä mene jicemepi! Gloose te gone noomluge,

¹⁰ inge cane maane cama gäne. Nuuja biname te äblicäco ge meebine niiya wawena, inge naace gyene bucurage biname ai cewe cabu lui cäme biname gemi.”

¹¹ Peei mene name pi Paulo puga enajige yepä kämäge cebo cama, biname bine yaabiberäjemuge Acejiyame me mene poto cidi me.

¹² Rooma Babo Mope Biname te liba biname ngii Galiyo ne mopeyame me jewenige Griik biname bime Akaya gawe täapume, Israela biname cina piba Paulo ne gigri joomlisi, ecanisi teebine atrana puupu me.

¹³ Teepi jejisi egä, “Ai biname singi biname bine atamongärame Acejiyame ne awejena mara mule ca, lui mule te Rooma cotre ne jaatropangtuge.”

¹⁴ Paulo mene me liga äbitige, Mopeyame Galiyo te piba Israela biname bine jejemige egä, “Ai biname te liga babo niiya mule ne jaaweneji, coo Rooma biname bime cotre liga jaatropangteji, cane piba weene Israela biname bine cängena jitecijinejine,

¹⁵ yepä ai gwidape lui weeme papa abaja mene gemi, weeme mule, weeme ngii, piyepu weeme cotre poto cidi me. Peei name pi weene weemämu jeweneye atraname. Cane singi lica gäne atraname pepu mule poto cidi me!”

¹⁶ Tabe puma cita ca teebibine siiyebhengemige atrana puupu cabu ca.

¹⁷ Siige, teepi iyeta piba Israela biname ngii Sostene ne joomlisi. Tabe lui kirece mopeyame ge pui Israela biname bime abasecretna mete täapume. Teepi teebine eglisi atrana puupu opo gaabe je, yepä Mopeyame Galiyo tabe nuuja singi lica ge teebibine iibaname.

Paulo Babo Antiyoka Cewe me Acnenutige

¹⁸ Peei ingwe poto ca Paulo Korinito cewe cabu enajanige bucurage bimu ätrunga biname cama, teebibine piba sebmalemige, Akwila naabi Prisila cama ädige poo gaabe Suriya gawe me. Puga Kenekrea malu cewe je, teepi liba camuge babo poo cabu me acetnera, Paulo teeme edingäli jeclanemige, inge naace popi Israela biname bime mule apu ge egä biname te padare yaacituge, lui cabu tabe mage ngene jotwananuge Acejiyame poto cidi me. Tabe edingäli lica äläcnuta ngälu peei padare te lapiruge, siige piba edingäli jaaclanimuge piyepu gwidape Acejiyame ne yiiwärajuge.

¹⁹ Yoo siige, teepi liba atyarige Epeso cewe me, tabe Israela biname bime abasecretna mete me abacitige, mene äciseräjige Israela biname cama.

²⁰ Biname cina teebine tesoglicisi tabe leca padare ten cama lenajame, yepä tabe singi lica ge.

²¹ Pätä tabe liba sebmalemige, jejemige teebibine egä, “Liba Acejiyame singi gyene, cane cire tacnepene weeme bau me.” Siige, tabe Akwila naabi Prisila puga taabmalige, poo gaabe Epeso cewe ca abyemärige.

²² Tabe liba atyaramtige Kesarea malu cewe me, tabe doro ta ädige Yerusalema me, ätrunga biname bine jewablemige, piba ädige Antiyoka cewe me.

²³ Tabe poto bimu enajige Antiyoka cewe je, piba abyemärige, otnige Galatiya piyepu Pirugiya gawe cabu ta, puga iyeta ätrunga biname bine ngene atwana kokre jewenemige.

Apolo te Ädige Epeso piyepu Korinito Cewe me

²⁴ Yepä Israela biname, teeme ngii Apolo, lui aplimläneji ge Aleksandriya cewe je Aikupito gawe cabu, tabe tädige Epeso cewe me. Tabe lui mopemuli biname ge piyepu babo umle ge Acejiyame me Oogäräneji Mene poto cidi me.

²⁵ Tabe ituge abiberäja mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Tabe mene jüicuge drämä cama, piyepu biname bine conocäco ebiberäjemige Yeesu poto cidi me. Yepä gwidape, tabe umle Yoane me niiye ca äciseja mule taatu; tabe nuuja umle lica ge egä biname cina äciseja yaacatusi Yeesu Keriso me ngii cabu.

²⁶ Yoo, Apolo gije abacitige mene wälu cäco iicemame Israela biname bime abasecretna mete cabu Epeso je. Prisila naabi Akwila liba äätecijige teeme mene, teepi piba teebine teeme mete me ecanäsi, teebine cängena pajecurage ebiberäjäsi Acejiyame me gaabe poto cidi me.

²⁷ Yoo, Apolo liba singi ge Griik biname bime Akaya gawe cabu otnime, Epeso ätrunga biname cina teebine itityärisi. Teepi teeme Griik ätrunga binamewale bime bau me mene yoogärisi egä teepi Apolo ne awacletnäjame. Siige, Apolo liba Griik biname bime gawe cabu atyaramtige, tabe babo ätityeräja biname ge teeme täapume, lui cina Acejiyame me owecu piyepu ätityera ca Yeesu ne ituge ätrunga.

²⁸ Tabe kokre mene ca Israela biname bine epremalemige sobe cabu. Tabe eboclomtige Yeesu ne Oogäräneji Mene cabu ca egä tabe peese nyene Keriso, lui ne Israela biname cina jaawagrijsi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

19

Paulo Epeso Cewe je

¹ Apolo liba Korinito cewe cabu enajige, Paulo doro gaabe ädige Pirugiya probins cabu ta, ngälu atyaramtige Epeso cewe cabu me. Tabe puga jepänemige poto ätrunga biname bine,

² itemlemige egä, “Nää, Aceji Seemo weeme bau itu labacitanepi, weene lui padare cabu niinäce liba jäätrungepeye?”

Teepi jejisi egä, “Cine nuuja umle lica gemi Aceji Seemo poto cidi me.”

³ Puma cita ca Paulo teebibine itemlemige egä, “Weene ngena ätrunga ne piba yaacatepeye, weene liba niiye ca äciseja ne yaacatepeye?”

Teepi jejisi egä, “Pui niiye ca äciseja biname Yoane, cine teeme mene yaacatepesi.”

⁴ Paulo piba jejemige egä, “Yoane me äciseja eei bime tääpu myene, lui cina teeme niiya mule cabu ca latatrongärininusi Acejiyame bau me. Tabe Israela biname bine jaajemuge ätrungame teeme bau me lui te teeme ingwe ca tädenige. Peei lui Yeesu sine.”

⁵ Epeso ätrunga biname cina liba peei mene itecijemige, teepi niiye ca äciseja ne ecatisi Yageyame Yeesu me ngii cabu.

⁶ Siige, Paulo liba ime aacitanige teeme papa cabu, piba Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi teeme umle cäco mene ca jüicemisi, cuta piyepu Acejiyame me tagepogogo mene jüicemisi.

⁷ Teepi iyeta pama twelb rooriye ge.

⁸ Nesae mabye ngalebora Paulo Israela biname bime abasecre-tna mete me labacitanuge, mene wälu cäco jüicemuge biname cama, piyepu teebibine mene yäaciseräjemuge, inge tabe singi teebibine umle wawename Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.

⁹ Yepä, poto cina ätecija cäco ge. Teepi singi lica ge ätrungame, piyepu niiya mene jüicemusi abasecretna cabu je mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Paulo peei name pi teebibine ebmalemige, siige ätrunga biname bine ewademige ten cama. Puma cita ca iyeta bimu gaabegabe tabe läduge biname ngii Turanus me abiberäja mete cabu, puga biname cama mene labaitnuge.

¹⁰ Tabe peei ne jaawenuge neeneni kämäge cama. Peei name pi iyeta biname lui cina yaacrajuge Asiya probins ngalebora, Israela biname piyepu nuuja gawe cabu ca lui biname iyeta, teepi yäatecijemuge mene Yageyame poto cidi me.

Sekewa me Imäbägrä

¹¹ Acejiyame te mararage ciitaca mule bine jaawenemuge Paulo me ime ca.

¹² Nuuja taje biname cina Paulo me cäbletääpe pläsu bine yaawademusi, lui bine ituge ätäya teeme mope cabu coo ibi cabu, siige pita biname bime cabu me yaarpetnemusi. Piba teeme pita cina teeme bau ca läyebloguge, piyepu niiya cable cina teeme trupa cabu ca läsuige.

¹³ Yoo, poto Israela biname lui cina waatne-tnäjinusi niiyaniya cable bine äyecrejame biname bime trupa cabu ca, teepi läbitininusi Yageyame Yeesu me ngii jajime peei mule wawename. Teepi jejemisi niiya cable bine egä, “Cine weebibine jijenininago Yeesu me ngii cabu, lui ne Paulo jeitnäjenige, weene äyeblogineye!”

¹⁴ Yoo, puga ge seben naniganewale lui cina peei mule ne jaawenusi. Teepi yepä Israela iiwäreja babo biname Sekewa me bägrä gemi.

¹⁵ Teepi liba niiya cable cama biname ne Yeesu me ngii cabu pepu mene jejisi, tabe niiya cable te teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne Yeesu, piyepu cane umle gäne Paulo poto cidi me, yepä weene baa laati bemi?”

¹⁶ Lui biname niiya cable cama ge, tabe girigale cama ädige pui seben naniganewale cabu me, teebibine iyecräjemige. Teepi iyeta teeme mete cabu ca uucratnige dupe cama, teeme cäbletääpe mage äsupleceji ge.

¹⁷ Israela biname piyepu Griik biname Epeso cewe ngalebora, teepi liba itecijemige peei poto cidi me, iyeta mage wälu ge, siige Yageyame Yeesu me ngii te babo äbitige teeme täapume.

¹⁸ Bucurage ätrunga biname cina totninisi Paulo naabibime bau me, sobe cabu teepi teeme piiseba mule aitnäjinisi.

¹⁹ Bucurage lui cina piiseba täapume labiberäjininusi teepi teeme oogäräneji mene piiseba mule poto cidi me sewademisi, sobe cabu juubuderäjemisi. Teepi elenglecäjemisi pui peba bime daremu iyeta, ngälu fifti tausen silba rarekaake bine joomlemisi.

²⁰ Pepu kokre mule ca Yageyame me mene te babo äbitige iyeta poto ta, cuta piyepu cerämu kokre me äbitige.

Claabeclabe Biname Epeso je

²¹ Ai mule cina liba täbitimesi, Paulo ingwe ca piba ngene jotwanige Griik biname bime gawe Makedoniya piyepu Akaya cabu me otnime, puma cita ca piba Yerusalema me otni. Tabe jüicige egä, “Peei padare ingwe ca cane miiji Rooma babo cewe ne päpäname.”

²² Tabe jäätyepige Makedoniya gawe me neeneni teeme ätityera biname Timoti Erasto naabibine, yepä tabe cerämu enajige Asiya probins cabu.

²³ Yoo, puga ge Epeso cewe cabu pui padare mäpurage mule Yageyame me gaabe poto cidi me.

²⁴ Yepä biname puga ge teeme ngii Demetriyus lui te silba ca cegecege gwidape bine jaawenemuge. Tabe silba iiwäreja mete cegecege bine jaawenemuge teeme uuje magebi täápume, ngii Artemi. Demetriyus piyepu teeme kaakesea biname cina bucurage rarekaake jääpänemusi peei mete cegecege wawena cabu ca.

²⁵ Yoo, Demetriyus tesoglecemige teeme kaakesea biname bine piyepu poto nuuja biname lui cina yepä pana kaakesea jaawenusi, teebibine jejemige egä, “Binamewale, weene umle gemi egä mine ai kaakesea name pi dogweyame gemi.

²⁶ Page weene jepäneniye, jitecijiye ai biname Paulo te ngena jewenenige. Tabe jiiicemige egä, ‘Ime ca wawenäneji uuje lui toraca lica gemi.’ Bucurage biname cina peei mene bii jitrungisi mime cewe Epeso je piyepu Asiya probins iyeta poto ta.

²⁷ Pama mime kaakesea te niiya ngii pagege päpäna Paulo me mene name pi, cuta piyepu pama niiya pa tädepi mime uuje magebi Artemi bau me. Biname cina pama ngenen pa jäätrimalemepi teeme iiwäreja mete poto cidi me. Puma cita ca Artemi, lui täápume iyeta Asiya biname piyepu biname cina iyeta gawecewe cabu ta yiiwärajusi, teeme babo ngii pama pa lapesarepi.”

²⁸ Biname cina liba Demetriyus me mene itecijemige, teepi claabe me äbitininisi, babo tage ca jiiicemisi egä, “Baborage gwene mime Epeso biname bime uuje magebi Artemi!”

²⁹ Biname cina teeme guugla itecijemige Epeso cewe iyeta poto ta. Tomi cabu lui biname cina neeneni Makedoniya biname bine claabe cama joomli-si, teeme ngii Gayus naabi Aristakus, lui cina Paulo cama totnumäsi. Teepi teebibine wata aacanisi Epeso cewe babo abasecretna puupu me.

³⁰ Paulo singi otnime abasecretna biname bime opo gaabe me, yepä ätrunga biname cina teebine jiiibisi.

³¹ Cuta piyepu poto Epeso cewe modamoda ngii biname, lui cina singi gemi Paulo täápume, teepi mene jityepisi teeme bau me egä, “Gone lädute peei claabe biname bime opo gaabe!”

³² Peei padare biname cina abasecretna puupu cabu mage guugla ecisi, yepä bucurage pui biname cina nuuja umle lica gemi teepi ngena täápume babasecretnige. Poto singi gemi yepä gwidape täápume; nuuja cina singi nuuja gwidape täápume.

³³ Poto biname cina apu jengemige egä yepä Israela biname ngii Aleksanda name pi peei tomi bäbitininisi, inge naace gyene Israela biname cina teebine jewenisi niinäce gaabe otnime. Puma cita ca Aleksanda te singi gyene biname bine ime ca bojä wawename. Tabe liga gije abacitige mene me egä peei guugla lui teeme inge lica ge,

³⁴ biname cina teebine opo ewatnisi egä tabe lui Israela biname ge, piba lecaleca padare cabu teepi gigri jiiicanisi babo tage ca egä, “Baborage gwene mime Epeso cewe biname bime uuje magebi Artemi!” Teepi peei yepä mene jiiicanisi mage leca padare ngalebora.

³⁵ Ingwe ca yepä cewe mope biname te pui biname tomi ne bojä jewenige. Tabe biname bine walya mene jejemige egä, “Epeso ceweyame, iyeta biname umle gemi egä Epeso lui ire atwi cewe gyene Artemi me iiwäreja mete täápume piyepu pui cudege kula täápume, lui te sitramuji dume cabu ca.

³⁶ Nuuja biname te äblicäco aina ai poto cidi me. Pipu pi weene miiji bojä agi, cängena ngenen atwana cama inajipi.

³⁷ Weene ai neeneni biname bine aima bii taacaniye, yepä teepi nuuja gwidape lica ero ca isatäsi iiwäreja mete cabu ca, piyepu lica niiya mene jiiicemäsi mime uuje magebi poto cidi me.

³⁸ Demetriyus piyepu ten cama lui kaakesea biname cina liba singi gemi mene aitname nuuja biname poto cidi me, atrana bimu piti nemi piyepu cuta ablaweja biname. Teepi miiji puma teemeteme pa latranipesi.

³⁹ Yepä, weene liba cerämu nuuja gwidape täápume singi, weene miiji cewe ngii biname bime abasecretna cabu peei iicana.

⁴⁰ Page ai guugla mule te lui bäbitige, mäpu gyene mime täápume, ingle Rooma biname cina pama mibibine pa niyitnipesi ai mule poto cidi me. Mime nuuja ingle lica gyene ai guugla täápume. Mine äblicäco teebibine miiji ingle ceera ai mule poto cidi me.”

⁴¹ Yoo, teeme mene liba siige, tabe biname bine jityepäjemige.

20

Paulo Ädige Makedoniya piyepu Akaya Gawe cabu me

¹ Siige, Epeso cewe biname liba bojä icrajige, Paulo piba ätrunga biname bine tebasecretnemige, mene jejemige teeme ngene atwana kokre wawename, siige yewo jewenemige. Puma cita ca tabe sebmalemige teebibine, poo gaabe ädige Makedoniya gawe me.

² Tabe pui gawe cabu ta otnige, bucurage mene jejananemige ätrunga biname bine kokre ceerame. Puma cita ca tabe ädige Akaya gawe cabu me,

³ puga enajige nesae mabye cama. Tabe liga abyemerame äbitige poo gaabe Suriya gawe cabu otnime, piba umle äbitige egä poto Israela biname cina mene jitranenisi teebine gaabe cabu aglime, peei name pi tabe tacnenutige Makedoniya gawe cabu me, piba puma cita ca otni Suriya me.

⁴ Yoo, ätrunga biname ngii Sopata, lui Purus me bägrä ge Berea cewe cabu ca, tabe Paulo ne jewecitige. Cuta puga ge ten cama Aristakus naabi Sekundu, lui Tesalonika cewe biname, piyepu Gayus lui Derbeyame, piyepu Tukikus naabi Tropimus, lui Asiya probins cabu ca, cuta piyepu Timoti.

⁵ Teepi iyeta niinäce eclige, cibibine niwagrijinisi Trooasi cewe je.

⁶ Israela biname bime Uutneca cäco Buluduu Trii kaake poto ca, cine poo gaabe naclige Pilipi cewe cabu ca. Siige, faib bimu ingwe ca cine ten cama abasecretninago Trooasi cewe cabu. Cine puga Trooasi je seven bimu ninajininige.

Paulo Trooasi Ätrunga Biname bine Ceräcerägäabu Edäremige

⁷ Sabade mämliteca me cine tebasecretninago deedei matikolä gigri äbitame. Paulo biname bine mene jejemige ngälu ciye duusa, ingle naace popi nuuja kroke tabe singi teebibine abmaläcemame.

⁸ Cine lui caburage puupu cabu tebasecretninago, bucurage lampa cina puma ayenininisi.

⁹ Yepä mamye rooriye, teeme ngii Yuutikus adnatäneji enajige mete traapi uli cabu. Paulo liba mene camu jücemige, Yuutikus ute me jicriranige, ngälu tabe toraca ute te jewenige, siige pui caburage puupu cabu ca puma cita ca sitramige gawe me. Biname cina liba teebine ecatisi, piba jepänisi egä tabe budre ge.

¹⁰ Yepä, Paulo äinige gawe me, budre biname papa cabu ätwitige, teebine jejecletnäjige. Tabe biname bine jejemige egä, “Ngenecu mäpu gone. Tabe ireclota gyene!”

¹¹ Siige, Paulo piba jegelige, pui caburage puupu cabu me cääri abacitige, puma buluduu ne itrecige, biname cama erwäjige. Tabe piba cääri mene abaitnige lecarage padare cabu ngälu bimu te tacitige, piba abyemärige.

¹² Teepi jewecitisi pui mamye rooriye ne ireclota cama teeme mete me, siige babo ngenecu miiji äbitininisi.

Paulo Trooasi Cewe ca Ädige Miletu Cewe me

¹³ Cine babo poo cabu me niinäce acetnärinago, abyemärinago Asos cewe me, Paulo luma singi ge poo cabu me acenutame. Tabe cibibine itu nijipi pepu gaabe wawename, inge tabe singi ge doro ta otnime Asos cewe me.

¹⁴ Tabe liba cibibine opopa niwenininige Asos cewe je, cine teebine ecenutisi, piba naclige Mitulene curä me.

¹⁵ Cine puma cita ca naclige, nuuja bimu Kiyosa curä mameta me atyarinago, cuta nuuja bimu Samo curä me atyarinago, piba cuta nuuja bimu cabu atyarinago Miletu malu cewe me.

¹⁶ Paulo mene itu titranumi Epeso cewe ne äsuplengtame, inge naace popi tabe singi lica padare te apirame Asiya probins ngalebora, yepä tabe singi ge Yerusalema ne wata oomlaname Pentikos bimu tääpume, liba ibibi ge poo me uuwama.

Paulo Yewo Mene Jejemige Epeso Ätrunga Ingle Mope Biname bine

¹⁷ Miletu cewe ca Paulo mene jityepige Epeso me, ätrunga inge mope biname bine jajime ten cama opopa ayime Miletu je.

¹⁸ Teepi liba atyarige, tabe teebibine jejemige egä, “Yoo, weene umle gemi egä iyeta padare cane liba weene cama itu nanajepi, pui niinäce bimu cabu ca cane itu latyaramtepene Asiya probins cabu, ngälu cane probins ne saabmalepene,

¹⁹ cämämu awepyeräja cäco piyepu ele cama, cane Yageyame me kaakesea jaawenune mäpu padare cabu, lui bine jääpänemune Israela biname bime cabu ca, teeme ämugetna mule name pi.

²⁰ Weene umle gemi egä cane durau äbita lica weebibine mene jajanenname lui weeme miiji tääpume birige, cane liba mene jijananipene piyepu weebibine ibiberäjpene biname sobe cabu cuta piyepu weeme maramara mete cabu ta.

²¹ Israela biname piyepu nuuja gawe biname bine cane kokre cama bäärmu jaaged-nemepene teeme niija mule cabu ca Acejiyame bau me atatröngärume piyepu mime Yageyame Yeesu ne ätrungame.

²² Siige, page cane Yerusalema me ädenine, inge Aceji Seemo nätyepenige cebine. Cane umle lica ngena pa läbitepi puma cäme tääpume.

²³ Cane pui taatu umle gäne egä iyeta cewe cabu ta Aceji Seemo cebine itu najananumi egä krokeciye mete piyepu poto mäpu cina puma nawagrijenisi.

²⁴ Yepä, cane ngene jotwanenine egä cäme ireclota lui babo gwidape lica gyene, cane liba taatu epirenine pui kaakesea ne Yageyame Yeesu lui itu näcäruji wawename. Peei kaakesea lui Miiji Mene iicaname Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me.

²⁵ Yoo, cane iyeta weeme bau waatnetnäjepene, biname bine mene jaajanemepene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Siige, page cane umle gäne egä weeme nuuja te lica cääri pa näpänepi cebine.

²⁶ Cane pei name pi page ai bimu cabu jijenininine weebibine egä weeme yepä te Acejiyame bau ca liba lapesaruge, pei lui cäme inge lica ge,

²⁷ inge naace popi cane lica durau läbitune weebibine mene jajanenname, yepä cängena jijinune iyeta Acejiyame lui singi gyene wawename.

²⁸ Weene cängena ire atwipewe weeme ireclota poto cidi me, cuta piyepu pui biname bime ireclota cängena ire jetwemepeye Aceji Seemo te lui bine weeme bau me itu yaawademepi weene ire atwime. Yoo, maamoi ire atwi biname pana, weene ätrunga inge biname bine cängena ewademepewe, inge naace popi Acejiyame teebibine itu jaaletne-mepi teeme bägrä Yeesu me uudi piyepu budre ca.

²⁹ Cane umle gäne egä cäme otni ingwe gaabe ca, niijaniya biname cina weeme bau me pa twaatnipesi, girigale drego pana teepi niija pa jaawenemepesi poto biname bine weeme tomi cabu.

³⁰ Yoo, padare cire tädepi, poto biname cina weeme tomi cabu ca piba walya mene cire jicemepesi poto ätrunga biname bine teeme bau me äyebile-ngame.

³¹ Peei name pi ire! Cuta piyepu ngene napecnepeye cane lipu ciye bimu ele mäcu cama iyeta weebibine ibiberäjipene nesae kämäge cama.

³² Yoo, page cane weebibine icranininine Acejiyame me ime cabu. Pisi nyene weene cama Miiji Mene Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me, lui mene ibibi gyene weeme ngene atwana kokre wawename piyepu weebibine teeme miiji cabu acraname. Peei miiji lui pisi nyene iyeta Acejiyame me biname bime täápume.

³³ Yoo, weene miiji cäme mule ingwe äcwime. Cane singi lica ituge äbita nuuja biname bime silba coo gol rarekaake, piyepu cäbletääpe täápume.

³⁴ Weene weemämu umle gemi cane lipu rarekaake kaakesea cäme ime ca itu jaawenepene iyeta gwidape päpäname, cane piyepu lui biname cane cama cime täápume.

³⁵ Iyeta cäme mule ca cane weebibine ibiberäjininune egä lui biname pisi nyene kokre cäco, mine miiji pepu kokre kaakesea cama teebine ätityerame. Mine miiji ngene jwaatwa-naninago lui mene Yageyame Yeesu teemämu itu jejuji egä, 'Lui biname te gwidape yäacärüge, teeme gege baborage gyene peei me gege cabu ca lui te saacatuge.' "

³⁶ Paulo me mene siige liba, teepi iyeta kokorare ipednemisi, Acejiyame bau me irecu ätumutinisi.

³⁷ Teepi iyeta ele engenetne-mige teebine liba yewo täápume jejecletnäjisi, jetecnisi.

³⁸ Teepi mage owecu jewenisi, ingle tabe bii jejemige egä, "Weene ingwe ca opo lica pa näpänepeye." Pipu pi teepi Paulo ne englecitisi babo poo cabu me.

21

Paulo Yerusalema me Ädige

¹ Cine ätrunga biname bine yewo jewenemisi Miletu je, piba teebibine ebmalemisi. Cine babo poo gaabe malu ne conocäco yuurisi, Kosa curä je atyarinago. Nuuja bimu cine Roos curä ne joomlisi. Puma cita ca malu cewe Patara me naclige.

² Puga cine jepänisi yepä babo poo ne lui te Poenikiya gawe me ädenige. Cine peei babo poo cabu me acetnärinago, malu cabu naclige.

³ Poto bimu ingwe ca cine Kupro curä ne jepänisi, yepä poo te malu gaabe ta ädige Suriya gawe me. Turo malu cewe je cine ärpetnäjinago, pui padare täápume poo biname cina liba gwidape bine irpetnäjemisi.

⁴ Cine poto ätrunga biname puga jepänemisi, seben bimu ten cama ninajininige poo trämä. Aceji Seemo me umle cabu teepi Paulo ne jejisi egä, "Gone lädute Yerusalema me!"

⁵ Yepä, cime padare ten cama liba apirige, piba cine gaabe cabu abyemärinago. Iyeta ätrunga biname teeme coga bägrä cina cine cama äsige cewe cabu ca malu me. Cine iyeta kokorare koriyo cabu ipednemisi, irecu ätumutinago.

⁶ Puma cita ca cine yewo äbitinago, siige babo poo cabu cääri acetnärinago, cuta teepi äcnäriige cewe me.

⁷ Cine Turo ca poo gaabe naclige Petolemaisä cewe me. Puga cine ätrunga biname bine sebore jewenemisi, piyepu yepä bimu ten cama ninajininige.

⁸ Nuuja bimu cine teebibine sebmalemisi, Kesarea cewe me atyarinago. Puga ge yepä biname ngii Pilipo lui te Miiji Mene jicemuge. Cine teeme bau naclige teeme mete cabu lenajame. Tabe lui yepä ge pui seben* cabu ca Yerusalema ätrunga biname lui bine jejäcremujisi ätyepäneji biname bine ätityerame.

⁹ Teeme puga ge foom ngulebägrä lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jicemusi.

¹⁰ Cine puga liba poto bimu cama ninajininige, piba yepä mename biname te tat-yaramtige Yuudea gawe cabu ca, teeme ngii Agabu.

* **21:8:** pui seben: Pui seben biname bime ngii täápume ire Apostolo 6:1-6.

11 Tabe cime bau me tädige, Paulo me baagi ecatige, peei ca teeme ernge ime ätäyige, piba nijinige egä, “Aceji Seemo te apu jicenige: Ai baagi yageyame ne Israela biname cina Yerusalema je apu pana pa jätäyepesi, siige pa yaacitepesi nuuja gawe biname bime ime cabu.”

12 Ai mene liba nitecijininige, cine piyepu puga lui biname, cine iyeta Paulo ne ele cama jejananisi egä, “Gone otni Yerusalema me!”

13 Yepä, tabe mene niwecnistinige egä, “Weene ngena jeweneniye? Ele ingeni-tninige, cebine ngenecu mäpu me naweniye! Cane amacetrnäjäneji gäne lica ätäya taatu me, yepä cuta budre äbitame Yerusalema je Yageyame Yeesu tääpume.”

14 Cine liba äblicäco ge teebine mara ngene atwanena ceera, piba mene ebmalisi, jicisi egä, “Mime Yageyame me singi pa läbitepi.”

15 Cine poto bimu ninajininige Kesarea cewe je, piba cime gwidape emacetrnäjemisi doro ta otni Yerusalema me, siige abyemärinago.

16 Poto Kesarea ätrunga biname cina cine cama eclige, cibibine niwadininisi mete me, cine luma pa ninajipi. Pui mete yageyame ngii Manasona, tabe Kupro curä cabu ca ge, lecarage padare ätrunga cama yaanajepi.

Paulo te Ätrunga Mope Biname Yakobu ne Edäriige

17 Cine liba atyarinago Yerusalema me, ätrunga biname cina cibibine niwacletnäjininisi gege cama.

18 Nuuja bimu Paulo cibibine niwecitinige, Yakobu ne edärisi. Iyeta modamoda ätrunga biname cine cama puga ge.

19 Paulo teebibine sebore jwenemige, iyeta cängena jeitnäjemige Acejiyame te ngena bine ituge waweneca teeme Paulo me kaakesea cabu ca nuuja gawe biname bime tääpume.

20 Teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta cina Acejiyame ne ewepyeräjisi, puma cita ca Paulo ne jejisi egä, “Cime biname, maane jepänenite lija tausen Israela biname cina Yeesu ne ituge ätrunga, piyepu teepi iyeta mime Israela biname bime cotre bine cängena jaawenemusi.

21 Teepi idre ituge ätecija mäame poto cidi me egä, iyeta Israela biname lui cina yaacrajuge nuuja biname bime gawe maramara cabu, maane teebibine yaabiberäjimute Moose me cotre mule gomalame, piyepu jaajanemute teeme imäbägrä bime matikolä tääpe lica iirputame Acejiyame me cewecu acatame, coo piyepu teebibine jaajanemute Israela biname bime mule lica waweneme.

22 Yoo, teepi pama pa yäatecijemepi egä maane age säte cewe je. Mine ngena ne pa jaawenepesi piba?

23 Yoo, maane miiji apu wawena cine lipu naajenisi! Piti nämi cine cama fooa biname, lui cina Acejiyame ne mene ituge jaji mime Israela biname bime mule ibibi, egä poto mabye ngalebora teepi singi gwidape wawena Acejiyame tääpume. Siige pui padare cabu teepi edingäli äswi cäco yaacrajuge.

24 Maane ten cama ädepi, gigri Acejiyame ne cibi ca yiwäräjepeye teepi teeme mene ibi waweneme, siige kälyä äbitame. Maane te peei cibi bine teeme tääpume jeletnemepi! Siige, iiwäreja ingwe gaabe ca teepi piba miiji gämi teeme edingäli äswime. Yoo, maane liba apu jwenenite, piba iyeta biname cina pa jääpänepesi egä toraca lica gyene teepi lui mene ituge ätecija mäame poto cidi me, yepä teepi umle pa läbitipesi egä maane Moose me Cotre Mene cabu naanajuge.

25 Yepä, lui biname Israela cabu ca lica gemi, lui cina Yeesu ne jäätrungusi, cine teeme poto cidi me ituge atrana, piyepu mene teeme bau me itu jätäyepesi teeme umle me egä: Gone deedei yäärwäjemuye lui cude ge, ingle uuje tääpume iiwäräjeji gemi, piyepu gone cibi yäärngäjemuye lui bime mäju cabu uudi yaanajuge, piyepu uudi gone yäänäjuye, cuta piyepu sargi mule gone jaawenimuye. Siige.”

²⁶ Yoo, puma cita ca nuuja bimu Paulo pui fooa biname bine ewademige, ten cama Acejiyame ne yiwäräjisi kälyä äbitame. Peei liba siige, Paulo piba Acejiyame me iiwäreja mete gomerage me ädige. Tabe puga mene jejemige lui bimu cabu pui fooa biname bime kälyä wawena padare pagege apira, piyepu jejemige egä tabe pui bimu cabu pagege cibü bine aletna teeme yepäyepä iiwäreja mule bine apirame.

Teepi Paulo ne Joomlisi Iiwäreja Mete cabu

²⁷ Seben bimu ingwe ca teeme kälyä äbita padare te liba mameta ge apira, poto Israela biname lui Asiya Probins cabu ca ge, teepi Paulo ne jepänisi Acejiyame me iiwäreja mete cabu je. Teepi biname bine giri jicranemisi, siige Paulo ne joomlisi,

²⁸ babo tage ca jicemisi egä, “Israela biname, nitityärineye! Agesa biname lui te iyeta poto ta waatnetnäjuge, biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bine äciseräjame, piyepu Moose me cotre bine, cuta piyepu ai iiwäreja mete ne. Cuta piyepu page tabe poto Griik biname bine iiwäreja mete caale bora me sewademige, siige pepu pi niya bii jevenige ai cudege puupu ne!”

²⁹ Yoo, teepi apu jicisi, ingle naace popi teepi yepä Epeso cewe biname ne, ngii Tropimus, Paulo cama jepänisi Yerusalema cewe ngalebora, piyepu teepi apu jengemige egä Paulo teebine ecanige iiwäreja mete caale bora me.

³⁰ Siige, babo cewe iyeta poto ta biname cina buduma äbitininisi, yepä gome uuwamet-nige iiwäreja mete caale bora me. Teepi Paulo ne joomlisi, piba elädnisi pui puupu cabu ca. Piba taatu iiwäreja mete caale grana bine ermemisi, ingle teepi singi lica uudi wawename pui puupu ne.

³¹ Claabe biname bime tomi cina liga Paulo ne budre me jevenisi, piba cubu biname lui Rooma cewe cabu ca, teeme mope biname te itecijige egä iyeta Yerusalema ngaleb-ora teepi cubu jicenis.

³² Piba taatu peei cubu mope biname te poto cubu modamoda biname piyepu poto cubu biname bine sewademige, wata eclige pui tomi cabu me. Biname cina liba cubu mopeyame jepänisi teeme cubu biname cama, teepi ebmalisi Paulo ne aglime.

³³ Cubu mope biname te piba Paulo bau me ädige, joomlige, mene jejemige teebine ätäyame neeneneni ayana seea ca. Puma cita ca tabe biname bine itemlemige egä, “Laasi nyene ai biname; tabe ngena bii jevenige?”

³⁴ Poto biname yepä mene jicisi; nuuja cina mara mene jicisi. Mene maramara name pi, cubu mopeyame äblicäco cängena umle äbita ngena bii bäbitige. Tabe peei name pi teeme biname bine jejemige Paulo ne acaname teeme cubu biname bime kokre mete cabu me.

³⁵ Paulo cama cubu biname cina mete bäbleta ne liba joomlisi, teepi piba teebine cabu ta ecanisi, ingle puga ge poto mage drowäyame biname.

³⁶ Teepi iyeta teebine ingwe icwisi, ala cama jicisi egä, “Egleye teebine budre me!”

Paulo Teeme poto cidi me Mene Jejemige

³⁷ Paulo cama lui cubu biname cina teeme kokre mete me mameta liba äbäcna, Paulo piba mene jejige cubu mopeyame ne egä, “Nää, cane mene naajene?”

Puma cita ca mopeyame te itemlige, “Baa, maane Griik mene umle gäte?”

³⁸ Maane piba pui Aikupitoyame lica gäte, lui te ai padare niinäce gaabe je gije itu labacitepi Rooma gabmani cama cubu iicaname. Tabe lui fooa tausen girigale biname bine cubu turikä cama ewademige daapo taatu cewe cabu me.”

³⁹ Paulo jejige egä, “Eewe lica, cane Israela biname gäne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu. Cane ngii biname gäne pui babo cewe Taasu cabu je. Owecu, cane singi gäne mene jajime biname bine.”

⁴⁰ Piba cubu mopeyame teebine mene me padare ecäriige. Puma cita ca Paulo mete bäbleta cabu jeclajutige, teeme ime ca biname bine bojä jewenemige. Teepi liba bojä jegemige, Paulo teebibine jejemige Israela biname bime Heberu mene ca egä:

22

¹ “Cäme babewale, cäme binamewale, cebine nätecijey! Cane cämämu ai jiicenine egä cäme mule niiya lica gyene.”

² Siige, biname cina liba itecijemige tabe Heberu mene ca teebibine jaji, teepi piba toraca bojä äbitininisi. Paulo piba jejemige egä,

³ “Cane Israela biname gäne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu, yepä aima Yerusalema me tädujine abiberäja täöpume. Cane Gamaliya me abiberäja bägrä gäne. Tabe cebine cängena nabiberäjuji mime kaakesaare bime cotre cabu, piyepu cane babo singi Acejiyame täöpume, weene page liyepu.

⁴ Cane cuta niiya jaawenemune ngälu budre me biname bine, lui cina ai Gaabe cabu waatnininusi. Cane magebi piyepu rooriye bine ewademujine krokeciye mete cabu me.

⁵ Iiwäreja mope biname piyepu iyeta mutre biname teepi ibibi gemi ire arbime egä cäme mene toraca gyene. Cane teeme bau ca peba bine jepänemujine Damaseko je lui Israela biname bime bau me waadename, naace täöpume puma Keriso lui cina jäätrungusi, pui bine oomlemame. Cane piyeme ädujine teebibine oomläjecame, ayana seea cama Yerusalema me awecname mäpu daremu päpäname teeme mara ätrunga täöpume.”

Paulo Jejemige Tabe Lipu Äbitige Ätrunga Biname me

⁶ “Yoo, cane liba gaabe cabu ädenujine, Damaseko cewe me mameta atyaramta, piba taatu bimu duusa padare cabu, babo apaclyera te dume cabu ca tuungepmaluji cäme gome.

⁷ Cane natramuji gawe me, siige tagepogogo te cebine najuji egä, ‘Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mäpu näcäranenite?’

⁸ Cane itemlu-jine, ‘Babo biname, maane laasi näte?’ Tabe najuji egä, ‘Cane Yeesu Nasareta ceweyame gäne, maane lui ne mäpu näcäranenite.’

⁹ Lui biname cane cama secluji, apaclyera te jepänujisi, yepä teepi lica itecijemuji peei tagepogogo lui te mene cebine najanuji.

¹⁰ Puma cita ca cane itemlujine egä, ‘Babo Biname, cane ngena jewenenine?’ Yageyame piba cebine najuji egä, ‘Arpinanti, ädi Damaseko cewe cabu me. Puma yepä biname te meebine iyeta gwidape pa naajepi Acejiyame lui ituge jaji maane te wawename.’

¹¹ Pui babo apaclyera name pi cane äblicäco ge pui padare cabu gwidape päpäna. Cane cama lui biname cina cebine ime ca nacanujisi Damaseko cewe cabu me.

¹² Yoo, puga ge Damaseko cewe je yepä biname, teeme ngii Ananiya. Tabe mime cotre bine cängengarage jaawenemuge. Tabe baborage ge Damaseko cewe Israela biname bime ngene atwanena cabu.

¹³ Tabe cäme bau me täduji, cäme gome jeclajutuji, najuji egä, ‘Cäme biname Saulo, maane irecu ca jepäni!’ Piba taatu cane miiji ge teebine päpäname.

¹⁴ Tabe najuji egä, ‘Acejiyame lui bau me mime kaakesaare cina irecu lätumutanininusi, meebine ituge jaji teeme singi poto cidi me umle äbitame, teeme Conocäco Kaakesea Biname ne päpäname, piyepu teemerage tagepogogo mene ätecijame.

¹⁵ Maane peei name pi ire arbi biname me pa päbitepi teeme täöpume iyeta biname bine jajime, maane ngena itu tepänumete piyepu näätecijumi.

¹⁶ Siige, maane ngena täöpume jewagrijenite? Arpinanti, niiye ca äciseja ne ecati teeme ngii cabu mäame niiya mule äyebliingtame, maane liba Yageyame me ngii ne yaawejanute.’ ”

Acejiyame Paulo ne Jejige Nuuja Gawe Biname bime bau Otnime

17 “Yoo, cane Yerusalema me acnenutujine, egäcäro iiwäreja mete cabu irecu ätumutujine, piba wama pana jepänujine Yageyame ne.

18 Tabe cebine najuji egä, ‘Wata Yerusalema ne page sebmali, ingle naace popi ama biname cina lica pa yaacatepesi mäame aitneja mene cäme poto cidi me.’

19 Cane teebine jejujine, ‘Yageyame, teepi umlerage gemi egä cane cime Israela biname bime abasecretna mete cabu ta waatnetnäjune, meebine lui cina näätchungusi, teebibine joomläjecdumene, yaaglecimune.

20 Piiyepu, mäame miiji aitneja biname Setepano ne liba budre me jewenujisi, cane puga ge, “yoo” mene jajime teebine budre me acitame, teeme cubuyame bime cäbletäape bine cane ire jetwemujine.’

21 Piba Yageyame cebine najuji egä, ‘Äte, ädi, cane meebine cudecewe me pa näätyepepene biname bime bau me lui cina Israela biname lica gemi.’ ”

22 Siige, biname cina Paulo ne jitecijanisi ngälu tabe peei mene jiiçige, yepä teepi piba gije abacitinisi ala cama mene me egä, “Iyebtingteye! Egleye budre me! Miiji lica tabe ireclota me lenaja!”

23 Teepi ala abayaninisi, cäbletäape bine ewewutäjemisi, piiyepu secre bine cabu me eyäremisi.

24 Siige, pui cubu mopeyame te piba mene jejemige teeme biname bine Paulo ne acaname cubu biname bime kokre mete cabu me. Tabe teebibine jejemige Paulo ne adnaname teeme bau ca umle päpäname Israela biname cina ngena täapume ala abayaninisi teeme poto cidi me.

25 Yepä, teepi liga teebine jetäyisi adnaname, Paulo puma cita ca jejige yepä cubu babo biname ne, lui te teeme gome aclajuteji ge egä, “Nää, cotre lica gyene weene Rooma ngii cama biname ne adnaname, teebine liba cäro camuge atrana teeme mule täapume?”

26 Cubu babo biname te liba peei mene itecijige, tabe teeme mopeyame bau me ädige, teebine itemlige egä, “Maane ngena jewenenite? Tabe lui Rooma ngii cama biname gyene!”

27 Puma cita ca pui cubu mopeyame te Paulo bau me ädige, itemlige egä, “Maane naji, nää maane Rooma ngii cama biname gäte?”

Paulo jejige egä, “Yoo!”

28 Cubu mopeyame te piba jejige, “Cane babo rarekaake itu ecärujine Rooma ngii cama biname me äbitame.”

Paulo jejige egä, “Yepä, cane Rooma ngii cama aplimlujine.”

29 Cubu biname lui cina singi Paulo ne mene me wawename, teepi piba taatu teeme bau ca äyebtingige. Siige, cubu mopeyame wälu te joomlige liba umle äbitige egä Paulo Rooma ngii cama biname enajenige, piiyepu tabe ayana seea ca teebine bii besigrige.

Paulo Jeclajutige Israela Mutre Biname Tomi cabu je

30 Cubu mopeyame te singi toraca umle äbitame ngena niiya täapume Israela biname cina Paulo ne jeitnäjis. Tabe peei name pi nuuja bimu cubu biname bine jejemige Paulo ne iibirame. Tabe jejemige modamoda iiwäreja biname piiyepu iyeta Israela mutre biname abasecretname. Tabe piba Paulo ne ecanige teeme opo gaabe aclajutame.

23

1 Paulo conocäco ire acitige pui Israela mutre biname bime bau me, teebibine jejemige egä, “Cäme binamewale, cane ngene ca begline egä cäme mule lui conocäco gyene, ingle iyeta padare cane cängenarage watnetnäjenune Acejiyame me opo gaabe je ngälu page.”

2 Siige, puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Ananiya tabe Paulo me mameta lui biname bine jejemige teebine tage ayemeltame.

³ Siige, Paulo teebine jejige egä, “Meebine Acejiyame pa naayemaltepi! Maane peema adnatenite cebine cotre ibi atraname, yepä maane määmämu peei cotre ne jetropangtite, maane mene liba jejite cebine ayemeltame! Maane epu pana gäte bulubulu atreji liiyepu, biname te lui ne yaaganuge jugijugi ne acwabame, yepä pui jugi cerämu pisi nyene sungabe je.”

⁴ Siige, Paulo gome biname cina teebine jejisi, “Maane jicnecite Acejiyame me iiwäreja mope biname nel!”

⁵ Paulo jejemige egä, “Cäme binamewale, cane umle lica ge egä tabe iiwäreja mope biname gyene. Oogäräneji Mene te jiićenige egä, ‘Gone niiya mene jiićute määme biname bime mopeyame poto cidi me.’ ”

⁶ Yoo, Paulo liba ngene ca eglise egä pui mutre biname tomi cabu poto lui Sadukea sigu biname ge, piyepu nuuja poto lui Parisea sigu biname ge, tabe piba babo tage ca jejemige teebibine egä, “Cäme binamewale, cane Pariseayame gäne piyepu Parisea biname bime bägrä gäne. Cebine nacanisi weeme bau me atraname, ingle naace gyene cäme ngene atwanena pisi nyene egä budre biname cina cirege arpinera ireclota täapume!”

⁷ Tabe liba peei mene jiićige, piba Parisea sigu piyepu Sadukea sigu biname cina gije abacitinisi mene abajame. Pui mutre biname cina neeneni sigu äbitininisi.

⁸ Yoo, Sadukea sigu biname cina apu jiićusi egä budre biname lica cirege budre cabu ca arpinera, piyepu teepi jiićusi egä Acejiyame me mename seemo piyepu iyeta poto seemo toraca lica gemi, yepä Parisea sigu biname cina iyeta peei gwidape bine jitrungemisi.

⁹ Teeme guugla te baborage me äbitige, siige poto cotre abiberäja biname lui cina Parisea sigu biname ge, teepi abujängige, kokre cama peei mene ne jisädanemisi egä, “Cine äblicäco nuuja niiya päpäna ai biname cabu. Pama toraca gyene egä mename seemo te coo nuuja seemo te mene tejumi teebine.”

¹⁰ Siige, mene äsädena te epu babo me äbitige egä cubu mopeyame wälu äbitige egä biname cina pama Paulo ne piicwapi-cwa jaawenusi. Tabe peei name pi teeme cubu biname bine pui mutre biname bime tomi cabu me jityepemige Paulo ne teeme bau ca asatame, teebine cääri acaname cubu biname bime kokre mete cabu me.

¹¹ Nuuja ciye Yageyame te Paulo gome jeclajutige, teebine jejige egä, “Wälu gone! Maane cebine lipu ituge aitna Yerusalema je, maane miiji cuta cebine pepu aitname Rooma babo cewe je.”

Israela Biname cina Gläamu Jicrajige Paulo ne Aglime

¹² Nuuja krokerage poto Israela biname cina abasecretnige, gläamu jicrajige. Teepi mene yepä gome ecitisi Acejiyame me opo gaabe je egä teepi deedei lica äbita piyepu niiye lica nänäja, ngälu liba Paulo ne pa yaaglepesi.

¹³ Teepi iyeta footi biname cuta cerämu, lui cina icrajige peei gläamu cabu.

¹⁴ Teepi piba eclige modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname bime bau me, teebibine jejemisi egä, “Cine mene Acejiyame me opo gaabe jejisi egä cine deedei lica äbita, ngälu cine Paulo ne liba pa yaaglepesi.

¹⁵ Yoo, weene piyepu iyeta lui cina mutre biname tomi cabu, weene mene jityepepeye peei cubu mopeyame bau me tabe Paulo ne ätyepame weeme bau me, epu täapume egä weene singi gemi cängena umle äbitame teeme poto cidi me. Cine pa lamacetrnäjpago teebine gaabegabe aglime budre me.”

¹⁶ Yepä, Paulo me ngango bägrä te ai gläamu mene itecijige. Tabe piba ädige cubu biname bime kokre mete me, Paulo ne pui mene jejige.

¹⁷ Puma cita ca Paulo ala tesoglicige yepä cubu babo biname ne, jejige teebine egä, “Ecani mopeyame bau me ai mamye biname ne. Teeme mene pisi nyene jajime.”

18 Siige, pui yepä hanred cubu biname bime babo biname te teebine ecanige teeme mopeyame bau me, jejige egä, “Ama lui krokeciye mete biname ngii Paulo, tabe cebine nätemlige ai mamye biname ne mäame bau acaname, inge teeme mene pisi nyene meebine jajime.”

19 Siige, cubu mope biname te teebine ime joomlige, ecanige teeme taatu puupu me, piba itemlige egä, “Maane cebine ngena mene tääpu mäte singi jajime?”

20 Tabe jejige egä, “Israela modamoda biname cina mene yepä cabu becitisi. Ciiyeciye teepi meebine näätinärenisi Paulo ne cääri acaname Israela mutre biname tomi cabu me, epu tääpume egä teepi singi gemi teeme poto cidi me cerämu cängena umle äbitame.

21 Yepä, gone jäätecijemute, inge naace popi footi biname, cerämu poto piti nemi, teepi ämletnäreji icrajenige, Paulo ne jewagrijenisi. Teepi gläamu bii jicrajige deedei lica äbita piiyepu niiye lica nänäja, ngälu teepi liba Paulo ne pa yaaglepesi. Teepi amacetnäjäneji gemi peei ne wawename, yepä mäame mene ne jewagrijenisi.”

22 Siige, cubu mope biname te piba pui mamye biname ne jejige, “Gone nuuja biname ne jaajute maane lui mene bii tiicite cäme bau.” Siige, pui mamye biname ne jityepige.

Paulo ne Jityepige Yuudea Probins Mopeyame Peliki bau me

23 Puma cita ca cubu mope biname te ala taasoglicige teeme neeneni cubu sigu babo biname bine, teebibine jaajige egä, “Weene jejemepeye neeneni hanred cubu biname bine, piiyepu sebenti cubu biname bine cooso cama, cuta piiyepu neeneni hanred cubu biname bine kalaku cama, teepi Kesarea cewe me otnime. Amacetnäjineye, weene nain oklok ciye abyemerame.

24 Cooso bine cuta ewadeniye Paulo me otni tääpume, teebine cängena ecaneye Mope Biname Peliki bau me.”

25 Cubu mope biname te piba apu mene yoogäriige:

26 “Sebore, Yuudea Probins Mope Biname Peliki!

Cubu mope biname Klaudiyus-Lusiyus, cane mäame bau me yoogärenine.

27 Israela biname cina ai biname ne toomlumesi, piiyepu mameta ge teebine budre me agli. Cane umle täbitumene egä tabe Rooma ngii cama enajenige. Siige cane peei name pi cäme cubu biname cama tädumene, teebine teeme bau ca sewepläcitumene.

28 Yoo, cane singi ge umle äbitame, teepi ngenome tiicetnumesi teebine, cane peei name pi secanumene teeme Israela mutre biname tomi cabu me.

29 Cane puga umle täbitumene egä tabe nuuja niiya mule lica itu jaawenepi lui tääpume budre me wawename, coo krokeciye mete me acitame. Teepi teebine tiicetnumesi teemerage cotre atropengta poto cidi me.

30 Siige, cane liba umle äbitine egä poto Israela biname cina singi Paulo ne ngatna wawena budre me, cane piba ngene jotwanine teebine wata mäame bau ätyepame. Cane teeme iicetna biname bine jejemine mäame opo gaabe teeme mene iicemame. Siige.”

31 Cubu biname cina teeme mopeyame me mene jwenisi. Teepi pui ciye cabu Paulo ne ecanisi cewe ngii Antipatiri me.

32 Nuuja bimu lui cubu biname cina ernge ta waatninusi, teepi äcnärige cubu biname bime kokre mete me. Teepi cooso cama lui cubu biname bine sebmalemisi Paulo ne piiyeme acaname.

33 Teepi teebine ecanisi Kesarea cewe me, puma pui Mopeyame ne peba ecärisi, piba Paulo ne ecitisi teeme ime cabu.

34 Siige, Peei Mopeyame te peba cabu lui mene bine ecnemige, piba Paulo ne itemlige egä, “Maane ngena probins cabu ca gäte?” Tabe liba umle äbitige egä Paulo lui Kilikiya probins cabu ca ge, tabe jejige egä,

³⁵ “Cane mäame mene pa näatecijepene, mäame iicetna biname cina liba pa tatyarepi.”
Taba piba poto cubu biname bine mene jejemige Paulo ne awamutame Mopeyame Heroda me babo mete cabu.

24

Israela Biname cina Paulo ne Jeitnäjisi

¹ Faib bimu ingwe ca iiwäreja mope biname Ananiya atyaramtigi Kesarea cewe je, poto modamoda biname cama piyepu teeme mene iicema biname, ngii Teretulus. Teepi Mopeyame Peliki me opo gaabe jeclajutemige Paulo ne aitnejame.

² Mopeyame te piba Paulo ne tesoglicige teeme bau otnime, puma cita ca Teretulus te gije abacitige Paulo ne aitnejame egä,

“Babo Biname Peliki, cine poode cama ninajininige leca padare mäame miijirage ire atwi name pi, cuta piyepu weene poto cotre bine cängena itu yaamacetnäjemepye cime gawecewe miiji täapume.

³ Cine singi pepu miiji mule täapume iyeta padare cabu iyeta poto ta, peei name pi baborage eso!

⁴ Yoo, cane singi lica mäame babo padare acata, peei name pi cane näatemenine cime matikolä mene cängena äteciame.

⁵ Cine umle äbitinago egä ai biname te niiya mule jaawenuge ai gawecewe täapume. Taba Israela biname bine claabe me jaawenemuge iyeta maramara gawe cabu ta. Taba mopeyame gyene Nasareta sigu biname täapume,

⁶ piyepu taba liga tapicetnärumi iiwäreja mete ne sabe wawename, siige cine piba teebine toomlumesi. Yoo, cine singi ge teebine atraname cimerage cotre ibibi,

⁷ yepä cubu mopeyame Lusiyus piba tädumi, babo drowä cama teebine secatumi cime bau ca.

⁸ Lusiyus puma cita ca mene tiicumi egä aitneja biname cina miiji mäame opo gaabe me otnime. Maane liba ai biname ne yäatempläjute, maane teeme bau ca piba umle päbitepi iyeta gwidape poto cidi me, cine lui täapume jeitnäjenisi.”

⁹ Yoo, Teretulus me mene liba siige, pui Israela biname cina piba jejisi egä iyeta pui aitneja mene lui toraca ge.

Paulo Mene Jiicige Peliki me Opo Gaabe je

¹⁰ Probins Mopeyame Peliki puma cita ca Paulo ne ime ca jewenige mene me. Paulo piba jejige egä,

“Babo Biname Peliki, cane umle gäne egä maane ai gawe biname bine jaatranemute bucurage kämäge cama. Cane peei name pi ngenecu miiji gäne cämämu aitname mäame opo gaabe.

¹¹ Maane liba singi, maane ibibi gäte umle äbitame egä twelb bimu ingwe gaabe ca, cane piba itu lädepene Yerusalema me puma iiwäreja mete cabu irecu ätumutame.

¹² Cane liba iiwäreja mete cabu jage, Israela biname cina lica puma itu näpänepesi nuuja biname cama äcela je, piyepu cuta lica itu näpänepesi biname bine giri acrana cabu Israela biname bime abasecretna mete cabu ta coo cewe nuuja poto ta,

¹³ piyepu teepi äblicäco gemi teeme pui aitneja mene ne toraca me wawena.

¹⁴ Yoo, page cane mäame bau me cämämu aitnenine. Cane cime kaakesaare bime Acejiyame ne mara mule ca yaawejanune, teepi lui mule ne yaainusi egä toraca mule lica gyene. Yepä, cane cuta iyeta Oogäräneji Mene jäärungemune, lui pisi nyene Cotre Mene ngalebora piyepu sasa mename biname bime oogäräneji mene ngalebora.

¹⁵ Cane piyepu iyeta nuuja Parisea biname cine Acejiyame me padare ne jewagri-jenisi, lui padare cabu iyeta miiji mule biname piyepu iyeta niiya mule biname piba budre cabu ca cirege arpinera.

¹⁶ Cane pui name pi cängenarage nanajuge cämämu conocäco me ngene ca agli biname bime opo gaabe piyepu Acejiyame me opo gaabe je.

¹⁷ Cane nesae kämäge cama Yerusalema ca itu äyebtingtujine. Cema cane piyeme cääri lädepene poto rarekaake cäme binamewale bime bau me waadename, cuta piyepu Acejiyame ne iiwärejame.

¹⁸ Ai neeneni mule bine liba jaawenepene, teepi cebine näpänepesi iiwäreja mete cabu. Cane niinäce kälyä läbitemene iyeta cudege gwidape cabu ca, ingwe ca piba Acejiyame me mete puupu cabu me labacitemene. Biname tomi lica ge cäme gome, cuta piyepu guugla lica ge piba.

¹⁹ Yepä, puga ge poto Israela biname Asiya probins cabu ca. Teepi teemämu mäame opo gaabe cire saacleji, teeme liba pisi nyene mene cebine aitnejame.

²⁰ Co, age temi lui biname, teepi miiji jiicesi teepi ngena conocono ne cäme cabu tepänumesi, cane liba naclajutumi atrana täapume pui mutre biname tomi cabu je.

²¹ Co, pama teeme täapume conocono gyene pui yepä mene babo tage ca lui ticumene, cane liba teeme opo gaabe naclajutumi. Agesa pui mene: ‘Cebine nakanisi weeme bau atraname, ingwe naace gyene cane jitrungenine egä budre biname cirege arpinera ireclota täapume.’ ”

²² Siige, Peliki lui te cängena umle ge ätrunga gaabe poto cidi me, tabe piba peei atrana padare ne epirige. Tabe pui Israela modamoda biname bine jejemige egä, “Cane ingwe ca atrana pagege weeme poto cidi me, cubu mopeyame Lusiyus te liba pa tatyaramtepi.”

²³ Siige, tabe mene yepä cubu babo biname ne jejige Paulo ne awamutame, yepä Paulo miiji ge asatame abacitame pui mete cabu, piyepu teeme binamewale miiji ge teeme singi gwidape teebine ceerame.

Paulo Jeclajutige Peliki naabi Drusila Teeme Opo Gaabe je

²⁴ Poto bimu ingwe ca Peliki coga cama taacliche. Teeme coga, ngii Drusila, lui Israela magebi gwene. Mopeyame Peliki Paulo ne tesoglicige, teeme mene jitecijiye Yeesu Keriso ne ätrunga poto cidi me.

²⁵ Yepä, Paulo liba teebibine mene jaajanige conocäco mule poto cidi me, piyepu täape singisingi abmala poto cidi me, cuta piyepu atrana bimu poto cidi me, lui te cirege otni, Peliki wälu te piba joomliche, tabe Paulo ne jejige, “Siige, page ai padare cabu maane cibibine nibmali! Cane liba miiji padare ne pa jääpänepene, cane piba cääri pa naasoglecepene.”

²⁶ Yoo, Peliki apu jengenige egä, “Paulo pama rarekaake cebine näcärenige teeme asata täapume.” Tabe peei name pi poto padare Paulo ne taasoglicige ten cama mene abaitname.

²⁷ Neeneni kämäge ingwe ca, kirece biname teeme ngii Porokiyo-Peesto, tabe Peliki me puupu jecatige Probins Mope biname täapume. Peliki liba äyebtingtuge puma cita ca, tabe Paulo ne sebmilige puga awamuta biname cama krokeciye mete cabu, ingwe naace popi tabe singi Israela biname bine ngenecu miiji me wawenname teeme poto cidi me.

25

Paulo Singi Rooma Babo Mope Biname te Teebine Atraname

¹ Peesto atyaramtuge peei probins ngalebora, piba nesae bimu ingwe ca ädige Kesarea ca Yerusalema me.

² Puga modamoda iiwäreja biname piyepu Israela mutre biname cina kirece Mopeyame Peesto bau eclige Paulo ne aitnejame. Teepi mene itu titranumesi Paulo ne gaabegabe aglime, peei name pi teepi Peesto ne itemlisi

³ teeme singi wawenname egä Paulo ne awecnistame Yerusalema me.

⁴ Peesto jejemige egä, “Paulo ne jewamutenisi krokeciye mete bora Kesarea je. Cane mameta gäne acnenuta piyeme.

⁵ Weene miiji ge weeme poto mutre biname cane cama ätyepame Kesarea me puma Paulo ne aitnejame, tabe liba niiyaniya mule ituge wawena.”

⁶ Peesto Yerusalema je enajige cerämu eit coo ten bimu cama, piba acnenutige Kesarea me. Nuuja bimu tabe adnatige atrana puupu cabu, mene jejemige Paulo ne teeme bau acaname.

⁷ Paulo liba puma atyaramtige, Yerusalema ca lui Israela biname cina seclumi, teepi teeme gome jeclajutemige, gije abacitinisi mäpu mene iicemame Paulo poto cidi me, yepä teepi äblicäco ge teeme mene awaba egä toraca gyene.

⁸ Siige, Paulo piba teemämu aitnäjige egä, “Cane nuuja niiya lica ituge wawena Israela biname bime cotre poto cidi me, cuta piyepu nuuja niiya ne lica ituge wawena iiwäreja mete tääpume, cuta piyepu Rooma Babo Mope Biname tääpume.”

⁹ Siige, Peesto singi Israela biname cina ngenecu miiji äbitame teeme poto cidi me, peei name pi Paulo ne itemlige egä, “Nää, maane singi gäte Yerusalema me otni, puma căme opo gaabe meebine atraname ai biname bime aitneja mene poto cidi me?”

¹⁰ Paulo jejige, “Cane page naclajutenige Rooma Babo Mope Biname bime yepä atrana puupu cabu, lui cabu cebine miiji pa natranepeye. Cane nuuja niiya lica ituge wawena Israela biname bine. Maane peei umlerage gäte!

¹¹ Cane liba cotre ne jaatropangtune niiya mule wawename, cuta pui niiya mule cabu ca cane liba ibibi ge budre daremu päpäname, cane piba singi lica uucraname. Yepä, teeme aitna mene toraca lica gyene, peei name pi nuuja biname te lica cebine pa nacitepi teeme ime cabu. Cane singi gäne Rooma Babo Mope Biname te cebine atraname.”

¹² Siige, Peesto teeme atrana ätityera biname cama mene ajanininisi, piba Paulo ne jejige egä, “Maane singi gäte Babo Mope Biname te meebine atraname, yoo siige, maane Babo Mope Biname bau pa ädepi.”

Paulo Jeclajutige Agripa naabi Berenike bime Opo Gaabe

¹³ Poto bimu ingwe ca Israela biname bime mopeyame Agripa piyepu teeme ngule Berenike teepi Kesarea me taacliche peei probins me kirece mopeyame Peesto ne ängrärame.

¹⁴ Teepi nesae bimu icrajige, piba Peesto Paulo poto cidi me mene jejanige Agripa ne egä, “Ama pisi nyene yepä biname Peliki lui ne saabmalepi awamuta biname cama, tabe liba ama cita ca läyebtingtepi.

¹⁵ Cane liba Yerusalema me itu lädepene, Israela modamoda iiwäreja biname piyepu teeme nuuja modamoda biname cina teebine jaaitnäjepesi, nätemlepesi cane teebine mäpu cabu acitame.

¹⁶ Yepä, cane teebibine jaajemepene egä cime Rooma biname bime mule lica gyene, biname ne teeme aitneja biname bime ime cabu papa acitame, yepä niinäce tabe miiji teeme aitneja biname cama opopa ayi piyepu padare päpäna teemämu aitname.

¹⁷ Yoo, teepi liba aima cane ama saaclepi, cane padare ne papa lica yaapirepene, yepä nuuja bimu cabu atrana puupu cabu ladnatepene, mene jaajemepene Paulo ne acaname.

¹⁸ Siige, teeme aitna biname cina piba jaacajutemepi mene me, yepä teepi epu niyarage mule poto cidi me lica jaaitnepesi. cane lipu nangenepi.

¹⁹ Iyeta teeme aitna lui äciseräja mene teemerage iiwäreja mule poto cidi me piyepu yepä biname ngii Yeesu poto cidi me, lui budre ge, yepä Paulo jiicenige egä tabe ireclota gyene.

²⁰ Cane liba umle lica gäne lipu umle mene päpäname peei poto cidi me, cane piba Paulo ne yäätlemepene tabe lipu gyene Yerusalema me otnime puma atraname teebine teeme aitneja poto cidi me.

²¹ Yepä, Paulo singi lica ge. Tabe cebine nätemlepi awamuta tääpume cuta Rooma Babo Mope Biname te teebine atraname. Siige, cane peei name pi mene jaajemepene teebine awamutame ngälu gaabe ne liba päpäna teebine Babo Mope Biname bau me ätyepame.”

²² Siige, Agripa te Peesto ne jejige egä, “Cane singi gäne äteciame ai biname me mene.”

Peesto jejige egä, “Yoo, ciyeciye maane pa näatecijepi.”

²³ Nuuja bimu Agripa naabi Berenike mage awamla cama aaclige, babo abasecretna puupu me abacitäsi; cubu modamoda biname piyepu cewe modamoda biname ten cama ge. Peesto piba mene ecäremige Paulo ne äsinglentame.

²⁴ Peesto jejemige egä, “Israela biname bime mopeyame Agripa piyepu iyeta lui cina cine cama tabasecretnininiye, weene ai biname ne jepäneye. Ama iyeta Israela biname cuta piyepu Yerusalema je iyeta Israela biname, teepi aitna mene cäme bau itu saawademepesi ai biname poto cidi me. Teepi cuta ala cama mene jiicanemepesi teebine budre me wawename.

²⁵ Yepä, cane jääpänepene egä tabe nuuja niiya mule lica ituge wawena lui tääpume teebine budre me agli. Siige, tabe cebine nätemlepi Rooma Babo Mope Biname bau otnime, peei inge pi cane ngene jotwanine piyeme ätyepame.

²⁶ Yepä, cäme nuuja cängenarage mene lica gyene teeme poto cidi me Rooma Babo Mope Biname bau me oogärame. Cane peei name pi teebine secanenine weeme bau me, piyepu toraca mäame bau me, Agripa, teeme mene äteciame, pipu pi mene pisi nyene ingwe ca oogärame,

²⁷ inge naace gyene cane äblicäco biname ne papa ätyepa, liba peba mene lica ge teeme aitna poto cidi me.”

26

Paulo Teemämu Aitnige Agripa bau me

¹ Agripa te Paulo ne mene jejige egä, “Yoo, maane miiji mäame poto cidi me mene iicana.” Paulo piba ime uutige, gije abacitige teemämu aitnejame egä:

² “Agripa Mopeyame, page babo miijirage gyene cäme tääpume egä cane mäame opo gaabe je naclajutenige cäme ngii cängena wawename Israela biname bime aitneja poto cidi me,

³ inge naace popi maane babo umle gäte Israela biname bime mule piyepu teeme äciseräja mene poto cidi me. Peei name pi cane meebine näätelenine cäme mene cängenarage äteciame.

⁴ Iyeta Israela biname umle gemi cäme ireclota lipu ge matikolä bägrä cabu ca. Teepi umle gemi cane lipu nanajuji niinäce cäme gawecewe cabu cuta piyepu ingwe ca Yerusalema je.

⁵ Teepi sasa cabu ca umle gemi cane, siige teepi liba singi gemi, teepi miiji gemi aitname egä cane lipu niinäce cabu ca yepä sigu cabu nanajuji, lui Parisea sigu biname cina Acejiyame ne yaawejanusi mäpu cotre mule ca.

⁶ Yoo, page cane naclajutenige atrana tääpume, inge cane ngene atwana ne ecitenine peei mene cabu Acejiyame cime kaakesaare bine lui mene itu jejemuji.

⁷ Yoo, cime biname lui iyeta twelb inge cabu ca gemi, teepi liba Acejiyame ne ciye bimu yaawejanusi, teepi cuta jaawagriji peei jajeji mule ne päpäname. Yoo, Mopeyame, cäme peei ngene atwana name pi Israela biname cina cebine naitnenisi.

⁸ Nää, weene ngena name pi äblicäco gemi ätrunga egä Acejiyame te biname bine budre cabu ca cire jaarpinäremepi?

⁹ Yoo, cane cuta piyepu apu nanguji egä cane miiji iyeta gwidape wawena Yeesu Nasareta ceweyame me ngii ne äyebingtame.

¹⁰ Cane pepu jewenanujine Yerusalema je. Cane mene ecanujine modamoda iiwäreja biname bime bau ca, bucurage Acejiyame me biname bine icranemujine krokeciye

mete cabu me. Ingwe ca biname liba singi ge teebibine budre me acraname, cane cuta singi ge teepi budre me.

¹¹ Bucurage padare cane teebibine mäpu cabu yaacranune iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu ta. Cane pepu pi singi teebibine giri acraname teeme mara ätrunga mule ne abmalame. Yoo, cane epu mage claabe teeme täapume egä cane nuuja gawe biname bime cewe cabu ta otnujine teebibine mäpu cabu acraname.”

Paulo Jejemige Tabe Lipu Ätrungayame me Äbituji

¹² “Cane peei name pi Damaseko me ädujine modamoda iiwäreja biname bime peba mene cama.

¹³ Yoo, Mopeyame, bimu duusa gaabe cabu jage, cane apacljera ne jepänujine lui baborage ge bimu cabu ca, dume cabu tuungepmaluji cäme gome piyepu teeme gome lui cina cane cama secluji.

¹⁴ Cine iyeta gawe me nitramitnimuji. Cane tagepogogo nätecijuji, Heberu mene ca lui najuji egä, ‘Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mäpu näcäranenite? Maane määmämu niiya cabu äbitenite peei mule cabu ca, inge maane toraca gaabe ne jigyenite, nuuja gaabe cabu otnenite.’

¹⁵ Cane puma cita ca itemlujine egä, ‘Babo Biname, maane laasi näte?’ Yageyame te najuji egä, ‘Cane Yeesu säne, maane lui ne mäpu näcäranenite.

¹⁶ Maane abujängti, ernge ca naaclajutege. Cane määme bau baboclomtine meebine jajime cäme kaakesea biname me äbitame. Maane biname bine cire jejanemepi, maane ngena page bii jepänite cäme poto cidi me, piyepu ciige cane ngena cire nawabepene.

¹⁷ Cane määme Israela biname bime ime cabu ca meebine cire naasatepene, piyepu nuuja gawe biname bime ime cabu ca, cane lui biname bime bau me cire näätyepene.

¹⁸ Maane teeme irecu cire jiiitemepi, teebibine etatrongäremepi krokeciye cabu ca apacljera cabu me, cuta piyepu etatrongäremepi Satani me kokre cabu ca Acejiyame bau me. Pipu pi teeme cäme bau ätrunga name pi, teepi teeme niiya mule cabu ca cire läsecräripesi, teepi puupu ne piba cire jääpänepesi Acejiyame me miiji biname cama.’ ”

Paulo Teebibine Cuta Jejemige Teeme Kaakesea poto cidi me

¹⁹ “Yoo, Agripa Mopeyame, cane lica ibwärujine ätecijame cäme Babo Biname cabucewe ca lui mene seboclomtuji.

²⁰ Yepä, cane mene jiiicemune niinäce Damaseko je, puma cita ca Yerusalema je, puma cita ca iyeta Israela biname bime gawe cabu ta, piba cuta piyepu nuuja gawe biname bime bau me. Cane apu jiiicemune egä, ‘Weeme niiya mule ebmalemepeye, Acejiyame bau me atatrongäripeye. Piba miiji mule jwenemepeye awabudnitame egä weene niiya mule bine ituge abmala.’

²¹ Peei mene pi Israela biname cina cebine itu noomlepesi, cane liba iiwäreja mete cabu jage, siige läbitipesi cebine aglime.

²² Yepä, iyeta padare ngälu page ai bimu Acejiyame cebine nätiyärüge. Pipu pi cane page naclajutenige toraca mene iyeta biname bine jajanenime, matimati biname cuta piyepu modamoda biname. Piyepu cane nuuja mene lica jijenininine, yepä pui mene taatu Moose piyepu menime biname cina lui poto cidi me jiiicemujisi egä toraca me cirege äbita.

²³ Peei mene apu egä, ‘Israela biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpu päpäna, budre äbita, siige niinäce me cirege äbita budre cabu ca arpinentame, mene iicemame piyepu ireclota gaabe pepu apacljerame Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume.’ ”

²⁴ Siige, Paulo liba pepu teemämu aitänjige, Probins Mopeyame Peesto babo tage ca jejige, “Paulo, maane buduma gäte; määme oräre abiberäja te buduma me naawenige!”

²⁵ Paulo jejige egä, “Mopeyame, cane buduma lica gäne. Cane toraca mene miiji ngene atwana cama jicemenine.

²⁶ Yoo, Agripa Mopeyame, cane wälu lica gäne ai mene meebine jajime, inge maane umle gäte ai mule poto cidi me, inge naace gyene ai mule ämlitäneji lica gyene, yepä biname bime sobe cabu wawenäneji ge.

²⁷ Agripa Mopeyame, nää maane Acejiyame me sasa mename biname bime mene jitrungenemite? Cane umle gäne, maane peei ne jewenenite!”

²⁸ Siige, Agripa Paulo ne jejige, “Nää, maane apu naangeneninge egä ai matikolä padare cabu cebine Yeesu Keriso me biname me nawenenite?”

²⁹ Paulo jejige egä, “Ngänu gyene liba matikolä padare coo leca padare, cane Acejiyame ne ewejanenine egä maane piyepu weene iyeta lui cina page cebine nätecijeniye, weene cäme pana ätrunga-yame me äbitame, yepä cane singi lica weeme täápume ai ayana seea!”

³⁰ Mene liba siige, Mopeyame Peesto, Mopeyame Agripa, Berenike, piyepu iyeta cina abujängige.

³¹ Teepi liba abyemäriige, teemeteme ajananinisi egä, “Ai biname nuuja niya lica ituge wawena lui daremu me teebine miiji budre me acita coo krokeciye mete me äsinglenta.”

³² Puma cita ca Agripa te Peesto ne jejige egä, “Ai biname cire lasateji, yepä tabe Rooma Babo Mope Biname bau me otnime meebine itu näätlemplei.”

27

Paulo Poo Gaabe Ädige Rooma me

¹ Teepi mene liba jitransi egä cine Rooma cewe Italiya gawe me poo gaabe pa naclepi, piba Paulo piyepu poto nuuja krokeciye mete biname bine yepä biname, ngii Juliyo, me ime cabu icranemisi. Yoo, Juliyo lui cubu babo biname ge yepä hanred cubu biname teeme sigu täápume, peei sigu lui ne yaainusi ‘Rooma Babo Mope Biname me Sigu’ ca.

² Siige, cine Kesarea cewe cabu ca babo poo cabu me acetnärinago, lui poo ne Adramutiya cewe cabu ca emegisi otnime poto malu cewe me Asiya probins ngalebora. Siige, cine abyemärinago. Yoo, cine cama puga ge poo cabu yepä Makedoniya gawe biname Tesalonika cewe cabu ca, teeme ngii Aristakus.

³ Siige, nuuja bimu cine Sidona cewe je atyarinago. Cubu babo biname Juliyo owecu ge Paulo täápume, teebine jejige egä tabe otnime teeme binamewale ädärume gaabegabe deedei waadename teeme bau ca.

⁴ Siige, cine puma cita ca malurage naclige, piba Kupro curä uuwa cabu naclige, inge opopo buuwe te kokrerage tipwäjige.

⁵ Cine Kupro ca malu ne yuurisi Kilikiya piyepu Pampuliya gawe mameta me, siige Muura cewe me atyarinago lui Lukiya gawe cabu je.

⁶ Puga cubu babo biname Juliyo nuuja poo ne jepänige Aleksandriya cewe cabu ca, lui poo te äbitenige Italiya me otnime. Puma cita ca tabe peei cabu cibibine nicetneräjininige.

⁷ Cine däägu naclige poto bimu cama, mage mäpu padare ne jepänisi ngälu matikolä cewe Niido mameta me atyarinago. PEEI opopo buuwe te cime gaabe ne jii bige piyeme otnime, peei name pi cine Krete curä uuwa cabu ta naclige, Salamone Mubä ne sisuplingtisi.

⁸ Cine doro ligi ta naclige, cuta cääri mage mäpu padare ne jepänisi, ngälu cewe me atyarinago lui ne yaainusi ‘Miijirage Poo Lenaja Puupu’, lui cudecewe lica ge Lasea cewe ca.

⁹ Cine puga babo padare ninajininige, ngälu babo buuwe me padare te tatyaramtige. Yoo, pui bimu ituge otni lui cabu Israela biname cina ngene jaapecnusi teeme niyaniya cabu ca äsecrera poto cidi me. Pui bimu kaake poto ca biname cina äblicäco poo gaabe otni buuwe name pi. Yoo, peei name pi Paulo teebibine umle mene jejemige egä,

10 “Biname, cane umle bäbitine egä mine mage wälu cama pagege otni ama cita ca. Babo niya te pa tädepi mime poo piyepu gwidape täöpume, cuta piyepu mime ireclota täöpume.”

11 Yepä, cubu babo biname Juliyo poo waapo biname piyepu poo yageyame bime mene jäätrungige, lica Paulo me mene ne.

12 Pui poo lenaja puupu toraca miiji lica ge buuwe padare cabu puma lenajame, peei name pi bucurage pui poo biname cina singi poo ne malu ta acaname Poenika cewe ne oomlaname, buuwe liba ibibi gyene. Yoo, puga ge Poenika cewe cabu babo miijirage lenaja puupu poo täöpume Krete curä cabu, ingle naace gyene kokre ciye buuwe piyepu baarge buuwe cina peei puupu ne lica joomlusi. Siige, teepi puma ibibi gemi awagrijame buuwe me apira padare ne.

Malu cabu Kokre Buuwe te Tipwäjige

13 Lädrrage buuwe te liba gije abacitige äpwäjame uule poto ca, biname cina apu jengenemige egä, “Ibibi gyene cime otni täöpume.” Teepi peei name pi cangka ne tesweclisi, Krete curä wajwa ta eclige.

14 Matikolä padare ingwe ca, babo kokre buuwe te, lui ne yaainusi ‘Baarge Buuwe’ ca, tädige curä poto ca.

15 Pui kokrerage buuwe te poo ne liba toomlige, cine äblicäco buuwe ne äträja. Cine gloose te niglinige, siige ire ta jeitisi poo ne, buuwe te liba secwenistige.

16 Cine matikolä uuwa ne jepänisi, liba sisuplingtige uule poto ca yepä matikolä curä ne, ngii Kauda. Puga peei uuwa cabu cine baborage poo me tatau ne cängena joomlisi, yepä mäpu ge peei wawenname.

17 Teepi tatau ne setecwantisi babo poo cabu me, piba poo ne jetäyisi seea ca kokre wawenname, ingle uli ca wawenäneji ge peei poo. Teepi wälu äbitinisi egä poo te pama yäatyecnuge koriyo doro cabu Libiya malu je. Teepi peei name pi äwä bine iyinetnemisi gawe me, poo ne ire ta jecitisi eewaname.

18 Kokrerage buuwe te tipwäjjanige, siige nuuja bimu teepi gije abacitini acenetna gwidape bine niye cabu me iisabejame,

19 cuta nuuja bimu teeme ime ca yiisabäjemisi poorage me gwidape bine.

20 Bucurage bimu cama cine äblicäco bimu piyepu wale päpäna, piyepu buuwe te cääri tipwäjjanige kokre cama. Siige, cine iyeta apu ninginige egä cine budre memi.

21 Biname cina liba leca padare icrajenige deedei cäco, piba Paulo teeme opo gaabe jeclajutige, jejemige egä, “Binamewale, weene cebine cire nätecijejiye, piyepu Krete ca lica cire naacleji. Piba mime gwidape cina lica sabe läbitinejisi.

22 Yepä, page cane weebibine jjenininine, wälu gone! Weeme nuuja me ireclota te lica sabe äbitinige, yepä poo taatu te niya äbitenige.

23 Cane peei umle gäne, ingle birice ciye cabu Acejiyame lui cäme yageyame, cane lui ne yaawejanune, teeme mename seemo te cäme bau tädumi,

24 cebine najumi egä, ‘Paulo, wälu gone! Maane miiji Rooma Babo Mope Biname me opo gaabe je aclajuta, cuta piyepu iyeta lui cina maane cama eclenige, Acejiyame te owecu name pi teeme ireclota meebine näcärenige.’

25 Yoo, binamewale, weene peei name pi wälu gone, yepä ngenecu kokre äbitipeye! Cane ätrunga ne ecitenine Acejiyame cabu me egä peei te pa läbitepi, tabe lipu cebine itu najumi.

26 Yepä, buuwe te mibibine pa niwadipi yepä curä cabu me.” Siige.

27 Teetin ciye kaake poto ca, pui babo buuwe te cibibine cääri niwadininige Meditarenia Malu cabu. Liba ciye duusa mameta ge, poo cabu kaakesea biname cina apu jengenemige egä, “Cine doro mameta me naclenige.”

²⁸ Teepi peei name pi mäpu gwidape ne seea ca jemlemaltisi, niye bora me englecantisi, piba jepänisi niye lui yepä hanred twenti ngälu uugle ge. Matikolä padare ingwe ca teepi cääri tesweclisi, cabu me secenutisi, jepänisi niye lui nainti ngälu uugle ge.

²⁹ Teepi wälu äbitininisi egä poo te latecwamtuge kula cabu, peei name pi teepi poo waapo cabu ca fooma cangka bine niye ngalebora me iyinetnemisi, siige teepi irecu ätumutinisi awala tääpume.

³⁰ Yoo, poo cabu lui kaakesea biname cina singi uucratname babo poo cabu ca. Teepi tatau ne iyinisi niye cabu me seea ca, piba sinäme jebenisi egä teepi singi poto cangka bine äinetname cuta poo me niinäce gaabe ca.

³¹ Yepä, Paulo jejemige cubu babo biname Juliyo piiyepu teeme cubu biname bine egä, “Poo cabu kaakesea biname cina liba poo cabu lica yaacrajuge, weene äblicäco doru ne oomlana ireclota cama.”

³² Cubu biname cina peei name pi tatau oomlana seea bine jeclanemisi, siige tatau ne ire ta jecitisi eewaname.

³³ Bimu äpula mameta liba, Paulo giri jicranemige teebibine deedei äbitame. Tabe jejemige egä, “Weene page footin bimu wälu cama inajininige, piiyepu iyeta pui padare weene deedei cäco inajipi.

³⁴ Page cane weebibine jijenininine deedei äbitame. Weene deedei äbitineye ireclota cama lenajame. Yoo, weeme nuuja te niya lica jepänenige, weeme yepä edingäli te lica apesarenige.”

³⁵ Teeme mene ingwe ca, Paulo buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriye iyeta biname bime opo gaabe, peei deedei piba itremaltige, erwige.

³⁶ Peema cita ca iyeta biname cina ngenecu kokre äbitininisi, piba deedei erwäjisi.

³⁷ Yoo, cine iyeta lui neeneni hanred sebenti siks biname ge pui babo poo cabu.

³⁸ Iyeta biname liba erwäjisi ibibi ge, teepi piba wiiti kuu bine malu me yiisabemisi poo ne plowa wawename.

Babo Uule te Poo ne Iplegicige

³⁹ Bimu liba tädige, poo cabu kaakesea biname cina peei doru ne lica opo ewatnisi, yepä teepi miiji poo lenaja puupu ne jepänisi, niye te luma labacituge cube cabu me, cuta piiyepu koriyo puga ge. Teepi mene jitransisi poo ne acaname koriyo cabu me, liba ibibi ge peei ne wawename.

⁴⁰ Teepi peei name pi cangka seea bine jeclanemisi, cangka bine ebmalemisi niye bora je. Pui yepä padare cabu nuuja cina pui seea bine jütnemisi lui cina waapo joomlisi. Teepi piba niinäce gaabe äwä ne jecitisi, inge naace popi buuwe te poo ne niinäce gaabe me ecanige, siige cine doru me abyemärinago.

⁴¹ Yepä, poo te koriyo doru cabu me atecwamtige, ityecnige. Siige, poo niinäce gaabe te koriyo cabu lipu batecwamtige, teepi äblicäco poo ne älädna. Poo waapo ne kokre uule kuu cina luma jidnanisi, iyeta iplegicisi poo ne, siige.

⁴² Yoo, cubu biname cina mene jitransisi iyeta krokeciye mete biname bine aglecame, inge naace popi teepi singi lica teepi atwangetna doru oomlaname, puma cita ca uucratname.

⁴³ Yepä, cubu babo biname Juliyo tabe singi lica ge Paulo ne budre me aglime. Tabe peei name pi teebibine jüibemige peei ne wawename. Tabe mene jüicemige egä, “Laatibi atwangetna umle gemi, weene niinäce uupletnäriye doru me atwangetname.

⁴⁴ Iyeta nuuja weene teebibine ingwe icwemeye. Weene ime icranemeye uli cabu, coo poto poo cabu ca agabeceji uli bine joomläjecmeye!” Yoo, cine iyeta pepu naclige, siige doru ne cängena joomlisi.

¹ Cine liba cängengarage doro me atyarinago, cine umle äbitinago egä curä ngii lui Malta ge.

² Pui curä biname cina cibibine biname me niwenininisi. Teepi muye ne yuungisi, piba cibibine pui gome me ala nisoglicninisi, inge ngupe te gije tabacitige atramame piyepu gäbu ge.

³ Paulo uli pargi bine ime cabu ewademige, siige muye cabu liba icranemige, niya cobyame te piba tasatige nuunu name pi. Siige, cobyame te Paulo me ime ne bii jetäyige.

⁴ Curä biname cina liba cobyame ne jepänisi Paulo me ime cabu je, teepi teemeteme ajananinisi egä, “Ai biname pama niyarage agliagli biname gyene, siige Daremu te singi lica tabe ireclota cama lenajame. Ngänu gyene tabe malu ca uucrana, budre pa jääpänege.”

⁵ Yepä, Paulo cobyame ne ijarige, muye cabu eceratige. Tabe pita ne lica jesicnantige.

⁶ Curä biname cina liga teebine ire jetwisi teeme ime ädrime coo tabe budre tama atramame, teepi liga lecaleca padare ire jetwanisi, nuuja gwidape ne lica jepänisi teeme bau äpletnutame. Teepi piba ngenecu atatröngäjininisi, jüicisi egä, “Tabe pama uuje biname gyene.”

⁷ Puga ge yepä biname me calwacupi gawe, lui cudecewe lica ge pui muye puupu cabu ca. Pui gawe yageyame, ngii Publiyo, tabe cuta peei curä biname bime mopeyame ge. Tabe cibibine niwacletnäjininige, cängena niwadininige teeme cewe cabu me. Cine ten cama ninajininige nesae bimu cama.

⁸ Yoo, Publiyo me babe ute puupu cabu jage. Tabe pita cama enajige, gebale piyepu ecni cama ge. Paulo abacitige teeme ute puupu cabu me, Acejiyame ne ewejanige, ime piba aacitige teeme papa cabu, siige teebine miiji me jewenige.

⁹ Peei te liba äbitige, iyeta pita biname pui curä cabu piba totninisi, siige Paulo teebibine miiji jewenemige.

¹⁰ Teepi nicärininisi bucurage owecu gwidape, cuta piyepu ingwe ca cine liba abyemärinago, teepi ecetnäremisi nuuja poo cabu cine lui gwidape gaabegabe täapume singi ge.

Cine Malta Curä ca Naclige Rooma me

¹¹ Nesae mabye ingwe ca, cine nuuja babo poo gaabe abyemärinago. Peei poo cuta Aleksandriya cewe cabu ca ge, lui te kokre buuwe padare ne jewagriji Malta curä cabu. Poo me ngii lui ‘Uuje Päädepäde’ ge.

¹² Cine malu cabu naclige, Surakusa cewe me atyarinago, puga ninajininige nesae bimu cama.

¹³ Puma cita ca cine cääri naclige, siige Regiyo cewe me atyarinago. Nuuja bimu uule buuwe te gije tabacitige äpwäjame, siige neeneni bimu ingwe ca cine atyarinago Puteoli matikolä cewe me.

¹⁴ Puga cine poto Yeesu ne ätrunga biname bine edäremisi. Teepi cibibine niwadininisi ten cama lenajame seben bimu cama. Cine piba doro ta abyemärinago Rooma cewe me otnime.

¹⁵ Rooma ätrunga biname cina liba itecijemige cime poto cidi me, cine cama opopa ayime seclige neeneni cewe mameta me, cewe ngii Aapi Aletna Puupu piyepu Nesae Ute Mete. Paulo liba pui ätrunga biname bine jepänemige, Acejiyame ne eso ecäriige binamewale täapume, siige ngenecu kokre me äbitige.

Babo Cewe Rooma je

¹⁶ Cine liba atyarinago Rooma cewe me, Rooma krokeciye mete ire atwi biname te jüicige egä Paulo miiji ge mara mete cabu lenajame, yepä cubu biname te teebine awamutame.

¹⁷ Rooma cewe cabu lui Israela modamoda biname cina icrajige, nesae bimu ingwe gaabe ca Paulo teebibine ala tesoglecemige teeme bau abasecretname. Teepi liba

abasecretnige, tabe jejemige teebibine egä, “Cäme binamewale, cane nuuja niiya ne lica ituge wawena mime biname tääpume, piyepu nuuja niiya ne lica mime babewale bime mule poto cidi me, yepä teepi cebine noomlujisi, krokeciye mete cabu nacituji Yerusalemä je, piba Rooma biname bime ime cabu nacituji.

¹⁸ Pui liba cebine nätemlepesi cäme ireclota poto cidi me, teepi singi cebine asatame, ingle peei ne jääpänesi egä cane lica ituge nuuja niiya ne wawena lui tääpume cebine budre me wawename.

¹⁹ Yepä, poto Israela biname cina singi lica ge cane papa asatame. Cane peei name pi mene jaajemepene egä cane singi ge Rooma Babo Mope Biname bau otnime tabe te cebine atraname. Yepä, cäme nuuja aitna mene lica gyene cäme Israela binamewale poto cidi me.

²⁰ Cane peei name pi weebibine ala bii tisoglicinine weebibine päpäname piyepu weene cama mene me. Yoo, ai ayana seea pisi nyene cäme ime cabu pui biname name pi Israela biname cina lui ne jewagrijenisi mibibine niiya cabu ca äsecreraame.”

²¹ Siige, Israela biname cina teebine jejisi egä, “Cine nuuja peba ne Yuudea cabu ca lica ituge päpäna mäame poto cidi me, piyepu cime nuuja biname lica itu tädepi puma cita ca idre mene cama coo aitna mene cama mäame poto cidi me.

²² Yepä, cine singi gemi mäame ngene atwana poto cidi me umle äbitame, ingle naace popi iyeta poto ta biname cina jääcelusi mäame peei sigu ne.”

²³ Siige, teepi bimu ne ecitisi Paulo cama, piyepu pui bimu liba joomlige, piba bucurage biname cina seclige Paulo luma enajige. Krokerage ca ngälu ciye tabe mene cängena jejananemige, teebibine ebiberäjemige mene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Tabe singi teebibine ätrunga abiberäjame Yeesu poto cidi me, peei name pi mene jewabemige Moose me Cotre mene piyepu sasa mename biname bime oogäräneji mene cabu ca.

²⁴ Poto biname cina singi teeme mene acatame, yepä nuuja poto cina singi lica ätrungame.

²⁵ Teepi äblicäco yepä ngene atwana oomlana, siige gije abacitinisi Paulo ne abmalame, yepä niinäce gaabe teeme otni, Paulo cuta yepä mene jejemige egä, “Toraca gyene Aceji Seemo me mene weeme kaakesaare bime bau me, mename biname Isaya me tagepogogo cabu ca,

²⁶ tabe lui jüicuji egä:

‘Äte, ädi, ai biname bine jejemepi:

Weene itecijnuge cuta itecijnuge, yepä lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye piyepu ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpänuye.

²⁷ Ingle naace gyene ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi;

teepi tablame buduma gemi;

teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,

teepi piba irecu ca jääpänemusi,

tablame ca yäatecijanemuge,

piyepu ngene atwanena ca opo yaawatnusi,

siige cäme bau me tatatrongärininusi,

siige cane Acejiyame te teebibine miiji me jaawenemune.’ ”

²⁸ Siige, Paulo piba jejemige egä, “Page weene miiji gemi umle äbitame egä Acejiyame me Miiji Mene biname bine niiya mule cabu ca äsecrera poto cidi me, peei ne ituge ätyepa gawe maramara biname bime bau me, piyepu teepi singi gemi äteciyame.”

²⁹ Paulo peei mene jejemige, piba Israela biname cina teebine sebmalisi, yepä gaabe cabu ta teemeteme jicelisi.

³⁰ Yoo, neeneni kāmäge ngalebora Paulo puga Rooma cewe cabu je enajige, rarekaake yääcäremuge teeme lenaja mete täöpume. Tabe iyeta biname bine jaawablemuge lui cina teeme bau me saacluge.

³¹ Tabe mene jaajanemuge Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge; tabe cuta piyepu biname bine yaabiberäjemuge Yageyame Yeesu Keriso poto cidi me. Tabe wälu cäco mene jaajanemuge iyeta biname bine. Nuuja te lica teebine jübige.

Siige, ai peba me mene ngälu agesa.

PAULO ME LETA ROOMA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gäne. Acejiyame cebine najuji teeme ätyepäneji biname me äbitame piyepu mara me nawenuji teeme Miiji Mene biname bine jajanename.

² Peei Miiji Mene tabe teeme sasa mename biname bine ituge jajanena teepi Oogäräneji Mene cabu oogärame egä cirege äbita.

³ Peei Miiji Mene lui Acejiyame me Bägrä mime Yageyame Yeesu Keriso poto cidi me. Tabe lui ai gawecewe cabu je biname me äbituji, Daawida me ingle cabu liba aplimluji,

⁴ tabe cuta Acejiyame bau ca gyene. Tabe budre cabu ca liba arpinantuji, kui kokre ca biname bine jewabemuji egä tabe Acejiyame me conocäco Bägrä gyene.

⁵ Cane teeme miiji ne jepänujine, tabe liba cebine teeme ätyepäneji biname me nawenuji naace täapume cane iyeta maramara gawe biname bine gaabe awabename teepi Yeesu Keriso me ngii poto cidi me mene äteciyame teebine ätrungame.

⁶ Weene cuta poto peei biname gemi, lui bine Acejiyame te itu tisoglicipi Yeesu Keriso me biname me äbitame.

⁷ Yoo, cäme mene agesa iyeta weeme täapume lui cina babo cewe Rooma je ätrunga cama inajininige, ingle Acejiyame baborage singi weeme täapume, weebibine ituge asogleca teeme biname me äbitame.

Acejiyame mime Babe piyepu mime Yageyame Yeesu Keriso, cane teebibine aawejanenine teemi miiji te lenajame weeme cabu piyepu poode weebibine ceerame.

Paulo Eso Mene Jiicige

⁸ Yoo, niinäce cane cäme Acejiyame ne eso ecärine Yeesu Keriso cabu ca iyeta weeme täapume, ingle naace gyene iyeta ai gawecewe cabu biname cina itecijenemige weeme ätrunga poto cidi me.

⁹ Cane Acejiyame me kaakesea iyeta cäme ngenecu cama jaawenemune, liba teeme Miiji Mene jaajanemune Yeesu Keriso poto cidi me. Teeme opo gaabe ai mene jiicenine egä cane Acejiyame ne ewejanenine weeme täapume,

¹⁰ iyeta padare cane liba teeme bau irecu lätumutune. Cane teebine ewejanenine egä cane gaabe päpäna ai padare cabu weeme bau otnime, tabe liba singi gyene.

¹¹ Yoo, cane baborage singi gäne weebibine päpäname kokre ceerame weeme seemo ireclota täapume.

¹² Cane ai jijanininine, ingle cane singi gäne weeme ätrunga ne kokre me wawename cuta piyepu kokre päpäname weeme bau ca cäme ätrunga täapume.

¹³ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene umle äbitame egä bucurage padare cane ngene ituge atwanena weebibine ädärame, yepä cane äblicäco ge otni ngälu page. Cane singi gäne weebibine ätityera ceerame piyepu peei ätityera cabu ca weeme miiji ätrunga mule ne päpäname, cane lipu nuuja gawecewe biname bine pepu pana ätityera ituge ceera.

¹⁴ Cane ngenecu ca asicnantine egä cäme kaakesea gyene iyeta biname bine toraca gaabe awabame, iyeta lui cina Griik biname bime mene piyepu mule umle gemi, cuta lui cina teeme nuuja glunubora mene taatu jiicemusi; biname lui cina umleumle cama gemi, piyepu biname lui cina umle cäco gemi.

¹⁵ Yoo, cane peei name pi singi gäne Miiji Mene cuta weebibine jajanename, weene lui cina babo cewe Rooma je inajininige.

Miiji Mene Lui Kokre Gyene

¹⁶ Cane ngene jotwananine egä Miiji Mene lui babo kokre cama gyene, ingle Acejiyame bau ca gyene peei mene. Peei cabu kokre pisi nyene biname bine ngenecu atatrongärame teeme niiya mule cabu ca äsecrera gaabe ceerame, iyeta lui cina peei Miiji Mene jäätrungusi. Peei mene niinäce Israela biname bime bau jajeji ge, puma cita ca cuta nuuja gawe biname bime bau me.

¹⁷ Yoo, peei Miiji Mene te jiicenige Acejiyame lipu pui biname bine conocäco me jaawenemuge lui cina teebine jäätrungusi. Biname te toraca ireclota cabu me labacituge, teeme ätrunga liba Yeesu Keriso me kaakesea cabu gyene, piyepu tabe peei ireclota cabu cängena yaanajuge teeme ätrunga name pi, Oogäräneji Mene te lipu jiicenige egä, “Pui biname me ireclota iyeteta gyene,

Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätrunga cabu ca.

Iyeta Biname Conocono Gemi

¹⁸ Acejiyame te biname bine umle jaawenanemuge egä tabe teebibine mäpu daremu yääcäranemuge teeme niiyaniya ngene atwanena täápume piyepu teeme niiyaniya waweneca täápume, ingle teeme niiyaniya mule cina Acejiyame poto cidi me toraca ngene atwanena bine jüibemusi.

¹⁹ Acejiyame teebibine mäpu daremu yääcäranemuge, ingle naace popi biname bime täápume pajecu gyene teepi Acejiyame poto cidi me ngena umle cire läbitejisi, ingle tabe peei ne teeme täápume pajecu me ituge wawena.

²⁰ Yoo, pui padare cabu ca Acejiyame liba gawecewe ne tewenuji ngälu page, biname cina miiji gemi umle äbita egä Acejiyame pisi nyene piyepu teeme kokre iyeteta gyene. Ngänu gyene biname cina puu äblicäco teebine päpäna, yepä teepi miiji gemi iyeta gwidape päpäname Acejiyame lui bine ituge wawena, piba pui cabu ca teeme mule poto cidi me umle äbitame. Peei name pi teeme nuuja ingle lica gyene teeme umle cäco piyepu niiyaniya mule täápume.

²¹ Biname umle gemi egä Acejiyame pisi nyene, yepä teepi lica teebine yaawejanusu egä, “Maane peese näte cime caburage Acejiyame, cime ire atwiyame,” piyepu lica teebine eso yääcärusu iyeta gwidape täápume. Peei name pi teeme ngene atwanena mage käkäco me ituge äbita, teeme mope cabu nuuja miiji ngene atwana lica gyene, yepä iyeta teeme ngene atwanena krokeciye gemi.

²² Teepi jiicenisi, “Cine umle cama gemi,” yepä teepi buduma gemi.

²³ Yoo, teepi lica Acejiyame ne yaawejanusu, lui iyeteta gyene, yepä teepi biname pana cege bine jaawenemusi pui bine awejename, lui bime ireclota lica iyeteta gyene. Nuuja cina cege bine jaawenemusi lui gawe cabu otnetneja gwidape pana, piyepu ele, piyepu biicwale pana, peei bine awejename.

²⁴ Peei buduma mule name pi Acejiyame biname bine papa ire taatu jaacitemuge teepi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Teepi ajiri cama mule bine teemeteme jaawenemusi.

²⁵ Teepi toraca ngene atwana ne Acejiyame poto cidi me yäyeblyngtusi, piba tuwängle walya ngene atwana ne yaacatusu. Teepi yaawejanusu piyepu teeme täápume yiiwärajemusui lui gwidape bine Acejiyame te itu tewenemuji, lica Acejiyamerage ne yaawejanusu. Yepä, mine miiji Acejiyame ne awepyeräjame iyeteta. Yoo, mine pepu pa jaawenepesi!

²⁶ Biname bime buduma awejena mule name pi Acejiyame teebibine ire taatu jaacitemuge teeme niyarage ajiri cama mule wawenecame. Pepu pi magebi cina singisingi läbitininusi nuuja magebi me tääpe täápume. Peei lui babo niyarage gyene, lica magebi bime toraca mule.

²⁷ Cuta rooriye cina pepu pana niyarage mule bine jaawenemusi. Teepi lica coga täápume singi, yepä singisingi läbitininusi nuuja rooriye me tääpe täápume. Teepi teeme tääpe me niyarage singi bine jaawenemusi, pepu pi mäpurage daremu ne jääpänsu

teeme tääpe piyepu teeme ngene atwanena liba pui mule cina sabe jaawenemusi. Peei lui conocäco daremu gyene.

²⁸ Ingle naace popi biname cina singi lica gemi ngene atwa-nename Acejiyame poto cidi me, tabe peei name pi teebibine ire taatu jaacitemuge, piba teeme Acejiyame cäco ngene atwanena cina iyeta niyarage me läbitininusi niya singisingi bine waweneme, teepi lui bine cire lica jaawenemejisi.

²⁹ Teeme niyaniya mule cina babo läbitininusi, teepi nuuja singi lica conocäco mule täapume, iyeta teeme ngene atwanena nuuja biname poto cidi me lui claabe taatu. Teepi ire patre yaaglemusi, biname bine walya yaangletnäjemusi, larngininusi, piyepu nuuja biname bine budre me yaaglecimusi. Teepi nuuja biname bine teeme ngenecu bora jäämugetnemusi. Teepi nuuja bine yäärmärimusi,

³⁰ cuta teeme poto cidi me niya mene jicetnäjemusi. Teepi Acejiyame ne jäämugetnusi, piyepu teemeteme jääcelusi. Teepi lasicnantinusi egä teepi baborage gemi nuuja biname bime cabu ca, piba teemämu lawepyeräjininusi. Teepi ngene jwaatwananinusi cerämu cuta poto niya mule bine wawenecame; teepi cuta mage babe bime singi bine lica yaawademusi.

³¹ Teepi geäji gemi niya mule wawenecame, peei name pi lica ngene ca agli egä, “Ai lui niya mule gyene.” Teepi lica teeme mene toraca me jaawenemusi, teepi lica asicnenta owecu nuuja biname bime täapume, piyepu nuuja singi lica gemi teeme binamewale täapume.

³² Teepi iyeta umle gemi Acejiyame me cotre pisi nyene peei mule täapume egä laati te peei mule bine jaawenemuge, tabe miiji budre päpäna, yepä teepi peei bine jaawenanemusi. Teepi cuta singi gemi nuuja cina peei bine wawenecame.

2

Acejiyame te Iyeta Biname bine Cirege Atrana

¹ Gone weene ngene jwaatwananinuye egä, “Yoo, poto biname pepu niyarage gemi,” ingle weene lica conocäco gemi, ngänu gyene weene laati bemi. Weene liba nuuja biname ne aitneja egä, “Niiyarage mule biname gyene,” piba teeme pana mule pa jewenepeye, weene weemämu laitnäjinuye.

² Mine iyeta umle gemi egä Acejiyame conocäco gyene biname bine atraname lui cina peei niyarage mule jaawenemusi.

³ Yepä, weene lui nuuja biname bine jaaitnäjemuye, cuta peei yepä niya mule jaawenemuye, weene gone ngene jwaatwaninuye egä Acejiyame te nuuja biname bine mäpu daremu pa yääcäremepi, yepä weene pagege äsecrera teeme atrana cabu ca. Eewe, weene licarage cirege äsecrera!

⁴ Gone ngene jwaatwananinuye egä Acejiyame me owecu lui papa gwidape gyene, ingle tabe owecu baborage gyene piyepu lica watawata mäpu daremu weebibine ceera. Weene miiji umle gemi egä Acejiyame weeme bau babo owecu gyene, ai name pi tabe singi weene niya mule cabu ca atatröngärame teeme bau me.

⁵ Yepä, weene liba ätecija cäco gemi, piba babo mäpurage cirege weeme daremu pui Ceräcerägäabu Bimu cabu, Acejiyame te liba biname bine conocäco cire jaatranemepi mäpu daremu ceerame.

⁶ Yoo, Acejiyame piba iyeta biname bine teeme daremu cirege ceera teeme mule ibibi.

⁷ Tabe iyeteta ireclota teebibine cirege ceera lui cina miiji mule jaawenemusi gloose cäco, ingle teepi lui singi gemi teeme jamyacu apacljera, awepyeräja, piyepu ngälu cäco ireclota päpäname.

⁸ Yepä, nuuja biname cina teeme singisingi bine taatu jaawenemusi; teepi toraca gaabe ne jäägyusi teeme conocono gaabe cabu otnime, siige Acejiyame teebibine teeme mäpurage daremu cirege ceera.

⁹ Teepi babo ngenecu mäpu piiyepu cewe cire loocaninipesi. Iyeta lui cina niiya mule bine jaawenemusi, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna, Israela biname niinäce piiyepu nuuja gawe biname iyeta.

¹⁰ Yepä, iyeta lui cina miiji mule bine jaawenemusi, Israela biname niinäce piiyepu nuuja gawe biname iyeta, Acejiyame te jamyacu apaclyera, awepyeräja, piiyepu poode teebibine cirege ceera.

¹¹ Ingle naace popi iyeta biname lui yepä pana gemi Acejiyame me opo gaabe je.

¹²⁻¹⁵ Yoo, iyeta lui cina Acejiyame me singi jaatropangtusi, teepi mäpu daremu cirege päpäna. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera maramara gawe biname bine, teepi liba teeme singi ne jaatropangtusi niiya mule wawename. Ngänu gyene teeme bau oogäräneji lica ge Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogäremuji, ingle naace gyene teeme ngenecu bora teepi umle gemi lui mule conocono gyene, lui mule conocäco. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame me cotre piti nemi teeme trupa ngalebora. Teepi cuta ngene ca laglinusi egä miiji mule, coo niiya mule, ingle nuuja taje teepi ngenecu miiji birige teeme mule poto cidi me, cuta nuuja taje ngenecu niiya birige. Acejiyame cuta Israela biname bine teeme mäpu daremu cirege ceera teeme niiya mule täapume, ingle naace gyene teeme bau piti nemi oogäräneji Cotre Mene, yepä teepi peei bine lica jaawenemusi. Teepi umle gemi lui gaabe toraca gyene, yepä teepi lica conocäco peei gaabe cabu otni. Yoo, biname te lica conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe, tabe liba umle taatu ngena ne wawename, yepä tabe cuta miiji peei ne toraca wawena.

¹⁶ Yoo, pui bimu cirege otni, lui cabu Acejiyame te Yeesu Keriso ne cire jaajepi biname bime ogä ngene atwanena bine atraname, cane lipu Miiji Mene cabu jiičenine.

Cotre Mule Lica Gyene Äsecrera Gaabe Israela Biname bime täapume

¹⁷ Yoo, weene lui cina jiiçuye egä, “Cine Israela biname gemi,” weene apu jingenininige egä weeme ätityera pisi nyene Cotre Mene cabu, piiyepu weeme mene nesae lica gemi egä, “Acejiyame lui cime yene.”

¹⁸ Weene iyeta umle gemi Acejiyame te ngena singi weene wawename, piiyepu weene Cotre Mene cabu ca umle ituge äbita toraca gaabe luci yene.

¹⁹ Weene biname bine jäje jaajananemuye egä, “Cine age temi awecluja irecu määsumäsu biname täapume,” piiyepu egä, “Cine apaclyera gemi biname täapume lui cina krokeçiiye cabu icrajenige.”

²⁰ “Cine age temi ablaweja biname buduma mule biname bime täapume piiyepu abiberäja biname bägrä pana biname bime täapume.” Weene apu jingenininige, “Cine iyeta gwidape umle gemi, ingle Cotre Mene cime bau piti nemi, piiyepu peei Cotre Mene toraca gyene.”

²¹ Yoo, weene babo singi nuuja biname bine abiberäjame, ngena name pi weene weemämu lica abiberäja? Weene bäärmu mene birige jajanena egä, “Ero gone!” Yepä, weene ero mule umle gemi.

²² Weene jiiçeniye egä, “Sargi mule gone!” Yepä, weene cuta umle gemi peei mule. Weene uuje bine jäägyemuye, lica peei bine yiwäräjemuye, yepä weene gwidape bine ero ca yaawademuye peei uuje bime iiwäreja mete maramara cabu ca.

²³ Weene jäje jaajananuye egä, “Cime bau piti nemi Acejiyame me Mene,” yepä weene Acejiyame me miiji ngii sabe jaawenuye, weene liba teeme cotre bine jaatropangtemuye.

²⁴ Oogäräneji Cotre Mene te jiiçenige egä, “Weene Israela biname bime mule name pi nuuja gawe biname cina niiya mene jiiçemusi Acejiyame poto cidi me.”

²⁵ Yoo, weene Acejiyame me Cotre Mene liba cängena jaawenemuye, piba cuta miiçirage birige teeme cewecu weeme tääpe cabu lenajame, yepä weene teeme Cotre

Mene liba cängena lica birige wawena, piba weeme Acejiyame täapume cewecu lui papa gyene weeme tääpe cabu.

²⁶ Nuuja gawe biname, lui bime cewecu lica birige, teepi peei Cotre Mene liba jaawenemusi, Acejiyame teebibine pa yaawademepi, epu pana teepi cewecu cama gemi liiyepu.

²⁷ Yoo, weene Israela biname lui cina Cotre Mene jaatropangtuye, ngänu gyene peei mene weeme bau piti nemi oogäräneji, piyepu ngänu gyene weene cewecu cama gemi, weene weeme mäpu daremu cuta cirege päpäna, inge naace popi poto nuuja gawe maramara biname cina Cotre bine toraca jaawenemusi, ngänu gyene Acejiyame me cewecu teeme tääpe cabu lica gyene.

²⁸ Yoo, tääpe iirputa taatu te lica biname ne Israela biname me jaawenuge, inge cewecu lui biname me tääpe papa cabu.

²⁹ Yepä, tabe Acejiyame me toraca Israela biname gyene lui te teeme trupa piyepu teeme ngenecu Acejiyame bau me ituge ceera. Siige, peei lui Aceji Seemo me kaakesea cabu ca gyene, lica Oogäräneji Cotre Mene cabu ca. Pepu biname te lica nuuja biname bau ca awepyeräja yaacatuge yepä teeme awepyeräja lui Acejiyame bau ca gyene.

3

Acejiyame lui Toraca piyepu Conocäco Gyene

¹ Weeme nuuja biname te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, Israela biname niinäce gaabe gemi nuuja gawe biname bime cabu ca?” coo egä, “Teeme täapume, nää, lipu ätityera gyene teeme tääpe cabu cewecu?”

² Yoo, teeme täapume miijirage birige. Pui lui babo gwidape gyene egä Acejiyame teeme mene Israela biname bine ecäremuji ire atwime iyeta nuuja biname bime täapume.

³ Yoo, toraca gyene egä poto Israela biname cina peei mene cängena lica ire jaawenemusi. Yepä, weene gone ngene jwaatwa-naninuye egä Acejiyame teeme mene cängena lica jaawenemuge ai inge naace popi poto biname cina cängena lica peei mene bine jaawenemusi.

⁴ Eewe, pepu lica! Acejiyame lui toraca gyene. Ngänu gyene iyeta biname cina walya mene jaajananemusi, Acejiyame iyeta padare teeme mene toraca me jaawenemuge. Oogäräneji Mene teeme poto cidi me jiicenige egä, “Maane lui mene jiicemute, peei mene cina meebine naawabusi egä conocäco gäte. Maane cuta conocäco yuutrutute atrana cabu ca.”

⁵ Yoo, page weeme nuuja te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, cine Israela biname cina liba conocono mule jaawenemusi, biname piba taatu jääpänusi egä, ‘Acejiyame me mule lui mara gyene; tabe conocäco gyene!’ Ai name pi Acejiyame te miiji ngii puma cita ca jääpänuge cime niiya mule cabu ca, tabe peei name pi conocono gyene cibibine mäpu daremu peei täapume ceerame.” Pepu binamerage ngene atwanena gone!

⁶ Peei lui walya gyene! Acejiyame äblicäco poto conocono mule äsuceja, inge naace popi tabe toraca conocäco gyene. Tabe liba conocono gyene, tabe piba äblicäco ai gawecewe biname bine cängena atrana, yepä tabe miiji gyene biname bine atraname, inge tabe conocäco gyene.

⁷ Gonerage apu ngene jwaatwananinuye egä, “Nää, cine liba walya mule bine jaawenemusi, piba Acejiyame me mara toraca mule te babo me läbituge, siige tabe puma cita ca jamyacu apacljera ne jääpänuge cime walya mule name pi. Acejiyame peei name pi miiji lica cibibine jaji egä, ‘Weene niiya mule biname gemi.’ ” Yepä, weene gonerage pepu ngene atwanena!

⁸ Yoo, poto biname cina buduma ngene atwanena name pi jiicemusi egä, “Mine niiya mule pa jaawenemepesi, inge peei cabu ca Acejiyame me miiji ngii caburage

pa läbitepi.” Yoo, poto biname cina cebine naitnäjusi walya mene ca egä cane te peei buduma mene jiiicine. Peei walya cabu ca teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna. Eso!

Nuuja Biname te Lica Iyeta Padare Conocäco Mule Jaawenemuge

⁹ Yoo, peei cabu ca mine umle gemi egä Acejiyame me opo gaabe mine lui Israela biname gemi, mine miiji lica gemi nuuja biname cabu ca. Cane weebibine ituge jaji egä iyeta Israela biname piyepu iyeta nuuja gawe biname yepä pana gemi. Mine iyeta niiya mule me kokre cabu ninajininige.

¹⁰ Oogäräneji Mene te pepu jiiicenige egä:

“Nuuja biname te conocäco lica gyene Acejiyame me opo gaabe je.

¹¹ Nuuja biname te lica toraca umle cama gyene.

Nuuja biname te lica toraca singi läbituge Acejiyame gome lenajame.

¹² Iyeta biname cina Acejiyame bau ca itu latatrongäripesi.

Teepi iyeta niiya me itu läbitipesi.

Nuuja biname lica gyene lui te toraca mule jaawenuge, lica yepä te wawena.

¹³ Babo walya mene te täduge teeme tage cabu ca, epu pana niiya lengo te lipu tasatuge gape cabu ca, gape te liba ätrugera cäco.

Niiya mene te cobyame me niiya uudi pana täduge teeme tage cabu ca nuuja biname bine sabe wawename.

¹⁴ Teepi claabe name pi alwi mene jiiicemusi.

¹⁵ Teepi wata nuuja biname bine niiya jaawenemusi; budre me yaaglecemusi.

¹⁶ Ngänu gyene teepi cewe ne liba yaabmalusi, pita piyepu mäpu puma birige teeme niiya mule name pi.

¹⁷ Teepi umle cäco gemi poode cama lenaja.

¹⁸ Teepi cuta umle cäco gemi wälu pana äbita Acejiyame me opo gaabe je.”

¹⁹ Siige, mine umle gemi egä iyeta mene Cotre Mene cabu lui eei biname tääpume lui cina Cotre Mene ngalebora yaacrajimuge. Pepu aitneja mene lui iyeta ai gawecewe biname bime tääpume mine bojä agime mime niiya mule name pi, ingle mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je atrana tääpume.

²⁰ Nuuja biname te licarage Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge teeme Cotre Mene waweneca cabu ca, yepä Cotre Mene me kaakesea agesa: Biname bine umle wawename egä teepi niiya mule cuta jaawenemusi.

Acejiyame Lipu Biname bine Conocäco me Jaawenemuge

²¹ Yoo, Acejiyame gaabe ne ituge awabudnita egä biname cina lipu Acejiyame me opo gaabe je conocäco me läbitininusi, piyepu ai gaabe lica birige cotre wawena. Cotre Mene piyepu mename biname bime mene cina itu teitnäjujisi peei gaabe ne.

²² Biname cina Acejiyame cama conocäco läbitininusi, teepi liba Yeesu Keriso ne jäätrungusi. Peese nyene yepä taatu gaabe. Nuuja mara gaabe lica gyene Israela biname bime tääpume piyepu nuuja gawe biname bime tääpume,

²³ ingle naace gyene iyeta biname cina niiya mule bine jaawenemusi. Iyeta biname lui toraca ingwe gaabera gemi Acejiyame bau ca, tabe lui conocäco piyepu jamyacu apaclyera cama gyene.

²⁴ Yepä, Acejiyame te biname bine papa itityeräjenemige teeme babo miiji cabu ca. Tabe teebibine teeme tääpume kälyä jaawenemuge Yeesu Keriso me kaakesea name pi, lui kaakesea te biname bime mäpu daremu yääyeblinge-muge.

²⁵ Acejiyame Yeesu ne jityepuji biname cabu me teeme tääpe piyepu uudi ca Acejiyame ne iiwärejame biname bine teeme niiyaniya mule cabu ca äsecerame. Yeesu Keriso me uudi tapiruji, tabe budre jepänuji, siige biname bime äsecerera gaabe pepu jewenuji. Yoo, biname cina ai äsecerera gaabe ne jääpänusi, teepi liba Yeesu ne jäätrungusi. Acejiyame peei äsecerera gaabe ne jewenuji, pepu pi jewabemuji egä teeme mule uja

niinäce padare cabu lui conocäco ge, tabe lui padare cabu biname bime niiya mule bine yääsuwäjemuge,

²⁶ Ingle tabe ingwe padare ne jewagrienuji Keriso liba tatyaramtepi biname bime mäpu daremu ne äyebtingtame. Tabe ai padare cabu teemämu awabudnitenige egä tabe conocäco gyene, ingle peei lui conocäco mule gyene tabe biname bine mäpu daremu cabu ca lipu conocäco me jaawenemuge, lui cina Yeesu ne jäätrungusi.

²⁷ Yoo, nuuja miiji lica gyene biname teemämu awepyeräjame, ingle naace popi puu biname cina umle gemi awepyeräja waadename cotre waweneca täapume, yepä teepi umle cäco awepyeräja waadename ätrunga täapume.

²⁸ Yoo, pajecu gyene egä biname te Acejiyame cama conocäco läbituge ätrunga cabu ca, lica cotre waweneca cabu ca.

²⁹⁻³⁰ Acejiyame peese nyene yepä taatu Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume. Tabe Israela biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi, cuta piyepu nuuja gawe biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi.

³¹ Yoo, cane lica peei mene jiićenine mime Cotre Mene äyebtingtame, ingle naace gyene mine liba Yeesu ne jäätrungusi, mine piba taatu miiji gemi teeme cotre cängena waweneca.

4

Abrahamo me Ätrunga cabu ca Mine Umle Äbitininago egä Ätrunga Lui Baborage Gwidape Gyene

¹ Mine ngene jwaatwananinago Abrahamo poto cidi me, tabe lui mime Israela biname bime kaakesaare gyene.

² Abrahamo Acejiyame me opo gaabe liba conocäco me läbituge teeme kaakesea ca, piba teeme ingle pisi nyene teemämu awepyeräja, yepä pepu lica ge. Abrahamo äblicäco teeme kaakesea ne awepyeräja, ingle naace gyene

³ Oogäräneji Mene te jiićenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.”

⁴ Yoo, biname te liba rarekaake jääpänuge teeme kaakesea cabu ca, tabe lica teeme rarekaake poto cidi me ngene jwaatwananuge egä, “Agesa owecu gwidape cäme täapume.” Eewe, tabe ngene jwaatwananuge egä, “Agesa cäme daremu cäme kaakesea täapume.”

⁵ Yepä, biname te liba Acejiyame ne jäätrunguge, Acejiyame piba peei cabu ca teebine conocäco me jaawenuge. Peei ätityera lui daremu lica gyene, ingle pui biname te lica teeme kaakesea cabu ca Acejiyame cama conocäco läbituge. Yoo, Acejiyame te conocono biname bine yaainemuge conocäco ca, eei biname lui cina teebine jäätrungusi.

⁶ Ai mene lui cäme taatu lica gyene, yepä ujarage Daawida te mene jiićuji pui biname me gege poto cidi me, Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme waweneca kaake poto ca.

⁷ Daawida mene bine yoogäremuji peei poto cidi me Salamo uupera peba cabu egä: “Babo ngenecu gege gemi pui biname lui bime conocono Acejiyame te yiisibricmuge, lui cina kälyä gemi teeme conocono mule cabu ca.

⁸ Teepi babo ngenecu gege gemi, ingle siige, Acejiyame te lica ingwe ca acnema teeme conocono bine.”

⁹ Yoo, Daawida me mene poto cidi me mine ngene jwaatwa-naninago egä pui babo ngenecu gege laati bemi? Nää, pui biname täapume taatu peei mene, lui bime tääpe matikolä iirputäneji gemi Acejiyame me cewecu acatame? Eewe, lica teeme taatu me. Peei ngenecu gege cuta teeme täapume lui cina jäätrungusi, yepä teeme tääpe cabu cewecu lica gyene, ingle mine umle gemi egä Acejiyame Abrahamo ne einige conocäco ca teeme ätrunga name pi.

¹⁰ Tabe lui padare cabu peei ne jevenige, nää Abrahamo me tääpe iirputa kaakesea niinäce gaabe, coo ingwe gaabe ca? Yoo, Abrahamo liba camuge teeme tääpe iirputa, Acejiyame teebine einige egä, “Conocäco biname gyene.”

¹¹ Abrahamo ingwe ca teeme tääpe matikolä ne jiiirputuji cewecu tääpume egä Acejiyame teebine ituge acata teeme ätrunga name pi. Yoo, peei name pi weene iyeta lui cina Acejiyame ne jäätrunguye piiyepu tabe lui bine conocäco me niwenininuge, Abrahamo lui weeme ätrunga kaakesaare gyene, ngänu gyene cewecu liba lica yaacatu ye.

¹² Cuta mime poto cidi me lui cewecu cama gemi, Abrahamo cuta mime kaakesaare gyene, ingle mine page Acejiyame ne jäätrungusi, Abrahamo lipu teebine itu jitrunguji, tabe liba camuge cewecu ne acata.

Abrahamo Acejiyame me Miiji ne Ecatuji Teeme Ätrunga cabu ca

¹³ Ujarage Acejiyame liba Abrahamo ne jejuji egä, “Weene ai gawecewe ne cirege acata, maane piiyepu mäame kaakesaare cama,” pui padare cabu Abrahamo nuuja umle lica ge Oogäräneji Cotre Mene poto cidi me, ingle pui cotre me padare camuge atyaramta. Yoo, Acejiyame Abrahamo ne peei mene jejuji lica teeme cotre wawena name pi, yepä naace name pi egä tabe Acejiyame ne jitrunguji, piba teeme bau ca mene itecijuji egä, “Maane cäme tääpume conocäco biname gäte.”

¹⁴ Yepä biname te liba Acejiyame me miiji ne jääpänuge cotre wawena ca, piba nuuja ingle lica gyene ätrunga tääpume, cuta piba papa gyene Acejiyame lui mene ituge jaji.

¹⁵ Yoo, mine liba cotre ne atropengta, mime mäpu daremu pisi nyene peei tääpume, yepä cotre liba lica ge, piba cuta lica gyene cotre atropengta.

¹⁶ Yoo siige, Acejiyame ngena miiji ituge jaji ceerame, mine ätrunga ca jääpänusi, naace tääpume egä Acejiyame owecu name pi papa ceerame, piiyepu naace tääpume tabe iyeta Abrahamo me kaakesaare bine ceerame. Lica Israela biname taatu cina jääpänusi, lui cotre bine jaawenemusi, yepä cuta eei cina lui Abrahamo pana Acejiyame ne jäätrungusi. Abrahamo peese nyene lui ätrunga cabu mine iyeta bime babe,

¹⁷ Acejiyame Abrahamo ne lipu jejuji Oogäräneji Mene cabu egä, “Cane meebine babe me naawenepene bucurage gawe maramara biname bime tääpume.” Yoo, Acejiyame me opo gaabe, Abrahamo lui epu pana babe liiyepu mime tääpume. Tabe Acejiyame ne jitrunguji lui me kokre pisi nyene budre biname arpinerame, piiyepu lui te mene ca gwidape bine jaawenemuge, lui cina lica ituge lenaja.

¹⁸ Abrahamo teebine jewagrijuji teeme mene bägrä poto cidi me toraca me wawename, ngänu gyene tabe puu umle lica ge Acejiyame te peei ne lipu pagege wawena, tabe papa jewagrijuji. Siige, ingwe ca tabe kaakesaare ngii jepänuji maramara gawe biname bime bau ca, epu pana Acejiyame teebine lipu itu jejuji egä, “Mäame kaakesaare bucurage cirege äbita.”

¹⁹ Mine Abrahamo me ätrunga poto cidi me ngene jwaatwananinago. Tabe yepä hanred kämäge mameta joomluji, yepä teeme ätrunga te enajuji kokre cama. Tabe ngene jotwanuji egä, “Cane moda gäne; cane budre mameta gäne, cuta piiyepu cäme coga Saara tabe äblicäco bägrä päpäna,”

²⁰ yepä tabe lica jejuji egä, “Acejiyame me mene äblicäco äbita.” Tabe teeme ätrunga cabu kokre äbituji, siige Acejiyame ne ewepyeräjuji,

²¹ jejuji egä, “Acejiyame me mene toraca me pa läbitepi. Cine bägrä ne pagege päpäna.”

²² Peei name pi Acejiyame liba teeme ätrunga ne jepänuji, tabe jejuji egä, “Maane cäme tääpume conocäco biname gäte.”

²³ Yoo, peei mene egä “Maane cäme tääpume conocäco biname gäte,” lui lica oogäräneji ge Abrahamo tääpume taatu,

²⁴ yepä cuta mime täápume oogäräneji ge, Acejiyame lui bine cirege jaji egä, “Weene cäme täápume conocäco biname gemi,” mime täápume lui cina teebine jäätrungusi, lui te mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji.

²⁵ Yoo, mime conocono mule name pi tabe budre äbituji, piyepu budre cabu ca arpinanteji gyene naace täápume mine conocäco äbitame Acejiyame cama.

5

Acejiyame me Ätityera Mime täápume

¹ Ai ingle naace gyene mine ätrunga ca conocäco me ituge äbita Acejiyame me opo gaabe je, mime poode pisi nyene Acejiyame cama mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

² Tabe mime ätrunga ca mibibine niwadininige teeme babo miiji cabu lenajame. Mime babo ngenecu gege pisi nyene, ingle mine umle gemi egä mine Acejiyame me jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

³ Mine liba mäpu jääpänsi, mime ngenecu gege cuta pisi nyene, ingle naace popi mine umle gemi egä peei mäpu te mibibine niwenininuge bojäcu lenajame,

⁴ piyepu peei bojäcu lenaja te mime ngenecu bine kokre me jaawenemuge, piyepu ngenecu kokre cama mine jaawagrijsi Acejiyame ne tabe mibibine äsecerame.

⁵ Peei awagrija lica papa me läbituge, ingle tabe Aceji Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu lenajame mime ngenecu bine umle wawenename egä teeme baborage singi pisi nyene mime täápume.

⁶ Yoo, mine liba äblicäco mimämu ätityeräja, Acejiyame me miijirage padare cabu, Keriso te piba budre äbituji mibibine ätityerame, lui niija conocono biname gemi.

⁷ Yoo, mime gawe biname bime mule cabu, nuuja biname te pama lica gyene budre äbita nuuja biname ne ätityerame, ngänu gyene tabe conocäco biname coo piyepu miiji biname birige, yepä Acejiyame me mule mara gyene.

⁸ Teeme singi epu baborage gyene mime täápume egä pui padare mine liba conocono biname ge, tabe piba teeme Bägrä Yeesu ne tityepuji budre äbitame mibibine ätityerame.

⁹ Yoo, Yeesu liba budre äbituji, teeme uudi te tapiruji mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocäco wawenename, cuta piyepu teeme peei ätityera ca mine cirege äsecerä mäpu daremu cabu ca, Acejiyame lui biname bine cirege ceera teeme niija mule täápume.

¹⁰ Mine niinäce Acejiyame cama cubuyame pana ninajenäjimi, yepä teeme Bägrä me budre cabu ca Acejiyame te mibibine teeme biname me itu niwenipi. Yoo, page mine teeme biname gemi, piyepu tabe mibibine niija mule cabu ca toraca cire nisecräripi teeme Bägrä me ireclota name pi.

¹¹ Peei name pi mime baborage ngenecu gege pisi nyene Acejiyame täápume, lui te mime Yageyame Yeesu Keriso name pi mibibine teeme biname me itu niwenininuji.

Adamu cabu ca Biname cina Budre ne Jepänujisi; Yepä, Keriso cabu ca Teepi Ireclota ne Jepänenisi

¹² Yepä biname Adamu te conocono mule ne jewenuji, piba budre äbituji teeme niija name pi. Pepu pi iyeta biname budre läbitininusi, ingle naace gyene teepi conocono mule cuta jaawenemusi.

¹³ Acejiyame te Cotre Mene Moose ne liba camuge ceera, biname cina piba niija mule bine tewenemäjumesi. Yoo, peei biname cina Cotre Mene bine lica yaabiberäjemesi, ingle Cotre Mene camuge atyaramta, peei name pi Acejiyame teeme niija mule bine lica ecnemuji Atrana Bimu täápume.

¹⁴ Biname Adamu cabu ca ngälu Moose me padare teepi niiya mule bine jaawenemusi, piba peei cabu ca budre jääpänanusi, ngänu ge teeme peei niiya mule lui cotre atropangta lica ge Adamu me liiyepu, tabe liba cude uli kuu ne erwuji.

Adamu me niiya mule te lipu joomlemige iyeta biname bine, pepu pana Keriso miji pi miiji mule te totnenige iyeta biname bine ätityerame.

¹⁵ Acejiyame me owecu mule mara gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä bucurage biname cina budre läbitininusi pui yepä biname Adamu me conocono mule name pi, yepä bucurage biname cina conocono mule täápume kälyä läbitininusi pui nuuja biname Yeesu Keriso me ätityera name pi, ingle naace gyene Acejiyame babo owecu gyene biname bime täápume.

¹⁶ Cuta piyepu Acejiyame me owecu piyepu ätityera mule baborage gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Niinäce Adamu yepä conocono mule ne jewenuji, piba Acejiyame teebine jejuji egä, “Maane conocono biname gäte!” Yepä, ingwe ca bucurage biname liba conocono jaawenemusi, Acejiyame piba teebibine yäätityäremuge, jaajemuge egä, “Weeme conocono piti nemi, yepä weene kälyä gemi peei cabu ca Yeesu Keriso me miiji kaakesea name pi.”

¹⁷ Cuta piyepu Acejiyame me ätityera mule kokre gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä pui yepä biname me conocono mule name pi budre me kokre te joomlemuge iyeta biname bine, yepä peei nuuja biname Yeesu Keriso teeme ätityera mule lui babo kokre gyene budre me kokre cabu ca. Iyeta biname lui cina Acejiyame me owecu gwidape ne yaacatusi, piyepu teeme baborage miiji cabu ca teeme täápume conocäco me läbitininusi, teepi ngälu cäco ireclota cabu yaacrajuge Yeesu Keriso me kokre cabu je.

¹⁸ Yoo, Adamu me conocono cabu ca iyeta biname conocono jaawenemusi, piba teeme mäpu daremu yaawademusi, yepä Yeesu Keriso me conocäco ireclota cabu ca tabe äsecrera gaabe ne jewenuji iyeta biname bime täápume teepi ngälu cäco ireclota ne päpäname.

¹⁹ Adamu me ätecija cäco mule cabu ca bucurage biname cina ätecija cäco läbitininusi, yepä Yeesu Keriso biname bine Acejiyame täápume conocäco cire jaawenemepi, ingle tabe Acejiyame me singi mene itecijuji, siige budre me äbituji biname bine ätityerame.

²⁰ Moose te biname bine jejananemuji Acejiyame me Cotre Mene, naace täápume Cotre Mene te teebibine awabame teeme niiya mule lipu bucurage gemi. Siige, biname cina liba umle läbitininusi teeme niiya lipu baborage gyene, teepi piba cuta umle läbitininusi Acejiyame me miiji lipu baborage gyene biname bime täápume.

²¹ Niinäce, biname bime niiya mule te teebibine yaawademuge teeme budre me, yepä page Acejiyame me miiji mule te biname bine yaawademuge teepi teeme opo gaabe je conocäco äbitame, piba ngälu cäco ireclota ne jääpänusi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

6

Mine Yepä me Läbitinago Keriso cama Lenajame

¹ Nää, weene pama apu jingenininige egä, “Nuuja niiya lica gyene mine liba conocono mule wawename, ingle piba Acejiyame me miiji mule mime täápume cuta babo me läbituge.”

² Pepu ngene gone jwaatwananinuye. Mime täápume conocono mule te ituge apira, siige mine äblicäco conocono mule cabu cääri lenaja.

³ Weene miiji umle gemi egä mine liba niie ca äciseja ne ituge acata Yeesu Keriso me ngii cabu, mine epu pana egä ten cama yepä me itu äbitininujago. Yoo, mine epu pana gemi ten cama gigrü budre ituge.

⁴ Peei niiye ca äciseja cabu ca mine ten cama gigri budre, piyepu gape cabu gigri acranäneji gemi, siige mime Babe te Keriso ne budre cabu ca lipu erpi-nantuji teeme babo kokre ca, mine cuta pepu miiji gemi arpinera kirece ireclota cabu lenajame.

⁵ Yoo, mine liba ten cama yepä me äbitini-nujago teeme budre cabu, mine cuta ten cama yepä budre cabu ca cirege arpinera.

⁶ Mine umle gemi ngena ge inge ai budre mene täapume. Mime sasa trupa agleji pana ge pui padare cabu teepi Yeesu ne baarge uli cabu liba etecwamtujisi. Pepu pi Acejiyame cuta miiji gyene agli mime trupa me kokre singi ne niiyaniya mule täapume mine niiya mule me kokre cabu ca äsecrera.

⁷ Ingle biname te liba budre pana birige, tabe piba asatäneji gyene niiya mule me kokre cabu ca.

⁸ Yoo, mine liba Keriso cama ituge budre, mine jitrungenisi egä mine ten cama cuta ireclota me cire larpinäripago.

⁹ Yoo, mine umle gemi egä Keriso itu arpinantuji budre cabu ca, siige tabe lica budre ingwe ca. Budre me kokre te äblicäco teebine cääri oomlana.

¹⁰ Tabe yepä gäabu budre äbituji biname bime niiya mule täapume, yepä page tabe Acejiyame täapume ireclota cama enajenige.

¹¹ Yoo, weene pepu ngene jotwananineye egä, “Cine budre gemi conocono mule waweneca täapume, yepä Keriso Yeesu cama älengläcita miji pi cine ireclota gemi Acejiyame täapume.”

¹² Peei name pi gone weebibine niiya mule te iwadininuge, weeme conocono singi waweneme.

¹³ Cuta piyepu weeme täape gone ceera niiya kaakesea waweneme, yepä weemämu äcärineye Acejiyame bau me. Weene epu pana biname gemi lui cina budre cabu ca ituge äsecrera ireclota cabu me, peei name pi weene weemämu äcärineye Acejiyame bau me teeme miiji kaakesea waweneme.

¹⁴ Weene lica Cotre Mule cabu inajininige, luma conocono mule te ibibi gyene weebibine oomlaname, yepä weene Acejiyame me miiji cabu page inajininige. Peei name pi gone niiya mule ne padare ceera.

Mine Miiji Conocäco Lenajame

¹⁵ Weene gone apu jingenininuge egä, “Ngänu gyene mine liba cotre bine jaat-ropangtemusi, inge mine lica cotre mule cabu ninajininige, yepä mine lui Acejiyame me miiji cabu temi.” Pepu ngene gone jwaatwananinuye,

¹⁶ Ingle weene umle gemi egä lui me kokre cabu weene singi lenajame, pui kokre te weebibine iwadininige. Peei name pi weene liba conocono mule me kokre cabu singi lenajame, pui te weebibine iwadininuge budre me, coo weene liba singi Acejiyame me kokre cabu lenajame teeme mene ätecijame, pui te weebibine iwadininuge conocäco me äbitame teeme opo gaabe je.

¹⁷⁻¹⁸ Yoo, niinäce weene niiya mule me kokre cabu itu inajininuji, yepä page weene kokre ngenecu cama yaacatuje pui toraca mene ne, weene lui ituge ätecija. Acejiyame weebibine niiya mule me kokre cabu ca itu isecrärinuji teeme singi cabu ibäcnininuji teeme toraca mule cabu lenajame. Peei name pi baborage eso Acejiyame täapume.

¹⁹ Cane ai mene weeme ireclota cabu ca eboclomtenine weeme täapume pajecu waweneme. Niinäce weene täape piyepu ngene atwanena niiya mule täapume itu icranemujiye. Weeme niiya mule piyepu jugi mule baborage äbitininujisi. Siige, page weene weemämu äbitineye toraca mule täapume miiji piyepu conocäco mule taatu wawenecame.

²⁰ Niinäce weene liba itu inajininuji conocono mule cabu, weene piba Acejiyame me singi cabu lica inajininuji piyepu conocäco mule bine lica jewenemujiye.

²¹ Page weene ajiri gemi peei niiya mule poto cidi me. Nää, weene ngena miiji daremu ne ituge päpäna pui niinäce mule cabu ca? Teeme daremu lui budre piyepu niiya puupu cabu lenajame.

²² Yepä, page weene äsecräreji gemi niiya mule cabu ca. Weeme niiya singi bine weene lica jaawenemuye, yepä weene weemämu Acejiyame bau me ituge ceera teeme singi wawename. Page weeme daremu gyene conocäco mule wawenecame ngälu iyeteta ireclota weene cirege päpäna.

²³ Yoo, niiya mule me daremu gyene budre piyepu niiya puupu cabu lenajame iyeteta. Yepä, Acejiyame owecu gyene mime täapume piyepu mibibine iyeteta ireclota ne nicärininige mime Yageyame Yeesu Keriso cama ngälu cäco lenajame.

7

Keriso me Biname bine Cotre Mule te Lica Joomlenemige

¹ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene pa jiglipi ai mene, inge weene umle gemi cotre poto cidi me. Biname te liba cotre mule cabu yaanajuge, cotre te teebine yaacanuge ngälu tabe budre läbituge, cotre me kokre piba siige.

² Peei lui epu pana rooriye cama magebi te lipu cotre cabu waanajuge, tabe miiji teeme rooriye cama yepä lenajame teeme ireclota ngälu gaabe, yepä teeme rooriye liba budre, siige peei cotre teeme täapume. Tabe piba miiji gwene cuta nuuja rooriye ne acata.

³ Yoo, tabe liba nuuja rooriye cama onajige, piyepu teeme niinäce rooriye te liba ireclota gyene, biname cina waainusi, “ero magebi” ca, yepä rooriye te liba budre, tabe asatäneji gwene pui cotre cabu ca. Tabe piba ero magebi lica gwene, liba nuuja rooriye ne yaacatuge.

⁴ Yoo, cäme binamewale, cotre mule poto cidi me weene peei magebi pana gemi. Cotre mule lui weeme täapume epu pana pui magebi me niinäce rooriye liyepu. Yepä, weene Keriso me budre ituge acata cuta weeme täapume, siige weene epu pana gemi budre biname liyepu cotre mule poto cidi me. Peei te lica gyene weebibine waadena. Keriso lipu budre cabu ca arpinantuji, weene pepu pana ituge arpinera kirece ireclota cabu me. Page tabe epu pana kirece rooriye liyepu weeme täapume; weene teemi nemi. Weene miiji teeme kaakesea wawena Acejiyame täapume.

⁵ Niinäce mime ngene atwanena lui ai gawe me mule cabu. Mine liba umle äbitininujago cotre poto cidi me mene egä, “Gone apu pana mule wawena,” piba mime singi te babo me äbituji pui niiya mule täapume, siige mime täape me singisingi mine cuta jaawenemusi budre gaabe cabu abacitame.

⁶ Yepä, page mine äsecräreji gemi cotre mule cabu ca. Mine epu pana budre biname liyepu cotre mule poto cidi me. Cotre mule äblicäco mibibine cääri oomlana. Siige mime täapume pui sasa mule, pui Oogäräneji Cotre Mene te lica mibibine niwadininuge. Page kirece mule te mibibine niwadininige, peei lui Aceji Seemo me.

Miiji Ngene Atwanena piyepu Niiya Ngene Atwanena Cubuyame pana Gegi Biname bime Trupa Ngalebora

⁷ Peei mene name pi pama poto biname cina pa jicemepesi egä, “Cotre lui niiya gwidape gyene,” yepä peei lui toraca lica. Cotre liba lica, mine piba umle lica lui mule gyene niiya, coo lui mule gyene miiji. Yoo, cotre mene pisi nyene egä, “Gone gwidape täapume singisingi läbitininuye.” Peei cotre cabu ca cane umle itu äbitujine pepu singi poto cidi me.

⁸ Peei cotre mene name pi cäme niiya ngene atwanena piba tasatige, piba cäme baborage singi pisi nyene nuuja biname bime gwidape täapume. Cane liba umle lica peei cotre mene, piba cäme niiya ngene atwanena papa kaakesea cäco yaanajuge cäme ngenecu bora.

⁹ Yoo, niinäce cane miiji asicnantujine, ingle cane nuuja umle lica gäne cotre mene poto cidi me egä, “Gone peei niiya bine jaawenemute!” Yepä, cane liba umle äbitujine peei cotre mene poto cidi me, cane piba baborage singi äbitujine pui niiya mule waweneme.

¹⁰ Cuta piba taatu umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu me ituge abacita, ingle niiya mule me daremu lui budre gyene. Peei cotre Acejiyame lui ca singi cebine ätityerame ireclota gaabe cabu lenajame, peei ca cane umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu säne.

¹¹ Cane liba apu nangenige egä cotre mene wawena lui gaabe gyene iyeteta ireclota tääpume, piba căme niiya ngene atwanena te tasatenige piiyepu peei cotre ca cebine singisingi me nawenige. Piba peei te cebine nawabenige egä cane budre gaabe cabu abacitenine.

¹² Yoo siige, cotre mene lui Acejiyame bau ca gyene, peei name pi iyeta teeme maramara cotre lui epucăco, miiji, piiyepu conocăco gemi.

¹³ Cotre te lica cebine budre gaabe cabu nacitenige, yepä căme niiya ngene atwana te peei ne jewenenige. Căme niiya ngene atwana te miiji cotre ne ecatenige, cebine peei ca nangletnăjenige, piba nawabenige egä cane budre gaabe cabu säne. Niiya mule lui pepu gyene. Yoo, cotre mene cabu ca mine opo yaawatnusi lipu toraca niyarage gyene mime niiya ngene atwanena.

¹⁴ Mine umle gemi egä Cotre Mene lui Acejiyame bau ca gyene, yepä cane binamerage gäne. Niiya mule te căme ngenecu ne joomluge.

¹⁵ Căme mule poto cidi me cane toraca umle lica gäne: cane căme toraca singi bine lica jaawenemune, yepä lui mule tääpume cane singi lica gäne, peei bine jaawenemune.

¹⁶ Yoo, cane liba jaawenune cane lui mule singi lica waweneme, peei mule ca cane jewabenine căme toraca asicnenta ne egä, “Cotre mene lui miiji gyene.”

¹⁷ Siige, peei lui căme toraca singi lica gyene egä cane niiya mule bine jaawenemune, yepä căme niiya ngene atwana te tasatuge căme ngenecu cabu ca, cane puma cita ca peei niiya bine jaawenemune.

¹⁸ Cane umle gäne egä căme trupa cabu nuuja miiji lica gyene. Cane cămămu äblicăco gäne căme tääpe ne giri acita miiji mule waweneme. Cane singi gäne, yepä äblicăco!

¹⁹ Căme singi pisi nyene miiji mule waweneme, yepä cane lica peei bine jaawenemune. Cane singi lica gäne niiya mule waweneme, yepä cane peei bine jaawenemune.

²⁰ Cane liba peei bine jaawenemune lui tääpume cane singi lica gäne, piba lica canerage te peei bine wawena, yepä pui niiya ngene atwanena cina peei bine jaawenemusi lui cina täsuge căme ngenecu bora ca.

²¹ Yoo, căme mule apu gyene: Cane liba singi miiji waweneme, niiya ngene atwanena te piba tasatuge, cebine nacanuge niiya cabu me.

²² Pisi nyene căme ngenecu bora baborage singi Acejiyame me Cotre waweneme,

²³ yepä cane asicnantenine cuta mara kokre ngene atwanena piti nemi căme cabu. Peei cina căme miiji singi ne jăälăcnutusi, cebine kokre cama noomlusi căme tääpe me niiya singi mule waweneme.

²⁴ Cane peei name pi babo ngenecu măpu gäne. Laati te ibibi gyene cebine asatame ai niiya mule cabu ca, lui te cebine nacanuge căme budre me?

²⁵ Peese nyene Yeesu Keriso! Tabe te äsecrera gaabe ne itu jewenuji. Baborage eso Acejiyame tääpume, lui te Yeesu ne tityepuji mibibine ätityerame!

Yoo siige, mimerage kokre ca mine äblicăco Acejiyame me Cotre waweneme, ngănu gyene mime singi pisi nyene, ingle mime tääpe me niiya singi te mibibine niwadininuge niiya gaabe cabu me.

8

Aceji Seemo me Ätityera ca Mime Ireclota Miiji Gemi

¹ Yoo, ai ingle naace gyene Acejiyame mibibine nijinuge, “Weene kälyä gemi,” page lui biname cina Keriso Yeesu cabu temi, teepi lica teeme niiya mule me daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca.

² Aceji Seemo mibibine ire nitwinuge, niwadininuge Yeesu Keriso me toraca ireclota gaabe cabu. Peei name pi page niiya ngene atwanena teepi kokre lica gemi cebine acaname niiya gaabe cabu me, piyepu cane asatäneji gäne niiya mule me budre daremu cabu ca.

³ Yoo, Acejiyame me Cotre Mene te äblicäco biname bine miiji gaabe cabu me waadena, ingle binamerage bime kokre ibibi lica gyene teeme niiya ngene atwanena äyecrejame. Acejiyame peei name pi nuuja gaabe ne itu jewenuji, teemerage Bägrä ne itu tityepuji budre äbitame mime niiya mule daremu ne äyebtingtame. Yeesu täduji biname pana, biname pana ngenecu cama, yepä teeme mara kokre puga ge niiya ngene atwanena bine ägyemame. Tabe conocäco enajuji biname bime niiya mule äyebtingame.

⁴ Puma cita ca mine miiji gemi Acejiyame me conocäco cotre bine wawename, mine liba kokre ne acata Aceji Seemo bau ca mime niiya ngene atwanena bine äyebtingame.

⁵ Biname lui cina yaacrajuge teeme tääpe me singisingi mule cabu, teepi jäje ngene jwaatwananinusi teeme tääpe me singi wawename, yepä biname lui cina yaacrajuge Aceji Seemo lipu jaajemuge teebibine, teepi jäje ngene jwaatwananinusi Aceji Seemo me singi wawename.

⁶ Biname lui cina teeme tääpe me singi jaawenusi teepi budre gaabe cabu temi. Biname lui cina Aceji Seemo me singi jaawenusi, teepi toraca ireclota gaabe cabu temi, piyepu ngenecu poode pa jääpänesi.

⁷ Yoo, biname te liba teeme singi mene yäatecijuge, tabe cubuyame pana läbituge Acejiyame tääpume, ingle naace gyene tabe Acejiyame me Cotre Mene lica yaacatuge, piyepu peei ätecija cäco gaabe cabu tabe äblicäco Cotre Mene wawena.

⁸ Yoo, teepi lui cina teemerage singi bine jaawenemusi, teepi äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena.

⁹ Yepä, weene pepu lica gemi. Weene weemerage singi lica jaawenemuye, yepä weene Aceji Seemo me singi jaawenemuye, liba toraca pisi nyene Aceji Seemo weeme trupa cabu je. Yoo, laati bau Keriso me Seemo lica gyene, pui biname cuta lica gyene Keriso me biname.

¹⁰ Yepä, Keriso me Seemo liba pisi nyene weeme yepäyepä trupa cabu, weeme tääpe puu budre pagege niiya mule name pi, yepä weeme seemo toraca ireclota cama gyene page piyepu iyeteta, ingle naace gyene Acejiyame weebibine teeme tääpume conocäco me ituge wawena.

¹¹ Cuta piyepu, liba Acejiyame me Seemo pisi nyene weeme cabu, Acejiyame lui te Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe cuta weeme budre tääpe arpinera cirege. Aceji Seemo lui te weeme cabu yaanajuge teeme kokre pisi nyene peei ne wawename.

¹² Yoo, cäme binamewale, ai name pi mine miiji Aceji Seemo me gaabe ne yaacatusi, gone weeme tääpe me singi ne yaacatuye,

¹³ ingle weene liba peei mule ne jaawenuye, weene budre daremu cirege päpäna. Yepä, weene liba weeme tääpe me singi ne jäägyuye Aceji Seemo me kokre ca, cuta lica peei niiya mule wawename, weene toraca ireclota ne cirege päpäna iyeteta.

¹⁴ Lui cina Aceji Seemo me singi yaacatusi, teepi Acejiyame me bägrä gemi.

¹⁵ Yoo, Acejiyame Aceji Seemo ne tityepuji weeme cabu lenajame lica weebibine ädretnecame piyepu cääri wälu me wawename, yepä mibibine teeme ingle cabu me waadename. Mine piba miiji gemi teebine awejena egä, “Babe, cime babe.”

16 Aceji Seemo te mime yepäyepä seemo bine jaajananemuge egä, “Maane toraca Acejiyame me bägrä gäte.”

17 Mine lui Acejiyame me bägrä gemi, mine Babe me babo miiji ne teeme bau ca cirege päpäna. Keriso miijirage puupu ne ituge acata teeme Babe bau ca, piyepu mine ten cama gigri cirege lenaja. Page mine poto mäpu bine jääpänemusi mime miiji kaakesea name pi, Keriso lipu mäpu ituge päpäna. Yepä, mine liba teeme täapume mäpu bine jääpänemusi ai gawecewe cabu, mine cuta teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

Mine Teeme Jamyacu Apaclyera cabu Cirege Lenaja

18 Cane ngene jotwananenine egä page mime mäpu lui matimatirage gemi jamyacu apaclyera cabu ca, Acejiyame lui ne cirege awabudnita mime täapume.

19 Iyeta gwidape Acejiyame lui bine itu tewenemuji, teepi cängenarage jewagrijenisi ngälugaabe bimu ne, Acejiyame lui bimu cabu cirege awabudnita teeme jäjäcräneji bägrä bine.

20 Ai ingle naace gyene pui sasa padare cabu ca biname cina liba conocono mule ne niinäce jewenujisi, iyeta gawecewe gwidape cina ocwäwäneji cabu icrajuji. Iyeta gwidape cina singi cängena lenajame, yepä biname bime conocono mule name pi Acejiyame teebibine pepu ireclota ecäremuji, ingle tabe singi gyene iyeta gwidape cina cängena awagriijame pui bimu täapume teepi Acejiyame me binamewale cama gigri äsecrera ne päpäname ai mäpu ireclota cabu ca.

21 Yoo, iyeta ai gawecewe gwidape cina cirege äsecrera teeme ocwäwäneji cabu ca, piba mine lui cina Acejiyame me bägrä gemi, teepi mine cama pui jamyacu äsecrera cabu cirege lenaja.

22 Ingle mine umle gemi egä iyeta ai gawecewe gwidape cina keke mene cama cewe loocanininusi, epu pana magebi te lipu bägrä aplimla täapume cewe loocanuge ngälu page.

23 Lica gawecewe gwidape taatu, yepä cuta mine te cewe loocaninininago, pui padare ne cängena jewagrijenisi, Acejiyame liba mibibine teeme jäjäcräneji bägrä me toraca wawename, mime täape tabe liba äsecrera ai gawecewe mäpu cabu ca. Aceji Seemo lui page mime cabu enajenige, tabe niinäce gwidape gyene pui jamyacu ireclota cabu ca mine lui ne cirege päpäna.

24 Mine ätrunga cama teeme padare ne jewagrijenisi, cuta peei ätrunga ca mine äsecräreji ituge äbita peei jamyacu ireclota ne cirege päpäname. Yoo, mine liba gwidape ne cirege päpäna, siige mine lica ingwe ca awagrija peei gwidape täapume, ingle pisi nyene page.

25 Yepä, mine liba camuge päpäna, mine piba cängena ätrunga cama jewagrijenisi.

26 Yoo, mine liba kokre lica piyepu umle lica gemi lipu mene Acejiyame bau jajime, piba Aceji Seemo te mibibine nitityärininuge. Tabe te Acejiyame ne yaawejanuge mime täapume mara pana mule ca. Teeme irecu ätumuta mule lui miijirage gyene mene cabu ca,

27 piyepu Acejiyame lui te jääpänemuge biname bime singi bine teeme ngenecu bora, tabe cuta piyepu umle gyene Aceji Seemo ngena singi gyene mime täapume. Aceji Seemo te teebine yaawejanuge pui gwidape piyepu mule täapume Acejiyame lui singi gyene teeme ätrunga biname bine ceerame.

28 Yoo, mine umle gemi egä iyeta lui te läbituge, peei cabu Acejiyame kaakesea jaawenuge mime miiji täapume, lui cina babo singi gemi teeme täapume, piyepu lui bine tabe biname me itu niwenininuji ten cama iyeteta lenajame.

29 Tabe lui biname bine niinäce jejäcremuji, teebibine cuta mara me jwenemuji teeme Bägrä Yeesu pana äbitame. Yoo, teeme Bägrä naane me läbituge mime täapume, cuta mine teeme täapume igane gemi.

³⁰ Yoo, Acejiyame lui bine mara me ituge wawena, teebibine cuta ala taasoglecemepi, piyepu tabe lui bine ituge ala asogleca, tabe cuta teebibine teeme täápume conocäco me jaawenemepi, piyepu lui bine conocäco me ituge wawena, tabe cuta teebibine teeme jamyacu apaclyera cabu itu yaacranemepi.

Lipu Baborage Gyene Acejiyame me Owecu piyepu Singi Mime täápume

³¹ Yoo siige, mine ngena mene jiiicusi iyeta peei ätityera poto cidi me? Acejiyame liba mine cama gyene, laati te piba ibibi gyene mibibine toraca niiya wawename?

³² Tabe teemerage Bägrä ne lica sewecnistuji, yepä teebine owecu gaabe cabu tityepuji budre äbitame iyeta mime täápume. Peei cabu ca mine umle gemi egä tabe singi iyeta gwidape Bägrä cama mibibine ceerame.

³³ Biname cina äblicäco Acejiyame me jājācrāneji biname bine jaji egä, “Weene äblicäco Acejiyame gome lenaja, ingle weene conocono gemi.” Teepi äblicäco gemi pepu iicana, ingle Acejiyame te ituge jaji egä, “Weene cäme opo gaabe je conocäco biname gemi.”

³⁴ Cuta Yeesu Keriso tabe licarage mibibine aina, yepä tabe lui budre äbituji, piba cuta arpinantuji Acejiyame me camu poto ime gome lenajame, siige tabe Acejiyame ne ewejanenige mime miiji täápume.

³⁵ Mine liba mäpu piyepu pita jääpānusi, coo ämugetna nuuja biname bau ca; mine liba loolo me cewe piyepu gwidape cäco; coo mine liba drowä biname coo piyepu budre jääpānusi, nää pui padare Keriso me singi cuta pisi nyene mime täápume? Yoo, pisi nyene.

³⁶ Oogärāneji Mene te jiiicenige egä,
“Määme täápume teepi singi cibibine budre me agleca iyeta padare bimu gaabegabe.

Mibibine epu niwenininusi maamoi liiyepu, lui me agleca padare mameta gyene.”

³⁷ Siige, ngānu gyene ngena te tädenige, Keriso me baborage singi pisi nyene mime bau; tabe nitityäripi mine toraca uutrutame.

³⁸⁻³⁹ Cane umle gāne egä nuuja gwidape te äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Mime budre cabu piyepu mime ireclota cabu teeme singi pisi nyene. Nuuja kokreyame gwidape epu pana mename seemo coo piyepu cable coo maadubi, teepi äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Piiyepu page ngena cina äbitininisi cuta ciige ngena cina cire läbitipesi, piyepu ngena pisi nyene dume cabu, coo ngena pisi nyene gawe ngalebora, teepi cuta äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca. Yoo, iyeta Acejiyame lui bine tewenemuji, peei bime nuuja te äblicäco mibibine äyeb Benga Acejiyame me singi cabu ca, mine lui ne jääpānusi mime Yageyame Keriso Yeesu name pi.

9

Israela Biname bime Äjācra poto cidi me

¹ Cane toraca mene jijenininine, lica walya, ingle cane lui Keriso me biname gāne. Cäme ngenecu bora Aceji Seemo te lui ire natwenige, peei cabu ca cane ngene ca eglenine egä cane walya lica gāne.

² Cäme toraca mene agesa: Cane baborage ngenecu mäpu piyepu baborage owecu gāne cāmerage Israela binamewale poto cidi me, ingle teepi singi lica gemi Keriso me ätityera ne acatame.

³ Cane liba ibibi gāne teebibine ätityerame, cane singi cäme puupu Keriso me biname cama teebibine ceerame cane niiya puupu me äyeb Benga, yepä peei äblicäco gyene.

⁴ Bucurage Israela biname cina Keriso ne jäägyusi, puu teepi lui Acejiyame me sasa cabu ca jājācrāneji biname gemi; cuta tabe jamyacu apaclyera teeme bau itu eboclomtuji, teebibine jāje tejanenanemumi egä, “Cane weeme Acejiyame gāne; weene cäme biname gemi;” puu tabe teebibine cotre mene piyepu iiwāreja mule itu ecāremuji, cuta piyepu tabe teebibine mene jejemuji ingwe ca äsecrera biname ne ätyepame;

⁵ puu modamoda biname Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu teeme kaakesaare gemi, cuta piyepu Keriso liba biname me äbituji, tabe Israela biname ge, yepä teepi teeme Keriso ne jäägyusi. Yoo, Acejiyame lui te iyeta biname bine yaawademuge, miiji teeme ngii ne awepyeräjame ngälu cäco. Eso!

⁶ Peei lui lica epu egä Acejiyame me jajeji mene toraca lica läbituge, yepä apu egä lica iyeta Israela biname lui Acejiyame me toraca Israela biname gemi.

⁷ Piyepu, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi. Acejiyame Abrahamo ne jejuji egä, “Määme toraca kaakesaare eei gemi lui määme bägrä Isacako bau ca.”

⁸ Yoo, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi, yepä teepi taatu lui cina Isacako me kaakesaare gemi, ingle Isacako itu aplimluji Acejiyame me jajeji mene ibibi me äbitame.

⁹ Pui mene lui egä, “Toraca padare te liba tatyaramtenige, cane piba tacnenutenine, siige Saara imäbägrä cama pa waanajepi.”

¹⁰ Cuta piyepu ingwe ca Isacako babo äbituji, coga ocatuji, siige teeme coga Rebeka me padare te liba mameta ge päädepäde imäbägrä päpäname,

¹¹⁻¹² Acejiyame piba teebine jojuji egä, “Igame te naane ne cire jaatwepi.” Tabe niinäce peei mene Rebeka ne jojuji; Rebeka ingwe ca imäbägrä bine jääpänuji. Yoo, ingle naace gyene camuge teeme aplimla, peei neeneni imäbägrä lica nuuja miiji coo piyepu niija mule ituge wawena pui padare cabu Acejiyame liba teeme mage ne pui mene jojuji. Yoo, lui te äbituji, Acejiyame ngene ca itu egluji peei ne wawename, lica bägrä bime mule name pi, yepä Acejiyame tabe singi ge pepu wawename.

¹³ Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me Acejiyame lui jiicuji egä, “Cane Yakobu täapume singi äbitujine, yepä Esau ne jiguyjine.”

¹⁴ Nää, weene ngene jotwananiniye egä Acejiyame me mule conocono gyene? Pepu gone!

¹⁵ Ingle Acejiyame Moose ne itu jejuji egä, “Cane laati ne singi ätityerame, cane peei biname ne yäätityärune. Cäme bau sine laati me täapume cane owecu läbitune.”

¹⁶ Yoo, Acejiyame liba biname ne jaajuge, coo lica jaajuge, peei lui biname me singi piyepu wawena cabu ca lica birige, yepä naace name pi egä Acejiyame singi pui biname ne owecu wawename.

¹⁷ Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Aikupito Mopeyame ne jejuji egä, “Cane meebine Mopeyame me naawenujine, ai ingle naace popi cane singi maane cäme kokre ne awabudnitame biname bime täapume, cuta piyepu ai ingle naace popi egä iyeta biname ai gawecewe cabu umle äbitame cäme ngii poto cidi me.”

¹⁸ Yoo, peei mene cabu ca mine umle läbitinago egä Acejiyame liba singi biname ne owecu wawename, tabe jaawenuge; coo piyepu tabe liba singi nuuja biname ne ätecija cäco wawename, tabe cuta peei ne jaawenuge.

Acejiyame Umle Gyene Mäpu Daremu Ceera Biname bine; coo Cuta Umle Gyene Owecu Wawename Biname bine

¹⁹ Cäme binamewale, pama weeme yepä te singi gyene cebine ätemlame egä, “Acejiyame me mule liba pepu gyene, tabe piba äblicäco biname ne aitna teeme ätecija cäco mule täapume, ingle biname te äblicäco Acejiyame me singi äsäda.”

²⁰ Yoo, cäme biname, maane laasi näte? Nää, maane ibibi gäte Acejiyame ne äseblecäjame? Maane biname gäte. Määme ireclota epu pana gyene diiba liiyepu. Diiba te miiji lica teeme raranga biname ne ätemla egä, “Maane cebine apu ngenome nawenite?”

²¹ Ingle naace gyene diiba raranga biname te miiji ge teeme singi gwidape ne wawena teeme laame cabu ca. Tabe miiji ge neeneni diiba raranga yepä laame tomi cabu ca, yepä diiba ne raranga miijimiji kaakesea täapume cuta nuuja ne raranga domäji täapume.

²² Yoo, Acejiyame me mule pepu pana gyene. Tabe miiji gyene biname bine awabeja egä tabe singi lica gyene niiya mule täápume, cuta teeme kokre pisi nyene niiya mule biname bine äyeb lengame. Yepä, tabe wata lica yääyeb lengemuge. Tabe däägudägu läbitanuge biname bime täápume lui bime niiya mule name pi tabe teebibine miiji gyene äyeb lengame.

²³ Tabe cuta singi gyene teeme jamyacu apaclyera ne aboclomtame mime täápume, tabe lui bine owecu niwenininige, lui bine tabe ituge miiji me waweneca teeme apaclyera täápume.

²⁴ Mine peete nemi tabe lui bine itu ala nisoglicipi: lica eei taatu bine lui cina Israela biname bime cabu ca gemi, yepä cuta eei bine lui cina nuuja gawe biname bime cabu ca gemi.

²⁵ Agesa teeme mene jäjäcra poto cidi me teeme mename biname Hosea lui soogäruji egä,

“Cane nuuja biname bine cäme bägrä me cire jaawenemepene,
lui cina lica cäme ingle cabu ituge.

Cane teebibine owecu cire jaawenemepene,
lui cina cäme owecu cabu lica ituge lenaja.

²⁶ Cuta lui gawe cabu biname bine ituge jaji egä,

‘Weene lica gemi cäme ingle biname,’

puma cane teebibine cirege jaji egä,

‘Cane lui Iyeteta Lenajayame gäne, weene cäme bägrä gemi.’ ”

²⁷ Cuta nuuja mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu mename biname Isaya te jiicuji Israela biname bime poto cidi me egä, “Israela biname cina bucurage cire läbitipesi epu pana secre liiyepu, yepä mime Yageyame te teeme cabu ca nesae pana biname taatu cire yaawademepi;

²⁸ ingle tabe biname bine cirege jaatranemepi poto biname piba wata äyeb lenga teeme opo gaabe ca.”

²⁹ Yoo, Isaya cuta nuuja ciige mene ituge jaji egä, “Yageyame teeme kokre baborage gyene. Tabe liba owecu lica gyene mine Israela biname bime täápume, tabe mibibine iyeta cire nibyageceji, epu pana tabe Sodoma piyepu Gomora cewe biname bine lipu itu jiibyagecemuji. Yoo, piba mime nuuja kaakesaare lica cirege.”

Acejiyame me Miiji Mene ne Israela Biname cina Lica Jäätrungusi

³⁰ Yoo, cane ngena poto cidi me jiicenine agesa: Gawe maramara biname lui cina lica teemämu läbitinininusi Acejiyame täápume conocäco äbitame, Acejiyame teebibine conocäco me itu jaawenemepi, ingle naace gyene teepi teebine jäätrungepesi,

³¹ yepä Israela biname teepi cotre mule ne liba jäärngusi peei cabu ca Acejiyame täápume conocäco äbitame, teepi conocäco lica jääpänusi.

³² Ingle agesa: Teepi teeme waweneca mule ne jäätru-ngusi, cuta lica Yeesu ne jäätrungusi teeme conocäco täápume. Peei toraca mene Yeesu me budre poto cidi me, teepi lui ne opo lica yaawatnepesi, epu pana gyene teeme gaabe cabu kula liiyepu, teepi lui ne lica jääpänusi, piba peei cabu ca yaatrametnemuge.

³³ Pisi nyene Oogäräneji Mene peei poto cidi me egä Yeesu lui epu pana gyene kula liiyepu Israela biname bime täápume. Mene agesa:

“Ire, cane kula ne yaacitene Yerusalema cewe cabu Siiyona podo cabu je,

lui te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja,
eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.

Yepä, lui cina teebine jäätrungusi,

teepi lica birige ajiri me äbita,

yepä miiji lenaja ne jääpänusi.”

10

¹ Cäme ätrunga binamewale, cäme babo singi pisi nyene cämerage Israela biname cina conocono mule cabu ca äsecrera iyeteta ireclota ne päpäname. Cane Acejiyame ne peei täápume ewejanenine.

² Cane teeme mule poto cidi me weebibine umle jiweninine egä teeme toraca singi pisi nyene miiji kaakesea Acejiyame täápume wawename, yepä teepi toraca umle lica gemi lipu gyene Acejiyame me biname me äbitame.

³ Teepi toraca gaabe ne opo lica yaawatnusi Acejiyame te lipu biname bine teeme täápume conocäco me jaawenemuge. Teepi singi gemi teemämu gaabe wawename cuta singi lica Acejiyame te teebibine teeme täápume conocäco wawename teeme gaabe ca.

⁴ Yoo, Keriso te cotre wawena mule ne ngälu me ituge acita biname cina peei ca conocäco me äbitame, ai ingle naace popi iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, siige teepi conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je.

Äsecrera Gaabe Pisi Nyene Iyeta Biname bime täápume

⁵ Siige, Moose te mene itu soogäremuji cotre wawena mule ca Acejiyame me opo gaabe je conocäco me äbitame apu egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiicenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco peei ne wawena.

⁶ Yepä, nuuja mene pisi nyene ätrunga ca conocäco äbitame apu egä: “Biname te äblicäco otni cabucewe me Keriso ne äiname,

⁷ piyepu biname te äblicäco otni piyemrage cupicu cabu me Keriso ne puma cita ca acaname.”

⁸ Yoo siige, teeme nuuja ingle lica gyene pepu wawename, ingle Keriso itu täinuji biname bine ätityerame piyepu cuta itu arpinantuji budre cabu ca. Biname lui cina cime mene Keriso poto cidi me jäätrungusi, teepi peei ca Acejiyame täápume conocäco läbitininusi. Moose te jiicuji egä, “Acejiyame me mene cudecewe lica gyene, yepä weeme ngenecu bora piyepu weeme tage cabu pisi nyene.”

⁹ Peei name pi weene liba tage ca jiicemuye egä, “Yeesu lui cäme Yageyame,” piyepu ngenecu cama jäätrunguye egä, “Acejiyame te Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji,” weene piba äsecräreji gemi iyeteta ireclota päpäname.

¹⁰ Ingle naace gyene mine liba ngenecu cama jäätrungusi, mine Acejiyame täápume conocäco läbitininusi, cuta liba tage ca peei ätrunga poto cidi me jiicemusi, mine äsecrera gaabe ne jääpänsi.

¹¹ Yoo, Oogäräneji Mene te jiicenige Keriso poto cidi me egä, “Lui cina teebine jäätrungusi, teepi lica ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänsi.”

¹² Peei mene lui iyeta biname bime tääpu myene, ingle naace gyene gaabe mara lica gyene Israela biname bime täápume piyepu nuuja gawe biname bime täápume. Keriso lui yepä Yageyame gyene iyeta ätrunga biname bime täápume. Tabe babo miiji jaawenemuge iyeta lui cina teebine yaawejanusi.

¹³ Oogäräneji Mene cuta jiicenige egä, “Iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawejanusi, tabe teebibine niija cabu ca cire yääsecräremepi.”

¹⁴ Yepä, biname cina teebine lipulipu yaawejanusi, liba teeme ätrunga lica? Piyepu teepi lipulipu jäätrungusi, liba peei mene lica ituge ätecija? Cuta piyepu teepi lipulipu yäätecijemuge, teebibine liba mene lica ituge jaji?

¹⁵ Piyepu biname cina peei mene teebibine lipulipu jaajemusi, teepi liba lica ätyepäneji gemi? Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Babo miijirage gyene teeme otni lui cina Miiji Mene yaacanusu.”

¹⁶ Yepä, lica iyeta biname cina peei Miiji Mene ne yaacatusi. Sasa mename biname Isaya te jiicuji egä, “Yageyame, laati te cime mene jäätrungepesi?”

17 Yoo, biname cina niinäce mene yäätecijemuge, piba jäätrungusi, piyepu biname cina miiji Keriso poto cidi me mene jajanena nuuja biname cina ätecijame.

18 Yoo, Israela biname bime poto cidi me, cane singi gäne jajime egä teepi peei mene itu itecijemuji. Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä,
“Mename biname cina ituge otni iyeta poto ta.

Pui Miiji Mene itu waatnetnäjepi iyeta gawecewe cabu teepi luma icrajuji.”

19 Cuta piyepu Israela biname bime padare puga ge cängena umle äbitame. Niinäce Moose te Acejiyame me mene Israela biname bine jejemuji egä,

“Cane gawe maramara biname bine miiji cire jaawenemepene,
weene piba ngenecu bora claabe me cire äbitipeye teeme miiji poto cidi me,
biname lui bine weene yaainemuye ‘umle cäco biname’ ca.”

20 Cuta Isaya Acejiyame me mene nuuja gawe biname bime umle poto cidi me wälu cäco jicemuji egä,

“Biname cina cebine ituge päpäna,
lui cina lica närngenusi.

Cane teeme bau me itu laboclomtepene,
lui cina cäme täöpume lica nätemlusi.”

21 Yepä, Israela biname bime poto cidi me tabe jicemuji egä,

“Iyeta bimu cane ime uutanujine ngälu mämle teebibine cäme bau awecname,
yepä teepi ätecija cäco piyepu ägyiägyi biname gemi.”

11

Acejiyame Israela Biname bine Owecu Jaawenemuge

1 Cane weebibine itemlininine egä Acejiyame nää teeme Israela biname bine ituge jägyi? Eewe, licarage! Cane age säne yepä Israela biname, Abrahamo me kaakesaare gäne, Benamina me ingle cabu ca.

2 Yoo, Acejiyame lui bine niinäce jejäcremuji, teebibine lica iyebhengemuji. Weene umle gemi Oogäräneji Mene Eliya poto cidi me, tabe Israela biname bine lipu jeitnäjemuji, Acejiyame ne jejuji egä,

3 “Yageyame, teepi mäame mename biname bine ituge agleca piyepu mäame iiwäreja dade bine ituge iiglicneja. Cane taatu ätrunga cama gäne, piyepu teepi singi cuta cebine aglime.”

4 Agesa Acejiyame me daremu mene: “Eewe, maane taatu lica gäte. Cäme seben tausen biname piti nemi, lui cina kokorare lica ituge äpedna pui uuje ngii Baala täöpume teebine awejename.”

5 Page cuta pepu gyene: mine nesae pana biname piti nemi Acejiyame lui bine ituge jäjäcra teeme owecu name pi.

6 Tabe biname bine jäjäcremuge owecu name pi, lica pui biname bime miiji mule name pi. Yoo, Acejiyame liba yepä biname ne jaajuge miiji mule name pi, peei jaji lui daremu pana birige miiji mule täöpume, yepä pepu lica gyene. Acejiyame biname bine jäjäcremuge toraca owecu name pi.

7 Yoo, Israela biname cina lica jääpänsusi teepi ngena täöpume jäärngusi, yepä pui nesae pana biname Acejiyame lui bine jejäcremuji, teepi jääpänsusi. Nuuja Israela biname cina ätecija cäco läbitininusi.

8 Peei ätecija cäco mule poto cidi me Oogäräneji Mene pisi nyene egä,
“Acejiyame teebibine ngene atwanena dumä itu jewenemuji.

Teepi irecu ca lica päpäna,
tablame ca lica ätecija Keriso poto cidi me, ngälu page.”

9 Cuta peei poto cidi me Daawida te jicuji Oogäräneji Mene cabu nuuja poto ca egä,
“Teepi dade cabu adnatäreji gemi deedei täöpume.

Teepi ngene pa jwaatwananipesi egä, 'Poode pisi nyene Acejiyame cama,' yepä teeme ätecija cäco mule te teebibine pa joomlemepi.

Dici abrenuteji gyene.

Teepi pa yaatrametnemepesi, teeme mäpu daremu pa jääpänepesi.

¹⁰ Teepi irecu määsumäsu pa läbitipesi, piba teepi äblicäco päpänenä.

Teepi äcupenapena otni teeme mäpu name pi.”

¹¹ Yoo, Israela biname cina teeme ätecija cäco mule name pi yaatrametnemuge, yepä teeme atrametna iyeteta lica gyene. Israela biname bime mule name pi Acejiyame te nuuja gawe biname bine padare ecäremuji teeme biname me äbitame. Israela biname cina piba ire patre pa yaaglecemepesi nuuja gawe biname bine teeme miiji name pi, cuta teepi piba singi pui Miiji Mene ätecijame.

¹² Yoo, Israela biname bime niija mule name pi nuuja gawe biname cina babo miiji ne ituge päpäna. Peei miiji cuta baborage cire läbitepi, iyeta pui jäjäcräneji Israela biname liba ireclota biname bime tomi cabu cirege äbäcna.

Olibi Uli cabu ca Mine Acejiyame me Mule Opo Yaawatnusi

¹³ Yoo, weene gawe maramara biname, ai mene lui weeme täöpume. Cane lui Acejiyame me ätyepäneji biname gäne weene gawe maramara biname bime bau me, cuta piyepu peei kaakesea cäme täöpume babo miijirage gyene.

¹⁴ Cane yaapicetnärune cäme Israela biname bine ire patre agli me wawenname pama pota cina Acejiyame me owecu mule cabu äbäcname iyeteta ireclota ne päpäname.

¹⁵ Acejiyame Israela biname bine liba ebmalemuji teeme ätecija cäco mule name pi, tabe piba nuuja gawe biname bine teeme biname me jewenemuji. Yepä, Israela biname cina teeme ätecija cäco mule ne liba cire yaabmalepesi, Acejiyame cuta teebibine cire yaawademepi. Teepi piba epu pana budre biname liiyepu lui cina täcnärepi ireclota me.

¹⁶ Calwacupi ire acita mule pisi nyene yepäyepä deedei waadename iyeta deedei aboclomäjame miiji täöpume. Yoo, pepu pana Israela biname bime täöpume cirege äbita. Abrahamo lui Acejiyame me inge cabu ge, piyepu teeme kaakesaare Acejiyame me inge biname cirege äbita. Yoo, Israela biname lui epu pana gemi uli liiyepu: teeme braju liba Acejiyame memi, teeme ciipe cuta teemi nemi.

¹⁷ Yoo, Olibi uli cabu ca mine Acejiyame me mule ne opo ewatnenisi. Biname te pota ciipe bine yaacnapecmuge teeme ätemäneji olibi uli cabu ca, piba pui ciipe bime puupu cabu tuwängle me glunu bora olibi uli me ciipe bine jäätäyemuge puma uutaname pui calwacupi uli cabu. Weene nuuja gawe biname lui epu pana peei glunu bora olibi uli me ciipe gemi. Page weene kokre piyepu miiji bine jääpänemuye Israela biname cama, peei glunu bora olibi uli me ciipe teeme ngedo ne lipu yaacatusi ätemäneji uli me braju cabu ca.

¹⁸ Weene gone gawe me jaawenemuye Israela biname bine, lui bime puupu weene ituge waadena. Weeme nuuja inge lica gyene weemämu awepyeräja. Weene ciipe pana gemi, lica braju pana. Weene weeme kokre yaacatusi braju cabu ca.

¹⁹ Pama weene apu ngene jotwananiniye egä, “Yoo, peei niinäce ciipe bine ituge acnapa cime täöpume puupu wawenname.”

²⁰ Peei toraca gyene. Teepi acnapäneji ge, inge naace popi teepi ätrunga cäco gemi, egäcäro weene teeme puupu cabu inajaninuge, inge naace popi weene Keriso ne jäätünguye. Yepä, weene gone ngenecu pudupudu; weene ire cängena inajipi!

²¹ Acejiyame te lica Israela biname bime ätrunga cäco mule ne ire taatu jaacituge, yepä teebibine ituge äyebenga teeme puupu cabu ca, ngänu gyene teepi lui ätemäneji uli me ciipe pana gemi. Peei name pi tabe cuta lica weebibine papa ire taatu jicitininuge.

²² Weene miiji peei cabu ca abiberäja egä Acejiyame me owecu pisi nyene cuta piyepu teeme ablaweja. Tabe Israela biname bine kokre cama yaablawemuge lui cina ätecija

cäco gemi, yepä tabe weebibine owecu jiwenininuge weene liba teebine jäätrunguye. Yepä, weeme ätrunga mule weene liba abmala, weene acnapäneji ciipe pana pagege äbita.

²³ Israela biname cina liba teeme ätecija cäco mule ne yaabmalusi Yeesu ne ätrungame, Acejiyame piba teebibine teeme puupu cabu cääri pa yaacranemepi weene cama. Teeme kokre pisi nyene peei ne wawename.

²⁴ Yoo, weene nuuja gawe biname lui glunu bora olibi uli ciipe pana gemi, biname te lui ciipe bine icnapemige, ewademige, puu opopo gyene, siige teeme ätemäneji uli cabu erpecnemige. Yepä, Israela biname lui ätemäneji uli ciipe pana gemi. Acnapäneji ciipe seeji plowa gyene cääri arpetna pui yepä uli cabu.

Acejiyame te Iyeta Biname bine Owecu Jaawenemuge

²⁵ Cäme ätrunga binamewale, pisi nyene mene lui ne lica ituge awabudnita, yepä cane singi gäne weebibine umle wawename naace täöpume weene piba weemämu lica awepyeräjame. Agesa peei mene: Israela biname bime ätecija cäco mule lica gyene iyeteta, yepä peei mule me ngälu gaabe pisi nyene. Iyeta nuuja gawe biname Acejiyame lui bine ituge jäjäcra, teepi liba teeme bau cirege atyareca,

²⁶ piba iyeta jäjäcräneji Israela biname cina cire latatrongäripesi Yeesu Keriso bau me. Acejiyame cuta teebibine cire yäasecräremepi iyeteta ireclota cabu me waadename. Teeme Oogäräneji Mene cuta pisi nyene peei poto cidi me egä,

“Äsecrera biname te cire tädepi Siiyona podo cabu ca Yerusalema cewe je.

Tabe Yakobu me kaakesaare bine cire yaatatrongäremepi teeme niiya mule cabu ca.

²⁷ Cane ai jajeji mene cire jaawenemepene teeme täöpume,

cane liba teeme niiya mule bine cire yääyebhengjäjemepene.”

²⁸ Yoo, page bucurage Israela biname lui cubuyame pana gemi Acejiyame me Miiji Mene poto cidi me, siige weene nuuja gawe biname cina babo miiji ne peei cabu ca ituge päpäna. Yepä, Acejiyame me owecu pisi nyene Israela biname bime täöpume, ingle tabe teebibine ituge jäjäcra, cuta mene itu ecäranemuji teeme sasa kaakesaare bine egä, “Weeme kaakesaare cina cäme singi biname me cirege lenaja.”

²⁹ Yoo, Acejiyame me jäjäcra lui iyeteta gyene; tabe lica teeme miiji ne acwecnista, cuta lica teeme mene ne mara me wawena.

³⁰ Yoo, niinäce padare cabu weene nuuja gawe biname cina Acejiyame me singi lica jaawenuye, yepä page weene Acejiyame me owecu ne ituge päpäna, ingle Israela biname cina teeme mene lica itu jecatujisi.

³¹ Yoo, page teepi ätecija cäco gemi, ingle Acejiyame me owecu pisi nyene weene nuuja gawe biname bime bau, yepä teepi teeme niiya mule ne cire yaabma-lepesi cuta Acejiyame me owecu weene cama cirege päpäna.

³² Ingle naace gyene Acejiyame iyeta biname bine joomlemuge niiyaniya mule cabu, naace täöpume tabe teebibine iyeta owecu cama yäätityäremuge.

Mine Miiji Acejiyame ne Awepyeräja

³³ Acejiyame babo miijirage gyene biname bime täöpume. Tabe babo ngene atwanena cama piyepu babo umle gyene. Nuuja biname te äblicäco gyene teeme ngene atwanena aboclomäja. Nuuja biname te äblicäco gyene ingle ne päpäna teeme mule poto cidi me.

³⁴ Oogäräneji Mene pisi nyene egä,

“Laasi nyene biname lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?

Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajanename?

³⁵ Laati te teebine nuuja gwidape ituge ceera,

tabe lui täöpume miiji daremu awecnistame?

Nuuja biname te äblicäco peei mule bine waweneca.”

³⁶ Yoo, iyeta gwidape cina seclenige teeme bau ca, iyeta gwidape cina teeme kokre cabu icrajinige, piyepu iyeta gwidape teeme awepyeräja täápume icrajinige. Mine miiji teebine yaawepyeräjesi ngälu cäco. Siige, pepu yaanajege!

12

Mine Lipulipu Lenaja Acejiyame täápume

¹ Yoo, cäme binamewale, Acejiyame te babo owecu cama mibibine maramara ätityera nicäraninuge, peei name pi cane weebibine jijenininine weeme ireclota teebine toraca ceerame. Weene liba ai ireclota cabu weeme tääpe piyepu weeme ngenecu teebine ceera teeme singi taatu wawenecame, Acejiyame piba ngenecu miiji gyene weeme täápume. Peese nyene toraca gaabe teebine awepyeräjame.

² Ai gawecewe me mule bine gone jaawenemuye! Gawecewe biname bime singi weemämu gone yaawaduye! Yepä, weeme ngene atwanena Acejiyame ne yäacäruye tabe kirece me wawename. Weene piba taatu miiji gemi teeme singi poto cidi me umle äbitame egä ngena mule gyene miiji, ngena gyene toraca teeme täápume, piyepu ngena gyene conocäco.

³ Cane ai mene iyeta weebibine jijenininine, inge naace gyene Acejiyame baborage owecu piyepu ätityera cebine ituge ceera. Gone ngene jwaatwananinuye egä weene baborage gemi, yepä weene miiji weemämu cängena atrana egä weeme Acejiyame miiji ätrunga liba babo gyene.

⁴ Yoo, biname me tääpe cabu maramara piicwa gemi. Pui piicwa maramara teeme cuta maramara kaakesea piti nemi.

⁵ Yoo, Keriso bau ätrunga biname teepi bucurage gemi, yepä mine iyeta lui epu pana gemi yepä biname me tääpe liyepu. Yeesu Keriso lui mope gyene, piyepu mine lui teeme tääpe me piicwa pana gemi.

⁶ Acejiyame mibibine kaakesea maramara ituge ceera, piyepu kokre peei kaakesea cängena wawename. Epu pana maramara piicwa bime kaakesea lipu maramara gemi, mine cuta pepu gemi. Mine miiji mimerage kaakesea cängena wawena Acejiyame te lipu kokre nicäraninige. Nuuja me kaakesea lui Acejiyame me mene jajanename, tabe miiji iyeta teeme ätrunga ca cängena jaajanemuge.

⁷ Cuta nuuja me kaakesea lui ätrunga biname bine ätityeräjame, tabe miiji teebibine cängena yäätityäremuge. Nuuja me kaakesea lui biname bine abiberäjame, tabe miiji cängena yaabiberäjemuge teebibine.

⁸ Nuuja me kaakesea lui biname bine bäärmu agedname, tabe miiji bäärmu mene cuta cängena jaajanemuge. Nuuja me kaakesea lui teeme poto gwidape ceerame, tabe miiji camlecamle yäacäruge. Nuuja me kaakesea lui biname bine waadename, tabe miiji teebibine cängena yaawademuge gloose cäco. Cuta nuuja me kaakesea lui owecu cama ätityerame biname bine lui cina ngenecu mäpu cama gemi, tabe miiji gege ngene atwanena cama toraca yäätityäremuge.

Toraca Owecu Lipu Gyene

⁹ Sinäme owecu gone! Weene iyeta niiya mule jäägyemuye, yepä miiji mule bine ewademeye ireclota täápume.

¹⁰ Nanigane wäsi lipu singi gegi, weene pepu pana owecu jaawenemuye weeme ätrunga binamewale bine, piyepu nuuja ne opo gaabe me wata yaacituye.

¹¹ Weene durau gone, yepä kaakesea kokre cama jaawenemuye; iyeta weeme ngenecu piyepu seemo cama jaawenemuye Acejiyame täápume.

¹² Weene gege ngenecu cama inajininuge, inge weene umle gemi egä Acejiyame me babo miiji pisi nyene weeme täápume. Mäpu liba weeme bau me läduge, weene miiji bojäcu cama awagrijame Acejiyame me ätityera täápume, piyepu iyeta padare Acejiyame ne yaawejanuye.

¹³ Weeme nuuja ätrunga biname cina liba gwidape singisingi yaacrajuge, weene teeme mäpu cabu teeme singi gwidape yääcäremuye, cuta piyepu gaabe cabu otnetneja biname bine ala taasoglecemuye teeme deedei piyepu ute puupu ceerame.

¹⁴ Nuuja biname liba weeme täapume conocono piyepu claabe, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji täapume, gone awejena teeme niiya daremu täapume.

¹⁵ Nuuja cina liba gege gemi, weene miiji cuta gege äbita ten cama. Nuuja cina liba ele yaangenetnemuge, weene miiji ele angenetna ten cama.

¹⁶ Weeme owecu te miiji yepä pana äbita iyeta biname bime täapume. Weene apu gone ngene jwaatwananinuye egä, “Cane baborage gäne poto biname cabu ca,” yepä ajiri gone läbitininuye matikolä biname cama lenajame, piyepu durau gone weeme singi cäco kaakesea ne wawename. Cuta weene gone apu ngene jwaatwananinuye egä, “Cane taatu säne umle cama biname.”

¹⁷ Nuuja biname te liba weebibine conocono jiwenininuge, weene gone daremu jaawenuye. Weene miiji mule taatu jaawenuye, piba biname cina äblicäco gemi weeme mule aitneja.

¹⁸ Gone nuuja biname ne claabe me wawena piyepu gone teeme claabe ne daremu wawena. Yoo, iyeta biname cama weene poode cama inajininuge.

¹⁹ Cäme ngenecurage binamewale, niiya mule daremu awecnista gone, yepä peei awecnista yaabmaluye Acejiyame bau me. Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Yageyame te jiicenige: ‘Niiya mule daremu lui cäme ime cabu sine; cane te cirege ceera.’ ”

²⁰ Peei name pi weeme cubuyame te liba loolomecewe, weene teebine deedei yääcäruye. Tabe liba niiye täapume singi, weene teebine niiye yääcäruye nanime. Yoo, weeme miiji mule name pi tabe piba ajiri me läbituge.

²¹ Gone niiya ne padare ceera weebibine apremelame, pätä weene niiya cabu ca yuutrutuye miiji mule ca.

13

Weeme Mope Biname bime Mene Itecijinuge

¹ Iyeta mope biname lui cina biname bine ire jaatwemusi, Acejiyame te teebibine pui kaakesea cabu yaacrajemuge, peei name pi mine miiji teeme kaakesea mene ätecijame. Yoo, iyeta kokre nuuja biname bine ire atwime lui Acejiyame bau ca gyene.

² Laatibi teeme mope biname bime mene jäägyusi, teepi cuta Acejiyame me singi ne jäägyusi. Teepi teeme mäpu daremu pagege päpäna.

³ Miiji mule biname cina wälu lica gemi teeme ire atwi biname bime täapume, yepä conocono mule biname teepi wälu gemi. Weene liba singi lica ire atwi biname täapume wälu äbita, weene piba conocäco mule jaawenemuye. Teepi piba weebibine pa iwepyeräjipesi.

⁴ Acejiyame te ire atwi biname bine teeme kaakesea yääcäremuge weeme miiji täapume. Yepä, weene liba conocono jaawenemuye, weene miiji wälu, ingle naace gyene teeme kokre cuta pisi nyene biname bine mäpu cabu acraname. Teepi Acejiyame me kaakesea bägerä gemi niiya mule daremu ceerame.

⁵ Peei name pi weene pui biname bime cotre bine cängena jaawenemuye, piba teeme mäpu daremu ne lica jääpänyue. Cuta nuuja ingle pisi nyene cotre bine wawenecame: Weene ngene ca yaagluye egä peei mule lui toraca gyene.

⁶ Peei neeneni ingle name pi weene cuta weeme täks rarekaake yaacranemuye. Peei täks rarekaake cabu ca weeme ire atwi biname cina teeme kaakesea daremu jääpänyusi. Piba teepi teeme kaakesea cängena jaawenemusi, Acejiyame lui ire atwi kaakesea ne teebibine ituge ceera.

⁷ Yoo, lui cotre piti nemi rarekaake uutecrena poto cidi me, weene peei cotre bine jaawenemuye, rarekaake yääcäremuye. Cuta opo gaabe yaacranemuye weeme ire atwi biname bine piyepu matimati ätityera teebibine yääcäremuye.

Biname cina Miiji Owecu cama Lenaja

⁸ Weene yaawecnemuye gwidape bine piyepu rarekaake bine teeme padare cabu, pätä weene äblicäco singi me ibi awecnista, peei name pi iyeta padare weene miiji weemeweme singi läbitaninago. Yoo, lui biname te teeme nuuja biname täápume singi läbitanuge, pui mule cabu tabe Acejiyame me cotre mene birige wawena.

⁹ Acejiyame me cotre mene lui apu egä: “Sargi mule gone jaawenuye; gone nuuja biname ne budre me yaagluye; gone gwidape ero ca yaawaduye; piyepu gone gwidape täápume singisingi läbitininuye,” cuta pepu pana cotre iyeta, teepi yepä babo cotre ngalebora gemi. Agesa pui babo cotre: “Maane miiji nuuja biname bime täápume epu singi äbitena, maane lipu määme täápume singi läbitanute.”

¹⁰ Apu gyene, inge biname te liba nuuja biname bime täápume singi läbitanuge, tabe teebibine lica nuuja niiya jaawenemuge. Yoo, peei name pi liba biname te biname täápume singi läbituge, tabe iyeta cotre bine cuta jaawenemuge.

¹¹ Yoo, mine miiji cängena lenaja, inge mine umle lica luma ngänu cerämu padare pisi nyene. Padare te itu tatyaramtumi weene ute pana lenaja cabu ca arpinerame, inge mime äsecrera ai ireclota cabu ca iyeteta ireclota cabu me lui mametarage gyene pui padare cabu ca mine liba Yeesu ne niinäce jäätrungujisi.

¹² Yoo, ciye pana padare mameta gyene awala, Yeesu me acnenuta padare te mameta gyene atyaramta. Miiji mine krokeciye pana mule ne yaabmalesi, apaclyera pana mule ne yaacatesi, lui cabu kokre aclajutame.

¹³ Mine miiji epu pana cängena lenaja, biname cina apaclyera cabu lipu yaacrajuge. Siige iyeta sice buduma mule; siige iyeta sargisargi mule, siige iyeta mene abaja cuta piyepu iyeta ämugetna.

¹⁴ Yoo siige, page mine Yageyame Yeesu Keriso me mule bine ewademeye, peei name pi weene niiya singisingi ngene atwanena gone padare ceera.

14

Mime Ätrunga Binamewale Gone Äingeja

¹ Lui Ätrunga biname ngenecu onyaonya pana gemi, teebibine weeme inge cabu yääbäcnuye, piyepu gone mene ca jäingäjinuye teeme singi mule poto cidi me.

² Poto ätrunga biname apu jiicenisi egä, “Iyeta maramara cibi deedei miiji mime täápume ärwäjame, inge iyeta deedei iyeta cibi lui Acejiyame bau ca gemi.” Nuuja poto ätrunga biname apu ngene jotwananinisi egä, “Poto cibi aletna puupu cabu ca lui uuje bine iiwäräjeji gemi, peei name pi cine singi lica gemi cibi mäju ärngäjame, yepä calwacupi deedei taatu ärwäja.”

³ Yoo, ätrunga biname lui cina umle gemi cibi cama deedei ärwäja, teepi miiji lica nuuja ätrunga biname ne aina egä, “Tabe onyaonya ngenecu biname gyene.” Cuta piyepu lui cina umle cäco cibi cama deedei äbita, teepi miiji lica teeme nuuja poto biname bine, lui cibi umle gemi, aitneja egä, “Conocono mule biname gemi.” Teepi miiji lica nuuja biname ne pepu aitneja, inge naace gyene pui lui Acejiyame me biname gyene.

⁴ Yoo, biname te äblicäco nuuja biname me kaakesea bägrä ne ablaweja. Peei lui teeme yageyame me kaakesea gyene. Tabe te teebine jaatranuge egä miiji gyene coo niiya gyene. Yoo, yepä pana gyene: mine miiji lica nuuja biname poto cidi me aitneja egä, “Tabe conocono biname gyene,” ai inge naace gyene teeme yageyame lui Acejiyame sine. Teebine Acejiyame bau ebmalepeye! Tabe te teebine umle pa jaawenepi teeme

mule liba conocono gyene. Tabe ätrunga cabu cängena pa jaaclajutepi, ingle Acejiyame te miiji gyene teebine toraca gaabe awabame.

⁵ Yoo, yepä ätrunga biname te singi poto bimu bine mara me wawename teeme mule ca Acejiyame täápume, yepä nuuja ätrunga biname te singi lica gyene pepu mule wawenecame, ingle tabe apu ngene jwaatwananuge egä nuuja bimu te mara lica gyene Acejiyame täápume. Yoo bimu maramara poto cidi me, iyeta biname cina miiji cängena ngene atwanena, piba ngene ca agli lui mule miiji gyene teeme täápume.

⁶ Lui ätrunga biname cina singi gemi poto bimu mara me wawename, teepi pepu jaawenemusi Acejiyame ne awepyeräjame, piyepu lui ätrunga biname cina umle gemi cibi cama deedei äbitame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi, liba teebine eso yääcärusi teeme deedei täápume. Yoo, lui ätrunga biname cina umle cäco gemi poto cibi ärngäja, ingle teepi singi lica peei cabu ca uuje ne awepyeräjame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi teeme mule ca, ingle naace popi teepi teebine cuta eso yääcärusi teeme deedei täápume.

⁷⁻⁸ Mine lui ätrunga biname gemi, iyeta mime ireclota cabu cuta piyepu mime budre padare cabu mine miiji Acejiyame taatu ne awepyeräjame piyepu teeme singi wawename, lica mime singi. Mine lipu ireclota cabu ninajininige, peei ireclota lui Acejiyame täápume, cuta piyepu mine liba budre jääpänusi, peei budre lui teeme täápume, peei name pi ireclota cabu coo budre cabu mine Yageyame tääpu memi.

⁹ Keriso budre itu äbituji piyepu budre cabu ca arpinantuji Yageyame me äbitame iyeta teeme ätrunga binamewale täápume. Mine iyeta teeme ime cabu temi: lui cina ireclota cama page, cuta piyepu teepi lui cina budre ituge äbita.

¹⁰ Yoo, peei name pi weene ngeno memi singi weeme ätrunga binamewale bine aitneja? Cuta weene ngeno memi singi teebibine jajime egä, “Weene camu gemi cime pana babo umle cama äbitame?” Pepu iicana lui weeme kaakesea lica gyene. Mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je tabe te mibibine atraname.

¹¹ Yageyame te Oogäräneji Mene cabu jiićenige egä, “Ai ingle naace gyene cane toraca ireclota cama gäne, cäme mene cuta toraca gyene egä: Iyeta biname kokorare ca cire yääpednemepesi cäme opo gaabe je.

Iyeta biname cuta cire jiićemepesi egä, ‘Peese nyene Acejiyame!’ ”

¹² Yoo siige, mine yepäyepä mime ireclota cirege aitneja Acejiyame täápume.

Mime Poto Binamewale bime Ätrunga Gone Sabe Wawena

¹³ Yoo, peei name pi mine gone mimemime aitneja. Mine päätä kirece ngene atwanena pa yaacatesi egä, “Mine gone epu mule wawena lui te nuuja ätrunga biname ne jaawenuge atraname coo niija mule wawename.”

¹⁴ Yoo, Yageyame Yeesu cabu ca cane toraca umle gäne egä nuuja deedei coo cibi gwidape lica gyene cude, yepä biname te liba gwidape poto cidi me ngene jwaatwananuge egä, “Ai lui cude gyene,” siige piba teeme täápume cude me läbituge.

¹⁵ Weene liba weeme poto binamewale bine weeme cibi ärngäja ca ngenecu mäpu me jaawenemuye, weene piba owecu lica gemi teeme täápume. Keriso cuta peei biname bime täápume budre ituge äbita; gone teeme Yeesu bau ätrunga ne sabe wawena weeme deedei äbita mule ca.

¹⁶ Ngänu gyene weene umle egä weeme mule conocäco gyene, yepä weene gone mara mule biname bime sobe cabu peei ne wawena! Teepi piba weebibine lica birige aitneja weeme mule täápume.

¹⁷ Yoo, Acejiyame me waadena lui lica ärwäja piyepu änäja cotre poto cidi me, ingle peei lui matimati gwidape gemi. Yepä, teeme waadena lui conocäco mule poto cidi me, piyepu poode nuuja biname cama, piyepu ngenecu gege poto cidi me. Aceji Seemo te mibibine nitityärinuge ai bine wawenecame.

¹⁸ Weene liba Keriso tääpume pepu inajininuge, piba Acejiyame ngenecu miiji gyene weeme tääpume, piyepu biname cina ngenecu miiji gemi.

¹⁹ Yoo, peei name pi mine miiji apicetnera peei mule taatu wawenecame lui cina mibibine poode cabu me niwadininusi piyepu lui cina mimemime kokre me niweninininusi.

²⁰ Yoo, Acejiyame me kaakesea nuuja ätrunga biname cabu gone sabe jaawenemuye weeme cibi ärngäja mule ca. Iyeta deedei piyepu cibi miiji gemi ärwäjame, yepä conocono gyene cibi coo deedei äbita, liba peei mule te nuuja biname ne jaawenuge niija mule wawename.

²¹ Miiji mule aghesa: Gone cibi ärngäja coo waina niije änäja, coo nuuja gwidape ne wawena, liba peei te weeme ätrunga biname ne atrama me jaawenusi.

²² Yoo, miiji gyene liba Acejiyame taatu umle gyene weeme ätrunga peei mule poto cidi me. Yoo, biname te liba apu ngene jwaatwananuge egä, “Cane lui mule ne jewenenine, peei miiji gyene cäme tääpume,” piyepu tabe liba lica niija lasicnantuge peei poto cidi me, tabe piba miiji taatu yaanajuge.

²³ Yepä, tabe liba neenenine ngene atwanena cama jüicuge egä, “Baa, cane yäärwäjene, coo lica?” tabe piba conocono mule ne jaawenuge liba yäärwäjuge, ingle tabe ätrunga cabu ca lica jaawenuge. Yoo, iyeta mule lui lica ätrunga cabu ca wawenäneji, peei lui conocono mule gemi.

15

Mine Miiji Cängena Ngene Atwanena cuta Nuuja Biname bime tääpume; Lica Mime Taatu

¹ Mine lui bime ätrunga kokre gyene Yeesu cabu, mine miiji cängena gigri lenaja ngenecu onyaonya biname cama, teepi liba ngenecu maramara läbitininusi Acejiyame me singi mule poto cidi me. Mine gone mime miiji taatu tääpume lenaja,

² yepä mine miiji mime nuuja binamewale poto cidi me cuta ngene atwanena teeme miiji tääpume teeme ätrunga ne kokre ceerame.

³ Keriso cuta piyepu, tabe teeme miiji tääpume lica enajuji, pätä Oogäräneji Mene te jüicenige egä, “Biname lui cina niija mene jüicemusi mäame poto cidi me, teeme peei niija mule te cuta cebine niija nawenuge.”

⁴ Yoo, iyeta Acejiyame me Oogäräneji Mene lui mime ätityera tääpume. Peei te mibibine nibiberäjininige kokre ngene atwanena cama lenajame piyepu cängena awagrijame Acejiyame me ätityera padare ne.

⁵ Mime kokre piyepu mime ätityera tädenige Acejiyame cabu ca. Cane Acejiyame ne ewejanenine tabe weebibine yepä ngene atwanena ceerame Yeesu Keriso me ngene atwanena liiyepu,

⁶ naace tääpume weeme yepä ngene atwanena cama piyepu yepä mene ca Acejiyame ne awepyeräjame, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piyepu teeme Acejiyame.

Acejiyame me Miiji Mene Lui Iyeta Gawe Maramara Biname bime tääpume

⁷ Yoo, peei name pi weeme ätrunga binamewale bine toraca biname me jaawenemuye owecu cama, epu pana Keriso weebibine lipu teeme biname me ituge wawena. Nuuja biname cina peei mule ne liba pa jääpänepesi, teepi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi.

⁸ Yoo, Yeesu Keriso täduji Israela biname bine ätityerame biname bine awabame egä Acejiyame teeme mene toraca me jaawenuge, tabe lui mene itu jejemuji Israela biname bime kaakesaare bine egä tabe teeme ätityera biname ne pa täätyepipi.

⁹ Tabe cuta piyepu täduji nuuja gawe biname bine ätityerame teepi piba Acejiyame ne awepyeräjame teeme owecu tääpume. Pisi nyene Oogäräneji Mene cabu Daawida te lui mene Acejiyame ne jejuji egä,

“Cane meebine eso nääcärenine nuuja gawe biname cama teeme sobe cabu.

Cane mäáme ngii uupera ca naawepäntenine.”

¹⁰ Oogäräneji Mene te nuuja poto cabu jiicenige egä,

“Gawe maramara biname, weene babo gege äbitineye Acejiyame me jäjäcräneji biname cama.”

¹¹ Cuta nuuja mene te egä,

“Gawe maramara biname, weene iyeta Acejiyame ne ewepyeräjeje.

Yoo, iyeta ai gawecewe biname, weene teebine eso ecäreje!”

¹² Cuta Isaya nuuja Oogäräneji Mene cabu jiicuji egä,

“Ingwe ca yepä biname cire tädepi Yese* me ingle cabu ca.

Acejiyame teebine cire yaacitepi nuuja gawe biname bine waadename.

Teepi ätrunga cire yaacitepesi teeme cabu.”

¹³ Yoo siige, Acejiyame lui cabu mine ngene atwanena bine yaacranemusi, cane teebine ewejanenine tabe weebibine baborage gege piyepu poode ceerame weene liba teebine jitrungeniye, weene piba baborage ätrunga cama jewagrieniye teeme ätityera täapume. Aceji Seemo teeme kokre ca pepu ngene atwanena pa icäripi.

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Ai Leta Ngena Tääpu Myene

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, cane cäme ca umle gäne egä weene miiji mule biname gemi, piyepu weene umle cama gemi lui mule bine wawenecame, cuta piyepu weene miiji gemi nuuja biname bine bäärmu mene jajanenane.

¹⁵ Yepä, cane weeme bau conocäorage yoogärenine weene poto gwidape bine ngene apecna-me. Cane conocäo jijaneninine weebibine, ingle naace gyene Acejiyame te cebine ai miijirage kaakesea itu näcäruji

¹⁶ Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me äbitame gawe maramara biname bine ätityerame. Cane epu pana gäne Acejiyame me iiwäreja biname liyepu. Cane teeme Miiji Mene gawe maramara biname bine jaajananemune teepi te owecu gwidape pana äbitame Acejiyame täapume, lui poto cidi me tabe ngenecu miiji me pa läbitepi, Aceji Seemo liba teebibine teeme täapume mara me jaawenemuge.

¹⁷ Yoo, cane gege gäne, ingle cane baborage kaakesea Acejiyame täapume ituge wawena Keriso Yeesu cama.

¹⁸ Cane weebibine jijenininine egä lica cäme kokre name pi cäme kaakesea baborage gyene, yepä Keriso babo kokre cebine itu näcärepi gawe maramara biname bine waadename teepi Acejiyame täapume ätrungame teeme gaabe cabu otnime. Peei te itu läbitepi cäme mene piyepu cäme kaakesea cabu ca,

¹⁹ kokre owowä piyepu ciitaca mule cabu ca, piyepu Aceji Seemo me kokre cabu ca. Yoo, Yerusalema cewe cabu ca ngälu Iluriku gawe ne oomlaname, cane iyeta pui gawe cabu itu totnäjumene biname bine iyeta poto ta jajanenane Miiji Mene Keriso poto cidi me.

²⁰ Niinäce cabu ca cäme singi puga ge Miiji Mene jajanenane cewe maramara biname bine, lui cina lica ituge ätecija Keriso poto cidi me. Cäme singi lui pui maramara cewe cabu puma kaakesea agedname, cuta lica otni nuuja biname te luma Acejiyame me mene itu jaajananemepi.

²¹ Oogäräneji Mene te ai poto cidi me jiicenige egä,

“Lui biname bime bau lica ituge jajanena teeme poto cidi me,

teepi Miiji Mene ca pa jääpänepesi teebine,

piyepu lui biname cina lica ituge ätecija,

teepi umle pa läbitipesi.”

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Teeme Singi Teebibine Ädärame

* **15:12:** Yese: Yese lui Daawida me babe ge, piyepu Daawida lui Yeesu me kaakesaare ge.

²² Yoo, bucurage padare cane liba singi ge otni weeme bau me, căme nuuja cewe cabu kaakesea name pi, cane pui padare äblicăco weeme bau me otni.

²³ Yepä, ai padare peei maramara cewe cabu lui kaakesea ne cane bepirine. Yoo, bucurage kāmäge cama căme singi puga ge weebibine ädārame,

²⁴ cuta piyepu ai padare cabu cane otni māne. Cane Spaniya gawe cabu me ädenine. Cane singi gāne weebibine gaabe je pāpāname, piyepu weeme bau ca ätityera pāpāname căme otni tääpume piyeme. Yepä, niinäce cane singi gāne matikolä miijirage padare cuta weene cama lenajame.

²⁵ Yepä cāro, cane niinäce ädenine Yerusalema me Acejiyame me biname bine puma ätityerame,

²⁶ ingle naace gyene maramara ätrunga ingle Makedoniya piyepu Akaya gawe cabu teepi ngenecu gege cama mene itu jaatranepesi rarekaake otoname piyepu ätyepame owecumete biname bime bau me, lui piti nemi Yerusalema ätrunga biname bime ingle cabu.

²⁷ Teepi teeme singi cabu peei ne itu jaatranepesi, piyepu teepi miiji pepu wawe-name, ingle Israela biname cabu ca nuuja gawe biname cina ituge pāpāna Acejiyame me miiji teeme seemo bime tääpume. Teepi peei name pi miiji cuta Israela biname bine ätityerame miijimiji gwidape ca teeme tääpe tääpume.

²⁸ Yoo, cane liba peei kaakesea ne pa yaapirepene piyepu iyeta otona rarekaake cāngena teebibine pa yācāremepene, cane piba pa labyemārepene Spaniya gawe me otnime piyepu weebibine gaabe cabu ädārame.

²⁹ Piyepu cane umle gāne egā cane liba pa tädepene, cane weeme bau me pa tat-yaramtepene iyeta Keriso me miiji cama.

³⁰ Căme binamewale, mime Yageyame Yeesu Keriso name pi piyepu mime singi name pi, Aceji Seemo te lui mibibine itu nicāripi, cane weebibine jijenininine Acejiyame ne cane cama awejename căme miiji tääpume.

³¹ Teebine ewejaneye egā pui Israela biname Yuudea gawe cabu lui cina lica Yeesu Keriso tääpume birige ätrunga, teepi lica cebine niiya me wawena. Acejiyame ne cuta ewejaneye egā teeme biname Yerusalema cewe cabu je, teepi ngenecu miiji cama pa yaawadepesi pui rarekaake bine lui cime ätityera gyene teeme tääpume.

³² Acejiyame liba singi gyene, cane piba babo gege cama pa tädepene weeme bau me mime ngenecu aprenemalame.

³³ Yoo, Acejiyame lui te mibibine ngenecu poode nicārininuge, cane teebine ewejane-nine iyeta weeme gome lenajame. Pepu pa läbitege.

16

Paulo Sebore Jewenemige Poto Rooma Ätrunga Biname bine

¹ Mime yepä ätrunga biname ngii Poebe tabe pa twaaclepi Rooma me. Tabe miijirage magebi gwene, lui te cāngenarage kaakesea jaawenemuge Kenekrea ätrunga ingle cabu je.

² Weene teebine sebore jowenepeye, piba cāngena tocanepeye weeme ätru-nga ingle cabu me. Mine Acejiyame me binamewale miiji mime yepä ne pepu ire jaatwusi. Teeme singi gwidape tääpume weene utityāreye, ingle tabe bucurage biname bine ituge ätityera, cebine piyepu.

³ Sebore Akwila piyepu teeme coga Prisila tääpume. Teepi cane cama gigri kaakesea jaawenāsi Yeesu Keriso tääpume.

⁴ Teepi mameta budre jāpānāsi cebine ätityera name pi. Cane singi teebibine baborage eso ceerame, lica cane taatu, yepä ätrunga biname iyeta gawe maramara biname bime ingle cabu teepi cuta piyepu.

⁵ Cuta sebore pui ätrunga ingle biname bime täápume, lui cina teeme mete cabu labasecretnininusi irecu ätumutame.

Sebore cäme singi biname Epaenetus täápume. Tabe niinäce biname gyene Asiya Probins cabu lui te Keriso ne itu jitrunguji.

⁶ Sebore cuta Mariya täápume, tabe lui baborage kaakesea ituge wawena weeme täápume.

⁷ Sebore cuta Andronikus naabi Juniyas täápume. Teepi cäme Israela biname gegi, lui cina krokeciye mete cabu cane cama itu aanajuji mime ätrunga mule name pi. Teepi baborage ätyepäneji biname gegi, lui cina ätrunga biname me ituge äbita cäme niinäce gaabe me.

⁸ Sebore Ampliyatus täápume. Tabe cäme singirage biname gyene mime Yageyame täápume.

⁹ Sebore Urbanus täápume, tabe lui mine cama kaakesea biname gyene Keriso täápume. Piiyepu sebore cäme ngenecurage biname Stakus täápume.

¹⁰ Sebore Apeles täápume, lui te Keriso ne ätrunga me apicetnera cabu ca tasatuji kokre cama. Sebore iyeta biname täápume lui cina Aristobulus me mete cabu yaacrajuge.

¹¹ Sebore Herodiyo täápume. Tabe cuta cäme Israela biname gyene. Cuta sebore ätrunga biname bime täápume lui cina Narkisus me mete cabu yaacrajuge.

¹² Sebore Trupaena naabi Truposa bime täápume. Ai neeneni magebi cina mime Yageyame me kaakesea cängena jaawenäsi. Cuta sebore cäme ngenecurage biname Perisis täápume. Tabe miijirage magebi gwene, lui baborage kaakesea ituge wawena mime Yageyame täápume.

¹³ Sebore Rupus täápume. Tabe mime Yageyame me babo miijirage kaakeseyame gyene. Cuta sebore teeme mage täápume, lui te cäme mage pana cebine itu ire natwepi.

¹⁴ Sebore Asunkritus, Plego, Hermes, Patrobas, piiyepu Hermas täápume, piiyepu iyeta ätrunga biname lui teeme ingle cabu temi.

¹⁵ Sebore Pilologus naabi Juliya; Nereus piiyepu teeme ngule; cuta Olimpas piiyepu iyeta Acejiyame me biname lui teeme ätrunga ingle cabu temi.

¹⁶ Weene weemeweme ajecletnäjäneye gege cama. Keriso me biname cina iyeta maramara ätrunga ingle cabu ca, teepi weeme täápume sebore mene ne jityepenisi.

Paulo Leta ne Umle Mene ca Ermuji

¹⁷ Cäme binamewale, cane weebibine toraca jijenininine, cängena ire pui biname täápume lui cina biname bine maramara me jaawenemusi. Teepi biname bine mara walya gaabe yäcäremusi Acejiyame poto cidi me, siige poto biname bime ätrunga sabe jaawenemusi. Yepä, weebibine pepu lica ituge abiberäja; weene ten cama abasuta gone!

¹⁸ Biname lui cina pepu yaabiberäjemusi, teepi lica mime Yageyame Keriso täápume kaakesea jaawenemusi, yepä teeme kaakesea lui teeme singisingi mule täápume. Poto ngenecu onyaonya biname bine teepi yaangletnäjemusi teeme mitemite mene ca.

¹⁹ Yoo, iyeta biname cina cebine najanusu egä Miiji Mene te kokre cama yaanajuge weene Rooma ätrunga biname cama. Cane peei name pi mati gege lica gäne weeme poto cidi me. Cane singi gäne weene umle cama lenajame miiji mule poto cidi me, yepä umle cäco pana lenajame niiya mule täápume.

²⁰ Piba Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, tabe Satani me kokre ne pa yaapremalepi teebine gawe me wawename weeme täápume. Mime Yageyame Yeesu me miiji te weene cama yaanajege.

²¹ Timoti lui te cane cama kaakesea jaawenemuge, tabe jiićenige sebore weeme täápume. Cäme Israela binamewale Lukiyus, Yasona, piiyepu Sosipata teepi cuta sebore jiweninini.

²² Yoo, cane säne Tertiyus cuta piiyepu weebibine sebore jiweninine mime Yageyame me ngii cabu. Paulo lui mene jiićenige, cane te yoogärenine weeme täápume.

²³ Gayus lui me mete cabu cime ätrunga inge biname cina labasecretinago, tabe cuta sebore weebibine jiwenininige, cuta piyepu Eratus, lui te rarekaake ire jaatwemuge ai babo cewe täapume, cuta piyepu mime biname Kwartas, teepi weebibine sebore jiwenininisi. [

²⁴ Mime Yageyame Yeesu Keriso me babo miiji te iyeta weene cama yaanajege.]

Paulo te Acejiyame ne Ewepyeräjige

²⁵ Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja. Teeme kokre pisi nyene mibibine ätityerame mine ätrunga cabu cängena lenajame. Teeme kokre tädenige pui Miiji Mene cabu ca, cane lui jiiemune Yeesu Keriso poto cidi me. Peei Miiji Mene te Acejiyame me singi ne jaawabudnituge, lui singi poto cidi me biname cina umle cäco yaacrajuge teeme niinäce kaakesaare cabu ca.

²⁶ Yepä, ai padare cabu Acejiyame me singi awabudnitäneji gyene. Teeme mename biname cina teeme singi itu jiiemujisi Acejiyame me Oogäräneji Mene cabu. Acejiyame lui iyeteta gyene, tabe ätrunga biname bine ituge jaji teepi iyeta gawecewe biname bine jajanename egä: Acejiyame singi iyeta biname bine waadename. Tabe singi iyeta biname cina teeme mene acatame teebine ätrungame.

²⁷ Yoo, Acejiyame taatu umle cama gyene iyeta gwidape poto cidi me. Jamyacu apacljera lui teeme yene iyeteta Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca. Pepu pa yaanajege! Cane ngii Paulo, siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame lui ne teeme singi miji pi najuji ai kaakesea täापume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Sostene, cine te yoogärenago

² Acejiyame me ätrunga ingle cabu me Korinito babo cewe ngalebora. Cine weebibine jiwablininago, lui bine ala ituge asogleca mara me äbitame Acejiyame täापume, lui cina teemi nemi Yeesu Keriso cama yepä me äbita miji pi. Ai leta cuta iyeta biname bime bau me iyeta poto ta, lui cina yaawejanusi mime iyeta bime Yageyame Yeesu Keriso ne.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Yeesu Keriso me cabu ca Mibibine Miiji Niwenanenininige

⁴ Cane Acejiyame ne eso yääcäranune weeme täापume, ingle tabe lipu owecu ituge äbita weeme täापume Yeesu Keriso cabu ca.

⁵ Keriso cama yepä äbita miji pi weene kokre ituge äbita iyeta mule cabu, cuta piyepu iyeta iicema cabu piyepu iyeta umle cabu.

⁶ Keriso poto cidì me mene te weeme cabu braju itu jaawenepi epu kokre cama,

⁷ egä weene itu jääpänanemepeye iyeta miijimiji gwidape weeme seemo ireclota täापume, weene liba jewagrieniye Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta ne.

⁸ Tabe te cuta weebibine kokre me cire jiwenipi ngälu ngälugaabe me, piba weeme cabu nuuja niya ne lica cirege päpäna teeme acnenuta bimù cabu.

⁹ Acejiyame lui te weebibine tisoglicipi teeme Bägrä Yeesu Keriso, mime Yageyame cama yepä me äbitame, weene toraca ätrunga ecitepeye teeme cabu, egä tabe cirege wawena tabe ngena täापume ituge jaji.

Korinito Ätrunga Biname cina Maramara Abelaninisi

¹⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu jijenininine weene yepä ngene atwana cama lenajame, piba weene mara me lica päbitipeye. Weene miiji gigrì yepä ngene atwana cama lenaja.

¹¹ Kloe me ingle cabu ca poto biname cina cebine najepesi, egä weene, cäme ätrunga binamewale, jiceliniye peema, egä laasi nyene babo biname.

¹² Cane naace täापume egä weeme yepä te jiiçenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” nuuja te jiiçenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” nuuja te egä, “Cane Peteru me biname gäne,” cuta nuuja te egä, “Cane Keriso me biname gäne.”

¹³ Yeesu me binamewale lui teeme täape gemi. Ingle teeme täape lui yepä gyene, peei name pi teepi äblicäco maramara äbita. Nää Paulo tage, lui te baarge uli cabu budre äbituji weeme täापume? Nää, Paulo me ngii cabu weebibine niye ca ituge äciseja?

¹⁴ Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane te lica weebibine niye ca jicisäjipene, yepä Krispo naabine taatu Gayus jääcisäjepene.

¹⁵ Siige nuuja te äblicäco iicana, egä weebibine cäme abiberäja bägrä täापume ituge niye ca äciseja.

¹⁶ Yoo, cane cuta Setepano teeme ingle biname cama niye ca jääcisäjemepene. Yepä cane ngene lica jotwenine, egä cane cuta poto bine ituge niye ca äciseja coo liiyepu.

¹⁷ Keriso cebine lica nätyepuji niye ca äcisejame, yepä tabe nätyepuji Miiji Mene jajanename. Cane ai gawecewe umle biname bime pana lica jiiçemimune, ingle cane singi lica gäne Keriso me budre me kokre te papa me äbitame.

Acejiyame me Kokre piyepu Umle Lui Keriso Sine

¹⁸ Mene Keriso me budre poto cidi me baarge uli cabu papa gyene eei bime tääpume, budre gaabe cabu lui cina yaacluge. Yepä mine lui cina ireclota gaabe cabu naclenige, mime tääpume Acejiyame me kokre pisi nyene pui mene cabu.

¹⁹ Oogäräneji mene te jiicenige apu egä,

“Cane ai gawecewe umle biname bime umle ne cire yiigarecepene; cuta laatibi bucurage mule poto cidi me labiberäjininusi, cane teeme peei abiberäja ne papa me cire jaawenepene.”

²⁰ Siige ai gawecewe umle biname cina teepi ngena miiji gemi; piyepu laatibi labiberäjininusi bucurage mule poto cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi; piyepu laatibi cängena jaatranimusi ai gawecewe me gwidape poto cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi? Acejiyame te ituge aboclomta, egä ai gawecewe me umle lui buduma umle gyene.

²¹ Acejiyame teeme baborage umle ngalebora apu ngene jotwananuji, egä biname cina lica birige teemerage umle ca Acejiyame tääpume umle äbita. Eewe, pätä tabe ngene jotwa-nanuji, egä cine lui Miiji Mene jaajananemusi, gawecewe muleyame biname cina lui mene ne buduma mene ca einenisi, laatibi jäätrungusi pui mene ne, teepi te ireclota ne jääpänusi.

²² Israela biname cina singi ciitaca mule bine päpänename, Griik biname cina umle ne jirngenis,

²³ yepä cine te Yeesu Keriso poto cidi me mene jejanenemisi, baarge uli cabu lui te budre äbituji. Israela biname cina ai mene ne jigyenisi piyepu Griik biname bime tääpume papa gyene.

²⁴ Yepä Acejiyame lui bine ala ituge asogleca teeme binamewale tääpume, Israela biname coo poto biname, teepi Keriso ne jääpänusi ai mene cabu. Tabe sine Acejiyame me kokre piyepu umle.

²⁵ Acejiyame lui mule ne jaawenuge, biname cina lui mule poto cidi me jiicusi egä, “Buduma mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime umle ne. Piyepu Acejiyame me ngena mule poto cidi me jiicusi egä, “Kokre cäco mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime kokre ne.

²⁶ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene jotwineye, weene lipu biname ge, Acejiyame te liba weebibine ala tisoglicipi. Weeme cabu nesae taatu ge, lui poto cidi me jiicusi egä, “Umle biname, kokre cama biname, babo ngii biname.”

²⁷ Acejiyame naace tääpume eei bine jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime poto cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi papa gemi, inge tabe singi ai gawecewe umle biname bine ajiri me wawename. Cuta eei bine naace tääpume jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime poto cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi kokre cäco gemi, inge tabe singi ai gawecewe kokreyame biname bine ajiri me wawename.

²⁸ Tabe eei biname bine jejäcrimuji, biname cina lui bine gawe me yaapremalemusi, jäägyemusi, jiicusi, egä papa gemi, naace tääpume eei bine igarecame gawecewe muleyame cina lui bime tääpume ngene jwaatwananinusi, egä teepi modamoda biname gemi.

²⁹ Tabe ai ne naace popi jewenuji, egä nuuja biname te äblicäco Acejiyame me opo gaabe je teemämu awepyeräja.

³⁰ Yepä weebibine Acejiyame te yepä me itu jiwenipi Keriso cama piyepu teebine jaawenepi mime umleyame me. Tabe te niwenipi mine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, siige mine mara me itu läbitipago Acejiyame tääpume, piyepu mine kälyä gemi niya mule cabu ca.

³¹ Yoo siige, mine miiji wawena, Oogäräneji mene te lipu jiicenige egä, “Laati te singi awepyeräjame, tabe miiji eei mule bine awepyeräja, Yageyame te lui mule bine ituge wawena.”

2

Cine Mijji Mene Keriso poto cidi me Jaajananemusi, Baarge Uli cabu Lui ne Jibyecrujisi

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane liba lädepene weeme bau me jajanename, egä ngena gyene toraca Acejiyame poto cidi me, lui toraca te niinäce ämlitäneji ge biname bime bau ca, cane epu lica lädepene, egä cane baborage gäne iicema cabu piyepu umle cabu.

² Cäme ngene atwanena puga ge, egä cane nuuja gwidape poto cidi me lica iicema, yepä Yeesu Keriso poto cidi me piyepu teeme budre poto cidi me baarge uli cabu.

³ Yoo, cane liba weene cama puga ge, cane mage wälu ge, kokre cäco läbitepene, siige nalonecepi wälu miji pi.

⁴ Piyepu cane liba mene jijananiipene, weebibine ibiberäjiipene, epu lica ai gawecewe umle biname cina lipu mijimiji tagepogogo ca jaajananemusi piyepu yaabiberäjimusi. Yepä Acejiyame te jaawabudnitepi, egä cäme jajanena piyepu abiberäja lui toraca ge, ingle Aceji Seemo me kokre puga ge.

⁵ Pipu pi biname bime umle te lica jiwenipi weene Keriso cabu me ätrunga acitame, yepä Acejiyame me kokre te jiwenipi.

Acejiyame me Umle Lipu Gyene

⁶ Cane cuta umle mene jaajananemune eei biname bine, lui cina ätrunga cabu kokre gemi. Yepä pui umle lui mara gyene ai gawecewe me umle cabu ca; cuta mara gyene pui biname bime umle cabu ca, ai gawecewe ne lui cina ecanenisi, lui bime kokre gemi mameta apira.

⁷ Cane jaajananemune Acejiyame me umle poto cidi me, lui ge ämlitäneji, teeme ämlitäneji ngene atwanena poto cidi me, tabe lui ne ecituji agedna me niinäce gaabe ca naace täapume mine teeme apacljera cabu me äbäcname.

⁸ Lui cina ai gawecewe ne ecanenisi, teepi umle lica ge Acejiyame me pui ngene atwana poto cidi me. Teepi liga umle cirege, teepi piba mime Yageyame, lui te jamyacu apacljera cama, teebine baarge uli cabu lica cire jäabyecrejisi.

⁹ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jicenige egä,

“Lui ne nuuja te lica ituge päpäna coo ätecija,

lui ne ngene atwana ca äblicäco oomlana,

peese nyene pui gwidape, Acejiyame lui ne ituge amacetnäja biname bime täapume,

lui cina teeme täapume singi.”

¹⁰ Yepä mime täapume Acejiyame te ituge Aceji Seemo ca teeme pui ämlitäneji ngene atwana ne aboclomta. Aceji Seemo te iyeta gwidape bine jäärngemuge, cuta eei bine lui cina ämlitäneji gemi Acejiyame me sungaberage.

¹¹ Biname me seemo tabe taatu umle gyene pui biname me sungaberage. Pepu pana gyene, Acejiyame me Seemo tabe taatu umle gyene, Acejiyame lipu gyene.

¹² Mine ai gawecewe me seemo ne lica ituge acata, pätä mine pui Seemo ne ituge acata, Acejiyame te lui täätyepipi naace täapume, mine piba umle iyeta Acejiyame ngena ituge ceera mibibine.

¹³ Peei name pi cine lica jicemusi mene, biname bime umle cabu ca lui ituge abiberäja, yepä cine jicemusi Aceji Seemo te ngena nibiberäjininuge, cine liba yaaboclomäjimusi seemo ireclota gwidape bine pui biname bime bau me, laati bime cabu pisi nyene Aceji Seemo.

¹⁴ Yepä laati me cabu lica gyene Aceji Seemo, tabe äblicäco nuuja gwidape ne Acejiyame me Seemo bau ca acata. Pepu gwidape cina teeme täapume opo lica lacininusi piyepu mäpurage yaanajuge, ingle Aceji Seemo lica gyene teeme cabu pui gwidape bine aboclomäjame.

¹⁵ Yepä laati me cabu pisi nyene Aceji Seemo, tabe ibibi gyene iyeta gwidape bine atraname, yepä teebine äblicäco nuuja te atrana.

¹⁶ Oogäräneji mene te jicenige egä,

“Laasi nyene biname, lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?
Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajanenane?”
Mine age tema biname, lui bime cabu pisi nyene Keriso me ngene atwanena.

3

Acejiyame me Kaakesea Biname

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane liba weene cama puga ge, cane äblicäco ge epu mene iicema, lipu mene jaajanemusipi pui biname bine, lui bime cabu Aceji Seemo pisi nyene. Cane miiji epu jijananiipene Aceji Seemo cäco biname bine liiyepu, epu ätrunga cabu bägrä bime pana biname bine liiyepu.

² Cane weebibine deedeirage lica ingäranipene, yepä ngame migi taatu icäranipene, ingle weeme iguwace kokre lica ge deedeirage täapume. Cuta page piyepu weene deedeirage täapume iguwace kokre lica gemi,

³ ingle weemerage singisingi cina camu jitruwetnäjenenemisi. Weeme cabu liba pisi nyene ämugetna mule, mene abaja mule, nää peei te lica jiwabininige, egä weeme singi cina weebibine jitruwetnäjenenemisi; weene epu inajininige ai gawecewe mule cabu lenajayame biname liiyepu.

⁴ Weeme yepä te lipu jiićenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” cuta nuuja te lipu jiićenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” egäsu peei te nata jiwabininige, egä weene ai gawecewe muleyame biname bime pana gemi?

⁵ Cije Apolo laasi nyene? Cuta Paulo laasi nyene? Cine Apolo cama Acejiyame me kaakesea bägrä gegi, lui cina weebibine itityeräjiipago weene ätrungame. Cine yepäyepä cina cime kaakesea ne jewenenisi pui umle ca, Acejiyame lui nicärepi.

⁶ Cane te gije bine itu yäätēmepene, Apolo te niije ca itu jaacnanga-nemepi, yepä Acejiyame te uutaname itu jaawenemepi.

⁷ Liteta biname papa gyene, acnanga biname papa gyene, yepä Acejiyame lui babor-age gyene, ingle tabe te gije bine uutaname jaawenimuge.

⁸ Liteta biname piyepu acnanga biname, teepi puu yepä kaakesea ne jewenenäsi, yepä Acejiyame teeme kaakesea ibi teeme yepäyepä bine daremu pa läcäranepi.

⁹ Cine Apolo cama yepä kaakesea ne jewenenago Acejiyame täapume. Weene peete nemi teeme calwa-cupi.

Cuta weene peete nemi Acejiyame me mete.

¹⁰ Acejiyame lui umle näcärepi, cane pui umle ca miijirage raranga biname pana ingle ne jaacnepene, siige nuuja te pui ingle cabu erangenige. Yepä iyeta raranga biname bime cabu sine ireme, egä teepi lipu erange-nisi.

¹¹ Lui ingle ne uja ituge acni, pui ingle papa cabu äblicäco nuuja ne atecwenta. Pui ingle lui Yeesu Keriso sine.

¹² Siige ai ingle cabu yepäyepä biname cina miiji gemi raranga, teepi ngena gwidape ca rarangame singi: gol ca, silba ca, modamoda daremu kula ca, uli ca, tune ca, dage ca.

¹³ Atrana bimu cabu pajecu me cirege äbita, biname yepäyepä cina lipu mete ne ituge raranga. Pui bimu cabu iyeta peei maramara mete bine uliobo ca cirege apicetnära.

¹⁴ Lui biname me mete lica cire layepi, tabe daremu ne cire yaacatepi.

¹⁵ Yepä lui biname me mete te cire layepi, tabe daremu ne lica cire yaacatepi, yepä taberage te ireclota ne cire jääpänepi epu pana, biname te lipu uliobo wädräji cabu ca lasatuge.

¹⁶ Egäsu nata weene umle gemi, egä weene peete nemi Acejiyame me mete. Teeme Seemo te weeme cabu enajenige.

¹⁷ Laati te liba sabe jaawenuge Acejiyame me mete ne, Acejiyame cuta teebine sabe jaawenuge. Acejiyame me mete mara me awenäneji gyene teeme täapume, piyepu pui mete lui weene peete nemi.

¹⁸ Weene gone langletnäjininuye. Weeme nuuja te liba ngene jwaatwananuge, egä tabe ai gawecewe umle biname bime pana umleyame gyene, tabe miiji niinäce pui umle ne abmalame, piba tabe toraca umle biname me äbita.

¹⁹ Ai gawecewe muleyame biname cina lui poto cidi me jiicenisi, egä umle gyene, Acejiyame täapume pui lui buduma gyene. Oogäräneji mene te jiicenige egä, “Acejiyame te umle biname bine teeme pui umle ca jääbrecimuge.”

²⁰ Cuta apu jiicenige egä, “Acejiyame umle gyene, egä umle biname bime ngene atwanena lui papa gemi.”

²¹ Peei name pi weene gone apu iicana, egä weene Apolo me coo Paulo me biname gemi. Cine iyeta weeme tääpu memi,

²² cane Paulo, Apolo, Peteru, ai gawecewe, ireclota, budre, page ngena cina äbitininisi piyepu ingwe ca ngena cina cire läbitipesi, iyeta ai lui weeme tääpu memi,

²³ yepä weene lui Keriso memi piyepu Keriso lui Acejiyame myene.

4

Keriso me Ätyepäneji Biname

¹ Weene miiji cime poto cidi me apu ngene atwana, egä cine Keriso me kaakesea bägrä gemi, Acejiyame lui bine itu nijinuji mene jajanename teeme toraca mene piyepu mule poto cidi me, lui cina ämletnäreji gemi.

² Ai kaakesea ne cine miiji toraca ngenecu cama wawena.

³ Cane nuuja ngene atwana lica gäne, egä biname cina lipu cebine natranusi, coo weene lipu natranuye, cuta cane cämämu lica atraninine.

⁴ Cäme asicnenta miiji gyene, yepä cäro peei te lica nawabenige, egä cane toraca conocäco gäne. Acejiyame tabe taatu gyene, lui te cebine atrana.

⁵ Peei name pi weene gone nuuja ne atrana ngälu toraca atrana padare te cire tädepi. Atrana me padare ebä cirege, Yageyame te liba cire tacnepi. Tabe te cire yaawademepi apaclyera cabu me gwidape bine, lui cina krokeciye cabu ämletnäreji gemi, piyepu tabe te cire jaawabudnitemepi biname bime ngene atwanena bine. Piba Acejiyame te biname bine yepäyepä cire yaawepyeräjemepi teeme mule ibi.

⁶ Cäme ätrunga binamewale, cane aga ngena bii jijinine cime poto cidi me Apolo cama, ai lui cuta weeme tääpu myene. Cime cabu ca weene abiberäjame, egä ai mene iicana ngeno myene egä, “Gone uutruta lui mene oogäräneji gemi!” Peei name pi weene gone lawepyeräjininuye, egä weene cime yepä ne yaacatuwe, nuuja ne cuta yaabmaluye.

⁷ Määme nuuja conocäco lica gyene babo äbitame. Määme nuuja gwidape lica gyene, Acejiyame te lui lica ituge ceera. Peei name pi määme liba iyeta gwidape Acejiyame bau ca gemi, maane ngena name pi lawepyeräjute epu pana, egä maane te itu saawademepete?

⁸ Weeme nää iyeta seemo ireclota gwidape uja piti nemi, weene lui täapume singi? Weene nää uja bewadimiye iyeta miijimiji mule seemo ireclota täapume? Weene nää mope biname me bäbitininiye, ngänu gemi cine lica? Oo, weene mope biname me liga cire läbitininejiye, piba cine cuta yepä cirege weene cama mope biname me lenaja.

⁹ Cane apu ngene jotwaninine, egä Acejiyame te cine ätyepäneji biname bine ingwe gaabe me ituge acrana. Cine epu biname pana gemi, budre me lui bine ituge atrana, siige iyeta cina cime bau me ire sicrajinige, biname piyepu mename seemo cina.

¹⁰ Cine Keriso miji pi buduma gemi, weene ten cama yepä äbita miji pi umle cama gemi! Cine kokre cäco gemi, weene kokre gemi! Cibibine gawe me ire nitwenininisi, weebibine opo gaabe me icranininisi.

¹¹ Cine camu loolomecewe piyepu niyemecewe gemi; cime cäbletääpe iyeta niyorage gemi; cibibine nitemeläjininisi; cine mete cäco gemi, otnetnäjenininago yepä cewe cabu ca nuuja cewe me.

¹² Cine cimeraĝe ime ca baborage kaakesea jewenanenisi cime lenaja täápume. Biname cina liba cibibine niiya mene nijinininusi, cine teebibine jaajemusi egä, “Acejiyame te weebibine miiĵi mule pa jiwenipi.” Cibibine liba sabe niwenininusi, cine nimyemutinuge.

¹³ Liba niiya mene nijinininusi, cine owelaamelame mene jaajemusi. Gawecewe muleyame cina cibibine domäĵi pana niwenininusi. Teepi cibibine epu ire nitwinininusi, egä cine singi cäco gwidape gemi.

¹⁴ Cane ai mene naace täápume lica yoogärinine egä weebibine ajiri me wawename, cane yepä singi gäne weebibine awecetnärame cäme ngenecurage bägrä bine liiyepu.

¹⁵ Ngänu gemi, weeme bucurage awecetnära biname piti nemi, yepä weeme yepä taatu babe pisi nyene lui cane säne. Weene pui padare cabu äbitininuĵiye Keriso me binamewale me, cane liba Miiĵi Mene jijaneninujine weebibine.

¹⁶ Peei name pi cane singi gäne weene cäme pana lenajame.

¹⁷ Cane Timoti ne jityepenine weeme bau me. Tabe lui ätrunga cabu ca cäme miiĵirage bägrä gyene cuta teeme kaakesea ne toraca ngenecu cama jaawenuge. Tabe te pa cääri umle jiwenipi cane lui mule bine yäacwetnimune, cane liba Keriso Yeesu cama lalenglecäĵune, piiyepu cane lui yaabiberäĵimune iyeta ätrunga ingle bine.

¹⁸ Weene poto cina mope modamoda me itu läbitipeye, ingle weene apu ituge angi, egä cane ingwe ca lica pagege weeme bau me otni.

¹⁹ Yepä cäro, mime Yageyame liba singi gyene, cane watata pa lädepene peeyeme, siige pa jääpänemepene, egä pui mope modamoda biname cina lipu piige jaangenetnemuge gwidape bine wawenecame, nää teeme kokre pisi nyene peei ibi wawename?

²⁰ Acejiyame lui bine yaawadimuge, teepi gone mene taatu iicana, teepi cuta miiĵi Acejiyame me kokre ne aboclomta teeme ireclota ngalebora.

²¹ Nää, weene ngena tääpu memi singi, cane liba peeyeme pa lädepene, cane cubu suru cama otnime coo owecu cama otnime?

5

Ätrunga Biname bime Sargi Mule poto cidi me

¹ Cane ituge ätecija, egä weeme sobe cabu epu sargi mule biname pisi nyene, egä Acejiyame umle cäco biname cina umle cäco pepu mule acni. Naace, cebine ituge jaji, egä weeme yepä te teeme acenuteĵi mage cama gigri ecijanenige.

² Weene nää ai täápume gege gemi? Weene miiĵi ajiri lenaja! Lui biname te peei mule ne yaacnepi, weene miiĵi teebine äyebingta weeme ätrunga ingle cabu ca.

³ Cane puu weeme bau ca cude padare gäne, yepä cäme ngenecu pisi nyene weeme cabu. Yoo, cane epu pana gäne, egä cane weeme sobe cabu pisi näne, siige ngene uja itu totwa-nanumene ngena wawename pui niiya mule biname täápume.

⁴ Weene mime Yageyame Yeesu me ngii cabu liba pagege abasecre-tna peema, piiyepu cäme ngenecu weeme cabu liba puma pagege piiyepu mime Yageyame Yeesu me kokre liba pisi nyene weeme cabu,

⁵ weene piba Satani ne pui biname ceera naace täápume tabe te teeme tääpe ne sabe wawename. Yepä tabe pui biname te liba teeme mäpu cabu Acejiyame bau me cire latatrongtepi, Acejiyame te teeme seemo ne ireclota cire yäacärepi Yageyame me acnenuta bimubabu.

⁶ Weeme awepyeräĵa lui nuuja miiĵi lica gyene! Egäsu weene umle gemi egä, “Matikäli uutneca gwidape te iyeta buluduu ne juutnecuge.”

⁷ Weene miiĵi niiya mule bine abmaläcema, ingle uutneca gwidape pana gemi, iyeta buluduu ne lui te joomluge. Piba weene kirece biname gemi epu pana kirece buluduu, lui cabu nuuja uutneca gwidape lica gyene. Weene nata pepuyame gemi, weene uutneca gwidape cäco buluduu pana gemi epu pana äsuplengta deedei buluduu liiyepu.

Cuta toraca gyene, egä mime äsuplengta bimu uja ituge atyaramta, ingle mime äsuplengta Maamoi Keriso ne uja itu eglujisi.

⁸ Siige mine liba ngene jaape-cnusi äsuplengta bimu ne, mine gone niyarage piyepu conocono ngene atwanena cama wawena, lui cina uutneca gwidape cama wawenäneji buluduu pana gemi, pätä mine miiji toraca piyepu conocäco ngene atwanena cama wawena, lui cina epu pana uutne-ca gwidape cäco buluduu liyepu.

⁹ Cäme niinäce leta cabu cane yoogärepenne, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, lui cina umle gemi biname ero coo piyepu sargi mule wawena.

¹⁰ Yepä cane ätrunga cäco biname täapume lica jiicepene, lui cina sargi mule biname, singi ädri biname, eromaame coo uuje awejena biname, ingle weene teebibine liba ägyema, weene miiji ai gawecewe ne abmala.

¹¹ Cane naace me jiicepene, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, ätrunga biname ca lui te lainuge, yepä tabe sargi mule yaacnuge, singi yäädruge, uuje bine yaawejanemuge piyepu tabe eromaame birige. Pepu biname cama weene gone lalenglecäjininuye coo deedei gone yäärwäjimuye.

¹²⁻¹³ Peei lui cäme bau lica gyene ätrunga cäco biname bine atraname. Acejiyame te teebibine cire jaatranemepi. Yepä weene miiji weeme ätrunga ingle ngalebora weemämu latranininuye. Oogäräneji mene te jiićenige egä, “Niiyarage mule biname ne iyeblingepeye weeme sobe cabu ca.”

6

Ätrunga Biname ne Gone Yaacanuye Ätrunga cäco Biname cina Teebine Ablawame

¹ Peei lipu gyene, egä weeme ätrunga ingle biname te liba nuuja cama jääceluge, teepi lipulipu laacluge ätrunga cäco biname bime bau me ablaweja täapume. Ngena name pi ätrunga ingle biname cina lica teebibine ablaweja?

² Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame me binamewale cina ai gawecewe ne cirege ablaweja. Siige weene liba ai gawecewe ne cirege ablaweja, weene cuta ibibi gemi apu matimati mule bine ablawejame.

³ Egäsu nata weene umle gemi, egä mine cuta Acejiyame me mename seemo bine cirege ablaweja. Peei name pi mine cuta ibibi gemi iyeta bimu gaabegabe mule bine ablawejame.

⁴ Yepä weene liba jääceluye papa mule poto cidi me, lui cina bimu gaabegabe läbitininusi, weene siige ätrunga cäco biname bime bau me naacluge ablaweja täapume, lui bime nuuja kokre lica gyene ätrunga ingle ngalebora.

⁵ Weene miiji ajiri lenaja! Egäsu nata weeme ätrunga ingle ngalebora pisi nyene umle biname, lui te ibibi gyene ätrunga biname bime äceläcela mule bine ablawejame.

⁶ Yepä weene lica teeme bau me naacluge, weene mene iiwana puupu cabu me naacluge ätrunga cäco biname cina puma weebibine ablawejame.

⁷ Weene lipu weemeweme ablaweja puupu me lawadaninuye, peei te jiwabininuge, egä weene bitramitninige. Miiji gyene weene ire taatu acita nuuja ne tabe niiya mule wawename weeme täapume cuta piyepu waadename, weeme ngena gwidape piti nemi.

⁸ Pätä weene weemeweme niyarage mule yaacnemimuye piyepu weeme yepäyepä bime bau ca gwidape angletneja mule ca yaawadimuye. Weene apu läbitaninuye weeme poto ätrunga biname bime cama!

⁹ Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame te lica cirege niiya mule biname bine conocäco ceera teta cama biname bine waadename. Weene gone langletnäjinuye. Laatibi sargi mule bine jaawenimusi, laatibi uuje bine yaawejanemusi, laatibi mule jaawenusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige, rooriye imäbägrä laatibi teemeteme lacananinusi, magebi ngulebägrä laatibi pui yepä mule yaacnusi;

¹⁰ coo piiyepu laati bemi gwidape eroyame, singi ädri biname, sice nänäja biname, iicetneja biname, eromaame, apu mule biname bine Acejiyame te lica cirege conocäco ceera teta cama biname bine waadename.

¹¹ Weeme poto cina niinäce pepu ituge. Yepä page weeme niiya mule äcisäjeji gemi, weebibine mara me ituge wawena Acejiyame täapume, mime Yageyame Yeesu Keriso piiyepu mime Acejiyame me Seemo teepi te weebibine conocäco ituge wawena Acejiyame me opo gaabe je.

Weeme Tääpe cina Miiji Acejiyame me Ngii ne Babo Wawena

¹² Weeme yepä te pama jiicuge egä, “Iyeta mule papa gemi cane waweneträjäme.” Yoo, yepä iyeta mule miiji lica gemi mäame täapume. Cane naace täapume jiicenine, egä iyeta gwidape puu papa gemi cäme täapume, yepä cane singi lica gäne nuuja mule te cebine acaname.

¹³ Cuta nuuja te pama jiicuge egä, “Deedei lui camuge täapu myene, camuge lui deedei täapu myene.” Peei toraca gyene, yepä teepi iyeta cire lapirepäsi. Tääpe lica naace täapu myene ero sargi mule waweneträjäme yepä Yageyame me kaakesea wawenecame, piiyepu Yageyame te tääpe ne ire jetwe-nige.

¹⁴ Acejiyame te Yageyame ne budre cabu ca erpinantuji, cuta tabe mibibine teeme kokre ca cire nirpinäripi.

¹⁵ Egäsu nata weene umle gemi, egä weeme tääpe lui Keriso me tääpe piicwa gemi. Peei name pi mine liba rarekaake yäacäranemusi magebi bine teta cama sargi mule wawename, peei lui mine Keriso me tääpe piicwa bine sabe jaawenimusi. Mine licarage pepu mule wawena!

¹⁶ Coe weene pama umle lica gemi, egä lui biname te rarekaake wäacäruge magebi coo ngulebägrä ne teta cama sargi mule wawename, teepi siige yepä me läbitäsi. Oogäräneji mene te pajecurage jiicenige ai poto cidi me egä, “Laatibi magebi rooriye bime mule jaawenäsi, teepi yepä me läbitäsi.”

¹⁷ Yepä, Yageyame cama yepä äbita lui mara gyene. Laati te teta cama yepä läbituge, peei lui egä teepi seemo ireclota cabu yepä gegi.

¹⁸ Weene miiji sargi mule cabu ca cude padare äbita. Laati te liba nuuja niiya mule ne yaacnuge, teeme tääpe ne sabe lica jaawenuge, yepä sargi mule ne liba yaacnuge, peei te teeme tääpe ne sabe jaawenuge.

¹⁹ Weene umle gemi, egä weeme tääpe lui mete gemi Aceji Seemo täapume, lui te weeme cabu yaanajuge, Acejiyame lui Seemo ituge weebibine ceera. Weene weeme lica gemi, weene Acejiyame memi,

²⁰ Ingle tabe te weebibine baborage daremu ca jiletnininuju. Peei name pi weene miiji epu lenaja, egä weeme tääpe ireclota cabu ca weene Acejiyame me ngii ne babo wawename.

7

Ätemla Coga Rooriye bime Ireclota poto cidi me

¹ Niinäce weene lui gwidape poto cidi me leta soogärepeye cäme bau me, siige cane page pui daremu mene jiwecnistenininine. Nuuja niiya lica gyene biname te liba coga cäco lenaja.

² Yepä ero piiyepu sargi mule wälu name pi biname cina miiji coga rooriye awadreca.

³ Siige rooriye te miiji teeme coga bau me läcäruge piiyepu coga te teeme rooriye bau me läcäruge. Teepi miiji yepäyepä teeme singi ngene aglime.

⁴ Coga te yageyame lica gwene teeme tääpe täapume, yepä rooriye sine yageyame. Cuta pepu gyene, rooriye te yageyame lica gyene teeme tääpe täapume, yepä coga tune yageyame.

⁵ Weene nuuja ingle name pi gone äbwäreca coga rooriye bime mule cabu ca, yepä ebä läbwäricuye, weene liba gigri singi yaanajuge padare acatename irecu ätumutame. Cuta weeme peei irecu ätumuta padare te liba siige, weene cuta piba gigri icijuge, siige Satani te piba weebibine lica angletneja ingle weeme singisingi name pi.

⁶ Cane ai lui naace tääpume lica jiićenine, egä cane weebibine giri jicitinine coga rooriye awadrecame. Yepä weene liba singi gemi, cane lica jiićeninine.

⁷ Cane gege cirege, weene iyeta liba epu cirege cane lipu coga acata cäco. Yepä mime yepäyepä cina maramara mule tääpume kokre ne jääpänusi Acejiyame bau ca. Yepä me kokre lui yepä gwidape tääpume, nuuja me kokre lui nuuja gwidape tääpume.

⁸ Yepä atejäclmuta cäco biname piyepu cuublacubla bime tääpume cane cäme ngene atwana mene jiićenine, egä teepi miiji atejäclmuta cäco lenaja cane liiyepu.

⁹ Yepä weene liba singi idrinuge coga rooriye awadrecame, siige äblicäco weeme singi bine iibaname, weene lawadricinuye. Weeme singi ädri cabu ca miiji gyene weene atejäclmuta.

¹⁰ Piyepu cuta laatibi ituge atejäclmuta, weeme tääpume mene age sena. Ai cäme mene lica gyene, Yageyame miiji mene gyene. Coga te gone teeme rooriye ne ägyi.

¹¹ Yepä tabe liba jäägyuge, tabe miiji taatu lenaja coo tabe miiji acnenuta teeme rooriye bau me. Cuta rooriye te gone teeme coga ne ägyi.

¹² Poto bime tääpume Yageyame bau ca mene lica gyene, yepä cane te jiićenine. Liba ätrunga biname me coga pitu nwene, tabe lui ätrunga cäco gwene, gone jwäägyute, tabe liba singi maane cama lenajame.

¹³ Cuta ätrunga magebi, mäame liba rooriye ätrunga cäco, tabe liba singi maane cama lenajame, gone jäägyute.

¹⁴ Cane ai mene naace name pi jiićenine, ingle ätrunga cäco rooriye te ätrunga biname cama lalenglecäjuge teeme coga me ätrunga miiji pi; cuta ätrunga cäco magebi te teeme rooriye me ätrunga miiji pi lalenglecäjuge ätrunga biname cama. Liba apu lica cirege, piba teeme bägrä eei biname bime bägrä pana cirege, laatibi Acejiyame ne lica jäätrungusi. Yepä liba apu cirege, teeme bägrä cina cuta ätrunga biname cama lalenglecäjininusi.

¹⁵ Yepä lui te ätrunga cäco birige, tabe liba singi teeme ätrunga coga ne coo rooriye ne abmalame, tabe jaawenuge. Piba ätrunga coga coo rooriye kälyä birige pui atejäclmuta cotre cabu ca, ingle Yageyame te weebibine itu tisoglicipi weene poode cama lenajame.

¹⁶ Ätrunga coga, maane toraca umle lica gäte, egä mäame mule te nää mäame rooriye ne singi me jaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrongtame, piyepu ätrunga rooriye maane cuta toraca umle lica gäte, egä mäame mule te mäame coga ne singi me jwaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrongtame.

Ätrunga Biname cina Miiji Acejiyame me Singi cabu Lenajame

¹⁷ Ätrunga biname cina miiji eei ireclota cabu lenajame, Yageyame te luma itu icranimuji piyepu luma cita ca tabe ituge ala asogleca teeme bägrä tääpume. Cane apu yaabiberäjimune iyeta ätrunga ingle ngalebora.

¹⁸ Laati te liba tääpe cewecu cama birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne äyebtingtame. Cuta piyepu laati te liba tääpe cabu cewecu cäco birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne acatame.

¹⁹ Nuuja gwidape lica gyene biname te liba tääpe cewecu cama coo tääpe cewecu cäco, yepä eei gyene baborage gwidape tabe Acejiyame me Mene ne äteciyame.

²⁰ Biname te lipu ireclota cabu yaanajuge, Acejiyame te liba ala taasoglicuge teeme biname tääpume, tabe miiji pepu lenaja.

²¹ Maane liba aletnäneji biname gäte, Acejiyame te liba ala naasoglicuge, ngänu gyene, maane pepu naanajepi. Yepä maane liba ibibi gäte pui ireclota cabu ca kälyä äbitame, yoo maane kälyä äbitepi.

²² Yageyame te liba ala taasoglicuge aletnäneji biname ne, tabe kälyä läbituge Keriso me miji pi. Cuta pepu gyene, laati te liba lica gyene aletnäneji biname, Acejiyame te liba ala taasoglicuge, tabe Keriso me aletnäneji biname me läbituge.

²³ Weebibine ituge babo daremu ca aletna, peei name pi ire taatu gone acrana biname cina weebibine cääri ätäyame.

²⁴ Cäme ätru-nga binamewale, weene lui ireclota cabu inajipi, Acejiyame te liba ala tisoglicipi teeme binamewale täapume, weene peema inajipi.

Ätemleja Atejäclmuta cäco Biname piyepu Cuublacubla bime poto cidi me

²⁵ Mime Yageyame te lica ituge mene iicema atejäclmuta cäco biname bime poto cidi me, yepä cane cäme ngene atwana mene jiićenine. Ai puu cäme mene gyene, yepä weene miji ngenecu ceera, inge Yageyame te ngene atwana näcäranuge cane umle cama mene iicemame.

²⁶ Inge naace popi ai lui mäpu padare gyene, peei name pi cäme ngene atwanena apu gyene, egä rooriye te miji epu lenaja, tabe lipu yaanajuge.

²⁷ Määme liba coga pitu nwene, gone waabmalute. Maane liba coga cäco gäte, gone läbitute coga ne acatame.

²⁸ Yepä maane liba coga waacatute, maane nuuja niya mule ne lica jaawenute. Cuta ngulebägrä te liba rooriye acata je, tabe niya mule lica jaawenuge. Yepä laatibi latejäclmutäsi, pui cabu cuta mäpu pisi nyene, cije cane singi lica gäne weene pui mäpu cabu me abacitame.

²⁹ Cäme ätrunga binamewale, cane naace täapume jiićenine, egä babo padare lica gyene ngälugaabe oomlaname, peei name pi coga rooriye cama biname, teepi puu atejäclmuta biname gemi, yepä teepi miji ama cita ca epu yepä ngene atwana cama lenajame atejäclmuta cäco biname liiyepu.

³⁰ Piiyepu laatibi ele yaangene-tnemuge, teeme puu ngenecu mäpu piti nemi, yepä teepi miji epu lenaja ele cäco biname liiyepu. Piiyepu laati bemi ngange, teepi puu gege gemi, yepä teepi miji epu lenaja ngange cäco biname liiyepu. Cuta piiyepu laatibi gwidape bine jaaletnanemusi, teeme puu gwidape piti nemi, yepä teepi miji epu lenaja gwidape cäco biname liiyepu.

³¹ Yoo, laatibi gawecewe ireclota mule täapume kaakesea jaawenusi, teepi ngene atwanena oräre gone peei cabu lenajame, inge ai gawe te lecaleca padare apu lica cirege lenaja.

³² Cäme singi apu gyene, egä weene ngenecu mäpu cäco lenajame. Ätrunga cama cusucusi me nuuja ngene atwanena lica gyene, yepä tabe singi Yageyame ne ngenecu miji me wawename.

³³ Yepä coga cama biname te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, inge tabe singi teeme coga ne ngenecu miji me wawename,

³⁴ siige tabe neeneni poto ire jaatwu-ge. Cuta piiyepu rooriye cäco magebi coo ngulebägrä cina, teepi ngene jwaatwananinusi Yageyame poto cidi me taatu, inge teepi singi teeme täapume mara me äbita teeme seemo ireclota piiyepu täape ireclota ngalebora. Yepä rooriye cama magebi te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, inge tabe singi birige teeme rooriye ne ngenecu miji me wawename.

³⁵ Cane naace täapume jiićenine egä weebibine ätityerame, lica iibaname coga rooriye awadrecä cabu ca. Cane singi gäne weene eei bine wawenetnäjame, ngena gemi miji piiyepu conocäco, piiyepu yepä ngene atwana cama äcärame Yageyame me kaakesea wawename.

³⁶ Liba ciwelooyame wäsi piti negi, siige teepi liba niinäce apu egä, “Cine lica atejäclmuta,” yepä ingwe ca liba cusucusi te apu egä, “Ai atejäclmuta cäco mule lui miji lica gyene ngulebägrä täapume,” coo piiyepu teeme singi cina ngulebägrä täapume

liba kokre yaacrajuge, tabe siige lasicnantuge egä, “Cane miiji atejäclmuta,” siige teepi latejäclmutäsi. Ai mule lui niya mule lica gyene.

³⁷ Yepä, cusucusi me liba ciwelooyame pitu nwene, siige nuuja te liba lica jibuge egä, “Maane gone waacatute,” yepä tabe teemämu ngene jwaatwanuge coga cäco lenajame, siige pui ngene atwana cabu kokre yaanajuge, tabe peei lui miiji mule jaawenuge.

³⁸ Pipu pi laati te coga waacatuge, peei lui niya lica gyene, yepä laati te lica waacatuge, peei lui miijirage gyene.

³⁹ Piiyepu rooriye cama magebi te miiji teeme rooriye cama lenaja. Yepä rooriye te liba budre, tabe piba kälyä läbituge. Siige tabe liba singi nuuja rooriye ne acatame, tabe yaacatuge, yepä pui rooriye te miiji ätrunga biname.

⁴⁰ Yepä cäme ngene atwana te apu jüicenige, egä tabe liba rooriye cäco waanajuge, peei miiji gyene. Ai puu cäme mene gyene, yepä Acejiyame me Seemo cäme cabu pisi nyene.

8

Ätemleja Cibu Deedei poto cidi me, Lui ca Uuje bine Ituge Iiwäreja

¹ Cane singi cuta mene jajime weene lui soogärepeye cäme bau me cibu deedei poto cidi me, uuje bine lui ca ituge iiwäreja. Yoo mine umle gemi iyeta ai poto cidi me. Yepä pepu umle te biname ne jaawenuge mope babo me, yepä owecu te yäätityäruge nuuja biname ne.

² Laati te liba apu angi, egä teeme umle pisi nyene poto gwidape poto cidi me, tabe cäro camu ge umle äbita, tabe lipu cirege.

³ Yepä laati te liba Acejiyame täapume singi, Acejiyame te umle gyene tabe.

⁴ Yoo siige cäme mene age sena pui cibu deedei poto cidi me, lui cina iiwäreneji gemi uuje bine. Mine umle gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi, piiyepu mine umle gemi, egä yepä taatu pisi nyene lui Acejiyame gyene.

⁵ Toraca gyene, egä biname cina einenisi poto gwidape bine cabu je piiyepu gawe cabu uuje ca; piiyepu toraca gyene, egä pepu uuje piiyepu yageyame bucurage gemi.

⁶ Yepä mime täapume yepä taatu “Uuje” pisi nyene, lui sine Babe piiyepu lui sine Acejiyame iyeta gwidape täapume, piiyepu lui täapume mine ninajininige. Piiyepu cuta yepä taatu Yageyame pisi nyene, Yeesu Keriso, lui cabu ca iyeta gwidape cina acinujisi piiyepu lui cabu ca mine ninajininige.

⁷ Yepä poto ätrunga biname cina umle lica gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi. Teepi teeme sasa ireclota cabu epu geäji gemi uuje bine cibu deedei ca iiwärejame, egä cuta page teepi liba pepu cibu deedei bine yäärwäjimusi, teepi camu puga ngene jotwanininisi, egä uuje bine äcäräneji gemi ai cibu deedei. Ingle naace popi teepi cängena lica ngene ca agli, egä ngena gyene toraca, ngena gyene walya, teepi peei name pi lasicnantinusi, egä cine niya mule jwenisi pipu cibu deedei liba yäärwäjusi.

⁸ Yepä, cibu deedei papa gyene loolo; peei te äblicäco mibibine Acejiyame gome waadena. Mine liba ärwäja cäco, mine nuuja niya ne lica jääpänusi, cuta mine liba yäärwäjusi, nuuja miiji ne lica jääpänusi.

⁹ Yoo, weene umle gemi, egä iyeta cibu deedei papa gemi, yepä weene gone ärwäja, liba umle cäco biname ne ire jaarmetnuye atramame.

¹⁰ Weene lui umle gemi, egä uuje bine iiwäreneji cibu deedei papa gemi, inge uuje lui toraca gwidape lica gemi, siige nuuja ätrunga biname lui te ai poto cidi me cängena umle lica birige, liba jipänininuge loolo cabu, nää ai te lica opo jaarmetnuge tabe cuta loolo me, ngänuge tabe teeme asicnenta ne yääcisäruge.

¹¹ Siige weeme peei umle te sabe jaawenuge weeme nuuja ätrunga biname ne, lui te umle cäco yaanajuge piiyepu Keriso lui täapume budre äbituji.

¹² Weene liba apu niiya mule jaawenuye weeme ätrunga biname yepä ne, teebine lipu jaawenuye tabe teeme asicnenta ne äciserame, weene pei lui Keriso tääpume niiya mule ne jaawenuye.

¹³ Yoo siige, cane liba cibi deedei ärwäja ca ire jaarmetnune cäme biname ne, siige cane ingwe ca lica pui cibi deedei loolo, ingle cane singi lica gäne teebine ire armetname.

9

Paulo Ngena Ingle cabu Keriso me Ätyepäneji Biname Gyene

¹ Nuuja biname te äblicäco cebine giri acitame egä cane ngena wawenname. Cane Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane mime Yageyame Yeesu ne irecorage ca jepänujine. Cane lui kaakesea jaawenune Yageyame tääpume, weene pui kuu gemi.

² Ngänu gyene, poto cina lica nacatusi, egä cane ätyepäneji biname gäne, yepä weene te nacatuye! Weene lipu yepä me läbitipeye mime Yageyame cama, pei te jaawabudnitude, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne.

³ Laatibi singi cebine ablawejame, cane cämecäme apu jiicenine

⁴ egä cäme conocäco pisi nyene biname bime bau ca deedei päpäname cäme kaakesea daremu me.

⁵ Cuta cäme conocäco pisi nyene ätrunga magebi ne coga me acatame siige teta cama gigri otnetneja poto Keriso me ätyepäneji biname cina liiyepu, Yageyame me iganewale liiyepu coo Peteru liiyepu?

⁶ Cine nää Banaba cama taatu gegi epu ätyepäneji biname, lui cina miiji kaakesea wawena cime lenaja tääpume?

⁷ Nata caami biname te daremu lica yäacäruge teeme lenaja tääpume? Cuta calwacupi yageyame te tabe waina kuu loolo teeme calwacupi cabu ca. Piiyepu maamoi ire atwi biname te tabe maamoi bime ngame migi yäänäjimuge.

⁸ Binamerage bime ngame atwanena mene taatu lica gemi ai, cuta Acejiyame me cotre te pepu jiicenige.

⁹ Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene egä, “Gone kau me tage jätäyumi, tabe liba wiiti mope bine jäämungäjemuge.” Nää Acejiyame kau bime tääpume taatu jiicenige, cime tääpume lica gyene?

¹⁰ Ngenä pi, tabe cuta cime tääpume jiicenige. Ai mene toraca cime tääpume oogäräneji gyene. Laati te gawe ne yäängwädnuge piiyepu laati te gije bine yäatemuge, teepi kaakesea jaawenimusi kuu päpäna tääpume.

¹¹ Siige cine seemo ireclota tääpume gije bine ituge ätema weeme cabu, pei name pi bucu lica gemi cine weeme bau ca daremu me gwidape päpäname tääpe ireclota tääpume.

¹² Poto bime conocäco liba pisi nyene weeme bau ca gwidape päpäname, cime conocäco piba baborage gyene.

Yoo, cime puu conocäco pisi nyene, yepä cine apu lica ituge äbita. Cine iyeta mule cabu ituge ämyemutana naace tääpume egä cine lica iibana Miiji Mene ne Keriso poto cidi me daamledamle äbitame.

¹³ Egäsu weene umle gemi, egä lui biname cina Acejiyame me mete cabu kaakesea jaawenusi, teepi puma cita ca deedei bine jääpänimusi. Piiyepu lui cina Acejiyame ne cibi ca yiiwärajusi iiwäreja dade cabu, teepi puma cita ca temanu kupae bine yaawadimusi.

¹⁴ Cuta pepu gyene, Yageyame te ituge iicana, egä laatibi Miiji Mene jajanena kaakesea jaawenusi, teepi miiji peema cita ca daremu päpäna teeme lenaja tääpume.

¹⁵ Yepä cane pepu lica ituge äbita. Cuta cane ai ne naace tääpume lica bii byoogärine egä cane weeme bau ca daremu päpäname. Cane singi lica gäne weebibine ätineräjame,

ngänuge cane loolomecewe budre. Nuuja te äblicäco gyene cäme ai awepyeräja ingle ne acata cäme bau ca.

¹⁶ Miiji Mene acenena name pi cane äblicäco awepyeräja, ingle cane cäme singi ca lica jewenenine ai kaakesea ne, yepä Acejiyame te itu najuji cane wawename. Miiji Mene cane miiji jajanena, cije cane niiya ne jääpänune.

¹⁷ Cane liba cäme singi ca ai kaakesea ne cire jaawenejine, piba cane miiji cirege daremu täapume ätemlame. Yepä cane Acejiyame täapume ai kaakesea ne jewenenine, ingle tabe te itu najuji.

¹⁸ Siige cane ngena daremu ne acata ai kaakesea cabu ca? Cäme daremu lui eei gyene, egä cane Miiji Mene daremu cäco jaajananemune. Cäme puu conocäco pisi nyene daremu päpäname ai kaakesea cabu ca, yepä cane pepu lica äbitenine.

¹⁹ Cane puu nuuja biname me aletnäneji biname lica gäne, yepä cane cämämu äbitujine iyeta biname bime täapume aletnäneji biname pana lenajame naace täapume egä bucurage biname bine piba Yageyame bau me waadename.

²⁰ Cane liba Israela biname cama birige, cane teeme pana nanajuge naace täapume teebibine Yageyame bau me waadename. Cane puu Moose me Cotre cabu ca äyebingtujine, yepä cane liba Israela biname cama kaakesea jaawenune, cane epu nanajuge, egä cane pui cotre bine icwetnenemine naace täapume teebibine Yageyame bau me waadename.

²¹ Cuta cane liba biname cama birige lui Israela biname lica, cane teeme pana nanajuge Moose me Cotre äcwetna cäco naace täapume teebibine cuta waadename Yageyame bau me. Cane naace me lica jiicenine, egä cane Acejiyame me cotre cabu ca kälyä gäne; eewe, cane Keriso me cotre ngalebora säne pätä.

²² Laati bemi ätrunga cabu kokre liba lica, cane liba ten cama birige, cane teeme pana läbitune teebibine Yageyame bau me waadename. Yoo, cane lipu biname cama nanajuge, cane teeme pana läbitune naace täapume cane lipu maramara gaabe ca teeme poto bine waadename Yageyame bau me.

²³ Cane iyeta gwidape bine Miiji Mene miji pi jaawenimune naace täapume mine iyeta pui Mene cabu ca miiji ne päpäname.

²⁴ Weene nata umle gemi, egä puu bucurage cina luuwamitnu-ge daremu täapume, yepä teeme yepä taatu te yuutrutuge, siige tabe daremu ne yaacatuge. Peei name pi weene miiji pepu uuwamitnipeye, egä weene daremu ne cirege päpäna.

²⁵ Laati bemi singi apu bääclena cabu me äbäcname, teepi miiji eei mule bine ägyema, lui cina teeme tääpe bine kokre cäco me jaawenimusi naace täapume teepi piba niinäce daremu ne acata. Teepi lui daremu ne yaacatusi iyeteta lica gyene, yepä mine lui daremu täapume uuwametnenininago, peei lui iyeteta gyene.

²⁶ Peei name pi cane conocäco uuwamenine ngälu ngälugaabe me. Piiyepu cane eei biname pana gäne, lui te imecubu bääclena cabu kuutamarage yoororuge.

²⁷ Cane naace name pi cäme tääpe ne egletnäjenine egä tabe kokre me äbitame piiyepu cäme singi ibi lenajame, cije Acejiyame te cebine, lui te poto bine Miiji Mene ituge jajanena, pama äyebingta mage.

10

Umle Mene Uuje bine Iiwäreja poto cidi me

¹ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene gone jitrimalinuge, ngena te äbituji mime kaakesaare bime täapume, teepi liba Moose cama Aikupito ca secluji. Carbe te gaabe tewabimuji teepi luma otnime, piiyepu teepi iyeta Ududi Malu ne cängengarage ernge ta suurujisi.

² Teepi carbe uuwa cabu lipu secluji piiyepu malu ne lipu ernge ta suurujisi, teepi peei lui Moose cama yepä me äbitininujisi cotre bine äcwetname.

³⁻⁴ Teepi yepä deedei ne serwa-nenanumesi piiyepu yepä niye ne senäjumesi teeme seemo ireclota täapume. Teepi ireclota kula cabu ca niye ne senäjumesi, teta cama lui kula te äduji. Pui kula lui Keriso tage.

⁵ Ngänuge apu, yepä Acejiyame te ngenecu miiji lica ge teeme iyeta bime täapume, siige teeme bucurage cina budre äbitininujisi daapo taatu cewe cabu.

⁶ Yoo siige, ai lui umle mene gyene mime täapume, egä mine gone singi ädri niyaniya mule wawenname teepi liiyepu.

⁷ Cuta mine gone uuje bine awejena teeme poto cina liiyepu. Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiicenige, egä teepi soriyomu eclitujisi, giire jewäjanejisi ime ca wawenäneji uuje gwidape ne opo gaabe me acitame.

⁸ Mine cuta ero piiyepu sargi gaabe cabu gone otnetneja teeme poto cina liiyepu, siige yepä taatu bimu cabu twentitrii tausen biname cina budre itrametnemalemuji.

⁹ Piiyepu mine gone Yageyame ne apicetnära, egä mine luma ngälu niya mule acni tabe piba daremu ceerame mibibine, teeme poto cina lipu jewenujisi, siige cobyame cina teebibine budre me eglecanemujisi.

¹⁰ Piiyepu mine gone Acejiyame bau me yaaratusi teeme poto cina liiyepu, siige teebibine sabe wawenayame mename seemo te budre me eglecanemuji.

¹¹ Iyeta ai gwidape cina äpletnäruji teeme täapume naace täapume teepi peema cita ca ngene ca aglanenname; siige oogäräneji gemi mime umle täapume, lui cina ireclota gemi page ai padare cabu, ngälugaabe liba mameta gyene atyaramta.

¹² Peei name pi laati te ngene apu jwaatwananuge, egä tabe ätrunga cabu kokre cama jeclajutenige, tabe miiji cängena ire, cije tabe yaatramuge.

¹³ Iyeta apicetnära weene lui bine jääpänanemuye, weeme taatu cabu lica, cuta iyeta biname cina peei bine jääpänanemusi. Yepä Acejiyame te teeme mene ibi jaawenuge, tabe epu taatu apicetnära bine täatyepäjemuge weeme bau me, weene lui cabu ca miiji gemi uutruta. Apicetnära te liba täduge, tabe kokre icärininuge weene ämyemutame siige äsime.

¹⁴ Peei name pi cäme miijirage binamewale, weene uucratni-peye uuje bine awejena cabu ca.

¹⁵ Weene ngene atwanena cama biname gemi, weene jitranemepeye cane lui jijananeninine.

¹⁶ Mine liba aareto jaarwusi, siige eso yäacärusi kwäye täapume, mine liba pui kwäye cabu ca nani, mine piba gigri yepä me läbitininago Keriso cama teeme uudi nani name pi. Cuta mine liba yäätrecusi buluduu ne, siige jaarwusi, mine piba gigri yepä me läbitininago Keriso cama teeme täape arwi name pi.

¹⁷ Aareto buluduu lui yepä gyene. Mine puu bucurage gemi, yepä mine yepä täape gemi, ingle mine iyeta peei yepä buluduu ne jaarwusi.

¹⁸ Weene ngene jotwananineye Israela biname bime poto cidi me. Teeme apu mule pisi nyene, egä laatibi yäärwäjimusi cibi deedei bine, lui ca Acejiyame ne yiiwärujisi, teepi iiwäreja dade cabu ca gigri yäärwäjimusi, siige teepi gigri Acejiyame cama yepä me läbitininusi.

¹⁹ Cane naace täapume lica jiicenine, egä lui cibi deedei uuje bine iiwäräneji gemi, mara gemi poto cibi deedei cabu ca, piiyepu cane naace me lica jiicenine, egä uuje lui toraca gwidape gemi.

²⁰ Yepä cane naace me jiicenine, egä Acejiyame umle cäco biname cina liba uuje bine yiiwärajemusi, teepi niya cable bine yiiwärajemusi, lica Acejiyame ne. Cane singi lica gäne weene peei mule cabu ätenglecäjame niya cable bime cama yepä äbitame.

²¹ Weene äblicäco gemi Yageyame me aareto kwäye cabu ca nani piiyepu cuta niya cable bime kwäye cabu ca nani. Weene cuta äblicäco gemi Yageyame me dade cabu ca loolo cuta piiyepu niya cable bime dade cabu ca loolo.

²² Mine liba apu läbitininago mine peei lui Acejiyame ne yaapicetnärusi, egä lipu, tabe ire taatu nicranininige mine ai mule wawename? Mine nää apu ninge-nininuge, egä mine kokre gemi, tabe kokre cäco gyene?

Weene Jaawenimuye Iyeta Gwidape bine Acejiyame me Ngii Babo Wawename

²³ Biname cina apu jiicusi egä, “Iyeta mule lui papa gemi wawenetnäjame.” Yoo toraca gyene, yepä iyeta mule lui miiji lica gemi. Cuta apu jiicusi egä, “Cine papa gemi iyeta mule bine wawenetnäjame.” Yoo, yepä iyeta mule lui biname bine lica yäätityeräjimusi.

²⁴ Nuuja te gone teeme taatu miiji ne jäärnguge, yepä miiji tabe poto bime miiji ne ärngi.

²⁵ Weene miiji gemi loolo me iyeta cibi deedei bine, lui bine jaaletnimusi aletna puupu cabu. Pepu cibi deedei ärwäja cabu ca weene gone niyaniya lasicnantinuye, egä pama uuje bine iiwäräneji deedei gemi.

²⁶ Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, “Gawecewe piyepu iyeta teeme gwidape Yageyame memi.”

²⁷ Piiyepu ätrunga cäco biname te liba weebibine ala tisoglicininuge deedei loolo me, weene liba singi otnime, piba naaclepi, erwäjemepeye, tabe ngena icärininuge. Weeme nuuja ingle lica birige niya asicnentame pui cibi deedei name pi.

²⁸ Yepä pui abasecretna cabu liba nuuja te jijinuge egä, “Ai cibi lui uuje bine iiwäräneji gemi,” piba pui biname name pi gone yäärngäjuyue, lui te jijinuge pui mene. Cuta piyepu teeme asicnenta name pi gone yäärngäjuyue, ingle tabe lasicnantuge egä niya mule gyene.

²⁹ Yoo, cane weeme asicnenta name pi lica jiicenine ai mene, ingle pui cibi ärngäja te äblicäco weeme asicnenta ne sabe wawena, yepä pui nuuja me asicnenta name pi cane jiicenine.

Siige weeme yepä te pama jiicenige egä, “Nuuja biname me asicnenta te ngeno me niibenige cane gwidape wawename, lui cäme täápume papa gemi.

³⁰ Cane liba Acejiyame ne eso yäacärune deedei täápume, siige yäärwäjune, piba ngena name pi poto cina cebine niicetnusi deedei poto cidi me, cane lui täápume eso yäacärune Acejiyame ne?”

³¹ Agesa cäme mene pui biname täápume: weene ngena liba jaawenuye, yäärwäjuyue coo yäänäjuyue, weene iyeta jaawenimuye Acejiyame me ngii babo wawename.

³² Weene epu inajipi, egä weene Israela biname bine atramame gone jaawenimuye, coo piyepu lui cina Israela biname lica gemi, coo piyepu Keriso ne lui cina jäärngusi.

³³ Weene epu äbitinineye cane liiyepu, lui te äbitinine iyeta biname bine ngenecu miiji me wawename. Cane cäme miiji täápume lica äbitinine, yepä iyeta biname bime miiji täápume naace täápume piba iyeta cina ireclota ne päpäname Yeesu cabu ca.

11

¹ Cebine nätuteye epu, cane lipu Keriso ne jitutenine.

Magebi Rooriye cina Lipulipu Lenajame Ireçu Ätumuta Padare cabu

² Cane weebibine iwepyeräjininine, ingle weene ngene lica jitrimalinuge cäme poto cidi me, piyepu weene icwetnenemiye, cane lui itu ibiberäjipene weebibine.

³ Yepä cane singi gäne weene umle äbitame, egä Keriso sine mope iyeta rooriye bime täápume, rooriye sine mope teeme coga täápume, piyepu Acejiyame sine mope Keriso täápume.

⁴ Pipu pi rooriye te liba ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jiicemuge mope acwabäneji, tabe Keriso ne opo gaabe me lica yaacituge, lui sine teeme mope biname.

⁵ Piiyepu cuta lui magebi te mope acwaba cäco ätrunga ingle abasecretna cabu irecu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jüicemuge, tabe teeme rooriye ne opo gaabe me lica yaacituge. Pui lui epu pana gyene, egä teeme mope äsweji ge.

⁶ Magebi te liba teeme mope lica yaacwabuge, tabe cuta miiji teeme edingäli alacna. Yepä, ingle ajiri mule gyene magebi täápume edingäli alacname coo mope äsweji lenajame, tabe miiji teeme mope ne acwaba.

⁷ Yepä rooriye te gone teeme mope ne acwaba, ingle Acejiyame te ituge teebine teeme pana me wawena piiyepu teeme pana ireclota ituge ceera. Yepä magebi ne rooriye me pana ireclota ituge ceera,

⁸ ingle rooriye ne lica ituge magebi cabu ca wawena, yepä magebi ne ituge rooriye cabu ca wawena.*

⁹ Cuta piiyepu rooriye ne lica ituge wawena magebi täápume yepä magebi ne ituge wawena rooriye täápume.

¹⁰ Peei name pi magebi te miiji teeme mope ne cängena acwaba naace täápume Acejiyame me mename seemo cina päpäname, egä tabe teeme rooriye ne opo gaabe me yaacituge.

¹¹ Yepä Yageyame me ätrunga ingle cabu magebi te taatu lica gwene cuta piiyepu rooriye te taatu lica gyene. Magebi me lipu singi pisi nyene rooriye me ätityera täápume, rooriye me cuta singi pisi nyene magebi me ätityera täápume.

¹² Magebi ne lipu ituge rooriye me cabu ca wawena, cuta pepu gyene, rooriye te magebi me cabu ca lapli-mluge, piiyepu Acejiyame agednayame gyene iyeta gwidape täápume.

¹³ Siige weene weemämu atranipeye, egä nää miiji gyene magebi te ätrunga ingle abasecretna cabu irecu ätumuta mope acwaba cäco.

¹⁴ Acejiyame te lipu biname bine icranuji ai gawe cabu lenajame, peei te birige abiberäja, egä rooriye täápume lecaleca edingäli lui ajiri cama birige,

¹⁵ yepä magebi ne lui miiji opo me jwaawenuge. Teebine lecaleca edingäli ituge ceera acwaba täápume.

¹⁶ Liba biname piti nemi, laati bemi singi ai poto cidi me äcelame, cäme nuuja mene lica gyene iicemame, yepä cine piiyepu iyeta ätrunga ingle cina apu läbitininusi.

Korinito Ätrunga Biname cina Aareto ne Niiyarage Yaarwusi

¹⁷ Cane liba ai umle mene jijananeninine, cane miiji cuta weebibine ablaweja. Weene liba labasecretnininuye irecu ätumutame, weene nuuja ätityera ne puma cita ca lica jääpänuye, yepä sabe jiwenninuge weebibine.

¹⁸ Yoo, cane ituge ätecija, egä weene liba labasecretnininuye irecu ätumuta täápume, weene yepä ngene atwanena cama lica birige. Cuta cane jitrungenine, egä ai mene lui toraca gyene,

¹⁹ ingle cane umle gäne, egä weeme maramara äbita lui papa lica gyene. Peei lui weebibine apicetnärame weene piba opo awatname, egä weeme sobe cabu laati bemi toracarage ngenecu cama.

²⁰ Yoo siige, weene liba labasecretnininuye, weene aareto† ne cängena lica jaarwuye puma.

²¹ Ingle weene liba läbitininuye deedei loolo me, weeme yepäyepä cina jilonicininuge watawata teeme gome waadename weeme yepäyepä cina lui deedei piiyepu waina niiye saawadimuye. Peei name pi owecumete biname cina loolomecewe birige piiyepu laatibi bucurage waina niiye saawadimusi, teepi pui cabu ca buduma me läbitininusi.

²² Weeme nää weemerage mete lica gemi pepu loolo me coo nänäjame? Weeme täápume nää papa gyene Acejiyame me binamewale bime abasecretna cabu buduma

* **11:8:** magebi rooriye: Ire Genesis 2:21-23 † **11:20:** aareto: Pui padare cabu ätrunga biname cina liba labasecretnininusi aareto loolome, teepi pui padare cabu cuta deedei läbitininusi.

mule acnetnejame? Coo piyepu weene nää singi gemi owecumete biname bine ajiri me wawename? Cane nää miiji weebibine awepyeräja? Ai poto cidi me cane licarage iwepyeräjininine!

Yageyame me Aareto

²³ Cane Yageyame bau ca ituge acata cane lui weebibine cuta itu ibiberäjipene, egä Yageyame Yeesu ne lui ciye cabu jewabudni-tujisi budre tääpume, tabe piba buluduu ne ecatige,

²⁴ Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, jiicige egä, “Ai lui cäme tääpe gyene, lui weeme tääpu myene. Weene erweye cebine ngene apecname.”

²⁵ Cuta pepu gyene, deedei ingwe gaabe ca tabe kwäye ne ecatige, jiicige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niya cabu ca äsecerame, cäme uudi liba tapirenige. Weene liba yaanuye, cebine ngene napecnuye.”

²⁶ Siige iyeta padare cabu weene liba ai buluduu ne jaarwuye piyepu ai kwäye cabu ca yaanuye, weene peei lui Yageyame me budre ne jaaitnäjuye, ngälu tabe liba cire tacnenutepi.

²⁷ Peei name pi laati te liba papapapa jaarwuge Yageyame me buluduu ne cuta yaanuge teeme kwäye cabu ca, tabe teeme tääpe piyepu uudi bine sabe jaawenimuge.

²⁸ Yoo, pipu pi iyeta biname cina miiji niinäce teemämu lablawäjinuye, ingwe ca piba jaarwuye pui buluduu ne cuta yaanuye pui kwäye cabu ca.

²⁹ Laati te liba aareto cabu buluduu ne jaarwuge piyepu kwäye cabu ca yaanuge opo awatna cäco, egä Yageyame me tääpe ngena tääpu myene, peei biname te mäpu ne jääpänuge.

³⁰ Peei name pi weeme bucurage cina pita gemi piyepu bleela gemi, nesae cina budre ituge äbita.

³¹ Yepä mine liba mimämu niinäce lablawäjinago, piba Yageyame te nuuja singi lica mibibine pui mäpu daremu ceerame.

³² Yepä Yageyame te nitranininuge, niblawäjinuge naace tääpume ngälugaabe je piba tabe singi lica mibibine mäpu daremu ceerame gawecewe muleyame biname cama yepä.

³³ Yoo siige, cäme ätrunga binamewale weene liba naacluge aareto loolo me, weene miiji nuuja bine awagrija, piba gigri loolo.

³⁴ Liba laasi nyene loolomecewe, tabe miiji niinäce mete cabu säärwäjuge, siige Acejiyame te piba weebibine lica ablaweja weeme niyarage mule name pi weeme abasecretna ngalebora. Yepä poto mule poto cidi me cane ebä umle pa jiwenipene, cane liba pa lädepene peeyeme.

12

Aceji Seemo te Kokre Yäcäranemuge Maramara Kaakesea Wawenecame

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene toraca umle äbitame, egä Aceji Seemo te ngena maramara kaakesea tääpume kokre ceera.

² Weene umle gemi, egä weene liba camu Acejiyame umle cäco inajininuji, mene cäco uuje cina weebibine conocono gaabe cabu me iwadininujisi weene teebibine awejename.

³ Peei name pi weene miiji cängena ire lui gyene miiji seemo, cuta lui gyene niya seemo. Liba Acejiyame me Seemo te biname ne yaacenanuge, tabe äblicäco iicana egä, “Yeesu, maane nääglumeg!” Cuta nuuja poto me, nuuja te äblicäco iicana egä, “Yeesu lui cäme Yageyame gyene,” liba teeme cabu Aceji Seemo te lica yaanajuge.

⁴ Maramara kokre piti nemi maramara kaakesea wawename, yepä lui Seemo te biname bine yäcäranemuge peei kokre, tabe yepä taatu gyene.

⁵ Cuta kaakesea maramara gemi, yepä Yageyame lui tääpume jaawenimusi, tabe yepä taatu gyene.

⁶ Kokre mule lui maramara gemi, yepä Acejiyame lui te umle yääcäranemuge, tabe yepä taatu gyene.

⁷ Acejiyame te biname bime yepäyepä cabu maramara gaabe ca yaaboclomäjuge, egä teeme Seemo pisi nyene teeme cabu. Siige iyeta mule, lui maramara biname cabu läpletneräjuge, teepi iyeta biname bime miiji tääpume.

⁸ Yoo, teeme Seemo te yepä ne umle yääcäruge tabe mäpu cabu ca asata gaabe ne päpäname; cuta nuuja ne ngene atwana yääcäruge tabe ämletnäreji gwidape coo mule poto cidi me umle äbitame.

⁹ Tabe cuta nuuja ne ätrunga yääcäruge poto gwidape poto cidi me egä pagege äbita; cuta nuuja ne kokre yääcäruge biname bine pita cabu ca miiji wawenename.

¹⁰ Piiyepu nuuja ne yääcäruge kokre tabe kokre cama ciitaca mule bine wawenecame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge Acejiyame me tagepogogo mene iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe ngene ca aglime, egä nuuja biname ne lui seemo te ecanenige, nää tabe Aceji Seemo gyene coo niyarage seemo gyene; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe teeme umle cäco mene ca iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge pui mene ne aboclomtame.

¹¹ Iyeta ai mule bine yepä Seemo te jaawenimuge, lui te maramara kaakesea yääcäranemuge biname yepäyepä bine, tabe lipu tääpume singi ceerame.

Yepä Tääpe, Bucurage Piicwa

¹² Ätrunga ingle cina lui Keriso me tääpe gemi. Ätrunga biname cina lui maramara piicwa gemi, lui cina yepä tääpe ne jewenenisi.

¹³ Mine puu maramara biname gemi, Israela biname coo nuuja gawe biname, aletnäneji biname coo poto biname, yepä mibibine iyeta yepä Seemo ca ituge äciseja, siige mine yepä tääpe me ituge äbita. Piiyepu Acejiyame pui yepä Seemo ne ituge acitena mime yepäyepä cabu tabe lenajame.

¹⁴ Tääpe cabu yepä taatu piicwa lica gyene, yepä bucurage piicwa gemi.

¹⁵ Ernge te liba jiiicuge egä, “Cane ime lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne,” peei te lica jiiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame.

¹⁶ Cuta tablame te liba jiiicuge egä, “Cane irecu lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne,” peei te cuta lica jiiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame.

¹⁷ Tääpe te liga iyeta irecu taatu cirege, tabe piba lipulipu ätecijana. Piiyepu tääpe te liga iyeta tablame taatu cirege, tabe piba lipulipu lengo ärmetneja.

¹⁸ Yepä Acejiyame te piicwa maramara bine icranimuji tääpe cabu, tabe lipu ituge singi.

¹⁹ Liga iyeta yepä taatu piicwa cirege, piba tääpe te lica cirege.

²⁰ Yepä pepu lica gyene. Piicwa maramara gemi, tääpe lui yepä gyene.

²¹ Peei name pi irecu te äblicäco ime ne jaji egä, “Cane singi lica gäne mäame tääpume.” Cuta mope te äblicäco ernge bine jaji egä, “Cane singi lica gäne weeme tääpume.”

²² Cuta piiyepu tääpe te äblicäco eei piicwa cäco lenaja, mine lui poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä kokre cäco gemi.

²³ Piiyepu lui piicwa poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä papa gemi, mine cängenarage ire jwaatwemusi; cuta lui piicwa bine äblicäco awabudnita, mine cängenarage yaacwabimusi.

²⁴ Yepä lui piicwa bine biname cina miiji päpäname, teepi acwaba cäco yaacrajimuge. Acejiyame te tääpe ne epu jewenuji, egä mine lui piicwa tääpume lasicnanti-nago, egä papa gemi, tabe singi peei piicwa bine opo gaabe me acraname.

²⁵ Yoo siige, tääpe me maramara piicwa cina äblicäco teemeteme ägyi, yepä teepi teemeteme ire latwinusi.

²⁶ Yepä piicwa te liba mäpu cabu yaanajuge, teepi iyeta pui mäpu cabu yaacrajuge ten cama. Cuta yepä piicwa ne liba yaawepyeräjusi, teepi iyeta yepä gege teta cama.

²⁷ Yoo, weene peete nemi Keriso me tääpe; weene yepäyepä cina lui teeme yepäyepä piicwa gemi.

²⁸ Ätrunga ingle ngalebora Acejiyame te biname bine ituge maramara kaakesea täöpume acranetnäja. Tabe poto bine ätyepäneji biname me ituge acrana, poto bine ituge acrana Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine abiberäjame, poto bine kokre cama ciitaca mule bine wawenecame, poto bine kokre ituge ceera pita biname bine miiji wawenename, poto bine nuuja biname bine ätityeräjame, poto bine ituge acrana mope biname me, cuta poto bine kokre ituge ceera teepi teeme umle cäco mene ca iicemame.

²⁹ Yepä iyeta ätrunga biname cina ätyepäneji biname lica gemi, coo teepi iyeta cina Acejiyame me tagepogogo mene lica jiiicemusi, iyeta cina lica yaabiberäjimusi, ciitaca mule bine lica jaawenimusi,

³⁰ coo pita biname bine miiji lica jaawenanemusi, coo teeme umle cäco mene ca lica jiiicemusi, coo teepi iyeta cina ibibi lica gemi pui mene aboclomtame.

³¹ Yoo, weene äbitinineye kokre päpäname modamoda mule bine wawenecame. Yepä, yepä taatu gwidape pisi nyene, lui gyene baborage. Peei lui singi gyene biname bime täöpume.

13

Toraca Singi Lipu Gyene

¹ Cane liba ibibi birige iicema biname bime maramara mene ca coo mename seemo bime maramara mene ca, yepä cane liba singi lica biname bime täöpume, cäme mene lui epu pana birige paate ala coo gogogo ala liiyepu.

² Ngänu gyene, cane liba ibibi birige Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, piiyepu cuta cäme liba umle piti nemi iyeta mule poto cidi me, piiyepu cane liba umle birige iyeta ämletnäreji gwidape piiyepu mule poto cidi me, cuta cäme liba ätrunga pisi nyene podo bine äyebhengame teeme puupu cabu ca, yepä cane liba singi cäco nanajuge biname bime täöpume, iyeta peei mule lui papa birige.

³ Ngänu gyene cane puu iyeta cäme gwidape ceerana owecumete biname bine coo cäme tääpe ne ceera uubuderame, yepä cane liba singi lica biname bime täöpume, peei mule cina nuuja miiji lica birige cäme täöpume.

⁴ Toraca singi cama lui biname te mäpu cabu bojäcu yaanajuge, tabe owelaamelame gyene, ire patre lica yaagluge, lica lawepyeräjuge, mope babo me lica läbituge.

⁵ Toraca singi cama biname te cängena yaanajuge, teeme taatu miiji ne lica jäärnguge, claabe me wata lica läbituge, biname bime niiya mule bine lica yaawadimuge, yepä ngene jäätrimaluge teeme niiya mule poto cidi me.

⁶ Toraca singi lui gege lica birige walya täöpume, yepä tabe gege birige toraca täöpume.

⁷ Biname te liba toraca singi cama, ngänuge lipulipu teebine sabe jaawenusi, tabe yäämyemutuge. Toraca singi cama biname te teeme ätrunga ne lica yaapesaruge, tabe wälu lica birige, piiyepu tabe gloose lica läbituge mäpu cabu bojäcu lenajame.

⁸ Toraca singi te iyeteta gyene. Acejiyame me tagepogogo mene iicema cina cire lapiripesi, piiyepu biname bime umle cäco mene iicema cire lapiripesi, cuta umle te cire lapirepi.

⁹ Mime umle lui cängena lica gyene, piiyepu mine lui Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemusi, poto bine jäätibäjemusi;

¹⁰ yepä eei te liba tädenige lui te epucäco gyene, piba iyeta lui cina epucäco lica teepi cire lapiripesi.

¹¹ Cane liba bägrä je, cane bägrä pana mene jii cemujine piiyepu ngene jotwananujine. Cane liba babo me äbitujine, cane bägrä bime mule bine ebmalimujine.

¹² Mine page Acejiyame ne jepänanenisi owowä pana, lica pajecurage, siige ingwe ca mine teebinerage cire jääpänesi. Page cane teebine cängena umle lica, yepä piba cirege cane cängena iyeta umle äbita teeme poto cidi me, tabe lipu umle iyeta cäme poto cidi me.

¹³ Yoo siige, ai nesae cina cire yaacrajemepi, ätrunga, ngene atwanena ca oomlana piiyepu singi, yepä ai bime cabu ca singi lui baborage gyene.

14

Lipu Maramara Kaakesea tääpume Aceji Seemo Kokre Ceera

¹ Weene kokre äbitipeye toraca singi cama lenajame, cuta kokre äbitipeye Aceji Seemo bau ca kokre päpäname maramara kaakesea wawename, toracarage lui Acejiyame me tagepogogo mene iicemame.

² Laati te teeme umle cäco mene ca jii cemuge, tabe biname bine lica jaajananemuge, yepä Acejiyame ne jaajanuge, ingle nuuja biname te äblicäco teeme mene ätecija. Tabe Aceji Seemo me kokre ca mene jii cemuge ogä gwidape poto cidi me.

³ Yepä laati te Acejiyame me tagepogogo mene jii cemuge, tabe biname bine yäätityeräjimuge, kokre yäacärimuge piiyepu ngenecu plowa me jaawenimuge.

⁴ Yepä laati te liba teeme umle cäco mene ca jii cemuge, tabe teeme taatu miiji tääpume jii cemuge. Yepä laati te Acejiyame me tagepogogo mene jii cemuge, tabe ätrunga ingle ne yäätityeräjuge.

⁵ Cane singi gäne weene iyeta weeme umle cäco mene ca iicemame; yepä cane toraca singi gäne weene kokre ne acatame Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jajanenime. Laati te Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jaajananemuge, tabe baborage gyene, ingle biname cina yäatecijemuge tabe ngena tääpume jii cemuge. Yepä laati te teeme umle cäco mene ca jii cemuge, tabe matikäli gyene, ingle biname cina lica yäatecijemuge, tabe ngena tääpume jii cemuge. Tabe ebä babo läbituge, liba biname pisi nyene pei mene ne aboclomtame naace tääpume ätrunga ingle biname cina piba pui mene cabu ca ätityera ne päpäname.

⁶ Yoo, cäme ätrunga binamewale, cane cäme cabu ca etonärenine ai mule ne. Cane liba lädune peeyeme, siige mime umle cäco mene ca jii cemune, cane piba lipulipu itityärinune weebibine? Cane licarage itityärinune, cane liba lica saawadimune Acejiyame te ngena cäme bau me saaboclomtuge cane weebibine jajanenime, coo liba lica saawadimune umle mene, coo piiyepu Acejiyame me tagepogogo mene, coo abiberäja mene.

⁷ Cuta pepu gyene, laati te liba jääcnäjuge dobidobi ne coo gogogo ne papapapa, biname cina umle lica birige, egä ngena uupera tääpume jecnäjenige.

⁸ Piiyepu laati te liba moole ne däagurage cubu tääpume jääcnäjuge, biname cina lica birige amacetnäja.

⁹ Cuta pepu gyene, maane liba mäame umle cäco mene ca jii cemute, biname cina lipulipu ätecija, maane ngena tääpume jii cemute. Mäame mene te papa me läbituge.

¹⁰ Ai gawecewe cabu lui bucurage maramara mene gemi, yepä teepi papa lica gemi, ngene atwana cama gemi.

¹¹ Yepä laati te liba cäme umle cäco mene ca cebine najananuge, pui biname te catecewe biname pana birige cäme tääpume, cane cuta piiyepu catecewe biname pana birige teeme tääpume.

¹² Siige weene liba äbitininiye Aceji Seemo me kokre päpäname maramara kaakesea wawename, weene miiji eei kaakesea tääpume oräre singi, lui cina yäätityeräjimusi ätrunga biname cina kokre äbitame.

¹³ Pei name pi lui biname te teeme umle cäco mene ca jii cemuge, tabe miiji irecu ätumuta Acejiyame bau me tabe teebine kokre ceerame pui mene ne cuta aboclomtame.

¹⁴ Cane liba cäme umle cäco mene ca irecu lätumutanune, cäme seemo te cäme cabu irecu lätumutanuge, yepä cäme ngene atwana te pui mene ne lica joomluge.

¹⁵ Cane siige miiji ngena wawena? Cane singi gäne cäme seemo te cäme cabu cäme umle cäco mene ca irecu ätumuta piyepu uupera atanga, yepä cane cuta singi gäne cämerage mene ca irecu ätumutame piyepu uupera atangame, cane lui mene täapume umle.

¹⁶ Maane liba weeme abasecretna ngalebora Acejiyame ne yaawepyeräjute mäame umle cäco mene ca, Aceji Seemo lui mene yäacäruge mäame seemo ne, pui mene umle cäco biname cina lipulipu “Amen” mene iicana, ingle teepi nuuja umle lica birige, maane ngena täapume jiicemute?

¹⁷ Maane puu miijirage yaawepyeräjute Acejiyame ne, yepä poto bine lica yäätityeräjimute.

¹⁸ Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane cäme umle cäco mene ca magerage jiicananemune weeme iyeta cabu ca.

¹⁹ Cane puu miiji gäne ätrunga ingle me abasecretna ngalebora bucurage mene iicemame cäme umle cäco mene ca, yepä weene lica itecijinuge, peei name pi cane singi gäne mimerage mene ca iicema. Ngänuge cane matikäli taatu jiicemune, yepä weene liba umle, weene peei cabu ca labiberäjininuye.

²⁰ Cäme ätrunga binamewale, weene bägrä bime pana ngene gone jwaatwananinuye. Matimati bägrä cina lipu umle cäco bucurage gwidape poto cidi me, weene miiji pepu umle cäco inajipi niiya mule wawenecame, yepä weeme ngene atwanena miiji epu lenaja modamoda biname bime liiyepu.

²¹ Oogäräneji mene te apu jiicenige egä,

“Yageyame te jiicenige:

cane idne mene biname bine cire jaawenemepene

cäme binamewale bine jajanename;

cane catecewe biname bime tage cabu ca cire jiicemepene,

yepä teepi puu singi lica ätecijame cebine.”

²² Yoo siige, biname te liba teeme umle cäco mene ca jiicemuge, peei lui cewecu gyene ätrunga cäco biname bime täapume, lica ätrunga biname bime täapume. Yepä Acejiyame me tagepogogo mene iicema lui cewecu gyene ätrunga biname bime täapume, lica ätrunga cäco biname bime täapume.

²³ Siige weeme ätrunga ingle me abasecretna ngalebora liba iyeta biname cina weeme umle cäco mene ca jiicemusi, siige lui ätrunga biname bine lica ituge abiberäja ai mule poto cidi me coo piyepu ätrunga cäco biname, teeme poto cina liba säabäcnusi, siige yäatecijemuge weene iicema je, teepi apu jaangemuge, egä weene iyeta buduma gemi.

²⁴ Yepä weene iyeta liba Acejiyame me tagepogogo mene jiicemimuye, siige ätrunga cäco biname coo piyepu ätrunga biname te, lui nuuja umle lica gyene ai mule poto cidi me, liba tabacituge, liba yäatecijuge pui mene, tabe lasicnantuge, egä tabe niiya mule ituge waweneca. Tabe lui mene yäatecijuge teebine yaablawäjuge,

²⁵ siige teeme ngena gemi ämletnäreji, iyeta säasemuge. Tabe piba kokorare ca lääpednutuge, Acejiyame ne opo gaabe yaacituge, siige teeme niiya mule bine jaawabud-nitemuge, jiicuge egä, “Toraca, Acejiyame pisi nyene weene cama.”

Irecu Ätumuta Kaakesea Miiji Cängena Wawena

²⁶ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine ngena abiberäjame ai cabu ca? Weene liba labasecretnininuye irecu ätumutame, yepä te uupera ne yaacatuge, nuuja te ibiberäjininuge, nuuja te jijinuge Acejiyame te ngena yaaboclomtuge teeme bau me, nuuja te teeme umle cäco mene ca jiicemuge, cuta nuuja te peei mene ne yaaboclomtuge. Iyeta weene lui mule jaawenimuye, miiji weeme ätrunga ingle ne ätityera.

²⁷ Weeme abasecretna ngalebora liba pisi nyene weeme umle cäco mene ca iicema mule, neeneni coo nesae cina miiji iicema; yepä te liba lätecituge, nuuja te piba gije labacituge. Cuta nuuja te miiji aboclomäja peei mene bine.

²⁸ Yepä aboclomta biname liba lica birige, pepu biname cina miiji abasecretna ngalebora bojä agime. Teepi miiji teeme taatu tääpume iicema piiyepu Acejiyame tääpume.

²⁹ Neeneni coo nesae biname cina miiji Acejiyame me tagepogogo mene iicema, cuta poto cina miiji atrana, egä ngena tääpu myene peei mene.

³⁰ Biname te liba pisi nyene Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu, siige nuuja te liba pui padare cabu yäatecijuge Acejiyame bau ca, niinäce lui te jiicemuge, tabe miiji ätecita padare ceerame pui nuuja ne tabe cuta iicemame.

³¹ Apu gaabe ca weene iyeta miiji gemi padare päpäname Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, siige piba iyeta biname cina labiberäjininusi, kokre läbitininusi.

³² Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname te teemämu lawecetnärüge,

³³ ingle Acejiyame tabe singi lica weene apu mule papapapa waweneträjäme irecu ätumuta padare cabu, yepä cängenarage poode cama.

Iyeta poto ta ätrunga maramara ingle cabu luma biname cina labasecretnininusi irecu ätumutame,

³⁴ magebi cina miiji bojäcu lenaja. Peei lui miiji lica gyene teepi mene iicema, piiyepu teepi gone niinäce gaabe me äbita, Israela biname bime Cotre te cuta lipu jiicenige.

³⁵ Teepi liba singi ngena tääpume umle äbitame, teepi miiji irecu ätumuta kaake poto cidi ca teeme rooriye bine ätemleja mete cabu, ingle niiya gyene teepi irecu ätumuta padare cabu mene iicema.

³⁶ Acejiyame me mene te weeme cabu ca lica täduge, coo weeme taatu tääpume lica täduge?

³⁷ Laati te liba ngene jwaatwananuge, egä tabe Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gyene, coo piiyepu Aceji Seemo te teebine kokre yäacäranuge poto kaakesea wawename, tabe miiji umle, egä cane ngena yoogärenine, Acejiyame bau ca gyene.

³⁸ Tabe liba ai mene ne lica jäatecijuge, weene gone cuta teebine ätecija.

³⁹ Yoo, cäme ätrunga biname, weene kokre äbitipeye Acejiyame me tagepogogo mene iicemame. Yepä weene cuta gone jibemuye, laatibi teeme umle cäco mene ca jiicemusi.

⁴⁰ Yepä weene ngena jaawenuye weeme irecu ätumuta ngalebora, miiji cängena wawena.

15

Keriso me Budre cabu ca Arpinenta

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene cuta cääri ngene atwaname cane lui Miiji Mene itu jijananiipene weebibine, weene lui mene ne yaacatepeye piiyepu weeme ätrunga te lui mene cabu kokre jeclajutenige.

² Pui Miiji Mene cabu ca weene ireclota ne jepäniniye, weene liba kokre cama joomleniye, cane lipu jijananiipene, cije weeme ätrunga te papa me läbituge.

³ Yoo, cane lui mene niinäce itu ecatujine, lui niinäce gaabe gwidape gyene, siige cane weebibine pui mene jijananiipene, egä Keriso te budre äbituji mime niiya mule tääpume, Oogäräneji mene te lipu jiicenige.

⁴ Teebine gape cabu me ecitujisi, siige nesae me lui bimu piba Acejiyame te teebine erpinantuji, Oogäräneji mene te lipu jiicenige.

⁵ Tabe Peteru bau me niinäce aboclomtuji, puma cita ca teeme iyeta twelb bau me.

⁶ Piba tabe cuta faib hanred cerämu poto cama ätrunga biname cabu me yepä gääbu taboclomtuji. Teeme bucurage cina camu ireclota gemi, puu poto cina budre gemi.

⁷ Puma cita ca tabe cuta aboclomtuji Yakobu bau me piiyepu iyeta teeme ätyepäneji biname bime bau me.

⁸ Ingwerage ca tabe cuta căme bau me taboclomtuji, lui epu pana găne, egä cane toracarage padare cabu lica aplimlujine.

⁹ Cane matikäli găne iyeta poto teeme ätyepäneji biname bime cabu ca. Cuta cane miiji lica găne teeme ätyepäneji biname ngii ne acenename, ingle cane Acejiyame me biname bine sabe itu tewenenäjemumene.

¹⁰ Yepä Acejiyame te owecu nawenuji, siige cane page age sâne, cane lipu nanajinige. Tabe lui owecu nawenuji papa me lica äbituji, yepä cane mage kaakesea ituge wawena poto ätyepäneji biname bime cabu ca. Puu toraca gyene, egä cane căme ca ai kaakesea ne lica ituge wawena, yepä Acejiyame me owecu ca ituge, lui te căme cabu kaakesea jewenenige.

¹¹ Yoo siige, ngänu gyene laati te weebibine Miiji Mene jajanena, cane te coo poto ätyepäneji biname cina, ingle cine biname bine yepä mene jaajanemus, siige weene peei mene ne ituge ätrunga.

Budre cabu ca Arpinenta

¹² Yoo, cine jaajanemus, egä Keriso budre cabu ca itu arpinantuji, cije lipu pi weeme poto cina piba jiicuye, egä budre cabu ca arpinera lica gyene.

¹³ Peei liba toraca gyene, piba Keriso budre cabu ca lica itu arpinantuji.

¹⁴ Cuta tabe liba lica itu arpinantuji, piba cime mene jajanena kaakesea papa gyene, weeme ätrunga cuta papa gemi.

¹⁵ Pui taatu lica, cuta piba cibibine nipänininisi, egä cine walya otrometnenininago Acejiyame poto cidi me, ingle cine ituge iicana, egä tabe Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji. Yepä liba toraca gyene, egä budre cabu ca arpi-nenta lica gyene, tabe piba Keriso ne lica itu erpinantuji.

¹⁶ Ingle budre cabu ca arpinenta liba lica gyene, piba Keriso ne cuta lica ituge arpinenta.

¹⁷ Piiyepu Keriso ne liba lica ituge arpinenta, piba weeme ätrunga te papa me äbitenige, siige weene camu niiya mule cabu inajininige.

¹⁸ Piba cuta budre biname lui cina Keriso ne itu jäätrungepesi, iyeteta ituge apeseräja.

¹⁹ Mine liba Keriso cabu me ngene atwana yaacranusi ai taatu ireclota täapume ätityera päpäname, lica ciige ireclota täapume, cine piba owecumete gemi iyeta biname bime cabu ca.

²⁰ Yepä toraca gyene, egä Acejiyame te Keriso ne budre cabu ca erpinantuji, siige ai te niwabininige, egä tabe cuta eei bine cire yaarpināremepi, lui cina budre ituge äbita.

²¹ Budre te lipu biname cabu ca täduji, cuta budre cabu ca arpinenta te piiyepu biname cabu ca täduji.

²² Iyeta biname cina lipu Adamu miji pi budre läbitininusi, teepi pepu Keriso miji pi cuta budre cabu ca cirege arpinera.

²³ Yepä Acejiyame te iyeta biname bine teemerage padare cabu cire yaarpinerājemepi: tabe Keriso ne niinäce gaabe me itu erpinantuji, siige Keriso te liba cire tacnenutepi, Acejiyame Keriso me biname bine piba cire yaarpināremepi.

²⁴ Peei ingwe gaabe ca ai padare me ngälugaabe te ebä cire tädepi, Keriso te liba cire yaapremalemepi teeme cubuyame seemo bine piiyepu teeme poto cubuyame kokre bine, siige iyeta gwidape Aceji Babe ne cire yäacārepi tabe te waadename.

²⁵ Ingle naace gyene Keriso te miiji babo biname me lenaja, ngälu Acejiyame te iyeta cubuyame bine cire yaapremalemepi, siige cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me.

²⁶ Budre lui ceräcerägäabu cubuyame gyene tabe apremelame.

²⁷ Oogäräneji mene te jiićenige egä, “Acejiyame te ituge iyeta gwidape bine acrana teeme ernge gawe me.” Yepä mine umle gemi, egä ai “iyeta gwidape” ngalebora Acejiyame lica gyene, lui te iyeta gwidape bine cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me.

²⁸ Siige Bägrä te liba mope biname me cire yaanajepi iyeta gwidape täápume, piba tabe cire läcärepi teemämu Acejiyame te ire atwime, siige piba Acejiyame te iyeta ire cire jaatwemepi.

²⁹ Cije lipu gyene lui biname cina niiye ca äciseja ne ituge acata budre biname bime puupu cabu? Teepi ngena name pi pui mule ne itu jaawenepesi, liba budre biname bine lica cirege arpinera.

³⁰ Piiyepu cuta budre cabu ca arpinera liba lica cirege, cije cine piba ngena name pi iyeta padare cabu ai kaakesea name pi mäpu cabu ninajininige.

³¹ Cäme ätrunga binamewale, peei lipu toraca gyene, egä cane mime Yageyame Yeesu Keriso me opo gaabe je babo gege gäne wemiji pi, peei cuta toraca gyene, egä cane iyeta bimu gaabegabe cabu budre mametarage cama waatnune.

³² Ngena miiji gyene cäme täápume, cane liba Epeso je larngepene biname bime cama lui cina girigale gwidape bime pana ge, cane liba lica jäätrungepene, egä ireclota pisi nyene budre me ingwe gaabe ca. Liba budre cabu ca arpinera lica cirege, piba “Mine yäärwäjemesi, yäänäjemesi, ingle ciyeciye siige mine budre.”

³³ Gone langletnäjinuye. “Niiyarage abasutanayame cina biname bime miiji mule bine sabe jaawenimusi.”

³⁴ Weene miiji täcnäripeye weemerage ngene atwanena cabu me, niiyaniya mule bine ebmaläcemepeye. Cane ai lui weeme ajiri me jiićenine, egä weeme poto cina Acejiyame umle cäco gemi.

Biname cina Lipulipu Budre cabu ca Arpinera

³⁵ Yoo, biname yepä te pama apu birige ätemla egä, “Budre cabu ca biname cina lipulipu larpinärüge, piiyepu lipulipu tääpe bine teepi yaawadanemusi?”

³⁶ Maane lipulipu pepu ätemla! Maane liba kuu gije ne jaacnute, tabe ebä lica agi, tabe liba budre niinäce lica läbituge.

³⁷ Maane gijerage ne lica jaacnute, yepä kuu ne jaacnute, wiiti kuu ne coo ngena nuuja kuu ne, siige pui cabu ca gije te taaguge.

³⁸ Siige Acejiyame te kuu ne jaawenuge teemerage tääpe cama gije te agime. Cuta maramara kuu bine jaawenimuge maramara tääpe cama gije cina agime.

³⁹ Gije bime tääpe lipu maramara gemi, poto gwidape bime tääpe cuta pepu maramara gemi. Biname bime tääpe mara gyene, glunubora otnetneja gwidape bime tääpe mara gyene, niiye bora cibi bime tääpe mara gyene, ele bime tääpe mara gyene.

⁴⁰ Piiyepu lui cina cabucewe je icrajenemige, teeme tääpe lui mara gyene, cuta gawecewe cabu lui cina icrajenemige, teeme tääpe mara gyene. Cabu tääpe me jamyacu mara gyene, gawe tääpe me jamyacu mara gyene.

⁴¹ Cuta dume cabu je lui gwidape teepi maramara gemi: bimu me apacliyera mara gyene, mabye me mara gyene, wale bime mara gyene. Cuta wale cina lica gemi yepä apacliyera cama, poto cina babo apacliyera cama, poto cina matikäli apacliyera cama gemi.

⁴² Apu cirege, biname cina liba budre cabu ca arpinera. Biname ne liba yaacitusi, teeme tääpe te locwäwuge; yepä tabe lui tääpe cama cirege arpinenta, budre cäco tääpe cirege.

⁴³ Liba yaacitusi, niiyarage piiyepu kokre cäco; liba larpinantuge, miijirage piiyepu kokre cama.

⁴⁴ Liba yaacitusi, peei lui gawe me tääpe gyene, liba larpinantuge, seemo me tääpe cirege. Gawe me tääpe lipu pisi nyene, cuta pipu ge seemo me tääpe pisi nyene.

⁴⁵ Apu oogäräneji gyene egä, “Acejiyame te niinäce Adamu ne gawe ca jewenuji, buuwemope ecäruji, siige tabe ireclota ge.” Yepä Keriso lui ingwe ca Adamu gyene, tabe seemo gyene, lui te gwidape bine ireclota yäcäranemuge.

⁴⁶ Yepä, seemo me tääpe lui niinäce tääpe lica birige, yepä ai gawe me tääpe niinäce birige, siige piba seemo me tääpe ingwe ca birige.

⁴⁷ Niinäce Adamu ne Acejiyame te gawe ca jewenuji, siige tabe gawecewe cabu ca gyene, ingwe ca Adamu lui cabucewe ca gyene.

⁴⁸ Ai gawe cabu lui biname cina icrajinige, teepi gawe ca wawenäneji biname pana gemi, yepä laatibi cirege otni cabucewe me, teepi puma pui biname pana cirege äbita, cabucewe ca lui te täduji.

⁴⁹ Yoo, page mine gawe ca awenäneji biname pana gemi, yepä mine cire läbitipago teeme pana me, cabucewe ca lui te täduji.

⁵⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane naace täapume jiiicemenine, egä page mine lui tääpe bine ewadanemenisi, teepi äblicäco otni Acejiyame me puupu cabu me; watawata gwidape äblicäco iyeteta lenaja.

⁵¹⁻⁵² Iteciijinege, cane ogä mene jijenininine: mine iyeta budre lica cirege äbita, liba ceräcerägääbu moole te cire saangeneji, yepä mine watawata taaturage mara me cire läbitipago, epu pana biname te lipu teeme irecu ne watawata taaturage lätumuge. Yoo, pui moole te liba ala cire saangeneji, budre biname cina cire tarpinäripesi, siige ingwe ca budre lica cire läbitipesi. Yepä mine lui cina camu ireclota gemi, mine kirece tääpe ne cire yaacatepesi.

⁵³ Ai tääpe lui watawata piyepu budre myene, miiji atepingta budre cäco tääpe me, lui te iyeteta gyene.

⁵⁴ Siige ai mule te liba cire läpletnutepi, watawata tääpe te liba cire lateplingtepi budre cäco tääpe me, piba ai Oogäräneji mene te ibibi cire läbitepi egä, “Budre iigareceji gyene; tabe uutrutäneji gyene.”

⁵⁵ “Budre, mäame kokre siige bapirige; mäame biigu iyeta siige bämlige!”

⁵⁶ Yoo, lui biigu te jaawenuge biname ne budre me, pui lui niya mule gyene; piyepu niya mule te teeme kokre ne yaacatuge Cotre cabu ca biname bine mäpu ceerame, ingle Cotre te jaawabuge, egä biname te niya mule ne bii becniige.

⁵⁷ Yepä mine miiji Acejiyame ne eso ceera, lui te niweninuge uutrutame mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea miiji pi.

⁵⁸ Yoo, cäme miijirage ätrunga binamewale, weene kokre cama jiclajutipi. Weene gloose cäco kaakesea jewenepeye Yageyame täapume, ingle weene umle gemi, egä weene ngena kaakesea jaawenuye teeme täapume, papa me lica läbituge.

16

Rarekaake Ootona Ätrunga Biname bime täapume

¹ Yoo, cane jijenininine, weene lui soogärepeye rarekaake ootona täapume ätrunga biname bime täapume Yuudea gawe ngalebora. Weene epu jewenepeye, cane Galatiya gawe cabu lui ätrunga ingle bine lipu jaajemepene.

² Iyeta Sande gaabegabe weeme yepäyepä cina miiji rarekaake äyebenga weene luma ngälu ibibi gemi ceerame, siige ingwe ca piba weene nuuja singi lica rarekaake ootoname, cane liba pa lädepene peeyeme.

³ Cane liba pa latyaramtepene, cane leta cama piba pa jäätyepemepene biname bine, weene lui bine tejäcrimumeye, weeme owecu gwidape ne acaname Yerusalema me.

⁴ Cuta cane liba pa jääpänepene, egä miiji gyene cane teta cama otnime, cane pa lädepene.

Paulo Gläämu Jecijige

⁵ Cane apu gläämu nacijige, egä cane weebibine ebä pa pidäripene, cane liba niinäce Makedoniya probins cabu ta pa lädepene, ingle cane ngene jotwananenine Makedoniya probins cabu ta otnime.

⁶ Cane weene cama pa nanajepi seeji lecaleca padare, pama iyeta gäbu padare. Siige piba weene cebine pa nätinyärepeye cäme otni täापume, cane liba liiyeme pa lädepene.

⁷ Cane singi lica gäne weebibine watatarage äsuplengtame. Cäme singi apu gyene, egä cane lecaleca padare weene cama lenajame, liba Yageyame singi gyene.

⁸ Cane Epeso je pa nanajepi ngälu Pentikos bimu ne oomla-name,

⁹ ingle gaabe iitneji gyene cane Epeso babo cewe je miijirage kaakesea wawename, puu bucurage biname cina cuta cebine näciseräjenisi.

¹⁰ Timoti liba otni je peeyeme, weene miiji teebine awabla, cängengarage ire atwi, ingle tabe Yageyame me kaakesea jewenenige cane liiyepu.

¹¹ Weene gone teebine ägyi pana jaawenuye, yepä weene teebine itityärepeye poode cama tabe otnime, siige tabe piba pa tacnenutepi cäme bau me. Cane teebine jewagrije-nine poto ätrunga biname cama.

¹² Cuta mime biname Apolo, cane teebine jaajananune tabe poto ätrunga biname cama weebibine ädärame, yepä cäro tabe camu gyene cängena ngene atwanena, egä tabe ai padare cabu pa lädepi. Yepä tabe liba miiji padare ne pa jääpänepi, tabe piba pa lädepi.

Ceräcerägäabu Mene

¹³ Weene ireire inajipi, piyepu kokre cama imyemutipi ätrunga cabu. Weene miiji wälu cäco piyepu kokre.

¹⁴ Weene iyeta mule bine owecu cama jewenemepeye.

¹⁵ Weene umle gemi Setepanus piyepu teeme ingle biname; teepi lui niinäce biname gemi ätrunga acitame Yeesu Keriso cabu me Akaya probins ngalebora. Teepi teemeteme läcäripesi Acejiyame me binamewale bime täापume kaakesea wawename. Cäme ätrunga binamewale, peei name pi cane jijenininine,

¹⁶ weene miiji apu biname bine ätecija, cuta laatibi teta cama kaakesea jeweninisi.

¹⁷ Cane gege gäne Setepanus, Portunatus, Akaikus, teeme otni name pi, ingle teepi ituge wawena cäme täापume, weene ngena ne äblicäco ge wawena.

¹⁸ Teepi cebine ngenecu plowa me ituge wawena, weebibine lipu ngenecu plowa me itu jiwenipesi, peei name pi weene miiji apu biname bine opo gaabe me acrana.

¹⁹ Asiya probins ngalebora ätrunga ingle cina weebibine jiwablininisi. Piiyepu Akwila naabi Prisila piyepu teeme mete cabu lui ätrunga biname cina labasecretnuge, teepi cuta weebibine jiwablininisi Yageyame me ngii cabu.

²⁰ Cuta ama lui ätrunga biname cina, teepi jiwablininisi weebibine. Weene peema weemeweme ajecletnäjipeye ätrunga biname bime mule liiyepu.

²¹ Cane lui mene aga biiri jiiemine, nuuja biname te yoogärimige cäme täापume. Yepä canerage te ama yoogärinine egä: Cane Paulo te weebibine jiwablininine.

²² Laati te Yageyame täापume singi lica, tabe niiya puupu ne pa jääpänepi. “Maranata” – Mime Yageyame, maane tädi!

²³ Yageyame Yeesu me miiji te lenajame weeme cabu.

²⁴ Cäme singi pisi nyene weeme täापume. Yeesu Keriso me miji pi mine iyeta yepä gemi. Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame te lui ne najuji ai kaakesea tääpume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago Korinito babo cewe ätrunga ingle cabu me piyepu Akaya probins ngalebora iyeta Acejiyame me binamewale bime bau me.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Acejiyame ne Eso Ecäriige

³ Mine eso yääcäresi Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe ne. Tabe babo owecuyame Babe gyene piyepu Acejiyame, lui cabu ca iyeta ätityera cina totneninisi!

⁴ Tabe nitityeräjininuge iyeta mäpu cabu, siige pui ätityera ca, mine lui ne teeme bau ca jepäninisi, mine miiji gemi poto bine ätityera, laatibi maramara mäpu bine jääpänanemusi.

⁵ Keriso lipu mäpu cabu senajenäjumi, mine cuta pepu mäpu cabu ninajininige; Keriso ne lipu Acejiyame te itityäruji, tabe cuta mibibine Keriso cabu ca nitityeräjininige.

⁶ Cine liba mäpu cabu ninajininuge, peei lui weene Korinito biname bime miiji tääpume piyepu weeme seemo ireclota ne kokre me wawename; piyepu cine liba ätityera ne jääpänusi, weene cuta peei yepä ätityera ne jääpänuye, siige weene kokre läbitininuye epu mäpu cabu ämyemutaname, cine lipu mäpu cabu ninajininige.

⁷ Peei name pi cine wälu lica gemi weeme tääpume; cine umle gemi, egä weene lipu cime pana inajininige mäpu cabu, Acejiyame te weebibine pa itityeräjipi epu, tabe lipu nitityeräjininige cibibine.

⁸ Cime ätrunga binamewale, cine singi lica gemi weene umle cäco lenajame, cine lipu mäpu bine jääpänanemepesi Asiya probins ngalebora. Teepi epu babo niyarage ge, egä cine apu ningipi egä, "Siige ai cime ngälugaabe gyene."

⁹ Cine lasicnanti-pago, egä cine budre cabu ca äblicäco uucratna. Yepä ai mäpu te naace tääpume läbitepi cibibine abiberäjame, egä cine cime cabu gone ngene atwana yaacranimusi yepä Acejiyame taatu cabu me, lui te biname bine budre cabu ca birige arpinera.

¹⁰ Yoo, tabe cibibine pepu budre mäpu cabu ca itu nisechräripi, cuta tabe pagege äsecrera. Cine teeme cabu me cime ngene atwana ituge acrana, egä tabe cuta ciige cirege äsecrera,

¹¹ weene liba weeme irecu ätumuta ca cibibine nitityeräjininuye. Yoo siige bucurage biname cina pa irecu lätumutanipesi Acejiyame bau me cime tääpume, Acejiyame te teeme irecu ätumuta daremu pa jaawecnistemepi, siige cibibine miiji pa niwenipi. Piba bucurage cina Acejiyame ne eso pa yääcäranepesi, egä cine ätityera ne ituge päpäna.

Paulo me Mene Teeme Otni Gläämu poto cidi me

¹² Cine ai tääpume gege gemi, egä cine ngene ca eglenisi, egä cine iyeta padare cängenarage ninajininuge iyeta biname cama, toracarage lui weene Korinito biname cama. Cine Acejiyame miiji conocäco mule cama piyepu Acejiyame miiji yepä taatu ngene atwana cama ituge lenaja. Cimerage umle te cibibine lica ituge awecetnära, yepä Acejiyame me owecu te niwecetnärininuge cibibine.

¹³⁻¹⁴ Cine lui leta bine yoogärimusi weeme bau me, mäpu lica gemi acnemame piyepu opo awatname. Yepä ai padare cabu weene cängena umle lica bäbitininiye iyeta cime poto cidi me, yepä cane ngene atwana icraninine weeme cabu me, egä weene ingwe ca cängena umle päbitipeye iyeta cime poto cidi me. Siige mime Yageyame Yeesu Keriso

me acnenuta bimu cabu weene epu gege cire inajipi cime täápume cine liiyepu weeme täápume.

¹⁵ Yoo, cäme toraca ätrunga puga ge ai poto cidi me, siige cane niinäce gläämu nacijepi peeyeme Korinito cewe me otnime weebibine ängräräme weene piba neeneni gääbu gege äbitame.

¹⁶ Cane naace me jüicenine, egä cane gläämu nacijepi weebibine neeneni gääbu ängräräme: niinäce ängräräme Makedoniya me liba pa pa lädepene, cuta cääri ängräräme puma cita ca liba pa tacnepene naace täápume cane piba weeme bau ca ätityera ne päpäname cäme Yuudea me otni täápume.

¹⁷ Cane acinacina biname lica ge, cane liba cäme gläämu ne mara me jaawenepene. Cane epu biname lica gäne, lui te papa gläämu jaacijuge, lui te mene taatu jüicuge yepä wawename lica.

¹⁸ Acejiyame te lipu toraca mene jüicuge, cäme mene cuta toraca ge, weeme bau me otni poto cidi me liba jüipene.

¹⁹ Yeesu Keriso Acejiyame me Bägrä, lui poto cidi me Siila, Timoti piyepu cane mene jüjananinago, tabe lica gyene epu biname liiyepu, lui te jüicuge, yepä lica jaawenuge. Tabe acinacina biname lica gyene.

²⁰ Teeme cabu ca Acejiyame me iyeta mene cina toraca me läbitininusi. Peei name pi mine teeme ngii cabu 'Amen' mene jüicusi, mine liba Acejiyame ne yaawepyeräjusi.

²¹ Weene Korinito cewe ätrunga biname piyepu cine, Acejiyame te gigri niwenininuge mine kokre cama aclajutame Keriso bau. Tabe mibibine mara me itu niwenipi teeme kaakesea wawename.

²² Tabe cuta teeme cewecu ne itu yaacitanepi mime cabu me awabame, egä tabe mime Yageyame gyene, piyepu Aceji Seemo itu nicäripi klaje wawename, egä mine cirege päpäna iyeta, teeme ngena piti nemi mime täápume.

²³ Acejiyame lui te umle gyene cane, tabe naitnenige, egä cane pui name pi otni cäco läbitepene peeyeme Korinito me, ingle cane singi lica ge weebibine ngenecu mäpu me wawename.

²⁴ Cine lica äbitininago weebibine jajanenname, egä weene ngena ätrungame, ingle cine umle gemi, egä weene ätrunga cabu kokre gemi. Eewe, pätä cine singi gemi weene cama kaakesea wawename weeme miiji täápume.

2

¹ Yoo, peei name pi cane otni cäco läbitepene peeyemopo Korinito cewe me, ingle cane liga cire lädejine, cane cuta cääri ngenecu mäpu me cire jüweninejine weebibine.

² Ingle naace gyene, cane liba ngenecu mäpu me wawena je weebibine, piba laati te cebine gege me pa nawenepi, ingle weene iyeta ngenecu mäpu gemi.

³ Yoo, cane naace name pi peei leta yoogärepene, ingle cane singi lica ge weebibine ängräräme. Ingle naace popi pui padare cabu cane liga cire lädejine, cane ngenecu mäpu cire jüüpänějine wemiji pi. Cuta weene peete nemi pui biname, lui cina cebine gege me nawenuye! Cuta cane toraca umle gäne, egä cane liba gege birige, weene iyeta cuta piyepu gege birige.

⁴ Yoo, cane peei leta ne mage ngenecu mäpu piyepu ele mäcu cama yoogärepene. Cane naace name pi lica yoogärepene, egä weebibine ngenecu mäpu me wawename, yepä weebibine umle wawename egä cäme singi lipu baborage gyene weeme täápume.

Paulo Singi Gyene Ngene Ätrimelame Yepä Biname me Niiya Mule ne

⁵ Lui biname te weeme sobe cabu niiya mule ne itu jaawenepi, tabe cebine ngenecu mäpu me lica nawenepi yepä weebibine – yoo weeme poto bine. Cane singi lica teebine lipu wawename,

⁶ naace popi ibibi gyene, weene lui teebine seblawäjumeye piyepu daremu secärumeye.

⁷ Page weene siige ngene jitrimalinege teeme niiya mule, ngenecu kokre me jeweneye, cije tabe ngenecu mäpu name pi niiya ne jääpänuge.

⁸ Peei name pi cane jijenininine weene teebine umle wawenname, egä weene singi gemi teeme täápume.

⁹ Cane peei leta ne naace täápume yoogärepeene weebibine apicetnärame. Cane singi umle äbitame, egä weene iyeta mule cabu căme mene ibi naaclenige coo lica.

¹⁰ Weene liba ngene jitrimalinuge biname me niiya mule, cane cuta pipu ngene nätrimaluge. Ingle cane singi gäne weeme täápume, peei name pi cane Keriso me opo gaabe je ngene ituge ätrimela niiya mule poto cidi me, liba toraca gyene egä niiya mule pisi nyene, cane lui poto cidi me miiji ngene ätrimelame.

¹¹ Cane ai ne naace täápume jaawenune, egä Satani te piba äblicăco mibibine oomlana, ingle mine umle gemi, teeme glăămu lipu gemi.

Paulo Mage Ngenecu Măpu Yaanajepi Trooasi je

¹² Cane liba Trooasi me latyaramtepene Keriso poto cidi me Miiji Mene jajanenname, cane jääpänepene, egä Yageyame te gaabe ne ituge iitnana cane puma kaakesea wawenname.

¹³ Yepä căme babo ngenecu mäpu puga ge, ingle cane mime biname Taitus ne lica jääpänepene puma. Peei name pi cane pui cewe ne yaabma-lepene, siige Makedoniya me lädepene.

Keriso te Niwenininige Mine Utrutame

¹⁴ Yepä mine miiji Acejiyame ne eso ceerame! Ingle naace gyene, mine liba Keriso cama yepä gemi, Acejiyame te lipu jewenuji Keriso ne utrutame teeme cubuyame bime cabu ca, tabe cuta cine ätyepăneji biname bine niwenininuge Keriso cama gigri utrutame. Acejiyame te niwenininuge cine iyeta poto ta biname bine mene jajanename Keriso poto cidi me. Pui mene lui miiji lengo pana gyene, lui te cewe ne iyeta yaacwabuge.

¹⁵ Cine miiji lengo gwidape pana gemi, Keriso lui ne juubudăruge Acejiyame ne iiwărejame, ingle cime cabu ca Miiji Mene te Keriso poto cidi me otnenige iyeta biname bime cabu me; eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta ireclota ne păpăna, cuta eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta budre ne păpăna.

¹⁶ Apesareji biname bime täápume Keriso poto cidi me mene lui budre lengo cama birige, yepä lui bine niiya cabu ca ituge äsecrera, teeme täápume ireclota lengo cama birige. Năă, baa laasi nyene ibibi ai kaakesea wawenname?

¹⁷ Cine eei bucurage biname bime pana lica gemi, lui cina toraca ngenecu cama ai kaakesea ne lica jaawenusi. Teepi Miiji Mene yaacenanusi rarekaake păpăna taatu name pi. Yepä cine toraca gemi, toraca ngenecu cama ai kaakesea ne jewenenisi; cine Miiji Mene jaajananemusi Acejiyame me awecetnära ngalebora. Tabe te cibibine nityepipi, siige cine Keriso me kaakesea băgră gemi.

3

Acejiyame Lui Kirece Jajeji Mene ne Secituji

¹ Cane ngena bii byoogărine, naace täápume lica gyene, egä cine cääri cimămu awepy-erăjininago, poto cina lipu iicana mage. Cine poto biname bime pana lica gemi; cine nuuja singi lica gemi leta täápume cibibine weeme bau me awabudnitame, egä cine toraca Keriso me mename biname gemi. Cine cuta nuuja singi lica gemi weene te leta oogărame cibibine aitname nuuja biname bime bau me.

² Weene peete nemi leta cibibine aitnejame, lui cime ngenecu cabu oogăräneji gemi iyeta biname cina acnemame, umle äbitame.

³ Weene lui leta pana gemi, Keriso lui soogärumi cime kaakesea ca. Ai lui epu pana leta lica gyene, lui bine yoogärimusi ingki ca peba cabu, yepä epu pana gyene, egä Keriso te yoogäremepi biname bime ngenecu cabu me Ireclota Acejiyame me Seemo ca.

⁴ Cine apu jiicenis, ingle cime ätrunga pisi nyene Acejiyame cabu weeme poto cidi me, Keriso lui ätrunga ituge ceera cibibine.

⁵ Cime cabu nuuja gwidape lica gyene cibibine lui te niwenininuge jajime, egä cine ibibi gemi ai kaakesea wawenname. Eewe, cime lui umle pisi nyene, Acejiyame bau ca gyene.

⁶ Pui lui tabe sine, lui te ibibi niwenimi cine kirece jajeji mene ne acenename, Acejiyame te lui mene ituge ceera biname bine niiya cabu ca äsecrame. Ai kirece gaabe me ingle lui oogäräneji cotre lica gyene yepä Aceji Seemo gyene, ingle oogäräneji cotre lui budre ne saacanuge, yepä Aceji Seemo te ireclota ne saacanuge.

⁷ Cotre lui kula cabu oogäräneji gyene, piyepu lui padare cabu ceereji ge, Acejiyame me babo apaclyera te puga taboclomtuji. Pui apaclyera te Moose me opo cabu ca sepaclyäruji. Tabe puu äyebtingtenuji, yepä epu kokre ge, egä Israela biname cina äblicäco Moose bau me ire acita. Siige cotre lui te budre ne saacanuge, apu apaclyera cama liba taboclomtuji,

⁸ piba lipu baborage apaclyera cama birige, Aceji Seemo te liba kaakesea jaawenuge biname bime cabu.

⁹ Cotre mene, lui te biname bine jaatranimuge teeme niiya mule cabu, liba apaclyera cama ge, piba lipu baborage apaclyera cama gyene pui Miiji Mene, lui te ireclota ne saacanuge.

¹⁰ Page padare me baborage apaclyera te itucärenige pui sasa padare me apaclyera ne.

¹¹ Acejiyame te lui sasa mene ecäruji watata mene gyene, yepä apaclyera cama ge, piba lipu baborage apaclyera cama gyene, tabe lui kirece mene ne ecituji, lui te iyeteta mene gyene.

¹² Ingle ai kirece mene me apaclyera lui baborage gyene, peei name pi cine wälu cäco gemi.

¹³ Cine Moose pana lica gemi, lui te teeme opo ne icwabuji naace täapume Israela biname cina piba lica päpäna pui apaclyera te äyebtingta teeme cabu ca.

¹⁴ Pui padare cabu Israela biname bime mopemuli armeji ge; cuta ai taje pepu gyene, teeme mopemuli acwabäneji gemi, teepi liba yaacne-musi sasa cotre bine. Yepä Keriso te miiji gyene peei acwabäneji ne äyebtingtame.

¹⁵ Cuta page teepi liba yaacnemusi Moose me cotre bine, teeme mopemuli acwabäneji gemi;

¹⁶ yepä ebä läyebtingtuge biname te liba latatrongtuge Yageyame bau me.

¹⁷ Yoo, Yageyame lui Seemo gyene. Siige laati cabu pisi nyene Yageyame me Seemo, tabe kälyä gyene sasa cotre cabu ca, niiya mule cabu ca piyepu budre cabu ca.

¹⁸ Mime opo lui acwabäneji lica gemi, peei name pi mine Acejiyame me apaclyera ne jääpänusi. Siige mine iyeta Yageyame me apaclyera ne opo acwaba cäco epaclyärenisi; cuta pui yepä apaclyera lui te tädenige Yageyame bau ca lui te Seemo gyene, tabe te niwenininuge teeme pana me, siige mime cabu baborage me äbitenige teeme apaclyera te.

4

Biname Lui Kokre cäco, Acejiyame Lui Kokre

¹ Peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago, ingle cine umle gemi, egä Acejiyame te teeme miiji name pi nicärininuji ai kaakesea cine wawenname.

² Lui ajiri mule bine ogä jaawenimusi, cine peei mule kaake ca ituge äcelyera; siige cine biname bine lica yaangletnäjemusi, piyepu cine Acejiyame me Mene ne mara me lica jaawenusi. Acejiyame me opo gaabe je cine pajecurage piyepu toracarage jiicemusi

Miiji Mene. Cine ai ne naace name pi jaawenusi, cine singi gemi biname cina miijirage asicnentame cime poto cidi me.

³ Cine lui mene jiiemusi poto biname bime täapume mäpurage umle äbitame, yepä eei biname bime täapume taatu mäpurage ge, lui cina apesareji gemi.

⁴ Teepei Miiji Mene ne lica jäätrungusi, ingle Satani lui te ai gawecewe ne ecanenige, tabe te teeme irecu bine itu yaacwabemepi. Teepei äblicäco päpäna, lui apacllyera te sepaclyärenige cime mene cabu ca, lui mene te jiičenige Keriso me apacllyera poto cidi me. Pui apacllyera lui Acejiyame me apacllyera pana gyene.

⁵ Cine cime poto cidi me lica jijananeninago, yepä cine jijananeninago, egä Keriso Yeesu lui Yageyame sine piyepu cine weeme täapume kaakesea jenenenisi temiji pi.

⁶ Acejiyame lui te jiičuji egä, “Krokeciye cabu me apacllyera te saapacllyärege,” tabe cuta jenenenige teeme apacllyera ne mime cabu me apacllyerame. Ai apacllyera te Keriso cabu ca sepaclyärenige, siige umle niwenininige, egä Acejiyame te lipu miijirage gyene piyepu kokrerage gyene.

⁷ Cine lui bime cabu ai baborage seemo ireclota gwidape te yaanajuge, cine papa gemi, epu gemi gawe ca wawenäneji disi liiyepu naace täapume awabame, egä iyeta kokre lui Acejiyame myene, cime lica gyene.

⁸ Cine mäpu cama opopa yaayanusi, yepä teepei äblicäco cibibine ämungeja. Cine poto padare cabu toracarage umle lica gemi egä ngena wawename, yepä cine ngenecu onya lica läbitininago.

⁹ Biname cina cibibine sabe niwenininusi, yepä Acejiyame te lica nibmalininuge. Cibibine gawe me niyärininusi, yepä budre tama lica niglecininusi.

¹⁰ Iyeta padare cabu cine wälu birige budre päpäname Yeesu liiyepu, yepä cine lipu camu ireclota gemi, peei te jewabudnitenige, egä Yeesu cuta ireclota gyene.

¹¹ Yoo, iyeta padare cime ireclota ngalebora cine wälu birige budre päpäname Yeesu name pi, yepä cime ai gawe ireclota tääpe cina lipu camu ireclota cama gemi, peei te jewabudnitenige, egä Yeesu cuta ireclota gyene.

¹² Pipu pi cine ätyepäneji biname cina iyeta padare cabu birige budre mäpu päpäname, siige peei name pi Acejiyame me ireclota te weeme seemo cabu kaakesea jaawenuge.

¹³ Oogäräneji mene te jiičenige egä, “Cane Acejiyame ne jitru-ngenine, peei name pi cane mene jiiemune.” Cine cuta peei yepä ätrunga cama Acejiyame ne jäätrungusi, siige peei name pi Miiji Mene jiiemusi.

¹⁴ Cine umle gemi, egä Acejiyame te Yageyame Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, cine cuta umle gemi, egä tabe mibibine pipu cirege budre cabu ca cuta arpinera. Siige tabe te cine piyepu weene yepä cire niwadipi Yeesu bau me.

¹⁵ Yoo, iyeta ai cina weeme miiji täapume läbitininusi. Piyepu Acejiyame liba teeme owecu name pi bucurage biname bine yäasecreräjimuge niiya cabu ca, siige bucurage cina teebine eso yäacärusi teeme jamyacu apacllyera ne awepyeräjame.

Keriso me Binamewale cina Ätrunga cama Icrajinanige

¹⁶ Peei name pi cine ngenecu onya lica äbita. Cine puu kokre te nigletnäjenige, yepä cime seemo cina kirece kokre jepänanenisi bimu gaabegabe.

¹⁷ Cine lui mäpu cabu ninajininuge, pui lui baborage padare lica birige, piyepu pui mäpu lui matikolä gwene. Tabe cire saacanepi baborage gwidape ne cime täapume, lui te iyeteta gyene. Pui lui Acejiyame me jamyacu apacllyera gyene.

¹⁸ Cine eei täapume ire lica gemi, lui bine jääpänimusi, yepä päpäna cäco tääpu memi cine ire, ingle lui bine jääpänimusi, watawata gemi, lui cina päpäna cäco, iyeteta gemi.

5

¹ Yoo, mine umle gemi, egä mime ai gawetääpe, mine lui cama page ninajininige, liba cire lapesarepi, Acejiyame te kirece tääpe cire nicäripi cabucewe je mine pui cama

lenajame. Tabe pui tääpe ne teemämu ituge amacetnäja piyepu pui tääpe lui iyeteta gyene.

² Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine gege lica gemi, ingle mine babo singi gemi cabutääpe ne acatame.

³ Mine singi pui kirece tääpe ne acatame, siige piba mine tääpe cäco lica cirege budre biname liiyepu.

⁴ Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine ngenecu mäpu cama piyepu ala cama. Ai lui naace name pi lica gyene, egä mine singi gemi gawetääpe ne abmalame, yepä mine singi gemi watawatarage cabutääpe mime cabu me acitame, piba mine budre lica cirege, yepä iyeteta ireclota te mime ai gawetääpe ne mara me cire jaawenepi.

⁵ Acejiyame te apu mule tääpume mibibine ituge amacetnäja. Tabe nicäripi teeme Seemo cewecu tääpume, egä tabe pipu cirege mibibine wawena.

⁶ Siige peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago piyepu cine umle gemi, egä ai ireclota cabu mime mete lui ai gawetääpe gemi; nuuja ireclota cabu mime mete lui Yeesu Keriso cama cirege.

⁷ Mine ai ireclota cabu ätrunga ca joomlemusi Acejiyame ngena tääpume ituge jaji wawename, ngänu gyene mine päpäna lica.

⁸ Mine siige wälu lica gemi, piyepu mime singi pisi nyene ai gawetääpe ne abmalame piba otnime Yageyame cama lenajame.

⁹ Yepä mime toracarage singi naace gyene teebine ngenecu miiji me wawename, ngänu gyene mine ama ai gawetääpe cama ninajininuge, coo ten cama kirece ireclota cabu je.

¹⁰ Ingle naace gyene, mine miiji iyeta cirege mime atrana biname Yeesu Keriso me opo gaabe je aclajuta. Tabe te cire nitranipi, siige miiji coo niiya daremu cire nicäranipi eei mule ibi, mine lui ituge waweneca ai gawe ireclota ngalebora.

Poode Mene

¹¹ Cine wälu gemi, ingle cine umle gemi, egä Keriso te mibibine iyeta cirege atrana. Peei name pi cine biname bine owe yääswemusi teepi ätrungame, egä cine toraca piyepu yepä ngenē atwana cama biname gemi. Acejiyame te umle gyene iyeta cäme poto cidi me, cuta piyepu cane ngenē atwana icranininine weeme cabu me, egä weene cuta pepu umle äbitame iyeta cäme poto cidi me.

¹² Weene apu gone jinginuge, egä cine cääri äbitininago cimämu aitnejame, egä cine miiji biname gemi. Eewe, cine pätä pui name pi jiicenisi, ingle cine singi gemi weebibine ingle ceerame weene gege äbitame cimiji pi. Siige weene piba umle birige, lipu mene awecnistame pui biname bine, lui cina gege me läbitininusi biname bime papa awepyeräja mule name pi lica teeme ngenecu borarage mule name pi.

¹³ Nää cane toraca buduma gäne, biname cina lipu jiicenisi? Yoo, cane liba buduma gäne, peei lui Acejiyame name pi. Yepä toraca gyene, egä cane miiji ngenē atwana cama gäne, siige peei lui weeme miiji tääpume.

¹⁴ Cine apu läbitininago, ingle Keriso me singi te cibibine niwadininuge. Tabe iyeta biname bime tääpume budre äbituji, siige cine toraca jitrungenisi, egä ai yepä biname lipu budre iyeta biname bime tääpume, peei te jewabudnitenige, egä teepi iyeta teta cama budre ituge äbita teeme sasa ireclota cabu ca.

¹⁵ Keriso te iyeta biname bime tääpume budre äbituji naace tääpume, egä laati te kirece ireclota cama yaanajuge, tabe gone teeme miiji ne jäärnguge, yepä tabe miiji Keriso tääpume lenaja. Ingle naace gyene, Keriso temiji pi budre äbituji, siige arpinantuji.

¹⁶ Cine liba ätrunga biname me äbitininujago, cine biname bine lica jaatranimusi ai gawe mule cabu. Toraca gyene, egä padare puga ge, cine liba Keriso ne jitranujisi ai gawe mule biname cina lipu jaatranusi, yepä page cine siige lica jewenenisi peei ne.

¹⁷ Laati te liba Keriso cama yepä me läbituge, tabe siige kirece biname gyene. Teeme sasa ireclota ne yaabmaluge, siige kirece ne yaacatuge.

¹⁸ Ai mule lui Acejiyame bau ca gyene, lui te Yeesu Keriso miji pi gäbu äbituji mime täapume, tabe lui bime täapume claabe ge niinäce. Siige tabe kaakesea mibibine ituge ceera mine iyeta biname bine teeme binamewale me wawename.

¹⁹ Cane naace me jiicenine, egä Keriso me kaakesea name pi Acejiyame te äbitenige iyeta biname bine teeme binamewale täapume wawename. Tabe teeme niiya mule bine lica yaawadimuge, cuta tabe cine ätyepäneji biname bine mene ituge ceera cine iyeta biname bine jananenime, egä tabe singi teebibine teeme binamewale me wawename.

²⁰ Cine siige Keriso me mename biname gemi. Cine te puu jicemusi, yepä Acejiyame te cime cabu ca jijaninuge. Cine Keriso me puupu ne becatisi, weebibine jijeninago, egä weene Acejiyame ne padare ecäreye tabe weebibine waadename teeme bau me.

²¹ Keriso lui conocäco gyene, yepä mime name pi Acejiyame te teebine epu pana jewenuji, egä tabe lui niiya mule biname gyene. Siige mine liba Yeesu cama yepä läbitininago, mine conocäco läbitininago Acejiyame me opo gaabe je.

6

¹ Cine Acejiyame cama gigri kaakesea jaawenanusi, siige cine jijeninago, egä Acejiyame lui owecu ne itu yaaboclomtepi weeme bau me, papa gone yaasacluye.

² Naace, Acejiyame te ituge iicana egä,

“Cane jitecijipene weebibine,

padare liba tädepi cane weebibine ätityerame.

Cane itityäripene,

padare liba tädepi cane weebibine niiya cabu ca äsecerame.”

Itecijinege, page padare gyene Acejiyame te weebibine ätityerame! Page padare gyene Acejiyame te weebibine niiya cabu ca äsecerame!

³ Cine singi lica gemi nuuja biname ne niyarage asicnentame wawenime cime poto cidi me, cije teepi cime kaakesea ne jääingäjusi.

⁴ Eewe, cine ngena bine jaawenimusi, peei cina niwabudnitinusi, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi. Age tema pui gwidape: cine mäpu cabu bojäcu cewe loocaninago, nimyemutanininuge mäpu biijabija cabu.

⁵ Cibibine ituge adnana, krokeciye mete cabu äbäcna, biname sange cina cubu gije ituge abacita cime mene name pi, cine gloose cama ituge kaakesea wawena, ute cäco piiyepu deedei cäco.

⁶ Cine ituge awabudnita, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi, inge cine conocäco ninajininuge, piiyepu cine umle gemi, egä toraca ngena gyene; cine mäpu cabu bojäcu ninajininuge piiyepu cine miijirage muleyame biname gemi; Aceji Seemo te cibibine niwecetnärininuge; cime singi biname bime täapume lui toracarage gyene.

⁷ Cine lui mene ne yaacenanusi, toraca gyene; Acejiyame te teeme kokre ne cime cabu yaaboclomtanuge; cime conocäco ireclota lui cubu gwidape pana gyene, cine lui ca laglinago piiyepu lälyenganinago.

⁸ Poto cina lui cibibine opo gaabe me nicranininusi, poto cina lui niicetnininusi. Poto cina lui sabe niwenininusi, poto cina lui niwepyeräjininusi. Poto cina cuta apu jicusi, egä cine walya biname gemi, yepä cime mene lui toraca gyene.

⁹ Poto cina puu apu jicusi egä, cine papa biname gemi, yepä iyeta poto ta biname cina umle gemi cine. Cine puu puga ge budre me, yepä weene jepäneneniye, egä cine ireclota gemi; cibibine niiya me niwenininusi, niglecininusi, yepä cine budre lica gemi.

¹⁰ Cine puu ngenecu mäpu cama, yepä cine gege gemi. Cime puu nuuja gwidape lica gemi, yepä cime cabu ca seemo ireclota täapume bucurage miijimiji gwidape jääpänimusi. Cine puu owecumete biname gemi, yepä cime iyeta gwidape piti nemi.

11 Cime binamewale Korinito cewe ngalebora! Cine conocäcorage aga biiri jijanini-nago. Cine cime ngene atwanena bine aga biiri jepatnimisi weeme bau me.

12 Peei lui cine te lica ge, lui cina ngenecu yaarmemusi weeme bau ca, yepä weene te ngenecu saarmemuye cime bau me.

13 Babe te lipu teeme bägrä bine jaajananemuge, cane cuta pepu jijenininine weebibine: cime lipu singi pisi nyene weeme täapume, weene cuta miiji pepu singi lenaja cime täapume. Weene weeme ngenecu bine jepatnemepeye cime täapume!

Cine Ireclota Acejiyame me Mete Gemi

14 Weene gone alenglecäja ätrunga cäco biname cama ireclota poto cidi me kaakesea wawename. Conocäco piyepu conocono äblicäco yepä me äbita, piyepu apaclyera te äblicäco krokeciye cama alengläcita.

15 Keriso naabi Satani, teepi lui yepä ngene atwana cama lica gegi. Ätrunga biname piyepu ätrunga cäco biname, teepi cuta äblicäco yepä me äbita.

16 Acejiyame me awejena mete piyepu uuje bime awejena mete äblicäco gigri äbita. Mine temi Acejiyame me mete. Tabe apu ituge iicana egä,
“Cane cäme binamewale bime cabu nanajinige,

ten cama otnenine.

Cane teeme Acejiyame gäne,

teepi cäme binamewale gemi.”

17 Peei name pi Yageyame te teeme binamewale bine cuta apu jejenemige egä,

“Weene miiji teebibine ebmaläcemepeye,

cude padare äbitipeye teeme bau ca.

Conocono mule cabu gone lalenglecäjininuye,

cane piba weebibine piwadipene.”

18 Piba cane weeme Babe gäne,

weene cäme bägräwale gemi.

Babo kokre Yageyame te jiicenige ai mene.”

7

1 Cäme miijirage binamewale, Acejiyame te ituge mibibine pepu mene ceera, peei name pi mine miiji abmaläcema, lui mule cina jaawenimusi mime täape piyepu seemo bine jugi me. Mine miiji wälu cama lenaja piyepu mara me äbita Acejiyame täapume.

Paulo Gege Gyene Korinito Biname bime täapume

2 Weeme ngenecu bine jepatnemepeye cime täapume. Cine nuuja biname ne lica ituge niiya wawena. Cine nuuja biname me ätrunga ne lica ituge sabe wawena, piyepu cine nuuja ne lica ituge giri acita kaakesea wawename cime miiji täapume.

3 Cane ai mene naace täapume lica jiicenine egä weebibine äingejame. Eewe, päta cane uja ituge weebibine jaji, egä cine epu babo singi gemi weeme täapume, egä nuuja te mibibine mara me äblicäco wawena, budre te coo ireclota cabu nuuja gwidape te.

4 Cane toraca ätrunga gäne weeme täapume piyepu babo gege gäne. Iyeta mäpu biijabija cabu cine lipu ituge otni, teepi cebine ngenecu onya me lica nawenumesi. Eewe, cane iyeta padare cabu baborage gege gäne.

5 Cine liba Makedoniya gawe cabu me latyaripago, cine cängena lica ninajipi puma. Cine bucurage mäpu bine jääpänanemepesi. Iyeta poto ta cime cubuyame puga ge, siige cine mage wälu ge.

6 Yepä Acejiyame lui te kokre säacäranemuge lui cina ngenecu onya me läbitininusi, tabe ngenecu kokre me niwenipi, Taitus ne lipu täatyepipi.

7 Teeme otni taatu te cibibine ngenecu kokre me lica niwenipi, yepä cuta tabe lipu weebibine tiyitnipi, egä weene lipu teebine ngenecu kokre me jaawenepeye. Tabe cuta nijipi, egä weene baborage singi gemi cebine päpäname, piyepu weene babo ngenecu

mäpu gemi, ngena te läbitepi puma, cuta piyepu weene singi gemi cebine ätityerame. Iyeta peei cina cebine cerämu gege me nawenepesi.

⁸ Cane lui leta ne yoogärepene weeme bau me, puu ngenecu mäpu me jiwenipi, yepä cane apu egä, “Ngänu gyene, weeme miiji me.” Cane puu puga ge ngenecu mäpu me äbita, liba jääpänepene, egä weebibine matikolä ngenecu mäpu me jiwenipi pui leta te,

⁹ yepä page cane siige gege gäne. Naace name pi lica, egä cane weebibine ngenecu mäpu me jiwenipene, yepä weeme ngenecu mäpu cina itatrongäripesi miiji mule cabu me. Weeme pui ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi miji pi, siige peei name pi cine ngena itu jaawenepesi weeme täápume, sabe lica jiwenipi weebibine.

¹⁰ Ingle naace gyene, lui ngenecu mäpu Acejiyame me singi birige, peei ngenecu mäpu te yaatrongtuge biname ne Acejiyame bau me, siige ireclota ne saacanuge. Siige peei ne lica yaaratusi. Yepä lui mäpu te lica birige Acejiyame me singi, yepä binamerage bime mäpu, peei te seemo ireclota ne jaawenuge budre me.

¹¹ Yoo, weeme peei ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi ge weeme täápume, siige weene jepäneye tabe ngena jaawenepi weeme täápume. Tabe jiwenipi weene aclajutame piyepu awabudnitame, egä weene nuuja conocono lica ituge wawena. Weene claabe me läbitipeye, ngena te itu läbitepi; wälu me läbitipeye, ciige ngena te läbituge. Peei te cuta jiwenipi egä weene singi cebine päpäname piyepu cebine äwärimtame piyepu cuta pui biname ne daremu wawename, lui te niiya mule jaawenepi weeme sobe cabu. Siige weene ai lui ituge awabudnita, egä weeme niiya lica ge, ngena te itu läbitepi.

¹² Cane liba peei leta ne yoogärepene, pui biname name pi lica, lui te niiya mule yaacnepi, coo lui täápume jaawenepi, yepä cane naace name pi yoogärepene egä weene Acejiyame me opo gaabe je opo awatname, egä weene toracarage singi gemi cime täápume.

¹³ Siige peei name pi cine ngenecu gege gemi. Cuta peei taatu lica, yepä Taitus me gege te magerage gege me niwenipi, tabe liba nijipi weene lipu teebine ngenecu plowa me itu jaawenepeye.

¹⁴ Cane weebibine iwepyeräjiipene Taitus bau me, cuta cane ajiri ne lica ituge päpäna wemiji pi. Cine walya mene lica ituge otroma weeme bau me, cuta cine Taitus ne ngena ituge jajanena weeme poto cidi me, walya lica gyene.

¹⁵ Taitus weebibine ngene jipecninuge, egä weene lipu wälu cama teebine yaacatepeye piyepu weene lipu singi ge teeme mene äteciyame, siige teeme singi te weeme täápume babo me äbitenige.

¹⁶ Siige cane mage gege gäne weeme täápume. Cane nuuja ngenecu lica gäne, ingle cäme ätrunga pisi nyene, egä weene cebine näteciyuje.

8

Rarekaake Ootona Owecumete Biname bime täápume

¹ Cime ätrunga binamewale, cine singi weene umle äbitame, Acejiyame me owecu te ngena ituge wawena Makedoniya gawe ngalebora maramara ätrunga ingle bime täápume.

² Mäpu biijabija cina puu ituge otni teeme bau me teebibine apicetnärame, yepä teeme gege ne äblicäco sabe wawena. Teepi cuta babo owecumete gemi, yepä teepi ceera cäco lica gemi.

³ Cane toraca jijenininine, teepi rarekaake yaacranemepesi teepi luma ngälu acraname, piyepu cuta teepi cerämu poto yaacranemepesi. Teepi ai ne teeme singi ca jaawenepesi,

⁴ siige nitelmäjiipesi cibibine, egä teepi lipu ge cuta ätityerame Acejiyame me biname-wale bine Yuudea probins ngalebora.

⁵ Teepi yäätucäremepesi, cine lui täápume jaawagrijemepesi: teepi niinäce Acejiyame bau me ireclota yaacranepesi, ingwe ca cuta cime bau me Acejiyame me singi miji pi.

⁶ Taitus te gije jaabacitepi baborage rarekaake ne owecu gwidape täápume ootoname weeme bau ca, siige cine teebine jaajepesi peei kaakesea ne ämlitejame.

⁷ Iyeta mule cabu weene niinäce gaabe gemi poto ätrunga biname bime bau ca: weeme ätrunga cabu piyepu Miji Mene acenena cabu weene niinäce gaabe gemi, piyepu weeme umle lui baborage gyene toraca mene poto cidi me, weene gloose lica gemi ätityerame, cuta weeme singi cime täápume lui baborage gyene. Peei name pi cane singi gäne weene cuta niinäce gaabe me äbitame ai owecu mule wawenname rarekaake ootoname.

⁸ Cane ai lui weebibine lica idretnininine. Yepä cane naace name pi jeitnäjenine, Makedoniya biname cina lipu babo singi ge rarekaake ceerame, ingle cane singi päpänname egä weene nää cuta toraca singi gemi ceerame.

⁹ Weene umle gemi, mime Yageyame Yeesu Keriso lipu baborage singi ge mime täápume. Tabe liba Acejiyame cama cabucewe je, tabe dogweyame ge, yepä tabe mime name pi täduji gawecewe cabu me, owecumete biname pana äbituji. Tabe ai ne naace täápume jewenuji mine piba seemo ireclota ngalebora dogwe äbitame.

¹⁰ Cäme ngene atwanena apu gyene, egä pui lui weeme miji tääpu myene weene page ämlitejame, niinäce kämäge weene lui rarekaake ootona ne gije ituge abacita. Weene magerage singi puga ge, cuta kaakesea jaawenepeye pui täápume,

¹¹ siige jimlitepeye pui kaakesea ne. Weene lipu baborage singi cama taagednepeye, cuta pipu singi cama jimlitepeye. Weeme ibi ecärepeye.

¹² Weeme liba singi pisi nyene ceerame, Acejiyame ne ngenecu miji me jaawenuye, weene liba yäacäruye, weeme ngena piti nemi ceerame. Tabe lica jiwagrijenininige, weeme liba ngena lica gyene, pui ne ceerame.

¹³ Cane naace täápume lica jüicenine egä weebibine mäpu cabu acraname siige poto cina piba kälyä äbitame.

¹⁴ Eewe, pätä cane naace me jüicenine, egä ai padare cabu weeme lipu iyeta gwidape bucurage gemi, weene miji pui bine ceera, laati bemi owecumete page. Siige nuuja taje weene liba owecumete lenaja je, teeme liba bucurage birige, teepi piba pa pitityäripesi. Apu mule ca weene neeneni yepä ibi inajuge.

¹⁵ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jüicenige egä,

“Laati te magerage deedei yaatomlece mepi,
teeme bucurage lica ge.

Laati te nesae deedei bine yaatomlece mepi,
tabe ngene jaaglepi.”

Taitus piyepu Ten cama Lui Biname

¹⁶ Cine Acejiyame ne eso ecärenisi, egä Taitus ne ngene atwana säacärepi tabe weebibine ätityerame cine liiyepu.

¹⁷ Tabe yaacatepi cane lui jaajepene tabe weeme bau me otnime. Yoo, tabe epu baborage singi ge otnime, egä tabe te niinäce otni mene tiicepi, cane ingwe ca jaajepene otnime.

¹⁸ Cine teta cama jityepenisi mime yepä ätrunga biname ne, ätrunga ingle cina lui ne yaawepyeräjus teeme Miji Mene jajanena name pi.

¹⁹ Peei taatu lica, yepä teebine ätrunga ingle cina cuta itu jaajepesi cine cama otnime, cine liba ai owecu gwidape täápume yootoninisi, lui owecu gwidape name pi bucurage biname cina Yageyame Yeesu Keriso ne pagege awepyeräja piyepu cuta lui owecu gwidape te pagege awabudnita, egä cine toraca singi gemi cime owecumete ätrunga biname bine ätityerame.

²⁰ Cine singi lica nuuja mule wawename, lui te biname bine jaawenimuge cibibine äingejame, egä cine ai baborage owecu gwidape ne lipulipu yootoninisi piyepu ceera pagege.

²¹ Cine singi gemi iyeta gwidape conocäco wawenetnäjäme, lica Acejiyame me taatu opo gaabe je piyepu cuta biname bime opo gaabe je.

²² Cine siige ai neeneni biname cama cuta cime nuuja ätrunga biname ne jityepinisi. Cine teebine itu yaapicetnärepesi, siige jääpänpesi, egä tabe babo singi gyene ätityerame. Teeme baborage ätrunga pisi nyene weeme täöpume, siige tabe singi gyene weebibine ätityerame.

²³ Yoo, weene umle Taitus. Tabe cane cama kaakesea biname gyene weeme miiji täöpume. Cuta peei neeneni biname, ten cama lui aaclenige, ätrunga ingle cina lui bine jaajepesi, teeme kaakesea te Keriso me ngii ne babo jaawenuge.

²⁴ Weeme singi ne jewabudnitepeye teeme täöpume. Lui ätrunga ingle cina teebibine pa jäätyepemepesi, teepi liba pa yäätacijemepi weeme singi poto cidi me, siige peei te pa jaawabudnitepi teeme bau me, egä cime awepyeräja lui weeme poto cidi me papa lica gyene.

9

Ätrunga Biname bine Miiji Ätityera

¹ Nuuja singi lica gyene cane cuta cääri weeme bau me oogäräme rarekaake ootona poto cidi me Acejiyame me binamewale bine ceerame, Yuudea probins cabu je lui cina icrajenige.

² Cane umle gäne, egä weene singi gemi ätityerame, siige cane ituge weebibine awepyeräja Makedoniya biname bime cabu. Cane jaajemepene teebibine egä, “Akaya gawe cabu lui ätrunga biname, teepi niinäce kämäge cabu ca amacetnäjäneji gemi ätityerame.” Siige weeme baborage singi ätityerame ituge poto bine cuta singi me wawena ätityerame.

³ Siige page cane jäätyepenänine cime ai nesae ätrunga biname bine naace täöpume egä cime awepyeräja te papa me lica äbita weeme poto cidi me, yepä cane lipu Makedoniya biname bine ituge jajanena, weene pepu amacetnäjäneji gemi ätityerame.

⁴ Cije cane liba pa lädepene peeyeme, cuta poto Makedoniya ätrunga biname cina liba cane cama otni je, cane singi lica teepi päpäname, egä weene amacetnäjäneji lica gemi. Ai te liba äbita je, cane lipu ajiri pa nanajepi cäme awepyeräja name pi weeme poto cidi me! Piyepu cane nuuja singi lica gäne iicaname, egä weene te cuta babo ajiri ne pecatepeye.

⁵ Siige peei name pi cane jääjöpene ai biname bine teepi cäme niinäce gaabe otnime amacetnäjäme, weene lui owecu gwidape täöpume ituge iicana. Apu mule ca pui owecu gwidape amacetnäjäneji pagege, cane liba pa latyaramtepene peeyeme. Piyepu weene weeme singi ca pecärepepeye, lica ädretneca name pi.

⁶ Weene gone ngene ätrimela, egä laati te nesae gije jääcnänuge, tabe cuta nesae kuu bine jääpänimuge. Cuta laati te bucurage yäätimuge, tabe cuta bucurage jääpänimuge.

⁷ Biname cina, teepi miiji teemämu ngene atwanena, egä teepi luma ngälu ceerame; yepä teepi ngena yäacärusi, gege cama miiji ceera, ingle lui biname te gege cama birige ceera, Acejiyame te singi gyene teeme täöpume.

⁸ Acejiyame te miiji gyene weeme singi ibi ceera cuta poto ceera, siige piba weeme iyeta piti nemi weene lui täöpume singi. Piyepu peei taatu lica, cuta weene miiji gemi nuuja biname bine bucurage ceerame ätityera täöpume.

⁹ Oogäräneji mene te jiicenige ai poto cidi me egä,
“Tabe owecumete biname bine papa yäacäranemuge,
teeme owecu lui ngälu cäco gyene.”

¹⁰ Acejiyame te gije yäacärüge liteta biname ne, siige pui biname te deedei jääpänimuge teeme loolo me. Tabe cuta weebibine gije icäraninuge weene ätemame siige teepi

uutaname. Yepä pana gyene, weeme ceera mule cabu ca weene bucurage kuu bine jääpänimuye.

¹¹ Tabe iyeta padare cabu dogwe me jiwenninuge piba weene ceera biname lenajame, siige bucurage biname cina Acejiyame ne eso pagege ceera wemiji ootonäneji owecu gwidape täapume, cine lui ne pa yaacanepesi teeme bau me.

¹² Ingle naace gyene, ai kaakesea weene lui jaawenuye, eei taatu me lica gyene owecumete biname bine ätityerame, piyepu cuta jaawenninuge bucurage biname bine Acejiyame ne awepyeräjame piyepu eso ceeraname.

¹³ Weeme ai kaakesea te jaawabudnituge, egä weene lui Mijji Mene ne secatujiye, weene weeme ireclota ngalebora pui ibi inajininuge, siige lui cina weeme owecu gwidape ne pa jääpänepesi, teepi weeme Mijji Mene äcwetna name pi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi cuta piyepu weeme owecu gwidape name pi teeme täapume piyepu poto ätrunga biname bime täapume.

¹⁴ Siige teepi baborage ngenecu mijji cama irecu pa lätumutipesi weeme täapume, ingle Acejiyame te lipu baborage singi ne itu saaboclomtepi weeme täapume.

¹⁵ Mine Acejiyame ne eso yäacäresi teeme owecu mule täapume, lui epu baborage gyene, egä äblicäco mene iicana.

10

Paulo me Conocäco Keriso me Ätyepäneji Biname me Lenajame

¹ Cane Paulo singi gäne weebibine mene jajime. Weene apu jüicye, egä cane liba weene cama cane owelaamelame birige, yepä cane liba weene cama lica, cane drämä cama jiwenninune. Cane singi epu owelaamelame piyepu cängena cama lenajame Keriso liyepu,

² siige cane itemlininine, egä weene gone giri nawenuye drämä täapume, cane liba pa lädepene peeyeme, ingle cane umle gäne, egä cane mijji gäne eei bine drämä cama wawename, lui cina walya naitnäjusi, egä cane gawe ireclota mule bine yäacwetni-mune.

³ Puu toraca gyene, egä cine gawe cabu ninajininuge, yepä cine ai gawecewe biname bime pana cubu lica jüicusi.

⁴ Cine lui gwidape ca cubu jüicusi, ai gawe ireclota me cubu gwidape lica gemi, yepä Acejiyame me kokre cubu gwidape gemi, cine lui ca sabe jaawennimusi Satani ne teeme cubuyame cama.

⁵ Cine yäayebhengemusi iyeta walya mene bine; cine jüibemusi iyeta mule bine, mope modamoda biname cina lipu yäaciseräjusi toraca umle ne Acejiyame poto cidi me; cine biname bine yaatatrongärimusi teepi Keriso me singi ibi ngene atwaname.

⁶ Weene liba lawabudnäjininuye, egä cibibine nitecijeniniye, siige cine piba taatu eei bine mäpu daremu pa yäacäranemepesi, lui cina lica nitecjinusi cibibine.

⁷ Weene ngene atwana ngalebora me lica gemi. Biname peeci yene lui te jüicenige, egä tabe sine biname lui te Keriso bau ca mene saawadäjemuge. Pui biname te mijji cääri ngene atwana, siige tabe ngene ca pa laglepi, egä tabe lipu mene saawadimuge Keriso bau ca, cane cuta piyepu.

⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso te cebine conocäco näcärepi weebibine waadename, lica weebibine gawe me wawename yepä cabu me wawename. Ngänu gyene, cane lipu baborage lawepyeräjune cäme conocäco poto cidi me, yepä cäme nuuja ingle lica gyene pui poto cidi me ajiri lenajame.

⁹ Cane singi lica gäne weene ngene atwaname, egä cane lui leta bine weeme bau me itu jäätyepäjemepene naace me weebibine wälu me wawename.

¹⁰ Poto cina jüicusi egä, "Paulo me leta mene lui trängäli piyepu kokre cama gemi, yepä tabe liba mine cama yaanajuge, tabe bleelablela birige piyepu kokre cäco mene jüicemuge."

¹¹ Pui biname cina miiji umle, egä cane ngena yoogärune cudecewe ca, cane jaawenune, cane liba peema birige.

¹² Cane lica ajenine epu biname ca, lui cina teemämu leta bine yoogärimusi teeme miiji mule awabudnitame. Cane singi lica gäne pepu biname cama atonerame. Teepi teemämu jaawenimusi atonera gwidape bine teeme singi ibi, siige pui ca latoneräjininusi. Teepi buduma biname gemi!

¹³ Cane liba lawepyeräjune, cane äblicäco piiyeme papa iicetneja, yepä cane eei kaakesea ibi lawepyeräjune Acejiyame lui cebine näcäruji, cuta weene peei kaakesea ngalebora gemi.

¹⁴ Weene pui gawe ngalebora ina-jininuge, Acejiyame lui najuji, siige cane gawe ngälu ne lica jaatropangtepene, liba peeyeme Korinito me lädepene Miiji Mene jajanename Keriso poto cidi me.

¹⁵ Siige cane lica lawepyeräjune nuuja biname bime kaakesea täápume, teepi lui ne ituge wawena cäme caale kaake poto ca, Acejiyame lui näcäruji. Weeme ätrunga cina liba babo läbitininusi, cäme singi pisi nyene cuta cäme kaakesea te babo äbitame, yepä cane singi gäne pui gawe cabu taatu wawena Acejiyame lui itu najuji.

¹⁶ Acejiyame te liba cäme ai singi ne toraca me jaawenuge, cane miiji gäne otni Korinito cewe nuuja poto cidi me puma cuta Miiji Mene jajanename. Cane singi lica nuuja biname me kaakesea ne acatame, tabe lui cewe cabu ituge wawena, Acejiyame lui teeme täápume ituge jaji.

¹⁷ Oogäräneji mene te apu jiičenige egä, “Laati te singi awepyeräjame, tabe miiji eei täápume awepyeräja, Yageyame lui bine ituge waweneca.”

¹⁸ Ingle naace gyene, Yageyame eei biname ne lica yaacatuge, lui te teemämu lawepyeräjuge; yepä eei ne yaacatuge, tabe lui ne yaawepyeräjuge.

11

Paulo piyepu Keriso me Walya Mename Biname

¹ Cane singi gäne weene ire taatu acitame cane matikäli buduma mene iicemame. Yoo ngenä popi, weene ire taatu naitiniye cane buduma mene iicemame.

² Cane ngenecu gäne weeme poto cidi me; epu asicnantenine weeme poto cidi me Acejiyame liiyepu. Cane weebibine simacetnäjimene weene Keriso cama atejäclmutame. Cane singi gäne weene epucäco lenajame, siige atejäclmuta bimu cabu piba picäripene teeme bau me epu pana, camu ngulebägrä lipu yäacärusi ciwelooyame ne.

³ Yepä cane wälu pisi näne, egä Satani te lipu ongletnäjuji Eeba ne teeme walya mene ca, weeme ngene atwanena cina cuta pepu conocono me pama läbitininusi, siige weene piba toraca singi lica birige Keriso täápume.

⁴ Cane naace name pi wälu gäne, ingle cane jepänenine, weene lipulipu watatarage biname bine yaawadimuye, lui cina weeme bau me saacluge. Weene jäätrunguye teepi lui mene Keriso poto cidi me jiičemusi, ngänu gyene teeme mene mara cäme mene cabu ca. Cuta teepi lui seemo poto cidi me jiičemusi, weene yaacatuye, ngänu gyene tabe Aceji Seemo lica, weene lui ne yaacatuye cäme bau ca. Cuta teepi lui miiji mene yaacenanusi weene yaacatuye, ngänu gyene pui mene mara, cane lui Miiji Mene itu jijananiipene weebibine.

⁵ Cane apu ngene jotwananenine, egä cane yepä ibi gäne pui biname cama, weene lui täápume jinge-nininige, egä teepi modamoda ätyepäneji biname gemi.

⁶ Cane pama miijirage mene iicema biname lica gäne, yepä cäme umle baborage gyene, siige cane maramara gaabe ca peei ne ituge aboclomäja weeme bau me.

⁷ Cane jijananiipene Acejiyame me Miijirage Mene, piyepu cane daremu täápume weebibine lica itinäripene. Cane cämämu matikäli läbitepene naace täápume weene piba baborage me äbitame. Nää, cane peei lui niija mule jaawenepene?

⁸ Cane poto ätrunga biname bime bau ca rarekaake jääpānanemune weeme täapume kaakesea waweneme. Ai lui egä cane teebibine juutecrimune weebibine ätityerame.

⁹ Cane liba weene cama jage, cāme rarekaake cina lämlipesi, yepä cane lica itināripene weebibine rarekaake ceerame. Yepä Makedoniya ca lui ätrunga biname cina saaclepi, teepi te näcārepesi iyeta cane lui täapume singi. Cane umle cāco gāne weebibine nuuja gwidape täapume ätinera, cuta lica pa itināripene. Eewe, licarage!

¹⁰ Keriso iyeta padare cabu lipu toraca mene jiiicemimuge, cane cuta piiyepu cane liba jiiicenine, egä Akaya gawe cabu nuuja te äblicāco cebine iibana apu awepyerājame.

¹¹ Cane ai ne naace name pi lica jiiicenine, egä cane singi lica gāne weeme täapume? Acejiyame umle gyene, egä cane singi gāne.

¹² Yoo, cane lipu weebibine lica ituge rarekaake täapume ätinerāja ngālu page, cane cuta pepu pagege äbita, naace name pi egä lui cina Keriso me ätyepāneji biname ca lainininusi, teepi piba äblicāco teemāmu awepyerāja piiyepu iicana egä teepi cane cama yepä opo kaakesea jewenenisi.

¹³ Teepi walya kaakesea biname gemi, Keriso te teebibine lica ituge ätyepa. Teepi walya laininusi Keriso me ätyepāneji biname ca, siige weebibine ingletnājinusi.

¹⁴ Cane cālu te lica äti. Pui lui ciitaca mule lica gyene. Satani te cuta lateplingtuge, läbituge epu pana Acejiyame me mename seemo liiyepu.

¹⁵ Peei name pi ciitaca lica gyene, egä teeme kaakesea bāgrā cina cuta läbitininusi Acejiyame, lui conocāco gyene, teeme kaakesea bāgrā bime pana me. Yepä ngālugaabe je teepi teeme mule ibi daremu ne cire jääpānepesi.

Paulo Awepyerājenige Teeme Māpu cabu Lenaja poto cidi me

¹⁶ Cane cuta cāari jiiicenine, egä nuuja te apu gone angi, egä cane toraca buduma gāne. Yepä weene liba pepu jaawenuye, weene piba gone yaacatuye cane liba buduma biname pana matikāli awepyerājenine.

¹⁷ Cane liba apu awepyerājenine, cane mime Yageyame Yeesu Keriso me mene lica icwetnenine; cane mage buduma mule jewenenine.

¹⁸ Yepä ingle bucurage biname piti nemi, laatibi lawepyerājininusi biname bime pana, lui cina gawe ireclota mule cabu yaacrajuge, cane cuta teeme pana äbitenine.

¹⁹ Weene peete nemi umle biname, peei name pi gege cama ire taatu jaacranimuye buduma biname bine.

²⁰ Weene ire taatu jaacranimuye biname cina weebibine aletnāneji biname pana me waweneme; piiyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine giri acraname teeme kaakesea wawenetnājame; piiyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine angletnejame, äingejame, niiyaniya tagepogogo iicemame.

²¹ Cane ajiri gāne, egä cane toraca drowā lica ge pepu äbitame weeme täapume.

Cane buduma pana jiiicenemine poto buduma cina liiyepu, awepyerājinine eei täapume, teepi lui täapume lawepyerājininusi.

²² Teepi jiiicusi egä, “Cine Heberu biname gemi.” Yoo, cane cuta piiyepu. Teepi apu egä, “Cine Israela biname gemi.” Yoo, cane cuta piiyepu. Cuta teepi egä, “Cine Abrahamo me kaakesaare gemi.” Yoo, cane cuta piiyepu.

²³ Teepi jiiicusi egä, “Cine Keriso me kaakesea biname gemi.” Cane buduma pana awepyerājinine, yepä cane age sāne teeme bau ca miijirage Keriso me kaakesea biname. Teepi puu kaakesea jaawenusi, yepä cane te magerage kaakesea ituge wawena. Cane teeme bau ca magerage ituge lenaja krokeciye mete cabu, cebine magerage ituge adnana, cuta cane magerage teeme bau ca puga ge cuta budre päpāname.

²⁴ Israela biname cina cebine teetinain gāabu ituge adnana faib maramara padare cabu.

²⁵ Cuta nesae maramara padare cabu Rooma biname cina nadnanepesi. Yepä gāabu cuta kula ca nacnepesi. Cane liba malu cabu waatnetnājepene, nesae gāabu buto cina

sabe läbitanipesi, cuta yepä gääbu cane yepä bimu cebocebo padare cama niiye papa cabu nanajepi malu cabu.

²⁶ Cäme otnetneja cabu iyeta poto ta mäpu puga ge. Cane igi cabu labumäjune, cane wälu puga ge ero biname bime name pi, cuta cane wälu cämerage Israela biname bime name pi piyepu nuuja gawe biname bime name pi. Mäpu puga ge modamoda cewe cabu ta, glunubora ta, malu cabu ta piyepu eei biname bime bau ca, lui cina ätrunga biname ca lainininusi, yepä teepi lica gemi ätrunga biname.

²⁷ Cane magerage kaakesea ituge wawena gloose cäco, ute cäco. Cane umle gäne loolomecewe piyepu niyemecewe lenaja. Cäme otnetneja ngalebora cäme deedei ibibi lica ge, cäme mete lica ge, cane niyarage cäbletääpe cama ge.

²⁸ Ai taatu lica, cuta cäme ngenecu mäpu pisi nyene iyeta padare, egä ätrunga biname cina lipu icrajinige.

²⁹ Laati te liba ätrunga cabu onya yaanajuge, cane cuta pepu lasicnantune; laati te liba niya mule jaawenuge, cäme ngenecu mäpu me läbituge.

³⁰ Ingle weene cebine giri nacitiye cane awepyeräjame, cane ai mule poto cidi me bawepyeräjine, lui cina nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne.

³¹ Acejiyame, mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe, mine lui ne yaawepyeräjesi, tabe umle gyene, egä cane walya lica otrominine.

³² Cane liba Damaseko babo cewe jage, mope biname Areta me ingwe gaabe biname, lui te pui cewe ne ire jaatwuge, tabe yaacranemepi teeme awamuta biname bine pui cewe caale grana gome cebine oomlaname.

³³ Yepä pui caale atreji cabu traapi puga ge, siige ätrunga biname cina cebine diiba bora näsinglantepesi, pui traapi cabu ca näinepesi caale kaake poto cidi me, siige cane luucrepene.

12

Paulo Gwidape bine Jepänimige Cabucewe je

¹ Ai awepyeräja mule puu nuuja miiji lica gyene, yepä cane miiji cerämu awepyeräja. Siige cane page jiiemenine mime Yageyame te lipu taboclomtuji piyepu teeme singi ne lipu seboclomtuji cäme bau me.

² Cane umle gäne yepä ätrunga biname, Acejiyame te lui ne cabucewe me caburage me ecanuji, footin kämäge liba ituge apira. Yoo, cane age säne pui biname. Yepä cane toraca umle lica gäne, egä cane toraca cabucewe me caburage jage, coo cane wama pana jepänimujine. Acejiyame tabe taatu umle gyene.

³ Cane cääri jiienenine, egä cebine Acejiyame me lenaja puupu cabu me nacanujisi – yoo siige cane umle lica gäne, egä cane toraca puga ge, coo wama pana jepänimujine. Acejiyame taatu umle gyene.

⁴ Cane puga nätecijuji maramara gwidape poto cidi me, lui täöpume mene lica gyene piyepu lui poto cidi me cudege iicana.

⁵ Siige cane ai cabucewe miijirage mule täöpume awepyeräjinine, cuta iyeta poto mule cabu ca lui cina ituge äpletnera cäme täöpume, cane eei taatu mule täöpume awepyeräjinine lui cina cebine nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne.

⁶ Cane liba awepyeräja je, cane buduma lica cirege, ingle cane toraca mene cire jiiemejine. Yepä cane siige ingwe ca lica awepyeräjinine pui cabucewe mule poto cidi me, ingle cane singi lica gäne biname cina cebine opo gaabe me acitame pui mule name pi, yepä eei taatu name pi teepi ngena jääpänusi cane wawena je piyepu ngena yäätecijemuge cane iicema je.

⁷ Acejiyame lui gwidape bine seboclomäjimuji cäme bau me cabucewe je, ingle babo miijirage gwidape gemi, peei name pi cane cije awepyeräja mage; yepä tabe mäpu ne

cäme tääpe cabu itu secituji, lui te gaale pana cebine nagadäjenige. Ai lui Satani me kaakesea gwidape gyene cebine aglime, siige niibenige cane mope babo me äbitame.

⁸ Cane nesae gääbu Acejiyame bau me irecu ätumutanujine ai mäpu ne äyebtingtame, yepä tabe singi lica ge.

⁹ Tabe apu najuji egä, “Cäme baborage owecu mäame täapume ibibi gyene iyeta maane lui täapume singi gäte, ingle cäme kokre te babo läbituge mäame cabu, maane liba kokre cäco gäte.” Siige peei name pi cane gege gäne, egä cane kokre cäco gäne naace täapume piba cäme cabu Keriso me kokre te lenajame.

¹⁰ Peei name pi cane gege gäne Keriso miji pi mäpu cabu lenajame, ngänu gyene cane lipu kokre cäco, niiyaniya nawenusi, coo gwidape cäco; ngänu gyene lipu sabe nawenanusi coo lipu mäpu bine jääpänanemune. Ingle naace gyene, cäme kokre cina liba lämluge, Keriso me kokre te piba yaanajuge cäme cabu.

Paulo Ngenecu Mäpu Gyene Korinito Ätrunga Ingle name pi

¹¹ Cane buduma pana bäbitine cämämu awepyeräjame, yepä weene te giri naweniye. Weene te cebine cire nawepyeräjejiye. Cane puu papa gäne, yepä weeme pui mararage ätyepäneji biname bime cabu ca cane gawe me lica gäne.

¹² Acejiyame te bucurage owowä piyepu cälu täti gwidape piyepu ciitaca mule bine weeme sobe cabu yaaboclomäjänemepi cäme bau ca, cane liba gloose cäco cäme kaakesea jaawenepene peema. Peei ciitaca mule cina cebine pajecu me nawenepesi, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne.

¹³ Cane lipulipu weebibine niiyaniya ire jitwipene poto ätrunga ingle bime bau ca? Nää peei ge niiya, cane lipu weeme bau ca rarekaake lica yaawadanemepene? Siige ngänu gyene, gone yaacatupe peei poto cidi me.

¹⁴ Siige cane ai lui nesae me otnime äbitinine peeyeme Korinito cewe me. Cane singi lica gäne nuuja rarekaake täapume weeme bau ca, yepä cane singi weeme tääpu mäne. Mule lica gyene bägrä cina teeme mage babe bine ire atwemame, yepä mage babe cina miiji bägrä bine ire atwemame.

¹⁵ Cane gege gäne, cäme ngena piti nemi weebibine ceerame, cuta cäme ireclota piyepu ceerame weebibine ätityerame. Weene nää pui name pi matikolä singi gemi cäme täapume, ingle cane baborage singi gäne weeme täapume?

¹⁶ Siige ai lui pama mime gigri ngene atwana gyene, egä cane weebibine mäpu me lica jiwenipene, cane liba puma Korinito jage. Yepä poto cina pama jiicenisi, egä cane weebibine ingletnäjipene piyepu walya waatromepene.

¹⁷ Peei lipu gyene? Cane lui biname bine jäätyepemepene weeme bau me, teepi nää weebibine jiwenipesi cäme miiji täapume kaakesea waweneme?

¹⁸ Cane jaajepene Taitus ne peeyeme otnime weeme bau me, cuta jäätyepene nuuja ätrunga biname ne teta cama. Taitus nää nuuja gwidape ne yaacatepi weeme bau ca? Eewe, licarage! Cine Taitus cama yepä ngene atwanena cama kaakesea jaawenenago piyepu cime mule yepä ibi ge.

¹⁹ Weene gone apu angi, egä cane weeme cabu ca cämecäme aga bawäricine. Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine, egä cane Keriso me kaakesea liba jaawenune, cane toraca mene jiiemune. Piyepu cäme biname, iyeta cane lui bine jaawenimune, peei lui weeme ätityera tääpu memi.

²⁰ Cäme wälu pisi nyene, egä cane peeyeme liba pa lädepene, cane pama epu pa pidäripene weebibine, cane lipu täapume singi lica gäne. Cuta weene pama epu pa näpänepeye cebine, weene lipu täapume singi lica gemi. Cane wälu gäne, egä cane weebibine pidäripene mene abaja cabu, ire patre agli cabu, watata claabe cabu, weemämu ngene atwanena cabu, niiyaniya mene cabu, iicetneja cabu, weemämu awepyeräja cabu, ätecija cäco mule cabu.

²¹ Cane wälu gäne, egä nuuja taje cane peeyeme liba pa lädepene, Acejiyame te cebine cuta cääri ajiri me pa nawenepi weeme name pi. Siige cane ele pa nangenepi eei biname bime name pi, lui cina niiyaniya mule itu yaacnemepesi niinäce gaabe me, yepä lica itu tatatrongäripesi teeme sargi mule cabu ca, magebi rooriye cina teeme sargi ero mule cabu ca, ngulebägrä imäbägrä cina teeme sargi ero mule cabu ca piiyepu poto ajiri mule cabu ca.

13

Ceräcerägäabu Umlle Mene piiyepu Yewo Mene

¹ Cane ai lui nesae me otnime äbitenine weeme bau me. Oogäräneji mene te jiicenige egä, “Weene miiji neeneni coo cerämu poto bime aitneja mene ätecija biname me niiya mule poto cidi me, piba weene miiji gemi teebine ablawejame.”

² Cane lui padare cabu neeneni me lädepene peeyeme, cane piba umle mene jijipene weebibine. Cuta page cane liba cude padare gäne weeme bau ca, cane cääri pui yepä mene jijenininine, egä ingwe ca cane liba pa lädepene peeyeme, lui biname cina niiya mule niinäce gaabe me itu tewenimumesi piiyepu iyeta poto cina, teepi lica pa luucratni-pesi daremu päpäna cäco pi.

³ Siige weene piba pagege umle äbita, egä toraca gyene, Keriso te cäme bau ca mene jiicemuge. Tabе weeme opo gaabe je riiberibe lica pagege, pätä tabe teemerage kokre page yaaboclomtepi weeme bau me.

⁴ Biname cina puu teebine baarge uli cabu jibyecrujisi, tabe liba kokre cäco enajuji, yepä tabe Acejiyame me kokre miiji pi page siige ireclota enajenige. Tabe lipu kokre cäco enajuji, cine teeme ätyepäneji biname cuta pepu kokre cäco gemi. Yepä cine liba peeyeme Korinito me pa naclepi, ingle cine ireclota Keriso cama yepä gemi, siige cine Acejiyame me kokre cama pa niclajutipi weeme opo gaabe je.

⁵ Weene weemämu apicetnäripeye päpäname, egä weene nää toraca Yeesu Keriso ne jitrungeniye. Weene liba birige äsecrera peei apicetnera cabu ca, weene piba umle gemi, egä tabe pisi nyene weeme cabu.

⁶ Cäme ätrunga pisi nyene, egä weene umle itu läbitipeye, egä cebine pepu ituge apicetnera, siige jääpänepesi, egä cane toraca Keriso me ätyepäneji biname gäne.

⁷ Cane Acejiyame bau me irecu lätumutanune, egä weene nuuja niiya ne lica pagege wawena. Cane naace name pi weeme täapume lica irecu lätumutanune, egä biname cina piba päpäname egä cane toraca ätyepäneji biname gäne. Yepä cane pui name pi weeme täapume irecu lätumutanune egä weene miiji mule bine wawenetnäjame, ngänu gyene biname cina liba apu jiicusi, egä cane toraca ätyepäneji biname lica gäne.

⁸ Cine eei taatu mule bine jaawenimusi, lui gemi toraca, lica eei bine toraca gwidape bine lui cina sabe jaawenimusi.

⁹ Cine gege gemi, cine liba kokre cäco gemi, yepä weene kokre gemi. Siige cine irecu ätumutanininago egä weene epucäco me äbitame.

¹⁰ Cane ama cita ca naace täapume yoogärenine, egä cane liba pa lädepene peeyeme, cane piba lica pagege drämä cama weebibine wawena, lui täapume cäme conocäco pisi nyene, Acejiyame lui conocäco itu näcäruji cane weebibine ablawejame. Pui conocäco lui eei tääpu myene weebibine cabu me wawename, lica gawe me wawename.

¹¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale, yewo! Weeme mule bine eblawäjemepeye; cäme mene ibi jwenemepeye, yepä ngene atwa-na cama inajipi, poode cama. Siige Acejiyame lui te owecu niwenininuge piiyepu poode nicäraninuge, tabe weene cama pagege lenaja.

¹² Weene miiji weemeweme ajecletnäjipeye ätrunga biname bime mule liiyepu!

¹³ Iyeta Acejiyame me binamewale cina ama cita ca jiwablininisi weebibine.

¹⁴ Yageyame Yeesu Keriso me miiji piyepu Acejiyame me singi teepi weeme cabu lenajame. Piyepu Aceji Seemo te weebibine wawename weene yepä äbitame!
Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA GALATIYA PROBINS ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane säne Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Biname cina cebine lica nätyepepesi, cuta piyepu cane lica biname bime singi cabu otni, yepä cane Yeesu Keriso bau ca ätyepäneji gäne piyepu mime Aceji Babe bau ca, lui te Keriso ne erpinantuji budre cabu ca.

² Iyeta cine lui ama abasecretnäneji gemi, cine gigri jiicepesi egä, “Sebore iyeta ätrunga ingle cewe maramara cabu ta Galatiya Probins ngalebora.”

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

⁴ Yoo, Aceji Babe me singi cabu Keriso te budre äbituji mibibine mime niiya mule cabu ca äsecerame, naace täápume mine piba niyaniya mule bine abmaläcemame, piyepu lica ai gawecewe me gwidape täápume singisingi äbitename.

⁵ Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco. Pepu pa yaanajege!

Pisi Nyene Yepä Taatu Miiji Mene

⁶ Cane cälu te nätige mene äteciyame weeme poto cidi me. Matikolä padare te liba apirige, weene piba Acejiyame ne ebmaleniye, lui te weebibine itu ala tisoglicipi Keriso me miijirage owecu mule ca. Page weene nuuja mene itecijenininige lui ne yaainusi “miiji mene” ca,

⁷ yepä peei lui miiji mene lica gyene. Cane ai mene jiicenine, ingle naace gyene poto biname piti nemi weene cama lui cina weebibine maramara ngene atwanename jiwenninisi. Teepi singi Keriso me Miiji Mene mara me wawename.

⁸ Yepä, ngänu gyene liba cine coo cabucewe ca mename seemo te weebibine mene birige jajanena, lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ituge ätecija cime bau ca, tabe miiji teeme mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta.

⁹ Cine pepu itu jijipago, cuta page cane weebibine cääri jijenininine egä, liba nuuja te weebibine mene jijanininuge lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ne itu yaacatepeye, tabe miiji mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta.

¹⁰ Nää, weene page apu jingenininige egä cane äbitenine biname cina singi cäme täápume lenajame? Licarage! Yepä, cane singi Acejiyame te cäme täápume singi lenajame. Weene pama apu jingenininige egä cane singi gäne biname cina cebine awepyeräjame? Eewe, cane liba peei täápume singi gäne, cane piba Keriso me toraca kaakesea biname lica birige.

Yeesu Keriso Lipu Eboclomtige Miiji Mene ne Paulo bau me

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi weebibine umle wawename egä, lui Miiji Mene cane jaajanemune, biname bau ca lica gyene,

¹² ingle cane lica secatujine nuuja biname bau ca; coo piyepu nuuja biname te lica nabiberäjuji, yepä Yeesu Keriso te seboclomtuji pui Miiji Mene ne cäme täápume.

¹³ Yoo, weene mene ituge ätecijana cäme ireclota poto cidi me pui padare cabu, cane liba Acejiyame täápume nanajuji Israela biname bime irecu ätumuta mule cabu. Cane Yeesu me ätrunga ingle biname bine niiya me owecu cäco jaawenimune, cuta piyepu singi ge peei biname bine budre me äyebhengame.

¹⁴ Pui padare cabu cane iyeta cäme kokre ca cängena tewenäjumene cime saarewale bime mule; cane niinäce gaabe biname ge cäme poto cege cabu ca Israela biname bime mule waweneca cabu je.

¹⁵ Yepä, Acejiyame te babo owecu gyene cäme täápume, tabe cebine itu najuji, cane camuge piba aplimla, piyepu ala nasogluji naace me teeme biname me äbitame.

¹⁶ Ingwe ca tabe liba ngene jotwananuji teeme Bägrä Yeesu ne aboclomtame căme tăăpume cane gawe maramara biname bine teeme poto cidi me jajanename, yoo pui padare cabu cane piba nuuja biname bau me lica ädujine abiberäja tăăpume,

¹⁷ cuta Yerusalema me lica ädujine căme niinăce gaabe ätyepăneji biname cama mene abaitname. Yepă, cane conocăco ädujine Arabiya gawe cabu me, piyepu puma cita ca acnenutujine Damaseko cewe me.

¹⁸ Nesae kămăge ingwe ca, cane piba Yerusalema me ädujine Peteru ne ädărume, piyepu fiftin bimu taatu ten cama nanajuji.

¹⁹ Cane puga lica jepănujine nuuja ätyepăneji biname ne, yepă Yakobu ne jepănujine, lui mime Yageyame me igane gyene.

²⁰ Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine egă ai mene, cane lui weeme bau yoogärenine, toraca gyene.

²¹ Pui Yerusalema me otni ingwe ca, cane otnujine poto cewe me Suriya piyepu Kilikiya gawe cabu.

²² Pui padare Keriso bau ätrunga ingle biname Yuudea gawe cabu, teepi căme tăăpume cängena umle lica ge.

²³ Teepi ai taatu umle, poto cina lui naitnăjujisi cebine egă, “Lui biname te cibibine niiya cabu nicraninuge, page tabe biname bine jejanenemige Yeesu ne ätrugname. Yepă, niinăce padare cabu tabe singi ge biname bine pui ätrunga cabu ca äyebhengăjame!”

²⁴ Yoo, teepi Acejiyame me ngii ewepăntujisi tabe lipu căme ireclota mara me nawenuji.

2

Paulo piyepu Nuuja Ätyepăneji Biname

¹ Footin kămăge kaake poto ca, cane piba Banaba cama lacnenutepene Yerusalema me, piyepu Taitus piba cine cama ge.

² Cane naace name pi lacnenutepene, ingle Acejiyame te cebine umle itu nawenepi piyeme otnime. Puga ätrunga mope biname bime abasecretna cabu cane teeme tăăpume cängena yaaboclomtepene pui Miiji Mene, cane lui nuuja gawe biname bine jaajananemune. Cane peei ne jaawenepene, ingle naace gyene lui kaakesea cane ituge wawena piyepu lui kaakesea cane page jewenenine, cane singi lica găne peei te papa me äbitame.

³ Taitus lui cine cama ge tabe Israela biname lica, yepă Griik biname gyene. Ätrunga mope biname cina cotre ne lica yaacitepesi teeme tăăpe ne matikolă iirputame cewecu acatame Israela biname liiyepu,

⁴ yepă poto puga ge, lui cina singi ge tabe peei ne wawename. Teepi walya mene jiiicemepesi egă teepi cime biname gemi. Teepi ogă pana itu yăăbăcnepesi ätrunga ingle cabu me cime mulé ireme. Teepi singi ge umle äbitame egă Israela biname bime cotre cabu ca cine lipu äsecrăreji gemi cime Yeesu Keriso cabu lenaja name pi, ingle naace gyene teepi singi cine Israela biname bime cotre ngalebora cääri cuta äbăcname.

⁵ Yepă, cine lica teeme singi ne itu yaacatepesi, licarage matikolă padare cabu acata, ingle naace name pi cine singi ge Miiji Mene ne cängena ire atwime weeme tăăpume egă peei toracarage mene te lica mara me äbitame.

⁶ Yepă, teepi lui cina epu pana mope biname ge, yoo cane pepu jiiicenine, ingle nuuja mara lica gyene căme tăăpume teepi ngena ngii cama ge. Acejiyame tăăpume modamoda biname lica mara gemi nuuja biname cabu ca. Yoo, pui mope biname cina cebine lica najepesi Miiji Mene ne mara me wawename.

⁷ Yepă, teepi umle läbitepesi egă Acejiyame te cebine epu pana kaakesea itu năcăruiji Miiji Mene jajanename nuuja gawe biname bine, lui cina Israela biname lica gemi, tabe lipu kaakesea Peteru ne itu ecăruiji Miiji Mene jajanename Israela biname bine.

⁸ Yoo, Acejiyame lui me kokre puga ge Peteru me kaakesea cabu, tabe lui ätyepäneji biname gyene Israela biname bime tääpume, teeme kokre cuta puga ge căme kaakesea cabu, cane lui ätyepäneji gäne nuuja gawe biname bime tääpume.

⁹ Yakobu, Peteru, cuta Yoane lui cina epu pana egä teepi ätrunga mope biname gemi, teepi liba opo yaawatnäpesi egä Acejiyame te singi gyene cane peei kaakesea ne wawename, teepi Banaba piyepu cane cama ime lacranäpogo, awabame egä cine iyeta yepä kaakesea ne jewenenisi. Cine mene jaatranepesi egä Banaba piyepu cane gawe maramara biname bine Miiji Mene jajanenname, piyepu teepi Israela biname bine jajanenname.

¹⁰ Puga ge teeme yepä singi taatu egä cine miiji owecumete biname bine ätityerame, siige pepu ätityera ne cane babo singi ge ceerame.

Paulo Peteru ne Jicnecige Antiyoka je

¹¹ Peteru liba Antiyoka ätrunga biname bine yäädäremepi, cane teebine mene jaa-jepene ätrunga biname bime opo gaabe egä tabe conocono ne jewenige, inge teeme conocono mule lui pajecurage ge.

¹² Puma cita ca poto Israela biname cina tataripesi piyeme Yakobu bau ca Yerusalema ca. Yoo, teeme atyara niinäce gaabe ca, Peteru gigri deedei itu läbitanepi ätrunga biname cama lui Israela biname lica gemi, yepä teeme atyara ingwe ca, tabe gije labacitepi teeme bau ca äyebingtame piyepu nuuja gawe ätrunga biname cama lica deedei loolo, inge tabe wälu ge pui biname bime tääpume, lui cina jiicepesi egä: “Cuta nuuja gawe ätrunga biname cina miiji teeme tääpe matikolä iirputame Israela biname pana äbitame.”

¹³ Siige, poto ätrunga biname lui cina Israela biname ge, teepi cuta Peteru cama yepä pana walya mule jaawenanepesi, siige teeme pui walya mule te Banaba ne cuta joomlepi, walya gaabe cabu me yaacanepi.

¹⁴ Cane liba teebibine jääpänemepene egä teepi lica Miiji Mene me toraca mule cabu yaacrajuge, cane piba Peteru ne jaa-jepene iyeta biname bime opo gaabe je egä, “Toraca, maane Israela biname gäte, yepä maane nuuja gawe ätrunga biname bime mule cabu naanajenige, lica Israela biname bime mule cabu. Yoo, maane gone läyebingtute deedei äbitame nuuja gawe ätrunga biname cama, lui mäame Israela biname lica gemi. Gone teebibine pepu giri jaacranimute Israela biname bime mule cabu lenajame!”

Biname, cina Conocäco Äbitena Yeesu ne Ätrunga name pi

¹⁵ Yoo, cine lui Israela biname gemi aplimla cabu ca, piyepu lica nuuja gawe cabu ca niiya mule biname liyepu,

¹⁶ cine umle gemi egä biname te conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe je lica cotre wawena cabu ca, yepä tabe liba Yeesu Keriso ne jäätrunguge. Cine cuta piyepu Keriso Yeesu cabu itu jäätrungujisi naace tääpume cine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je ätrunga name pi, lica cotre wawena name pi. Inge naace gyene nuuja te äblicäco birige Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita cotre wawena cabu ca.

¹⁷ Yoo siige, cine gaabe ne jepänujisi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame Yeesu Keriso cabu ätrunga miji pi lica cotre wawena name pi. Piba peei gaabe cabu cine liba jääpänusi egä cine conocono gemi Israela biname bime cotre mule poto cidi me, cine nää piba miiji ge iicana egä, “Cime Yeesu ne ätrunga name pi cine conocono gemi?” Licarage!

¹⁸ Yepä, cane liba cääri labacitune pui cotre wawena gaabe cabu me, cane lui ne itu sebmalujine, cane piba lawabudnitune egä cane conocono biname gäne pui cotre mule tääpume.

¹⁹ Inge naace gyene cotre mene te cebine nawabudnituge egä cotre wawena ca cane äblicäco Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita iyeteta ireclota päpäname. Siige,

cane cotre miji pi budre gäne, cuta peei budre cabu ca ireclota gäne Acejiyame täápume lenajame.

²⁰ Keriso liba baarge uli cabu budre äbituji, peei lui epu gyene egä cebine ten cama ituge budre wawena. Siige, page peei lui cane säne lica lui te ireclota, yepä Keriso te ireclota gyene cäme cabu. Piiyepu ai kirece ireclota cabu cane lica cäme kokre cama nanajenige, yepä Keriso me kokre pisi nyene cäme trupa cabu. Page cane Acejiyame me Bägrä Keriso ne jitrungenine cebine ätityerame ai gawecewe ireclota cabu, lui te cebine epu singi ge egä tabe teeme ireclota ecäruji cäme täápume.

²¹ Yoo, cane Acejiyame me owecu mule ne papa me lica jaawenune cotre mule äcwetna ca, inge biname te liba ibibi gyene conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je cotre wawena cabu ca, piba Keriso me budre lui inge cäco gyene.

3

Cotre Mule piiyepu Ätrunga Mule

¹ Galatiya gawe biname weene buduma gemi! Luma cita ca gemi weeme buduma ngene atwanena? Cane weebibine cängena itu jijananiyene Yeesu Keriso me budre poto cidi me baarge uli cabu. Weene peei ne itu joomlepeye, irecu ca päpäna pana weene itu jääpänepeye, siige pajecu ge weeme täápume.

² Yoo, page cebine najepeye yepä gwidape poto cidi me. Ngena name pi Aceji Seemo te weeme yepäyepä trupa cabu labacitanepi? Nää, naace name pi labacitanepi, inge weene cängena jaawenanepeye iyeta Israela biname bime cotre mene? Licarage! Yepä, tabe naace name pi labacitanepi weeme yepäyepä trupa cabu, inge weene Miiji Mene itecijipi piiyepu jäätrungepeye.

³ Weene lipulipu pepu buduma gemi? Aceji Seemo te weebibine icranipi kirece ireclota cabu me; page nää weene ngene jotwananenininiye egä weene ibibi gemi weemerage kaakesea ca peei ireclota cabu cängena lenajame ngälugaabe oomlaname? Weene äblicäco gemi!

⁴ Weene ngene jitrimalenige egä Aceji Seemo te ituge ätityera weebibine iyeta weeme mäpu cabu ca. Nää, papa gyene peei ätityera? Weene nää page singi gemi ätrunga gaabe ne abmalame?

⁵ Nää, Acejiyame te Aceji Seemo ne weeme cabu me täätjepäjepi piiyepu ciitaca mule bine weeme täápume saboclomäjemepi, inge naace popi weene Israela biname bime cotre bine jaawenemuye, coo inge weene Miiji Mene itecijinuge piiyepu jäätrunguye?

⁶ Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu mule uja jenenemuji. Oogäräneji Mene te jiičenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.”

⁷ Weene miiji opo awatna egä lui cina Acejiyame ne jäätrungusi, teepi Abrahamo me toraca kaakesaare gemi.

⁸ Oogäräneji Mene cabu ciige poto cidi me mene pisi nyene egä Acejiyame te gawe maramara biname bine ten cama cire conocäco jaawenemepi teeme ätrunga name pi. Yoo, pepu pana Miiji Mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu, Acejiyame luma Abrahamo ne niinäce gaabe me jejuji egä, “Mämiji pi cane cire miiji jaawenemepene iyeta gawe maramara biname bine.”

⁹ Siige, Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji, jepänuji miiji ne teeme bau ca. Pepu pana Acejiyame cuta miiji jaawenemuge iyeta biname bine lui cina teebine jäätrungusi, tabe Abrahamo ne lipu miiji jenenanuji.

¹⁰ Yoo, Oogäräneji Mene te jiičenige egä, “Laati te iyeta Israela biname bime cotre cängena lica jaawenemuge iyeta padare, Moose lui cotre bine soogäremuji, tabe niiya daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca!” PEEI name pi laati te walya jiiçuge egä, “Cane iyeta cotre bine cängena jaawenemune, Acejiyame ngenecu miiji wawename

cäme täápume,” pui biname te mäpu daremu cabu ca lica birige asata, ingle biname te äblicäco iyeta cotre bine cängena wawenetnäja.

¹¹ Yoo, pajecu gyene egä nuuja te lica Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge cotre wawena ca, ingle naace gyene Oogäräneji Mene te cuta jiicenige egä, “Pui biname me ireclota iyeteta gyene, Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätruna cabu ca.”

¹² Yepä, cotre wawena lui mara ge ätrunga cabu ca; teepi gigri lica gegi, ingle Oogäräneji Mene te cotre poto cidi me apu jiicenige egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiicenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco ge peei ne wawena.

¹³ Yoo, Oogäräneji Mene cuta nuuja poto ca jiicenige egä, “Lui biname ne uli cabu yaatecwamtusi budre me, tabe niyarage daremu jääpänuge Acejiyame bau ca.” Siige, Keriso pepu pana mäpu daremu itu jepänuji mime täápume mibibine äsecrame daremu cabu ca lui te tädenige ingle naace gyene mine äblicäco cotre mene cängena wawena.

¹⁴ Keriso mibibine nisecräripi naace täápume egä lui miiji Acejiyame Abrahamo ne ecäruji, peei miiji ne cuta nuuja gawe biname lui Israela biname lica gemi, teepi te päpäname Keriso Yeesu cabu ca, cuta naace täápume Aceji Seemo mime yepäyepä trupa cabu abacitaname, Acejiyame lipu ituge jaji ceerame mime ätrunga cabu ca.

Lui Mene Acejiyame Ituge Jaji, Cotre Mene te Äblicäco Mara me Wawena

¹⁵ Cäme ätrunga binamewale, cane etonärenine cäme mene ne nuuja mule cabu: Neeneni biname liba mene ne conocäco yaacitäsi, siige peei mule lui klaje pana gyene, piyepu nuuja biname te äblicäco peei jajeji mene ne mara me wawena coo piyepu äyebingta.

¹⁶ Yoo, Acejiyame te mene jejanuji Abrahamo ne cuta teeme yepä kaakesaare ne ciige miiji poto cidi me. PEEI mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu apu egä, “yepä teeme kaakesaare,” lica gyene epu egä, “teeme kaakesaare iyeta,” piyepu peei yepä kaakesaare lui Yeesu Keriso sine.

¹⁷ Cane naace me jiicenine egä Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji, piba cuta jejuji egä, “Cane te ingwe ca conocäco cirege wawena.” Siige, fooa hanred teeti kämäge ingwe ca tabe biname bine Cotre Mene ecäremuji, Moose lui bine soogäremuji, yepä peei mene te äblicäco teeme niinäce jajeji mene ne mara me wawena. Siige, cotre mene te äblicäco pui mene ciige miiji poto cidi me äyebingta.

¹⁸ Yoo, biname te liba Acejiyame me ciige miiji ne jääpänuge cotre wawena name pi, tabe piba peei miiji ne lica jääpänuge Acejiyame me jajeji mene name pi. Yepä, Acejiyame peei ciige miiji Abrahamo ne ecäruji naace täápume tabe teebine mene ituge jaji pepu wawename.

¹⁹ Yoo, piba ngena tääpu myene peei Cotre Mene? Abrahamo me padare ingwe ca Acejiyame Cotre Mene Israela biname bine ecäremuji teebibine umle wawename egä teeme niya mule lui toraca conocono gemi. Acejiyame cuta ngälugaabe ne ecituji Israela biname cina Cotre Mene cabu lenajame, siige peei ngälugaabe lui Abrahamo me yepä kaakesaare Keriso te liba atyaramta, lui ne tabe peei mene jejuji ciige miiji poto cidi me. Yoo, Acejiyame Cotre Mene lica conocäco gaabe ca ecäremuji biname bine, yepä teeme mename seemo bine ecäremuji, piba mename seemo cina Moose ne ecärujisi, piyepu Moose lui menameyame ge, tabe iyeta Israela biname bine ecäremuji.

²⁰ Yoo, menameyame biname me kaakesea pisi nyene liba neeneni poto biname cina singi ätityera täápume, yepä jajeji mene poto cidi me, Acejiyame taatu ge, tabe singi lica ätityera biname, yepä tabe mene Abrahamo ne conocäco jejuji.

Acejiyame me Cotre Mene Ngeno Myene

²¹ Cotre Mene te nää jisädenige Acejiyame me jajeji mene bine? Eewe, licarage ge, ingle cotre mene liba ibibi gyene iyeteta ireclota ceerame, piba cotre gaabe ca biname cina conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je,

²² yepä cotre mene te jiicenige egä, “Niiya mule me kokre te joomlenemige iyeta ai gawecewe biname bine,” peei name pi Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji teeme ätityera ceerame pui biname bine lui cina Acejiyame ne jäätrungusi. Page lui cina Yeesu Keriso ne jitrungenisi, tabe teebibine itityärenenemige, ingle Acejiyame te singi gyene toraca ireclota ceerame biname bine teeme ätrunga name pi.

²³ Acejiyame me Cotre Mene, Moose lui soogäruji, peei te äbituji awamuta biname pana me, lui te biname bine joomlemuge ngälu ätrunga padare te tatyaramtepi. Siige, biname cina piba Acejiyame bau ca umle läbitipesi Yeesu Keriso poto cidi me teebine ätrungame.

²⁴ Yoo, Cotre Mene te epu pana gyene ire atwi biname liiyepu mime täapume mibibine conocäco gaabe cabu waadename ngälu Keriso te tatyaramtepi, naace täapume mine teebine ätrungame mibibine conocäco me wawenname Acejiyame me opo gaabe je.

²⁵ Siige, ai padare cabu biname cina miiji Yeesu ne ätrungame, ingle itu lapirepi Cotre Mene me ire atwi padare te.

²⁶ Weene Keriso Yeesu ne jäätrunguye, peei name pi weene iyeta Acejiyame me bägräwale gemi.

²⁷ Weebibine niye ca itu jicisäjipesi Yeesu me ngii cabu teta cama yepä äbitame piyepu teeme pana miiji mule bine waadename.

²⁸ Yoo, mime Yeesu cama yepä äbita name pi Israela biname piyepu nuuja gawe biname teepi mara lica gemi; cuta lui bine jaaletnemusi kaakesea cabu lenajame piyepu lui cina äsecräreji teeme singi gaabe cabu otnetnejame, teepi mara lica gemi; cuta rooriye piyepu magebi teepi mara lica gemi, ingle mine iyeta yepä gemi Keriso Yeesu cama yepä äbita miiji pi.

²⁹ Mine liba Keriso me binamewale gemi, mine piba cuta Abrahamo me kaakesaare gemi, siige mine cirege päpäna Acejiyame ngena täapume mene ituge jaji ceerame.

4

¹ Cane cerämu jiicenemine mine lui cina Acejiyame me bägrä gemi mime poto cidi me. Agesa ngene ca agli mene. Imäbägrä lui te teeme babe me gawe piyepu gwidape bine cirege waadena, tabe liba bägrä yaanajuge tabe papa kaakesea biname pana birige, äblicäco tabe mene iicana biname bime abasecretna cabu je; ngänu gyene tabe yageyame gwidape täapume, yepä tabe mene äblicäco iicana, ingle tabe lui bägrä gyene.

² Cuta piyepu tabe liba bägrä gyene, nuuja biname cina piba ire jaatwusi teebine, piyepu teeme gawe piyepu gwidape cina nuuja biname bime ime cabu yaacrajuge ngälu babe te lui padare ne ituge acita, peei te atyaramtuge.

³ Mine peei bägrä pana ituge lenaja nuuja biname bime singi wawenname, ingle naace gyene cotre pana mule cina mibibine noomlinujisi. Mime poto cina lui Israela biname bime cotre mule cabu ninajininuge; cuta piyepu mime nuuja poto cina lui uuje bime mule cabu ninajininuge.

⁴ Yepä, Acejiyame me padare te liba tatyaramtuji, tabe teemerage Bägrä ne tityepuji gawecewe me. Tabe magebi cabu ca eplimluji, Israela biname bime cotre ngalebora senajenäjumi.

⁵ Yeesu Keriso täduji äsecrera gaabe ne wawenname biname bime täapume, lui bine cotre mule te tewamutemäjemumi, naace täapume mine Acejiyame me jäjäcräneji bägrä me läbitipago.

⁶ Yoo, Acejiyame teeme Bägrä me Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu, mibibine umle wawename egä mine teeme bägrä gemi. Siige, Aceji Seemo te mibibine niwenininige Acejiyame ne awejename egä, “Cime Babe.”

⁷ Yoo siige, page cotre mene te weebibine lica iwadininige. Page weene lui Acejiyame me bägräwale gemi. Acejiyame te weebibine iyeta gwidape cirege ceera, tabe lui potoci cidi me Abrahamo ne jejuji, ingle weene iyeta lui Acejiyame me bägräwale gemi.

Paulo Ngenecu Mäpu Ge Galatiya Ätrunga Biname bime tääpume

⁸ Uja weene liba camuge Acejiyame potoci cidi me umle äbita, weene piba uuje bime singi bine jaawenenanemepeye, lui cina toraca ire atwi biname lica gemi.

⁹ Yepä, page weene umle gemi Acejiyame. Yoo cäro, cane miiji icana aipu egä, page Acejiyame te umle gyene weene. Siige, weene ngeno memi singi atatröngärame cuta pui uuje bime singi cääri wawenecame, lui cina kokre cäco piiyepu äblicäco weebibine toraca ireclota ceera? Weene ngeno memi singi cääri cuta teeme ire atwi cabu me äbäcname teeme singi piiyepu cotre bine wawenecame?

¹⁰ Cuta page weene potoci bimu bine yaacranemuye weeme iiwäreja mule wawenecame conocäco äbitame, cuta piiyepu potoci trii mule teeme mabye coo kämäge padare cabu jaawenemuye. Weene cuta potoci kämäge cabu pui mule bine babo jaawenemuye.

¹¹ Cäme ngene atwanena lui baborage mäpu gyene weeme tääpume! Ingle naace gyene cane singi licarage gäne cäme kaakesea te weeme cabu papa me äbitame.

¹² Yoo, cäme ätrunga binamewale, cane kokre cama weebibine jijanininine egä weene mene jitranepewe iyeta maramara cotre mule bine abmaläcemame, cane lipu Israela biname bime cotre mule ituge abmala weeme tääpume, ingle weene äblicäco cotre wawena ca conocäco me äbita. Yoo, weene nuuja niiya ne lica cäme tääpume itu jaawenepewe, niinäce padare cabu ca ngälu page.

¹³ Weene umle gemi, peei lui cäme pita name pi cane uja weene cama nanajepi, puga Miiji Mene weebibine jijaninipene.

¹⁴ Cäme pita te weebibine mäpu icäripi, yepä weene lica cebine kaake ca näcelyärepeye cäme pita bleela cabu; weene lica cäme mene nägyepewe. Yepä, weene cebine cängenarage ire natwepeye, epu pana weene cabucewe mename seemo ne liiyepu miijirage ire atwi; coo epu pana Yeesu Keriso ne lipu ire atwi, tabe liba weeme bau me otni je.

¹⁵ Pui padare cabu weene gege ge cäme mene ätecijame. Nää, ngena te täbitumi weeme ireclota ne mara me wawename? Cane weeme owecu potoci cidi me jiceninine egä, pui padare cabu weene lica nuuja gwidape ne jaainuye lui cäme miiji tääpume. Weene cuta weeme irecu cebine näcäruye, weene liba ibibi ge ceerame.

¹⁶ Yepä, page weeme ngene atwanena cäme tääpume pama mara gyene. Cane nää pama cubuyame pana täbitumene weeme tääpume, ingle cane Acejiyame me toraca mene weebibine conocäco itu jijaninipene?

¹⁷ Pui biname lui cina singi gemi toraca mene mara me wawename, teepi cuta babo singi gemi weebibine teeme biname tääpume wawename, yepä teeme mara ingle pisi nyene lui lica weeme miiji tääpume. Teepi weebibine opire mara cewe me jiweninini cäme bau ca, ingle teepi singi gemi weene cebine abmalame puma cita ca weene babo singi äbitame teeme mene ätecijame.

¹⁸ Yoo, weeme babo singi potoci cidi me, peei mule cabu nuuja niiya lica gyene, liba miiji ingle pisi nyene peei singi tääpume. Pepu singi miiji ge iyeteta lenajame, peei name pi gone abmala cane liba weene cama lica ge.

¹⁹ Cämerage bägräwale, mage te bägrä aplimla pita ne lipu jääpänuge, pepu pana pita cama cane cääri asicnantenine weeme tääpume, ngälu weeme mule te toraca conocäco Keriso pana läbituge.

²⁰ Cäme toraca singi gyene page weene cama lenajame; cane pama piba umle gäne lipulipu mene weebibine jajime, ingle cane ngenecu mäpu gäne weeme poto cidi me.

Mine Hagara Saara naabibime Ireclota cabu ca Etonärenisi Toraca Mene ne

²¹ Cäme ätemla pisi nyene weeme täapume lui cina singi gemi Israela biname bime cotre mule cabu lenajame: Nää, Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogäremuji, weene pama umle gemi peei te lipu jijenininige?

²² Ai Cotre Mene ngalebora mine mene ecnenenemisi Abrahamo piyepu teeme neeneneni imäbägrä poto cidi me. Teeme yepä imäbägrä aplimläneji ge ngulebägrä cabu ca. Pui ngulebägrä ngii Hagara ne teepi ituge aletna Abrahamo me coga me kaakesea wawename. Nuuja imäbägrä lui igane ge, tabe Abrahamo me coga Saara cabu ca aplimläneji ge.

²³ Yoo, Abrahamo me yepä imäbägrä ngii Ismaela, lui pui aletnäneji ngulebägrä cabu ca eplimluji, teeme aplimla lui mara lica ge poto bägrä bime aplimla cabu ca, yepä Abrahamo Isacako ne jepänige teeme bägrä cäco coga Saara cabu ca, ingle Acejiyame uja mene itu jejuji bägrä teebine ceerame.

²⁴ Lipu itu äbituji Abrahamo me neeneneni imäbägrä bime täapume, peei mule cabu ca mine neeneneni jajeji mene bine opo aawatnenisi. Cotre mene piyepu lui mene Acejiyame Abrahamo ne jejuji lui epu pana gegi pui neeneneni imäbägrä bime mage liiyepu. Yepä mage, Hagara tage, aletnäneji ge kaakesea cabu iyeteta lenajame, peei name pi biname bime cotre te teebine teeme bägrä cama joomluge. Hagara piyepu teeme bägrä bime ireclota cabu ca mine opo ewatnenisi pui cotre mene Acejiyame te Sinai podo cabu je secäruji Moose ne, biname bine waadename.

²⁵ Yoo, Hagara piyepu teeme bägrä cabu ca mine opo ewatnenisi mule lui te täbituji Sinai podo cabu je, Sinai podo lui Arabiya gawe cabu sine. Piyepu mine cuta opo ewatnenisi Yerusalema ne piyepu lui cina page icrajinige pui babo cewe cabu. Page Yerusalema cewe biname lui epu pana gemi Hagara me bägrä liiyepu, ingle cotre mene te teebibine joomlemuge.

²⁶ Yepä, Acejiyame Abrahamo ne lui mene jejuji, tabe peei mene cuta jejuji biname bime täapume lui cina cabucewe je kirece Yerusalema cabu cirege lenaja. Biname cina puma lica icrajenige maramara cotre mene ngalebora, piyepu teepi äsecräreji icrajinige iyeta niyaniya mule cabu ca. Cabucewe Yerusalema lui mime täapume mage pana gwene, mine iyeta lui cina Yeesu ne jitrungenisi.

²⁷ Pisi nyene mene Oogäräneji Mene cabu pui neeneneni Yerusalema poto cidi me egä teepi lui neeneneni magebi pana gegi. Yepä magebi lui Cabucewe Yerusalema pana gwene, lui te ätrunga biname bime mage. Niinäce tabe bägrä cäco onajige, yepä ingwe ca teeme bägrä bucurage gemi pui nuuja magebi cabu ca, lui te ai gawecewe Yerusalema pana gwene. Agesa peei Oogäräneji Mene:

“Bägrä cäco magebi, lui te lica bägrä aplimla pita itu jepänuji,

maane miiji gege, uupera cama naanajuge!

Ingle maane lui ne abmaläneji gäte,

määme bägrä bucurage cirege äbita pui nuuja magebi cabu ca,

lui ne teeme rooriye te lica twaabmaluge.”

²⁸ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine Acejiyame me bägrä gemi, ingle Acejiyame mene itu jejuji pepu cirege äbita. Mine epu pana Isacako liiyepu, ingle naace gyene Acejiyame Abrahamo ne mene itu jejuji egä pui bägrä te pagege äbita.

²⁹ Yoo, pui sasa padare cabu Abrahamo me bägrä lui Hagara cabu ca aplimluji, teeme ngii Ismaela, tabe niya jaawenuge Isacako ne lui me aplimla poto cidi me Aceji Seemo mene ituge jaji. Cuta page piyepu, Israela cotre cabu lui biname cina, teepi niya jaawenemusi biname bine lui cina Acejiyame me mene ne jäätrungusi piyepu lica Israela biname bime cotre mene cabu icrajenige.

³⁰ Yepä, Oogäräneji Mene te lipu jiičenige? Peei te jiičenige apu egä: “Pui aletnäneji kaakesea magebi ne jutyepe teeme bägrä cama, ingle naace gyene aletnäneji magebi me bägrä tabe lica teeme babe me miijimiji gwidape pa yaawademepi; yepä pui bägrä lui babe me cogarage cabu ca ge, tabe te iyeta pa yaawademepi.”

³¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine lica epu pana gemi aletnäneji kaakesea magebi me bägrä liiyepu, ingle cotre mene te mibibine lica noomlenininige, yepä mine Saara me bägrä pana gemi, ingle mine Acejiyame me jajeji mene jäätrungusi mibibine äsecrame.

5

Keriso te Mibibine Itu Nisecräripi

¹ Keriso te mibibine itu nisecräripi, siige tabe singi mine äsecräreji lenajame. Weene kokre cama jiclajutipi! Gone cotre mule ne cuta cääri yaacatuwe peei cabu lenajame!

² Ai mene itecijinege! Cane Paulo te weebibine jijenininine egä weene liba Israela biname bime cewecu yaawademuye tääpe iirputa ca, ingle naace popi weene pepu singi gemi conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, weene peei mule ca Keriso me ätityera ne jäägyuye.

³ Yoo, cane cuta cääri jijenininine egä nuuja biname te liba Israela biname bime cewecu yaacatuge tääpe iirputa ca, tabe pepu pi Israela biname bime cotre mule cabu labacituge, siige tabe piba miiji iyeta cotre bine cängena jaawenemuge.

⁴ Weene liba singi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame weeme cotre waweneca cabu ca, weene piba weemämu läyebinginye Keriso bau ca cuta piyepu Acejiyame me miiji cabu ca.

⁵ Yepä, cine ätrunga ca Acejiyame ne jewagrijenisi teeme Seemo ca cibibine teeme opo gaabe je conocäco me cire waweneca, lui tääpume cine ngene atwanena bine icranenemisi.

⁶ Ingle mine liba Yeesu Keriso cama yepä me läbitinago, piba biname lui me tääpe pui cewecu cama ge piyepu biname lui me tääpe pui cewecu cäco, teepi nuuja mara lica gemi, yepä Yeesu ne ätrunga lui teeme tääpume babo gwidape gyene, piyepu ai ätrunga te laboclomtuge nuuja biname ne owecu wawena cabu ca.

⁷ Pui niinäce padare cabu weeme ireclota miijirage ge, weene Yeesu ne cängena jäätrungepeye. Weebibine laati te tiibinige toraca gaabe cabu otnime? Tabe lipulipu ngene atwanena bine biyebngemige toraca gaabe cabu ca?

⁸ Licarage Acejiyame pa jiihipi, ingle tabe te weebibine ituge ala asogleca teeme biname me äbitame.

⁹ Yoo, mene pisi nyene egä: “Matikolä uutneca gwidape taatu te baborage buluduu ne juutnecuge.” Walya mene pepu pana gyene. Matikäli conocono te wata baborage me läbituge.

¹⁰ Yepä, mine yepä me ituge äbita mime Yageyame Yeesu Keriso cama, peei name pi cane umle gäne egä weene lica mara ngene atwanena ne pa pecatepeye. Acejiyame mäpu daremu pagege ceera pui biname ne lui te weebibine walya ngene atwanena itu nicäripi, ngänu gyene tabe laasi nyene.

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, cäme poto cidi me poto cina walya jiičenisi egä, “Paulo te biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bime cewecu ne teeme tääpe iirputa ca acatename.” Peei mene toraca lica gyene. Liba toraca ge, ngena tääpume biname cina singi gemi cebine jäje niija cabu acitename? Yepä, poto Israela biname cina cebine niija nawenusi, ingle teepi singi lica ai mene ätecijame egä Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocäco waweneca tääpe cewecu cäco.

¹² Pui biname lui cina weeme ngene atwanena maramara jiiwenininisi, cane singi gäne teepi teeme tääpe ne ablitame!

¹³ Cäme ätrunga binamewale, Acejiyame weebibine tisoglicipi niiya cabu ca äsime, siige weene äsecräreji gemi. Yepä, gone weene äsecrera name pi apu jinginuge egä miiji gyene weeme tääpe me singisingi cina weebibine waadena. Pätä Acejiyame me singi cabu ca weeme nuuja bine itityeräjemeyel!

¹⁴ Yoo, Moose lui cotre bine soogäremuji, iyeta peei cotre piti nemi yepä taatu cotre ngalebora. Agesa peei cotre: “Maane miiji biname bime tääpume singi lenaja, maane lipu mäame tääpume singi birige.”

¹⁵ Yepä, weene liba weemeweme jääceluye piyepu labajininuye, piba ire! Weene weeme binamewale cama piba pagege iyeta weene papiripeye.

Aceji Seemo cama Ireclota

¹⁶ Cane ngena tääpume jiicenine age sena: Aceji Seemo te weebibine iwecetnärininige; teeme singi ne weene jeweneye, piyepu gone weeme tääpe me singisingi bine jaawenemuye!

¹⁷ Ingle naace gyene biname bime tääpe me singisingi te jääsäduge Aceji Seemo me singi ne, piyepu Aceji Seemo me singi te biname bime tääpe singisingi bine jääsädemuge. Peei neeneneni singi cina cubuyame pana gegi, peei name pi mine äblicäco mime singi waweneca.

¹⁸ Yoo, Aceji Seemo liba weebibine iwecetnäjininunuge, piba cotre mule te weebibine lica birige waadena.

¹⁹ Yoo, mine tääpe me singisingi bine opo yaawatnemusi apu mule ca: Biname cina sargi ero mule bine jaawenemusi; biname cina jugijugi ngene atwanena piyepu mene cama yaacrajuge; teemeteme singi laglanininusi.

²⁰ Biname cina uuje bine yiwäräjemusi, cuta piyepu maramara angodnera piyepu mowä mule bine jaawenemusi. Biname cina cubuyame me läbitininusi, labajininusi; teepi nuuja biname bime gwidape tääpume ire patre yaaglusi, piyepu claaberge te teebibine joomlemuge. Teepi nuuja biname bime tääpume lica laatadrongäjininusi, yepä teeme miiji taatu ne jäärngusi. Teepi maramara tomi läbitininusi, piba läingäjinusi.

²¹ Nuuja biname te liba miiji jääpänuge, peei te teebibine claabe me jaawenemuge. Teepi sice buduma yaacrajuge, piba lui niiya mule tääpume singi, teepi peei bine oräre jaawenemusi. Teepi iyeta ai bine jaawenemusi cuta poto cerämu. Cane page weebibine umle jiwenininine, cane lipu niinäce itu jijipene egä: Lui cina ai mule bine jaawenemusi, Acejiyame te lica teebibine cire yaawademepi.

²² Yepä, Aceji Seemo te biname bine jaawenemuge teepi singi cama, gege cama, piyepu poode cama lenajame. Tabe biname bine jaawenemuge mäpu cabu bojäcu lenajame, teeme nuuja biname ne owecu cama ätityerame, piyepu conocäco piyepu toraca mule cama lenajame.

²³ Tabe cuta biname bine jaawenemuge teeme nuuja ne niinäce gaabe me acraname; cuta piyepu teemämu awesongärame. Yoo, biname lui cina pepu jaawenemusi, nuuja cotre te lica teebibine joomlemuge.

²⁴ Laati bemi Yeesu Keriso me biname, teepi teeme tääpe me niyarage singisingi piyepu niyarage ngene atwanena bine Keriso me baarge uli cabu ituge abmaleca.

²⁵ Yoo, Aceji Seemo mibibine toraca ireclota nicärininuji, peei name pi mine miiji mime ai ireclota ne teeme ime cabu acitame iyeta teeme singi waweneme.

²⁶ Mine gone mimämu lawepyeräjinago, gone mime nuuja ne claabe me jaawenusi, piyepu gone mime nuuja biname ne ire patre yaaglusi, tabe liba miiji ne jääpänuge.

6

Ätrunga Biname bime Miiji Mule

¹ Cäme ätrunga binamewale, lui bime trupa cabu Aceji Seemo te enajenige, weene nuuja biname ne conocono mule cabu liba jääpänuye, teebine owecu cama umle mene

jaajanuye. Piiyepu weene ire! Weene liba cängena lica gemi, weene cuta singi ne pa jepänepeye conocono mule ne wawename.

² Weeme nuuja te liba mäpu jääpänuge, teebine yäätityäruye, piiyepu weene pepu jaawenuye Keriso me cotre ne.

³ Yoo, liba biname te apu jaangenuge egä tabe baborage gyene, yepä tabe lica, tabe teemämu langletnäjuge.

⁴ Iyeta yepäyepä biname cina miiji teemämu ireclota mule bine jaatranemusi egä miiji gemi, coo niiya gemi. Liba miiji gemi, tabe piba ngenecu miiji läbituge. Yepä, tabe miiji lica gyene nuuja biname me ireclota mule poto cidi me iicana egä: “Teeme niiya gyene, cäme miiji gyene.”

⁵ Ingle naace gyene iyeta biname bime ireclota cabu poto mäpu piti nemi.

⁶ Weene miiji deedei ecäremepeye piiyepu nuuja miijimiji gwidape pui biname bine lui cina weebibine ibiberäjininusi Acejiyame me Mene poto cidi me.

⁷ Buduma ngene atwana gone, ingle weene äblicäco Acejiyame ne angletneja. Biname te lipu gije bine yäätémuge, tabe pepu kuu täápume ire yaacituge.

⁸ Biname me ireclota lui epu pana ge calwacupi gweeti liiyepu. Tabe teeme tääpe me singisingi bine gije pana liba yäätémuge, tabe peei cabu ca kuu cirege päpäna, lui teeme budre gyene. Nuuja calwacupi biname te teeme miiji mule bine gije pana yäätémuge Aceji Seemo me ätityera ca. Tabe cuta kuu cirege päpäna Aceji Seemo bau ca. Peei lui iyeteta ireclota gyene.

⁹ Yoo, mine gone gloose me läbitinago miiji mule wawename, ingle naace gyene padare te cire tädepi mine pui cabu ca miiji kuu päpäname, mine liba wata lica birige äyebenga.

¹⁰ Peei name pi iyeta mime padare liba piti nemi, mine iyeta biname bine miiji jaawenemusi, cuta toraca teebibine lui mime ätrunga binamewale gemi.

Paulo Teeme Leta ne Umlé Mene ca Ermuji

¹¹ Weene ire cäme oogära lipu baborage gyene, cane lui bine cämerage ime ca yoogärenine.

¹² Yoo, pui biname lui cina weebibine giri jicranininisi tääpe cabu cewecu ne acate-name, teepi singi gemi biname bine ngenecu miiji me wawename teeme täápume, ingle teepi wälu gemi egä pama mäpu ne jääpänusi poto biname bime bau ca, liba Israela biname bime mule yaabmalusi piiyepu mene jaajananemusi egä cewecu ngänu gyene, ingle Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mime niiya mule bine äyebengame.

¹³ Lui cina puu cewecu itu ewademujisi tääpe iirputa ca, teepi lica Cotre Mene bine jaawenemusi. Teepi singi gemi weene pui yepä mule taatu wawename, piba teepi miiji gemi teemämu awepyeräja egä, “Cine te Israela biname pana me tewenimumesi teebibine.”

¹⁴ Yepä, cane te singi lica pepu awepyeräja täápume. Cane singi gäne mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii awepentame, tabe lipu budre äbituji baarge uli cabu mime täápume. Iyeta cäme ngene atwanena lui teeme cabu, peei name pi ai gawecewe me mule piiyepu gwidape cäme täápume papa gemi. Epu pana budre biname liiyepu lui nuuja singi lica birige gawecewe gwidape täápume, peei mule piiyepu gwidape baborage lica gemi cäme täápume.

¹⁵ Yoo, lui biname cina tääpe cabu cewecu ne ituge acata, coo lui cina lica ituge acata, teepi nuuja mara lica gemi, ingle peei cewecu lui babo gwidape lica birige. Agesa babo gwidape: Biname te kirece ireclota ne ätrunga ca yaacatuge Acejiyame bau ca.

¹⁶ Laati te yäacwetnuge ai gaabe ne teeme ireclota cabu, poode piiyepu owecu teeme cabu lenaja. Cane pepu ewejanenine iyeta Acejiyame me biname bime täápume. Teepi temi Acejiyame me toraca Israela biname.

¹⁷ Yoo siige, epu pana aletnäneji kaakesea biname teeme yageyame me cewecu lipu pisi nyene teeme tääpe cabu, cuta cäme tääpe cabu dupe ngabu piti nemi, ingle

biname cina cebine naglumesi, cane liba Miiji Mene căme Yageyame Yeesu poto cidi me jaajananemune. Peei name pi ingwe ca gone nuuja biname te cebine căări măpu năcăruge!

¹⁸ Căme ātrunga binamewale, mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Yoo siige, pepu yaanajepi!

Cane ngii Paulo. Siige căme mene ngălu peese.

PAULO ME LETA EPESO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane yoogärenine Acejiyame me binamewale bime bau me Epeso cewe je, lui cina toraca ngenecu cama iyeta padare cabu Keriso Yeesu cabu inajininuge.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miji te lenajame weeme cabu piyepu teepi poode ceerame weebibine.

Keriso Mime Seemo bine Miji Jewenenemige

³ Mine eso yääcäranesi Acejiyame ne, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe. Ingle naace popi mine Keriso cama yepä gemi, tabe ituge mibibine miji wawena mime seemo ireclota cabu iyeta maramara mule ca cabucewe ca lui cina totneninisi.

⁴ Keriso cama yepä äbita miji pi Acejiyame te agedna me niinäce gaabe ca uja itu ngene ca niglinuji mibibine teeme binamewale me äbitame, naace name pi egä mine teeme täapume mara me äbitame piyepu teeme opo gaabe je conocäco lenajame. Ingle Acejiyame babo singi ge mime täapume,

⁵ peei name pi tabe ngene uja itu jotwananuji mibibine äjäcrame teeme bägrä täapume lenajame ingle Yeesu Keriso me kaakesea miji pi. Ai lui teeme singi ge, teebine ngenecu miji me jewenuji.

⁶ Siige mine Acejiyame ne yaawepyeräjesi teeme babo owecu name pi, tabe lipu teeme ngenecurage Bägrä papa itu nicärininuji, daremu cäco.

⁷ Keriso me uudi te lipu itu tapiruji, mime niya mule daremu ne ecatuji, siige Acejiyame te mime niya mule niisibrecäjimuge. Lipu baborage gyene Acejiyame me owecu,

⁸ tabe lui ne ituge aboclomäja mime täapume.

Ingle Acejiyame babo umle gyene iyeta mule poto cidi me,

⁹ tabe jewenuji tabe ngena täapume ngene itu jotwanuji wawename. Tabe teeme ogä ngene atwana ne seboclomtuji cime täapume, tabe lui poto cidi me ngene uja jotwanuji toraca me wawename Keriso cabu ca.

¹⁰ Acejiyame me pui ogä ngene atwana, tabe lui ne toraca me cire jaawenepi toracarage padare cabu, apu gyene egä tabe lui gwidape bine ituge wawenetnäja cabucewe piyepu gawecewe je, tabe pui bine iyeta cire jaawenemepi yepä me äbitame piyepu Keriso teeme mope biname me lenajame.

¹¹ Acejiyame lui te iyeta gwidape bine teeme ngene atwanena piyepu singi ibi jaawenimuge, tabe te mibibine nijäcrininuji teeme binamewale täapume lenajame ingle Keriso cama yepä äbita name pi. Tabe ujarage ngene jotwanuji apu wawename, ingle ai lui teeme singi ge.

¹² PEEI name pi cine lui cina niinäce biname gemi ngene atwanena singi Keriso cabu me acraname, cine Acejiyame ne yaawepyeräjesi, egä tabe lipu miijirage gyene.

¹³ Cuta weene piyepu liba itecijinuji toraca mene, peei Miji Mene lui te ireclota ne secanuji weeme bau me, weene piba ätrunga ne ecitujiye Keriso bau me. Piba Acejiyame ecituji Aceji Seemo ne weeme cabu me cewecu täapume, egä weene teemi nemi, tabe lipu ituge jaji wawename.

¹⁴ Ingle Aceji Seemo pisi nyene mime cabu, peei name pi mine umle gemi egä mine cirege päpäna, Acejiyame ngena ituge jaji teeme bägräwale bine ceerame. Ai te niwabininige, egä Acejiyame te iyeta mäpu cabu ca kälyä cirege wawena pui biname bine, lui cina teemi nemi. Mine teebine yaawepyeräjesi teeme miji name pi!

Irecu Ätumuta Mene Acnema Biname bime täápume

¹⁵ Cane liba nätecijepi, egä weene Yageyame Yeesu ne jitrunge-niye, cuta piiyepu weene singi gemi iyeta Acejiyame me binamewale bime täápume,

¹⁶ cane lica ituge ätecita Acejiyame ne eso ceeraname weeme poto cidi me. Cäme irecu ätumuta ngalebora cane weeme poto cidi me jaajananemune,

¹⁷ cane yäätinärune mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame, jamyacu apaclyera cama Babe ne tabe weebibine eei Seemo ceerame, lui Seemo te weebibine umle biname me jiwenininuge piiyepu Acejiyame ne weeme bau me yaaboclomtuge, siige weene piba umle läbitininuye tabe.

¹⁸ Cane irecu lätumutanune, egä Acejiyame te weeme mopemuli apatname teeme apaclyera ne päpäna täápume, piba weene umle läbitininuye, egä ngena cabu me tabe weebibine ituge ala asogleca weene weeme ngene atwanena singi bine acraname; piiyepu cuta lipu bucurage miijimiji mule poto cidi me tabe ituge teeme bägräwale bine jaji teepi teeme bau ca päpäname;

¹⁹ piiyepu cuta lipu baborage gyene teeme kokre, lui te kaakesea äbitenige mine ätrunga biname bime cabu. Ai lui pui yepä baborage kokre gyene,

²⁰ lui ca Acejiyame te Keriso ne itu erpinantuji budre cabu ca, siige ecanuji cabucewe me, ecituji teeme camu poto cidi me.

²¹ Tabe caburage gyene iyeta seemo bime bau ca, cabu je lui cina mopeyame gemi piiyepu kokreyame gemi. Teeme ngii baborage gyene iyeta ngii cabu ca ai gawecewe cabu je. Cuta ciige padare cabu teeme ngii te baborage cire saanajepi.

²² Acejiyame te iyeta gwidape bine teeme ernge gawe me ituge acrana, piiyepu tabe ätrunga biname bine Keriso itu yäacäremepi tabe teeme mope biname me lenajame.

²³ Ätrunga biname lui Yeesu Keriso me tääpe gemi. Teepi te Keriso ne camlecamle me jewenenisi. Cuta tabe te iyeta gwidape bine iyeta poto ta camlecamle me jewenenemige.

2

Budre cabu ca Ireclota me

¹ Padare puga ge, weene liba seemo ireclota cabu budre ge ingle weeme niiyaniya mule piiyepu ätecija cäco mule name pi.

² Pui padare cabu weene icwetnimujiye ai gawecewe me niiyaniya mule bine; weene jitecijujiye laasi nyene mopeyame niiyaniya seemo bime täápume, lui cina buuwemope cabu otneninisi. Tabe eei seemo gyene, page lui te ewadenemige Acejiyame ne lui biname cina lica birige ätecija.

³ Niinäce mine iyeta pepu ituge lenaja, ätecija cäco. Mine biname bime singisingi mule bine icwetnimujisi. Mine jewenimujisi mime tääpe cina piiyepu ngene atwanena cina ngena täápume singi. Peei name pi Acejiyame me claabe te pui padare cabu piba enajuji mime täápume, eei biname bime täápume lipu page enajenige, lui cina camu binamerage bime singisingi mule bine icwetnenemisi.

⁴ Yepä Acejiyame epu baborage owecu ge piiyepu singi ge mime täápume,

⁵ egä mibibine, lui cina mime niiya mule cabu budre ge, tabe ireclota me niweninuju Keriso me cabu ca. Peei lui teeme owecu name pi egä Acejiyame te weebibine ituge äsecrera niiya cabu ca.

⁶ Ingle mine Keriso Yeesu cama yepä gemi, pui name pi Acejiyame te mibibine ituge ten cama budre cabu ca arpineräja naace täápume mine ten cama iyeta gwidape bine waadename cabucewe je.

⁷ Acejiyame ai ne naace täápume ituge wawena iyeta biname cina iyeta padare cabu päpäname teeme babo miijirage ätityera ne, tabe lipu teeme singi ne seboclomtuji mime täápume Keriso Yeesu cabu ca.

⁸ Ingle Acejiyame babo singi gyene ätityerame, tabe weebibine niiya cabu ca itu isecräriuui ingle weeme ätrunga name pi. Ai lui wemiji wawenäneji lica gyene, yepä Acejiyame me owecu gyene weeme täapume.

⁹ Ai lui weeme kaakesea daremu lica gyene, peei name pi nuuja te äblicäco teemämu awepyeräja.

¹⁰ Acejiyame te niwenininuui page mine lipu gemi. Tabe itu niwenininuui mine Keriso Yeesu cama lenajame siige müjirage kaakesea wawename, tabe lui kaakesea ituge amacetnäja mime täapume.

Keriso me Binamewale Ten cama Yepä Gemi

¹¹ Weene Israela biname bime cabu ca ärngecäneji lica gemi, piyepu Israela biname, lui cina lainininusi tääpe iirputäneji biname ca,* teepi weebibine iyinininusi tääpe iirputa cäco biname ca. Weene gone ngene jitrimalinuge, weene lipu biname ge niinäce.

¹² Weene cude padare ge Keriso bau ca, piyepu weene cude padare ge Israela biname bime bau ca, Acejiyame lui bine jejäcümüji teeme biname me. Jajeji mene Acejiyame lui ecäremüji Israela biname bine, pui lui weeme täapume lica ge. Weene Acejiyame umle cäco inajininuui, piyepu weene nuuja ngene atwana lica ge, egä weene lipulipu müiji ne päpäname.

¹³ Pui padare cabu weene cude padare ge Acejiyame bau ca, yepä page weene lipu Keriso Yeesu cama yepä gemi, weebibine Acejiyame bau me ituge waadena, ingle baarge uli cabu Keriso me uudi te tapiruui Acejiyame ne iiwärejame weeme niiya mule äciseja täapume.

¹⁴⁻¹⁵ Siige Keriso taberage te poode ne secituui mime täapume, cine Israela biname piyepu weene nuuja biname, tabe lipu niwenininuui mine yepä me äbitame. Mine niinäce claabeclabe ninajininuui, ingle weene lica icwetnimüjiye cime Israela biname bime cotre bine, lui cotre cina birige jaji biname cina ngena wawename. Pui Cotre lui atreji pana ge, mibibine maramara me niwenininuui. Yepä Keriso me budre te pui Cotre ne iyebliinguui naace täapume cine Israela biname piyepu weene nuuja biname mine yepä äbitame ten cama kirece ingle wawename. Ai mule ca tabe poode ne secituui mine neeneni maramara sigu biname bime täapume.

¹⁶ Tabe lipu budre äbituui baarge uli cabu, siige mime claabe mule bine peega epre-malemüji. Tabe teeme budre ca niwenininuui yepä me, siige niwecnininüji Acejiyame bau me.

¹⁷ Pipu pi Keriso täduui, poode mene secanuui iyeta biname bime täapume: cine Israela biname täapume, lui cina Acejiyame gome jage piyepu weene nuuja biname täapume, lui cina niinäce cude padare ge teeme bau ca.

¹⁸ Keriso me kaakesea müji pi cine Israela biname, weene nuuja biname, mine iyeta ibibi gemi yepä Seemo me ätityera ca Babe bau me otnime.

¹⁹ Siige page weene catecewe biname coo idne cewe biname lica gemi, yepä weene Acejiyame me binamewale cama yepä gemi, teeme ingle cabu inajininige.

²⁰ Weene uli gemi Acejiyame me mete raranga täapume. Caage lui Keriso me ätyepäneji biname piyepu sasa menameyame biname gemi. Cunäcäpu caage lui Keriso sine.

²¹ Tabe te iyeta ai caage piyepu uli bine jitwetnecäjenemige naace täapume mete me äbitame, Acejiyame täapume lui mete te mara me äbitenige.

²² Weene liba Keriso cabu inajininuge, Aceji Seemo te cuta weebibine jitwetnecäjininuge poto biname cama mete ne awejengtame, Acejiyame te luma enajenige.

* **2:11:** tääpe iirputäneji biname: Israela biname bime mule apu egä imäbägrä te liba laplimluge, eit bimü ingwe gaabe ca teeme imäbägrä bime gwidape cabu ca matikäli tääpe jiiirputusi. Ai tääpe iirputa lui cewecu gyene, Acejiyame lui ecärimüji Israela biname bine, egä teepi teeme biname gemi.

3

Keriso me Ätyepäneji Biname me Kaakesea

¹ Acejiyame te lipu Israela biname piyepu nuuja gawe biname bine yepä me ituge wawena, cane Paulo te pui name pi irecu ätumutenine weeme täápume, lui Israela biname lica gemi. Cane krokeciye mete cabu säne, ingle cane Keriso Yeesu me kaakesea ne jaawenune weeme miiji täápume.

² Weene ituge ätecija Acejiyame lipu miiji ge cäme täápume, siige ai kaakesea näcäruji cane te wawenane weeme miiji täápume.

³ Acejiyame te sebo-clomtuji teeme ogä ngene atwanena ne, siige cebine umle nawenuji. Cane ai leta cabu matikäli uja bii byoogärine pui poto cidi me.

⁴ Weene liba pecnepeye, weene umle päbitipeye, egä cane toraca umle gäne Acejiyame me ogä ngene atwanena Keriso poto cidi me.

⁵ Niinäce padare cabu biname bine umle lica ituge wawena pui poto cidi me, yepä page siige Aceji Seemo te umle itu jaawenemepi Keriso me ätyepäneji biname piyepu Acejiyame me mename biname bine, lui cina teeme ireclota yaacranepesi Acejiyame me kaakesea wawenane.

⁶ Pui ogä ngene atwanena lui naace gyene, egä laati bemi Israela biname lica, teepi liba yaacatusi Miiji Mene ne Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba yaawadimusi cine Israela biname cama yepä Acejiyame ngena ceera teeme bägräwale bine. Teepi Israela biname cama yepä birige, siige gigri yaawadimusi Acejiyame ngena ituge jaji Keriso Yeesu cabu ca ceerame.

⁷ Acejiyame te cebine nawenuji Miiji Mene acenename, siige teeme kokre ne secituji cäme cabu kaakesea wawenane piyepu cebine umle ceerame ai kaakesea täápume.

⁸ Cane puu matikolärage gäne iyeta Acejiyame me binamewale bau ca, yepä tabe miiji mule nawenuji, näcäruji ai kaakesea cane Miiji Mene Keriso me ngälu cäco dogwe poto cidi me jajanenane biname bine, lui Israela biname lica gemi.

⁹ Cäme kaakesea gyene iyeta biname bine umle wawenane, egä Acejiyame me ogä ngene atwana te toraca me lipu cirege äbita. Acejiyame lui iyeta gwidape bine itu jwenimuji, tabe ai ne niinäce lui padare cabu imlituji.

¹⁰ Tabe naace täápume imlituji, mope mename seemo cina piyepu cabu je lui teeme pana kokreyame gemi, teepi ai padare cabu ätrunga ingle biname bime cabu ca umle äbitame, egä Acejiyame me umle lipu baborage gyene.

¹¹ Acejiyame te ai ne jwenujuji teeme ngene atwana ibi, teeme lui puga ge padare me niinäce gaabe me, tabe lui ne toraca me jwenujuji mime Yageyame Yeesu Keriso cabu ca.

¹² Mine liba Keriso cama yepä gemi, piyepu teebine jitrungenisi, mine siige temiiji pi ajiri wälu cäco nacluge Acejiyame bau me.

¹³ Peei name pi cane jijenininine, weene ngenecu mäpu gone, egä cane weeme täápume aga mäpu cabu nanajinige. Cäme ai mäpu te weeme miiji täápume äbitenige.

Paulo Ireclu Ätumutenige Epeso Biname bime täápume

¹⁴ Cane liba ngene jotwananenine Aceji Babe te lipulipu biname bine awecna teeme bau me, cane kokorare ca ääpednutenine teeme opo gaabe je.

¹⁵ Tabe lui toraca Babe gyene. Tabe lui iyeta ingle bime Acejiyame gyene lui cabucewe je coo piyepu gawecewe cabu je.

¹⁶ Cane irecu ätumutenine Acejiyame bau me, egä teeme bucurage miijimiji mule cabu ca Aceji Seemo te weebibine kokre ceerame naace täápume weene piba ngenecu kokre cama lenajame.

¹⁷ Piyepu cane irecu ätumutenine, egä weeme ätrunga ca Keriso te lenajame weeme cabu. Piyepu cuta cane irecu ätumutenine, egä weene iyeta gwidape naace popi wawenane, ingle weeme singi pisi nyene Acejiyame piyepu biname bime täápume.

¹⁸ Piba weene Acejiyame me binamewale cama ibibi birige cängena umle äbitame, Yeesu me singi luma ngälu leca gyene, luma ngälu daamle gyene, luma ngälu caburage gyene, lipu uugle gyene;

¹⁹ cuta weene teeme peei singi cabu lenajame, ngänu gyene weeme ngene atwana tuube gemi iyeta teeme peei singi ne oomlaname, siige weene piba cängena Acejiyame pana läbitininuye iyeta weeme ireclota cabu.

²⁰ Acejiyame me kokre lui te mime cabu kaakesea jaawenuge, tabe pui kokre ca miiji gyene baborage wawena, mine lui täápume yäätinärusi coo ngene jwaatwananinusi ätinerame.

²¹ Mine lui cina ätrunga ingle biname gemi piyepu Keriso Yeesu cama yepä gemi, mine teebine yaawepyeräjesi, yepä padare me biname cina cuta nuuja padare me biname cina, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

4

Ätrunga Biname Miiji Yepä

¹ Cane lui te krokeciye mete cabu nanajinige, ingle cane Yageyame me kaakesea jaawenune, cane jijenininine weene epu lenajame, Acejiyame lipu ituge jaji, tabe liba weebibine ala tisoglicinuji.

² Mope modamoda me gone läbitininuye, miiji owelaamelame piyepu cängena lenaja. Worämu te gone iglinuge weeme poto biname bime mule name pi, yepä weene miiji weemämu singi äbitanipeye.

³ Acejiyame me Seemo te icärininuge poode. Peei poode te jiwenninuge yepä äbitame, siige weene kokre äbitipeye yepä lenajame.

⁴ Tääpe yepä gyene, Seemo yepä gyene epu pana, yepä taatu gwidape lipu pisi nyene Acejiyame lui cabu ituge ala asogleca weene ngene atwana singi acraname.

⁵ Yepä taatu Yageyame gyene, yepä taatu ätrunga gyene, yepä taatu biname gyene lui me ngii cabu biname bine niye ca jääcisäjemusi.

⁶ Yepä taatu Acejiyame gyene, lui sine iyeta biname bime Babe. Tabe iyeta biname bine yaawadimuge, teeme cabu kaakesea jaawenuge piyepu teeme cabu yaanajuge.

⁷ Keriso mine yepäyepä bine kokre itu nicäranipi maramara kaakesea wawenetnäjame. Mine teeme baborage kokre cabu ca maramara pargi bine ituge waadenena.

⁸ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jicenige egä,
“Tabe äduji caburage me,

teeme cubuyame bine ätäyäneji ewadimuji ten cama.

Tabe biname bine owecu gwidape ecäranemuji.”

⁹ Ai mene egä “Tabe caburage me äduji” jewabenige, egä tabe niinäce ituge gawe cabu me äina.

¹⁰ Siige lui te täinuji gawe me, tabe peese nyene, lui te äduji cabu me, iyeta caburage puupu bime cabu me naace täápume tabe piba iyeta poto ta lenajame iyeta gwidape cabu.

¹¹ Peei lui tabe sine, lui te “biname bine owecu gwidape ecäranemuji.” Pui owecu gwidape lui naace myene, egä tabe kokre ecäranemuji teepi maramara kaakesea wawenecame. Tabe poto bine jewenimuji teeme ätyepäneji biname me, poto bine jewenimuji Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine Miiji Mene acenename iyeta poto ta, poto bine ätrunga ingle mope biname me lenajame piyepu teebibine abiberäjame.

¹² Tabe ai ne naace name pi jewenuji Acejiyame me binamewale bine amacetnäjame teepi kaakesea wawename naace täápume ätrunga biname, lui Keriso me tääpe gemi, teebibine kokre wawename.

13 Ciige mine iyeta piba yepä me läbitininago yepä ätrunga cabu ca piyepu eei cabu ca, egä mine umle gemi Acejiyame me Bägrä. Mine modamoda biname bime ngene atwanena cama ninajininuge, epu pana Yeesu lipu enajuji.

14 Ingwe ca piba mine bägrä bime pana lica gemi, lui bine angletneja biname bime maramara abiberäja cina yaawedanemusi buuwe pana coo malu pana. Pui angletneja biname cina lui teeme walya mene ca poto bine yaangletnäjemusi conocono gaabe cabu otnime.

15 Mine pätä miiji biname bine jajanena ngena gyene toraca piyepu mine miiji mimemime singi lenaja, piba mine läbitininago iyeta mule cabu Keriso cama yepä äbitame, lui sine ätrunga biname bime mopeyame.

16 Tabe liba mope yaanajuge, tääpe me maramara piicwa teemerage puupu cabu lacranuge, piyepu piicwa maramara cina yepä mage ne jaawenusi, umeli cina liba teebibine yaatengecäjimusi. Siige iyeta maramara piicwa liba teeme kaakesea jaawenusi, teepi lipu miiji birige wawena, piba tääpe te cängenarage luutuge, kokre me läbituge, piicwa bime singi te liba teemeteme babo läbituge.

Yeesu cabu Lui Kirece Ireclota Gyene

17 Mime Yageyame me ngii cabu cane jijenininine weebibine umle wawename, egä ingwe ca gone cääri lenaja Acejiyame umle cäco biname pana, lui cina papa gwidape poto cidi me ngene jwaatwananinusi,

18 piyepu lui bime mopemuli cabu krokeciye birige. Teepi cude padare gemi ireclota cabu ca, Acejiyame te lui ireclota ceera, inge teepi umle cäco piyepu ätecija cäco gemi.

19 Nuuja gwidape te äblicäco teebibine ajiri me wawena. Teepi nuuja gwidape wawena täapume singi lica yepä sice buduma äbitename piyepu sargi ero mule wawenecame. Teepi ätecita cäco iyeta jugijugi mule bine jaawenimusi.

20 Yepä weene Keriso bau ca pepu mule lica itu labiberäjipeye.

21 Egäsu weene itu itecijipi teeme poto cidi me, piyepu inge weene teeme ingwe äcwi biname gemi, peei name pi weebibine ituge abiberäja toraca mene poto cidi me, Yeesu cabu lui pisi nyene.

22 Peei name pi weene miiji weeme sasa ngene atwanena bine abmaläcemame, lui cina jiweninujisi epu lenajame, weene lipu niinäce ituge. Pui sasa ngene atwanena bine teemerage angletneja singisingi cina sabe jaawenimusi.

23 Weene pätä miiji kirece singi piyepu kirece ngene atwana cama lenaja.

24 Weene miiji kirece muleyame biname me äbitame, Acejiyame lui bine ituge wawena teeme pana me naace täapume weene toraca conocäco lenajame piyepu Acejiyame täapume mara me äbitame.

25 Peei name pi ingwe ca walya mene gone otrometnäja, yepä toraca mene ajanipeye weemämu, inge naace popi mine iyeta piicwa gemi Keriso me tääpe cabu.

26 Weene liba claabe läbitininuye, peei claabe te gone iwadininuge niiya mule wawename. Weene niinäce claabe cabu ca etecrutepeye, ingwe ca bimu te piba läpulepi.

27 Gone Satani ne padare yäacäruye tabe weebibine angletnejame niiya mule wawename.

28 Laati te läbituge gwidape ero me, tabe miiji peei mule ne abmala, gije abacita kaakesea wawename teeme lenaja täapume piyepu owecumete biname bine ätityerame.

29 Gone niiya mene iicana, yepä epu mene jiicemuye, lui te miiji gyene biname bine ätityerame teeme ngena singi pisi nyene, siige piba weeme mene te ngenecu miiji me jaawenimuge laatibi yäatecijemuge.

30 Piyepu gone Aceji Seemo ne ngenecu mäpu me jaawenuye, inge tabe lui cewecu gyene, egä weene Acejiyame memi. Tabe klaje jiwenininuge weebibine naace täapume Acejiyame te weebibine kälyä wawename iyeta mäpu cabu ca, peei bimu te liba cire tädepi.

³¹ Gone niiyaniya ngene jwaatwananinuye poto biname bime poto cidi me. Gone claabe te weebibine ätucera, ämugetna gone. Drämä gone piyepu niiya mene gone biname bine jaji, coo poto claabeclabe mule gone.

³² Weene pätä miiji weemeweme owelaamelame lenaja piyepu owecu cama. Piyepu weene miiji weemeweme niiya mule ngene ätrimela, Acejiyame te lipu weeme niiya mule bine itu yääyeb lengemepi Keriso name pi.

5

Apaclyera cabu Miiji Lenaja

¹ Ingle weene Acejiyame me ngenecurage bägrä gemi, weene miiji äbitipeye teeme pana lenajame.

² Weene weemämu singi äbitanipeye, epu pana Keriso lipu singi mime täápume, siige teeme ireclota ne iyemaluji mime täápume. Teeme ireclota epu pana ge owecu gwidape Acejiyame ne ceerame coo piyepu miijirage gwidape lui ca yiwäräjusi Acejiyame ne teebine ngenecu miiji me wawename.

³ Weene gone nuuja biname täápume singi äbita liba mäáme coga coo rooriye lica teta cama sargi mule wawename; cuta iyeta jugijugi mule wawena gone. Piyepu weene gone singi ädri nuuja gwidape coo mule poto cidi me. Ai mule bine gone waweneca, cuta apu mule poto cidi me gone iicema, ingle weene Acejiyame me binamewale gemi.

⁴ Gone iicetneja ajiri mule poto cidi me, niyarage ceepe gone coo nuuja budubuduma mene gone iicetneja, yepä weene pätä miiji Acejiyame ne awepyeräja.

⁵ Weene miiji umle äbita, egä lui te sargi mule jaawenuge coo lui te nuuja jugijugi mule jaawenuge, tabe lica läbituge biname me Keriso piyepu Acejiyame lui ne yaacanäsi. Singi ädri biname te cuta äblicäco pepu biname me äbita, ingle tabe lui täápume singi yäädruge, pui te yaacatuge Acejiyame me puupu ne teeme ireclota ngalebora.

⁶ Gone ire taatu jaacituye nuuja biname te weebibine budubuduma mene ca angletnejame, ingle apurage mule name pi Acejiyame te pagege claabe me äbita, lui cina teebine lica jäätecijusi.

⁷ Peei name pi pipu biname cama gone abasuta.

⁸ Niinäce weene krokeciye cabu jage, yepä page weene siige apaclyera cabu temi, ingle weene mime Yageyame memi. Weene miiji epu lenaja, apaclyera cabu biname cina lipu yaacrajuge,

⁹ Ingle apaclyera luma, puma miijimiji mule, conocäco mule piyepu toraca mule piti nemi.

¹⁰ Weene miiji äbitipeye abiberäjame, egä ngena te Yageyame ne ngenecu miiji me jaawenuge.

¹¹ Weene gone krokeciye mule cabu abasutana, lui cabu ca nuuja miiji ne lica päpäna, weene pätä apaclyera cabu me pepu mule bine isemepeye.

¹² Teepi lui mule bine jaawenimusi krokeciye cabu, babo ajiri cama mule gemi, lica wawena taatu cuta iicema piyepu ajiri cama gyene.

¹³ Yepä iyeta mule bine liba apaclyera cabu me yaawadimusi, siige apaclyera te jaawabudne-muge, lipu mule gemi; piyepu apaclyera te liba krokeciye ne yaapaclyäruge, siige apaclyera me läbituge.

¹⁴ Peei name pi apu ituge iicana egä,

“Arpinanti ute cabu ca,

alotnanti budre cabu ca,

piba Keriso te meebine naapaclyäruge.”

¹⁵ Pipu pi weene miiji ire, egä weene lipulipu inajininuge. Weene miiji cängena lenaja lica budubuduma.

16 Weene liba padare ne jääpänuye miiji mule wawename, weene jewenepeye, ingle ai bimu cina niyarage gemi.

17 Peei name pi weene buduma gone lenaja, yepä umle äbitipeye, Acejiyame me singi ngena gyene.

18 Weene sice buduma gone läbitininuye, ingle weeme ireclota ne sabe jaawenuge, Aceji Seemo te pätä miiji weeme cabu babo äbitame.

19 Weene weemeweme etangemepeye salamo uupera bine, poto irecu ätumuta uupera bine piyepu Aceji Seemo te ngena uupera icärininuge. Weene weeme iyeta ngenecu cama uupera bine piyepu salamo bine etangemepeye Yageyame täápume teebine awepyeräjame.

20 Weene miiji eso ceeraname Aceji Babe ne iyeta padare cabu iyeta gwidape poto cidi me mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu.

Mene Coga Rooriye bime täápume

21 Weene miiji weemeweme ätecijana, ingle Keriso lui weeme Yageyame gyene.

22 Coga cina miiji rooriye bine ätecija, teepi lipu Yageyame ne jäätecijusi,

23 ingle rooriye sine mope biname coga täápume epu pana, Keriso lipu mope biname ge ätrunga ingle biname bime täápume. Tabe peese nyene, lui te niiya cabu ca ituge äsecrera ätrunga ingle biname bine, lui gemi teeme tääpe.

24 Peei name pi ätrunga ingle biname cina lipu Keriso ne jäätecijusi, coga te miiji teeme rooriye ne iyeta mule cabu pepu ätecija.

25 Piiyepu rooriye cina miiji teeme coga bime täápume singi epu pana, Keriso lipu singi ätrunga ingle biname bime täápume, siige teeme ireclota ne iyemaluji teeme täápume.

26 Tabe ai ne naace täápume jewenuji teebibine mara me wawename Acejiyame täápume Miiji Mene abiberäja ca, niiye ca liba teebibine niinäce jugi cäco ituge äciseja.

27 Tabe singi ge ätrunga ingle biname cina teeme täápume lenaja teeme Keriso me miijirage jamyacu cama, jugi cäco, epucäco. Teeme cabu nuuja pläpu coo acalomla lica gyene, coo nuuja pepuyame.

28 Yoo, rooriye cina miiji singi teeme coga bime täápume, teepi lipu singi teemerage tääpe täápume. Rooriye te liba singi teeme coga täápume, pui lui tabe cuta singi birige teeme täápume, ingle teepi yepä gegi.

29 Nata nuuja te lica teeme tääpe ne ägyi, yepä cängenarage deedei yäcäranuge, ire jaatwuge, Keriso lipu ätru-nga ingle biname bine cängena ire jaatwemuge.

30 Mine umle gemi ai poto cidi me, ingle mine teeme tääpe me piicwa gemi.

31 Oogäräneji mene te jüicenige egä, “Yoo, rooriye te miiji teeme mage babe bine abmala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.”

32 Ai mene te baborage gwidape ne eboclomtenige. Cane ngene ca begline, egä ai mene lui Keriso piyepu ätrunga ingle biname bime poto cidi me.

33 Yepä ai mene cuta weeme tääpu myene. Rooriye cina, weene miiji singi weeme coga bime täápume, weene lipu singi weeme täápume. Coga cina, weene cuta miiji weeme rooriye bine ätecija.

6

Mene Bägrä piyepu Mage Babe bime täápume

1 Bägrä, weene miiji weeme mage babe bine ätecija, ingle ai lui conocäco mule gyene.

2 “Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acrana.” Ai lui niinäcerage cotre gyene ten cotre cabu ca, Acejiyame te lui cama mene ecituji egä,

3 “Piba iyeta gwidape cina miijirage yaacluge weene cama, piyepu weene lecaleca ireclota ne jääpänuye ai gawecewe cabu.”

⁴ Mage babe, weene gone bägrä bine epu mule ca ire atwi, lui te teebibine claabe me jaawenimuge. Yepä weene teebibine yaabiberäjimuye teepi cängena lenajame piyepu yaablawäjemuye Yageyame me singi ibi.

Mene Aletnäneji Biname piyepu Teeme Modamoda Biname bime täápume

⁵ Aletnäneji biname, weene miiji weeme modamoda biname bine toraca ngenecu cama, wälu cama ätecija. Weene peei ne yepä ngene atwana cama jeweneye, epu pana Keriso ne lipu jäätecijuye yepä ngene atwana cama.

⁶ Weene teeme irewale taatu cabu gone apu äbitena naace name pi teepi piba ngenecu miiji cama lenajame weeme täápume. Yepä weene miiji iyeta weeme ngenecu ca wawena, Acejiyame ngena täápume singi, ingle weene Keriso me aletnäneji biname gemi.

⁷ Weene gege cama weeme kaakesea jaawenuye, epu pana egä weene biname bime täápume taatu lica jaawenuye, yepä weene cuta Yageyame täápume jaawenuye.

⁸ Gone ngene ätrimela, egä biname bime miijirage kaakesea name pi Yageyame te daremu yääcäranemuge, ngänu gyene teepi aletnäneji biname coo nuuja biname.

⁹ Modamoda biname, weene cuta pepu miiji weeme aletnäneji biname bine cängena ire atwime. Weene cerämu opo cabu gone yäärmäjimuye. Weene gone ngene ätrimela, egä weene piyepu weeme kaakesea bägrä weeme yepä Yageyame gyene cabucewe je, lui te iyeta biname bine yepä ibi cire jitranipi.

Ngena Gwidape ca Cubu Iicaname Niiyaniya Cable cama

¹⁰ Yoo siige, weene kokre äbitipeye Yageyame miiji ba-borage kokre ca piyepu ten cama lenaja name pi!

¹¹ Cubu gwidape iyeta asi-gräripeye Acejiyame te lui icärininuge, piba weene lica itrametninuge Satani me angletneja cabu.

¹² Mine bi-namerage cama cubu lica jii-cenisi, yepä mine cubu jii-cenisi niiyaniya cable cama, lui cina mopeyame gemi, pii-yepu lui cina kokreyame gemi, cuta lui cina ai gawe-cewe ne ecanenisi ai krokeciye padare cabu piyepu cuta buuwemope cabu lui cina otneninisi.

¹³ Peei name pi cubu gwidape asigräripeye, Acejiyame lui icärininuge. Niiya padare te liba täduge, weene piba ibibi birige weeme cubuyame bine daremu wawename, piyepu cubu liba siige, weene piba camu ämyemuteji inajininuge.

¹⁴ Weene miiji iyeta padare cabu amacetnäjäneji lenajame. Acejiyame poto cidi me lui toraca mene, weene peei ne ecatepeye baagi täápume weeme ibi cabu asigrame. Conocäco mule ne ecateye weeme moobe täápume dare älyengame.

¹⁵ Cuta weeme singi Miiji Mene jajanename poode poto cidi me lui weeme ernge gwidape gemi.

¹⁶ Weene iyeta padare cabu ätrunga ne ecateye, ime cabu lipu älyenga gwidape ne yaacenante, siige weene peei ca yäätumimuye Satani me muye cama biigu bine.

¹⁷ Acejiyame lipu weebibine niiya cabu ca ituge äsecrea, pui lui mope älyenga gwidape gyene weeme täápume. Acejiyame me Mene ecatepeye, Aceji Seemo lui Mene icärininuge. Peei lui weeme cubuturikä gyene.

¹⁸ Weene iyeta ai mule bine irecu ätumuta cama jaawenimuye, Acejiyame ne yaawenjanuye tabe weebibine ätityerame. Iyeta padare cabu irecu lätumutanininuye, Aceji Seemo te lipu opo jiwenaninuge. Peei name pi weene gone lätecitinuye, ngänu gyene ngena te läbituge, yepä irecu lätumutanininuye iyeta padare cabu Acejiyame me iyeta binamewale bime täápume.

¹⁹ Cäme täápume cuta irecu ätumutanipeye, egä mene iicana padare cabu Acejiyame te ngene atwana ceerame cane piba wälu cäco biname bine umle wawename teepi lui poto cidi me niinäce umle lica ge, egä Miiji Mene cabu pisi nyene.

²⁰ Ai Miiji Mene ne acanename Keriso te cebine nätyepuji, siige cane page age säne krokeciye mete cabu. Weene irecu ätumutanipeye, egä cane wälu cäco jajanename Miiji Mene, cane lipu miiji jajanena.

Paulo me Yewo Mene Epeso Biname bime täápume

²¹ Tukikus, mime miijirage ätrunga biname gyene, mime Yageyame me kaakesea lui te toraca jewenenige, tabe pa lädepi peeyeme weeme bau me. Weene teeme cabu ca pitecijipi iyeta, egä cane ama lipu nanajinige piyepu ngena jewenenine.

²² Yoo, cane teebine naace täápume jityepenine weene teeme bau ca ätecijame, egä cine iyeta lipu gemi ama piyepu cuta tabe weebibine kokre ceerame.

²³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso teepi iyeta ätrunga biname bine poode piyepu singi ceerame ätrunga cama.

²⁴ Acejiyame me miiji te lenajame iyeta eei biname bime cabu je, lui cina singi mime Yageyame Yeesu Keriso täápume apira cäco singi cama.

Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA PILIPI ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne lui te yoogärenine ai leta ne. Timoti agesa cane cama; cine lui Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gege.

Agesa cäme mene iyeta Pilipi cewe ätrunga ingle biname bime bau me, weene lui cina Keriso Yeesu cabu inajininige, piyepu ai mene cuta ätrunga ingle mope biname piyepu nuuja ätityera biname bime bau me.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Ireçu Ätumutige Pilipi Cewe Ätrunga Ingle Biname bime tääpume

³ Iyeta padare cane liba weeme tääpume ngene jwaatwananune, cane Acejiyame ne eso yäacärune weeme tääpume.

⁴ Cuta piyepu iyeta padare cane liba iyeta weeme tääpume ireçu lätumutanune, cane ngenecu gege cama jaawenune,

⁵ ingle weene cebine lipu nätinyäruye Miiji Mene cängena jajanename pui bimu cabu ca weene liba niinäce itu jitrungujiye ngälu page. Eso!

⁶ Yoo, cane toraca umle gäne egä Acejiyame lui te jegednuuji ai miiji kaakesea ne weeme cabu, tabe cuta jewenenige ngälu teeme apira Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu.

⁷ Weene cäme ngenecurage binamewale gemi, cuta cane miiji gyene pepu asicnentame weene iyeta poto cidi me, ingle weene ai miijirage kaakesea ne cane cama gigri jaawenanuye, Acejiyame lui kaakesea cebine ituge ceera page wawenname krokeciye mete cabu, cuta piyepu niinäce padare cabu, cane liba waatnetnäjepene Miiji Mene ne toraca me awabu-dnitame biname cina cängena ätrungame.

⁸ Acejiyame umle ai mene lui toraca gyene egä cäme singi iyeta weeme tääpume lui Yeesu Keriso me singi pana gyene.

⁹ Cane weeme tääpume ireçu lätumutanune egä weeme owecu te baborage äbitame, piyepu umleumle cama egä lui mule gemi toraca conocäco,

¹⁰ naace tääpume weene piba ibibi läbitinuye mule bine cängena atraname. Weene piba conocäco cirege aclajuta Keriso me acnenuta bimu padare cabu,

¹¹ cuta piba weeme cabu piti nemi toraca miijirage mule Yeesu Keriso taatu lui bine weeme ireclota cabu yaacranemuge, naace tääpume biname cina Acejiyame ne awepyeräjame piyepu teeme jamyacu apacljera peei mule cabu päpäname.

Toraca Ireclota Agesa Keriso me Kaakesea Wawenname

¹² Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene umle äbitame egä iyeta gwidape lui cina cäme bau ituge äbita, Miiji Mene te peei cabu ca babo itu läbitepi.

¹³ Siige, peei name pi iyeta awamuta biname piyepu iyeta nuuja biname lui ama, teepi umle gemi egä cane krokeciye mete cabu säne, ingle cane Keriso tääpume kaakesea jewenenine.

¹⁴ Yoo, cäme krokeciye mete lenaja cabu ca mime bucurage binamewale cina Yageyame cabu ngenecu kokre itu läbitipesi, siige teepi wälu cäco äbitininisi Acejiyame me mene iicaname.

¹⁵ Yoo toraca, poto cina mene jaajananemusi Keriso poto cidi me teeme niiyarage asicnenta cabu ca, ingle teepi gege lica cäme kaakesea lipu baborage itu läbitepi, piyepu teepi mene ca läsädaninusi. Yepä, nuuja cina asicnenta miiji cabu ca teeme mene jaajananemusi.

¹⁶ Teepi miijirage singi cabu ca jaajananemusi, ingle teepi umle gemi egä Acejiyame te cebine ama itu nacitepi Miiji Mene ne toraca me awabudnitame.

¹⁷ Yoo, pui asicnenta niiya biname poto cidi me, teepi Keriso poto cidi me mene jaajananemusi conocono ngene atwanena cama. Teepi singi lica nuuja biname te awepyeräja ne päpäname, yepä teepi taatu. Teepi apu jaangemuge egä teeme peei mule cabu ca, cebine ngenecu mäpu me pa nawenepi, cane liba ama krokeciye mete cabu säne.

¹⁸ Yepä, pepu lica gyene. Cane gege gäne teeme kaakesea poto cidi me, ingle cane singi gäne bucurage biname cina mene jajanena Keriso poto cidi me, ngänu gyene conocono liba pisi nyene teeme mule cabu. Yoo, cane gege cama pa nanajepene,

¹⁹ ingle cane umle gäne weeme irecu ätumuta name pi, cuta piyepu pui ätityera name pi lui tädenige Yeesu Keriso me Seemo cabu ca, cane pa lasatepene.

²⁰ Yoo, cäme toraca singi agesa cäme kaakesea cängena wawename, piyepu airage padare piyepu iyeta padare cane kokre cama wälu cäco lenajame, naace täapume iyeta cäme mule name pi biname cina Keriso ne awepyeräjame, cäme ireclota cabu ca, coo cäme budre cabu ca.

²¹ Yoo, ireclota ngena gyene? Cäme täapume toraca ireclota lui Keriso gome lenajame, cuta cäme budre lui abacita gaabe ten cama iyeteta lenajame.

²² Yepä, cane liba ireclota cama nanajenige cäme cerämu padare piba pisi nyene teeme miiji kaakesea wawename. Yoo, cane ngena täapume singi gäne?

²³ Cäme singi neenenen gegi. Cane baborage singi ai ireclota cabu ca asatame Keriso cama iyeteta lenajame, ingle peei lui cäme täapume babo miijirage gyene.

²⁴ Yepä, cane cuta singi gäne weebibine ätityerame, peei name pi cäme singi gyene ireclota cama lenajame.

²⁵ Yoo, cäme ätityera pisi nyene weeme täapume, peei name pi cane umle gäne egä cane ireclota cama pa nanajepi. Cane weene cama nanajenige weebibine ätityerame weeme ätrunga babo äbitame piyepu peei ätrunga cabu ca weene ngenecu gege äbitame.

²⁶ Yoo, cane liba weene cama pa nanajepi, weeme cuta nuuja ingle piba pagege Yeesu Keriso ne awepyeräjame teeme ätityera täapume cäme bau me.

²⁷ Agesa babo gwidape, weene cängena inajininige Keriso poto cidi me Miiji Mene te lipu jicenenige. Weene piba cängena ätrunga cama jiclajutenininige, weeme ngene atwanena yepä egä iyeta weeme kokre cama weene Miiji Mene cabu cängena ätrungame. Cane singi pepu pana mule weeme poto cidi me äteciyame, ngänu gyene cane otni weeme bau me, coo otni lica.

²⁸ Wälu gone pui biname bime täapume lui cina weebibine mäpu cabu icranininusi, yepä weene miiji ngenecu kokre cama inajipi. Pepu cabu ca pui biname cina ngene ca pa yaaglepesi egä teepi te cirege apesera, yepä weene te weeme mäpu cabu ca cirege äsecrera, ingle Acejiyame weene cama gyene.

²⁹ Pepu cirege äbita, ingle Keriso name pi tabe weebibine miijirage padare ne ituge ceera, lica teebine ätrunga taatu me, yepä cuta teeme täapume mäpu cabu lenajame.

³⁰ Yoo, weene piyepu cane, cine yepä mäpu cabu cewe oocananenago, weene lui cabu cebine ituge päpäna, piyepu lui cabu cane cuta page nanajenige, weene lipu itecijenininige.

2

Iyeta Biname cina Keriso ne Cire Yaawepyeräjepesi

¹ Weeme ngenecu kokre liba pisi nyene, ingle weene Keriso me singi yaacatanuye weeme ireclota mule cabu; cuta weeme ngenecu miiji liba pisi nyene, ingle weene umle gemi teeme owecu päpäname; Aceji Seemo te weeme cabu liba enajenige; cuta piyepu weene liba weeme nuuja bine owecu jaawenemuye;

² piba page cäme gege ne babo jeweneye. Weene yepä ngene atwanena piiyepu yepä owecu cama inajinege. Yoo, weeme singi piiyepu ngenecu yepä me äbitineye.

³ Nuuja mule ne gone jaawenuye weeme taatu miiji täápume, coo weemämu babo me äbita täápume. Nuuja biname bine niinäce gaabe me icranemeye, piba weemämu teeme ingwe gaabe me äbitineye.

⁴ Weeme nuuja biname bime miiji täápume ire cängena, gone singi weeme taatu miiji täápume.

⁵ Weene Keriso Yeesu pana mule ne ecateye egä:

⁶ Niinäce cabu ca tabe Acejiyame cama yepä ge,
yepä tabe pui Acejiyame cama ibibi ne lica noomluji.

⁷ Pui name pi tabe teeme caburage puupu ne teeme singi ca ebmaluji,
ätityera biname me äbitame biname bime täápume.

Tabe ai gawecewe biname pana äbituji, biname pana tääpe cama lenajame.

⁸ Tabe teemämu gawe me äbituji,

Acejiyame me singi gaabe cabu otnuji,
teeme ireclota piba ecäruji baarge uli cabu me budre äbitame.

⁹ Peei name pi Acejiyame teebine ewepäntuji caburage puupu cabu me, cuta piiyepu teebine babo ngii ecäruji.

Teeme peei ngii lui baborage gyene iyeta poto ngii cabu ca.

¹⁰ Piba iyeta lui cina cabucewe je, lui cina ai gawecewe cabu je, piiyepu lui cina gawe ngalebora je,

teepi kokorare cire yäapednäremepesi Yeesu me ngii ne awepyeräjame,

¹¹ piiyepu iyeta cina cire jiicepesi egä Yeesu Keriso lui Yageyame gyene.

Aceji Babe siige jamyacu apaclyera ne cire jääpänepi peei cabu ca.

Weene Ngale pana Gemi Ai Gawecewe Biname bime täápume

¹² Cäme ngenecurage binamewale, weene cäme singi lipu itu nacatepeye, cane liba weene cama ge, yoo, cuta page cäme singi mene ne weene ecateye, cane liba weene cama lica gäne. Acejiyame lui caburage gyene, peei name pi weene cängena teeme täápume inajipi, pui mule taatu jaawenemuye lui cina iyeteta ireclota gaabe cabu weebibine iwadininusi.

¹³ Ingle naace gyene Acejiyame me kaakesea pisi nyene weeme cabu, weebibine singi piiyepu kokre ceerame teeme singi ne cängenarage wawename.

¹⁴ Weene weeme kaakesea ngenecu miiji cama jeweneye, äcela piiyepu äciseräja cäco.

¹⁵ Weene pepu Acejiyame me jamyacu bägrä me pa äbitipeye, lui cina ibibi gemi ai gawecewe niiya conocono mule biname gome epucäco conocäco lenajame. Weene miiji teeme täápume wale pana uungepmeläja teeme krokeciye ne äyeblyngtame,

¹⁶ weene liba teebibine mene jaajananemuye ireclota gaabe poto cidi me. Weene liba pepu jaawenuye, Keriso me acnenuta bimu cabu, cane piba ngenecu gege cama cire nanajepi weeme poto cidi me, inge piba awabudnita cirege egä cäme kaakesea papa me lica ituge äbita.

¹⁷ Cane gege gäne, ngänu gyene cebine liba pama budre me naglumi, siige cäme uudi te tapiruge kau bime liiyepu Acejiyame ne iiwärejame. Cäme uudi te piba weeme ätrunga cama yepä läduge Acejiyame bau me teebine iiwärejame. Yoo, apu liba wawena je, cane gege birige äbita, cane iyeta weene cama gege birige.

¹⁸ Piba weene cuta miiji gege läbitininuye, weene cane cama gege läbitininuye.

Cane Epaproditus naabi Timoti Pa Jäätyepene Weeme bau me

¹⁹ Cane cäme ngene atwanena Yageyame Yeesu cabu me itu yaacitepene egä cane ibibi pa läbitepene Timoti ne weeme bau me wata ätyepame, naace täápume cane piba teeme bau ca mene päpäname weeme poto cidi me cebine ngenecu plowa me wawename.

²⁰ Cäme nuuja biname lica gyene lui te cane cama yepä ngene atwanena cama gyene, piyepu lui te toraca singi weebibine ätityerame.

²¹ Iyeta nuuja biname cina singi gemi teeme taatu miiji täápume, lica Yeesu Keriso me kaakesea täápume.

²² Yepä, Timoti me miiji mule poto cidi me weene umle gemi. Tabe cane cama kaakesea jaawenuge, epu pana bägrä te teeme babe ne lipu yäätityäruge, ingle cine singi bucurage biname cina Miiji Mene ne ätrungame.

²³ Peei name pi cane singi gäne teebine weeme bau me ätyepame, yepä tabe cäme trämä pa yaanajepi ngälu cine umle pa läbitipago cäme täápume lipu pa läbitepi.

²⁴ Cane umle gäne egä Acejiyame liba singi gyene, cane cämämu mameta gäne weeme bau me otni.

²⁵ Page cane jitränutenine mime ätrunga biname Epaproditus ne weeme bau me ätyepame. Tabe cane cama kaakesea cängena jewenenige cuta cubu jüicenige Miiji Mene täápume. Tabe weeme bau ca ätyepäneji gyene cebine ätityerame.

²⁶ Tabe baborage singi gyene iyeta weebibine cääri päpäname, piyepu tabe ngenecu mäpu cama gyene, ingle mene weeme bau me itu lädepi egä tabe pita cama ge.

²⁷ Toraca gyene egä tabe pita cama ge, budre mameta, yepä Acejiyame te owecu ge teeme täápume, piyepu owecu ge cäme täápume, peei name pi teebine miiji itu jaawenepi, peei ngenecu mäpu ne cäme bau ca äyeblyngtame.

²⁸ Cane peei name pi babo singi gäne teebine weeme bau me ätyepame egä weene piba ngenecu gege cääri pa äbitipeye, teebine liba pa jepänepeye, cuta piyepu cäme ngenecu mäpu te teeme poto cidi me piba pa läyeblyngtame.

²⁹ Miiji weene teebine babo gege cama pa ecatepeye mime Yageyame me ngii cabu, piyepu opo gaabe me icraneye iyeta biname bine lui cina teeme pana mule bine jaawenemusi,

³⁰ ingle tabe teeme ireclota taatu me lica ngene jotwananige, yepä mameta ge budre päpäna Keriso me kaakesea name pi. Tabe apu läbitepi, weeme puupu ne liba yaacatepi cebine ätityerame, ingle weene pui ne äblicäco ge wawename.

3

Acejiyame Mibibine Teeme täápume Conocäco Niwenininuge

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi cerämu mene jajime egä weene Yageyame cabu gege inajininege. Cane gloose lica gäne gwidape poto cidi me oogärame, cane lui bime poto cidi me ituge oogära, weene piba cängengarage lenajame cane liba ai mene cääri jjenininine.

² Cängena ire biname bime poto cidi me lui cina niiya mule bine jaawenemusi, peei drego bime täápume lui cina singi gemi nuuja ätrunga biname bime tääpe matikolä iirputame Acejiyame me cewecu acatame. Teepi walya jüicusi egä lui biname me tääpe cabu cewecu lica birige, tabe äblicäco Acejiyame me biname me äbita.

³ Yepä, mine lui cina Acejiyame ne ngene jepecnäjenisi Aceji Seemo me ätityera ca, piyepu babo gege cama Keriso Yeesu ne jitrungenisi mibibine waadename, mine age temi Acejiyame me toraca binamewale. Tääpe cabu lui cewecu ngänu gyene, ingle peei cabu ca mine äblicäco Acejiyame me binamewale me äbita, ingle mine äblicäco mime tääpe mule bine ätrunga mibibine Acejiyame bau me waadename.

⁴ Yoo, niinäce cane liba Yeesu ne lica jitrungujine, pui padare cabu cane cäme tääpe mule cabu me ätrunga ecitujine. Pui sasa padare cabu cane pepu mule bine baborage jitrungemujine nuuja biname bime cabu ca,

⁵ ingle naace popi cane liba aplimlujine seben bimu liba nanajuji, cäme tääpe matikolä nirputujisi cewecu wawename. Cuta cäme mage babe Israela biname ge Benjaminina me

ingle cabu ca, piyepu căme kaakesaare iyeta lui Heberu mene jiiemus. Cuta piyepu cotre bine cane Parisea biname bime măpu gaabe ca jewenemujine.

⁶ Căme singi baborage ge Acejiyame me kaakesea wawename, siige cane Yeesu me ätrunga biname bine măpu me jaawenemune. Yoo, cane iyeta mule cotre mene ibibi ituge wawena, naace täápume cane peei gaabe ca conocăco äbitame Acejiyame me opo gaabe je.

⁷ Yepä, iyeta peei mule bine cane lui poto cidi me apu nangenuji egä miiirage gemi căme täápume, page cane opo ewatnenine egä teepi nuuja miiji lica gemi, Keriso me ätityera name pi.

⁸ Toraca cane opo ewatnenine egä iyeta papa ge, yepä taatu gwidape baborage gyene. Peei babo gwidape lui naace gyene cane umle gäne Yeesu Keriso căme Yageyame. Yoo, Yeesu Keriso name pi iyeta căme sasa mule bine domäji pana cane itu ebmalemujine Keriso me inge cabu me abacitame,

⁹ ten cabu lenajame. Page cane licarage căme miiji mule piyepu cotre waweneca bine jitrungenemine Acejiyame täápume conocăco äbitame, yepä cane Keriso ne jitrungenine cebine Acejiyame täápume conocăco wawename. Peei ätrunga gaabe Acejiyame cama conocăco äbitame lui teeme bau ca gyene, piyepu biname cina peei ne jääpănsi, Keriso ne liba jäätrungusi.

¹⁰ Page căme nuuja singi lica gyene, yepä Keriso täápume toraca umle äbitame, piyepu lui babo kokre te teebine budre cabu ca itu erpinantuji, peei te căme ireclota cabu lenajame. Cane singi gäne teeme pana ngene cewe oocanena păpăname ireclota cabu piyepu teeme pana äbitame tabe lipu teeme budre padare cabu ge,

¹¹ inge cane singi gäne Acejiyame te piba cuta cebine budre cabu ca arpinentame iyeteta ireclota me.

Acejiyame te Mibibine Ituge Asogleca Yeesu pana Mule Wawename

¹² Cane lica jiićenine egä cane uja conocăco me ituge äbita; camu gyene căme ireclota mule toraca miiji me äbita. Yepä, cane cängena apicetnärenine conocăco ireclota mule ne oomlaname, inge Yeesu Keriso te cebine teeme täápume ituge oomlana.

¹³ Yoo, căme ätrunga binamewale, cane apu lica nangeninige egä cane conocăco ireclota cama gäne, yepä cane apu jewenenine: iyeta poto cidi me lui ituge niinäce äpletnera, cane singi ngene ätrimela, pui ne oomlaname lui te niinäce gaabe gyene.

¹⁴ Cane uuwama bääclena biname pana gäne. Cane niinäce gaabe me ire nacijinige ngälu gaabe ne oomlaname, naace täápume căme miiji daremu ne acatame. Peei daremu lui iyeteta ireclota gyene cabucewe je, Acejiyame lui täápume cebine ituge ala asogleca cane Yeesu Keriso bau ca păpăname.

¹⁵ Yoo, mine iyeta lui cina Seemo ireclota cabu ninajininige, mine miiji pepu pana ngene atwana cama lenajame, piyepu weene liba mara ngene atwana cama gemi yepä gwidape poto cidi me, Acejiyame cuta peei ne pajecu me pa jaawenepi weeme täápume.

¹⁶ Yoo siige, mine niinäce gaabe me naclege pui umle cabu lui pisi nyene page.

¹⁷ Căme ätrunga binamewale, căme pana mule weene gigri jewenemeye. Teeme mule abiberäjineye lui cina toraca gaabe cabu otni, cine lui gaabe weeme täápume ituge awabudnita.

¹⁸ Cane lui täápume weebibine bucurage padare ituge jajanena, cuta page ele măcu cama cääri jijenininine egä bucurage biname piti nemi lui cina cubuyame gemi Keriso me budre täápume baarge uli cabu teeme conocono ireclota name pi.

¹⁹ Teepi niia puupu me cirege otni, inge teeme yepä taatu ngene atwanena pisi nyene, teeme tääpe me singi bine wawenecame. Teepi gege gemi mule poto cidi me, teepi lui poto cidi me ajiri cire läbitinejisi. Iyeta teeme ngene atwanena lui singi taatu ai gawecewe me gwidape täápume.

²⁰ Yepä, mime täápume ireclota mara gyene. Mime toraca cewe lui cabu sine. Mine mime niiya cabu ca äsecrera biname ne cängena jewagrijenisi cabucewe ca mime bau otnime, peei lui Yageyame Yeesu Keriso sine.

²¹ Tabe te mime gawecewe tääpe bine cirege atepलगäja teeme jamyacu apaclyera cama tääpe pana äbitame, pui kokre ca tabe lui ca ibibi gyene iyeta gwidape bine teeme ime cabu acraname.

4

Paulo te Bäärmi Mene Jegednemige

¹ Cäme ngenecurage binamewale, cane baborage singi weeme täápume weene cama lenajame. Weene cebine ngenecu gege me naweneniye, piyepu cane awepyeräja ne jepänenine weeme name pi. Yoo, cäme ätrunga binamewale, weene miiji kokre aclajutame Yageyame cabu.

² Yoo, neeneni magebi Ewodiya piyepu Suntuke, owecu, cäme singi weene ecateye yepä ngene atwanena cama Yageyame cabu lenajame.

³ Yoo, piyepu Sujugu, lui cane cama miijirage kaakesea ituge wawena, cane singi gäne maane ai neeneni magebi bine ätityerame teeme miise mule ne abmalame, teepi lui cina cane cama baborage kaakesea ituge wawena biname bine Miiji Mene jajanenname. Teepi gigri kaakeseyame gegi Klemente cama piyepu iyeta nuuja biname cama lui cina cane cama kaakesea ituge jaawenemepesi, lui bime ngii Acejiyame bau oogäräneji gemi teeme peba cabu, iyeta lui cina kirece ireclota Keriso bau ca cire jääpänepesi.

⁴ Ngenecu gege äbitineye weeme Yageyame cabu ireclota täápume. Cane cääri jijenine, weene ngenecu gege!

⁵ Weene miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime täápume. Yageyame me acnenuta lui mameta gyene.

⁶ Gone ngenecu mäpu läbitininuye nuuja gwidape täápume, yepä weene liba Acejiyame ne yaawejanuye, teebine yäätinäruye iyeta weeme singi gwidape täápume, piyepu ngenecubora ca teebine eso yäacäruye.

⁷ Piyepu weene liba ngenecu poode Acejiyame bau ca jääpänuye, piba weeme ngene atwanena piyepu weeme singi Yeesu Keriso cabu cängengarage birige. Yoo, biname cina äblicäco gemi cängena umle äbita pepu ngenecu poode ne.

⁸ Ceräcerägäabu bäärmi mene age sena. Cäme ätrunga binamewale, weene ai gwidape poto cidi me ngene jwaatwa-naninuye: iyeta lui toraca gemi, lui bine opo gaabe me yaacranemusi, lui gwidape conocäco gemi, lui bine jugi cäco ngene atwana cama gemi, lui jamyacu gemi, lui bine jääpänemusi egä miijirage gemi, lui epucäco gemi, piyepu lui bine ibibi gemi awepyeräja täápume.

⁹ Cane lui abiberäja weebibine ituge ceera cäme mene piyepu cäme mule cabu ca, weene pepu jaawenemuye. Piba Acejiyame, lui te mibibine ngenecu miiji niwenininige, mine cama pa yaanajepi.

Paulo te Pilipi Ätrunga Ingle Biname bine Eso Jejemige Teeme Ätityera täápume

¹⁰ Cane ngenecu gege gäne piyepu cane Yageyame ne ewepyeräjenine egä padare te tatyaramtumi weene cebine cääri ätityerame. Weeme puu singi puga ge pui ne wawename, yepä leca padare cabu weeme gaabe ätityerame lica ge.

¹¹ Cane ai mene naace name pi lica jijenininine ingle cane gwidape täápume singi gäne. Pepu lica ge, ingle cane umle ituge äbita ngenecu gege cama lenajame, ngänu gyene cäme gwidape liba nesae.

¹² Cane umle gäne owecumete pana lenajame piyepu cane cuta nuuja taje umle gäne bucurage gwidape cama lenaja. Cane umle gäne iyeta padare iyeta poto ta ngenecu gege cama lenajame. Ngänu gyene cäme deedei liba bucurage, coo cäme deedei liba nesae;

cäme gwidape liba bucurage, coo cäme singi gwidape liba lica gemi, cäme ngenecu gege cuta pisi nyene.

¹³ Keriso te cebine kokre me nawenenige iyeta gwidape täápume.

¹⁴ Yepä, weeme mule babo miijirage gyene cebine cäme mäpu cabu ätityerame.

¹⁵ Yoo, weene Pilipi biname umle gemi egä lui padare cabu cine gije jebacitujisi Miiji Mene jajanename, cane pui padare cabu liba Makedoniya probins ne sebmalujine pui Miiji Mene nuuja poto jajanename, weeme ätrunga ingle te taatu näätityäruji cebine, weene liba rarekaake näcärujiye.

¹⁶ Cane liba Tesalonika cewe cabu je, weene cuta piba cebine näätityärujiye lica yepä gääbu taatu, yepä cuta nuuja taje weene näätityärujiye.

¹⁷ Yoo, cäme singi lui lica gyene owecu gwidape päpäna taatu me, yepä cane singi gäne weene pepu mule wawenecame, piba miiji daremu peei cabu ca päpäname.

¹⁸ Yoo, cane age eso mene ne yoogärenine iyeta weeme ätityera täápume. Peei ätityera lui ibibi gyene. Cäme singi gwidape ibi piti nemi page, ingle Epaproditus te bii sewaden-emige wemiji gwidape bine. Weeme ätityera gwidape lui epu pana iiwäreja mule liiyepu Acejiyame täápume. Tabe baborage singi gyene pepu ätityera mule päpäname.

¹⁹ Yoo, Yeesu Keriso me kaakesea name pi mime täápume, Acejiyame te iyeta weeme singi gwidape bine icärininuge teeme jamyacu dogwe cabu ca.

²⁰ Mine miiji Acejiyame mime Babe ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco teeme jamyacu apacljera täápume. Pepu pa yaanajege!

Ai Peba me Apira Mene

²¹ Cane sebore jiwenininine iyeta Acejiyame me biname bine lui cina Yeesu Keriso memi. Mime ätrunga binamewale lui cina age temi cane cama, teepi te weebibine sebore jiwenininisi.

²² Iyeta Acejiyame me biname cina weebibine sebore jiwenininisi, yepä toraca teepi lui gemi Rooma Babo Mopeyame me mete cabu kaakesea jenenenisi.

²³ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Cane ngii Paulo; cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA KOLOSE ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne. Acejiyame te cebine Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me itu nawenuji. Mime biname Timoti lui cane cama gyene.

² Cine weeme bau yoogärenago, lui cina Acejiyame me biname gemi Kolose cewe cabu je piiyepu cime ätrunga binamewale Keriso cabu.

Acejiyame mime Babe me miiji te weeme cabu lenajame piiyepu tabe weebibine poode ceerame.

Paulo naabi Ireçu Ätumutinisi Kolose Ätrunga Ingle täöpume

³ Iyeta padare cine liba weeme täöpume ireçu lätumutinago, cine cuta Acejiyame ne eso yääcärusi. Tabe lui Babe gyene mime Yageyame Yeesu Keriso täöpume.

⁴ Yoo, cine mene nitecijinininige egä weene Yeesu Keriso ne lipu jitrungeniye, cuta piiyepu nitecijinininige egä weeme singi lipu baborage gyene iyeta Acejiyame me biname bime täöpume.

⁵ Pepu ätrunga piiyepu singi cina taacluge weeme miiji ngene atwanena cabu ca, ingle weene cängena umle gemi egä ingwe ca babo miiji pisi nyene weeme täöpume cabucewe je. Peei umle weene ituge oomlana Acejiyame me Miiji Mene niinäce liba itu itecijipi.

⁶ Page peei toraca mene te otnenige iyeta poto ta, biname bime ireclota bine ebo-clomäjenemige miiji me, epu pana weeme ireclota lipu laboclomtepi pui niinäce bimü, weene liba itecijipi piiyepu ngene ca yaaglepeye egä Acejiyame te biname bine babo owecu cama yäätityäremuge.

⁷ Yoo, Epapras te weebibine itu jijipi Acejiyame me owecu cama ätityera poto cidi me. Tabe cime ngenecurage biname gyene, lui te Keriso me kaakesea weeme gome cängena jewenenige cime täöpume.

⁸ Yoo, tabe cibibine bii nijinige weeme miijirage singi poto cidi me, Aceji Seemo te lui itu icäripi.

⁹ Yoo, peei name pi pui padare cabu ca, cine niinäce weeme poto cidi me mene liba nitecijipi, ngälu page, cine weeme täöpume ireçu lätumutinago. Cine Acejiyame ne ewejanenisi weebibine tora-ca umle ceerame teeme singi poto cidi me teeme Seemo te weeme gaabe ne cängena awa-bame.

¹⁰ Weene peei cabu ca ibibi äbitinininiye mime Yage-yame me gaabe cabu otnime iyeta teeme singi wawenecame. Piba weeme ireclota cabu ca miijimiji mule cina twaatn-nusi. Cuta piba weeme umle Acejiyame poto cidi me babo pa läbitepi.

¹¹ Cine teebine cuta ewejanenisi weebibine kokre ceerame teeme mararage kokre cabu ca, weene mäpu cabu cäng-ena ngenecu miiji cama lenajame,

¹² piiyepu weene mime Aceji Babe ne gege cama eso ceerame, tabe mibibine lipu ibibi itu niwenipi iyeta päpäname, tabe lui ne ituge jaji teeme biname bine ceerame, lui bine teeme apacljera cabu yaawademuge.

¹³ Tabe mibibine ituge äsecerä krokeciye me kokre cabu ca, piiyepu itu niwadipi teeme ngenecurage Bägrä te luma mibibine cängena niwadininuge,

¹⁴ lui me kaakesea ca mine äsecräreji gemi, egä mine kälyä gemi mime niiya mule cabu ca.

Yeesu Keriso me Kaakesea poto cidi me

¹⁵ Keriso cabu biname cina Acejiyame me opo ituge päpäna, lui cina Acejiyame ne äblicäco päpäna. Keriso lui Acejiyame me uuge Bägrä gyene; tabe sine caburage iyeta wawenäneji gwidape cabu ca.

¹⁶ Bägrä cama Acejiyame iyeta gwidape itu jwenemujäsi, cabucewe je lui gwidape piyepu gawecewe cabu lui gwidape gemi; iyeta gwidape mine lui bine ibibi gemi päpäname piyepu lui bine mine äblicäco päpäna, cuta peei ngalebora iyeta cable, iyeta kokre, iyeta mope biname, piyepu iyeta ire atwi puupu bine. Yoo, Acejiyame iyetarage Keriso cama ituge wawena, cuta iyeta cina teeme täápume icrajenige.

¹⁷ Yoo, agedna cabu Acejiyame gwidape bine liba camuge waweneca, Keriso piba puga ge, cuta page temiji pi iyeta gwidape cina puupu cabu cängena icrajenige.

¹⁸ Tabe mopeyame gyene iyeta ätrunga ingle biname bime täápume. Yoo, epu pana biname bime piicwa maramara cina teeme ireclota ne lipu mope cabu ca yaacatusi, ätrunga biname cina teeme ireclota Keriso bau ca pepu pana yaacatusi. Tabe Acejiyame me uuge Bägrä gyene; Acejiyame te teebine itu erpinantuji budre cabu ca niinäce me äbitame iyeta gwidape täápume.

¹⁹ Yoo, Acejiyame me singi name pi Aceji Bägrä lui toraca teeme pana Acejiyame gyene.

²⁰ Teeme Bägrä me kaakesea ca tabe gaabe ne itu jwenuji teeme bau me awecname iyeta lui cabucewe je yaacrajemuge piyepu gawecewe cabu lui biname piyepu gwidape yaacrajemuge. Keriso me budre baarge uli cabu, teeme uudi liba tapiruji, peei te mibibine poode itu nicärininuji Acejiyame cama.

²¹ Yoo, weene cuta piyepu, weene liba camuge Keriso ne ätrunga, piyepu weene liba cudecewage ge Acejiyame bau ca, pui padare cabu weene cubuyame pana ge Acejiyame täápume weeme niiyaniya ngene atwanena piyepu waweneca name pi.

²² Yepä, page tabe weebibine teeme biname me itu jiwenuji teeme Bägrä Keriso liba biname pana tääpe cama budre äbituji, naace täápume weene teeme opo gaabe je aclajutame epucäco, jugi cäco, piyepu conocäco.

²³ Weene apu läbitininuye liba ätrunga cabu cängena umle cama inajininige. Yoo, weene niinäce liba itecijinuji Miiji Mene Yeesu me ätityera poto cidi me, weene puma cita ca weeme ngene atwanena ecitujiye pui ingwe ca miiji ireclota cabu je. PEEI MULE GONE YAABMALUYE! Yoo, Miiji Mene weene lui ituge ätecija, page jajanäneji gyene iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Cane Paulo cäme kaakesea cuta pisi nyene Miiji Mene jajanename.

Paulo me Kaakesea Ätrunga Ingle Biname bime täápume

²⁴ Yoo, cane ngenecu gege gäne cäme mäpu ireclota poto cidi me weeme täápume, ingle cäme ireclota cabu lui cewe oocanena piti nemi, peei lui cerämu mäpu Keriso lipu ituge päpäna teeme tääpe cabu, cuta peei tääpe lui teeme ätrunga ingle gyene.

²⁵ Yoo, Acejiyame te cebine ai miiji kaakesea näcäruji teeme ätrunga ingle biname bine ätityerame, iyeta teeme mene cängena iicetnejame, cuta weeme bau jajanename.

²⁶ Ai mene tabe sasa padare cabu ca iyeta biname bime bau ca imlituji, ngälu ai padare teeme biname bime täápume seboclomtenige.

²⁷ Page tabe singi gyene teeme biname bine iyeta gawe cabu umle wawename ai toraca miijirage mene poto cidi me. Agesa peei mene: Ingle naace popi Keriso lui weene cabu enajenige, peei name pi weene teeme jamyacu apacljera cabu cirege lenaja.

²⁸ Yoo, ai umle name pi cine iyeta biname bine mene jajanenenemisi Keriso poto cidi me, piyepu iyeta cime umle cama teebibine eblawäjenemisi conocono mule abmalame, piyepu ebiberäjenemisi toraca mule poto cidi me. Cine singi iyeta biname cina conocäco me äbitame Acejiyame me opo gaabe je, teepi liba Yeesu Keriso me kaakesea teeme täápume yaacatusi.

²⁹ Yoo, peei täápume cane kaakesea jaawenune Keriso miji babo kokre ca, tabe lui ne cäme cabu yaacituge.

2

¹ Cane singi weebibine umle wawenane cane lipu babo kaakesea jaawenune weebibine ätityerame, cuta piyepu weeme ätrunga binamewale bine lui Laodikea cewe cabu je, cuta piyepu iyeta ätrunga biname bine lui cina camu gemi cebine päpäna.

² Cane pui lui irecu ätumuta kaakesea jaawenune weene piyepu teepi ngenecu kokre äbitame, piyepu weene iyeta yepä me äbitame weene liba weemeweme singi läbitaninuye, piyepu iyeta weeme ngene atwanena bine weene toraca umle cabu acraname. Piba pepu pana ireclota cabu weene cängena umle päbitipeye lui ngene atwanena ne Acejiyame te eboclomtenige, lui Keriso sine.

³ Yoo, iyeta toraca umle piyepu toraca ngene atwanena lui Keriso me ireclota cabu yaaboclomtuge.

⁴ Peei name pi gone nuuja biname ne ire taatu jaacituye walya mene ca weebibine angletneja.

⁵ Yoo, ngänu gyene cane cudecewe gäne weeme bau ca, cäme ngene atwanena pisi nyene weeme cabu. Cane ngenecu gege cama umle äbitine weeme ätrunga te lipu kokre gyene, cuta piyepu weene lipu yepä pana jäätrunguye Keriso ne.

Weeme Keriso cama Ireclota te Lipu Pagege Lenaja

⁶ Yoo, weene Yeesu Keriso weeme Yageyame täapume ituge acata, siige ten cama cängena inajininige!

⁷ Epu pana apineca cäco uli me braju te lipu gawe ngaleborarage me labacituge, weeme ätrunga miiji pepu pana Keriso cabu lenaja! Epu pana biname te mete ne miijirage caage cabu lipu yaaranguge, weeme ireclota Keriso cabu pepu icranemeye teeme bau ca iyeta bimu gaabegabe weeme gaabe ne päpänenane. Piba weeme Keriso cabu ätrunga te kokre pa läbitepi pui mene cabu, weebibine lui mene ituge abiberäja. Piba Acejiyame ne ngenecu cabu ca eso yäacäranuye.

⁸ Yoo, weene cängena ire egä nuuja biname te lica weebibine waadena teeme angletneja mene ca. Pepu walya umle lui piti nemi, lica gemi Keriso bau ca, yepä biname bime sasa mule cabu ca saacluge. Cuta piyepu niiya cable lui cina ai gawecewe ne ire jetwenisi, teepi biname bine mara walya ngene atwanena ecäranenemisi.

⁹ Yepä, Keriso cabu piti nemi iyeta toraca umle piyepu iyeta kokre, ingle tabe lui Acejiyame gyene binamerage me trupa cabu sine.

¹⁰ Yoo, toraca umle piyepu toraca ireclota cuta weeme bau piti nemi, ingle Keriso lui weeme cabu sine. Tabe caburage gyene iyeta ire atwi seemo piyepu kokre cabu ca.

¹¹ Mine liba Keriso ne ituge ätrunga, tabe te mime ngenecu me niiyaniya singi bine ituge äyebenga mime trupa cabu ca. Tabe lica Israela biname bime cewecu mule ca yääyebngemuge, teepi imäbägrä bime matikolä tääpe ne liba iirputa, ingle Keriso me mule mara gyene.

¹² Yoo, mine liba niiye ca äciseja ne ituge acatena Keriso me ngii cabu, peei cabu ca mine teeme budre piyepu arpinanta cuta mime täapume ituge acata. Mime niiya mule ireclota ne budre pana me ituge wawena, piyepu kirece ireclota te teeme arpinanta pana ituge gije abacita, mine liba Acejiyame ne itu jitrungujisi mibibine pepu pana ätityerame, tabe lui te Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji.

¹³ Niinäce weene epu pana ge budre biname liyepu weeme niiyaniya mule name pi, piyepu weeme tääpe me niiyaniya singi bine camuge äyebenga. Yepä, page Acejiyame weebibine ituge arpinera kirece ireclota cabu me Keriso cama lenajame. Tabe iyeta mime niiya mule bine ituge äyebenga.

¹⁴ Tabe pui cotre mene ne yiisibrecmuji, lui te mibibine noomlinuge, ingle peei te singi daremu mime niiya mule täapume. Yepä, Acejiyame pui mene ne iyebngtuji mime täapume, ingle naace popi Keriso me budre baarge uli cabu peei te mime daremu ituge apira. Mime täapume cotre mene siige kokre lica gyene.

¹⁵ Yoo, Keriso lui budre äbituji baarge uli cabu, tabe peei cabu ca ai gawecewe me niyarage ire atwi seemo bine piyepu kokre bine itu epremalemuji. Biname bime opo gaabe je tabe peei iyeta cabu ca yuutrutuji, egä teeme kokre ibibi lica ge.

¹⁶ Yoo, peei name pi weene gone nuuja biname ne padare yääcäruye jajime egä weene ngena loolome piyepu nänäjame, coo weene lui bimu bine baborage me wawenname kämäge gaabegabe irecu ätumuta täöpume, piyepu kirece mabye me bimu ne babo me wawenname, coo weene lipulipu mule wawenname Sabade bimu cabu.

¹⁷ Iyeta pepu mule lui owowä pana gemi Keriso me toraca mule täöpume. Peei name pi gone pepu mule bine cotre me wawena. Babo gwidape lui eei gyene egä weene Keriso ne cängena jitrungeniye.

¹⁸ Yoo, nuuja taje biname te jüicuge egä tabe baborage gyene Acejiyame me opo gaabe je, ingle tabe mule bine wama pana jääpänemuge. Pepu biname me mene gone jäätecijuye, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge egä teepi miiji teemämu gawe me äbita peei cabu ca awepyeräja ne päpäname. Coo, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge mename seemo bine awejename, teeme mene gone jäätecijuye. Pepu biname te apu jaangenuge egä tabe babo umle cama gyene, yepä teeme ngene atwanena lui papa gemi, biname bime ngene atwanena gemi, peei name pi gone yaawademuye.

¹⁹ Pepu biname te teeme ngene atwana ne lica Keriso cabu ca yaacatuge. Yoo, Keriso lui mopeyame gyene iyeta ätrunga ingle bime täöpume, epu pana biname me mope te liiyepu iyeta teeme tääpe piicwa bine ire jaatwemuge. Ätrunga biname cina miiji teeme kokre, teeme ireclota, piyepu teeme mule Keriso bau ca yaawadanemusi. Mine piba yepä tääpe pana gigri luutinago, yepä pana läbitinago Acejiyame te lipu mibibine niwadininige.

Keriso me Budre piyepu Arpinenta Lipu Gemi Mime täöpume

²⁰ Keriso liba budre äbituji, weeme sasa ireclota ten cama budre ge, siige weene äsecrea gemi ai gawecewe me mule cabu ca. Cije piba weene ngena täöpume cerämu inajininige ai gawecewe me ireclota mule cabu? Weene ngena täöpume gawecewe me cotre bine singi gemi wawenname apu egä,

²¹ “Gone ai gwidape ne ime ca oomlana,” coo piyepu, “Gone ai deedei äbita”, coo, “Gone sui acata”.

²² Iyeta pepu cotre lui deedei piyepu gwidape poto cidi me, lui bime lenaja leca lica gyene, yepä watata lapirininusi, biname cina liba yäärwäjusi. Binamerage cina pui cotre bine jaawenemusi piyepu yaabiberäjemusi.

²³ Yoo, poto biname cina apu jengenemige egä pepu cotre pama miiji gemi, ingle peei cina biname bine yaabiberäjemuge teeme bucurage irecu ätumuta mule wawenecame, piyepu yaabiberäjemuge sinäme teemämu matikolä me äbitame, cuta piyepu yaabiberäjemuge teeme tääpe bine niiya me wawenname. Yepä, pepu cotre cina äblicäco biname bine ätityera teeme tääpe me niiya singi bine ägyemame.

3

¹ Yoo, Acejiyame liba Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe ten cama weebibine cuta irpinäripi weeme sasa ireclota cabu ca kirece ireclota ne päpäname. Peei name pi weeme ngene atwanena icranemeye pui gwidape cabu me lui piti nemi cabucewe je. Keriso te adnatäneji enajenige puma Acejiyame me camu poto ime ca iyeta gwidape bine waadename.

² Yoo, weene cabucewe gwidape poto cidi me ngene jotwananineye, gone ai gawecewe gwidape poto cidi me ngene atwanena,

³ ingle weeme sasa gawecewe ireclota te budre gyene. Siige, weeme toraca ireclota lui cabucewe sine, Acejiyame cabu ämlitäneji gyene Keriso cama.

⁴ Yoo, tabe lui weeme toraca ireclota gyene, piyepu tabe liba gawecewe me cire tacnenutepi, weene piba teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

Sasa Ireclota piyepu Kirece Ireclota poto cidi me

⁵ Ai gawecewe me niyarage singisingi bine iyecräjemeye weeme ireclota cabu ca. Cane naace me jiicenine egä sargi mule gone, jugijugi mule gone, niiya singisingi gone äbitena, gone conocono mule täapume singi, piyepu gone baborage singi äbita ai gawecewe me gwidape täapume egä weene Acejiyame täapume singi cäco äbitame.

⁶ Acejiyame te singi lica gyene iyeta peei mule täapume. Teeme mäpu daremu pisi nyene teeme täapume lui cina singi lica teeme mene wawename.

⁷ Yoo, niinäce padare cabu weene pepu mule tewenenäjenimumeye, cuta peei niyarage ngene atwanena cina piba weeme ireclota bine ewademujisi.

⁸ Yepä, page iyeta ai mule bine iyebhengemeye. Gone claabe cama lenaja, piyepu gone wata drowä me läbitininuye, cuta piyepu gone nuuja biname bine ämugetna. Äcela piyepu jugijugi mene weeme tage cabu ca yääyebhengemuye.

⁹ Walya mene gone jajanena, ingle weene weeme sasa ireclota mule bine ituge abmaläcema,

¹⁰ kirece ireclota mule ne ituge acata. Yoo, Acejiyame lui te weebibine kirece me itu jiwenipi, tabe weebibine cuta teeme pana me imaceträjininige weene teebine cängena umle äbitame.

¹¹ Apu ireclota cabu nuuja gawe biname cina mara lica gemi Israela biname bime cabu ca, piyepu lui biname cina ituge acata Acejiyame me cewecu teeme täape cabu, teepi mara lica gemi biname cabu ca lui cina cewecu cäco gemi. Maramara mene biname cuta piyepu glunuborarage biname Acejiyame me opo gaabe je teepi mara lica gemi. Cuta epu biname mara lica gemi lui cina aletnäneji gemi kaakesea daremu cäco wawename piyepu biname lui teemämu ire latwinusi. Teepi iyeta lui yepä gemi Acejiyame me opo gaabe je. Keriso taatu baborage gyene, piyepu tabe iyeta teeme biname cabu enajenige.

¹² Yoo, weene Acejiyame me biname gemi. Tabe baborage singi ge weeme täapume, weebibine itu jijaäcrininuji teeme biname me äbitame. Peei name pi weene miiji weeme nuuja bine owecu jaawenemuye, teebibine yäätityäremuye. Weene weemämu matikolä me läbitininuye, gaawida me läbitininuye, cuta piyepu wata durau me gone äbita.

¹³ Nuuja biname te liba matikolä conocono jaawenuge weeme yepä ne, gone peei ne babo me wawena. Nuuja biname te liba meebine niiya mule naawenuge, peei täapume gone niiya ngene jwaatwananute, yepä ngene jaape-cnute Keriso lipu mäame niiya mule bine teeme cabu ca itu iyebhengemuji, piba cuta pui biname poto cidi me niiya ngene atwanena ne yääyebhngtute.

¹⁴ Piyepu iyeta peei mule cabu weene biname bime täapume singi läbitininuye, ingle singi te iyeta gwidape bine toraca yepä me jaawenemuge.

¹⁵ Keriso bau ca lui poode ne weene padare yäacäruye weeme ngenecu cabu cängena lenaja weebibine waadename, ingle Acejiyame te weebibine ituge ala asogleca weene peei poode cabu yepä täape pana gigri lenajame. Yoo, Acejiyame ne eso yäacäruye.

¹⁶ Miiji Mene ne Keriso me miiji ätityera poto cidi me, weeme ngenecu cabu yaacituye puma lenajame. Piba umle cama weeme yepäyepä bine yaabiberäjemuye piyepu toraca gaabe jaawabäjemuye. Uupera bine yaatangemuye: poto Salamo peba cabu ca, poto irecu ätumuta uupera, piyepu Aceji Seemo te ngena uupera icärininuge. Weene uupera bine yaatangemuye iyeta weeme ngenecu cama Acejiyame ne eso ceerame.

¹⁷ Piba weene ngena jiicuye, coo ngena jaawenuye, iyeta Yageyame Yeesu me ngii cabu jaawenemuye, piyepu teeme ätityera cama weene eso yäacäruye Acejiyame mime Babe ne.

Poto Miiji Mule

¹⁸ Magebi, maane mäame rooriye ne yäatecijuge teeme singi wawename, ingle naace popi Keriso me biname cina miiji pepu pana lenaja.

¹⁹ Rooriye, maane coga ne owecu jwaawenute, cuta teeme täápume gaawida pana naanajuge.

²⁰ Bägrä, iyeta padare weene weeme mage babe bime mene cängena jäatecijemuye, ingle naace popi Acejiyame singi gyene teeme biname cina pepu lenajame.

²¹ Mage babe, gone weeme bägrä bine ngenecu niiya me jaawenemuye, ingle miiji lica teepi ocinyerame äbita.

²² Aletnäneji biname, weeme ai gawecewe yageyame me mene jäatecijuye iyeta padare cabu, lica eei taatu padare teepi liba weebibine jipänininusi, teebibine ngenecu miiji me wawena täápume, yepä iyeta padare weeme kaakesea iyeta ngenecu cama jaawenuye mime cabucewe Yageyame ne pepu opo gaabe me acitame.

²³ Yoo, iyeta weeme kaakesea weene miiji cängena jaawenemuye, ingle weene mime cabucewe Yageyame täápume jaawenemuye, lica gawecewe biname täápume taatu jaawenemuye.

²⁴ Weene ngene jwaatwinuye egä mime Yageyame me miijirage daremu pisi nyene, tabe lui teeme biname bine cirege ceera. Yoo, weeme toraca Yageyame lui Keriso peese nyene.

²⁵ Piiyepu lui biname te conocono jaawenuge, tabe cuta teeme mäpu daremu cirege acata, ingle Acejiyame iyeta biname bine yepä pana cire jaatranemepi.

4

¹ Yoo, aletnäneji biname bime yageyame, weene miiji conocäco piiyepu toraca mule cama ire jaatwemuye weeme aletnäneji kaakesea me biname bine, ingle weene umle gemi egä cuta weeme Yageyame pisi nyene cabucewe je.

Poto Umleumle Mene

² Weeme irecu ätumuta mule ne gone yaabmaluye, yepä Acejiyame ne mene cängena jaajananuye, piiyepu teebine eso mene yäacäranuye.

³ Weene liba irecu lätumutinuye, Acejiyame cuta cime täápume ewejanineye egä tabe cibibine miijirage gaabe ceerame teeme mene Keriso poto cidi me cängena biname bine jajanename, lui mene ai padare cabu aboclomteji gyene jajanena täápume, piiyepu lui mene jajanena name pi cane krokeciye mete cabu nanajenige.

⁴ Yoo, Acejiyame ne yaawejanusi cane peei mene cängena, pajecurage iicaname, cane lipu miiji cirege iicana.

⁵ Umleumle inajipi biname gome lui cina ätrunga biname lica gemi, piiyepu cängena ire padare täápume teebibine umle mene jajanename Keriso poto cidi me.

⁶ Weeme mene cabu ca teebibine miiji ngene atwanena piiyepu ngenecu miiji yäacäremuye; weene liba teeme yepäyepä bine toraca ätityera cama mene jaawecnistemye.

Sebore Mene Poto Biname bime täápume

⁷ Cime ngenecurage biname Tukikus te weebibine iyeta mene pa jijananepe cime lenaja poto cidi me. Tabe te kaakesea cine cama cängenarage jaawenuge mime Yageyame täápume.

⁸ Cane naace name pi teebine weeme bau me jityepenine weebibine ngenecu miiji wawename cime poto cidi me.

⁹ Onesimus ten cama ädenige weeme bau me. Tabe mime cängena piiyepu ngenecurage biname gyene; lui gyene weeme ätrunga ingle cabu ca. Teepi mene pa jijanepäsi iyeta gwidape poto cidi me ama lui cina äbitininisi.

¹⁰ Aristakus lui cane cama krokeciye mete cabu sine, tabe weebibine sebore jiwenininige. Mareko cuta piiyepu sebore jiwenininige. Ai Mareko lui Banaba me ingle

cabu ca gyene. Yoo, weene mene ituge ätecija Mareko ne cängena ire atwime, tabe liba weeme bau me läduge.

¹¹ Yosuwä, teeme nuuja ngii lui Yuustus, tabe cuta weebibine sebore jiwenininige. Peei nesae taatu Israela cabu ca biname cina cane cama kaakesea jewenenänisi naace täápume egä Acejiyame te biname bine ama waadename. Teepi cebine baborage näätiyeränisi.

¹² Epapras te weebibine sebore jiwenininige. Tabe sine weeme ätrunga ingle cabu ca, piyepu Yeesu Keriso täápume kaakesea jewenenige. Tabe Acejiyame ne iyeta ngenecu cama yaawejanuge weeme täápume egä tabe weebibine itiyärinininige weene cängena aclajutame ätrunga cama. Tabe singi lica gyene nuuja te weebibine waadename weeme ätrunga cabu ca, yepä weene te conocäco Keriso me singi cabu lenajame.

¹³ Cane cämämu itu tepänumene, tabe cängena kaakesea lipu jewenenige weeme täápume piyepu weeme binamewale täápume, lui cina Laodikea piyepu Hirapoli cewe mameta cabu gemi.

¹⁴ Yoo, Luuka cime miijirage dokta piyepu Deemas teepi cuta weebibine sebore jiwenininäsi.

¹⁵ Weene mime ätrunga binamewale bine Laodikea cewe cabu jejemepeye egä cine miiji gemi teeme täápume, cuta piyepu mime ätrunga ingle binamewale lui cina Numpa me mete cabu tabasecretnige irecu ätumutame, pepu cuta teebibine jejemepeye.

¹⁶ Weene liba ai mene ne weeme ätrunga ingle cabu niinäce pagege acnema, piba Laodikea cewe ätrunga ingle cabu me ecanepeye teepi puma cuta acnename. Cuta pepu weene pui mene weeme ätrunga ingle cabu ecnemepeye, Laodikea cewe binamewale cina lui ne weeme bau me tityepumesi.

¹⁷ Cuta Arkipus ne jejepeye egä, “Maane miiji määme kaakesea mime Yageyame täápume cängena apirame.”

¹⁸ Cane cämerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Gone ngene jitrimalinuge egä cane krokeciye mete cabu nanajenige, yepä Acejiyame ne cäme täápume ewejaneye weene.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige cäme mene ngälu peese nyene.

PAULO ME NIINÄCE LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piiyepu Timoti cama, yoogärenänogo weeme bau me lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime ingle cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi, cuta piiyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene. Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piiyepu tabe weebibine poode ceerame.

Tesalonika Cewe Ätrunga Biname bime Ireclota Apu Gyene

² Iyeta padare cine liba Acejiyame bau irecu lätumutänogo, cine cuta weeme täápume yaawejanogo, piiyepu teebine eso mene yääcäränogo weeme täápume.

³ Cine weebibine ngene jipecni-ninago Acejiyame mime Babe me opo gaabe je, weeme ätrunga te lipu laboclomtuge miiji mule cama. Cine ngene jipecnininago weeme singi lipu gyene Yeesu Keriso täápume, ingle weene baborage kaakesea ituge wawena teeme täápume, piiyepu teeme acnenuta ne cängena jewagrieniye.

⁴ Cime binamewale, cine umle gemi egä Acejiyame te singi gyene weeme täápume, piiyepu weebibine itu jijäcripi teeme binamewale me äbitame.

⁵ Cine Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weeme bau me saacanepesi, lica mene taatu ca, yepä cuta kokre cama piiyepu Aceji Seemo cama. Pepu pi cine pui mene ne yaaboclomtusi weeme bau me egä toraca gyene. Weene umle gemi cime ireclota lipu ge cine liba weene cama ituge lenaja, peei lui weeme miiji täápume.

⁶ Weene cime mule piiyepu Yageyame me mule bine itu jätutanemepeye. Weene Miiji Mene ne Aceji Seemo miji gege cama itu yaacatepeye, ngänuge weene mäpu bine peei cabu ca jääpänamepeye.

⁷ Weeme miijirage ireclota cabu ca weene toraca ireclota gaabe ne yaaboclomtuye iyeta Makedoniya piiyepu Akaya gawe ätrunga biname bime bau me.

⁸ Yoo, lica Makedoniya piiyepu Akaya probins cabu taatu, yepä iyeta poto ta biname cina umle läbitininusi Miiji Mene Yageyame poto cidi me weeme miijirage mule name pi. Biname cina mene ituge ätecija weeme Acejiyame bau me ätrunga poto cidi me, peei name pi cime nuuja mene lica gyene peei täápume.

⁹ Iyeta pui biname cina mene jaajananusi weene lipu cibibine itu niwablipyey, siige weeme uuje cabu ca latatrongäripeye Acejiyame bau me, naace täápume weene Acejiyame ne awejename, lui gyene toraca piiyepu ireclota cama,

¹⁰ piiyepu teeme Bägrä ne awagriyame cabucewe ca äiname. Peei lui Yeesu Keriso sine, tabe lui ne erpinantuji budre cabu ca. Yoo, Keriso te mibibine nisecrärenininige mäpu cabu ca lui te cire tädepi, Acejiyame liba niiya mule biname bine cirege ablaweja.

2

Paulo me Kaakesea poto cidi me Tesalonika Cewe cabu je

¹ Cime binamewale, weene weemämu umle gemi egä cime otni weeme bau me papa me lica läbitepi.

² Weene umle gemi cine mäpu ireclota piiyepu äcneca lipu itu jääpänepesi Pilipi babo cewe cabu je. Cine puma cita ca weeme bau me naclepi. Yoo, puma poto biname cina singi ge cime mene iibaname, yepä mime Acejiyame te cibibine kokre itu nicäripi Miiji Mene weebibine jajanename.

³ Yoo, cine liba biname bine jaajananemusi Miiji Mene ne acatame, cine walya mene lica jicemusi. Cime ngenecu muge lica piiyepu toraca birige, piiyepu cine lica äbitenänogo nuuja biname ne angletnejame.

⁴ Iyeta padare cine jicemusi Acejiyame lui mene täápume singi, ingle tabe cibibine ituge apicetnera, piyepu cime toraca ngene atwana itu jepänuji, piba ai kaakesea nicärininuji Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me jajanenane. Cine mene lica jaajanane-musi biname cina singi äbitame cime täápume, yepä Acejiyame te singi äbitame, lui te cime ngenecu nipicnantinuge.

⁵ Yoo, weene umle gemi egä cine weebibine lica itu owe iswipago, piyepu Acejiyame umle gyene egä cine lica Miiji Mene jaajanane-mepesi gwidape päpänenane weeme bau ca.

⁶ Cine nuuja singi lica ge awepyeräja päpänenane weeme bau ca, coo nuuja biname bime bau ca.

⁷ Cine Keriso me ätyepäneji biname gämi, peei name pi cine miiji ge weebibine jaji cime singi gwidape ceerame, yepä cine pepu ätinera lica birige. Cine weebibine owelaamelame itu itityäripago, epu pana mage te lipu teeme bägrä ne cängena ire jaatwuge.

⁸ Peei weeme täápume baborage singi name pi, cine gege ge weebibine lica Acejiyame me Miiji Mene jajanenane taatu, yepä iyeta cime ireclota cama jajanenane. Cine pepu baborage singi ge weeme täápume.

⁹ Cime binamewale, weene ngene nipecnininiye cine lipu ime ca kaakesea ne itu jaawenepesi kokre cama. Ciiye bimu cine kaakesea bine cängena jaawenemusi cime lenaja täápume, ingle cine singi lica ge weeme nuuja ne mäpu ceerame peei poto cidi me, pui padare cine liba Acejiyame me Miiji Mene weebibine jijanininusi.

¹⁰ Weene weemämu umle ituge piyepu Acejiyame umle gyene egä cime mule weeme bau me lui conocäco ge. Weene lui cina Acejiyame ne jäätrunguye, cime mule weeme täápume toraca piyepu cängena ge.

¹¹ Weene umle gemi egä epu pana babe te teeme bägrä bine lipu yäätityäremuge, cine weebibine iyeta pepu itu itityäripago.

¹² Cine weebibine ngenecu kokre itu jiwenipago piyepu nuuja taje ngenecu plowa me jiwenipago. Cine jijaninipago weene epu cängena lenajame Acejiyame lipu ireclota täápume singi, tabe lui weebibine ituge jäjäcra teeme jamyacu apaclyera cabu lenajame piyepu tabe te weebibine waadenane.

¹³ Yoo, cine liba Acejiyame me mene weebibine jijanipago, weene cängena piba itecijipi, siige yaacatepeye. Cine peei täápume Acejiyame ne eso yäacärusi. Weene peei mene ne itu yaacatepeye egä Acejiyame me toraca mene gyene, lica biname bime mene. Peei te kaakesea weeme cabu jaawenanuge, lui cina ätrunga biname gemi.

¹⁴ Cime binamewale, ngena te itu läbitepi Acejiyame me ätrunga ingle biname bime täápume Yuudea gawe cabu, peei te cuta weeme täápume ituge äbita, ingle weene iyeta lui Yeesu Keriso me biname gemi. Poto weemerage biname cina weebibine mäpu ituge ceera, epu pana Israela biname cina lipu Yuudea gawe ätrunga biname bine mäpu padare ituge ceera.

¹⁵ Yoo, sasorage poto Israela biname cina Acejiyame me mename biname bine eglecimujisi; ingwe ca nuuja cina Yageyame Yeesu ne agli me jewenujisi; piyepu page poto cina cibibine mage mäpu nicäraninusi. Teepi Acejiyame me singi cäco mule bine jaawenemusi, cuta piyepu cubuyame me läbitininusi iyeta biname bime täápume.

¹⁶ Teepi cuta cibibine iibaname läbitininusi, cine liba gawe maramara biname bine jaajanane-musi teepi lipulipu teeme niiya cabu ca äsecrerrame. Pepu pi teepi teeme niiya mule bine babo jaawenemusi, siige page teeme mäpu daremu te tädenige Acejiyame bau ca.

¹⁷ Yoo binamewale, cine liba weebibine itu ibmalipago matikolä padare poto drowä biname name pi, cine mage ngene jipecnipago, piyepu bucurage padare cine lapicnantipago weebibine ängrärame, yepä äblicäco ge. Ngänuge cine cudecewe weeme bau ca, cine ngene atwana lui weeme cabu sine.

¹⁸ Cine baborage singi puga ge weebibine ängrärame. Bucurage gääbu cane Paulo te lapicnantune weeme bau otnime, yepä Satani te cime gaabe cabu larmenutanuge.

¹⁹ Yoo, weeme bau ca cine ngenecu gege jääpänusi. Weene peete nemi lui poto cidi me cine mene cire jiicepesi mime Yageyame Yeesu me opo gaabe je, tabe liba cire tacnenutepi, egä, "Cime kaakesea cabu ca biname age temi." Weene peei abasecretna cabu cirege.

²⁰ Toraca, weene peete nemi cibibine ngenecu gege me lui cina niweninininuye. Weeme ätrunga cabu ca cime kaakesea te miiji me läbituge.

3

¹ Yoo, cime singi te baborage itu läbitepi mene ätecijame weeme poto cidi me. Peei name pi cine mene jaatranepesi cine neeneni cina ama lenajame Atena cewe cabu je,

² piba Timoti ne ätyepame peeyeme weeme bau me. Timoti mime biname gyene. Tabe lui Acejiyame me kaakesea cine cama jaawenuge Miiji Mene Keriso poto cidi me jajanename. Yoo siige, cine teebine itu jäätyepesepesi weebibine ätityerame weeme ätrunga kokre wawename,

³ piba weeme nuuja te ätrunga gaabe ne lica abmala, mäpu ne liba jääpänuge. Yoo, weene umle gemi egä Acejiyame te singi mine mäpu cabu matikolä lenajame mime ätrunga ne kokre wawename.

⁴ Cine liba weene cama ituge lenaja, cine niinäce gaabe itu jijipago egä mine mäpu padare ne pagege päpäna. Siige, weene page umle gemi egä pepu pana ituge äbita.

⁵ Peei name pi cane Timoti ne itu jäätyepene, ingle cane baborage singi ge mene ätecijame weeme ätrunga poto cidi me. Cane ngenecu mäpu ge egä pui angletneja biname Satani te pama weebibine itu ingletnäjipi iyeta cime kaakesea weeme cabu sabe wawename.

⁶ Yoo siige, Timoti bii tacnenutige gege mene cama, egä weene Acejiyame ne camu jitrungeniye, cuta piyepu weemeweme owecu läbitaniniye. Tabe cuta nijinige egä weene cibibine gege cama ngene nipecnininuye. Tabe nijinige egä weeme singi cibibine opo päpäname lui epu gyene cine lipu singi opo päpäname weebibine.

⁷ Binamewale, iyeta cime mäpu piyepu ngene cewe oocanena cabu, page cine ngenecu plowa bii jepänisi weeme poto cidi me, ingle weeme Keriso bau ätrunga miji pi.

⁸ Yoo, page cime ireclota toraca miijirage gyene, weene liba Yageyame cabu kokre cama imyemutenininige.

⁹ Yoo, cine lipulipu Acejiyame ne ibibirage eso ceerame, ingle page cime ngenecu gege baborage gyene teeme opo gaabe weeme name pi!

¹⁰ Ciiye bimu cabu cine Acejiyame ne ewejanenisi egä cine weebibine päpäname piyepu ceerame weene lui täapume singi weeme ätrunga kokre me wawename.

¹¹ Mime Aceji Babe piyepu mime Yageyame Yeesu, cine teebibine aawejanenisi gaabe amacetnäjame cine weeme bau otni-me.

¹² Cine singi gemi Yageyame te weeme singi ne baborage wawename weeme yepäyepä bime täapume cuta piyepu iyeta nuuja biname bime täapume. Weeme singi nuuja biname bime täapume piba yepä pana pa läbitepi cime singi te lipu baborage gyene weeme täapume.

¹³ Tabe ngenecu kokre pa icäripi, piba mime Yageyame Yeesu te liba cire tacnenutepi iyeta teeme conocäco biname cama, weene piba epu cäco piyepu conocäco cirege, weene liba mime Aceji Babe me opo gaabe je cire niclajutipi.

4

Acejiyame Apu Ireclota Tääpu Myene Singi

¹ Cime binamewale, cine weebibine ituge jaji Acejiyame te lipu ireclota mule tääpume singi, piyepu cine umle gämi egä weene pepu mule ne ituge acata. Page cine weebibine cängena itemli-ninago piyepu jijaninago Yageyame Keriso me ngii cabu, weene pui ireclota mule ne cerämu babo me wawename.

² Ingle weene umle gemi lui mene cine weebibine ituge jaji ireclota mule poto cidi me, egä peei mene lui Yageyame Yeesu bau ca gyene.

³ Agesa Acejiyame me singi weeme tääpume: Tabe singi gyene weene weeme ireclota iyeta teeme cabu acraname, piyepu iyeta sargi mule bine ägyemame.

⁴ Weene yepäyepä cina miiji umle äbitineye lipu gyene coga awadrecä conocäco piyepu ajiri cäco mule ca,

⁵ piba weene niiya singisingi lica läbitininuye, epu pana biname liiyepu lui cina Acejiyame umle lica gemi.

⁶ Weeme nuuja te gonerage teeme ätrunga biname ne niiya jaawenute teeme coga awepläcäta ca, ingle Yageyame te mäpu daremu cirege ceera biname ne lui te pepu mule ne jaawenuge, cine lipu weebibine ituge umle cama jaji.

⁷ Yoo, Acejiyame mibibine lica ituge äjäcra sargi mule wawename, yepä teeme conocäco biname lenajame.

⁸ Peei name pi lui te ai mene jäägyuge, tabe lica biname ne ägyi, yepä Acejiyame ne jäägyuge, lui te weebibine Aceji Seemo icärinininuge.

⁹ Yoo, cine lica mene yoogärenago owecu poto cidi me weeme ätrunga binamewale bime tääpume, ingle weene peei abiberäja ituge acata Acejiyame bau ca.

¹⁰ Piyepu toraca gyene egä weene owecu cama jaawenemuye iyeta weeme ätrunga binamewale bine ai Makedoniya probins cabu je. Page cine singi gemi weene weeme owecu mule ne cerämu babo me wawename.

¹¹ Weene miiji ngene atwanena bojäcu lenajame, poto bime mule cabu gone papa labrabcinuye, cuta piyepu weeme singi gwidape bine weemämu kaakesea cabu ca jääpänemuye, cine lipu weebibine ituge jaji.

¹² Piba weene lica nuuja biname bine ätineräja, cuta piba nuuja biname lui ätrunga biname lica gemi, teepi weebibine opo gaabe me icranininusi.

Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

¹³ Cime binamewale, cine singi weebibine toraca umle wawename biname poto cidi me, lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira. Piba weene ngenecu mäpu lica birige, epu biname liiyepu lui cina lica jewagrijenisi ingwe ca ireclota ne.

¹⁴ Mine jäätrungusi egä Yeesu tabe budre ge, piyepu budre cabu ca itu arpinantuji, peei name pi mine cuta jäätrungusi egä lui biname cina ätrunga cama ituge budre äbita, Acejiyame teebibine Yeesu cama gigri cire yaawademepi teeme acnenuta padare cabu.

¹⁵ Ai lui Yageyame me abiberäja mene gyene cine lui jijenininago. Mine lui cina ireclota cabu ninajininige Yageyame me acnenuta bimu cabu, lica niinäce gaabe me äbita mime ätrunga binamewale cabu ca lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira.

¹⁶ Yoo, pui bimu cabu Yageyame te babo tage ca mene cirege jaji, cuta piyepu babo mename seemo me tagepogogo puma cirege, piyepu Acejiyame me moole pana gwidape te cirege angi, piba Yageyame te teemämu cire täinepi cabucewe ca gawe mameta me. Piba Keriso ne ätrunga biname lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira, teepi budre cabu ca cire tarpinäripesi.

¹⁷ Piba mine lui cina ireclota cama cirege, Acejiyame te mibibine piyepu teebibine iyeta cire niwadipi carbe cabu me mime Yageyame cama opopa äyime puma lamlecu je buuwemope cabu. Siige, mine Yageyame cama piba gigri ninajininuge iyeteta ngälu cäco.

¹⁸ Yoo, weene peei mene lajananinuye ngenecu miiji me äbitame.

5

Weene Miiji Amacetnäjäneji Lenaja Mime Yageyame me Acnenuta täöpume

¹ Binamewale, cine bucurage mene lica yoogärenisi mime Yageyame me acnenuta bimu piyepu padare poto cidi me,

² Ingle weene umle ituge äbita egä mime Yageyame liba cire tacnenutepi biname cina cälu te cirege äti, epu pana teepi cälu te lipu jäätemuge ero biname te liba krokeciye cabu tatyaramtuge.

³ Yoo, biname cina liba cire jiiçepesi egä, “Cewe bojäcu gyene, mine cängena gemi,” piba taatu teepi baborage mäpu ne cirege päpäna. Pui mäpu te cire tatyaramtepi, epu pana pita te lipu tatyaramtuge magebi te iigyärame liba läbituge. Biname cina licarage uucratna peei mäpu cabu ca.

⁴ Yepä, cime binamewale, weene lica krokeciye cabu inajininige, peei name pi pui bimu te weebibine lica epu pana cälu te jitinuge ero biname te liiyepu.

⁵ Yoo, mine lica gemi epu biname pana lui cina ciye me krokeciye cabu yaacrajuge, yepä mine iyeta lui epu pana gemi bimu me apaclyera cabu lui cina ninajininige.

⁶ Peei name pi mine miiji cängena ireclota lenaja conocäco ngene atwana cama, piyepu lica nuuja biname pana liiyepu lui cina ute pana lenaja.

⁷ Yoo, ciye cabu biname cina ute waagruruge, cuta piyepu ciye cabu nuuja cina sice buduma pana waatninusi.

⁸ Yepä, mine bimu me apaclyera cabu waatninago, peei name pi mine miiji cängenarage lenaja. Mine mime singi yaacranusi Acejiyame bau me piyepu teebine cängena jäätrungu-si. Peei lui mime seemo täöpume epu pana älyenga gwidape birige mime tääpe täöpume. Mine cängena jewagrijenisi pui padare ne Acejiyame liba mibibine cirege waadena. Peei awagrija lui mime täöpume epu pana älyenga gwidape birige mope täöpume.

⁹ Acejiyame te mibibine nijäcrininuji lica mäpu daremu päpäname, yepä iyeteta ireclota päpäname mime Yageyame Yeesu Keriso me ätityera name pi.

¹⁰ Tabe te budre ituge päpäna piba arpinantuji ai ingle name pi mine ten cama ngälu cäco lenajame. Mara pana lica gyene mine liba ireclota cama, coo, mine liba ireclota ituge apira teeme acnenuta padare.

¹¹ Yoo, peei name pi weene yepäyepä bine itityäremeye piyepu ngenecu kokre ecäremeye, page lipu jebeneniye.

Paulo Teeme Leta ne Umleumle Mene ca Ermuji

¹² Cime binamewale, cine cängena jijinago weene teebibine niinäce gaabe me wawename lui cina Acejiyame me kaakesea weeme ätrunga ingle cabu cängena jaawenusi, lui cina weebibine iwadininusi piyepu ibiberäjininusi Keriso me ireclota gaabe cabu lenajame.

¹³ Yoo, teebibine opo gaabe me yaacranemuye piyepu baborage singi läbitininuye teeme täöpume, teeme kaakesea name pi. Weene iyeta poode cama inajininuge.

¹⁴ Cime binamewale, cine weebibine cängena jijinago egä ai mule bine wawenecame: Biname bine yaablawäjemuye lui cina singi lica kaakesea wawename; wäluwälu mule biname bine kokre me jaawenuye; laatibi ätrunga cabu bleela birige, teebibine yäätityäremuye; piyepu iyeta biname bine owelaamelame jaawenemuye.

¹⁵ Weene ire egä nuuja te gone niya ne jaawenute daremu awecnistame, teebine liba niya mule jaawenusi, yepä iyeta padare weene lapicnantinuye weeme yepäyepä bine miiji mule wawenecame cuta piyepu iyeta biname bine pepu miiji wawenecame.

¹⁶ Ngenecu gege inajininuge iyeta padare cabu;

¹⁷ piyepu iyeta padare weene miiji Acejiyame bau me mene iicemame;

¹⁸ cuta piyepu ngänuge weene lipu ireclota cabu inajininuge, weene eso yääcäruye Acejiyame ne. Yoo, Acejiyame te singi gyene weene peei mule bine weeme ireclota cabu wawenecame, inge weene Yeesu Keriso me binamewale gemi.

¹⁹ Aceji Seemo lui kaakesea ne weeme cabu jaawenuge, gone iibana teebine.

²⁰ Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene jicemuge, gone teeme mene wata ägyi, yepä jäätecijuye,

²¹ jaatranuye egä nää toraca Acejiyame bau ca gyene, coo lica. Lui miiji gyene, weene peei ne joomluye,

²² yepä iyeta lui niya gyene, peei bine jäägyemuye.

²³ Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, cine teebine ewejanenisi tabe weebibine teeme täapume mara me wawename iyeta weeme ireclota ngalebora, piyepu tabe weeme seemo, trupa, piyepu täape bine cängena ire atwime weene epu cäco äbitame mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta padare cabu.

²⁴ Yoo, Acejiyame lui te weebibine ala tisogleceninuge, tabe ai mule bine pa jaawenemepi, inge iyeta teeme mene tabe toraca jaawenemuge.

²⁵ Ätrunga binamewale, cine singi weene Acejiyame ne awejena cuta cime täapume.

²⁶ Iyeta cime binamewale peema sebore mene cama jajeclenäjineye.

²⁷ Cane Paulo weebibine jijenininine Yageyame me ngii cabu ai leta ne acnemame iyeta ätrunga binamewale bime bau me.

²⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piiyepu Timoti cama cane yoogärenänogo weeme bau me, lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime inge cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi cuta piiyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene.

² Acejiyame mime Babe piiyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piiyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Biname bine Toraca Cirege Atrana

³ Cime ätrunga binamewale, iyeta padare cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme poto cidi me. Conocäco gyene cine peei ne wawename, inge weeme ätrunga baborage me äbitenige piiyepu weeme singi weeme yepäyepä täapume cuta äbitenige baborage me.

⁴ Peei name pi cine liba Acejiyame me ätrunga inge maramara cabu wäätnänogo, cine biname bine jejananemisi weeme poto cidi me egä weene lipu ngenecu kokre cama inajininige weeme ätrunga cabu. Biname cina liba weebibine niija jiwenininiisi piiyepu weene liba mäpu padare jääpänuye, peei te weeme ätrunga ne licarage yääyebingtuge.

⁵ Peei iyeta cina jaawabusi egä Acejiyame me atrana lui conocäco gyene, inge peei cabu ca weene miiji me pa läbitipeye teeme waadena cabu äbäcname, lui täapume weene mäpu cabu page ngene oocaniniye.

⁶ Yoo, Acejiyame iyeta gwidape conocäco cire jaawenemepi. Lui biname cina weebibine mäpu jiwenininiisi, tabe teebibine mäpu cabu cire yaacranemepi.

⁷ Piiyepu tabe weebibine weeme mäpu cabu ca cire isecräripi, cuta cibibine cime mäpu cabu ca cire nisecräripi, Yageyame Yeesu liba cire tabo-clomtepi cabucewe ca teeme kokre mename seemo cama.

⁸ Muye wädräji ca tabe biname bine mäpu daremu cire yäacäremepi lui cina umle lica gemi Acejiyame, piiyepu Miiji Mene ne mime Yageyame Yeesu poto cidi me lica yaacatusi.

⁹ Pui mäpu daremu lui egä teepi Yageyame bau ca cirege äyebhengäja niija puupu cabu lenajame iyeteta. Teepi piba äblicäco Yageyame gome lenajame, coo piiyepu teeme jamyacu kokre päpäname,

¹⁰ tabe liba cire tacnenutepi ai gawecewe me ceräcerägäabu bimu cabu, teeme apaclyera te aboclomtame iyeta teeme binamewale cabu ca, piiyepu iyeta lui cina teebine jäätrungusi teepi teebine awepyeräjame. Weene cuta piiyepu pui biname cama cirege, inge weene jäätrunguye cine lui mene weebibine ituge jaji.

¹¹ Peei name pi cine Acejiyame ne weeme täapume yaawejanusi tabe te weebibine peei ireclota täapume miiji me wawename lui täapume weebibine ituge jäjäcra. Cine teebine ewejanenisi tabe teeme kokre ca iyeta weeme singi bine miiji mule täapume wawenecame, piiyepu weeme ätrunga mule ne babo me wawename.

¹² Pepu pi mime Yageyame Yeesu me ngii te jamyacu apaclyera cama laboclomtuge weeme cabu ca, cuta piiyepu weene jamyacu apaclyera ne cirege päpäna teeme cabu ca. Peei te cire läbitepi mime Acejiyame piiyepu Yageyame Yeesu Keriso bime owecu cabu ca.

2

Ai Mene Lui Babo Niivarage Biname poto cidi me

¹ Yoo, cane singi mene jajime mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta poto cidi me, piiyepu tabe mibibine lipu waadena ten cama lenajame peei poto cidi me. Cäme binamewale, owecu, cane weebibine jijenininine egä

² gonerage ai walya mene ne padare yääcäruye weeme ngene atwana ne atrongärame piyepu weebibine ngenecu mäpu me wawename, lui mene egä, “Mime Yageyame me acnenuta bimu te ituge atyaramta.” Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu pepu jiicuge, coo bäärmu mene cabu liba jiicuge, coo liba jiicuge egä cine te pepu mene ituge oogära weeme bau me, gone jäätrunguye.

³ Nuuja biname bime walya mene weene papa gone yaacatuye, yepä page umle äbitineye egä mime Yageyame me acnenuta bimu te lica atyaramta ngälu bucurage biname cina liba niinäce cire latatrongäripesi Acejiyame bau ca, piyepu babo niyarage biname te cire taboclomtepi. Peei ingwe ca Acejiyame teebine mäpu daremu cirege ceera tabe muye puupu cabu iyeteta lenajame.

⁴ Peei babo niyarage biname te iyeta uuje bine cire yääciseräjemepi piyepu iyeta lui bine acejiyame ca yaainemusi, iyeta biname cina lui bine yaawejanemusi. Tabe cire jiicepi egä tabe baborage gyene iyeta peei cabu ca. Tabe cuta Acejiyame me iiwäreja mete me cire labacitepi puma adnatame walya mene cama egä, “Cane age säne Acejiyame.”

⁵ Nää, weene ngene lica jotwiniye egä cane weebibine ituge jaji peei poto cidi me, cane liba puga ge weene cama.

⁶ Yepä, peei mule te camuge äbita, inge weene umle gemi ngena pisi nyene peei niya mule ne iibaname ai padare cabu. Pui babo niyarage biname te cirege aboclomta Acejiyame me singi padare cabu, piba taatu.

⁷ Yoo, pui niya mule te uja ituge gije abacita ogä pana, yepä peei mule te lica babo cire läbitepi ngälu Acejiyame teeme biname ne cire yääyebtingtepi lui te peei babo niya mule ne page jüibenige.

⁸ Piba taatu pui babo niyarage biname te cire taboclomtepi, piyepu Yageyame Yeesu teebine budre me cire yaaglepi. Yoo, Yeesu me buuwemope piyepu teeme jamyacu apaclyera cama opo cina teebine cire yiisibrecepi.

⁹ Pui babo niyarage biname teeme kokre ne Satani bau ca cire jääpänepi maramara ciitaca mule, piyepu walya owowä, piyepu cälu täti gwidape bine wawenecame.

¹⁰ Tabe babo niyarage mule bine cire jaawenemepi egä biname bine baborage cire yaangletnäjemepi, lui cina niya puupu me cirege otni. Teepi niya puupu cabu me otni, ai inge naace popi teepi singi lica ge acatame pui toraca mene Yageyame Yeesu poto cidi me Acejiyame teebibine piba waadename.

¹¹ Naace name pi teepi singi lica toraca mene tääpume, inge Acejiyame te teebibine kokre singi yääcäremuge walya tääpume teepi piba walya mene ätrungame.

¹² Piba iyeta lui cina babo singi ituge äbita niyaniya mule tääpume, piyepu toraca mene ne Yeesu poto cidi me lica jäätrungusi, Acejiyame te teebibine cirege jaji egä, “Weene niya conocono biname gemi, siige äyebtingineye!”

Acejiyame te Weebibine Ituge Jjäcra Toraca Ireclota Päpäname

¹³ Binamewale, cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme tääpume, tabe lui bime tääpume singi, inge agedna cabu ca tabe weebibine itu jijinuji toraca ireclota päpäname. Tabe weebibine teeme miiji binamewale me ituge wawena Aceji Seemo me ätityera ca, weene liba toraca mene ne jitrungujiye.

¹⁴ Cine liba Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weebibine itu jijanandinujago, Acejiyame te peei cabu ca weebibine ala tisoglicinuji mime Yageyame Yeesu Keriso me jamyacu apaclyera cabu lenajame.

¹⁵ Peei name pi, cime binamewale, peei ätrunga cabu weene kokre cama jiclajutepi, piyepu cängena joomlemepeye cine lui poto cidi me weebibine ituge abiberäja cime bäärmu cabu piyepu cime oogära mene cabu.

¹⁶⁻¹⁷ Mime Aceji Babe te mibibine baborage owecu cama ituge ätityera. Tabe mibibine iyeteta ngenecu kokre itu nicärininuji ciige poto cidi me, piyepu ngenecu kokre pui

padare ne cängena awagrijame. Cine teebine ewejanenisi, piiyepu mime Yageyame Yeesu Keriso taberage ne ewejanenisi, teepi weeme ngenecu kokre me wawenename piiyepu weebibine kokre ceerame iyeta miijimiji mene piiyepu mule wawenecame.

3

Paulo Singi Gyene Teepi Ireçu Ätumutame Teeme täápume

¹ Yoo, cime ätrunga binamewale, Acejiyame ne ewejaneye cime täápume egä Yageyame me Miiji Mene wata babo me äbitame iyeta poto ta piiyepu biname cina peei mene opo acitame, weeme gome lipu ituge äbita.

² Cuta ewejaneye tabe cibibine ätityerame niiya conocono biname bime cabu ca äsecerame, ingle naace gyene poto biname cina singi lica gemi ätrungame.

³ Yepä, Yageyame toraca gyene. Tabe weeme ngenecu kokre icärininige piiyepu weebibine iwärimtininige Satani cabu ca.

⁴ Yoo, Yageyame me ätityera name pi cine umle gemi egä weene page piiyepu ingwe padare cabu jeweneneniye cine ngena jijenininisi weene wawenename.

⁵ Cine Yageyame ne ewejanenisi tabe weeme ngenecu bine waadename Acejiyame me singi cabu me piiyepu Keriso me ngenecu kokre cabu me lenajame.

Iyeta Biname cina Miiji Kaakesea Waweneca

⁶ Cime binamewale, cine weebibine jijeninago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu weene cudecewe padare lenajame iyeta weeme ätrunga biname cabu ca lui cina singi lica kaakesea wawenename piiyepu singi lica cime abiberäja ngalebora lenajame.

⁷ Weene cängena umle gemi egä weene miiji cime pana mule wawena. Cine liba weene cama ninajininuji, cine durau lica birige kaakesea me.

⁸ Cine nuuja biname bau ca daremu cäco deedei piiyepu gwidape lica ewademujago, pätä cine mage kaakesea ituge wawena. Ciiye bimu cine kaakesea jewenujago ngälu ciiye duusa, ingle cine singi lica ge weeme nuuja ne mäpu ceera.

⁹ Cime conocono pisi nyene weebibine ätinerame cime deedei piiyepu ute puupu täápume cime abiberäja kaakesea daremu täápume, yepä cine pepu lica jewenujisi, ingle cine singi ge weene cibibine ingwe äcwime.

¹⁰ Yoo, cine liba weene cama ninajininuji, cine piba weebibine jijanininujago egä, 'Lui te liba singi lica kaakesea wawenename, tabe cuta gone deedei äbita.'

¹¹ Cine ai mene weebibine jijenininago, ingle mene ituge ätecija egä weeme poto biname cina durau gemi kaakesea täápume. Teeme nuuja kaakesea lica gyene, yepä teepi nuuja biname bime kaakesea täápume labrabcnininusi.

¹² Pui biname täápume cine weebibine kokre jijenininago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu teepi cängena lenajame piiyepu teeme singi deedei piiyepu gwidape bine kaakesea gaabe cabu päpäname.

¹³ Yoo, cime binamewale, gloose me gone äbita miijimiji mule wawenecame.

¹⁴ Liba biname pisi nyene weene cama lui te singi lica gyene ai oogära mene acatame, weene teebine opo ewatneniye, piba ten cama gone abasuta teebine ajiri me wawenename egä teeme mule conocono gyene.

¹⁵ Yepä, gone pui biname ne cubuyame pana jaawenuye, pätä teebine cängena umle jewenepeye teeme cono-cono mule abmalame.

Paulo Teeme Leta ne Ai Mene ca Ermuji

¹⁶ Mime poode te tädenige Yageyame bau ca, peei name pi cine teebine ewejanenago weebibine poode ceerame iyeta padare piiyepu iyeta mule cabu. Yoo, Yageyame te weeme iyeta bime cabu lenajame.

¹⁷ Cane cämerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Iyeta cäme leta cabu cane apu cäme ngii yoogärune; cäme oogära apu gyene.

¹⁸ Yoo, cane mime Yageyame Yeesu Keriso ne ewejanenine weebibine owecu cama ätityerame.

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Timoti ne Jewablenige

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne. Acejiyame, lui te mibibine niiya cabu ca nisechränuge, piyepu Yeesu Keriso, mine lui cabu me ngene atwana singi yaacranimusi, teepi te najujäsi cane ai kaakesea wawename.

² Timoti, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gäte, cane mäame bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miiji te mäame cabu lenajame, teepi owecu äbitame mäame täapume piyepu poode ceerame meebine.

Ire Cängena Walya Abiberäja täapume

³ Cane cääri naajenine maane Epeso babo cewe je lenajame, cane lipu uja naajepene, Makedoniya probins me liba lädepene. Poto biname cina peema Epeso je walya abiberäja ne ecenanenisi, maane miiji jibemepi teebibine.

⁴ Jejemepi teepi abmaläcemame teeme singi gidä mene täapume piyepu uuje saare bime ngii täapume, inge naace popi teepi biname bine jaawenimusi pui poto cidi me mene atraname. Teepi puma cita ca lica jääpänusi Acejiyame me singi ne mime täapume, mine lui ne ätrunga taatu ca jääpänusi.

⁵ Cane ai mene naace name pi jiićenine, egä mine miiji mimämu singi äbitename epu singi cama, lui te täduge jugi cäco ngene atwana cabu ca, ngenecu poode cabu ca piyepu toraca ätrunga cabu ca.

⁶ Poto biname cina kaake ca itu sicelyäremumesi ai mule bine, siige kuu cäco mene bine jitranenemisi.

⁷ Teepi puu singi abiberäja biname me äbitame Acejiyame me cotre ngalebora, nuuja gwidape teepi umle lica gemi, teepi ngena täapume jiićemusi. Teepi supra cäco jiićemusi, yepä teepi mene me inge umle cäco.

⁸ Mine umle gemi, egä Moose me Cotre lui miiji gyene liba cängena yääcwetnusi.

⁹ Mine gone ngene ätrimela, egä cotre cina lui miiji mule biname bime täapume lica gemi, yepä eei bime täapume lui cina cotre bine jaatropengäjimusi, ätecija cäco biname bime täapume, Acejiyame umle cäco piyepu niiyaniya muleyame biname bime täapume, cuta eei bime täapume lui cina Acejiyame ne piyepu teeme gwidape opo gaabe me lica yaacitusi, cuta eei bime täapume teeme mage babe bine lui cina budre me yaaglecimusi coo poto biname bine lui cina yaaglecimusi budre me,

¹⁰ cuta eei bime täapume lui cina magebi rooriye bime mule yaacnusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige. Cotre cina cuta rooriye imäbägrä bime täapume lui cina teemeteme lacananinusi, piyepu magebi ngulebägrä bime täapume lui cina peei yepä mule jaawenusi, cuta eei bime täapume lui cina biname bine aletname yaawadimusi, cuta lui cina walya waatromininusi, lui cina walya aitneja ne jiićusi, piyepu iyeta lui cina poto mule jaawenimusi, lui mara gemi toraca abiberäja cabu ca.

¹¹ Weene toracarage abiberäja ne Miiji Mene cabu ca jääpänuye, Acejiyame lui Mene näcäruji cane jajanemame. Miiji Mene lui babo jamyacu gyene, epucäco Acejiyame bau ca tädenige.

Acejiyame ne Eso Yääcäresi Teeme Owecu name pi

¹² Cane eso ecärenine Keriso Yeesu mime Yageyame ne, lui te kokre ituge ceera cane ai kaakesea wawename. Tabe nacatuji, egä cane toraca biname gäne, siige najuji teeme kaakesea wawename.

¹³ Cane puu niinäcerage niiya mene tiicemäjenumene teeme poto cidi me, teeme binamewale bine sabe tewenenanemumene piiyepu segleccenanemumene, yepä Acejiyame te cebine owecu nawenuji, niiya daremu lica näcäruji, ingle pui padare cabu cäme ätrunga lica ge, peei name pi cane umle lica ge, cane ngena ne jewenujine.

¹⁴ Mime Yageyame babo owecu ge cäme täापume, siige teeme pui owecu cabu ca cane kokre äbitujine Keriso ne ätrungame piiyepu singi äbitame iyeta ätrunga biname täापume. Ätrunga piiyepu singi lui eei biname bime täापu myene, Keriso Yeesu cama lui cina yepä gemi.

¹⁵ Ai lui toraca mene gyene, biname cina miiji acata, egä Keriso Yeesu lui täduji ai gawecewe cabu me niiya mule biname bine äsecrerrame teeme mäpu cabu ca. Cane age säne baborage iyeta niiya mule biname bime cabu ca.

¹⁶ Yepä Acejiyame te owecu nawenuji cebine, lui tage babo niyarage biname, naace täापume Yeesu Keriso te cäme cabu ca aboclomtame, egä teeme owecu lipu baborage gyene. Yoo, lui biname cina pagege ätrunga acita Yeesu cabu siige iyeteta ireclota ne päpäna, teepi cäme cabu ca pa jääpänepesi Yeesu me owecu ne.

¹⁷ Tabe lui te iyeteta enajenige mope biname me, lui gyene yepä taatu Acejiyame, bu-dre cäco piiyepu päpäna cäco, mine miiji teebine opo gaabe me acita piiyepu awepyeräja iyeta padare cabu. Ai mene lui toraca gyene.

¹⁸ Timoti, cäme bägrä, mäame kaakesea gyene biname bine abiberäjame, cane ai leta cabu ngena yoogärinine. Maane liba ai ne jewenenite, piba toraca me äbitenige, biname cina lui Acejiyame me tagepogogo mene niinäce gaabe me jüicemepesi mäame poto cidi me. Maane miiji teeme pui mene kokre cama oomlaname, siige piba maane miiji gäte cängena cubu iicaname walya abiberäja biname bine apremelame.

¹⁹ Kokre cama joomlepi ätrunga ne piiyepu niiya mule gone jaawenute mäame ngenecu poode ne sabe wawename. Poto biname cina teeme ngenecu niiya me ingle bine lica jäärngemusi ngene ca aglime, egä cine ngena niiya ne ituge wawena, siige teepi teeme ätrunga bine yaabmalimusi.

²⁰ Ai mule te itu läbitepi Humenus piiyepu Aleksanda täापume. Cane teebibine itu lääyebtingtepene ätrunga ingle cabu ca, Satani me ime cabu laacitepene teepi piba abiberäjame, egä teepi niiyaniya mene gone iicema Acejiyame poto cidi me.

2

Irecu Ätumutipeye Iyeta Biname bime täापume

¹ Yoo siige, cane baborage singi gäne weene Acejiyame bau me irecu ätumutame, teebine awejename cuta eso ceerrame iyeta biname bime täापume.

² Weene miiji irecu ätumuta gawe mope biname bime täापume piiyepu poto modamoda biname bime täापume mine piba bojäcu lenajame piiyepu poode cama. Mine piba miiji Acejiyame ne cabu me wawena piiyepu biname bine opo gaabe me acrana.

³ Apu irecu ätumuta lui miiji gyene, piiyepu Acejiyame mime Äsecrerrayame ne ngenecu miiji me jaawenuge.

⁴ Tabe singi gyene iyeta biname bine niiya cabu ca äsecrerrame piiyepu teepi umle äbitame, egä ngena gyene toraca.

⁵ Yepä taatu Acejiyame pisi nyene, piiyepu yepä taatu gyene, lui te biname bine teeme bau me ewadenemige. Pui lui biname gyene, Keriso Yeesu.

⁶ Tabe teeme ireclota ne iyemaluji iyeta biname bine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca. Siige ai mule ca tabe toraca padare cabu jewabudnituji, egä Acejiyame singi gyene iyeta biname bine niiya cabu ca äsecrerrame.

⁷ Peei name pi Acejiyame te cebine najuji ätyepäneji biname täापume cane Miiji Mene ne acaname biname bime bau me, lui Israela biname lica gemi, piiyepu teebibine

abiberäjame, egä toraca ätrunga lipu gyene. Cane toraca mene jijenininine, walya lica otrominine.

⁸ Cane singi gäne rooriye cina iyeta ätrunga maramara ingle cabu irecu ätumutame Acejiyame bau me; cane singi teepi ime awepengäjame toraca ngenecu cama irecu ätumutame, claabe cäco piiyepu niyarage ngene atwanena cäco.

⁹ Cuta piiyepu ätrunga magebi cina gone oräre abasogära. Teepi miiji cängena cäbletääpe asigrera. Teepi gone abasogära bucurage kusa piiyepu oplacmeläja gwidape ca, poto edingäli abasogära gwidape ca coo babo daremu cäbletääpe ca.

¹⁰ Pätä ätrunga magebi cina miiji miijimiji mule waweneca, siige peei te teebibine jamyacu me jaawenimuge piiyepu peei lui conocäco gyene magebi bime täöpume, lui cina Acejiyame täöpume mara me ituge äbita.

¹¹ Magebi cina miiji bojäcu lenaja abiberäja padare cabu piiyepu teepi miiji ätrunga ingle modamoda biname bine ätecija.

¹² Cane singi lica magebi te irecu ätumuta ngalebora abiberäjame coo mope biname me äbitame rooriye bime täöpume, yepä tabe miiji bojäcu lenaja.

¹³ Ingle naace popi Acejiyame te Adamu ne niinäce jewenuji, Eeba ne ingwe ca jowenuji, peei name pi rooriye te miiji mope biname me lenaja.

¹⁴ Cuta Adamu ne lica engletnäjuji Satani te, yepä Eeba ne ongletnäjuji, siige tabe te Acejiyame me cotre ne jetropangtuji.

¹⁵ Yepä, biname lui te ai gawecewe me niiya ne ecatuji, tabe magebi me cabu ca gyene, peei name pi magebi cina teeme cabu ca ireclota ne birige päpäna, teepi liba ätrunga cama, owecu cama, epucäco piiyepu cängena ngene atwana cama.

3

Mene Ätrunga Ingle Mope Biname täöpume

¹ Ai iicana lui toraca gyene egä, “Laati te liba singi ätrunga ingle mope biname me äbitame, tabe singi miijirage kaakesea täöpume.”

² Teeme cabu gone nuuja niiya ne päpäna. Tabe miiji yepä taatu coga cama biname, tabe miiji teemämu awesongära piiyepu miijirage ngene atwanena cama lenaja, tabe miiji miijirage muleyame biname, tabe miiji biname bine mogobi waweneca piiyepu tabe miiji miijirage abiberäja biname.

³ Tabe gone bucurage sice nänäja biname piiyepu arngi biname coo trängäli cama biname, yepä tabe miiji owecu cama piiyepu poode cama. Tabe rarekaake singisingi gone.

⁴ Tabe miiji teeme mete biname bine cängena ire atwi, cuta teeme bägrä bine wawena teebine ätecijame piiyepu opo gaabe me acitame.

⁵ Rooriye te liba äblicäco teeme mete biname bine ire atwi, tabe piba lipulipu Acejiyame me ätrunga ingle ne ire atwi.

⁶ Tabe gone kirece ätrunga biname, ingle naace popi pepu biname te liba läbituge ätrunga ingle mope biname me, tabe mope babo läbituge, siige teebine Acejiyame te jaatranuge, Satani ne lipu jitranuji, tabe liba mope babo me äbituji.

⁷ Cuta tabe miiji epu lenaja, egä ätrunga cäco biname cina teebine opo gaabe me yaacitusi. Tabe liba cängena lica lenaja, piba niiya mene jicemusi teeme poto cidi me, siige Satani me dici te joomluge.

Mene Ätrunga Ingle Ätityera Biname bime täöpume

⁸ Ätrunga ingle ätityera biname cina miiji miijirage muleyame lenaja ätrunga ingle mope biname te liiyepu. Teepi miiji toraca ngenecu cama biname. Teepi gone bucurage sice nänäja, gone rarekaake singisingi.

⁹ Teepi miiji yepä taatu ngene atwana cama oomlana toraca mene ne, Acejiyame te lui ne tewabudnituji ätrunga poto cidi me.

¹⁰ Teebibine miiji niinäce apicetnära. Teepi liba äsi pui cabu ca, siige teepi piba miiji birige peei kaakesea ne wawename.

¹¹ Teeme cogawale cina cuta miiji miijirage muleyame cängena biname, conocäco taatu iyeta mule cabu. Teepi gone iicetna mule wawena.

¹² Ätrunga ingle ätityera biname cina miiji yepä taatu coga cama. Teepi miiji cängena ire atwi teeme bägrä bine piyepu iyeta mete biname bine.

¹³ Lui ätityera biname cina teeme kaakesea cängena jaawenusi, biname cina teebibine opo gaabe me yaacranimusi, teepi siige piba wälu cäco birige mene iicema Yeesu Keriso ne ätrungame.

Toraca Mene Ätrunga poto cidi me

¹⁴ Cane ai mene liba yoogärenine, cäme ngene atwana singi pisi nyene mäame bau me watawata otnime.

¹⁵ Yepä cäme otni liba däägudägu gyene, ai leta te piba meebine umle naawenenige egä mine Keriso me binamewale lipu lenajame. Mine ireclota Acejiyame me binamewale gemi, teeme ätrunga ingle gyene, lui te jibyetnininige piyepu ewärimtenige toraca mene ne Acejiyame poto cidi me.

¹⁶ Mine iyeta umle gemi, lipu baborage gyene ai toraca mene Acejiyame lui ne seboclomtuji mime ätrunga poto cidi me egä,

Keriso biname me tääpe ne ecatuji,
teeme budre cabu ca arpinenta te jewabudnituji,
egä tabe Yageyame gyene.

Acejiyame me mename seemo cina teebine jepänanujisi.

Teeme poto cidi me mene jejananemujisi iyeta poto ta.

Bucurage biname cina teebine jitrungujisi

iyeta poto ta ai gawecewe cabu.

Acejiyame te teebine ecatuji cabu me.

4

Walya Abiberäja Biname

¹ Aceji Seemo te pajecurage jiićenige, egä ceräcerägääbu padare cabu poto biname cina teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi, siige gije cire labacitipesi walya seemo bine ätecijaname piyepu niiya cable bime abiberäja ne ingwe äcwime.

² Apu abiberäja ne cire yaacenanesi walya angletnejayame biname, lui cina ngene ca lica yaaglusi, egä teepi niiya mule biname gemi.

³ Teepi biname bine cire jiiibananemepesi coga rooriye awadrecame cuta cire jaawenemepesi poto deedei cibi cude me. Yepä Acejiyame te iyeta deedei cibi bine ituge wawena loolo piyepu cibi tääpume. Mine lui cina ätrunga biname gemi piyepu umle ituge äbita toraca mene poto cidi me, mine eso cama ärngäjame piyepu ärwäjame,

⁴ ingle iyeta, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, miiji gemi. Nuuja ne gone ägyi, yepä miiji eso cama iyeta waadena.

⁵ Acejiyame te lipu ituge cude cäco me wawena iyeta cibi deedei bine piyepu mine liba eso yäacärusi, ai neenenen ingle name pi iyeta cibi deedei miiji gemi cibi me piyepu loolo me.

Umle Mene Timoti bau me

⁶ Timoti, maane liba umleumle jaawenimute ai walya abiberäja poto cidi me ätrunga biname bine peema, piba maane Keriso Yeesu me miijirage kaakesea bägrä gäte. Maane miiji cängena abiberäjepi Keriso bau ätrunga lipu gyene piyepu kokre joomlepi,

maane lui toraca abiberäja ne ituge äcwetna, siige piba maane seemo ireclota cabu miiji naanajepi.

⁷ Maane gone emä, gidä mene luma jüicemimusi, ingle Acejiyame cäco papa mene gemi. Yepä maane miiji eei mule bine waweneca, lui cina mäame ätrunga ne babo jaawenusi.

⁸ Biname te teeme tääpe ne liba jaapinicuge, peei lui miiji birige ai ireclota täápume. Yepä tabe liba eei mule bine waweneca, lui cina teeme ätrunga ne babo me jaawenusi, pui lui iyeteta miiji gyene, ingle peei te ireclota yäacärüge page padare täápume piyepu ciige padare täápume.

⁹ Ai mene lui toraca gyene, miiji acata.

¹⁰ Mine lagletnäjinago, mage kaakesea jaawenusi, ingle mine ituge mime ngene atwanena singi bine acrana ireclota Acejiyame bau me, lui te iyeta biname bine birige äsecrera niiya cabu ca, yepä toraca eei bine lui cina ätrunga cama gemi.

¹¹ Jejananemepi, ebiberäjemepi ai poto cidi me.

¹² Nuuja te gone meebine mamye biname name pi äsädena. Pätä maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi teepi ngena iicaname piyepu wawename, teepi lipu owecu äbitame, ätrungame piyepu epucäco lenajame.

¹³ Maane mäame kaakesea cabu ngenecu ecitepi, Oogäräneji mene ecnemepi ätrunga biname bime cabu me, bäärmu mene jegednemepi, ebiberäjemepi, ngälu cane pa lädepene peeyeme.

¹⁴ Gone ai kaakesea ne yaabmalute, Aceji Seemo lui täápume umle piyepu kokre näacärepi, niinäce gaabe ätrunga biname cina liba ime yaacranepesi mäame papa cabu me piyepu Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname cina liba jüicemepesi ai poto cidi me.

¹⁵ Maane gone durau läbitute iyeta ai kaakesea wawename, yepä maane toraca ngenecu cama jewenepi, piba biname cina päpäname egä maane babo äbitenite.

¹⁶ Maane ire, egä maane cängena naanajenige piyepu toraca mene ebiberäjenemite biname bine. Maane liba ai ne jaawenute iyeta padare cabu, maane ngälu cäco ireclota ne cire jepänepi piyepu lui cina mäame mene yäatecijemuge, teepi cuta ngälu cäco ireclota ne ire jääpänepesi.

5

Timoti Lipu Lenajame Ätrunga Biname cama

¹ Moda ne gone drämä cama ablawa, yepä cängenarage eblawepi, epu mäame babe ne lipu yaablawute. Mamye rooriye bine epu jewenemepi mäame naane igane bine liiyepu,

² molyege bine mäame mage ne liiyepu, mamye magebi bine mäame ngulewale bine liiyepu, epucäco.

³ Maane itityäremepi cuublacubla bine, lui bime binamewale lica gemi.

⁴ Yepä liba cuubla me bägräwale coo daadewale piti nemi, teepi miiji abiberäja teeme inglewale bine ire atwime, Acejiyame te lipu ituge jaji. Mage babe cina lipu bägrä bine ire jaatwemusi, teepi cuta miiji peei ne daremu wawena teebibine ire atwime, ingle ai lui Acejiyame me singi gyene.

⁵ Lui cuubla me binamewale lica gemi teebine ire atwime, tabe teeme ngene atwanena Acejiyame bau me yaacituge, siige iyeta padare, ciye bimü, irecu lätumutanuge Acejiyame bau me ätityera ne päpäname.

⁶ Yepä lui cuubla teeme singisingi täápume waanajuge, tabe puu ireclota onajenige, yepä seemo ireclota ngalebora tabe budre gwene.

⁷ Maane ai mene jejananemepi teebibine, piba nuuja te äblicäco niiya mene iicana teeme poto cidi me.

⁸ Laati te liba lica ire atwema teeme inglewale bine, toraca eei bine teeme mete cabu lui cina icrajenige, tabe teeme ätrunga ne jäägyuge, siige teeme mule niiyarage gyene ätrunga cäco biname bime mule cabu ca.

⁹ Maane epu cuubla bine ngii acranecame ätityera päpäname, lui cina siksti kämäge cama piyepu yepä taatu rooriye cama ituge.

¹⁰ Teepi miiji epu magebi, lui bime poto cidi me jiicusi, egä teepi miijirage mule bine ituge waweneca, teeme bägrä bine cängena ituge waadena, cuta miijirage mogobiyame, gloose cäco owecu mule ituge waweneca poto ätrunga biname bime täöpume, cuta ituge ätityera lui cina mäpu cabu yaacrajuge. Teepi siige epu cuubla gemi, lui cina teeme ireclota yaacranepesi iyeta miijimiji mule bine wawenecame.

¹¹ Yepä gone mamye cuubla bine ngii yaacranimute ätrunga ingle cabu ca ätityera ne päpäname, ingle singisingi ngene atwa-nena te liba joomlemuge, teepi Keriso ne kaake ca yäacelyärusi, siige latejecläjininusi.

¹² Teepi apu kaake me jaawenusi teeme niinäce mene Keriso me kaakesea wawenecame piyepu rooriye cäco lenajame, siige teebibine cirege ablaweja.

¹³ Teepi cuta mete bine yaacnemusi, papa lenaja ca padare ne yaapirusi. Cuta peei taatu lica, teepi iicetna mule yaacnusi, poto biname bime mule cabu labrabcinininusi. Piyepu teepi mene jiicemusi, lui bine teepi lica cirege iicema.

¹⁴ Peei name pi cane singi gäne mamye cuubla cina cääri rooriye awadrecame, bägrä ärngecame piyepu mete gwidape bine ire atwime, piba mime äciseräjayame biname cina äblicäco mibibine aitneja.

¹⁵ Cane ai naace name pi bii jiicine, ingle poto cuubla cina uja ituge teeme ätrunga bine abmaläcema, siige Satani ne icwetnenisi.

¹⁶ Liba ätrunga magebi yepä me coo ätrunga rooriye yepä me cuublacubla piti nemi teeme ingle cabu, teepi miiji teebibine ire atwema. Ai mäpu gone ätrunga ingle biname bine ceera, piba teepi kälyä gemi ire atwemame lui cuublacubla taatu gemi.

¹⁷ Niinäce gaabe ätrunga biname lui cina miijirage mope biname me yaacrajuge, teepi ibibi gemi neeneneni gääbu daremu acata, toracarage eei biname lui cina bääirmi jaagednanemusi piyepu yaabiberäjimusi.

¹⁸ Oogäräneji mene te nata jiicenige egä, "Lui kau te wiiti kuu bine jäämungäjemuge, gone tage jäätäyuye tabe loolo cäco kaakesea wawename," piyepu cuta jiicenige egä, "Kaakesea biname te miiji ge teeme daremu ne päpäna."

¹⁹ Lui biname te ätrunga ingle babo biname ne jaaitnäjuge, gone teebine ätecija, liba neeneneni coo nesae biname lica gemi aitnejame, egä toraca gyene.

²⁰ Lui biname cina niiya mule jaawenimusi, biname bime sobe cabu yaablawimute, piba poto cina wälu läbitininusi.

²¹ Acejiyame piyepu Keriso Yeesu piyepu äjäcräneji mename seemo, teeme opo gaabe cane naajenine maane cäme mene ibi wawename. Gone nuuja ne owelale jaawenute, yepä maane miiji iyeta ätrunga biname bine yepä ibi yaablawäjemute.

²² Gone naalocnicuge ime acitame biname cabu me teebine babo biname me wawename. Gone lalenglecäjute nuuja biname bime niiya mule cama, yepä maane epucäco naanajepi.

²³ Niiye taatu gone yäänäjimute, waina niiye cuta mati yaanute määme came niiya name pi piyepu pitapita name pi.

²⁴ Bucurage biname cina pajecurage niiya mule yaacnemusi, siige teeme niiya mule bine niinäce gaabe me jaatranimusi. Lui cina niiya mule ogä yaacnemusi, ingwe ca pajecu me läbitininusi atrana täöpume.

²⁵ Cuta pepu gyene, poto biname bime miiji mule bine pajecurage jääpänimusi, cuta lui cina päpäna cäco gemi page, teepi äblicäco ämlitäneji lenaja.

6

Mene Aletnäneji Biname bime poto cidi me

¹ Ätrunga biname lui cina aletnäneji biname gemi, teepi miiji teeme modamoda biname bine opo gaabe me acrana, piba nuuja te äblicäco niiya mene iicana Acejiyame poto cidi me piyepu mime abiberäja poto cidi me.

² Laati bime modamoda biname ätrunga biname, teepi gone ätecija cäco äbita teeme täöpume, ingle teepi yepä ätrunga cama gemi. Pätä teepi miiji teeme kaakesea cängena wawena, ingle teeme modamoda biname teeme kaakesea cabu ca lui daremu jääpänusi, teepi teeme miijirage ätrunga binamewale gemi.

Maane miiji biname bine apu ebiberäjemepi, kokre ecäremepi teepi wawenetnäjame.

Walya Abiberäja piyepu Toraca Dogwe

³ Laati te liba yaabiberäjimuge mara abiberäja, lui yepä lica gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me toraca mene cama cuta mime abiberäja cama ätrunga poto cidi me,

⁴ tabe mope babo me läbituge piyepu tabe umle cäco biname birige. Teeme niyarage singi pisi nyene mene poto cidi me äcelame piyepu mene abajame. Ai te biname bine jaawenimuge ire patre aglime, arngi me, niyaniya mene nuuja biname ne jajime, niyarage ngene atwa-name,

⁵ äcelename. Apu muleyame biname cina mopemuli cäco gemi; teepi toraca mule ne ituge abmala. Teepi apu angi ge, egä ätrunga lui gaabe gyene dogwe päpäna täöpume.

⁶ Yoo, ätrunga gaabe te biname ne toraca dogwe me jaawenuge, tabe liba ngene ca jaagluge, teeme ngena pisi nyene.

⁷ Mine liba aplimla, mine nuuja gwidape cama lica otni; mine liba budre pagege, mine nuuja gwidape ne lica acana,

⁸ pee name pi mime liba deedei piyepu cäbletääpe piti nemi, mine miiji bojä agi.

⁹ Yepä lui cina singi bucurage gwidape täöpume, teebibine birige angle-tneja piyepu Satani me dici te jaabaletnecimuge. Budubuduma piyepu niyarage singi cina teebibine joomlemimusi, ngälu siige iyeta niiya cabu yaacranuge.

¹⁰ Rarekaake singisingi lui ingle gyene iyeta maramara niiya mule bime täöpume. Rarekaake ärngema cabu bucurage cina ituge teeme ätrunga bine apesera, siige bucurage mäpu cina teeme ngenecu bine jaagadäjemusi.

Ätrunga Biname me Ireclota

¹¹ Timoti, maane lui Acejiyame me biname gäte, cude padare naanajepi apu mule cabu ca. Maane ecrinäjemepi conocäco lenajame, Acejiyame ne opo gaabe me acitame, Keriso ne ätrunga-me, owecu me, ämyemutaname cewe oocana cabu, owelaamelame biname me lenajame.

¹² Maane ätrunga gaabe cabu cängena uuwamepi, siige iyeteta ireclota ne ecatepi, lui ireclota täöpume meebine ituge ala asogleca, maane liba biname bime sobe cabu mäame ätrunga ne cängena eboclomtujite.

¹³ Acejiyame lui te iyeta gwidape bine ireclota ecäranenenemige, piyepu Yeesu Keriso lui te Pontiyo Pilato me opo gaabe ätrunga ne jewabudnituji, cane teeme opo gaabe naajenine

¹⁴ egä maane ätecijame, meebine ngena ituge jaji. Gone naatramuge ai cängena wawenecame ngälu mime Yageyame Yeesu Keriso te cire tacnenutepi.

¹⁵ Acejiyame lui te miiji gyene, lui yepä taatu gyene biname bine waadename, iyeta mope biname bime Mopeyame gyene, iyeta yageyame bime Yageyame gyene, tabe lui padare ne ecituji, tabe piba cirege teebine cääri ätyepa.

¹⁶ Acejiyame, tabe taatu gyene budre cäco. Tabe epu apacljera cabu enajenige, egä nuuja te äblicäco teeme gome otni. Nuuja biname te lica ituge teebine päpäna cuta

äblicäco päpäna. Mine miiji teebine opo gaabe me acitename, piiyepu tabe kokre cama lenajame iyeteta. Ai lui toraca mene gyene.

¹⁷ Jejemepi ätrunga ingle cabu lui gwidape dogweyame gemi, teepi gone mope modamoda me äbita piiyepu gone ngene atwa-nena acrana watawata dogwe cabu me. Pätä teepi miiji teeme ngene atwana acrana Acejiyame cabu me, lui te nicäraninuge iyeta, mine lui tääpume singi mine gege lenajame.

¹⁸ Maane jejemepi teepi miijimiji mule wawenecame, siige piba pui miijimiji mule lui teeme dogwe gemi. Teepi miiji ceera biname lenaja, temiji kupae wawena poto biname bine.

¹⁹ Teeme apu mule lui dogwe pana gemi teeme ciige lenaja tääpume, siige teepi toraca ireclota ne jääpänsi.

²⁰ Timoti, maane kokre joomlepi meebine ngena ituge ceera maane ire atwime. Maane cude padare lenajame budubuduma mene cabu ca piiyepu cuta walya abiberäja cabu ca, lui tääpume biname cina jaangemuge, egä umle mene gemi.

²¹ Poto cina ituge iicana, egä teeme pui umle puga ge, yepä teepi siige teeme ätrunga bine ituge apesera. Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige căme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Jewablenige Timoti ne

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane ätyepäneji gäne ireclota poto cidi me mene jajanename, lui ireclota Acejiyame te ituge jaji ceerame piyepu lui ireclota mime yene, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi.

² Timoti, ätrunga cabu ca lui căme miijirage bägrä gäte, cane määme bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miiji te määme cabu lenajame, teepi owecu äbitame määme täápume piyepu poode ceerame meebine.

Paulo me Eso Mene piyepu Kokre Ceera Mene

³ Cane Acejiyame ne eso yääcărune, cane lui täápume kaakesea jewenenine toraca ngenecu piyepu miijirage asicnenta cama epu pana căme saarewale cina liiyepu. Cane teebine eso yääcărune iyeta padare, ciye bimu, căme irecu ätumuta ngalebora liba meebine ngii naajananune.

⁴ Cane ngene jotwine määme ele mäcu poto cidi me, siige cane baborage singi gäne meebinerage päpäname, piba cane baborage gege lenajame.

⁵ Cane cuta ngene jotwine määme toraca ätrunga poto cidi me, epu ätrunga määme daade Loisi me piyepu määme mage Yuunis me ätrunga liiyepu. Cane umle gäne, egä määme cuta pepu ätrunga pisi nyene.

⁶ Peei name pi cane naajenine, maane gone yaabmalute pui kaakesea ne, Acejiyame lui näacärepi meebine, cane liba ime laacitepene määme papa cabu me.

⁷ Ingle Acejiyame te lui Seemo itu nicärinuju mibibine, lica niwenininuge wälu me, pätä kokre nicärinuge, niwenininuge singi äbitename poto biname bime täápume piyepu cängena lenajame.

⁸ Peei name pi wälu ajiri gone läbitumi mime Yageyame ne aitnejame, cuta căme täápume ajiri gone, lui te krokeciye mete cabu nanajinige ingle teeme kaakesea name pi. Eewe, pätä maane cane cama mäpu cabu näämyemutepi Miiji Mene name pi. Acejiyame te kokre näacärenige maane peei ne wawenname.

⁹ Tabe niiya cabu ca nisechränuju mibibine, siige nisoglicninuju teeme binamewale täápume, lica mime kaakesea name pi yepä teeme singi piyepu owecu name pi. Agedna me niinäce gaabe me tabe uja ngene jotwananuju mibibine owecu wawenname Yeesu Keriso me cabu ca.

¹⁰ Siige page ai padare cabu mine teeme pui owecu ne ituge päpäna, Keriso Yeesu mime ireclota ceera biname te lipu täduji. Miiji Mene cabu ca mine umle gemi, egä Keriso ituge budre me kokre ne agli piyepu ngälu cäco ireclota ne aboclomta mime täápume.

¹¹ Acejiyame te cebine itu najuji Keriso me ätyepäneji biname me lenajame cuta Miiji Mene ne acenename cuta piyepu abiberäjame,

¹² peei name pi cane cewe oocaninine ai mäpu cabu. Yepä cane ajiri wälu lica gäne, ingle cane umle gäne, cane laati cabu me ätrunga ne ituge acita; siige cane umle gäne, egä tabe lui Miiji Mene näcäruju, teeme kokre pisi nyene pui mene ne ire atwime ngälu ngälugaabe me.

¹³ Cane lipu naabiberäjepene maane bäärmii agedname piyepu biname bine abiberäjame, maane pepu jewenepi. Kokre joomlepi ätrunga piyepu singi bine, lui mimi negi, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi.

¹⁴ Aceji Seemo lui te mime cabu enajenige, maane teeme kokre ca Miiji Mene ne joomlepi, meebine lui mene ituge ceera jajanename.

¹⁵ Maane umle gäte, egä iyeta ätrunga biname cina Asiya probins ngalebora cebine ituge abmala, cuta Pugelus Hermogenes.

¹⁶ Yageyame te Onesiporus ne teeme ingle cama owecu jaawenepi, ingle tabe cebine bucurage gääbu ngenecu miiji me itu naawenanepi. Ngänu gyene, cane krokeciye mete cabu nanajenige, tabe ajiri lica ge,

¹⁷ yepä tabe liba tatyaramtepi Rooma babo cewe me, tabe närngepi, ngälu näpänepi.

¹⁸ Yageyame te teebine owecu jaawenepi atrana bimu cabu! Maane iyeta umle gäte, tabe Epeso babo cewe je cebine lipu bucurage mule ca nätityärepä.

2

Mäpu cabu Lipu Lenajame Wälu cäco

¹ Timoti, ätrunga cabu lui cäme bägrä gäte, maane kokre äbitepi Acejiyame me baborage miiji cabu ca, lui mime yene, mine liba Keriso Yeesu cabu ninajininuge.

² Maane lui abiberäja ne ituge ätecija cäme bau ca biname bime irewale, ecäremepi toraca biname bine, lui cina miiji gemi poto bine abiberäjame.

³ Miiirage cubu biname te mäpu cabu lipu yäämyemutuge, maane cuta miiji mäpu cabu pepu näämyemutepi Keriso Yeesu miiji pi.

⁴ Cubu biname te eei taatu ne jaawenuge, teeme cubu mope biname te lui täöpume jaajuge. Tabe lica cewe kaakesea cabu labrubicuge, ingle tabe singi gyene teeme mope biname ne ngenecu miiji me wawename.

⁵ Coo piyepu lui biname te luuwamuge daremu acatame, tabe äblicäco päpäna, liba bääclena me toracarage mule bine lica yääcwetnimuge.

⁶ Piiyepu lui calwacupi biname te baborage kaakesea birige wawena, tabe miiji niinäce kuu bine ärucna.

⁷ Maane miiji ngene jotwananepi ai poto cidi me, siige mime Yageyame te page naawenepi maane umle äbitame iyeta gwidape poto cidi me.

⁸ Yeesu Keriso, Acejiyame te lui ne erpinantuji budre cabu ca, lui tage Daawida me kaakesaare, cane lipu ituge abiberäja Miiji Mene cabu ca, tabe miiji puma määme ngenecu cabu.

⁹ Ingle naace popi cane Miiji Mene jaajananemune, peei name pi cane cewe oocanenine, ätäyäneji gäne niiyaniya mule biname bime pana. Yepä Acejiyame me Mene ätäyäneji lica gyene,

¹⁰ peei name pi cane nämyemutenige iyeta cewe oocanena cabu je Acejiyame me äjäcräneji biname bime name pi naace täöpume Keriso Yeesu teebibine niiya cabu ca äsecrerame siige iyeteta ireclota ceerame.

¹¹ Ai lui toraca iicana gyene egä,

“Mine liba Keriso cama budre,
mine cuta teta cama ireclota lenaja.

¹² Mine liba mäpu cabu ämyemutana,
mine cuta teta cama biname bine waadena.

Mine liba teebine aina,
tabe cuta mibibine aina.

¹³ Ngänu gyene, mine liba toraca ngenecu cama lica teeme täöpume,
yepä tabe toracarage mime täöpume,
ingle tabe pipuyame gyene.”

Keriso me Toraca Kaakesea Bägrä

¹⁴ Määme ätrunga ingle biname bine cääri jejemepi ai poto cidi me. Acejiyame me opo gaabe je jejemepi teepi abmalame äcela mule ne mene poto cidi me. Teepi pui mule cabu ca nuuja miiji ne lica jääpänsi, yepä sabe jaawenimusi, lui biname cina yäätecijemuge.

¹⁵ Kokre äbitepi maane Acejiyame me opo gaabe je toracarage kaakesea bägrä lenajame, lui te ajiri lica birige teeme kaakesea täápume, yepä conocäco yaabiberäjimuge toraca mene Keriso poto cidi me.

¹⁶ Gone emä lenaja, luma Acejiyame cäco budubuduma mene jaatranimusi, ingle biname bine cude padare jaawenimusi Acejiyame bau ca pui mene cina.

¹⁷ Pepu mene lui babo droobo pana gyene, tääpe ne lui te jaarwenuge. Pipu muleyame biname gegi lui Humenus piyepu Piletus.

¹⁸ Teepi toraca gaabe ne yaabmalepäsi, jiiemenäsi, egä mine uja budre cabu ca ituge arpinera, siige nuuja biname bime ätrunga ne sabe jewenenäsi.

¹⁹ Yepä lui caage ingle bine Acejiyame te ituge ätecra, akocneja lica. Pui cabu apu oogäräneji gyene egä, “Yageyame umle gyene, teeme binamewale laati bemi,” cuta apu oogäräneji gyene egä, “Laati te liba jiiucuge, egä tabe Yageyame me biname gyene, tabe miiji ätecita niija mule wawena cabu ca.”

²⁰ Baborage mete cabu silba piyepu gol disi taatu lica gemi, yepä uli ca piyepu gawe ca wawenäneji disi cuta piti nemi. Poto lui modamoda mule tääpu memi, poto lui papa mule tääpu memi.

²¹ Lui biname te luucranuge walya abiberäja cabu ca, cane lui täápume bii jiiicine, tabe ibibi birige toraca mule täápume epu silba, gol disi liyepu. Tabe ituge mara me äbita teeme Yageyame täápume. Tabe miiji birige teeme täápume, ireire yaanajuge iyeta miijimiji mule bine wawenetnäjame.

²² Jigyemepi mamye biname bime singisingi mule bine, ericnemepi conocäco lenajame, ätrungame, singi lenajame ätrunga biname täápume piyepu teta cama lenajame poode cama. Maane ai mule bine gigri jewenemepi biname cama, ätrunga cabu lui toraca gemi.

²³ Yepä emä gone, luma biname cina budubuduma piyepu ngene atwanena cäco mene jaatranimusi. Maane umle gäte, egä teepi mene abaja cabu me latyaruge.

²⁴ Yageyame me kaakesea biname te gone mene abaja, päta tabe miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime täápume. Tabe miiji miijirage piyepu cängena abiberäja biname lenaja,

²⁵ cängena lui te yaablawäjemuge teeme äciseräjayame bine. Acejiyame te pama teebibine pagege atatrongära teepi umle äbitame, ngena gyene toraca.

²⁶ Piba teepi täcnärininusi teeme mopemuli cabu me, luucratnininusi Satani bau ca, lui te teebibine itu jaabaletnecemepi teeme dici ca, siige itu jaawenemepi teeme singi ibi otnime.

3

Mene Ceräcerägäabu Padare poto cidi me

¹ Timoti, maane ngene gone ätrimela, egä ceräcerägäabu padare cabu mage mäpu cirege.

² Piba biname cina teeme täápume taatu singi cirege, piyepu rarekaake singisingi, mope modamoda, teemämu awepyeräja. Teepi niija mene ca nuuja biname bine sabe jaawenimusi, mage babe bime täápume ätecija cäco, eso mene umle cäco, ätrunga cäco,

³ asicnenta cäco, owecu cäco. Teepi niija mene jiiemusini nuuja biname bime poto cidi me, cängena lenaja umle cäco, asabla cäco. Teepi jäägyemusini iyeta ngena gemi miiji.

⁴ Teepi angletnejayame birige, mage aglecayame, teepi teemämu babo läbitininusi. Teepi tääpe gwidape täápume magerage singi, lica Acejiyame täápume.

⁵ Teepi puu jiiucusini, egä teepi ätrunga biname gemi, yepä teeme ireclota cabu ca jääpänusi, egä pui toraca lica gyene. Maane pepu muleyame biname bime cabu ca cude padare äbitepi.

⁶ Teeme poto cina biname bime mete cabu me yääbäcnusi opo ire awename ngenecu onyaonya magebi bine, lui cina niiya mule sigu cama, teeme singisingi cina lui bine ewadanemenisi.

⁷ Teepi pui magebi cina puu itecijanenemige abiberäja mene, yepä gwidape teepi äblicäco gemi umle äbita toraca mene piyepu mule poto cidi me.

⁸ Yanes Yambres naabi Moose ne lipu iciseräjüjäsi, pui rooriye cina pepu iciseräjinisi toraca mene ne. Teepi mopemuli cäco gemi, ätrunga bine ituge abmaläcema.

⁹ Yepä teepi äblicäco lecaleca padare pepu mule acnetneja, ingle nata iyeta biname cina teeme buduma ne jääpänusi, epu pana Yanes Yambres naabime buduma te lipu pajecu me äbituji.

Paulo me Ceräcerägäabu Umle Mene Timoti täöpume

¹⁰ Timoti, maane cäme abiberäja ne piyepu ireclota mule ne ituge äcwetna. Cane liiyeme ericnenine, maane cuta piyeme. Maane cebine ingwe ituge äcwi ätrunga mule cabu, cängena lenaja cabu, owecu mule cabu, mäpu cabu ämyemutana cabu,

¹¹ cewe oocanena cabu. Cebine lipu ituge sabe wawena meebine cuta piyepu. Maane umle gäte, ngena mule cina läbitipesi cäme täöpume Antiyoka je, Ikoniya je, Lustra je, biname cina lipu mage sabe nawenanepesi puma, yepä Acejiyame te cebine nasatanepi iyeta cabu ca.

¹² Yoo iyeta laati bemi singi Acejiyame me singi ibi lenajame Keriso Yeesu cama alenglecäjame, teebibine pepu sabe wawena birige.

¹³ Yepä conocono biname piyepu walya angletne-jayame, teepi niiya cabu ca iyeta niyarage me läbitininusi. Teepi poto biname bine yaangletnäjemusii piyepu teemämu langletnäjinusi.

¹⁴ Yepä maane te gone toraca mene ne yaabma-lute, meebine lui mene ituge abiberäja, piyepu maane lui mene ne jäätrungepete. Maane umle gäte mäame abiberäja biname laati bage.

¹⁵ Maane ngene gone ätrimela, egä bägrä matikäli cabu ca maane umle äbitujite Oogäräneji mene. Teepi ibibi gemi meebine abiberäjame ireclota poto cidi me, lui ireclota ne biname cina jääpänusi, ätrunga ne liba yaacitusi Keriso Yeesu cabu me.

¹⁶ Iyeta Oogäräneji mene lui täöpume Acejiyame te ituge ngene atwanena ceera, miiji gemi abiberäjame, niiya mule awabudnitame, ablawejame, gaabe awabame conocäco ireclota cabu me.

¹⁷ Siige lui biname te Acejiyame me kaakesea jaawenuge, tabe mage umle cama piyepu cängena amacetnäjäneji birige miijimiji mule bine wawenetnäjame.

4

¹ Acejiyame piyepu Keriso Yeesu, lui te cirege budre biname piyepu ireclota biname bine atrana, cane teeme opo gaabe je ai umle mene naajenine! Ingle Keriso Yeesu te cire tacnenutepi biname bine waadename, cane pei name pi naajenine

² maane bääirmi agedname, mene jajanename, ngänu gyene miiji padare coo lica. Maane biname bine ätrunga me jewenemepi, egä mäame mene lui toraca gyene; maane teebibine eblawäjemepi, kokre ecäremepi, cängena ebiberäjemepi.

³ Padare te tädenige, biname cina liba singi lica ätecijame toraca mene ne Keriso poto cidi me, yepä teepi teeme singi bine pa yääcwetnemepesi, pa jaarngemepesi abiberäja biname bine, teeme singi ibi lui cina yaabiberäjimusii.

⁴ Teepi toraca mene ne kaake ca pa yääcelyärepesi, pa latatrongäripesi gidä mene ätecijame.

⁵ Yepä maane te ireire lenajame iyeta padare cabu; näamyemutepi cewe oocanena cabu, mäame bääirmi kaakesea jewenepi, piyepu Acejiyame me kaakesea bägrä te ngena bine wawename, maane iyeta pei bine jewenemepi.

⁶ Padare te bii tatyaramtige cane uudi apirame, epu pana Acejiyame ne lipu gwidape ca yiwäräjusi. Siige padare age sena cane ai ireclota ne abmalame.

⁷ Cane miijirage cubu itu tiicumene, căme uuwama ne itu timlitumene, ätrunga ne lica itu sebma-lumene.

⁸ Siige Acejiyame te căme daremu ne itu secitumi, siige joomlenige. Pui lui niinäce manu daremu gyene, tabe lui yäcäranemuge iyeta biname bine, lui cina conocăco gemi Acejiyame me opo gaabe je Keriso me kaakesea name pi. Yageyame Yeesu Keriso lui te conocăco atrana biname gyene, tabe te căme daremu cire năcärepi atrana bimu cabu piiyepu cuta cire yäcäranemepi pui yepä daremu iyeta eei bine, lui cina baborage singi gemi tabe acnenutame.

Mene Timotirage bau me

⁹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi cebine päpäname.

¹⁰ Deemas singi läbitepi gawecewe mule täapume, siige nabmalepi cebine, lädepi Tesalonika me. Kreskes lädepi Galatiya me, piiyepu Taitus lädepi Dalmatiya me.

¹¹ Yepä Luuka taatu sine cane cama. Toomlepi Mareko ne, secanepi aima, inge tabe miijirage gyene cebine ätityerame.

¹² Yepä Tukikus ne cane ituge ätyepa Epeso me.

¹³ Maane liba tädepi, căme gäbu gwidape nacanepi, Trooasi je lui saabmalepene Karpus cama. Căme peba cuta nawademepi, cuta maamoi täape cabu lui oogäräneji nawademepi.

¹⁴ Aleksanda, laati te gwidape bine jaawenimuge kopa ayana ca, cebine mage ni-iyarage nawenumi. Yageyame te pagege ceera teeme peei niiya daremu.

¹⁵ Maane cängena ire teeme täapume, inge tabe magerage mime mene niciseräjipi.

¹⁶ Cebine liba ciitacarage atrana puupu me nacanepesi, nuuja te lica nătityärepi, yepä teepi iyeta nabmalepesi cebine. Cane irecu ätumutenine, egä Acejiyame te gone daremu jaawenimuge.

¹⁷ Yepä Acejiyame cane cama puga ge, kokre năcärepi cane Miiji Mene iyeta jajane-name iyeta Acejiyame umle căco biname bine, lui puga ge mene iiwana puupu cabu; siige Acejiyame te nasatepi budre cabu ca.

¹⁸ Piiyepu Yageyame te pa nasatepi iyeta niiyaniya gwidape cabu ca, siige cängenarage cire nacanepi cabu me, tabe luma mope biname me enajenige. Teebine yaawepyeräjesi iyeteta, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

Paulo me Yewo Mene Timoti bau me

¹⁹ Prisila teeme rooriye Akwila naabine jaawablepi. Cuta jewablepi Onesiporus ne teeme inge cama.

²⁰ Eratus Korinito jage, yepä Tropimus ne cane saabmalepene Miletu je, inge tabe pita cama ge.

²¹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi aima, ingwe ca gäbu padare te page tädepi. Ebulus naawablenige meebine, Pudenus, Linus, Klaudiya piiyepu iyeta poto ätrunga biname lui cina ama, teepi naawablenisi meebine.

²² Yageyame yaanajepi mäame seemo cama. Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige căme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA TAITUS BAU ME

Paulo Taitus ne Jewablenige

¹ Cane Paulo Acejiyame me kaakesea bägrä gäne, piyepu Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cäme kaakesea lui teeme jäjäcräneji biname bine ätityerame Yeesu ne cängena ätrungame, piyepu toraca mene poto cidi me teebibine cängena umle wawename peei cabu teepi otnime,

² cuta piyepu teeme ngene atwanena bine Yeesu cabu acraname iyeteta ireclota täápume. Yoo, Acejiyame me mene iyeta lui toraca gyene; tabe lui agedna cabu ca mene jejuji peei ireclota mibibine ceerame.

³ Piba teeme singi padare cabu ca tabe peei ne jewabudnituji Miiji Mene ca. Yoo, Acejiyame mime niiya cabu ca Äsecerayame tabe te cebine ituge jaji egä Miiji Mene biname bine jajanenname.

⁴ Taitus, cane yoogärenine mäame bau me. Maane cäme toracarage bägrä pana gäte, ingle mime ätrunga yepä gyene Acejiyame bau. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime niiya cabu ca Äsecerayame, teeme miiji te mäame cabu lenajame piyepu teepi poode meebine ceerame.

Taitus me Kaakesea poto cidi me Krete Curä cabu

⁵ Yoo, cane peema meebine itu naabmalepene Krete Curä cabu mime kaakesea ne cängena apirame. Maane mope biname bine jejäcremepi iyeta ätrunga ingle täápume lui cewe maramara cabu ta teepi te ätrunga biname bine opo wawename. Pui mene cane meebine itu naajepene, pepu pana jewenepi.

⁶ Epu biname bine jejäcremepi ätrunga ingle mope biname me lenajame lui cina conocäco mule taatu jaawenemusi; biname lui te yepä taatu coga cama cängena yaana-juge, piyepu lui me bägrä ätrunga cama gemi, piyepu mage babe bime mene cängena jättecijemusi.

⁷ Yoo, ai ingle naace gyene pepu opo wawena biname te Acejiyame täápume teeme kaakesea jaawenuge, tabe miiji conocäco lenaja, nuuja biname cina piba äblicäco teebine aitneja. Tabe miiji nuuja biname bime mene ätecija, lica teeme singi taatu wawena. Tabe miiji lica watata claabe me äbita, coo sice buduma lenaja, coo biname bine papa agleca. Tabe miiji lica conocono singi cama lenaja rarekaake täápume.

⁸ Yepä, tabe miiji catecewe biname bine cängena ire jaatwemuge, piyepu iyeta nuuja miiji mule täápume singi. Tabe miiji cängena ngene atwanena cama piyepu conocäco mule cama yaanajuge. Tabe miiji teeme ngenecu Acejiyame bau yaacituge teeme singi taatu ngenecu kokre cama wawename.

⁹ Tabe miiji toraca mene ne cängenarage jättrunguge, pui mene ne lipu ituge abiberäja. Peei ätrunga cabu ca tabe ibibi pa läbitepi poto bine kokre ceerame toraca abiberäja ca, cuta piyepu eei biname bime mule bine awabudnitame egä conocono, lui cina toraca mene ne jiciseräjinisi.

¹⁰ Bucurage äciseräja biname piti nemi puma, maane lui bine miiji cängena ablaweja. Teepi mene papapapa jicemusi, nuuja biname bine angletnejame. Bucurage pui angletneja biname lui Israela biname bime sasa cotre mule cabu itu yaacrajepi, piyepu teeme täápume Acejiyame me tääpe cabu cewecu lui baborage gwidape gyene.

¹¹ Maane teebibine bojä jewenemepi, ingle teepi biname yepäyepä teeme bägräwale cama ngenecu mäpu me jaawenemusi teeme abiberäja ca. Teepi ai ne naace name pi jaawenusi, ingle teepi singisingi gemi rarekaake päpäname.

¹² Yoo, yepä Krete curä babo biname te toraca mene itu jicemuji teeme binamewale poto cidi me egä, “Krete biname lui babo walya biname gemi. Teepi niiya girigale biname gemi. Ngänu gyene teepi kaakesea täápume durau gemi, yepä teepi baborage singi deedei täápume.”

¹³ Yoo, peei mene toraca gyene, peei name pi Krete biname bine kokre cama eblawäjemepi teeme ätrunga cängena me wawename.

¹⁴ Teepi miiji Israela biname bime itemene bine abmala toraca mene taatu oomlaname, cuta piyepu pui biname bime cotre mene abmala, lui cina toraca gaabe ne ituge ägyi.

¹⁵ Yoo, biname lui te epucäco ngenecu cama birige, tabe miiji ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, yepä lui biname me ngenecu niiya piyepu ätrunga cäco birige, tabe niiya ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, ingle naace popi teeme niiya ngene atwanena piyepu asicnenta cabu ca, tabe äblicäco miiji ne päpäna.

¹⁶ Pepu biname cina jicusi egä, “Cine umle gemi Acejiyame,” yepä teeme niiya ireclota cabu ca biname cina opo yaawatnusi egä teepi toraca umle lica gemi. Teepi niyarage piyepu ätecija cäco biname gemi, äblicäco nuuja miiji mule ne wawena.

2

Toraca Abiberäja Agesa

¹ Yoo, maane teebibine umle jenenemepi lui mule miiji gyene ätrunga biname bime täápume.

² Modamoda rooriye bine maane ebiberäjemepi teepi sice buduma gone äbitame, yepä cängena ngene atwanena piyepu ngenecu kokre cama lenajame. Teebibine jejemepi egä toraca ätrunga cama cängena lenajame, biname bine owecu wawename, piyepu lica ätrunga gaabe ne abmala mäpu te liba teeme bau me täduge.

³ Pepu pana maane molyege bine jejemepi teepi Acejiyame me jäjäcräneji biname pana lenajame, lica niiya mene iicemame nuuja biname poto cidi me, piyepu lica sice täápume singi lenajame, yepä miijirage abiberäja biname täápume lenajame. Teepi miiji mamye magebi bine abiberäjame

⁴ teeme rooriye piyepu bägrä bine teeme ngenecu cabu acraname,

⁵ piyepu cängena ngene atwanena cama lenajame. Teepi miiji teeme mene piyepu teeme mule ire atwemame ngenecu epucäco lenajame, teeme mete kaakesea cängenarage wawename, piyepu teeme bägrä bine cuta teeme nuuja binamewale bine cängena owecu cama ätityerame. Teepi miiji teeme rooriye bime singi ne jaawenusi. Piba nuuja biname te äblicäco niiya mene iicema Acejiyame me mene poto cidi me.

⁶ Cuta pepu pana maane mamye rooriye bine jejemepi cängena ngene atwanena cama lenajame.

⁷ Yoo, teeme täápume miiji gaabe ne maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi. Maane singi äbitepi toraca ngene atwanena täápume, piyepu mäame abiberäja kaakesea ne cängenarage jenenepi.

⁸ Maane toraca umle cama mene jicemepi, siige nuuja biname te piba mäame mene äblicäco äsäda, piyepu lui te singi mäame kaakesea äseblecäjame, tabe opo yaanajuge ingle teeme nuuja aitna mene lica gyene mime poto cidi me.

⁹ Biname lui cina aletnäneji gemi daremu cäco kaakesea wawename, maane pui biname bine jejemepi ai gawecewe yageyame bime mene ätecijame, teebibine ngenecu miiji me wawename. Teepi miiji lica teeme mene äciseräja,

¹⁰ piyepu miiji lica teeme poto gwidape ero ca waadena, pätä teepi miiji teemämu awabudnita egä teepi miijirage gemi, piyepu toraca ngenecu cama kaakesea jaawenusi. Piba teepi Acejiyame mime niiya cabu ca Äsecerayame me mule babo me jaawenusi iyeta teeme ireclota cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme miiji mule ne itu jewabudnituji Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca, iyeta biname bine äsecrerrame niija mule cabu ca kirece ireclota ne päpäname.

¹² Peei miiji mule te mibibine nibiberäjininuge Acejiyame cäco lenaja ne piyepu niija singi bine ägyemame, piyepu nibiberäjininuge ai gawecewe me ireclota cabu toraca ngene atwanena cama conocäco lenajame Acejiyame täapume.

¹³ Mine cuta pepu jewagrijenisi pui miijirage bimu ne, Yeesu Keriso mime caburage Acejiyame piyepu niija cabu ca Äsecrerrayame te liba cire tacnenutepi jamyacu apa-clyera cama.

¹⁴ Tabe teemämu mime täapume äyemaluji naace täapume mibibine iyeta conocono mule cabu ca äsecrerrame, piyepu ngenecu epucäco me wawename mine teeme täapume lenajame, piyepu singi äbitame miiji mule bine wawename.

¹⁵ Yoo, maane biname bine cängena ebiberäjemepi peei mule poto cidi me, piyepu jejemepi pepu wawename. Wälu gone biname bine ablawejame piyepu nuuja bine ngenecu kokre ceerame, inge Acejiyame te meebine ai kaakesea itu näacärepä, peei name pi biname cina miiji umle äbitame egä mäame kaakesea poto cidi me mene lui conocäco gyene.

3

Keriso me Biname cina Miiji Apu Mule Acata

¹ Yoo, maane biname bine puma cääri umle jenenemepi teepi mope biname piyepu teeme ätityera biname bime mene ätecijame piyepu wawename. Mope biname ngena miijimiji kaakesea täapume singi, biname cina miiji peei ne ngenecu poode cama wawename.

² Teebibine jejemepi egä äingeja mene gone, nuuja biname ne uudunyera gone, yepä miiji owelaamelame lenajame, piyepu nuuja biname ne niinäce gaabe me acitame.

³ Yoo, ujarage mine cuta piyepu buduma, ätecija cäco, toraca gaabe umle cäco ge. Bucurage niija singi cina mibibine itu niwadininusi. Mine ngenecu niija cama cuta ninajininuge mime nuuja biname poto cidi me, piyepu teebine ire patre yaaglusi. Nuuja biname cina mibibine nimugetninusi piyepu mine teebibine cuta jäämugetnemusi.

⁴ Yepä, Acejiyame mime niija cabu ca Äsecrerrayame me padare te liba tatyaramtuji mine teeme owecu piyepu ätityera cama lenajame,

⁵ tabe piba mibibine nisechräriuji pui niija ireclota cabu ca. Yoo, lica ge mime miiji waweneca name pi tabe mibibine nitityäriuji, yepä tabe owecu ge mime täapume. Tabe mime niija mule nicisäriuji, mine piba kirece ireclota cabu me ebäcnujisi. Peei lui Aceji Seemo me kaakesea mime yepäyepä cabu.

⁶ Acejiyame te teebine mime bau me ituge ätyepa Yeesu Keriso mime Äsecrerrayame me miiji kaakesea name pi,

⁷ naace täapume egä mine teeme owecu mule ca conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, piyepu iyeteta ireclota ne päpäname, lui ireclota täapume mine mime ngene atwanena teeme cabu ituge acrana.

⁸ Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene.

Yoo, Taitus, cane singi maane mene cängena jajanename iyeta peei gwidape poto cidi me. Piba lui cina Acejiyame ne jäätrungusi teepi teeme ireclota teebine yäacärusi miiji mule teeme täapume wawename. Piba teeme ai gawecewe ireclota lica papa me äbita, yepä peei cabu ca miiji te tädenige iyeta biname bime cabu me.

⁹ Papa äciseräja cabu gone abacita, piyepu bucurage mene gone ätecija Israela biname bime kaakesaare poto cidi me. Drowä mene piyepu äciseräja Israela biname bime cotre poto cidi me jigymepi, inge naace gyene nuuja miiji te lica tädenige pepu mule cabu ca.

¹⁰ Biname lui te weeme ingle biname bine yääplegicmuge, maane teebine umle mene jejepi teeme peei mule ne abmalame. Yoo, tabe liba mäame mene lica pa näatecijepi, teebine cääri jejepi, siige tabe liba cerämu ätecija cäco yaanajuge, piba ingwe ca ten cama gone abasuta.

¹¹ Weene umle gemi egä pepu biname me mule baborage conocono gyene. Teeme niiya mule te teebine jaawabudnituge egä conocono biname gyene tabe.

Ai Peba me Apira Mene

¹² Yoo, cane liba mime biname Artema, coo pama Tukikus ne, mäame bau me pa jäätyepene, maane piba wata tädepi cäme bau me Nikopoli cewe me. Cane ngene bii jotwananine ai kämäge me buuwe padare puma lenajame.

¹³ Jenas, pui cotre abiberäja biname, cuta piyepu Apolo weene teebibine cängena äätityärepä teeme kaakesea gaabe cabu otnime, piyepu teeme singi gwidape cängena ääcärepeye.

¹⁴ Yoo, mime ätrunga binamewale miiji amacetrnäjäneji lenaja iyeta miiji mule wawenecame, biname lui cina singi cama icrajinige teebibine cängena ätityerame, ingle miiji lica gyene teepi kaakesea cäco lenaja.

¹⁵ Yoo, cane cama lui biname teepi iyeta meebine sebore naawenisi. Cuta piyepu cime ätrunga binamewale puma, maane cime täapume sebore jebenemepi.

Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige cäme mene.

PAULO ME LETA PILIMON BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane Paulo, lui te nanajinige krokeciye mete cabu Keriso Yeesu me name pi, piyepu mime yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago ai mene ne cine biname Pilimon bau me, cine cama yepä kaakesea ne lui te jewenenige.

² Yoo Pilimon, ai mene cuta ätrunga ingle biname bime bau me, lui cina labasecretnuge mäame mete cabu piyepu cime yepä ätrunga magebi Apiya bau me cuta piyepu Arkipus bau me, lui te cine cama yepä cubu jiicenige Keriso täapume.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi meebine poode ceerame.

Pilimon me Singi piyepu Ätrunga

⁴ Pilimon, cane liba irecu lätumutanune, cane meebine ngii naajananune piyepu căme Acejiyame ne eso yäacāranune mäame täapume,

⁵ ingle cane itu nätecijumi, maane lipu baborage singi gäte Acejiyame me binamewale bime täapume piyepu maane lipu Yageyame Yeesu ne jitrungenite.

⁶ Cane irecu ätumutenine, egä weene lipu alenglecājininiye cine cama yepä ätrunga cabu, peei te pa niwenipi mine cāngenarage umle äbitame iyeta miiji mule poto cidi me, lui cina saacluge Acejiyame bau ca, mine liba Keriso cabu ninajininige.

⁷ Căme ätrunga biname, maane lipu singi gäte ätru-nga biname bime täapume, peei te cebine babo gege me piyepu ngenecu kokre me nawenenige. Maane te iyeta Acejiyame me binamewale bine ngenecu miiji me itu jaawenemepete.

Paulo Pilimon ne Jejenige Tabes Onesimus ne Cāngena Acatame

⁸ Maane lipu singi gäte ätrunga biname bime täapume, peei name pi cane lui te weene cama yepä ätrunga biname gāne, cane miiji gāne meebine giri acita maane ngena wawename, yepä cane giri lica nacitenine.

⁹ Căme puu conocāco pisi nyene meebine giri acitame maane ngena wawename, ingle cane Keriso me mename biname gāne piyepu page cane age sāne krokeciye mete cabu teeme name pi, yepä cane giri lica naacitenine pätā cāngena naajenine, ingle cane mäame täapume singi gāne.

¹⁰ Yoo, cane meebine naajenine Onesimus poto cidi me, lui te ätrunga cabu căme băgrā gyene. Cane ama krokeciye mete cabu teeme täapume epu pana läbitepene babe liiyepu.

¹¹ Niinäce padare cabu tabe nuuja miiji lica ge mäame täapume, yepä page tabe miiji gyene mäame täapume piyepu căme täapume.

¹² Cane teebine mäame bau me jityepenine piyepu tabe căme ngenecu nacanenige.

¹³ Căme singi pisi nyene tabe ama lenajame mäame puupu ne acatame cebine ätityerame, cane liba taatu nanajenige krokeciye mete cabu Miiji Mene name pi.

¹⁴ Yepä cane singi lica gāne meebine giri acitame cebine ätityerame, pätā căme singi pisi nyene maane mäame singi ca ätityerame. Yoo, cane mäame singi cāco je nuuja gwidape ne lica jewenenine Onesimus täapume.

¹⁵ Pama Onesimus naace name pi matikāli padare taatu cabu mara me läbitepi mäame bau ca, egä tabe piba maane cama iyeteta lenajame.

¹⁶ Siige page tabe papa aletnāneji biname lica gyene, yepä tabe baborage gyene aletnāneji biname cabu ca: tabe page mäame ngenecurage biname gyene ätrunga cabu. Tabe puu babo miijirage gyene căme täapume, yepä tabe mäame täapume cerāmu miijirage gyene, ingle tabe mäame aletnāneji biname gyene cuta tabe maane cama yepä Yageyame ne jitrungenige.

¹⁷ Peei name pi maane liba cebine nacatenite, egä cane maane cama yepä kaakesea jewenenine Yageyame täápume, maane Onesimus ne epu jewablepi, maane lipu cebine nawablute.

¹⁸ Tabe liba ngena niiya itu naawenepi coo mäáme bau ca nuuja gwidape itu yaa- catepi, maane cebine piba najepi, cane pa naawecnistepene.

¹⁹ Cane ama cămerage ime ca yoogärenine egä: Cane Paulo te meebine pa naawecnis- tepene, Onesimus liba ngena ne itu yaacatepi mäáme bau ca. (Yoo, nata cane nuuja singi lica gäne meebine jajime, egä maane căme bau ca yaacatepete Keriso cabu kirece ireclota ne.)

²⁰ Peei name pi căme yepä ätrunga biname, maane owecu nawenepi apu cabu cebine ätityerame ätrunga biname bime liiyepu. Maane lipu cane cama yepä ätrunga biname gäte, maane cebine gege me nawenepi.

²¹ Cane liba ai ne yoogärenine, cane umle gäne, egä cane ngena täápume naajenine, maane jewenenite. Cuta cane umle gäne, egä maane itucärenite cane lui wawena täápume naajenine.

²² Cane cuta nuuja gwidape täápume meebine näätinärenine: maane puupu emacetnäjepi căme täápume, ingle cane căme ngene atwana ne Acejiyame bau me becitine, egä tabe weeme irecu ätumuta daremu jiweecnistenininige, siige cebine weeme bau me pa nawe-cnistepi.

²³ Epapras lui te cane cama krokeciye mete cabu enajenige Keriso Yeesu name pi, tabe weebibine jiwablininige.

²⁴ Cuta Mareko, Aristakus, Deemas piyepu Luuka, lui cine cama gigri kaakesea ne jewenenisi, teepi weebibine jiwablininisi.

²⁵ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te mäáme seemo cabu lenajame. Cane ngii Paulo. Căme mene ngälu peese nyene.

LETA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME LUI CINA HEBERU MENE JIICEMUSI

Acejiyame me Mene Aboclomteji Gyene Teeme Bägrä me Ireclota cabu ca

¹ Sasa cabu ca Acejiyame te bucurage padare piiyepu bucurage maramara gaabe ca mime kaakesaare bine mene jaajanenemuge teeme mename biname bime cabu ca.

² Yepä, ai ceräcerägäabu padare cabu tabe mibibine mene nijananinige teeme Bägrä cabu ca. Teeme Bägrä peese nyene lui me kaakesea ca tabe ai gawecewe piiyepu iyeta cabucewe apaclyera gwidape bine itu tewenemuji. Piiyepu teeme Bägrä peese nyene lui ne Acejiyame itu jejuji yageyame äbitame iyeta gwidape täapume ceräcerägäabu padare cabu.

³ Tabe saapaclyäruge Acejiyame me jamyacu apaclyera cama; cuta tabe Acejiyame cama yepä pana opo gyene. Tabe teeme kokrerage mene cama iyeta gawecewe piiyepu cabucewe gwidape bine teeme maramara gaabe cabu ire jetwenenemige. Tabe biname bine kälyä jewenemuji teeme niiyaniya mule cabu ca, piba cabucewe je adnatuji Iyeta Kokre cama Acejiyame me camu poto je.

Aceji Bägrä Lui Baborage Gyene Mename Seemo cabu ca

⁴ Aceji Bägrä pui name pi baborage äbituji iyeta mename seemo cabu ca, epu pana pui ngii Acejiyame lui teebine ecäruji lipu baborage gyene mename seemo bime ngii cabu ca.

⁵ Yoo, Acejiyame licarage nuuja mename seemo ne jejuji, yepä Bägrä ne taatu jejuji egä,

“Maane cäme Bägrä gäte;
cane page mäame Babe me häbitine.”

Cuta piiyepu tabe lica nuuja mename seemo poto cidi me jejuji, yepä Bägrä poto cidi me egä,

“Cane teeme Babe me pagege äbita;
piiyepe tabe cäme Bägrä me pagege lenaja.”

⁶ Yoo, padare liba mameta ge Acejiyame teeme uuge Bägrä ne ätyepame ai gawecewe cabu me, tabe piba jejuji egä,

“Iyeta Acejiyame me mename seemo cina miiji Bägrä ne awepyeräja.”

⁷ Siige, agesa Acejiyame me mene teeme mename seemo poto cidi me,
“Cane cäme mename seemo bine buuwemope pana me jaawenemune;

Yoo, teepi lui cäme kaakeseayame gemi,
cane teebibine muye wädräji pana me jaawenemune.”

⁸ Yepä, teeme Bägrä poto cidi me tabe jiicenige egä,

“Maane lui Acejiyame gäte, lui puupu ne jepänenite biname bine peema cita ca waade-
name,

peei puupu lui mäame yene iyeteta ngälu cäco.

Maane biname bine conocäco yaawadanemute.

⁹ Maane toracarage singi conocäco mule täapume, yepä niiya mule bine jäägyemute.

Peei name pi cane, mäame Acejiyame, meebine itu naajujine,
piiyepe ngenecu gege nääcärujine,

cane liba caburage naawenujine iyeta weeme nuuja bime cabu ca.” Siige.

¹⁰ Acejiyame te Bägrä poto cidi me cuta nuuja taje jejuji egä,

“Maane lui Yageyame gäte, maane ai gawecewe ne itu jewenujite niinäce padare cabu.

Maane cuta cabucewe ne jewenujite mäamerage ime ca.

¹¹ Teepi iyeta cirege apesera, yepä maane taatu cire naanajepi.

Teepi iyeta sasa cire läbitipesi cäbletääpe pana.

¹²Maane teebibine cire iyebhengemepi tuwängle täápume,
epu pana biname te cäbletääpe ne lipu yiiremutuge, yääclubicuge.

Yepä, maane iyeteta gäte; lica cirege sasa me äbita.”

¹³Yoo, Acejiyame apu mene licarage jaajuge teeme nuuja mename seemo ne egä,
“Adnati cäme camu poto cidi ca,
ngälu cane määme cubuyame bine
määme ernge gawe me cire yaacranemepene.”

¹⁴Yoo, mename seemo teepi ngena pana gemi? Teepi iyeta seemo gemi lui cina
Acejiyame täápume kaakesea jewenenemisi. Tabe teebibine jäätyepemuge pui biname
bine ätityeräjame lui cina niiya cabu ca cirege äsecrera iyeteta ireclota teeme cabu ca
cirege päpäname.

2

Mine Miiji Acejiyame me Mene ne Yaacatusi

¹Yoo, mine miiji mime ngene atwanena cängena acrana peei toraca mene cabu mine
lui ituge ätecija, naace täápume mine piba lica mime gaabe ne pagege abmala.

²Yoo, sasa mene cotre poto cidi me, mename seemo cina lui bine ituge waadena
piiyepu Moose lui soogäremuji, biname lui cina peei cotre mene lica itecijemuji wawe-
name, teepi teeme mäpu daremu jepänemujisi.

³Cuta page Acejiyame me nuuja mene pisi nyene tabe lipu owecu gyene biname bime
täápume, teebibine äsecrera me gaabe ituge wawena peei mäpu daremu cabu ca. Mine
miiji peei mene ne ätrunga. Yepä, mine liba apu ningenininige egä peei mene lui papa
gyene, piiyepu lica yaacatusi, mine piba lipulipu äsecrera mime mäpurage daremu cabu
ca, inge mime nuuja äsecrera gaabe lica ge. Yoo, peei Miiji Mene Acejiyame me owecu
poto cidi me, mime Yageyame Yeesu te biname bine niinäce jejemuji. Puga lui cina
itecijemuji, teepi mibibine umle niwenininujisi egä peei mene lui toraca ge.

⁴Cuta Acejiyame peei mene toraca me jewabemuji liba kokre ecäremuji pui ire arbi
biname bine teepi maramara kokre, ciitaca, piiyepu owowä mule bine wawenecäjame,
cuta piiyepu Aceji Seemo me maramara kokre liba biname yepäyepä bine ecäranemuji,
tabe laati bime täápume singi ceerame.

Yeesu Taatu Miiji Gyene Mibibine Äsecrera Gaabe Ceerame

⁵Ai mene lui ciige gawecewe poto cidi me. Acejiyame teeme mename seemo bine lica
icranemige ciige gawecewe ne acaname.

⁶Yepä, mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu gawecewe ne acana biname poto cidi
me egä,

“Acejiyame, maane caburage gäte. Maane ngenome biname bime täápume ngene
jwaatwananenu?”

Ngenome papa biname bine yäängräremute?

⁷Maane teebine jewenujite matikolä gawe me mename seemo bime cabu ca.

Maane piba jamyacu apacljera cabu teebine itu ecitujite miiji ngii päpäname.

⁸Maane teebine mope biname me jewenujite iyeta gwidape täápume.”

Yoo, ai name pi peei mene te jiičenige egä Acejiyame biname ne mope biname me
jewenuji iyeta ai gawecewe gwidape waadename, piba biname, gwidape, piiyepu iyeta
lui teeme ime cabu temi. Yepä, camu gyene page pui padare, biname te liba iyeta
gwidape cirege waadena.

⁹Yepä, peese nyene Yeesu lui te biname me äbituji. Tabe matikolä gawe me äbituji
mename seemo cabu ca, pui matikolä padare liba ai gawecewe cabu enajuji, yepä page
tabe jamyacu apacljera cabu enajenige piiyepu teeme ngii caburage gyene, ai inge

naace popi tabe cewe itu oocananuji piiyepu budre itu jepānuji. Yoo, peei cabu ca mine umle gemi lipu baborage gyene Acejiyame me owecu biname bime tääpume, ingle Yeesu me budre lui iyeta biname bime niya mule äyebļengame.

¹⁰ Iyeta gwidape lui Acejiyame tääpu memi, piiyepu teeme bau ca wawenāneji gemi. PEEI name pi miiji gyene egā tabe cuta Yeesu ne mäpu cabu ecituji, ingle Yeesu liba conocāco asatuji peei mäpu cabu ca, tabe piba ibibi ge nuuja biname bine ätityerame teeme mäpu cabu ca äsecreta tääpume. Tabe bucurage Acejiyame me bägrāwale saawadanemuge teeme jamyacu apaclyera cabu lenajame.

¹¹ Yoo, Yeesu lui te biname bine conocāco jaawenemuge, piiyepu teepi lui cina conocāco pepu läbitininusi, teepi iyeta yepā ingle cabu temi. PEEI name pi Yeesu ajiri lica gyene mibibine ainame egā, “cāme binamewale gemi.”

¹² Tabe Oogārāneji Mene cabu Acejiyame ne jejige egā,
“Cane määme ngii poto cidi me cāme binamewale bine pa jaajananemepene.
Biname bime abasecreta cabu uupera bine pa yaatangemepene meebine awepy-
erājame.”

¹³ Tabe cuta jiićenige egā,
“Cane Acejiyame ne pa jäätrungene.”

Tabe cuta nuuja mene jiićige egā,
“Cane age sāne igane bägrā cama Acejiyame te lui cebine itu nācārepi.”

¹⁴ Yoo, ingle naace popi peei bägrā lui binamerage tääpe cama ge, peei name pi Yeesu teeme pana tääpe ecatuji biname me äbituji, naace tääpume egā biname pana tääpe cama tabe miiji ge budre päpāname. PEEI budre ca tabe Satani ne epremaluji, Satani lui ingle gyene budre tääpume,

¹⁵ piiyepu biname bine isemuji lui cina wālu cama yaacrajanemuge budre poto cidi me.

¹⁶ Yoo, pajecu gyene egā teepi mename seemo lica gemi, tabe lui bine yäätityāremuge, yepā Oogārāneji Mene apu jiićenige egā, “Tabe Abrahamo me kaakesaare bine yäätityāremuge.”

¹⁷ Yeesu peese nyene ätityerayame teeme iganewale tääpume, peei name pi tabe miiji ge teeme binamewale pana äbitame iyeta gwidape cabu, naace tääpume tabe teebibine owecu cama waawename, ingle tabe cuta teeme mäpu ireclota cabu itu enajuji. Tabe epu pana gyene iiwāreja babo biname Israela biname bime irecu ätumuta mule ngaleb-ora, lui teeme kaakesea cāngenarage jaawenanuge Acejiyame tääpume biname bine kālyā wawenecame teeme niya mule cabu ca.

¹⁸ Yoo, Yeesu umle ge biname bime mäpu ireclota cabu lenaja. Tabe miiji gyene biname bine ätityerame, Satani liba teebibine giri jaacitemuge niya mule wawename, ingle Satani cuta teebine itu giri jecituji, yepā tabe kokre ge.

3

Yeesu Baborage Gyene Moose cabu ca

¹ Yoo, cāme ätrunga binamewale lui Acejiyame miji jājācrāneji gemi, weeme ngene atwanena ecitepeye Yeesu bau me! Acejiyame teebine jityepuji iiwāreja mope biname pana äbitame mime ätru-nga mule cabu.

² Tabe teeme kaakesea cāngenarage jewenuji Acejiyame tääpume, lui te teebine itu jejuji peei kaakesea wawename. Moose cuta piiyepu teeme kaakesea cāgena jewenuji, tabe liba iyeta Acejiyame me biname bine ewademuji.

³ Yoo, mete raranga biname me ngii ne lipu baborage yaawepyerājujisi mete cabu ca, pepu pana Yeesu me ngii baborage gyene Moose me ngii cabu ca.

⁴ Iyeta mete lui biname cabu ca wawenāneji ge, yepā Acejiyame te iyeta gwidape bine jewenemuji.

⁵ Yoo, Moose teeme kaakesea cängengarage jebenemuji Acejiyame me binamewale täapume, lui cina epu pana Acejiyame me mete gemi, piyepu Moose lui epu pana kaakesea bägrä gyene pui mete täapume. Cuta lui gwidape poto cidi me tabe jiicemuji, Acejiyame ingwe padare cabu babo mene peei poto cidi me jiicemuji.

⁶ Yepä, Acejiyame me miijirage Bägrä, mime Keriso, tabe epu pana gyene mete yageyame liyepu, mime täapume lui gemi Acejiyame me mete. Yeesu mime yepäyepä cabu enajenige, mine liba ngenecu kokre cama mime ätrunga cabu cängena ninajininige piyepu ngenecu miiji cama jewagrijenisi teeme padare täapume.

Weene Gone Gloose Läbitininuye Acejiyame me Mene täapume

⁷ Aceji Seemo te Oogäräneji Mene cabu jiicenige egä,
“Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

⁸⁻⁹ ätecija cäco gone läbitininuye,
epu pana weeme kaakesaare lipu singi cäco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.
Puga ge pui daapo taatu cewe cabu je weeme kaakesaare cina cäme ngenecu miiji teeme täapume napicetnärujisi.

Ngänu ge teepi cäme miijirage kaakesea teeme täapume tepänäjumesi footi kämäge ngalebora,
yepä cuta pui padare cabu napicetnärujisi.

¹⁰ Peei name pi cane claabe me äbitujine, jiicujine egä,
‘Iyeta padare teepi ätecija cäco gemi;
teepi singi lica cäme mene acatame!’

¹¹ Pui padare cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine cäme kokre ngii ca jejemujine egä,
‘Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame!’ ”

¹² Yoo, cäme binamewale, weene cängena ire egä weeme yepä me ngene atwanena te lica niyarage me läbituge, siige tabe piba ätrunga cäco me läbituge, puma cita ca lapesaruge mime Ireclota Acejiyame bau ca.

¹³ Miiji lica weeme nuuja me niiya mule te teebine yaangletnäjuge, tabe piba ätecija cäco läbituge, peei name pi weene miiji weemeweme ätityeräjipeye iyeta bimu gaabegabe, inge pui mene egä “page” Oogäräneji Mene cabu lui cuta mime täapu myene ai padare cabu.

¹⁴ Mine liba kokre cama jäätrungusi ngälu gaabe oomlaname, epu ätrunga cama mime lui niinäce padare cabu puga ge Acejiyame täapume, mine piba Acejiyame me miiji ne Keriso cama jääpänusi.

¹⁵ Weene ai Oogäräneji Mene gone ngene jitrimalinuge egä,
“Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

ätecija cäco gone läbitininuye,
epu pana weeme kaakesaare lipu singi cäco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.”

¹⁶ Nää, laatibi Acejiyame me tagepogogo yäätacijemuge, piba teeme täapume singi cäco äbitininujisi? Teepi peete nemi iyeta pui biname Moose lui bine ewadimuji Aikupito gawe cabu ca.

¹⁷ Acejiyame nää laati bime täapume ngenecu niiya me täbitenäjumi footi kämäge ngalebora? Teepi peete nemi pui biname lui cina niiya mule cabu icrajuji. Siige, teepi pui daapo taatu cewe cabu puga budre äbitininujisi.

¹⁸ Cuta laati bime poto cidi me Acejiyame te kokre cama jiicuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame?” Tabe eei bime poto cidi me jiicuji lui cina ätecija cäco ge.

¹⁹ Yoo, pajecu gyene egä teepi äblicäco ge peei miiji gawe cabu äbäcna, inge teepi ätrunga cäco gemi.

4

¹ Yoo, Acejiyame umle mene itu ecituji mine lipu ten cama miiji lenaja cirege. Pisi nyene pui mene. Mine miiji peei mene poto cidi me cängena ngene jwaatwananinago, piba Acejiyame te lica mime yepä ne cire jaajepi egä, “Maane lica cäme miiji lenaja cewe me abacitame.”

² Mine ituge ätecija peei Miiji Mene, sasa Israela biname liiyepu teeme padare cabu, yepä teeme täapume nuuja miiji lica ge, inge lui cina itecijemuji, teepi lica ätrunga cama ecatujisi.

³ Yepä, mine ätrunga cama peei mene ne ituge acata Acejiyame bau me äbäcname miijirage lenaja täapume, inge mine umle teeme mene pui ätrunga cäco biname bime poto cidi me egä,

“Cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine jejemujine egä,

‘Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame!’ ”

Yoo, tabe pepu jiiucuji, ngänu ge pui lenaja gawe puu puga wawenäneji ge ai gawecewe agedna padare cabu ca.

⁴ Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä, “Acejiyame seben me lui bimu cabu ngene ocuji, inge siige teeme iyeta pui kaakesea.”

⁵ Yepä, ngänu ge iyeta gwidape amacetrnäjäneji icrajemuji, pui Israela biname cina licarage äbäcnujisi pui gawe cabu lenajame, inge Acejiyame peei mene itu jiiucuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame.”

⁶ Acejiyame me Miiji Mene cuta page pisi nyene biname cina ätrungame, äbäcname Acejiyame me miijirage lenaja cewe cabucewe me. Yoo, pui biname lui cina Miiji Mene ne niinäce gaabe je ituge ätecija, teepi puma lica ebäcnujisi teeme ätecija cäco mule name pi.

⁷ Yoo, Acejiyame peei name pi nuuja padare ecituji biname cina äbäcname, piiyepu agesa peei padare. Pui biname lui cina äblicäco äbäcna, teeme ingwe ca Acejiyame biname bine umle jwenemuji Mopeyame Daawida me tagepogogo ca kirece padare poto cidi me. Cane uja bii jiiicine teeme mene egä,

“Page, weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,

ätecija cäco gone läbitininuye!”

⁸ Yoo, pui miiji lenaja cewe Acejiyame cama lica gyene Israela gawe cabu, inge ujarage Yosuwä biname bine ewademuji pui gawe cabu me, yepä Yosuwä me padare ingwe ca Acejiyame me mene cuta pisi nyene pui äbäcna padare poto cidi me pui miiji lenaja cewe täapume.

⁹⁻¹⁰ Yoo, miiji lenaja cewe Acejiyame cama cuta page pisi nyene teeme binamewale täapume. Mine pui ne cirege päpäna, cuta puma ngene cirege oocana ai gawecewe me kaakesea poto cidi me, epu pana Acejiyame te lipu ngene itu oocuji pui seben me lui bimu cabu, tabe liba iyeta teeme pui kaakesea epiremuji.

¹¹ Yoo siige, mine miiji kokre ngenecu cama teeme mene toracarage ätrungame, naace täapume mine pui miiji lenaja cewe cirege äbäcna Acejiyame cama lenajame. Mine gonerage mime yepä te ätecija cäco läbituge pui sasa biname liiyepu, lui cina lica ebäcnujisi.

¹² Yoo, weene cängena inajipi! Acejiyame me mene lui ireclota cama piiyepu kokre gyene. Äsweji turikä lipu girirage gyene, teeme mene pepu gyene. Turikä te lipu mäju jäläcnutuge kaake piiyepu umeli oomlaname, Acejiyame me kokre mene pepu jäläcnutuge biname bime trupa piiyepu seemo maramara wawename. Teeme mene te biname bime singi piiyepu ngene atwanena bine jaatranemuge.

¹³ Biname te äblicäco nuuja gwidape coo piiyepu nuuja ngene atwanena ämlita Acejiyame bau ca. Iyeta lui acwaba cäco, pajecu taatu gemi Acejiyame me opo gaabe je, lui bau me biname cina teemämu cire läitnäjipesi.

Yeesu Lui Mime tääpume Iiwäreja Babo Mope Biname Gyene

¹⁴ Yepä, mime tääpume pisi nyene ätityerayame. Yeesu Acejiyame me Bägrä itu acnenu-tuji cabucewe me, Babe ne awejename mime kälyä tääpume. Peese nyene teeme iiwäreja mope biname pana kaakesea mime tääpume. Peei name pi mine miiji ai ätrunga cabu cängena lenaja.

¹⁵ Yeesu mime kälyä wawena biname te umle gyene mine lipu ngenecu onyaonya gemi, Satani te liba mibibine ningletnäjinuge. Teeme owecu pisi nyene, ingle Satani cuta singi ge teebine angletnejame iyeta mule cabu, mibibine liiyepu, tabe ai gawecewe cabu liba enajuji, yepä tabe lica Satani me singi bine jewenemuji; tabe conocâcorage enajuji.

¹⁶ Yoo, mine miiji wälu cäco Acejiyame bau me otni teeme babo owecu päpäname cuta piiyepu teeme ätityera, mine liba mäpu cabu ninajininuge.

5

¹ Yoo, Israela biname bime iiwäreja mope biname tabe lui yepä ge teeme binamewale cabu ca. Teeme kaakesea lui Acejiyame ne mene jajanena teeme binamewale tääpume. Tabe owecu gwidape Acejiyame ne yäacärüge cuta piiyepu cibi gwidape ca Acejiyame ne yiiwärajuge biname bine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.

² Ai ingle naace popi tabe lui binamerage gyene, nuuja taje tabe ngenecu onya birige. Peei name pi tabe teeme binamewale bine liba jääpänemuge buduma piiyepu niiya mule cabu, tabe teebine owecu cama jaasicnantemuge, ngene jwaatwanuge egä, “Nuuja taje cane pepu ngenecu onya cama birige.”

³ Cuta peei name pi tabe liba cibi ca Acejiyame ne yiiwärajuge biname bime niiya mule äyebhengame, tabe cuta teeme niiya mule äyebhengame yiiwärajuge.

⁴ Cuta piiyepu nuuja biname te äblicäco peei miiji kaakesea ngii ne teemämu acata, yepä Acejiyame te biname ne jaajuge iiwäreja mope biname me äbitame, Aarona ne lipu ituge jaji iiwäreja mope biname me kaakesea acatame.

⁵ Cuta pepu gyene, Keriso iiwäreja mope biname me miiji ngii ne lica teemämu ecatuji, yepä Acejiyame teebine itu jejuji acatame. Tabe apu jejuji egä, “Maane cäme Bägrä gäte;

cane page mäame Babe me häbitine.”

⁶ Cuta nuuja gome Acejiyame teebine jejuji egä, “Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkasideke liiyepu, piiyepu mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

⁷ Yoo, pui padare Keriso liba biname ge ai gawecewe cabu, tabe Acejiyame ne yaawejanuge nuuja taje ele cama. Nuuja taje babo tagepogogo cama ala labayanuge teeme bau me lui te ibibi gyene teebine asatame budre cabu ca. Acejiyame teebine jitecijuji, ingle iyeta padare Keriso singi ge teeme Babe me singi ne acatame.

⁸ Yeesu Acejiyame me Bägrä ngänu ge, ai gawecewe cabu tabe umle äbituji Acejiyame me singi wawename teeme mäpu ireclota cewe oocanena cabu ca.

⁹ Peei mäpu lenaja cabu ca tabe liba tasatuji conocâcorage, lui biname cina teebine jäätecijusi, teepi teeme cabu ca iyeteta ireclota ne jääpänsi.

¹⁰ Acejiyame teebine iiwäreja mope biname ngii ecäruji, epu pana tabe Melkasideke ne yepä kaakesea ngii lipu ituge ceera.

Acejiyame me Mene Gone Abmala

¹¹ Mime mene cerämu pisi nyene peei poto cidi me, yepä mäpurage gyene weeme tääpume aboclomäjame, ingle weeme umle däägurage gyene.

¹² Weeme padare bucurage ituge Acejiyame me Mene ätecijame, weene umle cire läbitinejiye, weene nuuja bine cire yaabiberäjemejiye, yepä weene cuta cängena umle lica gemi. Biname te miiji weebibine cääri abiberäja peei niinäce mene Acejiyame poto cidi

me. Weene epu pana bägrä matimati gemi lui cina ngame migi yäänäjimusi, camu gemi teeme deedeirage padare.

¹³ Yoo, lui cina ngame migi yäänäjimusi, teepi matimati bägrä gemi. Camu gemi teepi umle äbitena conocăco mule poto cidi me.

¹⁴ Yepä, deedeirage lui modamoda biname bime tääpume. Peei lui epu pana mäpu cama abiberäja liiyepu biname bime tääpume lui cina geäji gemi Acejiyame me singi wawename. Teepi ibibi gemi opo awatname lui mule gyene miiji, lui gyene niiya.

6

¹ Yoo, peei name pi mine gone leca padare lenaja mime niinäce abiberäja cabu taatu, yepä mine miiji cuta mäpu cama abiberäja ne acata. Miiji lica mine jäje abiberäja ai niinäce gwidape poto cidi me egä: miiji Acejiyame ne taatu ätrunga, cuta miiji atatröngära niiya mule cabu ca, piyepu lica mime kaakesea cabu ätrunga mime äsecrera tääpume.

² Mine miiji lica jäje abiberäja maramara niye ca äciseja mule poto cidi me, coo ime acita poto cidi me biname bime papa cabu Aceji Seemo teeme trupa cabu piba abacitaname. Uja ge mime abiberäja budre biname bime arpinera poto cidi me, piyepu ceräcerägäabu bimu me atrana poto cidi me.

³ Acejiyame liba singi gyene, mine cuta mäpu cama mene pa yaabi-beräjemepesi.

⁴ Yoo, mine äblicäco peei niinäce abiberäja cabu lenaja iyeta padare peei cabu ca biname bine ätityerame lui cina teemämu ituge äyebenga Acejiyame bau ca. Teepi licarage cääri latatröngäruge pui niinäce mene lipu yaabiberäjemuge. Pui biname cina umle ituge pui Miiji Mene Yeesu me ätityera poto cidi me. Teepi Acejiyame me miiji cabu ituge lenaja, piyepu Aceji Seemo teeme trupa yepäyepä cabu ituge abacitena.

⁵ Teepi ituge umle äbitena Acejiyame me mene poto cidi me egä peei lui babo miijirage gyene, teepi piyepu Acejiyame me kokre ne teeme biname bine waadena mule cabu ituge päpäna.

⁶ Yoo, biname te pepu umle cama liba teemämu läyebingituge Acejiyame bau ca, tabe äblicäco cääri atatröngära. Teeme äyebingta lui epu pana niyarage gyene tabe liba Aceji Bägrä ne baarge uli cabu cääri acita liiyepu, piyepu teebine jäägyuge biname bime opo gaabe.

⁷ Yoo, mine biname bime mule opo pa yaawatnipesi ai gawe poto cidi me mene cabu ca. Poto gawe te ngupe niye ne yaanuge, piba miijirage gije bine uutaname jaawenemuge teeme gije liteta biname tääpume. Siige, Acejiyame peei gawe ne miiji jaawenuge.

⁸ Yepä, nuuja gawe lui gaalegale seeasea bine uutaname jaawenemuge, siige gije liteta biname te peei gawe ne yaainuge niyarage gawe ca, cuta pagege uubudera. Yoo, pepu pana cirege äbita miiji mule biname piyepu niiya mule biname bime tääpume.

⁹ Cime miiji binamewale, cine peei mene jijenininago weebibine umle ceerame, yepä cine umle gemi egä Acejiyame weene cama gyene. Cine weeme miijirage mule pagege päpäna, epu pana mule biname te jaawenemuge lui äsecräreji ge niiya mule cabu ca.

¹⁰ Yoo, Acejiyame lui cängenarage gyene. Tabe lica pagege ngene ätrimela weeme kaakesea piyepu weeme singi poto cidi me teeme tääpume, weene liba teeme binamewale bine ituge ätityera cuta piyepu page itityeräjenemiye.

¹¹ Peei ätityera mule miiji gyene, piyepu cine babo singi weene yepäyepä pepu cängenarage lenajame ngälu pui miiji gwidape weene lui tääpume jewagrieniye liba weeme tääpume cirege äbita.

¹² Weene durau gone, yepä niinäce ätrunga biname bime mule jitungemeye. Teeme ätrunga baborage birige piyepu teepi cängena umle cama jaawagrijenusi Acejiyame lui

tääpume ituge jaji teebibine ceerame, siige teepi peei name pi Acejiyame me Mene teeme tääpume toraca jääpänusi.

Acejiyame me Toraca Mene name pi Mine Gone Umle cäco Lenaja

¹³ Niinäce gaabe ätrunga biname Abrahamo lui teeme yepä ge. Acejiyame liba umle mene Abrahamo ne jejuji, tabe teemerage ngii cama jejuji peei mene ne kokre me wawename. Ai ingle naace popi nuuja te lica birige caburage Acejiyame cabu ca, tabe peei name pi teemerage ngii cama peei mene jejuji.

¹⁴ Tabe Abrahamo ne jejuji egä, “Cane meebine umle mene nääcärenine. Cane meebine baborage miiji cire naawenepene, cuta piyepu mäame kaakesaare bucurage cirege äbita.”

¹⁵ Yoo, Abrahamo ngenecu kokre cama tewagrijäjumi, siige Acejiyame me mene teeme bau me ibibi äbituji.

¹⁶ Yoo, biname te liba singi teeme mene kokre wawename, tabe babo biname me ngii cabu jaajuge, piba äcela mene ingwe ca äblicäco.

¹⁷ Acejiyame teeme caburage ngii cama pui mene jejuji, peei name pi tabe lui biname bine pui miiji mene jejemuji, teepi toraca umle ge egä tabe licarage teeme mene mara me wawena.

¹⁸ Peete negi neeneni baborage gwidape: Acejiyame me jajeji mene piyepu teeme caburage ngii, cuta peei neeneni tabe äblicäco mara me wawena piyepu peei poto cidi me tabe äblicäco walya mene iicana. Peei gwidape cabu ca mine umle gemi egä cuta mime tääpume Acejiyame me Mene toraca gyene iyeteta. Mine lui teeme bau otni äsecrera tääpume, mine umle egä tabe mibibine lica abmala ätityera cäco, yepä ciige cire nisechräpi. Peei name pi mime ätrunga teeme bau lui kokre gyene.

¹⁹⁻²⁰ Peei umle lui epu pana cangka ne liiyepu yaajarusi mime ngene atwanena cabu. Mine äblicäco apu iicana egä, “Teeme mene pama toraca gyene mime tääpume,” yepä mine umle gemi egä peei mene lui toraca gyene. Mine umle egä Yeesu pisi nyene cabucewe je Babe ne awejename mime miiji tääpume. Yeesu me Aceji Babe bau me otni lui epu gyene iiwäreja mope biname te iiwäreja mete lui cabucewe je pui me cuderage puupu cabu me lipu abacita Acejiyame ne awejename biname bime miiji tääpume. Yoo, Yeesu mime niinäce gaabe me Babe bau äduji, pui cabucewe iiwäreja mete cabu peei babo cäbletäape ne cuderage puupu gome tabe itu iyeblingtuji, peei name pi mine ibibi gemi teeme ingwe ca Babe bau otnime. Yoo, Yeesu iiwäreja mope biname me ituge äbita mime tääpume piyepu teeme kaakesea iyeteta gyene, Melkasideke me liiyepu.

7

Mene Iiwäreja Biname Melkasideke poto cidi me

¹ Melkasideke lui Mopeyame ge babo cewe Salema tääpume. Tabe cuta iiwäreja biname ge mime Caburage Acejiyame tääpume. Ujarage, Abrahamo cubu cabu ca liba tacnenutuji, lui cubu cabu je tabe fooa gawe maramara mopeyame cabu ca yuutrutuji, Melkasideke teebine gaabe cabu piba opopa jewenuji, jejuji egä, “Acejiyame te meebine baborage miiji pa naawenepi.”

² Abrahamo piba cubu cabu ca gwidape bine setomlecmuji ten kupae jewenemuji, siige yepä kupae Melkasideke ne ecäruji. Yoo, Melkasideke me ngii poto cidi me, aboclomta lui “Conocäco Mopeyame” ge. Biname cina teebine nuuja taje yaainusi “Poode me Mopeyame” ca, ingle tabe Mopeyame ge Salema cewe tääpume, piyepu Salema me aboclomta lui “poode”.

³ Mime nuuja mene lica teeme mage babe poto cidi me, cuta mene lica ge teeme niinäce kaakesaare poto cidi me. Peei name pi mine umle lica gemi teeme aplimla, teeme budre. Epu pana Aceji Bägrä liiyepu, tabe Acejiyame me iiwäreja biname gyene iyeteta.

⁴ Mine ngene jwaatwananinago Melkasideke lipu baborage ge. Tabe baborage ge Abrahamo cabu ca, lui Israela biname bime ingle kaakesaare ge, peei name pi Abrahamo te yepä kupae teebine ecäruji, lui gwidape bine sewademuji cubu cabu ca.

⁵ Yoo, Abrahamo me kaakesaare bägrä Leebi me kaakesaare bägrä lui cina iiwäreja biname ge Acejiyame täapume, sasa cotre mene te jiicenige egä teepi owecu gwidape bine miiji waadena teeme Israela binamewale cabu ca. Mule apu ge: iyeta Israela biname lui cina gwidape piyepu deedei jääpänemusi teeme kaakesea cabu ca, teepi miiji iyeta ten gwidape cabu ca yepä ceera. Iiwäreja biname cina miiji pui gwidape waadena, ngänuge teepi piyepu teeme binamewale iyeta lui Abrahamo me kaakesaare gemi.

⁶ Yoo, Melkasideke lica Leebi me ingle cabu ca, yepä Abrahamo teebine yepä kupae ecäruji. Melkasideke piba Abrahamo ne mene jejuji teeme miiji täapume, Acejiyame lui ne temiji jajeji mene ituge ceera.

⁷ Yoo, Melkasideke lui baborage ge Abrahamo cabu ca, ingle mine umle gemi egä lui te ibibi birige Acejiyame me miiji ne ceera, tabe baborage gyene teeme cabu ca lui te peei miiji ne yaacatuge.

⁸ Age nuuja mene Melkasideke poto cidi me. Israela biname bime iiwäreja biname lui cina kupae yaawadanemusi teeme binamewale cabu ca, teepi binamerage gemi; teeme lenaja lica iyeteta. Yepä, Melkasideke poto cidi me, Abrahamo lui ne teeme kupae ecäruji, Oogäräneji Mene te jiicenige egä teeme cuta pisi nyene ireclota.

⁹ Yoo, apu pana gyene: Leebi, lui me kaakesaare bägrä cina kupae yaawadanemusi Acejiyame täapume, tabe te kupae ecäruji Melkasideke ne pui yepä padare Abrahamo liba kupae teebine ecäruji,

¹⁰ ingle ngänu ge puu pui padare Leebi lui camuge aplimla, yepä tabe puga ge teeme kaakesaare Abrahamo me täape cabu. Yepä, Melkasideke taatu tabe lica nuuja biname ne kupae yäacäruge. Yoo, peei name pi Melkasideke cuta baborage gyene iyeta nuuja iiwäreja biname cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme cotre mene Israela biname bine ecäremuji, peei cabu biname cina iiwäreja biname bime ätityera cabu ca conocäco me äbitame, yepä Israela iiwäreja biname cina äblicäco biname bine toraca conocäco me wawena. Peei name pi Acejiyame Keriso ne tityepuji biname bine toraca ätityerame, ingle mime iiwäreja mope biname Keriso lica peei nuuja iiwäreja biname pana gyene, lui cina Leebi piyepu teeme kaakesaare bägrä Aarona me ingle cabu ca ge. Keriso baborage gyene iyeta teeme cabu ca Melkasideke liiyepu.

¹² Yoo, Keriso lui mara iiwäreja biname gyene, peei name pi Acejiyame cuta cotre mene mara me jewenuji iiwäreja poto cidi me.

¹³⁻¹⁴ Yoo, pajecu gyene egä mime Yageyame Keriso tabe lica Leebi me ingle cabu ca ge. Mine iyeta umle gemi egä tabe Yuuda me ingle cabu ca ge, piyepu Yuuda me inglewale cina iiwäreja kaakesea lica ituge wawena, ingle nuuja mene lica ge Acejiyame bau ca Moose bau me peei kaakesea teebibine ceerame.

Yeesu me Kaakesea Lui Melkasideke pana Gyene

¹⁵ Yoo, pajecurage gyene egä Acejiyame te kirece mara iiwäreja biname ne ituge acata. Page Yeesu pisi nyene mime iiwärejayame. Tabe lui Melkasideke pana gyene,

¹⁶ lica Leebi me inglewale cabu ca sasa mule liiyepu. Tabe teeme iiwäreja biname me ngii piyepu teeme kokre lica yaacatuge pui sasa cotre mule cabu ca, lui gyene biname bime ingle poto cidi me, yepä teeme kokre pisi nyene teeme ngälu cäco ireclota cabu ca.

¹⁷ Oogäräneji Mene te teeme poto cidi me jiicenige egä,
 “Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkasideke liiyepu,
 piyepu mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

¹⁸ Yoo, siige gyene pui sasa cotre mene iiwäreja poto cidi me, ingle kokre cäco

¹⁹ piiyepu ibibi lica gyene biname bine toraca conocäco wawename Acejiyame me opo gaabe je. Page mime ätrunga pisi nyene Yeesu me kaakesea cabu, lui te ibibi gyene mibibine cängena waadena Acejiyame bau me.

²⁰ Yoo, Acejiyame teeme iiwäreja kaakesea lica papa ecäruji Yeesu ne, yepä pui padare tabe cuta teeme caburage ngii jiicuji teeme mene kokre me wawename. Pui nuuja iiwäreja biname cina lica pepu kokre mene cabu ca yaawadanemusi teeme kaakesea bine.

²¹ Yeesu taatu iiwäreja biname me äbituji pepu ngii cama mene cabu ca, Acejiyame liba teebine jejuji egä,

“Cane lui Yageyame gäne, cane cäme ngii cama ai mene pa nääcärene,
piba ai mene licarage mara me wawena.

‘Maane iiwäreja biname gäte iyeteta ngälu cäco.’ ”

²² Siige, ai Acejiyame me ngii cama mene name pi, Yeesu ibibi gyene iiwäreja kaakesea wawename, peei name pi tabe cuta ibibi gyene kirece jajeji mene toraca me wawename niiya mule cabu ca äsecrera poto cidi me.

²³ Yoo, nuuja iiwäreja biname teepi bucurage ge pui sasa mule cabu, inge teeme ireclota ngälu cama ge. Nuuja cina teeme niinäce me puupu ne jaacatanusi.

²⁴ Yepä, Yeesu me ireclota lui ngälu cäco gyene, piiyepu teeme iiwäreja kaakesea nuuja te lica cire juutecrepi.

²⁵ Yeesu peei name pi ibibi gyene biname bine iyeta cängena äsecrera teeme niiya mule daremu cabu ca, lui cina Yeesu me kaakesea miji pi Acejiyame bau me otni, inge tabe puma enajenige iyeteta Acejiyame ne awejename teeme miiji täápume.

²⁶ Yeesu peese nyene miijirage iiwäreja babo biname lui mime singi ibibi nityärininuge. Tabe conocäco gyene, epucäco, piiyepu mara gyene iyeta biname cabu ca, lui cina niiya mule jaawenemusi. Page tabe pisi nyene cabucewe je, cuta teeme ngii cabu me awepänteji gyene.

²⁷ Tabe lica gyene nuuja iiwäreja biname liiyepu lui cina miiji iyeta bimu gaabegabe cibi gwidape ca yiwäräjemusi niinäce teeme niiya mule täápume, piba cuta iyeta biname bime niiya mule täápume. Tabe yepä gäabu taatu yiwäräjuji, tabe liba teeme tääpe ecäruji budre täápume. Siige, peei lui ibibi gyene biname bine kälyä wawename iyeteta.

²⁸ Yoo, Acejiyame me cotre mene Moose lui bine sewademuji, peei te iiwäreja kaakesea poto biname bine yäcäremuge, lui cina iyeta binamerage gemi, piiyepu kokrecäco gemi, yepä pui cotre mene ingwe gaabe ca Acejiyame te kirece mene jejuji, piba teeme ngii cama pui mene ne babo kokre me jewenuji. Tabe peei mene cabu teeme Bägrä ne iiwäreja kaakesea ecäruji, tabe lui epucäco piiyepu ibibi gyene ai kaakesea wawename iyeteta.

8

Yeesu me Iiwäreja Kaakesea Mime täápume Apu Gyene

¹ Yoo, iyeta mene cabu ca cine weebibine bii jijinago, ai ngene atwanena baborage gyene egä mime täápume pisi nyene cabucewe je iiwäreja babo biname lui te adnatäneji enajenige Acejiyame me camu poto teeme miiji puupu cabu.

² Tabe iiwäreja biname gyene Acejiyame ne awejename mime täápume pui cabucewe puupu cabu. PEEI lui Acejiyame me toraca iiwäreja puupu, inge peema pisi nyene Acejiyame me toraca mete, lica biname bime ime ca wawänäneji, yepä Acejiyame miji wawänäneji gyene peei mete.

³ Yoo, iyeta iiwäreja babo biname teeme kaakesea lui cibi mäju ca Acejiyame ne yiwäräjusi piiyepu nuuja owecu gwidape teebine yäcärusi. Pui name pi cuta Yeesu mime Iiwäreja Babo Biname te miiji Acejiyame täápume owecu gwidape ceera, siige tabe teeme tääpe ne ecäruji.

⁴ Yoo, Yeesu liba ai gawecewe cabu enajuji, tabe iiwäreja biname lica ge, ingle ama ibibi iiwäreja biname piti nemi, lui cina Israela biname bime cotre mene cabu ca yiwäräjemus.

⁵ Pui iiwäreja biname bime kaakesea lui owowä pana gyene Yeesu me toraca iiwäreja kaakesea täapume lui gyene cabucewe je. Teeme iiwäreja mete cuta piyepu owowä pana gyene toracarage mete cabu ca lui cabucewe je. Pui name pi Moose liba gwidape je-basecretnemuji mete waweneme Acejiyame täapume, lui mete cibi täape ca wawenäneji ge, Acejiyame piba teebine jejuji egä, “Maane iyeta gwidape pui ootonuta pana cängena jewenemepi, cane lipu meebine itu naawabepene Sinai Podo cabu.” Yoo, peei mene cabu ca mine umle egä pui mete lui owowä pana ge cabucewe mete täapume.

⁶ Yepä, Yeesu me kaakesea lui baborage gyene Israela iiwäreja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu kirece jajeji mene Yeesu lui ne mime täapume toraca me jaawenuji, baborage gyene sasa mene cabu ca, ingle pui mene toraca ibibi gyene egä Yeesu te mibibine niya mule cabu ca nisechränuge ten cama iyeteta lenajame.

⁷ Sasa jajeji mene, cotre waweneca piyepu jäje iiwäreja poto cidi me, ibibi lica ge biname bine kälyä wawenecame. Peei liba ibibi gyene, Acejiyame piba singi lica kirece jajeji mene ceerame.

⁸ Yepä, sasa mene ibibi lica ge, ingle biname bime niya mule cuta piti nemi. Acejiyame peei poto cidi me jiicuji Oogäräneji Mene cabu egä, “Cane lui Yageyame gäne, cane jijenininine egä, ‘Padare te pa tädepi, cane piba kirece jajeji mene cire jaawenepene Israela biname bime kaakesaare täapume, cuta piyepu Yuuda me ingle biname täapume.

⁹ Ai kirece jajeji mene mara gyene sasa jajeji mene cabu ca, cane lui ne jewenujine teeme niinäce kaakesaare täapume, cane liba teebibine ime ca sewecnemujine Aikupito gawe cabu ca. Yepä, teepi cäme jajeji mene lica cängena acata wawenecame. Cane peei name pi teebibine kaake me jewenemujine.’ ”

¹⁰ Mime Yageyame cuta jiicenige egä, “Yoo, agha kirece jajeji mene cane ingwe ca cire jaawenepene Israela biname bime täapume.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora; teeme ngene atwanena cabu cire yaacitepene.

Cane teeme täapume Acejiyame cirege äbita, cuta teepi cäme biname cirege lenaja.

¹¹ Pui padare cabu piba nuuja te lica teeme binamewale bine, coo teeme naniganewale bine cire yaabiberäjemepesi egä, ‘Acejiyame täapume umle äbitepeye,’ ingle matimati cabu ca modamoda biname me teepi iyeta cäme täapume umle cama cire yaacrajemepi.

¹² Yoo, cane teebibine kälyä cire jaawenemepene; cane ingwe ca lica teeme niya mule bine ngene jaapecnemepene.”

¹³ Siige, peei mene cabu Acejiyame jiicenige egä teeme kirece jajeji mene tuwängle gyene sasa jajeji mene täapume. Page pui sasa mene te mameta ge ämlita.

9

Sasa Iiwäreja Mule Mara Gyene Yeesu me Iiwäreja Mule cabu ca

¹ Niinäce jajeji mene cabu puga ge cotre mene irecu ätumuta mule täapume. Cuta piyepu puga ge cäbletäape ca wawenäneji mete teeme maramara irecu ätumuta piyepu iiwäreja mule täapume.

² Pui iiwäreja mete ngalebora neeneni puupu puga ge. Pui niinäce puupu lui ne yaainusi Cude Puupu ca, peei ngalebora nesae gwidape puga ge: ngale me atecwamta puupu, piyepu dade, cuta piyepu buluduu pui dade papa cabu. PEEI buluduu ceerajäneji ge Acejiyame ne.

³ Pui mete cole je jeclänutujisi baborage cäbletääpe ca atri tääpume. Pui cäbletääpe nuuja poto ca lui puupu ne yaainusi Cuderage Puupu ca.

⁴ Cuderage Puupu ngalebora puga ge dade lui gol ca acwabäneji ge. Pui cabu iiwäreja babo biname te miiji lengo gwidape bine juubudäremuge Acejiyame tääpume. Cuta puga ge gwidape niinäce jajeji mene tääpume jamyacurage uli boks ngalebora. PEEI boks lui gol ca acwabäneji ge. Boks ngalebora me laacitusi neeneni kula lui papa cabu Acejiyame me ten cotre mene oogäräneji ge. Jajeji mene tääpume boks ngalebora cuta puga ge gol karpu. PEEI karpu bora je buluduu pana gwidape ge teepi yaainusi “maana” ca, lui deedei ca Acejiyame biname bine engäremuji deedei cäco gawe cabu. PEEI boks ngalebora cuta puga ge Aarona me otnetneja suru lui te laame bine itu sisemuji awabejame egä Aarona lui Acejiyame me singi biname ge iiwäreja babo biname tääpume.

⁵ PEEI boks papa cabu puga ge neeneni owowä pana gwidape lui mename seemo pana opo cama, cuta taame cama ge. Teepi boks ne cängena jaawabäsi egä agesa Acejiyame me lenaja puupu. Iiwäreja babo biname te peei puupu ne cibi uudi ca yää-trupicuge Acejiyame ne awejename biname bime niya mule äcise-jame. Yoo siige, page lui miiji padare lica gyene peei gwidape poto cidi me cängena-cängena aboclomäjame.

⁶ Iyeta gwidape pepu ge pui sasa mete cabu, teepi luma irecu lätu-mutinusi Acejiyame ne awejename. Iiwäreja biname cina peei nii-näce puupu cabu me yääbäcnusi cuta täsuge iyeta bimu gaabegabe teeme kaakesea wawename.

⁷ Yepä, iiwäreja babo biname te taatu labacituge pui ngaleborarage puupu me. Tabe yepä taatu padare cabu kämäge gaabegabe labacitanuge. Tabe miiji cibi uudi acana ten cama, pui ca niinäce teeme niya mule äcisejame, piba cuta iyeta biname bime niya äcisejame.

⁸ Yoo, pajecu gyene Aceji Seemo me abiberäja cabu ca egä gaabe camuge iitnana toraca mete me toraca Cuderage Puupu cabu me abacitame teeme tääpume lui cina pui sasa gawecewe iiwäreja mete cabu cuta yiiwäräjusi.

⁹ Mine piba peei cabu ca umle läbitinago egä owecu gwidape piyepu cibi mäju Acejiyame tääpume acrejetame, peei cina äblicäco biname bime ngenecu conocäco piyepu plowa me wawename.

¹⁰ PEEI iiwäreja mule lui deedei äbita piyepu niye nänäja poto cidi me taatu, cuta piyepu maramara äciseja mule tääpume. Iyeta peei mule lui tääpe poto cidi me, cuta lica ngenecu poto cidi me. Mime saarewale cina miiji peei mule bine waweneca kälyä me äbitame Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ngälu lui Acejiyame liba kirece ireclota pa yääcäremepi.

¹¹ Siige, Yeesu itu täduji, iiwäreja babo biname me itu äbituji miijirage kirece mule ne aboclomtame. Yepä, page tabe kaakesea lica jewenenige ai gawecewe mete cabu, lui ne biname cina erangujisi, piyepu lui ge gawecewe gwidape ca wawenäneji. Page tabe kaakesea jewenenige toraca miijirage puupu cabu, lui gyene cabucewe je.

¹² Yeesu Acejiyame me Cuderage Puupu cabu me yepä gäabu abacituji, lica gouti piyepu kau plongo bime uudi cama, yepä teemerge uudi ca Acejiyame ne yiiwäräjusi mibibine kälyä me wawename niya mule daremu cabu ca iyeteta ireclota cabu äbäcname.

¹³ Sasa mule cabu biname liba traci lica ge, piba iiwäreja biname te teebine yäätrupicuge gouti piyepu rooriye kau bime uudi ca, cuta piyepu tabe kau plongo ne juubudärüge. Cuta pui me tuuwe mriibe ca piba jääsicmaluge. PEEI ca biname te miiji me

läbituge Acejiyame me binamewale cama abasutame piiyepu Acejiyame bau me irecu ätumutame.

¹⁴ Peei mule te biname me tääpe ne taatu jugi cäco me jaawenuge, yepä Keriso me uudi ibibi gyene mime trupa ngalebora ne äcisejame. Piba mime ngene atwanena lica mime niiya mule daremu cabu, yepä mime ngene atwanena iyeta lui Acejiyame cabu gyene teeme singi wawename. Yoo, Aceji Seemo lui iyeteta gyene, teeme ätityera ca Keriso teemämu owecu gwidape pana ituge ceera Acejiyame ne. Tabe budre me äbituji mime niiya mule bine äyebhengame, tabe lui epucäco gyene piiyepu teeme nuuja niiya mule lica ge.

¹⁵ Yoo, Keriso gaabe jiiitnuji kirece jajeji mene tääpume, ai ingle naace popi lui biname cina ala asogläcneji gemi, teepi piba ibibi gemi miijirage iyeteta ireclota cabu lenajame, Acejiyame te lipu itu jiiicuji, ingle Keriso me budre pisi nyene teeme niiya mule bime daremu äyebhengame, lui wawenäneji gemi sasa jajeji mene padare cabu.

¹⁶⁻¹⁷ Yoo, iyeta modamoda biname cina teeme budre niinäce gaabe, teepi mene jaajemusi teeme gwidape poto cidi me egä lui te pagege waadena. Peei budracame me mene ibibi läbituge teeme budre ingwe gaabe ca taatu.

¹⁸ Peei name pi cuta Acejiyame me niinäce jajeji mene poto cidi me teepi miiji cibuglujisi, piba cibuglujisi uudi ca peei mene ne ibibi me wawename.

¹⁹ Cuta peei name pi Moose liba iyeta Acejiyame me cotre mene biname bine jejananemuji, peei ingwe gaabe ca tabe kau plongo me uudi piiyepu gouti me uudi niiye cama elenglecäjemuji, piba maamoi ngäli bine uli ciipe cabu jesoplecäjemuji. Pui ududi ngäli ca Oogäräneji Cotre Mene bine uudi ca itrupecmuji, piba iyeta biname bine cuta itrupecmuji.

²⁰ Tabe jejemuji egä, “Ai uudi te Acejiyame me jajeji mene toraca kokre me jewenenige, peei name pi weene miiji ai mene ne wawename.”

²¹ Yepä pana mule ca Moose te iiwäreja mete ne, iyeta iiwäreja kwäye piiyepu nuuja gwidape cama, uudi ca cuta itrupecmuji.

²² Yoo, sasa cotre mene cabu, pama iyeta gwidape uudi ca äcisäjeji ge kälyä me wawename. Niiya mule cuta pepu gyene, miiji uudi asata peei cabu ca kälyä päpäname.

Yeesu Keriso me Budre Ibibi Gyene Mime Niiya Mule Äyebhengame

²³ Lui gwidape owowä gemi toraca cabucewe gwidape tääpume, miiji peei bine kälyä me wawena sasa iiwäreja mule ca, yepä pepu gawecewe iiwäreja mule ibibi lica gemi cabucewera gwidape tääpume. Mara jamyacu iiwäreja mule taatu ibibi gyene cabucewe gwidape tääpume.

²⁴ Peei name pi Keriso lica gawecewe Cuderage Puupu cabu abacituji, ingle peei biname biji rarangäneji mete lui owowä taatu ge Acejiyame me toraca puupu tääpume. Yepä, Keriso cabucewe puupu me abacituji. Tabe puma enajenige Acejiyame me opo gaabe teebine awejename mime tääpume.

²⁵ Tabe cabucewe puupu me licarage jäje abacitanuge teeme tääpe bucurage gääbu ceerame, epu pana Israela iiwäreja babo biname te gawecewe mete Cuderage Puupu cabu me lipu kämäge gaabegabe labacitanuge uudi cama, lui teeme uudi lica ge.

²⁶ Eewe, ingle pepu liga cirege äbita, Keriso pita piiyepu budre cire läbitaneji bucurage gääbu ai gawecewe me agedna cabu ca, yepä pepu lica gyene. Ai gawecewe liba mameta ge apira, piba tabe yepä gääbu taatu äduji iyeta niiya mule bine äyebhengame, teeme tääpe liba budre me äbituji.

²⁷ Yoo, biname cina lipu yepä gääbu taatu budre äbita, siige Acejiyame peei ingwe gaabe ca teebibine cirege atrana,

²⁸ Keriso cuta piiyepu yepä gääbu taatu budre äbituji daremu ceerame iyeta biname bime niiya mule tääpume, siige tabe cire tacnenutepi, yepä tabe lica cääri biname bime

niiya mule bine äyebhengame. Tabe cire tacnenutepi biname bine waadename iyeteta ten cama lenajame, lui cina teebine jewagrijenisi teeme äsecrera täápume.

10

¹ Yoo, Israela biname bime cotre mene lui cuta owowä pana ge. Peei te läbitanuge aboclomtame Keriso te lui miiji mibibine cire nicäripi. Sasa mule cabu iiwäreja bucurage ge iyeta kämäge gaabegabe, yepä peei iyeta ibibi lica ge biname bine kälyä wawename lui cina singi Acejiyame bau otnime.

² Teeme iiwäreja liga ibibi cirege teeme niiya mule poto cidi me kälyä ceerame, biname cina piba lica ingwe ca asicnenta teeme niiya ne; cuta siige piba iyeta iiwäreja.

³ Yepä, teeme ngenecu bora asicnenta lui miiji lica ge, peei name pi teeme iiwäreja iyeta kämäge gaabegabe lui teeme täápume ngene apecna pana ge teeme niiya mule poto cidi me,

⁴ Ingle naace gyene uudi rooriye kau piyepu gouti cabu ca äblicäco niiya mule toraca äyebhengame.

⁵ Peei name pi Keriso me gawecewe cabu me otni padare liba mameta ge, tabe Acejiyame ne mene jejuji egä,

“Maane singi lica gäte cibi mäju, cibi uudi, piyepu nuuja iiwäreja gwidape täápume, yepä maane singi gäte cane cäme binamerage tääpe ne ceera budre me.

⁶ Maane ngenecu miiji lica gäte teepi liba camlecamlu cibi bine kula dade cabu juubudäremusi teeme niiya mule daremu täápume.

⁷ Cane peei name pi meebine naajenine egä,

‘Cane age säne otnime määme singi wawename; cäme poto cidi me lipu oogäräneji ge.’ ”

⁸ Siige, peei mene cabu Keriso niinäce jejuji egä, “Maane singi lica gäte maramara iiwäreja mule täápume; maane gege lica gäte iingäja cibi täápume coo piyepu iyeta nuuja mule niiya mule bine äyebhengame täápume.” Tabe pepu jejuji, ngänu gyene puu cotre mene te jicenige peei bine wawenecame.

⁹ Keriso piba jejuji egä, “Cane age säne otnime määme singi wawename.” Siige, Acejiyame iyeta sasa iiwäreja mule bine iyebhengemuji, piba Keriso ne tuwängle ecituji teeme puupu cabu.

¹⁰ Ai ingle naace popi Yeesu Keriso itu jenuuji Acejiyame me singi bine, mine iyeta kälyä gemi mime niiya mule cabu ca. Tabe liba teemämu iiwäreja pana ecäruji budre täápume pui yepä padare, peei lui ibibi gyene iyeteta ngälu cäco.

¹¹ Israela iiwäreja biname cina yepä pana iiwäreja birige waweneca iyeta bimu gaabegabe, yepä pui iiwäreja äblicäco niiya mule bine toraca äyebhengame.

¹² Keriso yepä taatu padare yepä gwidape, teeme tääpe ne, ecäruji. Siige, peei lui ibibi gyene niiya mule äyebhengame ngälu cäco. Tabe piba adnatuji Acejiyame me camu poto ime cabu.

¹³ Page tabe puma jewagrijenige Acejiyame te teeme cubuyame bine teeme ernge gawe me acraname.

¹⁴ Peei yepä wawena ca tabe biname bine epucäco me jenenemuji iyeteta, tabe lui bine mara me jenenemige teeme pana äbitame.

¹⁵ Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene, ingle Aceji Seemo te Oogäräneji Mene cabu itu jicujuji egä,

¹⁶ “Yageyame te apu jicenige, ‘Cane ai jajeji mene cäme biname täápume cire jaawenepene.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora, cuta teeme ngene atwanena cabu cire yaacitanepene.’ ”

¹⁷ Tabe cuta jicujuji egä, “Cane lica teeme niiya conocono mule bine cire ngene jaapecnepene.”

18 Pui name pi page siige, nuuja ingle lica gyene gwidape cääri cuta iiwärejame niiya mule äyebgame.

Mine Miiji Acejiyame bau Otni Peei Kälyä Acatename

19 Cäme ätrunga binamewale, mine miiji gemi wälu cäco Acejiyame me Cuderage Puupu cabu äbäcname teeme opo gaabe aclajutame, ingle Yeesu teeme uudi ituge apira mine Acejiyame me biname me äbitame.

20 Teeme tääpe liba budre, peei te Acejiyame me Cuderage Puupu ne jütnuuji mime tääpume. Teeme budre padare cabu pui babo cäbletääpe, lui te iiwäreja mete cabu Cuderage Puupu ne jäälyenguge, peei te cole je äderäruji. Siige, mime kirece Acejiyame bau me otni gaabe peese nyene Yeesu, lui te page ireclota cama enajenige cabucewe je.

21 Tabe mime tääpume iiwäreja babo biname gyene Acejiyame me mete ne ire atwime.

22 Peei name pi mine miiji wälu cäco otni Acejiyame bau yepä taatu ngene atwanena cama, teebine toraca ätrunga cama, plowa ngenecu cama lui niiya mule cabu ca äcisäjeji gemi, piyepu jugi cäco tääpe cama lui miijirage niiye ca äcisäjeji gemi.

23 Mine ätrunga cama cängena ninajininuge, ingle mine umle gemi iyeta Acejiyame me mene toraca me läbituge.

24 Mine mime nuuja bime poto cidi me ngene pa jwaatwananinago lipu teebibine ätityera ceerame teepi owecu cama lenajame piyepu miiji taatu mule wawename.

25 Mine gonerage yaabmalusi mime abasecretna mule ne, poto cina liiyepu, yepä mine mimemime cerämu kokre läcäraninago, ingle mine umle gemi egä Acejiyame me ceräcerägäabu bimu cudecewerage lica gyene.

26 Yoo, biname te liba Acejiyame me Miiji Mene äsecrera poto cidi me yäatecijuge, piba ingwe ca teeme niiya singisingi mule cääri jaawenemuge, teeme tääpume nuuja mara ätityera coo piyepu iiwäreja lica gyene teeme niiya mule daremu äyebgame.

27 Yepä, pepu biname lui cina Acejiyame ne jäägyusi, teepi miiji wälu cama lenaja, ingle teeme tääpume pisi nyene atrana piba muye puupu cabu otnime puma iyeteta lenajame.

28 Yoo, sasa mule cabu apu gyene: Cotre bine Moose lui sogäremuji, lui biname te jaatropangtuge, tabe budre jepänuuji owecu cäco, liba piti negi neeneneni coo nesae ire arbi biname teebine aitnejame.

29 Peei cabu ca baborage gyene mäpu daremu biname tääpume lui te Aceji Seemo me ätityera ne jäägyuge, lui te gawe me yaacituge Aceji Bägrä ne, piyepu papa me jaawenuge Yeesu me uudi ne, lui uudi te teeme niiya mule bine ituge äyebgame Acejiyame me jajeji mene name pi. Pepu biname tääpume mäpurage daremu pisi nyene.

30 Mine umle gemi Acejiyame lui te jücuji egä, “Niiya mule daremu lui cäme ime cabu sine; cane te cirege ceera,” tabe cuta jücuji egä, “Yageyame te biname bine cirege atrana.”

31 Yoo, magerage mäpu teeme tääpume lui cina niiya mule daremu cirege päpäna mime Ireclota Acejiyame bau ca.

32 Siige, weene ngene jepecneye pui niinäce padare, weene Acejiyame me Miiji Mene liba ngale pana ecatujiye. Weeme ireclota mäpu ge pui padare, yepä weene lica weeme ätrunga ne ebma-lujiye.

33 Nuuja taje biname cina weebibine niyarage jicnecininusi piyepu niiya jiwenin-inusi. Nuuja taje weeme binamewale bine liba jääpänemuye pepu mäpu cabu, weene wälu lica birige ten cama peei mäpu cabu gigri lenajame.

34 Weene owecu jaawenemuye lui bine yaacranemusi krokeciye mete bora. Weeme gwidape liba weeme bau ca yääyebgingusi, weene cuta ngenecu miiji birige, ingle weene umle gemi teepi äblicäco weeme bau ca äyebgame weeme toraca miiji cabucewe je puupu ne, peei lui weemi nemi iyeteta.

35 Yoo, cuta ai padare cabu weene wälu gone! Weene miiji cängena kokre cama inajininuge weeme ätrunga cabu, piba weeme babo miiji daremu cirege päpäna.

³⁶ Weene miiji ngenecu kokre cama lenajame, naace täápume Acejiyame me singi ne wawename, piba teeme mene weeme täápume toraca me cire läbitepi.

³⁷ Oogäräneji Mene te jiicenige egä,
 “Maticolä taatu padare piyeme,
 piba lui te otnime äbitenige, tabe pa tädepi,
 lica däägudägu äbita otnime.

³⁸ Cäme conocäco biname cina teepi pa jäätrungepesi, piba peei cabu icrajenige iyeteta.
 Yepä, liba nuuja te latatrongärüge, cane lica ngenecu miiji teeme täápume.”

³⁹ Siige, mine lica gemi pui biname lui cina gaabe cabu ca täcnärüge cuta lapesarinusi, yepä mine jäätrungusi, piba miiji ireclota ne ten cama cirege päpäna iyeteta.

11

Mime Niinäce Kaakesaare cina Miiji Ireclota ne Cire Jääpänepesi Teeme Ätrunga cabu ca

¹ Ngena gyene ätrunga? Yoo, ätrunga lui apu pana gyene: Mine jaawagrijuisi toraca umle cama egä mine lui gwidape täápume singi, peei te pagege äbita. Mine toraca umle gemi egä mime singi gwidape pisi nyene niinäce gaabe je, mine pagege oomlana, ngänuge puu ai padare cabu mime cudecewe name pi mine äblicäco päpäna.

² Yoo, Acejiyame te sasa ätrunga biname bine ewepyeräjemuji teeme ätrunga täápume.

³ Ätrunga ca mine umle läbitinago egä ai gawecewe piyepu cabu je wale bine, iyeta Acejiyame te mene ca jewenemuji, yepä lui cabu ca tabe jewenemuji, mine pui bine äblicäco gemi päpäna.

⁴ Ujarage Abela me iiwäreja Acejiyame täápume lui miiji ge teeme naane Kaino me iiwäreja cabu ca teeme ätrunga name pi. Acejiyame Abela me iiwäreja gwidape bine ewademuji awabejame egä Abela me ätrunga mule miiji ge. Yoo, Abela uja ge budre, yepä mine teeme bau ca pa labiberäjipesi.

⁵ Eenoka Acejiyame ne jitrunguji, peei name pi Acejiyame teebine cabu me ecituji budre cäco; tabe papa apesaruji. Biname cina liga teebine jirnganujisi, teepi äblicäco ingwe ca päpäna, ingle Acejiyame itu ecatuji teebine. Acejiyame me Oogäräneji Mene te jiicenige egä, Eenoka me acatäneji niinäce gaabe me tabe Acejiyame ne ngenecu miiji me jewenuji.

⁶ Yoo, biname te äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena ätrunga cäco. Ingle naace gyene lui cina singi Acejiyame bau otnime, teepi miiji jäätrungusi egä pisi nyene Acejiyame piyepu tabe babo miiji daremu teebine yääcäremuge, lui cina toraca jäärngusi teebine.

⁷ Nooa peese nyene nuuja biname lui te Acejiyame ne jäätru-nguge. Acejiyame teebine umle mene jejuji ingwe gwidape poto cidi me. Nooa teeme mene jecatuji. Ngänuge tabe lica igi niye ne jepänuji, tabe babo poo ne eranguji, teeme coga bägrä cama peei ca isecräremuji babo niye cabu ca. Nooa me ätrunga mule mara ge nuuja teeme binamewale bime ätecija cäco mule cabu ca. Acejiyame teebine teeme biname me jewenuji teeme ätrunga name pi.

⁸ Abrahamo Acejiyame ne jäätrunguge. Acejiyame teebine jejuji cewe ne abmalame cudecewe gawe cabu otnime, tabe lui gawe teebine cirege ceera. Abrahamo peei mene jecatuji otnime. Tabe gaabe cabu äduji, yepä umle lica ge liiyeme ädenige.

⁹ Tabe lui gawe cabu enajuji catecewe biname pana, Acejiyame me mene peei poto cidi me jäätrunguge egä tabe pui gawe teebine cirege ceera. Tabe cäbletääpe ca wawenäneji mete bine sewademäjemumi, peei cabu senajenäjumi tabe, piba Isacako, cuta ingwe ca Yakobu. Teepi iyeta yepä mene ne ecatanujisi Acejiyame bau ca.

¹⁰ Abrahamo lica babo cewe cabu yaanajuge, yepä tabe ngene jwaatwananuge iyeteta lenaja cewe poto cidi me, lica ai gawecewe cabu, yepä Acejiyame lui cewe ne yootonutuji piyepu eranguji cabucewe je.

¹¹ Abrahamo babe me äbituji tabe liba sasara ge, cuta piyepu teeme coga Saara te bägrä ne jepänuji, lui te ngälu pui padare äblicäco ge bägrä päpäna. Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji teeme mene bägrä poto cidi me toraca me äbitame, siige teeme kokre te tacnenutuji, tabe imäbägrä ne jepänuji.

¹² Peei name pi Abrahamo, lui te mameta ge bägrä cäco budre, teeme bau ca secluji bucurage kaakesaare, epu pana bucurage cabu je wale lipu gemi. Secre pana bucurage gemi teepi, biname te äblicäco acnema.

¹³ Iyeta peei biname cina teeme ätrunga cama budre. Acejiyame me mene camuge toraca me äbita teeme täapume, yepä teepi umle ge egä miiji pisi nyene ingwe ca, peei name pi ngenecu miiji cama budre. Teepi jiicujisi egä, “Cime toraca cewe ama lica gyene; cine catecewe biname pana ninajininige ai gawecewe cabu.”

¹⁴ Peei mene cabu ca mine umle gemi egä teepi singi toraca cewe täapume lui gyene cabu je.

¹⁵ Teeme ngene atwanena lica teeme sasa cewe cabu je, lui ne ituge abmala. Teepi liba singi cirege peei täapume, teeme padare puga ge äcnärame,

¹⁶ yepä teepi singi lica. Iyeta teeme singi lui cabucewe täapume, lui miijirage gyene iyeta nuuja cewe cabu ca. Peei ätrunga name pi Acejiyame ajiri lica gyene teeme täapume, yepä tabe singi egä ätrunga biname cina teebine yaainusi teeme Acejiyame ca, ingle naace gyene tabe miijirage cewe ne itu emacetränujuji teeme täapume.

¹⁷ Acejiyame liba Abrahamo me ätrunga epicnantuji, Abrahamo teeme mene cuta jitrunguji, teeme yepä taatu bägrä Isacako ne kula dade cabu etecwamtuji Acejiyame ne ceerame.

¹⁸ Tabe ngene jotwananuji Acejiyame me mene poto cidi me egä, “Määme toraca kaakesaare eei gemi lui määme bägrä Isacako bau ca,”

¹⁹ piba ngene ca egluji egä Acejiyame ibibi ge Isacako ne budre cabu ca awecnistame. Pepu pana äbituji. Acejiyame Isacako ne Abrahamo bau me secwenistuji, Isacako liba mameta ge budre päpäna.

²⁰ Ingwe ca Isacako ätrunga cama teeme bägrä Yakobu piyepu Esau naabibine jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu.

²¹ Cuta Yakobu teeme budre mameta, tabe mene jaajuji teeme neeneni saare bine, Yoosepa me bägrä. Tabe ätrunga ca jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu. Tabe suru cama arpinantuji, irecu ätumutuji Acejiyame ne awepyeräjame.

²² Yoosepa cuta piyepu teeme budre mameta mene jiicuji egä Acejiyame te Israela biname bine cire yaawademepi Aikupito gawe cabu ca. Teeme ätrunga baborage ge, peei name pi mene jejemuji egä, “Ingwe ca cäme kaake bine ama cita ca cire ewecnemepeye piyeme mime Kanana gawe cabu me.”

²³ Yoo, Moose me mage babe Acejiyame ne cuta jitrungujäsi. Teepi jamyacu opo bägrä ne jepänujäsi, piba ätrunga ecitujäsi Acejiyame bau me teeme bägrä asatame Aikupito gawe Mope Biname me cotre cabu ca, lui cotre imäbägrä agleca täapume. Teepi wälu lica ge Moose ne ämlitame nesae mabye cama.

²⁴ Moose liba uutige, tabe singi lica ge Aikupito gawe Mope Biname me ingle cabu lenajame,

²⁵ pätä tabe singi ge Acejiyame me biname cama abasutame teeme mäpu ireclota cabu lenajame, lica ge pui niya mule biname cama matikolä padare otnetneja teeme miiji ireclota cabu.

²⁶ Tabe ngene ca egluji egä miijirage cirege, tabe liba iicetna päpäna teeme äsecrera biname Keriso name pi. Peei name pi tabe Aikupito gawe biname bime miijimiji gwidape iyeta jigyemuji, ätrunga cama jewagrijuji miiji daremu ne päpäname ciige.

²⁷ Tabe Acejiyame ne jitrunguji ätityerame teebine. Aikupito gawe ne liba sebmaluji, tabe wälu lica Mope Biname me claabe täapume. Tabe licarage tacnenutuji, yepä

Acejiyame cama äduji epu pana tabe teebine opo awatna ten cama lui ne biname cina äblicäco päpäna.

²⁸ Moose Acejiyame ne jäätrunguge teeme binamewale äsecreraame teeme mäpu ireclota cabu ca Aikupito gawe je. Tabe peei name pi biname bine jejemuji maamoi plongo ne agli Äsuplengta deedei wawename, piba pui me uudi ca mete grana bine apyacame. Piba Acejiyame me agleca mename seemo te teeme mete bine isuplengemuji, uuge bägrä bine lica eglecimuji peei mete cabu, yepä Aikupito gawe biname bime mete cabu taatu.

²⁹ Israela biname cina Acejiyame me ätityera cabu jitrungujisi, teepi conocäco yuuru-jisi malu lui ne yaainusi Ududi Malu ca. Peei lui epu pana teepi doro gawe cabu ecluji. Yepä, Aikupito gawe biname cina liga yuuruujisi Israela biname bine äcwetname, teepi iyeta abumitnuji, siige.

³⁰ Israela biname bime ätrunga name pi babo cewe Yeriko me kula caale te itramuji. Camuge atrama, Israela biname cina peei caale ne piba jewaclomäjenujisi iyeta seven bimu cama, Acejiyame lipu teebibine itu jejemuji.

³¹ Yepä ero magebi teeme ngii Rahaba, tabe lica budre ne jepänuji nuuja Yeriko cewe biname cama. Teepi te singi lica ge Acejiyame me mene äteciyame, yepä Rahaba jitrunguji Acejiyame ne. Israela biname cabu ca neeneni ire täapume biname bine tabe te jaawabuji piyepu äätityäruji.

³² Yoo siige, cerämu biname piti nemi pepu pana, yepä padare ibibi lica gyene mene jaajanename Gideon, Baraka, Samson, Yepeta, Daawida, Samwela, piyepu iyeta sasa mename biname poto cidi me.

³³ Peei biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine ätityerame. Teepi yuutrutujisi nuuja gawe cubuyame biname cabu ca, teeme biname bine cängena ire jetwemujisi, piyepu pui miiji bine jepänanemujisi, Acejiyame lui poto cidi me ituge jaji. Layani cina äblicäco teebibine agleca,

³⁴ muye wädräji äblicäco oomlana teebibine, cuta piyepu teepi cubu turikä budre cabu ca äsecräruji. Poto cina teeme tääpe liba bleela, teepi cuta cääri kokre jääpänuusi. Poto cina cubu me kokre cama yaacluge, piba nuuja gawe cabu ca biname cina temiji pi luucratnuge.

³⁵ Poto magebi ätrunga name pi teeme budre biname ewademujisi ireclota cama.

Nuuja pui biname cina mage pita piyepu budre jepänujisi, ingle teepi singi lica ge Acejiyame bau ca äyebhengame peei pita piyepu budre cabu ca äsecreraame, yepä teepi Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine cirege arpinera miijirage cabucewe ireclota täapume.

³⁶ Teeme poto bine niiyarage bääclena me jaawenemusi, jidnanininusi, nuuja bine jaamlemeläjemus, siige krokeciye mete bora me yaacranimusi.

³⁷ Poto bine kula ca eglecimujisi, poto bine cole je jeclanimujisi, cubu turikä ca teepi budre jepänujisi. Poto cina cäbletääpe cäco, maamoi piyepu gouti tääpe bine asigrärinujisi. Teeme deedei piyepu gwidape lica ge; poto cina pita piyepu mäpurage ireclota jepänujisi nuuja biname cabu ca.

³⁸ Teepi uucratnujisi daapo taatu cewe cabu me piyepu podo cabu me, kula waja piyepu cupicu bora je ämletnärinujisi. Pui biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi, yepä ai gawecewe me ireclota lui miiji lica ge teeme täapume.

³⁹ Acejiyame teebibine iyeta ewepyeräjemuji teeme ätrunga täapume, yepä teepi camuge päpäna iyeta pui miiji ne Acejiyame lui ituge jaji teebibine ceerame,

⁴⁰ ingle Acejiyame singi gyene teepi mime ireclota padare ne awagriyame, piba teepi mine cama gigri cirege päpäna pui iyeteta epucäco ireclota ne.

12

Acejiyame Iyeta Teeme Bägrä bine Yaablawäjemuge

¹ Yoo siige, bucurage ätrunga biname cina ituge uutruta. Mine epu pana uuwamena biname gemi liiyepu teeme sobe cabu. Miiji mine iyeta mime mäpu äyebenga piiyepu poto niiya mule lui cina mibibine cuta noomlenininisi. Mine piba gaabe cabu cängena uuwametna.

² Mine irecu yaacranemesi Yeesu bau me. Tabe mibibine niwadaneniniginige mime ätrunga cabu, ngälu peei te epucäco me cire läbitepi cabucewe je. Tabe teeme gaabe ne lica ebmaluji baarge uli cabu budre äbita name pi, yepä tabe baarge uli ne ecatuji, ajiri ngänuge tabe budre äbituji mime täápume, ingle tabe budre gaabe cabu ngene jotwananuji egä teeme niinäce gaabe me babo gege pisi nyene. Siige, tabe budre cabu ca arpinan-tuji, page tabe pisi nyene adnatäneji Acejiyame me camu poto ime cabu je.

³ Mime gaabe liba mäpu, liba worämu me läbitinago, mine piba ngene pa jwaatwananinago Yeesu me mäpurage ireclota poto cidi me. Niiya mule biname liba teebine jimugetnujisi, tabe cängena enajuji. Mine cuta gone worämu name pi toraca gaabe ne yaabma-lusi.

⁴ Toraca, weene niiya mule cama läciseräjininuye, yepä peei cabu ca weene lica budre ne ituge päpäna.

⁵ Nää, weene pama ngene jitrimalininiginige Acejiyame me miiji mene weeme täápume egä,

“Cäme bägräwale, imyemutinege weeme Yageyame me ablaweja mene äteciyame.

Cane liba weeme niiya mule yaaboclomäjimune, gone mäpu ngene atwanena yaacatuye.

⁶ Ingle naace gyene cäme singi biname bine cane yaablawäjemune.

Cane bägräwale bine poto mäpu cabu yääbäcnimune, cuta yääsecräremune.”

⁷ Weene ablaweja yaacatuye Acejiyame bau ca, ingle tabe epu pana weebibine jiweniniginige bägrä bine liiyepu. Yoo, iyeta bägrä yepäyepä teeme babe te yaablawäjuge.

⁸ Acejiyame liba weebibine lica iblawäjininiginige, teeme nuuja bägrä bine lipu yaablawäjemuge, piba weene lica gemi teeme toraca ingle biname.

⁹ Mime uudi babe cina mibibine niblawäjinusi, piiyepu mine teebibine opo gaabe me yaacranimusi. Piba mine miiji cuta mime Aceji Babe me ablaweja ne ngenecu miiji cama acata cuta peei cabu ca miijirage ireclota ne päpäname.

¹⁰ Mine liba bägrä je, mime babe cina piba nibiberäjininujisi teepi lipu ngene jwaatwanimusi egä miiji ge, yepä Acejiyame me ablaweja lui iyeta padare conocäco gyene piiyepu mime miiji täápume. Tabe singi mine teeme pana mara conocäco me äbitame.

¹¹ Ablaweja padare cabu mine gege lica birige, yepä ngenecu mäpu, yepä ingwe ca mine ngenecu poode birige piiyepu miiji mule cabu ninajininuge.

Gone Acejiyame me Mene Ägyi

¹² Yoo, kaakesea biname te liba gloose me läbituge, tabe miiji teeme kaakesea gwidape teeme ime ca cängena oomlana, piiyepu teeme ernge liba diibe läbituge, tabe piba miiji cängena aclajuta, pepu pana mine miiji cängena lenaja gloose cäco.

¹³ Weene conocäco gaabe cabu pa naaclepi, piba lui kokre cäco biname cina weeme ingwe ca otni, teepi lica weeme conocono gaabe name pi atrametna niiya päpäname, yepä conocäco gaabe cabu teepi miiji me läbitininusi.

¹⁴ Weene singi läbitininuye iyeta biname cama poode lenajame. Weene conocäco ireclota yaabiberäjininuye, ingle laati te conocäco ireclota ne jäägyuge, tabe lica mime Yageyame ne cirege päpäna.

¹⁵ Weene iyeta weemeweme cängena ire atwipeye, piba weeme nuuja te lica pagege atamongära Acejiyame me miiji cabu ca. Weene cuta cängena ire egä gonerage ngenecu niiya me äbita. Gonerage weeme yepä te peei mule ne gije jaabacituge, ingle peei mule te wata birige babo äbita. Ngenecu niiya te mime nuuja biname bime ätrunga mule ne sabe jaawenuge.

¹⁶ Cuta cängena ire sargi mule poto cidi me. Gonerage acata peei mule ne. Piiyepu gone Acejiyame ne kaake me wawena, Esau liiyepu. Yoo, teeme yene Acejiyame me babo miijirage mene uuge bägrä täapume, yepä tabe liba loolomecewe te joomluji, piba teeme singi deedei täapume lui baborage ge, yepä teeme singi Acejiyame me miiji täapume matikolä ge. Tabe Acejiyame me babo miiji uuge bägrä täapume igane ne ecäriige yepä deedei päpäname.

¹⁷ Weene umle gemi egä ingwe ca tabe lipu baborage singi äbituji uuge bägrä me babo miiji ne päpäname, yepä lica jepänuji, ingle tabe äblicäco teeme niinäce singi cäco mule ne mara me wawena. Tabe däbume ele engenuji.

Sasa Jajeji Mene Lui Sinai Podo cabu ca piiyepu Kirece Jajeji Mene Lui Siiyona Podo cabu ca

¹⁸ Yoo, sasa Israela biname poto cidi me weene ngene jotwa-nanineye. Teepi liba Sinai podo wajwa jeclajutemuji Acejiyame me cotre mene baborage wälu cama äteciyame, puga muye kloka te wädräji cama tasatuji. Piba krokeciije me äbituji; babo buuwe te tipwäjuji.

¹⁹ Baborage ala sengenuji moole pana gwidape cabu ca. Puma cita ca babo tagepogogo tasatuji epu mage mäpu mene cama egä lui cina itecijemuji, teepi jejujisi ätecitame.

²⁰ Teepi baborage wälu ge Acejiyame me mene täapume egä, “Laati te podo ne joomluge, ngänu gyene biname coo cibi gwidape, peei ne miiji kula ca budre me agli.”

²¹ Peei iyeta epu babo wälu cama ge Moose te jiicuji egä, “Cane naclonecnige piiyepu babo wälu gäne.”

²² Yoo, weene lica Sinai podo gome wälu cama naaclige, yepä weene wälu cäco ituge otni Acejiyame me puupu mameta me, lui puupu epu pana gyene Siiyona podo liiyepu. Weene naaclige Ireclota Acejiyame me cewe mameta me, lui Cabucewe Yerusalema. Puma teeme toraca bucurage mename seemo babo gege cama abasecretnige.

²³ Weene ituge otni Acejiyame me ätru-nga ingle cabu abasecretname, luma iyeta biname uuge bägrä pana gemi, lui bime ngii oogäräneji gemi cabucewe je. Weene Acejiyame bau ituge otni, lui te jaatranemuge iyeta biname bine. Peema weene abasecretnige conocäco biname bime seemo cama, Acejiyame lui bine epucäco me ituge wawena.

²⁴ Peema Yeesu pisi nyene, lui te gaabe ne jiitnuji kirece jajeji mene täapume, teeme uudi ne liba yiwäräjuji weeme niija mule bine äcisejame. Yoo, Yeesu me uudi lica ge epu pana Abela me uudi liiyepu. Abela me uudi te singi ge budre daremu täapume, yepä Yeesu me uudi te biname bime budre daremu ne yääyebtingtuge.

²⁵ Ai ätityera name pi, weene cängena ire inajipi. Acejiyame me mene täapume gone ätecija cäco läbitininuye. Yoo, pui sasa Israela biname lui cina singi lica ge Acejiyame me cotre mene äteciyame gawecewe podo cabu ca, teeme täapume äsecrera gaabe lica ge. Mine piiyepu, mime äsecrera gaabe lica gyene, mine liba Acejiyame me mene ne kaake me wawena, lui mene te twaatnuge cabucewe cabu ca.

²⁶ Yoo, Acejiyame liba mene jejemuji Sinai podo cabu ca, teeme tagepogogo te ai gawe ne jekocnäjuji, yepä page ai ingwe ca padare cabu tabe jiicuji egä, “Cäro, cane nuuja taje ai gawecewe cuta piiyepu cabucewe cääri cire jaakocnäjepene.”

²⁷ Teeme “nuuja taje” mene me aboclomta agesa: Lui gwidape Acejiyame jebenemuji, nuuja taje tabe peei bine cire yääyeblinge-mepi akocneja ca, piba lui gwidape äblicäco akocneja, peei cina cire yaacrajeji.

²⁸⁻²⁹ Yoo, mime cabucewe puupu, Acejiyame luma mibibine cirege waadena ten cama lenajame, peei ne äblicäco akocneja coo äyebtingta, peei name pi mine miiji Acejiyame ne baborage eso yäcäresi. Yoo, Acejiyame me kokre baborage gyene, epu pana budni me

kokre te biname bine lipu yaabemuge. Peei name pi mine miiji teebine wälu piyepu cängena cama awepyeräja teeme singi mule ca.

13

Acejiyame te Singi Ai Mule täápume

¹ Mimemime singi läbitininago Keriso me toraca nanigane pana.

² Mine cuta miiji ngene jaapecnimusi catecewe biname bine awablame cuta deedei piyepu ngene oocana puupu ceerame. Yoo, poto cina pepu ituge wawena Acejiyame me mename seemo täápume, yepä teepi kui bine cängena opo lica awatnujisi.

³ Krokeciye mete biname mine gone ngene nitrimalinuge teebibine ire atwemame. Mime owecu teeme täápume miiji epu baborage äbita mine lui owecu ne singi birige päpäna, mine liba ten cama krokeciye mete cabu ninajininuge. Nuuja biname lui cina niiya jääpänusi biname bau ca, mine miiji teebibine owecu jaawenemusi, epu pana mine kui mäpu cabu cewe loocaninusi teepi liiyepu, ingle mine iyeta yepä tääpe gemi.

⁴ Magebi rooriye me gigri ireclota miijirage gyene Acejiyame me opo gaabe je. Peei gigri lenaja ne gone sabe wawena. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera biname lui te ero jaawenuge nuuja magebi coo rooriye cama, coo lui cina nuuja sargi mule bine jaawenemusi.

⁵ Mime ireclota cabu gone singi äbita baborage rarekaake täápume, yepä mime ibibi gwidape cama ngenecu gege cama ninajininige, ingle Acejiyame mibibine itu nijinujisi egä, “Cane licarage weebibine abmala; cane age säne weebibine ätityerame.”

⁶ Peei name pi mine wälu cäco jicemusi,

“Yageyame lui cäme ätityerayame gyene.

Cane lica wälu pa läbitemene biname bime täápume.”

⁷ Mine niinäce gaabe mope biname bime täápume ngene jaape-cnemusi, lui cina Acejiyame me mene mime täápume seboclomtujisi. Teepi ätrunga cama icrajemuji piyepu ätrunga cama budre. Mine miiji teeme pana ätrunga ne yaacatesi.

⁸ Yoo, Yeesu Keriso lica mara me läbituge; teeme mule yepä pana cema, page, piyepu iyeteta.

⁹ Gone maramara kirece abiberäja cina padare ceera weebibine mara gaabe cabu waadename. Mine miiji mime ngenecu kokre päpäna Acejiyame me miiji cabu ca, piyepu miiji lica gyene apicetnera mime ngenecu kokre päpäname maramara deedei mule cabu ca. Lui cina peei mule bine jaawenemusi, teepi lica miiji päpäna peei cabu ca.

¹⁰ Yeesu me baarge uli lui mime täápume epu pana iiwäreja dade liiyepu, yepä lui cina Israela biname bime cäbletääpe mete cabu yiiwärajusi, teeme conocäco lica gyene mime dade cabu ca teeme kälyä päpäname.

¹¹ Kui Israela biname bime mule ca, iiwäreja babo biname te cibi uudi yaacanuge iiwäreja mete Cuderage Puupu ngalebora me iiwärejame niiya mule bine äyebhengame, yepä peei cibi kaake bine juubudäremusi cewe cidecärä je.

¹² Peei name pi Yeesu budre äbituji cewe kaake poto ca biname bime niiya mule teeme uudi ca puma äcisejame.

¹³ Yoo, mine miiji mime sasa iiwäreja mule abmala teeme bau otnime, ingle tabe lui Israela biname bime iiwäreja mule kaake poto ca gyene. Tabe mage äcneca mene ituge ätecija teeme mara mule name pi. Mine cuta piyepu teeme pana äcneca mene niticijinuge.

¹⁴ Peei ngänu gyene, ingle mime iyeteta lenaja cewe lica gyene ai gawecewe cabu je, yepä mine ama jewagrijenisi lui cewe ne mine cabu je cirege päpäna.

¹⁵ Peei name pi mine miiji iyeta padare cabu Acejiyame ne awepyeräjame Yeesu me ätityera cabu ca. Pepu pana awepyeräja mime tagepogogo cina liba Yeesu me ngii jajanena, peei lui Acejiyame me singirage iiwäreja mule gyene.

¹⁶ Mine gone yaabmalusi miiji mule wawenecame piyepu ätityera ceerame mime yepäyepä, ingle naace popi cuta peei mule lui Acejiyame me singi iiwäreja gemi.

¹⁷ Weeme ätrunga mope biname bime mene itecijipi teeme singi wawename, ingle weeme seemo ireclota lui teeme ire atwi cabu gemi. Teepi miiji Acejiyame bau me teeme kaakesea poto cidi me aboclomtame. Teeme mene weene liba yaacatuwe, teepi piba ngenecu gege cama teeme kaakesea jaawenemusi, yepä weene liba ätecija cäco läbitininuye, teepi piba ngenecu mäpu cama teeme kaakesea jaawenemusi. Pepu cabu ca weene lica ätityera ne jääpänuye.

¹⁸ Cuta weene irecu lätumutinuye cime täápume. Cine ngene ca eglenisi egä cime ngenecu pajecu gemi, ingle cine toraca singi gemi miiji mule taatu wawenecame.

¹⁹ Cane baborage singi gäne weene apu irecu ätumutame egä cane wata acnenutame weeme bau me.

²⁰ Acejiyame mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca serpinan-tuji. Teeme budre cabu ca tabe itu asatuji mime miijirage Ire Atwi Biname täápume, mine lui epu pana teeme maamoi gemi. Teeme uudi liba tapiruji peei te jajeji mene ne ngälu cäco ibibi me jewenuji.

²¹ Mime Poode cama Acejiyame cane teebine ewejanenine iyeta weeme singi gwidape ceerame teeme singi cängena wawename. Cane teebine cuta ewejanenine tabe teeme singi ne acitename weeme yepäyepä trupa cabu. Tabe Yeesu Keriso me kaakesea ca peei ne jaawenuge. Yoo, jamyacu apacljera lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso!

Ceräcerägäabu Mene

²² Cäme binamewale, weene iyeta cäme umle mene cängena itecijipi weeme ngenecu kokre wawename, ingle cäme bucurage mene lica gemi.

²³ Cane weebibine umle jiwenininine egä mime biname Timoti basatige krokeciye mete cabu ca. Tabe liba wata atyaramta aima, piba yepä pa niclege weeme bau me.

²⁴ Cane sebore jiwenininine iyeta weeme mope biname cuta piyepu iyeta Acejiyame me binamewale. Italiya gawe cabu ca ätrunga binamewale cina weebibine cuta sebore jiwenininisi.

²⁵ Yoo, Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame. Siige cäme mene.

YAKOBU ME LETA

¹ Cane Yakobu säne, Acejiyame piiyepu mime Yageyame Yeesu Keriso teeme kaakesea bägrä gäne.

Sebore iyeta Acejiyame me binamewale! Weene lui weeme gawe ne ituge abmala, page gawe maramara cabu inajininige, agha cäme mene weeme tääpume.

Weene Apicetnera ne Ngenecu Miiji cama Jääpänuye

² Cäme ätrunga binamewale, maramara apicetnera bine liba jääpänemuye, piba ngenecu gege läbitininuye,

³ Ingle weene umle gemi egä weene liba pui mäpu cabu ca läsecrärinuye, weeme ätrunga te peei cabu ca kokre me läbituge mäpu cabu ämyemutaname.

⁴ Peei name pi ngenecu kokre cama imyemutepi ngälu pui mäpu cabu ca äsecrera. Weene piba amacetnäjäneji inajininuge, piiyepu kokre ätrunga cama weene miiji gemi nuuja apicetnera cabu ca cuta äsecrera.

⁵ Weeme yepä te liba singi umle äbitame Acejiyame me singi poto cidi me, tabe miiji Acejiyame ne ätemla, lui te baborage singi gyene iyeta biname bine umle ceerame. Tabe peei umle ne owecu cama papa yääcäruge.

⁶ Apu gone ngene jwaatwananinuye egä, “Acejiyame pama singi lica gyene cebine ätityerame,” yepä Acejiyame ne toraca jäätrunguye, piba taatu yäätemluye teebine. Lui te liba ätrunga cäco, teeme ngene atwanena piba epu pana yaanajuge malu cabu uule baawe liiyepu. Gobe te yaacenange puma cita ca cuta saawecnistuge.

⁷⁻⁸ Pui biname me ngene atwanena äblicäco cängenarage äbita. Tabe ngene jwaatwananuge egä, “Pama toraca gyene, coo piiyepu pama walya gyene.” Pepu ngenecu onya biname te äblicäco Acejiyame bau ca teeme singi ne päpäna.

⁹ Yoo, ätrunga biname lui cina babo lica gemi ai gawecewe biname bime ngene atwanena cabu, teepi miiji ngenecu gege cama yaacrajuge, inge naace popi teepi matimati lica gemi Acejiyame me opo gaabe je.

¹⁰ Cuta piiyepu ätrunga biname lui cina dogwe yaacrajuge gwidape tääpume, teepi miiji umle cama lenajame egä teeme bucurage rarekaake piiyepu gwidape iyeta lui papa gemi Acejiyame me opo gaabe. Peei ngene atwana te miiji teebibine ngenecu gege me wawena. Dogwe biname bime lenaja lui epu pana tuube birige baace popo me liiyepu.

¹¹ Yoo, liba bimu te nuunu cama tuungenutuge, gije ne jaadaromtuge, popo cina tamyange, piba teeme miijirage opo lica birige, siige. Dogwe biname cuta pepu gemi; teeme ai gawecewe cabu ireclota lui lecarage lica gyene. Teepi budre pa läbitipesi teeme kaakesea gaabe cabu liba waatni-nusi rarekaake päpäname.

¹² Baborage ngenecu miiji pisi nyene pui biname bime tääpume, lui cina toraca gaabe ne lica yaabmalusi niiya mule wawename, teepi liba apicetnera cabu je. Teepi iyeteta ireclota ne cirege päpäna, Acejiyame lipu ituge jaji eei bine ceerame, lui cina babo singi gemi teeme tääpume.

¹³ Apicetnera cabu ca, liba biname te angletneja jääpänuge niiya mule wawename, tabe äblicäco piba apu iicana egä, “Ai angletneja lui Acejiyame bau ca gyene.” Acejiyame pepu muleyame lica gyene. Niiya mule te äblicäco teebine angletneja, cuta piiyepu tabe licarage nuuja biname ne yaangletnäjuge.

¹⁴ Yepä, angletneja te täduge biname me ngene atwanena cabu ca, biname me niiyarage singi te liba teebine toraca gaabe cabu ca yääyeblyngtuge.

¹⁵ Peei niiyarage ngene atwana cama biname te puma cita ca niiya mule bine jaawenemuge. Pui niiya mule bime daremu lui budre gyene, cuta peei ingwe ca pui biname te niiya puupu cabu me läduge.

¹⁶ Yoo, cäme ngenecurage ätrunga binamewale, gone weemämu langletnäjinye egä, “Acejiyame bau ca gyene ai niiya.” Eewe, mine iyeta umle gemi egä Acejiyame pepu muleyame lica gyene.

¹⁷ Lui gwidape gemi miiji piiyepu epucäco, peei cina saacluge cabu ca Acejiyame bau ca. Tabe lui te iyeta cabucewe apacljera gwidape bine itu tewenemuji, tabe äblicäco mara pana äbita. Tabe cuta äblicäco mibibine kaake ca äcelyerame.

¹⁸ Teeme singi cabu tabe mibibine teeme bägräwale täapume ituge wawena, mine liba teeme toraca mene nitecijinininuju. Mine lui niinäce gaabe temi iyeta teeme nuuja waweneca gwidape cabu ca teeme singi pana äbitame.

¹⁹ Yoo, cäme ngenecurage ätrunga binamewale, weene ai mule ne ecateye egä, iyeta biname cina miiji mene wata ätecijame, yepä gone mene wata jiiemus, cuta piiyepu gone claabe me wata läbitininusi,

²⁰ Ingle naace popi claabe biname te äblicäco Acejiyame me singi ne conocäco wawena.

²¹ Peei name pi iyeta jugijugi mule piiyepu iyeta niiya mule weene iyeblyengemeye. Ngenecu plowa cama teeme mene yaacatuwe, tabe lui mene singi gyene weeme ngenecu cabu acitame, ingle pui mene te piba weebibine niiya cabu ca äsecrera gaabe jiwabininuge.

²² Mine umle gemi egä mine miiji pui mene ibi jaawenesi, lica ätecija taatu. Gone weemämu langletnäjinye egä ätecija taatu lui ibibi gyene.

²³ Pui biname lui te ätecija taatu läbituge, yepä lica jaawenuge, tabe epu pana biname te opo lipu mäali cabu läpänuge.

²⁴ Tabe liba nuuja gome me läduge, piba wata ngene jäätrimaluge teeme opo lipu gyene. Yoo, biname lui te mene yäätecijuge, yepä tabe singi lica wawename, tabe piba peei opo pana pui mene ne wata ngene jäätrimaluge.

²⁵ Yepä, lui biname te conocäco cotre cabu cängenarage läwecetnäruge lui cotre te biname bine yääsecräremuge, piiyepu tabe pui mene jäje labiberäjemuge, tabe piba lica ingwe ca ngene jäätrimaluge, yepä peei mene pa jaawenepi. Acejiyame teebine pa yäatityärepi iyeta teeme miiji waweneca cabu.

²⁶ Lui te jiiuce egä, “Cane Acejiyame me biname gäne,” yepä lica teeme tage mene cängena ire, tabe teemämu langletnäjuge; teeme mule toraca lica gyene.

²⁷ Mime Aceji Babe me opo gaabe lui mule toraca gyene piiyepu conocäco agesa: emlame bägrä piiyepu cuublacubla bine teeme mäpu cabu ca ätityerame, cuta piiyepu ai gawecewe lenaja cabu ngenecu iyeta Acejiyame bau me acitame.

2

Iyeta Biname bine Yepä pana Ire Jaatwemuye

¹ Cäme ätrunga binamewale, lui cina mime jamyacu apacljera cama Yageyame Yeesu Keriso ne jitrungeniye, weene iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye.

² Apu mule gone. Dogwe biname te weeme abasecretna mete cabu me liba labacituge, miijimiji cäbletääpe cama piiyepu oplacmeläja gwidape cama teeme ime kukluta cabu; piiyepu nuuja biname te liba ränderände cäbletääpe cama labacituge,

³ weene liba dogwe biname ne cängena ire jaatwuye, teebine jaajuye egä, “Agesa miiji puupu adnatame,” yepä pui gwidape cäco biname ne jaajuye egä, “Miiji adnata puupu ibibi lica gyene, maane nää äblicäco peema aclajuteji lenajame, coo gawe cabu adnatame cäme ernge gome?”

⁴ Weene liba pepu mule jaawenuye, weene biname bine piba maramara tomi me jaabelanemuye. Pepu mule lui miiji lica gyene. Weene gone biname bine jaatranimuye teeme gwidape poto cidi me. Pepu ngene atwanena lui conocono gyene.

⁵ Cäme ätrunga binamewale, cäme mene nätecijeye. Lui biname cina ai gawecewe poto cidi me dogweyame lica gemi, Acejiyame teebibine ituge jājācra ätrunga cabu dogwe ne

pa jääpänesi. Teepi miiji puupu cabu Acejiyame cama cirege lenaja, tabe lipu ituge jaji ceerame iyeta lui cina teeme tääpume singi.

⁶ Yepä, weene poto biname bine gawe me ituge acrana, ingle teepi gwidape cäco gemi. Pepu mule lui conocono gyene. Yoo, weene babo singi gemi dogwe biname tääpume, yepä teepi laati bemi, lui cina weeme ireclota ne mäpu me jaawenusi? Cuta teepi laati bemi, lui cina weebibine atraname iwadininusi rarekaake awecna poto cidi me? Teepi lui dogwe biname gemi!

⁷ Teepi peete nemi lui cina niya mene jiicemusi weeme Yageyame me miiji ngii poto cidi me.

⁸ Yoo, toraca mule pisi nyene Oogäräneji Mene cabu egä, “Maane miiji biname bime tääpume singi lenaja, maane lipu mäame tääpume singi birige.” Weene peei cotre mene cängena liba jaawenuye, peei lui miijirage gyene,

⁹ yepä weene biname bine liba jaabelanemuye miijimiji cäbletääpe poto cidi me, weene peei cotre mene ne jaatropangtuye. Pui lui niya mule gyene.

¹⁰ Pui yepä matikolä cotre atropangta name pi, weene epu pana gemi egä weene iyeta cotre bine jaatropangtemuye,

¹¹ ingle Acejiyame lui te itu jiicuji egä, “Sargi mule gone,” tabe cuta jiicuji egä, “Gone biname ne budre me yaagluye.” Weeme nuuja lui te licarage sargi mule jaawenuge, yepä tabe liba nuuja biname ne yaagluge, tabe peei lui cotre ne jaatropangtuge.

¹² Yoo, weeme atrana cirege pui cotre cabu me lui te biname bine yääsecräremuge. Peei name pi cängena ire weene ngena ne jaawenuye piyepu ngena jiicuye.

¹³ Ingle naace popi laati te biname ne owecu liba lica jaawenuge, pui te owecu ne lica cirege päpäna atrana padare cabu. Yepä, lui cina nuuja biname bine owecu jaawenemusi, Acejiyame me owecu cuta pisi nyene teeme tääpume.

Ätrunga Aboclomtäneji Gyene Miiji Waweneca cabu ca

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, ngena miiji gyene biname te iicaname egä, “Cane ätrunga biname gäne,” teeme waweneca liba miiji lica gemi? Ätrunga liba mene taatu, pepu ätrunga ibibi lica gyene biname ne niya cabu ca asatame.

¹⁵ Yoo, mime ätrunga watewale piyepu ngulewale liba piti nemi deedei piyepu cäbletääpe cäco,

¹⁶ ngenome weeme yepä te teebibine jaajemuge egä, “Yewo! Acejiyame weene cama gyene. Weene deedei cängena läbitininuye, cängena inajininuge,” yepä tabe te lica yääcäremuge cäbletääpe piyepu deedei? Peei nuuja miiji lica gyene.

¹⁷ Yoo, lui biname te Acejiyame poto cidi me jaatrunge, yepä teeme mene lica jaawenuge, teeme peei ätrunga papa gyene, toraca lica gyene.

¹⁸ Gone apu jiicemuye egä, “Yepä biname teeme miiji ätrunga pisi nyene, yepä nuuja teeme miijirage wawena pisi nyene.” Eewe, weene äblicäco ätrunga ne aboclomta waweneca cäco ca. Siige, cane cäme ätrunga ne weeme tääpume eboclomtenine cäme miijirage waweneca cabu ca.

¹⁹ Weene jäätrunguye egä, “Yepä taatu Acejiyame pisi nyene.” Yoo, peei miiji gyene. Niyaniya cable cina cuta peei umle cama icrajinige, siige teepi wälu gemi, yepä nuuja singi lica gemi Acejiyame me singi waweneme.

²⁰ Weene buduma gone! Nää, pajecu lica gyene egä wawena cäco ätrunga lui papa gyene?

²¹ Weene mime kaakesaare Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu Acejiyame me singi ne jenuuji, siige piba conocäco me äbituji Acejiyame me opo gaabe je. Tabe teeme bägrä Isacako Acejiyame ne ecäruji, kula dade papa cabu ecituji.

²² Abrahamo Acejiyame ne toraca jitrunguji, peei name pi Acejiyame me mene ne ecatuji teeme singi waweneme. Teeme ätrunga epucäco me äbituji teeme wawena cabu ca.

²³ Pipu pi toraca me äbituji Oogäräneji Mene lui jiicenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.” Yoo, biname cina teebine yaainusi “Acejiyame me biname” ca.

²⁴ Piba mine umle egä biname cina Acejiyame täöpume kälyä läbitininusi teeme waweneca cabu ca. Mine äblicäco waweneca mime ätrunga cabu ca äyeb lengta.

²⁵ Cuta pepu äbituji ero magebi Rahaba täöpume. Tabo Acejiyame me opo gaabe conocäco äbituji teeme wawena cabu ca, tabe liba Israela biname bime neeneni cubu ire biname bine teeme mete cabu me aacanuji ämlitame, piba teebibine teeme cubuyame bau ca aasatuji, jäätyepuji nuuja gaabe cabu.

²⁶ Yoo, biname me tääpe liba seemo cäco gyene, pui biname te budre. Cuta pui biname me ätrunga liba miiji waweneca cäco gyene, peei ätrunga te budre.

3

Mage Mäpu Gyene Wätä ne Cängena Ire Atwime

¹ Cäme ätrunga binamewale, miiji weeme nesae biname taatu abiberäja kaakesea pa yaacatepesi, ingle cine lui abiberäja biname gemi, cine toraca mule umle cire läbitinijago. Peei name pi cine liba nuuja mule wawena, cime mäpu daremu baborage cirege nuuja biname bime daremu cabu ca.

² Yoo, mine iyeta conocono jaawenemusi. Biname lui te conocono mene lica jiicemuge, tabe conocäco gyene, piyepu ibibi gyene teeme tääpe iyeta cängena ire atwime.

³ Yoo, mine matikolä ayana gwidape ne cooso me tage cabu yaacitusi, amlemanteji nee-neni seea ca. Mine peei seea bine joomlemusi cooso ne pui ca yaablawäjusi. Cooso te piba mime singi gaabe ne yaacatuge otnime.

⁴ Cuta poo poto cidi me ngene jwaatwananinago. Poo lui babo-rage gwidape gyene, cuta babo buuwe te poo ne yaacananuge, yepä pisi nyene waapo wärega. Peei matikolä gwidape ca waapo biname te baborage poo ne yaablawäjuge teeme singi gaabe cabu otnime.

⁵ Biname me wätä pepu pana gyene. Ngänuge matikolä gwidape, teeme kaakesea lui baborage gyene.

Yoo, muye wiiryere cuta matikolärage gwidape gyene, yepä ibibi gyene babo glunu ne uubuderame.

⁶ Nuuja taje mime wätä lui muye wädräji pana gyene. Mime wätä cabu ca tasatanuge bucurage niyaniya mene. Yoo, epu pana muye wädräji lipu pisi nyene muye ngalebora, mime wätä cuta pisi nyene mime trupa ngalebora. Mine äblicäco uucratna teeme niyaniya mene cabu ca. Niiya mene te iyeta mime ireclota ne sabe jaawenuge, epu pana budni te iyeta gwidape bine lipu teeme gaabe cabu yaabemuge. Satani mage umle gyene biname bime wätä oomlaname teeme niiya kaakesea wawename.

⁷ Iyeta maramara opoyame cibi piyepu ele, piyepu biicwale, biname cina umle peei bine oomläjeca teeme singi wawename,

⁸ yepä biname te licarage teeme wätä ne cängena ire atwi. Mine ibibi lica gemi mime wätä mene bine iibaname. Mime niiya mene te mime nuuja biname bine ngenecu mäpu me jaawenemuge.

⁹ Nuuja taje mine wätä mene ca mime Yageyame Babe ne eso yäacärusi. Piba nuuja taje mine peei yepä wätä ca mime binamewale cama jääcelusi, Acejiyame lui bine teeme pana me itu jwenemuji.

¹⁰ Miijimiji mene niyaniya mene yepä tage cabu ca täsuge. Cäme binamewale, peei mule miiji lica gyene.

¹¹ Mite niye piyepu cärmecärme niye licarage yepä waja cabu ca tasatäsi.

¹² Mine äblicäco neeneni maramara opo kuu bine yepä uli cabu ca päpäna. Mine äblicäco uli kuu ne seasea cabu ca äwäcuta. Piyepu mine äblicäco mite niye ne iitana

malu cabu ca caapereniye luma. Yoo, miiji lica gyene miiji mene piyepu niya mene yepä tage cabu ca äsecrera.

Toraca Umle Lui Apu Gyene

¹³ Weene liba toraca umle cama gemi, cängena inajipi miiji mule taatu waweneme. Cuta piyepu weene liba lica nuuja biname bine jaajanemuye weeme miiji waweneca poto cidi me, weene piba toraca umleumle biname gemi.

¹⁴ Yepä, weene liba claabe läbitininuye nuuja biname me miiji täapume, coo weene liba jäje ngene jwaatwananinuye weeme taatu miiji täapume, piba weene gone apu jüicye egä, “Cine temi umlerage biname.” Peei lui walya gyene.

¹⁵ Pepu umle te lica täduge cabucewe ca, yepä peei lui ai gawecewe me ngene atwanena gyene. Pepu umle lica gyene Aceji Seemo bau ca, yepä Satani bau ca gyene.

¹⁶ Yoo, pui cewe cabu luma biname cina claabe piyepu ämugetna läbitininusi teeme nuuja biname te liba miiji jääpänuge, piyepu iyeta biname bime ngene atwanena luma teeme poto cidi me yaacrajuge, äcela puma birige piyepu iyeta nuuja niyaniya mule.

¹⁷ Yepä, pui umle lui Acejiyame bau ca conocäco gyene. Peei umle te singi gyene biname cina poode cama lenajame, peei umle te owecu gyene nuuja biname bime täapume, cuta peei umle te nuuja biname bime mene yäatecijemuge, nuuja biname ne owecu cama yäätityäruge, miijimiji mule jaawenemuge. Peei toraca umle te lica biname bine maramara ire jaatwemuge teeme täape liba mara coo teeme gwidape liba nesae. Peei toraca umle te lica mara ngene atwanena yaacwabuge mene mitemite ca.

¹⁸ Biname lui cina singi poode cama lenajame teepi nuuja biname bine owecu jaawenimusi, piba pui biname bime bau ca miiji mule ne jääpänusi.

4

Gone Ai Gawecewe ne Biname me Jaawenuye

¹ Ngena gyene inge weene claabeclabe lenajame piyepu mene abajame? Peei mule cina saacluge weeme ngene atwanena cabu ca, iyeta lui gemi weeme singi cabu je. Cuta peei cina laglinusi weeme cabu.

² Weeme poto biname cina singi gemi gwidape täapume, yepä äblicäco waadena, peei name pi teepi singi nuuja biname ne aglime. Poto biname cina gwidape täapume baborage singi läbitininusi, yepä teeme täapume gaabe lica birige päpäname. Teepi piba claabe cama yaacrajuge, nuuja cama jääcelusi. Yoo, teepi teeme singi gwidape ne lica jääpänusi, inge teepi peei täapume Acejiyame ne lica yäätineräjusi.

³ Nuuja taje teepi Acejiyame ne yäätineräjusi, yepä cuta lica jääpänusi, inge teeme ngene atwanena lui conoconorage gemi, teeme taatu singi cabu yaacrajuge.

⁴ Weene liba pepu mule bine jaawenemuye, weene piba epu pana gemi ätecija cäco magebi liyepu lui te baborage singi gwene teeme rooriye ne abmalame nuuja ne acatame. Nää, weene umle lica gemi egä lui biname te ai gawecewe ne biname me jaawenuge, tabe cuta pui padare cabu Acejiyame ne cubuyame me jaawenuge. Inge lui te baborage singi gyene ai gawecewe me mule täapume, tabe äblicäco cuta Acejiyame me biname me lenaja.

⁵ Coo, weene pama apu jingenige egä Oogäräneji Mene te papa jüicenige egä, “Lui seemo ne Acejiyame mime trupa ngalebora itu secituji, pui te kokre singisingi cama gyene.”

⁶ Yepä, teeme babo miiji, lui nicärininige, kokre gyene cuta peei cabu ca. Oogäräneji Mene apu jüicenige egä, “Lui biname te singi teemämu babo me äbitame, Acejiyame teebine jäägyuge, yepä lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine yäätityäruge.”

⁷ Yoo, peei name pi weene Acejiyame ne weeme trupa ecäreye teeme singi wawename. Satani ne kaake ca icelyäreye, tabe piba weeme bau ca pa luucrepi. Weene Acejiyame gome me naaclege, Acejiyame piba weeme bau pa yaanajege.

⁸ Yoo, niiya mule biname, weene weemämu äcisäjipeye! Lui cina neeneni ngene atwanena cama gemi, weeme ngenecu emaceträjemeye Acejiyame täapume singi äbitame.

⁹ Weeme niiya mule name pi weene miiji ngenecu mäpu äbitipeye, ele ingenitninege. Weeme papa ngange äwäcna ebmaleye, mäpu ngene atwanena täapume ngene jotwanin-eye. Weeme gege siige, ingle babo mäpu pisi nyene.

¹⁰ Weene umle äbitineye egä Yageyame me opo gaabe je weene miiji lica gemi, tabe puma cita ca weebibine toraca ngenecu miiji me pa jiwenipi, toraca gege piba picäripi.

Mime Binamewale bine Iicetna Gone

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, gone niiya mene jaji weeme nuuja poto cidi me. Lui te teeme biname ne jiietnuge, tabe cuta Acejiyame me cotre mene conocono me jaawenuge, ingle cotre mene te jiićenige egä weene miiji biname bine owecu wawena, yepä iicetna lui owecu lica gyene. Peei lui weeme kaakesea lica gyene cotre ne atraname egä miiji gyene acatame, coo niiya gyene peei name pi miiji abmalame. Yepä, weene miiji cotre ne cängena jaawenuye.

¹² Pisi nyene yepä taatu cotre oogära biname, lui te ibibi gyene biname bine toraca atraname, piba poto biname bine niiya cabu ca äsecreraame waadename, cuta nuuja poto bine äyeblengame. Peei name pi maane, baa laasi näte lui te mäame biname ne jaatranute?

Gone Mene Papa Iicema Weeme Miiji Kaakesea poto cidi me

¹³ Yoo, cäme mene matikolä pisi nyene teeme täapume lui cina Acejiyame cäco teeme kaakesea poto cidi me jaatranusi, piba jiićemusi egä, “Page coo pama ciyeciye, cine piyemopo pui babo cewe me naćenige. Cine yepä kämäge puma pa ninajipi aletnaletna kaakesea wawena täapume. Cine bucurage rarekaake pa jääpänemepesi.”

¹⁴ Agesa cäme mene pepu biname täapume; weene umle lica gemi ciyeciye ngena te äbitenige! Weeme ireclota leca lui kroke gläasi pana gyene, lui pisi nyene matikolä padare piba läyebtingtuge.

¹⁵ Weene apu cire jiićejiye egä, “Mime Yageyame te liba singi gyene, cine piba ninajininige, ai kaakesea ne jewenenisi, peei ne piyepu cuta.”

¹⁶ Weeme kaakesea piyepu weeme ireclota lui Acejiyame me ime cabu temi. Gone weeme kaakesea täapume papa iicetneja, epu pana egä weeme ireclota lui weeme ime cabu sine. Acejiyame singi lica gyene pepu mule täapume.

¹⁷ Yoo, lui biname te liba umle gyene egä, “Cane miiji gäne peei gaabe cabu otnime,” yepä tabe lica läduge, tabe peei lui niiya mule ne jaawenuge.

5

Cuta Dogwe Biname cina Teeme Daremu Cirege Päpäna

¹ Cäme mene cuta pisi nyene gwidape dogwe biname bime täapume. Weene ele ingenitninege ajij mene cama, ingle mäpurage daremu pisi nyene weeme täapume.

² Weeme gwidapegwidape sabe läbitininusi, weeme miijimiji cäbletääpe potäte cina jaatecimusi.

³ Weeme rarekaake juju läbitininusi. Peei juju te weebibine opo iwatnininuge egä weene ceera cäco biname gemi. Muye te gwidape ne lipu yaataclomuge, peei rarekaake te waniba pana weebibine sabe cire jiwenipi. Gwidape rarekaake weene tomitomi jaawenemuye ai ceräcerägäabu poto bimü täapume.

⁴ Weene lica toraca daremu yääcäremuye pui biname lui cina weeme calwacupi cabu kaakesea jaawenemusi. Teeme aitna mene itecijinege! Acejiyame mime Kokrerage Yageyame ituge ätecija teeme ala.

⁵ Ai gawecewe cabu weene iyeta weeme singi deedei piyepu gwidape ituge aletna. Weene weemämu ngeerangera cibi pana ire latwinuye. Yoo, agli täápume bimu te bii tatyaramtige.

⁶ Weene biname bine ablaweja biname bau me papa yaawademuye, teeme gaabe liba lica gyene asatame. Poto cina cuta budre weeme bau ca itu jääpänesi, siige.

Mene Awagrija piyepu Irecu Ätumuta poto cidi me

⁷ Yoo, cäme ätrunga binamewale, agesa mene weeme täápume lui cina mime Yageyame me acnenuta täápume jewagrijenisi. Teeme trämä cängena inajipi, epu pana gije liteta biname liiyepu, lui te calwacupi kuu ne jaawagrijuge. Niinäce ngupe te täduge, gije ne uutaname jaawenuge. Ingwe ca ngupe te liba täduge, gije cepa ne piba yoororuge, siige kuu jaawenuge.

⁸ Weene pepu pana jewagrijeniye, umle cama egä mime Yageyame me acnenuta bimu lui cudecewe lica gyene.

⁹ Cäme ätrunga binamewale, gone weeme nuuja bine jäängäjemuye, piba Acejiyame te weebibine lica birige atrana. Weene umle egä mime atrana biname cudecewera lica gyene.

¹⁰ Cäme ätrunga binamewale, sasa mename biname poto cidi me ngene jwaatwanani-nago, lui cina mime Yageyame me ngii cabu mene jicemusi. Teeme pana mule ecateye lipu cewe oocana cabu ämyemutaname. Teepi lica nuuja biname ne jäängäjusi, yepä cängena jaawagriju siige äsecrera täápume.

¹¹ Page teepi babo miijirage gemi, inge teeme ireclota cabu teepi ätrunga gaabe ne lica ebmalujisi, mäpu ne liba jääpänsi. Yoobu lui pepu biname ge. Maramara mäpu cina teeme bau me secluji, yepä tabe Acejiyame ne jitrunguji teebine asatame. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi Yageyame ne, tabe lipu babo miiji ireclota ingwe ca Yoobu ne ecäruji. Mime Yageyame me waadena mule pepu pana gyene babo owecu cama.

¹² Cäme ätrunga binamewale, agesa baborage gwidape: Weene liba toraca mene singi iicaname, gone nuuja ngii cama awejena weeme mene toraca me äbitame, gone gawecewe ngii cama iicana, piyepu gone cabucewe ngii cama iicana, coo cuta nuuja ngii cama gone iicana. Weene miiji iicana egä, “yoo,” coo “lica”. Peei mene taatu jicuye, piba weebibine lica atrana birige egä ‘niiya mule biname gemi.’

¹³ Weeme yepä te liba mäpu cabu yaanajuge, tabe miiji Acejiyame bau irecu ätumutame. Weeme yepä te liba gege cama, tabe miiji Acejiyame ne awepyeräja uupera cama.

¹⁴ Weeme yepä te liba pita cama yaanajuge, tabe miiji ätrunga inge modamoda biname bine ala asogleca teeme gome irecu ätumutame. Teepi te mige ca yaaganusi mime Yageyame me ngii cabu.

¹⁵ Teeme irecu ätumuta te pita biname ne miiji me pa jaawenepi, teepi liba ätrunga cama jaawenusi. Mime Yageyame te piba pita biname ne pa jaarpinantepi, piyepu teeme niiya mule bine yäyebblendemepi teeme cabu ca.

¹⁶ Peei name pi weeme niiya mule weemeweme ajanipeye piyepu weemeweme täápume irecu ätumutanipeye weene miiji me äbitame. Baborage kokre te täduge Acejiyame bau ca, biname te teeme ngenecu bora liba lamacetnäjuge, piba cängena irecu lätumutuge tabe.

¹⁷ Eliya me irecu ätumuta lui pepu kokre cama ge. Tabe binamerage ge mine liiyepu, yepä tabe liba Acejiyame bau irecu ätumutuji ngupe ne iibaname, piba ngupe te lica pui gawe cabu seciruji nesae kämäge cebo ngalebora.

¹⁸ Pui padare te liba apiruji, tabe cuta irecu ätumujuji. Ngupe te dume cabu ca piba sitramuji, piba pui gawe cabu gije cina cängenarage uutinujisi.

¹⁹ Cäme ätrunga binamewale, weeme yepä te liba läyebliingtuge Acejiyame me toraca gaabe cabu ca, weeme nuuja te liba teebine yaawecnistuge toraca gaabe cabu me, peei lui babo miijirage gyene.

²⁰ Ai poto cidi me ngene ca egleye egä biname lui te nuuja ne teeme niiya gaabe cabu ca saawecnistuge, pui biname me seemo ne cuta saasatuge niiya puupu cabu me otnime, cuta piyepu teeme bucurage niiya mule bine yiisibreemuge.

Yoo siige, cane ngii Yakobu, cäme mene ngälu peecwi yene.

PETERU ME NIINÄCE LETA

¹ Cane Peteru säne; Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane weeme bau me yoogärenine lui gemi Acejiyame me jäjäcräneji biname, weene lui cina tuucratnininuuije ai maramara probins cabu lenajame: naace Pontus me, Galatiya me, Kapadokiya me, Asiya me, cuta piyepu Bituniya me.

² Ujarage, Aceji Babe te weebibine itu jijäcrininuui teeme biname me äbitame. Aceji Seemo peei kaakesea weeme yepäyepä trupa cabu ituge wawena, weene Yeesu Keriso me mene äcwetname piyepu teeme uudi ca kälyä päpäname, ingle tabe budre äbituui, siige teeme uudi te tapiruui weeme niia mule äcisejame.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame.

Toraca Ireclota Cabucewe je Pisi Nyene Mime täapume

³ Mine Acejiyame ne eso pa yäcäresi, lui mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piyepu Acejiyame gyene. Tabe baborage owecu gyene mime täapume, mibibine kirece ireclota itu nicärininuui, tabe liba Yeesu Keriso ne budre cabu ca erpinantuui. Yeesu me arpinenta cabu ca mine umle gemi egä tabe cuta mibibine cirege arpinera ten cama iyeteta lenajame.

⁴ Mine cuta umle egä miijimiji gwidape piti nemi cabucewe je mime täapume, ingle mine Acejiyame me bägräwale gemi. PEEI gwidape lica gawecewe gwidape pana gemi, yepä ngälu cäco gemi, piyepu ocwäwa cäco, piyepu peei cina äblicäco sabe me äbita.

⁵ Acejiyame me kokre pisi nyene mibibine cängena waadename peei toraca ireclota cabu me iyeteta ten cama lenajame, ingle mine teebine jäätrungusi. Mime puupu pisi nyene cabucewe je amacetnäjäneji, piyepu peei äsecrera puupu ne cirege aboclomta ceräcerägäabu padare cabu.

⁶ PEEI name pi mine ngenecu gege cama ninajininige, ingle mine toraca gege puma cirege lenaja. Ngänu gyene mine page puu ngenecu mäpu cama matikolä padare ninajininige, ingle maramara apicetnera cina mime bau me seclenige.

⁷ Mine naace popi peei apicetnera bine jääpänemusi egä peei cina mime Acejiyame cabu ätrunga ne toraca kokre me wawename. Yoo, mime ätrunga me apicetnera bine mine ngene ca eglemisi kula pana gwidape cabu ca, ngii gol. Nuuja taje biname cina gol kula bine baborage nuunu jaawenemusi daglamete äyebhengame. Piba miijirage gol taatu tasatuge muye cabu ca. Ngänu gyene puu gol me lenaja lica iyeteta gyene, yepä muye ca miijirage jaawenemusi, piba cuta mime ätrunga bine lui baborage gemi gol cabu ca, miiji apicetnera kokre lenajame. Piba ceräcerägäabu bimü cabu Yeesu Keriso teemämu liba cire laboclomtepi, baborage miiji pisi nyene mime täapume lui cina pepu ätrunga cama gemi. Acejiyame bau ca mine piba awepyeräja, jamyacu apacljera, piyepu miijirage ngii cire jääpänemepesi.

⁸ Mine puu Acejiyame ne lica ituge päpäna, yepä mime baborage singi pisi nyene teeme täapume; cuta page mine puu äblicäco teebine päpäna, yepä mine teebine cängena jäätrungusi. PEEI name pi mime ngenecu gege epu baborage gyene, siige mine peei poto cidi me mene äblicäco.

⁹ PEEI gege eei name pi gyene, Acejiyame mibibine niia cabu ca nisechräeniniginige, niwadiniginige cabucewe me ten cama iyeteta lenajame. Peese nyene ingle mine teebine ätrungame.

¹⁰ Mime äsecrera niia cabu ca iyeteta ireclota cabu me, Acejiyame me sasa mename biname cina baborage singi peei poto cidi me umle äbitame. Teepi biname bine ingweraige padare täapume mene jejemuujisi Acejiyame me owecu piyepu ätityera mule

poto cidi me mime täápume, yepä teepi umle äbitame liga läbitininusi, pajecu lica ge teeme täápume.

¹¹ Keriso me Seemo teebibine mene jejananemuji egä, “Ciige Acejiyame me jajeji biname Keriso te mage mäpu padare ne cire jääpänepi, peei cabu ca cire lasatepi, siige jamyacu apaclyera ne cire jääpänepi.” Teepi peei mene poto cidi me mage ngene jotwanininujisi, ingle teepi babo singi ge umle äbitame egä lipulipu piyepu lui padare cabu peei mule te cirege äbita.

¹² Acejiyame piba teebibine umle jewananemuji egä pui mule te licarage teeme ireclota padare cabu cirege äbita, yepä ingwerage padare mime ireclota cabu mime täápume. Yoo, page Miiji Mene pajecurage jajanäneji gyene iyeta mime cabu me. Lui biname cina ai mene weebibine ituge jajanena, teepi cabucewe ca Aceji Seemo bau ca teeme umle itu jepänujisi. PEEI mule pepu miijirage gyene egä Acejiyame me mename seemo cina cuta singi gemi cerämu umle äbitame peei täápume.

Weene Cängenarage Conocäco Inajipi!

¹³ Yoo, mine Acejiyame me miiji mule poto cidi me umle gemi, peei name pi mine ngene atwanena bine pa yaamacetnäjemepesi, cängenarage lenajame. Mime ngene atwanena bine pa yaacranemepesi Acejiyame me owecu piyepu miiji cabu me, mine lui bine teeme bau ca cirege päpäna Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu.

¹⁴ Page mine Acejiyame me bägrä gemi, peei name pi mine teeme singi pa jaawenepesi. Gonerage weeme sasa singi bine waadena, epu pana pui padare cabu lipu yaawadimuye, weene toraca gaabe poto cidi me liba umle cäco inajininuji.

¹⁵ Acejiyame lui te mibibine ituge jäjäcra, tabe conocäcorage gyene, peei name pi cuta mine miiji conocäco mule taatu jaawenemepesi.

¹⁶ Yoo, Oogäräneji Mene te apu jicenige egä, “Weene cängena epucäco inajipi, ingle cane epucäco gäne.”

¹⁷ Acejiyame te iyeta biname bine yepä ibi cirege atrana teeme waweneca poto cidi me, nuuja te lica cirege asata atrana cabu ca. PEEI name pi mine lui cina teebine yaainusi Babe ca, mine miiji cuta teebine cängenarage opo gaabe me acita iyeta mime lenaja cabu ai gawecewe cabu je.

¹⁸ Acejiyame weebibine ituge äsecrera weeme kaakesaarewale bime krokeciye mule cabu ca. Mine umle gemi egä tabe lica rarekaake ecäruji mime äsecrera täápume. Rarekaake me daremu lui nuuja taje gawe me läbituge.

¹⁹ Yepä, tabe teeme ngenecurage bägrä Keriso ne ecäruji. Keriso budre äbituji, teeme uudi tapiruji mibibine äsecrera. Yoo, Israela biname bime sasa mule cabu teepi miijirage maamoi plongo ca yiwärusi teeme niiya mule bine äyebhengame. PEEI plongo lui jamyacurage yaanajuge, teeme nuuja dupe lica birige. Yoo, Keriso pepu maamoi pana conocäco gyene. Tabe teemämu itu iiwäräjuji mime niiya mule äyebhengame.

²⁰ Acejiyame camuge ai gawecewe ne wawena tabe liba Keriso ne jejuji mime niiya cabu ca äsecrera biname me äbitame, siige ai padare cabu teebine ituge aboclomta mime täápume.

²¹ Yoo, Keriso me miiji kaakesea name pi mime ngene atwanena cina Acejiyame cabu yaacrajuge. Tabe te teebine budre cabu ca erpinantuji, piba cabucewe me ecanuji jamyacu apaclyera cabu lenajame. PEEI name pi mine Acejiyame ne jäätru-ngusi piyepu mime ngene atwana teeme cabu yaacranusi.

²² Mine Acejiyame me toraca mene ne ituge ätecija mime trupa bine amacetnäjame, ngälu siige page mine toraca singi me ituge äbita mime ätrunga binamewale bime täápume. Yoo, mine mime biname bime täápume baborage singi pa läbitipago iyeta mime ngenecu cama.

²³ Page mime kirece ireclota pisi nyene. PEEI ireclota lica ge mime mage babe bime cabu ca, ingle teeme bau ca ireclota lui ngälu cama gyene. Yoo, Acejiyame lui ngälu cäco

gyene; tabe te ai kirece ngälu cäco ireclota mibibine itu nicärininuži pui padare cabu mine liba teeme mene jitrunguži, ingle teeme iyeteta mene cabu kokre pisi nyene iyeteta ireclota ceerame.

²⁴ Oogäräneži mene te ai poto cidi me jiicenige egä,
 “Iyeta biname bime ireclota lui baace pana gemi;
 iyeta teeme miiji lui epu pana gyene baace popo me liiyepu.
 Yoo, baace te budre läbituge,
 cuta teeme popo cina saatrametnemuge,
²⁵ yepä Yageyame me mene lui iyeteta ngälu cäco gyene.”
 Yoo, pei Miiži Mene ituge weebibine jajanena.

2

Mine Äjäcräneži Gemi Acejiyame bau ca

¹ Yoo, Acejiyame mibibine kirece ireclota nicärininuži, pei name pi mine miiji iyeta niiya mule bine abmala. Walya mene iicana gone, piyepu walya mule gone wawena, äcneca gone, cuta piyepu gone nuuja biname me gwidape ire patre agli.

² Epu pana matimati bägrä liiyepu iyeta padare singi ngame migi nänäjame, weene miiji Acejiyame me mene täöpume pepu pana baborage singi äbitame, naace täöpume weeme ätrunga te uutaname ngälu weene iyeteta ireclota ne päpäname.

³ Yoo, mine ituge päpäna egä Yageyame lui miijirage, owecu cama biname gyene.

⁴ Mine Yageyame bau me pa naclege, ingle mime ireclota teeme cabu ca gyene. Tabe epu pana gyene kula caage liiyepu, poto biname cina lui ne jäägyusi egä raranga täöpume miiji lica gyene, yepä Acejiyame te lui ne ježuži egä babo miijirage teeme täöpume.

⁵ Tabe lui bine iyeteta ireclota nicärininige, mine lui mete kula pana gemi teeme täöpume. Epu pana mete raranga biname te liiyepu kula bine yaawademuge teeme kula mete rarangame, Acejiyame mibibine niwadininige teeme ätrunga ingle bine wawename. Acejiyame singi gyene mine teeme kirece muleyame iiwäreja biname me äbitame teeme singi mule Yeesu Keriso me ätityera cabu ca wawename.

⁶ Oogäräneži Mene pisi nyene pui kula poto cidi me, lui Keriso sine, egä,
 “Ire, cane babo miijirage kula jitränutenine,
 sipe caage täöpume jecnenine Yerusalema cewe cabu Siiyona podo cabu je.

Lui cina teebine jäätrungusi,
 teepi lica birige ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänuži.”

⁷ Siige, Keriso lui babo miijirage gyene mime täöpume lui cina teebine jäätrungusi. Yepä, lui cina singi lica teebine ätrungame, teepi cuta umle cirege tabe lipu baborage gyene! Oogäräneži Mene te pei poto cidi me jiicenige egä,

“Lui kula ne raranga biname cina jigyiži,
 baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.”

⁸ Oogäräneži Mene nuuja gome cuta jiicenige egä,
 “Ai kula te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja,
 eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.”

Yoo, teepi naace name pi yaatrametnemuge, ingle teepi lica Acejiyame me mene jäätrungusi pei kula poto cidi me, lui Keriso sine. Pepu ge Acejiyame me singi teeme täöpume.

⁹ Yepä, mine teeme pana lica gemi, mine Acejiyame me jäjäcräneži biname gemi, lui miiji kaakesea biname gemi mime Mope Biname Keriso täöpume irecu ätumuta kaakesea wawename. Mine mara tomi cabu temi nuuja biname cabu ca, ingle mine Acejiyame täöpume mara me ituge äbita. Mine Acejiyame me inglewale gemi, mine jäjäcräneži gemi mene jajanename iyeta teeme miijimiži mule poto cidi me. Toraca, teeme mule mime

tääpume babo miijirage gyene. Tabe mibibine krokeciye cabu ca ala nisoglicipi teeme miijirage apaclyera cabu lenajame.

¹⁰ Niinäce mine Acejiyame me ingle cabu lica ge, yepä page mine pui cabu temi. Niinäce mine nuuja umle lica ge Acejiyame me owecu poto cidi me, yepä page mine teeme owecu ne ituge päpäna.

Acejiyame me Kaakesea Mine Jaawenusi Toraca Ngenecu cama

¹¹ Cäme binamewale, mine catecewe biname pana gemi ai gawecewe cabu. Peei name pi mine miiji mime tääpe me niiya singi bine ägyema, ingle peei cina mime toraca singi ne Acejiyame tääpume sabe jaawenusi.

¹² Mine miiji iyeta padare cabu epu cängena lenajame teeme gome lui cina Acejiyame umle cäco gemi, egä teepi liba apu jaangemuge egä, “Teeme mule mara gyene peei name pi conocono,” pui biname cina mime miiji taatu waweneca pa jääpänesi. Teepi piba Acejiyame ne cire yaawepyeräjepesi teeme acnenuta bimu cabu.

¹³ Yageyame me singi name pi, iyeta ai gawecewe mope biname bime cotre mine miiji jaawenemusi, egä miiji mime gawecewe babo mopeyame me mene cängena ätecijame.

¹⁴ Cuta piyepu teeme ingwe gaabe ca mope biname bime mene mine miiji ätecija, ingle babo mope biname te teebibine jäätyepäjemuge niiya mule biname bime teeme daremu ceerame piyepu miiji mule biname bime awepyeräjame.

¹⁵ Acejiyame singi gyene mine cängena lenajame naace tääpume pui biname lui cina buduma gemi Acejiyame me mule poto cidi me, teepi mime miiji taatu ireclota ne liba jääpänsi, piba teepi iicetneja mene äblicäco.

¹⁶ Yoo, mime toraca Mopeyame lui cabucewe je yaanajuge, piyepu mine äsecräreji gemi ai gawecewe mule cabu ca. Yepä, mine äblicäco apu angi egä, “Cane asatäneji gäne gawecewe biname bime cotre cabu ca, siige miiji gäne ai niiya mule waweneme.” Eewe, pepu gone! Mine miiji iyeta mime ireclota cabu ca aboclomäja egä mine Acejiyame me biname gemi teeme singi bine wawenecame.

¹⁷ Mine iyeta biname bime cängena opo gaabe me yaacranemusi, iyeta ätrunga biname bime owecu jaawenemusi, mime gawecewe mopeyame me mene cängena jäätecijusi, piyepu lui mule tääpume Acejiyame singi lica gyene, mine miiji wälu peei ne waweneme.

Keriso pana Mule Mine Miiji Jaawenemepesi

¹⁸ Weeme poto lui cina nuuja biname bime kaakesea jaawenemusi, teepi miiji teeme babo biname me mene cängenarage ätecija; lica eei taatu me lui owecu cama teeme kaakesea bägrä bine ire jaatwemuge, yepä cuta owecu cäco babo biname me mene miiji ätecija.

¹⁹ Yoo, miiji gyene weeme nuuja tääpume tabe liba poode ngene atwanena cama mäpu cabu cewe loocananuge, liba peei mäpu lica toraca daremu teeme niiya mule tääpume, piyepu tabe liba ngene jwaatwananuge apu egä, “Acejiyame singi gyene cané apu lenajame liba mäpu cabu.”

²⁰ Siige, ngena miiji gyene weeme tääpume, weene liba cmecme ne bojäcu jääpänyu weeme niiya wawena tääpume? Yepä, weene liba miiji mule taatu jaawenemuye, puma cita ca cewe oocana bojäcu jääpänyu, piba Acejiyame weebibine miiji pa jiwenipi.

²¹ Yoo, peei tääpume Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca, ingle Keriso mäpu cabu itu cewe oocananuji mime niiya mule äyebhengame. Tabe mibibine niwabininuji lipulipu teebine ingwe äcwime.

²² Teeme nuuja niiya mule lica ge, piyepu nuuja walya mene teeme tage cabu ca lica ituge asata.

²³ Teepi liba teebine jääcnecusi, tabe lica teeme mene jewecnistemuji. Teepi liba teebine niiya me jaawenusi, tabe lica jaajemuge egä, “Cane ai ne pa yaawecnistepene.”

Eewe, tabe iyeta teeme ngene atwanena Acejiyame me ime cabu icranemuji, lui te biname bine conocäco jaatranemuge.

²⁴ Keriso mime niiya mule bine teeme tääpe cabu ewademuji baarge uli cabu me, naace tääpume mine iyeta niiya mule abmalame, piyepu conocäco mule cina mime ireclota cabu lenajame. Tabe dupe bine jepänemuji mibibine miiji me wawename.

²⁵ Yoo, mine lui epu pana gemi maamoi liiyepu, lui te gaabe cabu ca lapesaruge, yepä Acejiyame mibibine gaabe cabu me cuta niwecnininuji mime seemo me Ire Atwiyame piyepu Yageyame ne ingwe äcwime.

3

Ai Mene Lui Coga Rooriye tääpume

¹ Cuta agesa cäme mene magebi tääpume. Weeme rooriye bine yäatecijemuye piyepu teeme singi weene cängena jaawenemuye. Yoo, poto weeme rooriye liba Acejiyame me mene lica jäätrungusi, teepi weeme miijimiji mule liba jääpänemusi, puma cita ca Acejiyame tääpume cuta singi läbitininusi.

² Mene ngänu gyene, ingle teepi pa jääpänepesi weeme jugi cäco mule bine, piyepu weene teebibine lipu opo gaabe me yaacranemusi.

³ Yoo, weene liba singi gemi jamyacurage lenajame, edingäli amacetnäjame, miijimiji cäbletääpe piyepu oplacmeläja gwidape asigrerame peei lui babo gwidape lica gyene.

⁴ Pätä, weeme ngenecu bine yaamacetnäjemuye ngenecu bojäcu piyepu owelaamelame lenajame. Pepu jamyacu te sasa me lica läbituge. Peei lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je.

⁵ Sasa cabu ca magebi lui cina Acejiyame tääpume mara me läbitininusi piyepu Acejiyame cabu teeme ngene atwanena bine yaacranemusi, teepi ngenecu cabu ca jamyacu ge, piyepu teeme rooriye me singi cängena sewademujisi.

⁶ Saara pepu magebi ge. Tabe Abrahamo me mene jättecijuge piyepu teebine yageyame ca yaainuge. Weene miiji gemi Saara ne ingwe äcwime, weene liba conocäco mule jaawenemuye piyepu lica wälu ne padare ceera weeme jamyacu ngenecu ne sabe wawename.

⁷ Age cäme mene rooriye tääpume. Weeme coga bime kokre lica gyene weeme pana baborage, peei name pi teebibine owecu cama opo gaabe me yaacranemuye. Weene umle gemi egä weene iyeteta ireclota ne ten cama cirege päpäna Acejiyame me owecu name pi. Weene pepu cängena inajininuge naace tääpume nuuja gwidape te lica weeme irecu ätumuta mene bine iibecla.

Lipu Mule Gyene Miiji Biname Liba Mäpu cabu Yaanajuge

⁸ Age cäme mene weeme iyeta tääpume. Weene yepä ngene atwanena cama inajipi, weemämu owecu piyepu singi läbitininuye, ingle mine iyeta Acejiyame me inglewale gemi. Peei name pi weeme nuuja bine owecu cama yäätityäremuye, piyepu niinäce gaabe me jaawenemuye.

⁹ Yoo, nuuja biname te liba weeme yepä ne niiya jaawenuge, gone teeme daremu ne awecnista. Nuuja te liba niiya mene teebine jaajuge, gone niiya mene ne jaawecnistute, pätä weene Acejiyame bau irecu lätumutinuye pui me miiji tääpume, ingle Acejiyame weebibine ituge ala asogleca pepu lenajame teeme bau ca miiji päpäname.

¹⁰ Oogäräneji Mene te jiičenige egä,

“Lui te singi gyene gege

piyepu miijirage ireclota tääpume,

tabe miiji teeme wätä ne cängena ire jaatwuge

niiya mene iicema cabu ca,

piyepu walya mene te gone teeme tage cabu ca asata.

¹¹ Tabe miiji niiya mule cabu ca latatrongäruge miiji taatu mule wawename.

Tabe miiji poode täápume singi piyepu peei cabu lenajame.

¹² Ingle mime Yageyame te conocäco mule biname bine cängena ire jaatwemuge, piyepu teeme irecu ätumuta mene cängenarage yäatecijuge.

Yepä, biname lui cina niya mule jaawenemusi, tabe teebibine kaake ca yäacelyäremuge.”

¹³ Siige, pama nuuja te lica weebibine niya pa jiwenipi, weene liba singi gemi miiji mule taatu wawename.

¹⁴ Yepä, liba biname te weebibine niya pa jiwenipi weeme miiji mule name pi, weene miiji taatu peei cabu ca pagege päpäna. Wälu gone biname täápume, cuta piyepu mäpu ngene atwanena gone yaacatuje.

¹⁵ Yepä, weene miiji Keriso ne niinäce puupu ecärepeye weeme ngenecu cabu, piyepu teebine Yageyame me jaawenepeye weeme täápume. Yoo, biname te liba weeme yepä ne yäätengluge aboclom-tame tabe ngena ne ngene atwana ca joomluge, tabe miiji amacetnäjäneji lenajame miijirage daremu mene awecnistame.

¹⁶ Weene owecu cama weeme ätrunga ne cängena eboclomteye nuuja biname bime täápume. Weene cängena injininuge, piba weeme ngenecu te lica mäpu läbituge niya mule name pi, yepä weeme mule ne weene ngene ca yaagluye egä miiji taatu gyene. Piba biname lui cina niya mene jicemusi weeme Keriso cabu miiji mule poto cidi me, teepi ajiri me pa läbitipesi teeme mene poto cidi me.

¹⁷ Yoo, weene liba mäpu jääpänuye weeme niya mule name pi, peei weeme yene ingle. Yepä, weene liba mäpu jääpänuye weeme miiji mule name pi, peei liba Acejiyame me singi birige, piba peei cabu pisi nyene miiji weeme täápume.

¹⁸ Yoo, Keriso cuta mäpu jepänuji, tabe liba budre äbituji weeme niya mule äyebilengame. Tabe lui conocäco biname ge, tabe yepä gääbu budre äbituji, iyeta conocono biname bime niya mule daremu ne peega ecatuji, gaabe mime täápume jewenuji Acejiyame bau otnime. Tabe binamerage tääpe cama budre, yepä cabucewe tääpe cama arpinantuji.

¹⁹ Tabe piba gawecewe ne ebmaluji, piyeme äduji Miiji Mene jajime pui sasa budre biname bime seemo bine, lui cina awamuta puupu cabu yaacrajuge atrana trämä.

²⁰ Peei lui eei bime seemo gemi, lui cina ujarage Nooa me padare cabu singi lica Acejiyame me mene ätecijame. Yoo, Acejiyame leca padare teebibine jewagrijemuji teeme mene ätecijame, Nooa liba pui poo ne eranguji. Yepä, eit biname taatu cina teeme mene jitecijujisi, pui poo bora me ebäcnujisi, pepu äsecräruji babo igi niye cabu ca.

²¹ Yoo, mime niye ca äciseja Yeesu me ngii cabu lui seeji pepu pana gyene. Mine niye ca äciseja ne ituge acata Yeesu me ngii cabu niya mule daremu cabu ca äsecrerame, ingle mine Yeesu Keriso ne jitrungujisi lui te budre cabu ca itu arpinantuji. Peei äciseja tääpe jugi ne lica birige äyebingta, yepä peei ca mine Acejiyame bau me latatrongärinago, teebine yaawejanusi mime ngenecu amacetnäja täápume.

²² Yeesu Keriso ituge otni cabu me; tabe puma cabucewe je Acejiyame me camu poto cidi me enajenige. Tabe iyeta mename seemo bine ire jetwenenemige piyepu iyeta nuuja kokre gwidape piyepu maramara mopeyame bine.

4

Acejiyame täápume Inajipi

¹ Naace name pi Keriso cewe oocananuji teeme ai gawecewe tääpe cabu, mine miiji teeme pana ngenecu kokre äbita, ingle lui te teeme tääpe cabu cewe loocanuge, teeme täápume siige gyene niya mule me kokre.

² Peei name pi ai gawecewe lenaja cabu weeme niya singisingi mule gone jaawenemuye, yepä Acejiyame me singi taatu jaawenemuye.

³ Uja baborage padare cabu weene epu biname bime niiya singisingi mule bine jewenemujiye lui cina lica Acejiyame ne jäätrungusi. Naace ge weeme poto bime ireclota cabu peega ge jugijugi mule piyepu singisingi niiya mule täápume. Nesae padare lica ge weene liba umle ge sice buduma äbita, piba buduma piyepu niyarage mule bine jaawenemuye. Weene uuje bine ituge ätrunga piyepu teeme täápume gogecupi itu jaawenemepeye.

⁴ Yoo, page weeme ceegewale cälu te jitenenemige, weene liba singi lica gemi ten cama abasutame pui mule cerämu wawename. Teepi peei name pi weebibine jisädininusi.

⁵ Peei ngänu gyene, teepi Acejiyame me opo gaabe cire laitnipesi iyeta peei mule täápume. Tabe amacetnäjäneji gyene iyeta biname bine atraname, teebibine lui cina ireclota gemi piyepu lui cina ituge budre äbita.

⁶ Yoo, ngena täápume pui toraca mene Keriso poto cidi me ituge jaji sasa budre biname bime seemo bine? Agesa ingle: Teepi ituge budre päpäna, ingle budre lui Acejiyame me daremu gyene iyeta biname bime niiya mule täápume. Yoo, teeme tääpe ituge budre, yepä Acejiyame te singi ge pui seemo bine cuta padare ceera Miiji Mene ätecijame teepi piba teeme pana ireclota cabu lenajame.

Acejiyame te Mibibine Miijimiji Kaakesea Nicärininuge

⁷ Ai gawecewe me ngälugaabe cudecewe lica gyene. Peei name pi weemämu cängena bojäcu ire latwinuye, weeme ngene atwa-nena bine amacetnäjäneji irecu ätumuta täápume.

⁸ Ai lui baborage gwidape gyene egä weene miiji weemeweme singi lenaja, ingle singi liba pisi nyene, weene miiji gemi biname bime bucurage conocono mule bine ngene ätrimelame.

⁹ Weemeweme awabläjipeye mete cabu äsinglentame, piyepu mogobi wee-meweme awenäjipeye gege cama.

¹⁰ Yoo, Acejiyame iyeta mibibine maramara kaakesea ituge ceera. Mine peei kaakesea cängena jaawenemusi mime yepäyepä bine ätityerame.

¹¹ Acejiyame bäärmii kaakesea lui ne yääcäruge, miiji tabe Acejiyame me mene ne cängena yaaboclomtuge. Acejiyame ätityera kaakesea lui ne yääcäruge, tabe miiji Acejiyame me kokre cama nuuja biname bine ätityerame, naace täápume iyeta mime kaakesea cabu Acejiyame me ngii awepänteji lenajame. Piba pajecu gyene egä mine Yeesu Keriso me biname gemi. Yoo, jamyacu apacljera piyepu kokre lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso.

Mäpu cabu Cängena Lenaja

¹² Cäme ngenecurage binamewale, mäpu apicetnära liba mime bau täduge, cälu te äti gone, piyepu ngenecu niiya gone läbitininago. Pepu mäpu lui mime bau taatu lica gemi.

¹³ Peei name pi mine ngenecu gege äbitininago, ingle mime mäpu lui epu pana gemi Keriso lipu mäpu bine jepänemuji. Ceräcerägääbu bimü te liba cire tädepi, piyepu iyeta biname cina Keriso me jamyacu apacljera ne liba cire jääpänesi, mine piba baborage gege cama cire ninajipi.

¹⁴ Yoo, mine liba äcneca nitecijinuge, ingle mine Keriso me binamewale gemi, mine ngenecu gege pa läbitipago, ingle naace popi Acejiyame me Seemo piba mime trupa cabu jamyacu apacljera cama yaanajuge.

¹⁵ Miiji lica gyene egä mine mäpu bine jääpänemusi ingle naace name pi mine biname ne budre me yaaglusi, gwidape ne ero ca yaacatusi, coo nuuja niiya mule bine jaawenemusi, coo piyepu nuuja biname bime kaakesea jääsädusi. Pepu mule cabu ca mäpu liba jääpänuti, yoo mime ingle gyene.

¹⁶ Yepä, mine liba mäpu jääpänuti ingle mine Keriso me biname gemi, piba ajiri gone, yepä Acejiyame ne baborage eso yääcärusi egä mine Keriso me ngii cama gemi.

¹⁷ Acejiyame me atrana padare mameta gyene. Tabe teeme biname bine niinäce gaabe pa jaatranemepi. Yoo, tabe liba teeme atrana kaakesea ne gije pa labacitepi mime bau, piba mage mäpu teeme täapume lui cina Acejiyame me mene lica jäätrungusi,

¹⁸ Oogäräneji Mene te jiicenige egä,
 “Miiji mule biname cina mäpu bine pa jääpänemepesi,
 piba pa läsecrärepi Acejiyame cama lenajame.
 Yoo, piba lipu gyene teeme täapume,
 lui cina Acejiyame me biname lica gemi,
 piiyepu niiya mule bine jäje jaawenemusi?”

¹⁹ Peei name pi mine lui cina mäpu jääpänuusi ingle peei lui Acejiyame me singi gyene mime täapume, mine miiji mule ne gone yaabmalusi. Yepä, mimämu Acejiyame me ime cabu lacraninago mime miiji täapume. Tabe lui te iyeta biname bine itu jewenemuji, tabe lica mibibine ätityera cäco pa nibmalipi.

5

Acejiyame me Ätrunga Biname Lui Yepä Ingle Biname Gemi

¹ Cäme mene pisi nyene ätrunga ingle bime mope biname täapume. Cane cuta piiyepu mope biname gäne. Yoo, cane Keriso ne itu jepänujine teeme cewe oocana cabu, piiyepu tabe teeme jamyacu apacljera ne liba cire saaboclomtepi, cane cuta peei cabu cire nanajepi. Yoo, agesa cäme mene weeme täapume.

² Weene biname bine cängenarage ewademusi, Acejiyame lui weeme waadena täapume itu icäripi. Teepi epu pana gemi maamoi liiyepu, piiyepu weene epu pana gemi teeme ire atwi biname liiyepu. Weene weeme kaakesea cängena jaawenemuye, lica epu pana egä biname te weebibine giri jicranininuge, yepä ngenecu gege cama jaawenemuye, ingle Acejiyame pepu mule täapume myene singi. Gone rarekaake singi name pi ai kaakesea ne wawena, yepä toraca ngenecu cama jaawenemuye, ingle weene singi gemi Acejiyame me ätrunga biname bine ätityerame.

³ Weene babo me gone läbitininuye weeme bucurage mene ca. Weene miiji umle gemi egä biname lui maamoi pana gemi, teepi teeme ire atwi biname bine ingwe pa yäacwemepesi. Peei name pi weene cängenarage inajipi, piba weeme ireclota miiji gyene nuuja biname cina ingwe äcwime.

⁴ Piba mime Ire Atwi Mopeyame Keriso liba cire tacnenutepi, mine miijirage daremu ne cire jääpänepesi. Mine teeme jamyacu apacljera cabu cirege lenaja iyeteta.

⁵ Yoo, mamye biname, agesa mene weeme täapume, weeme mope biname bime mene yaacatuye. Weene iyeta weeme nuuja bine yäätityäremuye, teebibine niinäce me jaawenemuye, ingle Oogäräneji Mene te apu jiicenige egä, “Lui biname te liba singi teemämu babo äbitame, Acejiyame teebine jäägyuge, yepä lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine miiji jaawenuge.”

⁶ Yoo, mine miiji matikolä me äbita Acejiyame me opo gaabe, tabe piba mibibine cabu me wawena pagege, teeme miijirage padare cabu.

⁷ Iyeta mime ngenecu mäpu miiji Acejiyame ne yäacärusi; tabe babo owecu cama mibibine nitityärinuge.

⁸ Yoo, weene ire cama cängena inajininuge! Weeme cubuyame Satani tabe drowä glunubora gwidape pana gyene, layani pana waatnetnäjuge. Tabe jäärngemuge biname bine sabe wawename.

⁹ Weene Acejiyame ne jäätrunguye, teeme kokre cama imye-mutinuge, Satani me singi ne yäayecräjuye, ingle weene umle gemi egä weeme ätrunga binamewale iyeta gawecewe cabu teepi yepä pana mäpu bine jääpänanemusi.

¹⁰ Mine liba mäpu cabu matikolä padare ninajininuge, Acejiyame lui te iyeta owecu piiyepu ätityera cama gyene, tabe te mibibine peei cabu ca pa nisechräripi, kokre piiyepu

apineca cäco me niwenipi, piyepu mime ngene atwana Keriso cabu yaacranemepi. Tabe mibibine ituge asogleca teeme jamyacu apacyera cabu Keriso cama cirege lenajame.

¹¹ Teeme yene kokre iyeteta ngälu cäco. Eso.

Peteru me Sebore Mene

¹² Yoo, Siila te cebine nätinyärenige ai matikolä mene oogärame. Tabe cäme täápume Acejiyame me miijirage ätrunga biname gyene. Cane singi gäne egä ai mene cabu ca weene ätityera ne pa jepänepeye Acejiyame ne cängenarage ätrungame. Ai mene cabu cane weebibine umle jiwenininine Acejiyame me toraca owecu piyepu ätityera mule potocidi me. Peei cabu weene cängena imyemutipi!

¹³ Lui cina ama Rooma babo cewe cabu labasecretnuge Acejiyame bau irecu ätumutame, teepi weebibine sebore jiwenininisi. Teepi weeme pana Acejiyame bau ca jäjäcräneji gemi teeme biname me äbitame. Cäme bägrä Mareko cuta piyepu weebibine sebore jiwenininige.

¹⁴ Weene weemeweme ajecletnäjipeye sebore mene cama, ätrunga biname bime singi mule liiyepu.

Poode weeme iyeta bime cabu lenajame lui Keriso me biname gemi.

Cane ngii Peteru; cäme mene ngälu peese.

PETERU ME NEENENI MANU LETA

¹ Cane säne Simona Peteru, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne teeme Miiji Mene kaakesea wawename.

Cane ai mene weeme bau yoogärenine lui cina miijirage ätru-nga ne ituge päpäna cine liiyepu. Yeesu Keriso lui mime Acejiyame piyepu mime niiya cabu ca Äsecrerayame gyene, tabe cuta conocäcorage gyene, peei name pi tabe yepä pana miijirage ätrunga ne ituge ceera iyeta mibibine.

² Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame weeme umle cabu ca Acejiyame poto cidi me piyepu Yeesu mime Yageyame poto cidi me.

Acejiyame Mibibine Itu Nisoglicipi Teeme pana Mule Acatame

³ Acejiyame mibibine ituge jājācra teeme jamyacu apaclyera piyepu teeme miiji cabu lenajame. Mine liba teeme täapume umle läbitininago, tabe mibibine teeme kokre piba nicärininuge toraca miijirage ireclota cabu lenajame.

⁴ Tabe mibibine babo miijirage mene itu nicäripi mine teeme pana miijirage mule acatame piyepu ai gawecewe me niiya singisingi mule cabu ca uucratname.

⁵ Pepu pi mine lui cina teebine jäätrungusi mine kokre läbitininago miiji mule wawename. Piba mine singi Acejiyame poto cidi me cerämu umle äbitame teeme singi bine wawename.

⁶ Mine cuta lapicetnärinago mimerage singi bine gawe me acraname, piba mine liba mäpu cabu ninajininuge, mine imyemutinuge, piyepu cängena teeme pana mule jaawenemusi.

⁷ Mine piba nuuja biname bine yäätityäremusi teebibine mime binamewale me jaawenemusi, siige mine toraca singi labitininago teeme täapume.

⁸ Mine peei mule bine liba jaawenemusi, piba mime ireclota cabu ca biname cina umle pa läbitipesi mime Yageyame Yeesu Keriso me mule poto cidi me. Yoo, lui biname cina teeme täapume cängena umle gemi, teepi teebine jaawabudnitusi teeme ireclota cabu.

⁹ Yepä, lui biname te peei mule bine lica jaawenemuge, tabe irecu määsumäsu biname pana äblicäco ingwe gaabe me ire. Tabe itu ngene jäätrimalepi Keriso lipu teeme sasa niiya mule bine itu iyebenge-muji.

¹⁰ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine peei mule bine jaawenemusi lui cina jaawabudnitusi egä Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca teeme binamewale me äbitame. Mine peei bine liba jaawenemusi piba lica nuuja gwidape te mibibine Acejiyame bau ca äyebenga.

¹¹ Mime niiya cabu ca Äsecrera Biname piyepu Yageyame Yeesu Keriso te mibibine piba cire nisoglicipi teeme ngälu cäco waadena cabu lenajame.

¹² Peei mene cane bii yogärine, ngänuge weene puu umle gemi piyepu weeme ätrunga kokre gyene peei toraca mene cabu, yepä cane singi weebibine jāje ngene apecname peei poto cidi me.

¹³⁻¹⁴ Yoo, cane umle gäne cäme budre cudecewe lica gyene, ingle mime Yageyame Yeesu Keriso cebine itu conocäco umle nawenumi, peei name pi cane weebibine jāje ngene jipecnininune peei gwidape poto cidi me ngälu cäme budre.

¹⁵ Cane peei ne cängena yoogärenine, ingle cane singi lica gäne weene ngene ätrimelame cäme budre ingwe gaabe ca.

Cine Keriso ne Itu Jepänujisi Teeme Jamyacu Apaclyera cabu je

16 Yoo, itemene lica gyene peei mene cine lui weebibine ituge jajanena mime Yageyame Yeesu Keriso me babo kokre piiyepu acnenuta poto cidi me. Cine cime irecu ca jepänujago teeme jamyacu apaclyera ne.

17-18 Cine ten cama puga ge pui podo cabu Acejiyame liba teebine jamyacu apaclyera ecäruji, tabe teebine piba ewepyeräjuji egä, “Agesa cäme ngenecurage bägrä. Tabe iyeta cäme singi conocäco jaawenemu-ge; cane baborage singi gäne tee-me täöpume.” Yoo, cine cimämu itu nitacijinuji peei tagepogogo lui cabucewe ca täduji mime Aceji Babe me jamyacu apaclyera cabu ca.

19 Mime nuuja toracarage mene pisi nyene Keriso poto cidi me. Peei lui Oogäräneji Mene Acejiyame me sasa mename biname bime bau ca. Iyeta teeme mene mine miiji cängena abiberäja, ingle peei lui epu pana gyene ngale te liiyepu krokeciye cabu ca saapaclyäruge. Teeme mene te mibibine pepu pana umle nicärininuge bucurage gwidape poto cidi me, lui ge niinäce mine umle lica. Yepä, mine liba teeme mene poto cidi me ngene jwaatwananinago, piba apaclyera te mime bau tuungepmaluge, ingle Keriso Guji Wale pana tuungepmaluge mime ngenecu bora je.

20 Yoo, agesa baborage mene: Biname te äblicäco teemämu Aceji Seemo me ätityera cäco umle äbita peei gwidape poto cidi me, Acejiyame lui jiicenige teeme Oogäräneji Mene cabu,

21 ingle Acejiyame me mename biname cina teemerage singi mene lica jiicemuji, yepä Acejiyame me mene jejanemuji Aceji Seemo teebibine lipu ecäremuji.

2

Walya Abiberäja Biname

1 Yoo, niinäce Israela biname bime padare cabu puga ge poto walya biname, lui cina teemämu lainininusi Acejiyame me mename biname ca, yepä teeme mene lica ge Acejiyame bau ca. Page cuta piiyepu poto walya biname piti nemi, lui cina teemämu lainininusi abiberäja biname ca Acejiyame poto cidi me, yepä teeme abiberäja lui walya piiyepu conocono gemi. Teeme mene te ätrunga ne sabe jaawenuge. Mime Yageyame lui te iyeta biname bine itu isecräremuji teeme niiya mule daremu cabu ca, teepi teebine lica jäätrungusi, yepä jaainusi. Peei name pi teepi teeme mäpu daremu ne wata pa jääpänepesi.

2 Bucurage biname cina teebibine ingwe pa yääcwemepesi teeme niiya singisingi mule cabu me. Teeme niiya mule name pi biname cina niiya mene pa jiicemepesi toraca mule poto cidi me.

3 Pui walya biname cina singi rarekaake weeme bau ca päpäname teeme sinäme abiberäja mule cabu ca. Yoo, Acejiyame teeme mule bine jäägyemuge, tabe amacetnäjäneji enajenige teebibine iisibrecame.

4 Mine Acejiyame me mule poto cidi me ngene pa jwaatwa-naninago. Ujarage pui mename seemo lui cina niiya mule jewenujisi, Acejiyame te teebibine padare lica ecäremuji, yepä teebibine yiisabemuji niiya puupu me. Teepi puma krokeciye cabu icrajenige, siige äblicäco äsecrera ngälu atrana bimu te liba cirege atyaramta.

5 Cuta Acejiyame te lica padare ecäremuji pui biname bine lui cina ai gawecewe cabu niinäce icrajuji, yepä babo igi niye ne tityepuji pui niiya mule biname bine aglecame. Yoo, Nooa piiyepu ten cama lui seben biname taatu tabe teebibine isecräremuji. Nooa tabe biname bine mene jejananemuji Acejiyame me singi wawenecame, yepä biname cina singi lica ge äteciame.

6 Acejiyame te cuta Sodoma piiyepu Gomora cewe biname bine jigyemuji, peei neeneni cewe bine muye ca juubudäruji ngälu tuuwe mriibe taatu ebmalemuji, ingle tabe singi ingwe ca biname cina Sodoma piiyepu Gomora cewe poto cidi me ngene apecname, piba wälu äbitame niiya mule wawenecame.

⁷ Yepä, tabe Loota ne isatuji. Loota lui miiji mule biname ge, tabe mage ngenecu mäpu cama yaanajuge teeme cotre umle cäco ceweyame bime sargi mule name pi.

⁸ Yoo, Loota ten cama senajenäjumi bimu gaabegabe. Tabe singi lica ge teeme niiya mene ätecijame piiyepu teeme niiya mule päpäname, peei name pi mage ngenecu mäpu ge. Acejiyame teebine isatuji, yepä teeme cewe biname bine teeme mäpu daremu ecäremuji.

⁹ Peei cabu ca mine umle läbitininago egä Acejiyame te ibibi gyene teeme biname bine äsecreraame teeme mäpu cabu ca, lui cina teebine jäätrungusi. Tabe cuta miiji gyene niiya mule biname bime daremu bine oomlana ngälu atrana bimu te liba cire tatyaramtepi; teepi piba teeme mäpu daremu cirege päpäna.

¹⁰ Yoo, mäpu daremu pisi nyene teeme täapume lui cina teeme täape me jugijugi singi bine jaawenemusi piiyepu Acejiyame me singi ne jäägyusi.

Pui walya abiberäja biname lui pepu gemi. Teepi teemämu lasicnantinusi egä baborage gemi; teepi ajangotna cäco gemi. Teepi wälu lica cabucewe jamyacu apaalyera cama seemo bime poto cidi me, yepä teebibine jääcnecimusi.

¹¹ Yoo, Acejiyame me mename seemo puu baborage kokrerage gemi ai walya abiberäja biname cabu ca, yepä teepi lica pepu äcneca mene jicemusi teepi liba teebibine jaaitnäjemusi Acejiyame me opo gaabe.

¹² Yepä, peei walya biname cina ngene atwanena cäco gemi. Girigale drego pana teepi teeme singi papa jaawenemusi. Teeme lui budre mule gyene. Teepi wälu lica niiya mene iicaname pui poto cidi me teepi lui umle cäco gemi. Yoo, biname cina girigale drego bine joomlemusi, yaaglecimusi, siige teeme ireclota lapiruge. Cuta pui walya abiberäja biname bine pepu pana pagege cuta iisibreca.

¹³ Teepi biname bine ngenecu mäpu me jaawenemusi, peei name pi mäpu daremu ne cirege päpäna. Ngänuge bimu padare, teepi ajiri lica gemi teeme singisingi mule wawenecame, piba gigri deedei weene cama läbitininusi. Teepi weeme ätrunga ingle bine jugi me jaawenusi, weebibine ingletnäjinusi.

¹⁴ Magebi ne liba jwääpänsi, teepi singisingi läbitininusi teeme täapume. Teeme niiya jugijugi mule bucurage gemi, yepä lica gyene teeme täapume ibibi. Ngenecu onya biname bine teepi teeme angletneja gaabe cabu yaawadanemusi. Teepi babo umle gemi lipu teeme niiya singisingi bine päpäname. Yoo, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna.

¹⁵ Teepi toraca gaabe ituge abmala, conocono gaabe ne ituge acata. Teepi Balam Bosoro me bägrä ne ingwe yääcwusi lui te niiya gaabe ne ecatuji ai name pi tabe baborage singi rarekaake peei gaabe cabu ca päpäname.

¹⁶ Yoo, dongki te Balam ne eblawäjuji biname pana tagepogogo ca, siige teeme buduma conocono mule ne jii buji.

¹⁷ Pui walya abiberäja biname teeme nuuja miiji lica gemi. Teepi epu pana gemi niiye cupicu liiyepu lui niiye cäco läbituge. Teepi epu pana carbe liiyepu weene liba niiye täapume singi birige, yepä buuwe te pui carbe ne yääyeblyngtuge. Pepu carbe me miiji ätityera lica ge. Yoo, Acejiyame pui biname bime täapume krokeciyerage puupu ituge amacetnäja.

¹⁸ Teepi mope babo läbitininusi piiyepu buduma mene jaajanemusi. Teepi biname bine yaangletnäjemusi lui cina gije jaabacitusi niiya buduma mule bine abmaläcemame, teebibine walya mene yaabiberäjemusi egä, “Weeme täape me singisingi mule bine jaawenemuye.”

¹⁹ Teepi teebibine walya jaajananemusi egä, “Weene kälyä gemi iyeta cotre cabu ca; weene miiji gemi weeme singi wawena.” Yepä, pui walya abiberäja biname teeme singisingi mule te teebibine joomlemuge. Teepi äblicäco gemi peei cabu ca uucratna, lui te teebibine sabe jaawenemuge. Yoo, ngena te biname me singi ne joomluge, biname ne peei te jaawabuge ngena wawename.

²⁰ Yoo, biname lui te mime niiya cabu ca Äsecrerayame piiyepu Yageyame Yeesu Keriso ne jäätrunguge, tabe lasatuge ai gawecewe me niiya mule cabu ca. Tabe liba ngenecu onya piba läbituge, tacnenutuge ingwe gaabe me, siige pui niinäce mule cuta jaawenemuge, peei lui babo niyarage gyene teeme täápume. Tabe liba niinäce cabu ca Yeesu Keriso poto cidi me mene lica birige ätecija, teeme täápume peei lui mäpu gyene, yepä tabe liba Yeesu Keriso poto cidi me yäatecijuge, piba ingwe ca jäägyuge, teeme täápume peei lui baborage mäpu gyene.

²¹ Pui biname täápume miiji cirege tabe liba conocäco gaabe poto cidi me umle lica cire läbiteji, ingle peei umle cama tabe liba Acejiyame me singi ne teeme täápume kaake me jaawenuge, tabe babo mäpu daremu ne cirege acata.

²² Yoo, teeme poto cidi me toraca gyene sasa biname bime mene egä, “Drego te tacnenutuge teeme aake luma yaacuge,” cuta nuuja mene egä, “Blome ne liba jääcisäjusi, tabe tacnenutuge teeme paamuli cabu me cuta lenajame.” Pepu pana gyene biname lui te cääri teeme niiya cabu me tacnenutuge.

3

Mene Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

¹ Cäme ngenecurage biname, cane weeme bau me mene itu yoogärepene. Cuta agesa cäme nuuja oogära mene, ingle cane singi gäne egä weene toraca mule poto cidi me cääri cuta ngene jotwananipeye.

² Weene ngene jotwananipeye pui mene poto cidi me, Acejiyame me sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Cuta cääri ngene jotwananipeye pui mene poto cidi me mime Yageyame piiyepu niiya cabu ca Äsecrerayame te itu jejuji wawename. Peei mene cine lui Keriso me ätyepäneji biname cina weebibine ituge ceera.

³ Niinäce, weene miiji cängena umle äbitineye apu egä ai gawecewe liba mameta gyene apira, piba poto biname pa saaclepi lui cina teeme niyarage singi bine pa jaawenemepesi. Teepi weebibine niyarage bääclena me jiwenipesi egä,

⁴ “Nää, weeme Yageyame te itu jijinuji egä tabe pa tacne-nutepi? Tabe cije baa, lese nyene? Cime saarewale cabu ca biname cina ireclota cama yaacrajuge ai gawecewe cabu, piba budre läbitininusi. Nuuja mara mule lica ituge äpletnuta ai gawecewe te liba tacuji ngälu page.” Teepi piba walya mene pa jii cemepesi egä, “Weeme Yageyame te lica pa tacnenutepi; ai gawecewe te lica mara me pa läbitepi.”

⁵ Yoo, pui biname cina singi lica opo awatname egä sasa ujarage Acejiyame te mene jejemuji piba taatu cabucewe dume cama piiyepu gawecewe cina tacujäsi. Gawe te tegeluji niye cabu ca.

⁶ Piba Nooa me padare cabu, Acejiyame mene jejuji, niye te tegeluji, siige gawecewe biname bine iyeta irmemuji.

⁷ Yoo, ai gawecewe piiyepu cabucewe Acejiyame me mene miji pi aanajenige, ngälu tabe peei bine muye ca cire juubudäremepi. Atrana bimu liba cire tädepi, piba biname lui cina singi lica gemi Acejiyame me mene ätecijame, tabe teebibine cire yisabemepi muye puupu cabu me iyeteta lenajame.

⁸ Cäme binamewale, gone ngene jitrimalinuge egä mime Yageyame me ngene atwarena mara gyene mime cabu ca. Yoo, yepä bimu coo tausen kämäge, peei lui mara lica gyene; mime Yageyame täápume teepi lui yepä pana gegi.

⁹ Yoo, poto biname cina apu jaangemuge egä mime Yageyame te lica teeme mene ibibi jaawenuge ai gawecewe iibyagecame, yepä peei toraca lica gyene. Tabe teeme mene toraca me cire jaawenemepi. Yepä, tabe biname bine jewagrienenemige teeme niiya mule cabu ca atatrongärame teeme bau me, ingle tabe singi lica gyene nuuja biname ne ajaram.

¹⁰ Mime Yageyame cire tädepi. Biname cina piba cälu te cire jäätemepi, ingle naace popi teeme otni lui ero biname pana ogä cirege. Peei ceräcerägäabu bimu cabu cabucewe te babo mumwämu cama cire lapesarepi. Wale bine muye te cire yaabemepi. Ai gawecewe iyeta gwidape cama cire lapesarepi.

¹¹ Yoo, ai name pi iyeta gwidape cina pepu cire labyagicipesi, mine miiji cängena ire cama ninajininige. Mine Acejiyame me singi piyepu conocäco mule bine jewenenemisi.

¹² Mine Acejiyame me acnenuta bimu ne jewagrijenisi, cuta kaakesea jewenenisi peei bimu te watata otnime. Toraca gyene egä pui bimu cabu muye te cabucewe ne cire jiibyagecepi, piyepu peei baborage nuunu cabu iyeta wale cina pa juudräjemepi, piba cire lapiripesi.

¹³ Yepä, mine Acejiyame me mene jitrungenisi egä tabe kirece cabucewe piyepu gawecewe bine cire jaawenemepi. Puma ätrunga biname cina conocäco taatu cire yaacrajepi.

¹⁴ Yoo, cäme binamewale, mine peei bimu ne jewagrijenisi, peei name pi mine lapicetnärinago iyeta padare conocäco piyepu epu cäco lenajame Acejiyame me opo gaabe je, teeme singi taatu wawename, piyepu poode cama lenajame.

¹⁵ Mine umle gemi ngena name pi Acejiyame me acnenuta lui däägurage gyene. Tabe biname bine padare ecärenemige teebine ätrungame, siige tabe teebibine mäpu daremu cabu ca äsecrerase. Yoo, peei umle mene mime ngenecurage biname Paulo te ituge oogära weeme bau me. Acejiyame te peei umle teebine ecäruji.

¹⁶ Tabe yepä mene iyeta teeme leta cabu jiicuge mime Yageyame me acnenuta poto cidi me. Yoo, poto teeme mene lui mäpurage gemi umle äbitame, cuta poto umle cäco biname lui cina lica cängena ngene jwaatwananinusi, teepi Paulo me mene walya pana yaaboclomäjusi. Teepi cuta Acejiyame me poto nuuja Oogäräneji Mene pepu conocono jaawenemusi. Teeme yene mäpu daremu peei täöpume.

¹⁷ Cäme binamewale, weene umle gemi pepu biname poto cidi me. Peei täöpume cängena ire, piba pui niiya mule biname cina weebibine lica toraca gaabe cabu ca äyebenga teeme walya abiberäja ca. Gone weeme toraca ätrunga gaabe ne abmala!

¹⁸ Yepä, cerämu labiberäjininuye mime Yageyame piyepu niiya cabu ca Äsecrerase Yeesu Keriso poto cidi me, teeme miiji piyepu umle cina babo me äbitame weeme cabu. Yoo, jamyacu apacljera lui teeme yene page piyepu iyeteta ngälu cäco. Eso!

Cane ngii Peteru, siige cäme mene.

YOANE ME NIINÄCE LETA

Ireclota Mene poto cidi me

¹ Lui tage agedna cabu ca, cine lui ne titecijanenanumesi, lui ne tepänenanumesi irecu ca, lui cabu me ire nicijenanimi, cuta lui ne toomlananumesi ime ca, cine teeme poto cidi me yoogärenisi. Tabe lui Ireclota Mene gyene.

² Ai ireclota te liba taboclomtuji, cine tepäne-nanumesi, cine siige page jewabud-nitenisi, egä tabe laasi nyene. Lui te iyeteta gyene, lui te Babe cama ge, siige cime bau me taboclomtuji, cine teeme poto cidi me weebibine jijanenenininago.

³ Cine ngena ituge päpäna, ngena poto cidi me cine ituge ätecija, cine peei poto cidi me jijanenenininago weebibine naace täapume egä weene piba cine cama yepä me äbitame epu pana cine lipu yepä gemi Babe piyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso cama.

⁴ Cine ai ne naace täapume yoogärenisi egä mime gege te baborage äbitame.

Acejiyame Lui Apaelyera Gyene

⁵ Cine lui mene ituge ätecija Acejiyame me Bägrä bau ca, cine lui mene cuta weebibine jijanenenininago, pui mene apu gyene egä Acejiyame lui apaelyera gyene, teeme cabu nuuja krokeciye lica gyene.

⁶ Peei name pi mine liba jiiusi, egä mine Acejiyame cama yepä gemi, yepä mine krokeciye cabu waatninago, mine peei lui walya waatrominago, conocäco mule bine lica jaawenimusi.

⁷ Yepä mine liba apaelyera cabu ninajininuge Acejiyame liiyepu, mine piba yepä ngene atwana cama ninajininuge, siige teeme Bägrä Yeesu Keriso me uudi te jugi cäco me niwenininuge iyeta niiya mule cabu ca.

⁸ Mine liba jiiusi egä mine conocäco biname gemi, mine mimämu langletnäjinago, siige mime cabu nuuja toraca mene lica gyene.

⁹ Yepä mine liba mime niiya mule bine jaawabudnemusi, Acejiyame toraca piyepu conocäco gyene, siige mime niiya mule lica yaawadimuge, jugi cäco me niwenininuge iyeta conocono mule cabu ca.

¹⁰ Mine liba jiiusi, egä mine conocono mule lica ituge wawenetnäja, mine siige Acejiyame ne walya me jaawenusi, teeme mene mime cabu lica gyene.

2

Keriso Lui Mime Ätityera Biname Gyene

¹ Cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, cane ai ne yoogärinine weeme bau me naace täapume egä weene niiya mule lica wawenecame. Yepä laati te liba niiya mule bine jaawenimuge, mime pisi nyene conocäco biname Yeesu Keriso, lui te Babe me opo gaabe je niwärintinuge.

² Tabe peese nyene biname lui te mime niiya mule daremu ne egluji. Yoo, tabe mime taatu niiya mule daremu ne lica egluji, iyeta biname bime.

³ Mine liba Acejiyame me mene yäcwetnusi, mine siige umle gemi apu egä mine umle gemi tabe.

⁴ Laati te liba jiiuce, egä tabe umle gyene Acejiyame, yepä teeme mene lica yäcwetnuge, tabe walya biname gyene, teeme cabu lica gyene toraca mene.

⁵ Yepä laati te liba Acejiyame me mene jäätecijuge, tabe toracarage singi birige teeme täapume. Peei cabu ca mine umle gemi, egä mine Acejiyame cabu ninajininuge.

⁶ Laati te liba jiiuce, egä tabe Acejiyame cabu yaanajuge, tabe miiji epu lenaja Yeesu Keriso liiyepu.

Kirece Mene Ätecija täápume

⁷ Cäme miiirage binamewale, cane lui mene yoogärinine weeme bau me, kirece mene lica gyene, päta pui sasa mene gyene, weene lui ituge ätecijana, weene liba weeme ätrunga ne yaacitepeye Yeesu Keriso cabu me. Ai lui pui sasa mene gyene, weene lui niinäce itu itecijipi.

⁸ Yepä nuuja poto ta kirece mene gyene, cane lui yoogärenine, siige Keriso cabu ca cuta piyepu weeme cabu ca ituge päpäna, egä ai lui toraca mene gyene, inge krokeciye te äyebtingtenige weeme cabu ca, toraca apacljera te tuungepmalenige.

⁹ Laati te liba jüicuge, egä tabe apacljera cabu enajenige, yepä tabe nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe camu krokeciye cabu yaanajuge.

¹⁰ Yepä laati te liba nuuja ätrunga biname täápume singi läbitanuge, tabe apacljera cabu yaanajuge, siige teeme cabu nuuja mule lica gyene, lui te nuuja biname bine jaawenimuge conocono mule wawenecame.

¹¹ Yepä laati te nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe krokeciye cabu yaanajuge piyepu waatnuge. Tabe umle lica gyene liiyeme läduge, inge krokeciye te teeme irecu yaacwabuge.

¹² Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane yoogärenine weeme bau me, inge naace popi weeme niya mule äcisäjeji gemi Keriso me ngii name pi.

¹³ Cane yoogärenine weeme bau me lui niinäce gaabe biname gemi ätrunga cabu, inge naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Piiyepu lamlecu ätrunga biname, cane weeme bau me yoogärenine, inge naace popi weene iyeta niyaniya mule bime yageyame ne ituge apremela.

¹⁴ Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, inge naace popi weene umle gemi Babe. Cuta niinäce gaabe biname gemi lui ätrunga cabu, cane ai lui bii byoogärine, inge naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Cuta lamlecu ätrunga biname, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, inge naace popi weene kokre gemi piyepu Acejiyame me mene te weeme cabu yaanajuge piyepu weene ituge apremela iyeta niyaniya mule bime yageyame ne.

¹⁵ Gone singi äbita ai gawecewe mule poto cidi me piyepu ai gawecewe gwidape täápume. Weene liba gawecewe mule täápume singi inajininuge, weene piba äblicäco Babe täápume singi lenaja,

¹⁶ inge naace popi ai gawecewe me mule lui Acejiyame bau ca lica gemi. Niya singisingi lui cina biname bine yaawadäjemusi, piyepu biname cina ngena jääpänanemusi siige singisingi läbitininusi, cuta piyepu iyeta ai gawecewe muleyame biname cina lui täápume mage gege, ai mule lui Acejiyame bau ca lica gemi, yepä teepi ai gawecewe cabu ca gemi.

¹⁷ Gawecewe piyepu teeme iyeta gwidape, biname cina lui täápume mage singi yaacrajuge, teepi apirininisi, yepä laati te Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe ngälu cäco yaanajuge.

Keriso me Äciseräjayame

¹⁸ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, ngälugaabe mameta gyene. Weebibine ituge jaji, egä Keriso me Äciseräjayame te cirege otni, siige page bucurage piti nemi, peei name pi mine umle gemi, egä ngälugaabe mameta gyene.

¹⁹ Teepi puu mime sobe cabu ca itu läsipesi, yepä teepi mine cama yepä lica gemi. Teepi liga mine cama yepä cirege, teepi mine cama cire yaacrajeji. Yepä teepi lipu ituge äyebängäja mime cabu ca, peei te niwabininige, egä teepi mine cama yepä lica gemi.

²⁰ Yepä Keriso te weebibine Aceji Seemo ca ituge äciseja, siige weene iyeta umle gemi, ngena gyene toraca mene.

²¹ Cane naace name pi lica yoogärenine weeme bau me, egä weene umle cäco gemi toraca mene. Pätä cane naace name pi yoogärenine, egä weene umle gemi toraca mene, piiyepu weene umle gemi, egä toraca mene cabu ca äblicäco nuuja walya te otni.

²² Siige laasi nyene walya biname? Tabe peese nyene, lui te jiicuge, egä Yeesu lica gyene Keriso. Tabe Yeesu me Äciseräjayame gyene, siige jäägyuge Babe Bägrä wäsi bine.

²³ Laati te liba jäägyuge Bägrä ne, tabe Babe ne cuta jäägyuge; laati te liba yaacatuge Bägrä ne, teeme cuta Babe pisi nyene.

²⁴ Peei name pi weene lui mene itecijanipi, weene liba ätrunga biname me läbitipeye, kokre joomlepeye. Pui mene te liba weeme cabu yaanajuge, siige weene piba yepä gemi Babe Bägrä cama.

²⁵ Piiyepu Yeesu Keriso lui gwidape ceerame itu nijinuji, iyeteta ireclota gyene.

²⁶ Cane weeme bau me ai mene yoogärenine eei biname bime poto cidi me, lui cina weebibine angletnejame äbitininisi.

²⁷ Yepä weene pepu lica gemi, Keriso te Aceji Seemo ca weebibine ituge äciseja, siige tabe weeme cabu yaanajuge, peei name pi weene singi lica gemi nuuja te weebibine abiberäjame, ingle tabe te ibiberäjininuge iyeta gwidape poto cidi me. Piiyepu tabe ngena ibiberäjininuge, toraca gyene, walya lica, peei name pi teeme abiberäja ne icwetnepeye, piiyepu Yeesu Keriso cama yepä inajipi.

²⁸ Yoo cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, gone Yeesu Keriso ne yaabmaluye! Piba tabe liba cire taboclomtepi, mine wälu lica cirege äbita teeme tääpume, piiyepu teeme acnenuta bimu liba cirege, mine piba nuuja singi lica ajiri name pi ämletnerame teeme bau ca.

²⁹ Weene umle gemi, egä Keriso lui conocäco biname gyene. Piba weene cuta miiji umle, egä iyeta lui cina conocäco mule bine jaawenimusi, teepi lui Acejiyame me bägräwale gemi.

3

Acejiyame me Bägräwale

¹ Weene jepäneye, Aceji Babe te lipu babo singi ituge mime tääpume! Teeme singi epu baborage gyene egä mibibine niyinininusi Acejiyame me bägrä ca, siige mine peei gemi. Gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi mine, ingle teepi umle lica gemi Acejiyame.

² Cäme miijirage binamewale, page mine Acejiyame me bägrä gemi, cuta camu gyene cängena pajecu me äbita, egä mine lipu äbitame. Yepä mine umle gemi, egä Keriso te liba cire taboclomtepi, mine teeme pana cire läbitipago, ingle mine teebine cire jääpänesi epurage tabe liiyepu.

³ Siige laati te apu ngene atwana singi yaacituge Yeesu cabu me, tabe teeme ngenecu jugi cäco me jaawenuge, Yeesu me ngenecu lipu jugi cäco gyene.

⁴ Laati te liba niija mule jaawenuge, tabe Acejiyame me cotre ne jaatropangtuge, ingle niija mule lui cotre ibi mule lica gyene.

⁵ Weene umle gemi, egä Yeesu täduji niija mule bine äyebhengäjame, cuta weene umle gemi, egä teeme cabu nuuja niija lica gyene.

⁶ Peei name pi laati te liba Keriso cabu yaanajuge, tabe niija mule bine lica jaawenimuge. Yepä laati te niija mule bine jaawenimuge, tabe lica ituge teebine päpäna cuta umle lica ituge tabe.

⁷ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene gone nuuja ne ire taatu jaacituye weebibine angletnejame. Laati te liba conocäco mule bine jaawenimuge, tabe lui conocäco biname gyene Yeesu Keriso liiyepu.

⁸ Yepä lui biname te niiya mule bine jaawenanemuge, teeme ingle Satani bau ca gyene, ingle Satani lui niiya mule wawenecayame gyene agedna cabu ca. Acejiyame me Bägrä te naace täapume täduji Satani me kaakesea ne aglime.

⁹ Laasi nyene Acejiyame me bägrä, tabe niiya mule bine lica jaawenanemuge, ingle Acejiyame me ireclota pisi nyene teeme cabu. Tabe äblicäco niiya mule wawenena, ingle Acejiyame teeme Babe gyene.

¹⁰ Mine eei cabu ca umle läbitininago, egä Acejiyame me bägrä lui gemi, Satani me bägrä lui gemi, ingle laati te liba conocäco mule bine lica jaawenanemuge piyepu ätrunga biname bime täapume singi lica yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bägrä lica gyene.

Weene Miiji Weemämu Singi Äbitanipeye

¹¹ Weene lui mene itecijanipi, weene liba läbitipeye ätrunga biname me, age sena pui mene: mine miiji mimämu singi lenaja.

¹² Mine gone Adamu me bägrä Kaino pana äbita, Satani te lui ne ecanuji, siige tabe teeme igane ne egluji. Tabe eei name pi igane ne egluji, ingle tabe conocono mule jaawenemuge, igane te conocäco mule jaawenemuge.

¹³ Cäme ätrunga binamewale, weene cälu te gone jitinuge, liba gawecewe muleyame biname cina jimugitninusi weebibine.

¹⁴ Ingle naace popi mine singi gemi ätrunga biname bime täapume, peei name pi mine umle gemi, egä mine budre gaabe ne itu yaabmalepesi, ireclota gaabe ne itu yaacatepesi. Laati te liba singi lica ätrunga biname bime täapume, tabe budre gaabe cabu camu yaanajuge.

¹⁵ Laati te liba jäämugetnuge nuuja ätrunga biname ne, tabe teeme budre me wawena biname gyene. Piyepu weene umle gemi, egä lui te nuuja biname ne budre me jaawenuge, teeme cabu iyeteta ireclota lica gyene.

¹⁶ Yeesu lipu teeme ireclota ne iyemaluji budre täapume cimiji pi, mine peei cabu ca umle, egä toraca singi lipu gyene. Mine miiji cuta teeme pana mime ireclota äyemela poto ätrunga biname bime täapume.

¹⁷ Liba ätrunga biname yepä me iyeta gwidape piti nemi, siige tabe jääpänuge, teeme ceege me gwidape lica gyene, yepä tabe lica yääcäruge, tabe piba äblicäco iicana, egä Acejiyame me singi pisi nyene teeme cabu.

¹⁸ Cäme binamewale, ätrunga cabu lui cäme bägrä gemi, mine gone mime singi bine aboclomta biname bime bau me mene taatu ca, yepä mine miiji teebibine owecu waweneca.

Acejiyame me Bägrä Wälu Lica Gemi

¹⁹ Liba mime singi te lawabudnituge poto ätrunga biname bine ätityera ca, mine piba umle gemi egä mine toraca mule cabu ninajininuge, siige mine wälu lica cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je.

²⁰ Mine liba ngene ca laglinago, egä mime niiya mule piti nemi, mine umle gemi egä Acejiyame baborage gyene mime ngene ca agli cabu ca, tabe umle iyeta gwidape.

²¹ Cäme miijirage binamewale, mine liba lica ngene ca laglinago, egä mime niiya mule piti nemi, piba mine wälu lica gemi Acejiyame me opo gaabe je aclajutame.

²² Piyepu mine teebine liba ngena täapume yäätinärusi, mine jääpänusi, ingle mine teeme mene jäätrungusi piyepu jaawenusi, teebine lui te ngenecu miiji me jaawenuge.

²³ Age sena Acejiyame mibibine lui täapume nijananinuge: mine miiji ätrunga acita teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu me piyepu mine miiji mimemime singi lenaja, Yeesu lipu mibibine ituge jaji.

²⁴ Laati te liba Acejiyame me mene jäätrunguge piyepu yääcwetnuge, tabe Acejiyame cabu pisi nyene, Acejiyame cuta teeme cabu pisi nyene. Mine eei cabu ca umle gemi, egä

Acejiyame mine cama pisi nyene, ingle tabe lui Aceji Seemo ne ituge acita mime cabu lenajame.

4

Toraca piijepu Walya Seemo

¹ Cäme miijirage binamewale, weene gone jäätrungimuye iyeta eei bine, lui cina jiiçusi, egä Aceji Seemo pisi nyene teeme cabu. Yepä weene teebibine epicetnäremepeye umle äbitame, egä lui seemo te enajenige teeme cabu, nää Acejiyame bau ca gyene coo lica. Weene apu wawename, ingle bucurage biname cina itu yaatengläjepesi, lui cina jiiçusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jiiçemusi, yepä teepi walya gemi.

² Weene ai cabu ca opo yaawatnuye Acejiyame me Seemo ne, egä laati te liba jiiçuge, egä Yeesu Keriso lui biname me äbituji, pui biname cabu lui Seemo tabe Acejiyame bau ca gyene.

³ Yepä laati te pepu lica jiiçuge Yeesu poto cidi me, teeme cabu lui seemo te enajenige, tabe Acejiyame bau ca lica gyene, yepä tabe Keriso me Äciseräjayame me seemo gyene. Weene ituge ätecija, egä pui seemo te cirege otni, siige tabe page pisi nyene ai gawecewe cabu.

⁴ Yepä cäme miijirage binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene Acejiyame memi, siige weene ituge apremela lui cina jiiçusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jiiçemusi, yepä teepi walya gemi. Weene teebibine naace name pi ituge apremela, ingle weeme cabu lui Seemo tabe mage kokreyame gyene, yepä ai gawecewe mule cabu lenajayame biname bime cabu lui seemo, teeme toraca kokre lica gyene.

⁵ Teepi ai gawecewe memi, peei name pi teepi ngena jiiçemimusi, ai gawecewe cabu ca gemi, siige gawecewe muleyame biname cina jäätecijemusi.

⁶ Yepä mine Acejiyame memi. Laasi nyene umle Acejiyame, tabe mime mene yäätecijuge. Yepä laati te liba Acejiyame me biname lica gyene, tabe mime mene lica yäätecijuge. Peei cabu ca mine umle läbitininago, egä laasi nyene toraca Seemo cama, laasi nyene walya seemo cama.

Acejiyame Lui Ingle Gyene Toraca Singi tääpume

⁷ Cäme miijirage binamewale, mine miiji mimämu singi lenaja, ingle Acejiyame lui ingle gyene singi tääpume. Laati te biname bime tääpume singi yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bägrä gyene piijepu tabe umle gyene Acejiyame.

⁸ Laati te liba singi lica gyene biname bime tääpume, tabe Acejiyame umle cäco, ingle Acejiyame lui ingle gyene singi tääpume.

⁹ Acejiyame te teeme singi ne seboclomtuji mime tääpume, tabe lipu teeme japurage Bägrä ne tityepuji ai gawecewe cabu me naace tääpume mine ireclota ne teeme cabu ca päpäname.

¹⁰ Singi lui epu lica gyene, egä mine te Acejiyame tääpume singi ituge, yepä tabe te niinäce singi itu niglinuji mibibine, siige teeme Bägrä ne tityepuji mime niiya mule daremu tääpume.

¹¹ Cäme miijirage binamewale, Acejiyame te liba pepu babo singi ituge mime tääpume, mine cuta miiji mimemime singi lenaja.

¹² Nuuja biname te lica ituge Acejiyame ne päpäna, yepä mine liba mimämu singi ninajininuge, tabe pisi nyene mine cama, siige teeme singi te babo läbituge mime cabu.

¹³ Mine naace name pi umle läbitininago, egä tabe pisi nyene mime cabu mine teeme cabu, ingle tabe teeme Seemo itu nicäripi mibibine.

¹⁴ Babe te tityepuji teeme Bägrä ne ai gawecewe cabu me biname bine niiya cabu ca kälyä wawename. Mine ituge ai mule ne päpäna siige poto biname bine jejananemenisi ai poto cidi me.

¹⁵ Piiyepu cuta laati te liba jaaitnuge, egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene, Acejiyame pisi nyene teeme cabu piiyepu tabe lui Acejiyame cabu pisi nyene.

¹⁶ Mine umle gemi Acejiyame lipu singi gyene mime täापume, piiyepu mine ituge ätrunga acita teeme peei singi cabu me.

Acejiyame lui ingle gyene singi täापume. Lui te singi yaanajuge Acejiyame piiyepu ätrunga biname bime täापume, tabe Acejiyame cabu pisi nyene piiyepu Acejiyame teeme cabu pisi nyene.

¹⁷ Singi te naace täापume miiji babo äbitame mime cabu, egä mine piba wälu lica cirege äbita atrana bimu cabu, ingle mime ireclota ai gawecewe cabu epu pana Keriso me liiyepu.

¹⁸ Singi luma, wälu lica birige puma, ingle babo singi te wälu ne yäayecräjuge. Siige lui biname cabu singi te cäro camuge babo äbita, tabe wälu birige, ingle niija mule daremu awagrija luma, wälu cuta puma.

¹⁹ Mime singi pisi nyene Acejiyame täापume piiyepu ätrunga biname bime täापume, ingle Acejiyame te niinäce singi ituge äbita mime täापume.

²⁰ Laati te liba jüicuge, egä tabe singi Acejiyame täापume, yepä nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe walya biname birige. Laati te liba singi lica nuuja ätrunga biname täापume, tabe lui ne jääpänuge, tabe äblicäco cuta Acejiyame täापume singi, tabe lui ne lica ituge päpäna.

²¹ Pui name pi Keriso te mibibine ituge jaji egä, laati te Acejiyame täापume singi birige, tabe cuta miiji ätrunga biname bime täापume singi.

5

Ätrunga te Gawecewe Mule bine Yäätucäremuge

¹ Laati te liba jäätrunguge, egä Yeesu lui Keriso sine, tabe Acejiyame me bägrä gyene. Piiyepu lui biname te singi yaanajuge babe täापume, tabe cuta singi yaanajuge teeme bägrä täापume.

² Mine liba Acejiyame täापume singi, piiyepu jaawenanemusi tabe ngena täापume ituge mibibine jaji, piba mine umle gemi, egä mine cuta singi teeme bägräwale bime täापume.

³ Mine liba jaawenanemusi Acejiyame ngena täापume nijanininuge, peei te jaawabudnituge, egä mime singi pisi nyene teeme täापume. Acejiyame ngena täापume nijanininuge, mäpu lica gyene awename,

⁴ ingle laasi nyene teeme bägrä, tabe ibibi gyene ai gawecewe mule bine apremelame. PEEI lui mime ätrunga lui te gawecewe mule bine yaapremalemuge.

⁵ Eei taatu biname te gawecewe mule bine yaapremalemuge, lui te jäätrunguge, egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene.

Acejiyame te Yeesu Keriso ne Jeitnäjenige

⁶ Yeesu Keriso täduji ai gawecewe cabu me ai neeneni cewecu cama: teebine niije ca ituge äciseja piiyepu teeme uudi te ituge apira. Teebine niije taatu ca lica ituge äciseja, yepä teeme uudi te cuta tapiruji. Aceji Seemo te ai neeneni cewecu bine jaaitnäjenige, siige toraca gegi, ingle tabe lui toraca mene jüicenige.

⁷ Yoo siige, teepi nesae gämi lui cina Yeesu ne jeitnäjenisi:

⁸ yepä lui Aceji Seemo, yepä lui niije, yepä lui uudi. Teeme aitneja mene lui yepä gyene.

⁹ Mine biname bime aitneja ne yaacatusi, yepä Acejiyame me aitneja lui baborage gyene, siige ai lui Acejiyame me aitneja gyene, tabe lui ituge jaji teeme Bägrä poto cidi me.

¹⁰ Laati te ätrunga yaacituge Acejiyame me Bägrä cabu me, Acejiyame pui biname me ngenecu cabu teeme Bägrä ne jeitnäjenige. Yepä laati te ätrunga lica gyene Acejiyame

tääpume, tabe teebine walya me jaawenuge, ingle tabe lica jäätrunguge, Acejiyame lipu teeme Bägrä ne ituge aitneja.

¹¹ Pui aitneja lui eei gyene, egä Acejiyame te iyeteta ireclota ituge ceera mibibine, mine lui ireclota ne jepäninisi teeme Bägrä cabu ca.

¹² Laati te liba teeme Bägrä cama yepä birige, tabe ireclota cama yaanajuge. Yepä laati te liba yepä lica birige teeme Bägrä cama, tabe lica ireclota cama yaanajuge.

Mene Ngälu cäco Ireclota poto cidi me

¹³ Cane ai ne naace täöpume bii byoogärine weeme bau me, lui cina ätrunga ne yaacituye Acejiyame me Bägrä me ngii cabu, egä weene umle äbitame egä weeme ngälu cäco ireclota pisi nyene.

¹⁴ Mine wälu cäco gemi Acejiyame me opo gaabe je, ingle mine umle gemi, egä tabe nitacijinuge mine ngena täöpume yaawejanusu teeme singi ibi.

¹⁵ Siige mine liba umle gemi, egä Acejiyame te nitacijinuge mine ngena täöpume yaawejanusu, mine cuta piba umle gemi, egä tabe nicärininuge, mine ngena täöpume ituge awejena teebine.

¹⁶ Laati te liba jääpänuge, egä nuuja ätrunga biname te niiya mule jaawenuge, lui mule te teebine budre me lica yaacanuge, tabe miiji pui biname täöpume irecu ätumuta, siige Acejiyame te teebine ireclota gaabe cabu me birige awecnista. Ai lui eei biname bime täöpume lui bime niiya mule cina teebibine lica yaawadimusi budre me. Yepä piti nemi niiya mule lui cina biname ne yaacanusu budre me, cane peei täöpume lica jiićenine irecu ätumutame.

¹⁷ Iyeta conocono mule lui niiya mule gemi, yepä iyeta niiya mule cina lica biname ne yaacanusu budre me.

¹⁸ Mine umle gemi, egä Acejiyame me bägräwale cina niiya mule lica jaawenanemusi, ingle Acejiyame me Bägrä te teebibine jäälyenganemuge, siige Satani te äblicäco oomlana.

¹⁹ Mine umle gemi egä mine Acejiyame memi, piyepu mine umle gemi egä Satani te iyeta ai gawecewe ne ecanenige.

²⁰ Cuta mine umle gemi, egä Acejiyame me Bägrä te ituge otni mibibine umle ceerame piba mine umle äbitame tabe, lui sine toracarage Acejiyame. Mine toracarage Acejiyame cabu ninajininige, piyepu mine ninajininige teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu. Tabe lui toraca Acejiyame gyene piyepu ngälu cäco ireclota gyene.

²¹ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene cängena weemämu ire, egä uuje cina gone Acejiyame me puupu ne yaacatusi.

Mene ngälu peese.

YOANE ME NEENENI MANU LETA

Sebore Mene Oogära Biname bau ca

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine weeme ätrunga ingle cabu me, Acejiyame te lui bine itu jijäcripi piiyepu lui bime bau me cäme singi baborage gyene. Lica cane taatu singi gäne weeme täápume, yepä iyeta piiyepu lui cina umle gemi toraca mene.

² Cine singi gemi weeme täápume, ingle toraca mene pisi nyene mime cabu piiyepu iyeteta cire yaanajepi.

³ Acejiyame mime Babe piiyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso, teeme miiji te mime cabu lenajame, teepi mibibine owecu wawenname piiyepu poode ceerame. Mine miiji toraca ätrunga piiyepu singi cama teeme miiji ne, owecu ne, piiyepu poode ne waadenname.

Toraca Mule piiyepu Owecu Mule

⁴ Cane baborage gege ge päpänname, egä weeme poto ätrunga biname cina inajininige toraca mene ibi, mime Babe te lipu ituge mibibine jaji.

⁵ Yoo, cäme ngenecurage ätrunga binamewale, cane weebibine jijenininine, egä mine miiji mimemime singi lenaja. Cane ai lui kirece mene ne lica yoogärinine weeme bau me, yepä ai lui pui sasa mene gyene, mine lui itu nitecijanipi, mine liba ätrunga biname me läbitipago.

⁶ Singi lui eei gyene, egä mine jaawenimusi Acejiyame ngena täápume nijananinuge. Weene liba läbitipeye ätrunga biname me, pui padare cabu ca weebibine ituge jajanena, siige weene itu itecijanipi, egä weene miiji singi lenaja nuuja biname bime täápume.

⁷ Siige bucurage angletneja biname cina itu yaatengläjepesi iyeta poto ta. Teepi eei gemi, lui cina jiicenisi, egä Yeesu Keriso binamerage me lica äbituji. Apu lui cina jiicenisi, babo angletneja biname gemi piiyepu Keriso me äciseräja biname gemi.

⁸ Weene miiji cängena ire atwipeye teeme täápume, piba cime kaakesea te papa me lica läbituge, yepä weene cime kaakesea cabu ca camle-camle daremu ne cirege päpäna.

⁹ Laati te liba lica yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, yepä nuuja gaabe ne yaa-catuge, teeme Acejiyame lica gyene. Yepä laati te liba cängena yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, teeme piti negi Babe piiyepu Bägrä.

¹⁰ Laati te liba läduge weeme bau me lica ai abiberäja cama, gone jaawabluye, weeme mete me gone yäasinglantuye.

¹¹ Laati te liba pipu biname ne jaawabluge, tabe lalenglecäjuge teta cama peei niyarage mule wawenname.

Yewo Mene

¹² Cäme piti nemi bucurage mene iicaname weeme täápume, yepä cane singi lica gäne peba cabu oogärame, ingle cäme ngene atwana singi pisi nyene peeyeme otnime. Mine liba opo pa läpänipago, mine piba page jaatranepesi, siige mime gege te piba babo pa läbitepi.

¹³ Ama lui ätrunga ingle te jiwablininige weebibine.
Mene ngälu peese.

YOANE ME NESAE MANU LETA

Sebore Mene

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine cäme miijirage biname Gayus bau me, cane lui täápume baborage singi.

² Oo, cäme miijirage biname Gayus, cane irecu ätumutenine, egä iyeta gwidape miijirage lenajame mäame cabu piiyepu mäame tääpe te miijirage lenajame epu pana, mäame seemo te lipu miijirage gyene.

³ Cane baborage gege ge, liba poto ätrunga biname peema cita ca saaclepi, cebine najepesi, maane lipu toraca ngenecu cama joomlenite toraca mene ne piiyepu naanajinige peei toraca mene ibi.

⁴ Cane liba nätecijuge, egä cäme binamewale, lui cina cäme täápume epu pana bägrä liiyepu, toraca mene ibi icrajinige, cane baborage gege gäne. Nuuja gwidape te lica cebine pepu baborage gege me birige wawena.

Eso Mene Gayus bau me

⁵ Oo, cäme miijirage biname, maane toraca ngenecu cama nuuja ätrunga biname bine yäätityeräjimute, ngänu gemi teepi maramara ätrunga ingle cabu ca.

⁶ Teepi te naaitnepesi mäame owecu mule poto cidi me ai ätrunga ingle bau me. Maane miiji mule ne jaawenute, maane liba yäätityeräjimute teepi ngena täápume singi gaabegabe täápume, teepi liba mäame cewe ne saabmalusi. Ai lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je.

⁷ Teepi Keriso me kaakesea name pi teeme cewe bine itu saabmalemepesi, siige otnenininisi. Teepi nuuja gwidape bine lica yaawadimusi ätrunga cäco biname bime bau ca,

⁸ peei name pi mime cabu sine teebibine ätityerame, siige piba mine teta cama lalenglecäjininago toraca mene ne acenename.

Mene Diyotrepes piiyepu Demetriyus poto cidi me

⁹ Cane puu matikäli leta ne itu yoogärepepe ätrunga biname bime bau me peeyeme, yepä Diyotrepes lui te baborage singi weeme mope biname me lenajame, tabe singi lica cäme mene acatame.

¹⁰ Peei name pi cane liba peeyeme pagege otni, cane teeme mule bine page jaaboclomäjemepene weeme opo gaabe je, tabe lipu walya idre yaacenanuge cime poto cidi me cibibine sabe wawename. Tabe ai taatu ne lica jaawenuge, tabe cuta läbwäricuge ätityerame lui ätrunga biname cina otnenininisi Keriso me kaakesea gaabe cabu. Cuta peei taatu lica, tabe cuta jibemuge poto ätrunga biname cina teebibine ätityerame, siige lui cina teeme mene lica jäatecijemuge, tabe yääyebhengäjimuge ätrunga ingle cabu ca.

¹¹ Cäme miijirage biname, maane gone nuuja niiyarage mule ne jäätutute, yepä miijirage mule bine jitutemepi. Laati te miiji mule bine jaawenimuge, tabe lui Acejiyame me biname gyene. Laati te niiya mule bine jaawenimuge, tabe umle lica gyene Acejiyame.

¹² Weene Demetriyus ne itityärepepe, ingle iyeta biname cina teeme poto cidi me jiiemusisi, egä tabe miijirage muleyame gyene, piiyepu tabe iyeta gwidape jaawenimuge toraca mene ibi. Cine cuta peei yepä mene jiiicenisi, piiyepu maane umle gäte, egä cine ngena jiiicenisi, toraca gyene.

Yewo, Gayus

¹³ Cäme bucurage mene piti nemi meebine jajime, yepä cane singi lica gäne peba cabu oogärame.

¹⁴ Pätä cäme ngene atwanena singi pisi nyene peeyeme watawata otnime, siige mine liba opo pa pa läpänepago, mine piba pa jaatranepago.

¹⁵ Poode määme cabu lenajame. Ama lui ätrunga biname cina meebine naawablenisi. Yepäyepä jewabläjemepi mime ätrunga binamewale bine peema. Mene ngälu peese.

YUUDA ME LETA

¹ Cane säne Yuuda, Yakobu me igane, Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gäne.

Agesa mene weeme bau me Acejiyame te lui bine ituge asogleca, weene Aceji Babe me singi cabu piyepu Yeesu Keriso me ire atwana cabu inajininuge.

² Acejiyame me baborage owecu, poode, piyepu singi weeme cabu lenajame.

Ai Mene Lui Walya Abiberäja Biname bime poto cidi me

³ Cäme ngenecurage binamewale, cane liga weeme bau oogärame täbitumene eei poto cidi me egä Keriso lipu mibibine niiya cabu ca nisecrärininige, piba nuuja mule te tädumi, siige cane miiji peei tääpume oogära niinäce. Cane singi gäne weebibine jajime aclajutame kokre cama. Gone mara ätrunga ne yaacatuye pui cabu ca Acejiyame lui ätrunga ituge ceera mine lui teeme biname gemi. Peei ätrunga lui yepä gyene iyeteta.

⁴ Yoo, poto biname lui Acejiyame me biname lica gemi, teepi ämletnäreji pana mime ätrunga ingle maramara cabu ituge äbäcna. Teepi angletneja mene jiiemusii egä Acejiyame me owecu mule name pi teepi conocäco gaabe cabu ca äsecräreji gemi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Peei conocono gyene. Sasa cabu ca Acejiyame me Oogäräneji Mene te jiiicenige egä pui cina mäpu daremu ne cirege päpäna, ingle teepi mime Yageyame Yeesu Keriso me waadena ne jäägyusi.

⁵ Yoo, Acejiyame me mule daremu awecnista poto cidi me, weene umle ituge, yepä cane singi weene cääri ngene jotwa-nanineye mime Yageyame te sasa Israela biname bine lipu isecräremuji Aikupito cabu ca, piba ingwe ca poto bine iyebenge-muji lui cina lica ge ätrunga cama.

⁶ Pui niiya mename seemo poto cidi me cuta ngene jotwananineye. Teepi lui cina teeme ire atwi kaakesea cabu cängena lica icrajuji, yepä teeme toraca puupu ne sebmajusi cabu je. Teepi iyeteta oomleji yaacrajuge krokeciye puupu cabu ngälu teeme atrana padare ceräcerägäbu bimu cabu.

⁷ Weene cuta Sodoma Gomora poto cidi me ngene jotwananineye piyepu poto matimati cewe pui neenenii cewe mameta. Iyeta pui cewe cabu biname cina yepä pana niiya mule tewenenäjemumesi pui niiya mename seemo cina liiyepu. Teepi sargi mule jaawenemusi piyepu rooriye cina teemeteme lawadaninusi. Teepi teeme daremu ne jääpänsi muye puupu cabu lenajame ngälu cäco. Mine peei cabu ca umle gemi egä pui mule tääpume mäpu daremu pisi nyene.

⁸ Yepä pana mule cabu pui walya abiberäja biname cina niiya wama yaapicetneräjimusi, piba teeme tääpe sabe jaawenemusi jugijugi mule ca. Teepi Acejiyame me cotre bine jäägyemusi, piyepu niiya mene jiiemusii jamyacu apacyera cama mename seemo poto cidi me.

⁹ Yoo, cuta Maikol, mope mename seemo tabe lica pepu supra cäco mene jiiemuge. Ujarage, tabe liba Satani cama mene abajujäsi Moose me budre kaake poto cidi me Maikol lica claabe mene Satani ne jejuji, yepä daremu mene jejuji egä, "Acejiyame te meebine mäpu daremu pa nääcärepi!" Peei mene taatu.

¹⁰ Yepä, ai walya abiberäja biname cina seemo pana gwidape bine yäaciseräjemusi teepi lui umle lica gemi. Yepä, gwidape teepi lui poto cidi me umle gemi, glunubora girigale gwidape lipu umle, peei cina teebibine yaawademusi teeme budre tääpume.

¹¹ Babo mäpurage gyene teeme daremu. Kaino ne teepi ingwe yäacwusi. Balam pana teepi singi rarekaake päpäna niiya mule waweneca ca. Teepi Acejiyame me waadena ne jäägyusi epu pana sasa biname Koora te Moose me waadena ne lipu itu jigyuji. Teepi Koora pana mäpu daremu pa jääpänepesi niiya puupu cabu me äyebenge.

¹² Epu pana wämyä cina lipu cäbletääpe me miiji opo ne sabe jaawenusi, pui walya abiberäja biname cina weeme abasecretna piyepu deedei äbita sabe jaawenemusi. Teepi ajiri lica gemi bucurage deedei bine teemämu ätrungecäjame. Teepi epu pana gemi carbe liiyepu buuwe te lui bine yaawadanemuge, yepä ngupe cäco watninsi. Teepi epu pana uli gije liiyepu lui cina kuu cäco birige teeme yäyi padare cabu, peei name pi braju cama birige äpäcuta, siige kuu cäco piyepu budre.

¹³ Epu pana weene niyarage baawe ne cudecewe ca liiyepu opo awatna, tabe giri liba tätnanuge, pepu pana weene pui niya biname bine opo yaawatne-muye teeme ajiri mule cabu ca. Teepi epu pana wale liiyepu lui cina dume cabu waatnetnäjininusi, weene äblicäco weeme gaabe ne teeme bau ca acata. Yoo, Acejiyame te krokeciyerage puupu ne ituge amacetnäja puma teepi iyeteta lenajame.

¹⁴ Yoo, Enoka lui Adamu me siks manu kaakesaare ge, ujarage tabe mene tiicuji pepu biname bime poto cidi me egä, “Mime Yageyame te cire tädepi teeme bucurage mene seemo cama

¹⁵ iyeta biname bine atraname, lui cina lica gemi Acejiyame me binamewale, teebibine awabudnäjame iyeta teeme niyaniya mule cabu ca, piyepu iyeta teeme babo niyarage mene cabu ca Acejiyame poto cidi me, cuta peei name pi teebibine cirege atraname egä babo niyarage gemi.”

¹⁶ Yoo, pui biname cina ämugetna mule cama gemi, jäje nuuja biname cama labajininsi. Teeme niya singi cina teebibine yaawadanemusi. Supra cäco teepi babo tage ca mene jicemusi piyepu teemämu lawepyeräjininusi. Teepi cuta umle gemi nuuja biname bine papa awepyeräja teeme singi pepu päpäname.

Ai Bäärmi Mene Lui Cängena Lenaja poto cidi me

¹⁷ Yoo, cäme binamewale, gone ngene jitrimalinuge pui mene mime Yageyame Yeesu Keriso me ätyepäneji biname cina lui mene weebibine itu jijinanipesi ingwe ca padare poto cidi me.

¹⁸ Teepi apu jijananipesi egä, “Ceräcerägäabu padare cabu, puma cirege biname lui cina weeme miiji mule bine bääclename me jaawenemusi, cuta teeme niya singi cina teebibine ewa-danenemisi.”

¹⁹ Pepu mule biname cina biname bine maramara me jaawenemusi, inge teeme singisingi cina teebibine yaawadanemusi, piyepu Aceji Seemo lica gyene ten cama.

²⁰ Yepä, cäme binamewale, weeme conocäco ätrunga pisi nyene; weeme ireclota peei cabu yaanajuge, piyepu weene Aceji Seemo me kokre ca Acejiyame ne yaawejanuye.

²¹ Weene Acejiyame me singi cabu cängenarage inajipi, mime Yageyame Yeesu Keriso me padare ne jewagrijeje tabe owecu cama weebibine iyeteta ireclota cabu me waadename.

²² Weene owecu cama yäätityäremuye teebibine lui bime ätru-nga neenenineneni pana gemi.

²³ Poto biname lui mameta gemi muye puupu me otni, teebibine itityäremeye Acejiyame me gaabe cabu otnime. Weene nuuja poto biname bine owecu cama yäätityäremuye teepi ireclota gaabe päpäname, yepä cängena ire, gone teeme niya mule ne yaacatuje. Teeme jugijugi cäbletääpe piyepu singisingi mule bine iyeta jäägyemuye.

Awepyeräja Acejiyame tääpume

²⁴ Acejiyame tabe ibibi gyene weebibine gaabe cabu cängena waadename atrama cäco, weene piba teeme jamyacu apacljera cabu teeme opo gaabe cirege atyara conocäco piyepu gege cama.

²⁵ Tabe taatu Acejiyame gyene, lui te mibibine niya cabu ca isecräremuji, mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi. Yoo, jamyacu apacljera, awepyeräja, kokre, piyepu conocäco lui teemi nemi agedna cabu ca, page, piyepu iyeteta ngälu cäco. Pepu yaanajege!

Cane ngii Yuuda, siige cäme mene.

APOKALUPO

Ai Peba Ngena Tääpu Myene

¹ Ai mene lui eei gwidape poto cidi me Acejiyame lui bine eboclomäjimuji Yeesu Keriso bau me. Tabe naace name pi eboclomäjimuji, egä Keriso te piba teeme kaakesea bägrä bime bau me aboclomäjame ngena cina mameta gemi äpletnera. Siige Keriso te tityepuji teeme mename seemo ne ai gwidape bine aboclomäjame teeme kaakesea bägrä Yoane bau me.

² Yoane ituge jajanena iyeta, tabe lui ituge päpänenä. Pui lui Acejiyame ngena ituge iicema piyepu Yeesu Keriso ngena ituge aitneja.

³ Gege gyene laati te yaacnuge ai peba ne ciige mule poto cidi me; cuta gege gemi laati yäatecijemuge, siige yäacwetnusi, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame.

Yoane Jewablenemige Seben Ätrunga Ingle bine

⁴ Cane Yoane ai mene ne yoogärenine seben ätrunga ingle cabu me Asiya probins ngalebora. Mijji piyepu poode weeme bau me Acejiyame bau ca, lui tage niinäce gaabe je, lui sine page, cuta lui te iyeteta cire yaanajepi, piyepu seben seemo bime bau ca, teeme babo adnata puupu opo gaabe je lui cina icrajenemige;

⁵ cuta piyepu Yeesu Keriso bau ca, lui te cängenarage teitnejanumi toraca mene ne, lui te niinäce gaabe biname gyene budre cabu ca arpinentame, piyepu lui te niinäce gaabe biname gyene iyeta gawe maramara mope biname bime täöpume ai gawecewe cabu ta.

Yeesu Keriso singi gyene mime täöpume, tabe teeme uudi ca mibibine kälyä ituge wawena mime niija mule cabu ca.

⁶ Tabe niwenininuji iiwäreja biname me lenajame, lui cina ten cama pagege biname bine waadena, piyepu Acejiyame teeme Babe täöpume pagege kaakesea wawena. Tabe baborage apaclyera piyepu kokre cama iyeteta lenajame. Ai mene toraca gyene.

⁷ Itecijinege! Tabe carbe cabu cire tädepi! Iyeta biname cina cirege teebine päpäna, cuta eei cina lui teebine jigadujisi kalaku ca. Iyeta biname cina ele cire yaangenetnemepi teeme täöpume. Ai lui toraca mene gyene.

⁸ Yageyame, babo kokre Acejiyame, lui sine page, lui tage niinäce gaabe je, cuta cire yaanajepi iyeteta, tabe apu jicenige egä, “Nuuja gwidape camu ge, cane lui uja ge; cuta liba cire lapiripesi, cane cire nanajepi.”

Keriso Aboclomtige Yoane bau me

⁹ Cane Yoane weene cama yepä ätrunga biname gäne. Mine iyeta Keriso me biname-wale gemi. Cane epu mäpu cabu nanajinige weene liiyepu. Iyeta mibibine Yeesu Keriso te niwadininige, cuta mine iyeta mijji mäpu cabu bojäcu lenaja. Ingle cane Acejiyame me Mene ne secanenäjumene, biname bine tejanenäjumene Yeesu poto cidi me, peei name pi noomlujisi, nacitujisi curä cabu me ngii Patmos.

¹⁰ Yageyame me bimu* cabu Aceji Seemo te puga nacenanuji, siige cane nätecijuji cäme kaake poto cidi ca baborage tagepogogo, moole ala liiyepu.

¹¹ Tabe najuji egä, “Maane ngena bine jepänanenemite, peba cabu yoogäremepi, jityepemepi ätrunga ingle bime cabu me seben maramara cewe cabu me, Epeso me, Mirina me, Pergamo me, Tiyatira me, Sardi me, Piladelpiya me, Laodikea me.”

¹² Cane atatrungtujine, egä laati te mene najaninige, siige cane jepänimujine seben lampa dade bine, lui gol ca wawenäneji ge.

* **1:10:** Yageyame me bimu: Ama Yageyame me bimu lui Sande bimu gyene.

¹³ Pui gome cane jepänujine lui te biname pana ge. Tabe lecaleca cäbletääpe asigräneji ge, gol seea ca amlemalteji ge dare gome.

¹⁴ Teeme mope piiyepu edingäli bulu taatu ge, epu pana egimope carbe coo sääwiye me ngäli liiyepu. Teeme irecu cina uliobo pana ayenujäsi.

¹⁵ Teeme ernge toplacmujäsi ayiayi braasi ayana liiyepu. Teeme tagepogogo epu pana ge, niye te lipu podo cabu ca täcwäjicuge babo ala cama.

¹⁶ Teeme camu poto ime cabu puga ge seben wale. Tage cabu ca cubuturikä te tasatuji, neeneni poto äsweji ge, girirage. Teeme opo lui epu pana, bimu apaclyera te lipu baborage yaanajuge bimu duusa je.

¹⁷ Cane liba jepänujine teebine, teeme ernge gawe me natramuji budre pana. Tabe puma cita ca teeme camu poto ime ne secituji cäme papa cabu, najuji egä, “Wälu gone! Cane niinäcerage gäne, cuta ceräcerägääburage gäne.

¹⁸ Cane ireclotayame gäne. Cane budre äbitujine, cuta arpinantujine, siige cane iyeteta, iyeteta gäne. Cane budre ne ituge apremela piiyepu cane te joomlenine aadiri täápume kii ne.

¹⁹ Peei name pi maane yoogäremepi, maane lui gwidape bine jepänenemite page, cuta lui cina ingwe ca cire läbitipesi.

²⁰ Cane naaboclomtenine, cäme ime cabu lui seben wale ngeno memi, cuta seben gol ca wawenäneji lampa dade ngeno memi. Seben wale lui seben ätrunga ingle bime seben mename seemo gemi, piiyepu seben lampa dade lui pui seben ätrunga ingle gemi.”

2

Mene Epeso Ätrunga Ingle bau me

¹ “Yoogärepi Epeso ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te joomlemenige seben wale bine camu poto ime ca piiyepu lui te otnenige seben gol ca wawenäneji lampa dade gome, tabe apu jiićenige egä:

² Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne weene lipu kokre cama kaakesea itu jaawenemepeye, cuta weene lipu bojäcu ituge lenaja mäpu cabu. Cane umle gäne, egä weene ire taatu lica jaacranimuye niiya mule biname bine; cuta weene itu yaapicetnäremepeye lui cina jiićusi egä teepi Keriso me ätyepäneji biname gemi, yepä teepi lica. Weene ituge päpäna, egä teepi walya biname gemi.

³ Weene bojäcu inajininige mäpu cabu; weene bucurage mäpu bine itu jääpänemepeye cäme name pi, yepä weene lica luucratnipeye.

⁴ Yepä age sena cane lui täápume singi lica, egä weene lipu niinäce singi cäme täápume, weene pipu singi ne ituge abmala.

⁵ Weene ngene jotwipeye, egä niinäce weene lipu ituge lenaja, siige tatatrongäripeye, jewenepeye weene niinäce lipu ituge wawena. Weene liba atatrongära cäco, cane ädenine, iyebtingtenine weeme lampa dade ne teeme puupu cabu ca.

⁶ Yepä weeme pisi nyene cane lui mule täápume singi: weene jäägyemuye Nikolayame biname* bime mule bine, cane lipu jäägyemune.

⁷ Weeme liba tablame piti nemi äteciјame, iteciјinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaajepene tabe kuu loolo me ireclota uli cabu ca, Acejiјame me calwacupi cabu lui te uutenige.’ ”

Mene Mirina Ätrunga Ingle bau me

⁸ “Yoogärepi Mirina ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te niinäcerage gyene, cuta ceräcerägääburage gyene, lui te budre äbituji, cuta arpinantuji, tabe te jiićenige egä:

* **2:6:** Nikolayame biname: Nikolayame biname lui eei gemi lui cina uuje bine iiwäräneji deedei bine yäärwäjimusi piiyepu sargi mule jaawenimusi.

⁹ Cane umle gäne weeme mäpu; cane umle gäne egä weene gwidape cäco gemi, yepä toraca weene dogwe biname gemi. Cane umle gäne lipu niyaniya mene jiiicemusi weeme poto cidi me, lui cina lainininusi Israela biname ca, yepä teepi lica. Teepi Satani me ingle biname gemi.

¹⁰ Weene wälu gone läbitininuye, weene lui mäpu ne mameta gemi päpäna. Iteciijinege! Satani te singi gyene weeme poto bine krokeciye mete cabu me acraname weebibine apicetnärame. Weene pagege peei mäpu cabu ten bimu cama lenaja. Ngänu gyene, teepi budre me piglecipesi, yepä weene gone nabmaluye cebine, cane piba iyeteta ireclota cire icäripene.

¹¹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, weene iteciijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, teebine neeneni me budre† te lica sabe cire jaawenepi.’ ”

Mene Pergamo Ätrunga Ingle bau me

¹² “Yoogärepi Pergamo ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui me cubuturikä pisi nyene, neeneni poto äsweji ge, tabe jiiicenige egä:

¹³ Cane umle gäne egä weene luma inajininige, Satani te puma biname bine ewadenemige, yepä weene toraca gemi cäme täöpume. Antipa lui te toraca naitnäjuji cebine, teebine liba budre me eglujisi puma Satani te luma enajenige, cuta pui padare cabu weene ätrunga ne lica ebmalujiye.

¹⁴ Yepä weeme piti nemi nesae cäme singi cäco mule. Weeme poto cina Balam me abiberäja ne ingwe icwetniniye. Tabe peese nyene, lui te jejuji Balaki ne tabe Israela biname bine opo ire wawename cibi ärngäjame, lui cibi ca uuje bine ituge iiwäreja, cuta piyepu sargi mule wawename.

¹⁵ Piiyepu weene poto piti nemi, lui cina ingwe icwetniniye Nikolayame biname bime abiberäja ne.

¹⁶ Peei name pi weene tatatrongäripeye weeme niya mule cabu ca, cije cane lädune pui biname bime cama cubu iicaname cubuturikä ca, cäme tage cabu ca lui te tasatenige.

¹⁷ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, iteciijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane teebine cirege ämlitäneji deedei ngii maana ceera piyepu bulubulu kula ceera kirece ngii cama. Nuuja te umle lica birige, nuuja me kula cabu ngena ngii, yepä lui te yaacatuge, tabe taatu umle birige.’ ”

Mene Tiyatira Ätrunga Ingle bau me

¹⁸ “Yoogärepi Tiyatira ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Acejiyame me Bägrä lui me irecu cina ayenäsi uliobo pana piyepu lui me ernge oplacmeläja braasi ayana pana gegi, tabe jiiicenige egä:

¹⁹ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne, weene lipu singi gemi biname bime täöpume, lipu toraca gemi, lipu kaakesea jewenenemiye piyepu mäpu cabu lipu kokre inajininige. Cane cuta umle gäne, egä weene page magerage kaakesea jewenenemiye niinäce kaakesea cabu ca.

²⁰ Yepä weeme pisi nyene cäme singi cäco mule. Weene ire taatu jociteniye magebi ngii Isabela ne, lui te lainuge Acejiyame me mename biname ca. Tabe cäme kaakesea bägrä bine ebiberäjenemige, opo jewenenemige conocono gaabe cabu otnime sargi mule wawename piyepu cibi ärngäjame, lui ca yiiwärajemus uuje bine.

²¹ Cane padare tocärumene tabe atatrongtame teeme niya mule cabu ca, yepä tabe singi lica teeme sargi mule ne abmalame.

† **2:11:** neeneni me budre: Neeneni me budre poto cidi me mene cuta pisi nyene Apokalupo 20:14 cabu piyepu Apokalupo 21:8 cabu.

²² Peei name pi cane teebine pita mäpu pa wääcärepepe, cuta eei bine lui cina sargi mule jewenenisi ten cama. Teepi baborage mäpu ne pa jääpänesi căme bau ca, teepi liba lica pagege abmala niiya mule bine pui magebi cama căme bau me atatrongärame.

²³ Cane cuta budre me pa yaaglecemepene pui magebi me ingwe äcwiyame biname bine iyeta ätrunga ingle cina piba päpäname, egä cane age säne lui te umle iyeta biname bime yepäyepä ngene atwanena piyepu singi. Cane cirege weeme mule ibi weeme yepäyepä bine daremu ceera.

²⁴ Yepä weene poto cina piti nemi Tiyatira je, lui cina lica yaacatepeye peei niyarage abiberäja ne. Weene lica ituge abiberäja lui ne yaainusi Satani me sungaberage ogä mule ca. Peei name pi cane lica nuuja gwidape täapume jijenininine,

²⁵ yepä kokre cama joomlepeye weeme ngena pisi nyene, ngälu cane cire lacnentepepe.

²⁶⁻²⁷ Laati te cire yuutrutepi piyepu căme singi ne cire jaawenepi ngälu ngälugaabe me, cane pui biname ne yepä kokre cirege ceera, cane lui kokre ne ituge acata Babe bau ca. Cane ayana suru pana kokre ne cire yääcärepepe tabe gawe maramara biname bine waadename piyepu sabe waweneme căme cubuyame bine, epu pana gawe ca wawenäneji disi ne lipu yaatebicusu.

²⁸ Cane cuta teebine Guji Wale cirege ceera.

²⁹ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

3

Mene Sardi Ätrunga Ingle bau me

¹ “Yoogärepi Sardi ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui me piti nemi Acejiyame me seben seemo, cuta lui me piti nemi seben wale, tabe jiicenige egä: Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Biname cina apu jengenemige, egä weene ireclota gemi, yepä weene budre gemi.

² Peei name pi weene arpinäripeye, weeme ngena camu pisi nyene, kokre joomlepeye, cije iyeteta lapesaruge. Cane jepäninine egä weene lui mule bine jewenenemiye, căme Acejiyame me opo gaabe conocäco lica gemi.

³ Peei name pi weene ngene jotwipeye weene ngena ituge abiberäja piyepu ätecija. Pui ne kokre joomlepeye, tatatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca. Weene liba arpinera căco, cane peeyeme eromaame pana cire lädepene. Weene umle lica căme otni padare luci yene.

⁴ Yepä nesae cina piti nemi Sardi cewe je, lui cina teeme cäbletääpe bine jugi căco ewetnenemisi. Teepi cane cama bulubulu cäbletääpe cama cire waatnipesi, ingle teepi miiji gemi peei täapume.

⁵ Laati te cire yuutrutepi, tabe apu bulubulu cäbletääpe cirege asigra. Cane lica cirege iisibreca teeme ngii ne pui peba cabu ca, iyeteta ireclota täapume luma ngii bine ituge oogära. Căme Babe piyepu teeme mename seemo bime opo gaabe je cane cire yaainepene teebine căme biname ca.

⁶ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Piladelpiya Ätrunga Ingle bau me

⁷ “Yoogärepi Piladelpiya ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Ai mene lui teeme bau ca gyene, Acejiyame täapume lui te mara me ituge äbita piyepu lui toraca gyene. Tabe te Daawida me kii ne joomlenige, siige liba jiitnuge, nuuja te äblicäco armi; liba yaarmuge, nuuja te äblicäco iitnana. Tabe apu jiicenige egä:

⁸ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne, egä weeme kokre matikäli gyene, yepä weene cäme abiberäja ne kokre joomleniye, cuta lica naineniye cebine. Cane weeme täöpume gaabe ituge iitnana, nuuja te äblicäco gyene armi.

⁹ Iteciijinege! Satani me biname peema piti nemi, lui cina lainininusi Israela biname ca, yepä teepi walya waatromininusi, teepi Israela biname lica. Cane pa jaawenemepene teepi weeme bau me otnime kokorare ca äpedname weeme ernge gome, siige teepi umle pa läbitipesi, egä cane singi pisi näne weeme täöpume.

¹⁰ Ingle weene kokrerage imyemutinuge mäpu cabu, cane lipu itu jijipene weene wawenname, peei name pi cane cuta piwärimtipene, lui mäpu te pa tädepi iyeta poto ta ai gawecewe biname bine apicetnärame.

¹¹ Cane mameta gäne acnenuta. Weene kokre joomlepeye, weeme ngena pisi nyene, piba nuuja te lica cirege uutecra weeme daremu ne.

¹² Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaawenepene mutre caage me cäme Acejiyame me iiwäreja mete cabu je, siige tabe licarage abmala pui mete ne. Cane teeme cabu cire yoogärepepe cäme Acejiyame me ngii, cuta piiyepu cäme Acejiyame me cewe ngii, Kirece Yerusalema, lui te cire täinepi cabu ca cäme Acejiyame bau ca. Cane cuta cäme kirece ngii ne teeme cabu cire yoogärepepe.

¹³ Weeme liba tablame piti nemi äteciijame, iteciijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Laodikea Ätrunga Ingle bau me

¹⁴ “Yoogärepi Laodikea ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te Acejiyame me mene ne toraca me jewenenige, lui te toracarage jeitnäjenige teebine, piiyepu lui sine agednayame iyeta gawecewe gwidape täöpume, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, tabe apu jiićenige egä:

¹⁵ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Weene seemo ireclota cabu toraca budre lica gemi, weene cuta toraca ireclota lica gemi. Oo, cane lipu singi gäne peei nuuja täöpume.

¹⁶ Yepä ingle weene ejijejija gemi, peei name pi cane weebibine piyäripene, biname te lipu niiyarage niiye ne yaaclemutuge teeme tage cabu ca.

¹⁷ Weene jiićeniyeye egä, “Cime iyeta gwidape piti nemi, cine nuuja gwidape täöpume singi lica gemi.” Yepä weene opo lica ewatneniye, egä weene lipu niiyarage piiyepu owecumete gemi. Weene dogwe biname lica gemi, yepä weene cuutacuta gemi, irecu määsumäsu gemi.

¹⁸ Peei name pi cane jijenininine golrage aletname cäme bau ca naace täöpume weene piba toraca dogwe päpäname. Cuta bulubulu cäbletääpe bine jeletnemepeye cäme bau ca weeme peei cuutacuta ajiri ne acwabame. Cuta ngängye bine jeletnemepeye weeme irecu cabu acraname piba weene cängena päpäname.

¹⁹ Cane umle jewenenemine, eblawäjenenemine, cane lui biname bime täöpume singi. Peei name pi weene miiji toraca ngenecu cama atatröngäripeye weeme niiyaniya mule cabu ca.

²⁰ Iteciijinege! Cane gaabe gome nämyemutenige, eyäjenine. Laati te näteciijuge cäme tagepogogo, siige gaabe jiiitnuge, cane labacitune, teta cama deedei yäärwäjimune, tabe cane cama.

²¹ Laati te cire yuutrutepi, cane cire yaacanepene cäme gome adnatame tabe puma cita ca cane cama biname bine waadename epu pana, cane lipu yuutrutujine, siige adnatujine cäme Babe gome ten cama biname bine waadename.

²² Weeme liba tablame piti nemi äteciijame, weene iteciijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

4

Yoane Cabucewe ne Jepänige

¹ Ai ingwe gaabe ca cane cabucewe je grana ne jepänine iitneji ge. Niinäce tagepogogo cane lui itu nätecijumi, moole ala pana ge, apu najige egä, “Tädi aima cabucewe me! Cane gwidape naawabetnärinine, ingwe gaabe ca lui cina cire läpletneräjipesi.”

² Piba taatu Aceji Seemo te cebine nacenanige. Cane cabucewe je babo adnata puupu ne jepänine, lui cabu yepä te adnatäneji enajige.

³ Teeme opo epu toplacmeläjige yaspere piyepu karneliya kula liyepu. Pui babo adnata puupu gome cänibäniba te aclitige. Teeme kala epu ge emeraldi kula me liyepu.

⁴ Poto twentifoo modamoda adnatera puupu cina babo adnata puupu ne jewaclomtisi. Twentifoo modamoda biname pui puupu cabu adnatäreji puga ge. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, piyepu teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni.

⁵ Babo adnata puupu cabu ca paamlepamle cina toplacmeläjininisi, maadubi te ala sengenige piyepu babo ala puga ge. Teeme opo gaabe je seven ngale cina ayinisi. Pui lui Acejiyame me seven seemo gemi.

⁶ Teeme opo gaabe je cuta puga ge glaasi malu pana gwidape, lui päpäna taaturage ge. Babo adnata puupu ne fooa ireclota gwidape cina jewaclomtisi iyeta poto ta. Teeme owe gaabe ca, kaake poto ca iyeta irecu taatu ge.

⁷ Niinäceyame me opo lui layani pana ge; pumacitacayame me opo lui buli pana ge; pumacitacayame me opo biname pana ge; ceräcerägääbuyame te epu pana ge warye, lui uujenige.

⁸ Teepi iyeta lui siks taame cama ge. Teeme iyeta poto ta irecu puga ge, ngalebora ca, kaake poto ca. Teepi iyeta padare, ciye bimu, apu jiiemus egä, “Epuçäco, epuçäco, epuçäco gyene

Yageyame, kokrerage Acejiyame,

lui tage niinäce gaabe je, lui sine page,

lui te iyeteta pa yaanajepi!”

⁹ Iyeta padare fooa ireclota gwidape cina liba yaawepyeräjusi, opo gaabe me yaacitanusi, eso yäacäranusi, lui te iyeteta gyene, babo adnata puupu cabu enajenige,

¹⁰ piba twentifoo modamoda biname cina yaatrametnemalemuge teeme opo gaabe je. Teepi teeme krauni bine juuwemusi, yaacranimusi babo adnata puupu opo gaabe je, jiiucusi egä,

¹¹ “Cime Yageyame, cime Acejiyame,

maane miiji gäte biname cina meebine awepyeräjame.

Maane miiji gäte teepi meebine opo gaabe me acitame

piyepu iicaname egä, ‘Maane kokrerage gäte,’

ingle iyeta gwidape maane te ituge wawenetnäja.

Määme singi ca teepi itu äbitininujisi,

ireclota itu jepänujisi.”

5

Äclubäneji Peba piyepu Maamoi

¹ Cane äclubäneji peba ne jepänine teeme camu poto ime cabu, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Pui peba cabu neeneneni potopoto oogäräneji ge, seven uli ngate ca klaje wawenäneji ge.

² Puma cita ca cane jepänine, Acejiyame me babo kokre mename seemo te baborage tagepogogo ca jiiicige egä, “Laati te miiji gyene ai ngate bine äyebhengäjame peba ne iitnaname?”

³ Yepä nuuja ne lica jepänisi cabu je, gawe je, gawe ngalebora je, lui te miiji gyene peba ne iitnaname ngalebora ireme.

⁴ Cane ele nangenige, inge nuuja ne lica jepänisi, lui te miiji gyene pui peba ne iitnaname coo ngalebora ireme.

⁵ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te najige egä, “Ele gone naangenenige! Ire, Layani pisi nyene Yuuda me inge cabu ca, babo biname Daawida me kaakesaare, tabe te ituge uutruta teeme cubuyame bime cabu ca, peei name pi tabe miiji gyene seben ngate bine äyeblogäjame peba ne iitnaname.”

⁶ Puma cita ca cane jepänine Maamoi ne aclajuteji babo adnata puupu gome, fooma ireclota gwidape piyepu twentifoo modamoda biname bime cole cabu. Tabe epu pana ge, egä teebine uja ituge agli. Teeme seben gaale piyepu seben irecu puga ge. Pui irecu lui Acejiyame me seben seemo gemi, lui cina ätyepäneji gemi gawecewe me iyeta poto ta.

⁷ Siige Maamoi te ädige, peba ne ecatische teeme camu poto ime cabu ca, babo adnata puupu cabu lui te enajenige.

⁸ Tabe liba pui peba ne ecatische, puma cita ca fooma ireclota gwidape cina piyepu twentifoo modamoda biname cina itrametnemalemige teeme opo gaabe je. Teeme yepäyepä cina joomläjemisi ala-ala gwidape ngii haapi bine piyepu gol disi bine, lui bora miijimiji lengo gwidape ge uubudera täapume. Pui miiji lengo gwidape lui Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene gemi.

⁹ Teepi kirece uupera ne etangisi Maamoi täapume apu egä,

“Maane miiji gäte peba ne acatame
teeme ngate bine äyeblogäjame,
inge naace popi meebine budre me naaglujisi,
siige mäame uudi ca sewecnimujite Acejiyame bau me
inge maramara, mene maramara,
gawe maramara, täape maramara biname bine.

¹⁰ Maane te jewenimujite teebibine
biname bine waadena biname me
piyepu iiwäreja biname me lenajame
mime Acejiyame täapume kaakesea waweneme.

Teepi te cirege gawecewe ne acana.”

¹¹ Puma cita ca cane jepänine Acejiyame me meneme seemo tomi ne, lui baborage ge. Teepi epu bucurage ge, egä äblicäco acnema. Teepi babo adnata puupu ne jewaclomtisi, cuta fooma ireclota gwidape bine piyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Cane nätecijige,

¹² teepi oräre uupera ne etangisi egä,
“Maamoi lui ne eglujisi,
miiji gyene cine meebine awepyeräjame,
inge mäame conocäco pisi nyene
iyeta gwidape bine waadename.
Mäame piti nemi dogwe, umle, kokre,
maane baborage gäte,
mäame ngii caburage gyene,
peei name pi cine meebine eso nääcärenisi.”

¹³ Cane cuta nätecijige iyeta gwidape cina cabu je, gawe cabu je, gawe ngalebora je, niye ngalebora je – iyeta lui cina ireclota cama gemi – teepi apu uupera ne etangisi egä,
“Lui te enajenige babo adnata puupu cabu cuta piyepu Maamoi,
teebibine laawepyeräjesi, ngii babo jaawenese,
opo gaabe me laacitesi iyeteta.
Teeme kokre iyeteta yaanajege.”

¹⁴ Siige fooma ireclota gwidape cina teebibine mene jewecniste-misi, jiicisi egä, “Peei lui toraca mene gyene!” Piba modamoda biname cina itrametnememige gawe cabu me Maamoi me opo gaabe je teebine awepyeräjame.

6

Maamoi te Siks Uli Ngate bine Jewalimige

¹ Puma cita ca cane jepänine Maamoi te seben ngate cabu ca yepä ne äwäluta piiyepu nätecijige fooma ireclota gwidape bime yepä te iicana maadubi pana tagepogogo ca egä, “Tädi!”

² Cane ire acitine, jepänine, bulubulu cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, gagari cama ge, piiyepu teebine krauni ecärisi. Siige tabe wälu cäco ädige cerämu cubuyame bine budre me aglecame.

³ Maamoi te liba neeneni manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige neeneni manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!”

⁴ Piba nuuja cooso te tädige, lui ududi ge. Cooso cabu lui te tädige, teebine conocäco ecärisi cubu mule ne acaname gawecewe cabu me piba biname cina teemeteme budre me aglecame. Teebine baborage cubuturikä ecärisi.

⁵ Maamoi te liba nesae manu me ngate ne jewälutige, nesae manu me ireclota gwidape te jiicige egä, “Tädi!” Cane ire acitine, jepänine, cäsäcäsä cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ime cabu puga ge skeil.

⁶ Pui fooma ireclota gwidape bime cabu ca cane biname pana tagepogogo nätecijige, skeil cama biname ne jejige egä, “Yepä bimu me daremu ca aletna yepä liita wiiti plawa coo piiyepu yepä bimu me daremu ca aletna trii liita baali plawa. Yepä maane olibi uli bine piiyepu waina seeasea bine sabe gone jaawenimute.”

⁷ Maamoi te liba fooma manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige fooma manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!”

⁸ Cane ire acitine, jepänine, mulimuli pana cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii Budre, piiyepu Aadiri te teebine ingwe ca sicwige. Teebibine kokre ituge ceera gawe me cebocebo biname bime cabu ca nuuja cebo ne acatame, budre me aglecame cubu ca, pita ca, gane ca, drowä girigale gwidape ca.

⁹ Maamoi te liba faib manu me ngate ne jewälutige, cane piba jepänine iiwäreja dade ne. Teeme gawe me puga ge eei biname bime cable, lui bine ituge agleca, ingle teepi Acejiyame me Mene wälu cäco ituge iicema.

¹⁰ Teepi jiicisi baborage tagepogogo ca egä, “Oo babo kokrerage Yageyame, maane conocäco piiyepu toraca gäte! Luma ngälu padare cine cirege lenaja, ngälu maane gawecewe biname bine cire jitranemepi, daremu cire ecäremepi cime agleca name pi?”

¹¹ Teeme yepäyepä bine lecaleca bulubulu cäbletääpe ecäranemisi, jejemisi teepi matikäli trämä cerämu lenajame, ngälu pui ngälu ne cire joomlepi lui ituge acita teeme pana Acejiyame me kaakesea bägrä bine budre me aglecame, teebibine lipu ituge agleca.

¹² Puma cita ca cane jepänine Maamoi te siks manu me ngate ne jewälutige. Babo ocneja puga ge. Bimu te cäsä me äbitige, siige apacliyera lica ge; cuta piiyepu mabye te uudi pana ududi me äbitige.

¹³ Wale cina itrametnemige gawe cabu me, epu pana uli kuu lipu saatrametnemuge, babo buuwe te liba uli ne jaakocnäjuge.

¹⁴ Dume te äclubicige, epu pana waaku ne lipu yäclubicusi, siige ämlitige. Iyeta podo piiyepu curä cina äyebengäjininisi teeme puupu cabu ca.

¹⁵ Maramara gawe mope biname, teeme ingwe poto ca lui mope biname, cubu mutre biname, dogwe biname, modamoda ngii biname, iyeta aletnäneji biname piiyepu iyeta

poto biname, teepi ämletnininisi kula waja cabu je coo piiyepu modamoda kula uuwa cabu je.

¹⁶ Teepi ala abayaninisi modamoda kula cabu me piiyepu podo cabu me egä, “Weene nibaletnecineye, nimletnineye eei me irecu cabu ca, lui te babo adnata puupu cabu enajenige piiyepu Maamoi me claabe cabu ca!

¹⁷ Teeme babo claabe bimu age sena, siige nuuja te äblicäco gyene ireclota lenaja.”

7

Yepä Hanred Footifoo Tausen Israela Biname

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänimine fooma Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji gawe me fooma mutre cabu ta. Teepi jiihemisi fooma buuwe bine piba nuuja te lica äpwäjame gawe cabu, malu cabu, glunubora je.

² Cane cuta nuuja mename seemo ne jepänine, bimu acita gome ca lui tädige. Teeme gwidape pisi nyene ireclota Acejiyame me cewecu ne acitame biname bime cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayige pui fooma mename seemo bime bau me, lui bine kokre ituge ceera sabe wawename gawe ne piiyepu malu ne.

³ Tabe jejemige egä, “Gone sabe wawena gawe ne, malu ne, uli bine, ngälu cine mime Acejiyame me cewecu ne pa yaacitanepesi teeme kaakesea bägrä bime mangace cabu!”

⁴ Puma cita ca cebine najisi, luma ngälu biname cina cirege pui cewecu ne acata. Teepi lui yepä hanred footifoo tausen biname gemi Israela biname bime twelb inge cabu ca.

⁵⁻⁸ Teepi twelb tausen biname ge yepäyepä inge cabu ca:

Yuuda me inge cabu ca,
 Rubena me inge cabu ca,
 Gaada me inge cabu ca,
 Asera me inge cabu ca,
 Napatali me inge cabu ca,
 Maanasa me inge cabu ca,
 Simeona me inge cabu ca,
 Leebi me inge cabu ca,
 Isakari me inge cabu ca,
 Seblona me inge cabu ca,
 Yoosepa me inge cabu ca,
 Benjamina me inge cabu ca.

Baborage Biname Tomi Bulubulu Cäbletääpe cama

⁹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänine baborage biname tomi ne, acnema äblicäco ge. Teepi lui gawe maramara, inge maramara, tääpe maramara, mene maramara biname ge. Teepi jeclajutäjemige babo adnata puupu opo gaabe je piiyepu Maamoi me opo gaabe je. Teepi lecaleca bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, uli laame ime cabu ge teeme gege ne awabudnitame.

¹⁰ Teepi baborage tagepogogo ca abayaninisi apu egä,
 “Mime Acejiyame, lui te enajenige teeme babo adnata puupu cabu
 piiyepu Maamoi,
 teepi te biname bine niiya cabu ca birige äsecrera!”

¹¹ Iyeta mename seemo cina jeclajutäjimige, babo adnata puupu ne jewaclomtisi, cuta piiyepu fooma ireclota gwidape bine piiyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Teepi itrametnemalemige babo adnata puupu opo gaabe je Acejiyame ne opo gaabe me acitame, siige jiiçisi egä,

¹² “Ai lui toraca mene gyene!

Mine miiji iyeta padare cabu mime Acejiyame ne awepyeräja, opo gaabe me acitena, eso ceerana!

Tabe baborage gyene, umleyame gyene, kokreyame gyene!
Teeme ngii caburage gyene iyeteta iyeteta!
Ai mene toraca gyene!”

¹³ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te cebine nätemlige, “Maane nää umle gäte, laati bemi ai lecaleca bulubulu cäbletääpe asigräreji biname? Teepi luma cita ca gemi?”

¹⁴ Cane jejine egä, “Babo biname, cane umle lica gäne, yepä maane umle gäte.” Tabe nawecnistige, najige egä, “Ai lui eei biname gemi, babo mäpu cabu ca lui cina ituge äsi. Teepi teeme cäbletääpe bine itu jicisäjemuji, bulu me itu jewenimujisi Maamoi me uudi ca.

¹⁵ Peei name pi teepi jeclajutenenemige Acejiyame me adnata puupu opo gaabe je, teeme kaakesea ne jewenenisi teeme mete cabu iyeta padare cabu, ciye bimu. Lui te adnatäneji gyene babo adnata puupu cabu, tabe ten cama enajenige, teebibine jilyengenemige.

¹⁶ Teepi ingwe ca lica pagege loolomecewe coo niyemecewe; bimu te lica atara, coo nuuja nuunu te lica oomlana teebibine,

¹⁷ Ingle Maamoi lui te jeclajutenige babo adnata puupu opo gaabe je, tabe te teebibine pa ire jaatwemepi, pa yaawademepi ireclota niye gome me. Cuta Acejiyame te pagege teeme iyeta elemäcu äciseja.”

8

Ceräcerägäabyame Uli Ngate

¹ Maamoi te liba seben manu me ngate ne jewälutige, cabucewe te bojäcu enajige cebocebo awa cama.

² Cane puma cita ca jepänimine seben Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji Acejiyame me opo gaabe je. Teebibine ecäranemisi seben moole.

³ Cuta nuuja mename seemo te tädige, jeclajutige iiwäreja dade gome. Teeme ime cabu puga ge gol disi miijirage lengo gwidape acrana täapume, siige bucurage ecärisi tabe alenglecäjame Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama siige uubuderame gol ca wawenäneji iiwäreja dade cabu, lui babo adnata puupu gome puga ge.

⁴ Tabe jeclajutige Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ime cabu ca miijirage lengo kloka cina äsige cabu me Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama.

⁵ Siige tabe pui gol disi ne ecatige, cuta uliobo ne ecatige pui iiwäreja dade cabu ca, ecitige disi cabu me, ijarige gawe me. Piba taatu maadubi te ala sengenige, poto modamoda ala puga ge, paamlepamle cina toplacmeläjininisi, ocneja te cewe ne tedodyeräjige.

Seben Mename Seemo cina Moole bine Jecnäjemisi

⁶ Pui seben mename seemo lui bine moole ecäranemisi, teepi amacetnäjininisi äcnäjame.

⁷ Niinäceyame te liba teemanu ne jecnäjige, piba aisi ipecu cina, lui uliobo piiyepu uudi cama alenglecäjininisi, babo kokre cama gawe me itrametnemige. Uliobo te peema cita ca äpletnutige, siige yepä poto gawe te ayige, neeneni poto gawe cina abmaläsi. Yepä poto gawe me uli cina ayinisi, neeneni poto gawe me abmalinini. Baace cina ayinisi iyeta poto ta.

⁸ Neeneni manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, podo pana gwidape lui te uliobo cama ge, piba ajarige malu cabu me, siige yepä poto malu me niye te ateplyingtige uudi me, neeneni poto malu me niye cina abmaläsi.

⁹ Lui poto malu me niye te uudi me äbitige, iyeta ireclota gwidape bine budre me eglecimige, buto bine cuta sabe jewenimige.

¹⁰ Nesae manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, baborage wale te piba itramige gawe me. Epu äinige ngale pana, siige yepä poto gawe me baduge bora me piyepu waja bora me abacitanige. Neeneni poto gawe me baduge piyepu waja cina abmalininisi.

¹¹ Pui wale me ngii lui Caapo. Pui yepä poto gawe me niiye cina caapo me äbitininisi. Bucurage biname cina budre äbitininisi, teepi liba enisi pui niiye ne.

¹² Fooa manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cabu je bimu me yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi; mabye me cuta yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi, cuta yepä poto me wale cina äplegicinisi, neeneni poto me wale cina abmalinisi, piba pui poto bimu, mabye, wale apaclyera lica ge. Pui name pi bimu me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge; cuta ciye me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge.

¹³ Puma cita ca cane jepänine yepä warye te tuujanänge cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca tiicige egä, “Ogi nemi, ogi nemi, ogi nemi, lui cina injininige gawe cabu. Weene baborage mäpu ne pagege päpäna, cerämu nesae mename seemo cina liba pagege teeme moole bine äcnäja.”

9

¹ Faib manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cane piba jepänine wale ne, lui ituge atrama gawe cabu me. Piiyemrage cupicu puga ge, lui armeji ge. Pui wale ne kii ecärisi pui cupicu ne iitnaname,

² siige tabe jiihnige. Baborage kloka te tasatige, epu pana budni ne lipu juubudärusi, carbe bine icwabimige piyepu bimu ne cuta icwabige.

³ Pui kloka cabu ca sesi cina täsige gawe cabu me. Teeme kokre puga ge biname bine pita ceerame, epu pana potetagetage te lipu biname ne yäägutuge babo pita cama.

⁴ Teebibine jejemisi, “Gone sabe jaawenimuye baace bine, uli bine coo nuuja uutana gwidape bine, yepä pui biname bine taatu sabe jebenemepeye, lui bime mangace cabu lica gyene Acejiyame me cewecu.”

⁵ Teebibine jejemisi faib mabye ngalebora biname bine pita mäpu ceerame, yepä lica budre me aglecame. Teeme peei pita te epu pana ge, potetagetage me äguta cabu ca lipu pita ne jääpänsi.

⁶ Pui padare cabu biname cina naabe liga budre me cire läbitipesi, yepä teepi budre lica cirege. Teepi babo singi budre me, yepä teepi budre te lica cire joomle-mepi.

⁷ Pui sesi cooso pana ge, lui bine cubu täapume yaama-cetnäjimusi. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni pana gwidape, opo lui biname pana ge,

⁸ edingäli lecaleca ge, giricu lui layani pana ge.

⁹ Teeme dare cabu puga ge epu pana ayana gwidape, cubu cabu lui ca biname cina dare bine jäälyengimusi. Teeme taame puuwämu epu pana ge, bucurage cooso cina lipu kariyota bine yäälädnimusi cubu cabu je.

¹⁰ Teeme kiira gaale cama ge potetagetage me liiyepu. Teepi pui gaale ca biname bine sabe jaawenanemusi faib mabye ngalebora, siige teepi pita ne jääpänsi.

¹¹ Teeme mope biname yepä mename seemo puga ge. Tabe te ire jetwenige pui piyemrage cupicu ne. Heberu mene ca teeme ngii lui Abadoni, Griik mene ca lui Apolyoni. Teeme aboclomta lui egä ‘Sabe Wawenayame’.

¹² Yoo siige, yepä mäpu te peega bapirige, piyeme cerämu neeneni mäpu gegi otnime.

¹³ Puma cita ca siks manu me mename seemo te jecnäjige teemanu moole ne. Lui gol ca wawenäneji iiwäreja dade puga ge Acejiyame me opo gaabe je, pui me fooa mutre cabu ca cane nätecijige tagepogogo,

¹⁴ lui jejige siks manu mename seemo ne egä, “Fooa mename seemo bine jiihiremepi, lui cina ätäyäneji gemi Euprates babo baduge gome.”

¹⁵ Siige teebibine jiihirimisi puiirage kāmäge, mabye, bimu, padare cabu teepi yepä cebo biname bine budre me aglecame, neeneni cebo bine abmaläcemame.

¹⁶ Cane nätecijige luma ngälu cubu biname cooso cama puga ge. Pui lui neeneni hanred milyon ge.

¹⁷ Wama pana cane cooso bine jepänimine piyepu teeme papa cabu lui biname ge. Teepi ayana gwidape asigräreji ge teeme dare bine älyengame. Pui älyenga gwidape lui uliobo pana ududi ge, sapiri kula pana sisi ge, cuta piyepu sulphur pana mulimuli ge. Cooso bime mope layani pana ge. Teeme tage cabu ca täsige uliobo kloka cama piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur.

¹⁸ Pui nesae gwidape cina: uliobo, kloka piyepu sulphur, cooso bime tage cabu ca lui täsige, seglecemisi yepä cebo biname bine, neeneni cebo cina abmalininisi.

¹⁹ Pui cooso bime kokre lui tage cabu ca ge piyepu kiira cabu ca ge. Teeme kiira lui cobyame mope pana ge, siige pui ca biname bine sabe jewenanemisi.

²⁰ Lui biname cina budre lica äbitaninisi ai mäpu cabu, teepi lica ätecitininisi ime ca wawenäneji gwidape bine awejename. Teepi camu ewejanemisi niyaniya cable bine, piyepu gol ca, silba ca, braasi ayana ca, kula ca, uli ca wawenäneji gwidape bine, lui cina äblicäco ge päpäna, ätecija, otnetneja.

²¹ Cuta teepi lica tatatrongärininisi biname bine agleca mule cabu ca, mowä mule cabu ca, sargi mule cabu ca, gwidape ero cabu ca.

10

Acejyame me Mename Seemo te Yoane ne Peba Ecäridge

¹ Puma cita ca cane jepänine Acejyame me nuuja kokre mename seemo te äina je cabucewe ca. Carbe te teebine icwabige cäbletääpe pana. Cänibäniba te aclitige teeme mope gome. Teeme opo epu apaclyäreji cama ge bimu liiyepu, piyepu teeme ernge neeneni uliobo wädräji liiyepu.

² Teeme ime cabu puga ge matikäli peba, lui te iitneji ge. Tabe teeme camu poto ernge ne malu cabu ecitige, säwäci poto ernge ne doro cabu ecitige,

³ siige baborage tagepogogo ca ala abyanige layani me tagepogogo liiyepu. Seben maadubi cina teebine jewecnistisi.

⁴ Siige teepi liba ala sengenetne-mige, cane oogärame äbitine, yepä piba taatu cane tagepogogo nätecijige, cabucewe ca lui te najige egä, “Gone yoogärute, seben maadubi cina ngeno me bii jicisi. Peei lui ogä mene gyene.”

⁵ Puma cita ca pui mename seemo cane lui ne jepänine aclajuteji malu cabu piyepu doro cabu, tabe teeme camu poto ime uutige cabucewe me.

⁶ Acejyame lui te iyeteta gyene, lui te jewenimuji cabucewe, gawecewe, malu piyepu teeme cabu lui iyeta gwidape, teeme ngii cabu pui mename seemo te jiiçige egä, “Siige! Cerämu awagrija lica gyene.

⁷ Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne pa jääcnäjepi, Acejyame piba pa yaapirepi teeme ogä ngene atwana ne, tabe lui ituge jaji teeme kaakesea bägrä bine, lui teeme mename biname gemi.”

⁸ Puma cita ca niinäce cane lui tagepogogo nätecijige cabucewe ca, cääri najige egä, “Äte, peba ne ecati lui iitneji gyene pui mename seemo me ime cabu, lui te jeclajutenige malu cabu piyepu doro cabu.”

⁹ Cane siige ädine, jejine matikäli peba ceerame. Tabe najige, “Ecati, erwi! Määme came cabu caapocapo enajenige, yepä maane liba erwenite, määme tage cabu mite taatu, uri liiyepu.”

¹⁰ Cane peba ne ecatine teeme ime cabu ca, siige erwine. Cäme tage cabu epu mite enajige uri liiyepu, yepä liba erwine, cäme camuge bora caapocapo ge.

¹¹ Puma cita ca cebine najisi egä, “Maane miiji cääri yepä gääbu jejananemepi, ngena cina cirege äbitena gawe maramara, mene maramara, tääpe maramara biname bime tääpume piyepu gawe mope biname bime tääpume.”

11

Neeneni Aitneja Biname

¹ Puma cita ca cebine suru näcärisi, atonera suru pana, najisi egä, “Äte, iiwäreja mete ne etoneräji, cuta puma lui iiwäreja dade ne etoneräji. Maane cuta ecnemi lija biname cina irecu ätumuteninisi puma.

² Yepä pui mete caale kaake poto ca lui puupu, pui ne gone yaatoneräjute, inge pui puupu lui ceereji ge nuuja biname bine, lica Israela biname bine. Teeme ime cabu sine. Teepi te footituu mabye ngalebora sabe cire jaawenepesi Acejiyame tääpume lui babo cewe ne mara me ituge wawena.

³ Cane cäme neeneni aitneja biname bine cire jäätyepene. Teepi ragre pana cäbletääpe cama cirege. Teepi Acejiyame me Mene cire jaajanenemepäsi yepä tausen neeneni hanred siksti bimu ngalebora je.”

⁴ Pui neeneni aitneja biname lui neeneni olibi uli gegi piyepu neeneni lampa atacwa dade gegi, lui cina jaaclajutenige ai gawe Yageyame me opo gaabe je.

⁵ Laati bemi liba singi sabe wawena teebibine, uliobo te tasatuge teeme tage cabu ca, siige teeme cubuyame bine yaataclomemuge budre me. Yoo, laatibi liba läbitininusi teebibine sabe wawename, peei biname bine pepu birige budre me agleca.

⁶ Teeme conocäco pisi nyene ngupe iibaname, siige teepi lui padare cabu Miiji Mene cirege jajanena, pui padare cabu ngupe te lica acira. Teeme cuta conocäco pisi nyene waja niye bine uudi me wawename piyepu maramara mäpu bine ätyepjame gawecewe cabu me, teepi liba singi.

⁷ Siige, teepi liba teeme mene jajanena kaakesea ne cire yaapirepäsi, piba drowä gwidape, lui te piyemrage cupicu cabu ca cire tasatepi, ten cama cire larngepi. Tabe teebibine cire läätucärepi, siige budre me cire laaglepi.

⁸ Teeme budrekaake cina cirege gaabe cabu lenaja pui babo cewe cabu je, teeme Yageyame ne luma jibyecrujisi toto ca baarge uli cabu. Pui babo cewe ne ngene ca agli mene ca Sodoma ca piyepu Aikupito ca einenisi.

⁹ Iyeta gawe maramara, mene maramara, inge maramara, tääpe maramara biname cina cirege teeme budrekaake bine päpänenä nesae piyepu cebocebo bimu cama. Teepi singi lica cirege teebibine gape cabu me acitame.

¹⁰ Gawecewe biname cina teeme budre name pi gege cirege. Siige peei name pi teepi cirege giiregire mule wawenetnäja piyepu owecu gwidape cire läcäranipesi, inge pui neeneni mename biname cina teebibine baborage mäpu me cirege wawena.

¹¹ Nesae piyepu cebocebo bimu ingwe gaabe ca Acejiyame te tityepige ireclota buuwemope ne teeme cabu ca, siige tabe abacitanige pui neeneni biname bime trupa ngalebora me, piba teepi abujengtäsi. Iyeta lui cina jääpänsi teebibine, mage wälu ge.

¹² Puma cita ca pui neeneni mename biname cina äätecijige baborage tagepogogo cabucewe ca iicana egä, “Siclege aima!” Teepi puma cita ca teeme cubuyame bime irewale carbe cabu aacliche cabu me.

¹³ Puirage padare cabu baborage ocneja puga ge, siige babo cewe yepä poto ne sabe jewenige, näin poto cina abmalininisi. Seben tausen biname bine budre me eglecimige. Lui cina abmalininisi, mage wälu ge, siige Acejiyame lui te enajenige cabucewe je, teebine ewepyeräjisi.

¹⁴ Yoo, neeneni me mäpu te peega bapirige. Cerämu pisi nyene yepä.

Seben Manu me Mename Seemo te Teeme Moole ne Jecnäjige

¹⁵ Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne jecnäjige, cane piba nätecijige cabucewe ca tagepogogo cina oräre iicana egä, “Mime Yageyame piyepu Keriso, tabe lui ne tityepuji, teepi ituge gawecewe ne acata teeme ime cabu me, siige teepi te pa yaacanepäsi iyeteta.”

¹⁶ Piba twentifoo modamoda biname, lui cina teeme adnatera puupu cabu icrajenige Acejiyame me opo gaabe je, teepi owe ca gawe me itrametnemalemige, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi,

¹⁷ jiicisi egä,
 “Yageyame, babo kokre Acejiyame,
 lui sine page, lui tage uja,
 cine eso näcärenisi,
 egä maane mäame babo kokre ca ai gawecewe ne ecanenite.

¹⁸ Gawe maramara biname cina babo niya me bäbitininisi,
 ingle mäame claabe padare te bii tatyaramtige.
 Ai lui padare gyene budre biname bine atraname.
 Padare te bii tatyaramtige mäame kaakeseayame,
 Acejiyame me mename biname bine daremu ceeraname
 piyepu iyeta mäame binamewale bine,
 lui cina wälu ituge mäame täapume matimati cabu ca ngälu modamoda me.
 Padare te bii tatyaramtige sabe waweneme pui bine, lui cina sabe jewenenisi ai gawecewe ne.”

¹⁹ Puma cita ca cabucewe je iiwäreja mete te iitnige, siige lui uli boks ngalebora ten cotre bine ewetnenemisi, pui te pajecu me äbitige. Peei mule te liba äbitige, paamlepamle cina toplacme-läjininisi, ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige, ocneja puga ge piyepu aisi ipecu cina sitrametnemige gawe cabu me.

12

Magebi piyepu Drowä Gwidape

¹ Puma cita ca cane jepänine, mara opo gwidape te lui aboclom-tige dume cabu. Pui lui magebi ge. Tabe bimu ca asigräneji ge cäbletääpe täapume piyepu maybe te teeme ernge gawe mage. Teeme mope cabu lui twelb wale ca wawenäneji krauni puga ge.

² Tabe lui mäpumäpu ge, adnatame äbitige pita ala cama.

³ Cuta nuuja mara opo gwidape te aboclomtige dume cabu. Pui lui baborage ududi siible seben mope cama piyepu ten gaale cama. Teeme pui seben mope iyeta krauni cama ge.

⁴ Teeme kiira ca tabe yepä poto wale bine jewälidnemige, siige yiisabimige gawe cabu me. Neeneni poto me wale cina abmalininisi. Tabe jeclajutige pui magebi me opo gaabe, adnatame lui te äbitige, naace täapume bägrä te liba aplimla je tabe piba ärmitame.

⁵ Siige tabe bägrä ne jirngige, lui te iyeta biname bine cire yaawademepi ayana suru ca. Yepä, bägrä jwuutecrisi, ewepläcitisi Acejiyame bau me teeme adnata puupu cabu me.

⁶ Magebi te uucrige daapo taatu cewe cabu me. Acejiyame te puma puupu ne itu semacetnäjumi teeme täapume. Teebine puga ire jotwisi yepä tausen neeneni hanred siksti bimu cama.

⁷ Piba cubu puga ge cabucewe je. Acejiyame me babo mename seemo Maikol piyepu teta cama lui mename seemo, teepi arnginisi siible cama. Siible te teeme mename seemo cama liga naabe uutrutame äbitanige,

⁸ yepä tabe äblicäco ge, peei name pi teepi äblicäco cabucewe je cerämu lenaja.

⁹ Siige pui babo siible ne sjarisi gawe cabu me iyeta teeme mename seemo cama. Tabe pui sasa cobyame gyene, lui ne Diyabolo ca piyepu Satani ca einenisi, ai gawecewe ne lui te ituge angletneja.

¹⁰ Piba cane nätecijige baborage tagepogogo cabucewe je iicana egä,
 “Siige Acejiyame te page byuutrutige!

Tabeteeme kokre ne biiri seboclomtige, egä tabete biname bine ewadenemige!
 Piiyepu teeme Keriso te page teeme conocäco ne beboclomtige gawecewe täápume,
 ingle Diyabolo te Acejiyame me opo gaabe je cerämu lica enajenige
 ätrunga biname bine iicetname ciye piiyepu bimu cabu je.
 Teebine siige gawe me bijarisi.

¹¹ Cime ätrunga binamewale cina ituge uutruta
 teeme bau ca Maamoi me uudi ca
 piiyepu teeme aitneja mene cabu ca.

Teepi singi ge teeme ireclota bine äyemelame budre täápume.

¹² Peei name pi cabucewe piiyepu lui cina puma, weene miiji gege!
 Yepä ogi nemi, lui cina inajininige gawe cabu piiyepu malu cabu,
 ingle Diyabolo peeyeme ituge otni.

Tabebaboniiyarage gyene,
 ingle tabe umle gyene, egä teeme täápume padare matikäli piiyeme.”

¹³ Siible te liba umle äbitige, egä teebine gawe cabu me bijarisi, tabe gije abacitige pui
 magebi ne äcwetnename, bägrä ne lui te jirngige.

¹⁴ Magebi ne ocärisi babo warye me neeneni taame tabe uujaname teeme puupu cabu
 me daapo taatu cewe me. Teebine puma pa ire jwaatwepesi nesae piiyepu cebocebo
 kämäge cama, piba teebine siible te äblicäco oomlana.

¹⁵ Puma cita ca siible te igi niye ne isatige teeme tage cabu ca magebi me ingwe poto
 ca teebine acatame.

¹⁶ Yepä, gawe te teebine utityäriige, äpälutige, niye ne irmitige, siible me tage bora ca
 lui te tasatige.

¹⁷ Siible te babo niiyarage me äbitige magebi täápume, ädige teeme poto bägrä bime
 cama cubu me. Teepi iyeta eei gemi, lui cina Acejiyame me Mene ne jäätrungusi piiyepu
 Miiji Mene jaajananemusi Yeesu poto cidi me.

¹⁸ Siige siible te abmalige malu cabu aclajutame.

13

Neeneni Drowä Gwidape

¹ Cane drowä gwidape ne jepänine malu cabu ca arpata. Tabeten gaale cama piiyepu
 seben mope cama ge. Teeme gaale iyeta krauni cama ge piiyepu iyeta teeme mope cabu
 ngii puga ge Acejiyame me ngii ne sabe wawename.

² Tabebaborage glunubora pusi pana ge, ngii lepadi. Teeme ime, ernge lui bea pana
 ge, tage layani me tage pana ge. Siible te teeme kokre ecäriige drowä gwidape ne, cuta
 ecäriige teeme babo adnata puupu tabe puma cita ca biname bine waadename.

³ Drowä gwidape me yepä mope epu pana ge, egä uja ituge budre me agli, yepä pui
 budre dupe te läsumurepi. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, siige teeme singi cabu
 otnenininisi.

⁴ Teepi iyeta siible ne opo gaabe ecitisi, ingle tabe kokre itu yääcärepi drowä gwidape
 ne. Teepi cuta drowä gwidape ne opo gaabe ecitisi, jiicisi egä, “Nuuja te lica gyene drowä
 gwidape pana. Nuuja te äblicäco teta cama arngi.”

⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige drowä gwidape ne tabe mope babo äbitame piiyepu
 Acejiyame me ngii ne sabe wawename. Teeme pui drowä gwidape me cuta conocäco
 puga ge babo biname me lenajame footituu mabye ngalebora.

⁶ Siige tabe gije abacitige Acejiyame ne, teeme ngii ne piiyepu teeme lenaja puupu ne
 äingejame cuta eei bine, lui cina cabucewe je icrajinige.

⁷ Acejiyame ire taatu jecitige tabe teeme binamewale cama arngime, teebibine apremelame. Cuta teeme conocäco puga ge tabe babo biname me äbitame iyeta maramara ingle, maramara gawe, maramara tääpe piyepu mene maramara biname bime tääpume.

⁸ Iyeta biname cina gawecewe cabu teebine opo gaabe me cire yaacitepesi, yepä eei biname lica lui bime ngii ituge oogära ireclota peba cabu agedna me niinäce gaabe je. Pui peba lui Maamoi myene, lui ne eglujisi.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi, itecijinege ai mene!

¹⁰ Lui gemi oomlemame, siige cire joomlemepesi. Lui gemi cubuturikä ca budre me aglecame, siige cubuturikä ca budre me cire yaa-glecemepesi. Ai mäpu mule cina singi Acejiyame me binamewale cina kokre piyepu ätrunga cama aclajutame.

¹¹ Cuta cane piba nuuja drowä gwidape ne jepänine, gawe cabu ca lui te tasatige. Teeme neeneni gaale puga ge maamoi pana. Tabe siible pana mene jüicemige.

¹² Niinäceyame drowä gwidape te teeme kokre ecäriige pui nuuja ne. Siige tabe teeme irewale giri jicranimige ai gawecewe ne piyepu teeme cabu lenajayame bine niinäce drowä gwidape ne opo gaabe me acitame, lui me niiyarage dupe äsumureji ge.

¹³ Tabe pui neeneni manu drowä gwidape te modamoda ciitaca mule bine jewenimige; tabe jewenige uliobo ne cabu ca äiname gawe me biname bime irewale.

¹⁴ Acejiyame te ire taatu jecitige tabe ciitaca mule bine wawenecame niinäce drowä gwidape me irewale. Ai ciitaca mule ca tabe engletnäjemige iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Tabe jejemige niinäce drowä gwidape pana gwidape ne wawename, lui ne niinäce yaaglepesi cubuturikä ca budre me, yepä siige ireclota ge.

¹⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige neeneni manu drowä gwidape te ireclota buuwemope äpwäclutame pui niinäce drowä gwidape pana gwidape ne siige tabe mene iicemame piyepu budre me aglecame, laati bemi lica teebine opo gaabe me acita.

¹⁶ Pui neeneni manu drowä gwidape te giri jicranige iyeta biname bine, matimati biname modamoda biname, dogwe biname owecumete biname, aletnäneji biname coo poto biname, teepi cewecu ne acatame teeme camu poto ime cabu coo mangace cabu.

¹⁷ Nuuja te äblicäco gwidape bine aletna coo piyepu aletname waadena, teeme liba pui cewecu lica gyene. Pui cewecu lui niinäce drowä gwidape me ngii gyene coo teeme ngii namba gyene.

¹⁸ Maane miiji umle cama ai ne opo awatname. Laasi nyene umle biname, tabe te jäärngege, drowä gwidape me namba ngeno myene. Pui namba lui biname me ngii tääpu myene. Pui lui 666 gyene.

14

Maamoi piyepu Teeme Binamewale

¹ Puma cita ca cane ire acitine, jepänine Maamoi ne aclajuteji Siiyona podo cabu. Ten cama puga ge yepä hanred footifoo tausen biname, laati bime mangace cabu oogäräneji ge Maamoi me ngii piyepu teeme Babe me ngii.

² Cane cabucewe ca tagepogogo nätecijige epu pana niye te lipu podo cabu ca babo ala cama täcwäjuge piyepu cuta babo maadubi me ala liiyepu. Pui tagepogogo cuta epu pana ge, biname cina lipu haapi bine jäänäjimusi.

³ Pui yepä hanred footifoo tausen biname cina jeclajutemige babo adnata puupu piyepu fooma ireclota gwidape piyepu twentifoo modamoda biname bime opo gaabe je, siige kirece uupera ne etangisi puma. Nuuja te ibibi lica ge peei uupera ne abiberäjame, yepä pui yepä hanred footifoo tausen biname lui cina Keriso me uudi ca aletnäneji gemi gawecewe cabu ca.

⁴ Teepi lui eei biname gemi, lui cina cogacoga mule umle cäco, ingle teepi camu tääpe cama gemi. Teepi Maamoi ne ingwe icwenisi, tabe liiyeme läduge. Teebibine ituge

aletna gawecewe biname bime cabu ca. Teepi lui Acejiyame me piyepu Maamoi me binamewale gemi. Teepi epu pana gemi ire acita cabu niinäceyame kuu lui yäcärusi Acejiyame ne.

⁵ Teeme tage cabu ca nuuja walya mene te lica ituge asata, coo nuuja niya mule ne lica ituge päpäna teeme cabu.

Nesae Acejiyame me Mename Seemo cina Mene Jiicemisi

⁶ Puma cita ca cane jepänine yepä mename seemo te cabu je uujana. Miiji Mene lui iyeteta gyene, tabe pui ne ecenanige iyeta biname bime bau me gawecewe cabu, inge maramara, mene maramara, tääpe maramara, gawe maramara biname bime bau me.

⁷ Tabe baborage tagepogogo ca jiicige egä, “Acejiyame täapume miiji wälu, teebine miiji awepyeräja, inge padare te bii tatyaramtige tabe biname bine atraname. Opo gaabe me eciteye, lui te jwenimuji cabucewe ne, gawecewe ne, malu ne, waja bine.”

⁸ Teeme ingwe gaabe ca nuuja mename seemo te tädige, jiicige egä, “Siige, tabe bitramige! Babo cewe Babloniya te bitramige! Teeme sargi mule* cina sabe jaawenemepesi iyeta gawe maramara biname bine. Teeme pui sargi mule lui kokre waina niye pana ge, siige tabe biname bine jaawenemepi pui nanime.”

⁹ Pui neeneneni mename seemo bime ingwe gaabe ca nuuja te cuta tädige. Tabe jiicige baborage tagepogogo ca egä, “Laati te liba opo gaabe me yaacituge drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne, coo liba ime cabu coo mangace cabu teeme cewecu ne yaacatuge,

¹⁰ tabe te miiji Acejiyame me claabe waina niye ne nani. Ai lui wainarage niye ge, Acejiyame me claabe ge, tabe lui ne epadurige kaapo cabu me. Apu biname bine cirege ädnäja uliobo wädräji cabu piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur wädräji cabu Acejiyame me mename seemo bime piyepu Maamoi me opo gaabe je.

¹¹ Pui uliobo lui ätuma cäco gyene. Teeme kloka cina iyeteta täsenininisi cabu me. Laatibi drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne opo gaabe me yaacitusi, coo laatibi teeme ngii ne yaacatanusi mangace cabu coo piyepu ime cabu, teepi ciye bimu diibe oocana lica cirege pui uliobo cabu ca.

¹² Acejiyame me binamewale cina, laatibi teeme mene yäatecijemuge piyepu laati bemi toraca Yeesu täapume, teepi gone onya te agli pui drowä gwidape me gaabe cabu otnetnejame.”

¹³ Puma cita ca cane näteciijige cabucewe ca tagepogogo te iicana egä, “Maane apu yoogäri egä: Gege gemi pui biname cina ama cita ca ngälu Yageyame me kaakesea cabu lui cina budre ne cire jääpänanepesi.” Acejiyame me Seemo te jewecnistige teebine egä, “Toraca mene gyene! Teepi pagege ngene oocana teeme mäpu kaakesea cabu ca, inge mene te teeme kaakesea poto cidi me ten cama ädenige.”

Gawecewe me Ire Acita Padare

¹⁴ Puma cita ca cane ire acitine, bulubulu carbe ne jepänine. Pui carbe cabu puga ge adnatäneji biname pana gwidape. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni piyepu ime cabu girirage turikä calwacupi ne ärucname.

¹⁵ Iiwäreja mete cabu ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, baborage tagepogogo ca ala abayige pui gwidape bau me, carbe cabu lui te enajige egä, “Maane gije abaciti mäame turikä ca kuu bine alacname, inge ärucna padare te bii tatyaramtige. Gawecewe te ngade bewangige ärucna täapume.”

¹⁶ Siige lui te adnatäneji enajige carbe cabu, teeme turikä ne sijarige gawe cabu me, siige iyeta ngade bine irucnimige.

* **14:8:** sargi mule: Ai lui toraca sargi mule lica gyene. Biname cina uuje bine jäätrungemepesi, lica Acejiyame ne. Peei lui epu pana gyene, egä teepi sargi mule ne jaawenepesi.

¹⁷ Iiwäreja mete cabu ca tasatige nuuja mename seemo te. Tabe cuta girirage turikä cama ge.

¹⁸ Iiwäreja mete cabu iiwäreja dade gome ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, lui te uliobo ne ire jaatwuge. Tabe oräre ala abayige pui mename seemo bau me, lui me ime cabu girirage turikä puga ge. Tabe apu jiicige egä, “Määme turikä ca jelacnimi waina kuu bine, inge ngade bewangetnemige gawecewe me calwacupi cabu.”

¹⁹ Siige pui mename seemo te teeme turikä ne sijarige gawe me, jelacnimige waina kuu bine, siige yisabimige kula cupicu bora me ämungejame. Ai lui Acejiyame me daremu gyene niya mule biname bime täöpume.

²⁰ Waina kuu bine jimungäjemisi kula cupicu ngalebora je babo cewe kaakepoto cidi ca, siige uudi te tasatige pui ämungeja puupu cabu ca igi niye pana, lui niye yepä piyepu cebocebo miita ugle ge piyepu trii hanred kilomiita leca ge.

15

Seben Acejiyame me Mename Seemo cina Lui Mäpu bine Tityepemisi

¹ Piba cane jepänine mara opo gwidape ne cabucewe je, cälu te äti pana baborage gwidape. Pui lui seben mename seemo ge seben mäpu mule cama. Pui lui ceräcerägäabu mäpu mule gemi, inge teepi Acejiyame me claabe ne pa yaapirepesi.

² Puma cita ca cane jepänine gwidape ne, lui glaasi malu pana ge, uliobo cama alengläcitäneji ge. Cane cuta jepänimine lui cina ituge uutruta drowä gwidape cabu ca, teeme pana wawenäneji gwidape cabu ca piyepu teeme ngii namba cabu ca. Teepi glaasi pana malu gome jeclajutemige, haapi bine joomlemisi, Acejiyame lui ecäranemige.

³ Siige teepi etangenisi Acejiyame me kaakesea biname Moose piyepu Maamoi, teeme uupera ne apu egä,

“Yageyame, kokrerage Acejiyame,
maane ngena jaawenute, baborage piyepu miijirage gyene!
Gawe maramara biname bime Mopeyame,
määme mule lipu conocäco piyepu toraca gemi!

⁴ Yageyame, iyeta biname cina wälu gemi määme täöpume
piyepu määme ngii ne ewepyeräjenisi,
ingele maane taatu gäte epucäco.

Iyeta gawe maramara biname cina cirege otni
meebine opo gaabe me acitame,
ingele teepi määme conocäco atrana ne ituge päpäna.”

⁵ Ai ingwe gaabe ca cane jepänine cabucewe je lui iiwäreja mete te iitneji ge. Pui mete cabu puga ge cäbletääpe ca wawenäneji mete, Acejiyame luma enajenige.

⁶ Iiwäreja mete cabu ca pui seben mename seemo cina täsige, lui bime mäpu mule puga ge. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, lui jugi cäco piyepu oplacmeläja cama. Teepi gol seea ca ätäyäneji ge dare cabu.

⁷ Foa ireclota gwidape bime yepä te ecäranemige teeme yepäyepä bine gol disi. Acejiyame lui te iyeteta gyene, teeme claabe ca apanäneji ge pui disi cina.

⁸ Acejiyame me kokre piyepu apacljera iiwäreja mete ne epu pana icwabige, kloka te lipu mete ne yaacwabuge. Nuuja te äblicäco ge piyeme abacita, ngälu pui seben mename seemo bime mäpu cina liba pa lapiripesi.

16

Seben Ceräcerägäabu Mäpu Mule

¹ Puma cita ca cane nätecijige baborage tagepogogo iiwäreja mete cabu ca, lui jejemige pui seben mename seemo bine egä, “Äte, ecebmeläjemeye gawe cabu me Acejiyame me claabe cama lui seben disi gemi!”

² Piba niinäce manu mename seemo te ädige, ecebmalige teemanu disi ne gawe cabu me, siige lui cina drowä gwidape me cewecu ne itu yaacatepesi cuta lui cina teeme pana wawenäneji gwidape ne itu opo gaabe me yaacitanepesi, teepi mage niyarage pita droobo bine jepānanemisi.

³ Puma cita ca neeneni manu mename seemo te teemanu disi ne ecebmalige malu cabu me. Niiye te epu pana äbitige budre biname me uudi liiyepu, siige iyeta ireclota gwidape cina budre äbitininisi puma.

⁴ Cuta nesae manu mename seemo te teemanu disi ne ecebma-lige baduge bora me piiyepu waja bora me, siige niiye cina uudi me atep lengäjininisi.

⁵ Cane nätecijige niiye bine lui mename seemo te ire jetwemenige, jiiçige egä,

“Oo, maane epucäco Acejiyame gäte,
maane lui tage uja piiyepu lui säte page!

Määme atrana lui conocäco gyene.

⁶ Teepi yaaglecemepesi määme binamewale bine
piiye pu määme menameyame bine,
siige maane becärimite uudi teepi nanime.

Teepi teeme niiya mule daremu becatisi.”

⁷ Puma cita ca cane nätecijige iiwäreja dade gome ca tagepogogo egä, “Yageyame, kokrerage Acejiyame, määme atrana lui toraca gyene piiyepu conocäco gyene.”

⁸ Puma cita ca fooa manu mename seemo te teeme disi ne ecebmalige bimu cabu me, siige bimu te baborage nuunu me äbitige, biname bine ebemige teeme nuunu te.

⁹ Biname bine niiyaniya ebemige, yepä teepi Acejiyame me ngii ne sabe jewenanisi, lui me ime cabu sine ai mäpu bine ätyepejame. Teepi singi lica teeme niiya mule cabu ca atatröngäräme piiyepu Acejiyame me ngii ne awepyeräjame.

¹⁰ Puma cita ca faib manu mename seemo te teeme disi ne ecebmalige drowä gwidape me babo adnata puupu cabu me. Krokeciye te icwabige tabe lui gawe ne ecanige. Biname cina wätä ägutäninisi pita name pi.

¹¹ Siige teepi caburage Acejiyame me ngii ne sabe jewenanisi teeme droobo piiyepu pita name pi, yepä teepi teeme niiyaniya mule cabu ca lica atatröngäräjininisi.

¹² Puma cita ca siks manu mename seemo te teeme disi ne ecebmalige Euprates baborage baduge cabu me. Baduge te yuuri-cnige, gaabe me äbitige naace täapume gawe mope biname cina otnime bimu acita gome ca.

¹³ Piba cane nesae niyarage cable bine jepänimine. Teepi poogä pana ge. Teeme yepä te siible me tage bora ca tasatige, nuuja te drowä gwidape me tage bora ca tasatige, nuuja te walya mename biname* me tage bora ca tasatige.

¹⁴ Teepi niiyaniya seemo gämi, lui cina ciitaca mule bine jewenenemisi. Teepi cirege otnetneja gawecewe cabu ta maramara gawe mope biname bine abasecretname yepä gome me teepi cubu iicaname kokrerage Acejiyame me babo bimu cabu.

¹⁵ “Itecijinege, cane eromaame pana ädenine! Gege gyene pui biname, lui te ireclota enajenige, teeme cäbletääpe bine cängenarage ire jetwemenige, piba tabe cuutacuta lica cire waatne-pi, siige biname bime sobe cabu tabe ajiri lica cirege.”

¹⁶ Puma cita ca pui seemo cina jebasecretnimisi gawe maramara mope biname bine puupu cabu me, Heberu mene ca lui puupu ne einenisi Armagedona ca.

¹⁷ Siige seben manu mename seemo te teeme disi ne ecebmalige buuwemope cabu me. Iiwäreja mete cabu babo adnata puupu cabu ca baborage tagepogogo te jiiçige egä, “Siige, bapirige!”

* **16:13:** Fwalya mename biname: Ama cita ca ngälu neeneni me drowä gwidape lui te tasatepi gawe cabu ca, pui ne einenisi walya mename biname ca. Tabe niinäce drowä gwidape me ngii cabu mene jiiçemuge biname bine conocono gaabe cabu me waadename.

¹⁸ Paamlepamle cina toplacmeläjininisi, babo ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige piyepu baborage ocneja puga ge. Niinäce pepu baborage ocneja ne lica ituge päpäna agedna cabu ca ngälu ai padare cabu.

¹⁹ Babo cewe te äplige nesae cebocebo me, piyepu cuta maramara gawe cabu ta modamoda cewe cina sabe äbitininisi. Acejiyame te ngene lica jitrimalige babo cewe Babloniya poto cidi me, siige tabe jebenige waina niye nanime kaapo cabu ca. Pui waina niye lui teeme Acejiyame me claabe ge.

²⁰ Iyeta curä cina apeseräjininisi, iyeta podo cina baa liiyeme äbitininisi.

²¹ Modamoda aisi ipecu cina sitrametnemige cabu ca biname bime papa cabu me. Teeme yepäyepä bime mäpu lui footifaib kilo ge. Yepä biname cina Acejiyame me ngii ne sabe jebenisi ai mäpu miji pi, ingle mage niyarage ge.

17

Babo Sargi Magebi piyepu Drowä Gwidape

¹ Disi cama lui seben mename seemo, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, “Tädi, cane naawabenine, babo sargi magebi ne lipulipu cirege daremu ceera, pui babo cewe ne lui bucurage niye gome ituge raranga.

² Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule ituge wawena, piyepu biname cina sice buduma pana me ituge äbita teeme sargi mule waina niye nani cabu ca.”

³ Puma cita ca Aceji Seemo te nacenanige cebine, mename seemo te nacanige biname cäco cewe cabu me. Puma cane jopänine magebi ne adnatäneji ge ududi drowä gwidape papa cabu. Tabe lui seben mope cama ge piyepu ten gaale cama ge. Teeme iyeta tääpe cabu niyarage ngii oogäräneji ge Acejiyame ne sabe wawename.

⁴ Magebi te ududi piyepu ciriyäciriyä cäbletääpe asigräneji ge, acwabäneji ge gol ca wawenäneji abasogära gwidape ca, oplacmeläja kula ca piyepu kusa ca. Teeme ime cabu gol kaapo puga ge, lui apanäneji ge teeme jugijugi mule ca piyepu sargi mule ca.

⁵ Teeme mangace cabu oogäräneji ge ngii, lui me aboclomta ogä gyene. Apu oogäräneji gyene,

BABO CEWE BABLONIYA, LUI INGLE GYENE
IYETA JUGIJUGI PIIYEPU SARGI MULE TÄÄPUME
AI GAWECEWE CABU.

⁶ Cane jopänine, egä tabe sice buduma pana gwene Acejiyame me binamewale bime uudi nani cabu ca piyepu eei bime uudi nani cabu ca, lui bine ituge budre me agleca Yeesu cabu ätrunga miji pi.

Cane liba jopänine teebine, cane mage mutäcäco äbitine.

⁷ Pui mename seemo te cebine nätemlige egä, “Maane ngeno me mutäcäco bäbitite? Cane naajenine, ai magebi lui ngena tääpume mwene, piyepu cane naajenine, pui seben mope cama ten gaale cama drowä gwidape lui ngeno myene, magebi lui me papa cabu onajenige.

⁸ Maane lui drowä gwidape ne niinäce jääpänepete, lui uja yaanajepi, siige page lica gyene, tabe mameta gyene cuta cääri asata piyemrage cupicu cabu ca, yepä sabe cire läbitepi. Ai gawecewe cabu lenajayame lui bime ngii lica ituge oogära ireclota peba cabu, Acejiyame te luma ngii itu yoogärimuji agedna me niinäce gaabe ca, teepi cirege cälu te äti liba cire jääpänepesi ai drowä gwidape ne, ingle tabe uja yaanajepi, siige page lica gyene, yepä cuta cire tacnepi.

⁹ Umle biname lete nemä, teepi te ai mule ne ngene ca aglime. Drowä gwidape me seben mope lui seben podo gemi, magebi te lui papa cabu onajenige. Teepi cuta seben gawe mope biname gemi.

¹⁰ Faib cina itu itrametnemuji, yepä te pisi nyene, yepä te camu gyene otni. Tabe liba cire tädepi, tabe matikäli padare taatu cire yaanajepi.

¹¹ Cuta pui drowä gwidape lui te uja yaanajepi, siige page lica gyene, liba cire tacnenutepi, tabe eit manu babo biname me cire yaanajepi. Tabe cuta peese nyene pui seben mope biname bime yepä, siige tabe budre gome me cire lädepi.

¹² Maane lui ten gaale bine jepänimite, teepi lui ten gawe mope biname gemi, lui cina camu gemi mope biname me äbita. Teepi liba cire läbitipesi mope biname me, teepi pui drowä gwidape cama gigri matikäli taatu padare cabu biname bine cire yaawadepesi.

¹³ Teepi yepä ngene atwana cama cirege, siige drowä gwidape ne teeme kokre cire yääcärepesi.

¹⁴ Teepi cire larngipesi Maamoi cama, yepä Maamoi teeme binamewale cama pa yaapremalemepi teebibine, inge tabe iyeta yageyame bime Yageyame gyene piyepu iyeta mopeyame bime Mopeyame gyene. Teeme binamewale eei gemi, Acejiyame lui bine ala ituge asogleca piyepu äjäcra. Teepi siige toraca gemi teeme täapume.”

¹⁵ Mename seemo te cuta apu cebine najige egä, “Maane lui niye bine jepänimite, sargi magebi te lui gome onajenige, teepi lui gawe maramara, inge maramara, täape maramara, mene maramara biname bime täapu memi.

¹⁶ Maane lui ten gaale bine jepänimite piyepu lui drowä gwidape ne jepänite, teepi pui sargi magebi ne cire jwäägyepesi. Teepi teeme iyeta gwidape bine cire yaawademepesi, cire jwiirecemepesi siige cuutacuta cire waabma-lepesi. Teepi teeme mäju bine cire yäärngäjemepesi, siige uliobo cabu cire waaceratepesi.

¹⁷ Pui ten gawe mope biname cina cirege ai bine wawenetnäja, inge Acejiyame te cire jaawenemepi teepi wawename, tabe ngena täapume singi. Siige teepi yepä ngene atwana cama teeme kokre drowä gwidape ne cire yääcärepesi. Teepi drowä gwidape ne cire jäätecijepesi, ngälu Acejiyame me mene ibi cire läbitipesi.

¹⁸ Lui magebi ne jopänite tabe lui babo cewe täapu mwene, luma cita ca ire jetwenen-emisi iyeta gawe maramara mope biname bine.”

18

Babo Cewe Babloniya Itramige

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane piba jepänine nuuja mename seemo ne, lui te cabu ca täinige. Tabe babo kokre cama ge piyepu teeme apaclyera te gawecewe ne epaclyäriige.

² Tabe babo tagepogogo ca ala abayanige egä,
 “Siige tabe bitramige! Babo cewe Babloniya bitramige!
 Tabe bäbitige jugijugi piyepu niyaniya cable bime lenaja puupu me.
 Cibu cäco niyarage ele cina puma teeme mete bine bii berangäjemisi.

³ Iyeta gawe maramara biname cina teeme waina niye ne senumesi,
 teeme sargi mule me kokre waina niye ne.

Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule yaacnepesi
 piyepu gawecewe me iyeta aletnaletna biname cina teeme bau ca bucurage
 rarekaake bine jääpänanemepesi,
 inge tabe singi teeme bau ca gwidape aletname
 teeme lijaliya singi bine ngene aglime.”

⁴ Puma cita ca cane cuta nuuja tagepogogo cabucewe ca nätecijige, lui jiicige egä,
 “Täsineye cäme binamewale, täsineye peei cewe cabu ca. Gone yääbäcnuye teeme niya
 mule cabu me, piba weene ten cama yepä niya daremu ne lica cirege päpäna.

⁵ Teeme niya mule epu bucurage gemi, egä bii jegeletnemige cabucewe me, siige
 Acejiyame te ngene bii jotwige teeme niyarage mule täapume.

⁶ Pepu jewenepeye teebine, tabe lipu weebibine itu jiwenipi. Tabe ngena ituge
 wawena weeme täapume, weene cuta neeneni me daremu ewecnistepeye. Jengärepeye
 teeme kaapo ne neeneni gääbu kokre waina niye ca, tabe lui waina niye weebibine itu
 icäripi.

⁷ Puma ngälu mäpu piyepu ele ecärepeye, tabe luma ngälu lawepyeräjepi piyepu gwidape papa cabu yaanajepi. Tabe teemämu apu jiicanenige, ‘Cane age säne babo mope magebi. Cane nuuja cuubla lica gäne; cane nuuja singi lica gäne ele me.’

⁸ Peei name pi yepä bimu cabu mäpu biijabija cina teebine cire jaabale-tnecepesi, naace pita, ngenecu mäpu, gane. Teebine uliobo cabu cirege uubudera, inge Yageyame, Acejiyame, lui te teebine cire jaatranepi, tabe babo kokreyame gyene.”

⁹ Siige gawe mope biname lui cina ten cama sargi mule yaacne-musi piyepu teeme singisingi cabu me yäabäcnusi, teepi ele cire yäawäyepesi liba cire jääpänepesi uliobo kloka ne, teebine lui te cire yaabenepi.

¹⁰ Teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, inge teepi mage wälu cirege teeme mäpu name pi. Teepi cire jiicepesi egä, “Oo babo cewe Babloniya, babo kokreyame cewe, lipu niyarage gyene mäame täapume! Maane watatarage atrana ne bii jepänite.”

¹¹ Ai gawe cabu gwidape bine aletname lui biname cina yaawadimusi, teepi cuta ele cire yäawäyepesi teebine, inge ingwe ca laati te teeme bau ca gwidape bine cire jaaletnemepi:

¹² teeme gol, silba, oplacmeläja kula piyepu kusa; miijimiji opo bulubulu cäbletääpe, silk cäbletääpe piyepu cäbletääpe lui ududi piyepu ciriyäciriyä kala cama; maramara uli miijimiji lengo cama, maramara gwidape lui bine wawenäneji gemi elepent me giricu ca, miijimiji uli ca, braasi ayana ca, ayana ca, bulubulu kula ca ngii maabolo;

¹³ piyepu maramara gwidape lui cina mite yäacärusi deedei ne, miijimiji lengo kloka cama lui gwidape, opo piyepu edingäli agana miijimiji lengo gwidape; waina niye, oil, bulu, wiiti kuu; kau, maamoi, cooso piyepu kariyota, cooso cina lui bine yäälädnejemusi. Teepi cuta aletnäneji biname bine yaawadimusi aletname cuta piyepu biname bime ireclota bine.

¹⁴ Aletnaletna biname cina jejisi egä, “Maane lui miijimiji gwidape täapume babo singi naanajanumi, siige lica gemi. Mäame iyeta dogwe piyepu anglangla gwidape cina niya bäbitininisi, ingwe ca lica cirege päpäna.”

¹⁵ Yoo, lui biname cina pui babo cewe cabu me gwidape bine yaawadanemepesi aletname, puma cita ca rarekaake jääpänanemepesi, teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, wälu cama ire cirege teeme mäpu täapume. Teepi ele cire yäawäyepesi,

¹⁶ cire jiicepesi egä, “Oo baborage cewe, lipu niyarage gyene teeme täapume! Tabe lasigruge miijirage opo bulubulu cäbletääpe ca, ududi piyepu ciriyäciriyä kala cama cäbletääpe ca; cuta labasogäruge gol ca wawenäneji gwidape ca, oplacmeläja kula ca piyepu kusa ca.

¹⁷ Siige, watatarage teeme bucurage gwidape cina niya bäbitininisi.”

Siige iyeta buto waapo awadana biname, buto cabu kaakesea biname, buto cabu ot-netneja biname piyepu malu cabu lijaliya kaakesea biname gemi, teepi iyeta cudecewe je cire yäämyemutemepi.

¹⁸ Siige liba jepänisi teeme kloka ne cabu me agela, jiicisi egä, “Oo, nuuja cewe lica gyene ai cewe pana!”

¹⁹ Teepi uubli ca aganininisi, ele ewäyisi, jiicisi egä, “Lipu niyarage gyene ai baborage cewe täapume! Teeme bau ca iyeta lijaliya buto yageyame cina teeme rarekaake bine jääpänanemusi. Siige watatarage iyeta teeme gwidape cina niya bäbitininisi.”

²⁰ Cabucewe, maane miiji gege, inge pui babo cewe te lipu niya ne bii jepänige! Acejiyame me binamewale, weene miiji gege; Keriso me ätyepäneji biname piyepu Acejiyame me mename biname weene cuta miiji gege, inge Acejiyame te niya daremu becäriige teebine, naace name pi tabe lipu weebibine jiwenipi.

²¹ Puma cita ca yepä kokre mename seemo te babo kula ne ecatige, ijarige malu cabu me, jiicige egä, “Babo cewe Babloniya ne apu cirege gawe me ajara, siige ingwe ca lica cirege päpäna.

²² Ingwe ca lica cirege määme gaabe cabu ätecija haapi ala ne, nuuja uupera ne, gogogo ala ne, moole ala ne. Biname cina lui maramara kaakesea bine jaawenimusi, teebibine ingwe ca lica cirege määme cabu päpäna. Deedei gädnäja guugla ingwe ca lica cirege ätecija määme cabu.

²³ piiyepu lampa ngale ne ingwe ca lica cirege päpäna määme cabu, cuta ciwelooloy-ame bime atejäclmuta gege ne ingwe ca lica cire jääpänepesi määme cabu. Apu cirege äbita, ingle määme aletnaletna biname, lui niinäce gaabe ge ai gawecewe cabu, piiyepu määme mowä piiyepu piiseba mule biname cina gawe maramara biname bine itu yaangletnäjemepesi.

²⁴ Määme gaabe cabu cuta ituge apira Acejiyame me mename biname bime uudi piiyepu cuta teeme poto binamewale bime uudi, cuta iyeta biname bime uudi, lui bine ituge agleca ai gawecewe cabu.”

19

¹ Ai ingwe gaabe ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo cabucewe ca, lui jiicige egä,

“Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Ireclota, iyeta miiji piiyepu kokre mime Acejiyame memi,

² ingle teeme atrana lui conocäco piiyepu toraca gyene.

Tabe jutranige babo sargi magebi ne,

lui ai gawecewe ne ire jaarmetnanuge teeme sargi mule ca.

Acejiyame te mäpu daremu bii bocäriige;

ingle tabe teeme kaakesea bägrä bine budre me itu yaaglecanemepi.”

³ Teepi cuta cääri abayaninisi egä, “Acejiyame ne ewepyeräjeye! Babo cewe me kloka te iyeteta cire jaagelepi cabu me!”

⁴ Puma cita ca twentifoo modamoda biname piiyepu fooa ireclota gwidape cina itrametnemalige gawe cabu me, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Teepi jiicisi egä, “Toraca, Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

Maamoi me Atejäclmuta Soriyomu

⁵ Piba cane nätecijige tagepogogo te babo adnata puupu gome ca jiicige egä, “Iyeta Acejiyame me kaakesea bägrä, lui cina wälu gemi teeme täapume matimati cabu ca ngälu modamoda, weene mime Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

⁶ Siige puma cita ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo, epu pana niiye te lipu babo ala cama täcwäjicuge podo cabu ca, cuta maadubi ala pana ge.

Teepi apu jiicisi egä,

“Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Yageyame, mime kokrerage Acejiyame,

tabe sine page Mopeyame!

⁷ Mine miiji ngenecu miiji piiyepu gege ninajinege!

Mine teeme ngii ne yaawepyeräjesi,

ingle Maamoi me atejäclmuta padare te bii tatyaramtige.

Teeme ngulebägrä te amacetnäjäneji gwene teeme täapume.

⁸ Teebine ituge jugi cäco bulubulu cäbletääpe ceera

tabe asigrame.”

Ai bulubulu cäbletääpe lui Acejiyame me binamewale bime conocäco mule gemi.

⁹ Puma cita ca mename seemo te cebine najige egä, “Maane yoogäri egä: gege gemi, lui cina ala asogläcneji gemi Maamoi me atejäclmuta soriyomu täapume.” Cuta tabe jiicige egä, “Ai lui Acejiyame me toraca mene gyene.”

¹⁰ Cane teeme ernge gawe me natramige teebine opo gaabe me acitame, yepä tabe najige egä, “Peei ne gone jaawenute! Cane cuta Acejiyame me kaakesea bägrä

gäne maane liiyepu cuta mäame poto ätrunga binamewale cina liiyepu, iyeta lui cina joomlenisi toraca mene ne, Yeesu lui ne ituge awabudnita. Maane Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

Yeesu lui toraca mene ne ituge awabudnita, peese nyene lui te Acejiyame me mename biname bine ngene atwana yääcāranemuge.

Biname Lui te Bulubulu Cooso cabu Tädige

¹¹ Puma cita ca cane jepänine cabucewe te iitneji ge, cuta bulubulu cooso ne jepänine puma. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii lui Toraca piyepu Conocāco. Teeme atrana piyepu cubu iicana lui conocāco gyene.

¹² Teeme irecu lui uliobo wädräji pana ge, piyepu teeme mope cabu puga ge bucurage krauni. Teeme cabu ngii puga ge, yepä nuuja te umle lica gyene, ngena ngii gyene. Tabe taatu gyene umle.

¹³ Tabe lui cäbletääpe ca asigräneji ge, uudi cabu ituge iiglenuta. Teeme ngii lui Acejiyame me Mene gyene.

¹⁴ Cabucewe caami cina teebine ingwe sicwisi, bulubulu cooso cabu seclige. Teepi jugi cāco bulubulu cäbletääpe cama ge.

¹⁵ Bulubulu cooso cabu lui te tädige, teeme tage cabu ca girirage cubuturikä te tasatige. Tabe pui turikä ca cire yaapremalemepi gawe maramara biname bine. Tabe teebibine ayana suru ca cire yaawecetnäremepi. Tabe kokrerage Acejiyame me claabe ne cire yaaboclomtepi. Biname te lipu jäämungäjemuge waina kuu bine migi apirame, tabe pepu cirege Acejiyame me cubuyame bine ämungeja.

¹⁶ Teeme cäbletääpe cabu piyepu wawe cabu ngii oogäräneji gyene egä,
 IYETA MOPE BINAME BIME MOPE BINAME,
 IYETA YAGEYAME BIME YAGEYAME.

¹⁷ Puma cita ca cane mename seemo ne jepänine bimu cabu aclajuteji. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayanige iyeta ele bime cabu me, lui cina cabu je uujanandinisi egä, “Naaclege, tabasecretnineye Acejiyame me babo soriyomu tääpume!

¹⁸ Naaclege gawe maramara mope biname bime mäju cibi me, cubu mope biname bime mäju cibi me, caami biname bime mäju cibi me, cooso bime mäju cibi me, teeme waadenenayame bime mäju cibi me. Iyeta biname bime mäju cibi me naaclege, aletnäneji biname bime mäju cibi me piyepu poto biname bime mäju cibi me, iyeta biname bime mäju cibi me modamoda biname cabu ca ngälu matimati me.”

¹⁹ Puma cita ca cane jepänine drowä gwidape ne piyepu jepänimine gawe maramara mope biname bine piyepu teeme caami bine. Teepi abasecretnäneji gemi naace tääpume cubu iicaname biname cama, lui te bulubulu cooso cabu tädige, piyepu teeme caami cama.

²⁰ Drowä gwidape piyepu walya mename biname, lui te ciitaca mule itu jaawene-mepi teeme opo gaabe je, teebibine joomlisi. (Teeme pui ciitaca mule ca tabe ituge angletne-ja, lui cina drowä gwidape me cewecu ne itu yaacatanepesi, cuta teeme pana wawenäneji gwidape ne lui cina itu opo gaabe me yaacitanepesi.) Siige teebibine ireclota cama aajarisi uliobo puupu cabu me, luma niyarage lengo gwidape ngii sulphur ayenige.

²¹ Teeme caami bine cubuturikä te eglecimige, lui turikä te tasatige pui me tage cabu ca, bulubulu cooso cabu lui te tädige. Iyeta ele cina teeme mäju bine erngäjimisi, ngälu camuge äbitinisi.

20

Satani te Cirege Ätäyäneji Lenaja Yepä Tausen Kämäge Ngalebora

¹ Cane puma cita ca jepänine, Acejiyame me mename seemo te cabucewe ca täinige kii cama piyemrage cupicu ne iitnaname, cuta teeme ayana seea puga ge.

² Tabe joomlige siible ne, pui sasarage cobyame ne, Diyabolo ca piyepu Satani ca lui ne einenisi. Tabe jetäyige teebine yepä tausen kämäge täapume,

³ ijarige piyemrage cupicu bora me, cupicu ne kii ca ermige, klaje jebenige tabe puma lenajame ngälu yepä tausen kämäge cina liba cire lapiripesi, siige tabe piba biname bine lica angletneja. Peei ingwe gaabe ca teebine cirege asata, iibira matikäli padare cabu lenajame ai gawe cabu.

⁴ Puma cita ca cane jepänimine mope biname bime adnatera puupu bine piyepu lui cina adnatäreji ge puma. Teebibine conocäco ituge ceera atrana täapume. Cane cuta eei biname bime cable bine jepänimine, lui bine ituge budre me agleca, inge teepi Yeesu ne itu teitnejanumesi, piyepu Acejiyame me Mene ne itu tejanemumesi. Teepi lica ituge drowä gwidape ne awejena coo piyepu teeme pana wawenäneji gwidape ne. Teepi cuta teeme cewecu ne lica ituge acatena mangace cabu coo piyepu ime cabu. Teepi ireclota cabu me täcnäriige, mope biname bime adnatera puupu cabu adnatäriige, siige Keriso cama gigri ai gawecewe ne ecanisi yepä tausen kämäge ngalebora.

⁵ Poto budre biname cina ireclota me lica täcnäriige, ngälu peei yepä tausen kämäge cina liba apirinini. Ai lui niinäce budre ca arpinera gyene.

⁶ Babo gege gemi, lui cina budre cabu ca niinäce cirege arpinera; teepi Acejiyame me binamewale gemi. Uliobo puupu lui neeneni me budre gyene, tabe teebibine lica cirege oomlema, yepä teepi iiwäreja biname täapume cire yaacrajemepi Acejiyame täapume piyepu Keriso täapume. Piyepu teepi Keriso cama gigri cire yaacanepesi ai gawecewe ne yepä tausen kämäge ngalebora.

Satani ne Epremalisi

⁷ Yepä tausen kämäge cina liba cire lapiripesi, Satani ne piba cirege asata cupicu cabu ca, siige iibira.

⁸ Tabe cire waatnepi iyeta poto ta gawe maramara biname bine angletnejame, naace Googi piyepu Maagogi biname bine. Tabe teebibine cire jaabasecretne-mepi cubu iicaname. Teepi epu bucurage gemi malu cabu koriyo liiyepu.

⁹ Teepi ai gawecewe cabu eplidnärisi, Acejiyame me binamewale bime lenaja puupu ne jewaclomtisi, piyepu pui babo cewe ne tabe lui täapume singi. Yepä uliobo te täinige cabucewe ca, siige eglecimige teebibine.

¹⁰ Satani lui te teebibine ituge angletneja, teebine ijarisi uliobo piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur wädräji cabu me, niinäce liiyeme ituge ajara drowä gwidape naabine walya mename biname. Teeme puma peei mäpu cabu lenaja iyeteta gyene, ciye bimu.

Ceräcerägäabu Atrana

¹¹ Puma cita ca cane jepänine bulubulu babo adnata puupu ne, cuta lui te adnatäneji gyene puma. Cabucewe piyepu gawecewe cina uucräsi teeme opo gaabe ca, siige teebibine ingwe ca lica cirege päpäna.

¹² Piyepu cane jepänimine budre biname bine matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi babo adnata puupu opo gaabe je jeclajutemige. Siige peba bine jepatnäjemisi. Cuta nuuja peba ne jepatnisi, naace ireclota peba ne, ngälu cäco ireclota päpäna täapume luma ngii oogäräneji gemi. Budre biname bine teeme mule ibi jitranimisi, peba cabu lipu oogäräneji gemi teeme poto cidi me.

¹³ Malu te teeme cable bine sewecnimige, budre piyepu aadiri cina cuta teeme cable bine sewecnemäsi, siige teebibine jitranimisi teeme mule ibi, teepi ngena ituge wawenetnäja.

¹⁴ Siige budre piyepu aadiri bine aajarisi uliobo puupu cabu me. Pui uliobo puupu lui neeneni me budre gyene.

¹⁵ Piiyeme cuta iyeta eei biname bine yiisabimisi, lui bime ngii lica ge ireclota peba cabu, luma ngii ituge acrana ngälu cäco ireclota päpäna täöpume.

21

Kirece Cabucewe piiyepu Gawecewe Cirege Lenaja

¹ Cane piba kirece cabucewe naabine kirece gawecewe jääpänine. Niinäce cabucewe piiyepu gawecewe cina ituge apira, cuta malu te ituge apira.

² Cane cuta jepänine babo cewe, kirece Yerusalema ne, Acejiyame täöpume lui ne ituge mara me wawena, tabe teeme bau ca täinige cabu ca. Tabe epu pana abasogäräneji ge, ngulebägrä ne lipu waabasogärusi tabe atejäclmuta äbitame.

³ Cane nätecijige baborage tagepogogo te babo adnata puupu cabu ca iicana egä, “Ire, Acejiyame me lenaja puupu page biname bime cama gyene. Tabe teta cama cire yaanajepi, teepi teeme binamewale cirege. Tabe Acejiyamerage te ten cama lenaja, tabe teeme Acejiyame cirege.

⁴ Tabe cirege teeme irecu cabu ca ele mäcu äciseja. Puma ingwe ca piba budre lica cirege, nuuja ngenecu mäpu lica cirege, ele lica, pita lica, inge sasa mule cina uja ituge apira.”

⁵ Siige puma cita ca babo adnata puupu cabu lui te enajenige, jiicige egä, “Cane iyeta gwidape bine kirece me jewenenemine!” Tabe cuta cebine najige egä, “Ai mene ne yoogäri peba cabu, inge toraca gyene piiyepu miiji gemi ätrungame.”

⁶ Tabe cuta jiicige, “Siige, iyeta gwidape cina wawenäneji gemi! Cane lui ninäcegaabeyame piiyepu ceräcerägääbuyame, cane agedna piiyepu apira gäne. Laati te niiyemecewe, cane conocäco yääcärune tabe nanime ireclota niye waja cabu ca daremu cäco.

⁷ Laati te yuutrutuge, tabe cäme bau ca jääpänuge, egä cane teeme Acejiyame cirege, tabe cäme bägrä cirege.

⁸ Yepä lui cina wälu ajiri birige Yeesu ne aitnejame, cuta lui cina teeme ätrunga bine yaabmaläcemusi, lui cina jugijugi mule bine jaawenanemusi, lui cina biname bine budre me yaaglecimusi, lui cina ero mule jaawenusi coo sargiyame birige, cuta lui cina mowäyame, piiyepu lui cina yiwäräjemusi uuje bine piiyepu ime ca wawenäneji gwidape bine, iyeta lui cina walya waatromininusi, teebibine cirege piiyeme iisaba, luma uliobo piiyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur cina ayenäsi. Ai lui neeneni me budre gyene.”

Kirece Yerusalema te Täinige Cabu ca

⁹ Pui seben Acejiyame me mename seemo lui bime seben disi puga ge ceräcerägääbu mäpu mule cama, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, “Tädi, cane naawabenine Ngulebägrä, Maamoi lui ne cire waacatepi, tabe teeme coga cire waanajepi.”

¹⁰ Siige Aceji Seemo te cebine nacenanige, mename seemo te nacanige baborage podo caburage me. Tabe puma cita ca nawabige Acejiyame me babo cewe Yerusalema ne, cabucewe ca lui täinige Acejiyame bau ca,

¹¹ teeme apacljera cama toplacmeläjinige. Tabe epu pana toplacmeläjinige oplacmeläja kula liiyepu, epu yaspere kula liiyepu, päpäna taatu ge.

¹² Tabe caburage atreji cama ge, piiyepu twelb grana cama ge, twelb mename seemo cina lui bine ire jaatwemusi. Grana yepäyepä cabu twelb Israela inge bime yepäyepä ngii oogäräneji ge.

¹³ Bimu acita gome ca nesae grana ge, kämäge poto ca nesae grana ge, bimu äpula gome ca nesae grana ge, uule poto ca nesae grana ge.

¹⁴ Babo cewe me atreji inge täöpume twelb modamoda kula bine acranäneji ge. Teeme cabu Maamoi me twelb ätyepäneji biname bime ngii oogäräneji ge.

¹⁵ Lui mename seemo te cebine mene najanige, teeme gol ca wawenäneji suru puga ge pui cewe ne atoneräjame teeme atreji piiyepu grana cama.

¹⁶ Pui cewe me daamle piiyepu leca yepä ibi ge. Siige mename seemo te teeme suru ca etoneräjige cewe ne. Tabeneenenen tausen fooma hanred kilomiita leca ge, cuta daamle pepu ge, cuta cabu me galena pepu ge.

¹⁷ Mename seemo te cuta atreji ne etoneräjige. Teeme cabu me galena lui sebenti miita ge. Biname te lipu suru ca mete ne yaatoneräjuge, pui mename seemo te pepu cewe ne etoneräjige.

¹⁸ Atreji lui yaspere kula ca wawenäneji ge, piiyepu cewe lui golrage ca wawenäneji ge, glaasi pana, päpäna taaturage.

¹⁹ Pui twelb kula lui ingle gemi atreji täapume, maramara oplacmeläja kula ca abasogäräneji ge. Niinäce manu ingle kula lui yaspere kula ge, neenenen manu lui sapiri kula ge, nesae manu lui agate kula ge, fooma manu lui emeraldi kula ge,

²⁰ faib manu lui sardenus kula ge, siks manu lui karneliya kula ge, seven manu lui krusoliti kula ge, eit manu lui beruli kula ge, nain manu lui topasi kula ge, ten manu lui krusoprasi kula ge, lebin manu lui jakiniti kula ge, twelb manu lui ametisti kula ge.

²¹ Twelb grana lui miiri ca wawenäneji ge; yepäyepä grana lui yepäyepä modamoda miiri ca wawenäneji ge. Babo cewe me gaabe lui gol ca wawenäneji ge, iyeta päpäna taaturage, glaasi pana.

²² Cane iiwäreja mete ne lica jepänine puma, ingle Yageyame, babo kokre Acejiyame piiyepu Maamoi, teepi puma cirege iyeteta lenaja, peei name pi nuuja ingle lica gyene mete täapume teebibine luma awejename.

²³ Babo cewe me nuuja ingle lica gyene bimu piiyepu mabye teeme apacljera täapume, ingle Acejiyame me apacljera te epaclyärenige, piiyepu Maamoi lui teeme lampa gyene.

²⁴ Gawe maramara biname cina pui apacljera cabu cire waatnipesi, piiyepu gawecewe me mope biname cina cire yaawademepesi teeme dogwe bine piiyeme.

²⁵ Teeme grana lica cirege armi, ingle ciye lica cirege.

²⁶ Gawe maramara biname bime ngena dogwe piiyepu miijimiji gwidape piti nemi, teepi piiyeme cire yaawademepesi.

²⁷ Yepä nuuja niyaniya mule biname cina piiyeme lica cirege äbäcna, piiyepu lui te ajiri cama mule jaawenimuge, cuta piiyepu lui te walya waatromuge. Eei taatu cina cire yäbäcnepesi, lui bime ngii oogäräneji gemi Maamoi me peba cabu iyeteta ireclota täapume.

22

¹ Pui mename seemo te cuta nawabige ireclota niye baduge. Niye te päpäna taaturage ge, glaasi pana. Teeme mopecu lui Acejiyame piiyepu Maamoi teeme babo adnata puupu ge,

² siige puma cita ca sewelenige babo cewe gaabe cole cabu ta. Pui baduge me neenenen poto ta yepäyepä ireclota uli puga ge, lui cina twelb gäabu kuu jääpänanemäsi yepä kämäge ngalebora, iyeta mabye gaabegabe yepä gäabu. Teeme laame lui maramara gawe biname bime pita miiji wawenename.

³ Nuuja gwidape te lica gyene pui cewe cabu, Acejiyame te lui ne ägyi. Acejiyame piiyepu Maamoi, teeme babo adnata puupu puma cirege. Acejiyame me kaakesea biname cina teeme täapume kaakesea puma cire jaawenepesi.

⁴ Teepi teeme opo ne cire jääpänepesi, piiyepu teeme mangace cabu Acejiyame me ngii oogäräneji cirege.

⁵ Puma ciye lica cirege. Teepi nuuja singi lica lampa coo bimu apacljera täapume, ingle Yageyame, Acejiyame, tabe sine teeme apacljera. Teepi cirege mope biname me lenaja iyeteta, iyeteta.

Yeesu me Acnenuta

⁶ Puma cita ca pui mename seemo te cebine najige egä, “Ai peba cabu lui mene, toraca mene gemi, piyepu miiji gemi ätrungame. Yageyame, Acejiyame, lui te ngene atwana säacäranemuge teeme mename biname bine, tabe tityepige teeme mename seemo ne teeme kaakesea bägrä bine umle wawenename, egä ngena cina pagege watatarage äpletnera.”

⁷ Yeesu apu jiicenige egä, “Iteciijinege, cane mameta gäne otni. Gege gemi, laatibi jäätrungimusi ai peba cabu lui mene gemi ciige padare poto cidi me.”

⁸ Cane, Yoane te nätecijuji ai mene piyepu jepänemujine iyeta ai gwidape bine. Lui mename seemo te nawabetnäruji iyeta ai gwidape, cane siige natramuji teeme ernge gawe me teebine opo gaabe me acitame.

⁹ Yepä tabe najuji egä, “Peei ne gone jaawenute! Cane yepä kaakesea bägrä gäne Acejiyame täapume maane liiyepu, mäame binamewale Acejiyame me mename biname cina liiyepu, piyepu iyeta lui cina ai peba mene yäatecijemuge. Maane cebine gone opo gaabe me nacitute, yepä Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

¹⁰ Tabe cuta najuji egä, “Ai peba cabu ngena mene gemi ciige padare täapume, gone yäämlitumi biname bime bau ca, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame.

¹¹ Yoo, laati bemi niiya mule biname, teepi pepu lenajame; laati bemi jugijugi muleyame biname, teepi pepu lenajame; laati bemi miiji mule biname, teepi pepu lenajame; cuta laatibi Acejiyame täapume mara me ituge äbita, teepi pepu lenajame.”

¹² Yeesu jiicenige apu egä, “Iteciijinege, cane mameta gäne acnenuta. Cane căme daremu bine cire yaawademepene biname bine ceerame teeme wawenetnäja ibi.

¹³ Cane niinäcegaabeyame piyepu ceräcerägääbuyame, cane agedna piyepu apira gäne.

¹⁴ Gege gemi pui biname, lui cina teeme căbletääpe bine jugi căco jääcisäjemus, naace täapume teeme piba conocăco pisi nyene kuu loolo me ireclota uli cabu ca piyepu grana cabu äbăcname babo cewe cabu me.

¹⁵ Yepä, babo cewe me kaake poto cidi ca cirege lenaja jugijugi mule biname, mowä piyepu piiseba mule biname, sargi mule biname, budre me aglecayame biname piyepu lui cina yiwäräjemus, uuje bine piyepu ime ca wawenäneji gwidape bine, cuta lui cina baborage singi walya mene me, siige iyeta padare cabu walya mene jiicanimusi.

¹⁶ Cane Yeesu te căme mename seemo ne ituge ätyepa ai gwidape poto cidi me weebibine jajanenname ätrunga maramara ingle cabu. Cane lui Daawida me kaakesaare gäne, cane jamyacu apacljera Guji Wale gäne.”

¹⁷ Siige Aceji Seemo piyepu Yeesu me binamewale cina jiicenisi egä, “Tädi!” Iyeta lui cina yäatecijemuge ai peba mene, teepi cuta miiji iicana egä, “Tädi!” Iyeta lui cina niyemecewe gemi piyepu singi nanime, naaclege daremu căco ireclota niye nanime.

Ceräcerägääbu Umle Mene Gyene

¹⁸ Cane Yoane, cane singi gäne umle mene jajime lui te yäatecijuge, ai peba mene ne liba yaacnemusi ciige gwidape poto cidi me: maane liba nuuja mene alenglăcita peei cabu, Acejiyame te cuta nuuja gwidape ne cire yaacitepi mäame daremu cabu. Tabe peei mäpu cire näacäranepi, ai peba te lui bine jeitnäjenemige.

¹⁹ Cuta maane liba nuuja mene ne yääyeblyngtute ai peba cabu ca ciige gwidape poto cidi me, Acejiyame te cire yaawademepi mäame bau ca, tabe ngena miiji täapume jiicenige ai peba cabu. Tabe meebine cire niibepi ireclota uli kuu loolome piyepu Acejiyame me babo cewe cabu me otnime.

²⁰ Lui te jeitnäjenige, egä ai peba mene toraca gyene, tabe jiicenige egä, “Toraca gyene, egä cane mameta gäne otni.” Yoo siige, tädepi Yageyame Yeesu!

²¹ Mime Yageyame Yeesu me miiji te lenajame iyeta Acejiyame me binamewale bime cabu! Mene ngälu peese.